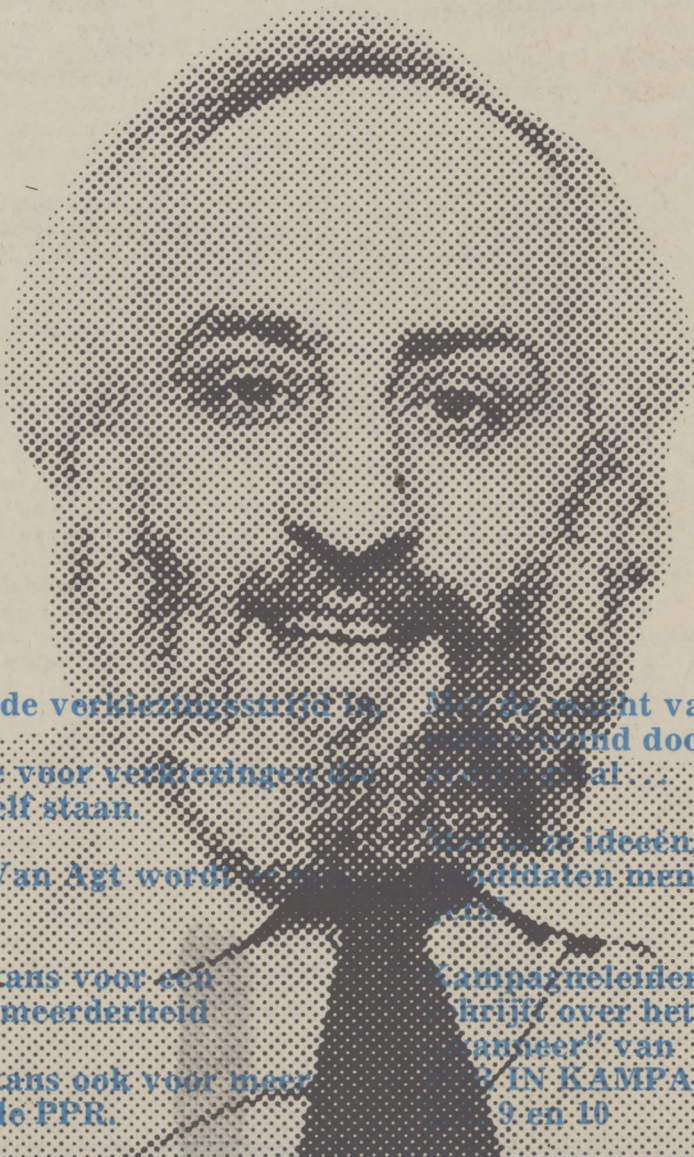

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

30 JANUARI 1981, NUMMER 167

KAMPAGNE

De PPR gaat de verkiezingsstrijd in.

De campagne voor verkiezingen die niet op zichzelf staan.

Het kabinet-Van Agt wordt afgevoerd en afgesloten.

Een nieuwe kans voor een progressieve meerderheid.

Een nieuwe kans ook voor meer invloed van de PPR.

Met de macht van onze PPR-ideeën, versterkt door de macht van een groot volk.

Met onze ideeën, met onze kandidaten mensen winnen voor ons volk.

Kampagneleider LEO JANSSEN schrijft over het „hoe“, „waarom“ en „kanser“ van de PPR IN KAMPAGNE op de pagina's 9 en 10.

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Ruud E. de Vringer,
Louis Vuurboom

redactieraad

Werkgroep Publiciteit PPR

redactie

Karei Berkhout, Stéphanie Brokerhof,
Walter van Opzeeland (eindredacteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgerplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abbonementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

Partijburo PPR, Singel 277,
1012 WG Amsterdam;
tel. overdag:
020-247570-227342;
's avonds:
Ruud E. de Vringer, 010-713660

basis-layout

Joep Paulussen

De eerste ronde van de aksept-girokaart is afgesloten met een stand van ongeveer f 100.000,-. De tweede ronde begint binnen te komen en nu al is de f 130.000,- grens overschreden, terwijl de grote stroom nog moet komen, tenminste dat denk ik. Ik ben optimistisch genoeg om te verwachten dat het blijft doorgaan. Want hoeveel mensen zijn het jaar niet begonnen met een aantal goede voornemens.

Eén van deze voornemens is wellicht, hoop ik dan, het storten van een bedrag op girorekening 5555.

De campagnekommissie onder leiding van Leo Jansen is zeer actief. Aan energiebesparing - hoe vreemd ook voor PPR-mensen - wordt daar niet gedaan.

Dank zij uw giften kunnen ze doorgaan.

Met z'n allen kunnen we ook zorgen dat het zo blijft.

Omdat het moet.

Luit Smit

penningmeester verkiezingsfonds

30 jan. - 14 febr.

Alkmaar - 31 jan., 't Wapen van Haarlem, Ged. Nieuwe Sloot 91, 10.30 u.: prov. kampagnedag Noord-Holland met Emmy van Noord, Paul van der Hijden, Jaap Röell.

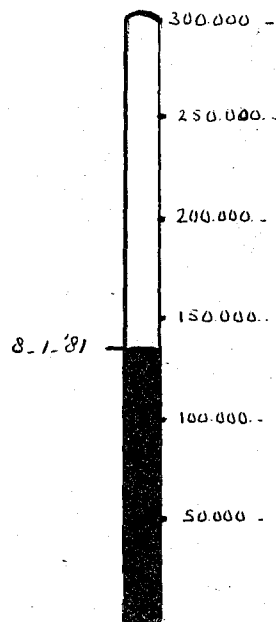
Enschede - 31 jan., Concordia, Markt, 10.30 u.: prov. kampagnedag met Jack Verduyn Lunel, Gerritjan van Oven, Kees Waagmeester.

Groningen - 31 jan. Rode Hoek, H. H. Buitensingel 39, 10.30 u. prov. kampagnedag met Wim de Boer, Peter Lankhorst (Berend Kingma?).

Tilburg - 31 jan., De Harmonie, Stationsstraat 26, 10.30 u.: prov. kampagnedag met Wouter van Dam, Stéphanie Brokerhof, Herman Verbeek.

Utrecht - 31 jan., Jaarbeurs, 10.00 u.: forum ontw.-samenw. met o.a. Henk Waltmans.

Leiden - 2 febr., Stadsgehoorzaal, Reestr. 60, 20.00 u.: forumdisk. over parlement, buitenparl. acties en de rechtsorde, met o.a. Ria Beckers.

VERKIEZINGSTHERMOMETER

PPR

GIRO 5555 AMSTERDAM

Nederland 1 (t.v.) - 4 febr., 19.50 u.: PPR-t.v.

Amersfoort - 7 febr., De Instée, Zuidsingel 45, 10.30 u.: prov. kampagnedag met Wim de Boer, Peter Lankhorst en Berend Kingma.

Driebergen - 6, 7, 8 febr.: PPR-jongerenkursus (voor wie zich op tijd heeft opgegeven - sorry).

Gouda - De Veste, Swadenburg 72-76, 10.30 u.: prov. kampagnedag met Ria Beckers en Cint Kortmann.

Sittard - 7 febr. Zaal Steuns, Stationsstraat 35, 10.30 u. prov. kampagnedag met Henk Waltmans en Ad Melkert.

Nijmegen - 10 febr., 0.42, bestuursverg. PPR-actiecentrum.

Roelofarendsveen - 12 febr., Café Heemskerk, 20.00 u.: Kees Waagmeester voor actiecentrum.

Hoogeveen - 14 febr., De Tamboer, Hoofdstr. 17, 10.30 u.: prov. kampagnedag met Ria Beckers en Cint Kortmann.

Middelburg - 14 febr., Concert- en gehoorzaal, 10.30 u.: prov. kampagnedag met Jack Verduyn Lunel, Gerritjan van Oven en Kees Waagmeester.

Amsterdam - 15 febr., Partijburo, 13.00 u.: PPR-jongeren Noord-Holland.

De verschijningsdata van de eerstkomende PPR-aktiekranten (met tussen haakjes de sluitingsdata voor de kopij) zijn als volgt:

13 febr. (29 jan.); **27 febr.** (5 febr.); **14 maart** (26 febr.); **27 maart** (5 maart); **10 april** (26 maart); **30 april** (16 april); 15 mei (30 april).

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

KERNWAPENS

EGBERT BOEKER

Zaterdag 17 januari vond in Amsterdam een historische ontmoeting plaats. Leden van het IKV en van de Vereniging voor dienstplichtige militairen discussieerden met mensen in het Nederlandse leger, die moeite hebben met de kernwapens. Dat waren niet alleen atoompacifisten als kapitein Stelling, die van mening is dat kernwapens in strijd zijn met het oorlogsrecht. Het waren ook mensen, die door de discussies in de Nederlandse samenleving de laatste jaren zich zijn gaan afvragen wat nu precies de verhouding is tussen doel en middelen bij de verdediging van ons land.

Deze ontmoeting was historisch, omdat bij mijn weten nergens ter wereld een dergelijke discussie in het openbaar gevoerd kan worden. Deze gebeurtenis strekt dan tot hoop, dat er inderdaad iets kan veranderen, ook in Nederland. En hoop is nodig. Het is immers geen kleinigheid, wat IKV, PPR en verschillende andere groepen in onze maatschappij voorstellen: een eigen Nederlandse vredespolitiek. Eigen initiatieven, eerste stappen als het verwijderen van kernwapens van het Nederlandse grondgebied en uit de Nederlandse legers in Duitsland.

Als je terug kijkt naar het verleden,

dan wordt het je wel eens somber te moede. Wanneer is er een Nederlands initiatief geweest tegen de wil van machtige bondgenoten in? Je moet dan misschien wel terug gaan tot de tijd, dat Paul Kruger door een Nederlands oorlogsschip werd opgehaald uit Zuid-Afrika. Maar dat gebeurde niet door de Nederlandse regering, maar was een uitdrukkelijke opdracht van Koningin Wilhelmina. Welke Nederlandse regering heeft ooit politiek durven voeren? Laten we hopen op de volgende. De steun uit de samenleving is groot genoeg, dat heeft de zaterdagse bijeenkomst wel geleerd.

Een tweede les is de onvruchtbaarheid van extreme standpunten. Een pacifist in het eindforum meende, dat allen, die moeite hebben met kernwapens, het Nederlandse leger uit moeten gaan. In wezen hetzelfde standpunt als dat van de minister van defensie. De hoop van de pacifist, dat de legers dan wel verdwijnen lijkt me irreëel, omdat er maar een klein aantal mensen nodig is om een leger in stand te houden. De hoop is ook a-politiek, omdat het extreempacifistische standpunt zo ver verwijderd is van dat wat de meeste mensen in Nederland op dit moment denken en voelen, dat je door zulk een standpunt de communicatie met hen kwijt raakt en daarmee ook je invloed.

De PPR kiest in haar publikaties voor alternatieven: sociale verdediging als nadruk en een zuiver defensieve verdediging als aanvulling daarop. In de komende tijd wil ik mezelf wat gaan verdiepen in de technisch-wetenschappelijke aspecten van deze alternatieven. Als de geloofwaardigheid van onze alternatieven toeneemt geldt dat ook voor de politieke haalbaarheid.

Daarnaast blijft politieke actie nodig in samenwerking met anderen. Daarbij moet ook de CPN betrokken worden. Er is geen enkele reden om te twifelen aan de oprechtheid van communisten als het gaat om strijd tegen kernwapens en een alternatieve vredespolitiek. Het gaat ze er echt niet om in Nederland een dependance te vestigen van het Russische systeem.

Waarschijnlijk beseft de leiding van de CPN terdege, dat de eerste daad van een bezetter – wie dan ook – zal zijn de leidende communisten achter de tralies te zetten om daarmee een bron van verzet tegen te gaan. Het zal ook de CPN baten als we een nieuw verdedigingsstelsel ontwerpen, dat bezetters buiten de deur houdt.

Bij het opzetten van een Nederlandse vredespolitiek zullen we niemand van te voren moeten buiten sluiten.

EGBERT BOEKER is scheidend vice-voorzitter.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Kerngroep: ieder misverstand uitsluiten over plaats van PPR in Nederlandse politiek

Het door de PPR aanvaarde programma en de opstelling van de fractie tijdens de afgelopen jaren moeten ieder misverstand uitsluiten over de plaats die de PPR wil en kan innemen als konstruktieve links-radikale partij binnen de Nederlandse politiek. Het moet nu dan ook voor iedereen volstrekt duidelijk zijn dat de PPR met een eigen programma en lijst de verkiezingen ingaat. Daarom wordt het partijbestuur, de Tweede Kamer-kandidaten en verder alle PPR-leden gevraagd dit standpunt eensgezind uit te dragen om zo met dit perspectief biedende programma wervend de verkiezingen in te gaan.

Aldus een door het provinciaal actiecentrum Friesland ingediende motie die door de kerngroep van 13 december 1980 is aangenomen, en die verder konstateert:

- „dat na diepgaande discussies een meerderheid van de PPR op het kongres van 15 november 1980 aan het partijbestuur een beperkt mandaat heeft gegeven om gesprekken te voeren met Goudzwaard, NBBA en anderen;
- dat deze gesprekken geen bruikbaar resultaat hebben opgeleverd;
- dat nogal wat PPR-leden veel moeite hebben gehad met de naar hun idee te eenzijdige aandacht en energie die wij de laatste maanden hebben besteed aan uit het CDA afkomstige groepen, terwijl deze groepen nog lang niet gereed zijn met het vinden van een eigen gezicht en inhoud.”

Ook werd aangenomen een amendement op deze motie, ingediend door Karel van Kesteren, waarin de kerngroep uitsprekt „dat van alle partijleden wordt verwacht dat zij binnen de democratische partijkanalen opereren” en vaststelt „dat binnen de PPR ieder lid en iedere groep van leden in zijn/haar politieke opvattingen ernstig behoort te worden genomen en de ruimte behoort te krijgen haar eigen standpunten uit te dragen.”

Funktioneren

De kerngroep wijdde veel tijd aan een levendige discussie over de „kwestie-Goudzwaard c.s.” en aan het functioneren van de partij zelf. In verband met dit laatste werd een der door Leiden ingediende moties aangenomen waarin wordt overwogen dat:

- „1. Vele actiecentra niet langer een „centrum van actie” zijn en dat andere actiecentra daarentegen niet als onderdeel van een politieke partij, maar als actiegroep functioneren;
2. de PPR bij vele akties slechts formeel aanwezig is.”

Alle leden moeten ruimte hebben voor uitdragen eigen standpunt

Deze motie spreekt uit „dat de PPR zonder haar parlementaire werk te verwaarlozen, zich meer dan in het verleden moet gaan concentreren op het initiëren van akties en op samenwerking met actiegroepen; en draagt het partijbestuur op voor een volgende kerngroep een discussie voor te bereiden die tot besluitvorming hieromtrent kan leiden.”

Goudzwaard

De kerngroep verwierp moties in verband met de „kwestie Goudzwaard c.s.”, ingediend door Leiden, Leo Pusch c.s. en Rijswijk. Ook werd verworpen een amendement op het amendement-Van Kesteren, dat aan „alle partijleden” wilde toevoegen „en met name diegenen, die erop worden aangezien namens de partij te spreken”. Dit laatste sloeg op Bas de Gaay

Fortman, die niet op de kerngroep aanwezig was, maar daar nogal werd bekritiseerd omdat hij „te veel bezig is via media, niet via kongres en kerngroep” (Peter Lankhorst) en omdat hij het partijbestuur en de campagne voor de voeten heeft gelopen (Herman Verbeek, namens partijbestuur).

Ria Beckers wees er in haar bijdrage aan de discussie op dat het voorgevalene rond de „kwestie-Goudzwaard c.s.” moet worden gezien in het kader van een zoeken naar een progressieve meerderheid, niet als een Zwarte Pietspel, zoals Albert Langedijk het namens de indieners van de motie-Rijswijk stelde. Ria was het eens met Leo Pusch, die had gesteld dat de meerderheid binnen de partij meer ruimte moet geven aan de minderheid, en dat het partijbestuur recht heeft op een klemente beoordeling.

Jaap de Jong

Jaap de Jong zei door de gang van zaken zo teleurgesteld te zijn dat hij alle landelijke functies in de PPR heeft neergelegd. Om de PPR niet te schaden heeft hij zich tot dusver ingehouden. De PPR leert eindelijk een ding: er moet zorgvuldiger worden omgesprongen met de interne besluitvorming.

Tekenend vond hij het dat er na het kongres wordt gesproken over „niet-gelovenden”, alsof het „geloven” bepalend is. Bepalend voor hem zijn de politieke akties van de jaren zestig, tegen een welvaart die geen kans op leven biedt en tegen een maatschappelijk bestel van compromissen en politieke oneerlijkheid.

Herman Verbeek bestreed de kritiek als zouden Goudzwaard c.s. te veel aandacht en energie hebben gevestigd. Het partijbestuur praat ook intensief met PvdA, PSP, EPV e.a. over o.a. energie en sociaal-ekonomische problematiek. Ook de gesprekken met

CPN en PSP zijn intensief. Het was Goudzwaard die het partijbestuur heeft benaderd en het partijbestuur heeft steeds duidelijk laten blijken een neo-konfessionalisme te willen voorkomen.

Leo Pusch wees er op dat in de praktijk het gesprek met Goudzwaard c.s. uitstak boven dat met de PSP e.a. Roelof Lanting zei namens Groningen dat er een einde moet komen aan interne discussies. Hij toonde begrip voor het beleid van het partijbestuur, al was het maar omdat Goudzwaard c.s. inhoudelijk niet ver van de PPR afstaan. Herman Verbeek deelde mee dat op initiatief van het partijbestuur zal worden gesproken met de „verontrusten” in Den Haag rond Jaap de Jong. Ria Beckers wees er op dat zij als lijsttrekker mensen als Jaap de Jong nodig heeft.

Telegram

Op initiatief van Harry Meijers stuurde de kerngroep een solidariteitstelegram in verband met de akties in de textiel in Harderwijk en Groningen. Het aktiecentrum Amsterdam nam de kosten daarvoor op zich.

In het kader van de verantwoording van het partijbestuur deelde Paul van der Hijden namens dit bestuur mee dat de gesprekken met PSP en CPN informatief zijn en op uitnodiging van de CPN worden gehouden. Ook hier ligt van de kant van de PPR als intentie voor: progressieve samenwerking. D'66 wil nog niet. Op een vraag van René Valk waarom het partijbestuur niet heeft meegedaan aan de oprich-

ting van het solidariteitscomité met de Poolse vakbond antwoordde Paul van der Hijden dat men deze Polen beter niet voor de voeten kan lopen. Ria Beckers voegde daaraan toe dat de Poolse vakbond zeker niet zit te wachten op solidariteit van westerse politieke partijen, die zijn positie maar zou verzwakken.

Bij de verantwoording van de Tweede Kamerfractie wees Ria Beckers er op dat de discussie over de leegstandswet nog gaande is en dat zij niet weet wanneer deze in de Kamer komt. Jan Berends had er op gewezen dat er in de fraktieverantwoording niet veel te vinden is over de leegstandswet. Ria Beckers zei nog dat er wel argumenten

FOTO: Dick van der Horst

zijn aan te voeren tegen het idee van PPR-jongeren Groningen om elke strafbaarstelling uit de leegstandswet te schrappen.

Twee-fasenstructuur

Op een vraag van Jan Berends naar het fraktiestandpunt over de twee-fasenstructuur in het hoger onderwijs antwoordde Henk Waltmans dat er een groot aantal argumenten is opgesteld, o.a. over de volgende punten:

- het beperken van de studieduur tot 4 jaar betekent problemen voor werkstudenten;
- de kursuursduur en de inschrijvingsduur zouden juist uitgebreid moeten worden;
- er moet een studiefinancieringsregeling komen in samenhang met het algemene inkomensbeleid;
- studenten uit de eerste fase kunnen niet automatisch naar de tweede fase; er worden ten onrechte criteria gesteld en dat terwijl iemand met de hoogste cijfers niet altijd de beste leeraar, arts o.i.d. wordt.

Bij de verantwoording van de themagroep Vrede wees Karel van Kesteren

Konstruktieve

links-radikale

partij

er als voorzitter van de themagroep op dat deze een gebrek aan leden telt, maar dat er wordt gewerkt om daarin te voorzien. Het onderwerp sociale weerbaarheid (waar Ids Draaisma naar had gevraagd) hoort thuis in de werkgroep Vrede en veiligheid, die gebrekkig heeft gefunctioneerd. Op de vraag van Willy van der Vliet waarom de PPR niet stond vermeld op het IKV-affiche werd namens het partijbestuur geantwoord dat het IKV had laten weten „via het affiche andere partijen uit te dagen - niet de PPR, want dat was niet nodig, met de PPR was men het eens”. Het partijbestuur was echter weinig gelukkig met de weglating. Bij de verantwoording van de themagroep Macht deed Harry Meijers de suggestie via folders e.d. meer aandacht - ook in de campagne - te besteden aan herziening van het belastingstelsel: waar gaat het geld naar toe, wat krijgen we ervoor terug, hoeveel van de door een gemiddeld gezin betaalde belasting gaat naar defensie, enz. Marten Vente antwoordde als voorzitter van de themagroep dat deze de suggestie zal „meenemen”, in samenhang met het inkomensbeleid, waarbij individualisering het voornaamste thema vormt.

Rektifikatie

Het overzicht van het programkongres in PPR-aktiekrant 165 moest, zoals wij destijds schreven, kort worden gehouden en in haast worden samengesteld. Dit om het overzicht niet al te lang na het kongres te kunnen publiceren. Door de geboden haast zijn er enkele onnauwkeurigheden ingeslopen, waarop ons van verscheidene kanten is gewezen. Met dank hiervoor, wordt bij deze het volgende rechtgezet:

- de motie-Leiden over het niet meer vergaderen op werkdagen is **wel** aangenomen;
- „positieve diskriminatie van jongeren op de arbeidsmarkt” is ingebracht door een amendement van **Delft** - en niet van Leiden;
- De erkenning van de PLO als vertegenwoordiger van het Palestijnse volk is ingebracht door **Alphen aan den Rijn**.

(advertentie)

KREKT OER 'T WETTER

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeezwerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1981:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

Kontakten met groeperingen en partijen

PAUL VAN DER HIJDEN

Als er iets duidelijk is geworden de laatste tijd, dan is het dat onze partij gevoelig reageert op kontakten die het partijbestuur en individuele leden onderhouden met groeperingen buiten de PPR. We stellen graag, dat we een open partij vertegenwoordigen, met een goed programma, een partij die kan bogen op een doeltreffende organisatie en op een democratische besluitvorming, met volksvertegenwoordigers, die kien reageren op het politieke gebeuren en die een degelijke oppositie voeren zonder op de „man” te spelen.

De kerngroep van 11 oktober 1980 gaf mandaat om op basis van die eigenschappen gesprekken te voeren met de groepen die zich rond Goudzwaard hadden verzameld. Het kongres van 15 november maakte duidelijk, dat het mandaat feitelijk niet verder ging, dan het ter kennis brengen van de genoemde zaken. Tijdens de kerngroepvergadering van 13 december werd aan de moties, die over de problematiek rond de kontakten met Goudzwaard c.a. handelden, een amendement toegevoegd. Dit amendement, dat zelf het karakter van een motie had, hield in:

dat van alle partijleden verwacht wordt, dat zij binnen de democratische partijkanalen opereren en dat binnen de PPR ieder lid en iedere groep van leden in zijn of haar politieke opvattingen ernstig behoort te worden genomen en de ruimte behoort te krijgen zijn of haar standpunt uit te dragen.

Het partijbestuur rekent het tot zijn taak de naleving van deze wens van de kerngroep te waarborgen en wenst zich daarover ook in de kerngroep en het kongres te verantwoorden. In dit licht zullen gesprekken binnen de partij worden gevoerd over fouten die zijn gemaakt bij het wederzijds beoordelen van de intenties die men had.

Goudzwaard slot II

In de PPR-Aktiekant van 12 december 1980 gaf Herman Verbeek zijn persoonlijk verslag over het laatste gesprek met Goudzwaard c.a. Tijdens de kerngroepvergadering van 13 december legde hij namens het partijbestuur verantwoording af over de wijze waarop was gebruik gemaakt van het beperkte mandaat van het najaars-

congres. Duidelijk werd dat de gesprekken als gevolg van de houding van NBBA, EPV, de groep-80 en de CDU als geëindigd moeten worden beschouwd. Het partijbestuur acht zich hiermee ontheven van het voor de gesprekken met de groepen rond Goudzwaard gekregen mandaat. De kerngroep van 13 december bevestigde dit. De kerngroep droeg het partijbestuur, de tweede-kamer-kandidaten en verder alle PPR-leden op eensgezind het standpunt uit te dragen, dat de PPR met een eigen programma en een eigen lijst de verkiezingen ingaat, waarbij én de opstelling van de fractie tijdens de afgelopen jaren én het aanvaarde programma elk misverstand moeten uitsluiten over de plaats, die de PPR als konstruktieve links-radikale partij binnen de nederlandse politiek wil en kan innemen.

Kontakten met andere progressieve/linkse partijen

Al in 1978 werden door het partijbestuur initiatieven ontwikkeld om het progressieve overleg op gang te brengen. Deze initiatieven mondden uit in een wat aarzelend voorzitters-overleg. Aarzelend, omdat niet alle partijen die zich tot de progressieve rekenen bleken werkelijk aan een progressief overleg te willen meewerken. Progressief ben je ook eigenlijk pas als anderen je daden als progressief beoordelen. D'66 haakte af.

Het voorzitters-overleg leidde tot de instelling van een energie-overleg tussen PvdA, PPR en PSP. Later werd op aandringen van ons partijbestuur het voorzitters-overleg meer getrokken in de sfeer van een overleg tussen partijbesturen. Aan dit overleg namen de afgelopen maanden in een drietal gesprekken deel deputaties van PvdA, PSP en PPR en twee keer ook EPV. De laatste partij nam aan het gesprek van 15 december j.l. niet deel. Niet duidelijk is waarom. Met een beetje goede wil zou je deze gesprekken kunnen aanduiden als gesprekken tussen progressieve partijen. Daarnaast ontstonden er op verzoek van de CPN gesprekken met wat we ter onderscheiding maar aanduiden als linkse partijen, te weten: de CPN, de PSP en de PPR. Beide soorten gesprekken hebben ten dele dezelfde gespreksstof. Het eerst behandelde onderwerp is *lijstverbinding*.

Ons kongres sprak zich uit voor een lijstverbinding met de PvdA en met PSP, D'66 en CPN in een zo groot mogelijke combinatie van deze partijen. Dit standpunt hebben wij schriftelijk ter kennis gebracht aan de genoemde partijen. De kongressen van de PvdA en de CPN moeten zich nog uitspreken. De PSP streeft lijstverbinding met PvdA, PPR en CPN na. De ontwikkeling gaat ons inziens duidelijk in de richting van een lijstverbinding van PvdA, PPR en PSP. D'66 zal niet meedoen.

Het progressieve overleg acht overigens de gesprekken tussen PPR, PSP en CPN van groot belang voor de meningsvorming over de verschillen en over de punten van overeenkomst tussen de programma's van de partijen, ook al blijft het inschakelen van de CPN voor sommigen een teer punt.

In het kader van het progressieve overleg hebben PvdA, PPR en PSP al een werkgroep die verschilpunten en overeenkomsten heeft geïnventariseerd op het gebied van energie. Een soortgelijke analyse wordt gemaakt over de *ekonomische* paragrafen van de onderscheiden programma's. Tot goed begrip, het gaat er niet om op alle punten tot overeenstemming te komen, maar om punten van overeenkomst en punten van verschil voor elkaar zichtbaar te maken. Het resultaat hiervan zal door de partijen gezamenlijk worden gepubliceerd. Een moeilijk punt voor alle progressieve partijen is de *doorrekening van de financiële consequenties van de programma's* gebleken. De rekenmodellen van het Centraal Planburo passen niet op een progressief beleid.

De PvdA heeft onlangs aan de pers een nota overhandigd: „Naar een progressief beleid”. Deze nota is ook onderwerp van gesprek geweest tijdens het laatste progressief overleg. In deze nota neemt het PvdA-bestuur voor het eerst afstand van het idee van een PvdA-/CDA-kabinet. Het partijbestuur kiest naar eigen zeggen duidelijk voor een op inhoudelijkheid gerichte strategie. Het overleg tussen links-progressief gaat voort. Wij zullen hierover vaker rapporteren. Op de nota „Naar een progressief beleid” komen we in de PPR-aktiekant terug, zodra de volledige nota in de PvdA-partijorganen is verschenen.

PAUL VAN DER HIJDEN is algemeen sekretaris van de PPR

PPR IN KAMPAGNE

LEO JANSEN
kampagneleider

DE PPR IN KAMPAGNE

is het plan dat de lijn uitzet waarmee de PPR de verkiezingsstrijd ingaat. Naar verkiezingen die niet op zichzelf staan. Het kabinet-Van Agt wordt er mee afgesloten. Een nieuwe kans voor een progressieve meerderheid. Voor meer invloed van de PPR. Met de macht van haar ideeën, ondersteund door de macht van een groter getal! Met onze ideeën, met onze kandidaten, mensen winnen voor ons getal. Dat is de inzet in de campagne.

NIEUWE KANSEN

voor bezorgde mensen, zijn mogelijk op basis van ons programma.

In plaats van wanhoopsdenken en bij de pakken neerzitten. In de huidige situatie, met de inzet van mensen in aktie liggen er nieuwe kansen. Voor vrede, voor werk en milieu samen, voor levende rechten op wonen, privacy, emancipatie, medebeslissing.

Dat is de politieke boodschap van de PPR bij deze verkiezingen. Het is nodig dat de PPR dit perspectief biedt. Veel kiezers zien het niet meer zitten. Zij zijn bezorgd en soms zelfs angstig voor dreigend verlies van werk en inkomen, voor vergiftiging van het milieu, voor de dreiging van kern-techniek en kernwapens. De PPR-kandidaten kennen dezelfde angst en dezelfde zorgen. Dat motiveert hen om geen kansen te laten liggen.

DE ANDERE PARTIJEN

en vooral de grote zullen moeite hebben om de sprong naar nieuw beleid te maken. De een meer dan de andere en in ieder geval met

onrust in eigen kring. Succes voor de PPR is voor hen bedreigend. Ze worden voor een stuk van de PPR afhankelijk direct bij een kabinetsformatie of indirect door PPR-ideeën die herkenbaar gebracht, onzekerheid in hun gelederen oproept.

ETIKETTEN PLAKKEN

op de PPR zal dan ook deze keer gebeuren. Uit vooroordeel, als afweer. De PPR zal daar een konkrete herkenbare inhoud tegenover stellen. Dat gezond milieu en zinvol werk samengaan als we ons inkomen eerlijk delen. Dat de derde wereld recht heeft op een andere ontwikkeling dan ons economisch en ekologisch fiasco. Dat sociale verdediging effectiever is voor vrede en voor veiligheid dan kernwapentaken. Dat minder energie samengaat met meer welzijn. Dat de voordelen van huren en kopen bij het wonen verenigd kunnen worden in nieuw woningbeheer.

MENSEN EN IDEEËN

kan de PPR inzetten om dit alles uit te werken tot konkreet beleid.

AKTIE

is de bron voor PPR-ideeën en voor de motivatie van PPR-mensen. Gelijk op met de PPR heeft de aktie-beweging zich in de laatste tien jaar ontwikkeld. Voor de PPR is in dit samenspel het accent verschoven naar uitwerking en inbreng van aktie-doelen in parlement en regering. Dat kanaal moet open blijven en versterkt worden. In het belang van de aktie-bewegingen op het gebied van vrede, milieu, energie, derde wereld en ga zo maar door. Inzet van PPR-aktie-

mensen in deze PPR-kampagne is daarom noodzakelijk. Ook terwille van de aktie.

DE PPR TELT MEE

na het debacle in 1977. Een tijdlang kwam de PPR niet aan de bak. Goed werk en gewoon doorgaan van partij, in gemeenteraden, in staten en in de kamers heeft ons sinds eind 1978 weer in de publiciteit teruggebracht. In steeds toenemende mate en met een goede toon. Geen garantie voor een goede verkiezingsuitslag. Wel een noodzakelijke basis. Men wil de PPR niet kwijt. Dat bleek duidelijk in de reacties op suggesties van Harry van Doorn om de PPR-inzet naar andere partijen te verplaatsen.

De PPR telt mee, dat wordt ook duidelijk als de rechtse roddelpers het de moeite waard vindt om te proberen onze lijsttrekker te beschadigen!

PPR IN KAMPAGNE

DE KAMER, DE GEMEENTERADEN, DE PROVINCIALE STATEN

liggen in één lijn. Ook bij deze verkiezingen. Een goede uitslag nu is de beste startpositie voor de raden en de staten straks, binnen een jaar!

De verkiezingskampagne kan niet uit de lucht komen vallen. Het is doorgaan met het werk dat overal in de partij de afgelopen jaren is gedaan. Dat werk en

EEN GROTE INZET

van de hele PPR voor „doodgewone” verkiezingszaken moeten de kampagne maken. De kracht van de kampagne moet van de basis komen. Om te beginnen van de mond tot mond werving van PPR-ers in hun omgeving. En van de aktiecentra met veelal gebruikelijke middelen doeltreffend toegepast. Alleen tegen die achtergrond zijn aandachttrekkende akties zinvol. Inzet van mensen en geld daarin

moeten hun effect in werving en publiciteit wel opbrengen. Met spektakels kan een slechte kampagne niet goed gemaakt worden.

KAMPAGNE VAN DE BASIS

dus: In de besluitvorming van de vormgeving komt dat er uit.

Veel ruimte voor de aktiecentra. Alleen centraal regelen als doelmatigheid en eenheid van presentatie dat vereisen. Het overgrote deel van het kampagnebudget stroomt door naar de aktiecentra. Deels via het materiaal, beneden kostprijs aan te bieden. Deels door rechtstreekse ondersteuning van regionale initiatieven onder bepaalde voorwaarden.

FASE ÉÉN

van de kampagne wordt haast afgesloten. Fase twee begint eind januari en loopt tot 11 april, het voorjaarskongres.

Fase drie is het heetst van de strijd. Dan komt het er op aan van: 11 april tot 26 mei.

In fase één is het kampagneplan ontwikkeld, zijn de provinciale aktiecentra bezocht, zijn allerlei zaken voorbereid, is een stuk organisatie opgebouwd.

In fase één hebben we ons program vastgesteld en onze kandidaten op de lijst gezet. De aktiecentra beschikken eind januari over de kampagnevraagbaak, met het volledige kampagneplan en kampagneinformatie. De tekst van de populaire weergave van het programma en van de themafolders is vastgesteld. De 17 landelijke kandidaten zijn enkele malen bijeengekomen om zich op de kampagne voor te bereiden. Meer dan een half jaar al hebben kampagnekommissie en de vergadering van kampagneleiders van provincies en grote steden achter de schermen veel werk verzet.

FASE TWEE

begint eind januari. Dan komt de partij in beweging. Het is ook de fase waarin de aandacht van de media ruimte kan hebben voor de PPR. Met name in de regionale pers zullen we met goede zaken de aandacht kunnen vragen. Dat kan door optredens en werkbezoeken van landelijke kandidaten. Dat kan door initiatieven raads- en statenleden en van aktiecentra. Zoals door het aanbieden van nota's, het doen van voorstellen die hout snijden.

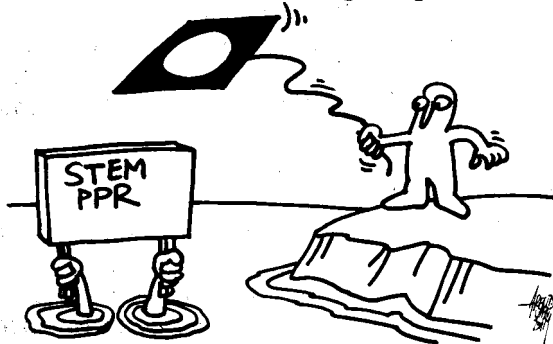
In fase twee gebeurt er ook een en ander: – De provinciale kampagnedagen. Op 31 januari, 7 en 14 februari en 11 plaatsen in het land. Op die dagen presenteren zes koppels van landelijke kandidaten zichzelf en het pro-

gramma.

– De verkiezingsmarkt op 28 februari in „De Flint” te Amersfoort. Het meeste materiaal zal daar beschikbaar zijn. Er is ruimte voor de PPR-werkgroepen, themagroepen en stichtingen. Er kunnen ideeën worden uitgewisseld.

FASE DRIE

begint met het voorjaarskongres op 11 april. Over het opzetten van ons verkiezingskongres overleggen we nog in de campagnecommissie en in het provinciaal campagneoverleg. Het is ook de dag dat de laatste folders klaar zijn. De affiches kunnen dan de deur uit. We hebben dan ook de hoofdpunten uit het fractiebeleid '77-'81 en uit de Kamer beschikbaar. Ook een vergelijking van de verkiezingsprogramma's op hoofdpunten moet dan op tafel liggen. Bij het begin van fase drie staat de partij klaar voor de laatste ronde. We hebben er ons grondig op voorbereid. En pas op! alleen de

PPR heeft belang bij een PPR met zelfvertrouwen. In fase drie dus een PPR onder hoogspanning. Nu al vraag ik iedereen om elkaar te ontzien.

25 MEI

de laatste dag voor de verkiezing. Ideeën voor een laatste dag actie? In de aktiecentra? Landelijk?

26 MEI

de uitslag, laat in de avond. In 1972 sprongen we van 2 naar 7 zetels. Dat het alleen om Van Agt of Den Uyl gaat gelooft niemand meer. In 1972 sprong de PPR er in de laatste weken pas uit! Gebeurt er nu weer zoiets? Het kan. Als we ons goed voorbereiden. Vanaf nu zijn we daar met de hele partij mee bezig!

DE BEIDE JANNEN

zijn spelfunktionarissen in de centrale campagneorganisatie.

JAN DUFFHAUSS net raadslid af in Deurne, heeft de klus van KAMPAGNE-MEDEWERKER op zich genomen. Het partijbestuur heeft hem aangesteld voor een half jaar. (Voor

januari was hij trouwens al volop bezig.) In de uitwerking van de besluiten van campagnecommissie en van de vergadering van provinciale campagneleiders regelt Jan Duffhauss allerhande zaken. Hij bereidt vergaderingen voor, zoekt drukkers op voor materiaal, zorgt voor de verdeling daarvan. Hij regelt de campagnevraagbaak en de campagnenieuwsbrief en is brievenbus voor de campagne. Als het even kan wil hij de aktiecentra met raad en daad bijstaan.

HOE BEREIK JE JAN DUFFHAUSS,
ROMEINSTRAAT 16, DEURNE

(campagnemedewerker) partijburo 020-227342
thuis 04930-2541

JAN VAN DE BROEK vroeger raadslid in Uithoorn, nu partijbestuurslid, is SPREKERSKOÖRDINATOR. Een van de meest ondankbare klussen in de campagne zoals ie-

KAMPAGNE KAMPAGNE KAMPAGNE

dere keer na de verkiezingen werd vastgesteld. Jan regelt de inzet van landelijke sprekers. Aanvragen van buiten de partij komen bij hem binnen. Aanvragen van binnen de partij lopen via de provinciale sprekerskoördinator of de provinciale campagneleider. De landelijke sprekers zijn met name in de laatste weken overbezet. Dat zien we nu al aankomen. Wie een aanvraag voor de lijsttrekker krijgt toegewezen moet er op bedacht zijn dat op het laatste moment een brandende aktualiteit uit campagneoverweging vervanging noodzakelijk kan maken. We zullen dat zoveel mogelijk voorkomen. De ervaring leert dat omgooien van het programma van de lijsttrekker een enkele maal nodig is.

HOE BEREIK JE JAN VAN DE BROEK,
ROERDOMPSTRAAT 7, WORMER
(sprekerskoördinator)

- a. voor eigen campagne via de provinciale sprekerskoördinator
 - b. voor alle andere informatie over landelijke sprekers.
- thuis: 02982-3602
bij voorkeur tussen 9.00 en 11.30 uur.

OVER SPREKERS GESPROKEN...

De campagne is begonnen. Onder meer op het landelijke sprekersadres is dat al goed te merken. Vele verzoeken van binnen en van buiten de partij komen binnen via de brievenbus of telefoon en worden – zo mogelijk – direct afgehandeld. Voor wie zich afvraagt hoe te werk te gaan bij 'n aanvraag verschijnt er binnenkort een vraagbaak, die aan de sekretaris van het actiecentrum wordt toegestuurd.

Aanvragen zullen moeten worden ingediend bij de provinciale sprekerscoördinatoren. Wanneer dan wordt besloten, dat een landelijk bekende spreker of spreekster zou moeten worden ingezet, dan wordt de aanvraag aan mij doorge-
stuurd en mag ik zien deze optimaal te beantwoorden.

Dat doe ik graag. Maar je begrijpt, dat een mens en zelfs een spreker maar op één plaats tegelijk kan zijn. Daarom zal de bijeenkomst, waarvoor de spreker wordt gevraagd, kritischer worden gewogen naarmate de verkiezingsdag dichtert nadert en dus de vraag naar sprekers toeneemt.

Wees dan alsjeblieft niet verdrietig, als ik eens „neen” moet verkopen. Het belang van de partij zal altijd boven moeten gaan en daarom heeft een bijeenkomst met tv, radio en/of pers meer kans op „top”-kandidaten dan één, waar weinig ruchtbaarheid aan wordt gegeven. Je kunt er dus als actiecentrum zelf wat aan doen...

Ook als je niet de persoon naar je actiecentrum krijgt, die je zou willen, zul je merken, dat het sprekersareaal van de PPR niet arm is.

Probeer van je verkiezingsbijeenkomst(en) zoveel mogelijk te maken.

Bedenk dat het de basis is, die de democratie bepaalt.

In de agenda aan de binnenzijde van de omslag kun je telkens de PPR-spreekbeurten vinden. Veel succes!

Jan van den Broek

kommissie e.d. – staan echter in de wandelgangen.

De kandidaten zijn op de verkiezingsmarkt gemakkelijk aanspreekbaar, o.a. in de bar/restaurant van De Flint. Leo Jansen opent de verkiezingsmarkt en Ria Beckers zal er spreken over de actuele politieke situatie.

Voor kinderen/kleuters/peuters is er een competent geleide crèche.

PROVINCIALE KAMPAGNEDAGEN

De provinciale kampagnedagen beginnen steeds 's morgens om 10.30 uur en worden gehouden op de zaterdagen 31 januari, dan wel 7 februari of 14 februari.

Op zaterdag 31 januari zijn de provinciale kampagnedagen in:

GRONINGEN – Rode Hoek, Heren Binnensingel 39, met Wim de Boer, Peter Lankhorst en wellicht Berend Kingma.

ENSCHEDÉ – Concordia, Markt, met Jack Verduyn Lunel, Gerritjan van Oven en Kees Waagmeester.

ALKMAAR – 't Wapen van Haarlem, Gedempte Nieuwesloot 91, met Emmy van Noord-Verheul, Paul van der Hijden en Jaap Röell.

TILBURG – De Harmonie, Stationsstraat 26, met Stéphanie Brokerhof, Wouter van Dam en Herman Verbeek.

*Dit betreft dus de provincies Groningen, Overijssel, Noord-Holland en Noord-Brabant.

De provinciale kampagnedagen op zaterdag 7 februari zijn in:

GOUDA – Interkerkelijk Centrum De Veste, Swadenburg 72-76 (nabij winkelcentrum „Bloemendaal”, elke 15 minuten vanaf station met bus 70-richting „Bloemendaal”), met Ria Beckers en Cint Kortmann.

SITTARD – Zaal Steuns, Stationsstraat 35, met Henk Waltmans en Ad Melkert.

AMERSFOORT – De Instée, Zuideringel 45, met Wim de Boer, Peter Lankhorst en Berend Kingma.

Op zaterdag 14 februari zijn er provinciale kampagnedagen in:

HOOGEVEEN – De Tamboer, Hoofdstraat 17, met Ria Beckers en Cint Kortmann.

NIJMEGEN – 0'42 (Blauwe Zaal), Oranjesingel 42, met Henk Waltmans en Ad Melkert.

MIDDELBURG – Concert & Gehoorzaal, Singel 13, met Jack Verduyn Lunel, Gerritjan van Oven en Kees Waagmeester.

VERKIEZINGSMARKT

De PPR-verkiezingsmarkt wordt gehouden op zaterdag 28 februari in De Flint,

Coninckstraat 60, Amersfoort,

te bereiken vanaf station met bus 6, die vijf minuten voor ieder heel of half uur vertrekt; uitstappen: halte Coninckstraat/De Flint.

Op deze verkiezingsmarkt zijn alle sprekers en campagneleiders aanwezig voor instructie en het op elkaar afstemmen van activiteiten. Verkiezingsmateriaal dat tijdig werd besteld kan op de verkiezingsmarkt worden afgehaald. Ook kunnen daar bestellingen worden geplaatst voor in de materiaalkraam uitgestald materiaal.

In de ideeënkraam kunnen ideeën worden geëtaleerd. Wie hiervoor iets heeft wordt i.v.m. de ruimte verzocht tevoren contact op te nemen met de kampagnemedewerker.

Ook nemen de thema- en werkgroepen via kraampjes deel aan de verkiezingsmarkt. Hun kraampjes – en die van bestuur, stichtingen, campagne-

Bericht van de penningmeester

Nog even en de accept-girokaarten van de kontributie 1980 worden weer verzonden. De partij rekent op circa f 800.000,- inkomsten en is daarvoor afhankelijk van de kontributies die de leden betalen. Natuurlijk kennen wij een minimumkontributie, maar daarboven geldt een progressieve schaal. Sommige leden hebben laten blijken dat ze de betaling ineens van een groot bedrag niet konden opbrengen (en soms resulteerde dat in een kleiner bedrag of in de toezegging in de tweede helft van het jaar nog eens te betalen – en dat schiet er wel eens bij in).

Samen met de girodienst ben ik bezig na te gaan of we dat probleem kunnen oplossen. Incasso-giro is misschien nog problematisch, maar **de te betalen kontributie spreiden over twee of vier betalingen per jaar is al een tijdlang eigenlijk erg gemakkelijk.**

Voorbeeld: eigenlijk zou volgens de kontributieschaal f 400,- moeten worden betaald. De „hap” uit het budget wordt dan soms beperkt tot f 300,- ineens. Met een **periodieke overschrijving** kan echter elk kwartaal f 100,- worden gestort (of 12 x f 33,33).

Hoe dat gaat? Houders van een bankrekening kunnen bij hun bank een formulier halen. Houders van een girorekening halen op het postkantoor het kaart-formulier **G 68**. Op de eerste drie regels van het rechtergedeelte vullen ze hun eigen postgironummer en naam en adres in. Daarna volgt het bedrag dat ze per maand, kwartaal of half jaar willen betalen. Zet gelijk een kruisje in het betreffende hokje rechtsonder.

Vervolgens vullen ze in: naar postrekening 15.75.600 van: **Land. penn. Politieke Partij Radikalen te Amsterdam**. Daarna moet worden aangegeven wat het betreft: een kruisje in het hokje „nieuwe machtiging” zal in de meeste gevallen wel korrekt zijn. Maar

heb je al een P.O.-machtiging ingestuurd naar de giro en wil je nu „anders” of „meer” gaan betalen, dan moet het hokje „wijziging” worden aangekruist. Ik ken iemand die eerst f 100,- ineens kon missen en nu 12 x f 12,50 per maand betaalt...

Voor onze administratie is van belang de „korte reden van betaling”: altijd eerst je eigen naam, postcode en woonplaats vermelden: dus bijv. R. E. de Vringer, PPR-plein 81, 3102 GA Schiedam. Daarachter kun je dan nog vermelden: kontributie (als daar nog plaats voor is). Tenslotte: je handtekening rechtsonder en linksonder: de datum van ingang. Als je per kwartaal hebt gekozen, dan vul je bijvoorbeeld in 31-3-81 (of per maand: 31-1-81). Op die datum wordt dan het aangegeven bedrag afgeschreven van je postgiro-

op tijd kontributie betalen is gemakkelijker dan je denkt...

rekening en bijgeschreven op de partijgiro.

Het linkergedeelte gebruik je voor summier gegevens voor jezelf. „Wegens” slaat op „reden van betaling”, per is: maand, kwartaal enz. en de rest wijst zich vanzelf. Bewaar dus dit kleine gedeelte en stuur de grotere rechterkaart in de portvrije giro-enveloppe naar het eigen girokantoor.

Voor **bankrekeninghouders** geldt ook dat in ieder geval naam, postcode en woonplaats moet worden vermeld.

En wil je ooit van bedrag veranderen – ik denk dan aan verhogen – of desnoods stoppen met betalen: dezelfde

kaart invullen met een ander (hoger) bedrag of als je stopt hetzelfde bedrag en het hokje „wijziging” of „intrekking” aankruisen.

Alvast bedankt voor je periodieke overschrijving en: kijk nog eens naar de kontributieschaal achterop de acceptgiro. Die hoeft je trouwens als de kaart G 68 gebruikt, niet meer te gebruiken. (Wel natuurlijk eerst nakijken hoeveel je i.v.m. je inkomen moet betalen).

RUUD E. DE VRINGER

SRV-kursussen

De SRV organiseert een algemene verdiepingskursus, „Het gezicht van de PPR”, in de Volkshogeschool Valkenburg. De cursus is bedoeld voor partijleden die inzicht willen ontwikkelen in de plaats en positie van de PPR en haar leden.

Bertus Mulder zal een inleiding houden over de economische, politieke en sociale ontwikkelingen van 1945 tot heden. De cursus vindt plaats op 13/14/15 februari 1981. De cursusbijdrage per deelnemer is f 40,-.

Schrijf een briefje of telefoneer naar SRV, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel.: 020-256046.

In samenwerking met PPR-Vrouwen organiseert de SRV een cursus „Vrouwenbeweging en Politiek” in de Volkshogeschool Drakenburgh te Baarn. In de SRV-folder staat het volgende te lezen:

„Misschien noem je jezelf niet geëmancipeerd, maar ben je wel tot de overtuiging gekomen dat je als vrouw een andere, niet-gelijkwaardige positie (in welk opzicht dan ook) hebt in de maatschappij, dan een man. Je hebt dat aan den lijve ervaren, je bent ermee aan het werk gegaan. Je zit misschien in een praatgroep, maar je wilt meer: je wilt je verdiepen in wat de vrouwenbeweging is, wat die wil bereiken, wat jouw plaats daarin is. Daarnaast heb je bewust gekozen voor een politieke partij; je bent lid van de PPR. Je vraagt je af hoe die twee zaken aan elkaar gekoppeld kunnen worden. Aan de verdieping daarvan wil deze cursus bijdragen.

Voor nadere informatie: Ada Buizer, Ipenrodestraat 14, 2012 MG Haarlem, tel.: 023-324471 ('s avonds).

De cursus vindt plaats op 14/15 maart 1981. De cursusbijdrage per deelnemer is f 40,-.

Schrijf een briefje of telefoneer naar SRV, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel.: 020-256046.

(advertentie)

KRINGLOOP RIJMOND

toonaangevend in kringlooppapier

- ca. 12 soorten KP, van A4 tot 70 x 100 cm, van 60 tot 250 grs.
- ca. 17 soorten enveloppen, met of zonder venster
- allerlei bloks, ringbandinterieurs en schriften
- vele maten winkelzakken en verpakkingsrollen
- gespecialiseerd in bijzondere opdrachten
- levering door heel Nederland

Postbus 29044, Rotterdam, Tel. 010-149266

GEEN KERNENERGIE NOU DOOR GIROBLAUW

JAN VAN DEN BROEK

Via de elektriciteitsrekening betaalt iedereen mee aan de Gemeenschappelijke Kerncentrale Nederland (GKN) in Dodewaard. Dit is erg vreemd, als je bedenkt, dat de meerderheid van de bevolking in het geheel geen „aatoomstroom” wil. De giroblauw-aktie is bedoeld om aan deze situatie een eind te maken. Door deze aktie oefenen de klanten druk uit op de electriciteitsbedrijven om een eind te maken aan het atoomprogramma. Dit kan door de rekeningen steeds moeilijker te betalen. Met een eigen bank of girokaart is de eerste stap. Met twee of meer op verschillende dagen geposte overschrijvingen wordt het al een stuk moeilijker. Iedere verdere stap moet je dan begeleiden met een korte motivatie, bijv: **GEEN KERNENERGIE NOU of ATOOMSTROOM? NEEN!**

De giroblauwaktie is gestart in Groningen en half Drente. In de rest van het land kwam de aktie ook al gauw op gang, maar dan slechts hier en daar. In Amsterdam bijv. is met eigen aktiemateriaal al bergen werk verzet. Langs deze weg wil ik alle aktiecentra aansporen zich bij een lopende aktie aan te sluiten of er zelf een te starten. Voor folders en stickers kun je terecht bij Aktie Strohalm, Oude Gracht 42, 3511 AR Utrecht, tel. 030 - 333347. Hun gironummer is 1551111. Vanwege de aanloopkosten is een bijdrage hierop zeer welkom.

In een vorig nummer van de aktiekrant vroeg ik om berichten over het verloop van Dodewaardakties in of

naar gemeenteraden en provinciale staten. Uit de tot nu toe ingezonden reakties blijken goede resultaten behaald te zijn (mede) door partijgenoten in Amsterdam, Lochem, Delft en Westervoort en goede pogingen daartoe in Venlo en Friesland. Er moet door de PPR nog veel meer gedaan of gedaan worden.

Mijn brievenbus ontvangt graag nog meer berichten hierover (Roerdompstraat 7, 1531 XE Wormer). In een volgende aflevering hoop ik die dan aan de partij door te geven, wellicht met een verslagje van de statendiskussie in Noord-Holland, die misschien de eerste provincie gaat worden, die besluit tot sluiting van Dodewaard! Zet 'm op!

PPR en studenten-beweging

Nieuwsbrief I van PPR en studentenbeweging, een uitgave van Studentenoverleg PPR, geeft alle informatie over dit overleg sinds 1976, over de tweefasenstructuur, de ARSB en andere lezenswaardige zaken. Kontaktpersoon zijn:

Jan van Aken, Zaanstraat 6-IV, 6826 BE Arnhem

Wibren van der Burg, Sweelinckstraat 4, 3581 RT Utrecht, tel. 030-317463 (USF)

Tim van Ruiten, Weesperstraat 7-5, 1018 DN Amsterdam (ASVA)

Gregor Rensen, Prof. Bromstraat 114, 6525 BJ Nijmegen, tel. 080-232428 (USN)

Christa Glasbergen, Chr. de Wetstraat 4B, 3072 VJ Rotterdam tel. 010-856627 (ARSB)

Joep Kitslaar, Schinkelstraat 37B, 3061 MK Rotterdam, tel. 010-523981 (ARSB)

Geert de Wit, Goirkestraat 78, 5046 GM Tilburg, (Studentenvakbond Moller Instituut Tilburg).

Gemeente Paper

In het jaar 1981 zal de Gemeente Paper 6 maal verschijnen.

De sluitingsdata voor het indienen van kopij zijn: 28 januari, 28 maart, 28 mei, 28 juli, 28 september, 28 november. Kopij kan gestuurd worden naar Partijburo PPR, Singel 277 te Amsterdam t.a.v. Els Boxhoorn of naar Els Boxhoorn, Noorderhavenkade 64 B, 3038 XL Rotterdam.

Abonnementen à f 25,- per jaar kunnen doorgegeven worden aan Partijburo, t.a.v. Loes Singels, Singel 277 Amsterdam.

RADI JO

Nummer 2 van RADI JO, het blad van PPR-jongeren, is uit. Het bevat informatie en commentaar over de tweefasenwet, minimumjeugdlonen, jongeren en kommersie, fascisme, burgerlijke ongehoorzaamheid en de beste wensen. Prettig leesbaar, goed gepresenteerd en dat voor slechts vijftwintig cent. Wie lid wil worden van PPR-jongeren (wie niet?) kan terecht bij (bijvoorbeeld) het Partijburo, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel. 020-227342/247570.

DE STEM DES VOLKS

Politieke gevangenen in Nederland

Einde 1980: In ons land zitten 15 politieke dienstweigeraars gevangen. Deze jonge mensen zijn tegen de dienstplicht, omdat ze tegen het militarisme zijn. Dienstweigeren op politieke gronden of totaalweigeren (op geen enkele oproep reageren) heeft in Nederland verstrekkende consequenties voor de weigeraars, daar deze geen

DE STEM DES VOLKS

beroep op de wet gewetensbezwaren (kunnen) doen. 18 maanden gevangenis is de gebruikelijke straf, door de Krijgsraad aan deze weigeraars opgelegd. In 1980 is gebleken, dat jonge Nederlanders, die geen andere „misdad” hebben bedreven dan het om politieke redenen weigeren van het vervullen van de militaire dienstplicht, in velerlei huizen van bewaring onmenselijk worden behandeld. De mensonwaardige behandeling van politieke dienstweigeraars in de militaire strafinrichting Nieuwersluis

DE STEM DES VOLKS

was in september 1980 aanleiding voor een groep advocaten een open brief te richten aan de ministers van Justitie en Defensie, de Tweede Kamer en de Orde van Advocaten. Defensie-minister De Geus, in het nauw gebracht door vragen van Kamerleden, liet daarna weten, dat er geen aanleiding bestond in de behandeling van dienstweigeraars te Nieuwersluis verandering te brengen. De minister verklaarde, dat het arrest in afzondering eerst werd ondergaan op last van de commandant van het depot

DE STEM DES VOLKS

van discipline en daarna op bevel van de militaire aanklager en dat „hij (de minister) daar dus geen boodschap aan had”. De 15 politieke dienstweigeraars, die nu gevangen zitten, zijn merendeels lid van het in september 1977 opgerichte Nijmeegs Politiek Dienstweiger Kollektief. De leden, die daarvan nu gevangen zitten, werden 11 september 1980 opgepakt bij een bezettingsaktie van de Rijks Verdedigings Organisatie TNO in Den Haag. Van de 15 politieke dienstweigeraars, die in Nederland

DE STEM DES VOLKS

als regelrechte misdadigers worden behandeld, zitten er: 3 in Maastricht (Henny Kenkhuis, Jacques Habets en Willy Last);

1 in Utrecht (Ton van Helvoort);

2 in Arnhem (Peer Stevens, Mari Beks);

1 in Den Bosch (Piet van der Meyden);

2 in het Huis van Bewaring Breda (Wim van der Grinten en Jan van Eerd);

1 in De Koepel in Breda (Piet Klabbers);

1 in Assen (Albert Thijs);

1 in Leeuwarden (Gert van de Brink);

1 in Haarlem (Cees Smif);

2 in verschillende Amsterdamse gevangnissen (Harry van Schalkwijk en Teun Stekelenburg).

Over hun behandeling in Nieuwersluis en daarna hun verblijf in een gevangenis schreven sommigen van hen brieven naar hun kameraden buiten of hielden ze, eveneens naar buiten gebrachte, dagboeknotities bij. Een selectie werd gepubliceerd in „Schoffel”, een uitgave van de antimilitaristische actiegroep „Onkruid”.

De behandeling van deze politieke gevangenen in ons land begint vormen aan te nemen, die vergelijkbaar zijn met tot voor kort de behandeling van de „blanket prisoners” in Ulster, N.-Ierland. Derhalve deze opwekking: PPR-leden hebben in het verleden herhaaldelijk brieven en prentbriefkaart-acties gevoerd in het belang van en gericht aan de politieke gevangenen in Ulster.

Laten we nu hetzelfde doen voor onze 15 politieke gevangenen die in ons eigen land als misdadigers opgesloten zitten. Zij staan bloot aan isolatie, aan geboeid en afzonderlijk luchten alsof zijn gevaarlijke criminelen zijn, aan intimidatie, pesterijen en ook fysiek geweld of het dreigen daarmee. Wij richten derhalve een stroom van brieven, kaarten en pakjes aan alle 15 politieke gevangenen in de uiteenlopende huizen van bewaring. Gewoon een menselijk gebaar

DE STEM DES VOLKS

van gezelligheid, hartelijkheid en genegenheid voor 15 jonge mensen, die 18 maanden lang hun mensenrechten worden onthouden. Desondanks mens blijven is de opgave, die zij zichzelf hebben gesteld. Helpen wij hen in godsnaam daarbij.

**A. van 't Ent
Baarn**

Drukwerk

Nu de verkiezingen naderen, merk je dat er in de PPR weer meer dan anders aan stemmenwinst gedacht wordt: statenleden verbazen zich over de geringe omvang van ons actiecentrum en provinciale bestuurders leggen je de strategie voor bij het werkbezoek van een partijbonds.

Wij worden daar wat kregel van: valt PPR-propagandamateriaal niet vaak onder ongevraagd drukwerk? En is er niet vaak overeenkomst tussen PPR-leuzen en de Sterreclame?

Natuurlijk is macht belangrijk, maar maken we niet vaak onnodig vuile handen? Goeie kwaliteit van onze ideeën is toch beter dan een grote klantenkring?

**Gerda Beugelsdijk
Wim Koster
Bauke Zijlstra
Veenendaal**

De stem des Volks

Lijstverbinding

Ik wil graag een vergissing rechtzetten die op blz. 5 van de PPR-aktiekrant van 28-11 is gemaakt. Daar staat: „Bij de verkiezingen van 1977 had de PPR alleen met de PvdA een lijstverbinding.” Dat is onvolledig, want de PPR had ook met de PSP een lijstverbinding. Juist die verbinding met de PSP leverde haar de restzetel op, die maakte dat de PPR in plaats van vijf, vier zetels verloor. Dit in tegenstelling tot de CPN die de PPR iets voorbleef (resp. 1,72% tegen 1,69%), maar een lijstverbinding met andere linkse partijen geweigerd

DE STEM DES VOLKS

had en vijf (van de eveneens zeven) zetels verloor.

Ik hoop niet dat het weglaten van de PSP in bovengenoemde zin te maken heeft met de visie van die PPR-leden, die de samenwerking met de PSP van ondergeschikt belang achten. Ik moet zeggen dat ik me sinds geruime tijd stoort aan deze frequent geuite visie.

Waartoe deze kan leiden wil ik met een voorbeeld verduidelijken. Eind '78 nodigde de PSP zowel de PPR als de CPN uit om met haar op één lijst bij de Europese verkiezingen uit te komen. Ondanks het feit dat de indiening van een lijst samen met de PvdA op basis van gelijkwaardigheid verdwenen was, weigerde de PPR op de uitnodiging van de PSP in te gaan.

En daarmee verdween uiteraard elke reële kans op een (gedeelde) zetel, zowel voor Leo Jansen als voor Bouwe Kalma. En de zo noodzakelijke samenwerking met links werd schade toegebracht.

Misschien richt Herman Verbeek met zijn betoog tegen het (nieuwe) verzuijlingsdenken binnen de PPR (blz. 11) zich ook tegen de afkeer van samenwerking met de PSP. Helaas betwijfel ik dit echter.

**Koert Vrijhof
Den Haag**

De beer is los

In de PPR-aktiekrant van 24 oktober j.l. werd ik getroffen door het opschrift „de Beer is los”, op dezelfde pagina staat, partijbestuur krijgt mandaat voor gesprek Goudzwaard c.s. De beer gaat over chips, ik had een andere beer verwacht, n.l. de beer van kritiek over de uitlatingen van Van Doorn en Bas, de verhalen van Dolf Coppes en anderen, die het allemaal zo goed weten.

Het heeft mij getroffen dat er al een jaar lang informele gesprekken worden gevoerd tussen het bestuur en dissidenten, ook over inhoudelijke punten. Wat zijn dat voor belangrijke mensen?

DE STEM DES VOLKS

De PPR moet zich opheffen, want de hr. Goudzwaard en nog een stelletje goudzoekers komen eraan en die zijn zo belangrijk voor de vaderlandse politiek, daar moet de PPR maar voor ontploffen, zo in de stijl van D'66, inmiddels zijn die zo groot geworden dat de ontploffing uitgegroeid is tot een binnenbrandje.

De discussies over kernenergie in die club, komen waarschijnlijk van oud PPR-stemmers en/of leden.

Als PPR-er met hart voor de partij heb ik kunnen zorgen dat meer dan honderd collega's op de PPR zijn gaan stemmen. Ik denk dat het voor ons belangrijker is dat de partij zich bezighoudt met belangen behartiging van mensen van de werkvloer dan met de belangen van de hr. Goudzwaard.

Trouwens was deze Goudzoeker niet de ontwerper van het CDA-verkiezingsprogramma, ik kan u wel vertellen dat wij niet gelukkig zijn met dat program, maar ja wij zijn ook geen goudvinders, wij leven tussen het minimum en modaal. De beer is los, zeker voor mij als provinciaal campagneleider, ik vraag me af voor wie ga ik de verkiezingscampagne voeren, voor de PPR of voor Goudzwaard c.s.

Uitspraken van Harry en Bas zijn voor mij geen probleem, want als je vindt dat jouw partij geen bestaansrecht meer heeft, hef je jezelf op, zodat je opvolger de PPR-gedachte kan gaan uitdragen op die functies die je waarnam in de PPR.

Voor Goudzwaard c.s. ligt het nog makkelijker zij moeten net zo doen als ik.

Bij het plaatselijk actiecentrum meld je je aan als lid en dan wordt je met blijdschap ingeschreven, zo simpel is dat, ook voor goudzoekers. Daar hoeft je echt geen jaar over te praten, of is voor deze goudvinken de stap te groot, naar een echte radicale partij.

**Ko van Amerongen
Utrecht**

Beleggen in woningen. Niet in Zuid-Afrika

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een grote bank. Op meer dan 58.000 spaarrekeningen is ruim 200 miljoen gulden ingelegd.

De ASN is een principiële bank. De enige spaarbank die het hart links draagt. En daar ook van getuigt. Door het spaargeld grotendeels te beleggen in sociaal en maatschappelijk verantwoorde projecten. Die geen lucratieve rentewinst uit Zuid-Afrika of Chili accepteert.

De ASN is een bank voor progressieve mensen. Die willen sparen met een rustig gevoel. In de zekerheid dat hun geld daar komt waar het nodig is. In de zekerheid dat hun rente - een prima rente - geen bijmaak heeft. Geef uzelf dat rustige gevoel. Neem een spaarrekening bij de ASN.

Als uw hart links zit, is uw spaarbank heel dichtbij.

*Sparen bij de ASN
is sparen via uw girorekening.
Doe het nu: u krijgt f 7,50 premie!*

Als u voor 1 juli 1981 een spaarrekening voor uzelf opent met tenminste f 50,- als eerste inleg. Bij de ASN spaart u ook thuis. Via uw giroboekje. U spaart net zo snel of u haalt net zo makkelijk weer geld op als u een giro-overschrijving doet. Meer weten? Vul snel de bon in.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Zenden in enveloppe zonder postzegel aan **Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 VB Den Haag**. U kunt ook bellen 070-47 01 81. Of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlak bij het Centraal Station).

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- het bedrijfssparen

* aankruisen wat u wenst.

002

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
Geeft rente zonder bijmaak

DE STEM DES VOLKS**Establishment binnen de PPR**

Goudzwaard in Hervormd Nederland van 15 november: „De PPR heeft anarchistische trekjes”.

Wat bedoelt meneer daarmee? Bij zo'n opmerking gaan bij mij alle alarmschellen rinkelen!!!

Wordt daarmee bedoeld de contacten die een aantal PPR-mensen gehad hebben met de krakers van de PH-kade en de Grote Keyser? Hier zijn juist geen ongelukken gebeurd omdat o.a. PPR-mensen zich ermee bezig gehouden hebben. Dat geldt ook voor talrijke andere acties en groepen waar we steun aan geven, als partij, jongeren- of vrouwengroep of persoonlijk.

Misschien ook de steun die we geven aan de totaalweige-
raars?

Bas vindt sommige groepjes ook „eng om aan te horen”, daar zal Onkruid dus ook wel bij behoren omdat Bas militair geweest is! Het toene-
mende verzet tegen kern-energie binnen de eigen groep neemt ook steeds meer toe en de wetenschapsfreaks onder ons kunnen daar weer niet tegen!

Dan zijn we nu aangekomen bij de kern van het probleem: Niet alleen Goudzwaard en de zijnen vinden dat de PPR anarchistische trekjes heeft, maar het establishment binnen onze eigen club (in het begin een deel ervan) ook! Gelukkig zijn we inderdaad in meerdere of mindere mate geen gezagsaanbidders en koesteren ook een aantal van ons argwaan tegen geloof-, licht- en waarheidbrengers! Dit bevat hen niet, de linkervleugel krijgt steeds meer invloed door de ledentaltoename sinds '68 en nu.

Toen heeft dat PPR-establishment gedacht: „Hoe is daarin verandering te brengen? Hoe krijgen we die lastige jongens en meisjes (niet alleen die van onder de dertig, maar ook die van daarboven...) aan de touwtjes?” Een fanatiek Amsterdams

DE STEM DES VOLKS

PPR-lid van middelbare leeftijd uit de kraakbeweging zal ook wel niet bij ze in de smaak vallen (...) De tijd was er rijp voor als we naar het CDA met zijn problemen kijken en nu wil men een stel twijfelende draaitollen bij ons over de streep trekken! Tot voor kort waren de verschillen binnen onze eigen partij niet zo groot. Nu wel helaas en de verwijdering zal toenemen als we op deze voet doorgaan. Een kongres heeft meer macht dan zemschiet denkt. De andere partijorganen hebben haar wensen maar op te volgen. Laat het establishment niet verder gaan met zijn verdeel- en heerspolitiek!

Het is de ondertekenaars van het manifest nu al gelukt om van een aantal van de meest radikale Amsterdammers een stel tamme kraaien te maken! (Wat de contacten met NBBA betreft).

Een trein eenmaal in beweging wordt steeds moeilijker te stoppen.

We moeten oppassen, anders worden we nog gepolijst met zijn allen!

**Francis Vos
Amsterdam**

Radikale scheuring?

De tweede-kamerverkiezingen naderen en er vallen steeds meer positieve geluiden op te vangen over onze kleine partij. Sommige opiniepeilingen geven een stijging van de PPR in de kiezersgunst aan, volgens optimisten zijn zelfs vijf zetels niet onhaalbaar... worden we dan ten lange leste toch nog een grote politieke stroming? Tenslotte is ook een partij als D'66 alvorens de huidige starallures te kunnen vertonen op sterven na dood geweest.

Tegelijkertijd met het „groter groeien” echter dreigt idealisme voor pragmatisme ingeruild te worden. Dit brengt het werken binnen het in PPR-gelederen veel geoemde tweehandenmo-

DE STEM DES VOLKS

del steeds meer in gevaar. (Ter opfrissing: de twee handen staan voor parlementair werken respectievelijk actie voeren). De groeiërang en voorliefdes voor „gelijkgezinden” hebben al geleid tot een manifest als „radicaal in de realiteit”, waarin actie voeren zeker geen in het oog springende term is. Gaat de rechtse hand overheersen?

Dat zou kunnen leiden tot opportunistische verkiezingsstrategieën, waarin PSP en zeker CPN niet passen vanwege (zoals de manifestopstellers het noemen) te veel en te grote karakterverschillen met „onze” PPR. Het is dan op zijn minst merkwaardig dat jarenlange samenwerking met de PSP op plaatselijk en regionaal nivo vele karakterverschillen overbrugd lijkt te hebben.

Is de linker hand van de PPR dan zo zwak, of is ze zelfs fictief? Zijn dissidente kruimels van de door velen als grote zus gekoesterde CDA-partij belangrijker dan werkelijk radikale PPR-leden? Van oudsher heetten partij-kernen actiecentra. De term actie moet gerechtvaardigd zijn, op eigen werkelijk ondernomen actie slaan. Ze moet niet alleen gehanteerd worden in verkiezingstoespraken waaraan Ria Beckers zich schuldig maakte door op het laatste partijkongres m.b.t. de Dodewaard-actievoerders de volgende pertinente onwaarheid uit te spreken: (citaat: zie PPR-aktiekrant no. 165, pag. 7)

„Actievoerders die in de grond niet wensen te worden aangesproken op het doel dat zij zeggen voor ogen te hebben. Die vinden dat de PPR de Dodewaardactie heeft bedorven omdat ze door haar toedoen de bezettingsplannen veranderden in een geweldloze blokkade”.

De actie „Dodewaard” is geweldloos verlopen, tegen alle pershetze in, en los van welke PPR-bemoedienissen dan ook. Er heeft zelfs praktisch geen positief geluid geklonken van PPR-zijde naar de actie-

DE STEM DES VOLKS

voerders, zeker niet landelijk of van uit de fractie.

Het blijft raadselachtig waarom een Gelderse PPR-motie (provinciaal) die zich uitsprak vóór steun aan doel en vorm van de actie (openbaar respectievelijk geweldloos) niet door bleek te dringen tot onze eigen PPR-parlementariërs. Als je aktievoerder én PPR-lid bent ga je je zo langzamerhand in de steek gelaten voelen. Staan partij-toppers zo ver af van de gewone „aktieve” leden, of kunnen ze het onderscheid tussen anti- en buitenparlementair niet maken? Natuurlijk, een duidelijk standpunt innemen brengt consequenties en soms politiek gevaar met zich mee.

Maar het is beter (stem)verlies te lijden door resoluut kleur te bekennen, dat twijfelers te paaien met vaagheden; stemmen die je door kleur te bekennen verliest horen thuis bij een andere partij dan onze PPR.

Die twee of misschien drie echt radikale kamerleden, die garant staan voor een evenwichtig tweehandenmodel, komen er heus wel.

**Jan-Peter de Valk, Elst
Andrée van Emst, Elst
Willem Dijkstra, Groesbeek
Frans van Doesum, Gaanderen
Hans van Veelen, Doetinchem
Herman Wehkamp, Arnhem
Gregor Rensen, Nijmegen**

SAAM

Het comité Steun Aan Argentijnse Moeders (SAAM) organiseert op 22 februari een kulturele manifestatie in de Nieuwe Kerk in Amsterdam die om 14.00 uur aanvangt. Medewerking verlenen Marco Bakker, Vera Beths, Louis van Dijk, Peter Faber, Freddy Grin, Freek de Jonge, Liesbeth List, vrouwencafé Nata-scha Emanuels, Poëzie Hardop, leden van het Scapinoballet, Shireen Strooker, Kees de Wijs en de Zangeres Zonder Naam. Voor informatie: tel. 023/313354.

NIEUWS UIT DE aktie CENTRA

Uit de lengte of uit de breedte

De nieuwste nota van het PPR-aktiecentrum Assen is getiteld „Uit de lengte of uit de breedte”. Schrijver George Gildemacher, lid van de steunfractie, overhandigde hem op 3 november jl. aan wethouder J. Hidding.

De nota somt de oorzaken van de financiële problemen van de gemeente Assen op en reikt suggesties aan om zo'n half miljoen gulden te bezuinigen. Bezuinigen in 1980 is geen tijdelijk verschijnsel; het is een noodzakelijke konsekwentie van de situatie waarin onze kapitalistische economie zich thans bevindt. Het breukvlak van de zeventiger jaren ligt achter ons. Grondstoffen raken op, de Derde Wereld is zich bewust van haar macht en onze onmacht. De uitbuitballon is doorgeprikt.

Konformistische kabinetten als die van Den Uyl of Van Agt gaan de problemen van de stokkende welvaartsmachine te lijf met pseudo-oplossingen: de ene paniekmaatregel na de andere raakt niet de oorzaak maar bestrijdt slechts het symptoom. Voor een creatief beleid met aanzetten tot ingrijpende maatschappelijke veranderingen is geen plaats. Vandaar Bestek '81.

Voor de gemeenten betekent dit minder rijksuitkering uit het Gemeentefonds. En dit terwijl de financiële verplichtingen van de feestroes blijven drukken op de begroting. Bezuinigingen die, wanneer wij niet oppassen, de zwakken in de samenleving onevenredig hard zullen treffen. Zie Bestek '81, zie het regeringsbeleid van Van Agt/Wiegel. Maar zie ook de pseudo-progressieve oplossingen van PvdA en D'66.

Het is dus zaak om bij bezuinigingen duidelijke politieke voorkeuren te stellen om zo de pijn te leggen waar hij hoort. Dat doet PPR Aktiecentrum in haar bezuinigingsnota.

Daarbij gaat zij ervan uit dat:

- de zwakke groepen worden ontzien,
 - geen verhoging van belastingen en retributies plaatsvindt,
 - bezuinigingen niet ten koste van de werkgelegenheid mogen gaan.
- Het opstellen van een bezuinigingsnota is geen populaire bezigheid.

Toch heeft PPR Aktiecentrum Assen zo'n half miljoen gulden „gevonden” waarvan 3 ton door *systematisch groenbeheer* en *kostendekkend parkeren*. De resterende 2 ton komen ondermeer uit porti, hondenbelasting, wijkwegwijzing, fontein, de Noorder Compagnie, energiebesparing en feest- en straatverlichting. Een groot aantal besparingsuggesties is niet nader gekwantificeerd; na onderzoek kunnen deze het gevonden half miljoen ongetwijfeld doen overschrijden.

PPR Aktiecentrum Assen hoopt met haar nota een konstruktieve duit in het bezuinigingszakje te hebben geleverd. De nota is verkrijgbaar door:

- a. haar persoonlijk langs te halen bij André Staas, Schieland 38 in Assen tegen betaling van f 2,50,
- b. een bedrag van f 4,50 over te maken op gironummer 3492478 t.n.v. penningmeester PPR Assen onder vermelding van „Bezuinigingsnota”, waarna toezending volgt.

Utrecht: Wout Zinkstok opvolger van Frans Vocking

Wout Zinkstok is in Utrecht Frans Vocking opgevolgd in de éénmansfractie van de PPR in de gemeenteraad. Frans Vocking vond de combinatie van het raadslidmaatschap met de toenemende verplichtingen t.a.v. zijn huisgenoten en zijn nieuwe werkring niet langer mogelijk. Hij heeft sinds 1974 voor de PPR in de Utrechtse raad gezeten, waarvan hij op 12 december 1980 afscheid heeft genomen - de laatste avond van de begrotingsdebatten. Op 19 december heeft het aktiecentrum de wisseling gevierd in het PPR-café in het pandje aan de Haverstraat.

Zwakke weggebruiker

De PPR in Goes heeft een knelpuntennota over de zwakke weggebruiker in Goes samengesteld. De nota is geïllustreerd met foto's en tekeningen en is 144 pagina's dik.

Er worden 250 knelpunten in genoemd waarvan ca. 200 betrekking hebben op de fiets.

De nota is het resultaat van een enquête die de PPR in Goes heeft gehouden onder de bevolking waarin gevraagd werd verkeersknelpunten door te geven.

De nota behandelt eerst in algemene hoofdstukken de plaats van het kind, de fietser, de gehandicapte en de bejaarde in het verkeer. Daarna worden per wijk of dorpskern de gesignaleer-

de knelpunten weergegeven, van commentaar voorzien en zo mogelijk oplossingen aangedragen.

De samenvatting bestaat uit ca. 50 stellingen waarin ook uitspraken en citaten zijn opgenomen. Voor niet-Goese-naren is de nota wellicht een stimulans om zelf ook iets te ondernemen voor de zwakke weggebruiker.

De nota is verkrijgbaar door storting van f 7,50 op rekening nr. 32.05.48.953. Rabo Bank Goes, t.n.v. PPR Goes onder vermelding: Knelpuntennota.

Energienota PPR Goes

Onder de titel „Toetssteen voor het Goese energiebeleid” heeft de werkgroep energiebeleid van de PPR in Goes een energienota uitgegeven.

De doelstelling van de PPR-nota is de discussie in het gemeentebestuur van Goes een bredere dimensie te geven en te komen tot een volwaardig eigen energiebeleid van de gemeente Goes. De energienota is verkrijgbaar door storting van f 5,00 op rekening nr. 32.05.48.953 Rabo Bank Goes t.n.v. PPR Goes onder vermelding: Energienota.

Delft: bezwaarschrift

Het aktiecentrum Delft heeft een bezwaarschrift ingediend tegen de aanvraag voor een hinderwetvergunning door het Medisch-Biologisch Laboratorium van TNO in Rijswijk. De bezwaren richten zich vooral tegen het onderzoek naar de DNA-recombinant, dat het laboratorium beoogt - zonder dat er een brede maatschappelijke discussie heeft plaatsgevonden over het al of niet aanvaardbaar zijn van dergelijke activiteiten. De afweging van voor- en nadelen van een dergelijke techniek moet niet door een beperkt aantal wetenschappers geschieden maar door de gehele samenleving. Daar komt bij dat de regering oorspronkelijk had toegezegd dat alvorens in Nederland een C-III-laboratorium zou worden opgericht eerst een breed samengestelde commissie (de commissie-Oele) zou worden gehoord, maar die commissie is niet eens samengesteld.

Het aktiecentrum betreurt het dat wordt getracht een beslissing ten gunste van het laboratorium te forceren, waarbij geheimzinnig wordt gedaan met de risico's die het project met zich meebrengt. Voor wat betreft de onderdelen van het project die niet met DNA te maken hebben dringt het aktiecentrum aan op veiligheidsmaatregelen en een goed rampenplan.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

14 FEBRUARI 1981, NUMMER 168

De column van Ria Beckers gaat ditmaal over het uiterst rekbare kernwapenstandpunt van Joop den Uyl c.s. (als altijd: pagina 3). Daarnaast in dit nummer een nieuwe columnist: Dolf Coppes, die om te beginnen wat bijpraat over de PPR-lijnen. Pagina ...

3

Hoe denkt de PPR-fractie over de door het kabinet ingediende Leegstandswet? Zie voor hetgeen Leo Jansen hierover in de Kamerdebatten naar voren bracht pagina ...

4

Nederland moet proberen in West-Europees verband tot een voor de zigeuners zelf aanvaardbare oplossing te komen voor alle problemen. Een oplossing die recht doet aan de eigen cultuur van het volk der zigeuners. Zie hiervoor wat Ria Beckers erover in de Kamer zei pagina ...

5

Noord-Ierland en het jegens vrijheidstrijders bij tijd en wijlen best nog wel „perfide” Albion. Rouke Broersma zet een PPR-visie uiteen op pagina ...

6

Het rapport van de commissie Brandt biedt een programma om te kunnen overleven. Het bevestigt conclusies, die de PPR al veel eerder heeft getrokken. Wouter van Doorn schrijft hierover op pagina ...

8

PPR

Aktie Krant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Ruud E. de Vringer,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Werkgroep Publiciteit PPR

redactie

Karel Berkhout, Stéphanie Brokerhof,
Walter van Opzeeland (eindredacteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgerplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abbonementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

Partijburo PPR, Singel 277,
1012 WG Amsterdam;
tel. overdag:
020-247570-227342;
's avonds:
Ruud E. de Vringer, 010-713660

basis-layout

Joep Paulussen

PPR

Door een misverstand verdween vorige keer Ria Beckers van de omslag. Hier hoe deze had moeten zijn.

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

30 JANUARI 1981, NUMMER 167

KAMPAGNE

De PPR gaat de verkiezingsstrijd in

De campagne voor verkiezingen die niet op zichzelf staan.

Het kabinet-Van Agt wordt er mee afgesloten.

Een nieuwe kans voor een progressieve meerderheid

Een nieuwe kans ook voor meer invloed van de PPR.

Met de macht van onze PPR-ideeën, ondersteund door de macht van een groter getal...

Met onze ideeën, met onze kandidaten mensen winnen voor ons getal.

Kampagneleider LEO JANSEN schrijft over het „hoe”, „waarom” en „wanneer” van PPR IN KAMPAGNE op de pagina's 7, 8, 9 en 10

14-28 februari

Hoogeveen - 14 febr., De Tamboer, Hoofdstr. 17, 10.30 u.: prov. kampagnedag met Ria Beckers en Cint Kortmann.

Nijmegen - 14 febr., 10.30 u.: prov. kampagnedag met Henk Waltmans en Ad Melkert.

Middelburg - 14 febr., Concert- & Geheoorzaal, 10.30 u.: prov. kampagnedag met Gerritjan van Oven en Kees Waagmeester.

Amsterdam - 15 febr., partijburo, 13.00 u.: PPR-jongeren Noord-Holland.

Maastricht - 16 febr., bij Petra Ebus, Bourgognestr. 27, 20.00 u.: bestuursverg. actiecentrum.

Borne - 19 februari, De Bijenkorf, 20.00 u.; P.P.R.-actiecentrum, met Wouter van Dam.

Nieuw-Vennep - 19 febr., Ontmoetingscentrum Gelevinkstr. 38, 20.00 u.: verg. actiecentrum met Peter Lankhorst.

Rotterdam - 20 febr., werkbezoek kamerleden (o.a. Henk Waltmans) i.v.m. onderwijs aan minderheden.

Amsterdam - 22 febr., Nieuwe Kerk, 14.00 u.: cult. manif. SAAM.

Utrecht - 24 febr., buurthuis Kanaleneiland, 20.00 u.: Emmy van Noord in forum over vrouwenbelangen.

Bennekom - 26 febr., IKV-Kern, Egbert Boeker over natuurkunde en wapens.

Amersfoort - 28 febr., De Flint, 10.30 u.: verkiezingsmarkt PPR.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Rekbaar standpunt over kernwapens

RIA BECKERS

Er is een nieuw politiek spel: kwartetten met kernwapentaken. Eindeloos gaat het heen en weer en als er ooit nog eens vier kaarten worden weggelegd blijven er nog altijd twee over.

Wie had gehoopt op een fundamentele discussie in CDA, D'66 en PvdA over het stoppen van de bewapeningswedloop, is intussen wel bedrogen uitgekomen.

Ook in de Partij van de Arbeid wordt niet gestuurd naar een ondubbelzinnig ontwapeningsbeleid, maar op de allereerste plaats naar regeren met D'66 en het CDA. En wie wil stuurt mee.

Zo gaf het IKON kortgeleden een TV-verslag van een gesprek over de kernbepapening aan de Vrije Universiteit in Amsterdam.

Vertegenwoordigers van vredesbewegingen ondervroegen daar zes fractievoorzitters over hun partijprogram. Voor het IKON waren er maar drie politici: drie die straks samen gaan regeren en al best wat waren opgeschoven in hun standpunt; daar kon de vredesbeweging tevreden mee zijn, want „de politici” moesten tenslotte de beslissingen nemen!

Deze benadering is tekenend voor de wijze waarop deze politici - van PvdA, CDA en D'66 - de discussie willen voeren, maar het IKON onwaardig. Ik heb

het met stomme verbazing aangezien en ik was niet de enige.

Joop den Uyl en de zijnen spelen het spel behoedzaam en behendig. Aanvankelijk valt de nadruk op éézijdige stappen en het behouden van „slechts 1 à 2 kerntaken”. De Lance moet in ieder geval blijven. (Dat de Lance bij uitstek geschikt is voor de neutronenbom weten veel mensen niet). Naarmate de afdelingen „om” lijken, verschuift het accent in het verhaal en wordt voorzichtig de loopplank voor de formatie uitgelegd. Het desnoods éézijdig afstoten van 4 à 5 kerntaken moet wel een kernwapenvrij Europa dichterbij brengen. En dat moet ook getoetst worden.

Wat betekent dat? Wie beoordeelt dat? En op welke momenten?

Duidelijk is in ieder geval dat de wens om met D'66 en CDA te regeren die loopplank nodig maakt. Het PvdA-kongresstandpunt kan daarmee zó worden afgezwakt dat hoogstens een paar verouderde kerntaken verdwijnen die voor de NAVO geen probleem vormen. En daarmee blijven we dan trouwe bondgenoten en even medeplichtig als voorheen.

Dat is niet het nieuwe vredesbeleid dat talloze mensen in Nederland voor ogen staat. En daarom speelt Joop den Uyl met vuur. Voor de zoveelste maal en erger dan ooit kunnen de kiezers zich

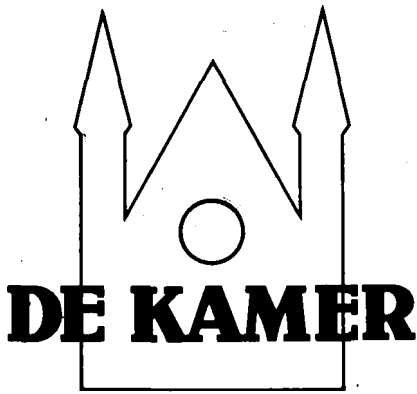
straks bedrogen voelen. Omdat de grootste progressieve partij opnieuw een zeer rekbaar kernwapenstandpunt onder mooie teksten blijkt te hebben verborgen.

Wat hier gebeurt is slecht voor de politiek. Ongeveer de helft van de Nederlandse bevolking heeft duidelijk gemaakt wat zij de komende vier jaar verwacht: de kernwapens ons land uit. De progressieve partijen hebben dit politiek te vertalen in een duidelijk standpunt. Dan kunnen de kiezers kiezen, omdat zij weten waar zij aan toe zijn. En met de verkiezingsuitslag in de hand moet daarna worden bekeken hoe deze standpunten in daden kunnen worden omgezet. Alleen dan worden de mensen serieus genomen. Een partij die zó op zeker speelt dat zij de kabinetsformatie al bijvoorbaat in haar standpunt verwerkt, doet de kiezers onrecht.

De PPR blijft pleiten voor een nieuw vredesbeleid. Dat vraagt ondubbelzinnige keuzes, die het de NAVO werkelijk moeilijk maken. Die aarzelende vredesbewegingen elders in Europa kunnen bemoedigen en versterken. Die ontwikkelingslanden kunnen helpen om zelf af te zien van atoomwapens.

De Nederlandse bevolking is daar rijp voor. De tijd dringt. We hebben geen vier jaar meer te verliezen.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

DE KAMER

Leo Jansen over Leegstandwet

De gemeenten moeten woonruimte-verdelingsplannen opstellen die periodiek door de gemeenteraad worden herzien of aangepast. Dit is de strekking van een van de twee moties, die Leo Jansen namens de PPR-fractie in de Tweede Kamer heeft ingediend bij de behandeling van de Leegstandwet. In de tweede motie wordt gevraagd om de nodige extra-midde-

in plaats van het woonrecht. Bovendien vindt de fractie er te weinig in terug van een doelmatige woonruimteverdeling, die het leidend beginsel zou moeten zijn.

Het wetsontwerp zou goed zijn als het, vanuit de noodzaak tot eerlijk delen van de woonruimte, zaken zou bezien als leegstand, vordering en ontruiming.

De door de regering voorgestelde Leegstandwet is niet doeltreffend omdat het begrip leegstand onvoldoende is omschreven en ruimte laat voor allerlei chicanes, via stromannen die een leeg huis kwasi bewonen e.d. Bovendien kan er volgens het wetsontwerp op zijn vroegst pas negeneneenhalve maand na de inschrijving van de leegstand worden gevorderd. Daarbij komt dat B en W te veel ruimte krijgen voor eigen interpretatie van 'gewichtige redenen' om af te zien van vordering. De nadruk ligt immers niet op het belang van de volkshuisvesting.

Het wetsontwerp geeft onvoldoende voorzieningen voor een goed ontruimingsbeleid omdat eigendomsrecht en woonrecht met elkaar in conflict kunnen komen. De PPR-fractie meent

ZIGEUNERS VERRIJKEN KULTUUR

Het partijbestuur heeft de volgende brief verzonden aan mevrouw Haars, de staatssecretaris van Justitie, naar aanleiding van de bejegening van zigeuners door Justitie:

„Het partijbestuur van de PPR protesteert scherp tegen de wijze waarop de Nederlandse regering de afgelopen weken een groep van ca. 100 zigeuners heeft behandeld. De onverkorte naleving van de vreemdelingenwet en de desbetreffende regelingen werd kennelijk belangrijker beoordeeld dan het helpen aan de oplossing van de problemen van de betrokkenen. Dat geldt zowel voor de pogingen tot uitzetting als voor de daarop gevolgde criminalisering door de uitvoering van

Gemeenten moeten komen met verdelingsplannen woonruimte

len voor de gemeenten om de Leegstandwet goed te laten werken, De gemeenten moeten dan immers voldoende personeel kunnen inzetten voor registratie en controle op leegstand en om deze te kunnen vorderen. De PPR-fractie staat voorts achter voorstellen vanuit de Kamer die de termijnen van melding van leegstand (twee maanden, volgens het wetsontwerp) en van vordering (vijf maanden, volgens wetsontwerp) willen bekorten. Ook is de fractie er voor dat burgers het initiatiefrecht krijgen bij de melding van leegstand en tegen niet-vorderen in beroep kunnen gaan. Bovendien moet het begrip 'leegstand' strakker worden omschreven.

„Krakers vormen gewoon een doorsnee van de Nederlandse bevolking en zijn zeker geen tuig dat zich op een diefachtige wijze van een woning voorziet. Dit moeten wij goed beseffen bij een maatschappelijke beoordeling van leegstand en van het verschijnsel kraken.” Aldus Leo Jansen, die er nadrukkelijk op wees dat de fractie niet kan aanvaarden dat in het wetsontwerp het eigendomsrecht overheerst-

dat een wettelijke voorziening nodig is, opdat de rechter niet kan besluiten tot ontruiming wanneer een kraker voldoet aan de criteria die voortvloeien uit een woonruimteverdelingsbeleid. Om de wet goed te laten werken is ook een grotere bijdrage voor verbetering van gebouwen nodig dan de 50% die de regering voorstelt. Geld kost bovendien een doeltreffend registratie- en controleapparaat.

De mogelijkheid van tijdelijke verhuur, die het wetsontwerp biedt kan als nadeel hebben dat de huurbescherming onder druk komt te staan en dat er bijvoorbeeld voortdurend moet worden verhuisd.

De voorgestelde mogelijkheid tot onnieme dagvaarding van krakers van na 1 september 1980 betekent dat krakers moeten aantonen dat zij vóór die datum al in hun woning vertoefden - met het risico van een civiele procedure, omdat hun naam immers bekend wordt. Daarom vindt de PPR-fractie dat de datum niet op 1 september 1980 moet worden gesteld, maar op die van de inwerkingtreding van de wet.

de registratie en de onderbrenging in huizen van bewaring.

Het optreden van politie en justitie achten wij een nieuw signaal van de verharding van het regeringsoptreden. Eerder zagen wij dat ook o.a. bij het optreden tegen illegale buitenlandse werknemers en bij de starre houding ten aanzien van vluchtelingen.

Het volk van de zigeuners is een uniek volk waarvan de cultuur onmiskenbaar verrijkend werkt ook voor de Nederlandse cultuur. De vervolging die dit volk steeds weer ondervindt en de onmogelijke eisen die eraan worden gesteld tot aanpassing aan anderen vormen een verminking van ons cultuurpatroon, nog afgezien van de kwalijke invloed die het optreden van de overheid heeft op de mentaliteit van de burgers uit een oogpunt van verdraagzaamheid.

De PPR doet daarom een beroep op de regering om gastvrijheid te bieden aan deze groep zodat een oplossing van de problemen van de zigeuners mogelijk wordt, een oplossing waarvan Nederland ook bij de andere Europese regeringen initiatieven zal moeten nemen.”

FOTO: menne vellinga

In Westeuropes verband streven naar menswaardig bestaan voor zigeuners

Het Nederlandse vreemdelingenrecht betreft burgers van andere staten en is – zo vindt de PPR-fractie – niet toegesneden op een groep vreemdelingen die een apart volk vormen zonder een eigen staat. Aldus Ria Beckers tijdens het Tweede Kamerdebat over de zigeuners n.a.v. het beleid van staatssecretaris Haars.

„De zigeuners waar wij hier mee te maken krijgen,” aldus Ria Beckers, „horen niet echt tot een staat, ook al hebben zij soms papieren of zelfs een paspoort. Zij vormen wél een volk, met een eigen cultuur, eigen gebruiken en een eigen rechtsorde. Een volk dat in Europa leefde, lang voordat daar de vreemdelingenwetten bestonden. Zo'n volk heeft rechten, maar deze zijn nooit gerespecteerd. De zigeuners zijn in West-Europa opgejaagd, in groten getale vermoord, vervolgd, opnieuw opgejaagd.

Het oeroude recht om als volk de eigen identiteit en de eigen cultuur te kunnen beleven kan en mag niet opzij worden gezet door wetten en regels waarmee staten zichzelf beschermen. En als bij zigeuners het familierecht is gebaseerd op de *compania*, de 'grootfamilie,' dan kun je daar niet zo maar dwars doorheen snijden.”

Binnen familieverbanden zijn door het beleid van de staatssecretaris volstrekt willekeurige scheidingen getrokken, aldus Ria Beckers. Dat getuigt niet alleen van weinig respect voor de cultuur van de zigeuners, het is ook vragen om moeilijkheden.

De PPR-fractie vraagt dan ook dringend om in West-Europes verband te zoeken naar een oplossing die ook voor de zigeuners een menswaardig be-

staan – zoals zij dat voor ogen hebben – mogelijk maakt. En dat wordt niet bepaald door de vraag of zij zich netjes genoeg gedragen volgens onze opvattingen. Niets belet Nederland immers om desbetreffende verdragen te sluiten met lidstaten van de Raad van Europa of met Oost-Europese landen in dit verband.

Ria Beckers had geen goed woord voor de manier waarop de Nederlandse justitie tegen de zigeuners is opgetreden, zogenaamd om hun identiteit te onderzoeken. Een optreden dat „opnieuw alle beelden heeft opgeroepen van wat wij zo'n veertig jaar geleden achter ons hebben gelaten. Vingerafdrukken, foto's met een nummerplaat, kinderen die huilend van hun ouders worden afgenomen, het afvoeren naar huizen van bewaring, het opgesloten houden van mensen – volgens onze informatie ook mensen met een Italiaans (dus EG-) paspoort – en als droevig toppunt het inwendig fouilleren van zigeunervrouwen in het bijzijn van Nederlandse mannelijke ambtenaren.

Terwijl de vreemdelingenhaat in ons land velen bezorgd maakt, worden vanuit een ambtelijke wereld, een ivoeren toren, opdrachten gegeven, die zonder protest worden uitgevoerd en kunnen worden gezien in het jeugdjournaal. Bevel is bevel . . .”

De wijze waarop staatssecretaris Haars reageert op de verontwaardigde reacties vanuit de Kamer op bijvoorbeeld de manier van lijfelijk onderzoek, de manier waarop zij spreekt van 'verwijderen' en 'België houden aan zijn opnameplicht' doet vrezen dat zij niets begrijpt van de woede, die haar beleid heeft gewekt, aldus Ria Beckers: „De enige zorg van de staatssecretaris is hoe zij de formele regels van de vreemdelingenwet kan toepassen. Ik stel vast dat wij op een volstrekt ver-

schillende golflegte praten. Dit geldt ook de reden die zij gaf voor die verneiderende wijze van fouilleren. Ik kan er niet over uit, dat dit om deze reden moest gebeuren. De reden is dan volgens de staatssecretaris dat zigeuners nu eenmaal dingen op die plaatsen verstoppen. Ook spreekt zij, hier in de Kamer, een hele groep aan op wat enkelingen misschien doen. Dat is diskriminatie. Dat is hetzelfde als wanneer anderen zeggen: zigeuners zijn dieven. En daar worden opdrachten op gebaseerd . . . daar wordt beleid op uitgevoerd . . .”

Staatssecretaris Haars wilde niet toegeven dat een dergelijke manier van lichamelijk onderzoek nooit meer mag voorkomen. Daarom diende Ria Beckers een motie in tegen „inwendig lichamelijk onderzoek”.

(advertentie)

KREKT OER 'T WETTER

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeezwerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1981:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

ONZE SOLIDARITEIT MET NOORD-IERLAND

ROUKE BROERSMA

In de laatste weken van 1980 bereikte het al enkele jaren durende protest van de Noordierse H-blok-gevangenen een dramatisch hoogtepunt: 7 mannen gingen in hongerstaking, later gevolgd door enkele tientallen anderen, waaronder tenslotte ook enkele protestantse politieke gevangenen.

Een golf van solidariteitsakties ging door geheel Ierland.

Ook in Europa groeide het protest tegen de onmenselijke situatie en de druk op de Britse regering nam toe. Kort voor kerst kwam het verwarrende en tegelijk bevrijdende bericht dat de hongerstakers hun aktie hadden opgegeven en de Britse autoriteiten de eisen grotendeels hadden ingewilligd. Inmiddels weten we beter: het compromis waarvan sprake was, blijkt geen overeenkomst te zijn, althans niet een overeenkomst waaraan de Engelsen zich gebonden achten. De laatste berichten luiden dat de gevangenen nog steeds niet het recht hebben het gevangenisuniform (symbool van de door hen ontkennde criminele status) hebben mogen ruilen voor burgerkleding als teken van politieke erkenning.

In de gevangenis heerst grote verwarring, ook onder de gevangenen. Een deel van hen wil de hongerstaking hervatten.

Voor de familieleden is opnieuw een situatie van spanning en uitzichtloosheid ontstaan.

Bovendien is het geweld weer opgeblaaid. Na een periode van massaal geweldloos verzet (marsen, meetings, blokkades, winkelsluitingen, stakingen) zijn de eerste gewonden en doden gevallen. Krachten die met lede ogen moesten aanzien, hoe een ontwikkeling naar meer eenheid en saamhorigheid tussen de bevolkingsgroepen op gang leek te komen, hebben toegeslagen.

Volgens één beproefde methode, die ook in het verleden steeds werd aangewend wanneer gewone mensen van beide bevolkingsgroepen zich bewust werden van hun gemeenschappelijk lot en hun gezamenlijke belangen: aan beide zijden wordt geleden aan de ver-

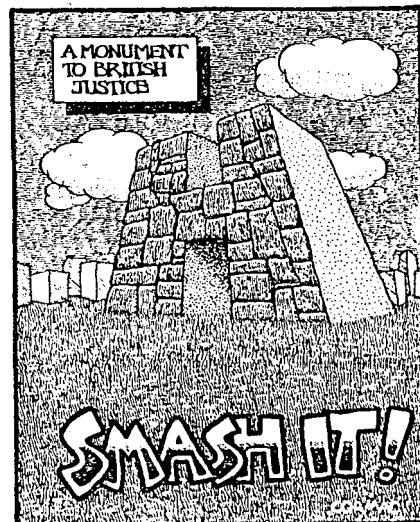
deeldheid, beide groepen hadden hun hongerstakers, ook protestanten ervaren de aanwezigheid van Britse troepen als vernederend, ook in protestantse arbeiderswijken groeit het aantal werklozen schrikbarend.

Bernadette Devlin was het eerste slachtoffer. Juist zij: strijdster voor burgerrechten, voormalig parlamentslid, republikeinse maar niet eng-nationalisties, katholiek maar niet fanatiek, symbool van de zich bevrijdende Ierse vrouwen, en de laatste tijd het meest bekende lid van het Nationale Ierse H-Blok-komitee. Hoewel de moordaanslag niet tot haar dood leidde (haar toestand is evenwel nog steeds kritiek), slaagde de opzet wel: een IRA-kommando reageerde met de moord op een voormalig protestants parlamentslid, elders lieten Britse soldaten het leven, waarna de straatpatrouilles, de arrestaties, de huiszoekingen weer toenamen en daarmee de angst, de haat, de onzekerheid.

En dit alles terwijl de publieke opinie in Engeland, blijkens peilingen rijp is om terugtrekking van Britse troepen te aanvaarden en de Engelse regering in gesprekken met die van Ierland te kennen heeft gegeven dat voor het Ierse vraagstuk gestreefd moet worden naar een politieke oplossing waarbij „nieuwe konstitutionele structuren geformeerd zullen worden”. Uit de mond van Thatcher zijn dit vergaande uitspraken, tekenen van hoop voor de onderdrukte minderheid in Noord-Ierland, maar kennelijk een bedreiging voor hen die veel hebben te verliezen in Noord-Ierland.

De PPR heeft zich buitenparlementair en parlementair ingezet voor het lot van de politieke gevangenen. Als enige helaas, want ook hier zijn er die veel hebben te verliezen en weinig te winnen. Solidariteit met Noord-Ierland lijkt veeleer een riskante zaak. De beschuldiging van medeplichtigheid aan moorddadig geweld ligt voor de hand.

Partijbestuur en fractie hebben dat gevaar terdege onderkend, maar de signalen uit Ierland waren te duidelijk om genegeerd te worden: de kwestie Noord-Ierland is een politiek probleem dat niet met militaire middelen opgelost kan worden, kriminali-

sering van politieke gevangenen versmalt het politieke probleem tot een law-and-order-kwestie, geen enkele misdaad kan geen enkele staat de rechtvaardiging bieden voor de schending van mensenrechten. Het was verheugend te constateren dat tijdens het verloop van de hongerstaking steeds meer kranten en omroepen in Nederland de moed hadden nu eens met eigen ogen en niet door de Engelse bril naar Noord-Ierland te kijken, maar de politieke partijen bleven afzijdig en zwegen.

Te lang heeft men Noord-Ierland afgedaan als een onoplosbaar vraagstuk, als een onontkoombaar natuurverschijnsel. Maar hoewel de situatie op dit moment opnieuw in een impasse lijkt te zijn geraakt, mogen we onze ogen niet sluiten voor de positief te duiden gebeurtenissen in de laatste maanden van 1980. Ondanks alles is de hoop op een mogelijke oplossing gerechtvaardigd. De hongerstaking heeft ontwikkelingen in gang gezet die niet meer te stuiten zijn: het volk is in beweging gekomen, verantwoordelijke politici hebben eerste, voorzichtige stappen gezet.

De PPR zal de ontwikkelingen nauwlettend blijven volgen. In de Tweede Kamer hebben Ria en Henk het maximale gedaan voorzover de mensenrechten van politieke gevangenen in het geding waren.

Zonder die zaak terzijde te willen schuiven, lijkt het nu van het allergrootste belang de politieke kwestie in den brede in het parlement aan de orde te stellen, met volle instemming van onze Ierse vrienden, zeker nu Nederland het voorzitterschap van de EG waarneemt.

Daarover hebben partijbestuur en fractie overlegd. Binnenkort zijn initiatieven op dit punt te verwachten.

Vandaag of morgen komt het wel aanwaaien

DOLF COPPES

Deze keer wil ik best graag even bijpraten. Waar ging het ook weer allemaal om?

Er is voortdurend spanning tussen verantwoordelijkheid voor de samenleving als geheel enerzijds en waardering voor de onvervangbare waarde van de enkeling en zijn kleine leefkring anderzijds. Die vindt nooit een echte uitweg als men in de politiek op één rechte lijn blijft zitten van uiterst links naar uiterst rechts, uiterst liberaal naar uiterst socialistisch, met alle tussenschakelingen, zodat je een leuke rij kunt maken met VVD en CPN aan de uiteinden van alle anderen op hun eigen plaatsje. Ieder kabinet is dan altijd een weinig (of iets meer) links of rechts van het midden. Alle politieke oplossingen worden dan compromissen (op zich zelf niet vies) van jij iets deze kant uit, ik iets naar jou toe, op dezelfde horizontale lijn.

Ik heb het gevoel dat PPR-mensen niet tevreden zijn met die horizontale rechte lijn en daarom ongelukkig met de plaats die hen wordt toegewezen als het ware: netjes links van de PvdA, rechts van de PSP.

Ik vermoed dat de PPR met die spanning zo wil omgaan dat er nieuwe werkelijkheden ontstaan: het uiterste van verantwoordelijkheid voor elkaar kruisen met het uiterste aan respect voor de persoon. Ik denk dat PPR mensen weigeren te aanvaarden dat dat zou kunnen en dat je in de compromissen altijd stukken van het een tegen stukken van het ander weg zou moeten strepen, in plaats van de eigen innerlijke waarden van beide tot een synthese te laten komen.

Sympatiek of niet, gunstig voor de verkiezingscampagne of niet, de discussie over de wereldsituatie, met name de tegenstelling rijk-arm en de bewapeningswedloop moet centraal blijven staan. Uiterste verantwoordelijkheid voor de wereldsamenleving als geheel. Dat is hetzelfde als uiterste verant-

woordelijkheid voor de onafhankelijkheid en vrijheid van afzonderlijke landen en volken.

Het is niet waar dat „het westen” kampioen is voor vrijheid en democratie. De vrije markteconomie en de ondernemingsgewijze productie zijn vooral internationaal zo eenzijdig op winst gericht dat de vrijheid van anderen er zwaar onder te lijden heeft en talloze mensen hebben daardoor niets te zeggen over hun eigen lot, om het woord democratie maar niet te gebruiken.

Het is niet waar dat de communistische wereld kampioen is voor het belang van de arbeidende bevolking. Zeer grote groepen van arbeiders in het oostblok blijven verstoken van enige zelfstandigheid en vrijheid, die ze moeten inruilen voor (middel) matige, van boven geleide welvaart.

Het is onrechtvaardig dat de derde wereld voor een groot deel slachtoffer wordt van deze belachelijke tegenstelling en dat heel de wereld sinds 1945 zucht onder de angst voor een kernoorlog omwille van diezelfde tegenstelling.

In het parlement wordt kinderachtig heen en weer geschaakt. Als de één zich in wil zetten voor de onderdrukten in Latijns Amerika, begint de ander over het lot van de dissidenten in Rusland; als de één zegt foei apartheid, zegt de ander foei Afghanistan. Alsof die zaken tegen elkaar weg te strepen zijn. De wereld heeft een echte verandering van de internationale economische en sociale orde nodig. Het koppelen van de voordelen van het vrije initiatief met de verantwoordelijkheid voor elkaar kan een uitweg vormen uit de impasse. Zowel in het westen als in het oosten moet daarvoor star vasthouden aan eigen „principes” losgelaten worden. Rapporten als dat van de commissie Brandt tonen aan dat het kan en dat het hoog tijd wordt, maar dat de politieke wil ontbreekt.

Ik ken geen partij waar dit thema zo centraal staat als in de PPR. De wereld is nooit zo onderling samenhangend en onderling afhanke-

lijk geweest als nu en het is kortzichtig daar minder aandacht aan te besteden omdat het onderwerp nu niet zo populair is.

Denkers en leiders van vak- en volksbeweging in de derde wereld, groepen als Pax Christi, IKV en Wereldraad van Kerken breken door het vijand-denken heen. PPR-leden voelen zich daarmee ten eerste verwant en verbazen zich over het achterblijven van socialisten en progressieve christen-demokraten. De structuren of de mensen. Een eindeloze discussie. Structuren zijn meer dan de optelsom van de belangen van afzonderlijke mensen, zegt de een. Maar al het sleutelen aan de structuren is tenslotte allemaal bedoeld voor het geluk van afzonderlijke mensen, zegt de ander. Omdat het om mensen gaat.

Een spanning die je nooit uit de weg kunt gaan. Omdat je anders vervalft in vertekeningen: collectivisme, individualisme. Het is een diep menselijke spanning, waar alle mogelijke energie voor nodig is. Ook persoonlijk. Je kunt ook persoonlijk een caricatuur worden. De achter alle problemen aanholende activist die zijn eigen waarde op leven en dood heeft verbonden met zijn al dan niet slagen in de sociale aktie. De met zichzelf voortdurend bezig zijnde ego-tripper die andersom de hele problematiek van de samenleving heeft verkleind en verengd tot zijn eigen persoonlijke verstands- en gevoelsstructuur.

Beide caricaturen vermijden en de zorg voor de samenleving met de persoonlijke volgroeïng samenbinden is een moeilijke weg. Toch kan het een niet zonder het ander. Je kunt niets goeds doen voor de samenleving als je het niet vanuit een innerlijke vrije zelfvertrouwen opstelling doet. Je kunt onmogelijk jezelf zijn als je niet in echte verhouding staat tot de samenleving. Positief: hoe meer je jezelf kunt zijn, hoe beter je je voor de samenleving kunt inzetten en andersom. Het is een zeer korte schets van een intens levenslang

(zie verder pagina 10)

RAPPORT-BRANDT: een progr

WOUTER VAN DOORN

Op gezamenlijk initiatief van het kabinet-Den Uyl (met name door Jan Pronk) en van Robert McNamara (president van de Wereldbank), is een commissie gevormd die opnieuw een impuls zou moeten geven in de richting van een nieuwe internationale economische orde. Deze commissie bestond uit politici uit rechtse (Edward Heath, Adam Malik, Eduardo Frei) zowel als uit linkse kringen (Olof Palme, Jan Pronk en de voorzitter Willy Brandt). Ook de landen uit het Midden-Oosten en vooral de andere ontwikkelingslanden (Colombia, Guyana, Boven-Volta, Tanzania, India, Maleisië) waren vertegenwoordigd. Bijzonder interessant is nu dat dit gezamenlijke gezelschap, na grondige bestudering van de wereldsituatie, unaniem tot konklusies komt die de PPR ook allang getrokken heeft. Het rapport van de commissie-Brandt zou in de rij van de beste radikale studies niet misstaan.

De PPR heeft enkele jaren geleden besloten dat, na de kongressen over Vrede, Milieu, Welzijn en Macht, er een kongres zou moeten komen over de samenhang van de maatschappelijke punten die onder deze hoofden aan de orde kwamen. In het partijbestuur had ik de taak dit kongres inhoudelijk voor te bereiden. In de besprekingen bleek echter, dat er in onze kring te weinig deskundigheid was om eruit te komen. In het volgende partijbestuur (o.l.v. Herman Verbeek) heeft Jan Zuidgeest deze taak getracht te voltooien, maar heeft uiteindelijk zijn pogingen moeten staken. Daardoor is het idee om een Samenhangkongres te houden op de lange baan geschoven. Na het verschijnen van het rapport van de commissie Brandt kom ik tot de konklusie dat de werkelijke deskundigen in deze commissie bijeen zijn geweest en dat de PPR de resultaten van hun denkwerk erg goed zou moeten bekijken. In het voorwoord van zijn rapport geeft Brandt een samenvatting van de kijk van de commissie op het wereldgebeuren. Men is uitgegaan van de tegenstelling in welzijn en macht tussen het Noordelijk en Zuidelijk deel van de wereld.

„Er is een reëel gevaar dat in het jaar 2000 een groot deel van de wereldbevolking nog altijd in armoede zal leven. De wereld kan overbevolkt raken. Massale hongersnoden en gevaren van vernietiging kunnen gestadig toenemen, als

niet inmiddels een nieuwe grote oorlog dat wat wij de wereldbeschaving noemen reeds op haar grondvesten heeft doen schudden.”

Hulp is niet goed mogelijk zolang op grote schaal kapitaal wordt vernietigd door middel van militaire uitgaven. De militaire uitgaven belopen nu ongeveer 450 miljard dollar per jaar, nog geen 5% van dat bedrag wordt aan ontwikkelingshulp besteed. De militaire bestedingen van slechts een halve dag zouden voldoende zijn om het hele programma van de wereldgezond-

Bevestiging van door de PPR al veel eerder getrokken konklusies

heidsorganisatie voor de uitroeiing van malaria te bekostigen. Voor de prijs van één straaljager (40 miljoen gulden) zouden 40.000 dorpsapotheken kunnen worden opgericht. Een half procent (0,5%!) van de jaarlijkse militaire uitgaven zou voldoende zijn om te zorgen dat omstreeks 1990 er in de landen waar nu voedseltekorten heersen zoveel wordt verbouwd dat deze in hun eigen behoeften kunnen voorzien. Brandt verzucht in zijn voorwoord:

„Kunnen we een nieuwe economische orde wel zo noemen als deze geen belangrijke vorderingen op weg naar ontwapening omvat?”. Het rapport komt met onder andere de volgende aanbevelingen:

1. Het proces van ontspanning via overeenkomsten wordt voortgezet. Alle partijen moeten bereid zijn tot onderhandelen voordat nieuwe wapensystemen zijn ingevoerd.

2. Er dient een mondiaal gezaghebbend orgaan voor het handhaven van de vrede te worden opgebouwd, dat de rol van de VN versterkt. Terwijl de onschendbaarheid van de staten wordt gewaardborgd, zou zo'n orgaan geld kunnen vrijmaken voor ontwikkelingshulp.

3. In een nieuwe opzet voor internationale belastingheffing ten bate van ontwikkeling zouden ook de militaire uitgaven en de wapenexporten moeten worden betrokken. Een belasting op wapenhandel zou hoger moeten zijn

dan die op handel in andere goederen. De commissie Brandt legt een duidelijke relatie tussen de energieschaarste en de kans op oorlog: *„De energiesituatie doet politieke gevaren ontstaan. In bepaalde omstandigheden zouden de machtige landen gewild kunnen gebruiken om de olievoorziening zeker te stellen.”* Men stelt terecht: *„Er bestaan geen militaire oplossingen voor energie- en grondstoffenvraagstukken”.*

De energieproblemen worden in het rapport goed op een rij gezet. De tekorten zijn ontstaan doordat geen rekening is gehouden met de eindigheid van de voorraden. *„De mensheid gedraagt zich nog altijd alsof deze hulpbronnen zichzelf aanvullen”.* *„Terwijl de plezierritjes met de auto op grote schaal worden voortgezet krijgen de boeren in India en Pakistan geen olie meer om hun irrigatiepompen te kunnen laten werken.”* De energie was dus al verdeeld naar de machtsverhoudingen (één Amerikaan verbruikt evenveel commerciële energie als 1072 Nepalezen) en nu de situatie gaat nijpen worden de tegenstellingen nog schriller.

„Er is een energiebeleid op mondiale schaal nodig.” Allereerst: *„De industrielanden zullen hun op overvloedig aanwezige energie gebaseerde levensstijl moeten wijzigen.”* Vervolgens moeten nieuwe energiebronnen worden aangeboden. *„Uiteindelijk zal de mensheid zich moeten verlaten op onuitputtelijke energiebronnen: zonne-energie in de ruimste betekenis.”* Wat kernenergie betreft: *„Wegens het risico van ongelukken zowel als van langdurige blootstelling aan geringe straling wekt kernenergie bijzondere verontusting bij het publiek.”*

Ontwikkeling via selektieve groei

Maar niet alleen energie wordt verkwist. *„Verontreiniging en exploitatie komen alom voor zonder dat men zich bekommert om aanvulling. Een onbelemmerd voortgaande ontbossing zou tegen het einde van de eeuw de gehele voorraad bruikbaar hout tot de helft reduceren. De ernstige gevolgen van bodemerosie en het oprukken van de woestijnen moet ons allen ter harte gaan”,* zegt Brandt in zijn inleiding. *„De biologische systemen van de wereld beginnen tekenen van overbelasting te*

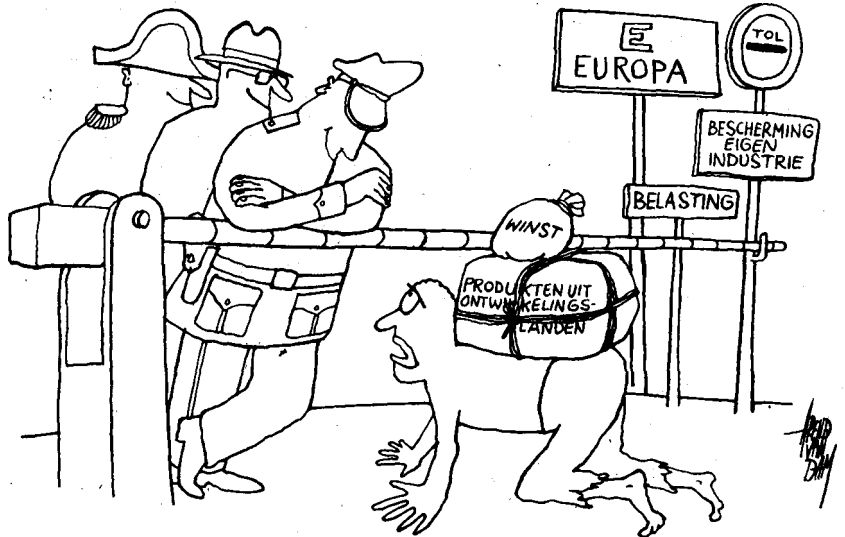
...nma om te kunnen overleven

vertonen. De vangsten bij de zeevisserij bijvoorbeeld zijn op hetzelfde peil gebleven, ondanks grote investeringen in moderne vissersvlooten." „De druk op het milieu vloeit niet alleen voort uit de groei van de industriële economieën, maar ook uit de aanwas van de wereldbevolking." „De groei van de bevolking met 2 à 3 procent per jaar zal leiden tot een verdubbeling van de bevolking in 25 tot 35 jaar. Bij deze vooruitzichten wordt men licht bevangen door een gevoel van hulpeloosheid. De bevolkingstoename verzwakt de taak van het zorgen voor voedsel, werk, onderdak, onderwijs en gezondheidsdiensten, van het verzachten van de absolute armoede. De konklusie dringt zich dan ook op dat een wereld met 15 miljard mensen zou worden verscheurd door talloze potentieel vernietigende economische, sociale en politieke conflicten. Of het spookbeeld kan worden verdreven hangt in sterke mate af van wat thans wordt ondernomen om de stabilisering van de omvang der wereldbevolking te bespoedigen", aldus het rapport.

De commissie is ervan overtuigd dat beperking van de geboorteaanwas vooral via ontwikkeling effectief is. Anderzijds is er een relatie tussen type hulp en haar gevolgen. „De landen waar het geboortecijfer de laatste tijd het meest is gedaald zijn gewoonlijk de landen die erin geslaagd zijn de voordelen van ontwikkeling aan velen ten goede te doen komen. De geboortecijfers zijn hoog gebleven in vele rijkere ontwikkelingslanden die minder aandacht hebben besteed aan de behoeften van de massa der bevolking." Men is van mening dat het ontwikkelingsbeleid nationale bevolkingsprogramma's moeten omvatten, waarmee beoogd wordt een goed evenwicht te bereiken tussen bevolking en hulpbronnen en waarbij de middelen voor gezinsplanning gratis verkrijgbaar zijn.

Ontwikkeling is dus niet alleen nodig vanwege het welzijn van mensen in de Derde Wereld, vanwege het behoud van de vrede, maar ook vanwege het milieu (hoewel het milieu in de Derde Wereldlanden op korte termijn door de industrialisatie wat achteruit zou kunnen gaan). De ontwikkeling zou echter moeten plaatsvinden via selectieve economische vooruitgang:

„Ontwikkeling wordt nog altijd verward met groei. In de groei-ideologieën in het Noorden (en niet alleen in het westelijke deel van het Noorden) is altijd te weinig aandacht besteed aan de

kwaliteit van de groei. In het Noorden is een heftige discussie gaande over de vraag hoe het verder moet gaan; met andere technologieën en een minder verkwistende leefwijze. De verwachting dat een snellere economische groei in de ontwikkelingslanden als vanzelf de grote massa ten goede zou komen werd niet vervuld. De ontwikkelingsstrategieën zullen moeten worden gewijzigd om te komen tot een billijker inkomensverdeling waarbij rekening wordt gehouden met de behoeften van de armste lagen van de bevolking. Bij de toe te passen technologieën moeten werkgelegenheid en sociale rechtvaardigheid voorop staan."

De commissie is van oordeel dat slechts economische groei de midde-

Voor voor samenhang-kongres

len kan verschaffen voor meer arbeidsplaatsen en inkomsten. De groei moet sterk selectief zijn:

„Vele mensen in het Noorden twijfelen eraan of het handhaven van het hoge groeitempo wenselijk is. Het is ontegenzeggelijk waar dat de groei in het verleden gepaard is gegaan met een sterk gebruik van eindige hulpbronnen en schade aan het milieu. Deze gevolgen kunnen en moeten beheerst worden door middel van selectieve maatregelen. De kwaliteit van de groei zal in

toenemende mate aandacht verdienen, maar het is niet waarschijnlijk dat de geïndustrialiseerde landen groei als zodanig zullen verwerpen."

Hier, en dat is voor het eerst, lijkt de commissie wat aan de kern van de zaak voorbij te gaan. De PPR zou eerder geneigd zijn nadruk te leggen op verdeling van de arbeid dan het scheppen van arbeidsplaatsen door economische groei, althans in rijke landen.

Door de economische ontwikkeling van landen in het Zuiden ontstaat een koopkrachtige markt voor producten uit het Noorden, zodat beide gebaat zijn bij de ontwikkeling, vooral nu de vraag naar producten in Noordelijke landen het verzadigingspunt begint te naderen. De economische barrières in handelsovereenkomsten moeten worden opgebroken zodat ook producten uit het Zuiden een eerlijke kans krijgen. De Zuidelijke landen bezitten de belangrijkste hulpbronnen (olie, metalen, fosfaat etc.), zodat goede relaties in het belang van Noord én Zuid zijn. De macht van de multinationale ondernemingen moet aan banden worden gelegd, meent de commissie. De commissie dringt ook aan op verbetering van het internationale geldstelsel. Na de tweede wereldoorlog heeft een internationale groep, waarin Engeland en de VS overheersten, het westelijk geldstelsel gestroomlijnd. Dit systeem was gebaseerd op de gouddekking van de dollar. Nu is het ingestort, vanwege de verzwakking van de Amerikaanse economie. De be-

▶ talingsbalans van de VS is verslechterd, mede door de uitgaven aan de olieverslaving. De uitputting van een hulpbron heeft zo wereldeconomische gevolgen: inflatie en extra armoede. De goudvoorraden van de VS zijn door dit alles sterk gedaald en in 1971 werd zelfs de inwisselbaarheid van de dollar tegen goud opgeschort. De prijs van de dollar zakte verder en die van het goud steeg enorm. Na 25 jaar stabiele monetair orde is er nu weer onduidelijkheid, een gevaar voor de welvaart in het Noorden en voor de kansen van het Zuiden. De commissie Brandt komt met verschillende praktische voorstellen om de monetair problemen op te lossen, vooral door het delen van macht. Tot slot van het boek wordt een noodprogramma voor 1980-1985 gelanceerd

(we moeten ons verkiezingsprogramma 1981-1985 er maar eens naast leggen). Men heeft het aangedurfd om voor de korte termijn een samenhangend beleid te schetsen dat effectief kan zijn om de doelen op lange termijn te verwezenlijken. Het noodprogramma luidt:

1. Een grootscheepse overdracht van fondsen aan de ontwikkelingslanden om de regio's en de landen die het meest ernstig door de economische crisis worden bedreigd direct te helpen en om te voorzien in de financiering van de schulden en tekorten van landen met een inkomen in de middenklasse.

2. Een internationale energiestrategie om een regelmatige aanvoer van olie te waarborgen, om rigoreuzere besparingen door te voeren en om de prijs-

stijgingen meer geleidelijk en voorspelbaar te doen worden, alsmede de ontwikkeling van andere energiebronnen.

3. Een mondiaal voedselprogramma, gericht op vergroting van de voedselproductie in de Derde Wereld.

4. Beginnen met belangrijke hervorming in het internationale economische bestel, vooral in de richting van een doeltreffend monetair en financieel stelsel, waarin ook de armste landen aan de leiding kunnen deelnemen; alsmede het verbeteren van de voorwaarden voor handel in grondstoffen en fabrikaten van de ontwikkelingslanden.

Het Brandt-rapport, een overlevingsprogramma (Report of the Independent Commission on International Development Issues). Nederlandse vertaling: Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage 1980, 294 pagina's. Prijs f 10,-, in elke boekhandel verkrijgbaar.

(vervolg van pagina 7)

groeiproces. Van groot belang daarbij is hoe mensen kunnen werken vanuit de voedingsbodem, hoe hun levensbeschouwing aan de orde kan zijn.

We worden „gedwongen” vanuit verschillende inspiraties samen te zien naar die spanning. Daar binden we elkaar op, dat is het doel van deze politieke partij. Gebonden op die spanning komen er werkelijk nieuwe inzichten in de confrontatie van joodse, evangeliese, humanistisch etiese, marxistische (van Marx!), oosters religieuze denkbeelden. De PPR vindt zich thuis bij denkers als Friedrich Heer, Erich Fromm, Martin Buber,

Theodor Rozak, Julius Nyerere, Paolo Freire. Denk de Hel is mijn inschatting.

Je kunt daarvoor nog geen woord vinden. Nog niet. Vandaag of morgen komt het wel aanwaaien, met de wind mee.

Radikalisme is een zeer gebrekkig woord. En leidt tot grote misverstanden. Voordat je uitgelegd hebt dat het te maken heeft met het zoeken naar de wortel van de problemen ben je al verdacht van gewelddadige anarchie en ontoelaatbare burgerlijke ongehoorzaamheid.

We zitten er mee.

Het beeld van de horizontale lijn, waar je uit moet zien te komen,

kun je misschien ook vervangen door het beeld van een horizontale en vertikale lijn. De ene is collectivisme en staat recht op de andere, het individualisme. Uitspelen van beide haaks op elkaar staande lijnen leidt tot niets: een beetje toegeven naar de ene, een beetje naar de ander. Vanuit de hoek die beide met elkaar maken kun je een lijn tekenen die diagonaal naar boven loopt. Dat is wellicht ons denken: uitweg uit de impasse door het zoeken naar de synthese. Als je die lijn dan ook nog naar links laat lopen ben je terug bij ons vignet.

KURSUSSEN

Vrouwenbeweging en politiek

De SRV organiseert in samenwerking met PPR-VROUWEN de cursus Vrouwenbeweging en Politiek. Centraal staat de vraag op welke wijze er een koppeling gemaakt kan worden tussen activiteiten in de vrouwenbeweging en activiteiten in de partij. De cursus vindt plaats op 14 en 15 maart in Volkshogeschool Drakenburgh te Baarn. Kursusbijdrage per deelnemer is f 40,-.

Informatie: Ada Buizer, Ipenrodestraat 14, 2012 MG Haarlem. Tel.: 023 - 324471 ('s avonds)

Schrijf een briefje of telefoneer naar SRV, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel.: 020 - 256046.

Algemene verdieping

De SRV organiseert twee verdiepingskursussen voor PPR-leden om te praten over de positie van de PPR en haar leden, zodat deelname aan partijactiviteiten wordt ondersteund. De kursussen vinden plaats op 6/7/8 maart in de Crabbehof te Dordrecht en op 13/14/15 maart in Kerk en Wereld te Driebergen.

Inleider op de cursus in Dordrecht is Bob Reinalda. Siep Stuurman verzorgt de inleiding in Driebergen.

Kursusbijdrage per deelnemer is f 40,-.

Schrijf een briefje of telefoneer naar SRV, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel.: 020 - 256046.

Kerk en politiek

De SRV organiseert een cursus Kerk en Politiek voor PPR-leden die zich in hun politieke en maatschappelijke activiteiten laten inspireren door het

evangelie. In deze cursus zal het „konfessionalisme” als politiek-ideologies en maatschappelijk verschijnsel centraal staan. De cursus zal meer theorieën van aard zijn dan de voorgaande studieweekends.

Medewerking wordt verleend door Albert Mellink, hoogleraar in de moderne sociaal-religieuze geschiedenis aan de rijksuniversiteit in Groningen, tevens redakteur van het „Jaarboek voor de geschiedenis van socialisme en arbeidersbeweging in Nederland” (uitg. SUN).

De cursus vindt plaats op 10/11/12 april in Den Alerdinck te Laag-Zuthem (gem. Zwolle).

Kursusbijdrage per deelnemer is f 40,-.

Schrijf een briefje of telefoneer naar SRV, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel.: 020 - 256046.

WIM DE BOER

nieuwe vice-voorzitter

Wim de Boer is door de Kerngroep van 24 januari in Utrecht gekozen als nieuwe vice-voorzitter van de PPR. Hij is de opvolger van Egbert Boeker, die om verschillende redenen afscheid heeft genomen van deze functie. Partijvoorzitter Herman Verbeek heeft de scheidende vice-voorzitter tijdens de Kerngroep bedankt voor alle inzet en diens opvolger alle succes toegewenst. Ook Wim de Boer – die voor het laatst als Kerngroepvoorzitter fungeerde – en Egbert Boeker dankten voor het in hen gestelde vertrouwen.

De Kerngroep besloot op de advieskandidatenlijst voor de Eerste Kamer slechts 6 namen te plaatsen, in plaats van de 14 die het partijbestuur had voorgesteld. Na stemming (en herstemming) ziet deze lijst er als volgt uit:

1. Bas de Gaay Fortman;
2. Boy Trip;
3. Dolf Coppes;
4. Contant van Waterschoot;
5. Tine Jager;
6. Herman Noordegraaf.

Bas de Gaay Fortman gaf op verzoek van verscheidene Kerngroepleden een toelichting op zijn standpunt inzake de

abortuskwestie en die rond het voorkomen van minderheden in de partij. Hij verklaarde geen problemen te hebben met de vraag of abortus uit het strafrecht moet verdwijnen. In deze kwestie kan het strafrecht geen functie hebben. De vrouw, als draagster van het leven, moet wel beslissen, aldus Bas de Gaay Fortman. Over de minderheden in de partij zei hij dat hij van mening is dat deze niet mogen worden buitengesloten, maar dat hij er tegen is dat deze als groepen binnen de partij gaan opereren. Dit immers zou de PPR onnodig kwetsbaar maken. Bernhard Hanskamp werd in plaats van Fuusje de Graaff benoemd tot lid van het kongrespresidium. Hans Noorman en Rob Kniesmeyer werden benoemd tot respectievelijk secretaris en penningmeester van de SJW. Jan Pieter van Vulpen staat kandidaat voor de vakature in de Kerngroepkommissie.

De Kerngroep ging akkoord met de verantwoordingen van de themagroepen Milieu en Welzijn, met de notitie van de werkgroep Internationale Contacten en met de nota over structuur

en werkwijze van de themagroepen. Dit laatste is slechts de aanzet tot een nog nader te formuleren stuk, waarin nog nadere suggesties kunnen worden verwerkt. Bij de verantwoording van wat geagendeerd was al PPR-Homogroep kwam het tot enige discussie over de nieuwe naam van de groep: PPR-flikkers en potten. Paul van der Hijden bleek hiertegen bezwaar te hebben, omdat voor hem „flikker” en „pot” scheldwoorden zijn. Voor de betrokkenen echter zeker niet – aldus Peter Jansen, die de verantwoording toelichtte, en volgens John Steegh en Ben Baks. Bij stemming werd besloten niet over de naamsverandering te stemmen.

De Kerngroep ging ook akkoord met de doorrekening van het partijprogramma, waarop in de volgende PPR-aktiekrant nader worden ingegaan.

NIEUWS UIT DE

aktie

CENTRA

Groningen: brievenaktie

De PPR in de provincie Groningen is een brievenaktie begonnen tegen de plannen van de werkgeversorganisaties VNO en NCW om een campagne vóór kernenergie te starten.

De opzet van de campagne van VNO en NCW doet zeer onsympathiek aan (gebruik maken van snelle reclamemensen, marketingbureau's, geheime rapporten). Ook geven deze organisa-

ties een onheuse en gevaarlijke voorstelling van de tegenstanders van kernenergie. Alsof de tegenstanders van kernenergie gevaarlijke, dromerige, radikalisten zijn en niet meer dan 60% van de bevolking.

Juist wegens deze voorstelling van zaken en de opzet protesteert de PPR via deze brievenakties tegen deze werkgeverscampagne.

Bovendien geven de werkgeversorganisaties een valse voorstelling van zaken, als zij beweren dat zonder kernenergie ons land geen welvaart meer zou kunnen hebben. Gezien het beslag van kernenergieactiviteiten op de investeringsruimte zou kernenergie wel eens een van de oorzaken kunnen zijn van de huidige energiecrisis en niet een van de oplossingen, zoals de werkgevers willen doen voorkomen.

De 12 miljoen gulden kunnen werkgevers beter besteden aan alternatieve energiebronnen. Dat zou meer getui-

gen van gezonde ondernemingszin. Het zou ook meer getuigen van respect voor de publieke opinie, het welzijn van ons land en van de generaties na ons!

De brieven kunnen, voorzien van naam en adres (voor de redactie), gericht worden aan:

VNO, Postbus 93093, 2509 AB, Den Haag.

of: NCW, Postbus 8400, 2508 AC, Den Haag.

Haarlemmermeer

Het actiecentrum Haarlemmermeer heeft sinds kort een eigen periodiek: de MeerPePeR en is bezig met een nota over welzijn en verzorgingsstaat, toegespitst op de plaatselijke situatie. Ook zijn dergelijke nota's in voorbereiding over ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.

WISE, informatiedienst voor de internationale energiebeweging

„Als wij werkelijk een andere energiepolitiek tot stand willen brengen, de kernenergie ontwikkeling overall willen stoppen dan moet de energiebeweging ook internationaal worden, dan is het niet voldoende om alleen binnen nationale grenzen te werken. Immers, de atoomindustrie omspannt alle werelddelen, de energiepolitiek wordt internationaal, eerder dan nationaal, bepaald.”

Dit realiseerden mensen in energiegroepen in vele landen zich al een aantal jaren geleden. Na een uitgebreide gedachtenwisseling over tal van grenzen, werd in februari 1978 de World Information Service on Energy, WISE, opgericht door actieve mensen uit vele landen.

Het eerste bureautje kwam in Amsterdam, vanwege redelijk centrale ligging in Europa en een relatief gunstig politiek klimaat. Een aantal enthousiaste vrijwilligers ging aan het werk. Zij legden contacten, verzamelden informatie, vertaalden en maakten de eerste nummers van het WISE BULLETIN.

Het WISE Bulletin komt iedere twee maanden uit, in het Engels en staat vol korte berichten over toepassingen van alternatieve energie, acties tegen kernenergie, nieuws over de industrie, onderzoeken die gedaan worden, nieuwe publikaties, verzoeken van groepen enz. Nieuws komt direkt van de betrokken groepen en wordt zoveel mogelijk in hun woorden gedrukt.

Alle berichten zijn voorzien van het adres van de betrokken groep of wetenschapper, zodat lezers direkt contact op kunnen nemen. Op die manier ontstaat er een steeds dichter netwerk

van contacten over de hele wereld, zonder centralisatie.

Op dit moment werkt er een groot aantal mensen, voor het overgrote deel vrijwilligers voor WISE en de betere informatievoorziening van de energiebeweging in vele landen. Er zijn WISE kontaktpunten in de Verenigde Staten, Spanje, Italië, Engeland, België, Denemarken, Finland, Nederland en binnenkort ook in Japan, Frankrijk en Duitsland. De WISE kontaktpunten in de verschillende landen verzamelen het nieuws van dat gebied, geven dat door voor publikatie in het Bulletin en andere WISE uitgaven. Die uitgaven vertalen zij dan weer en verspreiden die in hun eigen land. In tal van landen waar nog geen vaste WISE kontaktpunten zijn, sturen leden en abonnees van WISE regelmatig nieuws uit hun gebied op. De hoeveelheid nieuws neemt voortdurend toe. We krijgen regelmatig nieuws uit vele landen in Latijns Amerika en Azië, uit de eilanden in de Stille Oceaan, uit Australië op deze manier.

WISE geeft niet alleen een bulletin uit, maar ook een wekelijks nieuwsoverzicht met adressen, ten behoeve van energiebladen over de hele wereld. Daarin worden de meest recente gebeurtenissen opgenomen, zodat deze bladen aktueel nieuws uit de hele internationale energiebeweging kunnen brengen. Zo heeft bijvoorbeeld het nieuws over Dodewaard niet alleen in Europa, maar ook in de Verenigde Staten, Japan, en Australië in vele bladen gestaan.

Op verzoek van Aborigines in Australië, Indianen in de Verenigde Staten en andere groepen geeft WISE sedert een

jaar een maandelijks blad uit over uraniummijnbouw.

Momenteel hebben wij, dankzij X min Y een telex, zodat WISE in de toekomst ook steeds meer zal kunnen functioneren als persbureautje voor de energiebeweging.

De oprichting van WISE is mogelijk gemaakt doordat van ieder verkocht „Atoomenergie, Nee Bedankt“-speldje in alle landen een dubbeltje naar WISE gaat.

Maar WISE heeft dringend meer steun nodig. Alleen met jullie steun kan de internationale kommunikatie van de energiebeweging verder versterkt worden. Wie wil helpen kan dat doen op de volgende manieren:

- Door lid te worden, kosten inclusief abonnement f 40.-
 - Door een abonnement te nemen op het bulletin f 25.-
 - Door een eenmalige donatie
 - Door regelmatig een klein bedrag te geven
 - Door te komen meewerken
 - Door een abonnement te nemen op de uraniumnieuwsbrief f 25.-
 - Door verspreidingsadres van WISE materiaal te worden.
- Dit kunt u doen door het bovenvermelde bedrag over te maken op de postgiro van WISE, onder vermelding van bestemming, bijvoorbeeld „nieuw lid“ of „donatie“.
- WISE, World Information Service on Energy, is gevestigd op het Tweede Weteringplantsoen 9, 1017 ZD Amsterdam, Nederland
telefoon 020-255064
postgiro 4088285

Onderwijswerkgroep

De onderwijswerkgroep van de PPR zoekt belangstellenden die deel willen nemen aan de activiteiten van deze werkgroep.

De onderwijsgroep is in zijn huidige samenstelling actief vanaf september 1979. De leden ervan hebben zich in de afgelopen tijd bezig gehouden met:

- het visiestuk Edukatieve Voorzieningen (dat is aanvaard op het voorjaarskongres 1980);
- het Ontwikkelingsplan Voortgezet Onderwijs;
- het PPR-verkiezingsprogramma;
- het wetsontwerp basisonderwijs.

Momenteel wordt er aandacht besteed aan de Onderwijsbegroting 1981 en wordt er een publikatie over het voortgezet onderwijs voorbereid.

De werkgroep heeft behoefte aan uitbreiding met nieuwe leden die:

- belangstelling hebben voor onderwijs;
- liefst ervaring hebben op één of meer gebieden van onderwijs;
- bereid zijn om de - maandelijks - vergaderingen bij te wonen;
- ook daarnaast nog een actieve bijdrage kunnen en willen leveren.

Reakties kunnen worden gezonden aan en inlichtingen kunnen worden verkregen bij Liesbeth Spanjaard, Ju-

ra 17, 3524 HK Utrecht, tel. 030 - 89 32 97 (alleen 's avonds).

RADI JO

Radi Jo, het blad van de PPR-jongeren is toe aan nummer 3, met informatie over aktuele jongerenproblematiek (n.a.v. het Bossche kongres), over de CDA-jongerenorganisatie, Albeda en de Kamer. PPR-jongeren heeft een (door Jan-Willem Kunnen ontworpen) sticker uitgebracht met een positieve tekst: Niet alleen balen maar zelf meebepalen. Kosten vijftig cent per stuk, te koop bij partijburo en provinciale afdelingen.

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

Hoe praten „ze” en hoe doen „ze”?

Het afgelopen jaar zijn we half augustus van Oegstgeest naar het midden van het land verhuisd. In een paar publicaties van *De Telegraaf* – die we aansprakelijk stelden via een advocaat – en van *Privé* zijn de laatste maanden enige hetzerige artikelen verschenen. De hoofdtoon was: Ria Beckers praat mooi in de politiek, maar ze handelt anders.

De plotselinge belangstelling van onze landelijke Tweeling gold niet de zaak, maar vooral het meisje. PPR-mensen blijken daarmee lastig gevallen te worden, zonder dat ze weten waar het over gaat. Omdat een hoop bedenksels intussen nogal suggestief voor enkele miljoenen Nederlanders zijn opgedist, is het goed dat jullie een paar zaken weten.

In Oegstgeest, waar ik in 1967 via het vormingswerk voor volwassenen terecht kwam, zijn we in '73 van een premiehuurwoning naar een koopwoning verhuisd. O.a. omdat we vonden dat een vent met een eerstegraads lerarsalaris niet in een premiewoning moet blijven hangen. Ria werkte toen een paar uur. We kochten in Oegstgeest duur: een vijfkamerwoning voor 170.000,- gld. Een oude woning lukte niet, dit wel: alles hypotheek, rente betalen zonder aflossing.

Toen Ria steeds meer in de PPR actief werd; heb ik mijn boeken niet verbrand en ook geen linkse handen aangeschaft. Dat maakte het huis vol: boeken, mappen, papieren.

In 1977 hebben we aan mijn werkkamer een stuk aangebouwd. En de kinderen een eigen kamer gegeven in al die drukte van ons beiden. Weer voor een ton hypotheek erbij. Als nieuwbakken fractievoorzitter kon Ria met haar secretaresse ook niet in de huiskamer blijven bivakkeren. De keuze was moeilijk maar onvermijdbaar: dat soort werk in de Tweede

Kamer betekende meer ruimte maken of de kinderen en je gezin zouden er aan onderdoorgaan. Financieel gezien was het trouwens ook plussen, want ik was intussen twee dagen gaan werken om meer thuis te kunnen zijn: renteaftrek was er nauwelijks van mijn salaris. Giften en hypotheek zijn niet aftrekbaar van het salaris van een gehuwde vrouw, wanneer de man niet meteen helemaal op zijn gat gaat zitten. Qua netto-inkomen veranderde er dus weinig, terwijl je wel duurder ging leven vanwege Ria's baan.

Eind '79 en begin '80 gebeurden er dingen waardoor Ria, de kinderen en ik onze knopen nog eens goed gingen tellen: een auto-ongeluk met zijn vijven waarbij we zeer gelukkig uit wrak, olie en benzine kropen. Een tijdje later kwam ik een paar maal op de hartbewaking in een ziekenhuis terecht. Alles bij elkaar viel het honderd procent mee. Maar naar aanleiding van nog zo het een en ander zeiden we tegen elkaar: willen we doorgaan met de dingen waar we mee bezig zijn, dan moeten we onze manier van leven en werken anders verdelen. Want naast Ria's drukke bestaande ik intussen, naast gemeenteraad en parttimebaan, ook nog van het ene onbetaalde voorzitterschap naar het andere.

We waren beiden veel te veel bezig met vergaderen, praten, schrijven en lesgeven. Hoofd en handen waren zeer ongelijk aan 't werk en dat ging ons parten spelen.

Toen we dit nuchter gingen bekijken kwam een oud idee weer boven: werken met je handen aan de dingen waar we ook over praten. Het boerenleven zit ons beiden via onze ouders in onze botten. Dus dat werd: kleinschaligheid en zelfvoorziening proberen terug te brengen. Ik aarzel om het allemaal zo'n duidelijke naam te geven, want die woorden gebruik ik

liever pas als de werkelijkheid er al helemaal naar is gemaakt. Maar het gaat om: kringloopboerderijtje, experimenten met energie, je ouders niet naar een bejaardentehuis laten gaan, ruimte bieden voor mensen die in de knel zijn komen te zitten, enz. Met groenten, wat fruit en een paar beesten waren we al jaren bezig. De eerste keer dat ik begin april weer naar buiten mocht, zijn we in de buurt van Zaltbommel gaan kijken. We gingen die kant uit omdat we voor Ria wat meer centraal in het land wilden gaan wonen. Den Haag was dan wel dichtbij vanuit Oegstgeest, maar de week had nog vier dagen met werk. En naar Utrecht was het voor Ria altijd weer meer dan een uur reizen. Vooral 's avonds werd dat steeds moeizamer.

Als een lot uit de loterij kochten we een paar weken later een Oude Betuwse boerderij (huis twee ton, grasland één). Een vierkant stevig woonhuis met oude schuren. Meer schuur dan huis. In de grote vakantie hebben we zeven weken lang oud behang geschild, duizenden spijkers getrokken en met witte verf gezwaaid, kachels opgeruimd en de eensteensmuren en ramen een beetje wind- en waterdicht gemaakt. Alles bij elkaar is het nog een paar jaar werken, maar dat is precies wat we wilden. Niet alleen praten, maar ook met je handen wat doen. Vrienden en kennissen keken de eerste weken of we gek waren, maar na een paar maanden schijnt 't al mee te vallen wat we geklaard hebben. Als regen en wind nu ook vriendelijk blijven, hoef ik in huis niet te veel met emmers en vazen regenwater te vangen.

Eén ding is nog steeds wat minder gelukkig: ons huis in Oegstgeest hebben we nog niet kunnen verkopen, al zitten we niet boven het bedrag wat het aan bouwkosten gekost heeft. Op zo'n langdurige overbruggingslening hadden we natuurlijk niet gegokt.

Wel hebben we het vanaf het begin laten bewonen: eerst een studentenechtbaar. En nu een verpleegster en een ander studentenechtbaar die er allebei blij mee zijn! En het huis heeft nog geen twee weken leeggestaan. En zij betalen natuurlijk geen hoge huur, omdat wij toevallig met een dubbele hypotheek op onze nek zitten.

Je kunt in Nederland op dit moment huren of kopen. Anders is er niet. Voor grote groepen mensen houdt dat nogal wat onvrijheid en risico's in. Dat we als PPR zoeken – net als vele anderen – naar woonmogelijkheden en beheersvormen die dat uitsluiten, zoals we in ons programma doen, is kennelijk voor onze Tweeling aanleiding geweest tot tromgeroef. Zelfs al zouden we een eigen huis verwerpelijk vinden, dan moet er nu toch gewoond worden. Wonen zodat je kunt werken aan die dingen die je belangrijk vindt. Dat het begrip eigendom een weinig eenduidig begrip is voor de bestaande werkelijkheid die Volkshuisvesting heet, was voor *Telegraaf* en *Privé* mooi meegenomen. Die verrekte PPR pakt je je eigen huis af waar je voor krom gelegen hebt, mensen (alsof het niet om Fennis en andere speculanten gaat), en wat doen ze zelf: ze kopen een joekel van een huis. Geen hond die via de telelens ziet dat een bakbeest van een schuur dat huis lekker masaal maakt. Dat die schuur lek als een gieter is, zie je van de weg af ook niet.

Intussen werken we hard verder, zodat we over een tijdje voor anderen wat kunnen doen. Laten zien, dat veel méér kàn, ook in dit land. Nog iets bewaren, een oud huis van vroeger, eraan werken stukje bij beetje met onze eigen handen.

**Karel Beckers
Waddenoyen**

P.S.

– Een logeerkamer hebben
(zie pagina 15)

Uw hart zit links, uw spaarbank ook

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een grote bank. Op meer dan 58.000 spaarrekeningen is ruim 200 miljoen gulden ingelegd.

De ASN is een principiële bank. De enige spaarbank die het hart links draagt. En daar ook van getuigt. Door het spaargeld grotendeels te beleggen in sociaal en maatschappelijk verantwoorde projecten. Die geen lucratieve rentewinst uit Zuid-Afrika of Chili accepteert.

De ASN is een bank voor progressieve mensen. Die willen sparen met een rustig gevoel. In de zekerheid dat hun geld daar komt waar het nodig is. In de zekerheid dat hun rente - een prima rente - geen bijsmaak heeft. Geef uzelf dat rustige gevoel. Neem een spaarrekening bij de ASN.

Als uw hart links zit, is uw spaarbank heel dichtbij.

Sparen bij de ASN is sparen via uw girorekening. Doe het nu: u krijgt f 750 premie!

Als u voor 1 juli 1981 een spaarrekening voor uzelf opent met tenminste f 50,- als eerste inleg. Bij de ASN spaart u ook thuis. Via uw giroboekje. U spaart net zo snel of u haalt net zo makkelijk weer geld op als u een giro-overschrijving doet. Meer weten? Vul snel de bon in.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Zenden in enveloppe zonder postzegel aan **Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 VB Den Haag**. U kunt ook bellen 070-47 01 81. Of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlak bij het Centraal Station).

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- het bedrijfssparen

* aankruisen wat u wenst.

002

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
Geeft rente zonder bijsmaak

DE STEM DES VOLKS

we nog niet: moet nog getimmerd op zolder. Dus breng je tentje of slaapzak mee.

- Groente hadden we genoeg. De fruitbomen zijn geplant. De kippen leggen nog slecht. De schapen lammen vanaf eind april. De ganzen weten nog van niets. En de hond is verrekte waaks.

- Schrijf, als je wat meer wilt weten. Je hoeft per slot van rekening niet als *Privé* in het dorpscafé te zitten vlooiën.

Positieve oppositie

In 1972 werd het actiecentrum Nijkerk opgericht.

Tweemaal namen we deel aan de gemeenteraadsverkiezingen. Beide keren haalden we net geen zetel. De laatste deelname bezorgde ons ook geen verlies.

We denken dat we de Nijkerkse stabilisatie mede danken aan het feit dat we een „vaste zetel” hebben op de publieke tribune, het nauwgezet volgen van het Nijkerkse politieke gebeuren, onder andere door het bestuderen van de raadsstukken en het bijwonen van de commissievergaderingen, die mede door buitenparlementaire druk vrijwel alle openbaar zijn en waarin naar onze mening wordt gevraagd.

Dit actief meeleven in het gemeentegerbeuren kan ook leiden tot het indienen van een bezwaarschrift.

Bij alle belangrijke beslissingen geven wij onze visie vooraf in brieven aan het college en de Raad en in de twee plaatselijke weekkranten en het Veluws Dagblad. De pers is ons goed gezind en de verhouding met de journalisten is uitstekend te noemen.

DE STEM DES VOLKS

Onze alternatieve bijdrage aan de algemene beschouwingen wordt ruim geplaatst. Tijdens de begrotingsbehandeling na de laatste spreker attendeert de voorzitter de raadsleden op onze bijdrage en geeft gelegenheid tot reageren.

Onze beschouwing wordt ook vermenigvuldigd, uitgereikt aan de pers en op de publieke tribune. Het college maakt daarbij geen onderscheid tussen zittende partij en de PPR.

In de Ruimtelijke Ordening en de buitengebiedproblematiek, met name waar het ging om de minst draagkrachtigen, die slachtoffer dreigden te worden in slechte burgerwoningen, hebben we ons vastgebeten. Kritisch, maar opbouwend en met succes.

Er is nu een beleid waarin de mensen meer centraal staan. De sloop van 28 woningen hebben we trachten te voorkomen, zonder succes. Wel is er gebouwd voor dezelfde bewoners. In samenwerking met deze bewoners kregen we een buurthuis van de grond, welke nu een belangrijke functie in de buurt vervult. Twee van onze mensen leiden er een jongerengroep. De taalachterstand van de kinderen trachten we o.m. weg te werken door voorleesuurtsjes en bibliotheekbezoek. Steun hebben we daarbij van een opbouwwerker en twee maatschappelijke werkers.

Sloop dreigt nu voor twee straten, de grootste voor ons liggende klus. We hebben nu echter ervaring.

Uitspraken in de pers als: „De PPR niet weg te denken uit het politieke krachtenveld”, „de PPR snel handelend en zo hoort het ook”, „Een partij, die het hele jaar

DE STEM DES VOLKS

van zich laat horen” en „konstruktieve ideeën, die we van de zittende Raad zouden willen horen”, brachten ons op het idee onze werkwijze op papier te zetten ter stimulering van buitenparlementaire actie in de andere gemeenten.

Een ieder, die (nog) meer wil weten over ons doen, maar ook laten, of belangstelling heeft voor onze bijdrage aan de laatst gehouden algemene beschouwingen, kan contact opnemen met mevrouw Schoots, van Twillerstraat 13, 3862 AT Nijkerk, telefoon 03494 - 52676.

**a.c. Nijkerk-
Hoevelaken**

Duidelijkheid

1981. Het jaar van de politieke duidelijkheid?

Laten we het hopen. De PvdA worstelt met zijn lijsttrekker en aanverwante kernzaken. Van Agt en Wiegel sieren straks weer op de affiches. Soms heb je er de balen van. Misschien de matheid van de jaren tachtig. En wat doe je als PPR? Het programma is prima, daar kun je best achter staan. Je zit alleen nog met een kater van het kongres en de kerngroep. Hebben we weer niet iets fout gedaan? Verwarring gesticht, desillusies opgewekt bij de vele actieve leden?

Verscheidene van deze partijgenoten zullen het toch niet zo makkelijk hebben bij hun „linkse wapenbroeders”, waar ze al tijden in buitenparlementaire actiegroepen mee samenwerken.

Je hoeft kritiek niet te schuwen, maar je maakt jezelf wel ongeloofwaardig, als „jouw” partij gaat flirten met de ex-CDA'ers. Voor mij is het wegvallen van Jaap de Jong een zeer veeg teken. Vier jaar

DE STEM DES VOLKS

geleden hadden we de moed, om met een nieuwe lijsttrekker de verkiezingen in te gaan. Er kwam een duidelijke uitspraak tegen het CDA. Het verlies was niet gering, maar we krabbelden weer overeind.

En terwijl de PPR nog midden in de herstelperiode zit, wordt er gesproken met CDA dissidenten!

Bas en de zijnen hebben indertijd een voorhoedefunctie vervuld, maar ze zijn de partij ontgroeid!

Laat de PPR nu alsjeblieft eens gaan streven naar die linkse meerderheid en zich niet onduidelijker gaan maken. Die partijen zijn er al genoeg.

De anti-kernenergiebeweging, milieugroepen, kraakgroepen (ik gooi ze niet express op een hoop), ze hebben de hulp nodig van een geloofwaardige partij! Velen hebben al de moed opgegeven om te geloven in de parlementaire democratie. PPR ga voor die mensen de verkiezingen in en laat dissidenten zich maar zelf bezinnen. Het klinkt allemaal melodramatisch, maar ik denk dat vele PPR mensen dezelfde gedachten hebben.

Het gaat toch nog steeds om mensen?

**Lex Kamphuis
Nijmegen**

**Visiestukken
themagroep
Welzijn**

Op het visiestuk Educatieve Voorzieningen na is de redaktiekommissie van

de themagroep Welzijn gereedgekomen met de bewerking van alle vastgestelde visiestukken. Voor belangstellenden zijn de volgende visiestukken verkrijgbaar, via een telefoontje naar Gerard Nijssen, 020/227342/247570:

Sport, Maatschappelijke dienstverlening, opbouwwerk en sociaal-kultureel werk, Mediabeleid, Gezondheidszorg, Sociale Zekerheid, Kunstbeleid, Inleiding Welzijn, Justitie.

aktie VOER

Steun de BOA

De Boycot Outspan Aktie (BOA) acht zich ernstig benadeeld door een geheel onverwachte ingreep van de Nationale Commissie Voorlichting en Bewustwording Ontwikkelingssamenwerking in de jaarlijkse subsidiëtoekenning. Vandaar een oproep – een dringende – om een financiële bijdrage te storten op giro 26 48 800 t.n.v. BOA, Oude Vest 79 te Leiden, onder vermelding van „DE BOA GAAT DOOR”.

Wordt BOA-donateur

Door de BOA te steunen maakt u haar minder afhankelijk van overheids-subsidie. Voor f 25 of f 35 of f 45 per maand – het mag ook meer of minder zijn – vragen wij u toe te treden tot de kleine kring van vaste BOA-vrienden, die door hun solidariteit en hun bijdrage, het mogelijk maken, dat het werk van de BOA telkens weer voortgezet kan worden.

Als donateur ontvangt u gratis het maandblad „Amanda”, het kwartaalblad „BOA-Perspectief”, alsmede het halfjaarlijkse verslag van de BOA. Vast staat, dat regelmatig terugkerende inkomsten voor de BOA van het allergrootste belang zijn.

African National Congress

„Een olieboycot en andere sancties zullen de zwarte bevolking als eerste treffen, maar deze zal er ook het meest bij winnen omdat het einde van de apartheid ermee wordt bespoedigd. De zwarten denken niet aan

hoe ze zullen lijden; ze lijden nu”. Deze uitspraak deed Oliver Tambo, de president van het African National Congress (ANC) tijdens een bezoek eind november aan Nederland. Deze uitspraak vormt een extra stimulans om door te gaan met akties voor de olieboycot. Tambo wees er op dat Nederland in Zuid-Afrika niet volledig genegeerd kan worden en zei getroffen te zijn door de brede steun voor de strijd van zijn volk.

Zo rechtstreeks horen we deze geluiden alleen bij incidentele bezoeken van ANC-leiders aan Nederland. Om de communicatie tussen het ANC en Nederland, België en Luxemburg te verbeteren heeft het ANC besloten om een vaste vertegenwoordiger voor de Benelux aan te wijzen. Dit is Godfrey J. Motsepe, die sinds december in Brussel deze functie vervult. Zo'n vertegenwoordiger maakt natuurlijk kosten (huur van een kantoor, telefoon- en reiskosten etc.). Het ANC heeft daarvoor zelf nauwelijks middelen. Daarom doet zij een beroep op ons om dit werk financieel te steunen. Dat kan via giro-nummer 26655 van het Komitee Zuidelijk Afrika te Amsterdam o.v.v. ANC-Brussel.

**De Boycot Outspan
Aktie gaat door... want
de Apartheid moet
verdwijnen!**

Help daaraan mee en steun...

Giro 2648800

bon Oude Vest 79
2312 XT Leiden
Tel. 071-142124

SOS-wereldhandel

Vier maal per jaar verschijnt de „Handelskrant” met nieuws over de Andere Handel, uitgegeven door SOS-wereldhandel. Een lezenswaardig blad, voor f 10,- per jaar. Adres: SOS-wereldhandel, postbus 25, Kerkrade, tel. 045/457444.

ZEK

Het decembernummer van ZEK, de Zuidnederlandse energiekrant, die zes keer per jaar verschijnt, bevat informatie over zaken als de centrale in Mol, stadsverwarming in Oosterhout, Girolauw/Dodewaard en andere akties. Een abonnement kost f 5,- per jaar voor één persoon. Voor groepen reductie. Sekretariaat: Nieuwlandstraat 39, 5038 SM Tilburg.

Kindervuist

Het comité Kindervuist organiseert zaterdag 21 maart in Utrecht een landelijke manifestatie onder het motto „kinderstem”. De manifestatie wordt gehouden in OSG, aan de Amerikalaan (bus 4 naar Kanaleneiland) en zal o.m. politieke informatie omvatten i.v.m. de verkiezingen. Een en ander in het kader van voor kinderen belangwekkende onderwerpen.

De Groenen

De Belgische milieubeweging Anders Gaan Leven (AGALEV) geeft een blad uit „De Groenen” dat maandelijks verschijnt op kringlooppapier en dat ook voor Nederlanders interessante informatie biedt. Een abonnement kost f 17,- per jaar. Adres: De Groenen, Takkebosstraat 15, 9000 Gent (B).

IGLO

IGLO, het tien maal per jaar verschijnend orgaan van de Landelijke Organisatie Belangengroepen Huisvesting (LOBH) biedt in zijn laatste nummer o.m. alle informatie over de ontwikkelingen rond de leegstandwet. Voor info: tel. 020-223505.

Kolakowski over marxisme

De recente ontwikkelingen in Polen maken de „Geschiedenis van het marxisme” van de hand van de Poolse filosoof Leszek Ko-

lakowski bijzonder aktueel. Van dit werk is bij uitgeverij Het Spectrum een Nederlandse vertaling in drie delen verschenen, waarvan er twee (à f 65,-) inmiddels te koop zijn. Deel drie zal deze zomer uitkomen. Kolakowski, die uiterst kritisch staat tegenover het regime in Polen, heeft een zeer leesbaar handboek geschreven over het ontstaan, de ontwikkeling en de verschillende deformaties van het marxisme.

Atoomschuikelders

„de wereld graaft zich in” is de titel van een brochure over atoomschuikelders en hun onnut, geschreven door een reeks organisaties – waaronder de PPR – in Leeuwarden. Het laatste hoofdstuk: „De weg naar overleving – wat kunnen wij doen?” is uitstekend aktievoer. Een boekje dat iedereen die met atoomschuikelders wordt gekonfronteerd zou moeten lezen. De prijs is, exclusief porto, f 2,-. Voor informatie: tel. 05100/21542.

Wie rookt is niet gezien.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

27 FEBRUARI 1981, NUMMER 169

Als je in een partijprogramma het ene beleidspunt belangrijker vindt dan het andere, betekent dit vrijwel automatisch dat je daar ook meer geld voor wilt uittrekken. In aansluiting op het PPR-programma 1981-1985, dat alle leden al hebben ontvangen, is daarom dit programma doorgerekend, d.w.z. is een optel- en aftreksom gemaakt van de PPR-plannen. Hans Verstraaten, de nieuwe politieke redakteur van de PPR-aktiekrant schrijft hierover op de pagina's 4 en 5.

De verkiezingskampagne is goed op gang gekomen. Dat is aan van alles te merken: aan de verkiezingsmarkt van 28 februari in Amersfoort, aan de reeksen kampagnebijeenkomsten, aan de aantrekkelijke folders en het andere kampagnemateriaal dat de PPR uitbrengt. Kortom: de PPR is in campagne, met als lijsttrekker Ria Beckers en over wat dit zoal inhoudt méér op de pagina's 7, 8, 9 en 10.

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

direkte

Ruud E. de Vringer,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Werkgroep Publiciteit PPR

redaktie

Hans Verstraaten, politiek redakteur;
Karei Berkhout, Kees Waagmeester

coördinatie en vormgeving

Walter van Opzeeland, Menne Vellinga

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Singel 277,
1012 WG Amsterdam,
tel. 020-227342-247570

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abonnementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

Partijburo PPR, Singel 277,
1012 WG Amsterdam;
tel. overdag:
020-247570-227342;
's avonds:
Ruud E. de Vringer, 010-713660

basis-layout

Joep Paulussen

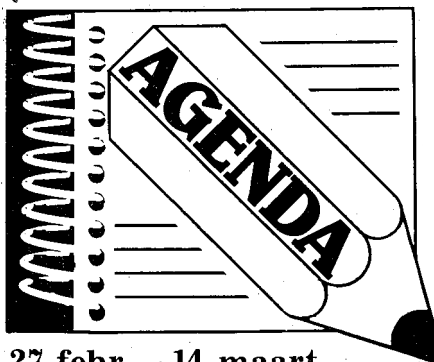
EGBERT BOEKER TRAD TERUG

HERMAN VERBEEK

In 1977 werden Egbert Boeker en ik gelijktijdig door het kongres van Arnhem gekozen tot vice-voorzitter en voorzitter van de PPR. Ruim drie jaar hebben we intens en goed samengewerkt met alle bestuursleden die we meemaakten. Enkele bijzon-

dere eigenschappen wil ik noemen: Egberts solide en precieze wijze van werken; zijn zeer zorgvuldig programmatisch werk; zijn representatie in het Breed Beraad tegen de kernwapens en in het overleg met de andere progressieve partijen; tenslotte zijn wijze van politiek discussiëren: scherp maar altijd loyaal in het beslissen.

27 febr. - 14 maart

Amersfoort - 28 febr., De Flint, 10.30 u.: PPR-verkiezingsmarkt
Rotterdam - 2 maart, rest. Engels/Groothandelsgeb., 20.00 u.: PPR-

In 1979 was Egbert bereid nog voor een jaar herkozen te worden. In 1980 nog eens, hoewel we wisten dat hij eigenlijk al zijn tijd nodig had voor zijn werk en zijn vak als natuurkundige aan de VU. Om die reden vroeg hij nu ontheffing van zijn functie. Egbert blijft de PPR-Schriften redigeren, hij blijft voorzitter van het kernwapen Beraad en ik zie hem straks nog de Themagroep Vrede binnenstappen.

Partijbestuur en Tweede Kamerfractie hebben hem het nieuwste boek over windmolens aangeboden; niet omdat de PPR tegen windmolens vecht, maar omdat wetenschap en praktijk ook een noodzakelijke twee handen-theorie vormen. Eerstdaags zal op het huis aan de Amsterdamse Prinsengracht wel zo'n molen draaien. Heel veel dank, Egbert!

Wim de Boer uit Sneek is door de Kerngroep van 24 januari tot vice-voorzitter gekozen. De PPR kent hem en hij kent de PPR. Sinds hij benoemd werd in de „voorzitterspool” ging hij de kerngroep en het kongres helpen leiden, dikwijls samen met Jaap de Jong. Zij deden dat met een zeer bewuste opzet en zij slaagden er in korte tijd in reeds veel aan werkwijze, sfeer en vooral politieke discussie te verbeteren. Dat moet worden voortgezet. In het partijbestuur is Wim met enthousiasme ontvangen.

Rijnmond met Henk Waltmans over „provinciewording” Rijnmond.

Utrecht - 7 maart, Trianon, 10.00 u.: kerngroep.

Roden - 9 maart, vrouwenbijeenkomst actiecentrum met Ruth Post.

Rotterdam - 10 maart, school Henegouwenplein, ? u.: forum met Els Boxhoorn.

Hilversum II - 12 maart, 18.50 u.: PPR-radio.

Leeuwarden - 14 maart, prov. actiecentrum, 10.30 u.: PPR-Friesland, leuvenverg. met Wouter van Dam.

Assen - 14 maart, Bellevue, prov. kongres PPR-Drenthe.

Haarlem - 14 maart, Rosenstock-Huesslyhuis (Hagestraat 10), 14.00 u.: lentefeest PPR.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

DE VERKIEZINGEN

HERMAN VERBEEK

Na de Tweede Wereldoorlog heeft het socialisme in Noordwest-Europa de vorm aangenomen van de sociaal-democratie. SPD, Labour, PvdA enz. ze werden elk een grote massapartij in hun land. En binnen het parlementaire staatsmodel werkten ze zich ook al gauw toe naar regeringsmacht.

De wederopbouw van de jaren '50 en daarna de welvaartsontploffing van de jaren '60 leken het socialisme in echte zin haast overbodig te maken. De sociaal-democraten hielpen met het bevechten van loononderhandelingen, van zekere sociale voorzieningen, van meer onderwijs en gezondheidszorg. Dat werd in wetten vastgelegd. Want waar geen wet is voor de zwakken, is altijd het recht voor de sterken.

Met dat al waren de sociaal-democratische partijen meer en meer naar het politieke centrum geschoven. De vraag kwam op of zij met de bevochten voorzieningen voor de massa's eigenlijk wel socialisme hadden bedreven of veelmeer het kapitalisme in konditie hadden gehouden. Daar kwam bij dat de sociaal-democraten ten volle meededen aan: kernbewapening, kernenergie, bureaucratie en centralisme van bestuur, en vooral aan groei-geloof met alle vervuiling, vernietiging en verkwisting vandien.

De kritiek daarop brak door aan het eind van de jaren '60. Ze kwam niet

uit de kringen van de sociaal-democratie en niet van de arbeiders. Veel-er bij de geschoolde middengroepen vandaan, die door studie-mogelijkheden deels opgeklommen zijn uit de arbeiderskringen.

Uit deze periode en uit dit kritische bewustzijn kwam ook de PPR voort. De PPR is veel meer dan een christen-radikale doorbraak uit de konfessionele politiek van de toenmalige KVP en ARP. Het program en het aktiewerk van de PPR maakten onmiddellijk zichtbaar dat ze vooruitzag met haar samenhangende kritiek op het Westers maatschappij-syndroom van kulturele superioriteit, economische groei en militaire overheersing.

Intussen sudderden de sociaal-democraten door. Noch in Duitsland, noch in Engeland, noch in Nederland hadden zij de kracht tot nieuwe progressiviteit.

Door de wet van de remmende voor-sprong en door de vervetting van de verzorgingsstaat.

De crisis in SPD, Labour en PvdA begint nu pas door te breken. Die wordt in eerste instantie niet bepaald door de direkte belangen van de arbeiders: werkgelegenheid, lonen, uitkeringen, woningen enz. Ze komt in sterke mate uit de middengroepen die door scholing meer overzicht hebben over wereldproblemen die op het eerste gezicht niet zo dicht bij de eigen voordeur lijken te liggen.

De beweging tegen kerncentrales, kernwapens, wapen-industrie zetten

links nu onontkoombaar voor beslissende vragen voor de toekomst.

In Nederland is er nog een extra bijzonderheid, waarvan de parallel nu overigens ook in Engeland en West-Duitsland zichtbaar begint te worden. Het is het feit dat de anti-atoomwapenaktie vooral kracht en organisatie kreeg vanuit kerkelijke kringen, door IKV, Pax Christi, Herv. Synode enz. Wat die beweging op dit moment nog niet kan bereiken in het CDA, lukt al wel in de PvdA. Daar heeft ze de voet tussen de deur. Op zaterdag 28 februari zal blijken hoeveel kernwapens uit de PvdA verdwijnen.

En op 26 mei hoeveel stemmen. Vanaf het begin heeft de PPR geen schipper-politiek maar een veiligheids-politiek gevoerd. Geen kernwapens. We hoeven ons niet te schamen als we nu de kiezers vragen: schept u zelf duidelijkheid en stemt u konsekvent tegen de kernwapens? Je kunt het zwaarste-NAVO-deel, de Verenigde Staten alleen aan de onderhandelingstafel dwingen met een hard Nee. Elk toegeven is verliezen.

Ria Beckers zal op de kongres-beslissing van de PvdA diezelfde 28e februari direkt reageren als de PPR bijeen is voor de verkiezingsmarkt in gebouw „de Flint” in Amersfoort. Het is toch vanzelfsprekend dat elk van onze aktie-centra daar een afvaardiging heen zendt. Het verkiezingsmateriaal ligt klaar!

OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Als je in een partijprogramma het ene beleidspunt belangrijker acht dan het andere, betekent dat vrijwel automatisch dat je er ook meer geld voor uit wilt trekken. Vanuit de themagroep Macht is enige maanden geleden een financiële commissie aan het werk getogen met als doel het PPR-

programma door te rekenen. Dat betekent dus dat die commissie een optel- en aftreksom maakt van de PPR-plannen. In dit artikel de hoofdlijnen van dat programma. En een gesprek met Marten Vente, één van de leden van de financiële commissie.

DE WEGEN NAAR HERVERDELING VAN MACHT EN INKOMEN

HANS VERSTRAATEN

Zelfs vanuit linkse hoek hoor je de laatste tijd die geluiden. Er zou ook op sociale zekerheden bezuinigd moeten en, om eens wat te noemen, ook inkomensgroepen onder modaal zouden moeten inleveren. De koek is op, kortom, en we zullen het allemaal moeten voelen. De PPR is het al langer dan vandaag bekend dat de economische groei aan het verdwijnen is, maar de partij vindt het onzin daar meteen de konklusie uit te trekken dat iederéén maar moet matigen. Het Partijprogramma is hierover duidelijk: „De PPR vindt inkomensmatiging niet aanvaardbaar zonder een forse inkomensherverdeling.”

De PPR pleit dus nergens 'zomaar' voor loonmatiging. Werknemers die inleveren moeten allereerst de garantie krijgen, dat inleveren hoe dan ook werk oplevert. Het kabinet wilde niet de juiste instrumenten scheppen om winst in werk om te zetten; de PPR wil dat wel.

In haar schrijven over de doorrekening noemt de financiële commissie een paar van die instrumenten. Een investeringsfonds bijvoorbeeld, dat dan tot doel heeft geld dat vrijkomt via matiging effectiever en vooral via meer zeggenschap in bedrijven te kunnen investeren. Zo'n investeringsfonds zou dan vooral door werknemers beheerd moeten worden.

Andere instrumenten die voor de financiering van het investeringsprogramma worden genoemd, zijn beleggingsvoorschriften en beperking van de kapitaalexport. Beide instrumenten hebben tot taak het enthousiasme

waarmee bedrijven en beleggers tegenwoordig in het buitenland investeren wat af te remmen. Investeringsfondsen, beleggingsvoorschriften, kapitaalexport en andere middelen zouden zo'n elf miljard aan bruto-investeringen opleveren. Aldus de financiële commissie. Maar de politieke wil om dergelijke middelen toe te passen is momenteel bij de overheid totaal afwezig – men moddert liever weinig ambitieus aan. „Dit kabinet,” zegt Marten Vente, „laat mensen matigen zon-

POLITIEKE PRIORITEITEN

der er iets tegenover te stellen. Je kunt niet zeggen: lever maar in, dan komt er wel meer werk. Je kunt dat alleen als je middelen scheidt die winst in werk kunnen omzetten.”

Marten Vente heeft de doorrekening samen met Rob Maas en met hulp van de andere themagroepleden gemaakt. Zonder hulp van het Centraal Planbureau overigens, dat zo iets normaal doet. „Dat komt,” aldus Marten, „omdat het CPB maar een beperkt model heeft. Dat is een model dat uitgaat – uit moet gaan – van bestaande feiten. Wij zeggen: als die en die maatregelen worden genomen, veranderen ook de cijfers, en daar moet je dan weer in verdere berekeningen mee aan de slag gaan. Nu, dat kan zo'n Centraal Planbureau niet. Vandaar dat we het zelf hebben gedaan. En daarbij is vooral de rol van Rob Maas, een makro-eko-

noom, van belang geweest.”

Een paar maal al heeft de financiële commissie het verwijt te horen gekregen, dat zij in haar doorrekening politieke prioriteiten heeft gesteld. Dat verwijt wijst Marten Vente van de hand. „De politieke prioriteiten zijn in het programma gezet, wat daar belangrijk werd geacht is in de doorrekening als belangrijke post opgevoerd. Woningbouw en stadsvernieuwing bijvoorbeeld. Daar hebben wij drie miljard extra voor uitgetrokken in vergelijking tot de geplande overheidsuitgaven op dat gebied.”

Woningbouw en stadsvernieuwing, in de PPR een van de voornaamste beleidspunten, is in de doorrekening de grootste post geworden. Ook aan andere posten kun je de politieke prioriteiten aflezen. Voor sluiting van kerncentrales en milieuwetgeving is respectievelijk driehonderd en vijfhonderd miljoen extra uitgetrokken. Voor versterken van het openbaar vervoer staat vierhonderd miljoen extra genoteerd; voor toeslagen op vuil werk honderd twintig miljoen. 't Is een greep die aangeeft waar men veel geld voor over heeft en waarvoor minder. Minder geld bijvoorbeeld voor wegenbouw, geneesmiddelen, en aftrek op de inkomstenbelasting. Minder ook voor defensie, een post die op de minlijst komt te staan. „Het is duidelijk,” zegt Marten, „dat we dat soort punten niet zelf zitten te verzinnen. Veel geld extra uittrekken doe je voor wat je als partij belangrijk vindt. Daarbij probeer je niet zomaar bij de ene post geld te halen om die bij andere weer weg te stoppen; je streeft naar een meer eerlijke herverdeling. Vooral op sociaal-economisch terrein.”

DE FINANCIËLE KANTEN VAN HET PPR-PROGRAMMA

Op de dag dat Marten Vente het sociaal-ekonomisch PPR-beleid toelicht, heeft PvdA'er Jaap van der Doef voorzichtig geopperd dat het met die sociale voorzieningen ook wel wat minder kan. Nu de ekonomische groei vermindert (hoewel die volgens de PvdA nog altijd 2,25% is, maar dat kan aan de verkiezingen liggen) schieten plannen als paddestoelen uit de grond: iedereen weet wel 'n manier om op de sociale voorzieningen te korten. In de doorrekening van het PPR-program komen dergelijke geluiden niet voor, integendeel. Zo wordt het bezuinigen op het minimumjeugdloon – een maatregel van dit Kabinet – teruggedraaid. Een maatregel waar we 425 miljoen voor uittrekken. Daar komen sociale verzekeringsplannen als behoud pensioenrechten, algemene gezondheidsverzekering en bevallings- en ouder-schapsverlof bij. De PPR weigert de niet-aktieven aan het matigen op te offeren.

„Het is uiterst eenvoudig voor de overheid om juist op de sociale voorzieningen te bezuinigen,” meent Marten. „Dan haal je het bij mensen die niet of nauwelijks protesteren: ze zijn matig georganiseerd, en er ligt niemand wakker van een wao'er die staakt. Da's dus een stuk eenvoudiger dan beloningsverhoudingen wijzigen, waar de PPR sterk voor is. Vuil werk willen wij bijvoorbeeld extra belonen. Mensen die veel verdienen omdat zij een hogere opleiding hebben gevolgd, kunnen best een stuk minder. Dát soort keuzes moet je maken.

„Wat je nu ziet is dat dit kabinet een wig tracht te drijven tussen de aandelen en niet-aktieven. En naarmate de ekonomische groei kleiner wordt, zal rechts daar beter op inspelen.” De ekonomische groei van Nederland wordt momenteel op zo'n half procent

geschat. Dit op voorwaarde dat de Nederlandse concurrentiepositie zich op de wereldmarkt handhaaft. De financiële commissie stelt dat een behoorlijk binnenlands beleid de ekonomische groei zal bevorderen. In haar

doorrekening zegt ze: Het investeringsprogramma voor de ekonomische herstructurering, en met name de grootse woningbouwplannen en energiebesparingsvoornemens in het program zullen een positief effect hebben op het groeicijfer. Naar onze verwachting is een schatting van in totaal 1% groei per jaar voor de komende vier jaar realistisch. Bij de doorrekening is men dan ook niet van een half, maar van één procent uitgegaan. En dat is nog altijd minder dan de meeste partijen beloven.

Het is duidelijk dat er bij zo'n minigroei heel wat ingeleverd dient te worden. Bij een ekonomische groei van 1% wordt geschat dat iedereen er 1,8% op achteruit gaat, als je tenminste ook nog het PPR-program wil financieren. Als dan – zoals de PPR wil – wordt gestreefd naar koopkrachthandhaving tot aan modaal, dan houdt dat in dat iedereen die meer dan modaal ver-

WERKVERDELING NOODZAAK

dient oplopend een half tot acht procent per jaar moet inleveren. Maar wat als die groei straks lager is? Of als er helemaal geen groei meer is?

„Bij een lagere groei,” schrijft de commissie, „is voor uitvoering van het program (-) een gemiddelde koopkrachtdaling van 3% nodig.” Betekent dat dan dat koopkrachthandhaving tot aan modaal op losse schroeven komt te staan?

„Da's moeilijk te zeggen,” aldus Marten Vente. „Maar ik denk dat als die groei inderdaad minder is dan 1% of er helemaal niet is, dat zo'n koopkrachthandhaving dan wel erg moeilijk wordt. En misschien wel onmogelijk ja.

„In die situatie waar we nu meer en meer mee te maken krijgen, denk ik dat we ook aan werkverdeling een veel grotere prioriteit toe moeten kennen. Anders blijft de groep van niet-aktieven groeien, en wordt die groep een té zware last. Er komen nu steeds meer

wao'ers, en de vraag is: is de bereidheid er bij de mensen om die voorzieningen veilig te stellen?

Naarmate de groei afneemt, neemt ook de bereidheid af om sociale voorzieningen niet onder het snoeimes van bezuinigingen te laten komen. Je moet ook juist nu een ánder geluid laten horen. Zeggen: de sociale voorzieningen handhaven kan best, als het moet. En: terugdringen van werkloosheid kan best, als het moet. Bijvoorbeeld door aan deeltijdarbeid te denken en te werken, en door werk veel beter te verdelen. Maar zo'n bereidheid moet je wel stimuleren.”

Wat het terugdringen van de werkloosheid betreft is de themagroep Macht niet pessimistisch. Momenteel telt Nederland ruim 340.000 werklozen, een getal dat in 1985 wellicht tot 530.000 is gestegen. Het investeringsprogram van de PPR scheidt – onverwachte gebeurtenissen daargelaten – als het goed is 114.000 banen. Via overheidssteun aan kleine bedrijven gaan er vervolgens 33.000 arbeidsplaatsen minder verloren dan verwacht. Bij de overheid zouden nog eens 48.000 banen geschapen moeten en kunnen worden. Tezamen vormt dit een plan voor 195.000 arbeidsplaatsen.

Door werkverdeling kunnen daar 185.000 banen bijkomen, zodat de PPR voor 1985 een werkloosheid overhoudt van 150.000. Een ambitieus plan: je kunt je afvragen of de bereidheid tot werkverdeling – en dus minder verdienen – aanwezig is. „Er is echter geen keus”, vindt Marten Vente. „Je moet op deze manier streven naar een eerlijke herverdeling van werk. En omdat het moet, kán het ook. Maar de overheid dient dergelijke plannen wel te stimuleren en te enthousiasmeren. Maar dit kabinet durf het niet aan, en dan kom je toch uit bij de weg van de minste weerstand: iedereen moet matigen, en de sociale zekerheid gaat eraan. Vroeg of laat zal dat gebeuren als je de mensen niet het alternatief aanrijkt. Je ziet het nu al met korten op de minimum-jeugdlonen en uitspraken van Van der Stee die het liefst nu al op ww en wao wil bezuinigen. Daarom moet je de mensen een andere keus voorschotelen.”

En dat doet de PPR dan ook.

De betekenis van BMD

JAN VAN DEN BROEK

Wie de letters BMD de afgelopen jaren gebruikte, bedoelde meestal de („brede“), „maatschappelijke discussie over de toepassing van kernenergie voor de opwekking van elektriciteit“. De term BMD is zelfs zozeer ingeburgerd, dat vaak ook voor andere moeilijk liggende zaken wordt voorgesteld een BMD te organiseren.

Onzin, zou ik met Sandberg van Het Parool willen zeggen. Zo'n brede discussie laat zich niet organiseren. Die vindt gewoon plaats - ook zonder stuurgroep of voorzitter - via de communicatiekanalen die voorhanden zijn. Praatshows en ingezonden-briefpagina's worden gevuld met de ideeën van individuen en organisaties over elk gewenst onderwerp dat op enig moment „leeft“.

Zoals nu al vele jaren het (kern)energieprobleem. Daarom is het ook gerechtvaardigd nu al van een konklusie te spreken: de meerderheid van de bevolking is tegen kernenergie. Het enige doel van het alsnog officieel voeren van een BMD is dan ook de discussianten zodanig te beïnvloeden dat men over enige jaren „vòòr kernenergie“ zal zijn.

Van Aardenne heeft dit ook al met zoveel woorden gezegd. Bij wijze van garantie blijft de regering ook nog op het standpunt staan dat het om een peiling gaat en niet om een referendum. Uiteindelijk beslist het parlement. Het zittende kabinet wil de dis-

kussie ook beperken tot de vraag of Nederland verder moet gaan met kernenergie of niet. Zijn voorkeur gaat uit naar twee of drie kerncentrales erbij (en daarnaast een stevige uitbreiding van kolengebruik).

De VNO (de vereniging van Nederlandse ondernemers) wil zelfs twaalf miljoen gulden, waarvan vijf als overheidssubsidie, besteden aan een voorlichtingscampagne t.b.v. het eigen standpunt. De werkgevers schamen zich er niet voor te klagen over te lage winsten en tegelijkertijd miljoenen gulden onverantwoord te besteden.

De werkgroep energiediskussie

In de Werkgroep energiediskussie hebben zich zo'n vijftig milieu- en andere organisaties verenigd, die hun eigen achterban en doelgroepen willen gaan voorzien van voorlichtingsmateriaal, dat beter is dan tot nu toe en is toegespitst op de BMD.

Ook de PPR neemt hierin deel via Wouter van Doorn. Wij vinden de BMD alleen zinnig als deze betrekking heeft op het totale energiebeleid. Vooral ten aanzien van de toepassing van kernenergie zijn onze standpunten duidelijk: men leze er de partijprogramma's maar op na, die na 26 mei zullen leiden tot een meerderheid in het parlement tegen kernenergie (of het moet al hèèl gek lopen bij de verkiezingen...). Ons programma laat zich niet expliciet uit over deze BMD.

ZINLOOS GEMANOEUVEREER ROND DISKUSSIE OVER KERNENERGIE

De in het LEK (Landelijk energiekomitee, waarin Jan van Doorn de PPR vertegenwoordigt) samenwerkende organisaties beraden zich al enige tijd op standpunten en strategie in de komende periode. Een eisenpakket wordt opgesteld waarin verbanden worden gelegd en getoond tussen energie, economie, ecologie, democratie en Derde Wereld. Zo kunnen wij de BMD gebruiken in onze anti-kernenergiestrijd en bij de ontwikkeling van alternatieven.

De Brauw

Of D'66 nu werkelijk blij moet zijn met het recentelijk geworven lid De Brauw betwijfel ik. Dat dit kabinet blij is met zijn benoeming is overduidelijk. Het werd toch al als een teken van onmacht gezien dat de regering nog steeds geen BMD-voorzitter had. En nu dan nog iemand die zowel „wetenschap“ als „bedrijfsleven“ achter zich heeft met zijn Berenschotjaren. In deze tijd van bezuinigingen, door hen zelf gepropageerd, wilden Van Agt en Wiegel er zelfs een storm van kritiek voor riskeren op het hier gehanteerde „arbeidsvoorwaardenbeleid“: ruim twee ton per jaar op basis van een vierdaagse werkweek... Over matiging gesproken, mijnheer Terlouw!

Ter lezing wil ik graag een artikel aanbieden in „Milieudefensie“ (jrg. 10 nr. 1): „Van Veen in moeras“.

PPR-KAMPAGNE PAGINA'S

Enkele weken geleden ontvingen de duizenden PPR-leden het PPR-programma 1981-1985. In zo'n 54 dicht bedrukte pagina's wordt aangegeven op welke manier de PPR haar doel wil bereiken. Om het programma toegankelijker te maken en om onze ideeën naar de

kiezers toe te brengen, komt de PPR met een aantal folders. Op deze en de volgende pagina's nieuws over die folders, over de verkiezingsmarkt en over onze campagne met als lijsttrekker Ria Beckers.

**OVER WERK, OVER VREDE,
OVER EMANCIPATIE,**

**OVER MILIEU, WONEN,
DERDE WERELD, ENERGIE**

Onder verschillende kopjes een serie folders en een dikkere folder over „hoofdlijnen uit het PPR-programma”; dat is het materiaal dat actiencentra kunnen bestellen om de verkiezingsstrijd in te gaan.

De folder „hoofdlijnen” licht in het kort de PPR-opvattingen toe over werk, inkomen, wonen, milieu, democratie, energie, kernwapens en inkomen. Uit deze „hoofdlijnen-folder”:

„Laat anderen maar proberen het failliet van de industriële groei-ekonomie nog even te verdoezelen. Laat anderen maar streven naar „herstel” van wat allang onwerkbaar is. De PPR gaat, met haar kiezers, werken aan het fundamentele alternatief: aan de nieuwe samenleving die, ontkomen aan de jacht naar méér welvaart ten koste van nóg meer welzijn, eindelijk zichzelf inhoud gaat geven.”

In een oplage van 75.000 exemplaren worden

PPR-KAMPAGNE PAGINA'S

onze ideeën in „Over werk” uitgedragen:

„Er is werk genoeg. Als de samenleving er maar genoeg voor over heeft. Terwijl ook nog eens het bestaande werk veel eerlijker kan worden verdeeld. Daarvoor bestaan nu al allerlei kansen. Een betere regeling voor deeltijdbanen. Het afschaffen van overmatig overwerk. Vervroegd pensioen. Minder ploegendienst. Nieuw werk scheppen en werk delen kan alleen als ook de inkomens beter worden gedeeld.”

„Zolang die kernwapens er zijn, staat vast dat ze eens gebruikt zullen worden. Daar willen wij niet medeverantwoordelijk voor zijn.” Een zin uit de folder „Over vrede”, die beschikbaar is in een oplage van 125.000 exemplaren.

De folder „Over emancipatie”:

„Als u al buitenshuis werk hebt gevonden moet u dat waarschijnlijk part-time doen, omdat u nu eenmaal niet twee volle dagtaken tegelijk kunt vervullen.”

Evenals de andere folders is ook deze voorzien van een bon die kan worden opgestuurd naar het PPR-partijburo voor informatie, reactie of opgave als lid. Bovendien is deze folder voorzien van PPR-Vrouwen-adressen.

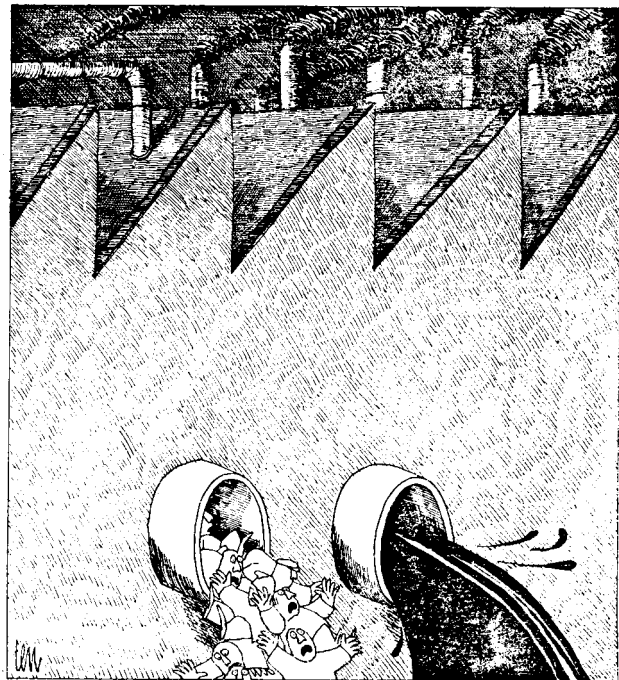
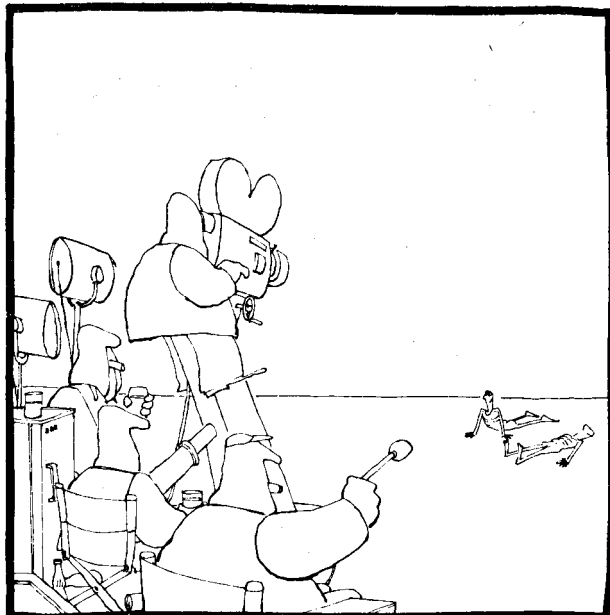
„Dan mogen we opeens geen water meer uit de kraan drinken, moeten we verhuizen omdat we op een gifbelt blijken te wonen of haalt de supermarkt ons eten terug uit het keukenkastje. Zo opent de folder „Over milieu” en de folder „Over wonen” memoreert:

„Geen wonder, dat zovelen ten einde raad het recht in eigen hand hebben genomen en zich leegstaande woningen hebben toegeëigend. Maar daarmee wordt het vraagstuk zèlf niet opgelost.”

In de folder „Over de Derde Wereld” wordt o.m. gesteld:

„Zo worden kansen op echte ontwikkelingshulp weggegooid door een ingewikkelde handelspolitiek waar gewone mensen geen vat op kunnen krijgen.”

„Dodewaard, Borssele en Almelo moeten nu snel dicht en Kalkar mag nooit in bedrijf wor-

Zowel het programma als de losse folders zijn voorzien van de 'scherpe' illustraties van Len Munnik. De cartoons hierboven komen uit de folder 'Over de Derde Wereld' en de folder 'Over Milieu'. Rechts een pagina uit de folder 'Hoofdlijnen' en daaronder de achterzijde van de 'Wonen-folder'. Alle folders zijn mee te nemen of te bestellen op de PPR-verkiezingsmarkt, of als u die heeft gemist bij het partijburo. Bellen of schrijven dan.

Een basis-inkomen voor iedereen

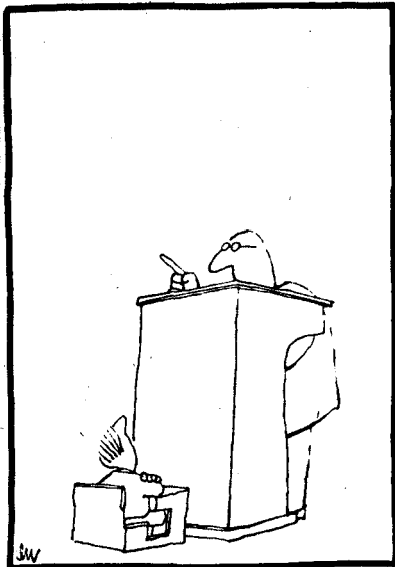
is dan wat de PPR uiteindelijk voor ogen staat. Het moet gekoppeld zijn aan een landelijk vastgesteld maximum-inkomen en zal, uiteindelijk, dan de werknemer onafhankelijker kunnen maken van zijn baas. Dat basisinkomen kan ook gebruikt worden om het buiten de arbeidsmarkt vallende werk, in het huishouden, het verenigingsleven en de sociale dienstverlening, beter mogelijk te maken. Het kan, dat basis-inkomen. Omdat het deels uit de bestaande loonvorm wordt betaald en omdat er best nog wel wat te verdelen valt in dit land.

Want verdeeld is er nog veel te weinig

Ze hebben niet voor niets zo lang die industriële productiegroei ten koste van alles geprobeerd in stand te houden. En het is ook niet voor niets, dat ze dat nog steeds proberen. Uit die groei werden namelijk de zoethoudertjes betaald: loonsverhogingen die de laagste inkomensgroepen wat meer draagvlak moesten geven zonder dat dit ten koste van de hogere inkomens ging. En daar komt nu dan een einde aan. Nu zal er uiteindelijk echt aan inkomensverdeling moeten worden gedaan. En dat kan ook.

Zeg niet dat er geen ruimte voor is. De gemiddelde Nederlander gaat in het verkiezingsjaar 1981 f 14.600,- uitgeven aan consumptiegoederen, buiten de belastingen en de premies om dus. Dat betekent dat het gemiddelde gezin van vier personen kennelijk minimaal f 58.000,- te besteden heeft. Wie heeft dat? Jan Modaal in ieder geval niet. Er moeten dus anderen zijn die in werkelijkheid een verbruik van dat bedrag te verzuken hebben. Verschil in inkomen mag er best zijn. Maar het moet niet de spijgaten uit hoven lopen.

Is leren voor de dommen?

Al die gelijke kansen en doorstromingsmodellen in het onderwijs lijken alleen maar problemen op te leveren. Overstroomde universiteiten bijvoorbeeld en werkloosheid, onder zowel schoolverlaters als doctorandussen.

Daar komt niet omdat de grondgedachte verkeerd is, maar omdat de samenleving haar jeugd verkeerde opleidingen biedt, en verkeerde opstellingen kiest: over het opleidingsniveau dat bij bepaalde beroepen past.

Onderwijs moet in de eerste plaats gericht zijn op de maximale ontplooiing van de individu. Dat betekent dat hem of haar basiskennis gegeven moet worden, die

ook buiten de beroepsfeer de kwaliteit van het leven bevordert. De opleidingen zullen ook meer flexibel moeten worden, zodat je met je diploma meer kanten uit kunt. En zodra je later, als je verder wilt leren of iets heel anders wilt gaan doen, er toch nog op terug kunt vallen. Veel mensen, met name vrouwen, willen verder leren om die basiskennis alom op te kunnen doen. Die kans moeten ze krijgen.

We zullen trouwens ook iets moeten gaan doen aan het maverstand dat bepaalde beroepen voor bepaalde opleidingen niet goed genoeg zijn. En dat een hogere opleiding vanzelf tot een hoger inkomen leidt.

PPR-KAMPAGNE PAGINA'S

den gesteld", aldus de PPR-folder „Over energie", die in een oplage van 125.000 exemplaren is gedrukt. De folder-reeks wordt (voorlopig) afgesloten met een blanco-folder, voorzien van PPR-kop en bon. Deze voorgedrukte folders over actiecentra kunnen op talloze manieren worden gebruikt (persberichten, aankondigingen, enz.).

Jongerenfolder

In voorbereiding zijn een PPR-jongerenfolder, een folder van PPR-flikkers en -potten en een huis-aan-huisfolder. Deze laatste komt eind april beschikbaar voor de actiecentra. Ook is een kandidatenfolder in voorbereiding. Het materiaal voor de verkiezingskampagne ligt klaar. Voor actiecentra te bestellen via de formulieren in hun Kampagnevraagbaak. Voor PPR-leden die in een plaats wonen waar geen actiecentrum is en die uiteraard toch campagne gaan voeren in hun buurt en spullen nodig hebben.

Kampagnemateriaal

Blauwe PPR-vlag, 70 x 100 cm: f 25,—; PPR-stickers, 6 cm: 5 cent; PPR-button, 4 cm: 25 cent; PPR-jongerensticker, 9,5 cm: 25 cent; fietszadel-affiche, 45 x 65 cm: 50 cent; algemene PPR-folder: 2 cent; verkiezingsprogramma: 50 cent; folder 'Hoofdlijnen': 8 cent; folders over Werk, Vrede, Emancipatie, Milieu, Wonen, Derde Wereld, Energie, alsmede de blanco-folder: 2 cent per stuk. Alle prijzen exclusief verzendkosten. 1.000 folders wegen zo'n 5 kilo; porto: f 8,—.

In voorbereiding: PPR-jongerenfolder: 2 cent; PPR-flikkers en pottenfolder: 2 cent; Huis-aan-huisfolder: 2 cent; groot verkiezingsaffiche, ca. 70 x 100 cm: 18 cent en kleiner formaat, ca. 40 x 60 cm: 8 cent.

Dan komt er een strijkbout-transfer, een plakplaat dus om het PPR-vignet op textiel (t-shirt bijv.) over te zetten. Dit wasbare vignet gaat f 3,— kosten.

Over de kandidatenfolder ontvangen de actiecentra per nieuwsbrief nadere gegevens.

Blokkendozen

en doorzonwoningen daar licht Nederland wel meer volgebouwd. Woningen waar mensen die, alleen wonen of met 2 of tweeën niet inpasen. En pas je er niet in dan krijg je geen woning. Daar zijn nogal wat mensen die dupe van. Niet alleen jongeren, maar vooral ook bejaarden.

Er zijn er meer die niet in de bouwmarkt passen: woongroepen, bewoners van woonwagens en woonwagens, buitenlandse werknemers en hun gezinnen.

Het is toch te gek dat grote groepen mensen niet aan een passende woning kunnen komen! Leegstaande gebouwen kunnen worden verbouwd voor jongerenhuisvesting en woongroepen. In nieuwbouw en stadsvernieuwing moeten meer kleine en grote woningen komen. We gaan op een andere manier bouwen.

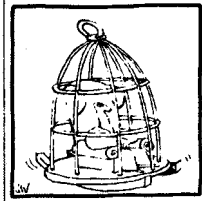
Stads vernieuwing is méér

dan uitgaande nieuwbouw en vernieuwbouw. Met bouwen alleen kunnen we de leefbaarheid in de stad niet redden. Dat vraagt meer. Voldoende buurtwinkels, betaalbare hedigruminten voor midden- en kleinbedrijf en niet te vergeten scholen. Deze voorzieningen moeten snel weer opgevoerd worden. Die kun je niet missen. Het is al lastig genoeg dat de buurt jarenlang overhoop ligt vanwege de bouwactiviteiten. Maar daar is over heen te komen als je het voorzichtig hebt van een goede en betaalbare woning. In je eigen buurt. Met een stukje groen en geen blik voor de deur.

Da's mooi, maar kan dat? Als we stadsvernieuwing voortzetten geven wel. Het zal veel geld kosten, dat is waar. Maar het levert dan ook heel wat voordelen op.

Werkgelegenheid, minder forensenverkeer en daardoor minder energiegebruik en een leefbare stad. Dat is de PPR wat waard.

B
PPR

Aan PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam

NAAM: _____

ADRES: _____

POSTCODE: _____ WONINGPLAATS: _____

Ik wil graag meer weten over:

de PPR

wat de PPR 'Midi' van _____

Ik word lid van de PPR

Mandatering: _____

POLITIEKE PARTIJ RADIKALEN
SINGEL 277 1012 WG AMSTERDAM
POSTGIRO 1575400
TELEFOON 020-22 7342

PPR-KAMPAGNE PAGINA'S

Vormingsmateriaal

Van de Stichting Radikalenvorming zijn er 6 PPR-brochures die kunnen helpen bij discussies en thema-avonden. Per stuk 50 cent; 6 stuks in een map: f 3.—. De onderwerpen: Mensen, politiek en PPR; Macht; Welzijn; Milieu; Organisatie.

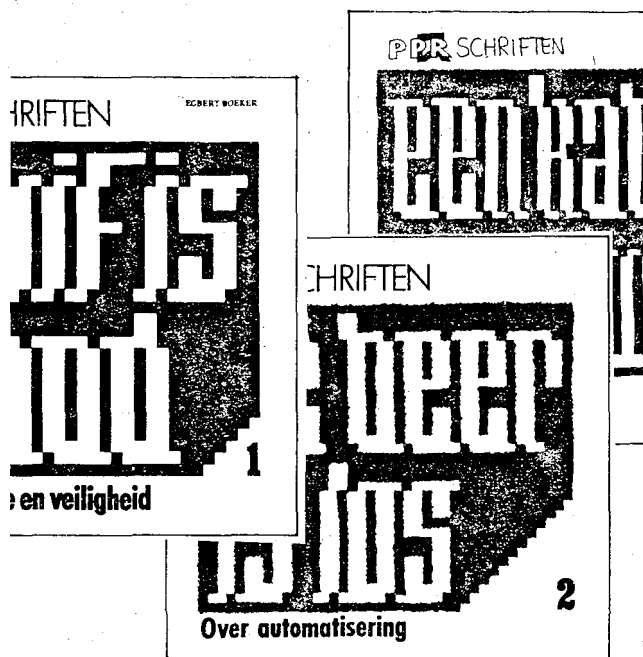
Studiemateriaal

Heel goed als u over een (deel)gebied wat meer wilt weten, ook hoe uw PPR erover denkt. Van de lange lijst wordt hier genoemd: Grootschalig of kleinschalig produceren? (f 2,50); Energie en Werkgelegenheid (f 3.—); Het bankroet van Europa (f 2,50); PPR-visie op Zuidelijk Afrika (f 3,50); Christendom, socialisme en PPR (f 3,50); en Ideas for Export (PPR-brochure in het Engels: f 2.—) Keuze uit ruim dertig titels, uitgegeven door de PPR-studiestichting. Bestellen op partijburo in Amsterdam.

De verkiezingen van 1981 worden door de PPR-leden vol verwachtingen tegemoet gezien. Van verscheidene actiecentra zijn al bestellingen binnen voor verkiezingsmateriaal. De verkiezingsmarkt van 28 februari in Amersfoort lijkt een succes te worden. Velen belden het campagneburo/partijburo in Amsterdam met suggesties en ideeën. De leden, de actiecentra, de sprekers - de PPR komt in actie...

Kampagneleider Leo Jansen opent de verkiezingsmarkt. Lijsttrekker Ria Beckers gaat er in op de politieke aktualiteit. Er zal de nodige campagne-informatie worden gegeven, ook via kraampjes van thema- en werkgroepen, een ideeënkraam enz. Het bestelde verkiezingsmateriaal kan worden meegenomen. Er kunnen nieuwe bestellingen worden gedaan. Cabaretier Jan van 't Hof luistert de markt tussen half een en half twee op met een solo-optreden met fragmenten uit het programma 'Zwanger'.

PPR-jongeren presenteren hun affiche, PPR-flikkers en potten hun verse folder.

Plaats: De Flint, Coninckstraat 60 Amersfoort (vanaf het station: bus 6)

Aanvang: 10.30 uur; Datum: 28 februari.

PPR-schriften

In 1980 startte de PPR met een reeks 'schriften' die nauw aansluiten bij de aktualiteit en een PPR-visie geven.

'DUIF IS DOOD', nr. 1, over vrede en veiligheid, en 'DE BEER IS LOS', nr. 2 over automatisering (w.o. chips) werd gevolgd door nr. 3: 'EEN KAT IN 'T NAUW', over energievraagstukken.

Deze helder geschreven brochures van zo'n 16 pagina's zijn te bestellen bij de PPR door f 4,80 over te maken op giro 31 43 70 tnv PPR/Amsterdam.

De PPR is van plan in de komende tijd meer van dezechriften uit te geven. In voorbereiding zijn Emancipatie, Inkomensbeleid, Biotechnologie en andere, binnen de PPR levende onderwerpen. Afhankelijk van de aktualiteit wordt de volgorde vastgesteld. Leden die op de hoogte willen worden gesteld van volgendechriften kunnen dat het partijburo laten weten.

Alle informatie over de campagne bij Jan Duffhaus op partijburo/kampagneburo, tel. 020/25 85 20; de sprekers worden geregeld via Jan van den Broek, tel. 02982/3602.

NAJAARSKONGRES 1981

Inhoudelijke kongresstukken staan in de partij altijd twee keer ter discussie. De eerste keer om er in het algemeen op te reageren en de tweede keer om er formeel amendementen op in te dienen. Hierbij biedt het partijbestuur het kongresstuk voor het najaarskongres 1981 ter discussie aan.

Het is dus de eerste versie van het stuk en het is de bedoeling het stuk aan te passen en te verbeteren aan de hand van de reacties, die er op komen. Wij hopen dan ook dat dit stuk in alle aktiecentra ter discussie zal worden gesteld en dat de resultaten van die discussie zullen worden doorgegeven.

Iedereen (individueel of als groep) kan reacties insturen op dit stuk.

De leden van de werkgroep, die het konsept voor dit stuk hebben geschreven, zijn bereid in de aktiecentra het stuk toe te lichten en aan de discussie deel te nemen.

Aanvragen hiervoor kunnen worden gedaan bij:

Jan Dirx
Singel 277
1012 WG Amsterdam
020-226018 (w)
080-226813 (p).

Reacties op het stuk kunnen naar dezelfde persoon worden opgestuurd.

De procedure met de daarbij behorende termijnen is als volgt:

- van 28 febr. tot 15 april mag iedereen reageren op het stuk, zowel op het verhaal als op de stellingen;
- reacties moeten uiterlijk op 15 april binnen zijn bij Jan Dirx;
- reacties worden verwerkt in de tweede versie van het stuk en deze tweede versie wordt half augustus gepubliceerd in de PPR-Aktiekrant;
- dan volgt de normale kongresprocedure met amenderingen, enz.

Het partijbestuur

TERUG NAAR DE RADIX,* OF HOE HOUDEN WE DEN HAAG IN REP EN ROER?

Als je de discussies de afgelopen maanden hebt gevolgd, lijkt het wel alsof de parlementaire democratie ten dode opgeschreven is als ergens in Gelderland langs de Waal enige duizenden mensen een weekend in koude en regen op de grond gaan zitten, of dat de rechtsstaat ondermijnd wordt als enige leegstaande panden weer aan het woningbestand worden toegevoegd zonder dat daar een notariële akte voor is ondertekend.

Beide beweringen zijn natuurlijk absurd en versimpelingen van wat er werkelijk aan de hand is, maar helaas speelt de discussie voor een groot gedeelte op dit nivo.

In deze notitie zal geprobeerd worden te analyseren wat er werkelijk aan de hand is, welke processen er op treden en hoe je als politieke partij daarin stelling kunt en moet nemen.

INLEIDING

De PPR heeft er zich altijd op beroepen een politieke partij te zijn, die niet alleen opereert in de parlementaire organen, maar ook buiten het parlement in de aktie te vinden is. Zolang de akties zich richtten op parlementaire besluitvorming en de aktievoerders zich bij voorbaat neerlegden bij de oplossingen van dat systeem, of zolang de akties op iets „ver

(* Het woord radikaal komt van het latijnse woord radix en dat betekent wortel. Dus radikaal zijn wil zeggen: teruggaan tot de wortel, de problemen bij de wortel aanpakken.)

wegs" gericht waren (Vietnam, Chili, Zuid-Afrika), had niemand daar moeite mee. Echter nu akties veelal van karakter beginnen te veranderen en de „grenzen van het toelaatbare" bereiken wordt de positie van de PPR in de buitenparlementaire aktie door sommigen ter discussie gesteld.

Een handtekeningenaaktie, een demonstratie, ludieke activiteiten, al dit soort dingen leveren geen problemen op, maar een blokkade van een kerncentrale, het verdedigen van gekraakte panden roept bij sommigen vraagtekens en zelfs afkeuring op.

Wat is hier aan de hand, welke grenzen worden overschreden, wat is de functie van de buitenparlementaire aktie, wat

is de waarde van uitspraken van parlement en rechterlijke macht? Deze vragen doemen op en vragen ook in de partij om een antwoord. In deze notitie zal een aanzet tot beantwoording worden gegeven.

Op de eerste plaats zullen we proberen iets aan te geven over het karakter van de parlementaire democratie en het functioneren van het parlement in het geheel van de maatschappij.

Daarna zal worden stilgestaan bij de ontwikkelingen in het buitenparlementaire aktiewezen.

DE PARLEMENTAIRE DEMOKRATIE

In Nederland kennen we een parlementaire democratie. Dat betekent dat de kiesgerechtigde burgers een aantal afgevaardigden kiezen, die geacht worden de beslissingen te nemen.

De meest gangbare opvatting is, dat de parlementariërs het algemeen belang dienen en dat de beslissingen, die zij nemen, beslissingen zijn ten gunste van dat algemeen belang. Maar is deze opvatting geen fictie? Het was zeker fictief, dat het parlement het algemeen belang vertegenwoordigde ten tijde dat er nog geen algemeen kiesrecht bestond. Alleen bepaalde geprivilegieerde groepen hadden stemrecht en het moge duidelijk zijn, dat het gekozen parlement in eerste instantie de belangen van die groepen diende.

Door de strijd van met name de arbeidersbeweging en de eerste feministische beweging is er een algemeen kiesrecht tot stand gekomen. Hierdoor raakten meerdere maatschappelijke groeperingen en bewegingen via verwante politieke partijen in het parlement vertegenwoordigd. Echter dat dan wel het algemeen belang als leidraad voor het politieke handelen gaat gelden is even fictief.

Het algemeen belang is namelijk een leeg begrip. Er bestaat niet zoiets als een algemeen belang. Van beslissingen die genomen worden ten gunste van de bestaande maatschappelijke orde, dus ten gunste van de heersende groepen, wordt vaak gezegd dat dat beslissingen zijn in het kader van het algemeen belang. De term wordt dan gebruikt om het belang van de heersende groepen te verheffen tot een algemeen belang. In die zin is het begrip een onderdeel van de ideologische strijd (de strijd die gaat over ideeën, maatschappijvisies, denkkaders, enz.).

In de maatschappij zijn er steeds tegenstellingen en verschillen in belangen. Deze verschillen en tegenstellingen houden natuurlijk niet op als we op het Binnenhof komen. In het parlement spelen ze zelfs een expliciete rol. De politieke partijen staan voor bepaalde belangen en in het politieke debat komen deze belangen, meer of minder expliciet, tegenover elkaar te staan. Niet elke partij maakt echter in woord en geschrift duidelijk, dat zij bepaalde belangen zwaarder laat wegen dan andere. Ook daar wordt vaak het opkomen voor met name de belangen van de heersende groepen verdoezeld onder de term algemeen belang.

Niet alleen in de gekozen organen spelen deze tegenstellingen een rol; ze zijn ook herkenbaar en werken door in het gehele overheidsapparaat (ambtenarenapparaat, advieskommissies, rechterlijke macht, lagere overheden, enz.). Ook in die onderdelen van het overheidsapparaat, die vaak het aureool van neutraliteit dragen (ambtenarij, rechterlijke macht), spelen belangentegenstellingen en kun je meerderheids- en minderheidsposities onderkennen.

Het nemen van een politieke beslissing is dan ook de laatste stap in de strijd tussen de verschillende belangen. In de beleidsvoorbereiding op de diverse nivo's van het over-

heidsapparaat is deze strijd al voor een groot gedeelte uitgevochten, resulterend in één voorstel. Bij de beleidsvoorbereiding en de uiteindelijke keuze spelen de groepen in de maatschappij met hun verschillende belangen een belangrijke rol, of omdat ze rechtstreeks vertegenwoordigd zijn op één of meerdere nivo's van het overheidsapparaat, of omdat (buitenparlementaire) druk van buiten het hele proces ook kan beïnvloeden.

De sterkste heersende belangengroepen hebben de meeste invloed op deze besluitvorming en hiervoor zijn een aantal redenen aan te geven. De staat functioneert als handhaver van de bestaande orde, hetgeen in het belang is van de heersende groepen. Dit handhaven van de bestaande orde kunnen we ook omschrijven als: het stabiliseren van de maatschappelijke verhoudingen en dat betekent in de westerse wereld het stabiliseren van de kapitalistische produktieverhoudingen.

De meest verbreide (heersende) ideologie is de ideologie van de heersende groepen. Dat betekent dat het denken over de maatschappij, over maatschappelijke ontwikkelingen en alternatieven voor het grootste gedeelte plaats vindt binnen een begrippenkader dat en vanuit een achtergrond die hun basis vinden in de huidige maatschappelijke orde. Een duidelijk voorbeeld hiervan is het denken over de gewenste economische ontwikkelingen. Bijna alle economen, van links tot rechts, redeneren bij het opstellen van hun visie vanuit de faktor kapitaal. Een economische visie gebaseerd op het centraal stellen van de faktor arbeid komt maar zeer sporadisch voor. Verder hebben de machtigste groepen vele directe en indirecte verbindingen met de verschillende onderdelen van het overheidsapparaat. Juist omdat de zwakke groepen nauwelijks kanalen hebben om in de beleidsvoorbereidende fase hun invloed uit te oefenen blijft hun weinig anders over dan in de laatste (openbare) fase in te springen en te proberen direkt, via aktie, het parlement te beïnvloeden.

Slechts een gedeelte van de voor de maatschappij van belang zijnde beslissingen wordt op het politieke nivo (parlement, staten, raden) genomen. Er zijn vele andere machtscentra, die autonoom beslissingen kunnen nemen met vaak zeer ver reikende gevolgen. De belangrijkste van deze machten is de macht van de ondernemer, nl. de macht om te beslissen waar, wat en hoeveel en waarvoor er geïnvesteerd gaat worden. Deze macht (die dan vrijheid genoemd wordt) vormt de basis van onze economische ordening en is daarmee ook bepalend voor de totale maatschappelijke ordening. Er zijn zeer vele grotere en kleinere machtscentra op te noemen in de maatschappij, waarop niet of nauwelijks invloed uit te oefenen is. Een paar voorbeelden willen we geven. De besturen van stichtingen in onderwijs, gezondheidszorg, e.d., de direkties van dagbladen, weekbladen, de diverse beroepsorganisaties, de kerken, enz.

Op al deze machtscentra hebben de zwakke groepen nog minder invloed dan zij hebben naar de politiek toe. Willen deze andere machtscentra beïnvloed worden, dan moet dit naast de parlementaire weg, ook via mobilisatie van de publieke opinie d.m.v. akties. Een werkelijke demokratisering van de maatschappij, zoals de PPR die voorstaat, kan dan ook niet alleen betekenen een verdere demokratisering van het politieke nivo, maar zal met name ook moeten inhouden een afbouw van, of demokratisering van de andere autonoom beslissende machtscentra in de maatschappij.

Het parlementaire systeem, als middel om te komen tot afspraken en beleid in de maatschappij, is voor de PPR nog steeds het beste middel dat ze kent, tenminste in die situatie dat zowel het systeem zelf als de maatschappelijke orde in de door de PPR gewenste zin veranderd zijn. De PPR beseft dat dit middel nu, tengevolge van de bestaande maatschappelijke verhoudingen, sterk begrensd is. Juist deze maatschappelijke verhoudingen wil de PPR drastisch wijzigen

ten gunste van de zwakkere groepen in de maatschappij. Door alleen binnen het parlement te werken, met zijn beïnvloeding, komen deze gewenste veranderingen niet tot stand. De PPR kiest dan ook nog andere wegen en wel de buitenparlementaire aktie.

Daarop zullen we in het volgende stuk nader ingaan.

DE BUITEN PARLEMENTAIRE AKTIE

Tot voor kort twijfelde nauwelijks iemand aan het feit dat het parlement uiteindelijk de beslissende stem heeft. Je mocht wel proberen beslissingen van het parlement te beïnvloeden (binnen zekere grenzen), maar als het parlement eenmaal gekozen had, dan moest je je daarbij neerleggen. In deze houding is de laatste jaren duidelijk een kentering gekomen. De middelen die gebruikt worden om het parlement te beïnvloeden veranderen van karakter en ook de akseptatie van genomen beslissingen is niet meer zo vanzelfsprekend. De emanciperende burger is zich veel meer gaan bemoeien met het bestuur. Het is niet meer zo dat mensen beslissingen, die hen raken, over laten aan het gekozen bestuur. Ze willen daar direkt bij betrokken zijn en invloed op kunnen uitoefenen. Dat kan dan via de bekende paden: open brieven, inspraakprocedures, hoorzittingen, bezwaarschriften, demonstraties, enz.

Echter, veel groepen merken dat aan hun verlangens lang niet altijd tegemoet gekomen wordt en dat al hun moeite om de aandacht op hun wensen te richten vergeefs was. Om die aandacht dan wel te krijgen worden andere wegen bewandeld en worden hun eisen op een andere wijze kracht bijgezet. Er worden gebouwen bezet, straten geblokkeerd, aktievoerders plaatsen hun eigen lichaam in de strijd (BAN). Bovendien richten de akties zich nu lang niet altijd meer op de overheid, maar richten zich rechtstreeks tot de „andere machtscentra” in de maatschappij (b.v. de speculanten). Waarbij dan ervaren wordt dat de „sterke arm van de neutrale overheid” meestal intervenueert ten gunste van de machtigste groep.

De eigen speelruimte van de overheid om tegemoet te komen aan bepaalde wensen en een arbitrerende rol te spelen tussen groepen met niet parallelle belangen wordt kleiner in een tijd van toenemende spanningen en scherpere belangentegenstellingen. Oorzaken hiervoor zijn aan te geven op zowel het politieke en ideologische vlak (het onvermogen van de sociaal-demokratie om een gedurfd en aansprekend perspectief te bieden), als op het economische vlak (de financiële speelruimte wordt ook steeds kleiner). In zo'n situatie wordt dan ook weer veel duidelijker, dat als de overheid moet kiezen, deze keuzes vaak positief uitvallen voor bepaalde groepen, of beter gezegd, vaak negatief uitpakken voor de zwakkere groeperingen in de maatschappij.

Er wordt geen totale inkomenspolitiek gevoerd, maar wel een bezuinigingsronde op de sociale uitkeringen en een loonstop. De vrije beroepen blijven vrijwel geheel buiten de matiging, hogere inkomens hoeven nauwelijks te nivelleren, wel een fikse verlaging van het minimumjeugdloon. Beknotting van de individuele huursubsidies, maar geen wezenlijke aanpak van de aftrekbaarheid van hypotheekrentes. Wel vele miljarden ongestuurd naar het bedrijfsleven, maar geen fundamentele aanpak van de werkloosheid via verdeling van arbeid en inkomens. Wel een nieuwe serie F-16 straaljagers bestellen en een operagebouw en stadhuis in Amsterdam bouwen, maar voor de bouw van de zo nood-

zakelijke woningwetwoningen en kleine wooneenheden is nauwelijks geld.

Zo zouden we nog wel een tijd door kunnen gaan. Het is geen wonder dat steeds meer mensen zich afkeren van het parlementaire systeem, als middel om bepaalde wensen vervuld te krijgen en hun eigen strijdmiddelen gaan kiezen.

Vormen van buitenparlementaire aktie zijn er altijd geweest, zolang het parlementaire systeem bestaat. In eerste instantie moeten we dan denken aan de ondernemers e.d., die direkt of indirekt besluiten in een voor hen gunstige richting wisten en weten te bewerkstelligen. Op de tweede plaats, en in historisch perspectief gezien de belangrijkste groep, de georganiseerde arbeidersbeweging. De politieke en sociale geschiedenis van met name West-Europa in de twintigste eeuw wordt voor een zeer groot gedeelte bepaald door de eisen vanuit en de (buitenparlementaire) strijd van de vakbeweging. Ook een duidelijk voorbeeld van waar en buitenparlementaire aktie van grote betekenis is geweest, was de strijd voor algemeen kiesrecht, in welke strijd met name de rol van de vrouwenbeweging van groot belang was. In de loop van de jaren zestig begint het voeren van buitenparlementaire aktie op vele andere terreinen van de grond te komen. Als belangrijkste kunnen we noemen de milieubeweging, de Derde-Wereldbeweging, de Vietnambeweging, de studentenbeweging en de anti-kernenergiebeweging. Halverwege de jaren zeventig worden ook belangrijk de vrouwenbeweging, de kraakbeweging en de anti-kernwapenbeweging.

Zolang deze groepen zich aan de min of meer traditionele aktiemiddelen hielden en zich uiteindelijk neerlegden bij besluiten was er nauwelijks een vuiltje aan de lucht. Nu de laatste jaren echter de middelen van karakter veranderen en besluiten niet zo maar geaksepteed worden, ontstaat er een felle discussie over de waarde van het parlementaire systeem en de bescherming van de rechtsstaat.

Afhankelijk van de belangen, die op het spel staan, zie je verschillen in het optreden van de overheid naar aktievoerders toe. Aan de ene kant blijkt dat de wettelijk illegale abortus-praktijk in Nederland jaren haar gang kan gaan, terwijl er onmiddellijk zeer fel opgetreden wordt tegen de kraakbeweging en de antienergiebeweging. In de abortuskwestie is het voornaamste belang, dat er speelt, het individuele ethische oordeel van mensen. In het geval van het kernenergievraagstuk spelen vooral economische motieven een grote rol en is het belang van de grote Nederlandse industriële ondernemingen in het geding.

De kraakbeweging bedreigt een van de grondslagen van het ideologisch-juridische systeem, nl. de private eigendom. De kern van de heersende ideologie wordt daarmee geraakt en de reactie is dan ook navenant.

De vraag is nu hoe de PPR, als politieke partij, deze ontwikkelingen moet waarderen en zelf stelling kan nemen in deze zaken. Juist omdat de partij de beperkingen van het functioneren binnen de parlementaire organen onderkent, heeft zij altijd gezegd dat zij wil werken binnen en buiten het parlement (in de aktie dus). Zij heeft er zelfs een eigen naam aan gegeven, via Roel van Duyn, nl. de twee-handen-theorie. Het blijven hanteren van deze theorie, als uitgangspunt voor de wijze van opereren van de partij, wordt echter bemoeilijkt op het ogenblik dat groepen in de maatschappij zich van de politiek en de politieke partijen afkeren.

Toch zal de PPR, als linkse radikale partij, aansluiting moeten blijven zoeken bij die groepen en wel om de volgende redenen. Voor de partij zelf zou een stuk van haar „legitimitetsbasis” wegvallen, als ze het contact met nieuwe bewegingen verliest. Het perspectief op wezenlijke veranderingen kan alleen dan geboden worden als bewegingen in de maatschappij, die veranderingen willen, solidariteit en vertaling van hun wensen kunnen herkennen bij de linkse politieke partijen. Alleen een eensgezind opkomen voor de gezamenlijke belangen biedt dat perspectief op veranderingen.

Girosparen: makkelijk en principieel

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een grote bank. Op meer dan 58.000 spaarrekeningen is ruim 200 miljoen gulden ingelegd.

De ASN is een principiële bank. De enige spaarbank die het hart links draagt. En daar ook van getuigt. Door het spaargeld grotendeels te beleggen in sociaal en maatschappelijk verantwoorde projecten. Die geen lucratieve rentewinst uit Zuid-Afrika of Chili accepteert.

De ASN is een bank voor progressieve mensen. Die willen sparen met een rustig gevoel. In de zekerheid dat hun geld daar komt waar het nodig is. In de zekerheid dat hun rente - een prima rente - geen bijmaak heeft. Geef uzelf dat rustige gevoel. Neem een spaarrekening bij de ASN.

Als uw hart links zit, is uw spaarbank heel dichtbij.

Sparen bij de ASN is sparen via uw girorekening. Doe het nu: u krijgt f 750 premie!

Als u voor 1 juli 1981 een spaarrekening voor uzelf opent met tenminste f 50,- als eerste inleg. Bij de ASN spaart u ook thuis. Via uw giroboekje. U spaart net zo snel of u haalt net zo makkelijk weer geld op als u een giro-overschrijving doet. Meer weten? Vul snel de bon in.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Zenden in enveloppe zonder postzegel aan **Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 VB Den Haag**. U kunt ook bellen 070-47 01 81. Of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlak bij het Centraal Station).

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- het bedrijfssparen

* aankruisen wat u wenst.

002

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
Geeft rente zonder bijmaak

gen. Als de linkse politieke partijen en actieve bewegingen uit elkaar zouden groeien (of nog verder uit elkaar zouden groeien), krijgen de behoudende krachten de wapenen in handen een verdeel en heers-politiek te voeren, sterk repressief op te treden en de aktievoerders te kriminaliseren. Dit uit elkaar groeien zou ook ultra-rechts de mogelijkheid bieden bepaalde delen van de protestbewegingen in te palmen. Een versterking van de buitenparlementaire hand van de twee-handen-theorie lijkt dan ook voor de hand te liggen. Een paar punten zal de partij echter wel duidelijk voor zichzelf moeten afbakenen. Deze punten betreffen vooral de middelen, die gehanteerd worden in de buitenparlementaire strijd. Het is niet of nauwelijks mogelijk hiervoor algemene richtlijnen te geven, of hierover algemene uitspraken te doen. Toch zullen we proberen een paar punten aan te geven, die in de afweging van belang zijn.

1. Er moet een relatie bestaan tussen het doel van de aktie en de gekozen middelen.
2. De middelen moeten het doel dichterbij kunnen brengen.
3. De intentie van geweldloosheid van de kant van de aktievoerders moet voorop staan.

Een belangrijk discussiepunt is het vraagstuk van het al of niet selectief goedkeuren van bepaalde middelen. Kun je een middel, dat gebruikt wordt bij een, in jouw ogen, sympathieke aktie goedkeuren en dat zelfde middel afkeuren als het gebruikt wordt in een aktie, waar je het niet mee eens bent?

Of een aktie naar het onderschreven doel kan worden, is in principe af te leiden uit het programma van de PPR.

Het volgende uitgangspunt kan nu geformuleerd worden. De PPR zal akties, waarvan zij het doel kan onderschrijven, in principe steunen. Of zij over kan gaan tot een daadwerkelijke steunverlening hangt af van een beoordeling van de middelen, die gehanteerd gaan worden en de wijze waarop de aktie gevoerd gaat worden.

KONKLUSIE

De PPR kiest voor de parlementaire democratie, als middel om in de maatschappij zaken te regelen. Zij beseft echter dat het parlement maar één van de machtscentra in de maatschappij is. Ook constateert de PPR dat er binnen dat geheel, dat overheid of staat genoemd wordt, de maatschappelijke tegenstellingen en de belangenstrijd een belangrijke plaats innemen. De heersende groepen met hun belangen staan het sterkst in deze strijd, zodat er beslissingen genomen worden die niet per definitie in het belang zijn van de meerderheid, laat staan de zwakke groepen in de maatschappij. De PPR vindt het dan ook noodzakelijk om op andere nivo's te werken aan de doelstellingen, die zij wil verwezenlijken. De buitenparlementaire aktie is dan ook naast de parlementaire aktie een van de twee poten waarop de PPR steunt.

Het actief zijn in de buitenparlementaire aktie is niet alleen belangrijk voor het dichterbij brengen van de door de PPR gewenste veranderingen, maar vooral ook omdat vaak alleen daar aansluiting gevonden kan worden bij groepen in de maatschappij, die evenals de PPR op verandering uit zijn, maar vervreemd zijn van de politiek. Dit elkaar ontmoeten in de aktie kan er toe bijdragen, dat beide partijen niet in een isolement raken.

Alleen door middel van een eensgezindheid tussen linkse politieke krachten en op verandering gerichte maatschappelijke stromingen kan een perspectief op verandering geboden worden. Dit perspectief zal niet uit de lucht komen vallen en zal ook niet zo maar ontstaan bij een linkse parlementaire meerderheid, maar dit perspectief zal voor een groot gedeelte opgebouwd en voorbereid moeten worden in de aktie.

De twee-handen-theorie is niet verouderd, de twee-handen-theorie wordt steeds aktueller.

STELLINGEN

1. De PPR streeft een andere maatschappelijke orde na. Door alleen binnen het parlement daaraan te werken komt deze niet tot stand, omdat:

- een groot aantal beslissingen buiten het parlement genomen worden (er zijn zaken, die vallen buiten de bevoegdheid van het parlement en het parlement wil vaak geen beslissingen nemen op punten waar het wel iets te zeggen heeft);
- het parlement in meerdere gevallen de door grote groepen in de samenleving gevraagde veranderingen niet wil. Om de door haar gewenste maatschappelijke orde te bereiken bewandelt de PPR dan ook nog andere wegen dan alleen de parlementaire en is ze actief in de buitenparlementaire aktie, dan wel ondersteunt ze deze akties.

2. De PPR kiest voor de parlementaire democratie, als middel om in de maatschappij zaken te regelen. Zij realiseert zich dat daarin de maatschappelijke tegenstellingen en de belangenstrijd een zeer belangrijke plaats innemen en van invloed zijn op de besluitvorming. Het is dan ook zo dat de besluiten, die genomen worden, niet altijd in het belang zijn van de meerderheid, of groepen in de knel kunnen brengen. Daarom vindt de PPR het noodzakelijk om ook te kiezen voor de buitenparlementaire aktie.

3. Uitgangspunt is dat de PPR akties, waarvan zij het doel kan onderschrijven, steunt. Of zij over kan gaan tot een daadwerkelijke steunverlening hangt af van een beoordeling van de middelen, die gehanteerd gaan worden. De mate en vorm van steunverlening wordt bepaald door het belang dat de PPR hecht aan de aktie (prioriteitsstelling) en de menskracht, die de PPR voor de aktie kan opbrengen.

4. Bij akties, die de PPR naar hun doelstelling onderschrijft, zijn legale middelen (petities, info-stands, demonstraties, enz.) altijd akseptabel. Het gebruik van deze middelen moet gewogen worden naar hun effectiviteit en haalbaarheid wat betreft menskracht en financiën.

5. Als legale middelen tekort dreigen te schieten kunnen illegale middelen ook aangewend worden. Er moet een direkte relatie bestaan tussen doel en middelen. De middelen moeten zo gekozen worden dat:

- het beoogde doel daarmee dichterbij gebracht kan worden (b.v. omdat de publieke opinie daardoor positiever tegenover de aktie komt te staan);
- de intentie van geweldloosheid voorop staat.

6. Naarmate het risico van gewelddadigheid, van de kant van de overheid of mogelijke randgroepen, groter wordt, moeten de aktievoerders zich beter voorbereiden op en trainen in het hanteren van middelen van geweldloze weerbaarheid.

Geen leven met kern-energie

Een boek van PPR-Drenthe en Groningen over de PPR-thema's en kernenergie. Ook alles over de komende Brede Maatschappelijke Discussie. Te bestellen door overmaking van f 7,50 op giro nr. 1292669 tnv PPR-afdeling Groningen o.v.v. „Geen leven met kernenergie”.

aktie VOER

Aandelen in het verzet aangeboden

Zuid-Afrika vermoordt Namibische vluchtelingen in Angola, schendt regelmatig de grenzen met Zambia en stuurt kommando's het onafhankelijke Mozambique in om ANC-mensen dood te schieten. De westerse regeringen blijven maar „aarzelen” met het nemen van effectieve sancties tegen het apartheidsbewind. Na het mislukken van de vredeskonferentie over Namibië en na de gruwelijke moordpartij van Zuid-Afrika in Mozambique, hebben de bevrijdingsbewegingen SWAPO en ANC de internationale gemeenschap opgeroepen tot nog meer steun aan hun gerechtvaardigde strijd. De Anti-Apartheidsbeweging Nederland voert momenteel de actie „Het Volk zal regeren”, bedoeld om politieke en materiële steun te organiseren met de vrijheidsstrijd in Zuid-Afrika en Namibië en het ondergrondse vakbondsverzet van SACTU in Zuid-Afrika.

(advertentie)

KREKT OER 'T WETTER

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeezwerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1981:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

Vooral voor het veelzijdige ondergrondse verzetswerk van de bevrijdingsbewegingen ANC en SWAPO (het drukken van illegale kranten en pamfletten en de distributie daarvan, alsmede transportmiddelen) is veel geld nodig. Daarom heeft de AABN nu (symbolische) Aandelen in het verzet uitgebracht ter waarde van f 5,- en f 25,-. Deze aktie-aandelen stellen de mensen in Nederland in staat om hun verontwaardiging over de apartheidspolitiek van het Botha-regiem en het moorddadige optreden van de Zuidafrikaanse politie en het leger om te zetten in konkrete en daadwerkelijke steun voor de strijd van ANC, SWAPO en SACTU. De AABN roept mensen niet alleen op om zelf een aandeel te kopen, maar ook actief onder vrienden en kennissen met de aktie-aandelen te werken.

Naast deze aktie-aandelen heeft de AABN in het kader van de aktie „Het Volk zal regeren” nog een speciale aktiekrant uitgebracht (zie bijlage), een sticker en een aktie-oproep. Ook is er een dia-serie beschikbaar. Info: tel. 020-237335 (AABN).

Forum over Zuidelijk Afrika

Op zondag 29 maart organiseren de Anti-apartheidsbeweging Nederland en het sociaal-kultureel centrum De Populier een politiek forum „Stem nu voor vrijheid in Zuidelijk Afrika”. Hiervoor zijn uitgenodigd Henk Waltmans en zijn kollegakamerleden Relus ter Beek (PvdA), Laurens-Jan Brinkhorst (D'66), Mommersteeg (CDA), Fred van der Spek (PSP), Joop Wolff (CPN) en Bolkenstein (VVD). Zij zullen worden ondervraagd door een panel, bestaande uit Fons Geerlings, Reint-Jan van de Veen, Jaap Hooiveld en Sietze Bosgra. Henk van Hoorn is forumvoorzitter. Op het forum zullen thema's aan de orde komen als

de legitimiteit van de bevrijdingsstrijd in Zuid-Afrika en Namibië, inclusief de gewapende strijd, de politieke erkenning van de bevrijdingsbewegingen, de noodzaak van een boycot van Zuid-Afrika en de onvoorwaardelijke steun aan de bevrijdingsbewegingen. Tijdens het eerste deel zullen de forumleden ondervraagd worden door een panel bestaande uit: Het forum, in De Populier, Nieuwe Herengracht 93, Amsterdam, begint om 15.30 uur. Toegang f 3,-.

Vrouwen hebben recht op werk

Aktievoer voor vrouwen kan de nieuwe brochure leveren van de IKB (Internationale Kommunistenbond), getiteld Vrouwen hebben recht op werk. Een aktieprogramma dat een bijdrage kan leveren aan een in steeds breder kring gevoerde discussie, en daarbij ook wijst op de mogelijkheden tot het voeren van aktie. De brochure kost f 2,50, over te maken op giro 4447645 tnv ISP Amsterdam, ovv Vakbondsvrouwen.

Jongeren- huisvesting

De SIKH, Stichting Ideële Kamerbemiddeling en Huisvesting, heeft een krant uitgebracht over jongerenhuisvesting - nummer een van de vierde jaargang en toegespitst op situaties in Amsterdam. Situaties die overigens herkenbaar zijn voor wie elders woont en bij de huisvestingsproblematiek is betrokken. Info: tel. 020-231390/222932.

Tegen de stroom in...

Volkshogeschool Overcinge in Havelte organiseert deze zomer twee open cursussen over alternatieven voor onze samenleving onder het motto „Tegen de stroom in”. De cursussen worden gehouden van 10-19 juni - met een follow-up weekend op 25-27 september, en van

Mens- en
Milieuvriendelijk
Ondernemen

Vanwege uitbreiding van de activiteiten, zoekt Stichting MeMO ter versterking van haar landelijke sekretariaat aan het Damrak 37 III te Amsterdam:

Een BUREAU-KOORDINATOR (bij voorkeur vrouwelijk), met ervaring in een soortgelijke functie, die zelfstandig kan organiseren en koördineren en naast taal- en typevaardigheid over enig financieel inzicht beschikt.

Een MeMO-BEDRIJFSKONSULENT M/V, met de nodige deskundigheid, bedrijfs- of advieservaring en een grote betrokkenheid bij de doelstellingen van MeMO.

Zijn/haar hoofdtaken: voorlichting aan memobedrijven en mensen die hiermee willen beginnen; bedrijfssektoriesonderzoek i.v.m. kredietaanvragen; beleids-ondersteuning.

Wij bieden twee zeer interessante werkkolven op ons bureau waar in totaal 5 mensen werken en een salariering tussen minimum en modaal loon, afhankelijk van behoefte. Sollicitaties schriftelijk, gaarne z.s.m.
Informatie tel. 020 - 268294.

10-19 juli, met een follow-up weekend op 16-18 oktober. Tijdens deze cursus wordt niet alleen gepraat over een verbinding van het persoonlijke met het maatschappelijke, men kan het ook zelf ervaren, in de kruidentuin, via vegetarisch koken, meditaties, een energieproject, leven in een groep enz. Deelnemers m/v vanaf 20 jaar. Kosten voor cursus en follow-up f 335,-. Info: Volkshogeschool Overcinge postbus 52, 7970 AB Havelte, tel. 05214-1541.

Zuid-Afrika

Twee visies op de bevrijding van Zuid-Afrika vindt men in een vrijwel gelijknamig boekje van de Wiardi Beckmansstichting, dat het eerste is in een nieuwe serie buitenlands-politieke notities van de WBS. In dit werkje wordt vanuit twee gezichtshoeken ingegaan op geschiedenis en wezen van het apartheidsbewind en op het karakter van het (grotendeels zwarte) verzet daartegen. Nuttige info voor geïnteresseerden in de problematiek rond Zuidelijk Afrika voor de prijs van f 3,75, over te maken op giro 3479700 tnv PvdA-pers, Amsterdam, ovv Zuid-Afrika.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

14 MAART 1981, NUMMER 170

k
eiten,
ling
het
(bij
in
ndig
naast
inan-
NT
be-
e be-
van
aan
mee
on-
leids-
erk-
al 5
ssen
lijk
lijk,
v-up
rdt
een
et
isch
een
n/v
or
5,-
970
41.
ndt
ardi
et
erie
ti-
e
op
an
op
-
oor
e-
van
gi-
s,
ri-

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Ruud E. de Vringer,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Werkgroep Publiciteit PPR

redactie

Hans Verstraaten, politiek redacteur;
Karel Berkhout, Kees Waagmeester

coördinatie en vormgeving

Walter van Opzeeland, Menne Vellinga

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Singel 277,
1012 WG Amsterdam,
tel. 020-227342-247570

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abbonementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

Partijburo PPR, Singel 277,
1012 WG Amsterdam;
tel. overdag:
020-247570-227342;
's avonds:
Ruud E. de Vringer, 010-713660

basis-layout

Joep Paulussen

Nationale schoonmaakdag PPR-jongeren

Op 21 maart wil de PPR-Jongeren met een nationale schoonmaakdag de lente inluiden. De bedoeling is in alle afdelingen jongeren op te roepen een stuk natuur of een stuk van de stad schoon te maken. De actie moet op deze manier nogmaals de aandacht vestigen op onze wegwerpmaatschappij.

De PPR-Jongeren is nog niet zó talrijk, dat de organisatie deze zaak alleen afkan. Er zal dan ook in elke afdeling getracht moeten worden om op scholen, jongeren-centra en dergelijke jongeren op te roepen mee te doen. Waar de PPR-jongeren aan de gang gaat, doet zij ook een beroep op het plaatselijke actie-centrum. Indien er nog geen afdeling van de PPR-Jongeren in de buurt is, zou het aardig zijn als het actiecentrum zelf aan deze nationale schoonmaakdag zou willen meedoen. Iedereen die mee wil doen kan - het liefst zo snel mogelijk - contact opnemen met de volgende personen voor aanmelden schoonmaakcentra, affiches, folders en meer informatie. In Noord Holland: Jan Sijm, Nes 140, 1693 CK Wervershoof - 02288 - 2781. In Limburg: Berry van Rijswijk, Gouv. Houbenstraat 38, 6118 CN Nieuwstad - 04498 - 54082. In Utrecht: Tonko Oosterhuis, Burg. Fernlaan 12, 3648 XJ

OMSLAG: PPR-verkiezingsmarkt in Amersfoort; foto: Menne Vellinga.

14-27 maart

Haarlem - 14 maart, Rosenstock-Hüsslyhuis (Hagestraat 10), v.a. 14.00 u.; lentefeest PPR.

Assen - 14 maart, Bellevue, 10.00 u.: prov. kongres PPR-Drenthe.

Sittard - 18 maart, gebouw Oberbayern, 20.00 u.: campagne-bijeenkomst, uitwisseling ideeën.

Wilnis - 02979 - 1089. In Groningen: Jakob de Haan, Verl. Oosterstraat 8, Groningen - 050 - 136977. Voor de overige provincies: Cint Kortmann, Biltonstraat 80b, 9715 EW Groningen - 050 - 711837 (na 18 uur).

(advertentie)

KREKT OER 'T WETTER

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeezwerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1981:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

Utrecht - 21 maart, PPR-actiecentrum, Haverstraat, 13.00 u.: PPR-flikkers en -potten.

Amsterdam - 22 maart, PPR-Partijburo, Singel 277, 13.00 u. vergadering PPR Jongeren Noord Holland.

Utrecht - 28 maart, geb. Hes, Maliestraat 2-4, 10.00 u.: jaarverg. stuurgroep Raads- en statenwerk over verkiezingen '82; iedereen welkom.

Hoogeveen - 2 april, De Vredehorst, Zuidwoldigerweg, 19.30 u.: gespreksavond met als inleiders Herman Verbeek en Bob Goudzwaard.

De redactie streeft er naar alle campagne-activiteiten in een aparte agenda aan te kondigen. Wie daarvoor iets te melden heeft kan terecht bij Jan Duffhaus of bij Hans Verstraaten, beiden te bereiken op het partijburo, tel. 020/227342/258520. Sluiting kopij voor de volgende nummers: 26 maart, 16 april, 30 april.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

KERNWAPENVRIJ

RIA BECKERS

Het kongres van de Partij van de Arbeid zal geen kruisraketten op Nederlands grondgebied aanvaarden. Het heeft bovendien besloten dat in een nieuw kabinet binnen twee jaar overleg moet worden geopend over het afstoten van 4 à 5 kernwapentaken. Een en ander moet dan binnen vier jaar zijn beslag krijgen.

Over de feitelijke betekenis van deze besluiten in het licht van een PvdA/D'66/CDA-kabinet zal niemand optimistisch zijn. Nadere compromissen worden van alle kanten al aangedragen: uitstel van de beslissing over de kruisraketten zelfs tot 1985 (Frinking, CDA), voorlopig één à twee verouderde kerntaken afstoten (D'66), kernwapentaken verminderen in ruil voor bijv. 16 kruisraketten (Lubbers, CDA), enzovoort. Voorlopig zal dat nog wel zo doorgaan.

Niet alleen het kongresbesluit over de kernwapentaken zelf maar ook de wijze waarop het door de partijtop is afgedwongen, is bij de antikernwapenbeweging hard aangekomen. Men heeft machteloos moeten toezien hoe de twee grootste partijen zich van de

ontwapeningsdiskussie meester maakten en hem voor hun eigen doeleinden hebben misbruikt. De besprekingen op het PvdA-kongres lieten de echo's daarvan horen: het standpunt Den Uyl was „rationeel”, dat van het IKV „emotioneel”, of – zoals iemand het uitdrukte – „één dominee maakt nog geen zomer”. Het resultaat was dat het PvdA-kongres tegen zichzelf stemde. En daar zal het de komende jaren voortdurend hard tegenaan lopen, want de vredesbeweging zal zich sterker en sterker doen gelden. Gesteund door een snel groeiend realiteitsbesef in België, West-Duitsland, Noorwegen, Engeland, de DDR en andere landen in West- en Oost-Europa. Grote politieke spanningen zullen het gevolg zijn, wanneer opnieuw op zo'n wezenlijk punt de meerderheid van het parlement niet zou willen wat de meerderheid van de bevolking wil. Enkele dagen vóór het PvdA-kongres heb ik Joop den Uyl via een open brief gevraagd alles op alles te zetten voor een kabinet dat de mensen in hun bedreigd bestaan recht kan doen. Dat ook door haar sociaal-ekonomisch beleid weer uitzicht biedt. Dat nieuw vertrouwen kan wekken

waar veel mensen dat vertrouwen hebben verloren. Wat is immers nog de zin van progressieve politiek als zij zichzelf bij voorbaat verkoopt uit eigen belang? Ik ben dan ook blij dat het kongres van de Partij van de Arbeid de mogelijkheid van een progressief kabinet heel duidelijk voorop heeft gesteld, zonder het te beperken tot PvdA en D'66. In feite is de PPR nu de enig mogelijke regeringspartij die Nederland principieel kernwapenvrij wil maken. Dat is allerminst een gemakkelijke positie. We zullen dat alleen waar kunnen maken als mensen die tegen kernwapens zijn ook werkelijk tegen kernwapens stemmen. Daar moeten we de kiezers dan ook op aanspreken. Want wie als kiezer nu niet tegen kernwapens durft te stemmen, heeft straks geen recht van spreken als opnieuw blijkt dat regering en parlement weigeren te luisteren. De lijstverbinding die tot stand zal komen – zo breed mogelijk, in elk geval met de PvdA – zal er bovendien voor zorgen dat geen progressieve stemmen naar rechts verloren gaan.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

NEDERLAND IS GEEN EILAND...

LEO JANSEN
kampagneleider

Nederland is geen eiland. Dit is een tegenwerping die PPR-mensen keer op keer te horen krijgen. Zo van julie ideeën zijn best aardig, maar we zitten nu eenmaal in de EG, in de OESO en met de concurrentie is het allemaal niet te realiseren.

Het is waar. Nederland is geen eiland! Niet alleen Nederland, maar alle westelijke industrie-staten kampen met dezelfde economische problemen. Wel is in Nederland door de combinatie van een hoge bevolkingsdichtheid en een relatief hoge welvaart de welvaartsdruk het hoogst van alle landen in de wereld. Zo heeft Nederland per vierkante kilometer, het hoogste nationaal inkomen, het hoogste energiegebruik, het grootste aantal auto's, het grootste aantal kilometers weg en zovoorts.

Logisch dus dat dan de nadelen van de welvaart wat eerder gevoeld worden. En dat mensen zich daartegen verzetten.

Dat ze zich organiseren tegen kern-energie, tegen milieuaantasting. Nederland is geen eiland. Ook in de andere industrie-staten zijn de bewegingen tegen kernenergie, kernwapens en milieuvervuiling in opkomst. Nederland is hooguit iets eerder.

Nederland is geen eiland! Toch zijn er ook nu al zeer aanzienlijke verschillen tussen de belastingheffing en de sociale verzekeringsstelsels in de verschillende industrielanden. Dat geeft best problemen aan de grenzen. Maar om nou te zeggen dat de verhoudingen scheef liggen, dat gaat toch te ver.

En de regelingen dan in het kader van de Europese Gemeenschap? Daar wordt er toch naar gestreefd om alle financieel-economische regelingen op dezelfde leest te schoeien?

De EG-regelingen op het gebied van de handel zijn inderdaad scherp. Protectionisme en belemmeringen aan de grens zijn uit den boze. Niettemin zijn er regelmatig klachten over verkapt protectionisme via technische voorwaarden.

Als de PPR een andere handelsverhouding nastreeft dan is het niet de bedoeling dat duitse auto's gewerd worden ten gunste van VOLVO-DAF. De PPR zou graag de voorkeur van het publiek zien verschuiven van autorijden naar fietsen, lopen of openbaar vervoer. Of desnoods naar

meer reparatie van auto's met langere levensduur dan alsmaar nieuwe.

Ook op het gebied van steunverlening zijn er strenge regels die even fors aan de laars gelapt worden. De landbouw, ja dat zit moeilijk. Maar gelukkig hebben we nog alle vrijheid om ons eigen belastingstelsel in te richten. En ook daar kunnen en mogen we de economie mee sturen, zelfs in de landbouw. Waarom zou Nederland dan de lasten niet kunnen verschuiven. Zodat arbeidskosten wat lager en energie- en kapitaalskosten wat hoger worden? De PPR ziet hierin allerlei voordelen, zowel voor milieu, energiegebruik als voor de werkgelegenheid.

Nederland is geen eiland! Maar moeten we dan zo nodig de andere industrie-landen achterna lopen. Precies hetzelfde doen als zij en met dezelfde produkten op de markt komen? De economische programma's van Reagan en Van Agt ontlopen elkaar niet zoveel! Nederland zou ook een voorsprong kunnen nemen. Met andere produkten, met een reparatie en hersteleconomie, met aandacht voor stadsvernieuwing, met nadruk op energiebesparing en andere energievormen.

Dat zal onze economie minder kwetsbaar maken.

Toegegeven, het kan niet in één klap, in één jaar. Maar je kunt er wel aan beginnen. Dat wil de PPR, ook al lopen we dan (een beetje) uit de pas!

Verkiezingsdag PPR-vrouwen

Zaterdag 21 maart is er een ontmoetingsdag in het kader van de komende verkiezingen voor vrouwen die lid zijn van de PPR of met de partij sympathiseren. Doel van deze dag is op de eerste plaats elkaar als vrouwen binnen de PPR te motiveren aan vrouwenzaken te werken.

De ontmoetingsdag is georganiseerd door de PPR-Vrouwen en de Kampagne-Kommissie. Kampagneleider Leo Jansen zal de dag inleiden.

Uitgenodigd zijn voorts de drie vrouwelijke Kamerkandidaten (Ria Beckers, Stéphanie Brokerhof en Emmy van Noord), de vrouwelijke gemeenteraadsleden van de PPR, de vrouwelijke PPR-leden die zich voor sprekers-

lijst hebben opgegeven, de PPR-Vrouwen en Jack Verduyn Lunel, de laatste als kontaktpersoon voor de PPR-Vrouwen naar het partijbestuur. Rond half drie die zaterdagmiddag zal Ria Beckers het manifest „Wat betekent de PPR voor de vrouw?” presenteren.

Alle vrouwelijke PPR-leden en belangstellenden zijn welkom op die dag. Het is wel zo handig vantevoren te laten weten dat je komt. Dat kan bij Karina Staas-de Haan, Schieland 38, 9405 NG Assen, tel: 05920 - 54688.

De bijeenkomst vangt aan om 10 uur. Plaats is het gebouw De Kargadoor, Oude Gracht 36 in Utrecht. En er is een crèche aanwezig.

Beelden van de PPR-verkiezingsmarkt, die op zaterdag 28 februari is gehouden in De Flint in Amersfoort. Een gezellig, maar vooral inspirerend en stimulerend evenement, waar het nodige aktievoer voor de campagne vandaan is gekomen. Er waren tal van originele vondsten, zoals de PPR-vliegers uit Breda, die in ieder opzicht „op”gingen (foto rechtsboven), er waren vele verse folders (rechtsonder) en er werd – vooral door de mensen van het partijburo (linksboven) hard gewerkt om aan ieders wensen te voldoen.

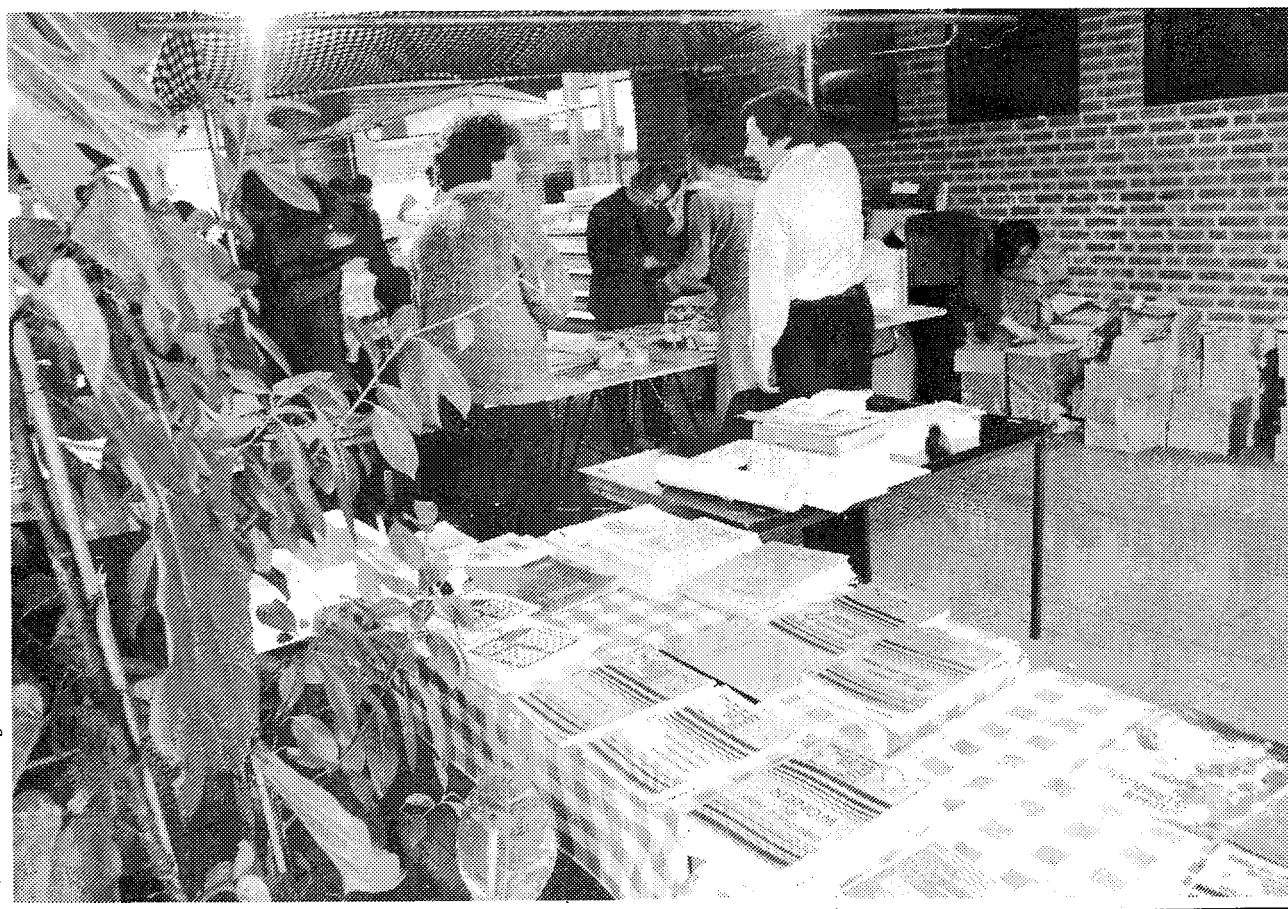

FOTO: memme vellinga

Meer welvaart, welzijn en de grenzen van de konsumptie

MAURITS HENKEMANS

Hoe moet het konsumptiepatroon d.w.z. de verdeling van ons inkomen tussen en binnen de verschillende bestedingscategorieën zoals voedsel, wonen, kleding, verkeer worden gewijzigd opdat leven op onze planeet mogelijk blijft? Dat is de vraag die in de nieuwe nota Grenzen aan consumptie van de PPR studiestichting centraal staat.

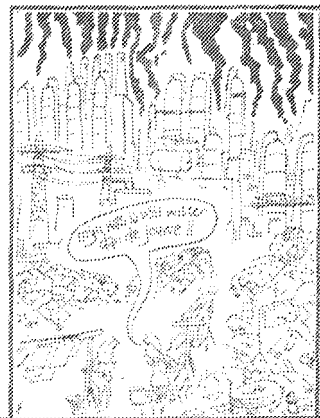
In de eerste twee hoofdstukken wordt beschreven hoe de consumptie (de aanschaf van schaarse goederen en diensten) zich heeft ontwikkeld. Daar wordt vastgesteld dat de consumptie per hoofd vanaf 1960 tot nu verdubbeld is en ten opzichte van het begin van deze eeuw zelfs verviervoudigd.

De vernietiging van het milieu en de snelle toename van het energie- en grondstoffengebruik die daarmee gepaard ging vindt plaats in het produktie- en consumptieproces. In een apart hoofdstuk wordt bekeken welke fase de nadeligste gevolgen heeft om daarmee aan te geven waar het snelst maatregelen genomen moet worden. Zo moet op gebied van het energiegebruik vooral de produktie worden aangepakt terwijl op gebied van ruimtegebruik strenge eisen aan de woonkonsumptie moeten worden gesteld. Om de groei van de produktie en consumptie te verminderen moeten we allereerst de stuwende krachten erachter opsporen. Deze zijn o.a. de bewapeningswedloop, de opvatting dat meer produktie meer welvaart betekent en dat meer welvaart meer wel-

zijn oplevert. De ongelijke verdeling van inkomen en arbeid en de wens van de ondernemingen om een grotere invloed op de markt te krijgen en te behouden zijn andere stuwende krachten. Deze stuwende krachten kunnen worden beperkt door stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe normen en waarden, waarbij immateriële zaken als meer vrije tijd, een goede kwaliteit van arbeid en woonomstandigheden een belangrijker plaats gaan innemen dan de behoefte aan steeds meer produkten en diensten.

Om de produktie beter af te stemmen op die wensen moeten de grenzen, waarbinnen ondernemingen zich kunnen ontwikkelen, duidelijker worden vastgesteld. Dit kan bijvoorbeeld door het opstellen van globale plannen en door op breed gebied minimum produkteisen vast te stellen. Meer welvaart kan niet alleen worden bereikt door meer produktie maar ook, en in de toekomst waarschijnlijk beter, door eerlijker verdeling van het inkomen, door verbetering van het milieu en de kwaliteit van de arbeid door een veilige i.p.v. een gevaarlijke energie-voorziening. Het welzijn kan ook worden verbeterd zonder groei van de welvaart. Uit onderzoekingen uit Amerika en Nederland blijkt namelijk dat ondanks sterke toename van de welvaart het geluk van de mensen niet is toegenomen.

GRENZEN AAN KONSUMPTIE

PPR STUDIE

Het welzijn van mensen kan in theorie worden vergroot door preventief beleid dat wil zeggen: zorgen dat de mensen met minder problemen worden gekonfronteerd. Ofwel men kan proberen hen te leren beter met de problemen om te gaan. Uit onderzoekingen blijkt de laatst-genoemde aanpak in veel gevallen het beste te zijn. In een apart hoofdstuk wordt aangegeven hoe de weerbaarheid van de mensen kan worden vergroot.

In het laatste hoofdstuk wordt met behulp van de informatie uit de voorgaande hoofdstukken aangegeven in welke richting en op welke manier het konsumptiepatroon veranderd moet worden. Daar wordt gepleit voor praktische zaken als goede voorlichting van de konsument, het stellen van minimum rendementseisen aan duurzame konsumptiegoederen en het verbod van bepaalde produkten en bepaalde vormen van reclame.

Na lezing van deze nota zal duidelijk worden dat meer welvaart is te bereiken zonder meer produktie en meer welzijn zonder meer welvaart. Punten die de PPR al lang naar voren heeft gebracht maar met name bij de komende discussie over kernenergie van groot belang zijn.

De nota „Grenzen aan consumptie“ kost, afgehaald aan het partijbureau f 4,-, of f 6,10 incl. porto, te gisteren op nr. 2144633 t.n.v. Studiestichting PPR te Amsterdam.

Als je opiniepeilingen mag geloven, gaat het niet al te best met de PPR. Maar mag je opiniepeilingen wel geloven? Hoe betrouwbaar zijn de cij-

fers? Gerard Jongerius gaat in op de methodes en zorgvuldigheid van enquêtes.

OPINIEPEILINGEN: EEN POLITIEK SPELLETJE?

GERARD JONGERIUS

September 1976: de VARA-radio presenteert voor de eerste keer uitslagen van de Rooie Haan/NIPO-Peilingen volgens de methode-De Hondt. Een schok gaat door politiek Nederland: de PvdA lijkt bij de komende verkiezingen dramatisch te gaan verliezen. Marcel van Dam, deskundig op het gebied van verkiezingsonderzoeken, boort de methode-De Hondt finaal de grond in. Uiteindelijk haalt de PvdA haar grootste verkiezingsoverwinning uit de geschiedenis: 10 zetels...

NIPO-peilingen werden er ook vòòr september 1976 al gedaan. Een van de afnemers van de resultaten van de peilingen: de PvdA. Ook nu is dat nog steeds zo. Slechts het topje van de ijsberg - resultaten - gaat de ether in. Vooral de verschillende trends, zoals die uit de peilingen zouden kunnen blijken, zijn politiek interessant. Die trends en de verschuivingen daarin komen soms aan de orde in de toelichting van Maurice de Hondt. Maar deze hebben dan vooral betrekking op de grote partijen.

De Rooie Haan/NIPO-peiling verschilt niet alleen door de toepassing van die methode-De Hondt van andere verkiezingsonderzoeken, zoals die van het bureau Lagendijk.

De Rooie Haan/NIPO-peilingen worden gepresenteerd alsof ze tussentijdse verkiezingsuitslagen zouden zijn. De stelligheid waarmee de resultaten worden gepresenteerd doet het voorkomen alsof die resultaten niet aanvechtbaar zouden zijn. De andere media nemen de resultaten over met de daarbij gepresenteerde toon en stel-

ligheid. De zetelverdelingslijstjes zijn een vaste prik in het journaal en in de maandagkranten. Zo gaan de resultaten gemakkelijk een eigen leven leiden, zeker in het politieke wereldje dat zo gevoelig is voor dit soort nieuws.

Presentatie

Vastgesteld kan worden dat de onderkoelde presentatie van uitslagen van andere verkiezingsonderzoeken, zoals die tot voor enkele jaren gebruikelijk was, door de Rooie Haan/NIPO-presentatie enorm is beïnvloed. De verkiezingsburo's en de diverse omroepverenigingen bieden steeds meer tegen elkaar op. Ook kunnen we vaststellen dat de Rooie Haan/NIPO-peilingen de plank wel eens flink mis slaan. Zo werd enkele dagen voor de verkiezingen van mei 1977 de CPN nog goed geacht voor acht zetels - het werden er twee... Bij de Europese verkiezingen werd de CPN geschat op 2,4 procent - het werd 1,5 procent.

CPN en PSP worden telkens vlak voor de verkiezingen hoger ingeschat dan bij de uitslag blijkt. Voor de PPR geldt het omgekeerde. Het gaat dan weliswaar om tienden van procenten, maar dat kan wel een zetel schelen.

Bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten in 1978 heeft Intomart een verkiezingsonderzoek gehouden onder 35.000 kiezers. Dit leverde opzienbarende resultaten op. De kiezersaanhang bleek veel minder honkvast dan op het eerste gezicht door de resultaten van de verkiezingen leek te worden aangetoond.

De aanhang van de PPR bleek zèèr onstabiel. Maar liefst 55 procent van de PPR-stemmers in mei '77 stemde in

april '78 op een andere partij. Procentsgewijs was de PPR-aanhang in haar totaliteit nauwelijks veranderd. Dat betekende dus dat globaal 55 procent van de PPR-stemmers in april '78 bij de vorige verkiezingen van mei '77 op een andere partij had gestemd.

Dit onderzoek sloeg de bodem weg onder de redenering dat de PPR was teruggevallen op haar „vaste kern”. Dat gold ook - zij het in mindere mate - voor andere partijen.

Ook werd bij dit onderzoek berekend dat de categorie jonge kiezers het ditmaal flink had laten afweten. Dat betekende volgens Intomart vooral een nadeel voor D'66, PPR, PSP, en VVD. (De PPR-aanhang bestond in maart '78 voor 39 procent uit 18- tot 24-jarigen.) de slechte opkomst van jonge kiezers was er ook bij de Europese verkiezingen van juni '79.

Het is moeilijk duidelijke conclusies te trekken. Er blijven te veel vragen. Hoe is het bijvoorbeeld te verklaren dat de duidelijk stijgende lijn voor de PPR, met als toppunt 2,2 procent in mei 1980, in september en november abrupt werd afgebroken? Is dat een gevolg van de uitlatingen van Harry van Doorn over het opheffen van de PPR? Of van de „afschaffing van het eigen-woningbezit” in het ontwerp-verkiezingsprogramma? Wie het weet, mag het zeggen.

De voorzichtige conclusie die ik zou willen trekken: de PPR-aanhang is flexibel in het stemgedrag en valt daardoor moeilijk te peilen; telt naar verhouding ook veel jonge kiezers. Als een typisch PPR-item politiek „heet” is, bijvoorbeeld kernenergie of kernwapens, dan is dat te merken in de peilingen.

Dat kan korresponderen met de flexibiliteit in stemgedrag.

PPR ontmoet Belgische collega's

Op zaterdag 21 februari j.l. vertrokken enkele PPR'ers naar Antwerpen voor een ontmoeting met AGALEV, een

ekologische en radikaal politieke partij uit België. De dag was een gezamenlijke studiebijeenkomst over de rol van de groene beweging ten opzichte van de sociaal-ekonomische problematiek.

Werken aan een ekologisch verantwoord samenleving is een proces dat je op twee manieren moet voeren, tegelijk en in onderlinge samenwerking. Zo luidde één van de conclusies van de studiebijeenkomst. Die twee manieren

zijn: vanuit initiatieven van de mensen zelf die in hun eigen leefsituatie vorm willen geven aan anders leven, en door parlementair en buitenparlementair te werken. Zo'n ontwikkeling, meenden de deelnemers, kan onmogelijk zonder een verregaande democratisering van ekonomische besluitvorming. Dus dienen werknemers zeggenschap te krijgen over de investeringen, de produktie en de winstbestemming.

Daar Egbert Boeker tussentijds aftrad als vice-voorzitter, moest het PPR-bestuur naarstig op zoek naar een opvolger. Die werd gevonden in de persoon van Wim de Boer, sinds januari de nieu-

we vice-voorzitter van de partij. Tijd dus voor een interview. Een gesprek over christendom en de PPR, christenen in de PPR, werken in het politieke wereldje en de komende formatie.

WIM DE BOER, nieuwe vice-voorzitter: ,Helpen verduidelijken wat de één wil en wat de ander'

HANS VERSTRAATEN

Na anderhalf uur praten zegt Wim de Boer bedaard en bedachtzaam: „Ruziende mensen, daar kan ik erg goed tegen. Vaak is ruzie nuttig, het scherpt de tegenstellingen aan. Er zijn voor mij twee manieren om met conflicten om te gaan. Of je sust en verdoezelt de tegenstellingen, om de lieve vrede te bewaren. Dat gebeurt tegenwoordig teveel. Of je helpt verduidelijken wat de één wil en wat de ander, dat is mijn keuze. Zo zie ik mij ook in het partijbestuur functioneren.”

De nieuwe vice-voorzitter is gehuisvest aan de rand van Sneek in een ruime, zelfgebouwde bungalow. Zijn werkkamer biedt uitzicht over Friese weidelandschappen die als vanzelf inviteren tot wegdromen, hetgeen tijdens het gesprek meermalen gebeurt. Op en rond het bureau staan een IBM-type-machine, een telmachine en een kleine kopieermachine keurig geordend als vaste attributen van de kleine zelfstandige. Wim de Boer (43) is eigenaar van een zeilschool die in zeventien jaar uitgroeiende van mini-bedrijfje tot heuse onderneming.

„Ik heb er altijd wel zin in,” grinnikt hij, „om als ik in ultra-linkse kringen kom te laten merken wat ik doe. Dan fronsen men nog wel eens de wenkbrauwen, want je zit in een beroep dat op zichzelf verdacht is.” Man en huis en omgeving ademen tevredenheid uit; het geheel geeft in elk geval niet de verwachting dat hier een aktief PPR-lid

woont. Hoe is De Boer in de partij terechtgekomen?

„Ik was”, vertelt hij, „op een keer 's avonds aan mijn huis aan het timmeren toen er een vriendje langskwam. Hé, zei hij, volgend jaar zijn er gemeenteraadsverkiezingen in Sneek en de PPR moet dan maar eens meedoen. Hij vroeg of ik geen zin had mee te doen. Ik ben niet eens lid van die partij, antwoordde ik, dus wat zou ik moeten

Kiezen voor een kleine, maar invloedrijke partij

doen? Goed; er kwam een avondje praten van, en toen ben ik tot de slotsom gekomen dat het wel aardig zou zijn om aktief te worden. Ik ben vervolgens lid geworden en met een paar mensen heb ik in Sneek een PPR-afdeling opgezet.”

Hij vervolgt: „Zo'n half jaar later hebben we als Progressief Sneek – dat was een samenwerkingsverband met PSP en D'66 – meegedaan. Ik kwam als eerste op de lijst te staan. Met twee man kwamen we in de raad. Het ging allemaal razendsnel. We hadden een houding van: we zullen hier in Sneek alles wel even veranderen, na dat suffe ge-

doe van Partij van de Arbeid en CDA wordt het hoog tijd dat er aan politiek wordt gedaan. Die stijl dus. En dat lukte ook wel, we hebben die eerste jaren flink wat overhoop gehaald in de gemeenteraad. We hebben als oppositie tegenover CDA en PvdA gefunctioneerd en dat heeft de hele werkwijze in Sneek veranderd. Het werd meer open. We zaten daar met opgestroopte mouwen en een houding van: kom maar op! Dat lokte natuurlijk conflicten uit. Die begintijd was aardig. En leerzaam.”

Dat was zijn politieke loopbaan vanaf 1972. Er gaat natuurlijk een verhaal aan vooraf, want iemand die zoals hij van gereformeerde huize komt stapt niet van de ene op de andere dag over op een linkse partij. Het is een verhaal van de juiste weg zoeken en van kerk en politiek. En daarmee zullen we automatisch op de confessionelen in de PPR terechtkomen en dus op de actualiteit.

„Mijn ouders waren,” zegt hij, „kritische AR-mensen. Ik ben zelf nooit lid geweest van de AR. Maar ik was wel altijd politiek geïnteresseerd, al was dat niet zo hevig dat ik vond dat ik aan een politieke partij mee moest doen. Al vrij vroeg begon toch ook die kritische opstelling te functioneren waardoor ik van dat christelijke afstand kon nemen. Het heeft wel heel lang geduurd voordat dat definitief was. En dat probeer zie je voortdurend: mensen die in een bepaald nest zijn grootgebracht en dat hele denkpatroon hebben meegekregen. Dan duurt het lang eer ze de

FOTO: Dick van der Horst

stap durven nemen daarmee op te houden.”

„Daar moet je,” beklemtoont hij, „respect voor hebben. Je ziet dat vandaag ook weer bij mensen die kritisch staan tegenover het CDA en dat het verschrikkelijk lang duurt eer ze die stap durven nemen en in een andere partij overgaan.” Wim de Boer maakte die stap in de jaren zestig. „Toen heb ik een paar maal Partij van de Arbeid en een paar maal PPR gestemd, nooit meer AR. Tot D'66 heb ik me nooit aangehouden gevoeld: dat is mij te losjes, te vrijblijvend, te luchtig; ik mis daar de echte verbindingslijnen naar maatschappelijke stromingen. Dat zit in de Partij van de Arbeid wel, en in de PPR;

Maar dat grote geheel heeft natuurlijk wel meer invloed. Is dat van belang voor hem?

„Nou, niet zo verschrikkelijk. Maar je moet het niet omdraaien, want in de politiek gaat het natuurlijk altijd om invloed. Dus zou ik het heel vervelend vinden en waarschijnlijk ook demotiverend in een partij te zitten die helemaal geen invloed meer had. Aan de kant sputteren en verder niks. Maar als ik moet kiezen tussen een wat kleinere partij van een groep mensen waar je elkaar behoorlijk goed kent en waar ook een grote mate aan overeenstemming bestaat in programma en hoe je dat wilt bereiken, tegenover een enorm log lichaam als een grote partij met veel macht maar ook veel tegenstellingen die telkens weer onder tafel worden geschoven – dan kies ik die kleine partij.”

Wim de Boer heeft een vrij belangrijke rol gespeeld in het conflict of de PPR al dan niet (nauw) moet samenwerken met dissidente CDA-groeperingen als het NBBA. Hij begreep dat een grote groep in de PPR weinig of geen zin had om met een NBBA of Evangelische Volkspartij in zee te gaan.

„Binnen de PPR,” zegt hij, „zijn veel mensen die geen verbindingslijnen meer hebben met confessionele politiek. Op die groep komt het als héél onjuist en niet consequent-het-PPR-programma-volgend over als je dan toch weer dergelijke verbindingslijnen legt. Nou beweer ik niet dat de andere groep het zo heeft bedoeld, maar het is in ieder geval zo overgekomen. En vooral: men heeft de effecten te weinig onderkend. Ik vind zelf dat je moet voorkomen dat er binnen de PPR een

grotere eenzijdige belangstelling komt voor wat er zich bij CDA'ers of ex-CDA'ers afspeelt in vergelijking tot wat er aan de andere kant van de maatschappij gebeurt.”

Hij denkt een halve minuut lang na, en vervolgt:

„Die afsplitsing die er nu plaatsvindt bij het CDA, dat zijn allemaal mensen die op de een of andere manier dat begrip 'confessioneel' of 'evangelisch' in een politieke partijvorming willen houden. Nou, dat vind ik onjuist. Ik vind dat een oneigenlijk gebruikmaken van een vlag die de lading nooit kan dekken. Daar komt bij dat we dat station bij de PPR al lang en breed zijn gepasseerd, en er is ook geen mens binnen de partij die daar naar terug wil. Dan moet je ook niet bij de eerste rimpeling die zich in die geest voordoet gelijk de deuren wagenwijd openzetten. Nu is het wel zo dat in feite de meningen niet zo verschrikkelijk ver uiteenlopen, alleen heeft de ene groep te weinig in de gaten waar de gevoelheden liggen bij de andere groep. En dat ligt vice-versa.

„Daar komt nog een puntje bij. Mensen die – als ik – een christelijke achtergrond hebben vervallen erg gauw in de fout dat ze aan hun normen, waarden en hun politiek bewust of onbewust een meerwaarde toekennen. Een meerwaarde boven normen en waarden die door andere bronnen worden gevoed. Door mensen die de christelijke achtergrond niet hebben wordt dat terecht ervaren als neerbuigend, denigrerend.

„Als je die meerwaardehouding van jezelf bewust bent geworden, ga je je

Belangstelling van PPR niet eenzijdig richten op CDA

vroeger zat het in de AR. Waarom nooit lid van de PvdA? Ik denk dat dat te maken heeft met de nestgeur. Dan is een stap naar een socialistische partij toch een verschrikkelijk grote stap. En dan, een partij als de PPR: het was nieuw en je begint zelf ook als nieuw, en het had veel herkenningspunten voor mij.

„Ik zou nu geen gevoelsmatige bezwaren meer hebben tegen de Partij van de Arbeid, maar inmiddels heb ik verschrikkelijk veel plezier gekregen in het functioneren in een wat kleinere politieke partij. Ik vind dat leuker, directer, dan in zo'n geweldig groot geheel als de PvdA.”

Niet rommelen met programma om meer kiezers te krijgen

meer ergeren. De verwijten aan de groep in de PPR met christelijke achtergronden zijn, denk ik, terecht. Ikzelf vind bijvoorbeeld een Evangelische Volkspartij volledig overbodig.” Maar, werpt de interviewer op, er blijkt toch in elk geval een elektoraal gat voor een partij van progressief-confessionele signatuur. „Zo'n elektoraal gat heeft voor mij weinig betekenis,” stelt Wim de Boer resoluut. „Je hebt een partij met een bepaalde manier van werken, en je hebt mensen die er zich in thuisvoelen en voor die partij willen werken. Je bent het eens met het programma, met de werkwijze en – voor mij niet onbelangrijk – ik kom in de

Politici -

daar moet ik

vaak

om lachen...

PPR redelijk veel mensen tegen die ik gewoon aardig vind. Dan maak je een programma, en dan stel ik: je moet daar niet mee rommelen om meer kiezers te krijgen. Je moet dan ook nooit in zee gaan met zo'n EVP omdat het in electoraal opzicht zo leuk is. Dan maar klein blijven zeg ik."

„Politici, daar moet ik vaak om lachen,” zegt De Boer als we het over de landelijke politiek krijgen. „Die mensen bijten zich zó in de politiek vast, zijn zó betrokken bij hun eigen zaakjes, dat ze in hun functioneren vergeten wat te relativeren. Je moet, vind ik, grinnikend van een afstand kunnen toekijken wil je je werk als politikus behoorlijk blijven doen. En er valt een boel te grinniken als je ziet hoe politiek functioneert – vooral die drukdoenerige baasjes die enkel en alleen over zichzelf willen praten.”

„Dat komt,” merk ik op, „in de PPR ook vast voor.”

„Natuurlijk, maar toch minder dan in andere partijen. De mensen in de PPR hebben het ook eerder door en keuren het af. Dat ellebogenwerk, het snel en makkelijk naar boven willen komen, al die opportunisten die nu in D'66 een graantje van het succes willen meepikken, dat zie je weinig binnen de PPR. Dat is een van de leuke aspecten van de partij, heel gezond ook.”

„Je gaat je,” vertelt hij ongevraagd, „pas na een tijdje echt lekker voelen in de politiek. Dat zag ik ook in de gemeenteraad van Sneek. In het begin loop je voortdurend op je tenen, bang om daar voluit jezelf zitten te zijn. Na een tijdje weet je hoe het werkt, ben je minder bang om fouten te maken. Voor mezelf vind ik dat héél belangrijk: ik functioneer het best als ik me niet druk hoeft te maken over wat er allemaal om me heen gebeurt. Dan kan ik wat meer ontspannen, meer relativerend reageren. En dat werkt dan ook.

„Maar dat lukt niet – en ik denk dat dat bij niemand lukt – zolang je nog in die

fase zit van onervarenheid waar je voorzichtig handelt. Dat zie je bij veel mensen die binnenkomen in het politieke wereldje: die hebben de grootste moeite zich in dat wereldje te bewegen en in de politiek zichzelf te blijven. Dat ligt niet alleen aan die nieuwkomers, het ligt vooral aan de wijze waarop men vindt dat er in de politiek gepraat en gehandeld dient te worden. Nieuwkomers ontdekken dat er tal van ongeschreven wetten en gebruiken zijn, en ze denken: die moet ik allemaal kennen, dán tel ik mee. En dan gaan ze zich aanpassen. Een jongen die normaal zegt wat hij vindt, hoor je dan binnen een half jaar de meest verschrikkelijke parlementaire taal uitslaan.”

„Ik heb dat niet gehad. Ik ben er altijd heel alert voor niet anders dan anders te gaan praten als je eenmaal in een kerngroep of partijbestuur zit. Het valt niet mee, dat is waar, want dat wereldje staat echt bol van conventies waar je je graag bij aanpast. Maar je moet het resoluut afwijzen.”

Wim de Boer heeft alle geledingen van de partij zowat doorlopen de afgelopen tien jaar: actiecentrum, gemeenteraad, kerngroep, kongressen voorgezeten, partijbestuur. Mankementen in zo'n partijdemocratie zijn hem niet ontgaan. „Ook binnen de PPR zijn wij helemaal niet gewend om als iemand de vergadering heeft voorgezeten of een redevoering heeft gehouden, een uur of een half uur uit te trekken om er echt kritiek op te geven. Op zijn presentatie, in zijn functioneren; gewoon duidelijk zeggen wat je wel en niet goed vond. Die werkwijze zijn we niet gewend, alleen in de wandelgangen gebeurt het maar dan niet tegen de desbetreffende persoon. Of je kritiek kunt geven en nemen hangt voornamelijk van je zelfvertrouwen af en de rust die je uitstraalt; ook hier zul je het met onzekerheid in de politiek moeilijk hebben. Maar die feedback is wel nodig, in de PPR zijn we vaak te aardig voor elkaar.”

Het interview vindt plaats aan de vooravond van het PvdA-congres. De socialisten zullen gaan besluiten de komende vier jaren niet alle Nederlandse kerntaken gelijk af te stoten. Is De Boer daar als PPR-politicus nou blij mee? Het is tenslotte gunstig voor de PPR.

„Nee, nee,” antwoordt de vice-voorzitter met een mild lachje, „ik hoop dat ik zo niet in elkaar zit. Ik hoop echt dat Den Uyl met zijn standpunt verliest en dat ze voor afstoten van alle kerntaken kiezen. Je zit per slot van rekening niet in de politiek om je eigen club zo groot mogelijk te krijgen, maar om de voor jou belangrijke zaken te realiseren. Een streven naar macht kan toch niet ten koste van principes gaan?”

Maar stel dat de Partij van de Arbeid en de PPR tijdens de formatie gaan onderhandelen. Komen dan de kerntaken wel aan bod? Tijdens 'n lange denkpauze kijken we door de ramen naar Friesland op zijn groenst.

„Dan kan,” konkludeert hij, „de PPR niet anders doen dan de formatie ingaan met ons heldere standpunt: binnen vier jaar de kernwapens Nederland uit. Punt. Uit. Omwille van macht of regeringslust kan je zo'n standpunt

Kritiek

geven en nemen:

hangt af

van zelfvertrouwen

niet meer inleveren. Je gaat met ideeën de verkiezingen in en die ideeën hou je boven water.”

Hij besluit: „Voor mij is politiek bedrijven je niet tevreden stellen met het haalbare. Het is hard werken en de inzet belangrijker achten dan het uiteindelijke resultaat. Het gaat erom of je ervoor wilt werken, of je wilt knokken voor je doel – niet om het succes. Zo simpel is dat.”

„Succes kan anders best 'n goede drijfveer voor hard werken zijn,” merk ik op.

„Dat is zo. Een probleem voor de PPR is momenteel ook, dat mensen dat zo nodige succes wat missen. Succes werkt als brandstof, het houdt je gaande. Die brandstof is 'n beetje weg; dat kan demotiverend gaan werken op den duur. Daar moet je voor oppassen.”

NIEUWS UIT DE **aktie** CENTRA

Goes: bushokje voor bejaarden

In de Goese nieuwbouwwijk de Goese Polder staat de Erasmusflat waarin zo'n 200 bejaarden wonen. Ver weg van station en centrum. Om zich te verplaatsen zijn veel van die bejaarden gedwongen de stadsbus te nemen. Maar, helaas, er was voor hen geen bushokje.

De bewoners klopten vijf jaar lang aan bij gemeente, de vervoersmaatschappij, het rijk en iedereen die naar hen wilde luisteren. Ook bij de PPR werd aangeklopt, die de wens van de bewoners steunde; overigens zonder resultaat.

Vandaar dat de PPR'ers in Goes het besluit namen zelf een hokje in elkaar te timmeren, dat zaterdag 10 januari werd geplaatst. Aardig idee, maar Burgemeester en Wethouders dachten

er anders over. Ze gaven opdracht het hokje binnen vijf dagen af te breken. Inmiddels had de actie aandacht gekregen van de pers; eerst de plaatselijke en regionale pers, later begon ook de landelijke pers erover te schrijven en de VPRO-radio besteedde aandacht aan de actie. In de Goese gemeente-

raad werden vragen gesteld; zelfs de SGP meende dat B en W wel erg flauw bezig waren.

En het ongelooflijke gebeurde: op 26 januari werd het bushokje geplaatst; een echt ditmaal. Voor de PPR waren er bloemen van de bewoners van de flat.

Anti-Apartheidsbeweging Nederland: HET VOLK ZAL REGEREN

Op zondag 29 maart organiseren de Anti-Apartheidsbeweging Nederland (AABN) en het Sociaal Cultureel Centrum De Populier, zoals gemeld in de vorige Aktiekrant, een politiek forum onder het motto „Stem nu voor vrijheid in Zuidelijk Afrika”. Dit forum vindt plaats in het kader van de campagne van de AABN onder het motto „Het volk zal regeren”.

In deze campagne staat de onvoorwaardelijke solidariteit met de vrijheidsstrijd in Zuidelijk Afrika centraal. Op dit moment worden drie mensen van het ANC, de bevrijdingsbeweging van Zuid-Afrika, bedreigd met de doodstraf. In Namibië is de zwarte landarbeider Markus Kateka ter dood veroordeeld voor hulp aan strijders van SWAPO, de bevrijdingsbeweging van Namibië. De agressie van Zuid-Afrika in Angola en Mozambique neemt steeds gruwelijker vor-

men aan, getuige de recente commando-aanval op huizen van ANC-mensen in Matola, Mozambique, waarbij 12 ANC-mensen om het leven kwamen. Het is duidelijk: het apartheidsregiem is zich bewust van het gevaar van de bevrijdingsstrijd onder leiding van ANC en SWAPO.

De conferentie in Geneve over de onafhankelijkheid van Namibië werd door het apartheidsregiem gesaboteerd, omdat de steun van het volk van Namibië voor SWAPO en de afwijzing van de protegés van het racistische regiem door het volk duidelijk is. De doodstraf uitgesproken tegen Kateka is een voorbeeld van de keiharde onderdrukking van de vrijheidsstrijd. In Zuid-Afrika neemt de bevrijdingsstrijd steeds massalere vormen aan. In alle delen van het land voeren de arbeiders hun dagelijkse strijd tegen de apartheid op. Dagelijks worden

stakingen gemeld voor hogere lonen en betere arbeidsomstandigheden, voor vakbondsvrijheid en tegen de vervolging van vakbondsmensen. Het South African Congress of Trade Unions (SACTU), de met het ANC verbonden ondergrondse vakcentrale, speelt hierin een voorname rol. Maar niet alleen de arbeiders van Zuid-Afrika staan in strijd. Na de scholierenopstand in Soweto (1976) heeft het Zuid-afrikaanse onderwijs geen rust meer gehad. Steeds weer komen de jongeren in verzet tegen de apartheid in en buiten het onderwijs. Vrouwen spelen een belangrijke rol in de akties in de zwarte woonwijken tegen huurverhogingen en nu ook in de actie tegen de doodstraffen van de 3 ANC-mensen. In al deze akties speelt het ANC een rol. Niet openlijk als ANC, maar indirect via haar ondergrondse apparaat en (zie verder pag. 15)

HERZIENING BELASTINGSTELSEL IS BROODNODIG

DE KAMER

HANS VERSTRAATEN

Tijdens het Tweede Kamerdebat over het sociaal-ekonomisch beleid heeft Ria Beckers op een grondige herziening van het belastingstelsel aangedrongen. „Nederland,” zo stelde ze, „is een belastingparadijs”. Ze zei het een onverteerbare zaak te zullen vinden, als bij de kabinetsformatie de overheidsbezuinigingen alle aandacht krijgen, terwijl de lekken aan de inkomenskant slechts mondjesmaat worden opgepakt. De PPR-fractie acht een reorganisatie van de belastingdienst meer dan nodig.

In het debat – dat op 24 en 25 februari plaatsvond – riepen diverse partijen weer om méér bezuinigen en méér ombuigen; elk draaide kortom zijn eigen elpee voor eigen gehoor weer af. De PPR keerde zich van wild gehak op sociale voorzieningen en overheidsuitgaven af. „De werkelijke oorzaak van de problemen,” vertelde Ria Beckers, „ligt in de huidige machtsverhoudingen, die verhinderen dat het systeem weer wordt geënt op de maatschappelijke werkelijkheid”.

„Het zijn,” voegde ze eraan toe, „alleen de machtigen die steeds machtiger worden. Zij wrijven zich in de handen: laat de regering maar voor het blok komen te staan. Laat zij maar gigantische ombuigingen in het sociale stelsel aanbrengen. Laat zij daarmee het bedrijfsleven maar versterken. De grote concerns weten daar wel weg mee. Zij beleggen in het buitenland, kopen ondernemingen op in andere OESO-landen en betalen desnoods contant. Zoals Vroom & Dreesmann. Met geld dat zij de Nederlandse staat via dubieuze konstrukties hebben onthouden. Onder het mom van het versterken van de Nederlandse ekonomie wordt zo de Nederlandse ekonomie uitgemolken.”

Geen controle

De PPR vroeg zich tijdens het debat af of het wel zo slecht gaat met onze ekonomie als de cijfers en droeve geluiden

van bewindslieden willen doen geloven. Want de getallen die we kennen, gaan immers alleen over dát deel van onze ekonomie dat we kennen. De PPR stelde dat er een groot stuk ekonomie bestaat dat zich volledig aan onze controle onttrekt. De illegale ekonomie – het bekende zwarte circuit – bijvoorbeeld, dat miljoenen en wellicht miljarden opslokt.

Maar ook de informele ekonomie – waarmee het vrijwilligerswerk in brede zin wordt bedoeld – vormt een deel van de ekonomie dat zich niet uit in groeicijfers en meerjarenramingen. Informele ekonomie betekent niet alleen huishoudelijk werk, maar ook werk voor verenigingen en politieke partijen, volkstuinjes, buurtbussen, werk in de landbouw, emancipatie-activiteiten, etc.

Ria Beckers in de Tweede Kamer: „Als we de zwarte en de onbetaalde sektor mee in ogenschouw zouden nemen en mee zouden waarderen, dan zag onze ekonomie er al heel wat gezonder uit.” En: „Mensen die geen officiële baan meer kunnen krijgen gaan meer en meer zwart werken, bedrijven doen hetzelfde. Er is een tendens om vrijwilligerswerk als goedkope arbeid in te zetten in de welzijnssector. Op zich heeft die verschuiving geen betekenis voor de hoeveelheid en de aard van de activiteiten, en ook niet voor het inkomen en dus de koopkracht. Het zal wél het financieringstekort vergroten. De dupe zijn diegenen voor wie geen betaalde baan meer is weggelegd – huisvrouwen bijvoorbeeld – en diegenen die ook in het zwarte circuit niet meer weerbaar zijn.”

Ze konkludeerde: „Het roept grote spanningen op tussen actieven en niet-actieven, tussen Nederlanders en buitenlanders, tussen hen die de regels niets interesseren en hen die zich eraan willen houden.”

Lapmiddelen

De PPR-fractie legde er in het debat de nadruk op, dat de remedie die door de

overheid telkens weer wordt aangeprezen geen remedie is. De miljarden-ombuigingen in de overheidsuitgaven versterken slechts kapitaalintensieve ondernemingen. Het gevolg daarvan is volgens de fractie:

- de sterkeren worden steeds sterker. En ze worden steeds minder vatbaar voor politieke beslissingen. Bijvoorbeeld de energiemaatschappijen, de wapenindustrieën, de grote beleggers, de banken.

- er wordt niet geïnvesteerd in werk. Door schaalvergroting en toenemende automatisering verdwijnt zelfs steeds meer werk.

- de ruggegraat van onze ekonomie – de kleine en de middelgrote bedrijven – wordt steeds verder uitgehold.

- de grenzen aan de ekonomische „vooruitgang” worden niet gerespecteerd. Daardoor worden milieu- en grondstoffenproblemen steeds nijpender en krijgen ontwikkelingslanden geen kansen.

- last but not least: meer en meer belastinggeld wordt aan de Nederlandse staat onthouden, wat het financieringstekort blijft vergroten. Effektief is ons belastingstelsel al lang niet meer, zo het dat ooit is geweest.

De slotsom is volgens de fractie, dat onze ekonomie alleen maar verder van de maatschappelijke werkelijkheid afgroeit. De mensen die daarvan het slachtoffer worden hebben die miljarden voor overheidsbeleid zelf moeten opbrengen – met hun werk, met een stuk van hun lage inkomen, met een deel van hun gemeenschapsvoorzieningen.

„Bovendien zien velen,” aldus Ria Beckers, „langzamerhand met angst en beven de gevolgen van een uit de hand gelopen technologie tegemoet. En zo groeit wat men vervreemding noemt.”

Beheersen geldstromen

In haar lange verhaal tijdens het debat zei ze het verbijsterend te vinden dat men zich in Westerse politieke kringen

niet realiseert op wat voor maatschappij we op deze manier afstevenen. De PPR-Fractie zette ook een reeks vraagtekens bij het Nederlandse energiebeleid. Hoe komt het dat Nederland veel te laat is ingesprongen op de energiebesparingsmarkt en andere energievormen, en nu Japan, West-Duitsland en zelfs België vóór moet laten gaan? Hoe komt het dat stadsverwarming hier veel te lang als onrendabel is gezien, en dat nu de isolerende buizen voor de zestiende stadsverwarmingsnetten in aanleg uit Denemarken moeten komen? Hoe komt het dat Nederland wel oog heeft voor het scheiden van waardevolle stoffen uit huisvuil, maar dat onze papierindustrie de verwerking van de teruggewonnen grondstoffen overlaat aan West-Duitse firma's? Enfin, vragen te over.

Ria Beckers somde een aantal punten op die de PPR voor haar sociaal-economisch beleid van belang acht. Onder andere dat we geldstromen moeten gaan beheersen, via beleggingsvoorwaarden en belastingwetten. En dat we de niet-geregistreerde economie — ondermeer dus dat vrijwilligerswerk — moeten erkennen en ongewenste tendenzen daarin moeten proberen weg te nemen, bijvoorbeeld door een basisinkomen voor iedereen. Ook moet er een herverdelend inkomensbeleid gevoerd worden; en we moeten ons hoe dan ook niet laten verleiden bij de uitkeringen te beginnen als er gematigd moet worden. Dat is altijd onrechtvaardig, ook in het voorstel van Jaap van der Doef (dit PvdA-Kamerlid suggereerde onlangs dat uitkerings-trekkers die een man of vrouw hebben

met een redelijk inkomen, best wat konden missen; in de praktijk zou dit erop neer komen, dat vooral vrouwen een lagere sociale uitkering zouden krijgen.)

De PPR-Fractie zei graag haar steun te willen verlenen aan een aantal voorstellen van het urgentie-program voor werkgelegenheid van de Partij van de Arbeid.

Zelfs kwam de fractie met een concreet voorstel om iets aan het belastingstelsel te doen. Een grondige herziening van het belastingstelsel en een reorganisatie van de belastingdienst zou in de vorm van een project in twee jaar tijd met hoge prioriteit moeten worden uitgevoerd. De PPR-Fractie wil graag dat zo'n project wordt voorbereid en bij de komende kabinetsformatie wordt ingebracht.

DE OPEN BRIEF VAN RIA BECKERS

Drie dagen voordat het PvdA-congres begon, schreef Ria Beckers een open brief aan Joop den Uyl waar de PvdA-voorman, zo bleek al snel, niet gelukkig mee was. De brief was een oproep aan Den Uyl om zijn regeringslust wat te matigen en niet tot elke prijs met het CDA in zee te willen gaan. Citaat uit de brief: „De PPR heeft niet alleen met overtuiging deelgenomen aan het kabinet Den Uyl. Zij is zich ook de laatste jaren blijven inzetten om de samenwerking van links buiten en binnen het parlement nieuwe impulsen te geven. Denk aan het Breed Kernwapenoverleg en aan de inhoudelijke gesprekken op partijbestuursniveau die tenslotte toch hebben plaatsgevonden. Het is vanuit deze positie dat ik je aan de vooravond van het PvdA-kongres deze brief schrijf.”

„De voorstellen voor regeringssamenwerking waarover moet worden beslist, spreken een voorkeur uit voor D'66 en negeren de PPR. Daarmee wordt in feite nu al aangestuurd op een kabinet van PvdA, CDA en D'66.”

Ria Beckers ging ook in op het tere punt waar Den Uyl zijn politieke loopbaan aan heeft verbonden: de kernwapentaken. De Partij van de Arbeid waakt er in haar program zorgvuldig over dat de afstand tot het CDA niet te groot wordt, aldus de brief. Maar de partij vergeet daarbij op de eerste plaats te denken aan een vredesbeleid dat de meeste Nederlanders voor ogen staat. „Ik vrees,” schreef Ria Beckers, „dat het kabinet dat jij in je hoofd hebt: a. niet verder zal komen dan uitstel van de beslissing om de nieuwe raketten te

plaatsen in 1985; b. zal blijven steken in de discussie over het afstoten van enkele overbodige kernwapentaken, waar de NAVO weinig moeite mee heeft, al zal ze wel misbaar maken.”

„En daarmee is dan de kans op het doorbreken van de bewapeningsspiraal voor de komende jaren verkeken. Hoe kun je verantwoorden dat je je daar als progressieve partij al bij voorbaat bij neerlegt, omdat je in elk geval wilt regeren?”

In de brief ging Ria Beckers verder in op het sociaal-economisch beleid. Volgens haar kan een PvdA die met het CDA klakkeloos in zee gaat, geen werkelijk nieuwe aanpak doorvoeren om de economische problemen af te remmen. „Onze grote zorg is dat een nieuw kabinet-Den Uyl gewoon niet de kans zal krijgen om de beleidsombuigingen die werkelijk nodig zijn tot stand te brengen. En dan zijn we nog veel verder van huis. Dan wordt alleen maar bevestigd wat veel mensen nu al denken: dat politiek niet meer is dan een ordinair machtsspel waar zij geen boodschap aan hebben. Dan zal er van een nieuw vertrouwen geen sprake zijn.”

Ria Beckers hoopte dat de komende maanden de mogelijkheid van een progressief kabinet scherper wordt gezet. „Wat jou ter harte gaat,” schreef ze aan Den Uyl, „dat weet ik, is het lot van de zwaksten. Daarom wil je regeren. Wij doen graag met je mee.”

Reactie Den Uyl

De andere ochtend kwam de reactie van Joop den Uyl al. In het KRO-radioprogramma Echo zei hij onder-

meer: „Er zijn zakelijke verschillen, op het punt van de vredespolitiek en ook wat het sociaal-economisch beleid betreft, met de PPR. Er is geen enkel bezwaar die te bespreken. Ook geen bezwaar tegen samenwerking van Partij van de Arbeid en PPR — ook niet in een regering.”

Den Uyl was niet gelukkig met de brief van Ria Beckers. Het verwijt dat zijn regeringslust ten koste zal gaan van een echt progressief kabinet vond hij overdreven. „Dat verwerp ik,” zei PvdA-fractievoorzitter. „Ik vind dat mevrouw Beckers daarvoor ook geen bewijzen aanvoert en dat het dus ook niet gezegd had mogen worden. De PvdA kiest bij voorkeur voor een progressief kabinet, zonder het CDA; maar de PvdA houdt er rekening mee dat op grond van de verkiezingsuitslag toch besprekingen met het CDA noodzakelijk kunnen blijken en sluit dan niet samenwerking bij voorbaat uit.” Den Uyl meent dat zijn partij wel verplicht is een dergelijke taktiek te volgen, omdat de PvdA „een grote verantwoordelijkheid draagt tegenover de Nederlandse bevolking in de ontstellend moeilijke situatie waarin we zijn geraakt.”

Tegen een progressief kabinet heeft Den Uyl dus niks, integendeel. „Maar,” besloot hij, „ik vind niet dat met het opwerpen van een toch eigenlijk zo ernstige beschuldiging als mevrouw Beckers uit in die brief, dat dat bevorderlijk is voor het tot stand brengen van die samenwerking.”

Den Uyl legt de brief dus netjes naast zich neer.

Beleggen in woningen. Niet in Zuid-Afrika

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een grote bank. Op meer dan 58.000 spaarrekeningen is ruim 200 miljoen gulden ingelegd.

De ASN is een principiële bank. De enige spaarbank die het hart links draagt. En daar ook van getuigt. Door het spaargeld grotendeels te beleggen in sociaal en maatschappelijk verantwoorde projecten. Die geen lucratieve rentewinst uit Zuid-Afrika of Chili accepteert.

De ASN is een bank voor progressieve mensen. Die willen sparen met een rustig gevoel. In de zekerheid dat hun geld daar komt waar het nodig is. In de zekerheid dat hun rente - een prima rente - geen bijsmaak heeft. Geef uzelf dat rustige gevoel. Neem een spaarrekening bij de ASN.

Als uw hart links zit, is uw spaarbank heel dichtbij.

Sparen bij de ASN *is sparen via uw girorekening.* *Doe het nu: u krijgt f 7,50 premie!*

Als u voor 1 juli 1981 een spaarrekening voor uzelf opent met tenminste f 50,- als eerste inleg. Bij de ASN spaart u ook thuis. Via uw giroboekje. U spaart net zo snel of u haalt net zo makkelijk weer geld op als u een giro-overschrijving doet. Meer weten? Vul snel de bon in.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Zenden in enveloppe zonder postzegel aan **Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 VB Den Haag**. U kunt ook bellen 070-47 01 81. Of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlak bij het Centraal Station).

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- het bedrijfsparen

* aankruisen wat u wenst.

002

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
Geeft rente zonder bijsmaak

DE STEM DES VOLKS**DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS**

Plaatsing van brieven in deze rubriek hoeft niet te betekenen dat de redactie het eens is met de inhoud. Ook behoudt de redactie zich het recht voor brieven in te korten i.v.m. de verdeling van de plaatsruimte in de Aktiekrant. Algemeen criterium voor plaatsing: een zinnige bijdrage tot de meningsvorming binnen de partij. Zulke brieven, liefst getypt (met 3 cm kantlijn en regelafstand 1,5) naar: PPR-Aktiekrant, Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

Niet zo aardig

„Niet zo'n aardige brief,” zo kenschetste Den Uyl de brief die hij van onze partijleider Ria Beckers mocht ontvangen. Wat stond er in die brief? De

Partij van de Arbeid zou alleen D'66 noemen als voorkeurregeringspartner en de PPR negeren. Inhoudelijk zou de PvdA er voor waken niet te ver van het CDA af te geraken. Aldus Ria Beckers – ik hoop dat ik het goed weergeef – in haar brief die de PvdA-leider op de dinsdag voor het PvdA-kongres ontving. Ook mij lijkt die kwalifikatie van Den Uyl niet geheel ten onrechte.

De PvdA heeft een duidelijke keuze gedaan voor een links-progressief meerderheidskabinet als eerste optie. Daar wordt naar toegevoerd. Na de verkiezingen wordt het tellen; als die optelsom niet aan 76 zetels of meer komt, sluit men het CDA niet uit. De PPR doet dat ook niet!

De PPR moet natuurlijk wel meetellen. Voor een re-

geringsdeelname lijken minstens vijf zetels vereist. Die heeft de PPR niet en de trend daarheen loopt ook niet zo hard. Wat de PPR past is niet langs de kant onmachtig roepen: wat zielig zijn we, men negeert ons. Nee, de PPR moet konsekwent naar een progressief kabinet sturen en zorgen dat ze in een positie komt dat men niet om haar heen kan. Niet vanuit onmacht, maar vanuit een hechte beweging in linkse beweging en parlement. Nog iets over de campagne. Een machtspositie krijgen we als er heel veel mensen op ons stemmen. Een duidelijke ontwikkeling naar meer stemmen dan in 1977 is er nog niet. De posities lijken vast te zitten. Van de groei van CPN en PSP krijgen we nog niet veel mee. De PPR moet het straks

hebben van de nieuwe en de zwevende kiezer. Als we de zwaartepunten in de campagne leggen op de kernenergie en kernbewapening spreken we die groepen niet erg aan; het zijn ook geen punten waar we ons wezenlijk onderscheiden van andere linkse partijen – gelukkig maar. Werkgelegenheid zal een zwaar punt worden in alle campagnes: de werkloosheid moet terug, dat spreekt aan. De PPR kan met haar plannen voor nieuwe werken en in de kollektieve en in de partikuliere sektor meewerken aan het bieden van perspectief op werk. Dát moet voorop staan; met de PPR méér werk en een progressiever kabinet, dan zonder!

**Dennis J. Willemars
Groningen**

Advertentie

net verschenen:**LANDHERVORMING IN PORTUGAL**

Dit prachtige fotoboek (110 pag.) geeft een levendig beeld van de landhervorming in Portugal en laat het (Zuid-)portugese volk zien zoals het is, zonder toeristen-glamour, zonder politieke romantiek: ijverig, dynamisch, opmerkelijk bewust, solidair.

De foto's (zwart/wit) worden omlijst door een tekst in vijf talen (nederlands, portugees, frans, duits, engels), die de landhervorming, de thermometer van de portugese Anjerrevolutie, beschrijft als een boeiend actueel verhaal, waarin overwinning en nederlaag elkaar opvolgen in bonte variatie.

Een fotoboek dat u niet alleen voor uzelf moet hebben, maar dat u ook aan vrienden en vriendinnen in Portugal cadeau moet geven.

Deze uitgave kost f 19,75 (320 BF) – inclusief verzendkosten en kan worden besteld door storting op postgiro 24.65.235 (postchecks Brussel 000-0382289-12), t.n.v. Tulipa Vermelha te Amsterdam, o.v.v. „FOTO-BOEK LANDHERVORMING“.

Ok via de betere boekhandel te bestellen.

UITGAVE VAN DE LANDELIJKE SOLIDARITEITSORGANISATIE MET PORTUGAL: TULIPA Vermelha
MAJUBASTRAAT 4 hs
1092 KG AMSTERDAM
TEL. 020-656865 (11-17 u).

(vervolg van pag. 11)

middels de gewapende acties die het apartheidsregiem ondernemen en de bevolking moet geven.

Oliver Tambo, president van het ANC, stelde in een vraagesprek met het Zuidelijk Afrika Nieuws (blad van de AABN): „Wij proberen de jeugd en hun ouders in de strijd te verenigen, we trekken samen op met de kerken en we slagen er steeds meer in hun verantwoordelijkheidsgevoel te laten ontwaken.”

De rol van het ANC wordt openlijk erkend door kerkleiders als Bishop Tutu en door vakbondsleiders als Thomazile Botha, stakingsleider bij Zuidafrikaanse Ford-fabrieken. Zelfs leiders uit de Bantustans, de verwerpelijke creatie van het apartheidsregiem, erkennen het belang van het ANC. King Sabata, leider van de Transkei Democratic Party, die uit z'n land werd verdreven door Matanzima de „president” van Transkei, hield een perskonferentie in Lusaka met Oliver Tambo aan zijn zijde.

De roep om onvoorwaardelijke solidariteit met de bevrijdingsstrijd onder leiding van ANC en SWAPO wordt steeds luider. Het belang van de gewapende strijd als onderdeel van de totale bevrijdingsstrijd mag niet meer ontkend worden.

aktie VOER

De Raad van Kerken en het energievraagstuk

„Het energievraagstuk raakt de kwaliteit en het karakter van de samenleving zelf. Daar staat de kerk niet buiten. (-) Wij zijn voor elkaar en voor de aarde rentmeesters en beheersers.” Dit citaat is geplukt uit een recent verschenen boekje dat de Raad van Kerken heeft uitgebracht. Titel van het werkje luidt „De Toekomst

Onder Ogen Zien” en 't is een van de zaken die erop wijzen dat de Raad van Kerken zich de laatste tijd meer en meer met het kernenergievraagstuk is gaan bezighouden. Het boekje telt twee delen waarvan de eerste helft minder interessant is. Daarin wordt, vrij algemeen, de energieproblematiek in Nederland uitgelegd, met de huidige moeilijkheden en de eventuele oplossingen. Deel twee is vooral gewijd aan de opzet en het nut - zo dat er is natuurlijk - van de Brede Maatschappelijke Discussie. Hierin worden argumenten aangedragen voor Kerken en kerkleden om mee te doen aan die discussie. Verder komen negen Nederlanders aan het woord die elk in één pagina hun persoonlijke mening geven over de

maatschappelijke discussie en de rol van de Kerken daarin. Als discussiemateriaal heeft het boekje dan ook best zin. „Energie, de toekomst onder ogen zien” is ondermeer geschreven door Eric-Jan Tuininga, lid van de Raad voor Overheid en Samenleving van de Hervormde Synode en lid van de PPR.

Noodziekenhuis in Vietnam komt er

„Drie ton voor Lang Son” was het motto waaronder het Medisch Comité Nederland Vietnam enige tijd terug een aktie startte. Doel was de bouw van een noodziekenhuis in de Vietnamese regio Lang Son, en de

kosten daarvoor werden geraamd op drie ton. De aktie heeft tot nu toe bijna het dubbele opgebracht; wat er met het extra binnengekomen geld gaat gebeuren wordt nog bekeken. Het januari/februari nummer van het Medisch Comité Vietnam was voor 'n groot deel gewijd aan de aktie en de - niet te beste - toestand in Lang Son. André Pen, bestuurslid, reisde naar het desbetreffende gebied en kwam terug met een reisverslag. „Lang Son: leven op een puinhoop” is de titel, en dat zegt genoeg. De krant is te verkrijgen voor 55 cent, de portokosten voor verzending dus, over te maken op postgiro 1090400, MCNV, Amsterdam. Meer informatie over het Medisch Comité is te verkrijgen via Postbus 5701, 1007 SH Amsterdam.

TWEE VAN DE VELE PPR-VERKIEZINGSFOLDERS

PPR

OVER
EMANCIPATIE

Bent U ook een vrouw, Mevrouw?

Dan weet U wat het is. Op het tweede plan te staan in de samenleving. Pluizen de maatschappij afhouden te worden. Want zo gaat het toch? Vrijwel altijd heeft de man de betaalde baan. Overdag is hij van huis en 's avonds vergaard hij nog of is hij voor andere dingen weg. Hij sprekt mensen. Hij is betrokken bij de maatschappelijke ontwikkelingen. Hij doet misschien wel mee aan de politiek en zo.

onbewust, de dupe is van de huidige verdeling tussen man en vrouw. Maar van U zal de grootste druk moeten komen, naar méér gelijkwaardigheid.

De PPR

is, net zoals de vrouwenbeweging, een tak van de boom van protest tegen de huidige samenleving. Tegen bevoogding, traditio-

neel denken en traditionele rolverdelingen. De PPR gaat op weg naar een nieuwe samenleving. Met binnen de PPR de PPR-Vrouwen die omdat ze al een eind op weg zijn naar die gelijkwaardigheid binnen het PPR-programma de mogelijkheden zien om nog verder te komen. De PPR wil bijvoorbeeld een basisinkomen, dat onder andere de vrouw financieel onafhankelijk maakt. De PPR wil

En U?

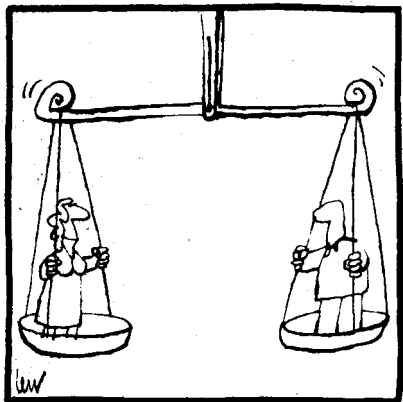
U doet het huishouden. U hebt de kinderen. Als U al buitenshuis werk gevonden hebt moet U dat waarschijnlijk 'part-time' doen, omdat U nu eenmaal niet twee volle dagtaken tegelijk kunt vervullen. En bij dat werk hebt U weinig leus. De meeste mogelijkheden liggen precies in het verleden van degenen waar U waarschijnlijk nu juist tekort aan genoeg van hebt: dienstbaarheid en zorg.

U staat op het tweede plan

Door de in deze samenleving vastgebakken rolverdeling. Hij staat met beide benen in het volle maatschappelijke leven en U bent 'thuis'. U wacht op hem en waagt hem 's avonds hoe het is geweest. En hij is nu en waagt hoe de kinderen waren.

Kent U Uw man?

Kent Uw man U? Kent Uw man de kinderen? En kennen de kinderen Uw man? U bent niet de enige die, vaak

PPR

jûist
voor
FLIKKERS
en
POTTEN

KIEZEN VOOR DE PPR IS KIEZEN VOOR HET INDIVIDU, DUS KIEZEN VOOR DE BEVRIDING VAN FLKKERS EN POTTEN

stemmen op de PPR betekent: kiezen voor radicale maatregelen tegen onderdrukking van flikkers en potten; kiezen voor het individu, in plaats van het gezin of het huwelijk als hoeksteen van onze samenleving; kiezen voor een actief overheidsbeleid tegen alle discriminatie - dus ook tegen discriminatie op grond van seksuele voorkeur.

Het PPR-programma 1981-1985 doet radicale voorstellen om een einde te maken aan onderdrukking en discriminatie van flikkers en potten. Met dit programma doet de PPR een beroep op de kiezers.

FLIKKERS EN POTTEN

zijn - aldus het PPR-programma - een van de groepen in onze samenleving die nog steeds worden getroffen door de erfenis van een burgerlijke moraal. Dat betekent dat ook flikkers en potten bepaalde rollen worden opgedrongen. En wie zo'n rol weigert, wordt als maatschappelijk onaangepast beschouwd. Van deze erfenis moet onze samenleving zichzelf bevrijden (= 'emanciperen'). Bevrijding van flikkers en potten betekent voor de PPR dus dat heel de samenleving zichzelf moet bevrijden van versterkte opvattingen - die ook leiden tot discriminatie van andere (minderheids)groepen.

HUWELIJK EN/OF GEZIN vormen volgens die versterkte opvattingen de hoeksteen van onze samenleving. Mensen worden getoetst aan deze manier van (samen)leven. Dat betekent: de relatie is zó geregeld, dat rechten, plichten en mogelijkheden van de één worden ontleend aan die van de ander. Het ons opgelegde normen- en waardenpatroon, heel onze wetgeving, gaan nog te veel uit van deze opvattingen.

DE PPR WIL DAT DE WETGEVING UITSLUITEND UITGAAT VAN HET INDIVIDU

INDIVIDUALISERING van de wetgeving alleen is niet voldoende om een einde te maken aan alle discriminatie. Daarom wil de PPR de overheid een actiever beleid laten voeren om discriminatie wegens seksuele voorkeur tegen te gaan.

- Om te beginnen moet de overheid alle discriminerende bepalingen schrappen uit haar zedelijkheidswetgeving, omdat deze de seksuele zelfbeschikking nog te veel beperkt. Dus:
 - schrapping leeftijds grenzen voor seksuele contacten (met name pedofiele contacten) uit het Wetboek van Strafrecht;
 - schrapping discriminerende bepalingen uit de Algemene Politieverordeningen (travestieverbod, vijfminutenbepaling uirmoits, enz.);
 - pas de Pensioenwet aan, zodat de pensioengerechtigde zelf kan bepalen aan wie na het overlijden wordt uitbetaald;
 - maatregelen om te verhinderen dat in schillen voor ouderen onderscheid wordt gemaakt tussen homo- en heteroseksuelen;
 - op het gebied van voorlichting initiatieven nemen, bevorderen of steunen, gericht op het afbreken van vooroordelen, wantrouwen of onwetendheid (COC, Schervecrichting, e.d.);
 - vluchtelingenstatus voor in het buitenland vervolgd/onderdrukte flikkers en potten die in Nederland een toevlucht zoeken (staatssecretaris Haars weigert een door de Kamer aangenomen PPR-motie van deze strekking uit te voeren);
 - Nederland moet zich actief inzetten om vervolgd/onderdrukte van flikkers en potten in het buitenland tegen te gaan; in de Universele Verklaring over de Rechten van de Mens moet een bepaling komen met betrekking tot het recht van leven volgens seksuele voorkeur.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

27 MAART 1981, NUMMER 171

EGBERT BOEKER OVER VERLEDEN EN TOEKOMST VAN PPR

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Ruud E. de Vringer,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Werkgroep Publiciteit PPR

redactie

Hans Verstraaten, politiek redakteur;
Karei Berkhout, Kees Waagmeester

coördinatie en vormgeving

Walter van Opzeeland, Menne Vellinga

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Singel 277,
1012 WG Amsterdam,
tel. 020-227342-247570

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abonnementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

Partijburo PPR, Singel 277,
1012 WG Amsterdam;
tel. overdag:
020-247570-227342;
's avonds:
Ruud E. de Vringer, 010-713660

basis-layout

Joep Paulussen

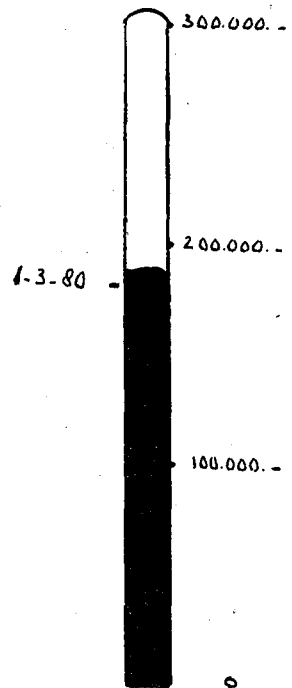
Halfweg

De inzamelingsactie voor het verkiezingsfonds is nu „halfweg”. Twee ronden met akseptgirokaarten zijn achter de rug, de derde is komende, terwijl de laatste is gepland voor april/mei. Twee rondes brachten ruim f 180.000,- in het laatje. De kampanjekommissie had een begroting opgesteld op basis van f 300.000,- aan giften en een tussenstand van f 175.000,- na twee rondes. Maar, de laatste loodjes wegen vaak het zwaarst.

Het mag echter niet op het laatste loodje aankomen. De onzekerheid moet weg. Met zijn allen moeten we er voor zorgen dat na de derde ronde het einddoel in zicht is.

Plannen voor de laatste weken voor de verkiezingen hebben nog niet het groene licht gekregen. Hoe sneller dit kan gebeuren, hoe sneller de werkers van de kampanjekommissie óók hiermee aan de slag kunnen. Want dat de werkers werken hebt u op de verkiezingsmarkt in Amersfoort kunnen ervaren.

Luit Smit,
penningmeester verkiezingsfonds

Giro 5555
Amsterdam

27 maart - 10 april

Apeldoorn

- 28 maart, Het Loonerf, gehele dag vanaf 10 u.: forum gehandikaptenbeleid met Michel van Winkel.

Dronen

- 30 maart, De Meerpaal, 20 u.: forum met Ria Beckers.

Purmerend

- 30 maart, Het Ignatiuskollege, 14 u.: bijeenkomst met o.a. Leendert van Pelt.

Heerlen

- 30 maart, Katholieke Theologische Hogeschool, 20 u.: Herman Verbeek.

Tilburg

- 30 maart, HTS, Prof. Cobbenhagenlaan, 14 u.: forum met Henk Waltmans.

Delft

- 1 april, Univ. Studium Generale-middag: Bart Tromp (PvdA) en Herman Verbeek over „basisbeweging en parlementaire democratie”.

Middelburg

- 1 april, Ped. Akademie, Kruitmolenvaan 60, 17.30 u.: Henk Waltmans.

Groenlo

- 2 april, Scholengemeenschap Marianum, 15-17 u.: forum met Wouter van Dam.

Amsterdam

- 2 april, Krasnapolsky, De Dam, 20 u.: forum over faillissementswetgeving met onder meer Jaap Roëll.

Hoogeveen

- 2 april, De Vredehorst, Zuidwoldigerweg, 19.30 u.: gespreksavond met Herman Verbeek en Bob Goudzwaard.

Rotterdam

- 6 april, café Hassebaz, Coolsingel, 20 u.: bijeenkomst met onder meer Tiny Boekhout.

Utrecht

- 6 april, PPR-pand, Haverstraat, 20 u.: Peter Lankhorst.

Haarlem

- 7 april, Lion d'Or, Kruisweg (nabij station), 20 u.: bijeenkomst over kraken en wonen met onder meer Peter Lankhorst.

Nieuwegein

- 8 april, gebouw het Kerkveld, Kerkveld, 20 u.: Emmy van Noord.

Utrecht

- 4 april, Cunera, Nieuwe Gracht 32, 10.30 u.: studiedag van de PPR over bezuinigingen in het onderwijs.

Foto omslag: Dick van der Horst

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

PvdA-realisme

HERMAN VERBEEK

PvdA en PPR zijn elkaars bondgenoten als het kan. In het kabinet-Den Uyl dwong de PPR in het Catshuis o.a. de drie voorgenomen kerncentrales van Lubbers de archieven in. De PvdA moest mee. Vier jaar lang, tijdens Van Agt-Wiegel, wees de PPR, bij monde van Ria Beckers, kongres en partijbestuur, de progressieven op hun plicht en kans tot progressieve samenwerking, ter voorbereiding van eindelijk een progressief kabinet vanaf 1981. Max van den Berg is daarvoor. Maar zijn partij moet er nog toe komen. Het PvdA-kongres heeft weliswaar een D'66-PvdA-PPR-regering tot eerste keus gemaakt, maar het z.g. PvdA-realisme doet toch steeds weer zien, in publiciteit en campagne, dat het een CDA-D'66-PvdA-kabinet zal moeten worden. Ik heb daarop het volgende commentaar. De peilingen wijzen konstant uit hoe een progressieve meerderheid prakties bereikbaar is. Op 26 mei zullen en-

kele honderdduizenden nu nog aarzelende kiezers de doorslag geven of er net een progressieve of net een conservatieve meerderheid komt. De progressieve meerderheid komt er alleen als de progressieven daar om vragen, heel duidelijk en heel overtuigend. De PvdA heeft daarbij het belangrijkste geluid. Onlangs hoorden we van het CDA zelf wat we al lang wisten: het CDA wil 't liefst verder met de VVD. Om dat te kunnen, probeert het CDA nu D'66 weg te trekken uit het progressieve kamp. Daarom zei Den Uyl: „Dan kan er na de verkiezingen binnen enkele weken een PvdA-D'66-kabinet geformeerd worden”. En hij voegde er aan toe: „met gedogen van PPR en PSP.” Max van den Berg zegt dat zo niet. Maar de PPR acht dit totaal onkorrekt van de PvdA-lijsttrekker. De PPR wil niet „gedogen”. Zij wil deelnemen aan een progressief kabinet. De PPR wil allereerst een D'66-PvdA-PPR-kabinet. Daarvoor ook hebben PvdA- en PPR-kongres tot een onderlinge lijstverbinding besloten.

Wat de PPR in zo'n coalitie hard wil behartigen gaat duidelijk verder dan de PvdA nu in haar program stelt. De PPR heeft een konsekvent Nee tegen alle kernwapens in Nederland. Alléén zo'n Nee maakt ons land zwaar in de NATO-onderhandelingen. De PPR baseert heel haar sociaal-ekonomisch program voor werkgelegenheid, inkomensherverdeling, produktie-reorganisatie enz. op een principiële ekonomie-van-het-genoeg en niet op 2,25% groei. Hoe je ook met een selektieve groei ombuigt van, zeg maar, onderzeeërs naar woningen, dan nog moet die groei ergens vandaan komen: uit de 3e wereld; uit de grondstoffen- en energierestanten, uit het milieu enz.

We hebben nog een aantal weken om de kiezers te vragen om een progressieve meerderheid en dus om een progressief kabinet. PvdA, vraag dat dan ook heel duidelijk aan de kiezers en we krijgen het. Elke zwakkere, rechtsere coalitie zal een progressieve toekomst verhinderen.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

WERK IN DE JAREN '80

LEO JANSEN

De grote politieke partijen hebben het af laten weten. Dat was de boodschap van Cees Schelling bij de presentatie van de discussienota van de FNV-voedingsbonden over het basisinkomen. De kern van een nieuwe aanpak. Met loskoppeling van arbeid en inkomen. Ongelooflijk belangrijk dat juist vanuit de vakbeweging, die discussie wordt aangeslingerd. Eerder verscheen al een nota over basisinkomen van de Raad van Kerken.

Voorjaarskongres

Op het voorjaarskongres van 11 april in Amsterdam (Krasnapolsky), willen we laten zien dat de PPR ernst maakt met werk. In de jaren tachtig mogen nieuwe kansen niet blijven liggen. Kansen op behoud en uitbreiding van zinvolle werkgelegenheid. In ambacht, midden- en kleinbedrijf, in de landbouw. Met energiebesparing en met stadsvernieuwing. Met tijd voor zeggenschap.

Werkgelegenheid georganiseerd in de marktsector, de kollektieve sector of de onbetaalde sector. Zinvol werk. Nieuwe kansen op zinvol werk vind je niet meer langs gebaande wegen. Versleten theorieën als matigen terwille van rentabiliteit en verder niet vragen maar de blik op oneindig en het verstand op nul. Jaren achter elkaar is gebleken dat dat niet werkt.

Een nieuw arbeidsethos geeft ons nieuwe kansen. Op werk waarin mensen zich kunnen ontplooiën en ontwikkelen. Nieuwe kansen door delen van werk. Echt delen wel te verstaan. Niet alleen wat minder uren werken en verder alles bij hetzelfde laten. Delen van werk gaat veel verder. Delen van werk binnenshuis en buitenshuis is al wel bespreekbaar maar nog lang niet aanvaard. Delen van werk gaat verder. Het betekent ook minder specialisatie en een andere organisatie van het werk. Minder grootschaligheid en wonen, werken en leven dicht bij elkaar.

Nieuwe kansen op werk. Maar dan moeten we wel met een paar vastge-

roeste ideeën afrekenen. Met het idee dat bouwen van onderzeeërs een goede zaak is voor de economie. Met het idee dat meer techniek altijd beter is. Met het idee dat ambachtelijk werk per definitie onbetaalbaar is. Met het idee dat een hoge scholingsgraad of meer algemene vorming niet samen gaat met werk in ambacht of detailhandel. Maar wel moet samengaan met een hoog inkomen en andere voorrechten. Met het idee dat een hoge opleiding een vrijbrief is om je aan onaangenaam werk te onttrekken. En met zoveel andere ingeburgerde ideeën.

Over die zaken gaat het op het voorjaarskongres.

Erik Jurgens zal het kongres voorzitten

Ria Beckers opent met een toespraak. Over algemene politieke zaken.

Egbert Boeker, Cees Schelling, Marlies ter Borg, Ron Rote en Erik-Jan Tuininga zullen voor en na de middagpauze in korte inleidingen hun visie geven. Op allerlei aspecten die met werk samenhangen: bewapening, techniek, emancipatie, verzorgingsstaat, derde wereld, democratisering, milieu en zo meer. Van utopie naar realiteit. De realiteit van vandaag, waarin de wal bezig is het schip te keren. Waarin de economie oude stijl vast loopt op grenzen. Grenzen van milieu en energie, economisch zelfbewustzijn in de derde wereld, zelfbewustzijn van mensen in de eerste wereld. Een economie nieuwe stijl gaat van die grenzen uit. Sterker nog. Zij benut de nieuwe kansen die de huidige situatie biedt. Want eindelijk is 't zover dat zeer veel mensen bereid zijn na te denken over ander werk, anders verdeeld en anders georganiseerd. Dichterbij de mensen, letterlijk en figuurlijk. Overzichtelijker, minder grootschalig en dichterbij huis.

Mét de inbreng van de PPR-kongresgangers kunnen we op een goede discussie rekenen. Er zal wat afgepraat worden. Deze keer eens niet over amendementen, procedures, organisatie en strategieën. Maar over werk.

Bas de Gaay Fortman zal na de inleidingen, en discussies de balans opmaken. Zoals bekend is Bas een echte

ekonoom. En het zou mij verbazen als hij niet een goed idee lanceert of een nieuwe kans weet op te pakken en aan te kleden. Dat belooft dus wat.

Verrassing

Presentatie, is de werktitel van het agenda-onderdeel waar we nog wat geheimzinnig over doen. Vlak voor de middagpauze is er een half uur voor uitgetrokken. Het gaat in ieder geval ook over werk in een economie nieuwe stijl.

Eén ding is zeker. U zou het niet mogen missen. Want er zal veel worden nagepraat. In de wandelgangen en thuis en misschien zelfs later op het werk. U zult er over aangesproken worden. Als PPR-lid, ook als u niet op het kongres kan komen.

De derde fase in de verkiezingscampagne is met het voorjaarskongres aangebroken. De plannen zijn gemaakt, affiches en folders zijn klaar. Nu komt het er op aan. Verkiezingsonderzoeken laten op dit moment nog geen grote winst zien voor de PPR. Dat is geen reden om het hoofd in de schoot te leggen. Integendeel. Het moet ons extra motiveren om de schouders eronder te zetten. Want de afgelopen jaren is gebleken dat het voeren van campagne voor de PPR altijd resultaten opleveren.

Ook onder moeilijke omstandigheden. (peiling februari 1978: 1%; Provinciale Statenverkiezingen 1,6%; peiling januari 1979: 1,3%, Europese Verkiezingen 1,6%)!

We moeten het in onze campagnes hebben van de persoonlijke benadering. Dat vraagt veel inzet. Maar dat was ook het succes van de verkiezingen in 1972. De PPR was overal.

Dat is nodig omdat PPR-kiezers blijkbaar telkens opnieuw overtuigd moeten worden. Dat is een uitdaging.

De voorbereiding van de campagne is tot nu toe prima verlopen. De provinciale kampagnedagen waren een succes. De verkiezingsmarkt was druk bezocht. De folders zijn enthousiast ontvangen. Er is dus alle reden om die uitdaging aan te gaan.

We rekenen op u.

PPR én PvdA MOETEN PROGRAMMATISCHE KONFRONTATIE MET CDA NIET UITSLUITEN

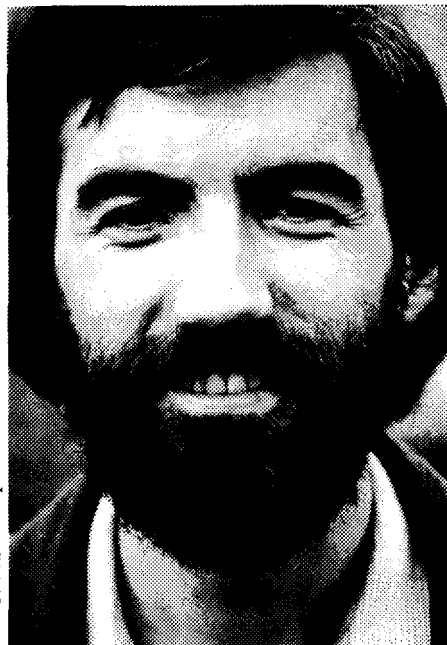

FOTO: Willem Diepraam

MAX VAN DEN BERG

Programma-confrontatie Weerwerk, het verkiezingsprogramma van de PvdA, is een grensverleggend program. Van Agt wenst onze diktaten niet en Wiegels klaagt dat we ons buiten de realiteit geplaatst hebben. Aan Wiegels realiteit hebben we geen behoefte en Van Agt's diktaten aan het parlement zijn ons maar al te bekend. Grenzen verleggen kan de PvdA niet alleen. We zoeken steun bij D'66, PPR en PSP en aksepteren gedoogsteun van de CPN.

We willen een progressief alternatief zonder het CDA.

Het bestrijden van de mondiale crisis vergt een saamhorig en progressief kabinet. Een wezenlijk andere economische politiek. Het program van een progressief kabinet kan ontmoediging doorbreken. Dat lukt als Borssele en Doodewaard sluiten.

Plaatsing van de nieuwe kruisraketten geblokkeerd wordt. Een begin gemaakt wordt met planmatige aanpak van de economie.

Het binnenlands bestuur gedecentraliseerd wordt.

Dat zijn hoekstenen voor een progressief beleid. Natuurlijk moet er nog veel uitgewerkt worden. Interessant is de programvergelijking die wij samen met de PPR en de PSP op het gebied van de energiepolitiek gemaakt hebben; hetzelfde doen we met de economische politiek.

We wisselen veel uit. Daarmee inspireer je elkaar. Inspireren lijkt me voor progressieve politici doorslaggevend in de samenwer-

king met gelijkgezinden. Want de politieke tegenstander staat rechts.

In onze samenwerking bij debat en discussie past de PvdA niet de hautaine houding van de grootste en evenmin kunnen de PPR en PSP aanspraak maken op het monopolie van linkse politiek.

Kleine of grote partij, allemaal hebben wij bij linkse machtspolitiek te maken met de afweging en spanning tussen kleine stappen en het uiteindelijk doel.

Dat geeft spanningen met de aan ons verwante sociale bewegingen.

Linkse machtspolitiek. Een vies woord?

Voor de PvdA niet. Als CDA en VVD 76 zetels halen bij de komende verkiezingen, weten we dat Borssele en Doodewaard open blijven en er wellicht drie kerncentrales bijkomen, en dat de kruisraketten geplaatst worden en de sociale minima met 5 miljard worden aangepakt.

De PvdA wil een progressief kabinet. We weten dat D'66 liever met het CDA wil regeren. De konklusie ligt voor de hand: alleen een zeer sterke PvdA kan D'66 in het progressieve kamp houden.

Progressieve politiek bleef de afgelopen jaren vaak steken in schone schijn. Ons kongres heeft nu voor een fundamentele weg gekozen, die ordening en sturing wil van de economie, het stoppen van kernenergie en een ander anti-kernwapenbeleid, dat zijn de strijdpunten!

De PvdA wil een regering die de

principe-uitspraak doet dat Nederland kernwapenvrij dient te worden, een aanpak met éénzijdige stappen, waarin desnoods alleen Nederland tegen de officiële Navolijn ingaat.

Een daad stellen tegen de afschuwelijke bewapeningswedloop.

Reactie op PPR-brief

Over de open brief van Ria Beckers: zij suggereert daarin dat de PvdA haar vrede en veiligheidsprogram heeft gekozen met het oog op samenwerking met het CDA. Ik vind dat ronduit kortzichtig. PvdA en PPR bedrijven politiek vanuit een zelfde invalshoek.

Ieder kiest naar eigen inzicht de beste weg, om socialistische of radikale doeleinden te realiseren. Al-lebei doen we dat stap voor stap, zoekend en aftastend, telkenmale verder komend.

Beide wegen we het effect van onze voorstellen af en formuleren die in korte termijn programma's.

Daarom is een beschuldiging dat onze overtuiging zou zijn ingegeven door regeerlust met het CDA volstrekt onjuist.

Onze politieke opvattingen staan recht tegenover die van het CDA. PPR en PvdA kiezen samen voor een progressief kabinet, maar sluiten een programmatische konfrontatie met het CDA niet uit.

Kortom programmatische en strategische overeenstemming bij PPR en PvdA. De zeker aanwezige verschillen moeten ons niet verdelen, maar inspireren tot een voortgaand debat.

DE DRUPPEL DIE DE EMMER

Nijmegen in het nieuws. Een veldslag in de stad. En een gemeenteraad waarvan tenminste de linker helft meent dat de burgemeester beter gelijk kan vertrekken. Hoe kwam het zo ver? En hoe nu verder? Berichten van de plaatselijke PPR.

Even terug naar het begin van de jaren zeventig. De gemeenteraad van Nijmegen is lief voor de autogebruikers en besluit een parkeergarage te laten bouwen in het hartje van de stad. Lekker dicht bij het winkelcentrum. De PPR is fel tegen. Liever een auto-arme binnenstad, meent de fractie, en mochten er dan absoluut parkeergarages nodig zijn dan maar aan de rand van Nijmegen.

Maar het plan voor de garage is niet kapot te krijgen. In de periode '74/'78, als er een PvdA-CDA-college zit, komt het herhaaldelijk tot botsingen in de raad. CDA en VVD willen per sé Plein 1944 – het hartje van het centrum – als parkeerplek inrichten. De machtige middenstanders van Nijmegen lobbyen sterk voor dit ideaal: CDA en VVD luisteren er graag naar. In '77 dreigen de PvdA-wethouders met opstappen als een en ander doorgang vindt. En er komt zoals immer een compromis waar niemand echt gelukkig mee is: een garage op de Zeigelhof, op honderd meter afstand van eerdergenoemd plein.

Na de raadsverkiezingen van '78 komt er een CDA-VVD-D'66-college; er begint een linkse samenwerking tussen PvdA, PPR, PSP en SP te groeien. Links gaat zich achter de argumenten van de PPR tegen de garage opstellen. Ondertussen is na al die jaren het plan zelf nog in een voorbereidend stadium. Dit omdat enkele buurtbewoners een beroepsprocedure hebben aangespannen tegen de bouw, waarbij ze flink werden geholpen door PPR-raadslid Joop de Zeeuw. De Kroon geeft de buurt ongelijk – de bouw kan beginnen.

Eind 1980 en begin 1981 gaat het werk van start. Intussen zijn de woningen die afgebroken moeten worden voor de bouw gekraakt en op 15 januari doet de oppositie opnieuw een beroep om die bouw toch niet door te laten gaan. Onderwijl richten de krakers barri-

den op en de eerste incidenten zijn een feit.

Dan gebeurt er iets dat veel (linkse) mensen niet meteen begrijpen: de oppositie komt met een compromisvoorstel waarin zij vraagt af te zien van de bouw van de Zeigelhofgarage en die garage toch op het Plein 1944 te bouwen. Zodoende wordt de woningnood niet groter dan zij al is en krijgen CDA en VVD en middenstand voor een deel hun zin. De krakers zien na enig nadenken dat compromis wel zitten.

Uit: IGLO, nummer 2, '81

Water in de wijn

Dit aanbod van links is na lange discussies tot stand gekomen. Ook de Nijmeegse PPR – bestuur en fractiegroep, die in de zaak constant samenwerken – heeft het er moeilijk mee gehad. En meer dan een PPR'er zet vraagtekens bij dit gesjoemel. Wat zijn de argumenten van de PPR om toch een garage te laten bouwen in het centrum?

- Er is, aldus de PPR en ander links, een beweging in de stad die om politieke vertaling van haar eisen vraagt: géén Zeigelhofgarage, wél woningen. Niet aansluiten bij die beweging kan alleen maar leiden tot een verdere vervreemding tussen burger en bestuur. En het geeft de extreme krachten binnen die beweging meer kans zich waar te maken. Het vast houden aan je principes, zo zegt de PPR, levert misschien een zuiver geweten op maar in elk geval géén band met de groepen waar je als partij voor opkomt.

- Je moet alles in het werk stellen om de geweldspiraal die aan het ontstaan is, om te buigen. Dat betekent, aldus PPR-Nijmegen, dat je best wat water in je wijn mag doen. Aldus.

Gebruik geen geweld

Het compromisvoorstel wordt afgevoerd. Dat gebeurt op vrijdag 20 februari; in het daaropvolgende week-end wordt van verschillende kanten nog geprobeerd een vreedzame oplossing te bereiken. Zo verzoekt de PPR aan de Raad van Kerken een poging te doen, die het CDA ook al niet ziet zitten.

En de rest heeft u groot opgemaakt in de krant kunnen lezen. Die maandag om zes uur 's morgens begint de ontzuimingsactie. De ME ramde zich in rap tempo door de duizenden demonstranten heen; vreedzaam protest leverde uiteindelijk bloed en tranen en vooral frustratie op. De burgemeester stuurt tevoren nog een stenciltje rond.

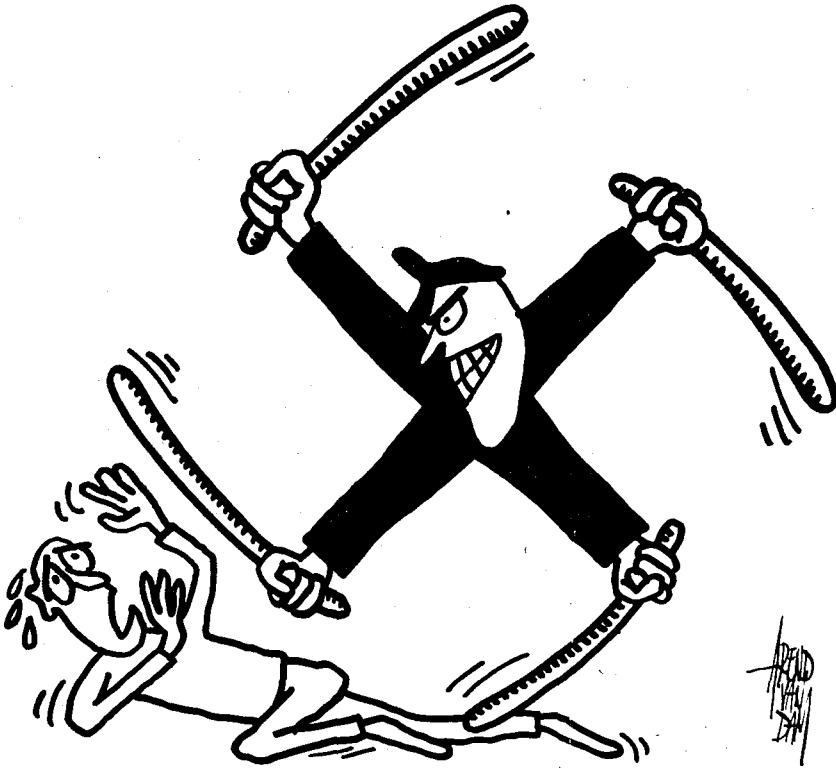
Een deel van de tekst:

NOGMAALS

1. **GEBRUIK GEEN GEWELD**
2. **GOOI NIET MET MOLOTOV-COCKTAILS, BRANDFLESSEN EN DERGELIJKE**
3. **VERWIJDER U.**

Punt 1 en 3 hadden politie en marchaussee ook wel in hun kop kunnen prenten.

DEED OVERLOPEN...

Na de ontruiming beginnen de vier oppositiepartijen samen met CPN en aktiegroepen aan een strijd om de burgemeester af te laten treden. Die man, zo zeggen ze, heeft het beleid niet in de hand, negeert de gevoelens van de Nijmeegse bevolking en bracht als enige oplossing een geweldgolf. Weg ermee. Een dik tevreden minister Wiegel feliciteert de burgervader met zijn geslaagde opruimactie. Duizenden Nijmegenaren zetten hun handtekening onder een petitie om hun eerste man van de stoel te krijgen; wat wel tevergeefs zal zijn.

Een hoopgevende aktie

En hoe nu? De Zeigelhofgarage zal er nooit komen, denkt de PPR-Nijmegen. Ook D'66 vindt nu dat die garage op die plaats echt niet kan. Maar dan nog hebben CDA en VVD altijd nog één stem meer in de raad. Het CDA wil echter ook af van de Zeigelhofgarage maar zal hiertoe pas besluiten als het een alternatief op tafel kan leggen om de achterban stil te houden. Dus zullen uiteindelijk de woningen in het gebied wel worden gebouwd en wordt de wens van de beweging na bloed, zweet en tranen toch gehonoreerd.

Natuurlijk is het niet alleen de Zeigelhofaffaire geweest die al die mensen de straat op kreeg. Deze zaak was echter voor veel mensen de druppel die de emmer deed overlopen. Nu pas werd voor veel Nijmegenaren duidelijk wat voor beleid de politieke meerderheid voerde. En hoe je je er tegen kan verzetten. Nijmegen is een stad met problemen: 18.000 woningzoekenden en 14% procent werklozen (Nijmegen telt 150.000 inwoners). De mensen hebben moeten aanzien dat de gemeente het mooiste stukje van hun land liet verkrotten, doelbewust.

Waar mensen tot het besef komen dat er wordt gesold met hun problemen en belangen, is één vonk genoeg om dat besef om te zetten in aktie. En dan moet zelfs een instituut als het CDA nadenken en beleid aanpassen. Dat geeft hoop.

Voor de PPR moet dit een positieve ervaring zijn. Hier werd duidelijk dat als de parlementaire hand is verlamd, de buitenparlementaire met succes het werk kan overnemen. Laten we hopen dat Nijmegen in beweging blijft. En laten we hopen dat Nijmegen met zijn aktie een voorbeeld vormt voor vele andere plaatsen in Nederland.

Studiedag Studentenbeweging en politiek

Het Studentenoverleg PPR en de Stichting Jongerenwerk in de PPR organiseren 4 april een studiedag. Thema is: bezuinigingen in het onderwijs. Er wordt met name gesproken over bezuinigingen in het wetenschappelijke onderwijs. Op de bijeenkomst spreken mensen van de PPR en de studentenbond ASVA.

De plaats is Cunera, Nieuwe Gracht 32 in Utrecht. Het begint om half elf in de ochtend en gaat door tot een uur of vier 's middags. Je kunt je voor de dag aanmelden bij de SJW, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Tel.: 020 - 228461.

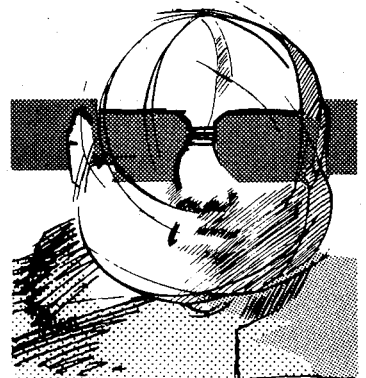
Aktieredakteur

Hans Verstraaten is sinds 1 maart de nieuwe politieke redakteur van de PPR-aktiekrant, waarin van zijn hand al interviews zijn verschenen met Marten Vente en Wim de Boer. Daarnaast verzorgt hij de voorlichting voor het partijbestuur. Walter van Opzeeland blijft de coördinatie (technische produktie, opmaak enz.) verzorgen in samenwerking met Menne Vellinga.

Kongres

PPR-Stichtingen, aktiecentra en groepen die op het kongres van 11 april a.s. een kraampje willen, moeten dit zo snel mogelijk melden aan het Partijbestuur. Bel dus 020 - 227342/247570

*geen troep op de stoep
haal geen streep door
hun bewegingsvrijheid*

AKTIEGROEP VAN BLINDEN EN SLECHTZIENDEN — 010 - 81 72 05

De buiten-parlementaire hand

Na drie jaar vice-voorzitter te zijn geweest, hield Egbert Boeker het in januari wel voor gezien. Tijd voor een afscheidsgesprek. De kernfysikus van de Vrije Universiteit en de PPR-politicus over

verleden en toekomst van de partij, Bob Goudzwaard, zijn houding en de PvdA. Een interview met en zonder emotie.

'PPR MOET PARLEMENTAIR BLIJVEN'

HANS VERSTRAATEN

Tussen zijn stapeltje geweigerde stukken heeft Egbert Boeker een verhaal gestopt dat was bestemd voor het boek ter gelegenheid van het 12½-jarig bestaan van de PPR. De samenstellers wezen het af. Fragment: „In dit geheel vind ik het wat jammer, dat het programma de oude uitspraak van vier jaar geleden herhaalt, dat de PPR zich zal inspannen Nederland los te maken uit de NAVO. Het is immers niet duidelijk, en wordt niet beargumenteerd, dat dit een begin zal zijn van ontmanteling van de NAVO en een bijdrage levert aan het tot stand komen van een kollektief veiligheidssysteem.”

De schrijver vervolgt dan: „Ik denk dat de genoemde passage weer de spanning toont tussen hoofd en hart. Natuurlijk hebben wij allen in de PPR een grote afkeer van de NAVO-politiek en een afkeer van Van Agt c.s. die zich zo met hartelust bij de NAVO aansluiten. Toch zal je dan als partij voortdurend de weg moeten uitstippelen die leidt tot het doel.

Ik heb er persoonlijk moeite mee dingen te lanceren, die wel goed in het gehoor liggen – zoals „Nederland uit de NAVO” – maar die niet veel meer zijn dan een slag in de lucht.” Aldus het fragment.

„Waarom,” vraag ik aan Boeker, „is dat verhaal nou afgewezen?”

Hij puft even aan zijn sigaar: „Mischien omdat het niet de grote hoop geeft voor de PPR die men in zo'n boek wil hebben. Het is verre van propaganda.”

„En het is,” merk ik op, „tegen het zere been van meer dan één PPR-lid”.

„Ja? Ja, dat zal het ook zijn. Maar laat ik nog toelichten. De PPR heeft op haar NAVO-kongres gezegd dat we uit die NAVO moeten. Een hersenschim is dat. Ik kan het best billijken hoor, maar het blijft een hersenschim. Want als je uit dat bondgenootschap treedt, moet je wel even vertellen wat je met de Europese Gemeenschap doet. De militaire en economische zaken zijn zó verweven, dat het absurd is om te zeggen: we blijven wel in die Europese Gemeenschap. Zo'n redenering is niet logisch.”

„En dan krijg jij natuurlijk weer te horen,” zeg ik, „dat je met je hoofd, nooit met je hart werkt.”

„Meerdere malen gehoord, ja. Dat imago krijg je ook: de cleane intellectueel. Waar is toch zijn emotie? Vertrouw die man niet helemaal. Ik weet nog dat ik een keer was gevraagd naar het provinciaal actiecentrum in Limburg te komen. Er was erg op aangedrongen, dus ging ik. Ik praatte over de grote technieken en hun problemen. Dat je die problemen heel ver-

slapen; fysiek is het niet meer op te brengen. Ik moest kortom kiezen tussen PPR en Vrije Universiteit. De PPR eiste veel aandacht op en dat werk versnipperde vooral mijn aandacht. Aan de universiteit was en ben ik bezig met een aantal punten van onderwijsvernieuwing.

Daar komt bij dat ik nog steeds kernfysikus ben. De laatste drie jaren vin-

EGBERT BOEKER OVER VERLEDEN EN TOEKOMST VAN DE PARTIJ

schillend kunt en moet benaderen. Dat je mikro-, mezzo-, makro-risico's hebt. Ik was dus flink aan het onderwijzen, wat nu eenmaal mijn beroep is. En ik kwam tot de slotsom: kernenergie, kan dus niet; kernwapens kan helemaal niet; over risico's van grote chemische fabrieken valt te praten. Een heel clean verhaal, en dat komt dan in PPR-kringen niet over. Iemand vertelde dat toen tegen me en vervolgens reageerde ik inderdaad emotioneel, ik probeerde het althans. En toen was het natuurlijk goed. Dan is het net of het echter is.”

„Maar je vindt het niet leuk om te doen.”

„Nee, helemaal niet. Zo ben ik ook niet.”

De wijze waarop Egbert Boeker op een stoel zit zegt wel wat over de man. Kaarsrecht, op een hoge, ongemakkelijke stoel. Antwoorden is de zaken op een rijtje zetten en keurig eindigen met een konklusie. Wie het niet terstond begrijpt, krijgt een kleine irritante blik. Dom volk! Het is een houding die hem als gegoten zit maar nooit tot mateloze populariteit zal leiden. Hij zit er niet mee. Ik vraag hem waarom hij, vroegtijdig, het partijbestuur verliet.

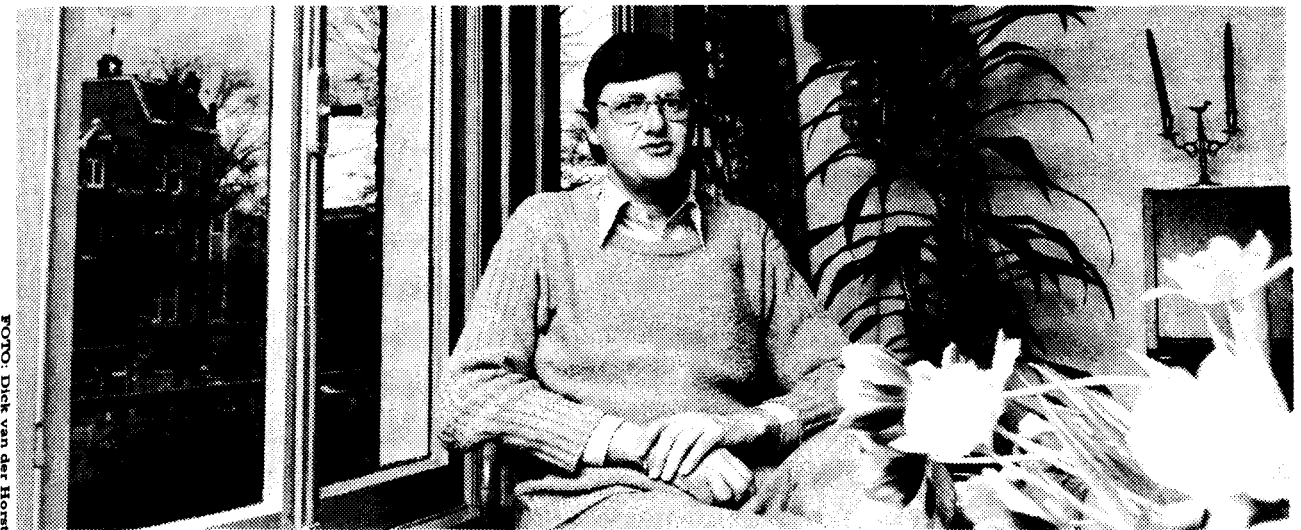
„Vorig jaar zomer merkte ik dat het niet meer ging. Ik wilde vernieuwend bezig zijn aan de Vrije Universiteit; ik was vice-voorzitter van de PPR, en ook nog huisvader. Een combinatie bleek niet mogelijk. Dat merk je bijvoorbeeld als je een nacht niet meer kunt

gen collega's een deel van die taak op, en dat kun je niet blijven eisen. Dus ik was van plan per november 1980 te zeggen: ik stap op PPR, ik doe het niet meer. Toen bleek dat na die zomer Bob Goudzwaard een aantal politieke klubjes waaronder de PPR wilde uitnodigen om over politieke vernieuwing te praten. Eventueel zou dat een afsplitsing binnen het CDA kunnen veroorzaken. In de kantine van mijn universiteit – waar Goudzwaard uiteraard ook komt – merkte ik dat die vernieuwing veel kans had van slagen. Toen meende ik dat politieke vernieuwing in Nederland een hogere prioriteit had dan onderwijsvernieuwing aan de VU. Bovendien was er binnen de PPR niemand te vinden om mij op te volgen. Zo besloot ik het nog een jaartje te doen.

Uiteindelijk liep Goudzwaard op niets uit, dat is bekend. Ik moest opnieuw een keuze doen; het resultaat is bekend. Dat is het hele verhaal.”

„Je verliet niet teleurgesteld het partijbestuur? Omdat onderhandelen met Goudzwaard nul komma nul opleverde?”

„Laat ik dit zeggen: ik vind het héél jammer voor de politieke vernieuwing in Nederland. De oorzaken van dat falend overleg lagen bij de politieke kortzichtigheid van Niet Bij Brood Alleen en de Evangelische Progressieve Volkspartij; de plannen van Bob Goudzwaard werden verworpen om-

dat hij de Bijbel niet noemde, daar komt het wel op neer. Toen knapte het overleg met de PPR."

Hij grinnikt op de manier waarop mensen binnenpretjes naar buiten brengen en zegt dan: „Een ander punt is natuurlijk, dat als het goed was gelopen het binnen de PPR wellicht volledig fout was gegaan. Nog een geluk dat het zover niet is gekomen!"

Dan was het misgelopen binnen de partij? Een scheuring?

„Ja, wellicht ja. Dat denk ik wel. Een lijst PPR/Goudzwaard had niet gekund. Op grond van het feit . . ." – vervolgens zwijgt hij vijftien seconden – „. . . dat de meerderheid in de PPR mensen wantrouwt die nog regelmatig naar de kerk gaan. Binnen de PPR zijn er, denk ik, drie groepen mensen. Groep één bestaat uit regelmatige doch kritische kerkgangers. Groep twee uit mensen die de kerk met een brok frustratie de rug hebben toegekeerd. En de derde groep uit mensen zonder kerkelijke achtergrond. Alle drie zijn ze ongeveer even groot; ik hoor bij één.

Nou, van groep twee heb je het meeste last. Kijk, groep drie is op grond van argumenten tegen zo'n samenwerking met NBBA-achtige mensen. Die zijn rationeel. Iemand als Jack Verduyn Lunel (Partijbestuurslid en Kamerkandidaat, H.V.) vindt samenwerking in dat verband gewoon zinloos, daar is mee te leven. Maar die tweede groep is erg moeilijk om mee om te gaan. Ze zijn emotioneel tegen en dan houdt het op. Kan je ook niet meer rustig praten. Daarom had een voorstel tot samenwerking het niet gehaald. Ook al had-

den Bas de Gaay Fortman en Ria Beckers het gesteund, wat ze wel hadden gedaan. Inhoudelijk kon het: tijdens de gesprekken met Goudzwaard hebben we van onze PPR-standpunten niets hoeven in te leveren, absoluut niets." *Elektoraal was het best gunstig geweest. Jij lijkt me iemand die dat niet onbelangrijk vindt.*

„Natuurlijk, het gaat toch alleen om zetels uiteindelijk. Als je wilt dat ze rekening met je houden, moet je vijf of zes zetels hebben. Zo simpel is dat. Ik had indicaties dat zo'n lijst PPR/Goudzwaard goed zou werken. Mensen die tot nu toe Partij van de Arbeid, CDA of D'66 stemden waren vast van plan op zo'n lijst te stemmen. Dat komt omdat Goudzwaard geen extremistische figuur is, en veel mensen hebben het idee – ten onrechte overigens – dat de PPR extreme ideeën heeft.

Niet dat ik Goudzwaard zo'n groot politikus vind hoor. Want hij zit nu zonder partij en met weinig invloed. Dat is toch de slechtste zet die je als politikus kunt doen. (Lacht). Maar inhoudelijk vind ik hem erg creatief. Hij weet gewoon een heleboel mensen te inspireren. Ik heb gezien hoe hij een forum voorzat met vijfhonderd kerkmensen in de zaal. Dan zie je die bewondering, hij spreekt aan. Ik bewonder hem; ja." *En hoe moet de PPR nu de verkiezingen in?*

De voorspelling: „Ik verwacht als minimum twee, als maximum zes zetels. De uitslag zal naar mijn gevoel worden bepaald door de politieke omstandigheden in Nederland. Die heb je maar zeer ten dele zelf in de hand. Belangrijk is hoe je er als PPR op inspeelt.

Ik vind het een goede zaak dat er enerzijds een lijstverbinding komt tussen PSP en CPN, en anderzijds tussen PPR en PvdA. Omdat zo blijkt dat we bereid zijn met de PvdA te regeren, maar we houden onze eigen standpunten. Je kan tegen de kiezer zeggen: als je progressiever wilt stemmen dan Den Uyl, stem dan op ons. Je moet trachten onze inhoudelijke sterke punten te profileren."

En die zijn?

„De PPR-Schriften (boekwerkjes waarin dieper op partijstandpunten wordt ingegaan en waarvan Boeker mederedakteur is; H.V.). Daar blijkt vooral uit waar we vóór zijn. De mensen denken al snel: jullie zijn tegen kerncentrales, tegen kernwapens, overal tegen. In die schriften reiken we alternatieven aan en werken die inhoudelijk verder uit.

Bovendien moeten we nu niet krampachtig tegen aktiegroepen en IKV'ers gaan zeggen: kijk, wij zijn de partij die jullie standpunten vertolkt. Laten we tonen dat onze standpunten niet alleen binnen de PPR leven. Ik vind het helemaal niet zo gek te vertellen dat onze ideeën dicht liggen bij die van Goudzwaard; hij zegt zelf ook het dichtst bij de PPR te zitten. En je moet beklemtonen dat onze standpunten ook internationaal leven."

Bijvoorbeeld?

„Bijvoorbeeld op het gebied van ontwapening naar België kijken. Als je op dat gebied met België dingen kunt bewerkstelligen, is dat zóveel effectiever. Nederland en België vormen op dit moment de sleutel van de NAVO. In België leeft het ook – nog niet zo sterk als hier, maar je moet er op inspringen, naar samenwerking streven."

Egbert Boeker (43) is afkomstig uit anti-revolutionaire huize. In de vroegste PPR-jaren was hij wel geïnteresseerd in de nieuwe partij, maar hij vond toch

Beklemtonen dat PPR-standpunten ook internationaal leven

In de PPR spanning tussen hoofd en hart

dat zij te weinig aktie voerde tegen kernwapens. Als sterk anti-kernwapenman hield hij het voorlopig bij de PSP. Bas de Gaay Fortman ging de partij aanvoeren en er kwam een kongres dat stelling nam tegen de wapenwedloop. Boeker trad toe.

Toen woonde hij nog in het plaatsje Nieuwkoop waar de PPR niet meer dan zeven leden telde. Hij werd er voorzitter. Langzaam maar zeker begon hij zich in de partij thuis te voelen.

In 1977 kwam hij in het partijbestuur. „Ik herinner me de sfeer van de eerste jaren als goed, leuk, inspirerend. Overal meningen om je heen, flinke en goede diskussies. Mooie tijden. Ik vermoed nu – maar het is niet meer dan een gevoel – dat de sfeer niet meer zo goed is. De verbetering waarmee op kongressen wordt gediskussieerd staat me tegen. Dat is niet goed. En als mensen hun zin niet krijgen zie je ook nog dat ze afhaken. Misschien was dat vroeger net zo en zag ik dat in mijn onnozelheid niet, dat kan. Maar als je als partijbestuurslid eenmaal de ins en outs kent merk je het volop. Dan zeg je: de sfeer laat erg te wensen over. Het vertrouwen in het partijbestuur was ook nooit groot, er werd erg weinig mandaat gegeven als het bijvoorbeeld ging om onderhandelingen met dat NBBA. En dat stoorde me.”

En de vice-voorzitter kwam meer dan eens als storend bij leden over. „Ik ben niet de man om het land rond te reizen en alle aktiecentra langs te gaan. Ik denk dat dat nog weleens weerstanden opriep, dat ze dachten dat ik een beetje bekakt bezig was. PPR-mensen zijn zachte en vriendelijke mensen; ik niet. Ik houd er van zakelijk en hard te zeggen wat ik vind. Men vertelde me toen: „Dat moet je zo niet doen. Moeilijke boodschappen moet je in een heleboel woorden verpakken.” Ik heb dat niet altijd gedaan, ik wil mezelf blijven. Maar een beetje meer takt was misschien goed geweest.

Een echt zwak punt: ik ben snel geïrriteerd als mensen mij niet direkt begrijpen. Aan de Vrije Universiteit ben ik gewend dat mensen aan een half woord genoeg hebben. In de PPR is dat meestal niet zo. Daar paste ik me wat slecht bij aan. Een elitaire houding, natuurlijk.”

Hij kwam tegelijk met Herman Verbeek in het partijbestuur. Beiden kenden de partij slecht. „We waren onbeschreven vellen papier. Het eerste jaar gebruikten we om ons te oriënteren.

Er heerste een malaisestemming en we hebben geprobeerd te analyseren welke kant we opmoesten. Wat waren de zwakke punten? Heel veel mensen waren naar de Partij van de Arbeid overgestapt. We waren veel kader kwijtgeraakt, in Rotterdam was zelfs de hele partijtop verdwenen. En je kunt niet ongestraft je top verliezen. Inhoudelijk was het ook allemaal niet best. Heel wat aktiegroepen hadden onze punten overgenomen. Dan is er weinig nieuws te doen. Dan krijg je een regering die vier jaar lang pas op de plaats maakt; dat leidt er toe dat de creativiteit binnen de partij verdwijnt. Daarbij zag je dan ook nog eens dat bijvoorbeeld mensen in de themagroep Milieu heel nuttig werk élders gingen doen.”

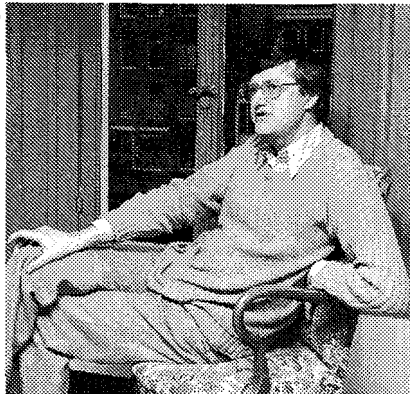

FOTO: Dick van der Horst

Een regering die pas op de plaats maakt zou binnen deze partij toch juist creativiteit moeten opleveren?

„Maar wat kun je doen? Je kunt een Kamerlid vragen laten stellen en dat is het dan. Het is veel leuker om in een plaatselijke aktiegroep iets te doen.” En aktiegroepen tonen voorliefde voor grote partijen.

„Natuurlijk, ik begrijp dat ook. Aktiegroepen gaan landelijk de grote partijen benaderen. Want dan kunnen ze naar een meerderheid voor hun doeleinden streven. De grote partijen zijn daar ook niet altijd vies van, ze moeten aan hun kiezers denken. Kijk, het probleem is: aktiegroepen benaderen de grote partijen. Pas als blijkt dat die niets met hun standpunten en eisen doen, komen ze bij de kleintjes aankloppen. Maar zeker de Partij van de Arbeid heeft best een aantal punten van aktiegroepen overgenomen. Bijvoorbeeld het sluiten van kerncentrales. En zelfs D'66 vindt dat nu. Dat is héél revolutionair.

„Je ziet dat ook bij het IKV. Die noemt

de PPR nooit in haar publikaties; we denken al ongeveer gelijk, dus wat zouden ze zich nog druk maken. En dan weer: de Partij van de Arbeid heeft op haar kongres een uitspraak gedaan tegen modernisering van kernwapens. Je kan natuurlijk zeggen dat zoiets niet ver genoeg gaat – en dat is mijn mening – maar je moet wel bedenken dat dit héél revolutionair is. Het is de enige partij in West-Europa die dat in hun programma heeft staan. Daar moet je niet zomaar even je neus voor ophalen.”

Nou we toch bezig zijn het meerderheidsstandpunt van het PvdA-partijbestuur – hou voorlopig één à twee kerntaken – vind je misschien ook niet onaardig van die partij.

Na een lange, lange denkpaauze: „Die kongresuitspraak van de Partij van de Arbeid kun je zo gebruiken, dat bijna alles bij het oude blijft. Geen modernisering is het enig sterke punt. Maar 't is in elk geval een bepaalde stap en ik ben best bereid in onderhandelingen te zeggen: weeg een paar dingen tegen elkaar af. En als het dan bijvoorbeeld mogelijk zou zijn in West-Duitsland een aanzienlijke reductie te krijgen van een bepaald aantal kernwapens in een proces en hier voorlopig enige taken behouden, dan is dat aanvaardbaar. Want het gaat om de grote lijn. Alleen: ik vertrouw het Den Uyl niet toe. Die man heeft er op dat gebied nog niks van gemaakt, in zijn politieke loopbaan. Dat is een probleem.” Hij neemt nog een slok koffie en wacht rustig tot de verslaggever het allemaal heeft opgeschreven. „We hebben nu zeventien kernwapens in het Westen. Die zijn niet van vandaag op morgen verdwenen. Prioriteit is kijken hoe je ze in tien of twaalf jaar tot nul kunt reduceren en wat Nederland daaraan kan doen. Ik kan me heel goed voorstellen dat dat stap voor stap kan plaatsvinden.” Hij kijkt de verslaggever aan. „Kijk, jij zit denk ik niet in een bepaalde structuur wat je dagelijks werk betreft. Maar ik werk aan de Vrije Universiteit in een structuur; je moet dan met alle mogelijke mensen rekening houden en met machtsstructuren. Dan merk je hoe moeizaam processen lopen en dat je niet van de ene op de andere dag dingen kunt wijzigen. Dan ga je zeggen: ik wil daar en daar heen, maar ondertussen best even geneoegen nemen met iets anders dat in de goede richting gaat. Zo kom je 'n heel stuk verder.

Als Van der Stoep of Den Uyl dit zouden moeten gaan doen, zou ik er geen enkel vertrouwen in hebben. Maar als, bijvoorbeeld, de PPR een minister van ontwapening mocht leveren in een links kabinet die op gebied van ontwapening een flinke vinger in de pap

Politieke kortzichtigheid (ook) bij NBBA en EPV

heeft, kun je best met PvdA en D'66 over zo'n kabinet onderhandelen. Waarom niet?"

Het is geen al te bemoedigend gesprek geweest. Af en toe heeft Boeker opmerkingen over de partij geplaatst die snel werden gevolgd door de zin: „Maar schrijf dat maar niet op.” Hetgeen gebeurde. Het bemoedigende: „Ik stelde op het kongres: researchkernreactoren moeten, onder bepaalde veiligheidsvoorwaarden, blijven bestaan. Daar heb ik heel erg m'n best voorgedaan op het kongres, voor mij was dat een cruciaal punt. Als men had gevonden dat ook researchreactoren niet mogen, was ik uit de PPR gestapt.

Het bemoedigende is dat ik op zo'n kongres precies kan uitleggen hoe dat nu precies zit met dat soort reactoren. Als je daarvoor tien minuten neemt wordt er ook geluisterd. Echt geluisterd. En dan nemen ze ook met een tachtig procent meerderheid je standpunt over. Terwijl men emotioneel geneigd is te zeggen: ook die dingen weg. Dat geeft me hoop.

In dat stuk voor het 12½-jarig bestaan van de PPR dat dus geweigerd is – en dat weigeren zit me verschikkelijk hoog! – noem ik dat hoofd en hart. Als je naar de PPR kijkt zit er een spanning tussen wat je met je ratio doet en met je hart. In ons program stond: school-

kinderen kiezen hun eigen onderwijzer. Dat hebben we als redactie veranderd in: meebeslissen over. Als je je gevoelens de vrijheid geeft kun je nog weleens in extreme posities terecht komen."

Voor alle zekerheid voegt hij er snel aan toe: „Die spanning tussen hoofd en hart heb ik ook hoor. Natuurlijk.”

Een niet geweigerd stuk van Egbert Boeker stond op 25 februari in De Nieuwe Linie. Het is een recensie van „Alledaags Socialisme”, de gebundelde standpunten van Wouter Gortzak over de PvdA. Op het einde van de recensie brengt Boeker de functie van de PPR ter sprake: „En voor de anti-parlementaire beweging is de PPR überhaupt niet interessant. Als deze tendens zich doorzet dan zal de PPR het in de toekomst vooral moeten hebben van haar parlementaire betekenis. En dat daarbij een zekere minimale omvang noodzakelijk is, dat spreekt vanzelf.”

Paul van der Hijden uit partijbestuur

HANS VERSTRAATEN

Paul van der Hijden heeft zijn functie als algemeen sekretaris van het Partijbestuur voortijdig beëindigd. Sinds kort is hij PPR-statenlid voor de provincie Limburg; beide functies combineren bleek hem niet mogelijk. In tussentijd zal vice-voorzitter Wim de Boer de taak van algemeen sekretaris op zich nemen. Paul van der Hijden blijft voorlopig echter bestuurslid.

Als algemeen sekretaris was Paul van der Hijden het rustige middelpunt van het bestuur, een „grijze eminentie” als men wil. Hij kwam in 1977 in het partijbestuur en nam een klein jaar later de portefeuille van sekretaris op zich. Dat betekende o.a. dat hij de man was die de kontakten met andere partijen onderhield en diverse andere, vooral praktische functies op zich nam.

Paul van der Hijden (57) behoort tot die grote groep mensen die we gemakshalve maar doorgebroken katholieken noemen. Hij is een geboren en getogen Limburger, oprichter van de KVP-jongeren in Maastricht (vlak na de oorlog), en oprichter van het Geleense Centrum voor Staatkundige Vorming, een studie- en vormingsinstituut van de KVP. Directeur van dat centrum was toentertijd Jacques Aarden, de latere PPR-oprichter. Zo ontstonden de eerste kontakten.

Vanaf 1968 is Paul van der Hijden zich meer en meer betrokken gaan voelen bij de PPR. Eerst als sympa-

thisant en stemmer, later als provinciaal voorzitter. In Limburg hield hij zich met verscheidene akties bezig, ondermeer 'n aktie om de veel te lage mijnpensioenen omhoog te krijgen. Een geslaagde strijd. Als Statenlid zal Paul het voortaan alleen moeten klaren; hij is de enige PPR'er in de Provinciale Staten.

FOTO: Paul van der Hijden (zelfportret)

„Dat is frustrerend, zeker. Het CDA heeft de absolute meerderheid, ze kunnen zaken tegenhouden als dat ze uitkomt. Daarom moet je ook op een andere wijze werken. Met een andere toon: minder partijpolitiek, meer inhoudelijk argumenten aandragen.

Dat is in dit geval de enige manier om verbeteringen door te kunnen voeren.

Is dat nou niet moeilijk, PPR-lid zijn en een hoge functie bekleden bij een Limburgse multinational als DSM? Nee, niet echt. Bij een kleine onderneming was het wellicht moeilijk geweest, niet bij DSM. Het is een bedrijf waar mensen uit allerlei windstreken en van diverse pluimage bij werken. Dat betekent dat het toleranter is.

„Ik heb binnen DSM altijd radikale ideeën verkondigd en ook de kans ervoor gekregen. Maar het blijft zo, dat zie je ook bij het personeel, dat het CDA dé boventoon blijft voeren. Bij ons is men nog steeds wat feodaal ingesteld: je klampt je aan je leenheer vast, het CDA dus. Zo krijg je die traditie.”

Maurits Henkemans vertrekt

Drie jaar lang heeft Maurits Henkemans gewerkt bij de Studiestichting van de PPR. Als ekonoom heeft hij de visie van de partij helpen uitbouwen op de „ekonomie van het genoeg”, het „vastlopen van de verzorgingsstaat”, onze werkgelegenheidskeuzes en de reorganisatie van inkomens en uitkeringen via het recht op 'n basisinkomen voor iedereen. In het PPR-program 81-85 is dat alles samenhangend opgenomen.

Maurits verwisselt nu van baan: hij treedt in dienst bij het ministerie van ekonomische zaken. Hij blijft binnen de PPR werkzaam, onder meer als lid van de Themagroep Macht.

EERSTE KAMER GEEN BEDREIGING VOOR PROGRESSIEF KABINET

BAS DE GAAY FORTMAN

De „Tweede Kamer” heeft die naam, omdat er ook een „Eerste Kamer” is. Dat woordgebruik correspondeert niet met de politieke werkelijkheid. Het politieke *primaat*, zo erkennen ook de leden van de Eerste Kamer, berust bij de Tweede Kamer.

Heroverwegen

De wijze waarop de politieke verantwoordelijkheden zijn verdeeld komt onder meer tot uitdrukking in de toekenning van bevoegdheden bij wetgeving. De Eerste Kamer mist het recht van amendement (wijzigen van wetsontwerpen) en het recht van initiatief (indienen van wetsontwerpen). Zij wordt wel genoemd een Kamer van heroverweging.

De besluitvorming zoals die zich in het „gemeen overleg” tussen Regering en Tweede Kamer heeft voltrokken staat in de Eerste Kamer opnieuw ter discussie.

Het spreekt vanzelf dat de Eerste Kamer niet goed tot haar recht komt als zij die eerdere besluitvorming nog eens helemaal gaat overdoen.

Wil zij een nuttige functie vervullen, dan moet de Eerste Kamer *wetsontwerpen* toetsen aan beginselen van behoorlijke wetgeving (democratie,

rechtszekerheid, consistentie, uitvoerbaarheid) en het *beleid* aan de vraag of daarvan ook op lange termijn gunstige gevolgen mogen worden verwacht.

Afschaffing

De PPR pleit, zoals bekend, voor afschaffing van de Eerste Kamer. Na het proces van wetswijziging in de Tweede Kamer kan het daaruit resulterende wetsontwerp voor heroverweging naar de Raad van State worden gezonden. Deze zou het dan kunnen terugsturen voor een tweede lezing waarna de kous af is.

De marginale toetsing van het beleid kan plaatsvinden door het openen van de mogelijkheid tot een referendum. De Eerste Kamer kan dan verdwijnen. Zo is het nog onlangs door de PPR-fractie in de Eerste Kamer bepleit bij het debat over herziening van de bepalingen in de grondwet aangaande het parlement. De meerderheid in zowel Tweede als Eerste Kamer voelt daar evenwel niet voor.

Het spreekt vanzelf dat de PPR intussen probeert in de Eerste Kamer zoveel mogelijk goed te doen. De vrees die dezer dagen in progressieve kring leeft is evenwel niet dat de Eerste Kamer te weinig goed zal doen maar dat zij kwaad zal doen.

Als de verkiezingsuitslag straks de vorming mogelijk maakt van een progressief meerderheidskabinet, zal de Eerste Kamer dat dan niet alsnog belleten?

Kabinetsformatie

Welnu, de Eerste Kamer kan in geen geval voorkomen dat een kabinet er komt. Hoewel de opdracht tot kabinetsformatie sinds jaar en dag spreekt van vertrouwen of steun in „de volksvertegenwoordiging”, wordt de vraag of daaraan is voldaan uitsluitend getoetst aan de houding van de fracties in de Tweede Kamer.

In de kabinetsformatie spreekt de Eerste Kamer dus niet mee. Maar kan zij dan wellicht toch nog een kabinet heensturen bij zijn eerste verschijnen in de Senaat? Dat kan inderdaad wel, maar dat doet zij niet. Het zou namelijk volstrekt in strijd zijn met het ook door de Eerste Kamer erkende politieke *primaat* van de Tweede Kamer. Niet is uitgesloten dat de Eerste Kamer in een

motie zich kritisch uitspreekt over de wijze waarop het kabinet is tot stand gekomen – bij het kabinet Van Agt heb ik zelf getracht de Kamer tot zo’n uitspraak te verlokken – maar aan het resultaat van de formatie verandert dat niets meer.

Onwaarschijnlijk is ook dat de Eerste Kamer tegen een begroting van een door haar ongewenst geacht kabinet gaat stemmen. Zij zal dat slechts dan doen indien een meerderheid van de leden van mening is dat in de betreffende begroting voorzieningen zijn getroffen in strijd met de grondwet. Het kabinet zal dan wel trachten het conflict op te lossen voordat de begroting in stemming komt.

Ontbinding

In verband met de komende herziening van de grondwet wordt straks niet alleen de Tweede maar ook de Eerste Kamer ontbonden. De nieuwe Tweede Kamer zal daarna zijn samengesteld op basis van de uitslag van de verkiezingen van 26 mei 1981. De nieuwe Eerste Kamer daarentegen, wordt een weerspiegeling van de uitslag van de Provinciale Statenverkiezingen van 29 maart 1978. Dit betekent dat, wat de Tweede Kamer-verkiezingen ook opleveren, de Eerste Kamer in elk geval een CDA-VVD meerderheid behoudt.

Echt last zal een progressief kabinet daarvan vooral kunnen krijgen bij de behandeling van wetgeving ter hervorming van ons maatschappelijk bestel.

Dat heeft destijds ook het kabinet Den Uyl ondervonden. Maar ook dat kabinet heeft in zijn pogingen tot wetgeving aanzienlijk meer hinder ondervonden van de Tweede dan van de Eerste Kamer.

In de Nederlandse politiek is het voortbestaan van de Eerste Kamer nog nooit echt bedreigd geweest. Ze doet niet veel goed maar evenmin veel kwaad, zo is de overheersende mening. Maar als getornd wordt aan het politieke *primaat* van de Tweede Kamer, dan zal dit zeker veranderen. Niets is gevaarlijker voor de positie van de Eerste Kamer dan dat zij zich zelf in de politieke schijnwerpers plaatst.

Daarin ligt dan ook de hoop voor voltooiing van het wetgevend programma van het komende progressieve kabinet.

(advertentie)

KREKT OER 'T WETTER

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeezwerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1981:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

EKONOMISCH BELEID VAN KABINET-VAN AGT STAAT STIL

Begin maart werd in de Tweede Kamer het beleid van minister Van Aardenne behandeld. Geen simpele zaak, want je kunt je afvragen wat de VVD-minister nu precies heeft gedaan. En wat hij nou eigenlijk wil. Tijdens het debat herinnerde Leo Jansen de Kamer eraan, dat ook de rechtse partijen al bezig waren geweest met het zoeken naar juist beleid om onze economie op te kalefateren.

Leo Jansen: „Een motie van de PPR-fractie bij de sektornota om de Nederlandse economie echt op zijn sterke en zwakke punten te analyseren, mede met het oog op het middelgroot en klein bedrijfsleven, is door rechts in deze Kamer verworpen. Waarom eigenlijk? Was men bang voor het resultaat van zo'n analyse? Bang dat de belangen van de machtigen in de economie daardoor geschaad zouden worden?”

Hij ging in zijn rede verder in op de uiterst voorzichtige wijze waarmee Van Aardenne ombuigingen in de economische structuur wil doorvoeren. Volgens de PPR-fractie heeft de minister steeds tegenstribbelend en jaren te laat een begin van ombuiging

in zijn beleid door de keel laat lopen. Leo Jansen: „Ik denk aan de energiebesparing, minder belangstelling voor energie-intensieve industrie, kleinschalige toepassing van wind- en zonne-energie. Een minder éenzijdige benadering van stadsverwarming en warmte-krachtkoppeling. Het procedé verloopt steeds op dezelfde wijze. Een pleidooi voor nieuw beleid wordt aanvankelijk voor rot verklaard, vervolgens met vriendelijke woorden op een zijspoor gerangeerd en tenslotte bij de verkeerde trein aangehaakt. De minister zou zichzelf, zijn medewerkers, initiatiefnemers en echte ondernemers veel ergernis besparen en de samenleving veel goede diensten bewijzen door niet zo ontiegelijk zuinig te zijn bij beleidsombuigingen.”

Leo Jansen wees er nogmaals op, dat er projecten voor tientallen miljoenen liggen te wachten op gebied van energiebesparing en kleinschalige andere energie. Onderzoek blijft uit. Intussentijd, zo redeneerde hij, gaat er wel de komende vijf jaren driekwart miljard naar steenkolenonderzoek. „Hier is,” zei Leo Jansen, „sprake van een wanverhouding.” De PPR-fractie

vroeg op energiegebied nog voor twee zaken sterke aandacht: de honorering van de voorzitter van de stuurgroep Brede Maatschappelijke Diskussie, de twee ton van De Brauw dus. Daarnaast vroeg de fractie aandacht voor het feit, dat de lagere inkomens de dupe zouden worden van de gasprijsverhogingen. Onaanvaardbaar, vond Leo Jansen.

Wat betreft het salaris van De Brauw, meende Leo Jansen dat de man veel teveel gaat verdienen. Bovendien, stelde hij, heeft de minister het aanbod van kandidaten te sterk beperkt. Omdat gezocht werd naar iemand die zich niet nadrukkelijk voor of tegen kern-energie had uitgesproken. Onnodig, vond Leo Jansen.

Hij diende hierop een motie in, waarin gevraagd werd om een herziening van het salaris van De Brauw. De motie werd aangenomen met steun van heel de Kamer, behalve VVD, SGP en GPV. De regering verklaarde hem niet te kunnen uitvoeren daar er al een kontrakt was met De Brauw waar juridisch niet meer onderuit te komen was. En zo ging er weer een motie de prullenbak in.

Pax Christi boos op minister De Koning

Eind vorig jaar diende Pax Christi samen met de werkgroep Kerk en Ontwikkelingssamenwerking van de Raad van Kerken een plan voor een voorlichtings- en bewustmakingsproces in bij de Nationale Commissie Ontwikkelingsstrategie. Het ingediende plan voorzag in medewerking van Joodse en op Israël-gerichte groepen; dit om een en ander te toetsen aan de in Nederland gangbare opvattingen over het konflikt tussen Israël en de Palestijnen. Want voor je het weet krijgt een mens weer verwijten naar zijn hoofd dat hij pro-Palestijn en dus maar gelijk anti-Israël en, hup, anti-Joods is. De goede bedoelingen van Pax Christi

en Kerk en Ontwikkelingssamenwerking werden door minister De Koning kort geleden in een diepe la opgeborgen. Daar het Palestina Komitee bij het projekt was betrokken, dacht De Koning: dat kan niet goed zijn, ik hoor de verwijten van Israël-groeperingen nu al. En dus hield hij subsidie tegen. Pax Christi is hierover erg ontstemd. Zij heeft er, zegt ze, alle moeite voor gedaan om die Israël-groeperingen van het doel van dit projekt en de uitvoering ervan op de hoogte te houden. Met gering sukses. Bovendien was het Palestina-Komitee best bereid zich terug te trekken, als diverse mensen zich aan haar betrokkenheid zouden sto-

ren. Ook die geste hielp niet.

Pax Christi heeft begin maart nu een lange brief geschreven aan minister De Koning waarin nog eens wordt uitgelegd wat exakt de bedoelingen zijn. Het hele rijtje doelstellingen wordt weer opgesomd, argumenten van De Koning worden weerlegd en Pax Christi vraagt zich zelfs af of de minister het hele projekt wel serieus wil nemen.

Enfin, ondertussen zijn de voorbereidingen van het voorlichtings- en bewustwordingsplan al anderhalf jaar aan de gang. Het wachten blijft op geld.

Linkse rente is niet lager wèl veel rustgevender

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een grote bank. Op meer dan 58.000 spaarrekeningen is ruim 200 miljoen gulden ingelegd.

De ASN is een principiële bank. De enige spaarbank die het hart links draagt. En daar ook van getuigt. Door het spaargeld grotendeels te beleggen in sociaal en maatschappelijk verantwoorde projecten. Die geen lucratieve rentewinst uit Zuid-Afrika of Chili accepteert.

De ASN is een bank voor progressieve mensen. Die willen sparen met een rustig gevoel. In de zekerheid dat hun geld daar komt waar het nodig is. In de zekerheid dat hun rente - een prima rente - geen bijmaak heeft. Geef uzelf dat rustige gevoel. Neem een spaarrekening bij de ASN.

Als uw hart links zit, is uw spaarbank heel dichtbij.

Sparen bij de ASN *is sparen via uw girorekening.* *Doe het nu: u krijgt f 7,50 premie!*

Als u voor 1 juli 1981 een spaarrekening voor uzelf opent met tenminste f 50,- als eerste inleg. Bij de ASN spaart u ook thuis. Via uw giroboekje. U spaart net zo snel of u haalt net zo makkelijk weer geld op als u een giro-overschrijving doet. Meer weten? Vul snel de bon in.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Zenden in enveloppe zonder postzegel aan **Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 VB Den Haag**. U kunt ook bellen 070-47 01 81. Of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlak bij het Centraal Station).

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- het bedrijfssparen

* aankruisen wat u wenst.

002

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
Geeft rente zonder bijmaak

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

Open Brief

Zowel in haar „Open brief aan Joop den Uyl”, geschreven vóór het PvdA-kongres, als in andere uitlatingen (o.a. in het VARA-programma „In de Rooie Haan” van 7 maart j.l.), heeft Ria Beckers zich er terecht over beklagd hoe zeer belangrijke issues door m.n. de PvdA tot een partijpolitieke zaak worden gemaakt. Het meest sprekende voorbeeld daarvan is uiteraard de „besluitvorming” van het PvdA-kongres op 28 februari over het handhaven van twee Nederlandse NAVO-kerntaken in de komende vier jaar. Onder druk van de minister-president in spé nam het kongres dit besluit, en verzachtte de pijn voor „klein links” door zich tevens uit te spreken voor een progressief kabinet van PvdA, PPR, PSP en D'66, alsof die twee dingen verenigbaar zijn! Het is overduidelijk wat **Den Uyl** voor ogen staat: een combinatie PvdA-CDA-D'66, en die zal er ook wel komen, als CDA en VVD tenminste geen meerderheid halen.

PSP en CPN hebben uit e.e.a. al hun konsekwenties getrokken voor wat betreft de lijstverbinding; hierdoor blijft de PPR aangewezen op de PvdA voor haar eventuele tweede zetel?

De PPR dient de kiezer duidelijk te maken dat zij in de allereerste plaats voor haar goede programma staat, en niet voor een „regering” met welke andere partij dan ook, ook niet a priori met de PvdA, die haar principes verkanselt aan de konfessionelen. Wie tegenwerpt dat dit ons op één hoop gooit met PSP en CPN heeft misschien wel gelijk: niet voor niets staat een aantal leden van onze partij al jaren een nauwere binding met deze partijen voor, met name met de PSP. Een aantal kerngroepleden heeft na de vergadering van 7 maart (reglementair) verzocht om een extra kerngroepvergadering op korte termijn, om ons uit te spre-

ken (alsnog!) voor een zo breed mogelijke lijstverbinding van links, waar in elk geval ook de PSP aan mee doet. Voor veel kiezers is een lijstverbinding niet, zoals voor het PB, een louter technische zaak, maar wel degelijk ook een politieke; een lijstverbinding alleen met de PvdA zal na het besluit over de kerntaken en gezien onze keiharde opstelling in dezen wel heel ongeloofwaardig overkomen.

De PPR is destijds opgericht om al vóór de verkiezingen duidelijkheid te verschaffen in de politiek. De tijd is gekomen om te beseffen dat alles ter rechterzijde van PSP en CPN praktisch onaanvaardbaar is geworden voor meer dan een gedogen-de houding van de PPR.

**Mede namens POR
(Pressiegroep
Ongeruste Radikalen)**

**Wim Tigges
Den Haag**

Twee fasen

Met zeer grote verontwaardiging heb ik gemerkt dat de PPR-Eerste Kamerfractie vóór de Twee Fasen Structuur heeft gestemd. „Dit staat de ontwikkeling niet in de weg van het onderwijsbestel dat door de PPR wordt voorgestaan”, aldus de woordvoerder.

Dan zijn er twee mogelijkheden: of de fractie is stekblind voor de argumenten tegen de TFS of het PPR-onderwijsbeleid deugt niet. Want waarom is de TFS (en in het kielzog de Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs die er de structuur bij levert) een grote achteruitgang?

1. De gerichtheid op de arbeidsmarkt zoals Pais zich dat voorstelt is puur technokratisch van aard. Maatschappelijk verantwoord onderwijs vraagt echter om visie, inzicht, engagement en solidariteit met degenen die daar om vragen vanuit onmachtige posities. Daarbij

kunnen wetenschappelijke vaardigheden en technieken een rol spelen, maar nooit doel op zich worden of uitsluitend gericht op wat het bedrijfsleven wil (voor Pais is dit de maatschappij).

2. Door verkorting van studie te verbinden aan weggooiën van „ballast” (stage, praktika etc.) wordt de studiemotivatie van studenten ondraaglijk belast. Juist waar behoefte aan is wordt verminderd of verwijderd.

3. Pais wil de universiteit efficiënter maken en dat gaat gepaard met terugdraaien van de minime democratische verworvenheden. Alleen de „deskundigen” zijn competent voor bestuurs- en raadsfuncties. De inbreng van studenten wordt nog minder gehonoreerd, en het is nu al een wassen neus.

4. Pais heeft een neutrale visie op studeren: klaarstomen voor een later beroep. Je persoonlijke en maatschappelijke betrokkenheid is iets voor je vrije tijd, je privésfeer. Vandaar dat allerlei projecten zoals vrouwenstudies, actieonderzoek, wetenschapswinkels etc. moeten verhuizen naar de vrije tijd.

Efficiënt bezuinigen volgens Pais.

5. Studeren is nu al: boeken in je hoofd stampen en die kennis (?) ophoesten met multiple choice tentamens. Student als een computer waar input ingaat en output uitkomt volgens de programmering. TFS vergroot dat.

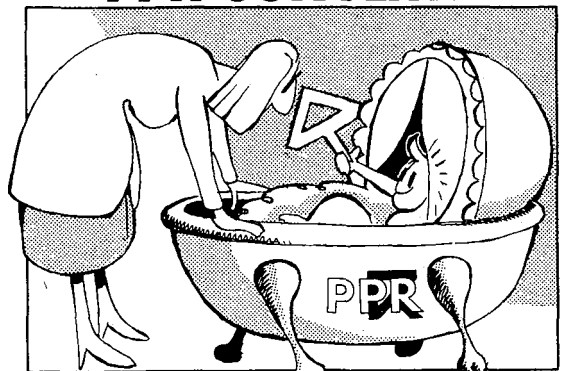
6. De concurrentiestrijd onder studenten wordt verder structureel vastgelegd; slechts een beperkt deel van de studenten mag naar de Tweede Fase. Over de kwaliteit van een Eerste Fase-academicus op de arbeidsmarkt is iedereen – behalve Pais – pessimistisch.

7. Bijna alle adviesorganen en adviezen zijn overwegend negatief in hun oordeel over de Twee Fasenstructuur.

Het stemgedrag van de PPR-Eerste Kamerfractie is in strijd met fundamentele principes van het partijprogramma.

**Wout van Bleyenbergh
Nijmegen**

PPR JONGEREN

**NIET ALLEEN BALEN
MAAR ZELF MEEBEPALEN**

SINGEL 277 1012 WG AMSTERDAM

aktie VOER

Twintig jaar Komitee Zuidelijk Afrika

Het Komitee Zuidelijk Afrika bestaat twintig jaar en er is nog immer een berg ongenoegen over de toestanden in dat gebied. Het blijft interessant en belangrijk, zodat het comité de komende decennia nog wel door kan gaan. Wat gaat er ter gelegenheid van het jubileum gebeuren?

Heel wat. Er komt een aantal activiteiten waarbij vooral Angola en Mozambique een centrale plaats innemen. Hoogtepunt vindt plaats op 11 april a.s.: een dag lang sprekers, discussies, informatie, muziek. De weken ervoor en de dagen erna gaan de activiteiten door.

Op 11 april komt als be-

langrijke spreker ondermeer de Angolees Costa Andrade. Hij is dichterbij een man die een belangrijke rol heeft gespeeld in de bevrijdingsstrijd van zijn land. Tot voor kort was hij hoofdredakteur van de enige in Angola verschijnende krant; momenteel is hij bezig met het schrijven van de recente geschiedenis van de ex-kolonie.

Vanaf 11 maart is er in het Amsterdamse Tropenmuseum (Linnaeusstraat 2a, te bereiken via tram 9) een tentoonstelling: politieke kunst uit Mozambique, en het affiche als wapen in de bevrijdingsstrijd. Deze affiches worden gebruikt om de bevolking voor te lichten, affiches rond de onafhankelijkheid, de anjerrevolutie in Portugal, maar ook de Portugese propaganda heeft een plaats in de tentoonstellingsruimte gekregen. Schilderijen en beelden – die nog niet eerder hier te zien waren – hebben betrekking op de koloniale onderdrukking, op de dwangarbeid alsmede op tafereel van het dagelijks le-

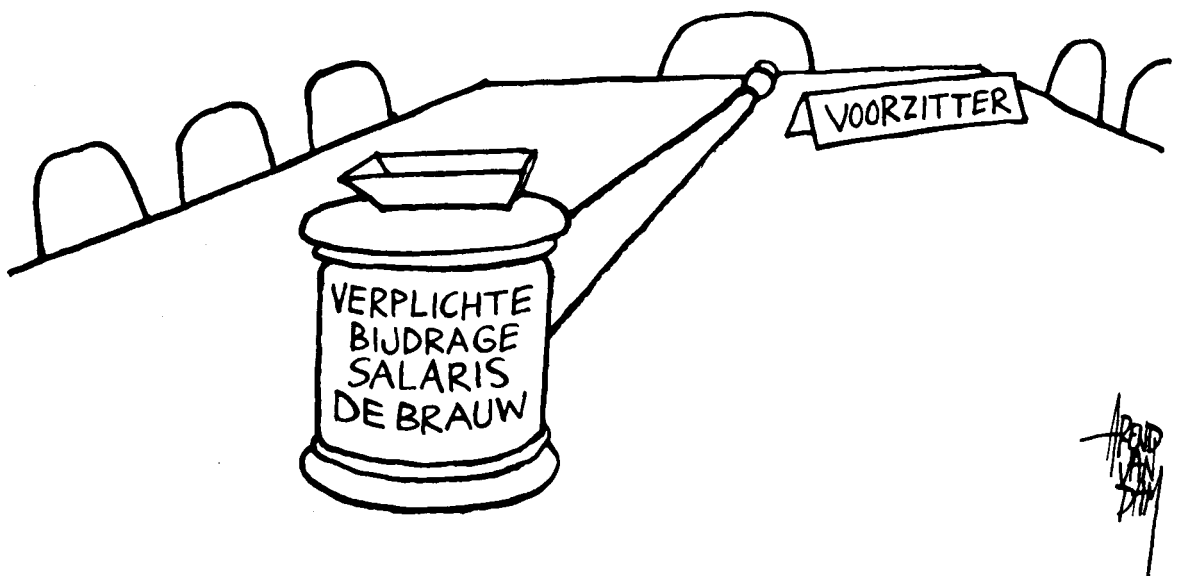
ven. Van 13 tot en met 15 april worden in het Soeterijntheater (dat is bij Het Tropenmuseum) documentaire films vertoond over Angola en Mozambique. Zowel historische als actuele films komen aan bod.

De manifestatie van 11 april begint 's morgens om tien uur. De plaats is de zaal van Artis, te bereiken met dezelfde tram 9. Die avond treedt de jazzmusicus Abdullah Ibrahim op. Hij is een uit Zuid-Afrika gevluchte musicus die tijdens zijn optredens de politiek en de apartheid nooit vergeet. Voor meer informatie over manifestatie, tentoonstelling en films: Komitee Zuidelijk Afrika, 020 - 832231.

Paasmars voor ontwapening

De strijd voor een kernwapenvrij Europa leeft ook buiten de Hollandse grenzen sterk. Overal in Europa zie je actiegroepen, partijen en individuen bezig met dit probleem. Op 18 april, Paaszaterdag, is Brussel het centrum van een grote manifestatie voor een kernwa-

penvrij Europa. In het Nederlandse steunkomitee dat voor die dag is georganiseerd zit ook de PPR naast ondermeer de PSP, de Jonge Socialisten in de PvdA, de Vereniging Dienstweigeraars, diverse regionale stroomgroepen en anti-militaristische groepen. Het initiatief van de Brusselse manifestatie komt van de END, de European Nuclear Disarmament Campaign. Dit is een Engelse vredesbeweging die de gebeurtenis beschouwt als afsluiting van een van haar campagnes in haar land. Om te bevorderen dat zoveel mogelijk Nederlanders die dag naar België komen, worden er plaatselijk groepen opgericht die een en ander propageren en bussen naar Brussel inzetten. Daar de meeste PPR-leden hun (paas)zaterdag waarschijnlijk niet gebruiken om de auto op te glanzen, kunnen ze de dag beter gelijk vrijhouden voor een dagje Brussel. Precieze tijd en plaats van de manifestatie zijn nog niet bekend; de landelijke en regionale media zullen dit melden. En we komen er in de volgende PPR-Aktiekrant even op terug.

Brede Maatschappelijke Diskussie....

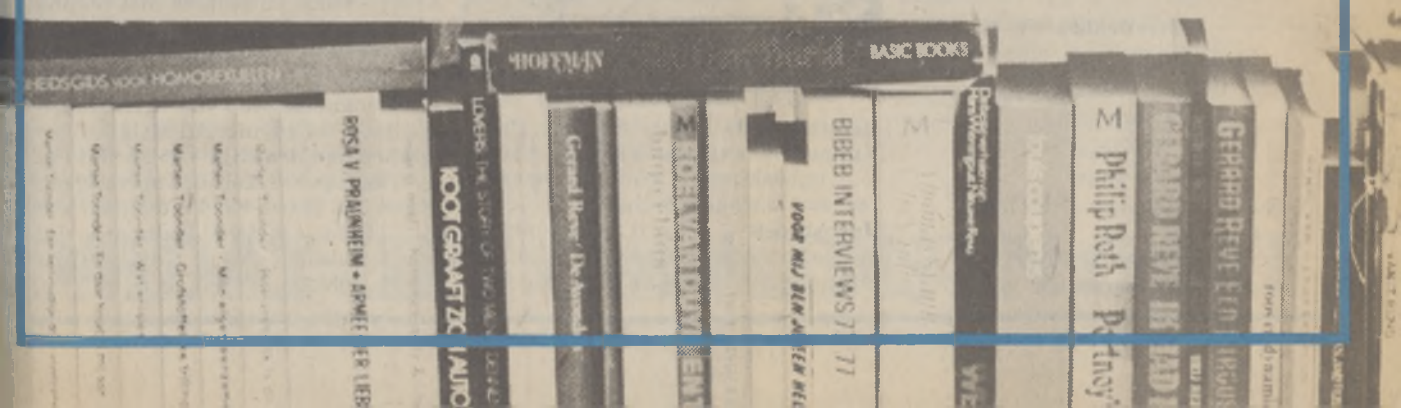
PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

10 APRIL 1981, NUMMER 172

PPR-SCENARIO:

*Hierover PPR-tv, woensdag 15 april,
Nederland 1; 19.50 uur
en in dit nummer een uitneembare
PPR-SCENARIOKRANT*

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Ruud E. de Vringer,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Werkgroep Publiciteit PPR

redactie

Hans Verstraaten, politiek redakteur;
Karel Berkhout, Kees Waagmeester

coördinatie en vormgeving

Walter van Opzeeland, Menne Vellinga

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Singel 277,
1012 WG Amsterdam,
tel. 020-227342-247570

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abonnementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

Partijburo PPR, Singel 277,
1012 WG Amsterdam;
tel. overdag:
020-247570-227342;
's avonds:
Ruud E. de Vringer, 010-713660

basis-layout

Joep Paulussen

KAMPAGNE KAMPAGNE KAMPAGNE KAMPAGNE

Leiden - 12 april, Vredeskerk in Zuid, 16 u.: forum met Joep de Boer, Harry v. d. Bergh, of Klaas de Vries, en PPR-kandidaat Kees Waagmeester.

Uithoorn - 13 april, Glazenaaal Sport-
hal De Scheg, 19.30 u.: Bas de Gaay
Fortman

Hilversum - 16 april, Hotel Gooiland,
20 u.: forum van CDA t/m CPN voor de
PPR Gerritjan van Oven.

NOS-radio - 19 april, Hilversum II, 22
u.: Peter Lankhorst in de Kamerkan-
didatenshow.

Zwolle - 22 april, Christelijke Pedago-
gische Academie, 13 u.: forum over
onderwijs, werkloosheid, en toe-
komstverwachtingen met Herman
Verbeek.

Gouda - 22 april, Veemarktrestaurant,
Veemarkt, 20 u.: VARA/NIVON-for-
um D'66 tot en met CPN met waar-
schijnlijk Herman Verbeek.

Wijk bij Duurstede - 23 april, Gouden
Leeuw, Zandweg, 20 u.: „Waarom een
progressieve minderheid”, forum van
D'66 tot en met CPN met Jaap Roëll
voor de PPR.

Zaandam - 23 april, St. Michaëlscolle-
ge, Leeghwaterweg, 7, 20 u.: forum met
Ien van den Heuvel en Gerrit-Jan van
Oven.

Zwolle - 25 april, Het Bastion, Bad-
huisstraat 4, 11 u.: open dag van het
aktiecentrum met Ria Beckers.

Eelde - 27 april, café Centraal, Hoofd-
weg, 20 u.: Herman Verbeek.

Gorinchem - 27 april, Exoduskerk be-
nedenzaal, Mollenburgseweg 15, 20 u.:
avond met Stéphanie Brokerhof.

Utrecht - 28 april, buurthuis Kanale-
neiland, Marco Pololaan, 20 u.: forum
Partij van de Arbeid, CDA, PPR, PSP,
CPN met Peter Lankhorst.

Oldenzaal - 28 april, Twente Carmel-
lyceum, Lyceumstraat 36, 19.30 u.: fo-
rum met Cint Kortman.

Mijdrecht - 28 april, De Meijert, 20 u.:
forum met Boy Trip.

Groningen - 28 april, café Radehoek,
Herenbinnensingel 39-41, 20 u.: Jaap
Roëll over sociale economie.

Assen - 29 april, Bellevue tuinzaal, dr.
Nassaulaan, 20 u.: Bewapening plus
derde wereld, met Wouter van Dam.

3-30 april

Heerlen - 11 april, Politiek Café/
Vrouwenhuis, Coriavallumstr. 17, 14
u.: bijeenkomst met Roermonds
raadslid Marijke v.d. Spek.

Hoensbroek - 13 april, Multifunktio-
neel Centrum, Grote Zaal, 20 u.:
„Herindeling Zuid-Limburg, hoe kon

het zover komen?” Forum met Henk
Waltmans.

Epe - 15 april, NVV-gebouw, Vrou-
wentrefcentrum, 20 u.: forum met
Janneke van der Plaat.

Haarlem - 22 april, Lion d'Or, Kruis-
straat (nabij station), 20 u.: avond over
emancipatie met Jack Verduyn Lunel.

Amsterdam - 23 april, Stichting Ama-
zone, Keizersgracht 678, 20.30 u.:
vrouw, kunst en politiek met Stépha-
nie Brokerhof en Andrée van Es (PSP).

Amsterdam - 24 april, Studentenflat
aan de H. Cleijndertweg, 20 u.: stop de
neutronenbom/stop de kernwapen-
wedloop, forum met Ad Melkert.

Alphen aan den Rijn - 25 april, 14 u.:
overleg tegen de kernbepapening met
Mient-Jan Faber, Fred v. d. Spek, Max
v. d. Berg, en Henk Waltmans. (inl.
over plaats bij Frits Tente
01720 - 45887).

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Het persoonlijke als politiek

RIA BECKERS

Maandagmiddag 30 maart, half zes. Met Miep, Margreet en Ine sta ik achter de kraam van de PPR-vrouwen, op het Vredenburg in Utrecht. Naast ons de „Vrouwen tegen kernwapens” en aan de andere kant „Wij vrouwen eisen”.

De radioberichten van vandaag dat de staking geen succes lijkt, gaan hier in elk geval niet op. Het is een enorme drukte. Een hartverwarmende manifestatie. Met muziek, stakingsnieuws, straattoneel en hete soep.

Goed dat we als PPR geen uitvlucht hebben gezocht om niet mee te doen. Natuurlijk zijn we solidair met al die vrouwen die niet kunnen of durven staken. Maar dat mag niet als alibi dienen om vrouwen ervan te weerhouden voor hun rechten op te komen.

Integendeel. Wij staan immers als PPR voor het recht van vrouwen op werk en inkomen, voor een menselijke abortusregeling en voor een we-

reld zonder kernenergie en kernwapens.

Met z'n vieren achter de kraam realiseren we ons inmiddels wel hoe veel talloze vrouwen van dit gebeuren afstaan. Emancipatie is een proces. Je moet heel wat overwinnen voor je eraan begint.

En wie begint doet dat vanuit haar persoonlijke situatie. Je zoekt andere vrouwen op. Je praat. Je verkent je eigen problemen bij anderen. En je krijgt oog voor oorzaken en gevolgen. „Het persoonlijke” wordt politiek.

Maar daar blijft het niet bij. Je gezichtsveld verbreedt zich. Van discriminatie en onderdrukking blijken allerlei groepen het slachtoffer. En ook daar ben je als vrouw meestal ekstra slecht af. Of je nu schoolverlater bent die wil werken; of je als zigeunervrouw met de vreemdelingenpolitie te maken krijgt, of als vrouw van een buitenlandse werknemer in Nederland wordt toegelaten voor „verblijf bij de echtgenoot”.

Langzamerhand ga je zien dat onderdrukking en geweld iets is waar-

van de hele samenleving is doortrokken. Dat je er niet bent met het inhalen van eigen achterstanden, maar dat het erom gaat geweldstructuren overal te doorbreken. Want die onderdrukken niet alleen individuen en groepen, zij maken ons land onleefbaar en de wereld – als we niet oppassen – voor altijd onbewoonbaar.

Zo krijgt „het persoonlijke als politiek” een nieuwe dimensie in het gevecht voor een menselijke samenleving en een leefbare wereld.

In die zin zijn wij vrouwen bij de PPR thuis. Omdat de PPR in haar program die lijnen doortrekt. Omdat zij laat zien dat al onze gevechten tegen welk geweld dan ook deel uitmaken van één en dezelfde bevrijdingsstrijd: de strijd om een veilig en zinvol bestaan voor iedereen op deze wereld, zonder honger en zonder angst. Daar gaat het om. Daarom kiezen wij vrouwen voor deze partij. En daarom voeren we nu campagne.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT

In de vorige Aktiekrant mopperde ex-vice-voorzitter Egbert Boeker op de mensen binnen de PPR die niet met evangelisch-progressieve groeperingen in zee willen gaan. Volgens Boeker heb je binnen de partij twee groepen die tegenover elkaar staan. De één wil best met NBA'ers en

aanverwante lieden samenwerken, de ander zeker niet. Zou dat zo zijn? We nodigden Jack Verduyn Lunel - alsjeblijft géén samenwerking - en Boy Trip - héél graag zelfs - uit om samen dit punt van schijnbaar ellenlange discussie door te nemen. Hier een verslag van het gesprek.

HOE CHRISTELIJK KAN DE PPR ZIJN?

HANS VERSTRAATEN

Misschien zijn er geschiktere plaatsen voor een dergelijke discussie. Het Eerste Kamergebouw is mooi, statig, deftig; in elk geval heeft het de ambiance van belangrijke besluitvorming. Rode lopers, stille kamers, statige schilderijen aan witte wanden. Een instituut, zo lijkt het, van bedaagde politici die, als ze willen, heel wat wetgeving kunnen tegenhouden of vertragen.

Die dinsdagmiddag is Boy Trip aanwezig om een vergadering van de Eerste Kamer bij te wonen. Hij kan best een uur of zo uittrekken voor dit doel. Praten over PPR en christendom? De ex-minister dacht er een halve seconde over na en zei ja. Jack Verduyn Lunel, momenteel partijbestuurslid en Haags raadslid, had eenzelfde bedenktijd nodig. „Met Trip doe ik het wel”, zei hij, „daar kan je wel mee praten”. Dat gevoel bleek wederzijds.

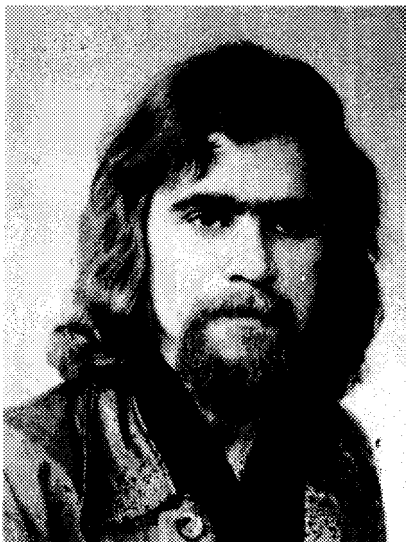
Alleen: de materie blijft lastig. Boy Trip blijft het noodzaak vinden om met die evangelische-progressieve mensen te praten. Jack Verduyn Lunel blijft het noodzaak vinden er niet mee te praten. Onverzoenbare standpunten. Van tevoren staat vast dat de konversatie wellicht aardige informatie oplevert, maar nooit en te nimmer overeenstemming.

Boy Trip gaat op een ongemakkelijke stoel in zijn werkkamer zitten en kijkt naar Jack Verduyn Lunel. Vervolgens naar de kassette-rekorder op tafel. „Staat dat ding aan?” Ik druk op de opnametoets en open het gesprek: *Boeker stelt in het interview dat er binnen de PPR drie groepen bestaan. De een zegt: graag samenwerken met mensen die hun politiek op de Bijbel baseren. De ander van ex-kerkgangers: dat niet, nooit. De derde groep vraagt zich af waarom dat samenwerken in godsnaam moet. Klopt die indeling? En wat zijn de gevolgen?*

Trip: „Het verhaal klopt, vind ik. Maar die eerste groep - waartoe ik denk te behoren - heeft enige toelichting no-

dig. Die eerste groep valt weer uiteen in twee groepjes. Je hebt er mensen onder die geen enkele moeite hebben met de bestaande machtsstructuren van de kerken; en je hebt er mensen onder die daar wel moeite mee hebben, maar daar niet gelijk de konklusie uittrekken dat ze met Bijbel en God niks te maken willen hebben. Dat eerste groepje, daar kom je leden van de vredesbeweging in tegen, van Pax Christi, en van kerkgemeentes die zich kritisch opstellen.

„Dat zijn in het algemeen mensen die zich afzetten tegen die machtsstructuren. Maar het zijn ook mensen die het Evangelie niet overboord hebben ge-gooid, maar er hun eigen inhoud aan geven. De maatschappelijke betaling ervan zoals ik dat noem, vinden ze in de PPR. Ze lopen met hun konfessionele gevoelens echter niet te koop, ze willen

Jack Verduyn Lunel

van de PPR ook zeker geen semi-konfessionele partij maken.”

Verduyn Lunel: „Het enige wat ik heb gedaan, is erop wijzen dat er behalve mensen met kerkelijke achtergrond ook andere mensen binnen de partij zijn. In deze discussie is het van belang

een onderscheid te maken tussen mensen die zich van de kerk afkeren, en mensen die - zoals ik - geen enkel godsbesef hebben.”

Trip: „Maar je bent het met me eens dan, als ik een onderscheid tussen afkeer van kerkelijk gedoe en van het godsbegrip maak?”

Verduyn Lunel: „Jaja, dat is duidelijk. Ik hou me niet met de kerk bezig, en ben er ook niet gefrustreerd over. Maar ik geloof niet dat het zo simpel ligt dat mensen die zich van de kerk afkeren ineens gefrustreerde mensen zijn. In de PPR kom ik leden genoeg tegen die actief zijn in de kerk en dat uitdragen. Mij best. Het zal mij een worst zijn dat mensen naar de kerk gaan, aan yoga doen, of Marx en Lenin spellen. De emotionele tegenstelling is deze: hoeveel waarde acht je aan mensen die nu of tot voor kort achter het CDA-vaandel liepen.”

Trip: „Dat is inderdaad het punt, denk ik.”

PPR-taboes

Na een kwartiertje praten is het ijs, dat al dun was, gebroken. We zijn waar we moeten wezen. Bij het CDA. Hoe relevant zijn ontevreden linksige CDA'ers voor de PPR? Vrij relevant, meent Trip.

Trip: „De reeds tot de PPR bekeerde christenen (lacht) die hun hele maatschappelijke programma goed in deze partij vinden verwoord, komen tijdens gesprekken met vrienden die geen PPR-lid zijn weleens in de problemen. Dat komt, en dat is erg jammer, omdat er binnen de PPR onderwerpen zijn die nauwelijks onderwerp van gesprek mogen zijn. We zijn er bang voor. Abortus bijvoorbeeld. En hetzelfde met praten over het gezin en andere vormen van samenleven.

„Het zijn typisch de ethische onderwerpen die in de PPR slecht bespreekbaar zijn. Vind ik jammer. Daardoor missen we een stuk werfkraft naar mensen die om allerlei andere redenen zich best er in thuis zouden voelen. Dat is, denk ik, toch een

soort angst voor het konfessionalisme."

Verduyn Lunel: „Ik moet zeggen dat als in de partij de marxisten voor zover ze er tenminste in zitten; net zo vaak Marx zouden citeren als anderen de

maken. Daarmee zie je dat we werfkracht naar die groep missen, terwijl we het protesterend deel van de natie min of meer naar de PSP toeschuiven. En dan kom je op twee zetels uit. We maken het ons nu moeilijk door dat

PPR zou ter wille van zijn ideeën méér moeten zijn dan 'n partij met twee zetels in de Kamer, dan moet je gewoon stomweg elektoraal kunnen werven. Iemand moet mij dan maar eens duidelijk maken waar we dan die

een dialoog tussen Tweede Kamerkandidaat JACK VERDUYN LUNEL en Eerste Kamerlid BOY TRIP

Bijbel kwam er waarschijnlijk ook daarop een berg kritiek. Omdat je dan ook een bepaalde ideologie beklemtoont."

Trip: „Dat is geen antwoord op mijn stelling. Want Marx is evenmin bespreekbaar binnen de PPR."

Verduyn Lunel: „Nee, maar het geeft wel de teneur aan. Alles vindt wel erg binnen het kerkelijke leven plaats – dat schijnt voor sommige PPR-leden hoe dan ook een beoordelingspunt te zijn."

Trip: „Maar mijn stelling was: ik als PPR-man merk dat gesprekken met CDA-mensen die in onze richting denken stuklopen op het feit dat ethische onderwerpen in die PPR niet aan bod komen. Zo'n discussie mag je dan niet voeren. En jij zegt zelfs dat die discussie ook niet mag worden gevoerd."

Verduyn Lunel: „Dat klopt. Op een bepaalde manier mag die niet worden gevoerd, anders stoot je het progressieve deel automatisch af. Ik geloof dat je binnen de partij wel degelijk kan praten of je in je eigen situatie voor of tegen abortus bent, of jezelf bereid bent te kraken en of jezelf in een gezin of een andere samenlevingsvorm wil leven."

Trip: „Maar neem nu een theoretisch geval. Iemand wordt lid van de PPR, die onderschrijft het hele programma maar is het met één punt niet eens. Abortus. Zou die kans hebben in een vertegenwoordigend lichaam te komen?"

Verduyn Lunel: „Wat mij betreft niet. Maar je moet het zo niet zien. Er zijn in de PPR mensen die persoonlijk geen abortus zouden willen op basis van hun eigen afweging. Het gaat er hier nu om: wil je een ander beletten dat ie dat soort keuzes zelf maakt."

Trip: „Jaja, dat vind ik ook zo. (Ongeduldig) Maar we gaan nog steeds aan het punt voorbij. Laat ik het eens anders stellen. Een hoop van die mensen waar we het nu over hebben voelen zich niet aangetrokken tot de Partij van de Arbeid, ze vinden D'66 eigenlijk ook niks; die mensen kijken weleens naar de PPR maar kunnen die stap niet

gesprek met die groep van christenen niet te voeren. En we maken het ons aan de andere kant moeilijk om zonder veel discussie te protesteren en nee zeggen, zoals de PSP doet."

Gespletenheid

Verduyn Lunel: „Ik heb zelf in '77 gekonstateerd dat we een schizofrene partij zijn en dat ook kultiveren. Met dat stuk van jouw verhaal ben ik het dan ook eens. We stoten groepen af, ja. Maar ik denk dat we bij die groep van zogenaamde progressieve christenen geen kans zouden maken. Het zou uiteraard de partij kapotmaken".

Trip: „Nounou ..."

Verduyn Lunel: „Nee, daar ben ik volstrekt van overtuigd. Tien, twaalf jaar doordenken op maatschappelijke problemen heeft tot het soort oplos-

werfkracht anders zouden moeten winnen dan daar. Ik neem ..."

Op dat moment begint er keihard een schelle bel te rinkelen ten teken dat er in de Eerste Kamer weer gedebatteerd gaat worden. Trip stopt even en gaat dan onverstoord verder na „stomme bel" te hebben gemompeld.

... Ik neem elke dag waar dat er mensen sterk bezig zijn in de wereld van de kerken en in de PPR. In mijn dorp, in Pax Christi, in ontwikkelingsbewegingen. Je hebt in de CDA-hoek veel meer mensen die best in de PPR kunnen functioneren; dat moet je ze wel duidelijk maken."

Verduyn Lunel: „Ik ben het ermee eens dat we momenteel onduidelijk zijn. We doen ook tegenstrijdige dingen. Enerzijds bereiken we mensen die de PvdA te rechts vinden, maar ook omdat die partij linea recta afkoerst op een kabinet met het CDA. Anderzijds willen we mensen bereiken die het CDA te rechts vinden en dus stellen dat het CDA moet koersen naar een kabinet met de Partij van de Arbeid."

Trip: „Nee, da's niet waar!"

Verduyn Lunel: „Jazeker wel. Dat is een van de kernpunten waarom mensen zich van het CDA losmaken: vanwege de regeringwil van die partij met de VVD. Dan geven wij niks anders dan onduidelijkheid – waar kiezen we voor?"

Nou, bekijk nou ons program. Het is radikaler dan dat van de PvdA. En het onderscheidt zich van de PSP niet direct door het soort oplossingen dat we bieden – al gaan we soms verder en zijn we vaak eerder – maar doordat we het program proberen uit te leggen. Stap voor stap via overtuiging trachten te realiseren. In dat opzicht lijken we op de PvdA, maar die lonkt zo sterk naar de macht dat ze van 'n radikaal program hooguit tien procent willen verwezenlijken. Ik vind het dan volstrekt ondenkbaar dat mensen die met de vraag zitten waar linkse CDA'ers mee worstelen voor ons program te krijgen zijn. Onzin."

Trip: „Het eerste deel van je verhaal is

Boy Trip

singen geleid die voor dat soort mensen duidelijk veel te ver gaat."

Trip: „Je ziet het te zwart/wit. In die groep heb je mensen die in diverse stadia zijn. Die hebben ook niet twaalf jaar stilgestaan, die staan heus niet zover van onze ideeën af. Als je zegt: de

okee. Maar dat laatste stapje klopt niet. Je zegt dan: die PPR, die zo radikaal is, zo links van de PvdA als het om oplossingen gaat, hoe zou die nou mensen die net het CDA ontgroeid zijn kunnen aantrekken. Dan stel ik: jij snapt niks van wat er zich in het christendom aan het afspelen is. Er zijn mensen daar die in dezelfde twaalf PPR-jaren een proces hebben doorgemaakt naar radikaliserende. Langs die weg zijn ze tot dezelfde oplossingen gekomen als wij. Met name in AR-kringen zijn een hoop van die mensen."

Verduyn Lunel: „Kerkelijk of niet-kerkelijk vind ik nog steeds oninteressant."

Trip: „Dat mag jij wel oninteressant vinden, maar 't is een *fact of life* dat er Nederlanders zijn die hun maatschappelijke radikaliteit uit de Bijbel hebben gehaald."

Verduyn Lunel: „Dat zie je toch verkeerdt."

Trip: „Waar zou de vredesbeweging vandaag de dag zijn als het IKV er niet was geweest? Hm?"

Verduyn Lunel: „Zouden we nou eens heel eerlijk gaan toetsen wat de actieve kern van het IKV vier jaar geleden heeft gestemd? Voornamelijk PvdA en PPR neem ik aan. Veel CDA'ers zul je daar niet onder vinden. Dus wat wil je dan met werfkracht?"

Ver-van-mijn-bed-solidariteit

Een intermezzo. Waar we in dit gesprek mee zitten in het probleem van beeldvorming. Jack Verduyn Lunel denkt dat CDA'ers zo en zo denken; Trip denkt dat ze zo en zo denken. Ieder

(advertentie)

KREKT OER 'T WETTER

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeezwerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1981:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

plukt voor zijn beeld informatie uit hoeken die een en ander versterken. Elk zijn waarheid. Wat zijn dat voor mensen, die progressieve CDA'ers die zich in dat konfessioneel blok niet thuisvoelen?

Verduyn Lunel: „In de gesprekken tussen NBBA en PPR waren er best overeenkomsten, alleen niet zoveel als Goudzwaard denkt. Hij heeft zelf een stuk opgesteld dat ik vind uitblinken in vaagheden. En het wordt als altijd weer vager als de problemen dichterbij komen. En ik vind dat een solidariteitspartij niet alleen solidair moet zijn als het honderden kilometers ver weg is; je moet het vooral doen dichtbij huis, en daar falen die groepen steeds weer.

Neem nou Goudzwaard in zijn verhaal. We moeten, zegt ie, een positief-alternatief vinden voor de noodzaak van abortus. Ik vind dat van een goedkoopte getuigen waar ik niet goed van word."

Trip: „Ja, dat is ook geen beste uitspraak. Maar ik zou dan die discussie met zo'n Goudzwaard willen voortzetten. Ik vind dat we ons standpunt zo duidelijk mogelijk moeten maken, en daar met anderen over praten. Anders zit je straks in je eigen klubje elkaar wijs te maken dat je het zo goed doet, zonder dat je nog een poot aan de grond krijgt. Men moet naar je willen luisteren; vandaar we ook naar elektroal succes moeten streven. Echt."

Verduyn Lunel: „Maar dat zijn we nou juist aan het verpesten. Door ons te richten op een groep die die stap nooit zou willen maken."

Trip: „Op welke groep zouden we het dan wel moeten doen?"

Verduyn Lunel: „Op die groep die wil veranderen en PPR-ideeën nuttig vindt. Die ook arbeiderszelfbestuur wil, om een voorbeeld te geven."

Trip: „En waar zit die groep dan?"

Verduyn Lunel: „Natuurlijk met name bij de nieuwe kiezers, los van welke achtergrond ook. Die groep zijn we de laatste jaren helemaal kwijtgeraakt, omdat we ons de laatste jaren teveel in die nieuwe redelijkheid hebben gewenteld - van laten we nu alsjeblieft proberen die mensen uit het CDA te krijgen."

Trip: „Vind jij dat de PPR moet streven naar regeringsverantwoordelijkheid?"

Verduyn Lunel: „Ik vind dat helemaal niet aan de orde. Zo'n kleine partij, dat is toch niet echt relevant? Meedoen aan een progressieve meerderheid, dat is een streven ja. Daar ga ik wel in mee."

Trip: „In de vorige kabinetsperiode hebben we anders heel wat bereikt. Niet omdat we zo aardig en zo machtig waren, maar omdat we een apart vleugeltje waren in een groter geheel. Zo konden we iets bereiken dat je als je aan de kant gaat staan in geen honderd jaar meer kan bereiken."

En om dat te kunnen doen, stelt de gespreksleider, moet je dus de stemmen weghalen bij het CDA. Want anders krijg je in diezelfde honderd jaar ook geen linkse meerderheid, nietwaar? **Jack Verduyn moet er hartelijk om lachen.**

Trip: „Zo direkt mag je die relatie niet leggen. (Lacht ook). Ik denk alleen dat we ons gouvernementeel opstellen, een deel kiezers - de protesterende groep - van ons weghouden. Die gaan naar de PSP of CPN. Aan de andere kant trek je dan mensen aan. En dan eindig je niet met twee zetels."

Verduyn Lunel: „Het gaat er om, dat vanwege het bestaan van het CDA andere partijen verplicht zouden zijn om stappen die kant uit te doen. Houden we het CDA dan niet kontinu aan de macht? Ik denk van wel."

Trip: „Maar het gaat om een groep die zich concreet afzet tegen het CDA. Een lijstverbinding met zo'n groep is dan een heel verre stap. Moet je ook niet doen; geduld is nodig. Je had kunnen toewerken naar een voorzichtige toenadering. Zoiets hadden we kunnen doen. Daar was ik voor. En ben ik voor."

Verduyn Lunel: „Ik vind het een overschatting van deze groepering, daar blijf ik bij. En vanuit de PPR een gebrek aan zelfvertrouwen."

Het gesprek had nog uren en uren door kunnen gaan. Maar om kwart voor vijf stapt Boy Trip resoluut op. „Ik moet de aardappels nog opzetten," excuseert hij zich. Jack Verduyn Lunel kijkt vreemd op.

„Dat had ik nou ook niet achter hem gezocht," zegt de Tweede Kamerkandidaat als Trip met spoed is vertrokken. „Dat van die aardappels, bedoel ik." Zo zie je maar. *Beeldvorming...*

LIJSTVERBINDING

Op de kerngroepbijeenkomst van vrijdag 27 maart j.l. werd besloten de lijstverbinding die er nu in principe tussen PPR en PvdA bestaat aan te

houden. Van diverse kanten was er op aangedrongen om de mogelijkheden tot een lijstverbinding met CPN en PSP te komen te onderzoeken.

ARBEID EN INKOMEN IN WELOVERWOGEN KEUZES

PROF. DR. J. P. KUIPER

In onze samenleving zijn arbeid en inkomen zodanig aan elkaar gekoppeld dat de indruk ontstaat dat we hier met een natuurwet te doen hebben. Deze koppeling is gebaseerd op de illusie dat er een verband zou zijn tussen de (veelal) kwalitatieve arbeidsprestatie enerzijds en de kwantitatieve beloning in geld anderzijds. Het geloof in de natuurwet is zodanig wijd verbreid dat het ter discussie stellen van deze illusie nauwelijks mogelijk is.

Toch zijn er in de westerse samenleving al lang mensen geweest die het recht op een inkomen wilden ontkoppelen van de plicht tot arbeid. Een bekend voorbeeld is de Amerikaanse romanschrijver en sociaal-theoretikus Bellamy die in de tweede helft van de vorige eeuw enige boeken over het gegarandeerde inkomen schreef. Voor de Tweede Wereldoorlog was de chocoladefabrikant Sickes in ons land een ijverige propagandist voor de ideeën van Bellamy.

In verscheidene westerse landen houden nog steeds enkelingen of groepjes zich bezig met het denken over een samenleving met een gegarandeerd inkomen. Opvallend vond ik dat tijdens een vorig jaar door de NCRV uitgezonden tv-programma met de titel: „Wie niet eet...” twintig procent van de Nederlandse samenleving sympathie toonde voor de idee van een gegarandeerd inkomen. Er bestaat veel misverstand over deze gedachte. Deze uit zich bijvoorbeeld in de vaak gebruikte term „arbeidsloos inkomen”. Als de plicht tot arbeid niet meer gekop-

peld is aan het recht op arbeid, dan moet het niet verrichten van arbeid ook niet aan het inkomen worden verbonden. Je kan dan evengoed spreken over „inkomensloze arbeid” – evengrote nonsens.

Het spreekt vanzelf dat naast de grote voordelen die een systeem van gegarandeerd inkomen heeft, er een aantal belangrijke konsekventies uit voortvloeien voor de ordening van de samenleving. In verschillende publikaties van de laatste jaren heb ik daar uiteenzettingen over gegeven. Ik zal dat nu niet doen, want eerst moet blijken of in onze samenleving ontkoppeling van arbeid en inkomen in toenemende mate gezien wordt als één van de beste oplossingen om uit ons sociaal-ekonomisch slop te geraken.

Er worden naar mijn mening door politici en ekonomen allerlei oplossingen gesuggereerd die eigenlijk niet meer dan lapmiddelen zijn. Dat hangt voor een deel samen met de doezelige, versluiserende wijze waarop door sprekers van de meest uiteenlopende richtingen wordt gesproken over de werkgelegenheid. Als politiek kan worden omschreven als „de gezaghebbende toedeling van waarden binnen een samenleving,” dienen we ons af te vragen welke waarden in het geding zijn bij de politiek en de werkgelegenheid.

Naar mijn mening zijn dat de volgende:

1. De waarde van het zelf de kost kunnen verdienen, met andere woorden: de financiële zelfzorg.
2. De waarde van het voor jezelf kunnen zorgen, de persoonlijke zelfzorg.

prof. dr. J. P. Kuiper. (FOTO: Klaas Koppe)

Daarbij gaat het niet om het verwerven van de (financiële) middelen, maar om het adequaat gebruik kunnen maken van die middelen: eten koken, zelf kleding verzorgen, etc.

3. De waarde van de economische onafhankelijkheid van mensen die nauwe relaties onderhouden jegens elkaar.

4. De waarde van het deelnemen aan arbeid. Daarbij moet arbeid zeer ruim begrepen worden als „het aangaan van verplichtingen” of „het bezig zijn voor anderen”. Het is duidelijk dat hier onder vallen zowel de thans betaalde arbeid als huisvrouwenarbeid en vrijwilligerswerk.

5. De waarde van de handhaving van een redelijk niveau van nationaal inkomen.

Voordat men zich stort in een politieke discussie over werkgelegenheid en inkomen, zou men zich het volgende kunnen afvragen: Hoe belangrijk vind ik de hier genoemde waarden? Gelden deze waarden voor alle Nederlanders – ongeacht leeftijd, sekse, opleiding – in dezelfde mate? Welke volgorde van prioriteit zou ik aan de genoemde waarden willen hechten? Het gaat hier natuurlijk niet om een persoonlijke voorkeur, maar om wat men voor de hele samenleving denkt geldig te zijn. Hoe kan ik het negeren van de „onbelangrijke” waarden verdedigen?

De maatschappelijke konsekventies (zie verder pagina 10)

Onder leiding van Henk Waltmans vertrokken de tweede week van maart vijf Kamerleden naar de Sahara. Met eigen ogen wilden ze zien hoe de bevrijdingsbeweging Polisario funktioneert. Het resultaat van het woestijn-uitstapje is bekend. De vijf keerden terug met vele vragen en nog meer klachten. Het

feit dat ze ternauwernood aan de dood waren ontsnapt bracht hun enthousiasme voor Polisario naar een diep dal. Een fout in de beoordeling? Of waren de beoordelers niet helemaal op de hoogte van de toestand ter plaatse?

DE PPR EN POLISARIO: WAT NU?

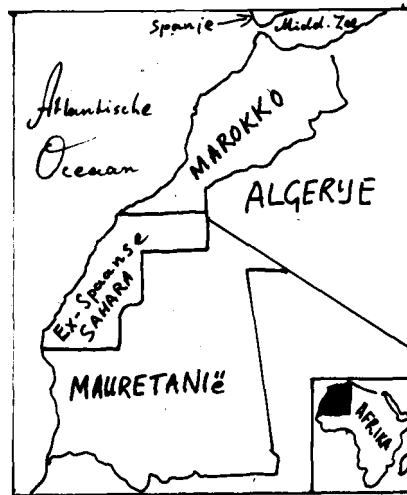
HANS VERSTRAATEN

De eerste die terug kwam uit Noord-Afrika was Harry van den Bergh van de Partij van de Arbeid. Hij was ook de eerste die verhalen in de publiciteit bracht over de onbetrouwbaarheid van Polisario. „Diep en diep teleurgesteld”, zuchtte de socialist op een manier waarop je tweederangsakteurs altijd hun best ziet doen. Een paar dagen later keerde Hans Gualthérie van Weeze terug met dezelfde teleurstelling en met nog hardere uitspraken – want als je na Van den Bergh nog de kranten wilde halen moest je wel je best doen. De christen-democraat vond dat er maar gelijk een onderzoek moest komen naar al die klubjes die zich zo nodig met de Derde Wereld willen bezighouden. De Telegraaf tekende het dankbaar op.

En dan was er Henk Waltmans van de PPR. Die deed het wat rustiger, al verborg ook hij zijn teleurstelling niet over Polisario. „Weet je,” zegt Niko Tetteroo van het Polisario Comité een week nadat de zaak in de publiciteit is gekomen, „een beetje kan ik het wel begrijpen hoor. Ze gaan er met bepaalde verwachtingen naar toe, worden met de dood gekonfronteerd en dan is afstandelijk reageren moeilijk. Maar ik vind ook: het zijn Kamerleden en hun woorden hebben gewicht. Wat ze nu doen is absurd – als je daar 'n paar dagen bent geweest weet je wel iets, maar niet voldoende om dergelijke oordelen te kunnen vellen. Hier klopt iets niet, denk ik dan.”

Laten we de reis een terugtraceren. De vijf Kamerleden waren al langer van plan het gebied te bezoeken. Voordat ze afreisden waren er gesprekken geweest met het Polisario Comité en er waren contacten met de Marokkaanse ambassade. De politici vertrokken allereerst naar het zuiden van Algerije, waar een paar duizend vluchtelingen in kampen de dag afwachten dat ze de West-Sahara hun vaderland kunnen

noemen. De ontvangst was netjes maar koel; de politici konden niet gaan en staan waar ze wilden en dat irriteerde. Later kregen de Nederlanders van Polisario het gebied te zien dat door hen bevrijd zou zijn maar waar geen mensen woonden. Dat kwam ook niet goed over: je kan wel zeggen dat je gebied hebt bevrijd, maar als er niemand woont en werkt slaat dat nergens op. „Nogal wiesdes,” zegt Niko Tetteroo. „Je kan wel gebied onder controle

hebben, maar als je weet dat een Marokkaanse bom voldoende is om de bevolking te doen verdwijnen, dan pas je op. Het is er nog altijd oorlog.”

En dan was er het incident. Het was een dag die om vier uur in de ochtend was begonnen met een tocht naar geliberaliseerde gebieden in de woestijn. Uren en uren reden de landrovers door de Sahara. De Kamerleden kregen verlaten Marokkaanse tanks te zien, reden verder, nog meer tanks, tot het ging vervelen.

Toen merkten de Nederlanders ook dat ze niet meer in door Polisario bevrijd gebied waren, maar in Marokko. Dat was niet volgens de afspraak, dat kon ook gevaarlijk zijn. „We moeten

terug,” riep Henk Waltmans. En hij dacht: paniek kunnen we nu niet gebruiken, laten we het rustig houden. „We kunnen niet terug,” vertelden de mensen van Polisario, „want we hebben geen water en eten bij ons. En het kost uren.” Bovendien zeiden ze dat er juist op deze plek een rendez-vous was gepland. En inderdaad: er kwamen twee wagens met rantsoen en er werd in de woestijn – en in bezet gebied – gepicknickt.

Toen begon de terugreis. De Kamerleden waren verdeeld over twee landrovers. Waltmans en Van den Bergh zaten in de laatste, waarachter nog een auto kwam met machinegeweren. Die haalde op een gegeven moment zijn voorganger in en reed op een mijn. „Alsof – pssffffff – de hele wereld stilstond,” herinnerde Waltmans zich later. De paniek was groot. Wie had het overleefd en wie niet? Na een half uur was er duidelijkheid: waarschijnlijk twee Polisariostrijders dood, de Nederlanders leefden. Er werd beschutting gezocht en men wachtte tot de duisternis eer kon worden teruggekeerd.

De volgende ochtend kwam de secretaris-generaal bij Henk Waltmans binnenwandelen. Die secretaris-generaal was niet onder de indruk van het incident, wellicht omdat de man dagelijks de kans loopt op mijnen te lopen. „Of-fers zijn nodig in de revolutie,” verklaarde hij. Waltmans gooide hem de deur uit en diende later een officieel protest in.

Terug in Nederland en de emoties langzaam sussend zet Henk Waltmans de dingen op een rijtje. Polisario, houdt hij vol, is een authentieke bevrijdingsbeweging. Maar hoe serieus moet je ze nemen? Overdrijven ze niet? Er is, om eens wat te noemen, geen administratief apparaat. En het ziekenhuis is waar-de-loos. Aldus het PPR-Kamerlid.

Waltmans: „Ik vind wel dat Nederland moet blijven participeren in humani-

worden bepaald voor sociale veranderingen. Ook die betrekken immers een stuk welvaart. Het gebruik van energie en kapitaal-investeringen moest zo goedkoop mogelijk blijven. Dus is al die tijd de druk van de noodzakelijke belasting- en premieheffingen in verhouding steeds zwaarder op de faktor arbeid gelegd. Daardoor werd menselijke arbeid in ons land langzaam maar zeker onbetaalbaar. Overal, in de landbouw, de middenstand en de dienstverlening konden bedrijven

Omdat we zien onze arbeid zo duur gemaakt hebben.

Nederland is door de mand gevallen. En het ziet er niet naar uit dat we onze exportpositie in die energie- en kapitaalsintensieve sektor nog kunnen herstellen zonder nog meer overheidssteun, nog meer werklozen en een nog grotere aantasting van ons leefmilieu. Omdat onze arbeid steeds duurder wordt en energie en kapitaal-investeringen ook al niet meer goedkoop zijn.

In PPR-SCENARIO draaien we de

PPR-SCENARIO Een uitdaging voor het gezond verstand

Met PPR-SCENARIO probeert de PPR u over te halen tot het denken over het ondenkbare. Over een economie die alles op zijn kop lijkt te zetten, maar toch best wel eens het enige antwoord zou kunnen zijn op de huidige problemen van ons land. Een economie die werkgelegenheid schept, de koopkracht op peil houdt, ons land onafhankelijker maakt van het buitenland en ons allemaal onafhankelijker van elkaar. De PPR daagt u uit met PPR-SCENARIO. Niet als verkiezingsbelofte,

want de PPR belooft niets. Het zou trouwens, als ons land de politieke wil heeft om dit systeem toe te passen, ettelijke jaren duren voordat het volledig in werking zou zijn getreden. Het is namelijk zo simpel en tegelijk zo ingrijpend, dat er eerst een aantal uit de nu nog zo onontwikkeldbare financiële kluwens in Nederland zorgvuldig uiteen gerafeld zouden moeten worden. En dat kost tijd.

De PPR daagt u uit met SCENARIO. Juist omdat het lange tijd zou ver-

gen voordat het ingevoerd zou kunnen worden. En ook omdat er veel tekenen zijn, die erop wijzen dat we met zijn allen toch vroeg of laat de kant van SCENARIO uit moeten. De PPR daagt u uit. En wie op de uitdaging ingaat kan er nog een prijs mee winnen ook. Omdat ook economie best leuk mag zijn.

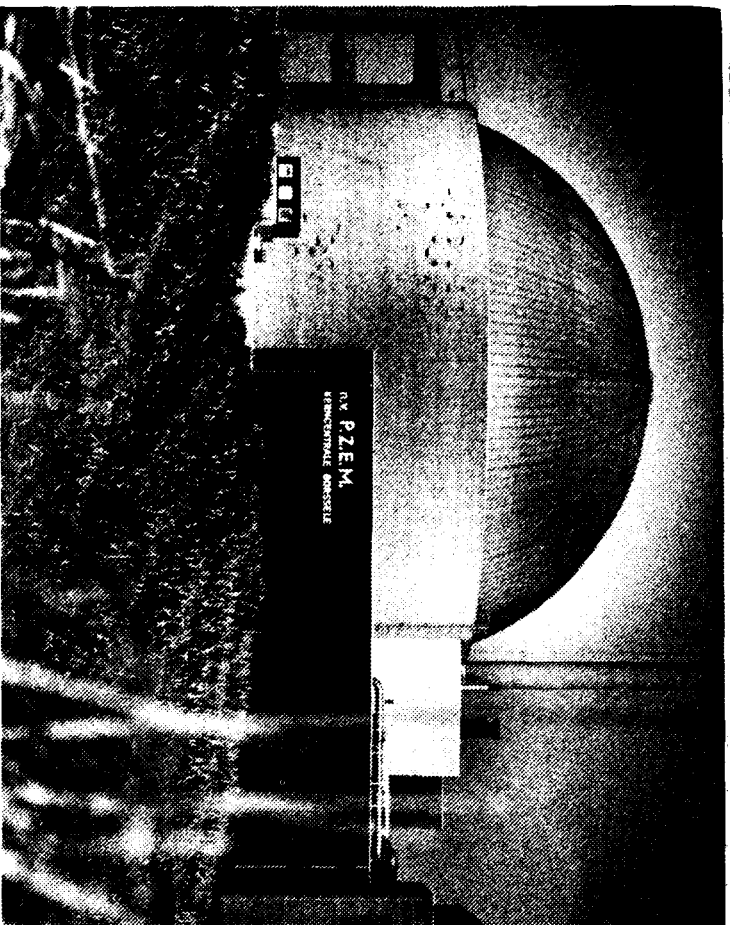
En verder blijft de PPR van mening dat alle kernwapens Nederland uit moeten. Nu. Daar hoeven we verder niet over na te denken.

den een begin kunnen maken met importvervangings: Minder dingen kopen waarvoor we moeten invoeren. Meer produkten en diensten gebruiken die uit eigen land komen.

De loonkosten moeten omlaag. Daar twijfelt niemand meer aan. Maar dat moet dan niet door in de uitkeringen te snijden, maar door de belastingdruk te verschuiven. En PPR-SCENARIO doet daar nog iets bij.

Een basis-inkomen voor iedereen. Als we iedereen in dit blad, man of vrouw, jong of oud, een basisinkomen van f 1000,- per maand zouden ontvangen, met voor kinderen wat minder, dan zouden om te beginnen de premies voor een aantal sociale verzekeringen afgeschaft of verminderd kunnen worden. Dat is een van de manieren waarmee we dan een deel van de kosten van dat basisinkomen kunnen gaan betalen. Maar het mooiste is, dat we dan de loonkosten als het ware de genadeloos zouden geven. Reken maar na:

Het kan nog leuker

U kunt, over de verschillende onderdelen van het PPR-SCENARIO-systeem, achtergrondinformatie krijgen. Er zijn kleine brochures vol gegevens over dat basisinkomen, over exportbeperking en importvervanging, over de gevolgen voor de Derde Wereld, over de mogelijkheden voor bijvoorbeeld de middenstand. En als de achtergrondinformatie waar u om vraagt niet in brochurevorm aanwezig is, dan wordt hij voor u gemaakt. Het duurt dan alleen wat langer voordat u hem krijgt.

Degenen die van deze mogelijkheid gebruik willen maken kunnen op precies dezelfde manier mee doen als de anderen. Dat wil zeggen: met een briefkaart waarvan de achterkant wordt gebruikt om een gevolg te voorspellen én aan te geven waarover men achtergrondinformatie wil hebben. Aan de voorkant van de briefkaart moet dan f 2,- extra aan postzegels bijgeplakt worden, als tegemoetkoming in de kosten van de beantwoording. Want de PPR is geen rijke partij. Degenen die op deze manier mee doen hebben de mogelijkheid, op basis van de achtergrondinformatie die zij toegestuurd krijgen nieuwe gevolgen te bedenken.

Hun inzendingen worden zo opgeslagen, dat naderhand, als ze meerdere briefkaarten in sturen, hun gedachtengang te volgen is. Daarvoor zijn ook aparte prijzen. En er is nog iets anders. De PPR gaat de inzendingen voor PPR-SCENARIO gebruiken. Voor een boekje dat dit najaar wordt gemaakt. Wie minstens één keer die achtergrondinformatie heeft opgevraagd en dus verder meegespeeld heeft, die kan erop rekenen dat dit najaar dat boekje hem of haar zal worden aangeboden met korting. Omdat u natuurlijk naderhand ook wel eens wilt weten wat er nu eigenlijk allemaal uit de bus is gekomen.

**De inzending sluit op 1 juni a.s.
De prijswinnaars worden vóór 1 juli a.s. bekend gemaakt.**

Stuur uw briefkaarten naar:

**PPR-SCENARIO, Postbus
510, 1620 AM Hoorn**

Voor extra achtergrondinformatie moet u f 2,- extra bijplakken.

PPR-SCENARIO Is een uitdaging

PPR-SCENARIO is een uitdaging. Aan u. En omdat economie ook wel eens leuk mag zijn hebben we er nog een prijsvraag aan verbonden ook. Voor degenen die in de ogen van de jury de leukste, interessantste of

best doordachte gevolgen weten te bedenken van het PPR-SCENARIO-systeem zijn er allerlei prijzen. En er is een deskundige jury die de prijswinnaars uit zoekt.

Herverdeling van de veld
werk schep ^{de volker} vele kansen
toekomst, Rijksbijdrage

Sombor is schijnbaar
insdag 31

VERLIES OP WERK

Stroppen

Detailhandel

stagneert

NSM EIST GARANTIE

Besluit over werf

Goedig verwacht

steun op steun

Norminkom

Van onze vers...gever
Het KRB
waarin
AMSTE

Rekenkamer

Kritisch

over steun

over...
aan de fles als u...
ook
jaar
sige

p f 194.773

De sociaal-economische
N° 11AAG, 31

Sanering

kost 6000 henen

Ambtenaar moet

inleveren

ns & Bedrijf

En verder blijft de PPR van meening dat alle kernwapens Nederland uit moeten. Nu. Daar hoeven we verder niet over na te denken.

In deze
krant

kan natuurlijk lang niet alles worden verteld. Dat is ook niet de bedoeling. PPR-SCENARIO is niet een kant-en-klaar product dat u zonder meer wordt aangesmeerd. Het is een uitdaging. Aan u en aan al die anderen in Nederland die zich zorgen maken over de huidige economische situatie. Die weten, dat het zogenaamde herstel van de industriële productie alleen maar mogelijk is ten koste van nog meer werkloosheid en nog meer leefbaarheid.

Durft u
het aan?

Dan moet u meedoen. Gewoon, door een briefkaart te nemen en die naar PPR-SCENARIO te sturen. Op de voorkant schrijft u uw naam en adres en op de achterkant vermeldt u in het kort, wat er volgens u met uzelf en de samenleving zou gebeuren als het systeem van PPR-SCENARIO zou worden doorgevoerd. U

SCENARIO KRANT

Het geheim van scenario

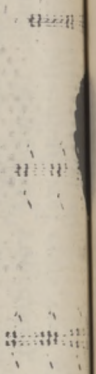
De afgelopen dertig jaar heeft Nederland, om maar een zo hoog mogelijke economische groei te kunnen realiseren, het gebruik van energie en kapitaalinvesteringen in verhouding laag belast. Daardoor slaagde ons land er inderdaad in, steeds welvaarder te worden. Zolang tenminste energie en kapitaalinvesteringen goedkoop ter beschikking stonden.

het niet meer bolwerken, omdat de menselijke arbeid te duur was geworden. De woningbouw, die nu eenmaal erg arbeidsintensief is, werd bijkans onbetaalbaar. Met als gevolg werkloosheid in de bouw en tegelijkertijd een gebrek aan huizen. En nu worden, sinds enkele jaren, ook energie en kapitaalinvesteringen steeds duurder. Door invloeden vanuit het buitenland. Al die bevoordeling van de energie- en kapitaalintensieve productie is dus voor niks geweest. Onze exportpositie in deze sector verslechtert in snel tempo, terwijl de arbeidsintensieve sector al jaren lang niet meer kon

gebruik van energie en kapitaalinvesteringen. Als we dat doen, dan verslechtert onze exportpositie nog meer. Want de Nederlandse export zit vooral in produkten waar energie en kapitaalinvesteringen voor nodig zijn. En wat dan nog? Een van de kenmerken van bedrijven die veel energie en kapitaalinvesteringen gebruiken is, dat ze in verhouding weinig mensen werk bieden. Dus wat de werkgelegenheid betreft is het allemaal zo erg nog niet. Terwijl, door lagere loonkosten, de positie van de arbeidsintensieve bedrijven sterk zou verbeteren. Op de binnenlandse markt, maar ook op de exportmarkten. Trouwens, ook in de woningbouw, het onderwijs, de middenstand en delandbouw zou de arbeid goedkoper worden. We zou-

rollen dan ook om. Het is, in de huidige omstandigheden, van het allergrootste belang dat de kosten van de menselijke arbeid, de loonkosten, omlaag gaan. Zonder de koopkracht van de werknemers aan te tasten. Dat kan door er minder belasting en premies over te heffen. En dat kan weer, door de belastingdruk te verschuiven. Naar het

Maar intussen moesten de overheidsinkomsten toch ergens van

De vijf Kamerleden in het zand van de Sahara. Van rechts naar links: Henk Waltmans, Laurens Jan Brinkhorst (D'66), Hans Gualthérie van Weezel

(CDA), Anneke Krijnen (VVD) en Harry van den Bergh (PvdA). FOTO: Nico Kussendrager.

taire hulp. Dat voorop. Maar ik zeg ook: de Democratische Saharaanse Republiek bestaat niet, dat is flauwekul. Maar zo iemand als Hans Gualthérie van Weezel draaft weer veel te ver door, het is zeker geen misdadigersgroep."

BEELDVORMING

De PPR heeft zich - zie het kader - van begin af aan bij Polisario betrokken gevoeld. Het reisje heeft de beeldvorming omtrent de bevrijdingsbeweging flink geschaad. Hoe zit het met de relatie tussen PPR en Polisario, respectievelijk Polisario Comité? Heeft die een deuk gekregen? Uit de persverklaring van het PPR-partijbestuur en Kamerfractie: „De PPR blijft solidair met bevrijdingsbewegingen die voor legitieme rechten van bevolkingsgroepen opkomen. Zij erkent Polisario als bevrijdingsbeweging, die voor de legitieme zelfbeschikkingsrechten van het Saharaanse volk opkomt. (...) Ze heeft zich voorgenomen de rapportage van het PPR-Kamerlid Henk Waltmans ernstig te nemen en zorgvuldig te bestuderen."

Niko Tetteroo van het Polisario Comité: „Het was de bedoeling van de Kamerleden niet naar bevrijd gebied te gaan. Dat hebben ze dus wel gedaan, wat ook hun goed recht is. Maar wij wisten het niet en hebben hun er ook niet op kunnen voorbereiden. Nu is het beheersen van bevrijd gebied door Polisario het essentiële punt voor de Kamerleden, ook het punt waarop wij als Comité ze zouden hebben opgelicht. Wij houden staande: wel degelijk

beheerst het Polisario een heel groot gedeelte van het gebied in West-Sahara. Ik vind niet dat de delegatie op overtuigende wijze het tegendeel heeft aangetoond. Natuurlijk, dat hebben wij altijd gezegd, zijn de zeer grote steden in handen van Marokko, daar liggen ook hele kordons om. De reis was gericht op gesprekken met leiders van Polisario en bezoeken aan de kampen, meer niet. Wil je echt via land bevrijde gebieden bezoeken dan moet je daar simpelweg twee, drie dagen voor uittrekken. Drie weken daarvoor hebben journalisten van onder andere Le Monde dat gedaan. Ze maakten een tocht door de Sahara naar de Atlantische Oceaan, brachten in het gebied tien dagen door en zagen dat er gebieden zijn waar Polisario heel bescheiden bezig is met landbouw, wat toch aantoonde dat het front blijvende aanwezigheid heeft.

„Maar de Nederlandse delegatie had maar drie dagen en eigenlijk helemaal geen tijd om bevrijd gebied te bezoeken. Ik kan je verzekeren dat daar zeer hard wordt gevochten, ook van de kant van Polisario die een grote militaire kracht heeft weten te ontwikkelen. Maar het is natuurlijk een guerrilla-oorlog. En dat is denk ik door de delegatie duidelijk onderschat. Volgens mij hadden ze verwacht: je komt daar en dan ligt er een hele batterij met raketten van Polisario, grote garnizoenen, en daarachter liggen de steden waar mensen wonen. Zo werkt het natuurlijk niet."

Over het incident in het door Marokko bezette gebied is hij kort: „Als je in een guerrilla op stap gaat, kan dat gebeu-

Henk Waltmans: Alleen bezwaar tegen manier van voorlichten...

ren. 't Is nu eenmaal niet anders. Ik had ze kunnen vertellen dat zoiets kan gebeuren in die toestand daar, als ik had geweten dat ze daar naar toe gingen." Maar ze wisten toch niet dat ze naar Marokko gingen? „Goed, laten we daar even van uitgaan. Maar als je meegaat op zo'n tocht loop je dat risico." Echt goed te praten weet Tetteroo het ook niet. Laten we vaststellen dat het van Polisario wellicht begrijpelijk was, maar zeker niet verstandig.

ONVERSTANDIG

Dat meent ook Henk Waltmans zelf. „Ik ben," zegt hij, „nu niet tegen Polisario zelf. Wat ze proberen te doen is niet slecht. Ik maak alleen grote bezwaren tegen hun manier van voorlichting. Iets zeggen en het niet waar kunnen maken. Mensen meenemen naar gebied van Marokko, wetend dat het levensgevaarlijk is, en doen alsof het weinig voorstelt. Verder stel ik dat erkenning van de Republiek West-Sahara op dit moment niet ter sprake komt. Die is er gewoon niet. We hebben per vliegtuig en helikopter duizenden kilometers gevlogen en nergens in de woestijn kunnen merken dat het land ook daadwerkelijk wordt gekultiveerd.

Bovendien zegt Tetteroo dat wij zelf naar bevrijd gebied wilden en dat is pertinent niet waar. Polisario zelf stelde het voor.

We hebben een onderzoek ingesteld en dat was grondig. Als het dan voor het Polisario Comité niet leuk uitvalt, dan is dat niet prettig. Maar het is niet verstandig dan direkt de boodschapper van het nieuws de schuld te geven. Zo kom je niet verder." Binnenkort verschijnt het rapport van de vijf, opgesteld door Henk Waltmans. We komen nog op de zaak terug, uiteraard.

PPR en Polisario

1976: via Kees van Twist (toen sekretaris buitenland) komen er kontakten tussen partijbestuur, Polisario-front en het Polisario-komit e.

1977: het partijbestuur van de PPR erkent het Polisario als enige vertegenwoordiger van de Demokratische Arabische Republiek der Sahara.

Kees van Twist reist in die tijd in Algerije en maakt kennis met Polisariolieden.

1979: in februari is sekretaris buitenland Michiel van Kasteelen aanwezig bij de derde verjaardag van de republiek in een vluchtelingenkamp. In dat kader wordt uitdrukkelijk gesproken over erkenning van de republiek.

1979/1980: in het late najaar van '79

(vervolg van pagina 7)

van de verschillende prioriteitenstellingen zijn zeer belangrijk. Ik kan alleen enkele voorbeelden geven: als waarde 5 de hoogste waarde heeft, wordt er gemikt op verhoging van de arbeidsproductiviteit. Daarmee is geen automatische garantie ontstaan voor meer arbeidsplaatsen. Het hangt van de rangorde van de overige prioriteiten af, wat men nu gaat doen. Meer werkgelegenheid scheppen in de kwartaire sektor? Afzien van „werk”gelegenheid en het nationale inkomen onder de bevolking verdeelen als „sociale uitkeringen”? Als waarde 1 de hoogste prioriteit heeft – het zelf de kost kunnen verdienen – dan zullen er in plaats van vier of vijf miljoen „verdienegelegenheden” er minstens tien miljoen moeten worden geschapen om alle

volwassenen in dit land zich in dit opzicht de kans te geven volwassen te gedragen.

Indien waarde 2 het hoogst wordt aangeslagen dan zullen er drastische wijzigingen in ons opvoedings- en schoolstelsel worden aangebracht. Het streven is er dan niet op gericht „verdieners” op te leiden, maar „mondige” mensen die voor zichzelf kunnen zorgen”. Op scholen zal een belangrijk deel van de tijd worden besteed aan praktische dingen: koken, wassen, huis opknappen, etc.

En mondigere mensen moeten dan op vroege leeftijd al de kans krijgen hun eigen huishouden op te zetten. Indien de waarde van deelname aan arbeid als de belangrijkste wordt gezien zal men – zeker in een tijd van economische moeilijkheden – zich bezinnen op een gehele of ge-

deeltelijke ontkoppeling van arbeid en inkomen om zoveel mogelijk menswaardige arbeidsplaatsen te kunnen scheppen. Als men zeer belangrijk acht dat menselijke relaties niet door economische afhankelijkheid worden vertroebeld, kan men er ook niet onderuit enige vorm van gegarandeerd inkomen te scheppen. Tenzij de samenleving een recht op verdienen voor iedereen kan creëren – dus meer arbeidsplaatsen. Of wij op korte termijn al toe zijn aan een gehele of gedeeltelijke ontkoppeling van arbeid en inkomen zal afhangen van de weloverwogen keuzes die Nederlanders doen met hiergenoemde waarden.

Prof. J. P. Kuiper
is hoogleraar sociale-geneeskunde
aan de Vrije Universiteit van Amsterdam.

STUDIESTICHTING VOOR RADIKALE
POLITIEKE vernieuwing

De Stichting voor Radikale Politieke Vernieuwing (het wetenschappelijk bureau van de PPR) zoekt een

STUDIESEKRETARIS (v/m)

Haar/zijn taak zal er in hoofdzaak uit bestaan, samen met anderen, studie en onderzoek te verrichten ten behoeve van een politiek beleid, dat gericht is op een radicale vernieuwing van de samenleving, zoals wordt voorgestaan door de PPR. Zij/hij zal met name betrokken worden bij een nog te starten project, dat gericht zal zijn op een invulling, vanuit het PPR-denken, van het project van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, te weten Beleidsgerichte Toekomstverkenningen.

Onze gedachten gaan uit naar een econoom, die geschoold is in beleidsanalyse en beleidsontwikkeling, of een politicoloog, die een voldoende mate van economische scholing heeft gehad.

Het kunnen werken in teamverband is een vereiste. Redactionele vaardigheden worden op prijs gesteld.

De aanstelling zal geschieden per 1 juli 1981, voor ten hoogste 32 uren per week. Salariering geschiedt volgens de normen, geldend voor wetenschappelijk personeel van de Universiteit van Amsterdam.

Inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij Anneke van 't Hull en Jan Dirx, tel. 020 - 226018.

Sollicitaties kunnen binnen 3 weken worden gericht aan de Stichting voor Radikale Politieke Vernieuwing, Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

(advertentie)

Kongres PPR-jongeren

Zaterdag 25 april wordt in Hotel Suisse, Luttekstraat 17 te Zwolle het voorjaarskongres gehouden van de PPR-jongeren.

Het kongres begint om 10.30 uur. Alle PPR-jongeren en belangstellenden zijn welkom.

's Morgens staan de bestuursverkiezingen en de bestuursverantwoording op het programma. Tevens staat dan het functioneren van het jongerenkongres ter discussie. Om 12.00 uur zal Ria Beckers een toespraak houden. 's Middags zullen stellingen over onderwijs worden behandeld, en zal het RADI JO-themanummer over democratie op school worden gepresenteerd.

Vanaf half drie krijgt het kongres een manifestatie-karakter met als thema: „Het falen van de parlementaire democratie”. Hiervoor zijn sprekers uitgenodigd van „Stop Dodewaard”, Onkruid, de krakersbeweging en de themagroep Macht van de PPR.

Om 17.00 uur zal het kongres worden afgesloten.

PPR EN DE VREDESBEWEGING

KAMPAGNEKOMMISSIE

De verkiezingskampanje van de PPR heeft vanzelfsprekend de kernwapens als een van de belangrijkste punten. Hoe kunnen de actiecentra daarbij het best te werk gaan, met name in relatie tot het IKV?

Het IKV heeft zijn kampanje gevoerd met het oog op de verkiezingsprogramma's, dus voorafgaand aan de verkiezingskampanje. In een huis-aan-huis-folder en een brochure zal het IKV een programvergelijking maken. Eerdaags komen deze publikaties uit.

Het IKV heeft zich vooral op het PvdA-kongres gericht. Het CDA is nauwelijks aangepakt. Een konklusie is dat de vredesbeweging (Kerken, IKV, Pax Christi, vrouwenbeweging enz.) nog afketst op de grote partijen. De peilingen geven een konstant toenemende meerderheid aan onder de Nederlandse bevolking, zelfs al oplopend tot 65%, voor

het standpunt „Help de kernwapens de wereld uit, om te beginnen uit Nederland”. Die mensen brengen op die basis zeker nog niet allemaal konsekwent hun stem uit. Maar hier vindt wel een uiterst belangrijke politieke bewustwording plaats. Die dient door onze kampanje versterkt te worden.

De PPR is de partij die het principiële en volledige NEE tegen alle kernwapens politiek belichaamt en dat beleid – als de kiezers de PPR daartoe in staat stellen – in coalitieonderhandelingen op tafel wil brengen. Voor een ethisch en politiek nee tegen alle kernwapens kan de kiezer daarom bij de PPR terecht.

Vele PPR-leden zijn actief in IKV-kernen. Ze besteden aan deze samenwerking zeer veel energie, geld en tijd zonder er direkt partijpolitieke munt uit te slaan!

Het is zeer zinvol om in de kampanje met de plaatselijke IKV-kernen

samen te werken. Een IKV-kern kan dikwijls beter dan het PPR-actiecentrum het CDA en de PvdA en eventueel ook D'66 in een forum met de PPR om de tafel krijgen. Het is redelijk dat dit van IKV-kernen gevraagd wordt. Het IKV zal zich zeker in verkiezingstijd op die wijze voor de versterking van de vredesbeweging willen inzetten.

Wij sporen de actiecentra ten zeerste aan, ook als ze maar enkele krachten hebben om kampanje te voeren, toch vooral met de plaatselijke IKV-kernen avonden te organiseren met hiervoor genoemde brede opzet.

Het kan ook met plaatselijke vrouwen groepen, scholen, jongerengroepen, Raad van Kerken, gemeenten, parochies, wereldwinkels enz.

De laatste PPR-TV-uitzending over kernwapens is op veler verzoek nu beschikbaar op 8 mm-geluid. Neem daarvoor contact op met Jan Duffhauss (020-258520 of 04930-2541).

Waarom de Eerste Kamerfractie vóór Pais stemde

HANS VERSTRAATEN

Op de kerngroepbijeenkomst van 27 maart j.l. kwam het stemgedrag van de Eerste Kamerfractie ter sprake. Bas de Gaay Fortman zei toen dat het hem beter leek de Handelingen van de

(ADVERTENTIE)

Uit medelijden met de kiezers, ter onderbreking van het verbale geweld van verkiezingsavonden, heeft het

NATIONAAL HEKEL KABARET

een 50 minuten durend programma gemaakt, dat kietelt onder kinnen en schopt tegen schenen:

VERKIEZINGS-PROGRAMMA '81

prijs in overleg; 02152 - 509932

Eerste Kamer af te wachten, waar de besluitvorming duidelijk staat opgetekend. Er wordt in een volgende kerngroepbijeenkomst op teruggekomen.

Nu alvast dit. De Eerste Kamerfractie had drie hoofdredenen om achter het plan van Pais te gaan staan. 1. In tegenstelling tot de Tweede Kamerfractie en actiegroepen waren de drie ervan overtuigd, dat deze Tweefasenstructuur wel in de PPR-onderwijsvisie past. „Het Partijbestuur hield zelf vier jaren als eerste fase vol”, aldus Constant van Waterschoot, PPR-Eerste-Kamerlid en woordvoerder in het debat. 2. Men studeert nog altijd ten koste van de gemeenschap. Als men ook nog wetenschappelijk onderwijs gaat doen, moeten daar selectieregels voor worden gemaakt. 3. Pais heeft gezegd: er komt geen verschil in honorering, tenminste niet bij de rijksoverheid, tussen mensen die de eerste of de tweede fase hebben gedaan.

Constant van Waterschoot noemt de wet „een stapje vooruit vergeleken met de huidige situatie.”

Voor de volledigheid melden we ook het stemgedrag in deze van de Eerste Kamer. Voor: VVD, CDA, SGP, GPV, zestien van de 24 PvdA'ers, en de PPR. Tegen: de twee senatoren van D'66 en de andere acht PvdA'ers. Het staat wel vast dat overleg tussen Eerste en Tweede Kamerfractie van de PPR zacht gezegd te wensen overliet. Een ander verhaal is of de drie PPR-senatoren kunnen afwijken in hun mening, daar de PPR de Eerste Kamer het liefst ziet verdwijnen – dat kunnen ze alleen zelf verantwoorden. Op moment van schrijven was Constant van Waterschoot overbezet en heeft toegezegd er, in deze krant, nog op terug te zullen komen. Van de PPR-besluitvorming in de Eerste Kamer zijn notulen gemaakt. De redactie is gaarne bereid te aan belangstellenden toe te zenden.

AL IS DE MUZIEK NIET OM AAN TE HOREN, E RECENSIE KAN HOOGST LEZENSWAARDIG ZIJN.

De Volkskrant bericht u dagelijks over de verrichtingen van de heren muzikanten op het wereldpodium. Met een rouwe weergave van het gebeurde en geprokeene. Met interessante achtergronden. En met een opinie die u niet eeft te delen.

Immers, al dat zich afspeelt in de wereld, in Europa, in ons eigen land, kan steeds direkter invloed op uw persoonlijk leven. En dat is tegelijk het gangspunt voor de nieuwsvoorziening door de Volkskrant.

Véél informatie over de Nederlandse, de Europese en de wereldpolitiek. Over de ontwikkelingen in de Derde wereld. Over economie en werk. Over mensen en milieu. Over welzijn en toekomst.

Daarnaast doet de Volkskrant vallend veel aan boeken, muziek, theater en film. Daarnaast heeft de Volkskrant een kritische sportrubriek, een aantal sterke columnisten en toonisten.

Op zaterdag gaat de Volkskrant gezeld van "Het Vervolg". Een bijlage met

uiterst actuele informatie. Met artikelen die wat dieper graven dan de dagelijkse krant toelaat. Typische weekend-lektuur dus.

Wie voor de Volkskrant kiest, kiest voor z'n informatie. Want de Volkskrant is het meest informatieve ochtendblad van Nederland.

Maar oordeelt u zelf. Er staat een bon in deze advertentie.

DE VOLKSKRANT.
HET MEEST INFORMATIEVE
OCHTENDBLAD VAN NEDERLAND.

STUUR MIJ 2 WEKEN GRATIS DE VOLKSKRANT.

Naam: _____

Straat: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

Giro: _____ Telefoon: _____

Daarna wens ik een maandabonnement à f 17,32

kwartaalabonnement à f 51,40

Voor postabonnees geldt een kleine verhoging.

Deze bon opsturen naar De Volkskrant, Antwoordnummer 2277,

1000 PA Amsterdam, in open envelop, zonder postzegel.

Maak nog geen geld over. Wacht op onze acceptgirokaart.

U kunt ook bellen: 020-562.6267

PPR-twijfels over uitvoerbaarheid nieuwe Welzijnswet

Midden maart kwam de Kaderwet Specifiek Welzijn in de Kamer aan bod. Die wet beoogt een oplossing te bieden voor een aantal problemen in het welzijnsveld. De behoefte aan meer samenhang in de voorzieningen, bijvoorbeeld. En de betere bereikbaarheid en democratisch functioneren. Wordvoerder voor de PPR was Leo Jansen.

Hij stelde onder andere in het debat dat decentralisatie van het welzijnsvoorzieningenstelsel – wat genoemde wet voor een deel beoogt – geen zaak is die op zichzelf staat. Wanneer de zachte sektor decentraliseert, redeneerde Jansen, kan dat een spanning opleveren met de economie die in haar grootschaligheid meer en meer centralistisch georganiseerd wordt. Het een wordt kleiner, het ander steeds meer omvattender en moeilijker te doorzien. „Wij hebben,” zei hij, „de laatste jaren kunnen waarnemen dat met name buiten CRM zeer, zeer grote weerstanden bestaan tegen decentralisatie. De PPR-fractie heeft keer op keer gezezen op versterking van de regionale poot in de economische beleidsvoor-

ming en we hebben gelukkig kunnen konstateren dat we daarbij in deze Kamer zeker niet alleen staan.”

Volgens Leo Jansen krijgen we nu een wetsontwerp met een zeer beperkte reikwijdte; het overgrote deel van de zachte sector valt er buiten. Verder zijn er meer onduidelijkheden die nader geregeld moeten worden in de wet. „De Kaderwet Specifiek Welzijn”, meende Leo Jansen, „beoogt een aantal regelingen tot stand te brengen in het welzijnsland. Ook daar is geen sprake van een blanco situatie. Ook daar zal de Kaderwet Specifiek Welzijn functioneren in een maatschappelijk krachtenveld. Wanneer wij ons een voorstelling proberen te maken van de werking van de Wet, zullen wij er rekening mee moeten houden hoe de krachten verdeeld zijn. We krijgen dan allereerst te maken met de plaats van bestaande organisaties. Organisaties die hun omvang en hun invloed en hun status met man en macht trachten te behouden.”

Hij doelde hiermee uiteraard op de meestal confessionele instellingen die met deze wet allesbehalve gelukkig

zijn. Leo Jansen: „We zullen ons moeten realiseren dat vanuit de organisaties pogingen ondernomen zullen worden om de artikelen van deze wet zo toe te passen dat alles zo veel mogelijk bij het oude blijft.”

Hij ging ook in op de garanties die de wet al dan niet stelt wat betreft democratische besluitvorming. De PPR stelde Jansen, heeft een sterke voorkeur voor een stelsel van regels en criteria om daarmee het functioneren van de democratie in het welzijnswerk te garanderen. In de wet zijn ook een aantal regels voor democratisch functioneren opgenomen of in het vooruitzicht gesteld. Maar volgens de PPR is de kans groot dat de letter van de wet hier wel zal worden nageleefd maar dat de geest eraan zal ontbreken. De belangen van bestaande organisaties en van beroepskrachten, stelde Leo Jansen, zullen sterk overheersen.

EEN NIEUW (EEG) KONCERT

De ideeën van de PPR zijn niet typisch Nederlands. Ook in de ons omringende landen zijn groepen met dezelfde denkbeelden bezig. Soms vertellen de media er iets over: bijv. de grote anti-kernwapenbeweging in Engeland en de akties tegen de bouw van nieuwe kerncentrales in West-Duitsland. In de EEG-lidstaten bestaan ook veel partijen en bewegingen die verwant zijn aan de PPR. Met zes van hen bestaat al enige tijd contact om te komen tot een vorm van samenwerken: ECOLO (België), een Waalse ecologische partij, die bij de Europese verkiezingen (de eerste waaraan ze meedeed) 5% van de stemmen in Walonië behaalde.

AGALEN (België), wat staat voor Anders Gaan Leven. Deze partij opereert in Vlaanderen en haalde bij de Europese verkiezingen ± 2½% van de stemmen.

DIE GRÜNEN (BRD), voortgekomen uit milieu-akties en nog steeds zeer ak-

tief gericht.

MOVEMENT D'ECOLOGIE POLITIQUE (Fr.), een nieuwe partij, die een aantal oudere groepen bundelt ECOLOGY PARTY (Gr. Brittannië), en tenslotte de

PARTITO RADICALE (Italië) met zetels in het Europese Parlement.

Midden maart vond de vierde vergadering van deze zeven partijen plaats. Allereerst werden ervaringen uitgewisseld. Twee onderwerpen blijken bij alle partijen centraal te staan: kernwapens en kernenergie. Als je de verhalen van de andere West-Europese landen hoort, merk je dat we in Nederland niet alleen staan; er is dus ook geen sprake van internationale isolering, zoals men ons vaak wil wijsmaken. Maar het betekent wel aansluiten bij bewegingen in de bevolking i.p.v. bij traditioneel denkende-regeringsleiders.

Belangrijkste discussiepunt van de bijeenkomst was het opstellen van een

gezamenlijk programma. Allereerst ontstond een discussie over de noodzaak hiervan. Daarin bleek dat die verschillend beoordeeld werd door de verschillende groepen. Dat heeft alles te maken met de wijze van werken van een partij: de Italianen zijn daarvan het duidelijkst voorbeeld. Zij zijn zeer actie-gericht en werken daarbij aan een zeer beperkt aantal onderwerpen die op hun jaarlijkse kongres worden vastgesteld. Door die werkwijze hebben ze geen behoefte aan een 'totaal'-programma, want ze zeggen; „wat je niet doen kunt, moet je ook niet zeggen”. De PPR werkt – zoals we uit eigen ervaring weten – anders. Toch bleek dat we zoveel gemeen hebben met elkaar dat deze problemen opgelost kunnen worden. Aan het eind van de discussie hadden we een eerste ontwerp van een tekst. Die zal nader bestudeerd worden en op niet al te lange termijn ook aan de partij voorgelegd worden.

Linkse rente is niet lager wèl veel rustgevender

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een grote bank. Op meer dan 58.000 spaarrekeningen is ruim 200 miljoen gulden ingelegd.

De ASN is een principiële bank. De enige spaarbank die het hart links draagt. En daar ook van getuigt. Door het spaargeld grotendeels te beleggen in sociaal en maatschappelijk verantwoorde projecten. Die geen lucratieve rentewinst uit Zuid-Afrika of Chili accepteert.

De ASN is een bank voor progressieve mensen. Die willen sparen met een rustig gevoel. In de zekerheid dat hun geld daar komt waar het nodig is. In de zekerheid dat hun rente - een prima rente - geen bijmaak heeft. Geef uzelf dat rustige gevoel. Neem een spaarrekening bij de ASN.

Als uw hart links zit, is uw spaarbank heel dichtbij.

Sparen bij de ASN is sparen via uw girorekening. Doe het nu: u krijgt f 7,50 premie!

Als u voor 1 juli 1981 een spaarrekening voor uzelf opent met tenminste f 50,- als eerste inleg. Bij de ASN spaart u ook thuis. Via uw giroboekje. U spaart net zo snel of u haalt net zo makkelijk weer geld op als u een giro-overschrijving doet. Meer weten? Vul snel de bon in.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Zenden in enveloppe zonder postzegel aan **Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 VB Den Haag**. U kunt ook bellen 070-47 01 81. Of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlak bij het Centraal Station).

wenst nadere-inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- het bedrijfssparen

* aankruisen wat u wenst.

002

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
Geeft rente zonder bijmaak

aktie VOER

Atoom- schuilkelders

Er is tegenwoordig ook een landelijk overleg van groepen die zich verzetten tegen het bouwen van atoomschuilkelders. Enige tijd geleden was er voor de eerste maal overleg tussen de groeperingen waar ervaringen in akties werden uitgewisseld.

Uit dat overleg kwamen drie oproepen. Vraag één: wie kan de anti-atoomschuilkelders mensen vertellen in welke plaatsen plannen bestaan voor het bouwen van die kelders? Misschien een hoge ambtenaar op Binnenlandse Zaken of Defensie? Of wellicht het Openbaarheids van Bestuur, de laatste tijd wil dat nog weleens effectief wezen. Vraag twee: welke mensen of groepen zijn bezig of voelen er voor zich in te zetten tegen dergelijke plannen? En men wil ook graag weten wie er aan het volgend landelijk overleg wil deelnemen. Het kan dergelijke akties alleen maar meer kracht bijzetten. Wie op één of meerdere vragen 'n antwoord heeft, kan contact opnemen met Peter de Boer. Zijn adres is 5e Saskiadwarsstraat 8, te Leeuwarden. Telefoon: 05100 - 52088 (tussen 18 en 19 uur).

Atoomvrije grond

De Anti Kern Beweging van Nederland past alles wat ze kan bedenken toe om van de boze atoomdroom af te komen. Helaas mist ze nog steeds de macht en middelen van de atoomlobby. Die immers kan grote delen van Nederland opkopen om daar, om eens wat te noemen, een kerncentrale te bouwen.

De Anti Kernbeweging van Nederland heeft nu een simpele en eigenlijk best aardige redenering. Ze willen een koöperatieve vereniging oprichten die als doel heeft een stuk land te kopen dat voorgoed atoomvrij wordt. Liefst natuurlijk een stukje in de buurt van Dodewaard, of anders Borsele of Almelo. Het moet vooral een symbool worden. Bedoeling is dat, als eenmaal een stuk grond gekocht is, daar naar hartelust te gaan eksperimenteren met alternatieve energiebronnen. En jawel, in tijd van anti-kerncentrale-akties is het meteen een geschikte plaats om te bivakkeren. Zodra de vereniging is opgericht kan iedereen die sympathiseert meedoen. Wie een tientje stort ontvangt een paspoort dat hem of haar voor de rest van het leven toegang tot het stukje atoomvrije land geeft. Bovendien is het een bewijs dat die tien gulden worden gebruikt voor aanschaf van dat land.

Voor het zover is moet er nog het nodige worden georganiseerd. Onderzocht moet worden wat juridisch de beste vorm voor dit project is, statuten dienen te worden opgesteld en er is een brede kring van paspoortverkopers nodig. Daarom wordt iedereen met tips, adviezen en ideeën opgeroepen mee te denken. Reacties kunnen worden gestuurd naar Kollektief Rampenplan, per adres Kievitstraat 19 in Utrecht.

Guatemala

Naast El Salvador heeft ook het naburige Guatemala een bewind dat erg zacht gezegd onfris handelt. In de eerste tien maanden van 1980 verdwenen er 3000 mensen. Daaronder veel journalisten, daar de overheid dit als de beste manier ziet om persvrijheid danig te beknotten. Amnesty International heeft nu een rapport uitgebracht over de schending van de mensenrechten in Guatemala. „Het leger is niets an-

ders dan een school voor moordenaars" luidt het citaat van een dienstplichtig soldaat dat op cover van het groene boekje prijkt. In het werk tal van gevallen van wreedheid, moord, verdwijning. Het boekje is te bestellen bij Amnesty International, 3e Hugo de Grootstraat 7, Amsterdam. Telefoon: 020 - 847906.

Christen-Turken

Nieuwsbrief nummer 4 van Aktie 41+/Haberler Mektubu Aktie 41+ (iets eenvoudigers had ook wel gekund) bericht over de wijze waarop in onze buurlanden de Christen-Turken worden behandeld. Beter dan in ons land zo blijkt, dat altijd humanitair wil lijken. Van de 240 Christen-Turken die in België asiel zoeken, zijn er 140 erkend. Over de overige honderd wordt binnenkort beslist. Ook in de Bondsrepubliek blijkt een doorbraak in dit beleid. Volgens recente gegevens zijn reeds 1100 christelijke asiëlzoekers als vluchteling erkend. Hoewel

nog niet helemaal duidelijk is hoe de zaak gaat lopen, verwachten de Duitse Kerken dat meer dan 1000 gevallen voor asiel in aanmerking komen. Nederland zelf kan minder fraais melden. De harde lijn van Haars wordt doorgezet als immer. Vele vluchtelingen werden de laatste maanden afgewezen. De staatssecretaris zegt internationaal over deze problematiek te (moeten) onderhandelen, maar - zie boven - de burens houden er schijnbaar toch andere normen op na. In de nieuwsbrief verder vele berichten over moeilijkheden van Christen-Turken in Nederland, nieuws uit de Tweede Kamer over deze zaak, enzovoorts. Een abonnement kost minimaal tien gulden per jaar, postgiro 4470200, ten name van Aktie 41+. Er is ook een aktiecentrum: Stal van Napoleon, Amstelveeld te Amsterdam, tel.: 020 - 247165. Maandag tot en met vrijdag van 14 tot 17 uur.

Een cartoon van Gerard Dekker uit het nieuwe boek OOK ZO?! - informatie voor jongeren over homoseksualiteit. Dit eerste speciaal gerichte voorlichtingsboek in Nederland is een uitgave van de Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homoseksua-

liteit COC en van de Jhr. Mr. J. A. Schorerstichting, consultatiebureau voor homoseksualiteit. Verkrijgbaar in de betere boekhandel voor f 5,95 (een spotprijs omdat dit boek een vrijwilligersproject is en alleen de druk- en bindkosten hoefden worden betaald).

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

1 MEI 1981. NUMMER 173

CEES SCHELLING: BASISINKOMEN

VOOR WERKELIJK VRIJE MENSEN

PPR

Aktie Krant

uitgave

Stichting Radikalenkrant

directie

Ruud E. de Vringer,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Werkgroep Publiciteit PPR

redactie

Hans Verstraaten, politiek redakteur;
Karel Berkhout, Kees Waagmeester

coördinatie en vormgeving

Walter van Opzeeland, Menne Vellinga

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Singel 277,
1012 WG Amsterdam,
tel. 020-227342-247570

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abonnementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

Partijburo PPR, Singel 277,
1012 WG Amsterdam;
tel. overdag:
020-247570-227342;

's avonds:

Ruud E. de Vringer, 010-713660

FOTO OMSLAG: Cees Schelling (rechts) en voorzitter Herman Verbeek. Kongresfoto door Paul van der Hijden.

basis-layout

Joep Paulussen

KAMPAAGNE KAMPAAGNE KAMPAAGNE KAMPAAGNE

1-15 mei

Doetinchem - 1 mei, zaal Dimmedaal, Terborgseweg, 20 u.: actiecentrum-feest met Herman Verbeek.

Amsterdam - 1 mei, Paradiso, 16-17 u.: forum over kernwapens met Gerrit-Jan van Oven; van 20-21 u.: forum over werkgelegenheid met Maurits Henkemans.

Alkmaar - 1 mei, zaal De Rekere, Muiderdwaard, 20 u.: bijeenkomst tegen racisme en fascisme met FNV, PPR en andere politieke partijen.

Heerenveen - 1 mei, bijeenkomst progressieve organisaties 's middags in De Reade Swetser over kernenergie en werkgelegenheid; 's avonds in zaal Oord/Oranjewoud over emancipatie en werkgelegenheid.

Assen - 1 mei, Bellevue, Dr. Nassaulaan 30, 20 u.: feest met Ruth Post.

Amsterdam - 2 mei, Mozeshuis, Waterloooplein, 20 u.: bijeenkomst betreffende faillissementswetgeving met Jaap Roëll.

Den Bosch - 4 mei, Zaal Knillispoort, Kleine Waterstraat 15, 20 u.: Henk Waltmans.

Grootebroek - 5 mei, Het Middelpunt, 20 u.: actiecentrumavond met Dolf Coppes.

Hoorn - 6 mei, Schouwburg Het Park, 20 u.: avond over welzijn, met Peter Lankhorst.

Waalwijk - 6 mei, zaal De Leest, Mr. van Coothstraat 11, 20 u.: forum met Ad Melkert.

Arnhem - 6 mei, Christelijke Ac. voor Lichamelijke Opvoeding, Beukenlaan 3, 's middags: Bas de Gaay Fortman.

Utrecht - 6 mei, De Werfkelder, Oudegracht 345, 19.45 u.: forum met Cint Kortmann.

Utrecht - 6 mei, Jaarbeurs, 10.30 u.: ABOP-manifestatie met Henk Waltmans.

Utrecht - 7 mei, Christelijke Middelbare Technische School Scutos, Columbuslaan 540, 's middags: Peter Lankhorst in forum.

Haarlem - 7 mei, Lion d'Or, Kruis-

straat, 20 u.: Jaap Roëll over basisin-komen.

Hengelo - 7 mei, Vormingscentrum De Waag, Gerstraat 2, 20 u.: Cint Kortmann.

Nuth - 8 mei, Trefcentrum, 20 u.: IKV-forum met Henk Waltmans.

Den Bosch - 8 mei, Jeroen Boschkollege, Rompertsebaan 83, 20 u.: Jaap Roëll.

Zwolle - 8 mei, De Sprankel, Zoom 37, 's ochtends: forum met Herman Verbeek.

Harmelen - 8 mei, Trefpunt, 20 u.: vrouwenkafé met Emmy van Noord.

Mijdrecht - 8 mei, De Meijert, dr. J. van der Haarlaan 2, 20 u.: forum met Kees Waagmeester.

Sloten - 8 mei, Jongeren centrum Smoes, 21 u.: Hein Albeda.

Den Haag - 9 mei, Human. Centrum, C. van Caatenb. 72, 14 u.: forum met Jack Verduyn Lunel.

Amsterdam - 9 mei, De Populier, Nieuwe Herengracht 90, 14 u.: forum over milieue en werk met Jaap Roëll.

Amsterdam-Bijlmer - 9 mei, Fazantenhof, 11-13 u.: verkiezingsmarkt met Gerrit-Jan van Oven.

Den Haag - 11 mei, De Regenvalk, Weimarstraat, 20 u.: forum met Wim Tigges.

Borne - 11 mei, Bijenkorf, Marktstraat 23, 20 u.: forum over ontwikkelings-samenwerking met Ad Melkert.

Den Bosch - 11 mei, San Salvadorkerk, 20 u.: forum met journalisten over ontwikkelings-samenwerking met voor de PPR Kees Waagmeester.

St. Oedenrode - 11 mei, Hotel De Beurs, Heuvel 44, 20 u.: forum met Ton Bressers.

Alkmaar - 11 mei, De Vest, Canada-plein 2, 10-15 u.: open dag voor ouderen met forum met Gerrit-Jan van Oven.

Dongen - 12 mei, Cammeleur, 20 u.: forum over christendom en politiek met Herman Verbeek.

Doetinchem - 12 mei, Ontmoetings-centrum De Daele, Stevinlaan 9, 20 u.: Wouter van Dam.

Nunspeet - 12 mei, Het Dorpshuis, Dr. Schuttlaan, 20 u.: IKV-forum met Jan Dirx.

Soest - 12 mei, Café De Rode Haan, 20 u.: Berend Kingma over landbouw.

Amsterdam - 12 mei, wijkcentrum Bos en Lommer, 20 u.: forum met Peter Lankhorst.

(zie verder pag. 9)

VERKIEZINGSVOND PPR

De verkiezingsavond van de PPR van 26 mei wordt gehouden in de Tijgerzaal van Artis, in-

gang Plantage Middenlaan, Amsterdam. Alle leden zijn welkom om de uitslagen mee te maken.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

PROGRAM = SAMENHANG

HERMAN VERBEEK

„Scenario” is een groot succes. Enkele dagen na de tv-uitzending berichtte Matthijs de Vreede, de ontwerper, dat er al over de achthonderd reacties binnen waren: telefonisch en brieven. Veel jonge mensen, veel gewone mensen. Het PPR-buro werd overladen: de ploeg redde het. Jan Blokker reageerde in de Volkskrant, een soort graadmeter voor wat in ons land opmerkelijk is. „Scenario” is niet het hele PPRogram. Maar het is er wel een sleutel in. Omdat ekonomie van de grootste invloed is op praktisch alle terreinen van de samenleving. Zonder huishouden geen thuis. Zonder volkshuishouding geen volk. De PPR ziet de noodzaak en de mogelijkheid van een „ekonomie van het genoeg”. Niet door het kleine volk aan te pakken zoals regenten doen, maar door het spijzieke gigantisme om te werken. Geen groei tenzij selektief. En geen 2¼% groei zolang er aardgas is. De PPR is socialistischer dan de PvdA, omdat het PPR-program een veel vollediger perspektief op een solidaire ekologiese wereld-orde omvat. In een „ekonomie van het genoeg” worden eksport en import omgeboogen tot een zo groot mogelijke nationale en regionale zelfvoorziening. De inkomens worden opnieuw verdeeld met het beginsel van basisinkomen. De lonen minder belast; zwaarder belast worden energie-verbruik door bedrijven, kapitaalvorming, machineparken en automatiseringsprocessen. Het zijn technische termen. Te kaal om levens van mensen mee weer te geven. Zoals ook politiek zo vaak te

kaal, eng, grimmig en zuur is. Politiek die heel ver weg staat. Die nog slechts gaat over papieren van problemen van mensen. Een klimaat waarop de PPR zich nooit zal kleden. In campagne-tijd dreig je er niet aan te ontkomen. Je mag je in forums, debatten en manifestaties niet laten verleiden tot kreten en tot het slimme skoren. Als jij je laat misvormen, wordt ons program misvormd en wordt de politiek voor de zoveelste maal een karikatuur. Een rustige, gedegen uiteenzetting kan best kort en bondig zijn. Dat is voorwaarde in een PPR-kampagne. We jagen niet hijgend langs de kiezers. We zeggen niet: als je op ons stemt, komt alles in orde. Dat is een vorm van analfabetisme: een kruisje laten zetten bij andermans naam en dan met de macht vertrekken. Mensen die op de PPR stemmen, zijn meestal mensen die allang meedoen, in akties van milieu, vrouwen, scholen, kerken, bevrijdingsbewegingen, vredesgroepen, minderheids-organisaties. En de PPR voert permanent campagne. We hebben het de afgelopen vier jaar dag aan dag gedaan, we gaan er na 26 mei mee door. Deze weken zijn alleen heviger, maar we schakelen niet over op een ordinaire aanpak. Het partijbestuur heeft intussen besloten, gehoor gevend ook aan de motie-Den Haag, aangenomen door het Kongres op 11 april in Krasnapolsky, om voor de laatste weken nog een ekstra stoot te geven aan de campagne tegen de kernwapens. Niet om een deel van het program te isoleren, niet om de PPR te maken tot de Vredesbeweging, maar wel om duidelijk te maken dat de Vredesbe-

weging zeer bij de PPR gebaat is en bij haar in het parlement terecht kan. Het Nee tegen alle kernwapens is het enige Ja voor de vrede. Alleen zo'n totaal Nee maakt een klein land ook krachtig in de NATO. Een half Nee is een heel Ja. Alleen een duidelijk Nee zal de Verenigde Staten ertoe brengen ons ernstig te nemen. Kernkoppen zijn allereerst koppen van mensen. Van mensen die er zich aan vastklampen, erin geloven, er belang bij hebben. De Vredesbeweging moet zorgen dat de mensen niet banger worden voor haar dan voor de bommen zelf. Daarom moeten we met gedegenheid en vertrouwen laten zien hoe er geen evenwicht in de atoombewapening mogelijk is. De spiraal gaat fataal omhoog of ze gaat omlaag. Reagan wil ½e van zijn begroting aan defensie besteden. De rijken moeten rijker en de machtigen machtiger. Dat adviseren hem zijn ekonomen en militairen. Het Westen is veel zieker dan haar pretenties van vrijheid en leiderschap willen weten. Het Oostblok wordt meegesleept. De Derde Wereld ontneemt dat elke toekomst, zogoed als de beide blokken zelf. Het zijn de kleine en kleinere landen die de herstellende krachten het eerst kunnen bundelen: Polen, El Salvador, Nicaragua, Zimbabwe. In Nederland kan het met een progressieve meerderheid. Daar zijn we een paar honderdduizend kiezers vandaan. PvdA en D'66 zullen wel mee moeten, als de kiezers het willen. De PPR heeft dat de afgelopen vier jaar aangekondigd.

HANS VERSTRAATEN

Hoeveel mensen waren er? Tweehonderd? Driehonderd? Misschien meer. De grote zaal van Hotel Krasnapolsky zat die zaterdag 11 april in elk geval vol met PPR-leden die in de eerste plaats waren gekomen om te luisteren – minder om te bekvechten over dozijnen moties en andere bezigheden die kon-

gressen normaal kenmerken. Dit was ook geen normaal kongres. Het was een manifestatie van ideeën over economie, de Derde Wereld, vrede, werkgelegenheid, emancipatie, milieu. Niet geheel ten onrechte betitelde het NOS-Journaal de dag als 'een bijeenkomst van de PPR'.

Bijeenkomst of kongres, het was een nuttige zaterdag. Hoofdpunten waren

twee themadiskussies, een speech van Cees Schelling over basisinkomen, de presentatie van Het Scenarioplan, en – natuurlijk – toespraken van lijsttrekker Ria Beckers en campagneleider Leo Jansen. Tevens kwamen zeven moties aan de orde, waarover straks meer.

EEN DAG VAN IDEEËN

In de twee themadiskussies kwamen telkens twee PPR'ers aan het woord met een aantal stellingen waarop de zaal kon reageren. De eerste spreker was Eric-Jan Tuininga, voorzitter van de stichting Energie en Samenleving en de mede-oprichter van de bezinningsgroep Energiebeleid. „Het huidige sociaal-economisch beleid,” stelde hij, „dwingt politieke besluitvormers tot defensief beleid dat weinig oog heeft voor de randvoorwaarden van milieu, energie en grondstoffen en weinig ruimte biedt voor experimenten met vermaatschappelijking van de produktie.” Dat was de teneur van de meeste betogen: de politiek sleept zich voort met oude ideeën, borduurt verder op bekende (pseudo-)oplossingen en biedt de kiezer zodoende meer beloften dan vergaande plannen.

Zoals Tuininga zei: „De PPR zou de onmachtige 'verlanglijstjes-politiek' alleen dan kunnen doorbreken, door met concrete voorstellen te komen hoe in bepaalde sectoren zowel de ene doelstelling als de andere kan worden gehaald.” Die doelstellingen zijn vermaatschappelijking van de produktie (o.a. betere werkomstandigheden) en selectieve ontwikkeling van de industrie. Zijn vijfde stelling luidde: „Met name de randvoorwaarden milieu en energie + grondstoffen bieden mogelijkheden voor deze concrete invulling omdat milieuvriendelijke en energiearme produktie in de toekomst grote kansen hebben. Hierdoor kan ook werkgelegenheid worden geschapen.” Vervolgens was het woord aan Marlies ter Borg, stafmedewerker van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeeringsbeleid en oud-medewerker van de PPR-studiestichting. De PPR, stelde zij, heeft een strategie om werk, welzijn en emancipatie te garanderen ook als er geen economische groei meer is. Die strategie steunt op herwaardering en groei van de onbetaalde sektor van de economie, en herverde-

ling van betaald en onbetaald werk. „De onbetaalde sektor,” meende zij, „is vooral voor het welzijn, de belangrijkste sektor van de economie. Denk aan het werk van de huisvrouw en moeder, vrijwilligerswerk, zelfhulp en wederzijdse hulpverlening. De onbetaalde sektor kost bijna niets en kan dus juist nu in tijden van economische stagnatie sterk groeien.”

Volgens Marlies ter Borg kan het welzijn van mannen en vrouwen groeien als beide groepen betaalde en onbetaalde arbeid beter kunnen verdelen. Voor het merendeel waren het geen spektakulaire stellingen; de reacties uit de zaal waren dan ook niet groot – de themadiskussies verliepen vlot en eigenlijk vrij voorspelbaar.

Het basisinkomen

Kongressen hebben voor een deel de functie oude bekenden te ontmoeten en afspraken te maken in het wandelgangencircuit. Dat gebeurde ook hier, en wel zo overmatig dat er buiten de zaal vaak meer te beleven was dan binnen. Toen na de middagpauze echter eerst het scenarioplan werd gepresenteerd en daarna Cees Schelling het woord nam hadden de kongresgangers de aandacht volledig op het podium gericht.

Het zal inmiddels bekend zijn wat dat scenarioplan inhoudt. Het is een van de zwaartepunten van de campagne: een

veelomvattend plan over de herziening van economie en inkomens waar iedereen op kan reageren. Op het kongres was een voorvertoning van de tv-film van woensdag 15 april, waarin het plan simpel en helder wordt uitgelegd. Bedoeling is de kiezer vertrouwd te maken met het idee dat de koppeling van werk en inkomen gezinszins een gouden wet hoeft te zijn. Behalve de PPR komen steeds meer mensen en groeperingen daarachter. Korte tijd terug verscheen een nota van de FNV-voedingsbonden over basisinkomen en de keuze om voorzitter Cees Schelling een toespraak over deze materie te laten houden leek al bij voorbaat 'n succes.

Schelling – lid van de PPR en PvdA – werd voor en na zijn toespraak begroet met een staande ovatie. Zijn zeer vakkundig in elkaar gestoken speech liet hoop volgen op de huidige somberheidsgolf. „We hebben om ons heen gekeken”, zei de FNV-er, „en zagen dat het niet deugde. Dat we met z'n allen in de vernieling aan het draaien zijn. (...) Aan alle kanten vallen slachtoffers. We schuiven ze links en rechts terzijde, schudden verdrietig het hoofd, roepen dat het zo niet verder kan... en sjokken door.”

Hij vervolgde: „Als we op de oude voet verder gaan, geef ik ons stelsel van sociale zekerheid misschien nog vijf jaar. Dan is het complete faillissement daar. Vanuit een oogpunt van geestelijke

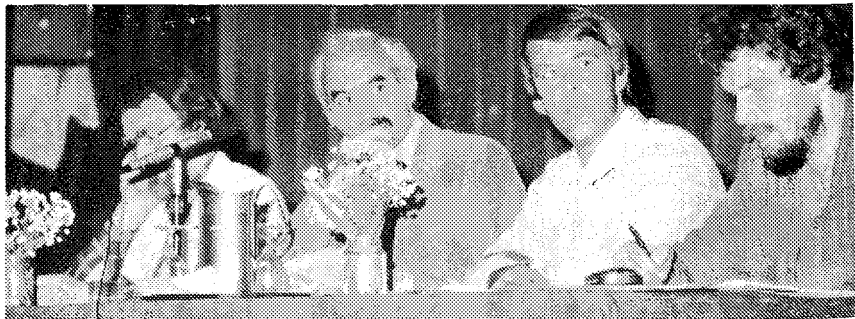

FOTO: Peul van der Hijden

VOORJAARSKONGRES VAN DE PPR

In '72 stonden wij er in de enquêtes óók slecht voor...

gen was verspreid. Dat zorgde niet voor optimale aandacht.

Ron Rote bracht zijn stellingen over werk en de Derde Wereld. Hij meende dat de Derde Wereld op den duur is gebaat met verdere afscherming voor westerse invloeden. Wel is meer hulp noodzakelijk, stelde hij, maar dan gericht op samenwerkingsprojecten of op kleinschalige landbouw en industrie, alternatieve energie, en dergelijke. Ron Rote: „Wat we nodig hebben is een werkelijk nieuwe technologie die voldoet aan het algemeen verlangen naar werk en goeð werk. Dat betekent een geleide en geplande herstructurering in de richting van meer diensten (huizen, gezondheidszorg, onderwijs en onderzoek).” De economie kan zich volgens Ron Rote concentreren op technologie die niet vervuult, recycling van materiaal, en vooral machines ten behoeve van de Derde Wereld, getoetst aan de daar levende behoeften. Bij de uitwerking van een dergelijk beleid kan volgens Rote worden geleerd van ervaringen uit de Derde Wereld.

Egbert Boeker legde in een lang verhaal de nadruk op werk en wapens, technologie en democratie. Boeker: „Werk in de wapenexport naar de olielanden verandert netto olie in wapens en doden. De beste ontwikkelingshulp is stoppen met wapenexport en stoppen met de wapenwedloop.” Volgens hem is een overgang van de huidige defensie naar sociale verdediging het best mogelijk via een defensieve, niet-agressieve variant. Hij noemde als voorbeeld onder meer anti-tankwapens en, waar in Nederland en Engeland aan wordt gedacht, elektronische gordijnen. Egbert Boeker besloot met de suggestie dat een halve dag per maand per arbeidsplaats voor werkoverleg een welbestede tijd zou zijn en daarbij vijf procent ruimte zou bieden voor nieuwe arbeidsplaatsen – dit als onderdeel van zijn betoog over democratisering van de arbeidsverhoudingen.

De oud-vice-voorzitter merkte ook op dat een maatschappij zichzelf de moeite waard moet maken zich te verdedigen. En daar sloot gespreksleider Bas de Gaay Fortman zich bij aan; hij haalde George Kennan aan, de Amerikaanse oud-ambassadeur in Rusland, die zich in een van zijn boeken afvroeg of

volksgezondheid is dat nu al zover. Een steeds kleiner deel werkenden krijgt voorgehouden dat het ploetert voor al die mee-eters.(...) De band tussen werkenden en niet-werkenden wordt steeds verder losgesneden. Ook - of moet ik zeggen vooral ook - op het gebied van inkomens. De dagloonberekeningen worden anders. Je moet langer gewerkt hebben om voor een uitkering in aanmerking te komen. Vrouwen worden ook op dit gebied steeds verder achtergesteld. En dan het opschonen van de aanpassingsmechanismen. Deze verdoezelende term betekent dat vooral de minimum-uitkeringen een veer moeten laten. Kort-

zaken op de vuilnishoop. Werknemers zijn dan minder geneigd langdurig rotwerk te verrichten en dus is er een prikkel voor ondernemers om dat werk proberen uit te bannen. De waardering van het vrijwilligerswerk zal toenemen, en vrouwen zullen een grotere mogelijkheid tot zelfstandigheid hebben omdat vele vrouwen nu nog in een materieel afhankelijke relatie staan.

De FNV-Voedingsbond heeft behalve veel complimenten voor haar nota ook veel kritiek gekregen. Logisch, volgens Stelling: „De bond zit moeilijker omdat hij in feite alles ter discussie stelt waaraan hij heeft gewerkt, waarmee zijn werk wordt vereenzelvigd: de arbeidsplaats. De sociale zekerheid in de vertrouwde vorm. De plaats in het bedrijf.

„Een bond die dat doet dreigt geïsoleerd te worden. Dat moet dan maar. Het zijn straks de leden die belissen, maar het bestuur wil ook over vijftien jaar de leden recht in de ogen kunnen kijken. Het wil tegen de kinderen van nu kunnen zeggen: we hebben in elk geval iets geprobeerd. Als dat nu ook in de politiek gebeurt, wordt het mischien ook sociaal zomer.”

Hij eindigde met een vriendelijk woord voor het kongres en de PPR: „Ik vind het prettig vandaag bij een politieke partij te zijn die bij tijd en wijle een scheut moed in de politieke wijn durft te doen.”

Machtsstrijd

In de tweede themadiskussie kwamen respectievelijk de ontwikkelingseconoom Ron Rote en oud-vice-voorzitter Egbert Boeker aan het woord. Beiden staken lange en weinig eenvoudige verhalen af, waar nog bijkwam dat geen van de teksten onder de aanwezig-

Beter delen van betaalde en onbetaalde arbeid

om: de striptease van de sociale zekerheid is al in volle gang.

„Van deze en andere zorgen brengt de Voedingsbond FNV het basisinkomen in discussie. Want zo'n basisinkomen is - hoe dan ook - een sociale voorziening. Een voorziening voor werkelijk vrije mensen. Natuurlijk hebben we niet het antwoord op alle vragen. Maar de tegenwerpingen snijden onvoldoende hout. Mensen gaan niet allemaal op hun luie kont zitten, om maar een veelgehoord bezwaar te noemen.” Het basisinkomen, stelde Cees Schelling, kan mensen niet alleen vrijer maken, het veegt ook een aantal andere

de Amerikaanse maatschappij het wel verdiend om op 'n dergelijke wijze te worden verdedigd.

Bas de Gaay Fortman vatte op het eind van de middag de gesprekken samen. Wat belangrijk is, meende hij, dat we zien dat we de verkeerde zaken in onze samenleving centraal hebben gezet en de rest op de rand hebben geplaatst. Als voorbeeld noemde hij de produktie en de betaalde werkgelegenheid die we centraal hebben gesteld; centraal kunnen we ook stellen, konkludeerde Bas, de manier waarop wij willen leven, de manier waarop wij onze beperkte ruimte ordenen en minder wapens in plaats van bewapening centraal stellen.

Moties

Zeven moties zorgden er voor dat het kongres een kongres bleef. Ze werden in sneltreinvaart behandeld. Een motie van acht aktiecentra, het bestuur van het aktiecentrum Groningen-stad, de stuurgroep themagroep welzijn en de werkgroep onderwijs over het stemgedrag van de PPR-Eerste Kamerfraktie omtrent de Twee Fasenstructuur werd aangenomen. Daarin staat dat de fraktie zich onvoldoende

rekenschap heeft gegeven van de partijtusspraken betreffende de Twee Fasenstructuur en ten onrechte geen overleg heeft gepleegd met de werkgroep onderwijs en het studentenoverleg. Het is dus geen keiharde afkeuring van haar stemgedrag.

Een motie van het partijbestuur waarin de Tweede Kamerfraktie werd gevraagd met alle parlementaire middelen er bij de regering op aan te dringen haar afschuw kenbaar te maken bij de VS over haar inmenging met El Salvador werd met algemene stemmen – plus applaus – aangenomen. Daarin staat ook dat het nodig is contact te zoeken met verwante partijen in het Europarlement met het verzoek druk uit te oefenen op de EEG om de onlangs gestaakte voedselhulp aan El Salvador te hervatten.

Een motie van het aktiecentrum Sneek om de toestand van gewetensbezwaarden die elke medewerking aan het militaire systeem weigeren, via parlementaire stappen te verbeteren werd ook met algemene stemmen aangevaard.

En dan waren er twee moties die betrekking hadden op de lijstverbinding PPR/PvdA. Eén ervan was ingediend door Albert Langedijk namens POR,

dat is de Pressiegroep Ongeruste Radikalen die behalve over Nederland en de Wereld ook ongerust is over hun partij. Het was de eerste maal dat de groep – die een stuk of veertig, vijftig PPR'ers telt – op zo'n wijze op de voorgrond trad. De motie komt erop neer dat de PPR gezien diverse uitspraken van het recente PvdA-congres af moet zien van een lijstverbinding met die partij.

De andere motie, ingediend door aktiecentrum Utrecht-stad, was milder – niet gelukkig met de lijstverbinding met de PvdA, toch doorzetten, maar desondanks moet de PPR blijven streven naar een bredere samenwerking met linkse, progressieve partijen. Namens het partijbestuur wees Wim de Boer er op dat drie dagen later – op 14 april om precies te zijn – de sluitingstermijn van lijstverbinding zou zijn. Maar dat was niet het punt. „De hele PPR”, zei hij, „en de hele radikale beweging is teleurgesteld over het gebrek aan moed van de PvdA”. Toch leek het hem overdreven de lijstverbinding nu te breken.

De POR-motie werd afgewezen met een kleine minderheid voor; de motie van Utrecht-stad werd aangenomen.

Afscheid

De zaterdag was begonnen met de rede van lijsttrekker Ria Beckers waarin zij nogmaals waarschuwde dat de zwakken in de samenleving nooit de dupe mogen worden van de economische malaise: zij wees er verder op dat de regeerlust van PvdA niet gepaard mag gaan met een verschuiving van links naar het midden.

De dag werd besloten door kampagneleider Leo Jansen. Het was voorlopig zijn laatste toespraak tot een PPR-kongres daar hij na de verkiezingen de Kamer verlaat; uit reakties in de zaal bleek echter dat men verwachtte dat Jansen nog wel in een of andere functie in de partij zal terugkeren.

„Als Afscheidsgeschenk”, eindigde hij, „zou ik willen dat er zeven zetels kwamen, net als in '72 toen ik door die zevende zetel in de Kamer kwam. En toen stonden we er ook slecht voor in enquêtes.” Een mooi slot.

PPR-radio & TV

Radio: zaterdag 2 mei, Hilversum 3, 18.03 uur

TV: vrijdag 8 mei, voor het laatste journaal

Radio: woensdag 13 mei, Hilversum 2, 18.50 uur

TV: zaterdag 23 mei, Nederland 1, 21.55 uur

23

Zaterdag 16 mei a.s. landelijke PPR-aktiedag tegen de kernwapens

De Nieuwe Linie steunt het streven naar een nieuwe niet-kapitalistische economische orde. Achtergestelde en/of onderdrukte groepen en minderheden hebben speciale aandacht van De Nieuwe Linie, zeker als zij zelf zich willen emanciperen. Voorbeelden in Nederland: vrouwen, jongeren, buitenlandse werknemers, werklozen, Molukkers, politieke vluchtelingen, zigeuners, krakers; in het buitenland: bevrijdingsbewegingen, politieke vluchtelingen. Acties op maatschappelijk gebied, met name ook op het gebied van milieubescherming, hebben in beginsel de steun van

De Nieuwe Linie, liever links

Er zit een anarchistische trek in DNL. Dit weekblad tendeert naar het kleine, naar de menselijke maat. Dwarsliggende en solidaire solisten trekken ons aan. Voelt u zich tot ons aange trokken? **Stuur deze bon met uw naam en adres in open enveloppe naar: DNL, Antwoordnummer 1855, 1000 RA Amsterdam. Of bel 020-233481.**

Ik wil:

een jaarabonnement tot 1982 voor de speciale prijs van f 55,-

een halfjaarabonnement voor 10 nummers voor f 20,-

een gratis proefnummer

DNL

HOE WAARDEVOL ZIJN VERKIEZINGS- ONDERZOEKEN ?

DRS. P. H. VAN WESTENDORP

Naarmate de verkiezingsdag dichterbij komt, neemt ook de belangstelling voor het zogenaamde verkiezingsonderzoek weer toe. Niet alleen de belangstelling overigens, ook de onrust bij partijen die er in dit onderzoek minder goed vanaf komen.

Sommige politici blijken aan dergelijke enquêtes grote betekenis toe te kennen, anderen menen dat het allemaal weinig voorstelt en die meningen zullen wel enige samenhang vertonen met de winst- of verliespositie van het ogenblik.

In hoeverre zijn verkiezingsenquêtes betrouwbaar?

Als bij bepaalde verkiezingen veel onderzoeksbureaus „ernaast” zitten – zoals bijvoorbeeld bij de laatste Amerikaanse presidentsverkiezingen – wordt daaraan veel publiciteit gegeven. Daardoor verliest men wel eens uit het oog, dat er ook, en dikwijls, heel behoorlijke resultaten worden bereikt.

Bij het verkiezingsonderzoek hebben we te maken met een tweetal verschillende vragen:

(a) Hoe betrouwbaar zijn de „metingen” van politieke voorkeur op zichzelf?

(b) In hoeverre kunnen zij een voorspellende waarde hebben?

Bekijken wij eerst de betrouwbaarheid van de metingen op zichzelf, dan moet men zich realiseren, dat er bij verkiezingsonderzoek altijd sprake is van onderzoek bij steekproeven uit de bevolking. Zelfs als dergelijke steekproeven geheel volgens de theoretische voorschriften getrokken worden, waarbij iedere Nederlander van 18 jaar of ouder een gelijke kans zou moeten hebben

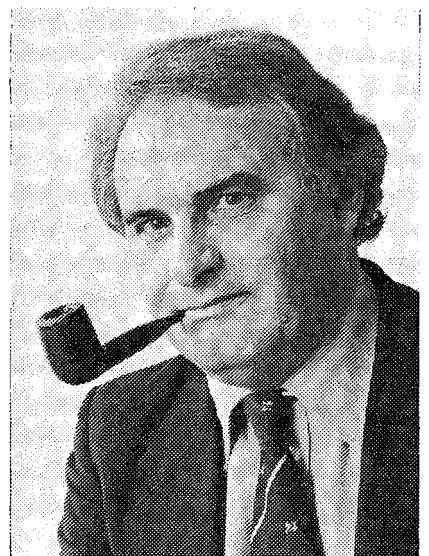
erin terecht te komen, dan nog hebben wij te maken met schattingen waarbij een bepaalde kans op onnauwkeurigheid in acht moet worden genomen. Wordt op hetzelfde ogenblik een groot aantal steekproeven van gelijke omvang getrokken en wordt daarbij steeds dezelfde vraag gesteld, dan zullen schommelingen in de uitkomsten voorkomen. Trekt men erg veel steekproeven, dan zal het gemiddelde van alle verkregen resultaten wel uitkomen op het bevolkingscijfer waarnaar men op zoek is, maar rond dit gemiddelde komen vaak kleine, maar ook soms grotere fluctuaties voor.

Bij een bepaalde uitkomst nu, kan de statistikus aangeven hoe groot de kans is dat een bepaalde, in één steekproef verkregen uitkomst schommelt binnen bepaalde grenzen. Deze marges hangen af van het gevonden percentage én van de omvang van de steekproef (en NIET van de grootte van de bevolking zoals velen menen!). Het volgende tabelletje geeft enig inzicht in de aard van die marges:

Waarden waartussen een bepaalde uitkomst bij de bevolking zal liggen bij een gegeven uitkomst in de steekproef, en een kans van 9 op 10

omvang steekproef	aanhang partij X, gevonden:	marges in % (plus en min)	marges in zetels (plus en min)
300	15%	3,5%	5
600	15%	2,5%	4
1200	15%	2,0	3

Hierboven ziet men, dat de nauwkeurigheid waarmee een uitspraak kan worden gedaan toeneemt bij het toenemen van de omvang van de onderzochte steekproef. Maar ook bij een steekproef van 1200 mensen kan de statistikus bij de gegeven uitkomst hoogstens zeggen: er is een

kans van 9 op 10 dat de aanhang van partij X bij de bevolking in werkelijkheid zal liggen tussen 17% en 13%. In zetels maakt dat natuurlijk nogal wat uit.

Eén en ander betekent, dat verkiezingsonderzoek met steekproeven van minder dan duizend personen een hachelijke zaak is: de marges worden dan wel erg groot.

Een bijkomende moeilijkheid is, dat „ideale steekproeven” waarvoor de theorie opgaat in de praktijk niet zullen voorkomen. Veel mensen bijvoorbeeld zijn op bepaalde ogenblikken om allerlei redenen niet bereid mee te werken aan het onderzoek en bij bepaalde typen van steekproeven heeft beslist niet iedere Nederlander dezelfde kans om erin terecht te komen. Dit alles leidt er toe dat de schommelingen die in de resultaten voorkomen beduidend groter kunnen zijn, terwijl zij bovendien niet alle partijen op dezelfde wijze zullen treffen.

Bij kleine partijen bijvoorbeeld, die bovendien ook nog sterk lokaal of regionaal zijn gekoncentreerd naar aanhang zijn aanmerkelijke afwijkingen steeds mogelijk.

De betrouwbaarheid van de meting hangt daarnaast natuurlijk af van de vraagstellingen. Maar zelfs als deze perfect is, dan nog zal men zo'n 15 – 20% van de respondenten tegenkomen die (nog) geen voorkeur hebben.

Men kan hieruit de konklusie trekken, dat er nogal wat redenen zijn om de betrouwbaarheid van de metingen op zichzelf wat te relativeren: een exakte weerspiegeling van de werkelijkheid van het moment zal zelden worden verkregen.

De voorspellende waarde van de

(zie vervolg pag. 10)

VERKIEZINGEN IN:

HANS VERSTRAATEN

Nederlandse politieke partijen hebben – en dat is nog niet zo slecht – nooit geleerd keihard en efficiënt campagne te voeren. Ook dit jaar zit alles weer tussen amateurisme en professionalisme in. De PvdA maakt reclame waar ze later zelf van schrikt, de VVD laat een dure film produceren over haar kopstukken en vindt er vervolgens niks aan, het CDA zoekt nu nog nerveus naar wegen om de jongere kiezer te bereiken, en de campagnekommissie van D'66 pijnigt zich wekelijks met de vraag hoe ze hun Jan op de buis krijgen.

De PPR heeft mensen weten te verbazen door zonder slagzin de verkiezingen in te gaan, met als argument dat geen enkele kreet ál onze ideeën kan dekken. Ook het scenarioplan heeft mensen weten te verbazen; het is een beetje een gedurfd idee in een politieke periode die wordt overheerst door simpelheid, open deuren intrappen en lijsttrekkers die menen dat platte Hollandse charme ook **charme** is.

Het scenario werd als campagne-onderdeel op woensdag 15 april gestart. In een tien minuten durend tv-filmpje werd uitgelegd wat het basisinkomen is en hoe dit op het sociaal, economisch en politiek leven inwerkt. Dat is niet eenvoudig, maar in die tien minuten kwam in elk geval de kern van de zaak over. De maker van het tv-filmpje is Frits Neuman, die daarbij werd gehinderd door de complexe materie, een beperkt budget en weinig tijd. Via een reeks advertenties werd de komst van het scenario gemeld en gezien de reacties is dat gelukt.

De binnengekomen reacties zijn overwegend afkomstig van mensen die meer willen weten van dat basisinkomen in het bijzonder en de PPR in het algemeen. Het plan en de presentatie ervan heeft ook in de pers reacties opgeroepen – meestal óf ironisch óf afkerig. De Telegraaf deed het af met „onzin” en de columnist Henk Spaan (Parool) en Jan Blokker (Volkskrant) beschouwden een en ander als mooi materiaal voor een „verneukstukje”. Maar zoals bekend gaat het in campagnes op de eerste plaats om publiciteit; het doet minder ter zake of die publiciteit goed of slecht is, zolang het imago van een partij maar geen forse deuk krijgt.

Wat publiciteit betreft is het scenarioplan geslaagd. Maar hoe zit het, met de rest? Wat gaat er nog gebeuren?

De man die naast campagneleider Leo Jansen vooral het organisatorische werk voor zijn rekening neemt is Jan Duffhauss. Deze Brabander is al jarenlang actief in zijn actiecentrum en sedert enkele maanden bijna full-time bezig met het kampagnewerk. In zijn woonplaats Deurne heeft hij een ruimte ter beschikking om kampagnemateriaal op te bergen. Stapels affiches en folders, dozen buttons en ander materiaal vullen de ruimte en vrijwilligers – voor het merendeel kinderen van PPR'ers en de familie Duffhauss – distribueren de spullen per post.

Volgens Duffhauss verloopt alles tot nu toe vlot. „De vraag naar het materiaal,” zegt hij, „is groot en wat betreft bestellingen is er nog weinig misgegaan. Wat men wil hebben is meestal direct leverbaar.”

Jan Duffhauss houdt van organiseren. Voordat hij deze klus begon vulde hij zijn dagen met een handel in brandgordijnen. Dat klinkt weinig boeiend en is het ook. „Het is echt zo'n beroep waarin je op je eentje bezig bent”, zegt hij, „en dat brengt nogal wat spanningen mee. Komt bij dat je altijd hoort dat wat je verkoopt te duur of net niet goed genoeg is – in elk geval weinig complimenten. Geklaag hoor je nu ook, maar het werk op zich is tenminste bevredigend.”

Doelgroepen

Toch verloopt tot nu toe niet alles perfect. Het NOS-Journaal, om eens wat

te noemen, moest viermaal bellen voordat zij erachter was waar de PPR haar campagne zou starten en ook een advertentieplan was niet een-twee-drie in elkaar gezet. „Dat was wel grappig,” zegt Duffhauss, „eerst was er helemaal niks en er moest toch iets op tafel komen. Ik maakte dus snel een advertentieplan en daar kwamen allerlei aanmerkingen op. Wat er uiteindelijk is gekomen verschilt er weinig van, maar in zo'n campagne moet je niet teveel mopperen.”

De Campagnekommissie is er vanuit gegaan dat niet op bepaalde doelgroepen moet worden gemikt. Dit onder het motto dat heel Nederland de doelgroep voor de PPR is. Alleen al uit het advertentieplan blijkt dat zo'n motto niet haalbaar en eigenlijk onzinnig is. Er wordt wel – en veel – geadverteerd in de Volkskrant en Trouw, maar niet in de Telegraaf en Algemeen Dagblad. Wel in Opzij en Vrij Nederland, niet in Privé en Elseviers. Ook de Haagse Post en NRC/Handelsblad – volgens onderzoeken bastions van twijfelende kiezers – ontbreken. Daar staat weer tegenover dat er vrij uitgebreid wordt geadverteerd in grote regionale kranten. Verder zijn er verschillende actiecentra die zelf advertenties in plaatselijke kranten plaatsen.

ZONDER S

(vervolg van pag. 2)

Driebergen - 13 mei, De Horst, 14 u.: Jaap Roëll.

Maastricht - 13 mei, St. Maartenkollege/van Markkollege, Noormannensingel 50: discussie met Paul van der Hijden (inl. 043 - 18386).

Rolde - 13 mei, Boerhoorn, 20 u.: Herman Verbeek.

Tilburg - 13 mei, Mollerinstituut, Sportweg 10, 14 u.: Albert Boon.

Uithoorn - 13 mei, LTS, Zydeweg 4, 20 u.: forum met Peter Lankhorst.

Amsterdam - 13 mei, Rozenstraat 14, 20 u.: COC-forum met Henk Waltmans.

Amsterdam - 13 mei, Rothaanhuis, Rozengracht, 20 u.: manifestatie van Komitee Indonesië met Gerrit-Jan van Oven.

Amsterdam - 13 mei, buurthuis Jan Lighthart, Lindengracht, 20 u.: vrouwenforum met Emmy van Noord.

Deurne - 14 mei, De Vierspan, Harmoniestraat, 20 u.: forum met Emmy van Noord.

Den Haag - 14 mei, Buurtcentrum Kreade, Eekhoornkade 15, 19.30 u.: forum met Michiel van Kasteelen.

Utrecht - 14 mei, RASA, Pauwstraat 13, 20 u.: kernwapenforum met Henk Waltmans.

Purmerend - 14 mei, Glazen Honk, 20 u.: forum met Bas van den Bent.

Hilversum - 14 mei, Comeniuskollege, 13.30 u.: forum met Bas de Gaay Fortman.

Gouda - 15 mei, Christelijk Lyceum, Heemskerckstraat 105, forum met Kees Waagmeester.

Waddinxveen - 15 mei, De Bonkelaar, 20 u.: forum voor jongeren met Tiny Boekhout.

Souburg - 15 mei, Jongeren centrum De Zwaan, 20 u.: jongerenforum van het NVV met Cint Kortmann.

Venray - 15 mei, Schouwborg, 20 u.: forum ManVrouwMaatschappij met Emmy van Noord.

Toernee Ria Beckers

Zaterdag - 2 mei: **Amersfoort**, De Flint, Coninckstraat, 10 u.: forum over alternatieve geneeswijzen.

Woensdag - 6 mei: Toernee Friesland in **Leeuwarden** en omstreken.

Donderdag - 7 mei: Toernee **Zeeland** - 's middags in Middelburg en 's avonds in Goes.

Vrijdag - 8 mei: Toernee Zuid-Holland in **Leiden** en omstreken.

Maandag - 11 mei: Toernee Noord-Holland in **Haarlem** en omstreken.

Dinsdag - 12 mei: **Tilburg**, Hoogardio, Gasthuisring 61, 20 u.: forum over werk en milieu.

Toernee

De vooruitgang met vier of acht jaar geleden is dat er nu meer uniformiteit in de campagne zit. De affiches bijvoorbeeld hebben hetzelfde logo en dezelfde vorm meegekregen: je hebt er met een foto van Ria Beckers (voor kleinere ruimtes) en met een grote „zes” erop (die je ook van veraf kunt zien). Alleen mensen met zéér slechte ogen kunnen nu niet merken dat het hier de PPR betreft.

Ook de folders en brochures hebben zo'n duidelijk stempel meegekregen. „Ik weet nog,” zegt Jan Duffhauss, „dat het vier jaar geleden heel anders was. Toen zag je bijvoorbeeld kandidatenfolders die verschrikkelijk waren uitgevoerd. Dan dacht je soms dat het om verschillende partijen ging.”

De organisatie van de campagne is begin dit jaar goed op start gekomen, vroeg genoeg om noodsituaties - te weinig materiaal, slechte foto's, niks op tijd geleverd, etc. - tot een minimum te beperken. Een ander voordeel is dat verscheidene actiecentra zelf met initiatieven tot campagnevoeren komen. Dat varieert van het zelf laten vervaardigen van goed in elkaar gestoken affiches tot en met organiseren van fora.

Het voorbereidende werk van de Kampagnekommissie ligt nu voor het grootste deel achter de rug. Wat nu rest is enthousiasmeren, verder organiseren en distribueren. Enige wrijvingen met het partijbestuur lijken nu ook definitief achter ons te liggen. Dat partijbestuur liet enige tijd geleden weten dat de campagne in geen geval de kernwapenproblematiek op het tweede plan mocht schuiven. En daarbij kwam het verzoek in het eerstvolgende tv-filmpje - dat was dus die van het scenario - die kernwapens mee te nemen. Dit zou dan wellicht de lijn in die toch al korte uitzending sterk kunnen breken en overkomen als „o ja, wij van de PPR zijn ook nog tegen de kernwapens”. Men heeft er dan ook vanaf gezien. Kernwapenproblematiek zal met het basisinkomen echter een zwaar punt in de campagne zijn, hoe dan ook. De reacties op het scenarioplan zullen verwerkt worden en in de resterende tijd voor de verkiezingen worden meegenomen. Veel aandacht krijgt nu de toernee van Ria Beckers. De komende tijd zal zij - tesamen met de andere kandidaten - het land afreizen voor werkbezoeken, fora en redevoeringen. Een aardige afsluiting vormt het feit dat drie dagen voor de verkiezingen de PPR nog zendtijd krijgt op tv.

IEDERE STEM TELT MEE...

Zonder al te veel moeite of tijd kan ieder PPR-lid een aantal dingen doen om de verkiezingscampagne tot een succes te maken. En bedenk: iedere stem telt mee en die kunnen we best gebruiken. Als we met zijn allen actief zijn, laten zien dat we er zijn, duidelijk maken wat we willen en waarom, dat het allemaal anders kan, dan halen we het. Een aantal zetels winst en misschien zelfs een progressieve meerderheid. Want daarbij gaat het om enkele honderdduizenden stemmen.

Maak vooral kenbaar dat je PPR stemt. Wat kun je nog meer doen?

1. Hang tijdig en duidelijk zichtbaar een PPR-affiche voor je raam.

2. Draág je PPR-speldje.

3. Plak PPR-stickers op het achterspatbord van je fiets of brommer, op je school-, akte- of boodschappentas, op de achterraut van je auto of als sluitzegel op je post.

Plak PPR-stickers niet ongevraagd op andermans eigendommen (geen anti-reklame dus...) en houd dit zonnodig je kinderen ook voor.

4. Reageer per ingezonden brief op berichten in de plaatselijke krant die daarom vragen. Hou het kort en zakelijk. Maak het de redactie van die krant makkelijk: als het kan typen, anders duidelijk schrijven, papier aan één kant gebruiken en vooral kort en krachtig.

5. Zoek persoonlijk contact met mensen waarvan je mag verwachten dat ze wel iets voor de PPR voelen. Doe dat vooral vriendelijk en vestig de aandacht op wat de PPR wil en de afgelopen jaren gedaan heeft. Denk daarbij ook aan de mensen in je omgeving, op school, op je werk of in de actiegroepen waarin je actief bent.

6. Neem contact op met je actiecentrum. Daar is in de kampanje steeds hulp nodig, bijvoorbeeld voor de bemanning van marktkramen, bakfietsen, voor het verspreiden van folders in de wijk en dergelijke klussen die je vaak niet meer dan een uurtje van je tijd kosten.

Via je actiecentrum kun je ook aan stickers, affiches, speldjes, folders e.d. komen.

LAGZIN, MAAR MÈT SCENARIO

(vervolg van pag. 7)

verkregen gegevens zal niet alleen afhangen van de betrouwbaarheid ervan, doch ook van andere factoren. Hoe meer tijd er ligt tussen een enquête en de datum van de verkiezingen, hoe groter natuurlijk de kans dat zich in die tussentijd verschuivingen voordoen – bijvoorbeeld onder invloed van actuele politieke gebeurtenissen. Van veel betekenis daarbij is natuurlijk de „zwevende stem”: de groep die makkelijk *switcht* van partij tot partij en pas tamelijk laat (mischien wel in het stemlokaal) een keuze bepaalt. Deelname aan de verkiezingen vormt een ander lastig probleem; het valt moeilijk te bepalen welke kiezers op de verkiezingsdag verstek zullen laten gaan, ook al hebben zij tevoren een voorkeur uitgesproken bij een enquête. Zelfs de weersomstandigheden op de verkiezingsdag kunnen aanmerkelijke invloed hebben. Ook met betrekking tot de voorspellende waarde van enquêtes is dus enige relativering wel op zijn plaats.

Welke waarde dient te worden toegekend aan verkiezingsenquêtes?

De verkiezingsenquête op zichzelf genomen heeft als instrument voor actuele voorkeursbepaling en als voorspeller van toekomstig gedrag een betrekkelijke waarde. Hierop wijzen overigens al de verschillen tussen de uitkomsten van verschillende onderzoeksbureaus die geregeld kunnen worden waargenomen.

De incidentele uitkomst zal dikwijls onvoldoende nauwkeurigheid hebben zodat het trekken van conclusies een hachelijke zaak wordt. Vandaar ook dat velen méér betekenis toekennen aan de trendmatige verschuivingen als men de beschikking heeft over een reeks metingen van een zelfde onderzoeksbureau. Er zijn wel pogingen ondernomen de voorspellende waarde van dergelijke enquêtes te verbeteren, onder andere door gebruik te maken van trendanalyse en correctie voor systematische vertekeningen die een gevolg kunnen zijn van steekproeftrekking (methode De Hond). Het is nog te vroeg om te kunnen vaststellen, of daarmee werkelijk verbeteringen worden bereikt – de onderzoeker heeft nu eenmaal bij verkiezingsonderzoek slechts beperkte mogelijkheden tot confrontatie van zijn cijfers met de werkelijkheid gezien de frequentie waarmee verkiezingen plaatsvinden.

Invloed van verkiezingsenquêtes op politici en publiek

Wat er ook gezegd moge worden: de politici zullen in de regel eerder te veel dan te weinig waarde toekennen aan de verkiezingsenquêtes. Velen van hen beschouwen ze wel degelijk als een graadmeter voor de populariteit van hun partijen, vooral als zij de beschikking hebben over trendgegevens. Daarnaast echter menen veel politici dat publicatie van resultaten effect kan hebben op het stemgedrag van hun kiezers. Daarbij haalt men

verschillende theorieën van stal (al naar de actuele situatie); de „bandwagon-theorie” die veronderstelt, dat mensen aangetrokken worden door de als „winnaar” gedoodverfde partij, en de „underdogtheorie” waarbij gesteld wordt, dat mensen hun stemgedrag zullen veranderen uit medelijden met de verliezer. De zeer grote bedragen die in de Verenigde Staten worden uitgegeven aan verkiezingsonderzoek wijzen er zeker op, dat veel politici aan het publiceren van zulke resultaten politieke betekenis toekennen. Dit geloof blijkt overigens ook uit de merkwaardige pogingen die in sommige landen worden ondernomen het publiceren van verkiezingsonderzoek in een bepaalde periode voor de verkiezingen te verbieden (in Frankrijk overigens al een feit!).

Men moet daarbij wel bedenken, dat de wetenschap nog steeds niet in staat is al dit geloof om te zetten in een gefundeerde overtuiging. De effecten waarvan hier sprake is heeft men nog niet op wetenschappelijk verantwoorde wijze kunnen aantonen.

Drs. Peter H. van Westendorp (52) is sociaal psycholoog. Sinds 1978 is hij directeur van de N.V. v/h Nederlandse Stichting voor Statistiek (NSS) te 's-Gravenhage, één van de grootste particuliere instellingen voor markt-, opinie- en sociaal beleidsonderzoek.

Eerder (1959-1973) maakte hij deel uit van de directie van het Instituut voor Psychologisch Marktonderzoek BV (IPM) te Rotterdam.

Momenteel houdt hij zich onder andere bezig met het onderzoek naar de betrokkenheid van de bevolking bij maatschappelijke problemen. Hiervoor ontwikkelde hij een speciale meettechniek.

NIEUWE WERKGROEP VOOR VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING ZOEKT LEDEN

De Themagroep Milieu besloot eind vorig jaar – onder andere op aandrang van diverse PPR'ers – dat het hoog tijd werd een werkgroep in het leven te roepen die zich bezig houdt met volkshuisvesting en ruimtelijke ordening. Die werkgroep is nu een feit. De onderwerpen die aan bod komen zijn ondermeer: de woonlastenverdeling, kraken, de woonruimteverdeling, zeggenschap van bewoners over huis en buurt, huren en kopen en het bezitswoningbeheer. Over dat laatste verschijnt binnenkort een PPR-Schrift. Behalve met volkshuisvesting rekent de werkgroep ook de meer technische kant van Ruimtelijke Ordening tot haar werkterrein. Daarmee wordt be-

doeld het instrumentarium (zoals de wet RO, de komende wet op de stads- en dorpsvernieuwing). Andere aspecten komen aan bod in aparte werkgroepen van de Themagroep Milieu. Op plaatselijk niveau is de aandacht van actiecentra vaak al jaren gericht op volkshuisvestingsproblematiek. Soms bestaan er op dit gebied plaatselijke PPR-werkgroepen, zoals bijvoorbeeld in Groningen. Om als landelijke werkgroep van start te gaan is het handig gebruik te maken van de ervaringen van die plaatselijke groepen. De nieuwe werkgroep wil dan ook het volgende weten:

1. Met welke onderwerpen op het gebied van volkshuisvesting en de meer technische kant van de r.o. houden de plaatselijke actiecentra zich bezig?
2. Welke knelpunten ervaart men in de praktijk?
3. IS er een plaatselijke werkgroep op dit gebied?
4. Welke (interne) notities zijn er gemaakt?

Voorts worden PPR-leden die zichzelf als deskundig op dit gebied beschouwen gevraagd lid te worden van de nieuwe werkgroep. Daarbij kan worden gekozen tussen een actief en een passief lidmaatschap. Passief: iemand die niet in staat is de vergaderingen bij te wonen, maar wel adviezen kan en wil geven. Vergaderingen zullen in de regel tweemaandelijks plaatsvinden. De eerstvolgende vindt plaats op 18 mei a.s. te Utrecht om 19.30 uur. De plaats is op dit moment nog niet bekend, daarover kan de coördinator worden gebeld (zie onder).

Wie lid wil worden wordt verzocht de volgende informatie te verstrekken: naam, adres, telefoon, werkkring, functies/deskundig op, wil actief of passief lid worden, en kan al dan niet aanwezig zijn op de vergadering van 18 mei in Utrecht.

Je kan je aanmelden bij Gerard van Wakeren, Mosterdhof 330, 6931 AZ Westervoort, tel. 08303 - 2898.

VROUW IN DE VERZORGINGSSTAAT

ANNEKE VAN 'T HULL

Tijdens het voorjaarskongres van 11 april werd het tweede nummer in de nieuwe serie PPR-STUDIES, die de PPR-Studiestichting met ingang van 1981 gaat uitgeven, gepresenteerd. VROUW IN DE VERZORGINGSSTAAT is de titel.

Dit rapport is te beschouwen als een reactie op en uitwerking van het boekje TOEKOMST VAN DE VERZORGINGSSTAAT, dat de Studiestichting in 1980 publiceerde. Daarin wordt het functioneren van de huidige verzorgingsstaat krities doorgelicht. Aan de ene kant, zo constateert men, dreigen verzorging en zekerheid in de toekomst niet langer op het huidige peil betaald te kunnen worden - we krijgen immers te maken met een nulgroei - aan de andere kant laat in veel gevallen de kwaliteit van de zorg, zoals die nu verleend wordt, veel te wensen over en werkt de verzorgingsstaat eerder onderdrukkend dan bevrijdend. Om nu toch het huidige peil van zorg en zekerheid te handhaven en zelfs uit te breiden én tegelijk de kwaliteit er-

van te verbeteren en te garanderen zonder dat dit extra economische groei zal vergen, pleiten de samenstellers van de publikatie voor een eerlijker verdeling van het beschikbare betaalde werk, waardoor meer tijd vrij zal komen om werk in de onbetaalde sector (zelfhulp, onderlinge dienstverlening, vrijwilligerswerk) te verrichten. Op die manier zou het „leger” van betaalde deskundigen niet verder uitgebreid hoeven te worden, omdat mensen minder een beroep op hen zullen doen. Wel zullen deskundigen noodzakelijk blijven als „redders” in de nood of als adviseurs op de achtergrond. Uitgangspunt is echter, dat mensen weer meer zelf en voor elkaar gaan doen.

Meer mogelijkheden

De samenleving, onze huidige verzorgingsstaat, wordt gevormd door mannen én vrouwen. De maatschappelijke positie van mensen en de arbeidsverdeling was en is nog altijd sterk beïnvloed door dat verschil in sekse. Zo werd en wordt het overgrote deel van het betaalde werk door mannen gedaan en zijn het vooral de vrouwen, die het grootste deel van het onbetaalde werk verrichten. In Nederland werken - in tegenstelling tot de meeste andere Europese landen en de VS - betaald ruim driemaal zoveel mannen buitenshuis als vrouwen. In de onbetaalde sector wordt vooral het interessante, hoogwaardige organisatorische bestuurswerk gedaan door voornamelijk mannen.

Het uitvoerende, verzorgende werk is meer het terrein van vrouwen. Deze arbeidsverdeling en daarmee samenhangende of daaruit voortvloeiende (?) rolverdeling tussen mannen en vrouwen is al langer dan vandaag onderwerp van discussie en strijd van diverse groepen bewuste vrouwen in opeenvolgende emancipatiegolven. Zo was de enige beweging, die in de tamme jaren '70 steeds van zich heeft laten horen, de vrouwenbeweging.

Op dit moment zullen er nog maar weinig mensen zijn, die niet op een of andere wijze in aanraking zijn gekomen met emancipatie-ideeën. De opvattingen over de positie van de vrouw in de samenleving hebben een ver-

gaande betekenis in zowel sociale als kulturele zin. Niet alleen de positie van man, gezin en kinderen zijn in het geding, maar ook de plaats van betaalde en onbetaalde arbeid, inkomen, hulpverlening en verzorging, de betekenis van het materiële en het immateriële. De emancipatie heeft niet alleen op het oog dat het vrouwen uit hun achtergestelde en ondergewaardeerde positie worden gehaald en toegang krijgen tot de heersende mannen-kultuur, maar wil ook die heersende cultuur zelf veranderen. Met andere woorden: het gaat niet alleen om wat wijzigingen en verschuivingen in het hier en nu, maar vooral ook om een fundamentele herbezinning voor de toekomst. Een herbezinning over het voortbestaan van een verzorgingsstaat, waarin mannen en vrouwen evenveel verantwoordelijkheden, maar ook evenveel mogelijkheden zullen hebben.

De PPR-STUDIE „Vrouw in de Verzorgingsstaat” is te bestellen bij PPR-Studiestichting, Singel 277, 1012 WG Amsterdam (tel. 020 - 226018) en kost f 6,10 (inkl. porto). Ook te bestellen door overmaking van dit bedrag op giro: 2144633 onder vermelding van „Vrouw in de verzorgingsstaat”.

Rektifikatie

In het artikel over de Europese samenwerking in de vorige PPR-Aktiekrant is een storende fout geslopen. De Partito Radicale van Italië heeft geen achttien zetels in het Europarlement, maar drie; ze heeft achttien zetels in het Italiaanse parlement.

De stichting jongerenwerk (SJW) in de PPR houdt zich bezig met vormings- en scholingswerk voor jongeren.

We zoeken op korte termijn een nieuwe voorzitter, daar de huidige aan aftreden toe is.

Taken:

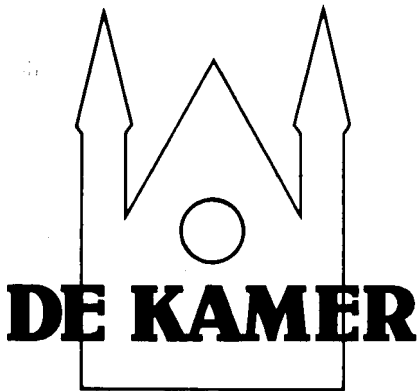
- algemene coördinatie en verantwoordelijkheid voor het functioneren van de stichting
- vertegenwoordiging van de stichting binnen en buiten de partij
- voorzitten van db- en ab-vergaderingen

Vereisten:

- bekendheid met de PPR
- interesse in politiek jongerenwerk
- in staat genoemde taken uit te voeren
- niet al te ver van Amsterdam af wonen, omdat het buro daar gevestigd is en daar vergaderd wordt

Geïnteresseerden vragen wij contact op te nemen met Peter Jansen (020-713180) of met het buro van de SJW, Singel 277, 1012 WG Amsterdam (020-228461)

bestuur SJW

HANS VERSTRAATEN

In de Tweede Kamer kwam een gevoelig probleem aan de orde dat in een wetsontwerp is vastgelegd: het scheidingsprocesrecht en omgangsrecht in verband met scheiding. Tijdens de behandeling van het wetsontwerp voerde Ria Beckers het woord en zij begon met twee principiële bedenkingen. De grondgedachte die volgens haar doorklinkt in het ontwerp is dat de afstemming op zich een „wezensverbondenheid” tussen ouder en kind betekent die eigenlijk als een soort verplichting moet leiden tot de bevoegdheid tot omgang.

De PPR-Fractie gaat ervan uit dat de omgang tussen ouders en kinderen na de echtscheiding waardevol is. Maar Ria Beckers voegde eraan toe tijdens de behandeling van het wetsontwerp dat ook deze beginselen niet absoluut gelden; de waarde hangt er bijvoorbeeld vanaf of er een goed contact bestaat of kan groeien. Zij vroeg zich af welke rol het kind (of de kinderen) kan spelen in dat nieuwe leven van de ouder bij wie het niet gaat wonen na de echtscheiding. Ria Beckers:

„Een kind is door een mislukt huwelijk en soms jarenlange spanningen tussen zijn ouders toch al zwaar belast.”
Als er dan ook moet worden gekozen

die bepaald niet altijd aanwezig is, mag onder druk van wettelijke verplichtingen dan ook worden verzwagd. Ria Beckers: „Wij achten het onbillijk als de ene ouder uit pure onwilligheid hierin de andere dwars zit. Hierin kan eerst een hulpverlener bemiddelen en vervolgens een rechter tussenbeide komen. Deze rechter moet naar het idee van de PPR-Fractie echter opkomen voor het belang van beide echtgenoten, maar eerder nog voor dat van het kind.” Het wetsontwerp houdt daar volgens de PPR-Fractie onvoldoende rekening mee – het is te weinig doordacht.

VOORRANG VOOR HET KIND IN HET ONGANGSRECHT

Volgens Ria Beckers valt dat niet vol te houden. „Je bent,” zei ze, „nog geen vader als je een kind hebt verwekt. Je bent nog geen moeder als je een kind hebt gekregen. Vader en moeder word je pas als je dat kind hebt aanvaard”. Dat lijkt een open deur intrappen, maar in dit geval is het dat niet. Haar andere bedenking was dat de „twee ouders” in een opgroeiingssituatie voor het kind niet alleen zaligmakend zijn; andere opvoedingssituaties kunnen net zo goed zijn. Het strak vasthouden aan dit beeld kan er toe leiden dat andere leefsituaties door de maatschappij niet geheel worden geaksepteerd en het kan er ook toe leiden dat een omgangsregeling na echtscheiding als onontkoombaar wordt gezien. De PPR-Fractie in de Tweede Kamer zou het dan ook betreuren als genoemd wetsontwerp ertoe zou leiden dat het twee-ouder-beeld – die bekende familiehoeksteen dus – opnieuw belemmerend gaat werken in afwijkende situaties.

tussen het verdriet van de ouder die zijn kinderen niet meer ziet en een blijvende spanningssituatie voor het opgroeiend kind, dan kiest zij voor het minste van de twee kwaden en wil diegene die het meest kwetsbaar is beschermen: het kind. En volgens de Fractie doet het wetsontwerp dat onvoldoende.

Volgens Ria Beckers wordt in het ontwerp het belang van het kind minstens voor een deel bijvoorbeeld opgeofferd aan het omgangsrecht van de ouder-niet-voogd.

Te weinig doordacht

De PPR-Fractie wil de nadruk leggen op een zo groot mogelijke kans dat de ouders van meet af aan zelf meewerken aan een omgangsregeling. De Fractie kan er mee instemmen als een wettelijke regeling de stimulans daartoe vergroot; het beroep op de ruimhartigheid en de redelijkheid die ouders daarvoor moeten opbrengen, en

(advertentie)

KREKT OER 'T WETTER

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeezwerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1981:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

Eerste Kamerfractie Tweefasenstructuur

Op de kerngroepbijeenkomst van 27 maart j.l. haalde Bas de Gaay Fortman een leuke en slimme, zij het merkwaardige streek uit. Zijn Eerste Kamerfractie moest verantwoording afleggen inzake haar stemgedrag betreffende de Tweefasenstructuur. Bas wilde dat best doen maar, redeneerde hij, het zou veel beter zijn de Handelingen af te wachten – daar zou de besluitvorming precies in staan. Daar de kerngroep op dat moment werd gekenmerkt door Haast en Verwarring ging men akkoord. Later kwamen sommigen er achter dat dit toch wel een erg ongebruikelijk argument was om je niet te verantwoorden. Op deze manier kan elk Fractie-lid zich voortaan beroepen op het feit dat de Handelingen niet uit zijn en er dus niks valt te vertellen.

Daar komt bij dat die Handelingen geen volledig overzicht geven van politieke besluitvorming. Ze vertellen wat er in de Kamer is gezegd, niet wat er in de wandelgangen, tijdens fractieberaden of elders is besproken en afgesproken. Het zijn niet meer dan sluitprocessen van de besluitvorming. Maar kom, wie goed leest haalt er nog wat thema's en motieven uit. De Handelingen waar Bas de Gaay Fortman op doelde zijn inmiddels uit en in vogelvlucht nemen we het besprokene door.

Toetsen

Woordvoerder in het debat over de Tweedefasenstructuur was Constant van Waterschoot. Hij zette zijn bezwaren tegen de wet op een rij: het tot vier jaar beperken van de Eerste Fase, de ontkenning van het toelatingsrecht tot de Tweede Fase, de beperking van de inschrijvingsduur, de te geringe eenheid wat de Eerste Fase betreft van onderwijs en onderzoek, en ten slotte te veel regelingen bij algemene maatregel van bestuur. Vervolgens meldt hij dat de bekorting van studietijd wellicht kwaliteitsverlies met zich mee kan brengen. Maar: „Toch spelen bij de beoordeling van een vierjarige Eerste Fase wat de cursusduur betreft ook bij ons andere factoren een rol in de beoordeling. De PPR vindt (ik heb het zojuist al aangegeven) dat meer haast moet worden gemaakt met het gestalte geven aan een vernieuwing van de on-

derwijsstructuur in ons land, waarin het wederkerend onderwijs iets van zelfsprekends wordt.”

In zijn antwoord gaat minister Pais vooral in op de punten van de eventuele kwaliteitsdaling die de Tweefasenstructuur met zich meebrengt, en het wederkerend onderwijs. Over de kwaliteitsdaling: „Eerlijk gezegd, ben ik van het tegendeel overtuigd. Ik meen dat er geen enkel kwalitatief doel mee is gediend, wanneer men acht, negen jaar blijft hangen in een studierichting, met het risico dat men het nog niet afmaakt.”

Over het wederkerend onderwijs: „Hij (Constant, red.) stelt dat zijn partij van mening is dat het onderwijsbestel moet worden geplaatst in het perspectief van het wederkerend onderwijs. Hij heeft naar ik aanneem kennis genomen van het schrijven dat een aantal bewindslieden uit het huidige kabinet in het najaar heeft gericht aan de Tweede Kamer.

„Daarin is het beginsel van de permanente edukatie nadrukkelijk als leidraad erkend en onderkend. Wat dit betreft is er geen verschil van opvatting tussen hetgeen de heer Van Waterschoot stelde en hetgeen mij bezielt.”

PPR- visie

Wat later gaat Pais in op de maatschappijvisie die de Tweefasenstructuur in zich zou hebben. Daar wil de VVD'er niet moeilijk over doen; hij wil met zijn wet niemand een maatschappijvisie opdringen. Pais: „Het is natuurlijk aan de PPR om uit te maken of het in de visie van de PPR past. Ik wil mijn liberalisme niet zover doen uitdijen dat ik hem die keuze ontneem. (...) Op zich zeggen wij met die wet nog niets over de inhoud van het onderwijs.”

In de tweede termijn klimt Van Waterschoot nog 'ns op het spreekgestoelte om zijn eerdere betoog toe te lichten. Over het kwaliteitsverlies merkt hij op: „Natuurlijk heb ik daarbij niet de student op het oog gehad die 8 jaar of zelfs langer op de universiteit heeft rondgelopen en waarvan men maar moet afwachten wat hij dan aan kwaliteit en ook aan maatschappelijk nut zal bieden.” Waar het de PPR-senator omging was de kwaliteit als zodanig van

een opleiding die over meer dan vier jaren is uitgesmeerd, en nu binnen die tijd moet worden volbracht. Hij heeft zo z'n twijfels of dat in sommige gevallen haalbaar is.

Dan komt het einde van zijn betoog: „Ik steek niet onder stoelen of banken dat de keuze voor of tegen dit wetsontwerp voor mijn fractie een heel moeilijke is. Onze politieke vrienden aan de overzijde hebben zich tegen dit wetsontwerp uitgesproken. Ik heb hun bezwaren – dat zijn ook de onze – hier duidelijk herhaald.” Maar de eindconclusie van de Eerste Kamerfractie is totaal anders en Van Waterschoot noemt daarvoor drie punten. Een verbetering ten opzichte van de huidige vindt hij dat het universitair onderwijs minder elitair kan worden. Het elitaire karakter van het onderwijs wordt, stelt de senator, door de tweefasenstructuur niet meteen weggenomen; maar wel wordt met de invulling van het kader dat deze wet biedt ook de mogelijkheid geboden om in die richting te gaan vanuit een andere politiek-maatschappelijke keuze. Daar komt verder nog het feit bij dat er geen verschil in honorering komt tussen mensen met een Eerste en een Tweede Fase bij de rijksoverheid althans.

In de serie PPR-schriften is nummer vier verschenen dat handelt over ontwikkelingsamenwerking. Auteur is oud-PPR-voorzitter en oud-Kamerlid Dolf Coppes en de titel is Gekooide Kondor.

Dolf Coppes gaat in zijn publikatie verder in op de afhankelijkheid van de derde wereld ten opzichte van het westen, en andersom. Verder komen de consequenties van de commissie Brandt aan de orde en ontwikkeling van beleid in derde wereldlanden. PPR-Schrift nummer vier is te bestellen door overmaking van 4,95 (inklusief verzendkosten) op giro nr. 2144633 tnv Stichting Studiebureau voor Radikale Politieke Vernieuwing, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Graag duidelijk vermelden: PPR-Schrift nummer 4.

Girosparen: makkelijk en principieel

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een grote bank. Op meer dan 58.000 spaarrekeningen is ruim 200 miljoen gulden ingelegd.

De ASN is een principiële bank. De enige spaarbank die het hart links draagt. En daar ook van getuigt. Door het spaargeld grotendeels te beleggen in sociaal en maatschappelijk verantwoorde projecten. Die geen lucratieve rentewinst uit Zuid-Afrika of Chili accepteert.

De ASN is een bank voor progressieve mensen. Die willen sparen met een rustig gevoel. In de zekerheid dat hun geld daar komt waar het nodig is. In de zekerheid dat hun rente - een prima rente - geen bijmaak heeft. Geef uzelf dat rustige gevoel. Neem een spaarrekening bij de ASN.

Als uw hart links zit, is uw spaarbank heel dichtbij.

Sparen bij de ASN is sparen via uw girorekening. Doe het nu: u krijgt f 7,50 premie!

Als u voor 1 juli 1981 een spaarrekening voor uzelf opent met tenminste f 50,- als eerste inleg. Bij de ASN spaart u ook thuis. Via uw giroboekje. U spaart net zo snel of u haalt net zo makkelijk weer geld op als u een giro-overschrijving doet. Meer weten? Vul snel de bon in.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Zenden in enveloppe zonder postzegel aan **Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 VB Den Haag**. U kunt ook bellen 070-47 01 81. Of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlak bij het Centraal Station).

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- het bedrijfssparen

* aankruisen wat u wenst.

002

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
Geeft rente zonder bijmaak

DE STEM DES VOLKS**Verduyn Lunel
versus Trip**

Met een intens gevoel van onbehagen heb ik Hans Verstraaten verslag van het gesprek tussen Jack en Boy in de Aktiekrant van 10 april gelezen. Vooraf iets over de titel van het stuk: hoe christelijk kan de PPR zijn? Ik begrijp de keuze van zo'n titel niet.

Zelfs het CDA huilt er al voor zich een christelijke partij te noemen. De PPR behoort er niet eens aan te denken.

Wat hoogstens mogelijk is, is een partij van zich christen noemende mensen.

Voor christenen in de PPR is dat, denk ik, een uitgemaakte zaak. Maar daar gaat het mij in deze reactie niet om. Waar het mij wél om gaat is de voor christenen in de PPR kwetsende toonzetting van de bijdrage van Jack tot het gesprek.

Al direct viel ik over dat arrogante zinnetje: Met Trip doe ik het wel. Daar kan je wel mee praten.

„Leuk” voor niet genoemde andere leden van een partij die zegt dat „het om mensen gaat”.

En die andere leden zijn dan o.a. mensen door wie de PPR is ogericht. Diezelfde minachting voor PPR-mensen met een levens- en wereldbeschouwing die de zijne niet zijn, blijkt ook uit zo'n uitlating als: het zal mij een worst zijn dat mensen naar de kerk gaan...

Kijk, met zulke denigrerende opmerkingen verzoek je nou het klimaat binnen een mentaliteitspartij als de PPR, een partij van wat overgevoelige mensen, tot in de wortels.

Wat ik wél een vraag die hout snijdt vond was de vraag: hoeveel waarde acht (= hecht) je aan mensen die nu of tot voor kort achter het CDA-vaandel liepen?

Inderdaad! Hoe is het mogelijk? Dat vraag ik me ook steeds af. En toch ben ik het met Boy Trip eens, dat het onverstandig is die mensen zonder meer af te schrijven.

DE STEM DES VOLKS

De CHU en de KVP hebben hun progressieve adering al ondergaan; de ARP nog niet.

De praktijk – ik kijk maar naar mezelf – heeft geleerd dat christenen die eenmaal de stap naar de PPR hebben gedaan zich daar snel op hun plaats voelen.

Voorwaarde is dan wel dat men niet zo nadrukkelijk op hun tenen moet gaan staan als Jack meent dat te moeten doen.

Van hun kant zullen die christenen zich niet negatief mogen opstellen tegenover partijleden die er toevallig een andere levensopvatting op na houden en hun leven in de privé-sfeer op een andere wijze inrichten dan zij zich als christenen geroepen voelen te doen. Voor beide partijen geldt: elkaar niet betuttelen, zeker niet op zo'n punt als abortus.

Ten slotte nog iets over een zinsnaede uit wat Hans Verstraaten zelf te berde brengt. Hij heeft het ergens over „mensen die hun politiek op de Bijbel baseren”.

Net als bij de keuze van zijn titel zit de schrijver er weer net naast. Het soort christenen dat best een dialoog met de PPR wil aangaan, zegt niet dat het zijn politiek op de bijbel baseert. Dat doet zelfs het grootste deel van de aanhangers van het CDA niet eens. Een beetje redelijk christen zegt hoogstens dat hij/zij zich door de bijbel laat inspireren in de politiek. Schillebeeckx heeft eens ergens gezegd dat je met de bijbel in de hand niet tot de slotsom komt dat je hetzij rechts, hetzij links af moet in de politiek.

Ik denk dan ook dat de christen op nagenoeg dezelfde gronden tot zijn keuze voor het PPR-lidmaatschap komt als Jack Verduyn Lunel.

De christen zal daar wel bij zeggen dat hij er de Schepper dankbaar voor is dat zijn ogen zijn opengegaan voor al het onduidbare onrecht en geweld waartoe christenen en niet-christenen in deze wereld kunnen komen. De christen heeft namelijk niet

DE STEM DES VOLKS

zo'n hoge pet op van zichzelf, als het goed is.

Tenslotte: De PPR verzet zich zeer terecht tegen het vijand-denken dat de wereldvrede zo zeer in gevaar brengt.

Ik denk daarom dat we als PPR wel heel erg ongeloofwaardig overkomen bij de mensen, als we dat vijand-denken in eigen gelederen en tegenover verwant-denken niet eens kunnen onderdrukken. Als ik het gesprek met Egbert Boeker en dit met Jack en Boy lees, kom ik tot de konklusie dat de sfeer in de Partij snel moet verbeteren willen we in de komende verkiezingsstrijd nog een poot aan de grond krijgen.

George Tanis
Den Haag

**Kernwapens en
Derde Wereld**

Met grote verbazing lees ik dat Ron Rote het in zijn stellingname („Werk en Derde Wereld”, punt 3) op het kongres van 11 april o.a. nodig acht dat de Derde Wereld eigen kernwapens gaat gebruiken om zo machtveranderingen af te dwingen. Zijn toelichting op het kongres vind ik getuigen van doemdenken: stellen dat zulke wapens er tóch komen en je dit niet terug kunt draaien. Dan zou je immers hier ook geen actie meer kunnen voeren. Mede door de kernwapenproblematiek heb ik besloten lid te worden van de PPR. Omdat ik tot dusver vind dat de PPR het dichtst de IKV-leus beantwoordt: help de kernwapens de wereld uit – om te beginnen uit Nederland. Ik heb altijd gemeend dat de PPR samen met PSP en CPN dit standpunt hard wil maken. Vandaar de grote verbazing over de stelling van Ron Rote: wapens die wij verafschuwden, die niet de vrede maar onze vernietiging dienen, zulke wapens zouden de Derde Wereld aan een machtspositie moeten helpen?... Precies hetzelfde waar de ontwikkelde landen nu mee bezig zijn...

DE STEM DES VOLKS

Met welk recht mogen wij kernwapens bezitten en de Derde Wereld niet? En: met welk recht mogen wij kernwapens weigeren en de Derde Wereld niet? Laten wij kernwapens in vredesnaam niet aan de Derde Wereld opdringen. Geen kernwapens voor brood...

L. H. van Rietschoten
Udenhout

NASCHRIFT

Van Rietschoten heeft groot gelijk: de kernwapens de wereld uit, en dus ook uit de derde wereld. Daarover verschillen hij en ik niet van mening.

Iets anders is dat je kan constateren dat een aantal ontwikkelingslanden op het punt staat kernwapens zelf te produceren, daarbij geholpen door levering van nucleaire „vreedzame” technologie en materialen door het Westen.

Deze drempellanden (Brazilië, Argentinië, India, Pakistan, Irak, Nigeria e.d.) hebben met andere niet-gebonden derde wereldlanden o.a. op de toetsingskonferentie van het Verdrag tegen de verspreiding van kernwapens (NPV-1980) geëist dat de grote vijf (VS, VK, SU, Frankrijk en China) zelf ontwapeningsstappen zouden nemen. Dit was immers de beloofde tegenprestatie van de nucleaire mogendheden tegenover de belofte van de andere landen om geen eigen kernwapens te gaan produceren. De NPV-konferentie is grandioos mislukt. De Vijf gaan gewoon door met testen, verfijnen en uitbreiden van het nucleaire arsenaal. De werkelijkheid is (helaas) dat ontwikkelingslanden om verschillende redenen kernwapens willen hebben. En die krijgen ze zeker ook, vooral door de perfide rol van Frankrijk, geen lid van het NPV. Veel andere westerse landen blijven materiaal en technologie leveren, alle mooie resoluties ten spijt.

DE TOESTAND VAN

Sedert enkele weken ben ik redakteur van de PPR-Aktiekrant. Als nieuwkomer heb ik de afgelopen tijd aan een aantal PPR-ers gevraagd wat ze van de krant vonden en wensten. Ze vonden hem veelal saai, weinig nieuws bevatten en als het erop aankwam niet onmisbaar. Ze wensten meer verhalen over vooral de basis en uitgebreidere achtergrondverhalen over problemen en plannen die de PPR bezighouden.

Het is noch een volledige noch een diepdoordachte kritiek. Maar wel erg nuttig als begin. Dit schrijven is bedoeld om aan alle lezers een reactie te ontlokken. Ik zou graag willen weten wat zij van een krant als deze wensen, waar veel en weinig aandacht aan moet worden besteed en welke rubrieken wel en niet noodzakelijk zijn. De kritiek mag hard zijn, natuurlijk, zolang er rekening wordt gehouden met de beperkingen van dit medium.

Laat ik het daar eens over hebben. Momenteel is er een uiterst minimale redactie die n.j. het lopende werk afgehandeld te hebben wel tijd heeft voor het maken van grote plannen, maar weer tijd tekort komt om ze in rad tempo uit te voeren. Er is kortom versterking van de redactie nodig. Het zou leuk zijn als mensen die hun brood verdienen in de journalistiek interesse hadden, maar dat is zeker geen voorwaarde.

PPR-leden die bereid zijn frequent redactievergaderingen te bezoeken, die ongeveer weten hoe je 'n blad in elkaar zet en die daar ook uitgesproken ideeën over hebben worden verzocht te reageren. Wie weet kan er een toekomstige samenwerking uit voortvloeien.

Langzaam moet de PPR-Aktiekrant goed en onmisbaar worden. Dat kan alleen als er een hecht contact met de lezer is. Iedereen die omtrent de krant iets te vertellen heeft moet het maar schrijven. Reacties graag naar het redactie-adres.

Hans Verstraaten

DE AKTIEKRANT

De overmachtpolitiek van beide blokken, Oost en West, roept tegenmacht op, om de concurrentie in de regio vol te houden (India-Pakistan; Argentinië-Brazilië), voor eigen overleving in een situatie van politiek isolement (Zuid-Afrika, Taiwan, Israël) of om een religieuze opdracht te volvoeren (Irak, Libië, Pakistan).

Ik heb slechts gewezen op deze realiteiten, zonder een pleidooi te voeren voor verspreiding van kernwapens. Misschien dat een positief effect kan worden bereikt als de huidige kernmogendhe-

den de gevaren hiervan in gaan zien, en zelf de export van nucleaire technologie en materiaal gaan beperken, of, nog mooier maar nog utopischer, reële ontwapeningsstappen gaan zetten. Het PPR-programma volgt, terecht, de IKV-lijn wat betreft eenzijdige ontwapeningsstappen, die moeten leiden tot afbouw van de militaire overmacht.

Evenzo heb ik een ontwikkelingsbeleid bepleit dat enerzijds de eigen economische overmacht aantast en afbouwt (kontrolle multinationals, technologie, handel,

herstructurering) en anderzijds pogingen tot samenwerking en „self-reliance” binnen groepen ontwikkelingslanden ondersteunt. Beide beleidlijnen wijzen in dezelfde richting: minder onderdrukking en minder economische en militaire afhankelijkheid. Zo worden contouren zichtbaar van een vreedzamer wereldsamenleving.

Ron Rote

Een PPR apart?

Op het laatstgehouden PPR-kongres is een motie aangenomen waarin ondubbelzinnig de twee-fasenstructuur in het universitaire onderwijs wordt afgewezen. De tweede kamerfractie heeft zich dan ook terecht verzet tegen de plannen van Pais. En wat doen nu onze vertegenwoordigers in de eerste kamer? Zij leggen een kongresbesluit naast zich neer en stellen zich achter het beleid van de VVD-minister.

Door zo'n stemgedrag wordt het vertrouwen in de interne partijdemocratie niet versterkt, evenmin als het vertrouwen in de parlementaire democratie in het algemeen, dat de PPR graag wil herstellen.

De PPR is opgericht in de tijd van de democratiseringsgolf van de zestiger jaren. Dat was ook de tijd dat de studentenbeweging aandrong op democratisering van de universiteit en op het omverhalen van de ivoren toren van de wetenschap. Wetenschap en de opleiding tot wetenschapper zouden gericht moeten zijn op maatschappelijke problematiek. Wie mocht denken dat de twee-fasenstructuur een goede stap is op die weg, zal bedrogen uitkomen. Om de belangrijkste bezwaren tegen de twee fasen nog eens te noemen:

– De twee-fasenstructuur zal een wetenschappelijk onderwijs voor weinigen tot gevolg hebben. Slechts een klein deel van de studenten zal worden toegelaten tot de zgn. post-doktorale fase, die meer praktijkgericht is en studenten voorbereidt op maatschappelijke beroepen. – Het gros van de studenten zal zich tevreden moeten

stellen met boekenstudie. De twee-fasenstructuur betekent de dood voor onderwijs dat voortbouwt op de gedachte van projektonderwijs. Ervaring opdoen in praktijksituaties, leren door zelf onderzoek te doen, het praktisch bezig zijn met maatschappelijke problematiek is voor het merendeel van de studenten niet meer weggelegd.

– De positie op de arbeidsmarkt zal voor studenten die niet worden toegelaten tot de tweede fase bijzonder onzeker zijn.

– Studenten zullen zoveel mogelijk proberen hun studie zo in te richten, dat ze toegelaten worden tot de tweede, postdoktorale fase. De eigen belangstelling zal bij de keuze van studieonderdelen behoorlijk in het gedrang komen. Omdat slechts een deel van die studenten inderdaad wordt toegelaten, blijft het merendeel zitten met een gebrekkige opleiding die bovendien veelal geen recht doet aan de eigen interesse.

De twee-fasenwet is in tegenstrijd met de ideeën die de PPR voorstaat op het gebied van onderwijs en wetenschap. Dat de eerste kamerfractie anders heeft geoordeeld, is onbegrijpelijk. Terwijl het kongres op dit punt zo duidelijk is geweest. Wij hopen dat een dergelijk afwijkend stemgedrag in de toekomst niet meer voorkomt. Bijvoorbeeld bij de behandeling van de abortuswet.

Lammert Tiesinga, namens het bestuur a.c. Groningestad.

Margreet Homan, namens de Gron. afgevaardigden in de landelijke kerngroep.

Anti-kernwapen-affiches

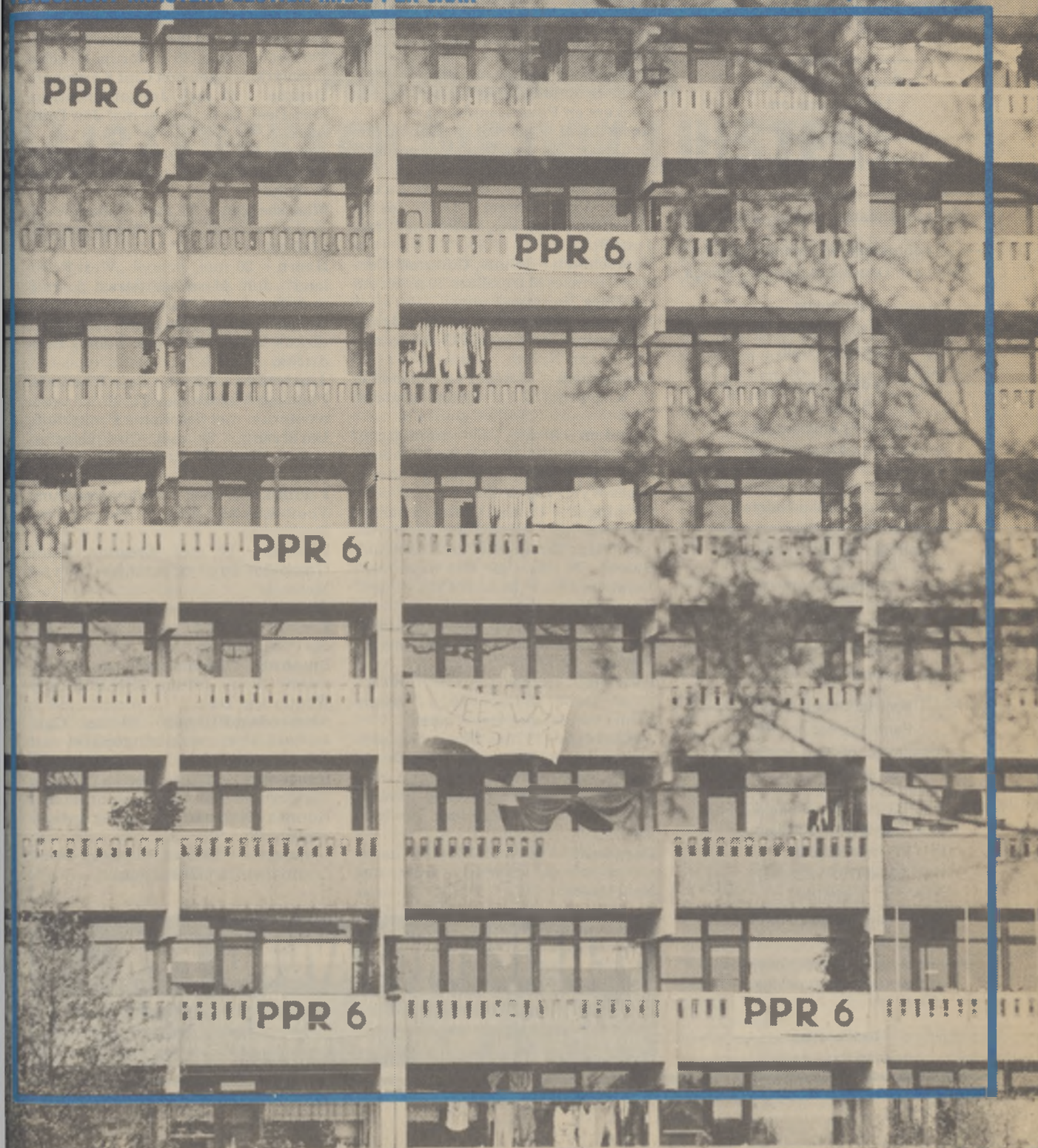
Op het kongres bleek veel vraag naar affiches met de tekst „PPR TEGEN KERNWAPENS”.

Ze zijn te bestellen bij Willemlen Nieuwenhuizen, Herman Heijermanslaan 27, 1422 GT Uithoorn, telefoon: 02975 - 64712.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

15 MEI 1981, NUMMER 174

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant

directie

Ruud E. de Vringer,
Louis Vuurboom

redactieraad

Werkgroep Publiciteit PPR

redactie

Hans Verstraaten, politiek redakteur

coördinatie en vormgeving

Walter van Opzeeland, Menne Vellinga

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Singel 277,
1012 WG Amsterdam,
tel. 020-227342-247570

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abbonementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

Partijburo PPR, Singel 277,
1012 WG Amsterdam;
tel. overdag:
020-247570-227342;
's avonds:

Ruud E. de Vringer, 010-713660

omslag

Foto Menne Vellinga

basis-layout

Joep Paulussen

KAMPAGNE KAMPAGNE KAMPAGNE KAMPAGNE

15-29 MEI

Amsterdam - 16 mei, Krasnapolsky, 13.30 u.: vrijgezellenforum met Ad Melkert.

Hilversum - 16 mei, Delta, Haverstraat, 20 u.: forum met Ad Melkert.

Amsterdam - 16 mei, Hoofddorpplein, 10.30-12 u.: verkiezingsmarkt met Gerrit-Jan van Oven.

Rhenen - 16 mei, Oudehands Dierenpark, 's middags: VJV-dag met Ria Beckers en Peter Lankhorst.

Roosendaal - 16 mei, 't Gebouwke, Boulevard 27, 's middags: jongerenforum met Cint Kortmann.

Bergen op Zoom - 16 mei, De Luxor, Lieve Vrouwestraat, 14.15: debat „Heeft de jeugd nog toekomst?” met Jaap Roëll.

Voorschoten - 16 mei, Cultureel Centrum, Prinses Marijkelaan 20 u.: forum met Jack Verduyn Lunel.

Nijmegen - 18 mei, De Vereniging, Oranjesingel 1, 20 u.: KVG-forum met Emmy van Noord.

Doetinchem - 18 mei, Ped. Akademie C. Kleywegt, 12 u.: forum met Jan Dirx.

Veendam - 18 mei, VJV-vormingscentrum Oostelijke Groningen, Schouwburg, Promenade 65, 20 u.: forum met Klaas-Wybo van de Hoek.

Groningen - 18 mei, Christ. Scholengemeenschap, Hoendiepskade 23, 's middags: forum met Cint Kortmann.

Baarn - 18 mei, Café Het Wapen van Berstein, 20 u.: „Is de NAVO veilig?” door Herman Verbeek.

Heemstede - 18 mei, Het Oude Posthuis, Herenweg 96, 20 u.: forum met Ad Melkert.

Haarlem - 19 mei, Lion d'Or, Kruisstraat (nabij station), 20 u.: bijeenkomst met Michel van Winkel.

Amsterdam - 19 mei, Christ. Scholengemeenschap Buitenveldert, Cuserstr. 3, 20 u.: Emmy van Noord.

Den Haag - 19 mei, De Terp, Strandweg, 20 u.: forum met Jack Verduyn Lunel.

Dordrecht - 19 mei, Hogere Land-schouwschool, middag: forum met Hein Hoestra.

Oss - 19 mei: Titus Brandsmakollege, Molenstraat 30, 19.30 u.: forum met Paul van der Hijden.

Hollandscheveld - 19 mei, Zaal Mol, 20 u.: bewapeningscentrum met Berend Kingma.

Delfzijl - 19 mei; plaats nog niet bekend, 20 u.: IKV/PPR/CDA-forum „Nee tegen de kernwapens”

Venlo - 20 mei, voor het stadhuis, 14.30 u.: forum met Peter Lankhorst

Katwijk - 20 mei, Jongerencentrum Mallegat, 20 u.: forum met Kees Waagmeester.

Vlaardingen - 20 mei, Triangel, Fransstraat 12, 14 u.: Tiny Boekhout.

Roosendaal - 20 mei, Norbertuskollege, Lyceumlaan, 20 u.: forum en schaduwverkiezingen met Cint Kortmann.

Deurne - 20 mei, Jongerencentrum Den Deel, 20 u.: forum met Jan Duffhaus.

Annen - 20 mei, Dorpshuis, Molenakkers 30, 20 u.: forum met Berend Kingma.

Maarsbergen - 20 mei, Valkenheide, Valkenheide 36, 19 u.: forum met Ad Melkert.

Hoorn - 20 mei, School „West-Friesland”, Joh. Messchaertstraat 5, middag: forum met Emmy van Noord.

Gemert - 21 mei, De Eendracht, 20 u.: discussie PPR-CPN met Dennis Hendrickx.

Amsterdam - 22 mei, Café Eikelinde, Plantage Middenlaan 22, 20 u.: vrouwenforum met Stéphanie Brokerhof.

Dordrecht - 22 mei, Chr. Gereformeerde Kerk, 20 u.: Kees Waagmeester.

Poeldijk - 22 mei, Vormingscentrum, Voorstraat 88, 20 u.: forum met Tiny Boekhout.

Utrecht - 22 mei, Kreatum, Oude Gracht 364, 20 u.: jongerenfeest met Ad Melkert.

Harderwijk - 22 mei, Het Dorpshuis, Poelmanstr. 11, 20 u.: forum met Michel van Winkel.

Enschede - 22 mei, Bijenkorf, Walstraat, 20 u.: forum CPN/PSP met Wouter van Dam.

Amsterdam-Bijlmer - 23 mei, Ganzenhoef, 11 u.: verkiezingsmarkt met Peter Lankhorst.

Hoogeveen - 23 mei, Sociëteit Tinck, Van Echtenstraat 16a, 12 u.: forum met Herman Verbeek, gehele dag verkiezingsmarkt.

Groningen - 25 mei, Vindicat, 20 u.: forum met Cint Kortmann.

VERKIEZINGSVOND PPR

De verkiezingsavond van de PPR van 26 mei wordt gehouden in de Tijgerzaal van Artis, in-

gang Plantage Middenlaan, Amsterdam. Alle leden zijn welkom om de uitslagen mee te maken.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

LIJSTTREKKER DIE OOK LUISTERT

RIA BECKERS

Maandag 4 mei. Midden in de campagne kort wat indrukken. Een lijsttrekkerstoernee is spannend en beemoedigend, maar ook slopend. Na vijf vakantiedagen rond Pasen gaat het er echt op los. Verkiezingsverhalen, forums, gesprekken, radiouitzendingen, interviews.

De eigenlijke toernee start 27 april in Geldrop en omgeving. We hebben in de vier weken vóór de verkiezingen een serie van twaalf bezoeken gepland, gericht op konkrete kanten voor een nieuw beleid. Twee thema's zijn daar vooral aan de orde: vrede en veiligheid (de kernwapens) en sociaal-economisch beleid (vooral: werk). We willen geen stunts die met de PPR-inhoud niets van doen hebben, maar een campagne die in de lijn ligt van vier jaar partij- en fractiewerk en waar we straks ook mee verder kunnen.

Twaalf avonden door het hele land, waar ondanks de huidige crisis iets van nieuwe mogelijkheden en iets van perspectief zichtbaar moet worden. Waar de mensen optimistisch en met stof tot nadenken vandaan komen. Waar een lijsttrekker niet alleen praat – over partijpolitiek – en vragen beantwoordt, maar vooral ook luistert.

Na Geldrop weet ik dat we goed gekozen hebben.

's Middags werkbezoeken aan een kleine graanpletterij, en een groep architecten en bouwvakkers die ekologisch bouwen. 's Avonds een kort verhaal over de mogelijkheden die de PPR ziet voor de economie (en de samenleving) in een andere

richting te sturen. Er is muziek, discussie, er zijn korte bijdragen van mensen die zelf op welke manier dan ook bezig zijn nieuwe mogelijkheden in de praktijk te brengen. Er is poppenkast. En weer discussie. Een stampvolle zaal en de tijd vliegt om. Een prima begin.

PPR-Scenario met het basisinkomensplan wekt ook in Geldrop enorme belangstelling. Kleinere opmerkingen hoor je alleen in de pers. Ze doen denken aan een jaar of acht geleden, toen het aandragen van mogelijke alternatieven voor kernenergie ons het beeld bezorgden van geitewollen sokken en hemelfietsers met windmolentjes. Het gelach is inmiddels verstomd. Maar het lijkt hier en daar weer op te klinken nu het om het basisinkomen gaat. Dat komt, denk ik, omdat we mensen raken in hun zekerheden. Er zijn nogal wat zekerheden die op de tocht staan en waar mensen zich aan vastklampen. De zekerheid van veiligheid door bewapening. De zekerheid van meer welzijn door ongestuurde economische groei. De zekerheid van onze rol in NATO en EEG. En de zekerheid, waarmee we tweeduizend jaar lang zijn opgevoed, van het „in het zweet des aanschijns zult ge uw brood verdienen”. De zekerheid dat betaald werk „werk” is en dus belangrijk, en ander werk weinig betekenis heeft.

Het is niet toevallig dat juist de mensen van de Industriebond FNV, die kwamen voor een interview, erg agressief reageerden. De discussie over de vraag „wat is werk” raakt de grondslagen van de vakbeweging. Toch ligt tussen de crisis van nu en de oplossingen van straks een dis-

kussie en mentaliteitsverandering die op gang gebracht moet worden. De meeste politieke partijen lopen daarvoor weg. De PPR niet.

Een dag later ben ik in Oranje, Drenthe. Daar staat één van de AVEBE-fabrieken (aardappelzetmeel), die moet sluiten. Het is mijn tweede bezoek. In januari hebben we met de werknemers van AVEBE gepraat over andere mogelijkheden voor dit bedrijf, waar de kern Oranje mee staat of valt. Er is een initiatiefgroep gevormd die met deskundige hulp een plan heeft gemaakt en onderbouwd om de fabriek aan de gang te houden. PPR-Drenthe doet mee. Kontakten met de provincie en de Tweede Kamer zijn gelegd. En het begint er nu op te lijken dat de provincie een haalbaarheidsonderzoek wil financieren. We bespreken de verdere strategie.

Haarscherp ziet men hier oorzaken en gevolgen. Hoe de boeren, overgestapt op fabrieksaardappelen toen dat lonend was, nu met hun hele hebben en houden aan AVEBE vastzitten. Hoe de banken er zonder kleerscheuren afkomen. Hoe hun kleine gemeenschap met zijn eigen school en talloze activiteiten afhankelijk is van het voortbestaan van deze fabriek. De werknemers van AVEBE-Oranje hebben allang gekonkludeerd dat het economisch systeem zelf op de helling moet om mensen in hun waarde te laten. We praten verder. Aan het eind van het gesprek zeggen ze een beetje schuldig: „U bent toch op verkiezingstoernee?”

Inmiddels is door zeventig journalisten maandenlang geprobeerd de lijst-

OMDAT HET OM MENSEN GAAT

trekkers van de vijf progressieve partijen om de tafel te krijgen, om de mogelijkheden voor een progressief kabinet te bespreken. Joop den Uyl heeft zich in vele bochten gewrongen om aan zo'n debat te ontkomen. Maar op 1 mei zal het dan toch nog gebeuren.

Veel te laat eigenlijk. Vier weken voor de verkiezingen zijn alle deelnemers erop uit de eigen partij zo sterk mogelijk te maken. En dan is het risico groot dat de tegenstellingen alleen maar worden aangescherpt. Kennelijk waren we ons daarvan allemaal bewust. Er werden geen verdere brokken gemaakt. Joop den Uyl maakte een duidelijke draai. Waarschijnlijk ook onder invloed van de opnieuw stijgende opiniecijfers voor D'66. Hij noemde voor het eerst een progressief kabinet mét de PPR. Hij bevond zich overigens in dit debat in een veel te comfortabele positie want iedereen wierp zich op Jan Terlouw. Maar ook deze was niet zo negatief als anders. Hij konkludeerde dat over een progressief kabinet mét de PPR te onderhandelen was. Bram van der Lek, die het door Den Uyl nogal moeilijk werd gemaakt, gaf voor de PSP meer de goedgeloof dan de roeprol aan. Zoals Marcus Bakker dat voor de CPN al eerder had gedaan. De konklusie van dit alles kan zijn dat de kiezers een kabinet van PvdA, D'66 en PPR wel degelijk mogelijk kunnen maken.

Inleveren

Altijd interessant voor journalisten is dan de vraag: wat wil de PPR inleveren voor zo'n progressief kabinet, bijvoorbeeld op de kernwapens? Die vraag was zinnig in 1972. Nu is dat ze dat niet. Waarom niet? Inleveren vóór de verkiezingen doe je als je een gezamenlijk program opstelt, dat je belooft uit te voeren wanneer daarvoor een meerderheid blijkt te zijn. Helaas is daar nu geen sprake van. (Dat ligt overigens niet aan de PPR, die de afgelopen drie jaar verschillende initiatieven tot inhoudelijk overleg heeft genomen.) Er ligt nu niet één, er liggen vijf verschillende programma's. Als iedere partij dan stuk voor stuk gaat zeggen wat zij wél en niet inleveren, is het progressieve kabinet al voor de verkiezingen door de kranten wegge-

schreven. Maar de zaak ligt principiëler – de politieke partijen hebben al genoeg voor hun beurt gepraat. Het zijn niet de (grote) politieke partijen en de media die bepalen welk beleid er straks komt, maar de kiezers. En die hebben nu eerst het recht zich uit te spreken.

Ik vind dus dat de PPR nu niet moet praten over inleveren. We hebben gewoon niets in te leveren. We hebben duidelijke standpunten over ontwapening, inkomen, wonen, milieu en werk. We zijn even duidelijk als het gaat om de bereidheid te regeren. Vier jaar hebben we in het kabinet Den Uyl meegedaan, maar als partij van zeven zetels hielden we in dat kabinet wel de bouw van drie kerncentrales tegen. Dat zegt genoeg. En op 27 mei praten we verder. Over de inlevervraag is, waar het gaat om de kernwapens, nog wel iets meer te zeggen. Als we straks onderhandelen over vrede en veiligheid doen we dat:

1. in het besef dat een progressieve meerderheid een feit is;
2. in de verwachting dat PvdA en D'66 niet alleen naar rechts, maar ook naar links kunnen opschuiven;
3. wetend hoe de discussie op het D'66-kongres is verlopen;
4. wetend welke opvatting de PvdA-achterban over de kernwapens heeft;
5. met achter ons een sterke vredesbeweging die alleen maar nog sterker zal worden.

Als dat geen sterke positie is weet ik het niet. En als we dan zien hoever de D'66-fractie én de PvdA-fractie in drie jaar zijn opgeschoven wat betreft „Borsssele en Dodewaard dicht” (van „nee” naar „ja”), dan is er voor de PPR alle reden om die onderhandelingen aan te durven.

We moeten nu vooral niet in de val lopen van de grote partijen. Alles is erop uit dat midden-kabinet van CDA-D'66 en PvdA op poten te krijgen. Er wordt „geformeerd” op grond van opiniepeilingen en de kiezers hoeven dat straks alleen nog maar te bevestigen. In alle toonaarden proberen de media op dit moment de cirkel rond PvdA en CDA dicht te trekken. Jan-Joost Lindner maakt duidelijk dat de PvdA nu moet regeren en zet de PPR, die „zwetst” over zaken als basisinkomen, mét de PPR apart. Het Eindhovens Dagblad weet al bijvoorbeeld dat er met de PPR niet te eggen of te

ploegen zal zijn, zelfs niet in een progressief kabinet. En ondanks het kongres lijkt de PvdA-top ook liever kwijt dan rijk. Terwijl zowel Jaap Burger als de VARA zich laten gebruiken om dat – nota bene op 1 mei – duidelijk te maken.

Machtspolitiek

Als je politiek vooral ziet als machtspolitiek is dat allemaal te begrijpen. De kiezers kunnen immers – als ze dat willen – zware verschuivingen teweegbrengen. Niet dat we direkt moeten verwachten dat de 60% van de Nederlandse bevolking die het IKV-standpunt onderschrijft, ook zo zal stemmen. Een meerderheid van negentig zetels voor de drie kleinere linkse partijen is wel wat veel gevraagd! Maar een deel van hen zal dat toch doen. Want het lijkt evenmin te verwachten dat diezelfde 60% ook de komende vier jaren zal zijn vertegenwoordigd door maar negen zetels in de Kamer!

Van het IKV hebben we als het om kiezen gaat weinig meer te verwachten. Te sterke banden met de partijpolitiek hebben ook daar de strijd voor de verkiezingen beslist. Hun kieswijzer gaat helemaal naar de grote partijen.

Wij zullen het dus zelf moeten doen. Wij moeten de mensen zelf duidelijk maken, dat wie géén kernwapens en géén kerntaken wil en toch CDA of D'66 steunt, straks geen enkel recht van spreken meer heeft als opnieuw blijkt dat de politiek doof is voor de mensen. En dat geldt ook voor de Partij van de Arbeid, zij het in mindere mate. De PvdA heeft zich aan D'66 vastgeklonken. Wie stemt op Joop den Uyl loopt levensgroot de kans dat hij ook kiest voor Van Agt. En die blijft roepen dat hij zich persoonlijk ervoor zal inzetten dat Nederland zijn kruisraketten krijgt. Wie de kernwapendiskussie werkelijk van het allergrootste belang vindt, wie korting op de minima onaanvaardbaar vindt, wie niet meer maar minder werkloosheid wil, die moet de PvdA sterker maken aan haar linkerkant door een stem op de PPR. Met zijn allen kunnen we zorgen dat die stemmen er komen. De laatste weken van de campagne zijn voor de PPR altijd beslissend. De sprong van drie naar vijf zetels moet nú worden gemaakt.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT

PPR kan PvdA en D'66 naar links helpen

HERMAN VERBEEK

Het enig echte spannende aan de Kamerverkiezingen is de vraag of de progressieve partijen een meerderheid halen op 26 mei en of zij daarmee een regering kunnen maken. De peilingen wijzen steeds sterker op die meerderheid. Dat zou voor het eerst zijn in de geschiedenis van Nederland. Als dat het resultaat is op 26 mei, zijn de progressieve partijen ook verplicht alles te doen om een eigen kabinet te maken, niet alleen aan hun achterban, maar bovenal aan alle ontrechten in de wereld met wie zij vechten. Wat zijn de kansen voor een progressief kabinet? Wat zijn de moeilijkheden?

D'66 lijkt nog 't minst te voelen voor een samengaan van de progressieve partijen. Dat is de afgelopen dagen nog duidelijker geworden. Het forum van de progressieve lijsttrekkers op 1 mei in Amsterdam heeft D'66 danig in het nauw gebracht. We wisten het al: D'66 wil een brede coalitie met CDA en PvdA. Een soort nationaal kabinet zonder de uitersten van links en rechts, daar komt zo'n kabinet wel op neer. Daarin zou D'66 dan een sleutelrol hebben, tussen CDA en PvdA in, die elkaar daarin in evenwicht houden. Dat lijkt ook de belangrijkste politieke bijdrage te zijn die D'66 wenst te leveren: zelf „gebeiteld” te zitten, zoals Zeevalking het elke dag uitdrukt. Terlouw zelf moest op 1 mei toegeven: wil je een links kabinet, stem dan niet op D'66. Om zo'n kabinet te voorkomen, wil D'66 zelfs nog liever iets met VVD en PvdA. Notabene, met wat voor bisonkit moet dat worden klaargespeeld? Het onverzoenbare verzoenen, kapitaal en lonen, winsten en

inkomensmatigingen, bewapening en ontwapening. Wat is er aan zo'n D'66 nog progressief? Waar zijn de aanstekelijke begindagen van Hans van Mierlo?

D'66 zegt ook: liever niet met de PPR in een regering al kan het eventueel wel. De PPR zou verhoudingsgewijs teveel invloed krijgen. Herinnert D'66 zich dan niet het 1e Kabinet Den Uyl? Toen had D'66 nog niet 1% van de stemmen. Toch werd zij loyaal in dat kabinet opgenomen. De PPR was in dat kabinet sterker vertegenwoordigd. Je hoeft niet heel groot te zijn om mee te werken. Je kunt op beslissende momenten een echt progressief standpunt effectief maken. Zo konden de drie bewindslieden van de PPR in dat 1e Kabinet Den Uyl drie nieuwe kerncentrales tegenhouden, de Oosterschelde bleef open, er werden geen reaktorvaten aan Zuid-Afrika geleverd.

D'66 zal moeten aanvaarden: als de kiezers het willen, dan moet er een progressief kabinet komen. Dat is nu eenmaal het wezen van verkiezingen.

De PvdA gaat steeds meer zien in een progressief kabinet. Haar kongres sprak zich in februari al uitdrukkelijk uit voor een kabinet van PvdA-D'66-PPR-PSP. Maar Den Uyl hield nog meer rekening met het CDA. De laatste dagen keert dat tij. Op 1 mei begon de PvdA haar campagne en Den Uyl begon geestdriftig te pleiten voor een progressief kabinet. Vanaf dat moment zie je Den Uyl opleven. Alsof hij bezig is zich een last van de rug te werpen, hij werpt het CDA af. Het is wel verbazingwekkend hoe lang de top van de PvdA gebiologeerd is gebleven door het CDA. Een soort Pavlov-effect, almaar gegre-

pen worden door wat daar in het midden ligt. Een kabinet met het CDA, zelfs als het een 2e Kabinet Den Uyl zou zijn, zou een machteloos kabinet worden. Een puddingkabinet, zonder romp, zeker zonder kracht om structurele hervormingen op te zetten, een beslissende invloed op vermindering van kernwapens, een energie-beleid zonder atoomcentrales en met altijd durende energie, een fundamentele aanpak van volkswoningbouw en openbaar vervoer, een nieuwe organisatie van inkomen, werk, produktie, eksport en import. Daar zou allemaal niets grondigs van komen, als de PvdA weer in handen van het CDA valt.

Een overzicht van de kabinetten na de Tweede Wereldoorlog laat zien dat brede coalities in Nederland het doorgaans niet lang gemaakt hebben. De grote roomsrode coalities, want daar gaat het dan in feite om, hadden steeds een ingebouwde onmogelijkheid, als een bestrijdingsmiddel met veel te veel kalk erin. KVP en PvdA hebben nog nooit een kabinet op de been kunnen houden. Van de zeven coalities, die zij samen aangingen, haalden er zes op geen stukken na het eind. Eén wel, met de hakken over de sloot, door een lijmpoging van Burger. Dat was het derde kabinet-Drees, 1952-1956. Over mr. Burger gesproken. Op 1 mei zat hij te formeren op de VARA-TV. Hij zette de PvdA en D'66 bij elkaar. De PPR herinnerde hij zich blijkbaar niet. En niemand in de PvdA die het in die massa-uitzending aanvulde. Ondanks de kongresbeslissing van de PvdA, ondanks de lijstverbinding PvdA-PPR. Tussen haakjes: 1 mei wordt nog altijd te zeer toegeëigend door de PvdA. Het is toch de dag van de

ontrechten in de wereld? En van al degenen die de strijd voor de bevrijding zijn aangegaan? Zijn er in Nederland geen bewegingen, groepen, partijen die daar zeker zoveel aan doen? En wat doet de VARA op 1 mei? Ze degradeert zichzelf tot huis-omroep van de PvdA. En dat prakties de hele verkiezingstijd door. Terwijl de VARA toch in haar statuten heeft staan: verwantschap met „de” progressieve partijen. Dat beperkt zich deze dagen tot een brief van VARA-voorzitter Albert van den Heuvel aan Ria Beckers en andere progressieve lijsttrekkers om hun kiezers en leden nu aan te sporen lid te worden van de VARA. Met dit gedrag heeft de VARA alleen recht op het omgekeerde. Terug naar het progressief kabinet. De kwestie is natuurlijk: als de kiezers een progressieve meerderheid scheppen, kunnen de progressieve partijen dan een akkoord met elkaar sluiten? Dat kan niet vóór de verkiezingen. En er moet ook niet op worden voortuit gelopen. De vijf progressieve partijen in de Kamer hebben immers vooraf geen program-akkoord gesloten. De kiezer moet dus de vijf programma's beoordelen. Dat verhoogt ten zeerste de spanning. De kiezer moet kiezen. En zo hoort het ook. De partijen moeten van de kiezers hun opdracht krijgen. De kiezers maken uit welke coalitie het best mogelijk is en hoe de verhou-

dingen daarbinnen zijn op basis van de aantallen zetels. Daar hangt de inhoud van het akkoord van af. Intussen moeten de politici des te meer werven om iedere stem. Dat maakt de spreekbeurten, forums, verkiezingsshow enz. nog driftiger dan ze toch al plegen te zijn. Er zijn mensen die daartegen weezin voelen. Maar het is ermee als in een huwelijk: een versleten verbintenis wordt verbroken, een nieuw huwelijk komt eraan. Dat brengt veel pijn en emoties met zich. Er staat zoveel op het spel dat men begrip moet hebben voor de felheid van de betrokkenen. Wat echter onaanvaardbaar is, dat is het steeds opervlakkiger worden van de campagnes. De media doen daar aan mee, vooral de tv versimpelt verschrikkelijk. Als politikus wordt je keer op keer gevraagd: wilt u in één minuut zeggen hoe uw partij de werkloosheid denkt op te lossen en hoe ze de kernwapens uit de wereld wil helpen? De krant is misschien nog het bruikbaarste medium om een goed en grondig debat te voeren.

Nà de verkiezingen kunnen ook de progressieven eerst om de tafel. Tevoren kunnen zij hoogstens een intentie-verklaring geven. Dat heeft Ria Beckers op 1 mei voorgesteld. Dat is een aanwijzing aan de kiezer wat de wens is van de progressieve partijen, geen diktaat, geen voorgebakken rondmaken van een kabinet.

Het belangrijkste wat vóór de verkiezingen ingezien kan worden en wat iedereen kan weten, is dit: met name de PvdA zal haar program sterk naar links kunnen interpreteren, als op 26 mei het CDA is afgeschud. Het PvdA-kongres wil ook een progressiever beleid dan haar is afgedwongen in „Weerwerk”. Voor D'66 geldt hetzelfde. Ook daar zijn heel veel mensen die hopen op een écht progressief akkoord.

Wat kan de taak van de PPR zijn? De PPR heeft een lijstverbinding met de PvdA. Dat verplicht beide. Die lijstverbinding kwam er van de kant van de PPR, omdat zij progressieve samenwerking voorop stelt. Dat heeft ze de laatste 3 jaren onafgebroken gedaan en ze heeft ook het oog helpen richten op de mogelijkheid van een progressieve meerderheid. (De heer Feddema sloeg de plank dan ook totaal mis, toen hij op 1 mei in de Volkskrant de bindende rol van de PPR niet bleek te kennen. Hij verwarde de brug met de kloof.)

Voor de kiezer moge het duidelijk zijn: wie een progressief kabinet wil met een écht progressief program, dient zo progressief mogelijk te stemmen. De PPR kan en wil helpen om PvdA en D'66 op hoofdpunten naar links te doen bewegen.

OPEN BRIEF VAN PPR-FLIKKERS EN POTTEN AAN PvdA

De PPR Flikkers en Potten zijn diep teleurgesteld over het kongresbesluit van de PvdA waarmee die partij in haar program heeft opgenomen dat „in de individualisering van inkomsten, sociale zekerheid, pensioenvoorzieningen en belasting rekening moet worden gehouden met het draagkrachtbeginsel per leefeenheid, en verder dat de gehuwde man en vrouw in andere

samenlevingsvormen gelijk behandeld moet worden in de belasting-, sociale en pensioenwetgeving”. Volgens de PPR-Flikkers en Potten is dit een ontkrachting van het streven van de emancipatiestrijd van vrouwen en homoseksuelen om het individu als uitgangspunt te nemen voor een herstructurering van het stelsel van – in dit geval – arbeid, inkomen en wetge-

ving. De PvdA, zo stelt de PPR-groep, neemt nu een standpunt in dat het voor een zelfstandig en onafhankelijk leven onontbeerlijk recht op eigen inkomen ernstig wordt ondergraven. Deze klachten zijn in een open brief bekendgemaakt aan de Partij van de Arbeid.

Overleg met CPN en PSP

Het Partijbestuur heeft besloten de gesprekken met CPN en PSP voort te zetten. Deze gesprekken, waarbij vooral de studiestichtingen van de partijen zijn betrokken, concentreren

zich vooral op de overeenkomsten en verschillen van de diverse partijstandpunten. Bestuurslid Jan van den Broek heeft een druk doen verschijnen waarin hij terugblijkt op de (vier)

gesprekken. Op dit stuk zullen CPN en PSP dan weer reageren. De gesprekken worden voortgezet na de verkiezingen.

Afscheid van drie redakteuren

De redactie van de PPR-Aktiekrant heeft afscheid genomen van drie van haar redakteuren. Stéphanie Brokerhof, Kees Waagmeester en Karel Berkhout gaven kort geleden te ken-

nen er mee op te willen houden. Stéphanie en Karel konden een redakteurschap niet meer verenigen met andere werkzaamheden; Kees Waagmeester gaat binnenkort voor de

NOVIB naar Afrika.

Zoals bekend is de redactie nu op zoek naar nieuwe medewerkers. Mensen die denken daar tijd en ambitie en talent voor te hebben worden verzocht contact op te nemen.

Uit je stoel - op naar de vliegbasis Soesterberg

**16-23 MEI:
ANTI-
KERNWAPENWEEK**

De week van 16 tot en met 23 mei is door de PPR uitgeroepen als anti-kernwapenweek. De acties worden gekoncentreerd rond de ingang van de

vliegbasis Soesterberg. Vice-voorzitter Wim de Boer legt uit wat er gaat gebeuren en wat de bedoeling is.

WIM DE BOER

Zaterdagmorgen 2 mei, in de trein tussen Heerenveen en Utrecht, op weg naar de kerngroep.

Ik moet een stukje schrijven over „de laatste akties”.

Deze week vergaderde de campagnekommissie. Stevige discussies over het effect van „scenario”, de invulling van de extra TV-uitzendingen, het nog scherper maken van de advertentieteksten.

We worden het eens over het laatste accent in onze verkiezingscampagne: *nee tegen kerkwapens*.

Het partijbestuur (en anderen!) wil nog een extra aktie.

Denkrimpels, ideeën, brainstormen.

16 mei gaat Utrecht iets doen bij de vliegbasis Soesterberg. Kunnen we dat verbreden, landelijk maken?

We inventariseren suggesties. Als we het doen moeten het verschillende, te combineren, activiteiten worden. Laten zien dat het ons ernst is, dat de waanzin van de kernbewapening ons hoog zit. Nog één keer goed duidelijk

maken dat alle grote politieke partijen sjoemelen met wat de meerderheid in Nederland wil en dat ons weinig anders overblijft dan vasthoudend, hardnekkig verzet en protest. We maken een plan. Binnen drie dagen moet duidelijk zijn of het kans van slagen heeft. Dan gaat het door. Geen ludieke akties. Over kernwapens maak je geen grappen.

Nu je dit leest ligt het plan al bij jullie aktiecentrum.

Van 16 tot 23 mei is bij de poort van de vliegbasis Soesterberg (Van Weerden Poelmanweg Soest) de PPR basis Soesterberg gevestigd. In staat van paraatheid. Permanent bezette telefoon om informatie te geven. Elke nacht om 5 voor 12 een zwijgende „fakkeltwake” van een uur. Zaterdag 16 mei aanbieden van een brief „ter discussie” op alle vliegbases in Nederland. Zaterdag 23 mei PPR busreizen uit alle provincies (langs allerlei plaatsen waar materiaal uitgedeeld kan worden) richting Soest. Diezelfde middag om 15 uur een korte slotmanifestatie.

Ieder PPR-lid, elke stemster/stemmer op de PPR, iedereen die wil protesteren tegen de kernwapens kan meedoen. Door op te bellen en adhesie te betuigen, door mee te doen met één van de nachtwakes, door een fakkel te brengen of op te sturen (PPR-basis Soesterberg, Van Weerden Poelmanlaan, Soest) die wij voor je zullen laten branden, door zaterdag 23 mei naar de slotmanifestatie te komen.

Het permanent-bemande telefoonnummer: 03463/2331.

Ik hoop dat jullie meedoen.

HOE KOM JE BIJ DE VLEIGBASIS SOESTERBERG?

De basis is met één buslijn te bereiken: nummer 77 van Centraal Nederland. Deze lijn vertrekt „tien over half” vanaf station Utrecht, en „acht over half” vanaf het station in Baarn.

AANVALLEN OP KOLLEKTIEVE SEKTOR

Terwijl elke partij tijdens de verkiezingscampagne om het hardst roept dat de sociale minima niet bang hoeven te zijn, komt af en toe ook de Tweede Kamer nog bijeen om die angst van de sociale minimamensen reëel te maken. Tijdens de behandeling van de Nota Aanpassingen in de kollektieve sektor 1981, door Minister van der Stee aangekondigd als „aanloop”, merkte Leo Jansen op: „Als dit nog maar een aanloop is, is elke verdere uitbreiding daarvan een regelrechte oorlogsverklaring aan grote groepen voor aktieven en de steeds groter wordende groep van niet-aktieven.”

Volgens Leo Jansen is het terugdringen van het financieringstekort voor de regering een obsessie geworden.

En, konkludeerde hij, een daarop gericht beleid moet wel uitmonden in een loonmaatregel per 1 januari 1982. Volgens hem kan dit met zich meebrengen dat de sociale minima dé dupe zullen worden: misschien moeten ze één procent koopkracht inleveren, misschien twee, drie of meer.

„De lagere overheden zullen”, meende hij, „al het mogelijke doen om zo soepel mogelijk de kortingen die hen worden opgelegd om te zetten in bezuinigingen en in verhogingen van de tarieven van hun respektieve diensten. De inkomenseffekten van het regeringsbeleid geven dus nog slechts gedeeltelijk aan wat voor ellende over minima wordt uitgestrooid. Hoe navrant dit is, blijkt eens te meer als we dit inkomensbeleid afzetten tegen de

belofte van de regering – met de hand op het hart – dat: „...er geen enkele twijfel over mag bestaan dat de laagste inkomens zullen worden ontzien. Met name de sociale minima zullen niet worden aangetast”.

Een hopeloos inkomensbeleid van de regering, konkludeerde hij namens de PPR-fraktie. Leo Jansen meende dat het zinloos is geworden om aan deze regering nogmaals maatregelen voor te leggen die een herbezinning betekenen van de grondslag van de ekonomie. Zo'n herbezinning gaat immer gepaard met een verdeling van macht. En zo'n herbezinning, daar is het kabinet de afgelopen regeerperiode niet toe bereid gebleken.

LEO JANSEN: VIJF ZETELS,

Nog even en dan valt de beslissing. Gaat de PPR winnen, verliezen of blijven het de drie zetels? Voor de Kampagnekommissie zal 26 mei hoe dan ook het moment worden waarop zij wordt beoordeeld. Een

gesprek met campagneleider Leo Jansen over de verwachtingen, de doelstellingen en de beoogde effecten.

HANS VERSTRAATEN

Twee dagen nadat VARA's In de Rooie Haan weer eens heeft gemeld dat er voor de PPR niet meer dan twee zetels zullen inzitten gebruikt Leo Jansen de lunch in de Tweede Kamer. „Vijf zetels”, zegt hij, „dat is realistisch. In de polls zitten we nu meestal op 2½ tot 4 zetels, zonder dat daar veel beweging in komt. Maar het is altijd zo geweest dat de PPR op het eind omhoog schiet. En dat zal nu ook gebeuren. De winst die D'66 heeft houdt ze niet en ik schat dat twee van die zetels bij ons terecht komen.”

Het is een redenering die veel weg heeft van *wishful thinking*, maar als Jansen het vertelt denk je al snel: zo zal het dan ook wel zijn. Het komt er bij hem ook niet geforceerd optimistisch uit, meer vanzelfsprekend, nuchter. „Een grote handikap is dat de mensen altijd weer verschrikkelijk erover inzitten wanneer zo'n enquête is geweest. Dat heeft natuurlijk geen goede invloed op onze campagne, maar het werkt zeker niet verlamdend. Wat *peptalk* helpt veel. Het is ook zeker niet zo dat binnen de partij een passieve houding overheerst, integendeel zou ik zeggen.”

Integendeel ja. De campagne heeft veel weg van een motor die in het begin aarzelend sputterde maar eenmaal warmgelopen in rad tempo en met weinig of geen mankementen voortbromt. Vier jaar geleden verliep niet alles even vlot en gelukkig; nu zijn er minder strubbelingen. Vier jaar geleden waren er niet geheel geslaagde, kostbare en tijdrovende projecten als met de bus door Nederland; nu houdt men het bij „stunts” met als enig doel de inhoud van de PPR-punten zo gaaf mogelijk over te brengen aan de potentiële kiezer. En voor zover Leo Jansen kan nagaan werkt het.

De PPR-Kampagne kent drie zwaartepunten. In min of meer willekeurige volgorde zijn het: economie/ekologie/energie; wapenning/vrede; verzorgingsstaat/rechtstaat. Het eerste zwaartepunt is vooral via het *scenario* naar buiten gekomen. Wapenning/vrede kwam en komt vooral via advertenties en, ook weer, tv aan bod. De verzorgingsstaat/rechtstaat kwam en komt in de redes die Ria Beckers tijdens haar toernooi houdt aan de orde.

„Dat laatste komt minder goed uit de verf”, vindt Leo Jansen. „We hebben het stripaffiche dat erover gaat, en Ria is aan het onderwerp gebonden. Maar het vergt een hele andere benadering en die hebben we niet echt gevonden. Misschien hebben we er ook niet echt naar gezocht.”

Die drie zwaartepunten zijn, uiteraard, niet van elkaar te scheiden; gedrieën bestrijken ze de gehele samenleving en het PPR-program. Met de campagneleider gaan we nader in op economie/ekologie/energie en wapenning/vrede.

DENK ZELF MEE

Op een keer in februari zat de campagnekommissie – partijbestuursleden, fractiemensen, leden van provinciale actiecentra – bijeen toen Leo Jansen meedeelde dat hij bezig was een idee uit te werken dat in de campagne wellicht een voorname rol zou kunnen gaan spelen. Wat was dat dan? Wel, zei hij, het is nog vaag en we moeten kijken of het kan maar het gaat erom nieuwe sociaal-economische structuren aan de mensen duidelijk te maken en ze daarover te laten meedenken. Samen met Matthijs de Vreede, de man die o.a. PPR-punten in eenvoudige taal aan de kiezers verkoopt, ging Jansen verder aan het werk. Een paar weken later lag er een concept op tafel waar

de commissie ja of nee tegen kon zeggen. Ja dus. Het was de geboorte van het scenario.

Nu was de inhoud van dat plan niet nieuw: de kostenfactoren zijn verkeerd in onze economie, daardoor loopt het allemaal fout, en het basisinkomen speelt een belangrijke rol in de oplossing. Tijdens de behandeling van Duisenberg's éénprocentnota in 1976 liet de PPR al dergelijke geluiden horen, maar tijdens deze campagne zou een ander groot en goed worden getoond. „Het lijkt erop”, zegt Leo Jansen, „dat we opeens met iets nieuws komen, maar dat is natuurlijk niet zo. We halen nu hazen uit de hoed die er al lang inzitten. Eerst was het echter alleen Binnenhoftaal, nu moet dat voor iedereen begrijpelijk worden.”

En dat blijkt een hele klus. Mensen zijn net gewend aan termen als „meerjarrenaming” en „tweeprocentsgroei” en dan krijgen ze er een levensgroot begrip als „basisinkomen” bij. Niet alleen is voor de meeste mensen de term nieuw, het past ook niet één-twee-drie in de sociale en economische redeneringen. Gevolg: men bromt al snel onhaalbaar en schuift dit PPR-idee terzijde.

Jansen: „Haalbaarheid, zeggen de mensen dan. Heb ik altijd een tegenvraag: hoe haalbaar is dit systeem? Het stuit op zijn grenzen, het werkt niet meer. We moeten wel met alternatieven

komen. Laat ik voorbeelden geven. Als de economische groei 1 of 2 procent wordt, dan is in het jaar 2000 het verkeer en vervoer ongeveer verdubbeld. Krijg je rampen. Zoveel snelwegen kun je gewoonweg niet meer aanleggen.

Ander voorbeeld. De industrie zal dan moeten groeien en dat brengt een verdrievoudiging van het huidige zeehavengebied met zich mee. We krijgen er kortom twee Rijnmonden bij. Waar moet je die aanleggen? In Zeeland? Het Waddengebied? Zo zijn er meer zaken die een ding roepen: grenzen aan de groei, zo gaat het niet langer.

En dan zeggen de mensen: is Nederland dan zo uniek in deze situatie? Ja. We hebben een relatief hoge bevolkingsdichtheid en groot energieverbruik. Het aantal auto's per vierkante meter en het wegennet per vierkante kilometer – grootst van de wereld. Daar kan je niet omheen."

En dat betekent volgens Leo Jansen, en de PPR, dat radikale middelen oplossingen moeten bieden. Een andere opvatting van kostenfactoren is zo'n middel. En daar komt bij dat het basisinkomen een eerlijker inkomensverdeling bewerkstelligt."

Maar hoe vertel je dat de kiezers? Toen werd besloten dit deels te doen in een tv-uitzending van tien minuten is er zeer lang gepraat over de vorm. Mediamedia als Matthijs de Vreede, Frits Neuman en Jan LaGrauw waren het er snel over eens: als je het moeilijk uitlegt kun je het net zo goed niet doen. Men besloot dat de uitzending via een reeks advertenties moest worden ondersteund. Een andere vraag was hoeveel „boodschappen" je in zo'n mini-programma kon brengen. Konklusie was dat de uitzending beperkt moest zijn, maar wel zéér indringend. De boodschappen over het basisinkomen werden gebracht via een spel en via een toespraakje van Ria. Heel simpel, kort. En toen was het afwachten.

Op moment van schrijven zijn er over de duizend reacties binnen, waarvan niet één nog negatief. De reacties zijn ruwweg te verdelen in drie groepen: stuur mij die scenariokrant met meer informatie over dat basisinkomen; wat voor verdere consequenties heeft dat basisinkomen; ik word maar meteen PPR-lid. Ook geeft men er blijk van mee te willen denken of men draagt zelf ideeën aan – het gebeurt niet al te vaak, maar het was oorspronkelijk wel de bedoeling.

De tv-uitzending zou, als het aan Leo

KAMPAGNE WIL BASIS VAN PPR EIGEN WERK GEVEN

Jansen lag, een direkte uitnodiging worden om mee te denken. Dat is niet gebeurd. Het bleek al moeilijk genoeg om uit te leggen hoe het huidige systeem werkt en hoe een ander systeem kan werken. Om daar ook nog een spelelement in te leggen zou, zo redeneerde men, teveel van het goede worden. Het meedenken moet nu via de scenariokrant gebeuren.

Heeft dit al een goed resultaat opgeleverd? Leo Jansen vindt van wel. Matthijs de Vreede vindt het ook. „Bij wijze van grap", zegt De Vreede, „dacht ik: als De Telegraaf er nou een hoofdartikel aan besteedt, dan is het een geslaagd project. Voordat de uitzending kwam was er al zo'n commentaar. Dus..."

KERNWAPENS ONDERBELICHT?

„Als we 'n slecht verkiezingsresultaat boeken," zegt Leo Jansen, „dan zul je zien dat ze binnen de PPR zeggen: we hebben te weinig aandacht aan de kernwapens besteed in de campagne, dáár komt het door. Dat zou ik niet terecht vinden!"

Bij het Partijbestuur heerste de afgelopen tijd meer dan eens het gevoel dat de kernwapens op het tweede plan werden geschoven door de campagnekommissie. Bestuurslid Jack Verduyn Lunel schreef er nog een brief over en even kwam de wens boven borrelen om tijdens de tv-uitzending van scenario ook de kernwapens aan de orde te stellen. Maar iedereen zag wel in dat daar het programma niet sterker op zou worden.

„Het is", zegt Jansen, „een soort gevoel dat bij het Partijbestuur leeft. Zo van wij-hebben-geen-echte-greep-meer-op-die-kampagne. Daar komt bij dat de kernwapens emotioneel erg leven binnen de PPR; daarbuiten ligt het anders en dan moet je het ook anders aanpakken. Ik zie dat zo: de PPR is een huis met veel deuren. Kom je door de deur van de economie binnen, dan ontmoet je ons standpunt over de kernwapens, en andersom. Dat standpunt is simpel en zo moet je het ook overbrengen: de PPR is gewoon tegen. We zijn ook nooit van plan geweest die boodschap tijdens de campagne niet of matig uit

te dragen."

Maar de kampagneleider weet ook hoe de publieke opinie werkt. Enkele maanden terug nog waren de kernwapens hét onderwerp in de politiek. PvdA, CDA en D'66 hadden (en natuurlijk: hebben) het er moeilijk mee, verzonnen pseudo-oplossingen en stilzwijgend werd afgesproken er geen issue van belang van te maken. Om die reden kwam het ook in de pers minder en minder aan bod. Op de Partijbestuursvergadering van 29 april is nu afgesproken dat de laatste tv-uitzending van de PPR voor de verkiezingen – op zaterdag 23 mei – in elk geval over de kernwapens moet gaan. De PPR kan dan een duidelijk standpunt blijven verkondigen; CDA, PvdA en D'66 zullen er pas tijdens de formatie weer over gaan piekeren.

En dat brengt een ander campagneprobleem met zich mee. Wat moet een PPR-Kamerkandidaat antwoorden als hem of haar wordt gevraagd of de partij bereid is met de PvdA te gaan regeren en dus over een kernwapenkompromis te gaan praten? Afgesproken is dat er noch hard wordt geroepen dat de PvdA op dit punt best tegemoet getreden mag worden, noch dat er op géén enkele wijze sprake kan zijn van een of ander kompromis. Duidelijk is dat dit niet duidelijk is, maar zoals bekend beslist de partij zelf over eventuele voorstellen.

Leo Jansen: „Je moet dat slim aanpakken. Mocht er nou gesproken worden over een regeerakkoord met de Partij van de Arbeid dan vind ik – maar ik spreek dus namens mezelf – dat je tegen dat voorstel van twee kernwapens behouden „nee" moet zeggen. Maar tegen een voorstel van kernwapens verminderen kun je „ja" zeggen. Het verschil is dat je bij het ene direkt al een grens legt, bij het andere hou je meer slagen om de arm".

LIEVER GEEN VOORZITTER

Maar als Leo Jansen straks Kamerlid af is, zullen dat problemen zijn waar hij niet meer mee te maken krijgt. Daar het Partijbestuur wist dat hij geen kandidaat meer zou zijn werd Jansen als bijna logische keuze gevraagd de campagne te gaan leiden. Tot nu toe heeft hij er geen spijt van: „Het leek me gewoon leuk om te doen. Het was iets heel anders. Het is allemaal vredig verlopen, we hebben weinig of geen kritiek gekregen. Er gaat weleens wat

DAT IS REALISTISCH...

mis, natuurlijk. Die huis-aan-huis-folder komt veertien dagen te laat en dat zit me ver-schrik-ke-lijk dwars. En dan is er de „wonenfolder” waar weinig vraag meer naar is, terwijl sommigen dachten dat die juist zou inslaan. Maar dat zijn niet bepaald rampen. Het idee van deze campagne is de PPR-basis eigen werk te geven, zodat het minder centralistisch wordt. In het begin ben ik dan ook alle provinciale campagne-onderdelen langs geweest en die zijn verder ook bij de rest betrokken geweest. Die manier van werken stimuleert de mensen ook.”

Meer dan één PPR-lid heeft al met zichzelf afgesproken dat Leo Jansen maar de volgende partijvoorzitter moet worden. Is dat nou zijn toekomst? Hij vindt van niet. „Stel dat er eventueel een progressief kabinet mocht komen”, zegt hij, „dan wil ik wel staatssecretaris of minister worden. En dan is er die andere mogelijkheid om in het Partijbestuur te gaan functioneren. Ik vind niet dat ik dat moet doen. Hoe langer ik over die keuze nadenk, des te minder ik er voor voel. Dit is ook een soort van leven waar je op een gegeven moment van af moet stappen en zo'n PB-functie betekent toch weer dat je je helemaal in de politiek stort.”

KAMPAGNE KAMPAGNE KAMPAGNE KAMPAGNE

Toernee Ria Beckers

Amsterdam - 17 mei, De Populier, Nieuwe Herengracht, 14 u.: discussie Politiek in Diskrediet.

Utrecht - 18 mei: bezoek aan de provincie Utrecht, met naar alle waarschijnlijkheid bezoek aan anti-kernwapenactie Soesterberg.

Nijmegen - 19 mei: Nijmegen (inlichtingen: 080 - 222542).

Overijssel - 20 mei, toernee door Enschede en omstreken.

Groningen - 22 mei, toernee door provincie Groningen, slotavond in stad Groningen, Centrum-Noord, Moestraat, 20 u.

Soesterberg - 23 mei, bezoek i.v.m. anti-kernwapenweek aan de militaire basis.

Amsterdam - 23 mei, Leidseplein, 's avonds politieke manifestatie.

PPR OP TV

23 mei - Nederland I, 21.55 u.-22.05 u.

NIEUWE BAAN VOOR LEO JANSEN: LID STUURGROEP BREDE MAATSCHAPPELIJKE DISKUSSIE

Het is zo goed als zeker dat Leo Jansen na zijn Kamerlidmaatschap lid wordt van de stuurgroep Brede Maatschappelijke Discussie. Bij monde van voorzitter Herman Verbeek verklaart het Partijbestuur geen moeite te hebben met de nieuwe functie van Leo Jansen.

Het belangrijkste argument van het PPR-Kamerlid om stuurgroepmedewerker te worden is: als die discussie over kernenergie toch gehouden moet worden, dan kun je er beter bij zijn. Bovendien vinden diverse milieugroepen het niet slecht als juist Jansen lid wordt van de stuurgroep. Het Kamerlid heeft als voorwaarde gesteld dat de samenstelling van de rest van de stuurgroep door hem moet kunnen worden goedgekeurd. Verder wil hij niet dat het salaris hoger wordt dan wat hij nu als Kamerlid ontvangt (ongeveer 90 mille per jaar).

Enkele reacties uit de partij tonen aan dat men tegenover Jansens besluit niet negatief staat. „Ik vind het wel goed,” zegt Marinus Trommel, sekretaris van het actiecentrum Almelo. „Ik ben van mening dat die BMD een achterhaalde zaak is, maar hij komt er, en dan kun je beter proberen te redden wat er te redden valt. Ik denk dat Leo Jansen dat ook zo ziet.”

„Leuk,” is de reactie van Dorothé Tempelman. „Maar wel heel verantwoordelijk.” Zij is sekretaris van het actiecentrum Borssele. „Ik denk dat het eventueel ook moeilijk voor Leo kan uitpakken. Stel dat die discussie tot gevolg heeft dat de meerderheid positief over kernenergie zal gaan denken, dan wordt hij daar ook op aangekeken. Maar verder zou ik het fout vinden je van die BMD af te keren.”

EEN MICROSCOOP: 550 GULDEN

Dr. My Samedy:
„Zonder voldoende artsen en apothekers, zonder voldoende verpleegsters kunnen we niets beginnen.

Het medisch personeel is de basis van de gezondheidszorg: zij moeten de ziekten opsporen en vakkundig bestrijden.”

Dr. Samedy is dekaan van de Medische Faculteit van Phnom Penh. In de Pol Pot-periode zijn de meeste artsen in het land vermoord, is de faculteit leeggeroofd. Toch volgen nu al weer meer dan 700 studenten onderwijs, bijna zonder studiemateriaal.

Daar gaan we verandering in brengen.

Eén ton: laboratorium

Het Medisch Comité heeft beloofd een opleidingslaboratorium voor parasitologie en bacteriologie in te richten. Dat kan al voor één ton:

f 100.000,- voor medisch onderwijs in Cambodja.

We sturen sterilisatie-apparatuur en broedstoven om bacterieën te kweken, maar ook pincetten, reageerbuisjes, potloden, papier en vooral veel microscopen.

Die microscopen kosten 550 gulden per stuk.

1/2 Microscop:

25 gulden per maand

Bouw mee aan de medische opleiding in Cambodja. Stort een bijdrage op postgiro 10 90 400.

Beter nog, geef één jaar lang f 25,- per maand en u geeft een 1/2 microscop.

Doen. Postgiro 10 90 400. MCNV, Amsterdam.

**Medisch Comité Nederland-Viet Nam
Postbus 5701, 1007 AS Amsterdam.**

MEDISCH ONDERWIJS : LEVENSNODZAAK

KAMPAGNEDAGBOEK

Kampagnevoeren, hoe gaat dat? De redactie vroeg Peter Lankhorst of hij zijn ervaringen van een ruime week campagne op papier wilde zetten. Hij is de nummer drie op de PPR-lijst en, als hij

niet op pad is voor de verkiezingen, ambtenaar bij Jeugdzaken van de Gemeente Amsterdam. Re-las van een PPR-handelsreiziger.

PETER LANKHORST

Zondag 19 april

Vandaag de begroting van het ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne gelezen. En verder een aantal artikelen over volksgezondheid door-geworsteld die Gerard Nijssen van de Themagroep Welzijn voor me bij elkaar heeft gezocht. 's Avonds een optreden in het NOS-radioprogramma De Kamerkandidatenshow met als onderwerp volksgezondheid en milieu.

Ik ben daar geen specialist in, dus enig huiswerk is noodzakelijk.

Met vier trouwe partijgenoten om zeven uur met de trein naar Hilversum. Daar zijn ook nog PPR-mensen uit Hilversum en Utrecht aanwezig. En dat allemaal op eerste paasdag. Alleen voor hen hoop je al dat het goed zal gaan, maar dat valt tegen. Van de drie te testen kandidaten krijg ik de laagste punten. Mijn verhaal over euthanasie is blijkbaar te vaag. Aan de door Gerard gegeven PPR-nota over euthanasie was ik niet meer toegekomen. Blijft altijd de vraag, als ik dat wel gedaan had of het had geholpen. Maar hoe vertel ik het Gerard?

Ton Planken weet direkt de meest verrassende konklusies aan de eerste uitslag te verbinden.

NUMMER DRIE OP DE LIJST

De aanwezige partijgenoten vangen de zaak prima op, maar in de tweede ronde terugkomen is er bij dit geselecteerde publiek, een doorsnee van de Nederlandse bevolking, niet meer bij. Wat dat betreft is de werkelijke politiek goed nagebootst. Ook daar is terugkomen uiterst moeilijk, zeker voor kleine partijen. Maar ik wil me niet troosten met de gedachte dat de CPN en de PSP in vorige uitzendingen nog lagere scores haalden. Laat ik het maar op een leerzame avond houden, maar

op de korte duur niet goed voor je zelfvertrouwen.

financieren. Maar dat zal wel goed komen.

Woensdag 22 april

Vandaag presenteert de wethouder jeugdzaken de raamnota sociaal-cultureel werk en coördinatie jeugdwelzijnsbeleid. Als ambtenaar heb ik daar de laatste maanden aan mee geschreven. Ik ben blij dat de nota er nu is.

Want het campagne voeren en het heel intensief op je werk aan een beleidsnota werken valt niet mee. Aan het eind van de middag naar Delft. Een forum over werk en inkomen. Maar eerst eten bij Delftse partijgenoten.

Het aardige van de campagne is dat je op die manier de mensen in de actiecentra beter leert kennen. Hun motivatie is telkens weer verbluffend groot. Dat geldt ook voor deze partijgenoten, die hun zaakjes prima voor elkaar hebben. In het forum zijn de vijf progressieve partijen vertegenwoordigd. Frans Moor van de PvdA legt uit waarom de CPN niet in een progressief kabinet thuishoort. Onzinnige argumenten. Ik probeer nu en op de andere kampagnedagen het perspectief van een progressief kabinet levend te hou-

peter komt

peter lankhorst
komt op 6 mei
naar hoorn in
het restaurant
van de parkschouwburg.
om te spreken over het
vertoepelend en de
welzijnsvoorzettingen.
aanvang 20.00 uur

PPR
lijst 6

- Voor meer informatie: 020-612 1111
- Voor meer informatie: 020-612 1111
- Voor meer informatie: 020-612 1111
- Voor meer informatie: 020-612 1111
- Voor meer informatie: 020-612 1111

Dinsdag 21 april

Geen kampagnedag, maar wel een lange. Na mijn werk direkt naar het Amsterdamse partijburo. Als één van de leden van de steunfractie probeer ik Romke Hekstra, mijn opvolger in de Gemeenteraad, van enig advies te voorzien. De steunfractie vergadert één keer in de veertien dagen van half zes tot acht uur. Een rottijd, maar op die manier kan er 's avonds ook nog wat gedaan worden. Vandaag is dat het bijwonen van een vergadering van het Algemeen Bestuur van het actiecentrum. De stand van zaken omtrent de campagne wordt ook bekeken. Er is te weinig geld. De folders en affiches vliegen de deur uit, maar Maria, de penningmeester van de campagnekommissie, heeft geen geld meer om ze van landelijk af te nemen. Ze is daar terecht zorgelijk over. Ik beloof nog eens te bekijken, hoe we daar verandering in kunnen brengen. Voor mijn eigen jongerenfolder is nu alles geregeld. Vrijdag a.s. heeft Daan alles gedrukt en zaterdag zal ik hem presenteren. Ook die folder moet ik nog zien te

VAN PETER LANKHORST

den. Vaak krijg ik de indruk, dat de PPR zo'n beetje de enige partij is die daar echt naar streeft. Hoe maak je de mensen duidelijk dat een stem op de PPR de beste manier is om tot die progressieve samenwerking te komen? Het debat over werk en inkomen levert weinig nieuwe gezichtspunten op. Onze ideeën over basisinkomen zijn in dit gezelschap bespreekbaar. De man van D'66 staat er wel sympathiek tegenover, maar is toch huiverig dat de VVD misbruik van de ideeën over basisinkomen zal maken. De term biologisch minimum valt. Dat kunnen nooit zwaarwegende argumenten zijn om het basisinkomen dan maar te vergeten. Integendeel.

Van de partijenoten uit Delft krijg ik na afloop nog een bos bloemen. Op de fiets in donker Amsterdam rijdend, bedenk ik dat ik ze in de trein heb laten liggen. Hopelijk neemt de schoonmaker ze mee naar huis.

Donderdag 23 april

Een werkdag, waarin veel geregeld moet worden. Van de provincie krijgen we duizend gulden voor extra folders. Dat is vast meegenomen. Hans Verstraaten heeft me een brief geschreven met de vraag of ik een paar kampagnedagen wil beschrijven. Als ik hem bel om te zeggen dat het goed is, krijg ik Gerard Nijssen op het partijbureau aan de lijn. Toch maar voorzichtig over zondag begonnen. Om vijf uur een vergadering van de Stichting Beeldende Kunstuitleen. Sinds kort ben ik daar voorzitter van.

Een moeilijke klus omdat er de afgelopen tijd veel conflicten zijn geweest.

vindt. Om acht uur moet ik vervolgens bij een wijkgroep en bij een werkgroep zijn. Dat lukt niet. Eerst maar naar de wijkgroep Oud-West om een paar campagne-zaken door te spreken. Daar ontspint zich een discussie over het basisinkomen. Ik stel voor om er nog eens uitvoeriger over te praten. Dat biedt me de gelegenheid om weg te komen.

STEM OP PPR BESTE MANIER OM TOT PROGRESSIEVE SAMENWERKING TE KOMEN

Snel naar de werkgroep Buitenlandse Werknemers. Ook hier o.a. over campagne-activiteiten gesproken. Op 11 mei organiseren we in samenwerking met de Amsterdamse Campagnekommissie een avond voor leden en sympathisanten, die zich actief voor buitenlanders inzetten. Niet iedereen ziet dat zitten. Ik wel, want een dergelijke avond met pastorale werkers over vrede en veiligheid is prima verlopen. Ik hecht veel waarde aan een interne campagne, aan het motiveren van de eigen leden. Zij moeten de campagne dragen en alleen door hun uitstralingseffekt kan er op 26 mei een goed resultaat worden bereikt.

Om twaalf uur kijkt Trudie ons de deur uit. Gelijk heeft ze. Ze moet de volgende dag weer werken.

Vrijdag 24 april

Een rustige dag. De jongerenfolder rolt van de pers en ziet er behoorlijk uit. Aan het eind van de middag een borreltje met de collega's om het uitkomen van de raamnota te vieren. 's Avonds geen campagne. Maar Dick v.d. Horst komt langs om even bij te praten. Hij zit de laatste tijd vol goede ideeën. Ik maak daar dankbaar gebruik van. De foto's die hij van me gemaakt heeft voor een Amsterdam-folder, worden door mij kritisch bekeken.

Het blijft moeilijk om mij goed op de plaat te krijgen. Hij heeft er tenslotte voor gezorgd, dat een interview met mij in het Nieuw Amsterdams Peil de nodige aandacht krijgt.

Zaterdag 25 april

Op naar mijn geboorteplaats Zwolle. Vlak om de hoek, waar mijn opa eens naaimachines verkocht en mijn oma een handeltje in naaigerei had, maar waar nu een eigentijdse platenzaak is gevestigd, moet ik wezen. In restaura-

rant Suisse houden de PPR-jongeren een kongres en een manifestatie. Na een roerende toespraak van Ria mag ik mijn jongerenfolder aanprijzen.

Ik doe daarin een aanbod aan jongeren, die zich actief inzetten om veranderingen in de maatschappij te bewerkstelligen. Met hen wil ik na 26 mei een regelmatig overleg voeren om de ideeën en belangen van jongeren in de Kamer ekstra aan de orde te stellen. Op die manier wil ik proberen mijn steentje bij te dragen om de grote kloof tussen veel actieve jongeren en het Parlement weer wat te dichten. Dat is een belangrijke opgave voor de komende jaren, voor alle partijen en zeker ook voor de PPR. Ik krijg de indruk dat de boodschap overkomt. De dank wordt weer in bloemen uitgedrukt, die ik dit keer maar aan Frank geef.

Hij is onze Amsterdamse publiciteitsman en niet te beroerd om ook even naar Zwolle af te reizen.

Op de terugweg maken we uit een berichtje in de NRC op, dat de PPR volgens de Rooie Haan nog steeds op twee zetels staat. Dat is vervelend, niet alleen omdat Jack Verduyn Lunel, Jaap Röell en ik nog steeds in onzekerheid verkeren (zo loopt mijn kontrakt bij de Gemeente op 31 mei af), maar vooral omdat zulke voorspellingen in de campagne zo slecht van pas komen. Net als alles lekker loopt komt er weer zo'n domper en dat motiveert de mensen natuurlijk niet. Wat dat betreft is zo'n voorspelling voor de PSP heel wat gunstiger. Maar ik heb des te meer waardering voor al die leden, die in de campagne gewoon stug doorgaan. Tegen de wind in.

Zondag 26 april

Radio Stad komt 's middags een interview maken voor hun jongerenprogramma over het jongerenplan. De jeugdige programmamakers zien er wel wat in en willen als het overleg straks loopt graag nog eens terugkomen. Dat lijkt me wel wat.

's Avonds de tranen van Wiegel op tv. De emotie is volstrekt verklaarbaar. Maar wat moet je daar nu mee als eenvoudig Kamerkandidaat.

Je weet wel dat dit het gesprek van de volgende wordt en dat zulke zaken veel invloed hebben. Of het ook in het voordeel van Wiegel zelf werkt, is nog maar de vraag. De troostende Den Uyl maakt misschien wel een betere beurt. De kille Terlouw in elk geval niet.

Maandag 27 april

De campagne voert vanavond naar Abcoude. Dat is dicht bij huis. Een CDA-VVD-gemeente. De secretaris van het actiecentrum heeft me wat materiaal gestuurd. Hij wacht me op bij

peter komt naar hoorn

peter landhorst
komt op 6 mei
naar hoorn in
het restaurant

van de parkstr. hoornburg.
om te spreken over het
overloopbeleid en de
welzijnsvraagstukken
aansluitend 20.00 uur

PPR
lijst 6

- 1. Peter Landhorst
- 2. ...
- 3. ...
- 4. ...
- 5. ...
- 6. ...

Mede daarom is er een nieuw bestuur geformeerd. Dit werk kan er tijdens de campagne nauwelijks bij. Maar besturen ligt me wel, vandaar dat ik met plezier naar Krasnapolsky rijd, waar de vergadering in een klein zaaltje plaats-

peter komt naar hoorn op 6 mei

PPR

peter komt
naar op 6 mei
naar hoorn in
het restaurant
van de park-herengasthuis.
om te spreken over het
partijprogramma en de
verkiezingscampagnes
avond 70 00 uur

het station. Zijn vrouw komt met de bekende PPR-materiaaldoos aanfietsen. Ik maak ook kennis met andere voor mij nog onbekende partijgenoten. Het forum wordt gehouden in een sjiek restaurant en het is gezellig druk. Vooral de dames Van Ast-Muller (PvdA) en Verkerk-Terpstra (VVD) bieden flink tegen elkaar op. Ook de vrouwelijke voorzitter, Marijn de Koning, is niet vies van een lolletje.

Als boer De Haan (waar heb ik hem meer gezien) het een schande noemt, dat we roomboter naar Rusland exporteren en het helemaal een schande vindt dat zelfs boeren margarine eten, bereikt de avond zijn hoogtepunt. Het is moeilijk om op zo'n avond inhoudelijk bezig te blijven.

En waarom zou politiek niet leuk mogen zijn. Maar toch blijf je met de vraag zitten of de mensen in deze zaal wel oog hebben voor de vele problemen in het land. Amsterdam met al zijn problemen lijkt ver weg.

Zelfs de bloemen, die we hier na afloop krijgen, zijn mooier dan elders.

In de trein praat ik met Aad Nuis (D'66) nog even na over de progressieve samenwerking. Hij ziet samenwerking met de PPR wel zitten, maar met de CPN en de PSP niet. Ik blijf vinden, dat na de verkiezingen de vijf progressieve partijen een gezamenlijk regeerakkoord moeten zien te maken. Daarna kan er gekeken worden, welke partijen ministers leveren.

Dinsdag 28 april

Vanochtend maar eens uitgeslapen. Ik werk per slot van rekening vier dagen voor de gemeente. Dat begint me nu wel van pas te komen. In het begin van de middag een telefonisch interview met Popdonder+, het jongerenprogramma van de VARA-radio, over het jongerenplan. Verder het dagelijkse telefonische overleg met Hein, die veel klusjes voor me doet.

Hij is nu bezig met een avond te organiseren voor de PPR-jongeren in Amsterdam. Juist hen willen we vlak voor de verkiezingen nog eens flink oppepen. Na het werk samen met Dick naar het dagelijks bestuur van de PPR-Amsterdam om over een campagne-idee te praten. Ze zijn niet razend enthousiast. Een berichtje van een partijgenoot dat hij een flinke gift geeft voor de campagne doet me weer opleven. Samen met al die andere giften moeten we uit de financiële problemen zien te komen.

De trein brengt me vanavond naar Utrecht. Een buurthuis op 't Kanalen-eiland-Zuid biedt het tegengestelde beeld van gisteren. Twintig aanwezigen en zes sprekers. Weer met Frans Moor en de spreker van het CDA die ook in Abcoude was. Als je de sprekers van de andere partijen vaker tegenkomt, krijg je echt het rondtrekkende cirkus-gevoel. De avond is inhoudelijk wel goed. Maar laat terug in Amsterdam vraag je je wel af wat het nut van zo'n bijeenkomst is. Ko van Amerongen, onze kampagneman in Utrecht, denkt van wel. Laat ik hem maar geloven en stug volhouden. Al was het alleen maar voor al die partijgenoten, die steeds weer komen opdraven en mij met raad en vooral met goede daad terzijde staan. Als ik straks in de Kamer zit, hoop ik hen nog vaak terug te zien.

HOE MAAK JE DAT DE MENSEN DUIDELIJK?...

(advertentie)

KREKT OER 'T WETTER

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeezwerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1981:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

PPR-brochure over zwakzinnigenzorg

Een werkgroep van de Themagroep Welzijn heeft een boekje uitgegeven over de toestand van de zwakzinnigenzorg in Nederland. Het is gemaakt door PPR-leden die zelf in deze sector werkzaam zijn. In de brochure wordt ingegaan op de rechtspositie van zwakzinnigen, de ouderbegeleiding, het wonen, enzovoorts.

„Zwakzinnigenzorg” is te bestellen bij de PPR-Studiestichting, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. De prijs is inclusief portokosten twee gulden, te storten op giro nr. 2144633 – graag vermelden „brochure zwakzinnigenzorg”.

De PPR-brochures

Leverbaar: zes brochures in een map: Mensen, politiek en de PPR; Macht; Welzijn; Milieu; Vrede; Organisatie. Bedoeld als discussiemateriaal, te gebruiken in de introductiekursussen die door de plaatselijke PPR-actiecentra worden georganiseerd: voor nieuwe leden en sympathisanten, maar ook voor mensen die gewoon eens over de PPR willen praten.

Prijs: f 0,50 per stuk, f 3,- per map; exclusief portokosten.

Bestellen bij SRV, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel.: 020 - 256046. Bij de zending wordt een nota meegestuurd.

Fractie weinig gelukkig met wijziging kollegelgden

Zoals bekend zit minister Pais nog steeds met een gat in zijn begroting en her en der is hij bezig met diverse middelen dat gat op te vullen. Verhoging van kollegelgden is zo'n middel en vandaar dat de Kamer enige tijd terug de wetswijziging Verhoging Kollegelgeld en Afschaffing van de Promesse-regeling kon behandelen.

Bij monde van Henk Waltmans vroeg de PPR-fractie zich af of het ontwerp van Pais wel doeltreffend is. De PPR-fractie, stelde Henk Waltmans, is niet gelukkig met het feit dat het begrotingsgat lijkt te worden afgewenteld op een financieel zeer zwakke groep: de studerende.

Met ongenoegen konstateerde hij dat de grote groep studenten die geen studiebeurs krijgt, en veelal moet bijwerken voor de studie, nu weer met een extra maatregel dreigt te worden geconfronteerd als het twee jaar uitstel van betaling via schuldbekentenissen wordt stopgezet.

Beleggen in woningen. Niet in Zuid-Afrika

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een grote bank. Op meer dan 58.000 spaarrekeningen is ruim 200 miljoen gulden ingelegd.

De ASN is een principiële bank. De enige spaarbank die het hart links draagt. En daar ook van getuigt. Door het spaargeld grotendeels te beleggen in sociaal en maatschappelijk verantwoorde projecten. Die geen lucratieve rentewinst uit Zuid-Afrika of Chili accepteert.

De ASN is een bank voor progressieve mensen. Die willen sparen met een rustig gevoel. In de zekerheid dat hun geld daar komt waar het nodig is. In de zekerheid dat hun rente - een prima rente - geen bijsmaak heeft. Geef uzelf dat rustige gevoel. Neem een spaarrekening bij de ASN.

Als uw hart links zit, is uw spaarbank heel dichtbij.

Sparen bij de ASN is sparen via uw girorekening. Doe het nu: u krijgt f 7,50 premie!

Als u voor 1 juli 1981 een spaarrekening voor uzelf opent met tenminste f 50,- als eerste inleg. Bij de ASN spaart u ook thuis. Via uw giroboekje. U spaart net zo snel of u haalt net zo makkelijk weer geld op als u een giro-overschrijving doet. Meer weten? Vul snel de bon in.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Zenden in enveloppe zonder postzegel aan **Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 VB Den Haag**. U kunt ook bellen 070-47 01 81. Of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlak bij het Centraal Station).

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- het bedrijfssparen

* aankruisen wat u wenst.

002

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
Geeft rente zonder bijsmaak

DE STEM DES VOLKS**Godslastering**

Het begint weer mode te worden mensen wegens godslastering voor de rechtbank te dagen. Een student uit Nijmegen heeft dat aan den lijve ondervonden. Zijn karakterisering van de christelijke theologie als sado-masochistisch blijkt in de nederlandse „rechtstaat” voldoende reden voor een proces. Nu kan je alleen iemand die bestaat lasteren. Als dus de rechtbank iemand wegens godslastering veroordeelt, doet zij impliciet de uitspraak: „God bestaat”. En dat, terwijl de nederlandse grondwet het de staat verbiedt zich over zulke heikele onderwerpen uit te spreken. Het recht op vrije meningsuiting is hier dus duidelijk in het geding. Dient de PPR hier niet tegen te strijden? Zouden de PPR-kamerleden niet eens kunnen proberen het artikel over godslastering uit het wetboek van strafrecht te halen? Alle vrije denkers zouden de PPR dankbaar zijn.

Martien van Staveren
Haarlem

Water bij de machtwijn

De PPR doet, vind ik, te veel water bij de machtwijn van de PvdA. Ik ben geschrokken door artikelen in de kranten en de bevestiging daarvan in PPR-aktiekrant nr. 170. De PPR heeft al jaren als vast punt de herverdeling van macht (en inkomen). Dit is een heel principiële standpunt. Wat er nu binnen de PvdA gebeurt is dat Den Uyl een machtspolitiek heeft gevoerd om u tegen te zeggen (laatste kongres). Een politiek die ik op alle fronten afwijst.

Als de PPR een lijstverbinding aangaat met de PvdA maakt zij zich indirect schuldig aan dit soort zaken. Ik zou niet graag zien dat door zo'n lijstverbinding mijn stem naar de PvdA gaat. Ik vraag mij af waarom er geen lijstverbinding mogelijk is met PSP en CPN. Ik weet dat er

DE STEM DES VOLKS

overleg is geweest met deze partijen, maar het is mij niet duidelijk waarom voor de PvdA is gekozen.

Jos Hasselink
Heemskerck

Duidelijkheid

Het was fijn om de dialoog te lezen in de PPR-Aktiekrant tussen Jack Verduyn Lunel een Boy Trip. Want we kunnen wat meer duidelijkheid in de PPR nog best gebruiken! Ik wil noch kan mij mengen in hun discussie, maar spui slechts een paar gedachten die erdoor bij mij opkwamen. Lunel en Trip hebben het over de achtergrond en motivering van de PPR en Hans Verstraaten put daaruit de vraag „Hoe christelijk kan de PPR zijn?” „Christenen binnen de partij zullen denk ik antwoorden: „wij christenen willen dat politiek vertalen, zonder dat zo zwaar belaste woord christelijk te gebruiken of niet-christenen binnen de partij vast te pinnen op de christusfiguur. Nee, wij moeten zonder ook maar één tekst aan te halen een weg zien te vinden en een uitgangspunt die voortaan leitmotief voor alle leden zal kunnen zijn, hopelijk!

Te vaak heb ik mij de vraag gesteld: „wat zijn de bronnen van de PPR? Goed, dat zal ieder voor zichzelf wel zien, maar wat is het gemeenschappelijke bij ons? Als stel voor, naar lektuur verwezen wordt, worden Dippel, Schuurman, Goudswaard, Oppenheimer en zoveel anderen dan bij voorkeur uitgeschakeld of houden we ons maar liever helemaal op de vlakke, hetzij om niemand in het harnas te jagen of om wat voor reden dan ook? Daarom was ik in elk geval al blij met die discussie tussen Lunel en Trip, want op die manier komt er toch een tekening in en hoop ik dat die discussie leidt tot een duidelijker aangeven waar de PPR zijn élan aan ontleent!

H. W. Bon
Deventer

Wending over burgerlijke ongehoorzaamheid

Het aprilnummer van Wending is in zijn geheel gewijd aan burgerlijke ongehoorzaamheid en sociale verdediging, en dus van belang voor PPR-mensen. In het nummer ondermeer een artikel van de polemoloog Hans van der Dennen waarin wordt ingegaan op politiek geweld. Hoe ver kan je gaan? Welk geweld kan je op wat voor manier moreel rechtvaardigen? Geen harde stellingen in dit verhaal, maar een analyse. Verder komt in Wending de inmiddels uit de media bekende kapitein Meindert Stelling aan het woord over militaire ongehoorzaamheid en kernwapens. Probleem voor hem – en hopelijk voor meer mensen in het leger – is dat de Nederlandse krijgsmacht niet alleen een instrument van de overheid is, maar uit mensen bestaat met een eigen verantwoordelijkheid. De militair kan en mag zich volgens Stelling niet verschuilen achter het staatsgezag: „Het moreel aanvaardbare wordt namelijk niet bepaald door dat gezag. Integendeel, ook het staatsgezag is onderworpen aan de moraliteit. Op de tweede plaats is in het volkenrecht uitdrukkelijk bepaald dat de militair niet mag handelen in strijd met de „wetten en gebruiken van de oorlog”. () De eigen verantwoordelijkheid van de militair kan, moet zelfs, met zich meebrengen dat hij in bepaalde situaties weigert bepaalde handelingen te verrichten.”

Maurits Groen, redacteur van Milieu-defensie, beschrijft de gang van zaken rond de akties bij Dodewaard. In Wending ook een interview met Wim Polak, Amsterdams burgemeester, over de rechtstaat en over het verzet van jongeren. Polak: „Mijn bezwaar gaat niet tegen veel van hun doeleinden in, maar richt zich tegen hun methoden. En door de methoden die ze toepassen vinden ze ook steeds minder geloof bij het andere deel van

aktie VOER

de burgerij voor hun motieven.” Op de vraag of hij denkt de akties van jongeren juist te beoordelen antwoordt hij: „Dat kan vreselijk verwaand klinken, maar ik denk dat ik een redelijk beeld heb van wat er gaande is. Het is echt een geweldige overschatting van een aantal lieden en van hun ideeën, om te doen of daar nu werkelijk alles om draait in de Nederlandse samenleving.”

Een interessant nummer. Wending is te bestellen bij Boekencentrum, Postbus 84176, 2508 AD Den Haag door overmaking van 9,60 op gironummer 363400. Een proefabonnement kost – voor vier nummers – f 12,50.

Vreemde aktie

Voor de verandering signaleren we eens een aktie die, hoewel goedbedoeld, nergens op slaat. „Door Uw Hand De Kernwapens Uit Ons Land” luidt het motto waarmee de aktiegroep Volk Voor Vrede aan het werk is getogen om de kiezers er van te overtuigen dat ze op Kamerkandidaten moeten stemmen die tegen plaatsing van kernwapens in Nederland zijn.

Mooi, maar het gaat hier om individuele politici, niet om partijen. Dat betekent impliciet een goedkeuring om op CDA'ers als Hans de Boer, Beinema, Scholten, etc. te stemmen – die zijn immers ook tegen. En dat terwijl het in het geheel niet zeker is wat het CDA in deze gaat besluiten; wel zeker is het stemgedrag van dergelijke CDA'ers tijdens het kernwapendebat van december '79.

Enfin, mocht uw buurman of -vrouw die geen PPR-lid is een brief van Volk Voor Vrede ontvangen en enthousiast

besluiten dat een stem op Hans de Boer een stem voor een atoomvrij Nederland is, dan kunt u hem of haar duidelijk maken: een stem op De Boer is een stem op Van Agt, en een stem op de socialistische atoompacifist Stan Poppe is een stem op Den Uyl.

El Salvador

De NIVON, federatie Rotterdam, organiseert op zon-

dag 24 mei een kunstveiling waarvan de opbrengst ten goede zal komen aan het volk van El Salvador.

De kunstwerken zullen zaterdag 23 mei te zien zijn van 11 tot 16 uur. De veiling van een dag later zal worden geleid door Peter Blanker. Tijdstip: van 13 tot 17 uur. Plaats: Nivon-centrum, Dirk Smitsstraat 76, Rotterdam.

NIEUW BOEK BAS DE GAAY FORTMAN

HERMAN VERBEEK

Ook als schrijver is Bas de Gaay Fortman zeer produktief. Binnen enkele weken verschenen een leerboek ekonomie voor VWO, een nieuwe methode, waaraan hij meewerkte samen met Van der Doel, Driehuis, De Jongh en Thomas, en een prima boek: „Onderweg genoteerd”, een bundeling reisbrieven.

De auteur ziet dit boek als een vervolg op zijn „binnenlands” boek „De Kunst van het ivoordraaien”, een reeks aantekeningen over politiek in Nederland die hij in '79 als „pamflet” publiceerde, naar aanleiding van zijn parlementaire ervaringen en de politieke wederwaardigheden in de periode 1971-1977.

„Onderweg genoteerd” gaat over het buitenland. Bas reist zeer veel (hij is zojuist in Nicaragua geweest en deed daarvan verslag in twee artikelen in de Gemeenschappelijk Pers Dienst). De opbouw van het boek in zeven hoofdstukken bestrijkt zo goed als alle werelddelen. Achtereenvolgens komt de lezer in Oost-Europa, de Verenigde Staten (de VN in een apart hoofdstuk), de West en Latijns-Amerika, Azië en de landen van Zuidelijk-Afrika, met een slot-hoofdstuk over Zambia. Bas kreeg gelegenheid zoveel landen aan te doen als docent in Zambia (67-71), als fractie-voorzitter van de PPR in de Tweede Kamer (72-77), als docent aan het Instituut voor Sociale Studiën (studenten uit de Derde Wereld), als voorzitter van de PPR-fractie in de Eerste Kamer vanaf '77 en als voorzitter van de NOVIB.

Het boek is knap opgezet. Het werd een eenheid door verbindende teksten die tussen de brieven en artikelen zijn gevoegd. Er is daardoor niets gedateerd. Steeds wordt met enkele scherpe lijnen de situatie tot 1980 doorgetrokken. Het zijn nooit louter reisverslagen, in de zin van spannen-de verhalen. Steeds is het de schrij-

ver te doen om het meedelen van informatie, analyse en stellingname. Hij heeft geen twee regels nodig om ter zake te komen. En dat gebeurt in een levendige, heldere en leesbare stijl. Die stijl brengt de lezer direct ter plekke en geeft meteen het nodige bredere inzicht mee dat het verschil uitmaakt tussen de tourist en de politieke mens. Bas combineert het vertellen van de briefschrijver, het informeren van de journalist en het rapporteren van de politikus. Eén enkel voorbeeld van deze stijl. Het handelt op de Filippijnen, blz. 159 v.v. Om te vissen in het Lagune de Bay-meer kunnen rijke mensen pachtrechten kopen. Ze vissen dan bij mooi weer. De dorpsvissers, wier bestaan-het is, moeten de stormen en de wervelingen afwachten, zij zijn aangewezen op het vrije water waar vloedgolven de vis heen moeten drijven. De massa's op de Filippijnen hebben zulke verhoudingen eeuwen lang gezien als „natuurnoodzakelijkheid”. Nu is er de industrie bijgekomen. Die bederft het water, de vis sterft. De vissers beseffen dat ze zelf in aktie moeten komen. De natuur kan nu niet meer helpen. De sociale onrust is begonnen.

In één zo'n alinea staat een toestand van eeuwen onrecht getekend. Nog twee karakteristieken. De eerste is het politieke oog waarmee De Gaay Fortman kijkt. Toen in 1973 in Mozambique het bloedbad van Wiriyamu werd aangericht, konden Waalkens (VVD) en Schakel (ARP) korte tijd later geen sporen van massamoorden vinden. Ze waren op officiële uitnodiging voor onderzoek gekomen. Een half jaar na de staatsgreep in Lissabon, in 1974, ging Bas op eigen gelegenheid. Zijn verslag staat op blz. 163 v.v. Hij was niet afhankelijk van Portugese tolken.

Een laatste kenmerk noem ik. Het is de historische kennis van de schrijver, de manier waarop hij daar politiek gebruik van maakt en er zijn

analyse mee onderbouwt. Zo blijkt hij in 1972 al voorspeld te hebben (het bewuste artikel verscheen in De Nieuwe Linie) dat het beleid van de Nederlandse regering in Suriname, met name het Surinamiseren van de militie, zou kunnen leiden tot een militaire staatsgreep (zie blz. 91 v.v.).

De PPR had vóór Ria Beckers Bas de Gaay Fortman als politiek leider. Aan de hand van dit boek is het verschil aan te geven tussen hun politieke aanpak vanuit het PPR-denken. Bas is voor alles kosmopoliet. Hij verlaat de Veluwe naar alle windstreken en keert op de Veluwe terug. En zo deed en doet hij zijn politiek werk in Den Haag. De wereldverhoudingen gaan hem aan en daarin de situatie van de Derde-Wereldlanden. Door kennis van die verhoudingen heeft hij oog voor de overontwikkeling van het Westen („Help, wij zijn ontwikkeld”). Bas werkt van ver naar dichtbij, van buiten naar binnen. Ria Beckers start haar politieke oriëntatie vanuit het eigen land, van binnen naar buiten. Hiër liggen de oorsprong en de wortels van uitbuiting, uitstoting, uitputting. Vanuit de Eerste Wereld woekeren die mechanismen voort en ze woekeren evenzeer binnen de Eerste Wereld zelf: werkloosheid, woningnood, verstedelijking en vereenzaming, anonimisering, minderheden en racisme, milieu-vernietiging; daar overheen bewapening, multinationale bedrijfsmacht zonder democratische controle, verspilling door onmaatschappelijke produktie, konsumptiedwang, kapitaal-vlucht, onrechtvaardige inkomensverhoudingen en ingrepen daarin.

Van buiten naar binnen, van binnen naar buiten, ook dat zijn twee handen van de politieke aanpak van de PPR.

Bas de Gaay Fortman, „Onderweg genoteerd”, Spectrum Utrecht, NOVIB Den Haag, 1981, 229 blz, prijs 19,90.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

19 JUNI 1981, NUMMER 175

DE NIEUWE FRAKTIE

met Leo Jansen uit de Tweede Kamer en Peter Lankhorst er in is er wat geschoven met de verschillende specialismen. De fraktie gaat als volgt te werk: Ria Beckers, fractievoorzitter, houdt zich bezig met Economische Zaken, Sociale Zaken, Financiën, Landbouw & Visserij, Volksgezondheid (inklusief

energie). Henk Waltmans, vice-voorzitter en penningmeester, doet Buitenlandse Zaken, Binnenlandse Zaken, Ontwikkelingssamenwerking, Defensie, Antillen, Onderwijs, Verkeer en Waterstaat. Peter Lankhorst, sekretaris, doet Volkshuisvesting, Ruimte-

lijke Ordening, Justitie, CRM, Milieuhygiëne, Minderhedenbeleid. Zoals bekend is inmiddels ook de nieuwe Eerste Kamer gekozen. De PPR ging van drie naar één zetel. Boy Trip en Constant van Waterschoot werden niet herkozen. Bas de Gaay Fortman doet het voortaan alleen.

Tijdens het najaarskongres in november wordt er weer een bestuursverkiezing gehouden. Van de vijftien partijbestuursleden zijn reglementair aftredend: de voorzitter, algemeen sekretaris en de penningmeester, ofwel Herman Verbeek, de op de kerngroep van 20 juni a.s. gekozen opvolger/ster van Paul van der Hijden, en Ruud de Vringer. Verder treden af: Jack Verduyn Lunel, Jan van den Broek, Ad Melkert, Paul van der Hijden en Elly van Schijndel.

Bovendien komt de functie van vice-voorzitter vakant omdat Wim de Boer,

PPR AKTIE KRANT

uitgave Stichting Radikalenkrant direkte Ruud E. de Vringer Louis Vuurboom redaktieraad Werkgroep Publiciteit PPR politiek redakteur Hans Verstraaten coördinatie/vormgeving Walter van Opzeeland Menne Vellinga produktie Brouwer Offset b.v. Utrecht/Delft redakteadres Singel 277/1012 WG Amsterdam tel. 020-227342-247570 kopij naar redakteadres uitsluitend getypt met redelijke marge en interlinie blad aan één kant gebruikt abonnementen / 22,- per jaar Buro PPR Singel 277 Amsterdam contributiebetalingen Penningmeester PPR giro 1575600 te Amsterdam advertenties overdag Partijburo PPR 's avonds Ruud E. de Vringer tel. 010-713660 basis-layout Joep Paulussen omslag foto Dick van der Horst

KANDIDAATSTELLING PARTIJBESTUUR

bij zijn enkelvoudige kandidaatstelling en benoeming in januari '81, de voorwaarde heeft gesteld bij de eerstvolgende gewone verkiezing te willen aftreden om een normale procedure mogelijk te maken.

Het Partijbestuur roept de leden dus op kandidaten te willen stellen voor de functies van voorzitter, vice-voorzitter, algemeen sekretaris en penningmeester; daarnaast zijn er de vijf vrijkomende plaatsen in het bestuur. Bij de kandidaatstelling voor een functie in het dagelijks bestuur moet duidelijk de desbetreffende functie worden vermeld. Blijft dit achterwege, dan wordt aangenomen dat het een kandidaatstelling betreft voor een plaats in het algemeen bestuur.

Aan de kandidaatstelling van het jaar 1980 werd onvoldoende meegedaan. Dit mag ditmaal niet voorkomen. Kandidaten moeten vóór 1 september 1981 binnen zijn op het partijburo. Schriftelijk en ondertekend door de sekretaris van het Aktiecentrum of vijftien partijleden of het Partijbestuur.

De eerstvolgende PPR-Aktiekrant verschijnt pas op 14 augustus. De sluitingsdatum voor dat nummer is 24 juli. Brieven, ingezonden mededelingen en artikelen graag voor die datum binnen.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

PROGRESSIEVE STRATEGIE

RIA BECKERS

Anders dan teleurstellend kunnen we de verkiezingen van 26 mei niet noemen. De regeringspartijen leden met van Agt geen verpletterende nederlaag. D'66 werd negen zetels groter; de Partij en de Arbeid negen zetels kleiner, en „klein links” – duidelijk tegen kernwapens en vóór de minima – behaalde geen spectaculaire overwinning.

De huidige regeringscombinatie raakte haar meerderheid net kwijt, het progressieve blok werd opnieuw drie zetels groter. Wie had na deze roerige en veelbelovende actie jaren zo'n mager resultaat verwacht? Binnen dit totaalbeeld gezien mag de PPR niet ontevreden zijn. Jammergenoeg kwam de vierde zetel er niet uit. Maar we haalden er dit keer wel drie helemaal op eigen kracht.

Ondanks de groei van D'66 en ondanks de EVP. De resultaten in vooral de wat grotere plaatsen, waar de PPR-mensen erg actief zijn, bieden duidelijk perspectieven voor de staten- en raadsverkiezingen volgend jaar.

Drie zetels, gekregen via een rustige, inhoudelijke campagne zonder overspannen gedoe en vanuit een strategisch erg moeilijke positie. (Doodge-

zegen tussen een zwakke PvdA aan de ene kant en een niet nuancerende PSP aan de andere kant.) Toch hebben al diegenen die er al bijvoorbaat vanuit gingen dat zij ons kwijt waren, hun wens niet in vervulling zien gaan. Wij hebben niet alleen een prima campagne gevoerd dankzij Leo Jansen en al die anderen, wij zijn de laatste jaren ook een wat andere PPR geworden. Minder vluchtig, rustiger, men kan van ons op aan. Toch zijn we nog steeds in staat met nieuwe verrassende benaderingen te komen. En mensen weten dat. De enorme vraag naar ons materiaal, de grote belangstelling voor onze verkiezingsavonden – die gingen over ontwapening en over een andere economie – zijn de echte winstpunten van deze campagne. Daar moeten we mee verder. Vasthouden, die belangstelling. Uitbouwen dat nieuwe vertrouwen. De fractie wil daaraan zoveel als zij maar kan bijdragen. Doe daarvoor gerust een beroep op ons.

Inmiddels wordt er druk ge-„informerend”, in de richting van een CDA/D'66/PvdA-kabinet. De verschuiving naar progressieve zijde is helaas te klein om een progressief kabinet mogelijk te maken. Maar met die konstatering zijn we er niet. Ook met

deze verkiezingsuitslag heeft ons land de komende jaren een kabinet nodig dat durft te kiezen voor de zwakken en althans enig perspectief kan bieden waar dat nu ontbreekt. Een kabinet met de Partij van de Arbeid, van een zo progressief mogelijk gehalte. De PPR-fractie heeft daarop aangedrongen, bij de koningin, bij de informateurs, bij Joop den Uyl. De laatste hebben we gevraagd de PPR op de een of andere manier te betrekken bij de inhoudelijke besprekingen. Of de onderhandelaar voor de Partij van de Arbeid deze bescheiden rugdekking denkt te kunnen gebruiken, is tegen de tijd dat deze krant uitkomt wel duidelijk. Zoals ook steeds duidelijker wordt wat de strategie van de angst en de afhankelijkheid de PvdA en progressief Nederland nu eigenlijk heeft opgeleverd: bitter weinig.

Intussen gaat het er nu om een CDA/VVD-kabinet met steun van klein rechts geen kans te geven. Het zou immers een regelrechte ramp zijn. Maar hoe de kabinetsformatie ook uitvalt: we zullen straks opnieuw moeten proberen een gezamenlijke progressieve strategie van de grond te krijgen.

Dat kan nog moeilijk genoeg worden.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT

HANS VERSTRAATEN

Laten we zakelijk beginnen. In totaal kreeg de PPR op 26 mei 169.701 stemmen. Dat waren er 29.417 meer dan in 1977, toen we dankzij een restzetel met drie mensen in de Kamer kwamen. Hoewel de cijfers nog niet geheel gedetailleerd bekend zijn, kan worden gezegd dat deze bescheiden winst voor een deel afkomstig is van de PvdA, voor 'n ander deel van partijen links en rechts van de PPR en van de nieuwe kiezer.

Het is voldoende winst om opgelucht adem te halen. De enquêtes – hét ver-

schijnsel van deze verkiezingen – hadden immers maandenlang somber weer voor de PPR voorspeld; het zag ernaar uit dat het twee zetels zouden worden. Pas twee tot drie weken voor de verkiezingen zag je dat de PPR zich beetje bij beetje naar boven bewoog. Vraag is of – wanneer er meer tijd was geweest – deze stroom zich had voortgezet en de vierde zetel was bereikt. Op de verkiezingsavond in Amsterdam was dat voor de meeste PPR-leden geen vraag maar een weet – wishful thinking dus, en dat hoort ook op verkiezingsavonden. Alvorens nu de cijfers op een rij worden gezet en het

partijbestuur en alle andere PPR'ers zich serieus gaan bezig houden met de toekomst van de partij, laten we een aantal mensen aan het woord die zich deze campagne uit de naad hebben gewerkt. Mensen die ook het prettige gevoel hebben dat hun werk wat heeft gehaald: in de plaatsen waar ze campagne voerden werd winst behaald, vaak een opvallende winst. Het zijn tevens de mensen die zeggen zeker te weten dat deze stijgende lijn zich voor de verkiezingen van '82 (provinciale staten en gemeenteraad) zal voortzetten. Aan hun zal het niet ligen.

DE BASIS EN HAAR GROTE EN KLEINE SUCCESSEN

De provincie Groningen gaf een stijging te zien van 1,9 naar 2,2 procent. De stad Groningen ging van 3,3 naar 4 procent. Bescheiden maar aardige winst, temeer daar werd verwacht dat juist hier de EVP zou kunnen toeslaan. Dat is nauwelijks gebeurd. Klaas-Wybo van der Hoek, voorzitter van het Provinciaal Bestuur Groningen: „We hadden gevreesd dat de EVP vooral ten noordwesten van de stad Groningen en ook op enkele andere plaatsen stemmen ten koste van ons zou binnenhalen. Maar alleen in Aadorp en Winsum zijn we er daardoor echt op achteruit gegaan.

Net als in veel andere gebieden had men ook hier door dat de profilering van de PPR belangrijk is. Dat mensen tenminste weten waarin deze partij zich onderscheidt van, om eens wát te noemen, PSP of EVP. Hoe is dat profileren gebeurd? Van der Hoek: „We legden er de nadruk op dat de PPR regeringspartij wilde zijn, en we zijn blijven hameren op regeringsverantwoordelijkheid. Verder hebben we benadrukt dat we een progressieve, niet socialistische partij zijn. En er is getracht duidelijk te maken op wat voor punten we inhoudelijk verschillen van andere linkse partijen.

De kampagnemensen in Groningen begonnen vrij vroeg met hun werk en hebben op weg naar 26 mei weinig hinderpalen en valkuilen ontmoet. „We hebben ons in een vroeg stadium gebogen over de plannen van de landelijke campagnekommissie. Het scenarioplan, stelden we, is goed, maar je moet het wel kunnen onderbouwen met cijfers anders werkt het niet. En we hebben er op gehamerd dat de kernwapens niet tekort gedaan moest worden – ik vind dat ze voldoende aanbod zijn gekomen. De echte verliezer

ditmaal is, vind ik, het IKV. Uit alles bleek dat Ter Veer (IKV-voorzitter en PvdA-lid, red.) bij de Partij van de Arbeid onderdak zocht voor het IKV. En toen kwam de PvdA met het kernwapenkompromis en kon dat niet. Ik vind het triest dat het zo is gelopen; wat hebben ze met dat onthouden van een stemverklaring nu bereikt?

De toekomst zie ik hier niet somber. Mocht de EVP zich terugtrekken, dan zie ik voor de PPR bij de statenverkiezingen wel twee zetels in zicht. De laatste jaren heb ik veel tijd in de partij gestopt en dan ga je toch 'ns een winsten verliesrekening maken. Deze uitslag stelt me niet teleur.”

In De Veluwebode, streekblad dat ondermeer in Wageningen verschijnt, stond de dag na de verkiezingen een advertentie waarin de PPR haar kiezers bedankte. Een goede gewoonte. In dit geval ook op z'n plaats: Wageningen steeg van 4,1 procent naar 5,5, en was daarmee een van de best scorende plaatsen. Plaatselijk campagnevoerder Jaap Schouls: „De PPR heeft het in Wageningen altijd goed gedaan, in 1973 zaten we zelfs ruim boven de tien procent. Dat komt natuurlijk vooral door de studenten hier, dat is toch het overgrote deel van onze kiezers. Op zichzelf is die Landbouwhogeschool een vrij conservatief instituut, maar onder de studenten – een vijfde van de bevolking – is de PPR populair.”

De campagnekommissie bestond uit een regionaal team voor Wageningen en Bennekom en Renkum. De eerste maanden van dit jaar kwamen ze om de twee weken op maandagavond bij elkaar om te *brainstormen*, tegen de verkiezingen werden dat wekelijkse sessies. Men organiseerde lezingen die, vindt Jaap Schouls, geen succes waren. Dat is natuurlijk ook taaie kost

waar niet eenieder direct voor warm loopt. Op 7 mei hield kandidaat Peter Lankhorst een verhaal onder de titel „Waar De Vallen Klappen?” De stellingen van zijn verhaal werden van tevoren zoveel mogelijk onder de Wageningers verspreid en er werd voor gezorgd dat in elk geval de studenten wisten wat ze van Lankhorst verhaal konden verwachten. Zaterdag 16 mei kwam Ria Beckers weer naar de stad en het werd een gebeuren dat zo letterlijk mogelijk in het water viel. Het verdere concept: „We waren een van de eersten die affiches gingen plakken. Nog voor Pasen wisten de mensen dat de PPR in elk geval bestond. Alle leden hebben we verder affiches in de Haag gesplitst. Daarbij kwam een advertentiekampagne in vier afleveringen. Dat ging dan als volgt: hoe is de situatie op een bepaald terrein, wat wil de PPR eraan doen. Zoals in het partijprogramma dus gebeurt.

„Tijdens de campagne hebben we veel en goed samengewerkt met klein links. In een auto gingen we met de CPN affiches plakken, met de PSP hadden we een kraam op de markt. Later werd die samenwerking minder, je doet het per slot van rekening om jezelf te profileren. We zijn na de verkiezingen al gaan praten hoe we het voor de statenverkiezingen gaan aanpakken. Bedoeling is ondermeer thema-avonden te organiseren, en dan niet alleen voor PPR-geïnteresseerden.”

De PPR steeg in Nijmegen van 3,5 naar 4,5 procent. De reden? Vooral de kraak- en M.E.-gebeurtenissen begin dit jaar rond de Zeigelhofgarage kunnen een rol hebben gespeeld. Kunnen, want invloed is zoals bekend niet meetbaar. Maar de plaatselijke PPR speelde een activerende en vaak brugge slaande rol tijdens de affaire en

**VAN DE EVP GEEN
LAST GEHAD. HET
IKV IS DE ECHTE
VERLIEZER**

**WAGENINGEN: VOOR
DE ZOVEELSTE MAAL
EEN MOOIE UITSLAG**

**PLAATSELIJKE
GEBEURTENISSEN
HIEPEN MEE**

TERUGBLIK OP DE KAMPAGNE

daar waren veel Nijmegenaren over te spreken. Er zijn andere redenen die de éénprocentwinst kunnen verklaren. Kampagnevoerder Jan Dirx: „We zijn in Nijmegen zeer inhoudelijk bezig geweest. Er werden twee avonden georganiseerd: een over kernwapens, de ander over basisinkomen, allebei succesvol. De avond over het basisinkomen was met Ria Beckers en prof. Harry Hoefnagels, die tegen is. Het feit dat je dan in een studentenstad zit is een voordeel, de mensen hebben voorkennis, zijn toch al geïnteresseerd. Er ontstond een zinnige, goeie discussie.”

Ria Beckers bezocht tevens de benedenstad in Nijmegen, een verkrotte buurt waar eindelijk sociale woningbouw van de grond komt. De PPR was en is er actief, en mede daardoor kon het bezoek een succes worden. Ria kreeg een goeie pers, en dat gold tijdens de campagne voor meer Nijmeegse PPR-activiteiten. Jan Dirx: „We hebben op de eerste plaats de nadruk gelegd op de verschillen tussen de PPR, en de PSP en de Socialistische Partij die hier twee zetels heeft. Er werd een folder uitgegeven waarin de principiële bereidheid van de PPR tot compromissen en bestuursbereidheid werd benadrukt. We hadden ook een goed kampagneteam.”

Nu op weg naar de gemeenteraadsverkiezingen: „Een permanente campagne is een zeer aardig idee, maar moeilijk. We zullen proberen de partij voortdurend in de publiciteit te houden, o.a. door de komende tijd thema-avonden te organiseren.” Wat daarbij helpt is de rol van raadslid Joop de Zeeuw, zo'n beetje het gezicht – of ie wil of niet – van de PPR-Nijmegen. Die schijnt ook bij de plaatselijke pers goed te liggen. En u weet toch dat je zonder belangstelling van de jongens van de krant beter op dak kunt gaan zitten?

Op 27 april startte de landelijke campagne in Geldrop. Het NOS-Journaal was erbij en zodoende kon heel Nederland er notie van nemen. Misschien vandaar die winst: van 2,7 naar 4 procent. De plaats behoort bij de agglomeratie Eindhoven die het in zijn geheel

GELDROP: LANDELIJKE KAMPAGNESTART STEUN IN DE RUG

FOTO: MENNE VELLINGA

ook niet slecht deed. Veldhoven bijvoorbeeld: van 1,7 naar 2,8. Eindhoven zelf: van 2,3 naar 2,9. Vervolgens Oirschot: van 1,4 naar 1,6. Dat is niet indrukwekkend, wellicht – en dat lijkt meer een zekerheid – omdat er niet eens een actiecentrum is.

Kampagnevoerder van de agglomeratie Gert-Jan van Vugt: „Een dag of tien voor die landelijke kampagnestart zijn we echt intensief begonnen. Op de avond zelf was er een informele bijeenkomst met Ria waar driehonderd mensen op afkwamen. Er waren thema-avonden over werk, ondermeer over actieven en niet-actieven, bijvoorbeeld een met een CNV-man. Dat waren goed geslaagde avonden: niet slecht bezocht met geïnteresseerd publiek. In het algemeen lag de nadruk op sociaaleconomische zaken.”

En er waren uiteraard de kernwapens: „We hebben een petitie aangeboden op de vliegbasis Welschap (vlakbij Veldhoven, red.), waar straks de F-16 komt. Een ander punt was de PPR-profileering. De PSP profileert zich in de regio sterk via de kraakbeweging, daarmee trekt die partij ook de negatieve publiciteit naar zich toe. Wij proberen dat wat te verminderen – we steunen de kraakbeweging, maar niet tegen elke prijs, niet klakkeloos.

„We hebben veel mensen weten te activeren, ook daar waar vier jaar lang niks gebeurde. Vooral mensen uit IKV-kringen kregen zin en deden goed mee.” Dan ook hier de toekomst:

„Voor de vakantie gaan we de verkiezingen voor provinciale staten en dan de gemeenteraadsverkiezingen bespreken. Voor wat dat laatste betreft wordt er in een vroeg stadium een strategie bepaald en een draaiboek in elkaar gezet. Doelgroep vormen de jongeren. En de vraag: hoe gaan we die bereiken?” Je had, stelt Gert-Jan van Vugt, in zijn agglomeratie een oud en een nieuw kader. Het oude kader wist hoe te organiseren; het vulde elkaar goed aan.

Aldus enkele grepen uit het land. Genoemde plaatsen deden het redelijk omdat men voortdurend actief bezig was op 'n vaak handige manier. Soms ook vanwege een kader dat het klappen van de zweep kent – campagnevoeren als routinezaak. Dat was ook het geval in plaatsen als Noordwijk en Castricum, bescheiden PPR-bolwerken met actief plaatselijk werk. Vraag blijft hoe direct de relatie is tussen een wervelend werkend actiecentrum en de uitslag van nationale verkiezingen. Op welk punt smelten landelijk en plaatselijk beeld van de PPR samen tot een goede belofte? Het wordt tijd dat de partij een paar deskundigen aan dat vraagstuk zet om indicaties te verkrijgen die op korte termijn tot richtlijnen kunnen worden omgezet. Success is the real inspiration wist Martin Luther King, die toch ook de bijbel ettelijke malen had gelezen, reeds te vertellen.

DE HOOPVOLLE TAAIHEID VAN DE PPR

HANS VERSTRAATEN

Getalsmatig gezien is D'66 de enige echte winnaar. Het was dan ook irritant en op den duur strontvervelend te zien dat op de verkiezingsavond elke partij wel een andere reden wist te bedenken om zich ook als winnaar te presenteren. „Drie zetels op eigen kracht”, riep iemand van de PPR in het Amsterdamse Artis, en hij riep het juichend. Maar is dat winst? Niet echt. Hoogstens het soort winst waarmee je jezelf een paar maanden of jaren voor de gek kunt houden.

Een week na 26 mei kwam het Partijbestuur voor de eerste maal na de verkiezingen bijeen. De stemming was daar niet juichend. Voorzitter Herman Verbeek toonde een lijstje waaruit je kon aflezen dat rechts (dat wil zeggen: het konfessionele blok) almaar kleiner wordt, en dat links (inklusief D'66) sedert de jaren zestig is blijven groeien. Da's leuk, maar het kon weinig enthousiasme opwekken bij het Partijbestuur. Begrijpelijk. Links groeit ja, maar er hoort wel iets bij: het CDA brokkelt steeds minder af, de PvdA krijgt een forse klap en is intern verdeeld, D'66 is centrumpartij geworden en is daar blij mee, en de tegenstellingen tussen enerzijds klein links en anderzijds PvdA en D'66 zijn groot, hoewel nog steeds niet onoverkomelijk. In die situatie – niet echt nieuw, en zeer voorspelbaar – heeft het Partijbestuur de taak om nieuwe wegen te zoeken waarop de PPR zich de komende jaren kan bewegen. Op die vergadering van 2 juni speelde bestuurslid Jan van den Broek met de gedachte van een „PPR-PSP-CPN-federatie”, en onder federatie moet dan een verdoorgevoerde vorm van samenwerking tussen die drie worden verstaan. Jan van den Broek had het idee al voor het bekend worden van de verkiezingsuitslag op papier staan, en een opmerking van een medepartijbestuurslid was dan ook dat het te vroeg kwam. De vraag is natuurlijk wat de Partij van de Arbeid in de formatie gaat doen en wat je aan die partij met betrekking tot linkse samenwerking nog kan hebben. Over dat punt en de toekomstige positie van de PPR heeft Herman Verbeek het in het volgende interview.

PVDA-VERHOUDING

Voordat we de positie van de PPR belichten, eerst maar de toestand zoals die ruim een week na de verkiezingen was. Het progressieve kabinetsidee is voorlopig van de baan. Aan het begin van de kabinetsformatie kon Ria Beckers de koningin, de eerste formateurs en Joop den Uyl meedelen dat de PPR mee wil helpen om hetzij de coalitie, hetzij de oppositie zo progressief mogelijk te maken. De kans is niet gering dat er een CDA-PvdA-D'66-regering komt en dat zet klein links als oppositie tegenover de Partij van de Arbeid. Dat zou voor het eerst ook de PPR als oppositiepartij tegenover de socialisten zetten. Hoe vul je dat in? Herman Verbeek kan en wil er geen antwoord op geven. „Ik zou het zeker niet makkelijk vinden. Maar qua beleid is het nog niet te overzien en dus is er nog geen oordeel over te geven. Op dat punt moeten we afwachten.

Ik hoop trouwens niet dat zo'n kabinet er komt. Als Partij van de Arbeid zit je dan toch ingeklemd tussen conservatieve krachten. Hoe kun je dan je eigen gezicht nog tonen? Wat je krijgt is niet meer dan een rooms-rode coalitie met de bisonkit van D'66. En zoals de parlementaire geschiedenis van Nederland leert houdt dat soort kabinetten niet lang stand. Het lijkt me bovendien dat de situatie binnen de PvdA er niet beter op wordt als zo'n regering tot stand komt.”

Van het spekuleren over een nieuw kabinet stappen we over naar het spekuleren over wat de PPR te doen staat na 26 mei. Eerdergenoemde partijbestuursvergadering bracht twijfels over

de positie van de PPR naar buiten. Wat hebben de afgelopen vier jaren opgeleverd? Herman Verbeek: „Ik vind het goed dat er binnen de PPR verschillende geluiden gehoord kunnen worden. Ook minderheidsgeluiden. De PPR mag nooit een monolithisch blok worden. Waar ik vier jaar lang aan heb helpen werken is dat een politieke partij pas een historische partij kan worden wanneer zij haar *taiheid* heeft verworven. Dat is niet iets dat automatisch gaat. Het gaat van lid tot lid, van aktiecentrum tot aktiecentrum, van politieke verantwoordelijke tot politieke verantwoordelijke. Zoals de fraktie in de Kamer vier jaar lang, zoals gemeenteraadsleden of statenleden helemaal alleen, of aktiecentra door zijn blijven gaan, nou, dan vind ik eigenlijk de belangrijkste verklaring voor het feit dat we tegen de overmacht van D'66, de overmacht van een rechtse krisismechanisme, en het gegeven dat ook PSP en CPN moesten groeien, op de been gebleven zijn. Voor mij is dat zeer hoopvol. Ik vind niet dat we daar maar ja en amen tegen moeten zeggen en door moeten gaan. Ik vind dat Wim de Boer (vice-voorzitter, red.) groot gelijk had toen ie zei dat we deze bestendinging moeten aangrijpen om opnieuw te werven. De PPR kan beslist niet alleen werven in kamagnetijd, de PPR kan alleen werven van dag tot dag.”

AKTIEBEWEGINGEN

Wat Wim de Boer ook zei was dat de PPR veel teveel een politieke partij is geworden die zelf behept is met de fouten van de parlementaire democratie.

De grijze politieke konventies zijn binnengeslopen, er zit te weinig leven in de brouwerij. Herma Verbeek is het daar mee eens: „Ik heb een weerzin tegen politici die alleen maar met hun stukken leven – „ik heb m'n stukken niet bij me”. Je moet je gehandikapt voelen als politikus als je niet bij de aktie bent. 't Is niet genoeg om vijf-honderd gulden ergens te storten of gewoon solidaire te zijn; het Partijbestuur moet ook veel meer dan nu deelnemen aan allerlei politieke aktiebewegingen die in de samenleving bezig zijn.

Zo'n aktieweek in Soesterberg vind ik dan ook zeer belangrijk, en geslaagd. Uit alle provincies kwamen bussen en er kwamen voor een groot deel héél andere mensen dan op kongressen.”

Daar denkt partijbestuurslid Jack Verduyn Lunel toch even anders over.

INTERVIEW MET VOORZITTER HERMAN VERBEEK

Die vond de slotdag op Soesterberg maar een tegenvaller. Te weinig mensen, want je mag toch verwachten dat zo'n manifestatie over de kernwapens een paar duizend PPR-leden op de been weet te brengen.

„Maar Jack is ook typisch een politikus die leeft bij stukken, met machtsverhoudingen. Hij is op en top een gemeenteraadslid in de enorm moeilijke situatie van Den Haag.”

Toch lijkt me zo'n opmerking van hem niet slecht. Je moet toch oppassen dat je de bereidheid van je leden om aktief te zijn niet te groot gaat inschatten.

„Als je nu uitgaat dat de PPR tienduizend leden heeft, en kijkt wat daarvan aktief is, dat vind ik niet weinig. Zeker, dat zijn vaak dezelfde, maar als er op zo'n dag in Soesterberg toch zeshonderd leden op de been te brengen zijn voor een aktie die in één week is georganiseerd – een enorm getal, zeg ik dan. Mensen hebben meer in hun leven dan politieke partijen. En vergeet niet al die PPR'ers die aktief zijn in vrouwengroepen en wijkgroepen en noem maar op.”

Op de verkiezingsavond hoorde je al spreken over de permanente campagne die er nu zou moeten komen. Vervolgens hoor je het telkens weer opduiken. Maar is het wel uitvoerbaar?

„Ik vind de uitdrukking „permanente campagne” niet goed gekozen. Laat ik 'n voorbeeld geven hoe ik het zie. We hebben in deze campagne wat overhaast het scenario gehad. Hoe moet je dat nu verder uitwerken? Ik vind dat allereerst de ekonomen binnen de partij daar een zeer handzaam boekje over

moeten maken dat dit najaar zou kunnen verschijnen. Met dat boekje moet dan overal in de regio's, de provincies en gemeentes aktie worden gevoerd. Dat is gesprekken aangaan met vakbonden, met de PvdA, de PSP, ook met het CDA, met werklozen, met werknemers, en daar publiciteit uit verkrijgen. Zodat we met dergelijke inhoudelijke ideeën kontakt met mensen kunnen zoeken.

Met dat basisinkomen hebben we als PPR een politiek initiatief genomen en dat moeten we uitbreiden. Voor dat soort akties zou ik een organisatie-model willen maken met onze publiciteitsmensen. En daar zou dan ook een budget voor moeten worden vrijgemaakt.

Via het soort advertenties dat ook tijdens de campagne veel is gebruikt moet je de mensen blijven meedelen

waar je mee bezig bent, hoe je over zaken denkt en wat je wilt. Dat zie ik als een *permanent aktiemodel*. Ik vind zoiets eigenlijk veel en veel belangrijker dan kongressen. 't Is een andere manier van opinie- en besluitvorming binnen de partij, kongressen is toch teveel introvert bezig zijn.”

En dat moet dan ook leiden tot een zich helder profilerende PPR?

„Ja. Ik verwijt mezelf overigens niet dat we dat de afgelopen jaren niet hebben gedaan. We hebben aan honderden akties deelgenomen, en ons op geen enkele wijze geïsoleerd opgesteld.”

Het is heel wat anders dan een federatie-idee met linkse partijen.

„Ik versta het woord federatie niet in formeel-organisatorische zin. Ik versta eronder: veel degelijker en beter georganiseerd met elkaar in aktie zijn. En dat kan ook uitmonden in politieke en parlementaire samenwerking. Ik vind dat onze eerste opgave is te gaan samenwerken met progressieve organisaties in Nederland. Zoals we het LEK hebben opgebouwd voor een beter energiebeleid. Zoals we het Breed Kernwapen Overleg hebben opgebouwd. Zo zou ik nu met name een aantal initiatieven willen met vakbonden, met andere partijen voor een hecht ander economisch bestel waarin onder andere het basisinkomen een sleutelkwestie is. Dat moet je organiseren en niet aan het vrije spel der discussiekrachten overlaten. Dat is ook formeren.

Ik vind dat wij progressieve organisaties rond de tafel moeten brengen om

te praten over, wat ik dan noem, *ekonomisch pacifisme*. Ik versta daar onder: hoe laat je de ekonomische krisis zo gunstig mogelijk werken ten bate van de onderste groepen en ten bate van de ekonomie van het genoeg. Samen moeten we plannen ontwerpen die ten gunste van de werkgelegenheid zijn, ten gunste van de arbeidsdeling, ten gunste van het rechte trekken van de inkomensverhoudingen, ten gunste van energie- en milieuvriendelijke industrie. Dat is nu nog zo weinig doorzacht en voorbereid dat we daar vooral aan moeten werken. En daar kunnen ook gezamenlijk de politieke partijen aan meedoen, maar zij lang niet alleen. Wat de politieke partijen en samenwerking betreft: ik zou daar duidelijker op kunnen antwoorden als de uitslag van de formatie bekend is. Het maakt toch veel verschil of de PvdA al dan niet in de regering zit. Wanneer samenwerken met de PvdA niet in zijn geheel mogelijk is, dan kan dat bijvoorbeeld met studiestichtingen en wetenschappelijke bureaus, met werkgroepen. Dat gebeurt nu al.

Maar een federatie PPR-PSP-CPN acht ik momenteel absoluut niet aan de orde. We mogen best gezamenlijk binnen een progressief overleg de PvdA te woord staan, zeker nu we negen zetels hebben, maar een echte federatie vind ik niet recht doen aan de kiezers. We zijn met drie programma's en drie lijsttrekkers naar de kiezers gegaan, dan is het ondenkbaar dat de frakties in de Kamer één blok gaan vormen. Ik vind dat dat ook niet mag.”

De EVP heeft het slecht gedaan. Is de doorbraak van CDA'ers tot stilstand gebracht? Ligt daar nog wel hoop?

„Die doorbraakperiode is uitgewerkt. Maar er is een heel nieuw effect aan het beginnen. Dat zie je het beste gekanal-

(zie verder pagina 11)

FOTO: DICK v. HORST

ALS PPR-LID BIJ DE M.E.:

Jan Hopmans is sekretaris van het Aktiecentrum Zwolle en officier bij de rijkspolitie in die stad. Dat laatste niet meer voor lang. Op 20 mei j.l schreef Hopmans zijn ontslagbrief. Hij wilde best

politie-officier zijn en blijven, maar zijn eigen politieke principes maakten verder werken onmogelijk. Hij kwam in konflikt met zijn kollega's en met de regels van de rechtstaat.

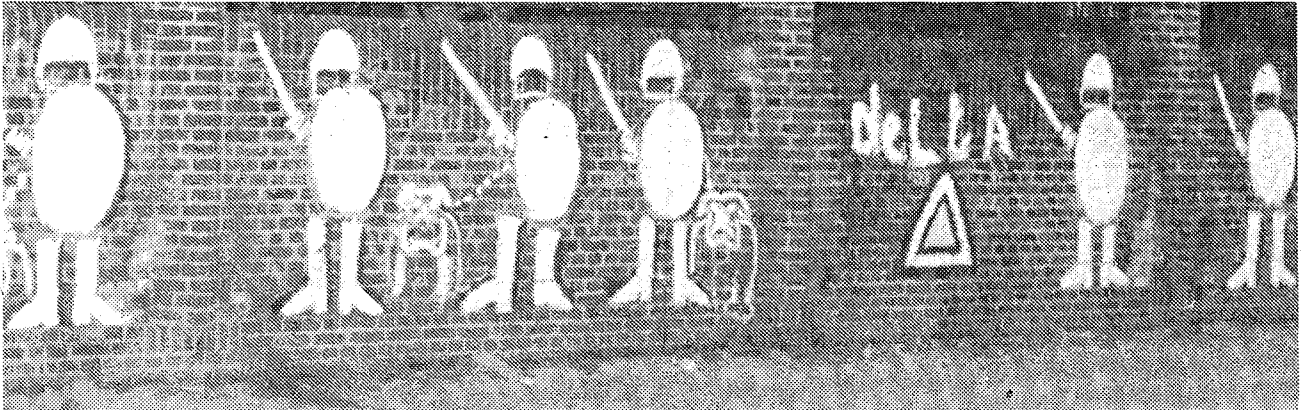

Foto: Dick van der Horst

HANS VERSTRAATEN

U bent politiemann. Driehonderd demonstranten zijn van plan de toegangswegen naar een kerncentrale te blokkeren als vreedzaam protest.

Net als die mensen bent u tegen kerncentrales, maar uw baas geeft u de opdracht om met vijftig M.E.-kollega's de demonstranten te verwijderen, desnoods met harde hand. Kies nu het juiste antwoord uit de volgende mogelijkheden:

• *Ik ga mee. Al ik zo'n opdracht weiger is het hek immers van de dam. Dan komt straks elke agent met een ander principieel ekskuis om een opdracht niet te hoeven uitvoeren.*

• *Ik ga mee. Maar eenmaal ter plaatse steek ik geen vinger uit. Ik zie dit als lijdzaam verzet.*

• *Ik kijk wel uit. Kerncentrales vind ik levensgevaarlijk en mensen die daar tegen zijn moeten er vooral tegen demonstreren.*

Wie binnen enkele sekonden een antwoord weet aan te kruisen behoort niet tot de groeiende groep agenten in dit land die in dergelijke situaties zich rotpiekert en er eigenlijk niet uitkomt. Lange tijd was het verdraaid gemakkelijk. Je kreeg een opdracht van hoger hand en die opdracht voerde je uit. Het systeem van de parlementaire democratie zorgde ervoor dat anderen voor je dachten en dat was mooi, veilig en vooral werkbaar. Maar recentelijk hoor je zowel in het leger als bij politie meer en meer geluiden van mensen die stellen dat ze ook een individueel geweten hebben dat ze niet 's morgens kunnen thuis laten. Het is een dilemma dat af en toe naar buiten komt. Het

pijnlijke is dan op de eerste en laatste plaats het onbegrip bij kollega's die je met een scheef gezicht aankijken, zo ze je nog een blik waardig gunnen.

Toch moet het mogelijk zijn om in dergelijke functies het geweten – of liever: politieke principes – mee te laten tellen. Het is ook nodig. Wie stelt dat politie-agenten niet meer of minder behoeven te doen dan opdrachten uitvoeren zorgt ervoor dat alleen de zeer volgzaam, de slaafse, en dus de weinig nadenkende en vaak flink doorrammende types die de samenleving telt toetreden tot zo'n baan. Op die wijze schep je een negatieve selectie – wat uiteraard toch al gebeurt – en dan ben je een stuk verder van huis dan nu. Dat idee vindt langzamerhand meer ingang. „Het moet,” zei burgemeester Wierenga van Enschede enige tijd geleden, „onder zekere voorwaarden mogelijk zijn politiemensen vrij te stellen van taken, waartegen zij gewetensbezwaren hebben.” En „Lex Dura” schreef in Vrij Nederland: „Er is beslist tegenwicht nodig in het politiekorps tegen hen, die uit liefde voor hardhandige ordehandhaving en de schittering van uniformen hebben gesolliciteerd. Het moet dus mensen met een andere overtuiging juist zo makkelijk mogelijk worden gemaakt om bij de politie te gaan werken, en één faciliteit zou moeten zijn dat men bepaalde taken niet hoeft uit te voeren.” Ook bij de inmiddels demissionair geworden De Ruiters van Justitie is een trage verandering van standpunt merkbaar: eerst was het plicht in elk geval al minder hard en meer flexibel aan het worden.

Maar vooralsnog vinden dergelijke ideeën binnen de korpsen zelf en bij de politiebonden nauwelijks of geen weerklank. Volgens de Algemeen Christelijke Politiebond kan en mag de politie gegeven dienst opdrachten niet weigeren. „Geen enkel gewetensbezwaaar,” aldus die bond, „kan tornen aan de taak van de politie: het handhaven van de openbare orde en het beschermen van personeel tegen gevaar.” Die wijsheid zullen ze wel weer uit de bijbel hebben gehaald.

„Politie moet gewoon doen wat haar is opgedrongen,” stelt Leen van der Linden, voorzitter van de Nederlandse Politiebond. „Ik begeef me niet in politieke kwesties en ga van het standpunt uit dat de politie gewoon te doen heeft wat de bevoegde overheden haar opdragen, ook al is het karwei nog zo onaangenaam of riskant.” Wat een edele opoffering van de voorzitter! En een blind geloof in de rechtstaat! Met dergelijke a-politieke en a-intellectuele standpunten kom je ook geen stap verder natuurlijk. Moeilijker nog ligt het binnen politiekorpsen zelf. Het onderwerp dreigt daar zelfs de status van anathema te krijgen – wie erover praat is lastig en een ethische zeur. Binnen de meeste politiekorpsen heerst nu eenmaal de *corpsgeist*: doen zoals de rest doet, anders degradeer je jezelf tot paria.

Dat laatste is Jan Hopmans overkomen. Vorig jaar weigerde hij in Dodewaard op te treden als M.E.-kommandant. Op 6 oktober verzocht hij zijn meerderen niet meer te hoeven worden belast met M.E.-werkzaamheden tijdens anti-kernenergie demonstraties en demonstraties tegen de kern-

EEDOEN OF OPKRASSEN

bewapening, wat ondermeer het voordeel zou hebben dat hij medepartijleden geen pak slaag meer hoefde te geven. Uit zijn verzoek: „Tot het uiterste heb ik getracht mijn deelname aan M.E.-optredens bij anti-kernenergie-manifestaties te rechtvaardigen, mij beroepende op de functie van democratie, dat iedere mening weliswaar vrij is, maar dat de wijze van meningsuiting – althans in Nederland – nimmer een gewelddadig karakter mag dragen. Daaraan doet het bedenkelijke democratische gehalte van de besluitvorming rond de kernenergie niets af. Ik kan echter niet langer de rol spelen van de onpartijdige politiemans, die onwille van het recht ook onrechtvaardige situaties beschermt en in stand houdt.”

Daar keek men in Zwolle van op. Officier Hopmans weigerde een opdracht en zette gelijk ook nog vraagtekens bij

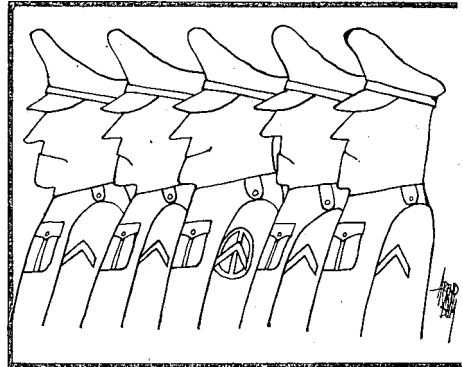
de besluitvorming van de parlementaire democratie. Hij stond niet alleen, als scheelde het weinig. Er was bijvoorbeeld het links-dissidente geluid van hoofdagent Aad van Berkel, een PSP'er uit Vaassen. Die wilde wel naar Dodewaard, maar dan op voorwaarde dat hij geen poot hoefde uit te steken. In een interview verklaarde deze hoofdagent: „Ik ben niet ongehoorzaam aan het wettig gezag, maar ik ben ook geen stootroeper van een verkeerd, ondemocratisch beleid. Neem Borsselle bijvoorbeeld. Dat was een ontzettend geweldloze actie, die in grof geweld is geëindigd. Uitgelokt door de M.E. Zo van: gooi maar, want het deert ons niet. Nou het deert mij wel. Ik sta niet apart van de samenleving. Kernenergie raakt mij ook als politiemans.” Samen met mede-PSP'ers en kollega's Jan de Goede uit Renkum en Paul Speet uit Amsterdam richtte hij een werkgroep op met als doel deze problematiek bespreekbaar te maken en ongeruste agenten moreel onderdak te verlenen.

ISOLEMENT

Dit soort incidenten kreeg aardig wat aandacht in de pers. Maar toen dergelijke gevallen zich minder gingen voordoen stierf het rumoer weg. Ondertussen had Jan Hopmans het moeilijk gekregen. Al dan niet openlijk reageerden kollega's furieus. Niet zozeer het feit dat *een kameraad* zich op zijn geweten beriep wekte die irritatie, maar het feit dat *een van ons* zich hinderlijk hardnekkig weigerde aan te passen aan Maatstaf en Moraal van de Politie. Hopmans moest verantwoording afleggen aan zijn meerderen, kreeg de kans een lang verhaal af te steken, kon de bond vertellen wat er precies aan de hand was – en hij raakte geïsoleerd in zijn werkkring. Zijn geweten en zijn PPR-activiteiten vormden voer voor veel gegrap en sarkasme.

Na lang wikken en wegen besloot hij uiteindelijk op te stappen. In de ontslagbrief, gericht aan de koningin die formeel hoofd van de rijkspolitie is, was de frustratie af te lezen: „Ik ben zeer teleurgesteld in de geringe mate waarin vele politiemensen voor afwijkende meningen en gedragingen van een kollega open staan. Deze teleurstelling vormde in feite de belangrijkste beweegreden, waarom ik – nu mijn geval is afgehandeld – ben gaan omzien naar een andere werkkring.” Da's duidelijk. Zo een agent al zijn geweten een belangrijke rol in het dagelijks werk

toestaat, dan is er nog de direkte omgeving die hem dit niet toestaat. En dit werkt vaak als de bijna perfecte preventieve maatregel om „lastposten” de mond te snoeren.

Net als meer ambtenaren worden ook politie-agenten voortdurend met beoordelingsrapporten om de oren geslagen. In formeel taalgebruik staat daarin vermeld of je wel overeenkomt met de normen van het vak. Zeven jaar geleden kreeg Jan Hopmans na een stage-periode de volgende beoordeling voor de neus: „Was aanvankelijk teveel als mens en te weinig als politiemans bij de zaak betrokken.” Voor het overige niets dan lof voor de aankomend officier, en kijk, dit foutje zou in de loop der jaren ook wel worden weggerukt. „Dat is al zo'n teken,” zegt Hopmans achteraf.

„Er is een beeld van de politiemans en daar moet je aan voldoen. Dat is een heel strak beeld en wonderlijk genoeg zie je dat er binnen een korps weinig van wordt afgeweken. Het is dan ook een familie, de politiefamilie.”

De politiefamilie – een prima benaming. Mijn vader hoorde er ook bij en al die kennissen die over de vloer kwamen – hoofdinspecteur! commissaris! – ook. De wereld van de Nederlandse agent is een kleine wereld; in werk- en privésfeer ontmoet hij weinig mensen die niet hetzelfde beroep uitoefenen of anders over dat beroep denken. Kritiek op het politieapparaat komt zelden van binnenuit, en dat wordt ook niet op prijs gesteld; kritiek komt van buiten, en wordt zodoende opzij geschoven als niet ter zake doende dan wel als opruiend. Daar komt bij dat politiemensen – vooral de hogere regionen – een konservatief volkje vormen met het maatschappelijk referentiekader van de gemiddelde VVD'er.

Uit een recent onderzoek blijkt dat het

aantal agenten dat met linkse partijen sympathiseert de tien procent niet haalt. De gemiddelde agent maakt het VVD- of CDA-hokje rood of meldt min of meer trots niet aan politiek te doen (nog altijd is er de regel dat agenten geen raamaffiches van politieke partijen mogen ophangen; de kollega's van de BVD houden een oogje in het zeil). In een tijd waarin de politie intensief met honderd procent politieke problemen in aanraking komt is deze overrepresentatie van centrum en rechts en deze vorm van bekrompen denken op zijn zachtst gezegd ongun-

dat vader of moeder dat ook was. Anderen treden tot de politie toe omdat dat in de jongere jaren al de grootste wens was. Jan Hopmans weet niet meer zo goed waarom hij na zijn middelbare schooltijd zich liet inschrijven op de politie-akademie. Omdat je er veel aan sport kon doen, denkt hij. En omdat hij niet zo snel een alternatief wist. De tijd op de academie was een prettige tijd; ook die academie vormt een kleine, veilige gemeenschap, maar er wordt ruimer gedacht en de harde werkelijkheid wordt in nette boekjes en cursussen in kaart gebracht. Op dat

niet-politiemensen vinden dat het een bijna statusloos vak is. Ook op zo'n academie zie je al dat men zichzelf een beetje als elite beschouwt en dan groeit er langzamerhand een houding van arrogantie." Alweer: *de corpsgeest, the best and brightest onder elkaar.* Tijdens zijn loopbaan heeft Hopmans tot aan de Dodewaardaffaire weinig hinder ondervonden van zijn politieke activiteiten. „Het geeft niks als je wat anders denkt en doet dan de rest,” verklaart hij, „zolang je maar op tijd meevloekt en -drinkt, dan weten ze dat het goed zit, je blijft erbij horen.” De

stig en sterk gesteld gevaarlijk. Je vraagt je dan ook af of een officier als Jan Hopmans (de rang is vergelijkbaar met die van hoofdinspecteur bij de gemeentepolitie) zijn baan niet moet behouden. Het krijgt er nu de schijn van dat elk links-dissident geluid bij de politie met groot gemak wordt weggeveegd. „Dat is makkelijk praten,” zegt hij zelf, „maar het is een kleine gemeenschap en het blijkt dat je er dan ook helemaal uitligt. Dat heeft me erg verbaasd, het heeft me ook diep getroffen dat het zo hard gaat.” Nogal wat mensen worden agent om-

moment was Hopmans nog niet actief werkzaam in de prille PPR, maar ook op de academie was hij niet het type van de totaal-konfirmist. Zijn dissertatie behandelde onder meer het sociale leven van de politiemens en zoiets schrijven dat vond ie verdomd leuk, en de akademiedocenten hadden er ook weinig op tegen, beklemtoont hij. Die dissertatie levert al een aardig beeld op. „Ik merkte,” zegt Hopmans, „dat politiemensen heel anders over zichzelf denken dan de buitenwereld. Ze menen bijvoorbeeld dat hun beroep hoge status vertegenwoordigt, terwijl

worsteling met het geweten was dan ook een grensoverschrijding: hij ging moeilijk doen, hij bracht zekerheden in gevaar en daar staat in kleine gemeenschappen een verbod op.

Het kwam tot een kompromis. Hopmans zou zijn verzoek tot opheffing van M.E.-werkzaamheden opheffen ten gunste van de algemene discussie over het probleem van de gewetensbezwaaarde politiemens. Op 14 januari van dit jaar besprak hij zijn problemen met generaal Plattel, kolonel van Dolderen en Bondsvoorzitter Van der Linden. Een aantal gesprekken waren

daar aan voorafgegaan waar telkens dezelfde argumenten over en weer gingen en getracht werd een (tijdelijke) regeling te treffen met „het geval Hopmans”. Uit dat gesprek van januari: „Wanneer ik begin dit jaar in de landelijke dagbladen lees, dat de moderne politieopleiding gericht is op eigen verantwoordelijkheid en dat de nieuwe politiemans of -vrouw moet leren zelf beslissingen te nemen, dan behoort men daarbij tevens de gevolgen te voorzien, wanneer deze nieuwe opgeleide kollega's in de praktijk werkelijk diepgaand, dus ook vanuit hun persoonlijke verantwoording, gaan nadenken.”

Tot dan toe hadden de gesprekken een procedurele en juridische toon, en daar is het bij gebleven. Op de inhoud – de kernenergie en het geweten – is niet of nauwelijks ingegaan. „Toch is het mogelijk geweest,” zegt hij, „er met kollega's over te praten.

Maar de grote groep liet toch merken: je moet doen wat je wordt opgedragen. Op zo'n manier doorwerken is dan niet langer meer vol te houden, ook omdat ik weet dat de problematiek telkens weer terugkomt.”

„Ik ga in september nu voor vijftien uur per week werken in een sociaal-kulturele instelling. In de avonden heb ik een rechtenstudie afgemaakt en dat komt nu van pas. Die studie heeft me bij kollega's ook nog veel verwijten opgeleverd: Zie je wel, redeneerden ze, nu hij is afgestudeerd durft hij ook op te stappen. Dat was wel pijnlijk, ja. Echt pijnlijk, om dat dan te moeten horen.”

„Ontslag nemen, dat doe je als politiemans niet zomaar even. Net als in militaire dienst ontstaat er onderling een hechte band. Ik herinner me zo'n uitputtingskamp met M.E.-kollega's waar ik graag aan terug denk. En de avonden met al die dronken lui op het bureau, de sirenes – dat waren mooie tijden. Ik weet nu al zeker dat ik daar heimwee naar krijg.”

Kommentaar van De Telegraaf, oktober 1980: „De situatie komt heel anders te liggen zodra een politiemans principiële bezwaren gaat aanvoeren tegen bepaalde wetten of wettelijke uitvoeringsbesluiten, die hij, krachtens zijn ambtseed, verplicht is te handhaven. In zo'n geval kan de politiemans zijn gewetensconflict alleen maar oplossen door zijn ontslag aan te bieden.” En zo zal de meerderheid er nog steeds over denken. Dan nu terug naar de vraagstelling aan het begin van dit verhaal. Er ontbreekt nog een keuze: Ik zou er niet uitkomen. Ik heb geen enkele behoefte om voor held te spelen en ik zou tevens geen ander beroep willen uitoefenen.

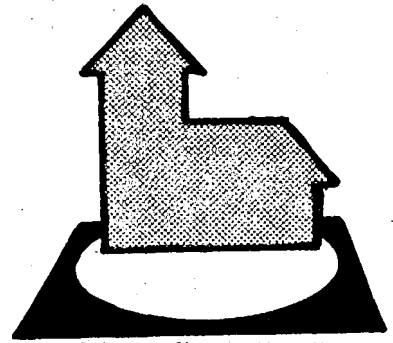
Het zijn niet de slechtste agenten die er momenteel zo over denken.

(vervolg van pagina 7)

seerd in bijvoorbeeld het IKV, en acties voor vreemdelingen en vluchtelingen. Dat zijn wel geen meerderheidsacties, maar de kerken doen er wel voor in hun broek. Ik geloof dat wij niet moeten onderschatten wat het betekent geslacht-voor-geslacht-voor-geslacht in de ban van het christendom te zijn. Het kost ongelooflijk veel kracht en inzicht om je daaraan te onttrekken. Dus iedereen die denkt dat dat christendom zomaar in een paar verkiezingen te ontmantelen is, die acht ik historisch onbekwaam.

Wat je nu in elk geval niet moet doen – en dat gebeurt veel te veel – is weglopen van dat christendom en denken: het valt vanzelf wel weg. Dat hebben de socialistische veel te veel gedaan. Je kunt zo'n proces bespoedigen door vooral in die kerken en in die christelijke machten te blijven opereren. Dat is de strategie van het IKV; vind ik ook meesterlijk. Die heeft cellen aan de basis gezet; één poot in de politiek, één poot in de kerken. Dat vind ik ongelooflijk slim.”

Een poot in de politiek, ja. Maar geen

stemadvies op die partijen die echt tegen kernbewapening zijn.

„Ik vind het wijs van het IKV dat ze geen eenduidig stemadvies hebben gegeven, want dan word je als IKV deel van die partij. Ik vind wel dat ze erg tekort geschoten zijn in het konsekwent aantonen waar het atoompacifisme zit en politiek wordt gedragen. Ik vind dat op die wijze de kleine linkse politieke partijen onaanvaardbaar tekort gedaan zijn; terwijl juist die partijen ongelooflijk sjouwen voor het IKV, zonder daarbij de PPR-pet of de PSP-pet op te zetten. Daar is het laatste woord nog niet over gezegd.”

In de serie PPR-schriften is nu nummer 5 verschenen, met als titel: Haringen in een ton. Dit schrift gaat over Bezitswoningbeheer als doel voor de PPR in het door haar voorgestane volkshuisvestingsbeleid. Dit onderdeel van het konsept-programma van de PPR heeft bij de publikatie daarvan vorig jaar binnen en buiten de partij nog al wat discussie veroorzaakt. Uit die discussie werd duidelijk dat er grote behoefte bestond aan een goede uitwerking van het idee en aan een duidelijk maken van de weg die bewandeld moet worden om tot bezitswoningbeheer te komen. Een viertal PPR-leden heeft op verzoek van de redactie van PPR-schriften de taak op zich

genomen een en ander nader uit te werken en dat heeft geresulteerd in dit schrift.

Het eerste hoofdstuk geeft de hoofdlijnen van het PPR-denken over wonen aan. Daarin staan drie begrippen centraal, nl. a. sociaal woonruimtebeleid, b. sociaal woonlastenbeleid en c. sociaal woonconsumentenbeleid. Deze drie onderdelen, die samen een integraal woonbeleid vormen, kunnen in de ogen van de auteurs het best verwezenlijkt worden binnen een systeem van bezitswoningbeheer.

Het tweede hoofdstuk gaat in op de ontwikkelingen binnen de eigendomsverhoudingen van woningen in Nederland.

In het derde hoofdstuk worden dan de voor- en nadelen van het systeem van huur en koop bekeken.

In hoofdstuk 4 wordt dan het bezitswoningbeheer besproken.

Het schrift eindigt met een literatuurlijst en een aantal vragen om verder over na te denken.

JAN DIRX, PETER LANKHORST, KOEN DE PATER, GERARD VAN WAKEREN: HARINGEN IN EEN TON, bezitswoningbeheer een nieuwe vorm van wonen; PPR-schriften nr. 5; 1981. Te bestellen door f 4,- over te maken op giro 2144633, bij verzending plus f 1,45 ten name st. studie bureau voor rad. pol. vern. Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel. 020 - 226018. PPR-schriften zijn een uitgave van de PPR-Studiestichting.

WAT ZEGT DE UITSLAG OVER DE KOERS VAN DE PARTIJ?

Veel gehoorde vraag na 26 mei: gaat het nu goed of slecht met de PPR? De redactie vroeg twee PPR-leden om een analyse. Waar zijn we populair? Waar niet?

Wat zegt de uitslag over de koers van de partij? Het optimisme van oud-fractievoorzitter Bas de Gaay Fortman tegenover het scepticisme van oud-vice-voorzitter Jaap de Jong.

BAS DE GAAY FORTMAN: DE PPR KOMT TERUG

Na de teleurstellende verkiezingen van 1977 werd wel gezegd: „De PPR is terug bij af.” Het bleek helaas niet waar te zijn. Met een stemmenpercentage van 1,7 waren we op penvlakkig gezien via de pieken van 1972 (4,8%) en 1974 (5,4%) weer terug in het dal van 1971 (1,8%). Maar het moest nog bewezen worden dat het vandaar opnieuw omhoog zou gaan. De verkiezingen van 1978 (staten en raden) en 1979 (Europees parlement) lieten zien dat de PPR niet was teruggevallen op een zogenaamde harde kern, maar zowel in percentage als in aantal kiezers voortdurend bleef zakken. Bij de Europese verkiezingen zijn we zelfs onder het kiezersaantal van 100.000 gekomen. Het grote succes van dit jaar is nu dat we echt terug zijn: 170.000 kiezers ofwel 30.000 meer dan in 1977.

Het echte dieptepunt lag ongeveer twee à drie maanden voor de verkiezingen: een verwachting van 1 à 2 kamerzetels. In de campagne hebben we daar zo'n 2 zetels bijverdiend. Meer kon niet omdat het dal van waaruit we moesten komen te diep lag. Dat is het grote verschil met 1972. Ook toen lagen we in de verwachtingen ver onder het uiteindelijk resultaat, maar de opiniepeilingen (2 à 3%) lieten wel winst zien nog voor de eigenlijke campagne was begonnen. Nu moest de trend tijdens de campagne worden ongeboog.

Hetzelfde gold voor de VVD die daardoor niet verder kwam dan alleen een sterke beperking van het voorspelde verlies.

HET DAL

Hoe moeten we nu dat dieptepunt verklaren waarin de PPR bij het begin van de campagne zat? De fractie deed toch goed en serieus werk en de radikale beweging was in Nederland geen zins dood. Voor typische PPR-punten als kernwapens en kernenergie was de belangstelling nog nooit zo groot geweest. Maar de partij die in tegenstelling tot D'66 nooit echt populair is geweest bij de beheerders van de media, was afgeschreven. Dat begon al meteen na de ongelukkige verkiezingen van 1977. Wat eerst een florierende regeringspartij was, werd onmiddellijk na de terugval van 7 naar 3 zetels een „splinter” genoemd en ingedeeld bij „klein links”.

Het is vooral D'66 dat daaraan hard heeft meegewerkt. Daarover wil ik nog een opmerking maken. Toen D'66 in 1974 0,9% van de stemmen behaalde, zat die partij nog steeds in het verbond van de progressieve drie. De fractievoorzitters Van Thijn, Terlouw en ikzelf vergaderden geregeld over onze parlementaire strategie, terwijl we wekelijks ook nog met de progressieve bewindslieden bijeen kwamen. Op al die bijeenkomsten werd D'66 door PvdA en PPR voortdurend serieus genomen. Trappen na werden er niet gegeven. Het is pijnlijk dan te moeten ervaren hoe Jan Terlouw, Brinkhorst en anderen nu de PPR behandelen als een te kleine groep die hun zaken alleen maar moeilijker kan maken.

Terug naar een verklaring van onze sinds '77 steeds verder verslechterende positie. De PSP en de CPN hadden toch ook te lijden onder de „splinter”- en klein linksbenadering. Toch waren die al enige tijd aan het bijtrekken in de peilingen. De reden

is dat zij beide een sterke protestrol kunnen vervullen. Protest tegen werkloosheid en inkomensbeperking leidt naar de CPN, terwijl de PSP het anti-defensie protest kanaliseert. De PPR moet het evenwel hebben van een weliswaar door idealen gedreven maar toch op concrete politieke maatregelen gerichte opstelling. Door haar verbanning naar de rand van het politieke gebeuren was zij juist daarin ongeloofwaardig. Het is de vicieuze cirkel van het klein zijn: Hoe kan een kleine partij nu een rol spelen in de politiek van de dag en hoe kan een partij die daarin geen rol speelt haar aanhang vergroten? Intussen was op een belangrijk punt wel al een basis gelegd voor versterking van onze elektorale positie. De PPR van 1977 wekte antipathie door de neiging machtsverhoudingen tussen grote partijen vast te willen leggen (het 10-6 besluit) en andere partijen al bij voorbaat uit te sluiten van samenwerking (een door de pers als „anti-CDA motie” betitelde beslissing). Maar de PPR van 1981 was wel weer sympathiek: een klein groepje moedige volhouders onder leiding van de doorzetster Ria Beckers. Maar dat een dergelijke sympathie op zichzelf nog niet voldoende is, kan blijken uit de verdere terugval van het DS'70 van Ruus Nijhof. Sympathie maar zonder aantrekkingskracht, dat was onze positie aan het begin van de campagne.

NIEUWE TREKKRACHT

De plaats van de partijen in een verkiezingscampagne kun je vergelijken met de polen van magneten die aantrekken dan wel afstoten. De campagne zelf zorgt voor de beweging. Een goede campagne bewerkstelligt dat veel mensen met de vraag of ze op de betreffende partij zullen stemmen indringend worden gekonfronteerd. Maar als die partij zelf in de publieke beeldvorming niet trekt maar zelfs eerder afstoot, dan haalt

zo'n campagne niet veel uit. Zo was het in 1977. De PPR voerde een prima campagne, maar de kiezers werden intussen wel afgestoten. Nu werkte een met groot enthousiasme gevoerde campagne wel. Hoe kwam dat?

De basis lag in de lijstverbinding PvdA-PPR. Daardoor werden we op ons zwakste punt – klein, splinter – gedekt. In de advertenties is daarop bijzonder goed ingespeeld. De dubbel tellende stem – tégen de kernwapens en vóór een progressief kabinet – was een vondst. Een handig gebruik van het feit van de lijstverbinding in die advertenties legde de basis voor geslaagde overredingspogingen van kiezer tot kiezer. De PPR kreeg trekkracht.

De PSP daarentegen merkte in de loop van de campagne dat mensen die eerder overwogen op die partij te stemmen weer gingen twijfelen. Al in 1972 gaf Bram van der Lek als commentaar op de verkiezingsuitslag dat de op regeringsinvloed gerichte opstelling van de PPR kennelijk bij de kiezers meer aanslaat dan de buitenspelpositie van de PSP. Dat geldt nog steeds. Alleen was het voor ons in 1981 erg moeilijk onze dekking op dit punt te krijgen en kwam die bovendien nogal laat.

Ook in onze verhouding tot de EVP had de lijstverbinding effect. Dat PPR en EVP door een bepaalde groep kiezers wel degelijk als alternatieven werden gezien, kan blijken uit de komst van plm. 250 mensen

naar een debat dat ik in Kampen met EVP'er Feddema voerde. Rechtstreeks verloren we nauwelijks aan deze partij, maar het staat wel vast dat een groot deel van de 45000 EVP-kiezers anders PPR had gestemd. De beleidspunten waarmee de EVP de verkiezingen inging waren immers exakt gelijk aan de onze.

DE KAMPAGNE

Ieder die aan de campagne heeft deelgenomen zal wel hebben gemerkt dat er de laatste dagen een sterke trekkracht van de PPR uitging. Dat het resultaat niet nog beter uitviel, had twee oorzaken. In de eerste plaats was de afstotende werking die van andere partijen uitging nog niet sterk genoeg. D'66 kreeg wel te maken met haar inhoudelijke zwakte, maar in de debatten van „de grote vier” (wat een vreselijke term!) kwam dat onvoldoende tot uitdrukking. Daardoor kon de twijfel die bij mensen die van plan waren D'66 te stemmen zich niet doorzetten. In de tweede plaats kwamen de verkiezingen voor ons veel te vroeg. Na de ombuiging van de trend nog een aantal weken zo'n fantastische campagne en we zouden weer boven de 5 zetels zijn gekomen.

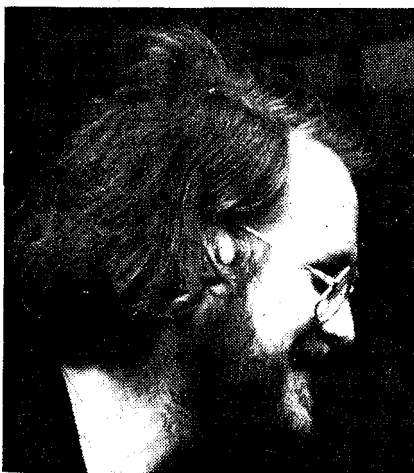
DOORGAAN

De konklusie van deze analyse is dat we op twee manieren moeten doorgaan. De campagne moet worden

voortgezet in de zin van mensen met hun neus blijven drukken op de PPR. Onze inhoudelijke punten moeten warm blijven. We zullen ervoor moeten zorgen dat kwesties als de kernwapens tijdens de formatie in discussie blijven. Daarnaast moet onze basis verder worden versterkt: een sterk terugkomende partij die naar invloed streeft en die door de Partij van de Arbeid niet langer genegeerd kan worden.

Met een verkiezingsuitslag van slechts 74 zetels voor CDA en VVD maar wel 80 voor heel rechts kan geen kabinet worden gevormd dat de rit zal uitzitten. We moeten daarom klaar blijven voor nieuwe kamerverkiezingen. Maar die worden vast nog wel voorafgegaan door de verkiezingen voor staten en raden in 1982. Daarop kunnen we ons richten. We hebben weer een goede verhouding met de kiezers gekregen die we moeten behouden en benutten. Er mogen geen nieuwe zwakke punten ontstaan door onnodige verdeeldheid of uitspraken in kwesties die in de politieke werkelijkheid geen rol spelen maar die wel kiezers kunnen weggagen. Dat geldt temeer nu de aandacht van de pers voor ons weer zal toenemen. De eensgezindheid van de campagne moeten we kunnen vasthouden. Een eensgezinde PPR die Ria Beckers steunt in haar politieke leiderschap heeft nu de kans weer terug te komen.

JAAP DE JONG: OPHOUDEN SCHIMMEN NA TE JAGEN

De uitslag was eerder verrechtsend dan middelpuntzoekend. Want de winst van D'66 kwam meer van links dan van rechts. Onduidelijk zijn nog de gevolgen voor de poli-

tieke opstelling van de PvdA, maar opwekkend ziet het er niet uit. Nog minder opwekkend moet de uitslag zijn voor die PPR'ers, die het laatste jaar, op alle mogelijke maar voor onmogelijk gehouden manieren, hebben geprobeerd de partijlijn te veranderen. Is er één strategische optie vernietigd dan is het hun gokken op oud-neo-konfessionele kiezers. Deze groep blijkt elektoraal niet te bestaan, gezien de uitslagen van PPR en EPV. Het is onbegrijpelijk dat men kon denken dat mensen, die het geloof als politieke organisatiebasis verlieten, aangesproken zouden worden door een politiek appèl op hun konfessionaliteit. Nog onbegrijpelijker blijft het risico dat deze PPR'ers hebben willen nemen voor de interne partijverhoudingen. Het sterkt mijn opvatting dat het hen meer ging om een politieke koersverandering dan om

een andere elektorale strategie. Bevangen door een machtssyndroom hebben zij uitzondering (7 zetels) en regel (2 à 4) omgekeerd. Bovendien ontkennen zij dat parlementaire macht een maatschappelijke basis niet kan ontberen. Hopelijk zal de PPR op het najaarscongres duidelijke uitspraken doen over (on-)mogelijkheden van verandering middels deelname aan het parlementaire systeem. Daarbij moet de zgn. „twee-handentheorie” overboord gezet worden, omdat deze een denktenstelling tussen binnen- en buitenparlementair werk in stand houdt. Het gaat om een andere wijze van politiek bedrijven, niet om een schepje van het één en een snuffje van het ander.

Natuurlijk heb ik als, nu bijna echt afgestudeerd, politikoloog, de beperkte bekende cijfers bestudeerd.

Waarbij ik me er van bewust ben dat elk gestoei met cijfers betrekkelijk is, en iedereen zoekt wat hij vindt. Mijn eerste indruk op de uitslagenavond, achteruitgang op het platteland – waar ik het meer konfessionele deel van de aanhang vermoed – werd niet ontkend. Maar tegenstrijdigheden zijn overheersender dan eenduidige tendenzen, zoals bijvoorbeeld blijkt uit de opsomming van gemeentes waar de verandering meer dan een half procent afweek van de gemiddelde groei. Onder de grotere groeiers (Almere, Amersfoort, De Bilt, Castricum, Driebergen, Geldrop, Goes, Hoensbroek, Nijmegen, Tiel, Utrecht, Veldhoen, Wageningen) vinden we meer grotere gemeenten; onder de grotere verliezers meer kleine gemeenten (Diemen, Gennep, Gorinchem, Landsmeer, Lelystad, Naaldwijk, Purmerend, Raalte, Roermond, Weert). Maar tegenover drie winnende studentesteden staat een verliezende. Terwijl er regionaal verlies is in de kop van Noord-Holland en in Limburg, de enige provincie met een nulgroei, behoren Castricum en Hoensbroek tot de grote winnaars. Tegenover Almere staat Lelystad, en dat kan toch niet alleen aan Michel van Hulten liggen. Nadere analyse van betere cijfers is nodig om konklusies te trekken voor het partijbeleid. Zorgen moet de PPR zich maken over de verdergaande teruggang in het hele Rijnmondgebied. Mijn konklusie blijft voorlopig dat de „konfessionele aanhang” verder is verminderd. Maar die aanhang werd altijd overschat. Onze partijgeschiedschrijver Van Ginniken noemt b.v. cijfers uit oktober 1968. Toen al bleek dat 54% van de leden voorheen partijpolitiek niet georganiseerd was en dat van de potentiële kiezers slechts 32% daarvoor op de KVP had gestemd, tegen respectievelijk 28, 10 en 8% op PvdA, D'66 en PSP. Uit het kiezersonderzoek van 1972 (de 7 zetels) bleek dat de aanhang als volgt was samengesteld: nieuwe kiezers 37, PPR'ers 17, PvdA 10, niet-stemmers 7, D'66 7 en KVP en ARP ieder slechts 5%. Het verlies ging in die steekproef geheel naar PvdA en PSP. Op basis van incomplete gegevens over de gemeenteraadsverkiezingen 1970 heb ik gekeken naar de samenwerking van PPR met andere partijen. Van de 83 keer dat de PPR deelnam, deed zij dat 45 keer alleen, 22 keer met de PSP, 7, 2 en 1 keer met respectievelijk PvdA, D'66 en een plaatselijke lijst en 6 keer met de PSP in een bredere samenwerking met PvdA en/of D'66. Met de kanttekening dat plaatselijke verhoudingen anders kunnen zijn

dan landelijke, blijkt heel duidelijk de voorkeur voor samenwerking met de PSP. In diezelfde periode konden menig PPR-kopstuk op kongressen horen verkondigen dat samenwerking met de PSP onmogelijk was.

„Om het plaatje compleet te maken” moet vermeld worden dat van de zgn. „linkse” aktiecentra slechts een minderheid met de PSP samenwerkte.

De PPR verkeert in een blijvende tegenspraak tussen haar presentatie en haar praktische politieke stellingname. Telkens opnieuw blijkt een grote afstand tussen de oorspronkelijk beeldbepalende figuren en de basis en aanhang van de partij. Steeds weer richtte de PPR zich op groepen kiezers die zij in haar programma en politiek beleid niet aansprak.

Uit genoemd kiezersonderzoek bleek verder dat PPR-kiezers zichzelf op de bekende een-dimensionale links-rechts-schaal links van de PvdA plaatsen, wat overeenkomt met hun positiebepaling op inhoudelijke punten. Daar ligt de potentiële PPR-aanhang, daar moet ze dan ook gezocht worden.

VERSCHEURD?

Van de PPR bestaat vaak het beeld van een in vleugels verdeelde partij, waarin een linkervleugel (links en rechts gebruik ik korthedshalve) steeds te hoop loopt tegen het partijbeleid, maar bij belangrijke beslissingen hoogstens kan rekenen op steun van éénderde van de kongressangers.

Dat beeld heb ik altijd geprobeerd te bestrijden. De PPR is juist een behoorlijk homogene partij, waarvan een grote meerderheid op een zelfde lijn ligt, waarvan bv. Ria Beckers, Wim de Boer en Paul van der Hijden vertegenwoordigers zijn. Dat lichaam wordt in beweging gehouden door twee vleugels, die ik kwantitatief ongeveer even sterk op 10 à 20% schat. In macht en invloed liggen er tussen beide echter grote kwalitatieve verschillen, wat het schijnbaar ongerijmde verklaart. Het standpunt van een lid van de politieke leidersgroep heeft niet alleen meer gewicht, het heeft als basis ook een reële machtspositie.

Het belangrijkste inhoudelijke verschil tussen de vleugels ligt in hun „strategische grondhoudingen”. In de één wordt vanuit het toekomstbeeld en tussendoelen terug geredeneerd naar de aktualiteit, terwijl de ander uit het nu naar voren denkt. Elke vooruitgang t.o.v. het bestaande wordt dan snel een stap naar een betere toekomst, wat voor de andere

(advertentie)

KREKT OER 'T WETTER

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeewerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1981:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

Toon uw solidariteit met de armsten in Latijns-Amerika voor de opbouw van:

*** vakbonden * koop-
operaties * boerenbon-
den * vrouwen-
organisaties * krot-
tenwijkorganisaties:**

**Zij verdienen uw
solidariteit!**

Giro 1918108

CLAT Nederland

Nieuwe gracht 47, Utrecht

benadering nog maar de vraag is. De grote groep PPR-leden is ontvanke-lijker voor de tweede benadering. Het pragmatisme van de PPR; de koudwatervrees voor ideologische discussies en elk „isme”; het itemgerichte; het kiezen van de mens als uitgangspunt: dat alles draagt bij aan een spontane consensus tussen grote massa en rechtervleugel. Maar die consensusvorming werkt vooral als het om actuele politiek-strategische problemen gaat. Bij louter inhoudelijke discussies volgt de partij haar

eigen intentie en kan de linkervleugel zichzelf onmiddellijk weer terugvinden in de besluitvorming. Wil die vleugel de ontwikkelingen beïnvloeden dan zal zij moeten beginnen begrip en waardering te hebben voor het meerderheidsstandpunt. Men wint geen mensen door ze tot „rechts” te bestempelen. Men moet steeds blijven argumenteren. Dat is de kracht én de zwakte van elke linkse oppositie, in welk verband dan ook; meer dan haar tegenstrevers is zij aangewezen op inhoudelijke argumentatie.

Helaas heeft ook het „revolutionaire” ongeduld van sommige opposanten de kansen op werkelijke discussie verkleind.

Maar de grootste belemmering voor een zakelijke discussie is dat steeds weer meningsverschillen getrokken worden in de volstrekt valse en niet ter zake doende tegenstelling: wel of geen gelovige achtergrond.

Dat is een typische discussietruuk van de oude konfessionele partijen, waarbij elk meningsverschil wordt vermaakt tot een keuze tussen het „goede” en het „kwade”. De PPR zou niet mogen aksepteren dat mensen zo voor hun standpunt de goedkeuring van het hogere klaimen. Ik ben noch teleurgesteld, noch gefrustreerd door mijn politieke activiteiten in de PPR, maar hier kan ik nog steeds „des duivels” van worden.

SOCIAAL-DEMOKRATIE

Verandering langs parlementaire weg is ondenkbaar zonder de PvdA als grootste vertegenwoordiger van de sociaal-democratie (dit begrip gebruik ik meer beschrijvend dan waardierend). Vanuit die konstatering moet de PPR denken en zichzelf gaan zien als behorend tot de linkervleugel van de sociaal-democratie, waarbij de vraag van een eigen partijpolitieke organisatie er één van opportuniteit zou moeten zijn. Subjektieve beoordelingsmomenten zijn daarbij niet uit te sluiten, omdat een gezamenlijk gedragen geschiedenis niet makkelijk weggegooid wordt en politiek bedrijven binnen de PPR door de bank genomen prettig is. Juist mijn twijfel of de PPR nog wel zou toekomen aan die rol bepaalde mijn standpunt het laatste half jaar.

Er zijn twee middelen om invloed te hebben op de PvdA. De macht van het eigen getal en de elektorale dreiging daaruit én de deelname aan en het opstarten van politiek-inhoudelijke discussies. Dat laatste gebeurt veel te weinig of uit een dermate eigen standpunt dat niet doorgedron-

gen wordt tot de discussie. Wil men gehoord worden dan moet de stand van discussie als uitgangspunt gekozen worden.

De slechts denkbare wijze om ingang te vinden bij de PvdA is het boos of verdrietig reageren als de PPR weer eens onheus behandeld is. Het lijkt een tegenspraak, maar slechts een zelfstandige en zelfbewuste politiek verkrijgt invloed op de PvdA.

De kansen daarop zijn vergroot door het belangrijke politieke feit van een opmerkelijke sfeerverbetering tussen de leden van de drie kleine linkse partijen. De advertentie, die ik mee ondertekende, blonk niet uit in politieke analyse en formulering, maar was als politiek feit belangrijk genoeg om een aantal bezwaren in te slikken.

Mijn twijfel over de beste plaats om politiek te bedrijven is er niet kleiner door geworden.

Bovendien zie ik in de uitslag een groei naar een gedeeld elektorat; zo lijkt de CPN een verder deel van haar arbeidsaanhang verloren te hebben. Omdat politiek gebaseerd moet worden op concrete feiten i.p.v. op het drijfzand van hoop en verlangen, moet als eerste opdracht de gezamenlijkheid van klein links verder uitgebouwd worden.

Vooralsnog valt daarbij te denken aan een gezamenlijke deelname aan Europese en Gemeenteraadsverkiezingen op gezamenlijke lijsten of gezamenlijke politieke programma's.

Het mocht niet onverwacht zijn dat mijn reactie op de verkiezingsuitslag teruggreep op eerdere discussies en meningsverschillen binnen de partij.

Ik heb geprobeerd duidelijk te maken dat de PPR voor belangrijke keuzes staat, waarbij het ontkennen van dat keuzemoment ook een keuze is. Ik heb aangegeven welke richting ik dan zou kiezen. Maar het is niet aan mij om te kiezen, de partij zal moeten kiezen.

Het zou goed zijn als de basis van de partij in de aktiecentra de noodzakelijke discussie oppakte i.p.v. te wachten op voorstellen van de centrale leiding.

Uitgebreide en gedetailleerde informatie over de verkiezingsuitslagen voor de PPR (voorkeurstemmen, kandidaten, stemmen per plaats, etc.) is te verkrijgen op het partijburo: 020 - 227342, vragen naar Hans Verstraaten.

NIEUWS UIT DE

aktie

CENTRA

DRUGNOTA

PPR-JONGEREN HENGLO

De PPR-Jongeren te Hengelo, drie maanden geleden opgericht, hebben een nota geproduceerd over de drugsproblematiek in hun stad. In deze nota wordt een aantal voorstellen gedaan waarvan de aardigste de instelling is van een zgn. stadsdealer.

Een staddealer zou er, volgens de PPR-Jongeren, voor kunnen zorgen dat de handel wordt gereguleerd. Daardoor kunnen drugs van goede kwaliteit tegen de laagste prijzen worden aangeboden en de commerciële handel in (hard) drugs kan worden vernietigd. Die handel is volgens de schrijvers van de nota het ergste kwaad en dit is één van de methodes om het tegen te gaan.

Een andere aanbeveling van de Hengelse PPR-Jongeren is betere voorlichting op scholen en vormingscentra. Verder komt het opzetten van een drugswinkel ter sprake. De nota, die „Drugs In Hengelo” heet, is aangeboden aan justitie, politie en het gemeentebestuur. De nota is te bestellen bij Marjan v. d. Berg, Händelstraat 77-II, 7557 TS Hengelo.

PPR-ARNHEM OVER RECYCLING VAN AFVAL

Eind vorig jaar maakte antiekhandelaar Stephan Triest aan het gemeentebestuur van Arnhem kenbaar brood te zien in het ophalen van schillen. Hij bood zijn diensten hiervoor aan, evenals het gebruik van zijn paard en kar. Het was geen alledaags verzoek, en Triest haalde er dan ook Sonja's Goed Nieuws Show en plaatselijke en landelijke kranten mee. En daarmee kwam ook het idee in de publiciteit. Stephan Triest is inmiddels schillenboer, tot de PPR toegetreten en de PPR-Arnhem heeft nu een nota gepubliceerd waarin het werk nader wordt toegelicht. In de nota wordt verteld hoe een schillenboer een rol van belang kan spelen in het afvalprobleem en hoe zodoende het recy-

clingingproces een eind in de goede richting kan worden geholpen. De schillenboer heet nu kringloopman, want hij haalt meer afval dan schillen op, en het is dus een vlag die de lading beter dekt.

Het is een vrij uitvoerige publicatie geworden waarin de afvalsorens van zo'n grote stad als Arnhem wordt geschetst en wordt aangetoond dat je ook op een kleinschalige wijze het probleem te lijf kunt gaan. Het actiecentrum deed eerder een energienota (1979) en een glasrecyclingnota (1980) het licht zien.

„De Kringloopman” kan worden aangeschaft door zes gulden te storten op gironummer 525661, t.n.v. H. Boesenkool Arnhem. Op het adres Bakenbergseweg 51 te Arnhem is de nota voor vier gulden af te halen.

INFORMATIEMAP FRAKTIE

Ten behoeve van wie namens de PPR in forumdiskussies moeten optreden is een informatiemap samengesteld met een overzicht van een aantal belangrijke beleidsdebatten in de Tweede Kamer, een aantal onderwerpen waarmee de PPR-Tweede Kamerfractie zich de afgelopen jaren intensief heeft beziggehouden en een vergelijking van de diverse verkiezingsprogramma's. De map is, natuurlijk, niet volledig. Zij geeft wel een inzicht in de hoofdlijnen van het beleid. Aan bod komen onder andere inkomensbeleid, kernbepauning, volkshuisvesting, olie-embargo Zuid-Afrika, emancipatie en demokratisering van ondernemingsraden.

De map is te verkrijgen bij de afdeling publiciteit van de partij. Een telefoon-tje of briefje naar het partijburo is voldoende.

STICHTING AARDE MET KAMPAGNE OVER KERNENERGIE

Sinds het begin van de jaren zeventig heeft de Stichting Aarde al diverse publiciteitskampagnes gelanceerd. De laatste campagne gaat deze zomer van start en richt zich geheel op de gevaren van kernenergie. „Kernenergie, de feiten die u moet kennen” is de titel waarin wordt getracht mensen goede, heldere informatie te verschaffen.

Aanleiding tot deze actie is het feit dat in de kernenergie-diskussie onderwerpen als geweld en parlementaire democratie de kennis wat hebben ondergesneeuwd. Daarbij is de campagne een reactie op het plan van de werkgevers om miljoenen te steken in informatie ten gunste van kernenergie

**internationale
flikkers- &
potten-week**

20-27 juni 81

ROZE FRONT GIRO 4950280 / 12,-

DAT GAAT MAAR DEN BOSCH TOE ...

om zo het grote publiek aan hun zijde te krijgen. De Stichting Aarde heeft – jammer genoeg – geen miljoenen, maar deze manier van werken kan toch een aardig tegenwicht vormen. In deze campagne wordt ondermeer een folder uitgegeven met uitgebreide antwoorden op twintig veelgestelde vragen over kernenergie. De informatiekampagne is gebaseerd op een doorgeefstelsel. Wie het eens is met de tekst en het van belang acht dat deze verder wordt verspreid, bestelt per giro een pakket affiches en folders naar zijn of haar keuze. Zo zal – als het goed is – de actie vanzelf uitwaaiëren over het hele land. Het is dus geen centraal geregeld geheel; de mensen bepalen zelf de activiteit.

Er kunnen diverse pakketten informatie worden besteld. Een pakket van tien gulden bijvoorbeeld, waarin drie affiches en tien folders. Of een van vijftig gulden, waarin 240 folders. Inlichtingen over deze actie bij het persadres van de Stichting Aarde, Oudegracht 58bis, 3511 AS Utrecht. Telefoon: 030 - 31 46 51 of 02993 - 7 20 39. Het is wellicht een ekstra aanmoediging te weten dat enkele PPR-leden bij de publiciteitscampagne zijn betrokken.

VAN HET AKTIEFRONT ...

...dat deze maand in Almelo ligt, wgens de Ultracentrifugefabriek Nederland. De UCN dus. In het brandpunt van de belangstelling, omdat **begin juni een deel van de in 1978 ook door ons zo zwaar bestreden uitbreiding feestelijk wordt geopend. Niet zo feestelijk dus voor de anti-kernenergiebeweging die juist gegroeid is in het verzet tegen deze uitbreiding, een belangrijke internationale schakel in**

Donderdag 25 juni vertrekt in het kader van de Rose Week van het Vredespaleis te Den Haag een demonstratie gericht tegen de schending van rechten van homoseksuelen. De demonstratie trekt langs de ambassades van ondermeer Rusland, Cuba, Canada, Griekenland en de Verenigde Staten – landen kortom waar het afgelopen jaar homo's het extra moeilijk hadden. Dit in het kader van de internationale Flikker- en Pottensolidariteit.

De Haagse demonstratie eindigt in Het Paard Van Troje, waar een manifestatie plaatsvindt. Twee dagen later, op zaterdag 27 juni, is er in Den Bosch een grote landelijke manifestatie van flikkers en potten. Vanaf vier punten in de stad zullen groepen demonstranten naar het centrum trekken. Inlichtingen over de demonstratie in Den Bosch bij het ROZE FRONT, infotelefoon 073/133920.

de kernenergiecyclus.

Een aantal basisgroepen uit Noord- en Oost-Nederland heeft dan ook besloten tot blokkade- en prikacties tegen de UCN en toeleveringsbedrijven. Hét PPR-Partijbestuur roept op de acties daadwerkelijk te steunen. Natuurlijk op basis van geweldloosheid. Vanaf 14 juni wordt een tentenkamp opgebouwd. In een grote, alternatieve „feest”tent zal op gezonde wijze voor de inwendige mens worden gezorgd. Geen patat ditmaal. De acties zullen de gehele week, volgend op de 14e, duren.

Inlichtingen bij Landelijk Overleg UC, Postbus 850, Deventer, 05700 - 16404.

Verzet tegen Apartheid in beeld

Onlangs verscheen „Portrait of a People” van Eli Weinberg, een verzameling van tweehonderd foto's over het verzet van de zwarten in Zuid-Afrika. Weinberg heeft van 1929 tot 1976, toen hij gedwongen werd zijn land te ontvluchten, als professioneel fotograaf, vakbondsaktivist en sympathisant van de bevrijdingsbeweging als weinig anderen op foto kunnen vastleggen. In de korte begeleidende teksten in het boek geeft hij de noodzakelijke informatie over de kernpunten van het apartheidssysteem en de verzetskampagne van het Afrikaans Nationaal Kongres en haar bondgenoten.

„Portrait of a People” is een paperback-uitgave, telt 200 pagina's en kost 27,50. Het is te verkrijgen bij de grotere boekhandels of door overmaking van 33 gulden (inclusief verpakings- en verzendkosten) op gironr. 580900 t.n.v. AABN, Amsterdam, onder vermelding van: „Portrait of a People”.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

14 AUGUSTUS 1981, NUMMER 176

WELKE KANT MOETEN WE OP?

PPR EN BUITENPARLEMENTAIRE WEGEN

aktie VOER

Ongelukken met kernenergie

Onlangs stond er een bericht in de krant dat „Harrisburg-onderzoekers” spoorloos verdwenen zijn. Het gaat om het echtpaar Thompson dat een onderzoek instelde naar de berichtgeving over het ongeluk met de atoomcentrale. Een broer van mevrouw Thompson is inmiddels bij een auto-ongeluk om het leven gekomen. Een vriend en medeonderzoeker is bedreigd. Volgens de FBI zijn er geen aanwijzingen voor een misdaad en men weigert elk onderzoek. Herman Damveld, schrijver van het boekje ONGELUKKEN MET KERNENERGIE, leeft nog (hopen we). Het Landelijk Energie Komitee brengt dit boekje uit als bijdrage aan de strijd tegen kernenergie. Het rekent af met de bewuste misleiding van het publiek door de autoriteiten. Op een zakelijke manier worden

van een aantal landen lange reeksen grotere en kleinere ongelukken uit de doofpot gehaald. Het boekje kan worden besteld bij LEK, Weteringsplantsoen 9, 1017 ZD Amsterdam, 020/221369. De prijs is f 8,75 plus f 2,75 portokosten; bij afname van zes exemplaren of meer is de postzegel voor rekening van het LEK en wordt de prijs 7 gulden per exemplaar.

Energiekrant Dodewaard

Een dezer dagen verschijnt een nieuwe energiekrant, uitgegeven door het landelijke overlegorgaan Dodewaard Gaat Dicht. Hierin aandacht voor de akties die in de vredesweek (begin september) plaatsvinden rond Dodewaard en „de Arnhemse instellingen.” Diverse organisaties komen in deze krant aan het woord. De reden van de akties wordt uiteengezet en de koppelingen kernenergie/kernwapens en kernenergie/Derde Wereld worden toegelicht; de stand van zaken rond de aktie Geen-Kernenergie-Nou-Door-Giroblauw komt eveneens aan de orde. Verder artikelen over chemisch en radio-aktief afval, de BMD en de democratie (geschiedenis van

de besluitvorming), mensen tegen kernenergie (wat zijn dat voor mensen), en energiebeleid en democratisering.

De krant wordt binnenkort naar de aktiecentra gestuurd en kan met een briefkaart worden besteld bij Jan van den Broek, Roerdompstraat 7, 1531 XE Wormer – ook meerdere exemplaren kunnen op dit adres worden besteld. De prijs is 25 cent per stuk, exclusief verzendkosten. De aktieweek wordt op 26 september a.s. afgesloten met een manifestatie in Arnhem, waartoe elk PPR-lid bij deze door het partijbestuur wordt opgeroepen mee te doen. Die dag om 14 uur verzamelen op het Centraal Station van Arnhem.

Politieke spraakverwarring

Door informatie, formatie en komende begrotingsbehandelingen is de Binnenhofse spraakverwarring weer groot geworden. Politici vertellen nog steeds meer dan ze te zeggen hebben en ze maken nog altijd gebruik van hun jargon, dat noch leuk noch Nederlands is. Het boekje Politieke spraakontwarring kan deze

maanden goed als tolk dienen. In het boekje worden ruim 130 begrippen uit de politieke wereld heel eenvoudig – vaak iets té eenvoudig – verklaard. Het is voor f 2,25 te bestellen op giro 551599 t.n.v. Stichting IVO/AO-reeks, Lelystad. Onder vermelding van: AO 1874.

Rapport over Turkse Koerden

Daar de Turkse censuur bijna perfect werkt, is over de situatie van de Koerden in Turkije weinig bekend. Het Koerdistan Komitee heeft dit tekort aan informatie trachten goed te maken met een rapport over hun toestand. In dit rapport zijn o.a. verslagen verwerkt van in Nederland werkende Koerden die niet lang geleden Turkije hebben bezocht, gedeeltes uit brieven, en er is gebruik gemaakt van de kleine, spraakzame berichten uit de Turkse kranten over de niet te beste toestand van de Koerden. Het rapport is te bestellen bij Het Koerdistan Komitee, Postbus 5876, 1007 AW Amsterdam.

REDAKTIE UITGEBREID

De redactie van de PPR-Aktiekrant is uitgebreid met, voorlopig, vijf medewerkers. Het zijn Remkes de Graaf, Wim Huzen, Anita Keuning, Jan Norp en Margreet van Straaten. Incidenteel zullen zij artikelen schrijven; het is de

PPR AKTIEKRANT

uitgave Stichting Radikalenkrant **redactie** Ruud E. de Vringer Louis Vuurboom **redaktieraad** Werkgroep Publiciteit PPR **politiek redakteur** Hans Verstraeten **redactie** Remkes de Graaf Wim Huzen Anita Keuning Jan Norp Margreet van Straaten **coördinatie/vormgeving** Walter van Opzeeland Menne Vellinga **productie** Brouwer Offset b.v. Utrecht/Delft **redactieadres** Singel 277/1012 WG Amsterdam tel. 020-227342-247570 **kopij** naar redactieadres uitsluitend getypt met redelijke marge en interlinie blad aan één kant gebruikt **abonnementen** f 22,- per jaar Buro PPR Singel 277 Amsterdam **contributiebetalingen** Penningmeester PPR giro 1575600 te Amsterdam **advertenties** overdag Partijburo PPR 's avonds Ruud E. de Vringer tel. 010-713660 **basis-layout** Joep Paulussen

bedoeling dat zij vooral meehelpen het gezicht van het blad de komende tijd te veranderen.

De PPR-Jongeren gaan ook meewerken aan de PPR-Aktiekrant. Vanaf dit najaar gaan zij om de vier nummers vier pagina's vullen met verhalen die, uiteraard, betrekking hebben op jongeren, zonder dat het klubnieuws wordt.

Een andere verandering is de kolom van Ria Beckers of Herman Verbeek op pagina drie. Met ingang van dit nummer staat de kolom op pagina elf. Verder zult u in het vervolg de agenda moeten missen daar deze toch maar van geringe aktualiteit kan zijn wegens het productieproces van dit blad. En de andere veranderingen zult u de komende nummers wel zien.

Foto omslag: **Cor Schuilwerve**; overige foto's: **Jan Beerling** (pag. 17), **fonon den haan** (pag. 24), **Dick van der Horst** (pag. 7), **Pierson mót blieve** (uitg. De Haktol) (pag. 14), **Nico Naeff** (pag. 11), **Hans van der Wiik** (pag. 9).

(advertentie)

ELCKERLYC

Groepen- en meditatiecentrum **ELCKERLYCK** ligt in een prachtige landelijke omgeving vlakbij uitgestrekte bossen.

De boerderij heeft een gezellige huiskamer met open haard, eigen keuken met uitrusting, grote groepsruimte en enkele slaapruintes (27 bedden). Bovendien kan de leefgemeenschap zorgen voor vegetarische maaltijden (natuurvoeding).

Informatie(folder):
Heide 38
Asenray-Roermond
04750-21319.

Het volgende verhaal dient als uitgangspunt voor het najaarskongres en is gemaakt door het partijbestuur. In dit verhaal

wordt getracht aan te geven hoe de PPR binnen en buiten het parlement stelling kan nemen. Het is geen eenvoudige stof en

we houden het niet kort. Maar het vormt wel de essentie voor de PPR in de komende jaren.

PARTIJBESTUUR PPR

Wordt de parlementaire democratie om zeep geholpen? Je zou het soms denken als je de discussies van de laatste tijd hoort. Een paar duizend mensen brengen een weekend in kou en regen langs de Waal door als protest tegen een kerncentrale, en krijgen het verwijt toegeslingerd dat ze de rechtsstaat bedreigen. Mensen voegen leegstaande panden weer aan het woningbestand toe zonder dat er 'n notariële akte aan te pas komt, en, hup, weer hetzelfde verwijt. Het mag niet. Het is gevaarlijk.

Natuurlijk zijn dergelijke discussies een versimpeling van wat er werkelijk aan de hand is. Helaas spelen ze zich wel voor een belangrijk deel op dit nivo af. In dit verhaal wordt getracht te analyseren welke processen er momenteel optreden in en buiten het parlement. En wat er met dat parlement aan de hand is.

Er wordt in dit verhaal ook gesproken over de verhouding parlementair/buitenparlementair in de huidige maatschappelijke situatie. Dat betekent dat er, voor

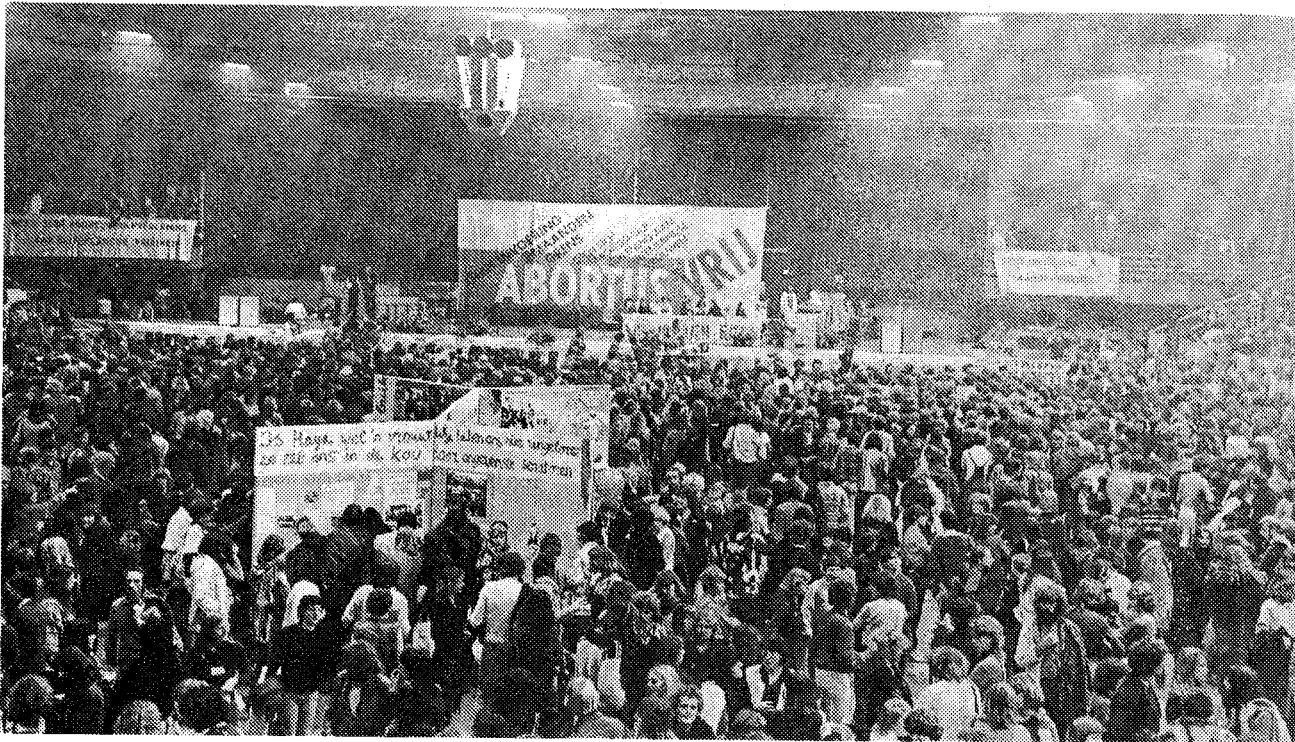
wat betreft de formele kant van het begrip democratie, alleen aandacht is voor een systeem van vertegenwoordiging. De mensen kiezen afgevaardigden die de beslissingen voor hen nemen. We hebben het dus over wat we gewoonlijk parlementaire democratie noemen.

Onmacht

De PPR heeft er zich altijd op beroepen een politieke partij te zijn die niet alleen in parlementaire organen meedoet, maar ook daarbuiten. Dat was allemaal best zolang buitenparlementaire acties zich richtten op parlementaire besluitvorming en aktievoerders zich bij voorbaat neerlegden bij de oplossingen van dat systeem. En zolang de akties maar waren gericht op ver-van-je-bed-zaken – Chili en Vietnam bijvoorbeeld – was er ook geen vuiltje aan de lucht. Maar nu de akties van karakter veranderen, is ook de positie van de PPR in de buitenparlementaire aktie punt van discussie geworden.

Een handtekeningenaktie, een demonstratie, ludieke activiteiten – dat geeft allemaal niks. Een blokkade van een kerncentrale, het verdedigen van gekraakte panden – dat roept vragen, zo niet regelrechte afkeuring op. Wat moeten we met die situatie? Eerst maar eens kijken naar de manier waarop het parlement heden ten dage funktioneert.

DE TWEE-HANDENTHEORIE IS NIET VEROUDERD;

De gangbare opvatting is dat onze gekozen parlementariërs *het algemeen belang* dienen, en de beslissingen die zij nemen komen aan dat algemeen belang ten goede. Vraag is of zo'n idee geen fictie is. Het algemeen belang is namelijk een even mooi als leeg begrip. Het bestaat gewoon niet. Van besluiten die ten gunste komen van de maatschappelijke orde hoor je vaak dat ze dat algemeen belang dienen, maar dat is jezelf voor de gek houden. Waar dat meestal op neerkomt is dat ze de heersende groepen in de samenleving dienen – die groepen die de middelen hebben om te bepalen hoe de maatschappij eruit ziet.

De maatschappij is echter nog altijd een bolwerk van tegenstellingen en er is geen mogelijkheid om al die verschillende belangen onder een grote noemer te vangen. Op Het Binnenhof denkt men soms dat het wél kan. Daar wordt dan het opkomen van met name de belangen voor de heersende groepen betiteld als strijden voor algemeen belang. Dat gaat heel makkelijk. Onder het motto van redelijkheid en het beste met iedereen voor hebben.

De wens om maatschappelijke veranderingen roept vaak weerstanden op en legt – als het goed is – belangtegenstellingen bloot. Een doorzetten van de wens om veranderingen zorgt voor botsingen tussen de verschillende belangen; die botsingen voltrekken zich op allerlei nivo's en plaatsen in de samenleving. Een verandering kan gestalte krijgen in het vinden van 'n oplossing in een konflikt tussen belangen. Dat kan gebeuren zonder dat het parlementaire stelsel zich ermee bemoeit. Het kan echter ook zo zijn, dat er wél behoefte is aan een wettelijk kader voor gemaakte af-

spraken. Dan zal er op parlementair nivo een en ander moeten worden vastgesteld.

Dat is één manier waarop het werkt. Vaak is het ook zo dat er tussen de diverse belangen geen rechtstreekse oplossing wordt gevonden. Dan wordt het konflikt verplaatst naar het parlementair nivo, en daar wordt een uitspraak gedaan die bindend is. Die uitspraak is volledig afhankelijk van de macht die de verschillende belangen kunnen ontwikkelen in de fase van beleidsvoorbereiding die aan zo'n parlementair besluit vooraf gaat. Wie in die beleidsvoorbereiding veel invloed heeft, heeft dus ook verrekend veel te vertellen wat parlementaire uitspraken betreft.

Waar het op neerkomt is dat in beide genoemde situaties het parlement *niet* de voorhoede vormt in het proces van maatschappelijke verandering. Het parlement speelt slechts in op processen en holt vaak achter zaken aan. Het parlement is niks anders dan een sluitstuk van maatschappelijke besluitvorming.

De beleidsvoorbereiding speelt een rol van groot belang in het proces van politieke besluitvorming. Juist in die fase wordt er vaak een principiële keuze gemaakt tussen de belangen, en aan de parlementaire organen wordt uiteindelijk slechts één voorstel aangeboden. De sterkste, heersende belangengroepen hebben de meeste invloed op dit proces. Hiervoor is een aantal redenen:

1. De staat is de handhaver van de bestaande orde. Dat komt ten voordele van die heersende groepen.
2. De meest verbreide ideologie is die van de heersende groepen. Een duidelijk voorbeeld hiervan is het denken

over de gewenste economische ontwikkelingen. Zowat alle ekonomen – of ze nou links of rechts zijn – redeneren vanuit de faktor kapitaal. Ze zijn altijd druk bezig over economische groei, over meer winst, over meer investeringen. Het centraal stellen van de faktor *arbeid* komt zelden voor.

3. De machtigste groepen hebben direkte en indirecte verbandingen met het overheidsapparaat. Juist omdat de zwakke groepen nauwelijks kanalen hebben om in de beleidsvoorbereidende fase invloed uit te oefenen, rest hun weinig anders dan in de laatste fase in te springen: de openbare fase. En dat betekent via aktie het parlement trachten te beïnvloeden. Andere middelen hebben ze niet.

Welke machten spelen naast het parlement een rol van belang? Naast het parlement (en parlement is hier: Binnenhof, gemeenteraad, e.d.) zijn er veel machtscentra die geheel zelfstandig besluiten kunnen nemen. Denk in de eerste plaats aan de werkgevers. Die beslissen waar, wat, wanneer en hoeveel er ergens wordt geïnvesteerd. Denk aan de macht van de multinationals, de grote kapitaalverschaffers, en de grote nationale bedrijven. Die macht is in staat landen volledig van zich afhankelijk te maken. Een beetje multinational kan met een pennestreek duizenden arbeidsplaatsen vernietigen of door gesjoemel met kapitaal de rente- en inflatiepercentages beïnvloeden.

Er zijn echter vele andere, kleinere, machtscentra waarop niet of nauwelijks invloed valt uit te oefenen. Denk aan besturen van stichtingen in het onderwijs, gezondheidszorg, beroepsorganisaties, kerken, de reclamewereld, de

is het noodzaak om samen met die groepen te werken aan alternatieven. Dat werken moet met name in de buitenparlementaire aktie gebeuren.

Wat betreft die buitenparlementaire aktie. Het is in deze tijd bijna vanzelfsprekend dat je op een aantal terreinen die akties een internationaal karakter geeft, dus samenwerking zoekt met bewegingen buiten onze grenzen. Dit te meer omdat ook de machtscentra voor een gedeelte internationaal zijn georganiseerd. Denk dan niet alleen aan de multinationale ondernemingen, maar ook aan organisaties als de NAVO, OPEC, IMF, EG.

Deze gemaakte analyse roept de vraag op hoe vertegenwoordigers van de PPR op het parlementaire nivo moeten werken. Wat kunnen ze doen? Zich volledig aanpassen aan de spelregels met bijbehorende pikorde? Dat spel wordt immers bepaald door de machtigste groepen in de politiek die de beste kaarten in handen hebben. En dat zorgt ervoor dat je als minderheid wordt ingepakt.

Maar toch kun en moet je als PPR op dat nivo werken. Want juist omdat de PPR aardig wat kanttekeningen plaatst bij het functioneren van de parlementaire politiek is het nodig dat de daar aanwezige PPR-vertegenwoordigers dat laten horen. Het klinkt vreemd, maar eigenlijk zouden ze binnen het parlementaire systeem een soort buitenparlementaire rol moeten vervullen. Bijvoorbeeld door een spreekbuis te zijn voor bewegingen die door ons worden gesteund. Door vanuit je positie van vertegenwoordiger de mensen op te roepen in aktie te komen tegen onrechtvaardige toestanden. Door je niet neer te leggen bij procedures die de machtigen, in de kaart spelen. Zo kan de PPR ook op parlementair-poli-

De PPR zal akties, waarvan zij het doel kan omschrijven, in principe ondersteunen; of dit ook werkelijk wordt gedaan hangt af van de middelen die gaan worden gehanteerd en van de wijze waarop de akties gaan worden gevoerd

autolobby Blij Dat Ik Rij, de energielobby, de ambtenaar achter z'n loket. De zwakken zijn bijna altijd de dupe van deze machten. En de zwakken kunnen geen enkele invloed uitoefenen op deze machten.

Verandering

Wie genoemde machtscentra wil beïnvloeden moet dit doen *naast* de parlementaire weg: via mobilisatie van de publieke opinie. Dus door middel van aktie. Een echte democratisering van de samenleving betekent dan ook niet alleen een verdere demokratisering van de parlementaire politiek. Het betekent vooral een laten verdwijnen of demokratiseren van de andere zelfstandig beslissende machtscentra in de samenleving.

De parlementaire democratie is voor de PPR een middel om te komen tot afspraken en beleid. De PPR kiest voor dit middel. De PPR wil het verder uitbouwen en versterken. De PPR beseft echter dat de parl. democratie ten gevolge van de bestaande verhoudingen sterk begrensd is in de mogelijkheden om er gewenste veranderingen mee te bewerkstelligen. Juist de bestaande verhoudingen wil de PPR drastisch wijzigen. Ten gunste van de zwakke groepen. Of beter: ten gunste van de zwakgehouden groepen, de mensen die het minst invloed kunnen uitoefenen op besluitvorming, waar dan ook.

Om dit te bereiken is werken binnen de parlementaire organen niet voldoende – want échte veranderingen komen pas tot stand als ze worden gedragen door grote groepen mensen. Wil je deze groepen mensen bereiken, dan moet je ze overtuigen van het nut van bepaalde veranderingen. En dan

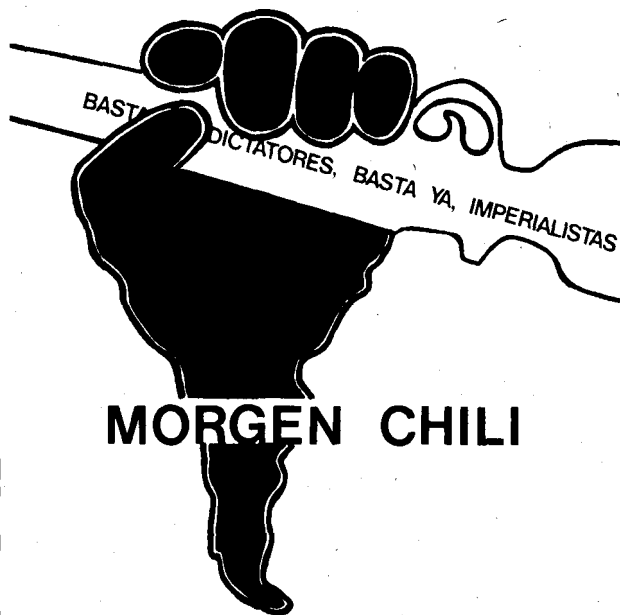
**internationale
flikkers- &
potten-week**

DAT GAAT NAAR DEN BOSCH TOE ...

ROZE FRONT GIRO 4950280 /12-7

20-27 juni 81

NU NICARAGUA

VRIJHEID VOOR DE VOLKEREN VAN LATIJNS-AMERIKA

tiek nivo zinvol bezig zijn.
Dát kunnen effectieve methodes zijn.

De PPR vindt het dus noodzaak om met grote groepen goeie akties tot stand te brengen. Maar er is meer. Zelfs in een situatie waarin de maatschappelijke verhoudingen in de door de PPR gewenste zin zijn veranderd, blijft aktie buiten het parlement broodnodig. Je moet er immers steeds voor zorgen dat geen nieuwe niet te controleren machtscentra van de grond komen. En mensen moeten betrokken blijven bij de veranderingen in de samenleving. Buitenparlementaire aktie is een eeuwig onderdeel van de PPR-visie op een werkelijk goed funktionerende democratie.

De Aktie

Tot voor kort twijfelden weinigen aan het feit dat het parlement als het erop aankomt de beslissende stem heeft. Je mocht best proberen om binnen zekere grenzen beslissingen te beïnvloeden, maar had het parlement eenmaal een keuze gemaakt dan was het de bedoeling dat je je erbij neerlegde. In die houding is een kentering gekomen. De burger is zich meer en meer gaan bemoeien met het bestuur. 't Is niet langer zo dat mensen besluiten die hen raken klakkeloos overlaten aan gekozen bestuurders. Ze willen er direkt bij betrokken zijn, meedoen, meepraten. Dat is mogelijk via de bekende wegen: open brieven, inspraakprocedures, hoorzittingen, een kort geding, bezwaarschriften, demonstraties. Veel groepen die dit doen merken echter dat aan hun bezwaren erg vaak nauwelijks of niet tegemoet wordt gekomen. Al hun moeite om de aandacht op te eisen lijkt dan tevergeefs.

Om die aandacht dan wel te krijgen kiest men andere wegen. Gebouwen worden bezet, straten geblokkeerd, of aktievoerders plaatsen hun lichaam in de strijd. Bovendien richten akties zich lang niet meer altijd op de overheid alleen. De strijd gaat vooral tegen andere machtscentra, tegen spekulantanten bijvoorbeeld. En dan merken aktievoerders ook dat „de sterke arm van de neutrale overheid” tussen beide komt. Meestal ten gunste van de machtigste groep. De eigen speelruimte van de overheid om aan bepaalde wensen tegemoet te komen en een rol van scheidsrechter te spelen in conflicten wordt kleiner in deze tijd van toenemende spanningen en scherpere belangentegenstellingen. Oorzaken hiervoor liggen op het politieke en ideologische terrein (bijv.: het onvermogen van de sociaal-demokratie om een gedurfd perspectief te bieden), en op het economische vlak (de financiële speelruimte wordt almaar kleiner, de koek is op, en als vanzelf wordt dan verwacht dat mensen dan hun mond houden, minder eisen gaan stellen). Dat kan negatief uitpakken voor de zwakke groepen. Kijk maar:

- Er wordt geen totale inkomenspolitiek gevoerd. Maar wel een bezuinigingsronde op de sociale uitkeringen, en een loonstop.

- De vrije beroepen blijven vrijwel buiten de matiging, en hogere inkomens hoeven minder en minder te nivellieren. Daar staat een fikse verlaging van het minimumjeugdloon tegenover.

- Er is een beknotting van de individuele huursubsidies, maar geen gedegen aanpak van de aftrekbaarheid van hypotheekrentes. Wel vele miljarden naar het bedrijfsleven zonder dat er veel beleid aan te pas komt, maar geen goede aanpak van de werkgelegenheid via verdeling van arbeid en inkomen. En wel nieuwe F-16-straaljagers, maar geen geld besteden aan woningwetwoningen en kleine wooneenheden.

Geen wonder dat mensen hun eigen strijdmethodes kiezen.

We hadden het zoëven over het onvermogen van de sociaal-demokratie om een gedurfd perspectief te bieden. We praten dan min of meer over een bondgenoot van ons, en dus is het goed hierover even uitgebreid op in te gaan. De opvattingen van de sociaal-demokratie over de staat gaan in de richting van de staat zien

DODEWAARD GAAT DICHT

TENTENKAMP DODEWAARD

manifestatie
prikakties

24-25
MEI
1980

PROTESTAKTIE

als een boven de partijen staand orgaan, dat de konfliktierende belangen met elkaar tracht te verzoenen - de vaderlijke staatsgedachte.

Vanuit zo'n opvatting kon ook worden gewerkt in een tijd van grote economische groei waarin immers aan vele belangen tegemoet kon worden gekomen. Juist in die tijd liepen de belangen ook vaak schijnbaar parallel. Aan de ene kant de vraag van de arbeidersbeweging om goede sociale voorzieningen: aan de andere kant de wens vanuit het kapitaal om 'n koopkrachtig publiek. Aan de ene kant de strijd om goede onderwijsvoorzieningen voor iedereen; aan de andere kant de behoefte aan grote groepen geschoold personeel.

Nu de groei eruit is, blijkt onmiddellijk dat deze belangen slechts tijdelijk parallel liepen. Nu is het weer tijd voor duidelijke keuzes. De democratisch-socialisten zitten echter nog zó vast aan het oude denken, dat zij niet in staat zijn op nieuwe ontwikkelingen in te spelen. Hun „alternatief“: de problemen van de verzorgingsstaat moeten worden opgelost door die verzorgingsstaat uit te breiden, de groei moet worden opgeschroefd door iedereen te laten inleveren, en door de positie van het kapitaal te versterken.

Alleen links van de sociaal-demokratie staan groepen en bewegingen die in staat blijken te zijn met verrassende ideeën en nieuwe alternatieven te komen.

In de loop van de jaren zestig is het voeren van buitenparlementaire actie goed van de grond gekomen. Belangrijk was de opkomst van de milieubeweging, de derde wereldbeweging, de Vietnambeweging, de studentenbeweging en de anti-kernenergiebeweging. Later kreeg je de opkomst van de vrouwenbeweging, de kraakbeweging en de anti-kernwapenbeweging. Die bewegingen hielden zich eerst veelal

juridische systeem: het private eigendom. Daarmee wordt de kern van de heersende ideologie geraakt. En de reactie is ook navenant.

Nu we het toch over het juridisch systeem hebben, nog even een intermezzo. Met name over de rechterlijke macht wordt steeds gesproken in de zin van neutraal en onafhankelijk. Da's niet precies de waarheid. Op de eerste plaats kan een rechter geen neutraal en onafhankelijk oordeel vellen daar hij zich heeft te houden aan wettelijke kaders, die de politiek heeft vastgelegd. Dat vastleggen is echter een strijd geweest tussen belangen waarbij bepaalde belangen sterker naar voren kwamen dan andere. Dat wettelijk kader werkt dus duidelijk ten voordele van bepaalde belangen (de leegstandswet bijvoorbeeld kiest voor het eigendomsrecht, en niet voor het woonrecht).

De rechter kan dus al vaak niet anders dan het ene belang zwaarder laten wegen dan het andere. Verder funktioneert een rechter (of officier van justitie) ook niet los van de maatschappij. Hij heeft daar ook banden met personen en organisaties, komt ook uit een bepaald milieu of maatschappelijke groep. En dat werkt allemaal door in een concrete visie op de maatschappij die 'n zekere kijk en waardering van ontwikkelingen met zich meebrengt. Zijn visie neemt hij mee naar de beroepspraktijk.

Kraak- en andere bewegingen zijn een minder rustige koers gaan varen. Hoe moet de PPR deze ontwikkelingen waarderen? Hoe moet de PPR stelling nemen in deze ontwikkelingen?

aan de traditionele methodes van actie voeren. Inmiddels zijn akties harder geworden en meer mensen zijn actie gaan voeren.

Afhankelijk van de belangen die op het spel staan, zie je verschillen in het optreden van de overheid naar aktievoerders toe. Aan de ene kant blijkt dat de wettelijk gezien illegale abortuspraktijk in Nederland jarenlang haar gang kan gaan. Anderzijds wordt zwaar opgetreden tegen krakers en anti-kernenergiemensen. In de abortuskwestie is het vooral het individuele ethische oordeel dat speelt. In het kernenergievraagstuk spelen vooral economische motieven een rol, en is het belang van Nederlandse industrieën in het geding. De kraakbeweging bedreigt een van de grondslagen van het

Juist omdat de partij de beperkingen van haar funktionieren binnen de parlementaire organen onderkent, heeft zij altijd gesteld binnen en buiten het parlement te willen werken. De Twee Handen Theorie. Het blijven hanteren van deze theorie wordt bemoeilijkt op het moment dat groepen zich van de politiek en de politieke partijen afkeren. Toch zal de PPR als links-radikale partij aansluiting moeten blijven zoeken bij die groepen. Dit om een aantal redenen.

Voor de partij zelf zou een deel van haar „legitimiteitsbasis“ wegvallen, indien zij het contact met nieuwe bewegingen verloor. Het perspectief op echte veranderingen kan alleen dan worden geboden, als bewegingen die maatschappelijke veranderingen willen voor een gedeelte bij politieke par-

Wie genoemde machtscentra wil beïnvloeden moet dit doen naast de parlementaire weg: via mobilisatie van de publieke opinie, dus door middel van actie

DE TWEE-HANDENTHEORIE WORDT STEEDS AKTUELER

tijen onderdak dan wel goede steun kunnen vinden. Als de linkse politieke partijen en bewegingen uit elkaar zouden groeien – of: nog verder uit elkaar zouden groeien – krijgen de behoudende krachten het makkelijk. Een verdeel en heerspolitiek ligt dan voor de hand. En aktievoerders kunnen dan eenvoudig tot crimineel worden gedegradeerd. Een versterking van de buitenparlementaire hand van de PPR lijkt dan ook logisch.

Een paar punten moet de partij echter voor zichzelf afbakenen. Dat gaat dan om de *middelen* die worden gehanteerd in de buitenparlementaire aktie. Het is moeilijk hiervoor heuse richtlijnen aan te geven, of algemene uitspraken te doen. Toch proberen we het:

1. Er moet een relatie zijn tussen het doel van de gekozen aktie, en de gekozen middelen.
2. De middelen moeten het doel dichterbij kunnen brengen.
3. De intentie van geweldloosheid van de kant van de aktievoerders moet voorop staan.

Geweld

Een van de moeilijkste punten in deze diskussie is het gebruik van geweld. Het begint al met de vraag wat geweld precies is. Is er alleen sprake van geweld als een aktie zich tegen mensen richt? Of kan ook van een gewelddadige aktie worden gesproken als deze zich richt op het beschadigen of vernietigen van goederen? Wanneer we uitgaan van de intentie van geweldloosheid (het niet bewust aansturen op gebruik van geweld ten opzichte van personen en/of goederen), kunnen aktievormen als het opwerpen van barrikaden en blokkadevorming akseptabel zijn. Het gooien van stenen naar politie of ingooien van winkelruiten niet.

Verder moet onderscheid worden gemaakt tussen structureel geweld, dat met name door de overheid kan worden uitgeoefend, en tegengeweld van aktievoerders die daarmee hun belangen verdedigen. In andere maatschappelijke verhoudingen waarin door de overheid structureel geweld wordt uitgeoefend (Zuid-Afrika), kunnen veel verdergaande aktievormen onontkoombaar zijn. In die situaties kan de PPR ook gewapend verzet ondersteunen.

Het volgende uitgangspunt kan worden geformuleerd: de PPR zal akties, waarvan zij het doel kan onderschrijven, in principe ondersteunen. Of dit ook werkelijk wordt gedaan, hangt af van de middelen die gehanteerd gaan worden en de wijze waarop akties gevoerd gaan worden.

Konklusie

De PPR kiest voor de parlementaire democratie als middel om in de samenleving zaken te regelen. De partij beseft

echter dat het parlement maar één van de machtscentra in de samenleving is. De PPR constateert dat er binnen het geheel dat overheid wordt genoemd, de maatschappelijke tegenstellingen en de belangenstrijd een essentiële plaats innemen.

De heersende groepen staan in deze strijd het sterkst. Zo doende worden er beslissingen genomen die niet per definitie in het belang van de meerderheid zijn – laat staan in het belang van de zwakke groepen. De PPR vindt het daarom noodzaak om op diverse nivo's aan de doelstellingen te werken die zij wil verwezenlijken.

Het aktief zijn in de buitenparlementaire aktie is belangrijk voor het dichterbij brengen van de door PPR gewenste veranderingen. Het is vooral ook belangrijk voor het vinden van aansluiting bij groepen die net als de PPR op verandering uit zijn, maar van de politiek zijn vervreemd. Die ontmoeting in de aktie kan ervoor zorgen dat beide partijen niet in een isolement geraken.

Alleen een eensgezindheid tussen linkse politieke krachten en op verandering gerichte maatschappelijke strömungen kan een perspectief bieden. Dat perspectief zal niet uit de lucht komen vallen. En het zal ook niet zomaar ontstaan bij een linkse meerderheid. Het zal voor een groot gedeelte moeten worden opgebouwd en uitgebreid in de aktie.

De Twee Handen theorie is niet verouderd. De Twee Handen Theorie wordt steeds aktueller.

Stellingen

1. De PPR constateert dat er in de maatschappij verschillen in belangen zijn. Bepaalde belangen staan sterker dan andere. Deze heersende belangen hebben veel invloed op tal van terreinen. Ook in de politiek.
2. Juist omdat de heersende belangen ook op het parlementaire-politieke nivo een heersende rol hebben, worden maatschappelijke veranderingen zoals de PPR die wil niet bereikt door alleen daar aktief te zijn.
3. In de visie van de PPR op een werkelijk goed functionerende democratie zijn twee elementen te onderscheiden. Zo'n democratie kent een open en krachtig parlementair systeem, en een skala van bewegingen in de buitenparlementaire aktie.
4. De PPR zal dan ook aktief zijn en blijven in het opzetten van akties. De vraag of een aktie wordt opgezet en hoe, hangt af van de prioriteitenstelling binnen de partij en de beschikbare mankracht.
5. Uitgangspunt van de PPR is dat zij akties die door anderen worden ondernomen en waarvan de partij het doel onderschrijft, in principe steunt. Of akties kunnen worden onderschreven valt uit het program af te leiden, of uit

Indien legale middelen tekort zijn geschoten kunnen akties van burgerlijke ongehoorzaamheid of andere „illegale” middelen worden gebruikt; er moet echter een directe relatie bestaan tussen het doel en de zwaarte van de gehanteerde middelen.

andere uitspraken van kerngroep of kongres. Of zij over zal gaan tot steunverlening, in welke vorm dan ook, hangt af van de middelen, die gehanteerd gaan worden. De mate en vorm van steunverlening wordt bepaald door het belang dat de PPR hecht aan de aktie (prioriteitstelling) en de menskracht, die de PPR voor de aktie kan opbrengen.

6. Bij akties waar de PPR achterstaat zijn legale middelen altijd akseptabel. Denk dan bijvoorbeeld aan petitie's, infostands en demonstraties. Ook hier moet weer de effectiviteit worden gewogen, evenals de haalbaarheid voor wat betreft menskracht en financiën.

7. Indien legale middelen tekort zijn geschoten, kunnen akties van burgerlijke ongehoorzaamheid of andere „illegale" middelen worden gebruikt. D'r moet echter een direkte relatie bestaan tussen enerzijds het doel en anderzijds de zwaarte en soort van de gehanteerde middelen. De middelen moeten zo worden gekozen, dat het beoogde doel hiermee dichterbij kan worden gebracht, en dat de intentie van geweldloosheid voorop staat.

8. Het optreden van de overheid tijdens akties wordt vaak gekenmerkt door een depolitisering van de aktie. En door een kriminalisering van de aktievoerders. De PPR moet zich hiertegen verzetten. Enerzijds door zich aktief in de aktie te manifesteren, ondermeer via bekende PPR-leden; anderzijds door op parlementair nivo de zaak waar de aktie om draait aan te kaarten.

In de ogen van de PPR zou het optreden van de overheid tegenover akties gekenmerkt moeten worden door het zoeken naar oplossingen voor de problemen die ten grondslag liggen aan de akties.

9. Het verdedigen van de heersende belangen door de overheid met behulp van de sterke arm der wet kan de individuele politiefunktionaris in gewetensconflict brengen. De PPR meent dat elke politieagent het recht moet hebben bepaalde opdrachten te weigeren als hij zo'n opdracht niet in overeenstemming kan brengen met zijn eigen geweten en politieke ideeën.

10. Naarmate het risico van gewelddadigheid van de overheid – of bijvoorbeeld: mogelijke randgroepen in de

vorm van rellenliefhebbers – groter wordt, moeten de aktievoerders zich beter voorbereiden op en trainen in het hanteren van geweldloze middelen.

Rechtsstaat

Dat was het dan. Tot besluit nog enkele opmerkingen over het begrip rechtsstaat, dat tegenwoordig te pas en te onpas wordt gebruikt. We zullen trachten in het kort aan te geven wat onder het begrip kan worden verstaan. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een schrijven van de Rechtswinkel Nijmegen. De rechtswinkel schreef een en ander naar aanleiding van de gewelddadige ontruiming van het Zeigelhofgebied in Nijmegen, in februari van dit jaar. Volgens de Rechtswinkel zijn enkele van de belangrijkste elementen van de rechtsstaat:

- De overheidsmacht beperken tot de bevoegdheden die uitdrukkelijk door de wet zijn toegekend.
- Erkenning van de mensenrechten.
- De overheidsmacht verdelen over verschillende organen die elkaar controleren.
- Overheidshandelen moet kunnen worden onderworpen aan controle door rechters.

De rechtsstaat richt zich dus juist tegen het gedrag van de overheid, en *niet* tegen het gedrag van de burgers. Recht in een rechtsstaat is niet enkel het geldende recht, maar ook het wenselijke recht. Rechtsstaat is niet een star begrip, maar een onder invloed van diverse krachten in de samenleving kontinu veranderend proces. En dat mag niet worden misbruikt door de handhavers van de status quo ter rechtvaardiging van een falend overheidsbeleid.

Als de rechtsstaatgedachte van de machthebbers niet meer aansluit bij de maatschappelijke situatie en machtsmiddelen nodig zijn om „orde" te handhaven, is er sprake van een politiestaat in wording. In zo'n situatie worden buitenparlementaire akties en burgerlijke ongehoorzaamheid 'n bittere noodzaak om het bestuursapparaat te wijzen op de plaats die het in onze samenleving inneemt. Namelijk: ten dienste van onze maatschappij.

Waar het op neerkomt is, dat in beide genoemde situaties het parlement niet de voorhoede vormt in het proces van maatschappelijke verandering; het parlement speelt slechts in op processen

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

BUITENPARLEMENTAIR

HERMAN VERBEEK

Het mei-moment van de verkiezingen heeft tot gevolg dat de burgers grotendeels weg zijn als er geformeerd wordt. De burgers moeten op vakantie. Dat is een vorm van burgerlijke gehoorzaamheid. De economie produceert een toeristen-industrie en daarmee een vakantieplicht. De economie betaalt „vakantie-geld”; gewoon achtergehouden loon, waarmee de suggestie wordt gewekt dat de toeristen-industrie er recht op heeft dat je voor dat geld zijn produkt afneemt en consumeert. Dus grote volksverhuizingen, files, volle nederzettingen. Thuis bijna niemand te bereiken. (Als een vijand ooit zou willen binnenvallen, moet hij het in de zomer doen).

Intussen bereiden we ons als partij voor op de Staten- en Raads-verkiezingen. Ontwerpprogramma's en campagneplannen zijn in de maak. Winst en vertrouwen van 26 mei kunnen we versterken. Daarover binnenkort. Eerst is er het najaarskongres, op 20 en 21 november in Amersfoort. Een deel van de zaterdag wordt besteed aan de strijd tegen de kruisraketten. De Duitse vredesweek is dan net achter de rug (8-18 nov.), daar komt net op tijd een doorbraak op gang. In december moet Nederland opnieuw zijn standpunt bepalen. Najaars-aktie dus.

Het hoofdthema van het kongres luidt: *buitenparlementaire aktie*. Het kongresstuk daarvoor staat in deze aktiekrant. Het is zo leesbaar mogelijk. En het is verdeeld in analyse en instellingen die beter materiaal bieden voor een kongres dat kernachtig wil discussiëren en besluiten.

De term buitenparlementaire aktie is niet gemaakt door aktievoerders, maar door en met het oog op „wet en orde”. De term suggereert iets wat ongewenst is, ongepast, onbehoorlijk, ja haast illegaal. Ooit was „illegaliteit” een hoog aangeschreven gedrag. Maar een parlementaire democratie en een overheid als de huidige, hebben er moeite mee.

Want als er een legaal gekozen volksvertegenwoordiging is, waardoor de regering gevormd wordt, kan en moet alles door die sluis. Wie elders een vinger in de dijk dreigt te steken, is gevaarlijk, al gauw staatsgevaarlijk. Alsof er geen ratten zijn die ongemoeid blijven, die het dijkenselsel ondermijnen en door, over en onder de dijken komen. En krachten die de sluis van de democratie bij voorkeur laten sluizen in hun richting en voordeel.

Nieuw Rechts propageert dat ook openlijk. De Reagan's en Thatcher's zeggen: laten staat en overheid zich terugtrekken en zoveel mogelijk buiten het vrije spel van krachten blijven. Heil aan de vrije markt. Heil aan de sterksten die winnen. Heil aan dát buitenparlementair beginsel. Liberalen en christen-demokraten staan dat voor. In een onvolmaakte, gebroken, zwakke, zondige wereld moet je daarbij de achterblijvenden en de zwakken helpen, alleen waar nodig en voor zover mogelijk.

Het socialisme heeft in die maatschappij ingegrepen. Het heeft ontmaskerd welke belangen bij zo'n ideologie garen spinnen. Het heeft er een democratie van solidariteit tegenover gesteld. Die is in het Oostblok verworpen tot het absolutisme van de staats- en partij-al-

macht. Het Poolse volk is daartegen in verweer. Wat Mitterand in Frankrijk wil, is een – zij het mildere – vorm van toenemende parlementair-demokratische staatsmacht.

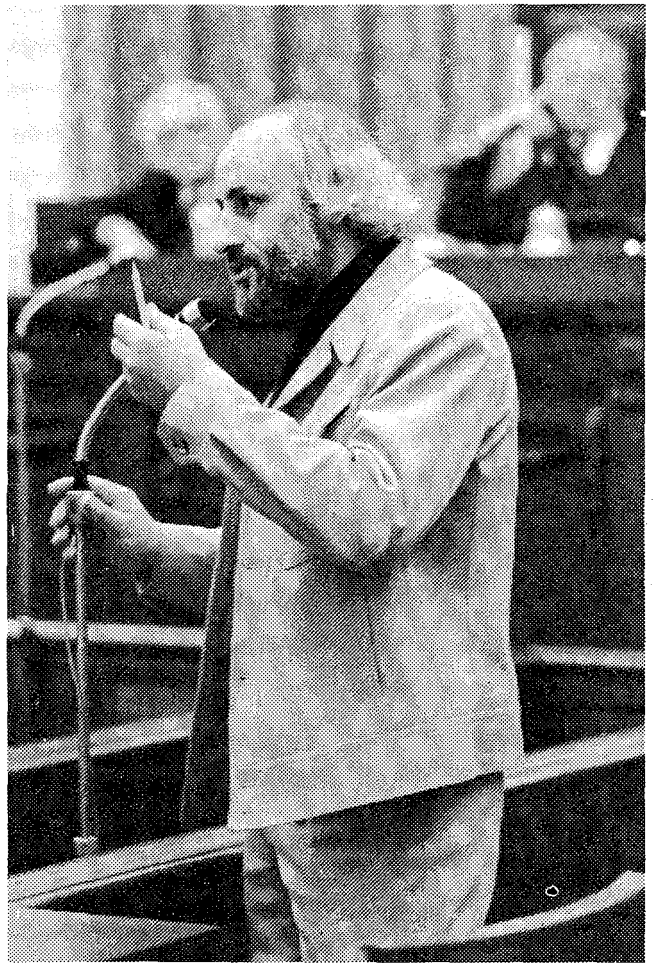
In die richting is de PPR niet socialistisch. Zij legt veeleer de nadruk op een solidariteit die vorm krijgt in zelfbeschikking, zelfredzaamheid en de voorwaarden die daartoe nodig zijn, met alle veelvormigheid en kleinschaligheid vandien. Een samenleving die niet uitmondt en doodbloedt in „laat honderd narcisten bloeien”, maar „laat honderd naburen bloeien”.

Politieke partijen maken zo'n samenleving niet. Parlementen, regeringen en staatsapparaten alleen evenmin. Ook de PPR niet. Ze wordt, omgekeerd, gemaakt door bewegingen die aan de gedragingen van zo'n samenleving begonnen zijn. De PPR maakt daar, als het goed is, steeds meer deel van uit.

Buitenparlementaire aktie en als mogelijke konsekwentie daarvan *burgerlijke ongehoorzaamheid* zijn daarvoor vaak rechtse termen, veroordelingen zelfs. Veroordeling voor wat gehoorzaamheid is aan mensenrechten en burgerplichten. Die fundamentele houding laat het er niet bij zitten als zigeuners „bewaard” worden. Als de politie in Breda kriminaliteit van jongeren vooronderstelt. Als de ME gebruik van traangas gewoon gaat vinden. Als de atoom-industrie levert aan Brazilië en laat stelen door Pakistan. Als Shell tritium levert voor de produktie van o.a. de Amerikaanse neutronbom. Als het Nederlandse kernwapen-verzet wordt gebrandmerkt als „neutralisme of isolationisme”.

Op 26 mei j.l. nam Leo Jansen afscheid als Tweede Kamerlid van de PPR. Hij heeft acht jaar gewerkt op Het Binnenhof. Vanuit die ervaring gaat hij in op de relatie tussen de PPR in het parlement en het aktiewezen daarbuiten.

OP HET SCHERP VAN DE SNEDE

LEO JANSEN

Wat doet de PPR in het parlement? Het antwoord in drie woorden: het programma uitvoeren. En hoe doe je dat? Met welke middelen? Met wie werk je samen en hoe? Vanzelfsprekend komt dan de Twee Handen Theorie op tafel. Hoe zit dat? Ben je als parlementariër de ene hand en anderen in de partij de andere hand? Of heb jezelf twee handen? Eén binnen het parlement en één erbuiten?

Vragen die je jezelf tijdens het parlementaire werk zelden bewust stelt. Je geeft wel voortdurend antwoorden, al doende.

Het PPR-Programma en Aktie

Het PPR-programma uitvoeren is werken aan verandering van de samenleving. Verandering van de manier waarop die georganiseerd is en van het gedrag van mensen daarin. Voor verandering is nieuw gedrag nodig met nieuwe afspraken.

Het parlement is één van de plaatsen waar zulke afspraken kunnen worden gemaakt - of tegengehouden. Het gaat

om verandering die onmachtigen macht geeft, behoeftigen de middelen van zinvol leven en aan onze toekomst de tijd. Je kunt rustig vaststellen dat een meerderheid in het parlement verandering die tot de wortel gaat, radikaal dus, niet echt wil. En een meerderheid van ons volk waarschijnlijk evenmin, om allerlei redenen. Wegens verlies van eigen voorrechten of voordelen, wegens angst voor onzekerheid, wegens gebrek aan verbeelding.

Toch dringt de tijd. Het onrecht is groot. Het leven in gevaar. Zoeken dus naar middelen en wegen om de zaak toch in beweging te krijgen, en je niet laten overweldigen als 't allemaal zo langzaam gaat. Beseffen dat verandering geen zaak is van één moment, één stemming, maar van een proces dat gedragen door mensen door blijft gaan. Want verandering wordt in het parlement niet gemaakt; verandering komt van mensen in het huishouden, in hun werk, in hun aktie, op hun school, uit hun kerk.

Het PPR-programma is opgesteld door mensen die willen veranderen. Ze werken daaraan in de PPR en in andere bewegingen. Zo komen aktiedoelen niet zelden rechtstreeks in het

PPR-programma terecht. Logisch dus dat je van uit het parlement met die bewegingen samenwerking zoekt. Het programma brengt de aktiedoelen met elkaar in verband. Het geeft een samenhangend kader om ze te verwezenlijken. Daarom zijn er ook voorstellen waarvoor de aktiebeweging niet direkt warm zal lopen. Omdat ze te ver af liggen, of te abstrakt zijn. Niettemin zijn ze voor de aktiedoelen van wezenlijk belang. En ze vragen veel tijd en energie van de PPR'er in het parlement.

Tijd en energie voor onderzoek, voor werkgroepen om eindeloos amendementen te maken of moties op nota's. Denk maar eens aan de SIR (selektieve investeringsregeling), de WIR (wet investeringsrekening), decentralisatie van het sociaal-ekonomisch beleid, een onderzoekkommissie naar het optreden van multinationals, de arbeidsomstandighedenwet. Parlementair werk dat nauwelijks wordt opgemerkt. Echte aktie wordt er niet voor gevoerd, je ziet er geen mens voor demonstreren op Het Binnenhof. En toch gaat het om scharnieren waar het in de samenleving om draait.

Als partij en als parlementariër sta je

er dan nog al eens „alleen” voor. Echte druk vanuit de basis ontbreekt. En toch heeft de WIR alles te maken met bezuiniging op de minimuminkomens. En een goede SIR alles met bescherming van natuur en milieu. En onderzoek multinationals alles met ontwikkelingssamenwerking en oorlog en vrede.

Je mag al blij zijn met een interview in het blad van een belanghebbende (aktie-)organisatie. Het is niet misplaatst om te zeggen dat PPR-ers in het parlement en de mensen die hen ondersteunen de rol vervullen van voorhoede, ook ten aanzien van het aktiewezen. Van een PPR'er in het parlement moet dus meer gevraagd worden dan opkomen voor zaken van de aktiebeweging. Zaken zoals het tegenhouden van Rijksweg zoveel, van de Tweede Nationale Luchthaven, van nieuwe kerncentrales, van de kortingen op minimum-inkomens, van het afsluiten van de Oosterschelde, en zoveel andere zaken waarvoor massaal aktie wordt gevoerd.

Zou dat ook bij de Twee Handen Theorie horen? Parlementair werk aan de structuren, onopvallend maar toch noodzakelijk om buitenparlementaire aktiedoelen in het zicht te krijgen?

Aktie in het Parlement

Er is dus nogal wat te doen voor een PPR'er in het parlement: luisteren naar mensen die willen veranderen; luisteren naar mensen die worden bedreigd in hun onmacht; signalen opvangen en onderscheiden; symptomen analyseren en begrijpen; nieuwe ideeën ontwikkelen en daar steun voor zoeken. Je doet dat met de middelen die binnen bereik zijn. Amendementen, moties, initiatiefvoorstellen, vragen en interpellaties. Wel steeds goed nadenken hoe je het middel hanteert.

Wat wil je ermee? Wil je een direct resultaat? Wil je andere politieke partijen en dwingen tot stellingname?

In tijden dat het spannend was rondom de Oosterschelde werd, zo zei men ons, toch doorgewerkt aan de bouwputten. Een interpellatie, een motie zouden we verloren hebben; dan dus maar geen duidelijke uitspraak om de onwil van anderen aan te tonen. Liever niet als je de zaak zelf daardoor verliest terwijl er zicht is op winst.

Schriftelijke reacties vragen, hoorzittingen houden, commissiewerkbezoeken afleggen zijn andere parlementaire middelen. De burger komt naar het parlement, en soms gaat het parlement naar de burger. Soms werkt dit uitermate frustrerend, zowel voor de burger als voor de parlementariër. Ik herinner mij de hoorzitting over de eerste leegstandswet, van Van Agt als minister van justitie. Een lange rij van rechtswinkels, bewonersgroepen die elk vijf minuten in de bank neerstrekten, elk een voorspelbaar verhaal hielden en vertrokken met het gevoel dat het nu toch wel goed zou komen. De Kamer had nu hun argumenten gehoord, argumenten die duidelijk waren en voor zichzelf spraken. En dan later de kater. Als blijkt dat 't niet alleen om argumenten gaat maar ook om belangen. Een rechtvaardige zaak wordt verloren, en als PPR'er zit je er zelf bij. Je weet wat er komt. Je kunt er met misbaar melding van maken, daar blijft 't dan bij.

Of een hoorzitting van een ondernemingsraad van een bedrijf dat met sluiting bedreigd wordt. De OR legt in vijftien minuten de zaak uit. De Kamerleden vuren dertig minuten lang vragen op de mensen af, niet zelden om betrokkenheid te suggereren. En dan een kwartier voor de ondernemingsraad om te antwoorden. Dat roept meestal verwachtingen op bij de betrokkenen.

Verwachtingen die slechts bij uitzondering worden vervuld. Ook dan komt meestal de kater, terwijl de parlementariërs toch zoveel begrip toonden.

Het zijn hoorzittingen waar je als PPR'er niet weg kunt blijven omdat de mensen op je rekenen, of je verwachten. Terwijl intussen veel ander werk wacht. Daarom zoek je naar een andere vorm: je neemt de trein en gaat naar een bedrijf of naar een buurt of naar een bedreigd natuurgebied. Ook daarbij oppassen dat je geen verwachtingen oproept die je niet waar kunt maken. Alleen al je aanwezigheid als Kamerlid wekt verwachtingen. Daarom niet gaan als je niets te bieden hebt, en als de mensen je vragen te komen ga dan aan hun kant van de lijn staan. Ga uit van je gezamenlijke onmacht en zeg dat ook - heel duidelijk! Dan pas kun je samen zoeken naar wat nog te doen is.

Als parlementariër heb je invloed. Ofwel formeel en direkt, ofwel publicitair en op langere termijn. Die invloed, die macht aanbieden aan de mensen en jezelf als parlementariër zeer bewust laten gebruiken. Dat is een van de manieren om als PPR'er in het parlement te werken.

Natuurlijk zijn er ook meer bevredigende hoorzittingen. Heel vaak gaat het dan om tamelijk ingewikkelde zaken. Allerlei organisaties en deskundigen laten hun licht op de zaak schijnen. Dat levert vaak zeer ter zake doende informatie op en biedt een basis voor gesprekken en aktie met de mensen waar het echt om gaat.

Wil je met aktie in het parlement iets bereiken dan is vertrouwen nodig. Zowel binnen als buiten het parlement. Ook in en rond de volksvertegenwoordiging is goodwill nodig. In de afgelopen jaren heb ik ondervonden dat de meeste PPR-volksvertegenwoordigers daarop kunnen rekenen.

Dat is hen steevast niet aan komen waaien; serieus werk, goed inzicht, veel inspanning liggen eraan ten grondslag. Juist PPR'ers, nog steeds behept met het beeld van dromers en hemelbestormers, zullen zich moeten laten kennen als mensen die met beide benen vast op de grond staan.

Als vertegenwoordigers die radikaal zijn juist omdat ze met beide benen op de grond staan. Als vertegenwoordigers die een doordacht alternatief te bieden hebben. Als vertegenwoordigers met een achterban voor hun ideeën, die veel groter is dan in het zeltal tot uitdrukking komt.

PPR-Parlementariër in aktie

Aktie van PPR'ers in het parlement vindt zijn basis in akties van mensen die willen veranderen, bouwt daarop voort of probeert verder te scheppen om aktiedoelen dichterbij te brengen. Een zeer nauwe samenwerking met het aktiewezen is daarbij onontbeerlijk. Die samenwerking is een tweerichtingsverkeer. Vanuit het aktiewezen ontvangt de PPR'er in het parlement de signalen, de waarschuwingen; inzichten uit het aktiewezen zijn ook nodig om alternatieven te ontwikkelen of bestaand beleid zo nodig effectief te bestrijden en aan de kaak te stellen. Omgekeerd kan het aktiewezen gebruik maken van de mogelijkheden die de PPR-vertegenwoordiger in het parlement heeft. Inzicht om door keuze van tijdstip en model van aktie het effect zo groot mogelijk te maken. Het gebruikmaken van parlementaire middelen. Wegen zoeken voor ekstra publiciteit. Beschikken over informatie die een Kamerlid kan bemachtigen; deuren openen die anders gesloten blijven of veel moeilijker open gaan. Een voorbeeld is mijn deelname aan

het werk van de bezinningsgroep energiebeleid met als eerste werkstuk een breed ondertekende verklaring naar het Kabinet Den Uyl in 1974 over kernenergie. Deze verklaring heeft in het kabinetoverleg zoals bekend een doorslaggevende rol gespeeld.

Ook deelname aan akties zelf kan een rol spelen. Zo hebben Bram van der Lek, Arend Voortman en ik meegedaan aan de grote Kalkardemonstratie. We waren aangekondigd aanwezig. Nog steeds heb ik een bewijs van het inleveren van „vier stokken“; ze werden in beslag genomen. We zullen wel nooit het effect van onze aanwezigheid achterhalen.

Een andere herinnering betreft de bezetting van de TH te Delft in de aktie tegen de kollegegeldverhoging in 1973.

Een aktie van burgerlijke ongehoorzaamheid waaraan ik deelnam. De heer Drees Jr. heeft zich daar intensief over opgewonden en met Bas de Gaay Fortman te Apeldoorn een openbaar debat gevoerd.

Samenwerking in tweerichtingsverkeer met het aktiewezen is voor de PPR'er in het parlement onontbeerlijk. Niettemin moet duidelijk zijn dat de PPR-parlementariër voor zijn optreden zelf de verantwoordelijkheid draagt. Die kan en mag niet worden afgeschoven. Geen enkele aktie mag je slaafs volgen. Telkens weer moet worden nagegaan of een aktie aan de voorwaarden voldoet. Daarbij behoren in ieder geval die in het stuk dat waar deze krant mee opent worden genoemd. Zelf zou ik er nog twee aan toe willen voegen. Een voorwaarde van grote praktische betekenis allereerst. Je kunt als PPR geen verantwoordelijkheid nemen voor akties waarbij je gewelddadigheid verwacht, ook al staat bij de aktie-organisatie de intentie van geweldloosheid voorop. Een tweede voorwaarde is van meer

princiële aard. Zo lang de PPR kiest „voor de parlementaire democratie als middel om in de samenleving zaken te regelen“ (zie weer het stuk daarover in deze krant) zo lang kun je als PPR-vertegenwoordigers niet meedoen aan akties die in hun opzet tegen het parlement zijn gericht.

De Tweede Hand

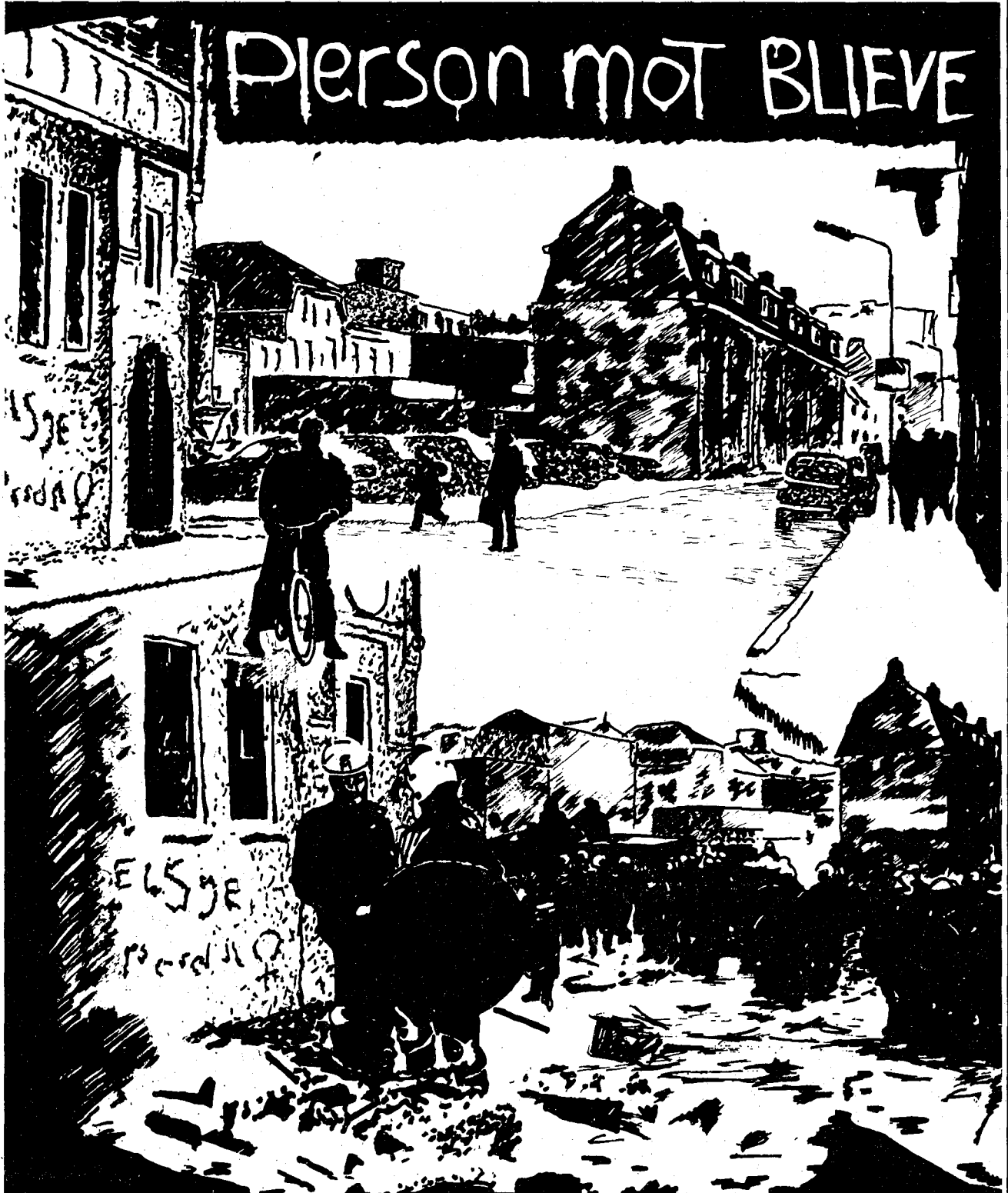
De tweede hand van de PPR: de buitenparlementaire aktie. De wijze van optreden van de PPR'er in het parlement wordt mede bepaald door de wijze waarop de partij buitenparlementaire aktie voert. Daarin tekent zich een ontwikkeling af. In de eerste jaren van haar bestaan ontkende de partij zelf akties. Landelijke of in de aktiecentra of middels volksvertegenwoordigers. Een treffend voorbeeld is de *antispuitsusaktie*, gestart vanuit de milieugroep en nogal eens opgepakt in het parlement, met buitenparlementaire aktie van Stéphanie Brokerhof en vele anderen. En er was de deelname aan de Zuid-Afrika boycotakties. Het was de tijd waarin het aktiewezen nog in zijn eerste ontwikkeling was. In veel gevallen lag de *know-how* over procedures, wetten, inspraak, beroepen voornamelijk bij politici of partijen. Inmiddels is het aktiewezen sterk ontwikkeld. Vooral landelijk beschikbare organisaties over buro's en kaders die uiterst deskundig de materie en de procedures beheersen. De PPR heeft niet zelden eraan meegewerkt om dit voor elkaar te krijgen. Geen wonder dus dat de verhouding tussen aktiewezen en partij is veranderd. Het aktiewezen is zelf meer mans en blijkt zich ook partijpolitiek veel algemener te richten. De PPR behoeft geen exclusiviteit te verwachten in de samenwerking met het aktiewezen.

(vervolg op pagina 16)

Hoe hard moet de PPR meedoen in de actie? Heel hard. Dat vindt tenminste Dick van der Horst, Amsterdamse aktievoerder en PPR-lid. „Ik wil in de politiek vooral mijn tijd steken in het beïnvloeden

van rechts om ze te bewegen macht af te dragen, en ze te konfronteren met wat ze voortdurend aanrichten.”

**...LATEN LINKSE PARTIJEN ZIJ AAN ZIJ HUN EIGEN,
ELKAAR AANVULLEND BESTAAN LEIDEN...**

ZONDER HARDE AKTIES KOMEN WE NIET VERDER

DICK VAN DER HORST

Krijg je ineens, zonder waarschuwing, Radikalenkrant 175 in je bus. De voorpagina gaf dan wel doeltreffend de mistigheid en vervreemding weer, schrikken blijft het elke keer. Vooral schrikken omdat je merkt dat je na het lezen van al die kundige analyses automatisch meegesleept wordt in het schaakspel van de politiek. Je gaat weer kijken of je ook zo slim bent. Je gaat kijken of je ook in staat bent die enige niet-doorprikbare en logische analyse en bijbehorende strategie kan opbouwen. Eigenlijk een verschrikkelijk arrogante poging, als je in je studie onder andere bent afgeknapt op de grote afstand tussen werkelijkheid van Jantje en Marietje en dat eindeloze wetenschappelijk-filosofische gelul; tegen wetenschappers leg je het toch af.

Toch lukt het natuurlijk, want daarvoor zit je in een politieke partij.

Wat mij stoort, daar wilde ik het eigenlijk over hebben, is de principiële onbruikbaarheid en onjuistheid van de strategie van het machtzoeken. Politiek heeft iets in zich van schaken. Schaken is een prachtige denksport waar een prachtige rust en orde van uitgaat. Schaken heeft vooral iets moois door de bijkomende verschijnselen: op afwijken van de regels staat de doodstraf, maar vooral mooi is het verschijnsel dat deze doodstraf nooit wordt toegepast omdat iedereen, menselijk gezien, het onmogelijke kan presteren. Over de spelregels is er geen enkele discussie. Schaken heeft echter niets menselijks. Het is een test voor een deel van het brein. Het is competitie om de macht van een deel van het brein. Het is emotioneel; als spel prachtig, maar verder onbruikbaar. Is het toeval dat vrouwen zich er in het algemeen niet toe voelen aange-trokken?

Schaken is het opbouwen van macht, het is strategisch denken, het is manoeuvreren met pionnen en torens en lopers en zelfs een koningin. Het is als systeem onbruikbaar in de democratie; zeker als je van mening bent dat het juist is dat die lopertjes over zichzelf moeten beschikken, zeker als je het hoognodig vindt dat meer en meer

pionnen de touwtjes waar ze aan vastzitten door moeten knippen en uiteindelijk het gekoeioneer niet meer pikken.

Over schaken kan je net zolang doorouwe-hoeren als de geschiedenis om de macht lang is. Onze wereldgeschiedenis is de geschiedenis van de strategie. De nadruk ligt op: wie was er aan de macht en hoe kwam er een andere aan de macht. Eindeloos hebben ze met alle middelen macht aan zichzelf toebedeeld.

Alle middelen van Auschwitz tot Hiroshima, van Majdanek tot het dom houden van de massa.

Het gebeurt nu wat verbloemder omdat de groep die profiteert van de macht groter is geworden. Er worden miljoenen medeplichtig gemaakt en de rest hebben ze het gevoel gegeven dat braafheid en volgzzaamheid tot meeprofiten leidt. De van-krantenjongen-tot miljonair-verhalen horen tot de geraffineerdste in de geschiedenis. Het zijn de gemeenste en verneukeraarfste leugens die er bestaan; het is de perfecte onderdrukking.

Alle ellende en rottigheid die er ooit op aarde heeft plaats gevonden vindt z'n oorsprong in de strijd om macht.

Zelfs het heilige der heiligen, ons Walhalla, het parlement wordt beheerst door mensen die zich laten gebruiken voor de belangen van de bezittenden.

Vertrouwen basisbeweging

Het enige wat ik eigenlijk wil zeggen dat ik dat gekift om „Hoe We In De Kortst Mogelijke Tijd De Baas Worden In Dit Land” storend en versluisend vind.

Sterker, mij leert de geschiedenis dat het tot nu toe alleen uitzonderlijk sterke figuren is gelukt géén misbruik te maken van macht.

Juist in de PPR moeten we ons niet door handige kletsmeiers laten inspakken met de fopspeen die macht heet.

Ook een strategie dient inhoudelijk te zijn, kortom leiden naar afbraak van macht van mensen over andere mensen.

Mijn strategie is de volgende: ik droom van de ideale maatschappij. Ik probeer

me daarbij dan voor te stellen hoe we de mensen waar we voor willen werken het best massaal in beweging kunnen krijgen. Hoe bereik je het effectiefst een andere maatschappij? Steun bevrijdingsbewegingen. Een feministe probeert zich te bevrijden, een Onkruid ook, en die Kraker, en noem maar op.

Dit zijn voor mij basisbewegingen die altijd het voordeel van de twijfel krijgen. Hebben we nog niet geleerd dat zonder actie geen macht wordt afgegeven. Macht is zo sterk, zo stabiel, dat intussen wel wetenschappelijk is bewezen dat zonder geweld, zonder stenen geen veranderingen meer te bereiken zijn. Of moeten we wachten tot het kapitalisme een gewelddadige dood sterft? Ik doe daar niet aan mee. Het fascisme was en is voor mij een ekses van het kapitalisme of algemener van de strijd om macht; als de kapitalistische mechaniek begint te kraken, dan steekt fascisme z'n kop op. Streven naar macht leidt tot ongeorganiseerde onderdrukking.

Als we wat willen veranderen dan moeten we het vertrouwen van basisbewegingen behouden en voor zover nodig winnen.

Als partij hebben we alleen bestaansrecht als we er in slagen de niets-bezittenden, niets op het terrein van macht, duidelijk te maken dat we solidair zijn. Als we willen dat ze solidair met ons zijn dan is dat een voorwaarde. Hoe kan je het beste met beide voeten op de grond blijven, hoe ontkom je beter aan het mechanisme dan als je je volledig identificeert met de niets-bezittenden. De Twee Handen Theorie is in de praktijk zeer vermoeiend maar de enige waarborg voor het met beide voeten op de grond blijven. Voorwaarde is natuurlijk wel dat die twee handen aan een persoon vastzitten.

Averechtse aktie

De PPR wil spreekbuis zijn voor basisbewegingen, moet dat ook, anders kan ik m'n tijd nuttiger gebruiken. We willen ook de machtsverhoudingen essentieel veranderen. Maar wel met andere middelen hoor ik al bosjes mensen denken. **Forget it;** zonder stengooiers, zonder krakers, zonder feministen, zonder blokkades, zonder

punks, verandert er niets in deze maatschappij, en niets is niks. Ook niet als de PPR de absolute meerderheid behaalt.

We dienen er rekening mee te houden, dat leer je als je geëngageerd akkievoert, dat akkievoerders ook solidair zijn met stenengooiers. Op het moment dat in de discussie geen vooruitgang wordt geboekt, zo gauw demonstraties niet meer helpen, moet je als je ergens echt in gelooft kennelijk ergens voor gaan liggen. Als daarbij enkelen doordraaien, dan geeft dat alleen maar de ernst van hun en onze situatie weer. Harde akties zijn lastig voor de diplomaten, ook voor de diplomaten van de akkiebeweging, ze werken inderdaad vaak averechts; toch blijkt steeds weer dat we zonder harde akties niet verder komen. Akkievoerders zijn daarom naar buiten toe solidair. We mogen die zeker niet doorbreken, daar hebben Wiegel en Van Agt al een dagtaak aan. Zelfs als we met al onze stemmers op de (s)preekstoel gaan staan wordt er geen enkele kerncentrale gesloten. Omdat we de machtsverhoudingen willen veranderen en omdat niemand vrijwillig macht afgeeft, is het nodig dat je af en toe ergens voor gaat liggen. Als meer strategie-filosofen daadwerkelijk contact met akkievoerders zouden hebben, dan zou dat zeker helpen. Wat werkt beter en efficiënter dan allebei te doen. En dat is bepalend voor mijn keuze voor de Twee-Handen-Theorie. Ik ben niet zo zeker als al die bestuurderjes in de politiek; ik ben niet zo zeker van me zelf dat ik geloof dat ik in een of andere machtstoren

dezelfde kan blijven. Ik weet wel dat het me wel met overtuiging lukt zolang het me lukt om wat ik doe te verkopen en uit te leggen aan m'n medestrijders op straat.

Nou moet ik natuurlijk aan de machtstrategen nog uitleggen hoe ze met andere partijen moeten omgaan. Nu kan dus het eindeloze gereken en gema-noeuvreren beginnen en dat wil ik nou precies niet.

Daarom probeer ik het eenvoudig te houden. Ten slotte zijn ideeën alleen goed als ze eenvoudig en voor iedereen te begrijpen zijn, dus daaraan voldoet het in ieder geval.

Ik ben bereid met de VVD samen te werken zolang het me lukt dat uit te leggen, de beoordelingsnorm daarbij dient dan te zijn in hoeverre zo'n samenwerking bijdraagt aan de spreiding van macht of liever de afbraak van macht. Spreiding van macht is alleen akseptabel zolang het de zwaksten ten goede komt.

Ik wil op mijn manier, die definitief een andere is dan alle andere partijen, door middel van de PPR een bijdrage proberen te leveren aan veranderingen; hierbij behoort tegenwoordig helaas het toevoegsel „werkelijke”.

Naar twee kanten moeten we bij het sluiten van bondgenootschappen op-letten of dat in onze inhoudelijke strategie past. Ik moet daarbij zeker mezelf kunnen blijven, ik wil op dezelfde wijze met aktiewerk door kunnen gaan. Ik wil ook op dezelfde wijze met rechtse mensen, ook linkse trouwens, kunnen blijven omgaan. In je eigen partij, of samenwerking, mag de diktatuur van de meerderheid niet regeren en nog minder de methode die dit automatisch met zich meebrengt.

Laten linkse partijen zij aan zij hun eigen elkaar aanvullend bestaan leiden. Ze vertegenwoordigen de verschillende denkwijzes tussen mensen, ze kunnen de politiek herkenbaarheid bezorgen en daarmee akseptatie van de democratie.

Er moet meer gedacht en gediskussieerd worden hoe we het snelst en het efficiëntst van ieder mens een zelfbevrijder maken (in -gogen en -sofentaal emanciperen) zoals feministen, krakers, flikkers en potten, huurstakers, de milieufreaks, de kabouterboeren, pieker pieker welke moet ik niet vergeten in die honderden soorten, zodat ik geen ruzie krijg, de autobestrijder, die weggelopen vrouwen en kinderen, dat zijn. Ik wil in de politiek vooral mijn tijd steken in het beïnvloeden van rechts om ze te bewegen macht af te dragen, en ze te konfronteren met wat ze voortdurend aanrichten. Wanneer begrijp je dat beter dan als je je engageert met akties, in woord en daad.

► (vervolg van pagina 13)

Tegelijkertijd zijn veel PPR-mensen intensief bij datzelfde aktiewezen betrokken.

Hoe zal de tweede hand zich ontwikkelen? Steeds meer naar het ondersteunen van akties in plaats van eigen akties? Wordt de neutronenbomaktie een uitzondering? Met verklaringen, geld of deelname? Of blijven er ook nog terreinen voor eigen aktie zonder de rest af te stoten? En hoe richten we de aktie-energie van PPR-mensen mede op de eigen partij? Een paar best knellende vragen om mee af te sluiten.

Wijziging in Hinderwet

Door Tweede en Eerste Kamer is een wijziging in de Hinderwet aangenomen die dit najaar in werking zal treden. Door deze wijziging is een aantal belangrijke knelpunten in uitvoering van de wet weggenomen en akkievoerders kunnen bijvoorbeeld nu met meer middelen optreden tegen de grote milieuvvervuilers.

Met dit al komt de Hinderwet meer in overeenstemming met de thans geldende eisen op milieuhygiënisch gebied. Het wordt nu mogelijk een reeds afgegeven hinderwetvergunning weer in te trekken wanneer milieubelangen hiermee zijn gediend. Tevens wordt het mogelijk om in bepaalde gevallen een schadeclaim in te dienen.

Een dak boven het hoofd

PPR-provincie Groningen heeft een boekje uitgegeven over „een krakend volkshuisvestingsbeleid” onder de titel „EEN DAK BOVEN HET HOOFD”.

De redactie werd gevoerd door de Werkgroep Volkshuisvesting-Groningen en door Klaas-Wybo van der Hoek. Te bestellen door overmaking van f 9,- (inclusief verzendkosten) op giro 1292669 tnv penningmeester PPR-Groningen, o.v.v: toezending „Een dak boven het hoofd”.

De mist in ...

Als gevolg van enkele technische tegenslagen is een poging de lay-out van het vorige nummer te verfrissen letterlijk en figuurlijk de mist ingegaan. Dit geldt vooral de omslagfoto die te elfder ure de door de fotograaf toegezegde (maar verloren ...) foto moest vervangen. Maar ook elders is het nummer niet geworden wat de vormgevers voor ogen stond.

(advertentie)

KREKT OER 'T WETTER

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeezwerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1981:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

Een paar maanden terug zond AVRO's Televisier Magazine een documentaire uit over de betrokkenheid van voormalige Argentijnse beulen bij de leveranties van militaire apparatuur door Europese bedrijven aan Argentinië. Eén van de beulen, net als zijn collega's geattacheerd bij de Argentijnse ambassade in Londen, deed zaken met Hollandse

Signaal Apparaten, een fabriek voor elektronische instrumenten uit Hengelo. Hij werd door Argentijnse vrouwen als hun beul herkend. Voor een aantal mensen uit Hengelo was dit reden om actie te gaan voeren tegen de betreffende levering aan de Argentijnse marine. Hier het verslag van die actie.

HENGELO SOLIDAIR MET ARGENTIJS VERZET

JEROEN VAN URK

Het aktiecomitee ging zich Hengelo Solidair met Argentijns Verzet noemen; afgekort kwam dat neer op HSA, dezelfde afkorting dus als de plaatselijke fabriek. Aan de actie gingen enkele PPR-leden meewerken, het Aktiecentrum verleende financieel steun, en er kwamen drie eisen.

De eerste eis: alle Argentijnse militairen weg bij Signaal, en weg uit Nederland. Dat betreft dan de militairen die door de Signaal-fabriek opgeleid worden in het bedienen van radar- en vuurleidingsapparatuur. De apparatuur wordt geleverd aan Duitsland, waar zes fregatten en zes onderzeeboten voor Argentinië worden gebouwd. En het is juist de Argentijnse marine die zich intensief bezighoudt met martelingen. De tweede eis: alle wapenproducties voor Argentinië van Signaal moeten gestopt worden. De derde eis: de betreffende orders moeten worden vervangen door civiele productie.

In de loop van de actie bleek deze laatste eis van groot belang om althans nog enig begrip van de Signaalwerknemers te krijgen. Het komitee moest opboksen tegen het idee dat zij de fabriek dicht wilde hebben en de werknemers mede aansprakelijk stelde voor de levering aan Argentinië.

Naarmate de actie vorderde waren er ook meer en meer mogelijkheden tot gesprekjes met werknemers. Daar droeg een merkwaardige beslissing van de directie toe bij: toen een tv-ploeg van Hier en Nu opnamen wilde maken, werd plotseling de middagpauze met een uur vervroegd. Dit schoot in het verkeerde keelgat bij de werknemers, al was het alleen maar omdat ze nu allemaal tegelijk in de kantine moesten worden geholpen, terwijl er normaal twee pauzeploegen zijn. Zo werd de afstand tussen komitee en Signaalmensen kleiner.

Fatsoen

Op 7 mei was er een Kamerdebat over de kwestie. Dit naar aanleiding van de Argentinië-nota van de regering. Moties van de PPR (om te komen tot een notitie over de relatie tussen mensenrechten in dat land, en onze economische betrekkingen ermee), en de PSP (om de opleiding van de militairen bij Signaal te stoppen) werden verworpen. Slechts een CDA-motie om opheldering te verkrijgen over de in Argentinië „verdwenen” personen en – voorzover nog in leven – er op aan te dringen hen in vrijheid te stellen, werd aangenomen.

Tot aan het Kamerdebat had het HSA-komitee dagelijks in de middagpauze bij de poorten gepost om informatie-

materiaal te verstrekken. Daarna werd besloten voortaan wekelijks aanwezig te zijn. Ondertussen werd de poort van de fabriek niet meer angstvallig dichtgehouden door de directie; het imago *gevaarlijk* dat het komitee was opgeplakt verdween, en ook dit bevorderde het contact met de werknemers.

In totaal werd er 22 keer gepost, en de stencils met wisselende informatie vonden steeds een behoorlijke aftrek. Maar ondanks dit al wilde de directie niet ingaan op herhaalde verzoeken van het komitee tot een open gesprek over de leveranties aan Argentinië. De directievoorzitter kwam altijd braaf een stapeltje stencils halen, maar voor de rest kreeg het komitee de boodschap te horen dat zij bij parlement en overheid moesten wezen met hun klachten. Immers, de overheid was degene die een exportvergunning had afgegeven.

Binnen het bedrijf zelf is men genuanceerder gaan denken dan de directie. Dat bleek ondermeer uit de deelname van een Signaalmedewerker aan een forumdiskussie, begin juli. Hij stelde: „De grenzen van het moreel fatsoen zijn al lang overschreden. De directie vergeet haar eigen verantwoordelijkheid. Werkgelegenheid is mooi; maar niet ten koste van alles.”

Sukses?

Hengelo Solidair met Argentijns Verzet gaat na de zomer door met de actie. De FNV gaat een discussie voeren over dit thema, en daarbij is de actie in Hengelo van aanzienlijke betekenis. Wanneer het FNV – en wellicht kunnen PPR-leden binnen deze bond daartoe bijdragen – kiest voor verandering van militaire productie naar vreedzame productie zal dat van grote invloed zijn op de werknemers van Signaal. Het komitee zal dat dan oppakken en verder uitbouwen.

De actie in Hengelo heeft reeds de kolommen van *The New York Times* gehaald, en dat geeft hoop. Per slot van rekening is deze krant al eerder gevoelig gebleken voor maatschappelijke ontwikkelingen in Nederland, denk bijvoorbeeld aan Hans van Mierlo op de voorpagina in '67.

IKV EN VREDESWEEK

Zoals ieder jaar organiseert het IKV ook dit jaar weer een landelijke vredesweek. Deze wordt gehouden van 20 tot 27 september. Ter gelegenheid van die week produceert het IKV weer een omvangrijk documentatiepakket. Dit pakket bestaat uit vier minibrochures en twee geschriften. De precieze inhoud is nog niet geheel bekend, maar het thema is nog immer: de kernwapens de wereld uit, te beginnen uit Nederland.

Vraag is uiteraard wat een nieuwe Nederlandse regering in deze gaat doen. De vredesweek zal op dat beleid – indien het dan tenminste al bekend is – inspringen.

Een ander, nieuw, projekt is de uitgave van Het Vredesmagazine. Deze publikatie dient ter vervanging van de Vredeskrant, die het nadeel had dat veel lezers hem te moeilijk vonden. Dan is gelijk de opzet van Het Vredesmagazine duidelijk: naast het geven van feiten over bewapening en ontwapening en politieke defensieontwikkelingen buiten Nederland, gaat het blad achtergrondverhalen geven en verantwoordingen voor het IKV-beleid. Een van de thema's die frequent aan bod zullen komen is de verhouding Kerk en Politiek.

Het IKV gaat door met de publikatie van minibrochures. Nummer zestien in de serie zal handelen over de raakvlakken van gezondheidszorg en kernbewapening. Een groot deel van dit nummer wordt gevuld met de rede die kinderarts Helen Caldicott najaar '80 in Breda hield over de medische gevolgen van kernstraling. Tevens wordt stilgestaan bij de wijze waarop artsen en andere werkers in de gezondheidszorg worden ingeschakeld bij de opvang van de gevolgen van een kernoorlog. Daarbij ondermeer aandacht voor het ondergrondse ziekenhuis in de Bijlmermeer, dat binnen-

kort wordt geopend.

Minibrochure 17 gaat over de achtergronden van de IKV-kampagne tegen kernwapens. In dat nummer ook veel aandacht voor een nieuw buitenlands beleid inzake de kernwapenproblematiek.

Schuil Elders is de titel van brochure 18 met daarin informatie over openbare en niet-openbare schuilkelders in Nederland. De vraag komt aan de orde of er meer schuilgelegenheid moet komen zolang de kernbommen de wereld nog niet uit zijn. Of zijn schuilkelders juist een onderdeel van de afschrikking en hebben ze iets te maken met de bewapeningswedloop. Minibrochure nummer 19 tenslotte tracht een samenvatting te geven van de theologische lijnen zoals die zijn getekend in de laatste vier Vredeskranten van het IKV.

Oorlogsvoorbereidingen

Het IKV laat dit jaar twee nieuwe geschriften verschijnen. In het ene wordt uitvoerig stilgestaan bij de debatten in

de Tweede Kamer, de congressen van politieke partijen en vanzelfsprekend de verkiezingsprogramma's en de verkiezingen zelf. Het andere schrift heet Oorlogsvoorbereidingen en moet een inventarisatie worden waar in de Nederlandse samenleving rekening wordt gehouden met het gebruik van kernwapens. Ook hier komen de schuilkelders weer aan de orde, maar tevens ook de Bescherming Bevolking, en beschermingsmaatregelen bij de omroep, om noodvoedsel en extra bedden. Geen konklusies in deze twee schriften, enkel en alleen het geven van weinig of niet bekende feiten.

Bestellen

Een documentatiepakket bestaat uit twee Vredeskranten, het Vredesmagazine, vier minibrochures en twee geschriften. Bovendien het onderwijsproject, op de eerste plaats bedoeld voor basisscholen, waarin het begrip veiligheid centraal staat. De kosten bedragen 25 gulden, Postgiro 788824, t.n.v. Penningmeester IKV, Voorburg.

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

Wél winst

In de PPR-Aktiekrant van juni schreef Hans Verstraaten een bijzonder verhelderend stuk over de hoopvolle taaiheid van de PPR; de inhoud van dit stuk geeft inderdaad hoop. In dat verhaal spreekt hij ook over een niet echte winst voor de PPR wat betreft de achter ons liggen-

de verkiezingen. Jammer. Het is wel degelijk winst, zij het dan morele winst. Maar dat is ook héél belangrijk. Tot deze stelling kan men als volgt komen; bij de verkiezingen in '77 had de PPR twee zetels en door het systeem van de restzetels kregen we er nog één. Twee zetels door steun van de kiezers, één door het lot. En hoe

is het in 1981 gesteld? Drie zelfverdiende zetels met de steun en het vertrouwen van de kiezers. Dit betekent voor mij één zetel échte winst in vergelijking met '77. Dat vind ik hoopvol. Daarom vind ik het heel begrijpelijk van de desbetreffende persoon in het Amsterdamse Artis dat hij de kreet „drie zetels op eigen kracht” slaakte met en-

thousiasme. Ik kan me ook achter Ria Beckers' woorden stellen die hetzelfde zegt. Maar dat van Hans Verstraaten vind ik vrij eenzijdig bekeken en de lezer erg simpelistisch voorgelegd.

Frank Meijneke
Deventer

HET NAJAARSKONGRES

Het PPR-najaarskongres wordt op vrijdag 20 en zaterdag 21 november 1981 gehouden (art. 6, huish. regl.). Het najaarskongres behandelt traditioneel, en reglementair, een aantal huishoudelijke zaken. Naast de verantwoording van fractie en bestuur komen ondermeer het financieel jaarverslag van 1980 en begroting 1981 aan de orde. Ook worden nieuwe partijbestuursleden gekozen ter vervanging van de reglementair aftredenden.

Op dit kongres wordt wederom aandacht besteed aan de kernwapenproblematiek. Twee stukken staan verder ter bespreking:

1. Het verhaal over buitenparlementaire aktie.
 2. Reglementswijzigingen (art. 10 statuten).
- Ze staan allebei in dit nummer afgedrukt. Op grond van artikel 6, lid 1 sub f van het huish. reglement moeten deze stukken voor 15 september a.s. in de aktiecentra worden besproken. Amendementen - dat zijn dus tekstwijzigingen - moeten vóór die datum bij het partijbestuur worden ingediend. Dit moet in viervoud gebeuren op speciale amende-

mentenformulieren die op het partijburo kunnen worden aangevraagd. In art. 7 van het huish. reglement staat omschreven wie amendementen kunnen indienen: aktiecentra, partijbestuur, fracties van Eerste en Tweede Kamer, of tenminste vijftien partijleden gezamenlijk.

Voor de goede orde:

- van het stuk over buitenparlementaire aktie kunnen alleen op de stellingen tekstwijzigingen worden ingediend;
- wat de wijzigingsvoorstellen huishoudelijk reglement aangaat: alleen de amendementen die in dit nummer staan zijn amendeerbaar. Het is niet de bedoeling het hele huishoudelijke reglement overhoop te halen.

Een vriendelijk verzoek aan iedereen: houd je aan gemaakte afspraken wat betreft de vorm van amendementen en aan de termijnen. Je bespaart dan de mensen van partijburo, partijbestuur en werkgroep een ontzaglijke hoeveelheid overbodig werk. Neem het woord tekstwijziging vooral letterlijk: geef precies aan waar je welke woorden hoe veranderd wilt zien.

VOORSTELLEN TOT WIJZIGING VAN HET HUISHOUELIJK REGLEMENT

Toevoegen:
Artikel 6.3.
Na 1e zin: „De verantwoording van het partijbestuur geldt als jaarverslag bedoeld in BW boek 2 artikel 48.1.”

OUDE TEKST:

6.3. De verantwoording van fractie en partijbestuur en eventuele andere niet amendeerbare stukken worden in het partijorgaan gepubliceerd vóór 15 oktober - bij behandeling op het najaarskongres - resp. vóór 15 april - bij behandeling op het voorjaarskongres -.

Tot 1 november resp. 1 mei kunnen aktiecentra hierover schriftelijk vragen stellen, die tijdens het kongres beantwoord worden. Bij onvoldoende beantwoording kunnen de indieners van schriftelijke vragen tijdens het kongres het woord voeren; anderen hebben dit recht ook.

Wijzigen:
Artikel 7.1.
Voor het woord „tenminste” het woord „of” wijzigen in het leesteken „, ” en het tweede woord „of” vervangen door het leesteken „, ”.

Na het woord „kamer” toevoegen de woorden „en daartoe door het kongres op voordracht van het PB aangewezen organen.”

Toelichting:
De organen waarvoor door het PB een Statuut is vastgesteld en waarvoor het kongres op de partij-begroting middelen heeft uitgetrokken kunnen wat dit artikel betreft gelijk worden gesteld met Aktiecentra. Als zodanig worden voorgesteld: de PPR-homo's, de PPR-vrouwen en de PPR-jongeren.

OUDE TEKST:

Artikel 7
1. Voorstellen, amendementen en moties kunnen worden ingediend door een aktiecentrum, het partijbestuur of tenminste 15 partijleden of de fracties in de Tweede of de Eerste Kamer.

Wijzigen:
Artikel 11.b.
Tussen het woord „voor” en de woorden „vertegenwoordigende lichamen” plaatsen het woord „landelijke en internationale”.

Wijzigen:
Artikel 11 onder e.
Voor het woord „jaarrekening” toevoegen de woorden „het jaarverslag en” en achter het woord „jaar” de woorden: „gehoord het verslag van de financiële kommissie bedoeld in artikel 30 onder d.”

Toelichting:
In overeenstemming met het bepaalde in het Burgerlijk Wetboek.

OUDE TEKST:

Artikel 11
Onverminderd het daaromtrent bepaalde in artikel 10 van de Statuten behoort tot de taken van het kongres:

- a. de beoordeling van het beleid van het partijbestuur en de fracties;
- b. de aanwijzing van de kandidaten voor vertegenwoordigende lichamen;
- c. de verkiezing van leden van partij-organen voor zover zulks ingevolge statuten of huishoudelijk reglement vereist is;

d. de vaststelling van de lijnen waarlangs de politiek van de partij zich binnen het program dient te ontwikkelen;

e. het vaststellen van de jaarrekening van het afgelopen jaar, alsmede van de begroting van het komende jaar.

Schrappen:
Artikel 12
Toelichting:
Dit artikel handelt over de financiële kommissie die verder wordt geregeld in artikel 30, onder d. Het is overzichtelijker het bepaalde in artikel 12 naar artikel 30 over te brengen.

OUDE TEKST:

Artikel 12
1. De financiële kommissie, als bedoeld in artikel 30 onder d, bestaat uit tenminste drie en ten hoogste vijf leden. De kommissie wordt op voordracht van het partijbestuur door de kerngroep benoemd.

2. De financiële kommissie heeft tot taak aan het kongres en de kerngroep verslag uit te brengen over de door de penningmeester opgestelde jaarrekening en begroting.

3. De penningmeester legt vóór 1 september de jaarrekening van het voorgaande boekjaar en de begroting voor het komende boekjaar aan de financiële kommissie voor.

Deze kommissie brengt vóór 15 september verslag uit aan de kerngroep en kongres.

De kerngroep behandelt het verslag van de kommissie en beide jaarstukken vóór 1 oktober.

Het verslag van de kommissie en het verslag van de behandeling in de kerngroep worden tezamen met beide stukken in de kongresstukken opgenomen.

Wijzigen:
Artikel 16.6.b.
Vervangen door: Bij tussentijds aftreden van een van de overige leden van het PB kiest de kerngroep na ingewonnen advies als bedoeld in artikel 15 een opvolger uit de onder 5.c. bedoelde nog beschikbare kandidaten, die bij de eerste stemming tijdens het kongres meer dan eenderde van de geldig uitgebrachte stemmen op zich hebben verenigd.

OUDE TEKST:

b. Bij tussentijds aftreden van een overig PB-lid voorziet de kerngroep zo spoedig mogelijk in de opvolging na ingewonnen advies als bedoeld in artikel 15. Bij voorkeur wordt een bestuurslid gekozen uit de niet gekozen kandidaten die bij de verkiezing op het voorgaande kongres één derde van de stemmen op zich hebben verenigd (lid 5c van dit artikel).

Toevoegen:
Artikel 16.6.c.
Bij het niet voorhanden zijn van de onder b. bedoelde kandidaten roept het PB de leden en de aktiecentra na het bekend worden van het aftreden in het eerst verschijnende partijorgaan op, om binnen 3 weken na de verschijningsdatum van de oproep via het PB namen van kandidaten te melden bij de in artikel 15.3. bedoelde kommissie. De kommissie verricht haar in artikel 15 genoemde werkzaamheden met dien verstande dat in plaats van „het kongres” wordt gelezen „de kerngroep”.

Toelichting:
De huidige tekst van artikel 16.6.b. biedt de mogelijkheid dat de kerngroep als kandidaat beschouwt iemand die door het kongres duidelijk niet als kandidaat

werd aanvaard (< 's). Wij zien dit als een te gemakkelijke ongewenste herkansing.

Toevoegen:

Artikel 22.3., 4 en 5

3. De ledenvergadering van een actiecentrum kan na voorafgaande goedkeuring door het PB besluiten tot het oprichten van een privaatrechtelijke rechtspersoon.

4. De Statuten en het Huishoudelijk Reglement van de onder 3 bedoelde rechtspersoon mogen niet in strijd zijn met de Statuten en de reglementen van de Vereniging Politieke Partij Radikalen (PPR). Zij hebben geen rechtsgeldigheid indien en zolang zij niet door het PB zijn goedgekeurd.

5. Rechtszendingen worden niet aangegaan zonder vooraf verkregen instemming van het PB.

Toelichting:

Het komt herhaaldelijk voor dat actiecentra rechtshandelingen plegen zonder hiertoe bekwam te zijn. Het verkrijgen van rechtspersoonlijkheid maakt het mogelijk met fractiemedewerkers arbeidsovereenkomsten aan te gaan of een gebouw te huren. Ook kunnen b.v. fractie-leden uit hun inkomen middelen aan een dergelijke rechtspersoon ter beschikking stellen welke gelden als giften. De onder 5. bedoelde instemming is gewenst omdat bij rechtszendingen de Partij in opspraak kan komen hetgeen politieke schade kan berokkenen.

Opmerking:

Er zijn voor zover bekend 2 actiecentra die een Stichting in het leven hebben geroepen: 's-Gravenhage en Utrecht. Beide met instemming van het PB.

Wijzigen:

Artikel 27.1.

de woorden: „door de provinciale ledenvergaderingen” vervangen door de woorden: „door de actiecentra”

Toelichting:

Blijkens het gestelde in artikel 27.4. is het niet alleen de provinciale ledenvergadering die kerngroepleden afvaardigt.

Wijzigen:

De tweede volzin wordt als volgt:

De namen en verdere gegevens inzake gekozen leden en plaatsvervangers alsmede wijzigingen hierin worden door het provinciale bestuur onmiddellijk schriftelijk ter kennis gebracht van het PB en van de kerngroepkommissie.

Toevoegen:

Artikel 27.1.

Kerngroepleden en plaatsvervangers zijn eerst stemgerechtigd wanneer de schriftelijke kennisgeving tenminste 1 week vóór de dag waarop de kerngroep vergadert op het partijbureau en bij de kerngroepkommissie is ontvangen.

Wijzigen:

Artikel 27.2.

In de 2e regel wordt „1 juli” gewijzigd in „1 januari”.

Toevoegen:

Artikel 27.2.

De onder 1 bedoelde afvaardiging en de eveneens bedoelde kennisgeving vinden plaats voor 1 april.

OUDE TEKST:

Artikel 27

1. De kerngroep, als bedoeld in artikel 14 van de Statuten, bestaat uit leden die – met inachtneming van het gestelde in lid 4 van dit artikel – worden afvaardigd door de provinciale ledenvergaderingen, waarbij rekening wordt gehouden met regionale spreiding van de kandidaten. Gegevens inzake gekozen leden en plaatsvervangers, alsmede wijzigingen hierin, worden door het provinciaal bestuur onmiddellijk schriftelijk ter kennis gebracht van het partijbestuur en de kerngroepkommissie.

2. Het partijbestuur stelt de kiesdeler vast op de eerste vergadering van het partijbestuur na 1 juli van elk jaar, door het totale aantal partijleden te delen door 100. Uitkomsten achter de komma worden verwaarloosd.

Wijzigen:

Artikel 30 onder d.

Het gestelde onder d. wordt genummerd: artikel 30.d.1.

Toevoegen:

Artikel 30.d.2.

De onder 1. bedoelde commissie bestaat uit tenminste drie en ten hoogste vijf leden, die op voordracht van het PB door de kerngroep worden benoemd.

Toevoegen:

Artikel 30.d.3.

De financiële commissie beoordeelt en controleert de door het partijbestuur opgestelde jaarrekening en begroting.

Toevoegen:

Artikel 30.d.4.

De penningmeester legt vóór 1 september de door het partijbestuur opgestelde jaarrekening van het voorgaande boekjaar en de door het partijbestuur voor te stellen begroting voor het komende boekjaar aan de financiële commissie voor.

Toevoegen:

Artikel 30.d.5.

De financiële commissie brengt vóór 15 september verslag uit aan kerngroep en kongres.

Toevoegen:

Artikel 30.d.6.

De kerngroep behandelt het onder 5 bedoelde verslag vóór 1 oktober voorafgaand aan het boekjaar waarop de begroting betrekking heeft.

Toevoegen:

Artikel 30.d.7.

Het onder 5 bedoelde verslag en het verslag van de onder 6. bedoelde behandeling maken gezamenlijk deel uit van het in artikel 6. onder g. bedoelde kongresboek.

Voorstellen tot wijziging van de begroting kunnen uiterlijk op de aan het kongres voorafgaande zaterdag schriftelijk bij het partijbestuur worden ingediend. Zij worden door het partijbestuur schriftelijk aan het kongres voorgelegd.

Toelichting:

Met de toevoegingen onder 2 t/m 7 is het bepaalde in artikel 12 van het huidige reglement ondervangen. Bovendien is onder 7. een voorstel opgenomen teneinde een meer geordende besluitvorming terzake van de begroting te bereiken.

OUDE TEKST:

30.d. het instellen van een financiële commissie, die belast wordt met het toezicht op de financiën van de partij en die tenminste eenmaal per jaar verslag doet van zijn werkzaamheden aan de kerngroep en aan het kongres;

Artikel 12

1. De financiële commissie, als bedoeld in artikel 30 onder d, bestaat uit tenminste drie en ten hoogste vijf leden. De commissie wordt op voordracht van het partijbestuur door de kerngroep benoemd.

2. De financiële commissie heeft tot taak aan het kongres en de kerngroep verslag uit te brengen over de door de penningmeester opgestelde jaarrekening en begroting.

3. De penningmeester legt vóór 1 september de jaarrekening van het voorgaande boekjaar en de begroting voor het komende boekjaar aan de financiële commissie voor.

Deze commissie brengt vóór 15 september verslag uit aan de kerngroep en kongres.

De kerngroep behandelt het verslag van de commissie en beide jaarstukken vóór 1 oktober.

Het verslag van de commissie en het verslag van de behandeling in de kerngroep worden tezamen met beide stukken in kongresstukken opgenomen.

Wijzigen:

Artikel 30.h.

huidige tekst vervangen door:

„Het voor 1 juli van elk jaar benoemen tot kandidatenvoorzitters voor kongres en kerngroep van personen van voldoende bekwaamheid. Deze voorzitters-pool telt 8 tot 10 leden.”

OUDE TEKST:

30.h. het benoemen tot kandidaten-voorzitters voor kongres en kerngroep van personen van voldoende bekwaamheid op voordracht van het partijbestuur en/of provinciale besturen.

Wijzigen:

Artikel 34.4.a.

Tekst van het huidige lid 7. toevoegen aan artikel 34.4.a. waarbij het woord „organen” wordt vervangen door het woord „rechtspersonen”.

Toelichting:

In overeenstemming met bestaande praktijk.

OUDE TEKST:

34.4. Bij de uitvoering van de in lid 3 genoemde taak kiest het partijbestuur de voor het orgaan geëigende rechtsvorm. Het draagt hierbij zorg voor het in acht nemen van de volgende uitgangspunten.

a. Eigen rechtspersoonlijkheid wordt slechts gekozen als het verwerven van inkomsten van derden hiervan afhankelijk is.

b. De rechtspositieregeling van de werknemers is materieel tenminste gelijk aan die van werknemers van de PPR.

c. Voor een nader door het PB te bepalen datum voor de aanvang van enig boekjaar dienen de begroting en de beleidsvoornemens voor dat jaar aan het partijbestuur ter goedkeuring te worden voorgelegd.

De goedkeuring is mede afhankelijk van de toereikendheid van de hiervoor op de begroting van de PPR ter beschikking zijnde middelen.

d. Het jaarverslag en de jaarrekening van de rechtspersoon dienen tijdig voor de verantwoording van de jaarstukken van de PPR als bedoeld in artikel 9 door het bestuur van de rechtspersoon bij het partijbestuur te worden ingediend.

e. Het partijbestuur doet een voordracht voor de benoeming c.q. verkiezing van bestuursleden. Een ieder kan tegenkandidaten stellen. De kerngroep benoemt c.q. kiest de bestuursleden.

5. Over publicatie namens de PPR van stukken opgesteld door organen als bedoeld in lid 2 beslist het partijbestuur.

6. Standpunten kunnen met voorkennis van het partijbestuur ook zelfstandig door organen worden gepubliceerd als duidelijk wordt aangegeven onder wiens verantwoordelijkheid zulks geschiedt.

7. Statuten en/of reglementen van organen worden op voorstel van het partijbestuur door de kerngroep vastgesteld; zij worden als bijlage bij dit reglement gevoegd.

VOORSTELLEN TOT WIJZIGING VAN:

A. Verkiezingsreglement voor de Tweede Kamer der Staten Generaal ter uitvoering van het bepaalde in artikel 11 onder b. en artikel 39 van het huishoudelijk reglement.

Ommummeren:

Artikel 2 wordt artikel 4

Toelichting:

Het huidige artikel 2 regelt de gang van zaken bij kamerontbinding; normale verkiezingen worden geregeld in de artikelen 1, 3 en 4 vandaar de ommummering.

Wijzigen:

Artikel 2.1. (oud) als volgt formuleren:

„1. In geval van ontbinding van de Tweede Kamer vergaderen de actiecentra binnen 8 dagen na de dagtekening van het besluit tot ontbinding om namen te noemen van kandidaten; deze namen worden gezonden aan het partijbestuur.”

Wijzigen:

Artikel 2.2. (oud)

De woorden „als bedoeld in lid 3 van dit artikel” wijzigen in „overeenkomstig het bepaalde in lid 4 van artikel 2” (nieuw).

Schrappen:

Artikel 2 (oud), 3.

Toelichting:

Tekst is overbodig bij aanvaarding van voorstel van artikel 3 (oud), 4.

OUDE TEKST:

A

Artikel 2

1. Uiterlijk 8 dagen na het besluit van Kamerontbinding vergaderen de aktiecentra om namen te noemen van kandidaten; deze namen worden gezonden naar het partijburo.

2. Uiterlijk 16 dagen na het besluit van Kamerontbinding vergaderen de regionale bijeenkomsten als bedoeld in lid 3 van dit artikel en stellen adviezen op van tenminste 30 namen, waarbij is aangegeven welke kandidaten op alle lijsten kunnen voorkomen.

3. Het partijbestuur bepaalt de verdeling van de provinciale ledenvergaderingen over 4 regionale bijeenkomsten op zo evenwichtig mogelijke wijze.

4. Uiterlijk 30 dagen na het besluit van Kamerontbinding stelt het landelijk kongres de volgorde vast van alle in te dienen kandidatenlijsten.

5. De wijze van stemming op de regionale bijeenkomsten en op het landelijk kongres geschiedt overeenkomstig het bepaalde in artikel 5 van dit verkiezingsreglement.

Wijzigen:

Artikel 3 (oud), 3.

Aan de tekst toevoegen:

„Het partijbestuur vraagt deze bereidverklaring door van betrokkenen vóór een door het partijbestuur aan te geven datum de invulling te verlangen van een bereidverklaringsformulier. Dit formulier bevat naast vragen over door de Kieswet bij de kandidaatstelling verlangde gegevens ook vragen over de vervulde functies in de partij en in vertegenwoordigende lichamen, over het bepaalde in Artikel 1.5. van het huishoudelijk reglement en over de politieke inzichten van betrokkenen.

Het niet of niet volledig invullen, het niet ondertekenen of het niet tijdig indienen bij het partijbestuur van het bereidverklarings-formulier leidt tot het niet opnemen van de naam van betrokkene in de onder 2. bedoelde lijst.

Artikel 3 (oud), 4.

Schrappen:

de woorden: „als bedoeld in artikel 2 lid 3 van dit reglement”.

Wijzigen:

de woorden: „een aantal regionale bijeenkomsten” vervangen door: „vier regionale bijeenkomsten van de ledenvergaderingen van provinciale aktiecentra, waarbij deze zo evenredig mogelijk over de 4 regionale bijeenkomsten zijn verdeeld.

Toevoegen:
Voor de laatste zin de woorden:

„Voor deze 30 namen dienen de regionale bijeenkomsten een keuze te maken uit de namen welke voorkomen in de lijst bedoeld onder 2. De toevoeging van andere namen is niet toegestaan. Bij deze namen geven de regionale bijeenkomsten aan wie van de 30 genoemden op de in de betrokken kieskringen uit te brengen lijsten dienen voor te komen zo zij door het kongres niet worden geplaatst op de identieke delen van de in te dienen lijsten. Zij geven hierbij tevens de volgorde aan, waarin de namen in de kandidaten-lijsten worden opgenomen.

De adviezen van de 4 regionale bijeenkomsten worden door de voorzitter en de sekretaris, die door de betrokken provinciale besturen zijn aangewezen, terstond meegedeeld aan het partijbestuur. Het partijbestuur brengt deze 4 adviezen ter kennis van de kerngroep vóór de onder artikel 3.2. bedoelde vergadering van de kerngroep.”

OUDE TEKST:

Artikel 3

1. De aktiecentra dienen uiterlijk 15 weken voor het verkiezingskongres bij het partijbestuur schriftelijk en ondertekend namen in van hen, die voor een kandidatuur in aanmerking komen. Het partijbestuur plaatst hiertoe tijdig een oproep in het partij-orgaan.

2. Uiterlijk 12 weken voor het verkiezingskongres stelt het partijbestuur een alfabetische lijst op van alle kandidaten en maakt deze bekend in het partij-orgaan.

3. Het partijbestuur zorgt tevens voor de bereidverklaring van de kandidaten.

4. Uiterlijk 8 weken voor het verkiezingskongres organiseert het partijbestuur op éénzelfde door haar aan te wijzen datum een aantal regionale bijeenkomsten, als bedoeld in artikel 2 lid 3 van dit reglement; de regionale bijeenkomsten stellen een advies op in de vorm van een lijst met tenminste 30 namen, waarbij is aangegeven welke kandidaten op alle lijsten kunnen voorkomen. Het partijbestuur draagt er zorg voor dat datum en plaats van deze regionale vergaderingen tenminste 14 dagen van te voren aan de leden bekend worden gemaakt.

Wijzigen:

Artikel 4 (oud), 2.c.

Toevoegen: „hierbij worden uitsluitend namen geadviseerd die voorkomen op de in artikel 2.2. bedoelde lijst van wie de in artikel 2.3. bedoelde bereidverklaring overeenkomstig het daar gestelde is ontvangen.”

Wijzigen:

Artikel 4 (oud), 3.

achter het woord „kandidaten” toevoegen de woorden:
„alsmede de in artikel 2.4. bedoelde 4 regionale adviezen.”

OUDE TEKST:

Artikel 4

1. Het partijbestuur is bevoegd zelfstandig een advies uit te brengen aan de kerngroep, dat uiterlijk 5 weken voor het verkiezingskongres bij de kerngroepkommissie moet zijn ingediend.

2. Uiterlijk 4 weken voor het verkiezingskongres formuleert de kerngroep een advies en zendt dit naar het partijbestuur. Dit advies moet tenminste inhouden:

- het aantal namen dat op alle lijsten dient voor te komen;
- het al dan niet aanwijzen van één kandida(a)t(e), die de eerste plaats op alle lijsten zal innemen;

c. wie en in welke volgorde op de identieke delen van de in te dienen lijsten zullen worden geplaatst.

3. 4 weken voor het verkiezingskongres wordt het advies van de kerngroep met de alfabetische lijst van de kandidaten met de kongresstukken verzonden aan alle kongresdeelnemers.

Wijzigen:

Artikel 5.1.

Achter het woord „aantal” toevoegen het woord „kandidaten”;

achter het woord „Kieswet” toevoegen:

„Om op de eerste plaats van de kandidatenlijsten te worden gekozen moet men meer dan de helft van het aantal geldige stemmen op zich hebben verenigd.”

Wijzigen:

Artikel 5.2.

tekst vervangen door:

„Vervolgens stemt het kongres telkens per blok van 4 over de vraag wie tot het volgende blok van 4 kandidaten behoren.

Kandidaat voor deze stemming zijn uitsluitend degenen wier naam voorkomt op de lijst bedoeld in artikel 2, lid 2 en lid 3. Om tot bedoelde kandidaten te behoren dient men bovendien werkelijk bereid te zijn bij verkiezing zitting te nemen in de Tweede Kamer en moet men tenminste de helft van het aantal geldig uitgebrachte stemmen op zich hebben verenigd.

De 4 kandidaten die de meeste stemmen op zich verenigen zijn gekozen. Indien minder dan 4 kandidaten aan de eis van éénderde voldoen vindt voor de niet bezette plaats(en) herstemming plaats. Indien meer dan 4 kandidaten aan de eis van éénderde voldoen zijn de 4 met de hoogste aantallen geldige stemmen gekozen. Bij een gelijk aantal geldige stemmen beslist het lot.

Daarna vindt per plaats binnen het blok een stemming plaats tussen de voor dat blok gekozen kandidaten. Gekozen is telkens de kandidaat met het hoogste aantal stemmen t/m de derde plaats binnen het blok. De 4e plaats binnen het blok wordt bezet door de overblijvende kandidaat.

Over de vraag wie tot het volgende blok behoren wordt eerst gestemd nadat de plaatsen op de lijst voor het voorgaande blok zijn vastgesteld.

Schrappen:

Artikel 5.3.

OUDE TEKST:

Artikel 5

1. Het kongres spreekt zich allereerst uit over het al dan niet aanwijzen van een kandida(a)t(e), die de eerste plaats zal innemen op alle lijsten en over het aantal dat identiek op alle lijsten geplaatst zal worden tot een maximum, genoemd in de Kieswet.

2. Vervolgens spreekt het kongres zich uit over de wijze van stemmen met betrekking tot de kandidaten, hetzij per blok van een door het kongres te bepalen aantal, hetzij per plaats, afzonderlijk, hetzij een combinatie van beide, steeds met inachtneming van de uitslag van de stemming als bedoeld in lid 1.

3. Indien de stemmen staken beslist het lot.

Schrappen:

Artikel 6.

Toelichting:

Bij aanvaarding van het voorstel artikel 3. (oud) 4. is een tweede ronde van provinciale ledenvergaderingen overbodig.

OUDE TEKST:

Artikel 6

Nadat de stemmingen als bedoeld in artikel 5 hebben plaatsgevonden, bepalen de provinciale ledenvergaderingen de volgorde van de overige kandidaten en welke lijsten onderling verbonden zullen worden. Het partijbestuur draagt er zorg voor dat datum en plaats van deze provinciale vergaderingen tenminste 14 dagen van te voren aan de leden bekend worden gemaakt.

Omnummersen:

Huidige **artikel 7** wordt **artikel 6**;

huidige **artikel 7.2.** wordt **artikel 6.3.**;

huidige **artikel 8** wordt **artikel 7**.

Toevoegen:

Artikel 6. (nieuw) 2.

„Overeenkomstig de onder 1 ontvangen uitslag en de van de in artikel 2.4. bedoelde adviezen stelt het partijbestuur 4 in te dienen lijsten vast.”

OUDE TEKST:

Artikel 7

1. Binnen een week nadat het kongres is gehouden deelt het presidium de uitslag van de stemmingen aan het partijbestuur mede.

2. Het partijbestuur draagt er zorg voor dat de samengestelde kandidatenlijsten tijdig worden ingeleverd overeenkomstig het in de Kieswet bepaalde.

Wijzigen:

Artikel 8.2.

omnummersen tot artikel 9.

OUDE TEKST:

Artikel 8

1. De in te dienen lijsten worden onderling verbonden.

2. Het kongres beslist over het aangaan van lijstverbindingen met andere partijen, in overeenstemming met hetgeen is vastgesteld op het kongres waarop over de programmatiese samenwerking is beslist.

B. Verkiezingsreglement voor de Eerste Kamer der Staten Generaal ter uitvoering van het bepaalde in artikel 30 onder c en artikel 39 van het huishoudelijk reglement.

Wijzigen:

Artikel 1.

Vervangen door:

„De Kerngroep stelt tijdig de datum vast voor de vergadering waarin de kandidatenlijst(en) voor de Eerste Kamer worden vastgesteld. Deze vergadering vindt tenminste 4 weken voor de inleveringsdatum van de kandidatenlijsten als bedoeld in de Kieswet plaats.

OUDE TEKST:

Artikel 1

Aan de kandidaatstelling nemen alle leden deel.

Toevoegen:

Artikel 2

1. Het partijbestuur roept de actiecentra door middel van het partijorgaan uiterlijk 15 weken voor de vergadering van de Kerngroep waarin de kandidatenlijst voor de Eerste Kamer wordt vastgesteld op om namen te noemen van kandidaten.

Omnummeren:

Artikel 2.1. wordt **artikel 2.2.**

Artikel 2.2. wordt **artikel 2.3.**

OUDE TEKST:

Artikel 2

1. Actiecentra stellen de kandidaten en leveren de voorstellen schriftelijk en ondertekend in bij het provinciaal bestuur, uiterlijk 12 weken voor de kandidaatstelling.

2. De provinciale besturen verzenden de lijsten, eventueel met een advies, aan het partijbestuur, dat de gebundelde lijsten met adviezen en eventueel voorzien van een eigen advies aan de kerngroep doorzendt.

Artikel 3

Toevoegen:

Aan de tekst toevoegen:

„Het partijbestuur vraagt deze bereidverklaring door van betrokkenen vóór een door het partijbestuur aan te geven datum de invulling te verlangen van een bereidverklaringsformulier. Dit formulier bevat naast vragen over door de Kieswet bij de kandidaatstelling verlangde gegevens ook vragen over de vervulde functies in de partij en in vertegenwoordigende lichamen, over het bepaalde in Artikel 1.5. van het huishoudelijk reglement en over de politieke inzichten van betrokkenen.
Het niet of niet volledig invullen, het niet ondertekenen of het niet tijdig indienen bij het partijbestuur van het bereidverklarings-formulier leidt tot het niet opnemen van de naam van betrokkene in de lijst.

OUDE TEKST:

Artikel 3

Het partijbestuur zorgt voor de bereidverklaring van de kandidaten.

Artikel 4.1.

Toevoegen:

vóór huidige **artikel 4.1.**

„1. De kerngroep beslist na ingewonnen advies van het PB over het aantal op te stellen lijsten.”

Omnummeren:

Artikel 4.1., 2, 3, 4, 5, 6 en 7 wordt respectievelijk:

artikel 4.2., 3, 4, 5, 6, 7 en 8.

Wijzigen:

Artikel 4.3. (oud)

De eerste volzin vervangen door de woorden:

„Om gekozen te zijn dient men tenminste de helft van het aantal geldig uitgebrachte stemmen op zich te hebben verenigd.”

In de 3e volzin tussen de woorden „twee kandidaten die bij de” en het woord: „stemming” voegen het woord: „tweede”.

Schrappen:

in de voorlaatste volzin de woorden: „voor de eerste plaats”

Toevoegen: „Indien bij de derde stemming de stemmen staken beslist het lot.”

Toevoegen:

„4. Een stembriefje is ongeldig indien het een naam bevat van een kandidaat die niet voor de plaats waarvoor wordt gestemd is gekandideerd.”

OUDE TEKST:

Artikel 4

1. De kerngroep stelt aan de hand van de door de provinciale besturen ingediende voorstellen definitieve kandidatenlijsten op en zendt deze aan het partijbestuur.

2. De stemming geschiedt schriftelijk waarbij per plaats gestemd wordt, te beginnen met de eerste.

3. De plaatsing van een kandidaat op een (aantal) lijst(en) geschiedt bij gewone meerderheid van stemmen. Indien bij de eerste stemming geen kandidaat de meerderheid behaalt, vindt een tweede stemming plaats. Indien bij de tweede stemming geen van de kandidaten de meerderheid behaalt, vindt een derde stemming plaats tussen de twee kandidaten die bij de stemming de meeste stemmen op zich hebben verenigd. Hebben bij de tweede stemming meer dan twee personen een gelijk aantal stemmen op zich verenigd voor de eerste plaats, dan beslist het lot wie bij de derde stemming zullen deelnemen. Hebben bij de tweede stemming twee of meer kandidaten een gelijk aantal stemmen als tweede op zich verenigd, dan beslist het lot wie bij de derde stemming zal deelnemen.

Omnummeren:

Artikel 5 wordt **artikel 5.1.**

Toevoegen:

„**Artikel 5.2.**

Het partijbestuur of zijn gemachtigde is bevoegd - omwille van het bereiken van

een voor de partij zo voordelig mogelijk resultaat - de overeenkomstig het bepaalde in artikel 4 vastgestelde lijst(en) te combineren tot één lijst of te splitsen in meer lijsten.

OUDE TEKST:

Artikel 5

Het partijbestuur regelt de voorbereiding voor de indiening van de kandidatenlijsten en wijst de leden van de Statenfrakties aan, die belast worden met de indiening van de kandidatenlijsten.

C. Verkiezingsreglement voor de Provinciale Staten ter uitvoering van het bepaalde in artikel 20.1.c. en artikel 39 van het Huishoudelijk Reglement.

Wijzigen:

Artikel 2.1.

Tekst vervangen door:

„Het provinciaal bestuur zorgt voor de bereidverklaring van de kandidaten. Het vraagt deze bereidverklaring door van betrokkenen vóór een door het provinciaal bestuur aan te geven datum de invulling te verlangen van een bereidverklaringsformulier. Dit formulier bevat naast vragen over door de Kieswet bij de kandidaatstelling verlangde gegevens ook vragen over de vervulde functies in de partij en in vertegenwoordigende lichamen, over het bepaalde in Artikel 1.5. van het huishoudelijk reglement en over de politieke inzichten van betrokkenen.
Het niet of niet volledig invullen, het niet ondertekenen of het niet tijdig indienen bij het provinciaal bestuur van het bereidverklaringsformulier leidt tot het niet opnemen van de naam van betrokkene in de onder 2.2. bedoelde lijst.”

Artikel 2.2.

Wijzigen:

de woorden „het verkiezingskongres” in de woorden „de datum waarop de ledenvergadering van het provinciaal actiecentrum waarin de kandidatenlijst wordt vastgesteld plaats vindt”.

Artikel 2.4.

Wijzigen:

Te volzin vervangen door:

„De stemming voor plaatsing op de kandidatenlijst geschiedt schriftelijk waarbij per plaats gestemd wordt, te beginnen met de eerste. Om gekozen te zijn dient men tenminste de helft van het aantal geldig uitgebrachte stemmen op zich te hebben verenigd.”

Schrappen:

in de voorlaatste volzin de woorden:

„voor de eerste plaats”

Schrappen:

de laatste volzin

Toevoegen:

„Indien bij de derde stemming de stemmen staken beslist het lot.”

Toevoegen:

„5. Een stembriefje is ongeldig wanneer het een naam bevat van een kandidaat die niet voor de plaats waarvoor wordt gestemd is gekandideerd.”

Schrappen:

Artikel 2.5., 2.7., en 2.9.

Wijzigen:

de woorden „provinciale ledenvergadering” in de woorden „ledenvergadering van het provinciaal actiecentrum”

Artikel 2.8.

Schrappen:

de woorden: „en ter plaatse”

OUDE TEKST:

C

Artikel 2

1. Het provinciaal bestuur gaat na of de genoemde kandidaten akkoord gaan met hun kandidaatstelling.

2. Uiterlijk 8 weken voor het verkiezingskongres stelt het provinciaal bestuur een alfabetische lijst op van alle kandidaten onder vermelding van hun voorstellen en maakt deze aan de leden bekend.

3. Het provinciaal bestuur stelt daarna de ontwerp-kandidatenlijst(en) op voor alle statenkiekring en kan deze lijst(en) van een advies voorzien.

4. De plaatsing van een kandidaat op een (aantal) lijst(en) geschiedt bij gewone meerderheid van stemmen. Indien bij de eerste stemming geen van de kandidaten de meerderheid behaalt, vindt een tweede stemming plaats. Indien bij de tweede stemming geen van de kandidaten de meerderheid behaalt, vindt een derde stemming plaats tussen de twee kandidaten die bij de tweede stemming de meeste stemmen op zich hebben verenigd. Hebben bij de tweede stemming meer dan twee personen een gelijk aantal stemmen op zich verenigd voor de eerste plaats, dan beslist het lot wie bij de derde stemming zullen deelnemen. Hebben bij de tweede stemming twee of meer kandidaten een gelijk aantal stemmen als tweede op zich verenigd, dan beslist het lot wie bij de derde stemming zal deelnemen.

5. De provinciale ledenvergadering kan besluiten een referendum te houden voorafgaande aan de vaststelling van de kandidatenlijst(en) door de provinciale ledenvergadering. De uitslag van het referendum wordt in matrixvorm aan de leden bekendgemaakt.

6. Leden van het provinciaal bestuur die gekandideerd zijn voor de Provinciale Staten, nemen geen deel aan de beraadslagingen en het opstellen van een advies als bedoeld in lid 3 van dit artikel.

7. De provinciale ledenvergadering heeft de bevoegdheid een commissie te benoemen, bestaande uit tenminste 3 leden die tevoren uitspreken geen kandidatuur voor het lidmaatschap van Provinciale Staten te zullen aanvaarden, om de taken bedoeld in de artikelen van dit reglement uit te voeren.

8. Het provinciaal bestuur c.q. de in lid 7 van dit artikel genoemde commissie zorgt voor de bereidverklaring van de kandidaten en levert de kandidatenlijsten tijdig en ter plaatse in, overeenkomstig het in de Kieswet bepaalde.

9. De provinciale ledenvergadering beslist over het aangaan van lijstverbindingen.

gen of het samenstellen van een gekombineerde lijst met andere partijen, een en ander voor zover de Kieswet zulks toelaat.

D. Verkiezingsreglement voor de gewestraden ter uitvoering van het bepaalde in artikel 20c en artikel 39 van het Huishoudelijk Reglement.

Wijzigen:
de woorden „gewestelijke ledenvergadering in: „ledenvergadering van het gewestelijk actiecentrum”

OUDE TEKST:

Voor dit reglement geldt de tekst overeenkomstig bijlage C hiervoor (verkiezingsreglement voor de Provinciale Staten), met dien verstande dat „provinciaal bestuur” c.q. „provinciale ledenvergadering” c.q. „Provinciale Staten” wordt vervangen door „gewestelijk bestuur” c.q. „gewestelijke ledenvergadering” c.q. „gewestraad”.

E. Verkiezingsreglement voor de Gemeenteraden ter uitvoering van het bepaalde in artikel 20 c. en artikel 39 van het Huishoudelijk Reglement.

Artikel 1.1., 1.2., 2.1. en 3.3.

Wijzigen:
het woord „plaatselijk” in het woord: „gemeentelijk”

Artikel 1.2.

Schrappen:
de woorden: „het aangaan van lijstverbindingen of”

Toelichting:
De Kieswet kent de mogelijkheid van lijstverbinding niet bij de verkiezing van gemeenteraden.

OUDE TEKST:

Artikel 1
1. In de ledenvergadering van het plaatselijk actiecentrum wordt tenminste 12 weken voor de kandidaatstelling voor de gemeenteraden besloten over het al dan niet deelnemen aan de verkiezingen.
2. De algemene ledenvergadering van het plaatselijk actiecentrum beslist over het aangaan van lijstverbindingen of het samenstellen van gekombineerde lijsten met andere partijen, een en ander voor zover de Kieswet zulks toelaat.

Wijzigen:

Artikel 2.2.

tekst vervangen door:
„Het bestuur van het gemeentelijk actiecentrum zorgt voor de bereidverklaring van de kandidaten. Het vraagt deze bereidverklaring door van betrokkenen vóór een door het gemeentelijk actiecentrum aan te geven datum de invulling te verlangen van een bereidverklaringsformulier. Dit formulier bevat naast vragen over door de Kieswet bij de kandidaatstelling verlangde gegevens ook vragen over de vervulde functies in de partij en in vertegenwoordigende lichamen, over het bepaalde in artikel 1.5. van het huishoudelijk reglement en over de politieke inzichten van betrokkenen.

Het niet of niet volledig invullen, het niet ondertekenen of het niet tijdig indienen bij het gemeentelijk actiecentrum van het bereidverklaringsformulier leidt tot het niet opnemen van de naam van betrokkene in de kandidaten-lijst.

Artikel 2.3.

Schrappen:
„onder vermelding van hun voorstellen”

OUDE TEKST:

Artikel 2
1. Uiterlijk 12 weken voor de kandidaatstelling dienen de leden van het plaatselijk actiecentrum schriftelijk namen in van personen, die voor een kandidatuur in aanmerking komen.
2. Het bestuur gaat na of de genoemde kandidaten akkoord gaan met hun kandidaatstelling.
3. Uiterlijk 8 weken voor de ledenvergadering waarop de volgorde van de kandidaten wordt vastgesteld, stelt het bestuur een alfabetische lijst op van alle kandidaten onder vermelding van hun voorstellen en maakt deze aan de leden bekend.
4. Deze lijst kan door het bestuur van een advies worden voorzien.
5. Het actiecentrum registreert de naam van de PPR tussen 25 februari en 4 maart van het jaar waarin de gemeenteraadsverkiezingen worden gehouden.
6. Bij de verkiezingen die noodzakelijk zijn geworden door wijziging van gemeentegrenzen dient het actiecentrum 4 maanden voor de verkiezingsdatum contact op te nemen met het partijbestuur over de registratie van de naam van de PPR.

Artikel 3.2.

Wijzigen:
de volzin vervangen door:
„De stemming voor plaatsing op de kandidatenlijst geschiedt schriftelijk waarbij ter plaatse gestemd wordt, te beginnen met de eerste. Om gekozen te zijn

dient men tenminste de helft van het aantal geldig uitgebrachte stemmen op zich te hebben verenigd.”

Schrappen:
in de voorlaatste volzin de woorden:
„voor de eerste plaats”

Schrappen:
de laatste volzin

Toevoegen:
„Indien bij de derde stemming de stemmen staken beslist het lot.”

Toevoegen:
„4. Een stembriefje is ongeldig wanneer het een naam bevat van een kandidaat die niet voor de plaats waarvoor wordt gestemd is gekandideerd.”

OUDE TEKST:

Artikel 3

1. De kandidatenlijst wordt opgesteld in de periode tussen de Provinciale Statenverkiezingen en 14 dagen daarna.

2. De plaatsing van een kandidaat op een (aantal) lijst(en) geschiedt bij gewone meerderheid van stemmen. Indien bij de eerste stemming geen kandidaat de meerderheid behaalt, vindt een tweede stemming plaats. Indien bij de tweede stemming geen van de kandidaten de meerderheid behaalt, vindt een derde stemming plaats tussen de twee kandidaten die bij de tweede stemming de meeste stemmen op zich hebben verenigd. Hebben bij de tweede stemming meer dan twee personen een gelijk aantal stemmen op zich verenigd voor de eerste plaats, dan beslist het lot wie bij de derde stemming zullen deelnemen.
3. Het bestuur van het plaatselijk actiecentrum zorgt voor de bereidverklaring van de kandidaten en voor de inlevering van de kandidatenlijst op de dag van de kandidaatstelling.

F. Verkiezingsreglement voor het Europees Parlement ter uitvoering van het bepaalde in artikel 11 onder c. en artikel 39 van het Huishoudelijk Reglement.

Artikel 2.3.

Toevoegen:
Aan de tekst toevoegen:
„Het partijbestuur vraagt deze bereidverklaring door van betrokkenen vóór een door het partijbestuur aan te geven datum de invulling te verlangen van een bereidverklaringsformulier. Dit formulier bevat naast vragen over door de Kieswet bij de kandidaatstelling verlangde gegevens ook vragen over de vervulde functies in de partij en in vertegenwoordigende lichamen, over het bepaalde in Artikel 1.5. van het huishoudelijk reglement en over de politieke inzichten van betrokkenen.

Het niet of niet volledig invullen, het niet ondertekenen of het niet tijdig indienen bij het partijbestuur van het bereidverklaringsformulier leidt tot het niet opnemen van de naam van betrokkene in de onder 2.4. bedoelde lijst.

OUDE TEKST:

Artikel 2

1. De actiecentra dienen uiterlijk 8 weken voor het verkiezingscongres bij het partijbestuur schriftelijk en ondertekend namen in van hen die voor een kandidatuur in aanmerking komen.

2. Uiterlijk 6 weken voor het verkiezingscongres stelt het partijbestuur een alfabetische lijst op van alle kandidaten en maakt deze bekend in het partijorgaan.

3. Het partijbestuur zorgt tevens voor de bereidverklaring van de kandidaten.

Artikel 5.

Wijzigen:
tekst vervangen door:
„1. De stemming geschiedt schriftelijk, waarbij per plaats wordt gestemd te beginnen met de eerste.

2. Om gekozen te zijn dient men tenminste de helft van het aantal geldig uitgebrachte stemmen op zich te hebben verenigd. Indien bij de eerste stemming geen kandidaat de meerderheid behaalt vindt een tweede stemming plaats. Indien bij de tweede stemming geen van de kandidaten de meerderheid behaalt vindt een derde stemming plaats tussen de twee kandidaten die bij de tweede stemming de meeste stemmen op zich hebben verenigd. Hebben bij de tweede stemming meer dan twee personen een gelijk aantal stemmen op zich verenigd, dan beslist het lot wie bij de derde stemming zullen deelnemen. Indien bij de derde stemming de stemmen staken beslist het lot.

3. Een stembriefje is ongeldig indien het een naam bevat van een kandidaat die niet voor de plaats waarvoor wordt gestemd is gekandideerd.”

OUDE TEKST:

Artikel 5

1. Het congres spreekt zich uit over de wijze van stemmen met betrekking tot de kandidaten, hetzij per blok van een door het congres te bepalen aantal, hetzij per plaats afzonderlijk, hetzij een combinatie van beide.

2. Indien de stemmen staken beslist het lot.
3. Een stembriefje is ongeldig indien het een naam of namen bevat van kandidaten die niet voor de plaats waarvoor gestemd wordt gekandideerd is of zijn.

PPR-Jongeren Noord-Holland

De PPR-Jongeren afdeling Noord-Holland organiseren op 22, 23 en 24 oktober een kennismakingsweekend voor PPR-Jongeren uit die provincie. De bijeenkomst wordt gehouden te Bakkum en de kosten bedragen circa 35 gulden. Wie mee wil doen of meer

informatie wenst kan terecht bij de Stichting Jongeren Werk, PPR-Partijburo, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Telefoon: 020 - 228461.

PPR-Werkgroep Oost-Europa

Binnen de themagroep Vrede funktioneert sinds enige tijd een werkgroep Oost-Europa. Doel van deze werk-

groep is het nader uitwerken van een PPR-Visie op Oost-Europa, en het schrijven van artikelen over elk van de Oostbloklanden afzonderlijk, ondermeer voor de PPR-Aktiekrant. Wie meer informatie wenst over de werkgroep Oost-Europa kan schrijven of telefoneren naar Bert Schijf: Goudenregenstraat 15, 4001 EE Tiel, 03440-12608.

BERICHTEN VAN DE BASIS

Op deze pagina gesprekken met PPR-leden die op lokaal nivo actief zijn binnen de partij of betrokken zijn bij akties. Deze eerste keer: Jaap van der Hoest, jurist en PPR-bestuurslid te Rotterdam.

HANS VERSTRAATEN

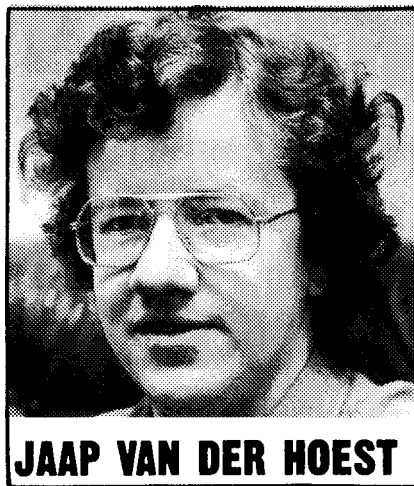
Het mooie motto van Rotterdam mag bekend worden verondersteld: niet lullen maar werken. Behalve dat het mooi is geeft dit motto ook een mentaliteit van Nederlands tweede stad aan die het voor aktievoerders en andere werkers aan de basis lastig maakt om bewegingen van de grond te krijgen. In dat opzicht is Rotterdam geen intensieve aktiestad. Het is een stad van bestuurders en van regelaars, een stad waar je in elk bestuurlijk orgaan struikelt over de nijvere sociaal-demokraten die reeds een paar decennia lang de dienst uitmaken.

Is het vanwege die mentaliteit wellicht dat de PPR er slecht gedijdt? Want een bloeiende combinatie is Rotterdam en de PPR nooit geweest. Momenteel telt de PPR er 243 leden, terwijl het kleinere Groningen er 344 telt. Het aantal aktieve leden binnen de partij is ongeveer twintig en recente verkiezingsresultaten in de Maasstad zijn niet best voor de PPR - 1,4% in mei, en 1% bij de statenverkiezingen in 1978. We hebben geen gemeenteraadslid in Rotterdam. En we hebben in het partijbestuur twee Amsterdammers, twee Hagenaars, een Utrechter - maar geen Rotterdammer.

En dan gaan we nog even door met dit weinig positieve verhaal, maar dan op een ander nivo. Want wat er in Rotterdam binnen de PPR actief is, weet ook nog voor aardig wat moeilijkheden te zorgen. Vier jaar geleden, om maar een hele grote moeilijkheid te noemen, stapte zowat de hele partijtop over naar de Partij van de Arbeid, een erfenisje van diverse littekens achterlatend. Daarna is het rumoerig gebleven, al wordt het rustiger.

Hoe is de toestand nu? „Dat gebeuren in '77 heeft natuurlijk zijn gevolgen gehad”, zegt Jaap van der Hoest, „je moest gewoon doorgaan en misschien is het allemaal wat te snel gegaan. Mensen kwamen soms op posten die ze nog

niet aankonden, en soms wilden ze ook te hard van stapel lopen. Daarbij had en heb je het manko dat je geen raadslid hebt. Alle informatie komt dan vertraagd naar je toe en de pers vindt al snel dat je te ver van macht afstaat.” En daarbij komt wellicht het feit dat de persoonlijke verhoudingen binnen de Rotterdamse PPR niet optimaal zijn? Hm, daar wil Jaap liever niet diep op ingaan, per slot van rekening is hij bestuurslid. „Het valt wel mee tegenwoordig”, vindt hij. „Begin april is Dilia van der Heem (oud-PPR-Kamerlid en huidig FNV-bestuurder, red.) tot voorzitter gekozen en dat is een goede keus. In het aktiecentrum gaat het milder nu. Er zijn natuurlijk persoonlijke tegenstellingen, mensen die elkaar niet mogen en elkaar uitsluiten - heel lastig allemaal. Die mensen vatten kritiek ook al snel zeer persoonlijk op. En er wordt ook gauw gedacht dat er kongsi's bestaan - kongsi's, dat is hier een verdacht woord. Wat dan echt las-

JAAP VAN DER HOEST

tig is: tijdens ledenvergaderingen ontstaan weleens scheldpartijen en als iemand dan voor de eerste maal komt knapt ie af, hij kent al die verhoudingen ook niet.”

Deelgemeentes

Dat voor het minder prettige gedeelte van dit verhaal. We gaan over naar een onderwerp waar Jaap van der Hoest meer woorden over kwijt wil. De deelgemeentes. Rotterdam is tot nu toe Nederlands enige stad die ze kent: grote stadsgebieden met een gekozen bestuur dat zich bezighoudt met de problematiek van zo'n gebied. Dat is tenminste de bedoeling. Helemaal perfect werkt deze kleinschaligheid van bestuur - want daar komt het toch op neer - nog niet. Nadat Jaap van der Hoest in '74 PPR-lid was geworden ging hij zich twee jaar later actief met

zijn eigen deelgemeente, Charlois in Rotterdam-Zuid, bezighouden. „De PPR”, vertelt hij, „wist eigenlijk niet goed of ze nou voor of tegen die deelgemeentes moest zijn. In '76 waren er verkiezingen voor en we wisten ook niet goed of we eraan mee zouden doen. Ik wilde wel. Maar op de eerste vergadering die er was om dat te bekijken kwamen twee mensen opdagen, dat gaf weinig hoop.

Drie, vier maanden voor de verkiezingen is het aktiecentrum er toen wat harder aan gaan werken. Mensen die al actief waren werd gevraagd of ze hiervoor interesse hadden. En er kwam iemand uit Alexander-Ommoord en die zei dat het allemaal niet zo slecht was, dat er in commissies ook gewone burgers zaten om mee te praten. Dat bracht meer enthousiasme te weeg.” En zodoende deed de PPR in Charlois (88.000 inwoners) wel mee. „De Pvda”, zegt Jaap, „had veel vrees dat we het goed zouden doen. We werkten met konkrete punten die bleken aan te slaan.” Een zo'n konkreet punt was het aktie willen ondernemen tegen vrachtwagens die in de buurt over een straat met keien denderden. En er werd op gewezen dat het openbaar vervoer beter kon. „Dan zag je dat de Pvda langzaam dergelijke puntjes overnam, niet opvallend, maar toch... We hebben uiteindelijk zéér ruim een zetel behaald.” Aad Leentvaar kwam in de fraktie; hij is blind, moest dus efficiënt worden gesteund, en Jaap kwam onder meer in de steunfraktie. Over samenwerking met andere partijen is nog niet gesproken. Er ligt een eerste uitnodiging van de PPR voor een gesprek en men is niet vies van een eventuele samenwerking straks met PSP en CPN. Ach, de PSP kent men van verschillende akties, dat ging wel goed; alleen de CPN wekt toch wat huiver. En de Pvda heeft geen samenwerking nodig, die halen wel weer de meerderheid. PPR/PSP/CPN, dat zou volgens Jaap van der Hoest wellicht drie zetels kunnen opleveren, dus komt er dan een eigen PPR-man of -vrouw in de raad. Dat klinkt optimistisch. Veel suksessen zijn er tot nu toe niet geweest. „Tja”, zegt Jaap, „misschien komt dat omdat onze issues niet aanspreken. Hoewel, onze vredespolitiek moet toch aanspreken, het is evident dat hier kernkoppen door de haven gaan. Maar kleinschaligheid, dat ligt toch wat moeilijk hé, de stad is als het ware op grootschalig denken gebouwd. Je kan moeilijk gaan roepen dat die haven kleinschalig moet worden of maar beter kan verdwijnen. Dat spreekt niet aan.”

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

25 SEPTEMBER 1981, NUMMER 177

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

HET ONGENOEGEN VAN ERIK JURGENS pag. 3, 4, 5, 6
LAFEBER OVER DE NEUTRONENBOM pag. 10, 11
VROUWEN EN DE PPR-POLITIEK pag. 12, 13, 14, 15
VERDEDIGING: EEN ALTERNATIEF pag. 18 - 22

Fraktieverklaring tegen neutronenbom

Enkele dagen nadat de VS hadden besloten over te gaan tot productie van de neutronenbom gaf de PPR-fractie een verklaring uit tegen dit besluit. Hier de volledige tekst van die verklaring:

De PPR-Tweede Kamerfractie is geschokt door de beslissing van President Reagan de neutronenbom in productie te nemen.

Dit betekent onmiskenbaar een nieuwe ronde in de bewapeningswedloop. Mede daarom betreft de PPR-fractie dat dit besluit – ondanks eerdere toezeggingen van de Amerikaanse Regering – genomen is zonder overleg met de NAVO-partners. Het argument dat het zou gaan om een interne aangelegenheid van de Verenigde Staten is schijnheilig omdat de neutronenbom met name is ontwikkeld voor mogelijk gebruik in West-Europa.

Eerdere uitspraken van de Tweede Kamer (moties Terlouw en Beckers-de Bruijn, maart en oktober 1978) én de door CDA, PvdA en D'66 aan de kiezers toegezegde vermindering van kerntaken reizen ook van deze partijen politieke actie om stationering van de neutronenbom in West-Europa te voorkomen.

De PPR-fractie dringt er dan ook bij CDA, PvdA en D'66 op aan onvoorwaardelijke afwijzing van de neutronenbom in het regeerakkoord op te nemen.

PPR-vragen over insinuaties Geertsema

Waar zou al dat geld voor kraak- en kernenergieakties toch vandaan komen, dacht de commissaris van de Koningin van Gelderland hardop in het blad Televisier. Mr. W. J. Geertsema (Molly voor zijn liberale vrienden) opperde gelijk een mogelijkheid: van bankovervallen!

Naar aanleiding van deze insinuaties hebben Ria Beckers en Henk Waltmans vragen gesteld aan de minister

van Binnenlandse Zaken. Ze willen graag weten van de minister of deze over aanwijzingen beschikt dat de uitspraken van Geertsema enige grond van waarheid bevatten. Zo nee, zou de minister de heer Geertsema er dan op willen wijzen dat in het openbaar uiten van vermoedens – zonder het aanvoeren van enig bewijs, niet in overeenstemming is met de zorgvuldigheid die het uitoefenen van het ambt van commissaris der Koningin vereist? Op het moment van het ter perse gaan van dit nummer is het antwoord van de minister nog niet bekend.

Portefeuilleverdeling

nieuwe fractie

Buitenlandse zaken: Henk Waltmans/Reina Steenwijk

Nederlandse Antillen: Henk Waltmans/Reina Steenwijk

Ontwikkelingssamenwerking: Henk Waltmans/Reina Steenwijk

Defensie: Henk Waltmans/Gerard Jongerius

Economische Zaken: Ria Beckers/Jaap Röell

Sociale Zaken: Ria Beckers/Jaap Röell

Financiën: Ria Beckers/Jaap Röell

Kernenergie: Ria Beckers/Jaap Röell

Landbouw: Ria Beckers/Jaap Röell

Milieuhygiëne: Peter Lankhorst/Jaap Röell

Volkshuisvesting: Peter Lankhorst/Jaap Röell

Verkeer en Waterstaat: Henk Waltmans/Reina Steenwijk

Binnenlandse Zaken: Henk Waltmans

Justitie: Peter Lankhorst/Gerard Jongerius & Michel van Winkel (Vreemdelingenzaken)

CRM: Peter Lankhorst/Gerard Jongerius

Minderhedenbeleid: Peter Lankhorst/Gerard Jongerius

Volksgezondheid: Ria Beckers/Gerard Jongerius

Emancipatiebeleid: Ria Beckers/Gerard Jongerius

Onderwijs: Henk Waltmans/Reina Steenwijk

Fraktiesekretariaat: Annemarie Stork, Ils Veldheer, Cis Winter

Voorlichting, contacten met de pers: Gerard Jongerius

Amsterdams raadslid stapt op

Het Amsterdamse PPR-raadslid Romke Hekstra heeft op 20 augustus laten weten zijn werk te willen beëindigen. In een brief aan burgemeester Polak schrijft hij: „Het éénpersoonsfraktiewerk is ontzettend zwaar in een grote stad als Amsterdam. Wat de partij en ik over en weer van elkaar verwachten, is heel moeilijk. Het lijkt mij beter dat ik weer aan mijn eigen werk ga, en tijdig plaats maak voor een ander om het komende verkiezingsjaar tegemoet te gaan.”

Romke Hekstra begon een jaar geleden met het raadswerk als opvolger van het huidige PPR-Kamerlid Peter Lankhorst. Ook Peter Lankhorst had grote moeite met het vele werk en de kilo's papier dat de raad nu eenmaal met zich meebrengt. Daarbij was de samenwerking tussen Romke Hekstra en de PPR-steunfractie niet perfect. In een schriftelijke reactie aan de Amsterdamse PPR-leden schrijft Actiecentrumvoorzitter Jos Vernooij dat hij zich goeddeels kan vinden in de argumenten van Romke Hekstra om zijn

raadswerk niet te continueren. In zijn schrijven gaat Jos Vernooij tevens in op de samenwerking tussen steunfractie en raadslid: „Het lijkt wel hoe harder de achterban werkt, hoe méér het raadslid te doen heeft, terwijl dat juist een verlichting van zijn taak zou moeten zijn. Een raadslid moet ook mens kunnen blijven: zichzelf niet voorbijhollen door van vergadering naar bijeenkomst te rennen.”

De opvolging zal zo spoedig mogelijk worden geregeld.

PvdA-uitgave Grondpolitiek

Bij de Wiardi Beckman Stichting, het wetenschappelijk bureau van de PvdA, verscheen een boekje dat over de grondpolitiek handelt. Het is geen eenvoudig boekje, maar dat brengt de materie ook met zich mee: er viel niet voor niks een kabinet over de komplekse wetgeving rond de grondpolitiek.

De uitgave draagt als titel „Contouren Van Een Socialistische Grondpolitiek In Een Kapitalistisch Milieu” en is een vervolg op een eerdere WBS-publikatie uit 1976. De auteur is C. M. van der Hoff en hij gaat uitvoerig in op de activiteiten die het kabinet op grondpolitiekgebied heeft ontwikkeld. Daarbij bekijkt hij de progressieve alternatieven.

De WBS-publikatie is te bestellen door Stichting van vijf gulden op giro nr. 3479700, t.n.v. PvdA-pers te Amsterdam, onder vermelding van de titel.

Studiedag openbaar vervoer

De Initiatiefgroep Wijs Op Weg organiseert op vrijdag 2 oktober een studiedag met als thema: zuinig op ons openbaar vervoer. Hierbij staat centraal een bezinning op bezuinigingsvoorstellen als forse tariefsverhogingen, verlaging voorzieningennivo, etc. Een viertal deskundigen zullen 's ochtends nader op de problematiek ingaan. Na de lunch wordt in drie groepen het forum van de middag voorbereid. Het forum zal bestaan uit vier Tweede Kamerleden.

De dag wordt gehouden in het Cultureel Centrum de Reehorst te Ede, vlakbij station Ede-Wageningen. Deelnamekosten zijn dertig gulden, voor vertegenwoordigers van vrijwilligersorganisaties vijftien gulden. De lunch kost, mits van tevoren opgegeven, negen gulden. Inschrijving en betaling per giro 2010, ten name van Werkgroep 2000, Amersfoort, telefoon 033/724224. Daarna ontvangt men nadere informatie en een trein-redukatiebon.

uitgave Stichting Radikalenkrant direktie Ruud E. de Vringer Louis Vuurboom redaktieraad Werkgroep Publiciteit PPR politiek redakteur Hans Verstraeten redaktie Remkes de Graaf Jan Hopmans, Dick van der Horst Wim Huizen Anita Keuning Jan Norp Margreet van Straaten coördinatie/vormgeving Walter van Opzeeland Menne Vellinga produktie Brouwer Offset b.v. Utrecht/Delft redaktieadres Singel 277/1012 WG Amsterdam tel. 020-227342-247570 kopij naar redaktieadres uitsluitend getypt met 3 cm marge en interlinie; blad aan één kant gebruikt abonnementen f 22,- per jaar Buro PPR Singel 277 Amsterdam contributiebetalingen Penningmeester PPR giro 1575600 te Amsterdam advertenties overdag Partijburo PPR 's avonds Ruud E. de Vringer tel. 010-713660 basis-layout Joep Paulussen

De komende tijd verschijnen in dit blad interviews met, en artikelen van PPR-leden over de wijze waarop de partij zich in de toekomst kan en/of moet bewegen. Daarbij zou het natuurlijk goed en nuttig zijn als andere leden hierop reageren. Dit is daartoe dan ook een uitnodiging.

In dit eerste gesprek komt Erik Jurgens aan het woord, huidig NOS-voorzitter en één van de oprichters van de partij. Over de rebelse sektor van het CDA en de solidariteit met de PvdA. En met zijn vraag aan de leden: „Tot wie richten wij ons eigenlijk?”

HET ONGENOEGEN VAN ERIK JURGENS

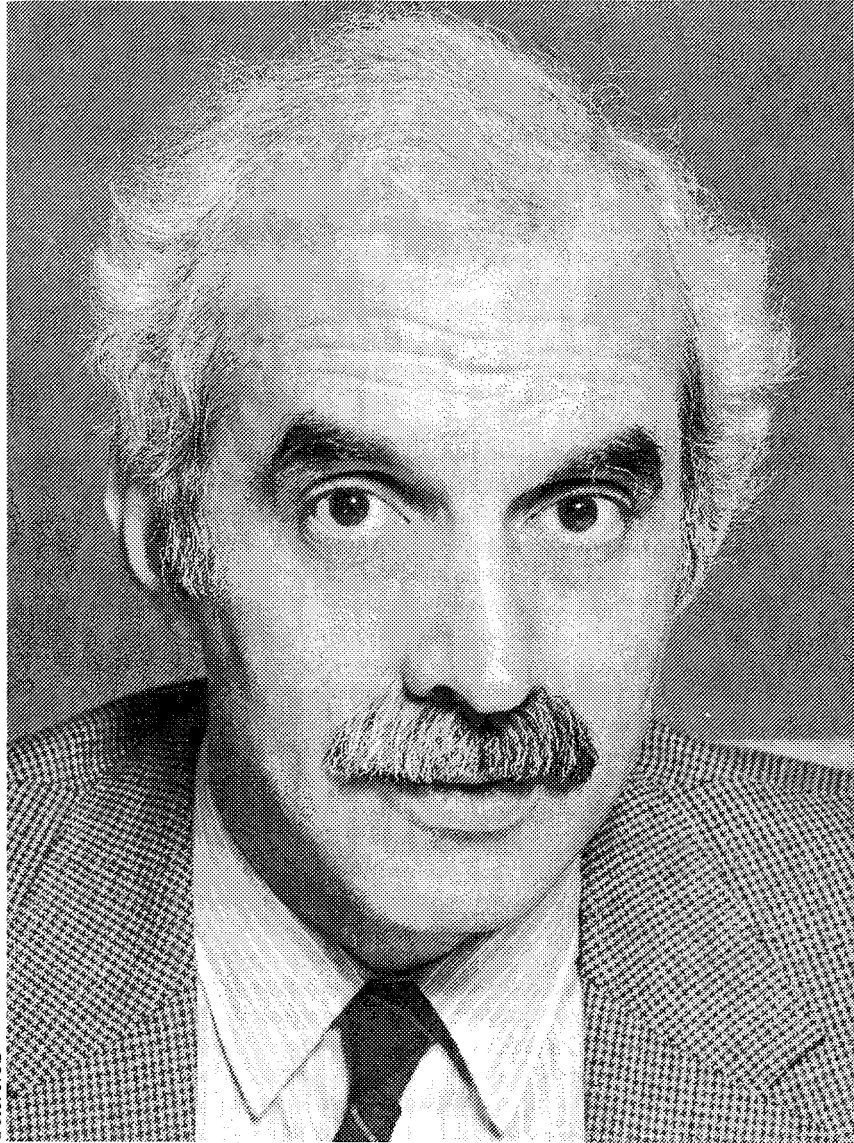

Foto: NOS

HANS VERSTRAATEN

Een zomeravond in Amsterdam-Zuid. Aan het einde van het gesprek leunt Erik Jurgens achterover op de bank in zijn werkkamer en zegt: „Ik doe dit niet om mijn medeleden te provoceren hoor.” Stilte. Vervolgens voegt hij er lachend aan toe: „Ja, natuurlijk doe ik het ook om ze te provoceren. Maar dan omdat ik het zeer nodig vind dat er een discussie binnen de partij van de

grond komt over deze belangrijke zaak.” Einde van een gesprek dat aan duidelijkheid niets te wensen overliet. Erik Jurgens is niet tevreden. En hij wil zijn onvrede delen.

Aanleiding voor het interview was een artikel van zijn hand in het blad *Tijd en Taak*, een tweewekelijks verschijnend, bijna tachtig jaar oud blad over evangelie en socialisme. „Hier schrijft een teleurgesteld man zou u kunnen

zeggen,” merkt hij aan het eind van dat artikel op. Hij schrijft over het failliet van de christen-radikalen en hij schrijft over de wijze waarop de PPR momenteel politiek opereert en het is een verre van zonnig verhaal geworden.

Een citaat: „*Het CDA nu is met 48 zetels kleiner dan de KVP in 1966 alléén was, met 50 zetels. De doorstroming is ten dele via de PPR en D'66, maar grotendeels rechtstreeks gegaan naar PvdA en VVD. Daarmee kreeg een christelijke poot binnen de progressieve concentratie – zoals we die ons hadden voorgesteld – geen kans. Ten dele door eigen schuld: moe van het inhoudsloze gebruik van de benaming „christelijk” besloot de PPR zich geen christelijke partij te noemen.*”

In zijn verhaal betreurt Erik Jurgens het dat de progressieve samenwerking tussen D'66, PvdA en PPR sinds 1972 bergafwaarts is gegaan. En hij betreurt het vooral dat het de PPR niet is gelukt aantrekkingskracht uit te oefenen op het electoraat van kessionenelen. Een PPR die stemmen trekt van het CDA, dát zou volgens Jurgens functioneel zijn.

Het is niet gelukt. Vandaar die teleurgestelde mens in *Tijd en Taak*; vandaar dat hij zich afvraagt welke functie de PPR op dit moment heeft, dan wel kan hebben.

Partij als middel

Daar praten we over op die zomeravond en de eerste vraag is of hij al reacties op zijn verhaal heeft gehad. Het antwoord is ontkennend. Het valt hem wat tegen, maar kijk, dat kan aan de oplage van *Tijd en Taak* liggen (1200 ex.) of, wie weet, aan de vakantieperiode. Wellicht, merkt hij op, zorgt een interview in de *Aktiekrant* voor meer respons. Jurgens kan zich tenminste moeilijk voorstellen dat hij de enige is die met dergelijke vragen rondloopt en hij kan zich evenmin voorstellen dat iedereen het met hem eens is. Nee, 't is hoog tijd voor zo'n gesprek vindt hij. Drie zetels in de Kamer is per slot van rekening ook niet alles. Wat moet je trouwens als PPR in de hoek van klein links? Is zo'n bondgenootschap verstandig?

Wat betekent de opkomst van een beweging als het IKV? Net als de interviewer heeft Jurgens ook vooral veel vragen – minder konkrete antwoorden in de vorm van oplossingen en heldere keuzes.

„Ik vraag me af,” begint hij, „waaraan het publiek een wezenlijke functie van de PPR nog ziet. Het klinkt ouderwets maar ik zie een partij als *middel* voor de kiezers om aan democratie, aan machtsvorming deel te nemen. Eind jaren zestig, begin jaren zeventig was zeer uitdrukkelijk de progressieve concentratie aan de orde, de samenwerking van PvdA, D'66 en PPR. Daarbij opereerde de PPR links van de PvdA en D'66 rechts. Met z'n drieën was dat op die manier een ontzettend goed aanbod aan links: als je niet tevreden bent met de grote broer kun je nog naar de ene kant of de andere kant toe. De tweede rol van de PPR was zeer duidelijk de kiezers uit het midden te trekken; kiezers die weliswaar uit traditie nog CDA stemden, maar wier overtuiging wat betreft bijvoorbeeld kernwapens, milieu, ontwikkelings-samenwerking, energie daar niet bijhoorde. En mensen die CDA stemmen en die achtergrond hebben zijn er nog steeds.”

Hij vertelt het allemaal in rad tempo, zonder een moment van aarzelen. Waarom zou ie ook? Voor hem is het duidelijk. CDA'ers die bij de PPR passen? Als je naar het resultaat van de EVP kijkt – bijna een zetel – zijn er in het konfessionele midden nog voldoende kiezers die zich daar niet van harte thuisvoelen. Hij beklemtoont daarbij dat de EVP erg weinig publiciteit heeft gehad en geen bekende gezichten had om zich effectief te presenteren zoals de PPR in 1968 dat wel had. Hij beklemtoont nog iets anders: tijdens de campagne heeft de PPR de *gouvernementele* factor – onze bereidheid om te regeren – te weinig op de voorgrond geplaatst. „Als je met PvdA en D'66 tot dat driemanschap wil behoren ben je potentieel regeringspartner, en dát geluid liet de PPR pas de laatste twee, drie weken voor de verkiezingen horen. Door de lijstverbinding met de Partij van de Arbeid te benadrukken, onder andere in advertenties.” Toen de PPR dat ging beklemtonen ging de partij ook in de enquêtes omhoog en hoewel Jurgens toegeeft op dat gebied zeker geen expert te zijn, lijkt het hem dat er best 'ns een verband zou kunnen bestaan.

Die lijstverbinding met de PvdA is er zoals bekend niet van harte gekomen, en dat irriteert hem nog immer: „Op het kongres in april dit jaar vond een niet onbelangrijke groep dat we zelfs die lijstverbinding met de PvdA niet moesten aangaan. Nou, dat is dan werkelijk een *gotspe*, om het maar op zijn

Amsterdams te zeggen. Dat vertelde ik toen ook tegen Herman Verbeek, want nog nimmer in haar geschiedenis heeft de PPR qua politieke programpunten zó dicht bij de PvdA gestaan. Met name op het punt waar die groep het op het aprilkongres over had: de kernwapens. De PvdA heeft op kernwapengebied nog nooit een program gehad dat zo dicht bij het onze staat, hoewel het er natuurlijk nog een eind vanaf is. Maar juist op dat moment ga je zeggen dat je een lijstverbinding wilt verbreken. Ik vind dat een volstrekt gebrek aan enig gevoel voor geschiedenis. De mensen denken helemaal niet hoe we a. kiezers kunnen krijgen die links ver-

„Nou, als je het daar niet haalt, waar halen we het dan wel? Ik vrees dat de PPR het heeft weggehaald bij de PvdA. En wat schiet je daar in godsnaam mee op? Dat is mijn vraag aan het partijbestuur en dat is mijn teleurstelling uit dat stuk in *Tijd en Taak*.”

Tekort geschoten

De oud-PPR-voorzitter is ook oud-KVP'er. Hij was een van de christenradikalen – katholieken en gereformeerden – die wel van hun partij, maar niet van hun geloof vielen. Na lange tijd getracht te hebben in KVP en ARP een meer progressieve koers op gang

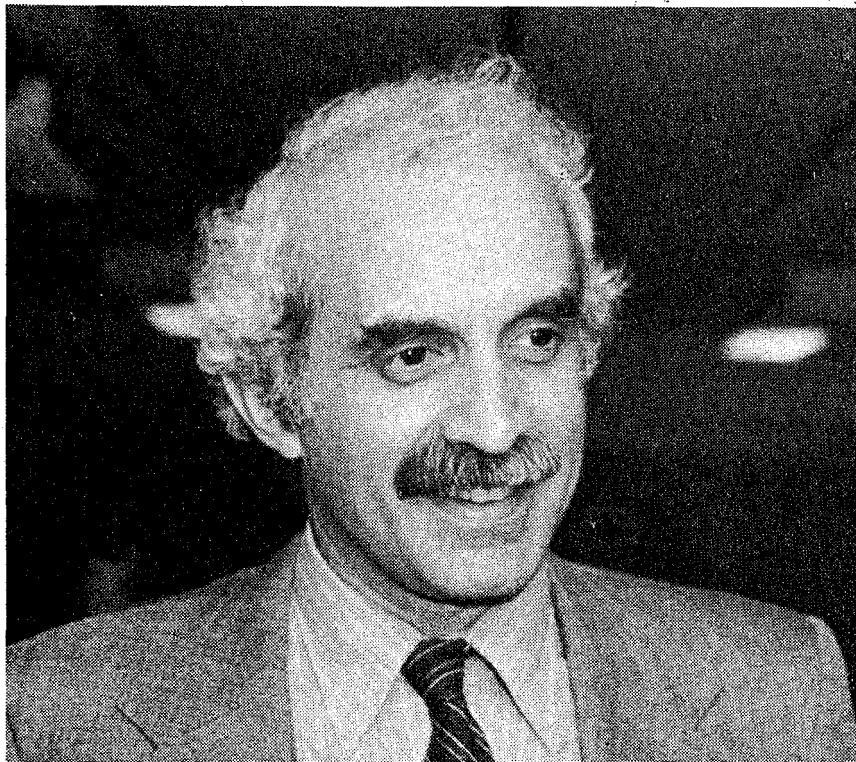

Foto: NOS

Nieuwlichterij uit eigen gelederen . .

sterken, en b. hoe dat in macht om te zetten is. Als je niet op zo'n manier denkt of wilt denken, dan ben je bezig met getuigen.”

Kortom, stelt hij, kijk eerst waar je kiezers kunt halen en zoek daar een methode voor. „En als wij die kiezers niet uit het midden weghalen, leveren wij geen bijdrage tot een progressieve meerderheid.” De interviewer lijkt skeptisch, maar Jurgens gaat door: „Zie nu de cijfers – sinds de verkiezingen van '77 zijn we geen stap opgeschoten. Binnen de progressieve combinatie is het saldo nul, waarbij een zekere verrechtiging is opgetreden doordat D'66 heeft gewonnen en PvdA heeft verloren. Dus is er niets gebeurd. Links heeft niks van het CDA kunnen weghalen, alleen D'66 misschien.

te brengen gaven hij en andere christenradikalen het op en de PPR werd een feit. Erik Jurgens vraagt zich nu af wat ervan de positie van de christenradikalen binnen de PPR is overgebleven. „Met name zo sinds 1975,” zegt hij, „is er een soort anti-reactie gekomen van we - motten - eigenlijk - die - christen - radikalen - niet - die - de - partij - hebben - opgericht.” Als meest pregnante uiting noemt hij een discussie die enkele nummers terug in de *Aktiekrant* verscheen. Dat was een gesprek tussen het partijbestuurslid Jack Verduyn Lunel en oud-minister Boy Trip waarin de eerste stelde dat de PPR niets met het CDA te maken heeft. Trip zat daarentegen op dezelfde lijn als Jurgens. „Daarin kwam Boy,” vindt Jurgens van die discussie, „bui-

tengewoon waardig naar voren met zijn standpunt. Hij doet aan PPR-politiek en als iemand vanuit een ander uitgangspunt tot hetzelfde program komt respecteert hij dat. Uit de andere hoek hoor je: ja, eigenlijk zijn al die christenmensen onbetrouwbaar. Tja, zo kun je natuurlijk toch niet met elkaar omgaan, zeker niet in een klub die zijn bestaan aan die „onbetrouwbare christenen” te danken heeft.

„We hebben tijdens het oprichtingskongres van de partij in Dronten gezegd dat we ons niet tot christelijke partij wilden verklaren, maar wel onze aantrekkingskracht wilden behouden om het midden – wat in Nederland nu

over mensen die vaak na tien, vijftien jaar lidmaatschap na grote worstelingen tot een beslissing komen. En zo iemand is voor mij altijd meer waard dan iemand die in volstreekte vrijheid de beslissing heeft kunnen nemen om lid van een partij te worden. Trouwens, ik weet uit eigen ervaring wat het betekent om je eigen klub te verlaten. Nou, die mensen van dat NBBA hebben hun klub verlaten en in plaats van ze met open armen te ontvangen door de PPR was de stemming meer van: als het dan mot, want tegen zijn willen we ook weer niet. Terwijl dit juist dat vernieuwende had kunnen zijn dat de PPR nodig heeft als we met hen (EVP/

hoeft natuurlijk ook helemaal niet.” Hij noemt oud-vice-voorzitter Egbert Boeker en voorzitter Herman Verbeek als mensen die wel een verbinding willen en kunnen maken naar de kiezersgroep van EVP en het konfessionele midden. „Maar kijk, Egbert is al weg en Herman gaat weg (de voorzitter treedt dit najaar af omdat zijn termijn erop zit, red.)” Hij haalt zijn schouders op. Tja.

Programmeukers

Na een uurlang uitleggen waarom de PPR geen gedegen elektoraal middel meer is, konkludeert Erik Jurgens: „Ik geef een volstrekt objektieve analyse hoe het nu elektoraal in elkaar zit. Een partij is ook niet meer dan zo'n middel. Wil je het niet zo zien, dan ben je bezig een sekte te scheppen. De PSP, dat is een sekte, dat is geen partij. En wij lijken de kant op te gaan ook een sekte te worden. Dan opereer je volgens mij funktieloos in de parlementaire democratie.”

Funktieloos en vrijblijvend?

„Ik zeg niet dat we programmatisch vrijblijvend zijn, dat zeker niet. Maar er wordt teveel gekeken of we wel links genoeg van de Partij van de Arbeid staan. Alleen maar zeggen als PPR: ja, we staan links van de PvdA, dat kan niet. Wat doe je daar dan? Wat is jouw functie anders dan de PSP al doet? Of wat de CPN al doet?”

Je kan je programmapunten naar voren brengen. Kleinschaligheid, tegen socialisatie, basisinkomen ...

„Dat zijn op zich heel sympathieke punten, en als dat standpunten zouden zijn die de achterban zouden aanspreken dan is dat prima. En dat is te doen. Als we ons gewoon vasthouden aan kernwapens, ontwikkelingssamenwerking, democratisering en milieu als kernpunten, dat zijn precies de punten waar de rebelse sektor van het CDA achterstaat. Kijk maar naar het EVP-program. Als je die kernpunten goed presenteert als PPR, dan heb je bestaansrecht.”

Je denkt niet dat de laatste jaren de afstand tussen PPR en CDA programmatisch te groot is geworden?

„Nee, neem dan maar weer dat EVP-program – het valt mee. Wat ik wel vind is dat we programmeukers zijn geworden. Als je als klein partijtje een programma voor vier jaar presenteert dat zestig pagina's telt en je grote zusterpartij de PvdA komt met veertig pagina's en dan minder dik bedrukt, dan denk ik dat je bezig bent je in papier te begraven in plaats van duidelijk maken wat je uitgangspunten zijn. Je hebt een programma en dat moet je enkel en alleen om de zoveel tijd bij-

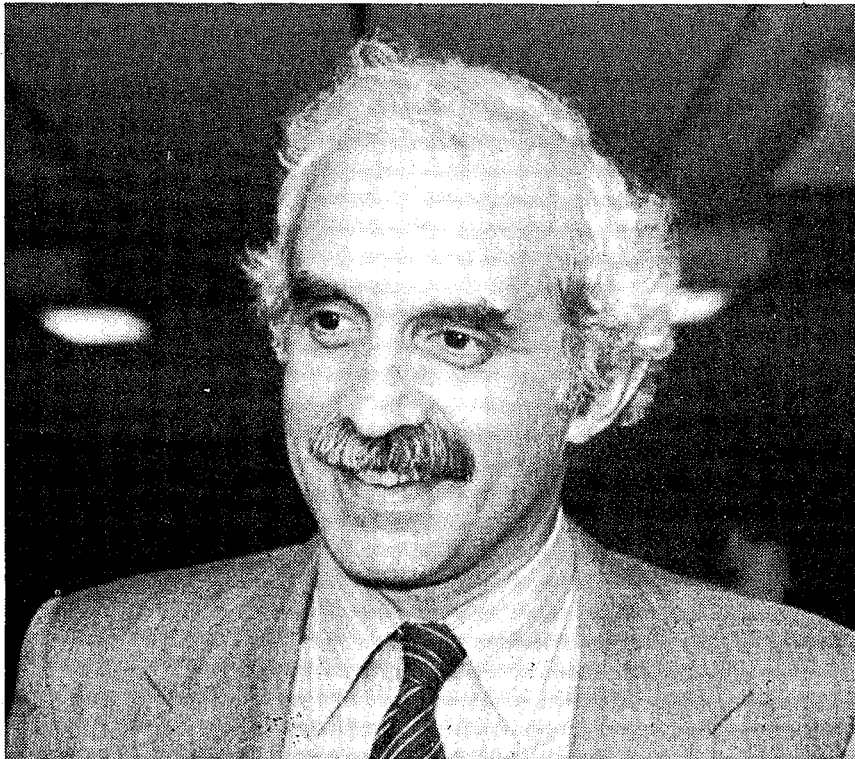

Foto: NOS

... als zeer bedreigend ervaren

eenmaal christelijk is – over te halen tot een samenwerking met links. Dat is sinds '75 steeds minder het geval en ik weet, dat kun je ook niet forceren. Als je mensen naar voren schuift die niet meer geloven of dat niet meer naar buiten willen brengen, dan is dat een goed recht. Maar het wordt natuurlijk heel anders als dat christen-zijn tegen je wordt gebruikt, zoals ik dat tijdens het novemberkongres vorig jaar in de wandelgangen merkte. Men liet zich daar toen zeer laatdunkend uit over „de Goudwaardianen” en de jongens van het NBBA.” Heftig: „Dan denk ik: weten jullie wel waar jullie het over hebben. Dat dèdain komt dan van mensen waarvan ik denk dat ze pas drie jaar lid van de partij zijn. Als je het over die CDA'ers hebt dan heb je het

NBBA) een federatie of lijstverbinding waren aangegaan. Dat had aantrekkingskracht op het midden gehad. Mijn vraag is aan alle medeleden van de partij: tot wie richten wij ons eigenlijk?”

Momenteel is er weinig reden voor die groep CDA-mensen om met de PPR te gaan sympathiseren meent Erik Jurgens, kijk maar naar de personen in de top van de partij. Jack Verduyn Lunel? Peter Lankhorst? Die stralen niet bepaald een christelijke overtuiging uit. Henk Waltmans? Hm, stelt Jurgens, 't is een Limburger maar ook een die zegt aan het geloof geen boodschap te hebben. Ria Beckers? „Ja Ria,” zegt hij, „dat is dan voor sommige mensen toch net even iets anders. Niet dat ze zwaar gelovig is” – hij lacht – „en dat

schaven, en je moet er zeker niet kongressen lang mee bezig zijn. Maar als je niet meer op de macht uitbent, ga je hetzelfde doen als sektes – je gaat je bezighouden met het ontdekken van de eigen dogma's."

Terug naar de verschillen tussen de ideeën van Boy Trip en Jack Verduyn Lunel: Jack Verduyn Lunel lijkt uit te zijn op stemmen van PvdA en PSP. En dat is zo'n verschil in benadering met Trip. Je kunt trouwens als partij niet beide dingen tegelijk doen, want dan doe je geen van beide goed. Dat is waarschijnlijk gebeurd nu. Resultaat is dat we de kleinste zijn geworden in het linkse blok."

Aktiegroepen

We steken een sigaar op en even wordt het stil. Naast Erik Jurgens op de bank ligt het verhaal van het partijbestuur over buitenparlementaire aktie dat als uitgangspunt dient voor het najaarskongres. Ik heb het hem vantevoren toegestuurd met het verzoek er zijn gedachten over te laten gaan. In het verhaal wordt voorgesteld de buitenparlementaire hand van de PPR te versterken. Is Jurgens daar een voorstander van? „In feite is dat idee”, antwoordt hij, „een stap die nog verder afgaat van de oorspronkelijke doelstelling, omdat je daarmee de parlementaire kant steeds meer onmogelijk maakt. Het steunen van aktiegroepen vind ik een prima zaak, maar je moet altijd tegen die groepen zeggen: mensen, wij luisteren naar jullie, jullie brengen buitengewoon goed materiaal aan, wij moeten jullie standpunten echter afwegen in het totaalprogramma. Neem bijvoorbeeld kernenergie. Als je daar tegen bent maar als politieke partij totaal geen oplossing presenteert voor het energietekort, ook het meest fundamentele energietekort, dan ben je een idioot. Sommige tegenstanders van kernenergie bieden geen oplossing. Die zeggen bewust: wij belichten één aspekt van de waarheid. Nou, het is ónze taak om het totaal te belichten en af te wegen. Ik neem het aktiegroepen geenszins kwalijk dat zij zich concentreren op bepaalde dingen die moeten gebeuren. Maar dat heeft natuurlijk doorwerking in andere delen van de samenleving. Dat kan voor een politieke partij op een gegeven moment betekenen dat je een ander standpunt dan een aktiegroep gaat innemen, terwijl je de doelstellingen van die aktiegroep op zich sympathiek vindt.

„Als je nu teveel de kant opgaat van de buitenparlementaire aktie, dan verlies je de vaardigheid om af te wegen. Ik vind dat we nu reeds op de rand zitten; nog méer en je wordt een spreekbuis, zoals de PSP al is. De PSP hoeft nooit op een bestuurszetel te gaan zitten om

waar te maken wat ze allemaal heeft geroepen.”

Je kan met drie mensen in de Kamer wellicht weinig anders zijn dan een spreekbuis.

„Dan ga je uit van de feitelijke situatie waarbij wij klein zijn en geen bondgenootschap aangegaan zijn met een grotere partij. De neiging kan bestaan om te gaan radikaliseren, zich te gaan afzetten tegen de geestverwanten in de regering. Dat zou ik een trieste ontwikkeling vinden, dan groei je nog verder van de PvdA af.”

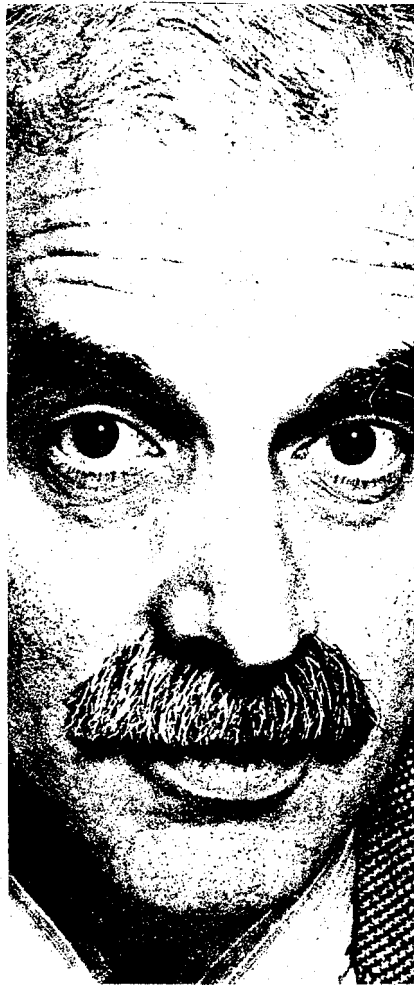

Foto: NOS

Wat dan?

„Ik denk dat je in de Kamer uitsluitend verder komt als je zeer nauw samenwerkt met de PvdA-fractie.”

Met de kans je eigen gezicht te verliezen. De PPR als bijwagen.

„Stel dat je je gezicht wel behoudt, maar niemand kent het – dan sta je veruit ergens in de polder te roepen, terwijl in de stad wordt doorgewerkt. De PPR is geen merkartikel, het blijft een elektroraal instrument.

„De PvdA heeft flink verloren, een grote dreun gehad. En dit is een moment om solidair te zijn met hen. Sa-

men met de PvdA moeten we zien hoe we verder gaan. Dáárover zouden we moeten praten binnen de PPR.”

Denk je dat er van de kant van de PvdA nog interesse is voor de PPR?

„Dat weet ik niet. Daar zullen we zelf aan moeten werken. Als we kiezen voor linkse samenwerking met hen in plaats van onderling links gekibbel, dan lijkt het me dat ze daarvoor zijn te vinden.

„Onze gedachten zoals wij die tien, twaalf jaar geleden hebben geformuleerd staan nu voor een belangrijk deel in het PvdA-program. En ze worden dus gedeeld door een veel grotere groep mensen dan ooit in de PPR hebben gezeten. Dat betekent dat onze gedachten verder zijn gekomen, ze worden nu gedragen door een breder deel van de bevolking – dat is toch zeer hoopvol.”

Kleine stappen

Jurgens is een man die gelooft in de kleine stappen in de politiek; stappen die je tracht te nemen buiten maar op de eerste plaats in het parlement. De aandacht die de kernwapens nu krijgen en de standpunten die op dit gebied worden ingenomen vindt hij vergeleken met een decennium terug meer dan enkele kleine stappen in de goede richting. „Het is een onderwerp dat niet meer weg is te branden uit de praktische politieke discussies. Tien jaar geleden was het heel moeilijk daar over te praten, dan werd je voortdurend als ethici afgedaan. Nu gaat het bijna om een massabeweging.

„En dat komt voort uit die christen-radikale beweging. Want het gebruik van een dergelijk wapen is – zoals onze gereformeerde vrienden dat wat zwaar uitdrukten – in strijd met de schepingsorde. Dat vind je terug in het hervormde synodestandpunt van 1963, en dat kwam dus niet van de socialisten vandaan maar van de christenen. De socialisten, inclusief de PvdA, hebben zeer lang het NAVO-standpunt verdeigd en ze hebben een kleine minderheid als Franssen en Koopman in hun midden toegelaten. Die mochten het atoompacifistische standpunt naar voren brengen. Maar als massa bleef de PvdA in belangrijke mate voor het gebruik van kernwapens binnen de NAVO.

„Die verandering die nu is gekomen is niet veroorzaakt door het socialistische denken, maar door de christelijke standpunten die er doordrongen. Nou, als je dán nog praat over onbetrouwbare christenen, dan weet ik het niet.”

Het nummer van Tijd en Taak over de verkiezingen met het artikel van Jurgens verscheen in de eerste helft van juni. Het is te bestellen bij Tijd en Taak, Bentveldweg 3, 2116 EG, Bentveld.

HOE ZIET DE PPR-KIEZER ER UIT?

GERARD JONGERIUS

De PPR staat bekend als een bont gekleurd gezelschap. Zelf zijn we daar af en toe een beetje trots op. De columns van Jan Blokker zijn verplichte lektuur en iedere snier van zijn hand, richting PPR, wordt geamuseerd gelezen.

In de verkiezingskampagne van 1972 gingen we zelfs zover dat werd geadverteerd met „PPR, dat zootje ongeregeld”.

Gevolg van die bonte samenstelling is dat niemand een duidelijk beeld heeft van de PPR-aanhang. Iedereen heeft daar zo een eigen mening over, maar die wordt meer bepaald door vermoedens en ervaringen in de eigen omgeving (buurt, vrienden en bekenden) dan door onderzoeksresultaten.

De uitslag van de kamerverkiezingen van 26 mei geeft in ieder geval duidelijkheid over de omvang van de PPR-aanhang. De PPR kreeg 170.759 stemmen, zo'n 30.000 meer dan in 1977. Wat laat de uitslag nog meer zien?

In alle grote gemeenten zitten we boven de 2%, behalve in Rotterdam, Den Haag en Enschede. Heel goede resultaten waren er in Wageningen (5,5%), Nijmegen (4,5%), Noordwijk (4,2%), Groningen (4,0%), Bunnik (3,9%), Middelburg (3,5%) en Utrecht (3,4%).

In steden als Delft (2,8%), Maastricht (2,0%), Roermond (2,0%), Venlo (2,1%), Lelystad (2,6%) en Monnickendam (2,4%) was de uitslag minder dan in 1977. Algemene verklaringen zijn moeilijk te geven en per plaats kunnen de omstandigheden nogal verschillen. Vast staat wel dat in de steden met een goed resultaat er uitstekend campagne is gevoerd. Loon naar werken.

Een ander opmerkelijk feit is het aantal voorkeurstemmen voor de verschillende kandidaten. Op de PPR-lijst zijn, zeker in vergelijking met andere lijsten, weinig voorkeurstemmen uitgebracht. De „toppers”: Bas de Gaay Fortman (2612) en Henk Waltmans (2526), Peter Lankhorst (2106), Stéphanie Brokerhof (1238) en Emmy van Noord (897).

Behalve over de verkiezingsuitslag beschikken we over de resultaten van het verkiezingsonderzoek van buro Intomart. De resultaten van dat onderzoek zijn verrassend.

1. De PPR heeft nog steeds een zeer wisselende achterban

Van de PPR-stemmers uit 1977

stemden 42,5% in 1981 weer op de PPR. Dat betekent dat meer dan de helft van de PPR-aanhang uit 1977 nu anders heeft gestemd. Dit maakt ook duidelijk waarom het zo belangrijk is dat de PPR een zeer intensieve verkiezingskampagne voert. Er moet hard gewerkt worden om de potentiële (kritische) PPR-kiezers te overtuigen.

Het verklaart voor een deel ook waarom de PPR in opiniepeilingen een onzekere faktor is. Veel PPR-kiezers hebben dan hun definitieve keuze nog niet gemaakt en komen daarvoor vooral terecht in de categorie „weet niet”.

2. 55% van de PPR-aanhang is vrouw

Alleen de kleine christelijke partijen „scoren” hoger. Het hoge percentage bij deze partijen en bij het CDA wordt verklaard uit de leeftijdsopbouw van hun kiezersaanhang. Onder de oudere kiezers zitten verhoudingsgewijs veel vrouwen. Dit argument gaat voor de PPR zeker niet op, omdat onze aanhang juist overwegend jong is. De PPR blijkt voor vrouwen een aantrekkelijke keuze. Het feit dat de PPR een vrouw als lijsttrekker had kan daarop van invloed zijn geweest, maar het is zeker niet de enige reden. Uit eerder onderzoek naar de partijpolitieke voorkeur van jongeren is gebleken dat ook bij meisjes de PPR hoger genoteerd staat dan bij jongens.

OPVALLENDE KONKLUSIES VERKIEZINGS ONDERZOEK

3. Meer dan 70% van de PPR-kiezers is jonger dan 35 jaar

In vergelijking tot 1977 is de PPR-aanhang wat meer gespreid over alle leeftijden. Dat lijkt geen slechte ontwikkeling. Hoe liggen nu de cijfers?

18 - 24 jaar: 33,7%	(was: 43,5%)
25 - 35 jaar: 38,9%	(was: 33,6%)
36 - 49 jaar: 17,0%	(was: 15,4%)
50 - 64 jaar: 7,2%	(was: 5,0%)
Ouder dan 65 jaar: 3,1%	(was: 2,6%)

4. Waar kwamen de nieuwe kiezers vandaan en waar gingen de oude kiezers naar toe?

Het wisselende stemgedrag van PPR-kiezers heeft tot gevolg gehad dat de PPR 57,5% van haar stemmers uit 1977 kwijt raakte. Waar ging dat

verlies van 83.535 stemmen naar toe? Vooral naar de Partij van de Arbeid en D'66 en in mindere mate naar de PSP.

De cijfers:	PvdA	(32,6%)
	D'66	(23,6%)
	PSP	(15,6%)
	CDA	(8,3%)
	VVD	(5,4%)
	CPN	(4,7%)
	EVP	(3,9%)

Opvallend hierbij is dat we meer stemmen hebben verloren aan CDA en VVD dan aan CPN en EVP.

Waar kwam de PPR-winst van 113.384 stemmen vandaan?

PvdA	(34,3%)
D'66	(16,6%)
CDA	(14,3%)
PSP	(3,9%)
VVD	(2,3%)
CPN	(1,7%)
Nieuwe kiezers (20,5%)	

Hier valt de redelijk grote winst van CDA-kiezers op.

Als we de winst- en verliesrekening met de andere partijen vergelijken dan kan worden vastgesteld dat:

- de PPR een potentiële aanhang heeft die nogal gespreid te vinden is bij de verschillende partijen;
- de uitwisseling van (PPR)-kiezers er vooral is met Partij van de Arbeid en D'66, maar ook met CDA en in mindere mate met de PSP;
- de uitwisseling van (PPR)-kiezers met de CPN minimaal is (zelfs kleiner dan met de VVD);
- de PPR weinig kiezers verloren heeft aan de EVP;
- PSP en CPN hun winst in hoofdzaak bij de Partij van de Arbeid halen (resp. 41,7% en 42,0%). De PSP wint ook - maar in veel mindere mate - van de PPR en de CPN winst van de PSP.

De werfkracht van PSP en CPN naar D'66 en CDA is gering.

Welke konklusies kunnen we hieruit trekken?

Allereerst moeten we vaststellen dat ook de resultaten van dit onderzoek geen onaantastbare waarheden zijn. Enige relativisering blijft noodzakelijk. Maar zelfs dan springt er duidelijk uit dat de PPR een geheel eigen plaats in het politieke krachtenveld inneemt met een redelijke werfkracht naar PvdA, D'66 en CDA.

De vraag is hoe die werfkracht verder uit te bouwen ter verbetering van de progressieve politieke beweging in Nederland.

Daar kan een sterke PPR een belangrijke bijdrage aan leveren.

Te beginnen bij de komende Staten- Raadsvergaderingen.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT
OMDAT HET OM MENSEN GAAT
OMDAT HET OM MENSEN GAAT

DE FORMATIE — WAT NU...

RIA BECKERS

Heel wat stellige meningen over politiek en politici zijn, vrees ik, door de jongste kabinetsformatie weer eens bevestigd. Toen de kiezers eenmaal hun stem hadden uitgebracht, werd hen verder niets meer gevraagd. Hoe het nieuwe kabinet er kwam bleek opnieuw een zaak van enkele heren, (in-)formateurs en fractieleiders. Een fractieleider/onderhandelaar kan ongestraft tijd rekken als hem dat uitkomt en daarbij de gekste dingen uithalen. Ministerschappen en staatssecretariaten lijken een soort beloning voor bewezen trouw aan de leider. Er wordt eindeloos mee heen en weer geschoven om iedereen tevreden te stellen. Zo hebben we om louter partijpolitieke redenen ineens geen Minister van Wetenschapsbeleid meer, is de Minister van Milieubeheer een staatssecretaris geworden en zitten we ook nog opgescheept met een staatssecretariaat voor Minderheden dat niemand ziet zitten. Nee, een verheffend schouwspel was de formatie niet. Eerste opdracht voor het nieuwe ka-

binet lijkt me dan ook: iets te veranderen aan het negatieve beeld dat veel mensen van het politieke bedrijf hebben. Openheid en informatie, luisteren naar wat er buiten het Catshuis aan de hand is en slagvaardig reageren, lijken daarvoor de belangrijkste voorwaarden.

Kortom: Een andere stijl van politiek bezig zijn dan we de laatste jaren gewend waren.

Het nieuwe kabinet, dat 11 september werd beëdigd is, zoals de verkiezingsuitslag deed verwachten, een kabinet van CDA, PvdA en D'66. Kijkend naar de samenstelling en het regeerakkoord, vindt de PPR-fractie dat er op basis van die verkiezingsuitslag een beter resultaat mogelijk was geweest. Zij had daaraan ook graag willen meewerken. Vandaar het aanbod om mee te praten en PvdA en D'66 enige rugdekking te geven. Den Uyl hield dat af, bang dat de aanwezigheid van de PPR de zaak alleen maar moeilijker zou maken. De Partij van de Arbeid had er immers alles voor over om niet dezelfde fout te maken als vier jaar geleden. Van Agt heeft daar handig gebruik van gemaakt en grenzeloos over-

vraagd.

Het resultaat is:

- een kabinet met een meerderheid aan progressieve bewindslieden maar geen progressieve Minister-President;
 - niet overal de beste mensen op de beste plaatsen en nogal wat ministers en staatssecretarissen die zich vier jaar lang hebben vereenzelvigd met een CDA/VVD-beleid;
 - een regeerakkoord dat vaag is en belangrijke beslissingen wegschuift. Wat er staat over sociaal-economisch beleid is voor velerlei uitleg vatbaar en een defensieparagraaf ontbreekt zelfs; Kruisraketten, kerntaken: we zien wel.
- Daar komt dan nog bij dat Wiegel en van Agt grote brokken hebben gemaakt. Dat maakt een nieuwe start in de huidige economische omstandigheden extra moeilijk.

Géén kabinet dus waarvan we een echt ander sociaal-economisch beleid kunnen verwachten. Géén kabinet dat met enthousiasme en voortvarendheid het kernontwapeningsbeleid gaat voeren dat de meerderheid van het Nederlandse volk voor ogen

OMDAT HET OM MENSEN GAAT
OMDAT HET OM MENSEN GAAT
OMDAT HET OM MENSEN GAAT

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

staat. Geen kabinet dat vastbesloten is zo snel mogelijk te stoppen met kernenergie.

Wél een kabinet, hoop ik, dat snel orde in de chaos gaat brengen. En dat is hard nodig... Er zijn grote financiële gaten gevallen. We hebben een half miljoen werklozen, en de minima staan meer op de tocht dan ooit. Er liggen tal van concrete beslissingen te wachten die mensen in hun dagelijks leven heel direct en hard kunnen treffen. Ik denk aan de voorgenomen verhoging van de aardgasprijzen, de uitvoeringsmaatregelen van de Abortuswet, de vraag waar de bezuinigingen moeten vallen. We mogen zonder meer van PvdA en D'66 verwachten dat ze op deze beslissingen hun stempel zetten. En we houden hen daaraan.

De progressieven in de regering kunnen van de PPR-fractie steun verwachten in hun verantwoordelijkheid voor de kleine mensen met kleine inkomens en ook anderszins onvoldoende armslag. Maar we zullen hen ook aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor de „grote” ontwikkelingen die ons aller toekomst bepalen. Constructief zal onze opstelling zijn, motiverend maar duidelijk en zonodig keihard.

Het is voor het eerst in de geschiedenis van de PPR dat zij niet samen optrekt met PvdA en D'66. Ondanks al onze voorstellen van de afgelopen jaren om de krachten opnieuw te bundelen, zal de verdeeldheid van links straks dagelijks te zien en te horen zijn: twee partijen in het kabinet en drie in de oppositie-banken. Hoe houden we door de komende kabinetsperiode heen het perspectief van de brede progressieve samen-

werking vast? Dat is de vraag die veel progressieve mensen op dit moment bezighoudt. En gezien haar positie zal vooral de PPR die vraag moeten beantwoorden.

Enerzijds moeten we voorkomen dat PvdA en D'66 zo kopschuw worden van de oppositie van links dat er een kloof gaat ontstaan die straks niet meer te overbruggen valt. Anderzijds wordt het tijd eens wat harder met de PSP in discussie te gaan over haar mogelijke bijdrage aan een toekomstig links kabinet. Van der Spek acht deelname aan zo'n regering onmogelijk, tenzij het gebeurt op de voorwaarden van de PSP. De samenwerkingsuitspraken van het PSP-congres vóór de verkiezingen, zo zegt hij, zijn alleen gedaan om tactische redenen: men was bang dat veel kiezers anders PvdA of PPR zouden stemmen. De PPR zou er op aan kunnen dringen dat de partijbesturen snel met voorstellen komen om de discussie tussen de vijf partijen - inhoudelijk en strategisch - voort te zetten. Daarnaast lijkt vooral gezamenlijke actie, waarbij ook de achterban van PvdA en D'66 betrokken zal zijn, de beste manier om te voorkomen dat de progressieve regeringspartijen onherstelbaar naar rechts afglijden.

Ik ben overigens niet pessimistisch. Het zou best eens kunnen zijn dat de komende periode de doorbraak brengt naar een progressieve meerderheid. Het formatiespel is nu voorbij. De echte problemen dienen zich weer aan in al hun omvang en zwaarte. Een enorme vredesbeweging is groeiende, in heel West-Europa. De aktiebereidheid is groot. So-

ciaal-economische onrust heerst alom. De regering zal sterk onder druk komen te staan. Het CDA zal daarbij niet onberoerd blijven. Maar vooral: D'66 zal gedwongen worden haar vrijblijvende opstelling los te laten en eindelijk moeten kiezen. En de PvdA zal moeten kiezen. Zij kan niet doorgaan met alles op te hangen aan het politieke eigenbelang en daarbij de zaken waar het om gaat blijven negeren. Misschien zal er binnen de partij een wisseling van de wacht nodig zijn om dat te begrijpen. Maar de keuze is onontkoombaar. Nederland is toe aan een vredesbeleid, aan een „nee” tegen nieuwe NAVO-kernwapens en tegen bestaande kerntaken. Nederland is toe aan een consequente verdeling van werk en inkomen, aan een menselijke economie en een menselijke verzorgingsstaat. Nederland is toe aan een werkelijk veilig milieu- en energiebeleid. Wanneer PvdA en D'66 niet te lang meer aarzelen om daarbij aan te sluiten kan een parlementaire meerderheid voor links niet veraf meer zijn.

Wat de PPR kan inbrengen is niet onbelangrijk. De sociaal-democratie heeft op vele vragen geen antwoord meer. Ook anderen worstelen met oude oplossingen voor geheel nieuwe omstandigheden. Voor onze kritiek op de verzorgingsstaat, op de inrichting van economie en verdediging - een kritiek die gepaard gaat met concrete alternatieven - blijkt grote belangstelling te bestaan. Daarop bouwen we verder en profileren we ons. Het motto is: een sterke PPR voor een sterke progressieve samenwerking.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

KERNWAPENS EN NEUTRONENBOM

een verkenning

CEES LAFEBER

Bij een nucleaire explosie onderscheiden we de vrijkomende energie in drie soorten:

1. *de explosieve blast: luchtdruk en schokgolf.* Het hangt natuurlijk van de samenstelling van de bom af, van de grootte, de hoogte waarop de ontploffing plaats vindt en de plaats waarboven, maar in het algemeen kan gezegd worden dat de grootste uitwendige schade wordt aangericht door deze *explosieve blast*. Deze verplaatst zoveel lucht, veroorzaakt zoveel plotselinge veranderingen in de luchtdruk en zulke sterke windkracht dat alles in beweging komt. In het algemeen kan gezegd worden dat de grote gebouwen worden vernietigd door de schokgolf, terwijl mensen en voorwerpen als bomen, auto's, electriciteitsmasten, telefoonpalen enz. worden verwoest door de wind.

50% van de energie die vrijkomt, zit in die schokgolf en luchtdruk.

2. *warmtestraling (licht en vuur)*

Het licht (de flits) veroorzaakt gedurende enkele minuten een „flitsblindheid”, die bij een 1-megaton-explosie tot op 21 km afstand overdag (en 's nachts tot op 85 km) reikt. Heeft men toevallig in de flits gekeken, dan is de ooglenks voorgoed getroffen en men voor altijd blind.

Huidverbrandingen vinden uiteraard in erger mate plaats naar men dichterbij het epicentrum van de ontploffing is. Een 1-megaton-explosie veroorzaakt eerstegraads verbrandingen (gelijk aan zonnebrand) tot op 11 km afstand, tweedegraads verbrandingen (brandblaren en infecties) tot op 10 km en derdegraads verbrandingen (vernietiging van het huidweefsel) tot op 8 km. afstand.

De warmtestraling komt – na de flits – vooral van de zich snel ontwikkelende vuurbal die onmiddellijk na het afwerpen van de bom groeit tot een paddestoelachtige wolk, die a.h.w. gedragen wordt door een zwarte rookkolom. Die uitgestraalde hitte veroorzaakt natuurlijk naast de reeds genoemde lichamelijke verbranding van mensen en dieren ook gewoon: brand. In Hiroshima en Nagasaki was de hitte zo intens dat op 500 meter van het epicentrum de dakpannen smolten en tot een afstand van 1½ km de houten huizen in

brand vlogen door de rechtstreekse warmtestraling.

Er is echter tevens de gevreesde vuurstorm. Het is n.l. mogelijk dat de afzonderlijke vuurhaarden samengroeien tot één massa-vuur dat alles in een gebied vernietigt. Een vuurstorm is echter niet het bijzondere kenmerk van een kernexplosie. Hij kan ook het uitvloeisel zijn van een bosbrand of van een aanval met brandbommen, waarbij sterke winden ontstaan in de richting van de brandhaard, n.l. door opstijging van de verhitte lucht boven een uitgebreid in brand staand gebied. Het optreden van vuurstormen is natuurlijk – zoals alles – afhankelijk van de omstandigheden ten tijde van de aanval, waaronder het aanwezig zijn van brandbaar materiaal. In Hiroshima duurde de vuurstorm ongeveer 6 uur en legde hij een gebied van 12 km² van de stad volledig in de as. De vuurstorm die ongeveer 20 minuten na de detonatie opstak, bereikte na 2-3 uur een snelheid van 50-60 km per uur. Hij waaide uit alle richtingen naar de brandende stad.

Ongeveer 35% van de energie van een nucleaire explosie die vrij komt, gaat op in deze thermale radiatie.

3. *Nucleaire straling*

Kernwapens veroorzaken ioniserende straling op mensen, dieren en planten op twee verschillende manieren. Directe straling ontstaat er op het moment van de explosie. Zij kan zeer intens zijn. *Fall out* ontstaat door deeltjes die radio-actief gemaakt zijn als gevolg van de explosie en vervolgens verspreid worden. Er bestaat grote onzekerheid en bittere controverse t.a.v. de vraag welke exact de gevolgen zijn van die ioniserende stralen op het menselijk lichaam. Waarschijnlijk lijkt het dat zelfs een meer kleine dosis straling rampzalige gevolgen voor het menselijk lichaam oplevert. Elke verhoogde radio-activiteit veroorzaakt – wat ons ook van ambtelijke of niet-ambtelijke wijzen verzekerd wordt – schade. Ook al worden wij niet op directe wijze door de radio-activiteit van de lucht aangetast, het gebeurt zeker indirect. Bij grote nucleaire wapens is het bereik van intense (directe) straling minder dan het bereik van de dodelijke blast en de thermale radiatie. Men schat de directe kernstraling op ongeveer 15% van de totale vrijkomende energie. Bij kleinere wapens zal direc-

te straling de ergste dodelijke gevolgen hebben.

Blast, thermale en nucleaire straling staan dus tegenover elkaar in een verhouding van 50-35-15. Men succes is gepoogd – en nu naderen we het neutronenwapen – in deze verhouding wijziging aan te brengen. Zo kan het percentage straling kennelijk tot zeer laag worden teruggebracht. In de jaren '50 sprak men over het zoeken naar een „schone” bom. Het gevaar van dit soort wapens zou geweest zijn dat zij de grens tussen conventionele en kernwapens deed vervagen.

Het neutronenwapen. Aan de andere kant was er de mogelijkheid het stralingseffect aanzienlijk te vergroten ten koste van de blast en de warmtestraling. Dat is de neutronenbom, die officieel – en beter – „enhanced radiation, reduced blast”-wapen (ERRB-wapen) heet: verhoogde straling, verminderde blast. Over de gevaren ervan spreek ik hieronder.

De eerste publicatie dat er een verhoogd stralingswapen gemaakt was, stamt uit 1961, terwijl in 1963 de eerste proefexplosie werd ondernomen. De openbare discussie ontbrandde pas in 1977 toen de pers ontdekte dat op de begroting van het Amerikaanse „Energieprogramma” (niet op die van Defensie) een bedrag was goedgekeurd voor een proefserie van dit soort wapens.

De neutronenbom is een wapen dat gebaseerd is op het uitstoten van snelle neutronen. Het kenmerk van een fusiewapen (er zijn fissie- en fusiewapens, splijtings- en samensmeltingswapens) is het vrijkomen van neutronen, niet geladen elementaire deeltjes. Deze komen vrij als in een fusie-(H-)wapen twee zware waterstofatomen, Deuterium en Tritium, versmelten tot een heliumatoom. Als het gelukt om b.v. door een neutronenreflecterende ommanteling dit fusieproces enige tijd te continueren, worden er zeer veel neutronen geproduceerd met een enorme bewegingsenergie. Natuurlijk worden er ook blast en radiatie gecreëerd (bij de Lance-neutronenbom zijn die gelijk aan die van een kiloton standaard splijtingswapen), maar de dodelijke straling is veel en veel groter. Het is dus niet geheel waar dat de neutronenbom de mensen doodt en de huizen laat staan. Blast en radiatie zijn nooit geheel te elimineren. Het is ook

niet waar dat de straling de mensen onmiddellijk doodt. Hij schakelt ze wel onmiddellijk uit.

De neutronenbom wordt, zoals reeds aangeduid, afgevuurd door middel van de Lanceraket die een reikwijdte heeft van maximaal 150 km. De Lance wordt ingezet op korte afstand vóór de eigen eenheden, die door ingraving zich zelf zo goed mogelijk tegen de werking der neutronenstraling moeten beschermen. De vijand – ik heb altijd moeite met dat woord; want is mijn vijand wel degene die door anderen zo wordt aangeduid? – die niet op het wapen verdacht wordt geacht, krepert in zijn tank. Een uur na de explosie is het terrein weer begaanbaar.

Wat is er tegen op het gebruik van de neutronenbom?

1. Zij doodt op onredelijke wijze redelijke schepsels Gods. Deze eigenschap heeft de neutronenbom gemeen met alle andere wapens. Zijn kernwapens de nederlaag van het menselijk vernuft, neutronenbommen zijn de ont-aarding ervan.
2. De neutronenbom verlaagt de atoomdrempel, maakt een kernoorlog – die nooit gevoerd mag worden omdat ze niet gevoerd kan worden – voerbaar, die het absolute kwaad is.
3. Bij hoge doses zelfs treedt niet onmiddellijk de dood in; de ten dode in hun tanks opgeschreven stumperds ondergaan een onbeschrijfelijk lijden.
4. Het invoeren van de neutronenbom aan de ene kant roept het invoeren van het zelfde wapen aan de andere kant op: de bewapeningsescalatie wordt nog erger.
5. Als de Derde Wereldoorlog (conventioneel) begonnen is, zouden bepaalde commandanten „predelegatie” kunnen krijgen; immers het wapen is alleen maar efficiënt en militair rationeel te gebruiken, wanneer het onmiddellijk kan worden ingezet, d.w.z. zonder de tijdrovende consultatie met

politici.

6. De ontwikkeling van het ERRB-wapen is een logische ontwikkeling binnen het afschrikkingsdenken. Wie de afschrikking afwijst, wijst het gehele spectrum van wapens af, inclusief de neutronenbom.

7. Invoering van het nieuwe wapen zal de toch reeds zo slechte sfeer tussen de grote mogendheden nog meer vergiftigen. Reeds gewezen werd (punt 4) op de hernieuwde bewapeningswedloop. Hier wordt vooral gedacht aan verharding van de politieke tegenstellingen tussen de twee atoommogendheden over de hete hangijzers van de wereldpolitiek, met name het Midden-Oosten, de verhouding tot China en de sociale onrust in de Warschaupactlanden.

8. Een wapen dat zo specifiek gericht is op het doden van mensen maakt elk pleidooi voor mensenrechten bij voorbaat hypocriet.

Ik wil het 3e punt nog nader toelichten: Prof. Van Bekkum heeft op een hearing d.d. 7 november 1977 daarover het volgende gezegd: De slachtoffers die 5.000 tot 10.000 rad. oplopen (6%) sterven aan het zgn. hersensyndroom op dezelfde dag of anders een paar dagen later. Men kan de uitwerking van de neutronenbom dan vergelijken met die van zenuwgassen.

Degenen die minder stralingseenheden krijgen (tussen 1000 en 5000) overlijden aan het Darmsyndroom, wat vergeleken kan worden met de ergste vorm van cholera. Het betreft ongeveer 25%.

De resterende 70% die minder dan 1000 rad. ontving, overlijdt aan het beenmergsyndroom. Daartegen is wel wat te doen: beenmergtransplantatie b.v. maar daaraan kan je in oorlogstijd en te velde natuurlijk niet beginnen.

In 1978 ging de Duitse regering akkoord met plaatsing van het ERRB-wapen op Westduitse bodem. Het is – zegt het ADA-rapport „Wapentech-

nologische ontwikkelingen: het ERRB-wapen, mei 1978 's-Gravenhage – immers ontworpen om gebruikt te worden op Duitse bodem. Na dit Duitse besluit trok president Carter van de USA zijn bevel tot productie van het wapen weer in, d.w.z. de onderdelen zouden (nog) niet mogen worden geassembleerd. De neutronenbom werd dus in 1978 zeker niet „afgevoerd”, hoewel men deze bewering vaak verneemt van voorstanders van het wapen, die dan tegelijkertijd tegen het IKV en Pax Christi sneren dat „eenzijdige” daden niets uithalen.

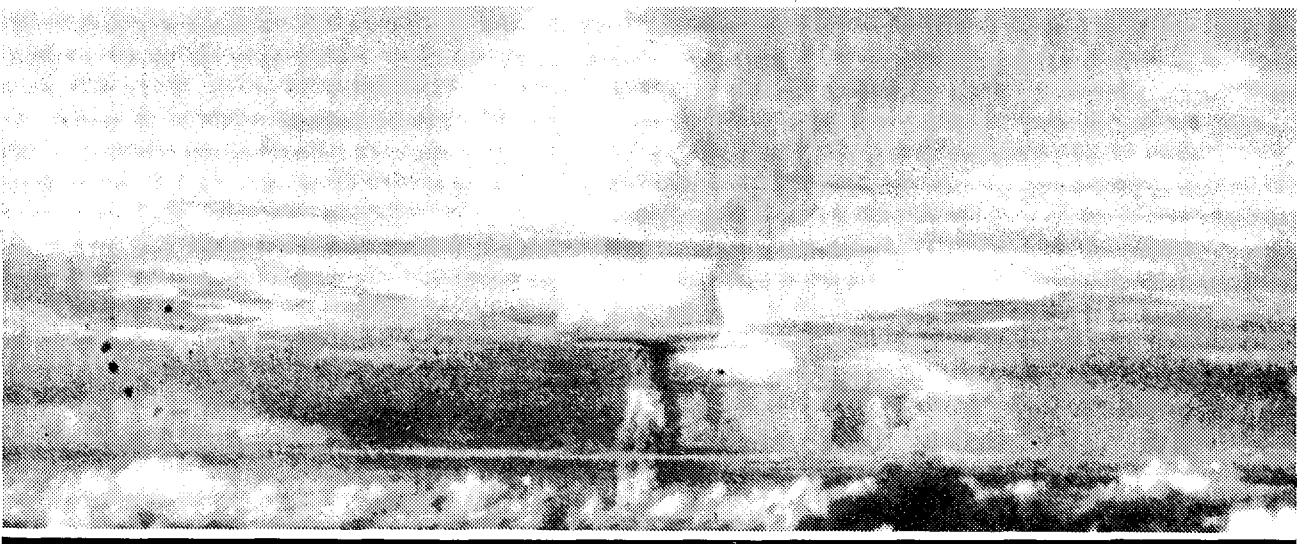
De Nederlandse vredesbeweging heeft daartegen altijd volgehouden dat het neutronenwapen slechts uit-en niet afgesteld was. Reagan-Weinberger hebben met hun recent besluit de juistheid van deze visie – helaas – onderstreept.

Het reeds geciteerde ADA-rapport is zeer lezenswaardig en kan bij de Raad worden aangevraagd. Binnen de ADA heeft een kleine minderheid de mening verdedigd dat het veiligheidsbeleid niet gebaseerd kan zijn op een mogelijk gebruik van kernwapens. In de invoering van het neutronenwapen kan men een poging zien kernwapens voor inzet in een uitgebroken conflict weer bruikbaar te maken. Vanuit dit gezichtspunt begint de weg naar een nieuw veiligheidsstelsel met een principieel neen tegen alle kernwapens. In dat standpunt kan elk weldenkend mens zich vinden.

Wie meer wil weten over de gevolgen van kernwapens in het algemeen: ik heb met zeer veel vrucht gelezen – en hier van gebruik gemaakt: *The effects of nuclear war. Officie of technology assessment. Congress of the United States. Montclair. NJ 1978.*

Dr. C. V. Lafeber, de auteur van deze bijdrage, is PPR-lid en lid van de ADA, Adviesraad voor Defensie-aangelegenheden.

...neutronenbom...

VROUWEN IN DE

Emmy van Noord en Elly van Schijndel. Twee in de PPR zeer actieve vrouwen. Waarom zij wél - en anderen niet? Een interview van Margreet van Straaten met Elly en Emmy.

MARGREET VAN STRAATEN

Men vindt dat er te weinig vrouwen in de politiek actief zijn. Is het te moeilijk, durven we niet of nog erger, krijgen we de kans niet?

Elly van Schijndel: „Ik denk eigenlijk dat je als vrouw niet anders in de politiek terecht komt dan als man.”

De twee vrouwen die ik hier aan het woord laat, zijn al jaren actief binnen de PPR.

Wij, Elly van Schijndel en ik, zijn te gast bij Emmy van Noord in Nederhorst ten Berg. Zij leeft in een woon-gemeenschap, gevestigd in een klooster, met een zalige tuin, magnifiek gelegen aan de Vecht.

Elly van Schijndel is sinds eind juni algemeen sekretaris en Emmy van Noord is bestuurslid.

Emmy heeft het idee dat ze eigenlijk altijd met politiek is bezig geweest, ook toen ze nog in het kerkewerk zat, voordat ze aan het eind van de jaren zestig in een politieke partij actief werd.

Elly was vroeger actief in het jeugd- en clubhuiswerk. Na de nacht van Schmelzter en de val van het, volgens haar, hoopgevende kabinet Cals, werd ze pas echt kwaad. Toen, na een bezoek aan een politiek café, gaf ze zich op als lid van de PPR.

Beiden begonnen dus hun politieke loopbaan aan het eind van de jaren zestig.

Emmy van Noord: „Dat was echt een stap, want in die tijd was het nog zo: je mag best een hele hoop doen, maar het gezin mag er niet onder lijden, en het lijdt eronder!”

Elly van Schijndel: „Ik had geen gezin maar wel een man die zich reeds met politiek bezig hield. En dat scheelt.”

Als vrouw werd je toen nog erger gekonfronteerd met de gebruikelijke problemen, als zijnde de opvoeding van kinderen, het huishouden etc. ... dan dat het nu het geval is.

Emmy: „Vrouwen hebben het gevoel het niet zo goed te kunnen. Daarbij speelt vooral de vraag, hoe je het in je leven inpast. En dat is ook verhipte moeilijk.

Neem nou Marry Kuitenbrouwer de aktie-sekretaresse in Hilversum. Die

meid werkt ontzettend hard en loopt te roepen. „Waarom hebben jullie nou alles op zaterdag, dan wil ik wel eens een dagje met mijn gezin doorbrengen.”

Vraag: „Dat is het probleem. Maar nu je een taak hebt binnen de politieke partij, heb je nu het gevoel dat je het beter moet doen dan mannen?”

Elly: „Ik heb het gevoel dat het van mannen langer gepikt wordt dat ze stuntelen. Zodra een vrouw stuntelt, ja jee, had je wat anders verwacht dan? Het is meer een gevoel dan dat je er precies de vinger op kunt leggen. Het is natuurlijk wel zo, dat je harder moet drammen, voor dat gene wat jij erdoor wilt hebben en om steun te krijgen van mensen. Ik merk heel duidelijk dat ik daardoor beïnvloed ben.

Ik vind van mezelf dat ik wel erg zeker moet zijn alvorens ik wat doe en niet alleen voor de buitenwereld, maar ook voor mijzelf. Daar hebben Emmy en ik het weleens over gehad. Vrouwen hebben meer zelfkennis.”

Emmy: „Maar van mezelf heb ik nooit het gevoel gehad, dat ik het beter moet doen dan een man. Ik vind al gauw dat anderen of ze nu man of vrouw zijn, veel sneller reageren op dingen die gezegd worden. Als ik nu naar jou kijk Elly, jij reageert heel snel in een vergadering. En daar ben ik dan heel erg van onder de indruk, zo van, verdraait dat is waar ook.

Jij zegt, ze hebben zoiets van, ach het is maar een vrouw. Ik hoorde dat vroeger wel zeggen, b.v. met autorijden, vrouw achter het stuur.

Binnen de PPR heb ik dat niet ervaren. Ik heb zelf, al die tijd in Noord-Holland, heel plezierig het idee gehad, dat er ontzettend goed naar mij geluisterd werd. Ik zeg niet dat ze dat niet meenden.”

Elly: „Het gaat ook niet om de dingen die rechtstreeks tegen die vrouw gezegd worden, het gaat om opmerkingen die je om je heen hoort bij wijze van grapje.”

Vraag: „Stimuleert het je?”

Elly: „Ja, maar dat is niet omdat ik een vrouw ben, maar omdat ik graag vecht.”

Vraag: „Waar denk je dat men eigenlijk de meeste ervaring op kan doen,

binnenparlementair of buitenparlementair?”

Elly: „Ik kan daar absoluut niet van zeggen of vrouwen meer binnen- of buitenparlementair bezig moeten zijn. Ik vind het in het algemeen belangrijk, dat beide gebeurt, en dat er een verbinding tussen die twee blijft.

Ik vind vaak van mensen die buitenparlementair bezig zijn, ook mensen die in de vrouwenbeweging zitten, dat ze het wel erg binnenskamers houden.”

Vraag: „Een soort van zelfdiscriminatie, zo komen sommige vrouwengroepen wel eens over?”

Elly: „Nee, ik heb het gevoel van, we kunnen het nog niet zo goed. We moeten eerst sterk worden van binnen, bij elkaar kruipen en dan pas naar buiten komen.”

Emmy: „Ja, ik vind buitenparlementaire aktie goed. Ik denk dat een hele

reuzelf te luisteren naar

PPR-POLITIEK

Foto: Dick van der Horst

Elly van Schijndel (links) en Emmy van Noord

boel mensen via die weg binnen komen. Maar je moet wel weten wat er binnenparlementair speelt. Anders raak je te snel gefrustreerd en dan weet je niet meer waar je met je zaken blijven moet, terwijl er best kanalen zijn."

Vraag: „Vrouwen zouden misschien wat ambitieuzer moeten zijn?”

Emmy: „Nee, ik geloof dat je al die fases niet als einddoel moet gaan zien. Het is lekker veilig binnen de vrouwenbeweging, laten we zeggen de PPR-vrouwen, maar het is geen doel. Het is een middel om mee te gaan doen. Het is niet de bedoeling, dat je er je hele leven in bezig blijft. Als je bij de PPR-vrouwen komt, samenscholen, maar ook blijven proberen...”

Elly: „Een vinger in de pap te houden.”

Emmy: „Ja, en om verder te komen.”

Vraag: „Wat vinden jullie van een Bonte Lijst met de gemeenteraadsverkiezingen?”

Elly: „Ik heb er een bloedhekel aan, om gekozen te worden of te kiezen omdat het een vrouw is. Ik vind dat de juiste mens op de juiste plaats moet staan. Op het moment dat je gelijkwaardig qua inbreng en ervaring bent, ben ik bereid een vrouw de voorrang te geven. **Emmy:** „Ik denk ook dat er meer vrouwen bij moeten. In plaats van om en om, zou het al fijn zijn, als het 25% zou zijn, zoals bij de PvdA. En die hadden er de grootste moeite mee om zoveel vrouwen bij elkaar te krijgen.”

Vraag: „Is het reëel als alle bestuurlijke functies gelijk bezet gaan worden, door mannen zowel als vrouwen?”

Elly: „Dat is reëel, maar wel met kennis

van zaken.”

Emmy: „En daar komt dan weer bij, is het te combineren met je gezin. Want het zijn natuurlijk gekke tijden die je moet maken. Naar Utrecht reizen en vaak laat thuis.

Pa kan om zes uur weg om naar Utrecht te reizen, om op zeven uur op een vergadering te zijn. Dan denk ik wel eens, dat kunnen ze ook alleen maar doen, omdat ze een vrouw achter zich hebben staan, die zorgt dat het eten op tafel staat.”

Vraag: „Het ligt er dus maar aan hoe je je man opvoedt?”

Elly: „Je man is al opgevoed door zijn moeder.”

Vraag: „Wat vind je van vrouwen die bestuurlijke functies afwijzen, omdat ze vinden dat ze er niet geschikt voor zijn, of te weinig ervaring hebben?”

Elly: „Ik begrijp het van ganser harte. Ik denk voor mezelf dat ik de consequenties goed moet overdenken, als ik dit doe gebeurt er dit en dat kon ook nog weleens gebeuren. Kijk, je weet hoe dat gegaan is met die aanstelling voor dat sekretarisschap. Ik vind mezelf niet de best denkbare hoor.

Ik heb dan wel zo'n beetje het gevoel van, als die wordt verondersteld het te kunnen, dan kan ik het ook. Ik heb uiteindelijk ja gezegd en misschien uit een wat negatieve argumentatie.

Ik ben dan wel zo, dat zal dat stukje Rooms-Calvinist in mij wel zijn, nou, al moet je er nachten voor doorwerken, het moet gebeuren. Als je dan ziet, wat er dan allemaal even gezellig op je af komt. Als ik mij nu realiseer wat voor werk er aan vast zit, voordat je, daar waar je uit wilt komen, ook uitkomt, met b.v. de gemeenteraadsverkiezingen. Met het gevolg, dat ik op een avond eens gezellig de kieswet ben gaan lezen.”

Emmy: „Mens, hou op!!!...”

Het niet beschikbaar stellen voor bestuurlijke functies vind ik een kwalijke zaak. Wil je het leren dan zul je toch ergens moeten beginnen.

Voor al die dingen van het bestuur kan je toch geen cursusje volgen. Je zult het in de praktijk moeten leren, dat is goed, ga er maar aan staan.”

Elly: „Niemand hoeft van mij te beginnen in het algemeen bestuur. Ze mogen van mij best beginnen in een plaatselijke werkgroep of noem maar iets op, het kan me niet schelen waar. Het gaat niet om de kwestie van hoog of laag, maar wel om de ingewikkeldheid

Elly van Schijndel

Foto: Dick van der Horst

en veelomvattendheid."

Emmy: „Ik vind van zo'n partijbestuur, dat als je daar nieuw komt, dat ze de tijd moeten nemen om met elkaar te praten. Zoiets van, zo gaat dat bij ons en dat wordt er van je verwacht. Mensen weten vaak niet wat er van ze wordt verwacht.

Ik heb nogal veel aan kerk- en jeugdwerk gedaan. Daarin had ik de vrije hand. Ik ben erg gestimuleerd, omdat ik eigenlijk dacht, jeetje wat een lulkoek praten ze hier. Ze zitten allemaal geleerd te doen en eigenlijk gebeurt er niets. Toen kreeg ik mijn zekerheid. Je kijkt ontzettend tegen die mannen op en in mijn ogen is het allemaal niet zo belangrijk.

In het kerkewerk deden ze een beetje neerbuigend, zo van, jij zegt de dingen zo leuk, en als jij er niet bent is het helemaal niet gezellig. Toen werd ik kwaad en dacht, niemand luistert naar wat ik zeg, maar hoe ik het zeg.

Dat heb ik binnen de PPR niet zo ervaren, dat is een ander soort club. Er lopen meer mensen rond, die niet zo'n last hebben van machismo, weinig ha-nige mannen."

Vraag: „Wat betekent voor jullie het woord emancipatie?"

Emmy: „De dingen in eigen hand gaan nemen, niet bij de hand genomen worden. Dat is natuurlijk een heel breed begrip. Het is niet, vrouwen die emanciperen, maar volken. Ik denk dat het dat betekent."

Elly: „Zelf kunnen beslissen welke keuzes je maakt. Voor mannen zowel als voor vrouwen, voor volken en als individuen, zelf je eigen keuzes kunnen maken.

De omstandigheden moeten daarvoor wel veranderd worden. Ik geloof dat hele verhaal niet van, iedereen kan toch kiezen, trouwen of niet, wel of geen opleiding.

Als je een kind van twee jaar uitsluitend met poppen laat spelen, moet je natuurlijk niet raar opkijken, dat het langzaam de richting opgeduwd wordt, van huisje, boompje, beestje. Het moet alleen niet zo zijn, dat je naar een huishoudschool gestuurd wordt, want je zult toch wel trouwen."

Emmy: Voor een heleboel mensen is die keuze er niet. Ze hebben zoveel beperkingen en drempels.

Het feit alleen al dat mensen door gebrekkig taalgebruik, dat ze thuis meemaakten, al moeilijkheden hebben om alleen al een lagere school door te komen."

Elly: „Als je dan nog verder gaat en je gaat van die mensen verwachten dat ze zich met politiek gaan bezig houden, dan kon het nog wel eens lastig zijn als je van ze gaat verwachten, dat ze een concept-manifest gaan maken."

Emmy: „Je leerde vroeger op school, en in de kerk niet, hoe je moest communiceren. Je hoorde een man die stond te praten, daar was je het dan gloeiend mee oneens, dan dacht je hier zit ik en ik zou zo graag eens willen zeggen dat het niet klopt."

Elly: „Als je een beetje geluk had kon je dat thuis."

Emmy: „Ja."

Margreet: „De enigen die in mijn ogen bevoorrecht zijn, zijn diegenen die de universiteit halen.

Elly: „Dat heb ik lang gedacht, maar als je met mensen praat dan kom je daar wel vanaf.

In die tijd, dat ik bezig was in het actiecentrum, zaten daar verschillende afgestudeerde lui, daar ben ik ontzettend veel van mijn opkijken tegen academici en aanvërwante artikelen afgekomen. Ze weten op een bepaald terrein iets en zijn bereid dat uit te leggen.

Van dat hele verhaal van leren studeren, krijg ik altijd het gevoel van, ik rotzooi maar wat aan. Ik lees dan maar een boek en dan maar weer eens een ander boek. Ik weet niet, hoe ik erachter moet komen of ik de goede boeken lees en hoeveel. Ik dacht altijd, dat le-

voor vele vrouwen geen vrije keuze door drempels en andere beperkingen

ren ze op de universiteit, dat kan niet missen. Nu ben ik er achter dat dat niet waar is.

Emmy: „Ik denk dat als ik jong was gaan studeren, dat ik misschien heel eigenwijs was geworden. Ik heb dat papiertje en nu weet ik het.

Emmy van Noord

Foto: Dick van der Horst

mij, wat gaat Bram nu doen, gaat hij koffie zetten? Ik zeg ja . . . , zij zegt, maar dat kan toch niet, ik heb gewoon zin om op te staan. Het is dat ik niet weet waar het staat, maar anders . . . ; die man heeft de hele dag gewerkt. Ik zeg tante, wat heb ik dan gedaan, ik heb de hele dag gelopen. Hij heeft de hele dag in een rustige kamer achter zijn bureau gezeten en natuurlijk heeft hij gewerkt. Maar ik ben de hele dag aan het rennen en vliegen geweest. En nu loopt hij eens even, dat is gezond en goed voor hem en ik zit aan tafel. Ze is er nog niet overheen hoor.

Als er bij ons iets fout zou zitten, dan zou zij zeggen „al dat geëmancipeer” want die mannen werken. Jij kan de hele dag sjouwen en dan werk je niet. Ze had toch gezien hoe bezig ik was geweest. Ik denk dat ze het de hele familie rondverteld heeft.”

Elly: „Zelfs de koffie zet ze tegenwoordig niet meer. Maar daarom is het zo kultureel hé. Jouw man (wijst Margreet aan) zou het best wel willen, en als jullie geen wereld om je heen hadden, dan zou het ook allemaal goed gaan. Maar die hele wereld bemoeit zich ermee en dan moet je leren om naar jezelf te luisteren.

PPR

De Tweede Kamerfractie PPR vraagt voor spoedige indiensttreding

fractie medewerk(st)er
voor 16 uur per week

Zijn/haar taak zal inhouden het assisteren van de Tweede Kamerfractie bij haar werkzaamheden.

De voorkeur gaat uit naar iemand met juridische scholing. Belangstelling voor progressieve politiek is noodzakelijk.

Salaris maximum f 3181,- per maand op basis van een 40-urige werkweek.

Sollicitaties kunnen schriftelijk worden gezonden aan de Tweede Kamer Fractie PPR, Binnenhof 1a, Den Haag, Telefonische inlichtingen 070 - 614911.

. . . als vrouw de hele dag sjouwen en niet ‘werken’ . . .

rond, want ik was de hele dag bezig. Vooral in juli dan is er zoveel te doen in de tuin, als iedereen met vakantie is en ik hier alleen ben.

We zitten 's avonds aan tafel en Bram (dat is de man van Emmy) staat op om koffie te zetten. Zegt m'n tante tegen

Nu heb ik het gevoel (al m'n hele leven) dat ik mijn ogen en oren open moet houden, want ik moet nog van alles leren.

Ik heb jarenlang op het joodse leerhuis gezeten. Dat is waar joden en christenen samen over de Bijbel praten, vooral over wat er in de eerste boeken staat. Daar komt dan ook uit dat het typisch joods was om je altijd met elkaar, in moeilijke boeken te verdiepen en er over na te denken.

Je zegt dan niet na je dertigste of vijftigste neem je niets meer op, al ben je tachtig.

Ik denk dat het leren door moet gaan bij mensen, want het leven ontwikkelt zich.”

Ik hoop dat vrouwen door bovenstaand interview gestimuleerd worden, om eens actief deel te gaan nemen in de partij. Als je dacht dat onderstaande alleen jouw probleem was, dan zit je er naast.

Emmy: „Twee jaar geleden had ik hier mijn moeder en een tante op bezoek. M'n moeder was toen tachtig en m'n tante vijfenzeventig. Die trokken hier

SOCIAAL-ECONOMISCH BELEID: PROGRESSIEF, MAAR OOK ONDUIDELIJK EN KWETSBAAR

THEMAGROEP MACHT

De laatste maanden is in de pers veel geschreven over Van Agt en bezuinigingen. De inhoud van de regeerakkoorden kwamen slechts zijdelings aan de orde. De werkgroep Sociaal-Economische Zaken van de Themagroep Macht heeft daarom de sociaal-economische afspraken die tussen PvdA, CDA en D'66 tot stand zijn gebracht op een rij gezet en beoordeeld. De groep heeft zich daarbij tot de hoofdzaken beperkt.

De thema's die puntsgewijs besproken worden staan gedeeltelijk met elkaar in verband; in ieder geval volgens de opstellers van het akkoord. Bijv.: inkomensmatiging leidt tot winst, investeringen, werkgelegenheid, beperking uitgaven sociale verzekeringen en tenslotte tot vermindering van het financieringstekort van de overheid.

Groei

Groei is volgens het regeerakkoord (RA) noodzakelijk om uit de economische problemen te komen. Die groei moet uit de marktsector komen. Enerzijds zal die groei bevorderd moeten worden door inkomensmatiging, anderzijds door een gerichte stimulering van de investeringen. Het RA noemt in dit verband een hele rij maatregelen op:

1. Een Nationale Ontwikkelingsmaatschappij met een budget van 1,3 miljard. Men hoopt dat daarmee ongeveer f 4 mld wordt geïnvesteerd.
2. Vergroting winstaandeel overheid in aardgas: 0,5 mld.
3. Investeringsloon.
4. Energiebesparing glastuinbouw, ombouw, elektriciteitscentrales op kolen.
5. Investeringsafspraken met oliemaatschappijen.
6. Woningbouwprogramma van 125.000 woningen, verdubbeling stadsvernieuwing.
7. Overlegprocedure over kapitaalexport.
8. Afspraken met institutionele beleggers over hun investeringen.

9. Terugdringen financieringstekort met als beoogd gevolg: lagere rente. De opsomming lijkt indrukwekkend. Opvallend is dat vrijwel alle instrumenten ongericht zijn. Uitzonderingen: energie-investeringen en woningbouw. En dat vrijwel alle voorstellen nog vaag of onuitgewerkt zijn. Duidelijk positief te waarderen: ombuiging van consumptie naar investeringen en de aandacht voor echte verschuiving van bestedingen in het buitenland naar het binnenland (niet voldoende maar goede trend).

Werkgelegenheid

De werkgelegenheid zal enerzijds

onduidelijkheden vatbaar voor PPR-uitleg

moeten voortvloeien uit de groei van onze economie, anderzijds wordt een toch wel ambitieus aantal deeltijdbanen in het vooruitzicht gesteld. (350.000 in vier jaar) en wordt arbeidstijdverkorting nagestreefd. Dit laatste echter met de nodige beperkingen. In de kwartaire sector zullen 20.000 extra arbeidsplaatsen geschapen worden, waar is onbekend.

Daarnaast wordt de mogelijkheid geopend werklozen met behoud van uitkering in de kwartaire sector te werk te stellen (b.v. natuurbehoud). Er is een wat onduidelijk geformuleerde passage opgenomen over een werkloosheidsplan voor jongeren.

Op het binnen 3 à 4 maanden door het nieuwe kabinet op te stellen werkgelegenheidsplan wordt later ingegaan. Bij elkaar klinkt de werkgelegenheidsparagraaf niet onaardig.

Inkomensbeleid

Er zal een algehele inkomensmatiging plaatsvinden. De minimuminkomens zullen 1% moeten inleveren, modaal 2% en de groep daarboven tot 4% per jaar. Over de VAD wordt weer eens advies gevraagd aan de SER. De netto-netto-koppeling blijft gehandhaafd evenals het trendbeleid. De automatische prijscompensatie wordt „gezuiverd” voor ruilvoetverliezen. De aftrekbaarheids grens van de hypotheek wordt met de nodige armslagen op f 375.000,— gesteld. De Wet Openbaarheid van Inkomens wordt zo snel mogelijk ingevoerd.

Voor de „echte minima” (in de eerste plaats oudere alleenstaanden) wordt nagegaan of een bijzondere koopkrachtbescherming nodig is. Voorgesteld wordt een zekere differentiatie in de loonvorming in te voeren door iets meer ruimte te laten voor de post incidenteel. Er zal een straf toezicht komen op de Wet op het minimum (jeugd) loon. De lastenverdeling gaat wel in de goede richting maar niet zo ver als de PPR wenst.

Financiering, financieringstekort, bezuinigingen

Hoewel de discussies over het akkoord vrijwel geheel tot dit onderwerp beperkt blijven is het een bescheiden onderdeel van de tekst. Gepleit wordt voor het terugbrengen van het financieringstekort van de overheid tot 4,5% met een snelle vermindering van 2%. Dit laatste zou tot de noodzakelijke verlaging van het rentepercentage leiden van 1,5% en zo tevens de schuldenlast die zo op de rijksuitgaven drukt verminderen. De bedragen die hiermee gemoed zijn bedragen 9 mld in vier jaar met een nadruk op de eerste periode. Tegen het terugdringen van het financieringstekort staat de PPR positief, in onze begijferingen wordt echter meer naar **vergroting** van de **overheidsinkomsten** gekeken in plaats van **bezuiniging** op de uitgaven. Ten opzichte van een kritisch

doorlichten van de overheidsuitgaven behoeven we echter niet afwijzend te staan. Extra geld wordt uitgetrokken voor ontwikkelingssamenwerking, echte minima, jeugdwerkloosheid, minderhedenbeleid, openbaar vervoer, kortom: positieve zaken voor de PPR.

Sturing van de economie

Wanneer je alles bij elkaar optelt wordt op een aanzienlijk aantal punten de greep van de ondernemers op de besturing van de economie verzwakt of worden daartoe openingen geboden, dan wel wordt een meer planmatige overheidsaanpak voorgesteld. Genoemd kunnen worden:

- het werkgelegenheidsplan. Onduidelijk is nog wat dit inhoudt. Komt dit in de buurt van ons indicatief meerjarenplan? Het lijkt in ieder geval theoretisch niet juist de economie puur vanuit de werkgelegenheid te benaderen;
- regionaal beleid. In het kader van een selectief groeibeeld worden op basis van provinciale en grootstedelijke ontwikkelingsplannen taakinstellingen per regio vastgesteld. De positie van de regionale ontwikkelingsmaatschappijen wordt versterkt. In het al-

gemeen is de regionale paragraaf van een goed gehalte;

- investeringsloon. De bedragen blijven in de bedrijven of gaan naar een investeringsfonds;
- afspraken met beleggers en olie-maatschappijen over investeringen;
- nationale ontwikkelingsmaatschappij;
- voorlegging investeringsplan aan ondernemingsraad. De overheid kan dit waar nodig wettelijk ondersteunen;
- er komt een sektorwet, de VAD gaat even in de koelkast, de Postbank komt er. Hoe hij er uit komt te zien is onduidelijk

Hoe positief dit alles te waarderen valt is weer grotendeels afhankelijk van de invulling.

Diversen

In het akkoord worden verder een aantal positieve dingen gezegd over steun aan de kleine- en middelgrote ondernemingen, het openbaar vervoer, integratie van de inkomensdervingwet, versimpeling van het belastingstelsel, vrijwilligerswerk en onbetaald werk, pensioenbreuk-problematiek, een energiebesparingsprogramma en stimuleren van de ontwikkeling van alternatieve energie bronnen, stoppen financiële steun aan kalkar en Super Phoenix e.d., waarbij men ook hier nogal eens in het vage blijft.

Konklusies

De toon van het akkoord is voor zover het de sociaal-economische hoofdstukken betreft, positief. Veel blijft, zoals gezegd, echter onduidelijk. De onduidelijke punten zijn daarbij wel voor een PPR-uitleg vatbaar.

Er is sprake van een duidelijke omhuiging van het beleid van het vorige kabinet in een progressieve richting. Het geheel maakt een kwetsbare indruk. Er behoeft maar iets fout te gaan of het totaalbeleid dat misschien nog juist positief was, slaat om. Dat misgaan kan aan externe factoren liggen, b.v. een te traag herstel van de wereldhandel, het zou echter ook in het akkoord ingebakken kunnen zitten. Wat dit laatste betreft kun je aan twee zaken denken:

- in hoeverre leidt inkomensmatig inderdaad tot investeringen die per saldo werkgelegenheid scheppen?
 - hoe effectief is de investeringsstimulering met andere middelen en in hoeverre scheppen ook deze investeringen werk?
- Moet toch niet worden gedacht aan een drastische verschuiving van de kosten die op de faktor arbeid drukken naar kapitaal en energie?

De Themagroep Macht, Werkgroep sociaal-economische zaken, ontvangt gaarne reacties op dit stuk.

Van Agt en Den Uyl

WAPENEMBARGO TEGEN ZUID-AFRIKA

REINA STEENWIJK

Tijdens het in Londen gehouden Seminar onder auspiciën van de Verenigde Naties over het wapenembargo tegen Zuid-Afrika, heeft Henk Waltmans enkele voorstellen gedaan voor verbetering van het VN-beleid. Zeker nu Zuid-Afrika beter bewapend is dan ooit en niet aarzelt daadwerkelijk militair in te grijpen in Angola en Mozambique, krijgt het wapenembargo actuele betekenis.

Al vanaf 1963 is de Veiligheidsraad van de VN bezig geweest met het beperken van de verkoop van wapens aan Zuid-Afrika. In 1963 riep de Veiligheidsraad voor het eerst de lidstaten op de verkoop van wapens, munitie en militaire voertuigen aan Zuid-Afrika stop te zetten. Dergelijke oproepen werden nog een aantal malen herhaald, maar de VS, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en de Bondsrepubliek waren tegen een echt embargo, totdat de situatie in Zuid-Afrika in 1976 en 1977 aanzienlijk verslechterde. In 1976 werd het leger ingezet om massale demonstraties tegen het Bantu-onderwijs de kop in te drukken: er vielen meer dan 1000 doden. In oktober 1977 werd een groot deel van de zwarte oppositie verboden, velen werden gearresteerd en verbannen. De wereld reageerde geschokt en fel. Ook de Veiligheidsraad; nu kon de resolutie om een wapenembargo tegen Zuid-Afrika in te stellen eigenlijk niet meer tegengehouden worden door de grote westerse landen. Zo'n resolutie werd dus met algemene stemmen aangenomen, maar de tekst ervan was niet sterk en éénduidig.

De conferentie in Londen waaraan

werd deelgenomen door vertegenwoordigers uit vele landen, waaronder ook de FNV en de Anti-apartheidsbeweging uit Nederland, was door de VN bijeengeroepen omdat er aan de toepassing van het wapenembargo nogal wat schort. Een uitwisseling van ervaringen en ideeën zou kunnen helpen het embargo meer waterdicht te maken.

Resolutie 418 van de Veiligheidsraad legt de lidstaten de verplichting op om een einde te maken aan wapenleveranties aan Zuid-Afrika en aan het vervoer van wapens daarheen. Onder wapens wordt verstaan: „wapens en allerlei verwante goederen, munitie, militaire voertuigen en uitrusting, para-militaire politie-uitrusting en reserve-onderdelen voor al deze goederen”.

Verder roept de resolutie op om de overdracht van wapentechnologie – konventioneel en nucleair – en van licentie-overeenkomsten op wapengebied met Zuid-Afrika te beëindigen. Formuleringen als „wapens en verwante goederen” en „para-militaire politie-uitrusting” zijn weinig helder, zo werd op de conferentie in Londen duidelijk: verschillende landen gebruiken verschillende interpretaties van de resolutie. De definities van de Verenigde Staten, de Bondsrepubliek, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en andere landen liggen ver uiteen. De interpretatie van de resolutie heeft allereerst te maken met de politieke wil om Zuid-Afrika op wapengebied te isoleren. Die politieke wil is onvoldoende aanwezig.

Daarom heeft Henk Waltmans er in Londen op aangedrongen tot een éénduidige definitie van Resolutie 418 te komen, door een lijst van goederen en activiteiten op te stellen of door het

Internationale Hof van Justitie te vragen om aan te geven wat nu precies onder de resolutie valt. Een embargo werkt immers pas goed als de gevallen van ontduiking bekend zijn én als er sankties staan op het ontduiken ervan. Tot nu toe hebben alleen journalisten en actiegroepen de ontduiking van het wapenembargo gemeld bij de Veiligheidsraad.

De PPR-fractie heeft in de afgelopen jaren geregeld vragen gesteld aan de Nederlandse regering over ontduiking van het embargo door Nederlanders, bijv. door „Space Research”. Minister Van der Klaauw ontkende enige Nederlandse betrokkenheid bij het vervoer van raketten naar Zuid-Afrika, georganiseerd door Space Research. Regeringen zijn kennelijk niet van plan ontduikingen van het embargo te signaleren.

Vandaar dat Henk Waltmans voorstelde aan de Veiligheidsraad een internationaal controle-apparaat toe te voegen, dat bevoegdheden krijgt om na te gaan of lidstaten het wapenembargo overtreden. Dit werkt ook preventief. De resolutie dient ook verbreed te worden, want nu vallen elektronische apparatuur (zoals computers en radar), vliegtuigen, materiaal voor nucleaire ontwikkelingen en olie niet onder de resolutie en dat terwijl het militaire apparaat van Zuid-Afrika zeer geavanceerd is. Wat konventionele bewapening betreft, is Zuid-Afrika zelfvoorzienend.

Nogmaals: tot nu toe heeft de politieke wil om het embargo werkelijk uit te voeren, ontbroken. Daarom moet het de lidstaten van de VN moeilijker worden gemaakt het embargo te ontduiken. Daartoe strekten de PPR-voorstellen in Londen.

VOORJAARSKONGRES 1982

Inhoudelijke kongresstukken staan in de partij altijd twee keer ter discussie. De eerste keer om er in het algemeen op te reageren en de tweede keer om er formeel amendementen op in te dienen.

Hierbij biedt het partijbestuur het centrale gedeelte van het kongresstuk voor het voorjaarskongres 1982 ter bespreking aan. Zoals uit de inleiding bij het stuk blijkt zal het definitieve kongresstuk uitgebreider zijn, maar door tijdgebrek moeten we ons in deze eerste ronde beperken tot het hoofdstuk „verdediging naar buiten”. Maar juist in dit hoofdstuk wordt de inbreng van de PPR in de actuele discussie over vrede en veiligheid verwoord. Het partijbestuur hoopt en verwacht dat de aktiecentra

dit voor de PPR zo belangrijke onderwerp ter discussie zullen stellen. De resultaten van de discussies zullen worden gebruikt bij het opstellen van de definitieve kongrestekst.

Iedereen (individueel of als groep) kan reacties insturen op dit stuk. Dit moet dan wel gebeuren voor 15 november 1981.

Sturen naar:
PPR
t.a.v. Jan Dirx
Singel 277
1012 WG Amsterdam

Het partijbestuur

VERDEDIGING: EEN ALTERNATIEF

INLEIDING

PARTIJBESTUUR PPR

Het voorjaarskongres 1982 zal grotendeels handelen over het onderwerp verdediging. Het is de bedoeling een beeld te schetsen van het door de PPR gewenste systeem van verdediging. Een systeem dat niet gebaseerd is op dreiging met kernwapens en een toenemende wapenwedloop, maar dat uitgaat van vertrouwen en samenwerking. Het beleid dat de PPR gestalte wil geven op het gebied van vrede en veiligheid moet uitmonden in een stelsel van sociale verdediging.

Verdediging de weg daarheen zal lang en moeilijk zijn. De ideologische (het voortdurend inpompen van een vijandbeeld), economische (het militair-industrieel kompleks) en de politieke (onze natie moet zijn belangen veilig stellen) hindernissen zijn hoog en worden goed onderhouden. Willen we echter met name in Europa een atoomslagveld vermijden, dan kunnen we niet anders dan vechten voor een totale omwenteling van het huidige defensiebeleid. De stukken ten behoeve van het voorjaarskongres zullen zoveel mogelijk aspecten van het vraagstuk behandelen. Het ligt in de bedoeling de volgende hoofdstukken te laten verschijnen:

- inleiding
- verdediging naar buiten
- verdediging naar binnen

De gevolgen van een ander vredesbeleid

1. Situatieschets

De wereldsamenleving wordt gekonfronteerd met het gevaar van totale zelfvernietiging. Dit gevaar wordt veroorzaakt door de massale ophoping van de meest verwoestende wapens die ooit zijn vervaardigd. Er wordt nu per jaar meer dan 1000 miljard gulden aan bewapening uitgegeven, een bedrag dat in schrille tegenstelling staat tot de ongeveer 50 miljard die door de geïndustrialiseerde landen aan ontwikkelingssamenwerking wordt besteed. En de bewapeningswedloop gaat verder. De jongste stap daarin is het opschroeven, op een manier die in vredetijd nog nooit is vertoond, van de militaire uitgaven door de regering-Reagan.

De drijfveren achter de steeds stijgende bewapeningsinspanningen zijn menigvoud. In vastgeroeste ideologische denkmodellen is de vijand per definitie onredelijk, onbetrouwbaar, gevaarlijk en voortdurend bezig met het voorbereiden van de meest agressieve plannen. Het steeds uitgaan van het militair meest ernstige geval levert de rechtvaardiging voor oorlogsvoorbereidingen aan eigen zijde die zijn afgestemd op de maximale toekomstige slagkracht van de tegenstander. Deze op zijn

- koppeling buiten en binnen
- uitwerking gewenste situatie
- aan de slag.

In deze eerste diskussieronde beperken we ons hoofdzakelijk tot de „verdediging naar buiten”, door velen toch gezien als de essentie van een vredes- en veiligheidsbeleid.

Voorafgaand aan een discussie over een gewenst vredesbeleid moeten de, misschien overbodige, vragen gesteld worden: wat is verdediging en wat willen we verdedigen?

In een paar steekwoorden willen we op deze vragen antwoorden. Verdediging is het zich verzetten (individueel of kollektief) tegen iemand die ons zijn wil op wil leggen, of eigendommen af wil nemen. De middelen die hierbij gehanteerd worden kunnen velerlei zijn.

Wat we willen verdedigen is natuurlijk meer dan de landsgrenzen. Het gaat om sociale structuren, kulturele verworvenheden, onze vrijheid, het recht op inrichten van ons eigen leven. Uit dit laatste blijkt dat verdediging niet alleen slaat op een vijand van buiten, maar ook betrekking heeft op ontwikkelingen binnen de landsgrenzen. Zoals echter al eerder gezegd zullen we ons in deze eerste ronde beperken tot een aanzet voor een ander vredesbeleid naar buiten toe.

beurt vindt in deze voorbereidingen aanleiding het eigen militair vermogen zoveel mogelijk op te schroeven. In deze opgaande spiraal maakt het naarstig zoeken van militair overwicht, nucleaire vechtwapens en het vermogen om de eerste allesvernietigende klap uit te delen, het idee van vredeshandhaving door wederzijdse minimale afschrikking tot een illusie. Grote economische en bureaucratische belangen jagen de bewapeningsrace eveneens omhoog. Nieuwe wapens staan op de tekentafels lang voordat de militaire doctrine die hun fabricage moet rechtvaardigen is verzonnen. Geheimhouding is in militaire zaken troef en van democratische beïnvloeding van het bewapeningsproces is ook in de westerse landen vaak geen sprake. Ontwapeningsbesprekingen zijn een schijnvertoning en dienen slechts als slaapdeuntje voor de slecht of geheel niet geïnformeerde publieke opinie. Als zelfs het SALT-II-akkoord (SALT=besprekingen over beperking van strategische kernwapens), dat nauwelijks een wapenbeheersingsakkoord mocht heten - laat staan een ontwapeningsakkoord - in de ogen van Reagan en de zijne geen genade kan vinden, wat valt er dan nog te verwachten?

2. De risico's en de slachtoffers

Naar de mening van de PPR wordt doorgaans een volstrekt onjuiste analyse gegeven van de risico's die de huidige wereldsamenleving kenmerken. De risico's die de bewapening met zich meebrengt worden weggepraat, vooral doordat de wapens, ook de nucleaire, worden voorgesteld als noodzakelijke instrumenten om het „evenwicht” en daarmee de wereldvrede te handhaven. Over de slachtoffers die de bewapening nu al, ook zonder dat er een wereldoorlog woedt, maakt, wordt meestal geheel gezwegen. Aan de andere kant worden de risico's van een beleid gericht op ontwapening, risico's die vooral zouden bestaan uit overweldiging van West-Europa door de Sovjet-Unie, in krasse termen beklemtoond. Op elk van deze risico's wordt hieronder nader ingegaan.

A. De risico's van de bewapening

De openhoping van steeds meer en steeds verfijndere wapens is op zichzelf een bron van groot gevaar. Onder meer omdat de waarschuwingstijd bij een vijandelijke aanval steeds korter wordt, is een oorlog „per ongeluk” verre dan denkbeeldig. De invoering van laserwapens en andere straalwapens en van wapens in de ruimte kan één van de supermachten de mogelijkheid geven van het uitdelen van een allesbeslissende klap; de verleiding kan dan ontstaan die klap ook daadwerkelijk uit te delen, „voordat de vijand het doet”. Een levensgroot gevaar voor ons in Europa is de invoering van kernwapens als de kruisraket en van andere nucleaire gevechtswapens zoals de neutronenbom. Deze scheppen de mogelijkheid van een „beperkte” kernwapenoorlog tussen de grote mogendheden, met Europa als slagveld. (Her)invoering van chemische en biologische wapens dreigt evenzeer. De voortgezette kernwapenwedloop tussen de supermachten bevordert de verspreiding van kernwapens naar steeds meer andere landen. Een immaterieel gevaar van de wapenrace is de toenemende militarisering van de samenleving.

B. De slachtoffers van de bewapeningswedloop

De steeds groeiende bewapeningslasten hebben woestende economische en sociale gevolgen. Onvoorstelbaar gebrek aan praktisch alles bij grote delen van de wereldbevolking kan niet worden bestreden omdat de broodnodige fondsen verspild worden aan wapens; de wapenfabricage eist afzet en „modernisering” van wapens en vergt verkoop van „verouderd” materieel. Omdat de Derde Wereld afzetgebied is, wordt zo de ellende daar nog verergerd. De „verbeterde” wapens bewijzen hun lugubere kwaliteiten in de vele bloedige oorlogen die worden uitgevochten in en tussen ontwikkelingslanden, die daarin vaak als pion van de grote mogendheden optreden. Maar ook de mensen in de ontwikkelde landen voelen de gevolgen van de wapenwedloop aan den lijve, vooral de minderbedeelden, wanneer de gelden die nodig zijn voor tal van noodzakelijke voorzieningen weggegooid worden aan bewapening.

Kortom, niet alleen risico's voor de toekomst, maar ook de nu al aangerichte ellende vereist dat aan de bewapeningswaan een halt wordt toegeroepen.

C. De risico's van een ander beleid

Naar de overtuiging van de PPR vereist het doorbreken van de huidige situatie van onveiligheid in de wereld eenzijdige stappen. Zulke stappen, zo waarschuwen velen echter, brengen grote gevaren met zich mee voor onze veiligheid en onze vrijheid. „Finlandisering” is hier het sleutelwoord. Doordat West-Europa militair verzwakt (door b.v. geen antwoord te hebben op de SS-20-raketten) zal het op zeker moment geen andere keus hebben dan

zich te onderwerpen aan Russische eisen; weigering zal immers leiden tot een militair konflikt waarin West-Europa het dan aflegt. Toegeven is dan dus de enige uitweg. In het vervolg van dit stuk zal op deze tegenwerpingen worden ingegaan. Uitgangspunt daarbij zal zijn dat het ongewijzigd voortzetten van de huidige gang van zaken, zoals hierboven beschreven, absoluut onaanvaardbaar is, gezien de gevaren die dat oproept en de slachtoffers die dat zal blijven vergen. Daarom is het nemen van risico's in een poging een andere weg in te slaan gerechtvaardigd. Allereerst zal worden toegelicht dat die risico's veel en veel geringer zijn dan men het doorgaans doet voorkomen.

Hét grote risico dat voorstanders van de huidige defensiepolitiek biologeert is dat van overweldiging van het Westen door de Sovjet-Unie. De felle tegenstanders van enigerlei eenzijdige stap, zoals de regering-Reagan, vele topmilitairen en hier te lande de partijen ter rechterzijde, gaan uit van het beeld van de Sovjet-Unie als een steeds beter bewapende en dus militair steeds sterker wordende supermacht, die volgens een reeds lang geleden uitgestippeld plan op weloverwogen wijze de wereld in haar greep probeert te krijgen. Bij dit beeld passen echter wel wat relativerende opmerkingen.

– Het Sovjet-machtsbereik is, vergeleken met de periode vlak na de Tweede Wereldoorlog, flink afgekald: Joegoslavië is nu ongebonden, Roemenië volgt een nogal onafhankelijke koers en China, de volkrijkste staat ter wereld, is van verbondene aartsvijand geworden.

– De Oostblokstaten zijn als geallieerden van twijfelachtige waarde.

– De ideologie van de Sovjet-Unie is geheel versteend en boet door de gebeurtenissen in Polen nog verder aan invloed in.

– De geo-politieke situatie van de Sovjet-Unie (weinig ijsvrije havens, geheel omgeven door vijanden), is bevoerd.

– De Sovjet-Unie is niet in staat zichzelf te voeden.

– Technologisch en economisch raakt het Oostblok steeds verder achterop.

– Afghanistan blijkt een militair moeras.

– Nu de dekolonisatie vrijwel is voltooid, heeft de Sovjet-Unie de Derde Wereld weinig meer te bieden. Aldaar is van duurzame invloed van de Sovjet-Unie dan ook vrijwel nergens meer sprake.

– De niet-Russische minderheden zullen weldra een meerderheid in de Sovjet-Unie vormen.

Konklusie: de positie van de Sovjet-Unie is fundamenteel zwak. Dat betekent niet dat dat land geen buitenlandse militaire avonturen zou kunnen ondernemen. Het betekent wel dat de Sovjet-Unie – nu al bevreesd voor de effecten van een militaire bezetting van Polen – niet in staat zal zijn tot een duurzame effectieve bezetting van de volkrijke en meer-ontwikkelde landen van West-Europa. (Interessant is de these dat een Sovjet-bezetting van West-Europa de meest effectieve manier is om het regiem aldaar ten val te brengen!) Daarom is er alle kans dat de Sovjet-leiders, indien ofwel het Westen als geheel ofwel West-Europa alleen een stap terug doet, eerder hunnerzijds ook een stap terug zullen doen dan dat zij chantagepolitiek gaan bedrijven. Een stap terug betekent voor hen immers meer lucht voor een stagnerende economie en daardoor minder kans op onrust in eigen huis, iets wat voor de angstige grijsaards in het Kremlin van het grootste belang is.

Alle anti-Sovjet-verhalen die ons steeds worden voorgehouden kunnen er gemakkelijk toe leiden dat de publieke opinie een steeds negatiever beeld van de „de Russen” krijgt. Maar het moet duidelijk zijn dat de doorsnee Sov-

jet-burger ook een gewoon mens is, net als wij, en als iemand die de verschrikkingen van de oorlog nog vers in het geheugen heeft, heftig naar vrede verlangt.

3. Een ander Nederlands vredesbeleid en de mogelijke gevolgen

De in paragraaf 2 opgenomen analyse van de risico's leidt tot de konklusie dat er alle aanleiding is voor forse eenzijdige stappen. Waar het volgens de PPR om gaat, is dat er naast eenzijdige ontwapeningsmaatregelen – eerst door Nederland en daarna hopelijk door het Westen als geheel – een zodanig beleid wordt gevoerd dat een positief antwoord van oostelijke zijde wordt bevorderd en aangemoedigd. Natuurlijk heeft Nederland de ontwikkelingen maar voor een klein deel in de hand. Wel kan Nederland een katalyserende rol spelen, vooral wanneer door toedoen van Nederland de overal in Europa opbloeiende vredesbeweging nu eindelijk eens een keer steun, in plaats van tegenwerking, zou krijgen van tenminste één officiële zijde.

De beschrijving van wat een dergelijke katalyserende rol zou kunnen teweegbrengen kan niet anders dan tastend en verkennend zijn; en toekomstvoorspelling is natuurlijk ten gevolge van de onvoorspelbaarheid van de reakties van zoveel betrokkenen niet mogelijk. Deze beschrijving heeft primair ten doel een alternatief te bieden voor de grimmige skenario's van Finlandisering en, vervolgens, stapsgewijze onderwerping aan de Russische neo-stalinistische knoet, die ons gewoonlijk als het gevolg van een vredesbeleid zoals de PPR dat voorstaat, worden voorgehouden.

Een eerste stap die in het kader van een ander beleid absoluut vereist is, is dat Nederland een onvoorwaardelijk „nee” uitspreekt tegen stationering van kruisraketten en Pershing-II-raketten op Nederlands grondgebied; ook moet Nederland alsnog zijn instemming met het NAVO-besluit tot opstelling van deze wapens in Europa intrekken. Deze stap zal, anders dan door bijvoorbeeld het CDA voorgestane mistigheid, de VS beroven van de illusie dat Nederland alsnog mee zal willen doen. Eenzelfde „nee” moet worden uitgesproken tegen de neutronenbom. Deze stappen zullen een geweldige stimulans geven aan de discussies in vooral de Bondsrepubliek over de nukleaire wapens voor de middellange afstand en het verzet daartegen versterken bij de Westduitse publieke opinie, de kerken en – daarmee – in SPD en FDP.

In haar argumentatie ten gunste van het „nee” moet de Nederlandse regering een duidelijke band leggen met de verontrusting die overal in Europa in brede, ook kerkelijke, kring bestaat.

Via de kerken worden hopelijk ook delen van de CDU in het denkproces betrokken, terwijl voorts verbinding gelegd kan worden met de Lutherse kerk in de DDR en andere kerken in Oost-Europa. De vredesbeweging in heel Europa zal een uiterst belangrijke steun in de rug krijgen wanneer zij eindelijk door een westerse regering, de Nederlandse, als een positieve faktor erkend wordt, na zoveel jaren waarin zij slechts als bedreiging is gezien, of zelfs als marionet van Moskou.

Door middel van een actieve diplomatie, zo mogelijk tezamen met andere landen die afwijzend staan ten opzichte van de kernbewapening (bijvoorbeeld Zweden), in de richting van de Sovjet Unie en, (zeer belangrijk) los daarvan, de andere landen van het Warschau-Pact, moet Nederland aandringen op een tegengebaar van die zijde. Ook multilaterale organen, met name de Verenigde Naties en de Ontwapeningskommissie te Genève, dienen hiervoor te worden gebruikt. De kans op succes is hierbij

vooral nog gering, maar zal stijgen wanneer meer landen meedoen en wanneer fundamentele stappen worden genomen, zoals afstoting van de Nederlandse kernwapentaken, het verwijderen van de kernwapens van Nederlands grondgebied, een verbod op transport van kernwapens op en over het Nederlandse territorium en een verbod op aanwezigheid van schepen en vliegtuigen met nukleaire taken in Nederlandse wateren, respectievelijk het Nederlandse luchtruim. Dit kernwapen-vrij maken van Nederland dient stapsgewijs te worden uitgevoerd, opdat zoveel mogelijk effect, ook in de publiciteit, wordt verkregen en opdat de diplomatieke aktie die hierboven is geschetst, maximaal wordt ondersteund. Met publicitaire aktie zal Nederland zich ook moeten richten op de Amerikaanse publieke opinie in een poging deze de achtergronden van het Nederlandse beleid duidelijk te maken (een mooie parallel kan gevonden worden in het verzet van de bevolking van Nevada en andere staten van de VS tegen plaatsing aldaar van de MX-raketten). Verder zal Nederland zich blijven verzetten tegen de totstandkoming van een Westeuropese kernmacht. Ook hierbij zal de houding van de publieke opinie in de lidstaten van kruisiaal belang zijn.

Binnen de NAVO zal Nederland zich moeten inzetten voor het uitdunnen van de kernbewapening, voor de afgifte van een „no first use-verklaring” en voor een zo defensief mogelijke wapenopbouw op konventioneel gebied. De optie dat Nederland de NAVO zal verlaten moet daarbij uitdrukkelijk op tafel worden gelegd (de lange termijn-doelstelling is uiteraard dat Nederland zich los maakt uit de NAVO en dat beide blokken, NAVO en Warschau-Pact, plaats maken voor een kollektief Europees veiligheidsstelsel). Voorts moet Nederland zich er voor inzetten, dat de NAVO-landen serieus reageren op onderhandelingsvoorstellen van de Sovjet Unie, in het kader van de MBFR-besprekingen en elders. Nederland kan dat bevorderen door veel zelfstandiger dan tot nu toe eigen voorstellen te lanceren.

Wanneer het nieuwe Nederlandse beleid en de effecten die dat in andere westerse landen heeft, enig succes hebben en dus leiden tot een zekere vermindering van bewapening aan westeuropese zijde, zal niet onmiddellijk een positieve reactie van de Sovjet Unie volgen. Ook daar zal de bedreigde militaire elite zich verzetten tegen aantasting van zijn machtspositie. Andere groepen in Oost-Europa echter, hebben belang bij gebruik van de middelen die nu aan bewapening worden besteed, voor andere, nuttiger doeleinden. Een actief vredesbeleid moet daarop inspelen. Vooral van de kleine Warschau-Pact landen (Polen, Roemenië, Hongarije) zou aandrang in deze richting denkbaar zijn. De bewapeningslasten drukken immers loodzwaar op hun stagnerende economieën. Daarom is het niet te optimistisch, te verwachten dat na verloop van tijd eenzijdige stappen van het Westen gevolgd zullen worden, zij het aanvankelijk misschien slechts mondjesmaat, door positieve reakties van Oosteuropese zijde.

In een volgend stadium dient Nederland zijn troepen uit het buitenland terug te trekken en deze te bestemmen voor twee hoofdtaken:

1. het leveren van een wezenlijke bijdrage aan een VN-troepenmacht ten behoeve van internationale vrede en veiligheid;
 2. het verdedigen van het Nederlandse grondgebied door middel van territoriale verdediging.
- Het streven moet er uiteraard op gericht zijn dat ook andere landen, in Oost en West, hun troepen naar het eigen grondgebied terugtrekken. Tijdens dit hele proces wordt gewerkt aan systemen van sociale verdediging. De hoeveelheid (financiële) midde-

len die hiervoor beschikbaar zijn, moeten vergroot worden. Onderzocht moet worden, hoe sociale verdediging taken van het traditionele leger kan overnemen. In de eindsituatie dient de tweede taak van het leger (territoriale verdediging van Nederland) geheel vervangen te worden door een systeem van sociale verdediging. De enige taak die voor het traditionele leger overblijft is bijdragen aan een VN-vredesmacht.

Op de bovenaangegeven wijze kan de Nederlandse regering, in samenwerking met de vredesbeweging hier en over de grenzen, optreden als gangmaker van een veranderingsproces waarin de steeds opgaande wapeningspiraal in Europa wordt omgebogen in neerwaartse richting. In een verder perspectief kan de uitdunning en verwijdering van wapens en troepen, eerst in Midden-Europa, later in geheel Europa, leiden tot (kern)wapenvrije zones in Europa, een kollektief veiligheidsstelsel en meer vrijheid in de landen van Oost-Europa. Vermindering van de bewapening en de spanning in Europa heeft hopelijk een heilzame invloed op de verhoudingen tussen de grote mogendheden in het algemeen. Dit is van groot belang omdat het voortdurend streven naar invloedssferen in de wereld buiten Europa en de daarmee samenhangende konflikten voortdurend het gevaar inhouden van een uitbarsting op wereldschaal. Natuurlijk staat het beschreven proces bol van de onzekerheden en zelfs risico's. Maar zoals al eerder betoogd: deze risico's zijn minder dan die van een voortgezet beleid-oude stijl. En, zo zouden wij de opposanten kunnen

toeroepen, wat is Uw alternatief?

Voor wat betreft de verdediging van Nederland in de nabije toekomst zoals de PPR die wenst, dient gestreefd te worden naar afschrikking – niet de afschrikking die uitgaat van de totale vernietiging van de tegenstander, maar door een anderssoortige afschrikking. Enerzijds zal de – beperkte – territoriale verdediging een eventuele aanval van de mogelijkheid moeten ontnemen zonder slag of stoot Nederland te bezetten en de wereld voor te spiegelen dat dat met instemming van het Nederlandse volk gebeurd is. Anderzijds zal een afschrikkende werking moeten uitgaan van het besef dat de Nederlandse bevolking zich resoluut met een skala van geweldloze middelen zal verzetten, op de wijze waarop het Poolse volk nu te werk gaat. Deze vormen van afschrikking, dat moet worden toegegeven, maken een vijandelijke bezetting niet absoluut onmogelijk (in klassieke termen: we verliezen in eerste instantie de oorlog). Een bezetter zal echter met zeer hoge kosten worden gekonfronteerd: politiek gezichtsverlies, demoralisering van de bezettingstroepen en „infektie” van de eigen bevolking met „dissidente” ideeën.

Gezien de eerder beschreven fundamentele zwakte van de Sovjet Unie is het aannemelijk dat dit land zich niet aan deze risico's zal willen blootstellen en zich liever zal willen blijven verschansen in het eigen bastion. Daarom zou deze afschrikking, die we „politieke afschrikking” zouden kunnen noemen, afdoende kunnen zijn.

EENHEIDSKOST EN DE POLITIE

JAN HOPMANS

Meneer Ego van het Oud-Strijders Le-gioen kan tevreden zijn.

Een verdere deelname aan de „Marsch durch die Institutionen”, waarvan hij mij in een ingezonden krantartikel beschuldigde, zit er voor mij niet in. Mijn stevige zwartgelakte stappers heb ik onlangs bij de fourier ingeleverd.

Ondanks de af en toe moordende hitte had ik nog wel in de politiekeuken mogen blijven werken. Maar de verwachting bij elk gerecht op de vingers te worden gekeken zou zelfs de meest onhandige leerlingkok niet kunnen verstouwen. Nauwlettend zou men er op toezien dat ik niet teveel zout aan de vaak smakeloze spijzen van de meesterkoks zou toevoegen, terwijl ik zelf eigenlijk niet langer als pottekijker zou worden geduld. Er wordt nu eenmaal van iedere politiemann en -vrouw verwacht, dat hij of zij zich met smaak te goed doet aan de opgediende eenheidskost.

Wetenschappers spreken niet van eenheidskost, maar van een „sociale eenvormigheid van de politieambtenaren en hun gedragsmodus”. En in feite doet deze sociale eenvormigheid een agent, die zich afwijkend uit of draagt, de das om.

Zeven jaar geleden schreef ik al over „traditioneel bepaalde en egalitaire geslotenheid bij de politie, die gebaseerd is op collegialiteit in een gezamenlijke beleving van waarden en normen”.

Afwijkingen van het bestaande zijn bij de politie verdacht. Al in zijn dagelijkse werk prent de agent zich de „normale” situaties goed in. Hij moet immers alléén reageren op hetgeen daarvan afwijkt.

Het normale, het vertrouwde wordt in de denkwereld van de politiemann gegrift. Hij wordt door zijn beroep als het ware tot konformisme geprogrammeerd. Zijn opvattingen over de maatschappij en over gezag worden die van de overheid. Dat is voor de gemoedrust van de agent ook beter: bij uitstek wordt van hem verwacht dat hij de geldende overheidsregels nauwgezet handhaaft. Een oud-directeur van een politie-school vertrouwde eens een journalist toe: „Vernieuwers, nieuwlichters, veranderaars, alternatievelingen en hoe ze verder ook mogen heten, kunnen zich op voorhand niet te zeer verheugen in onze sympathie. Zij tornen immers aan de ons vertrouwde grenzen der ordening en zijn daarmee potentiële verstoorders daarvan.” Het meest bedreigend wordt het als de nieuwlichterij uit de eigen gelederen

komt. Voor de zg. opbouwende kritiek is dan tot op zekere hoogte nog wel plaats, maar men moet niet de fundamentele waarden en doelen van de politieorganisatie ter discussie stellen. En dat dan toch zeker niet aan de pers toevertrouwen.

De vermeende vijandigheid van pers, belangengroepen en politieke partijen ten opzichte van de politie is aan deze publiciteitsangst niet vreemd.

Hou het falen en de twijfel verborgen, dan blijft het politiehuis schijnbaar overeind staan. Openheid en bespreekbaarheid zouden wel eens barsten kunnen veroorzaken in de politieke zelfverzekerdheid, die als een booreiland de woelige maatschappelijke stromingen wil trotseren. „Saevis tranquillibus in undis” (rustig temidden van woelige baren) was mijn m.e.-peloton op de mouw gespeld.

Ik vrees dat stilstand, konformisme, eenvormigheid zonder afspiegeling van de maatschappelijke pluriformiteit en geslotenheid nog tot in lengte van jaren de peilers zullen zijn, waarop de politie zich in die woelige baren staande tracht te houden.

Terugziende op de situatie in de beginjaren van mijn politieloopbaan, kan ik hierin ook weinig echte veranderingen ten goede onderkennen. Integendeel, ik signaleer bij de politie een af-

Politie is aan het verrechtsen

nemende tolerantie ten aanzien van maatschappelijke actie en een geringere bereidheid tot genuanceerder politiebeleid. De politie is aan het verrechtsen, een tendens, die zich mogelijk heeft ingezet na de treinkapingen en het R.A.F.-terrorisme en nog is versterkt door het excessieve geweldsgebruik tegen de politie bij de rellen van Vondelstraat en Kroningsdag.

Een tipje van deze verrechtsing werd opgelicht met het bekend worden van de resultaten van een onderzoek dat het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie Centrum (WODC) van het Ministerie van Justitie werd gehouden onder de m.e.-ers, die op 30 april 1980 in Amsterdam in touw waren geweest.

De m.e. is in Nederland gelukkig nog geen apart ordekorps, maar bestaat uit een willekeurige samengestelde groep van meest jongere politieambtenaren. Het merendeel van de tijd doen deze agenten gewoon politiewerk, op straat of op bureau. De resultaten van het onderzoek onder onze jongere politiemensen waren voor mij erg alarmierend.

79% was het eens met de stelling: „Ik ben een voorstander van een strikte handhaving van de wet, welke gevolgen dat ook mag hebben”. Welk een niets ontziend konformisme!

Protestacties werden door een ruime meerderheid afgekeurd. „Nee” zei 55% tegen zittedemonstraties, massabijeenkomsten en protestoptochten. Slechts 37% stonden deze toch vreedzame vormen van protest aan de Nederlandse bevolking toe.

Bezettingen van een school door ouders en onderwijzers, een wilde staking vanwege dreigend ontslag of een bedrijfsbezetting werden door respectievelijk 64, 69 en 84 procent afgekeurd.

Met de grondrechten van de burger bleken de m.e.-ers het niet nauw te nemen. 42% van de ondervraagden vond dat „in het openbaar schrijven wat men wil” moet worden beperkt. En vindt 60 tot 70 procent van de nederlandse bevolking dat demonstreren vrij moet zijn, 54% van de agenten zag dit belangrijke grondrecht liever beperkt. Slechts 5% van de ondervraagde m.e.-ers vond dat in onze rechtsstaat plaats is voor het bezetten van een gebouw, bijv. een universiteit, om daarmee gerechtvaardigde eisen kracht bij te zetten, tegenover een landelijk percentage van 25 tot 30%.

Ook werd gevraagd op welke partij de m.e.-ers zouden stemmen. Na de bovengenoemde resultaten is de partijpolitieke voorkeur van de jongere poli-

tiemensen nauwelijks een verrassing: 43% CDA, 27% VVD, 18% D'66, 9% PvdA en nog 3% overigen (waaronder naast wellicht de kleine rechtse partijen in ieder geval één PPR-stem, de mijne, voorkomt).

Emotieloos concludeert het WODC-rapport, dat de partijpolitieke oriëntatie „voor de onderzochte m.e.-ers overwegend behoudend is. Veranderingsgeoriënteerde politieke partijen vinden weinig weerklank. Qua partijpolitieke voorkeur zijn de ondervraagde m.e.-ers overwegend handhavers van de „bestaande orde”.

Wat blijft er over van het ideaal van een open politieapparaat, dat, zoals wetenschappers het in het begin van de 70-er jaren omschreven; „deel van de totale gemeenschap” dat „in de stroming en eventuele stroomversnellingen van het maatschappelijk leven meedrijft” en dat „staande in de samenleving het sociale leven reguleert.”? Anno 1981 blijken dit nog steeds holle woorden te zijn!

Politiëbonden en de geschrokken korpsleiding haastten zich het WODC-onderzoek te „relativeren”: dit zijn de meningen van jongere collega's. Als een politiemannet langer in dienst is, dan wordt hij toleranter. Oudere politiemensen denken veel genuanceerder, luidt de kritiek op het onderzoek. Zo lust ik er nog wel een. Vijf, zes jaar geleden heerste er bij de politie nog vrij algemeen de verwachting: als eerst de oudere vastgeroeste en conservatieve collega's maar eens met pensioen zijn, dan wordt het allemaal anders. En nu moeten we het juist weer van de toleranter houding van de ouderen hebben? Hoe genuanceerd de meeste oudere politiemensen zijn, heb ik overigens aan den lijve ondervonden.

Nee, het lijkt mij realistischer de tendens naar verrechtsing en verharding van onze politie te onderkennen.

Nog een voorbeeld. Toen ik mijn opleiding tot m.e.-er in Neerijnen kreeg, was de benadering van ordehandhaving en geweldsbeheersing tamelijk genuanceerd. Nu lijkt deze opleiding zich steeds meer te spiegelen aan de militaire, liefst commandotraining.

Zo werd onlangs in de opzet van de nieuwe cyclus bijspijkercurssussen voor de rijkspolitie/m.e.-pelotons een overlevingsoefening opgenomen, waarbij de manschappen onderweg levende kippen zouden moeten slachten om de honger te stillen.

Afgezien van het feit, dat dit voornemen het geringe vertrouwen in de logistieke verzorging tijdens een groot-schalig m.e.-optreden verraadt, voorziet ik grote problemen voor het hoofd-

stedelijke pluimvee. De duiven op de Dam zijn gewaarschuwd. Dat er politiemensen zijn, die zulke dingen serieus verzinnen, was mij reeds bekend. Hun mentaliteit behoeft echter niet te worden overgedragen aan een kleine negenhonderd jonge collega's.

Ik hoop dat nadenkende m.e.-commandanten, en die zijn er heus wel, dergelijke experimenten weten te voorkomen.

Want als eigenhandig geslachte kippen het hoofdbestanddeel gaan vormen van de eenheidskost, die aan de agenten wordt voorgezet, dan wordt de scheiding tussen de lekkerbekken en degenen, die daarvan niet met smaak kunnen genieten, steeds duidelijker. Jammer genoeg heb ik al moeten zeggen: geef mijn portie maar aan Fikkie.

PPR-partijburo,

Singel 277,
1012 WG Amsterdam,
tel. 020 - 227342

vraagt als vervanging van een teamlid tijdens haar zwangerschapsverlof per 12 oktober 1981

een tijdelijke medewerker (m/v)

gedurende een periode van ongeveer 3 maanden, voor ongeveer 30 uur per week.

Tot zijn/haar taak behoren diverse werkzaamheden, in overleg met het partijburoteam uit te voeren, waaronder typewerk en werk aan de ledenadministratie.

Meer informatie: partijburo, Schriftelijke sollicitaties: voor 25 september 1981 te sturen aan het partijburo, met opgave van relevante ervaring en opleiding.

Het PPR-partijburo is gevestigd in een 19-eeuws grachtenpand. Wij willen de mogelijkheid onderzoeken of de zolder van dit pand (nu verwaarloosd en ongebruikt) verbouwd en weer bruikbaar gemaakt kan worden. Daarom zoeken wij contact met een PPR-vrouw/man, die

TERZAKE DESKUNDIG

is (bijvoorbeeld door werkring), en bereid om naar Amsterdam te komen (dit mag in het weekend zijn), om aan de hand van de situatie ter plekke een oordeel te vallen over mogelijkheden en kosten. De reiskosten worden vergoed.

Belangstellenden wordt verzocht een brief(kaart)je te sturen aan Jan-Willem Kunnen, Partijburo PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

Het Partijburo

HOE JONGER HOE BOTTER. HOE OUDER HOE ZOTTER...

Foto: Hein Albeda

JEROEN VAN URK

Een bericht in de kranten, begin juni. „Paardrijden als keuzevak op middelbare scholen”. Een onderwijskundige, een huisarts en de Hippische Sportbond menen, dat paardrijden een positieve invloed op de karaktervorming heeft. Hip standpunt hoor. Zijn er nog manegehouders, die moeilijk zitten? Hier ligt uw kans: tot 1986 is voor het planmetje anderhalf miljoen gulden begroot. (N.B. De demissionaire bewindsman op financiën was in zijn landbouwtijd een groot paardliefhebber). Bovendien vijf gulden eigen bijdrage per leerling per les. Tja: arbeiderskinderen wonen toch in de stad en daar rijdt alleen de politie op paarden.

Paardrijden als keuzevak. Zo lust ik er nog wel een paar. Wat dacht u van de positieve invloed op de karaktervorming, die een aktie tegen de verlaging van de RWW-uitkeringen heeft? Leren organiseren en aktievoeren, je niet opzij laten drukken. En bij succes nog mooi meege-nomen ook, voor schoolverlaters. Of van biologisch-dynamische land-

bouwmethoden op het rooster? Boeren (hier niet op te vatten als ongekontroleerde maag-slokdarm-reakties) schijnt te harden en verantwoord boeren helemaal. Roel van Duyn & Co. weten ervan. Zij hebben in elk geval aangetoond, dat een kleinschalig landbouwbedrijf geen volstrekte utopie is en dat is óók voor goedwillende jongeren een be-moedigend perspectief.

Die jongeren zijn er genoeg. Zij worden best vaak geraakt door allerlei toestanden om hen heen. Weten dat echter niet altijd om te zetten in politiek handelen – doordat de politiek te veraf is. Of te ongelooftwaardig overkomt. Dan gaat het vooral om het wel dan niet willen maken van een partij-politieke keuze.

Dit voorjaar werd een nieuw landelijk bestuur van de PPR-Jongeren gekozen. Op de foto hierboven ziet u ons van links naar rechts: schrijver dezes, Ton Wiegman, Hans de Ruyter en Dik van Houwelingen. (Wim de Vries was op vakantie). Op de achtergrond Peter Lankhorst. Als kersvers Kamerlid, zelf de jongens-jaren nog maar net ontgroeid, zal

hij ons van dienst zijn in een campagne om véél nieuwe jongeren-afdelingen op te richten. Het nieuwe jongerenbestuur heeft besloten in de allereerste plaats zijn energie daarin te steken: de politiek op maat van de belangstellende te brengen. Daar waar al jongerenafdelingen bestaan, blijken ze enthousiasme en de nodige lokale publiciteit op te wekken. Die belangstelling is niet zo vreemd: bij de Kamerverkiezingen vormden de 18-24-jarigen bijna 34% van de totale PPR-aanhang. (Zou dat met het ledenbestand net zo zijn?!)

Dezer dagen ontvangen de besturen van de aktiecentra een brief van ons met verzoek om medewerking. Zonder hen kunnen wij weinig en we gaan er daarom van uit, dat zij ons steunen in ons opbouwwerk. De Stichting Jongerenwerk in de PPR zal dat trouwens ook doen (vorming) – maar is voor haar voortbestaan tevens afhankelijk van nieuwe afdelingen: minstens 1000 jongerenleden zijn daarvoor noodzakelijk (nu zijn het er 680). Hoe dan ook: laten we er met ons allen voor zorgen, dat de PPR bij de volgende verkiezingen diep wortel heeft geschoten onder jongeren. Want om het zotte te bestrijden, is enige botheid soms niet te vermijden!

Jeroen van Urk is voorzitter van PPR-jongeren

Derde Wereld

De Afrikagroep van de Stichting Internationale Werkkampen, die zich bezighoudt met de problematiek van de relatie tussen eerste en derde wereld, organiseert een aantal activiteiten waaronder themakampen in Nederland, uitzending naar werkkampen in Afrika, discussiegroep over toerisme. In november starten er oriëntatiegroepen die duren tot mei/juni 1982. Deelname hieraan is verplicht wil men volgend jaar aan genoemde activiteiten meedoen. Meer informatie over inhoud van die oriëntatiegroepen en themakampen derde wereld zijn te verkrijgen bij Stichting Internationale Werkkampen, Willemstraat 7, 3511 RJ Utrecht - 030/317721. Aldaar zijn ook inschrijfformulieren te verkrijgen. De sluitingsdatum voor inschrijven is 1 november 1981.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

16 OKTOBER 1981, NUMMER 178

DE KOERS VAN HET PARTIJBESTUUR

pag. 3,
4, 5, 6

JACK VERDUYN LONEL OVER DE PPR

pag. 7, 8, 9

HET NAJAARSKONGRES

pag. 2; 14 t/m 29

TERUGBLIK OP DODEWAARD-AKTIES

pag. 10,
11, 12

KONGRES IN AKTIE

Zaterdag 21 november houdt de PPR haar najaarskongres in Amersfoort.

Zaterdag 21 november is in Amsterdam dé grote demonstratie van de vredesbeweging tegen de invoering van nieuwe kernwapens.

Beide activiteiten zijn belangrijk.

Beide activiteiten gaan door.

Maar: actieve PPR leden willen én naar het kongres én naar Amsterdam.

Het partijbestuur heeft zich afgevraagd of je als PPR rustig kunt gaan zitten vergaderen en amendementen behandelen, terwijl in Amsterdam de hele vredesbeweging massaal protesteert tegen de nieuwe bewapeningsronde.

Nee dus.

De PPR kan in Amsterdam niet gemist worden én de PPR kan haar kongres(gangers) in Amersfoort niet missen.

We moesten er dus wat op verzinnen. Daarom deze oplossing:

We beginnen iets vroeger met het kongres, we organiseren vrijdagavond een groot feest, we huren een sporthal waar minstens 400 mensen kunnen slapen, we houden op zaterdagmorgen een inspirerende kongresvergadering en we gaan daarna met het hele kongres naar Amsterdam en doen mee aan de demonstratie.

Het programma wordt globaal als volgt: (voor details: zie kongresboek)

Vrijdag 20 november

18.00 opening kongres, huishoudelijke zaken, reglementswijzigingen, korte pauze

19.00 verantwoording partijbestuur (met beleidsnotitie en motie partijbestuur), verkiezing dagelijks bestuur, verantwoording fracties financiën

22.30 groot feest met muzikale medewerking van de groep „Drukwerk” uit Amsterdam

01.00 overnachting in de sporthal Schuylenburg; zelf matrasje/slaapmatje meenemen.

uitgave Stichting Radikalenkrant direkte Ruud E. de Vringer Louis Vuurboom redaktieraad Werkgroep Publiciteit PPR politiek redakteur Hans Verstraaten redakte Remkes de Graaf Jan Hopmans, Dick van der Horst Wim Huzen Anita Keuning Jan Norp Margreet van Straaten coördinatie/vormgeving Walter van Opzeeland Menne Vellinga produktie Brouwer Offset b.v. Utrecht/Delft redaktieadres Singel 277/1012 WG Amsterdam tel. 020-227342-247570 kopij naar redaktieadres uitsluitend getypt met 3 cm marge en Interlinie; blad aan één kant gebruikt abonnementen f 22,- per jaar Buro PPR Singel 277 Amsterdam contributiebetalingen Penningmeester PPR giro 1575600 te Amsterdam advertenties overdag Partijburo PPR 's avonds Ruud E. de Vringer tel. 010-713660 basis-layout Joep Paulussen

Zaterdag 21 november

08.15 vertrek uit de sporthal, die we opgeruimd achterlaten; iedereen regelt in de stad zelf het ontbijt

10.00 heropening kongres, voortzetting verkiezing partijbestuur, stuk buitenparlementaire actie, toespraak voorzitter Tweede kamerfractie, toespraak partijvoorzitter

12.15 sluiting kongres, demonstratieve wandeling naar station Amersfoort, vertrek met de trein van 12.56 naar Amsterdam CS

13.30 aankomst in Amsterdam, demonstreren.

Iedereen regelt vooraf de treinkaart naar Amersfoort en via Amsterdam weer terug. Je kunt zo'n (2-daags) biljet op 't station van vertrek laten uitschrijven. Op zaterdag is er n.l. geen tijd om met een paar honderd mensen aan het loket nog een kaartje te kopen naar Amsterdam.

Dit plan staat of valt natuurlijk met de vraag of het lukt om:

a. de PPR naar Amsterdam te mobiliseren;

b. de kongresgangers te motiveren om vrijdag al naar Amersfoort te komen;

c. er met z'n allen een prima happening van te maken.

Partijbestuur en kongrespresidium durven deze uitdaging aan.

We hebben alles vastgelegd en nemen daarmee een duidelijk risico.

We vertrouwen er op dat het PPR kader ons (en elkaar) niet laat „zakken”.

Kortom: het moet lukken.

We verwachten op vrijdagavond minstens 600 mensen en op zaterdag 1000.

Sceptici beweren dat de PPR anno 1981 dit niet meer op kan brengen.

Ach kom nu toch...

Zou de basis van de PPR zo'n ingedutte toestand zijn dat ze niet meer te porren is voor een kongres op vrijdagavond, een motiverend festijn én een noodzakelijke demonstratie?

Wij weigeren dat te geloven.

Als andere politieke partijen wel meerdaagse kongressen kunnen houden waarom zou dat bij de PPR dan niet lukken.

Omdat wij afspraken moeten maken met de Flint, muziekgroep, sporthal en spoorwegen is het beslist nodig (óók als je al bent aangemeld als kongresdeelnemer/ster) dat je **vóór 1 november dit strookje instuurt**. Je kunt de tekst ook overschrijven op een briefkaart.

Het feest is gratis, ware het niet dat je je eigen konsumpties betaalt.

De overnachting kost f 4,-.

Natuurlijk doen we mee!

Wij komen met ... personen naar het kongres.

- We komen vrijdag.
 - Dat feest vrijdagavond zullen we niet missen.
 - We willen ook in die „PPR-sleep-in”.
 - We regelen zelf onze overnachting.
 - We komen alleen zaterdag.
 - We gaan mee met de trein naar Amsterdam.
 - We gaan op eigen gelegenheid naar Amsterdam.
- (Verzoek de juiste hokjes zwart te maken)

Naam:

Telefoon:

Adres:

Postcode en plaats:

Voor 1 november opsturen aan: Partijburo PPR Singel 277, 1012 WG A'dam.

REILEN EN ZEILEN AAN DE TOP

Op het komende novemberkongres wordt een half nieuw partijbestuur gekozen. Een bestuur dat waarschijnlijk anders dan nu gaat functioneren en dat in elk geval voor zware keuzes

komt te staan. In dit verhaal komen drie huidige partijbestuursleden aan het woord. Hun kijk op de verlinksing en het werk tijdens de dinsdagavonden.

HANS VERSTRAATEN

Tweewekelijks komen de zestien partijbestuursleden bijeen voor een avond lang vergaderen. Normaal gebeurt dit in de pijpenla van het Utrechtse PPR-pand, een ruimte waar het zomer en winter tocht en waar je voortdurend de ellebogen van je buurman voelt. Veelal verlopen deze bijeenkomsten volgens vast patroon. Voorzitter Herman Verbeek drukt de aanwezigen de hand en opent. De ingezonden stukken komen aan bod. Dan wordt er bijvoorbeeld gediscussieerd over een pre-advies. De fractie – meestal vertegenwoordigd door Ria Beckers – doet haar verhaal. Ieder partijbestuurslid heeft zijn eigen portefeuille – elk z'n stek, en dat is te merken tijdens de vergadering. De pauze

wordt door de rokers benut om hun verslaving te vieren. Er komt pils en wijn en fris op tafel. Weer discussies. Niet veel later beginnen de partijbestuursleden uit het Zuiden en Noorden en Oosten op hun horloges te kijken. Ze vertrekken altijd eerder, want de reis met de laatste trein is lang. Het is meestal tegen elfen als de vergadering ten einde loopt.

Begin juni kwam het partijbestuur voor de verandering in een luxueuzere gelegenheid bijeen. Er stond dan ook een punt van belang op de agenda. Zo net na de Kamerverkiezingen was het tijd om een aantal vragen te beantwoorden. Welke kant gaan we op met de partij? Hoe functioneren we als partijbestuur? Zijn we tevreden? Kort en krachtig kwamen die avond de

suggesties en klachten en frustraties op tafel. „Ik vind,” zei een partijbestuurslid dat al jaren meedraait „dat we als bestuur de ontwikkelingen meer volgen dan kreëren. De verschillende stromingen zijn wel verenigd in het partijbestuur, maar d'r komt geen discussie uit voort.”

„Ik wist wel dat die stromingen er waren,” vertelde een partijbestuurslid dat nog niet zo lang meedraait, „maar hier pas merkte ik hoe ze tegenover elkaar stonden.”

„We zijn een portefeuillebestuur,” begon een ander, „ieder past toch op zijn eigen winkeltje.”

„In het partijbestuur heb ik me vaak rot zitten vervelen,” vertelde iemand somber. Een partijbestuurslid dat bekend staat om zijn uitvoerige betogen legde zijn pen neer en ging er eens goed voor zitten. Hij had ditmaal echter niet veel woorden nodig: „Het partijbestuur, zo is mijn indruk, is naar links opgeschoven. En dat is positief.”

Koerswijziging

Het werd een leerzame avond. Sinds juni is er inmiddels veel gebeurd. Tijdens een weekendje zeilen praatte het partijbestuur verder over het te voeren beleid. Er werd een schoffelklub in het leven geroepen om de partijburokratie schoon te schoffelen. En uiteindelijk kwamen deze nazomer in een aantal vergaderingen stapels papier op tafel die de PPR en haar bestuur de komende jaren kunnen bewandelen

DRIE PARTIJBESTUURSLEDEN AAN HET WOORD OVER HUN BESTUUR

(zie de stukken elders in deze krant). Het partijbestuur is naar links opgeschoven. Het werd die dinsdagavond opgemerkt door Rouke Broersma, en het idee is terug te vinden in eerdergenoemde stapels papier. Ad Melkert en Ben Baks, de twee partijbestuursleden die naast Broersma in dit verhaal aan het woord komen, zijn het ermee eens. De meningen verschillen alleen of dit nou goed of slecht is. En hoe de koerswijziging tot stand kwam.

Imago

Hij was in Italië op vakantie en hoorde bij terugkomst het nieuws. Het actiecentrum van zijn woonplaats Den Haag had hem kandidaat gesteld voor het partijbestuur. Het kwam wat onverwachts voor de jonge Ben Baks, maar een totale verrassing was het niet. Onder meer als sekretaris van het actiecentrum was hij intensief bezig binnen de PPR. En net als veel van zijn

...naar links opgeschoven, en dat is positief...

medeleden uit de residentie hield hij altijd goed in het oog wat de PPR landelijk deed.

Vorig jaar november werd hij op het congres gekozen, maar het enige wat hij eraan overhield die dag was een kater – en die kwam niet eens van de alcohol. Net als een flinke minderheid op dat congres meenden veel Haagse PPR'ers dat het partijbestuur teveel interesse had getoond in de EVP. Daar kwam nog bij dat partijbestuurslid en Haags gemeenteraadslid Jack Verduyn Lunel volgens hen ook niet hoog genoeg op de Kamerkandidatenlijst was gekomen. Nee, Ben Baks was zeker niet de grote supporter van het bestuur waar hij nu zelf lid van was geworden.

Maar het is meegevallen, vindt hij nu. Het is erg meegevallen. „Zowel intern als naar buiten toe,” vertelt hij, „zijn we volgens mij naar links opgeschoven. Het links overleg is tussen het novembercongres en de Kamerverkiezingen behoorlijk op gang gekomen.” Links overleg betekent in dit idioom de behoedzame samenwerking tussen PPR, PSP en CPN. Je kon volgens Ben Baks echt merken dat er binnen het partijbestuur positief werd – en wordt – gedacht over een voorzichtige samenwerking tussen die drie. „Nou, dan denk ik: hé hé, het blijft niet bij dat progressieve overleg van PvdA, EVP,

PPR en PSP, nee, we durven ook dat linkse overleg aan te gaan als daarbij de CPN is vertegenwoordigd.” In Den Haag had hij al gemerkt dat je met de CPN best kunt praten en afspraken kunt maken – het imago van de CPN als ondemocratisch troepje, dat vindt-ie zwaar overtrokken.

„Neem daarbij,” vervolgt hij, „nog de uitdrukkelijke wens van het partijbestuur, dat ze aan de PvdA kenbaar heeft gemaakt: we willen de CPN bij dat progressief overleg betrekken. Ik vind overigens dat we niet over de verschillen die er tussen PPR, PSP en CPN zijn moeten heenstappen. Men erkent die verschillen. Maar er zijn ook zoveel overeenkomsten die je kan bundelen. Ik vind dat een heel gezonde zaak.”

Ook de personele samenstelling van het partijbestuur heeft volgens Ben Baks meegeholpen aan die koerswijziging. Meest significant in dit geval vindt hij het vertrek van vice-voorzitter Egbert Boeker, begin dit jaar: „Die wilde gewoon erg graag die band met de EVP aanhalen. En met zijn vertrek is dat streven grotendeels verdwenen. Dat wij primair een tehuis zouden moeten zijn voor verontruste christenen in het midden, of in het CDA, ja, dat geluid is dus duidelijk minder geworden.”

Betere diskussies

Rouke Broersma is een blondbebaarde Drenthenaar die twee jaar terug via een tussentijdse verkiezing in het partijbestuur kwam. Een jaar later werd hij door het congres herkozen. Hij had ervaring in besturen, ondermeer als provinciaal partijbestuurslid in zijn provincie. Maar, redeneert hij, d'r is natuurlijk een zeer opmerkelijk verschil: als je nu, in het landelijk bestuur, een besluit van belang neemt dan doe je dat voor alle tienduizend PPR-leden. De consequenties zijn gewoon veel groter. Hij wil best toegeven dat dit een van de redenen is dat hij het leuk vindt als partijbestuurslid: „Ik ben ijdel genoeg om het leuk te vinden dat wat je doet invloed heeft op de koers van de partij. Dat idee, dat trekt.” Dat er nu weer wordt gediskussieerd over de partijkoers vindt-ie best. Dat moet. Dat hoort. Het is alleen jammer dat dit altijd weer op momenten gebeurt als er juist concrete keuzes moeten worden gemaakt. „Het zou,” zegt Rouke Broersma, „veel beter zijn als de diskussies over een langere periode en

...met de CPN valt best te praten...

Foto: Fred Jansz

Ben Baks: teveel lopende zaken

diepgaander zouden plaatsvinden. Ook in het partijbestuur. En misschien is het mogelijk – ik speel al langer met dat idee – om naast de Aktiekrant een kaderblad in het leven te roepen waarin dergelijke discussies kunnen worden gevoerd. Want wat je nu vaak ziet is dat mensen het met elkaar eens zijn of weinig van mening verschillen, maar door te weinig tijd en geen gelegenheid tot uitpraten gaat het op verdeeldheid lijken. Dat is erg slecht. Dat komt dan bijvoorbeeld omdat de een pragmatischer is dan de ander, of meer een taktikus is dan de ander.”

„Voor een ander deel,” vervolgt hij, „hou je je in het partijbestuur toch vooral bezig met de lopende zaken. Natuurlijk, dat kan niet anders, het is je taak. Maar wat we nu proberen te doen is dat deel efficiënter te maken, zodat je meer tijd krijgt om je met de politieke lijn tijdens vergaderingen bezig te houden. Ik denk dat dat stuk dat er nu ligt daar ook een erg belangrijke aanzet toe kan geven.”

Heldere signalen

Ook Rouke Broersma kan niet een-twee-drie precies aangeven hoe het partijbestuur naar links is opgeschoven. Duidelijk is voor hem dat het op de eerste plaats niet om de inhoudelijke lijn gaat – die is goed, daar is iedereen het over eens – maar om de strategische. Hij zegt: „Ik denk dat, mede door de verkiezingscampagne, we ons wat gemakkelijker op een lijn zijn gaan stellen met de PSP en de CPN. Trouwens, ik vind dat dat ook van hún kant is gebeurd. 't Is nu natuurlijk ook een bijzondere situatie voor ons, met de

PvdA in de regering en wij in de oppositie. D'66, zeg ik, dat is een neo-liberale partij en op dit moment is dat voor ons geen partner meer.

„En op dit moment moet je keuzes maken. Je moet serieus denken hoe en met wie gaan we in de toekomst verder. De laatste tijd is dat echt goed aan de orde geweest in het partijbestuur.” De koers van een partij moet, vindt Broersma, allereerst programmatisch worden weergegeven. Maar hij snapt ook wel dat zich dat uit in politieke gegevens – in de positie op het politieke plaatje zo je wilt. „Héél opmerkelijk is,” zegt hij, „dat ik juist de laatste tijd van heel veel mensen die erg lang hun aarzelingen hebben gehad tegenover PSP en CPN en met een nestgeur zaten waardoor ze toch meer gevoel hadden voor die CDA-linkervleugel, hoor: een tweede uittocht uit het CDA, nee, dat gebeurt niet meer. Laten we daar over ophouden. Ik zie dan ook dat die mensen hun schroom ten opzichte van de PSP – de CPN ligt dan toch nog wat verder weg – aan het overwinnen zijn. Dat vind ik signalen die heel belangrijk zijn om te horen als je in het partijbestuur zit.”

Bijna dissident

Hij werd lid van de PPR toen de PPR in de regering kwam en in '79 werd hij partijbestuurslid. En nu? Het is overdreven te stellen dat de Amsterdammer Ad Melkert konstant de dissidente rol vervult in het partijbestuur. Maar vooral de laatste tijd komt het in de buurt. Zo is hij – om 'ns wat te noemen – de enige van de zestien partijbestuursleden die *Beleidsbeleid '82* niet heeft onderschreven. Hij is niet tevreden met de koers van het partijbestuur – dat is dus duidelijk. Eerst liet hij zijn tegengeluid alleen op die dinsdagavonden in het partijbestuur horen, maar dat is veranderd. Samen met o.a. oud-staatssecretaris Michel van Hulst, oud-voorzitter Wouter van Dam en Erik Jurgens kwam hij 29 augustus in de *Godebaldzaal* in Utrecht bijeen om te kijken wat er aan de positie van de PPR te doen was. De groep is Godebald gaan heten, en heel krantenlezend Nederland heeft intussen kennis van hun klachten kunnen nemen. „Mijn opvatting,” zegt Ad Melkert over „de pb-verlinking”, „is dat daar geen

...diskussie over partijkoers moet over langere periode en diepgaander...

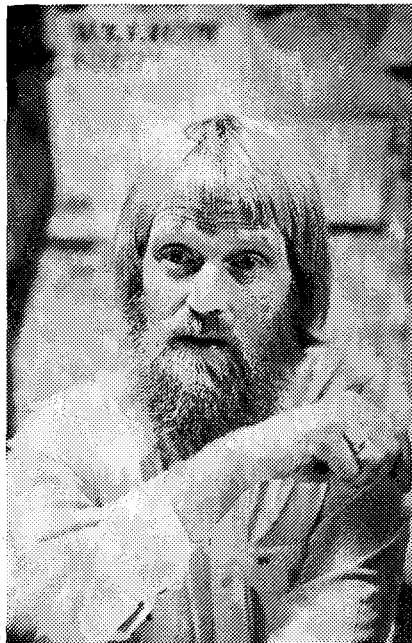

Foto: Fred Jansz

Rouke Broersma: tijd voor keuzes

expliciete redenen aan ten grondslag liggen. De laatste jaren – toen de partij wat minder in de aandacht is gekomen en het rustiger werd – hebben de partijbestuursverkiezingen toch veel meer het karakter gehad van: wie weet er nog een kandidaat, of is die of die kandidaat misschien beschikbaar. Vergeet niet dat er in 1980 net zoveel kandidaten beschikbaar waren als er plaatsen waren.

„Het gaat dus zeker te ver om te stellen dat er bewust een bepaalde lijn in binnengebracht. Maar dat is nou net een belangrijk deel van mijn kritiek: als het zo is dat binnen die partij de lijn verschuift, dan moet dat ook duidelijk worden gemaakt aan de partij. Nu wordt dat later pas ontdekt – te laat.” Hij drukt het mooi uit: „En sindsdien verkeer ik in de positie die soms de vorm van de kleinst mogelijke minderheid aanneemt.” Nee, echt leuk is zo'n eenlingspositie in het bestuur niet, merkt hij er min of meer ten overvloede bij op.

Samenhangend beleid

Ad Melkert vervolgt: „Ik bepleit nu al maanden en maanden in het partijbestuur dat er een samenhangend beleid wordt geformuleerd wat betreft onze betrekkingen met andere partijbesturen. Elke keer als het punt op de agenda staat verbaas ik mij erover dat met name de delegatie naar de besprekingen met CPN en PSP daar afspraken maakt zonder dat daar een duidelijke beleidslijn door het partijbestuur is geformuleerd.” Hij heeft er niets op tegen dat het partijbestuurslid Jan van

den Broek deel uitmaakt van die delegatie, maar ja, Jan is toch degene die net na de Kamerverkiezingen het idee lanceerde om eens na te gaan denken over een PPR/PSP/CPN-federatie. Zou het dan niet verstandiger zijn als je als partijbestuur zo'n delegatie een helder mandaat meegeeft?

Wat je er tegenin kunt brengen is dat uiteindelijk niet het partijbestuur maar de partij – of beter: het kongres – beslist over de politieke lijn. Dat is zo, vindt hij. Maar het landelijk optreden heeft toch invloed – en waarschijnlijk veel invloed – op wat men op lokaal niveau denkt te kunnen of moeten doen. „Dat betekent toch, met inachtneming van de autonomie van de actiecentra natuurlijk, dat een partijbestuur een héél duidelijk advies móét aanreiken. En je moet die bestuurlijke lijn die je hebt dan ook bij voortduring naar buiten brengen en verdedigen in de daarvoor bestemde organen. Diskussies in de kerngroep hebben nu toch teveel

...geen tweede uittocht meer uit het CDA...

het karakter van het afhandelen van allerlei procedurele voorschriften. De politieke koers zou permanent op de agenda moeten staan. En dan hoort het partijbestuur wel van de partij of ze het goed doet of niet.”

Kontakt kader

Hoewel er voor zover bekend nog geen marktonderzoeken hebben plaatsgevonden weet Ad Melkert zo goed als zeker dat het partijbestuur in de huidige samenstelling geen reflectie is wat in de partij leeft. Via dat idee komen we dan gelijk bij het onderwerp portefeuille. De portefeuille hoort bij elke partijbestuursvergadering in de categorie lopende zaken. Rouke Broersma heeft bijvoorbeeld de portefeuille van de themagroep Welzijn. Dat betekent dat hij zichzelf op de hoogte houdt van wat die themagroep doet en laat. En als het goed is fungeert hij als kontaktpersoon tussen themagroep en partijbestuur. Een ander deel van zijn portefeuille bestaat eruit dat hij contacten onderhoudt met de provincies Drenthe en Overijssel. Zo is heel het land toebedeeld aan partijbestuursleden – een lijn naar het kader kortom. In theorie een aardig idee, in praktijk komt er niet veel van terecht. Ad Mel-

...als kleine partij heb je veel meer kanalen voor spontane initiatieven...

kert heeft de provincie Noord-Brabant in zijn portefeuille en alleen geografisch is dat al een niet eenvoudig te overbruggen afstand.

Rouke Broersma heeft er nog veel werk van gemaakt als partijbestuurslid. Hij woonde provinciale PPR-bestuursvergaderingen bij en provinciale PPR-kongressen, en vroeg trouw zoveel mogelijk stukken op. Zodoende kreeg hij een redelijk overzicht van het reilen en zeilen in Drenthe en Overijssel. Toen hij echter op een keer hoorde wat zijn medepartijbestuursleden met de hun toegewezen provincies deden - niet zo veel - begreep hij dat hij een wat overijverige opvatting van zijn taak had.

In de konklusies van de schoffelclub staat dat ook op dit terrein verbeteringen nodig zijn. „De provinciekontakten”, zegt Rouke Broersma, „dat is toch de sluitpost bij de portefeuilleverdeling. Terwijl het belangrijk is. Het is nodig dat je weet wat er leeft, en ook hoe mensen over ons als partijbestuur denken. Nu kom je bijvoorbeeld als bestuur met een soort advies aan de actiecentra voor de raads- en statenverkiezingen. Maar 't is net zo goed denkbaar dat je eerst bij die actiecentra langsgaat en vraagt: wat gaan jullie doen? Wat zijn de plannen?”

...de kleinst- mogelijke minderheid...

Adviserende rol

Naast de provincies maken de partijorganen deel uit van de portefeuille. Een bestuurslid - toevallig een man - zorgt zo voor de band tussen PPR-Vrouwen en partijbestuur. Weer en ander heeft de PPR-Studiestichting in zijn pakket. Ben Baks kreeg de PPR-Jongeren en de Stichting Jongerenwerk - omdat-ie de jongste was, en zich al met dat gebied had beziggehouden. „Het is”, zegt hij, „in het begin toch wel zwemmen in de portefeuille. Je bent niet als partijbestuurslid aangesteld, om alles wat er bij de Jongeren en de SJW gebeurt op de voet te volgen. Het zijn natuurlijk ook zelfstandige organisaties binnen de PPR, je kan er moeilijk konstant de vinger op de pols houden. Het zit eigenlijk in tussen een

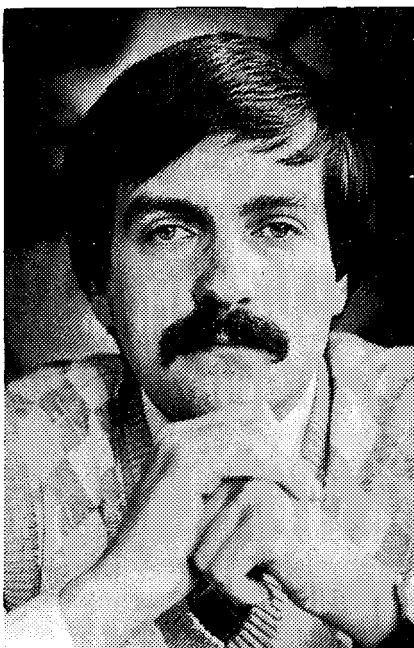

Foto: Fred Jansz

Ad Melkert: bijna dissident

stukje controle en tussen een stukje behulpzaamheid en adviserende rol in.”

Ook Ad Melkert ziet het niet zozeer als controle, maar „meer als permanent contactpunt.” Hij heeft de Stichting Radikalen Vorming in zijn portefeuille. „Je komt het partijbestuur binnen en voor een nieuwkomer dat algemeen bestuurslid is, is het een beetje moeilijk een substantiële portefeuille te krijgen. De verschillende portefeuilles zijn toch wat ongelijkwaardig.” Perfekt verloopt het portefeuilleschap in de meeste gevallen niet. De een heeft een te zwaar pakket en kan onmogelijk alles bijhouden, de ander een te licht en wil meer. En de partijbestuursleden weten vaak van elkaar niet hoe de ander zijn portefeuille beheert. Ook daar wordt in het bestuur getracht wat aan

...nog geen marktonderzoeken...

te doen door het formeren van sekties in het bestuur die zich met bepaalde terreinen in de partij gaan bezighouden.

De lol

Een partijbestuurslidmaatschap kost veel tijd en energie. De leden van het dagelijks bestuur komen wekelijks bijeen, maar ook voor de andere leden kost het werk bijelkaar tenminste een werkdag in de week. Meestal meer. Wat is er dan leuk aan? Behalve de invloed die je hebt noemt Rouke Broersma de mensen die je ontmoet.

„Heel aardige mensen,” zegt hij, „Ik bedoel: het is ook geen bestuur waar je konstant moet opletten of een ander niet bezig is truuks uit te halen. Eerlijk gezegd denk ik ook niet dat dat zou worden gepikt. Het hoort ook niet in deze partij.”

Ad Melkert geeft toe dat het niet leuk is om op dinsdagavonden naar Utrecht af te reizen als je weet dat je vaak een afwijkende mening moet gaan zitten verdedigen. Daar word je ook moe van. Maar er blijft dat voordeel: „Als kleine partij heb je veel meer kanalen voor spontane initiatieven.”

„Er moet een groep mensen zijn binnen de partij,” zegt Ben Baks, „die in hun vrije tijd dan toch moeten proberen die partij zo goed mogelijk te be-

...schoffelclub tegen partij-burokratie...

sturen. Nou, dat gaat met de nodige hobbels. Ik heb ook weleens vergaderingen meegemaakt waarvan ik na afloop dacht: ja, wat heb ik nou eigenlijk gedaan vanavond? Maar aan de andere kant heb je ook die vergaderingen waarvan je denkt: we hebben iets bereikt vanavond. Neem die kernwapenmanifestatie die het partijbestuur even voor de Kamerverkiezingen in Soesterberg heeft georganiseerd. Dan denk je: okay, jongens, dit gaat goed.”

In de vorige Aktiekrant kwam Erik Jurgens aan het woord over de PPR. De essentie van zijn verhaal: de PPR moet zich meer op het midden rich-

ten. Partijbestuurslid Jack Verduyn Lunel denkt daar heel anders over. Op verzoek van de redactie heeft hij de volgende reactie geschreven.

EEN EIGEN KOERS OP AFGEGRAASD TERREIN?

JACK VERDUYN LUNEL

Opnieuw wordt er in de PPR een aktie ontketend om ons meer tot het centrum van de Nederlandse politiek te richten, en de te radikale lijn af te zweren. Dit is de derde aktie met die bedoeling in vier jaar. De manier waarop de aktie wordt gevoerd is eveneens identiek: in eerste instantie buiten de partijkanalen om, via de publiciteit.

Voor een deel wordt de discussie ook via de eigen partijorganen gevoerd. Zo heeft Erik Jurgens in een interview in de Aktiekrant (nummer 177) zijn ongenoegen naar voren gebracht. Vooral op hetgeen daarin door hem naar voren wordt gebracht wil ik ingaan. In de eerste plaats komen daarbij enkele zaken aan de orde die de gesprekken over de koers onnodig vertroebelen. Daarna ga ik in op de vraag in hoeverre de PPR ooit een geslaagde „doorbraakpartij” is geweest. Vervolgens zal ik proberen aan te geven dat een politieke „markt” voor de PPR in het midden van de Nederlandse politiek zowel onlogisch, als onaantrekkelijk en ongewenst is. En tot slot plaats ik enkele opmerkingen bij onze opstelling ten aanzien van de PvdA.

Vertroebelde discussie

Een tweetal kwesties blijkt bij deze gesprekken voortdurend tot verwarring te leiden, t.w.:

- de begrippen „christelijk” en „christenen” worden nogal eens verward met „CDA” en „CDA-ers”;
- te gemakkelijk wordt aan tegenstanders van een PPR-middenkoers

het odium „anti-christelijk” meegegeven.

Wanneer bepleit wordt om meer ruimte te bieden aan christenen, of om ons meer tot het christelijke midden van de natie te richten, dan blijkt dat daarmee het CDA en de aanhangers van die partij bedoeld worden. Toch is het een onmiskenbaar feit dat maar een minderheid van de Nederlandse christenen op het CDA stemt. Door zich zo op te stellen versterkt men bovendien de pretenties van het CDA als „christelijke” partij.

De tweede verwarring dreigt de interne verhoudingen binnen de PPR aardig te verstoren. Het interview met Jurgens staat er overigens bol van. Sinds 1975 zouden „we” die christenradikalen niet meer zo „motten”. Als meest pregnante uiting daarvan noemt hij nota bene de discussie tussen Boy Trip en ondergetekende in de Aktiekrant (nummer 172). Hij maakt daarbij een onderscheid tussen de „buitengewoon waardig” naar voren komende Boy Trip en „uit de andere hoek hoor je: ja, eigenlijk zijn al die christenmensen onbetrouwbaar”. Mijn inbreng van toen is dus duidelijk aan Erik voorbij gegaan. Hetgeen hij zich er nog wel van herinnert staat er in ieder geval niet in. Op deze manier wordt de discussie onnodig verlaagd. Ook de vraagstelling of nu de christenen of de socialisten met het afwijzen van atoomwapens begonnen zijn is daarvan een voorbeeld. Een zijpaadje: Erik noemt bijvoorbeeld het standpunt van de hervormde synode uit 1963, maar negeert bijvoorbeeld de oprichting van de PSP in 1957 (mede door christen-socialisten!), of het standpunt van de CPN. Het gaat in deze discussie echter om de

vraag of de PPR zich meer moet richten op de CDA-kiezers, en deze, via de PPR, tot het progressieve kamp moet zien te brengen. Dat is hetgeen de Godbald-groep aan ons voorlegt.

Doorbraakpartij

De PPR zou zich zodanig hebben opgesteld dat zij de aantrekkingskracht op „haar” deel van het midden heeft verloren (Erik Jurgens in het blad „Tijd en Taak”). De PPR zou dus ooit sukses hebben gehad als doorbraakpartij. De verkiezingsresultaten en de verkiezingsonderzoeken geven weinig argumenten daarvoor. In 1971 deed de PPR voor het eerst mee aan de verkiezingen voor de Tweede Kamer (de uitslagen van de Provinciale Staten- en de gemeenteraadsverkiezingen uit 1970 maken vergelijkingen erg moeilijk vanwege de vele gezamenlijke lijsten). Hoewel een eerder onderzoek (Veldkamp-Marktonderzoek, 1968) al had uitgewezen dat meer dan de helft van de PPR-leden van toen voorheen geen lid was geweest van een andere partij, viel toch te verwachten dat veel PPR-kiezers daarvoor op een konfessionele partij hadden gestemd. Dat bleken er uiteindelijk zo’n 45% te zijn, terwijl 20% van de PPR-kiezers afkomstig was van de andere progressieve partijen, en 20% bestond uit nieuwe kiezers. De „doorbraak” leverde toen dus hooguit 1 zetel op (ongeveer de helft van de twee behaalde zetels). Dit was dan ook de eerste en de laatste keer dat de PPR zo’n „hoog” percentage kiezers behaalde vanuit de konfessionele partijen.

Het grote verkiezingssukses van de PPR in 1972 (zeven zetels) was niet het

resultaat van een overstap van tot dan toe konfessionele stemmers (maar 12%, tegenover 27% vanuit niet-konfessionele partijen en 37% nieuwe kiezers).

Al met al is duidelijk dat aan de bedoeling om als „een christelijke poot binnen de progressieve konzentratie” te functioneren nooit is voldaan. Er kan dan ook op geen enkele manier sprake zijn van een „weer” of „opnieuw” aantrekkelijk zijn voor „progressieve CDA-ers”.

Neo-konfessioneel

Erik Jurgens geeft zelf al aan dat dit ten dele te maken heeft met de keuze van het PPR-kongres in Dronten (27 april 1968) om zich geen christelijke partij te noemen. Niet voor niets is er in 1970 een Evangelische Solidariteits Partij (ESP) opgericht, later een Evangelisch Progressieve Volkspartij (EPV), en nu een Evangelische Volkspartij (EVP). Hun grote bezwaar tegen de PPR, over al die jaren heen, was het feit dat de PPR zich niet nadrukkelijk christelijk noemde. Als we nu de uitspraken van Erik Jurgens lezen dan lijkt het erop alsof we ons toen niet nadrukkelijk zo genoemd hebben, maar het wel zo bedoelden. Hij gaat zelfs zo ver om partijleden te beoordelen op hun vermogen om een christelijke overtuiging uit te stralen. En dat door dezelfde Jurgens die in 1970 nog benadrukte dat niet-christenen in de PPR zeker géén tweederangs lid zouden zijn („De PPR op aarde”, blz. 48). Het door Erik gehanteerde criterium zullen we maar voor zijn rekening laten. Het negeert bovendien de kleur van de PPR-achterban. Het verkiezingsonderzoek 1981 konstateert: „De PPR daarentegen kan niet als konfessionele partij worden gekarakteriseerd, ook al is zij in eerste instantie als afsplitsing van de konfessionele partijen ontstaan. 53% van de PPR-stemmers geeft geen godsdienst op. Dit is zelfs een iets hoger percentage dan bij de PvdA (51%), VVD (40%), en D'66 (49%) het geval is” (Kiezen in Nederland, blz. 86).

Versus CDA

Dit geeft al enig beeld van de (huidige) PPR-aanhang. Daarbij kan verder nog opgemerkt worden dat de PPR-kiezer zichzelf als uitgesproken links beschouwt. De verkiezingsonderzoeken constateren dan ook: „zij die van plan waren de PPR te stemmen beschouwen zichzelf als zeer links” (de Nederlandse kiezer '77, blz. 60), en „het meest duidelijke beeld leveren de kleine linkse partijen als PSP en PPR: hun kiezers hebben uitgesproken meningen en stemmen daarnaar” (Kiezen in

Nederland, blz. 130). Vermeld kan nog worden dat 69% van de PPR kiezers jonger is dan veertig jaar.

Dit kunnen we vergelijken met het beeld dat de CDA-kiezers opleveren. 60% van de CDA-kiezers is ouder dan veertig jaar. Dit is mede het gevolg van de afgenomen relatie tussen kerkbezoek en konfessioneel stemgedrag

Jack Verduyn Lunel (foto: Max Koot)

(vroeger erg hoog). Dat is vooral het geval bij de jongeren. Bovendien is het kerkbezoek zelf, vooral weer bij jongeren, afgenomen. Uit deze twee, elkaar versterkende, ontwikkelingen kunnen we afleiden dat de dekonfessionalisering in belangrijke mate haar werk al gedaan heeft.

Wat in het CDA overblijft zijn vooral kerkelijke ouderen. Een erg ruime bron voor jonge, in potentie progressieve kiezers biedt het CDA op deze manier niet.

Daarnaast zouden we, zoals Erik Jurgens aangeeft, kunnen kijken naar de CDA-kiezers die daar gezien hun progressieve standpunten eigenlijk niet thuishoren. Uiteraard bestaan ze wel, maar hun omvang blijkt nogal beperkt. Via een herberekening van de cijfers uit „Kiezen in Nederland” blijkt dat ongeveer 20% van de CDA-kiezers tegen de bouw van meer kerncentrales is. Dit is nog niet hetzelfde als het sluiten van de bestaande kerncentrales. Ongeveer 6% van de CDA-kiezers is sterk tegen plaatsing van atoomwapens in Nederland.

Wanneer we alle onderzochte progres-

sieve kenmerken tezamen nemen (abortus, inkomenshervreiding, kernenergie en atoomwapens) blijkt er binnen het CDA maar een marginale groep te zijn die als duidelijk progressief gekenmerkt kan worden (maximaal zo'n 3%; d.w.z. maar 1% van alle kiezers). Het is in strijd met alle logica om te verwachten dat deze groep „helemaal” bereikt kan worden. Het gaat dus om het mogelijk bereiken van een deel van deze kleine groep. Daarvoor zou de PPR zich, ten koste van een belangrijk deel van de huidige achterban, tot het midden van de Nederlandse politiek moeten richten?!

Oplossingen

Dit alles is natuurlijk geen toeval. De plaats van een politieke partij is het resultaat van een wisselwerking tussen de eigen politieke opstelling en die van de andere partijen. De eigen politieke opstelling blijkt bovenal uit het programma. De strategie, de manier waarop de verwezenlijking van het programma dichterbij wordt gebracht, behoort daarbij te passen. De PPR heeft behoorlijk doorgedacht over een aantal maatschappelijke problemen. Dit heeft geleid tot creatieve, vergaande oplossingen, c.q. aanzetten tot oplossingen. Aan die oplossingen zijn de meeste kiezers uit het midden (nog) niet toe. Het „slijten” van PPR-oplossingen aan uitgerekend die mensen die (tot nog toe) tot de CDA-achterban konden worden gerekend is een uiterst moeilijke, en op korte termijn onmogelijke, opgave. Het heeft iets weg van het verkopen van fietsbellen aan automobilisten. Natuurlijk zijn er uitzonderingen in die kring waarvoor dit niet zo geldt. Ook tot hen moeten we ons blijven richten. Het betekent echter niet dat hier een grote „markt” zichtbaar is die een vergaande koerswijziging kan rechtvaardigen; nog los van de vraag of we die vanuit en voor onszelf wensen.

Verwatering

Dat geldt in zekere mate ook voor onze positie ten opzichte van de PvdA. Deze grote partij is uiteraard noodzakelijk voor de totstandkoming van een progressieve meerderheid. Een effectieve beïnvloeding van de PvdA wordt niet in de eerste plaats tot stand gebracht door deze voortdurend „op te vrijen”. Veeleer is zo iets te verwachten van een opstelling die hen zichtbaar maakt hoe progressieve politiek ook zou kunnen. Veel van onze gedachten sluiten nauw aan bij de gedachten die in die kring zelf leven. De PvdA uitdagen om voor linkse politiek te kiezen door die mogelijkheid voortdurend zichtbaar te

maken, is volgens mij de meest direkte en meest overtuigende manier. De kiezers die de PvdA in 1971, 1972 en 1977 desondanks niet progressief genoeg vonden gingen in eerste instantie naar de PPR. In 1979 (Europese Verkiezingen) en 1981 was dat anders. Toen trok de PSP hen het meest aan. Een stukje verwatering van de politieke plaats

van de PPR (in de linkerflank van de PvdA) wordt hiermee zichtbaar. Een strategie die aansluit bij een verdere uitwerking en een verder uitdragen van veel goede PPR-gedachten is daarvoor de beste oplossing.

Het gaat niet om de vraag of we weer in de flank van de PvdA moeten funk-

tioneren (Van Hulten in de Volkskrant van 29 september j.l.), maar naar mijn inzicht om de vraag in welke flank: de linker of de rechter?! En vooral als we uit blijven gaan van ons programma is dat eigenlijk al geen reële vraag meer.

PPR-Jongerendag

Zaterdag 31 oktober wordt in Deventer de halfjaarlijkse beraadingsdag van de PPR-Jongeren gehouden. De plaats is Studio Vijf, Binnensingel 90, een kleine tien minuten lopen van het station. Het programma is als volgt:

10.30 - Opening door Peter Lankhorst.
10.50 - Bestuursverantwoording, doelstellingendiskussie, verkiezingen en behandeling moties.

13.00 - Pauze.

14.00 - Leo Jansen eerst over het scenarioplan in relatie met (jeugd)werkloosheid.

15.30 - Brede Maatschappelijke Discussie: een fopspeen? Wat gaat de nieuwe stuurgroep doen? Uiteraard ook met Leo Jansen, BMD-stuurgroep lid.

16.30 - Sluiting.

Mensen die stukken voor het ochtendprogramma willen hebben moeten even een briefje sturen naar de SJW, Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

Studiedag

PPR-vrouwen over vrijwilligerswerk

De PPR-vrouwen organiseert zaterdag 31 oktober een studiedag voor vrouwen in de PPR onder het motto: Vrijwilligerswerk! Hoe dan wel? Aan deze studiedag werken mee Ria Beckers en Karin Adelmund van de Vrouwenbond NVV.

De plaats is gebouw Cunera, Nieuwe Gracht 32, Utrecht. De aanvang is 10 uur, en de studiedag gaat door tot circa 16 uur. De kosten van deze studiedag worden berekend naar draagkracht. Wie van de crèche gebruik wil maken gelieve dit van tevoren te laten weten. Aanmelding en verdere informatie kan geschieden bij: Anita Keuning, Albertijn 9, 3641 LC Mijdrecht, tel. 02979-5118. Of Ada Buizer, Ipenrodestraat 14, Haarlem, 023-324471.

Ontmoeting Christelijke basisbeweging

Op 11 maart 1978 vond een landelijk kongres plaats van christelijke groeperingen die zich niet helemaal meer thuisvoelen in de traditionele kerkenwereld. Tal van groepen en groepjes

sloten zich toen aaneen tot de „Basisbeweging van kritische groepen en gemeenten in Nederland.” Het vormingscentrum Den Alerdinck organiseert nu op 21 en 22 november a.s. een ontmoetingsweekend met de basisbeweging.

Dit weekend is bedoeld als een eerste kennismaking voor mensen die - individueel of als groep - er meer over willen weten of overwegen zich aan te sluiten.

Het weekend duurt van zaterdag 14 uur tot zondag 19 uur en kost, alles inbegrepen, 57 gulden. Voor inlichtingen en opgave: Administratie Den Alerdinck, 8055 PE Laag-Zuthem/bij Zwolle. Tel.: 05290-541.

Wonen en buitenlanders

De PPR-werkgroep Buitenlandse Werknemers wil het komende jaar een deel van haar aandacht gaan besteden aan het onderwerp „wonen en buitenlanders”. De werkgroep wil daar wel meer mensen bij betrekken. Iedereen die interesse heeft kan terecht bij Elly van Schijndel, Westlandgracht 227^{III}, 1059 TP. Tel.: 020-157261.

Volkshuisvesting

De PPR-werkgroep Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening komt 21 oktober bijeen in het PPR-pand te Utrecht, Haverstraat 27. De aanvang is 19.30. Iedereen die belangstelling heeft voor dit onderwerp is zeer welkom.

Voetgangerskongres

De Nederlandse Vereniging Bescherming Voetgangers organiseert op donderdag 5 november a.s. in de St. Janszaal van Krasnapolsky aan de Dam in Amsterdam een studiedag. Thema is: hoe ervaart de voetganger de verkeersomgeving. NVBV wil via deze studiedag een bijdrage leveren aan het verkeersveilig inrichten en herinrichten van de openbare ruimte. Aan de dag werken onder meer mensen van de Rijksuniversiteit Utrecht, TH-Delft en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat mee. Volgens de NVBV is de studiedag vooral geschikt voor bestuurders van gemeenten en provincies, leden van programkommissies voor raads- en statenverkie-

zingen, politiefunktionarissen, stedebouwers, welzijnswerkers, etc. De kosten bedragen 25 gulden per persoon inclusief lunch, koffie en thee. Aanmelden voor deelname moet schriftelijk gebeuren bij het secretariaat van het NVBV, Bezuidenhoutseweg 121, 2594 AD Den Haag. Verdere informatie is te verkrijgen bij Jan Kuiper, tel: 070-4715.

Door een misverstand is in de vorige Aktiekrant een verkeerde advertentie geplaatst.

Hieronder de juiste tekst, zoals die ook geplaatst is in de Volkskrant, Parool en Trouw van zaterdag 26 september.

Om de sollicitatieprocedure niet te veel te vertragen wordt belangstellenden verzocht binnen enkele dagen te reageren.

PPR

De Tweede Kamerfractie van de PPR vraagt voor spoedige indiensttreding

FRAKTIE-MEDEWERK(STER)

deskundig op het gebied van volkshuisvesting.
Voor 8 uur per week

Zijn/haar taak zal inhouden het assisteren van de Tweede Kamerfractie bij haar werkzaamheden.

Belangstelling voor progressieve politiek is noodzakelijk.

Sollicitaties kunnen tot 23 oktober a.s. worden gezonden aan de Tweede Kamerfractie PPR, Binnenhof 1a, 2513 AA Den Haag, Telefonische inlichtingen:
070 - 614911

Uiteindelijk is er maar één beeld blijven hangen van de laatste Dodewaard-aktie: de botsing tussen Anti Kernenergie Beweging en politie. Oud-ME-officier Jan Hopmans schetst de eskalatie. Tweede Kamerlid Peter Lankhorst komt met een commentaar.

ESKALATIE DODEWAARD

JAN HOPMANS

Een van de redenen dat ik vorig jaar niet als ME-er wilde optreden in Dodewaard was dat ik geen zin had in de geweldspiraal rond de kerncentrales terecht te komen. In mijn verzoek om ontheffing aan de korpsleiding schreef ik: „In deze welhaast onvermijdelijke eskalatie tussen de kemphanen bij de tot vestingen gemaakte kerncentrales, te weten de politie en de aktievoerders, krijgt de atoomstaat op een steeds indringender wijze gestalte.” Om dezelfde reden heb ik verstek laten gaan bij de centrale in Dodewaard.

Want lang voor de blokkade lieten stromingen binnen de Anti Kernenergie Beweging weten dat het uitgangspunt *principiële geweldloosheid* moest worden ingeruild voor *in principe geweldloos* aktievoeren. In de Haagse Post van 26 september stelde een aktievoerder dat hij vertrouwen heeft in de nieuwe opzet: „Je kunt er jouw persoonlijkheid in kwijt.” Raadselachtige taal. En in elk geval een mislukte rechtvaardiging van het loslaten van principiële geweldloosheid. Deze nieuwe lijn is geen nuancering op de oude. Want als de mogelijkheid van gebruik van geweld niet langer onvoorwaardelijk wordt uitgesloten, dan gaat het op zichzelf gerechtvaardigde protest een fundamenteel andere richting in. De aktievoerders nemen gewoon het uitgangspunt van de politie over: in principe ruimen we de boel geweldloos op, maar als dat niet lukt, dan...

Woede

Het is begrijpelijk dat de opgekropte woede over het ongestoord blijven draaien van de centrales in Dodewaard

FOTO: Jan Banning

en Borsele zich bij enkelen heeft geuit in het plegen van machteloos geweld. Maar kijk – elke steen die je gooit geeft de voorstanders van kernenergie argumenten in handen. Argumenten waarmee de oprecht bezorgde Nederlander straffeloos kan worden gekriminaliseerd. Argumenten waarmee slecht bestuurlijk beleid en ongenueanceerd politie-optreden kunnen worden verdoezeld.

Kolonel Feylbrief, de motor achter de Dodewaardse politieakties, kon dan ook het harde schot afleveren: „Het onderscheid tussen principiële geweldloos en in principe geweldloos is té subtiel om in concreet politie-optreden te vertalen.” De voorzet voor dit schot was gegeven door die aktievoerders die geweld niet langer uitsloten.

Perskaarten

De ME kon dus van stal worden gehaald. En al direkt werd onverwacht hardhandig opgetreden. Het aloude beginsel van het langzaam en gefaseerd opvoeren van de intensiteit van het politiegeweld kon volgens de politieleiding niet in praktijk worden gebracht. Maar dat is niet nieuw. De wijze waarop de zittingdemonstratie op de weg van Petten naar IJmuiden korte tijd geleden werd beëindigd zegt genoeg.

Op de ME-opleidingen worden effectieve manieren geleerd waarmee zittingdemonstraties zonder noemenswaardig geweld kunnen worden opgeruimd. Maar toch: de aloude en verwerpelijke harensleepmethode is terug van weggeweest!

Het werd ook meteen duidelijk dat alle rekords in traangas spuiten zouden worden gebroken. Zelfs de meest ervaren ME-er spreekt met verbazing en ontzag over de enorme hoeveelheden traangas die rond de centrale zijn gebruikt. Binnen de politie gaan verhalen dat sommige ME-pelotons er 'n sport van maakten om een nog grotere dichtheid van het gas te krijgen als het peloton dat zij aflosten.

Een novum was het gas dat werd gespoten uit een soort brandblussers – een voorbeeld van een zich steeds professioneler ontwikkelend binnenlands geweldapparaat. Volgens de regels van de bureaucrativering vergroot en verbetert zich ook een eenmaal in het leven geroepen instituut als de ME. Ervaringen met nieuwe technieken en tactieken nodigen telkens weer uit tot een verdere uitbreiding en vervolmaking. Nu al worden ideeën gelanceerd om traangas vanuit helikopters te sproeien. Nog een paar jaar en ook deze techniek wordt als algemeen geaccepteerd bij rellen gebruikt.

...atoomstaat krijgt op steeds indringender wijze gestalte...

...loslaten van principiële geweldloosheid...

Ander novum. Een video-kamera die boven de hoofden van de demonstranten rondcirkelde. Wie herinnert zich niet de felle discussie over het gebruik van verkeerskameras bij demonstraties in o.a. Amsterdam en Arnhem? Kritiek wordt nu nauwelijks gehoord. Is het werkelijk dit „aktueel overseinen” geweest, dat het beleidscentrum het „totaaloverzicht” gaf dat heeft geleid tot het nu gevoerde beleid? Politieën met perskaarten, demonstranten met perskaarten, politieën als demonstranten – één grote verwarring. Wantrouwen ook tussen aktievoerders onderling nu. „Is het een stille of is het er een van ons?” De taktiek om wantrouwen te scheppen bij de aktievoerders zodat niemand meer weet wie wie is, is prima geslaagd.

Zo komen we terecht bij het optreden van de arrestatie-eenheden waarover nogal wat verwarring is ontstaan. Wanneer je een groep ME-ers of een aantal willekeurige rechercheurs in burger laat optreden tussen demonstranten met de bedoeling, dat ze geweldplegers oppakken, dan hebben we te maken met aanhoudingseenheden. Daar is in beginsel niks verkeerd aan.

Bij arrestatieteams ligt dat anders. Arrestatieteams of -eenheden zijn speciaal in het leven geroepen voor *akties ten aanzien van gevaarlijke criminelen, van wie kan worden verwacht dat zij bij arrestatie verzet met vuurwapens zullen plegen*. Gezien het speciale karakter van de werkzaamheden van arrestatieteams en de grote technische en taktische mogelijkheden geldt er een aparte met waarborgen omgeven procedure, voordat zo'n eenheid mag

worden ingezet. Als die teams nu opduiken bij demonstraties dan is dit onrechtmatig en een ongewenste ontwikkeling in relbestrijding. Het probleem is echter dat juridisch gezien de procedure rond de inzet van arrestatieteams niet waterdicht is. De volgende truuk kan worden toegepast: zie, de leden van de arrestatieteams zijn óók gewone politiemensen. En deze politiemensen waren daar niet aan-

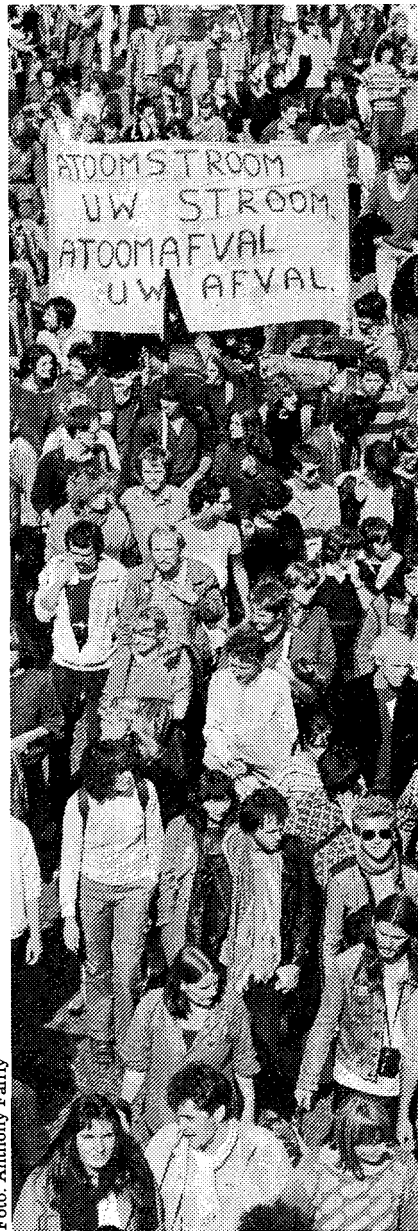

Foto: Anthony Fairly

...geweldloosheid en 'geen schade aan derden' zijn essentiële voorwaarden...

wezig als arrestatieteams, maar als een gewone groep agenten. Het gaat dan ineens om een aanhoudingsploeg. Wellicht horen we de komende weken minister De Ruiter van Justitie deze redenering aan de volksvertegenwoordigers slijten. Een leuke bijkomstigheid is dat het inderdaad de minister van Justitie is die

...ongewenste ontwikkelingen in relbestrijding...

de verantwoordelijkheid draagt over de inzet van deze teams. Burgemeesters of andere openbare-orde-magistraten komen in het arrestatieteamverhaal niet voor. Ik ben benieuwd hoe de waarnemend burgemeester van Dodewaard zich hieruit redt. Gauw een deal sluiten met de wél bevoegde Officier van Justitie, denk ik.

Pistool

En dan was er nog een nieuw, verschrikkelijk, novum: het getrokken pistool. De betrokken agent zal zich best bedreigd hebben gevoeld. Ik kan daarover niet oordelen. Maar het gaat nu om het blote feit. Het eerste vuurwapen is getrokken in de strijd rond een kerncentrale. Een angstige stap verder in de eskalatie. Wapens gaan gemakkelijk af, vooral de nieuwe zgn. Walter. Wat staat ons verder nog te wachten?

VERKLARING VAN PPR OVER DODEWAARD

Naar aanleiding van de gebeurtenissen in Dodewaard midden oktober hebben het Partijbestuur en de Tweede Kamerfractie een verklaring uitgegeven. Daarin spreken zij hun afkeuring uit over de eskalatie van geweld bij de demonstratie te Dodewaard.

De PPR, aldus de verklaring, acht de te weinig afwachtende houding en de onnodig gewelddadige akties van de ME overtrokken zwaar tegenover het protest van de „Dodewaard Moet Dicht”-beweging. Volgens Partijbestuur en Fractie was er in Dodewaard de mogelijkheid om personeel over het water aan te voeren, zodat de barrikades nauwelijks meer dan een symbolische betekenis hadden.

In de verklaring wordt om volledige opheldering gevraagd over de instructies voor het gebruik van gassen en spuitbussen en informatie over samenstelling en uitwerking van de gebruikte producten.

De slotzin van de verklaring luidt: „De anti-kernenergie beweging heeft geen geweld nodig.”

'M.E. - WEG ERMEE' IS NIET VOLDOENDE

PETER LANKHORST

Tijdens en direct na de gebeurtenissen in Dodewaard heb ik de minister van Binnenlandse Zaken een serie vragen gesteld over het ME-optreden bij de kerncentrale. Die vragen handelen over allerlei feiten die in deze Aktiekrant uitvoerig door Jan Hopmans worden beschreven. Maar met het stellen van die vragen zijn we er niet.

We moeten ons ook bezig houden met de vraag hoe het allemaal zo ver kon komen, en welke rol daarin door andere „partijen” is gespeeld. Het bekritisseren van de ME is helaas weer nodig. Maar het gaat er niet aan om alleen te roepen: M.E., weg ermee.

De gebeurtenissen in Dodewaard zijn ingewikkelder en hebben heel wat meer kanten. Het is ook niet voor niets, dat er binnen de eigen partij verschillend wordt gedacht over een dergelijke actie. Hoe men tegen zo'n actie aankijkt, hangt onder meer af van de mate van de eigen activiteit, van het zelf meedoen en ervaren. Maar ook sterk van de vraag of men oog heeft voor de vrij algemene verandering die er de afgelopen jaren toch is gekomen in het standpunt met betrekking tot de kerncentrales.

Die verandering valt niet te ontkennen. En de PPR heeft daar een behoorlijke bijdrage aan geleverd. Maar de aktievoerders willen meer. Zij hebben geen geduld en sommigen willen de moeizame parlementaire weg niet meer bewandelen. Als politieke partij hebben wij echter de plicht om naast het ondersteunen van akties, de besluitvorming via de parlementaire organen te laten verlopen.

Daarbij kan een demonstratie, maar ook een blokkade-actie, een gewenst middel zijn. Zo'n middel hoeven wij als politieke partij niet af te wijzen. Wel moeten daaraan door ons enige voorwaarden worden gesteld. De voorwaarden van de geweldloosheid en van het geen schade aan derden berokkenen zijn daarbij essentieel. In Dodewaard is er tegen die laatste voorwaarde, denk ik, meer gezondigd dan tegen de eerste.

De verschillen van mening spitsen zich vooral toe op de vraag of de mate waarin de grens van de geweldloosheid werd overschreden direct een zodanig grootschalig ME-optreden rechtvaardigde, als in Dodewaard heeft plaatsgevonden. Ik meen van

Foto: Harrie Timmermans

niet, mede omdat de kerncentrale via het water volstrekt bereikbaar was.

Van een effectieve blokkade was nog lang geen spreke. Bovendien hebben de basisgroepen daardoor geen kans gekregen om orde op eigen zaken te stellen, en met elkaar op één geweldloze lijn te komen.

Regeerakkoord

Maar er zijn nog een paar punten die bij een totale beoordeling van de gebeurtenissen niet uit het oog moeten worden verloren.

- In het regeerakkoord van CDA, PvdA en D'66 wordt de sluiting van Dodewaard en Borsele afhankelijk gesteld van de resultaten van een nog te verrichten studie. Een tijdwinvend compromis, maar allesbehalve een principiële standpunt.

- De Kamer heeft nog geen debat gewijd aan de akties van het vorig najaar bij de kerncentrale Dodewaard. Er is zelfs nog geen rapportage.

- De aktievoerders hebben niet duidelijk stelling willen nemen tegen eventuele individuele akties, die een

gewelddadig karakter zouden kunnen krijgen.

- De VVD-fractie heeft op haar beurt om puur partijpolitieke redenen een week vóór de blokkade-actie de spanning flink opgevoerd.

- De burgemeester van Dodewaard is niet opgetreden tegen die bewoners en andere tegendemonstranten die het heft in eigen handen namen. Sterker, hij heeft de indruk gewekt die akties toe te juichen.

- En tenslotte is het de moeite waard de rol van de media bij dergelijke gebeurtenissen eens te analyseren. Tien regeltjes over een ordelijk verlopen demonstratie van enige tienduizenden mensen. Honderden regels over de onordelijkheden.

De reden: de lezers en de kijkers krijgen blijkbaar een grotere kick van ongeregelde dan van geregelde demonstraties. Het nieuws is koopwaar. En dus wordt er aan de wens voldaan. Door de aktievoerder, de politieagent, de politikus, de journalist. Wij allen werken of strijden binnen het heersend systeem. Een systeem, dat nog overheersender moet zijn, als we onafhankelijk blijven van kernenergie. K.E., weg ermee.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

TUSSEN DODEWAARD EN AMSTERDAM

HERMAN VERBEEK

Deze colum wordt geschreven tussen de twee grote anti-atoom manifestaties van deze herfst in ons land, tussen Dodewaard-Arnhem tegen de kerncentrales en Amsterdam tegen de kruisraketten.

In Arnhem waren een 25.000 deelnemers; bundeling van een andere levenskracht, van kennis van zaken, vrolijkheid en geestigheid en ook van een op je zelf moeizaam veroveren van meer geweldloosheid tegenover een zo brute gewelddadige maatschappij en haar heersende machten, die de mensen optellen in meer-doden

In Amsterdam zullen er 21 november zeker 100.000 betogers zijn. 6-11 december vergadert de NAVO in Brussel. Houden we in Nederland, België en vooral de Bondsrepubliek de kruisraketten tegen? Maakt dit kabinet zich sterk, of valt het erop? Uiterlijk februari moet de regeringsstudie over sluiting van Dodewaard en Borssele op tafel komen. Tasten PvdA en D'66 dan door, of gaan ze nog weer voor het rekken van het CDA door de knieën?

Mij is het optreden van collega-voorzitter Max van den Berg aangaande Dodewaard erg tegengevallen. Het was meer opportunisme dan solidariteit. Het ging hem meer om de PvdA dan om Dodewaard. Dat heeft de antikernenergiebeweging doorzien;

Van den Berg kon die zaterdag niet in Arnhem verschijnen.

Ik trof heel wat mensen die voor het allereerst aan een demonstratie deelnamen.

Dat was voor hen een enorme stap. Politieke bewustwording in een door en door burgerlijk gemaakte maatschappij vergt enorm veel overwinningen. Daarom moeten aktievoerders en politieke partijen er ook zo op bedacht zijn dat ze de mensen niet banger maken voor hen dan voor de ontzettende dreigingen zelf. De PPR neemt ten volle deel aan de akties die zich nu zo snel in ons land en in Noord-West Europa verbreden. De PPR is een persoonlijke en politieke emancipatiepartij. Wie dat beeft, in de jaren-80, in het huiveringwekkende klimaat van Nieuw Rechts in de Eerste Wereld, zal niet stellen dat de PPR daarin een „getuigende sekte” zou zijn, maar zal begrijpen waarom een histories bepaalde voorlopig nog kleine partij tegen de stroom in heel wat anders is en niets om je verwijten over te maken. Zie ik het goed dan is de PPR de laatste jaren veel konstanter en solider geworden. De aktiecentra hebben het alles behalve gemakkelijk, in kleine plaatsen zomin als in grote steden. Maar het zelfbewustzijn en de onafhankelijkheid van de PPR bleken sterk in de campagne voor 26 mei. Zo moeten we ook op de Staten- en Raadsverkiezingen af. Een goede

vertrouwvolle hand uitsteken naar de mensen die beginnen te veranderen en in beweging komen.

Waar we het minst behoefte aan hebben is: ons vertrouwen dat we langzaam en geduldig aan het opbouwen zijn, zomaar weer overhoop te halen, met energieverblindende opwindingen uit de versleten boekjes van het politieke schaakspel. Het partijbestuur publiceert in deze Aktiekrant een duidelijke beleidsnotitie.

Daarin zetten we de lijn van Arnhem-77 met onverminderde overtuiging voort. En we gaan effectiever met en vanuit de aktiecentra werken en reorganiseren ons daar de komende tijd ook voor. Intussen heeft de kerngroep op 10 oktober over deze plannen gediskussieerd.

Nu gaan we naar het kongres. Hopelijk komen daar enorm veel mensen. Een gekoncentreerde bezinning op de positie van de PPR en van de progressieven gezamenlijk is onmisbaar. Geen rigoristische, maar één radikale houding is nodig. Daarmee winnen we mensen en met niets anders.

En wat moet kunnen is dat het kongres op 20 en 21 november in Amersfoort snel en effectief genoeg werkt om met een extra PPR-trein tijdig naar Amsterdam te trekken om aan de Vredesmanifestatie deel te nemen. Dáár horen we, want daar is het verzet.

NAJAARSKONGRES 1981

Het kongres van 20 en 21 november a.s. zal zich, behalve met de discussie over buitenparlementaire aktie en de samenstelling van een nieuw partijbestuur, ook bezig houden met een aantal andere – reglementair voorgeschreven – agendapunten. Met het oog daarop zijn hieronder de volgende stukken afgedrukt:

verantwoording Tweede Kamerfractie	I
verantwoording partijbestuur	II
notitie „Bestuursbeleid 1982”	III
financiële stukken.	IV
Deze stukken worden in de PPR-aktiekrant gepubli-	

ceerd om er – ter ontlasting van het kongres – in een vroegtijdig stadium vragen over te kunnen stellen. Tot 1 november a.s. hebben de aktiecentra de mogelijkheid schriftelijke vragen in te dienen, die tijdens het kongres beantwoord zullen worden. Men kan zich daarvoor wenden tot:

m.b.t. I: Tweede Kamerfractie PPR, Binnenhof 1a, 2513 AA 's-Gravenhage
 m.b.t. II en III: partijbestuur PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam
 m.b.t. IV: Ruud de Vringer, postbus 4020, 3102 GS Schiedam.

I VERANTWOORDING TWEDE KAMERFRAKTIE

De Tweede-kamerverkiezingen hebben in belangrijke mate hun stempel gedrukt op de activiteiten rond het Binnenhof in het parlementaire jaar 1980-1981.

Vooral tijdens de laatste maanden voor de verkiezingen werd de fractie gedwongen steeds strenger te selekteren bij het oppakken van nieuwe activiteiten. Het campagneleiderschap van Leo Jansen betekende in de praktijk dat hij steeds minder tijd overhield voor kameractiviteiten. Ria Beckers en Henk Waltmans moesten in die tijd steeds vaker het land in vanwege spreekbeurten en werkbezoeken. Maar ook de fraktiemedewerkers, in het bijzonder Jaap Röell (nummer vier op de kandidatenlijst) en Gerard Jongerius (publiciteit en lid van de campagnekommissie), werden steeds meer opgeslokt door campagneactiviteiten. De sterk toegenomen kontakten met leden en aktiecentra hebben erg stimulerend gewerkt en zorgden ervoor dat we de uitputtingsslag die verkiezingen nu eenmaal zijn goed hebben doorstaan.

Over de kameractiviteiten en de opstelling van de fractie tijdens de formatie is regelmatig en uitvoerig verslag gedaan aan de kerngroep en in de PPR-aktiekrant. Daarom nu slechts een beknopt verslag.

Formatie

Uitgangsstelling van de fractie bij de formatie was: er moet een zo progressief mogelijk kabinet komen. Daar wilde de PPR een konstruktieve bijdrage aan leveren. Helaas zijn de informateurs en Joop den Uyl niet op dit aanbod ingegaan. Het verloop van de formatie is een ieder bekend.

Tijdens de formatie is ook verslag gedaan aan de kerngroep en in de PPR-aktiekrant (nrs. 175 en 177).

Sociaal-Economisch beleid

Tijdens het sociaal-economisch debat van 24 en 25 februari legde Ria Beckers er namens de fractie de nadruk op, dat de remedie die door het kabinet telkens weer wordt aangetrezen (méér bezuinigen, méér ombuigen) geen echte remedie is. Immers de miljardenombuigingen in de overheidsuitgaven versterken slechts kapitaal-intensieve ondernemingen. Het gevolg daarvan is:

- de sterkeren worden steeds sterker. En ze worden steeds minder vatbaar voor politieke beslissingen, b.v. energie-maatschappijen, de wapenindustrieën, de grote beleggers, de banken;
 - er wordt niet geïnvesteerd in werk. Door schaalvergroting en toenemende automatisering verdwijnt zelfs steeds meer werk;
 - de ruggeraat van onze economie – de kleine en middelgrote ondernemingen – wordt steeds verder uitgehold;
 - de grenzen aan de economische „voortuitgang” worden niet gerespekteerd. Daardoor worden milieu- en grondstoffenproblemen steeds nijpender en krijgen ontwikkelingslanden geen kansen;
 - meer en meer belastinggeld wordt aan de Nederlandse staat onthouden, wat het financieringstekort verder blijft vergroten.
- (zie ook PPR-aktiekrant nrs. 170, 171 en 174).

Individualisering belastingwetgeving

Op 16 maart 1981 werd gesproken over de nota „Op weg” (gelijke fiscale behandeling van de – werkende – gehuwde vrouw en haar man en van deelgenoten van vormen van samenleven en samenwonen). De nota beperkte zich tot de keuzen voor een nieuw stelsel van de loon- en inkomstenbelasting. Het sociale verzekeringsstelsel kwam daarbij niet aan de orde. De PPR-fractie plaatste de herziening van de loon- en inkomstenbelasting in het volgende perspektief:

- volledige individualisering;
- geen onderscheid op grond van burgerlijke staat;
- geleidelijke totstandkoming van een basisinkomen voor iedereen, met een ontwikkeling naar een maximum inkomen;
- verschuiving van belasting- en premiedruk van de faktor arbeid naar de faktor kapitaal;
- resterende verschillen in draagkracht worden alleen gekompenseerd als er sprake is van onvermijdbare uitgaven op grond van niet vrijwillige keuzen (b.v. langdurige ziekte, invaliditeit);
- goede uitvoerbaarheid en voor het merendeel van de belastingplichtigen mag de overgang niet gepaard gaan met te grote schokken.

In de nota wordt op voorzichtige wijze gekozen voor (verdergaande) individualisering. De zogenaamde integrale rolwisseling waarbij geen onderscheid meer wordt gemaakt naar man of vrouw en tevens andere inkomensbestanddelen (b.v. aftrek hypotheekrente, buitengewone lasten) aan de meest verdienende partner worden toegerekend, is een belangrijke stap vooruit in de ontwikkeling naar sexe-indifferente belastingwetgeving.

Leo Jansen heeft verder een pleidooi gehouden voor een stelsel van bijslagen in plaats van het bieden van een belastingfaciliteit bij het compenseren van draagkrachtverschillen. Een belastingfaciliteit, zoals een toeslag op de belastingvrije som, leidt er immers toe dat, in wisselwerking met de progressie in de directe belastingen, een groter voordeel wordt verkregen naar mate het inkomen hoger is. Vandaar de voorkeur voor een bijslagstelsel. Over de betreffende moties moet nog worden gestemd.

Enmalige uitkering „echte” minima

Het eerste optreden van Den Uyl als minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid had betrekking op een noodwet van de vorige regering. Om nog iets te doen aan de inkomensachteruitgang van de minima, had de vorige regering een wetsontwerp ingediend waarbij, wisselend naar de gezinsgrootte, een éénmalige uitkering van f 250,- tot f 450,- zou worden uitgekeerd aan gezinnen die uitsluitend van een minimuminkomen moeten rondkomen.

Den Uyl voegde daarbij de alleenstaanden. Buiten de regeling vielen de in het buitenland verblijvende gezinnen van de buitenlandse werknemers. Een amendement om ook hen in de uitkering te betrekken, werd ondanks de steun van de PPR verworpen.

Ria Beckers diende een motie in waarin werd uitgesproken dat een rechtvaardig inkomensbeleid niet van dergelijke noodmaatregelen afhankelijk mag zijn en dat bij dat inkomensbeleid moet worden uitgegaan van individualisering van zowel het fiscale stelsel als het sociale zekerheidsstelsel. De motie werd op dringend verzoek van minister Den Uyl aangehouden tot het debat over de regeringsverklaring.

Een tweede belangrijke categorie die om, wetstechnische redenen, buiten de regeling is gevallen, zijn de kleine zelfstandigen. Een tegemoetkoming in hun benarde inkomenspositie kan alleen door de zelfstandigen-aftrek te verhogen. De minister werd – ook door de PPR – uitgenodigd hierover maatregelen te ontwerpen.

Kernenergie

De goedkeuring opwerkingscontracten radioactief-afval is een langslappende zaak geweest. Toen in december 1980 hierover in de Kamer werd gediscussieerd, stelde Van Houwelingen (CDA) zich op het allerlaatste moment op achter de nadrukkelijke wens van de linkse fracties de achterliggende contracten openbaar te maken. Daarop werd de behandeling van de goedkeuringswetten opgeschort. Pas in april 1981 werd er opnieuw over gesproken, zonder dat de regering de betreffende contracten openbaar maakte. Het CDA ging om. Bij de behandeling van deze goedkeuringswetten diende Leo Jansen twee moties in:

a. over het stilleggen van de kerncentrales Borssele en Dodewaard. Vóór: PvdA (met uitzondering van Epema-Brugman, Salomons en Voortman), D'66, PPR, PSP, CPN. Een eerdere gelijksoortige motie (15 nov. 1978) werd verworpen, met de stemmen van de PPR, PSP en BP vóór.

Een tweede gelijksoortige motie (20 febr. 1980) werd eveneens verworpen. Vóór: 11 leden van de PvdA, 2 leden van D'66, PPR, PSP, CPN en BP.

b. een motie met een volkenrechtelijk karakter, waarin aan

de regering gevraagd werd zekerheid te geven dat de Engelse en Franse regering akkoord gingen met de interpretatie die de Nederlandse regering aan de contracten gaf, met name wat betreft de terugzending van radio-actief materiaal. Ook deze motie werd verworpen. Vóór: PvdA, D'66, PPR, PSP, CPN.

Het wetsontwerp werd aangenomen, ondanks het tegenstemmen van PvdA, D'66, PPR, PSP, CPN.

Eind maart werd in de Kamer gesproken over de reactie van de regering op het hoofdstuk Samenvatting en overzicht van het rapport van de internationale splijtstofcyclus evaluatie (INFCE). Daarbij diende Leo Jansen een motie in. Daarin werd o.a. geconstateerd dat bij de toepassing van kernenergie geen technische middelen bestaan welke kunnen verhinderen dat splijtstof wordt gebruikt voor de verspreiding (proliferatie) van kernwapens en dat dus de regering zou moeten afzien van medewerking aan proliferatie-gevoelige activiteiten, zoals het Kalkar-project en het UCN-project.

Deze motie werd verworpen. Vóór: PPR, PSP, CPN.

Leegstandswet

De debatten over de leegstandswet werden gehouden in de periode januari tot en met maart 1981.

De PPR heeft twee hoofdbezwaren:

- het primaat van het eigendomsrecht;
- onvoldoende nadruk op de woonruimteverdeling.

Wanneer in de discussie een nieuw element een rol gaat spelen, te weten de mogelijkheid die de wet schept om leegstaande panden tijdelijk te verhuren, is de PPR één van de fracties die aandringt op een aparte wettelijke regeling hiervan.

De PPR diende twee moties in:

- een over het ter beschikking stellen van voldoende middelen aan gemeenten ten behoeve van registratie en controle van de leegstand;
- een ter bevordering van het opstellen van een woonruimteverdelingsplan door gemeenten.

De leegstandswet werd tenslotte aangenomen met de stemmen van PvdA, D'66, CDA en VVD vóór.

De PPR-moties werden verworpen. Vóór stemden: PPR, PvdA, D'66, CPN, PSP, DS'70.

Konklusie: PvdA en D'66 willen liever iets dan niets en denken met deze wet nog enigszins de leegstand te kunnen bestrijden. Het CDA belijdt hetzelfde met de mond, maar de tegenstem tegen de moties van de PPR – waarin gepoogd wordt de wet effectiever te maken – bewijst het tegendeel. (Zie ook PPR-aktiekrant, nr. 168).

De uitvoerbaarheid van de wet is nu een belangrijk punt in de discussie geworden. Binnenkort – in ieder geval voor het inwerking treden van de Wet – volgt daarover overleg met de Minister.

Het gaat dan met name over de bestuurlijke en financiële problemen die verbonden zijn aan de invoering van de Wet. In feite gaat het dan opnieuw om de inhoud van de motie van Leo Jansen.

Onderwijs

Bij de behandeling van de Wet Twee-fasenstructuur diende Henk Waltmans een motie in die aandrang op een totstandkoming van een nieuw stelsel van studiefinanciering, ruim voor het ingaan van de Wet twee-fasenstructuur (16 106, nr. 115). De motie werd aangenomen (SGP, GPV tegen).

PPR-amendementen over o.a. de lengte van de cursusduur, autonomie van de instellingen en de persoonlijke omstandigheden ten aanzien van verlenging inschrijvingsduur, werden verworpen. De PPR stemde, met PvdA, D'66, CPN en PSP tegen het wetsontwerp.

Bij de begroting voor Onderwijs 1981 diende Henk Waltmans een motie in waarin hij de verhoging van het kollegegeld voor HBO-ers tot f 650,- afwees.

Deze motie werd verworpen met PPR, PvdA, D'66, DS'70, CPN en PSP vóór.

Eind september heeft Henk via mondelinge vragen Minister van Kemenade eraan herinnerd dat hij in mei jl. – als kamerlid – had gezegd dat de PvdA de verhoging van het kollegegeld zou terugdraaien als zij in de regering kwam. Van Kemenade zei om financiële en technische redenen de verhoging niet meer terug te kunnen draaien. Hij zegde – op uitdrukkelijk verzoek van de PPR-fractie – toe nog voor de zomer van 1982 met een nieuw stelsel van studiefinanciering te zullen komen.

Zuid-Afrika

Zuid-Afrika kreeg bij het begrotingsdebat voor Buitenlandse Zaken en tijdens de zogenaamde olieboycot-debatten veel aandacht. Daarbij werd onder meer een motie Ter Beek/Waltmans aangenomen, die vroeg om over te gaan tot een olie-embargo. De motie werd aangenomen met 79 stemmen voor.

Verder interpelleerde Henk Waltmans de Minister over kernproeven van Zuid-Afrika en stelde hij verscheidene series vragen over de schending van het wapenembargo.

Huurbeleid 1981 en woonlasten

Hierover is begin februari in de Kamer uitvoerig van gedachten gewisseld.

II VERANTWOORDING PARTIJBESTUUR 1980 - 1981

1. Voortgang van het inhoudelijke werk

1.1. De PPR ging de Tweede Kamerverkiezingen van 1981 in met het „programma 1981-1985”, dat in november 1980 door het kongres werd vastgesteld. Aan dit programma werd een financiële doorrekening toegevoegd, die door de kerngroep werd besproken.

1.2. Begin 1981 verscheen de eerste versie van een nota over de PPR en de buitenparlementaire aktie. Het najaarskongres zal over dit belangrijke onderwerp beleidsuitspraken doen.

In september is een deelnota over verdediging uitgebracht, die momenteel in de partij ter discussie staat. Deze nota vormt het hoofdpunt voor het voorjaarskongres van 1982. Het partijbestuur heeft voorstellen ontwikkeld over de inhoud van de kongressen daarna: deze worden nog met o.m. de themagroepen besproken.

1.3. In de serie „PPR-schriften” verschenen totnutoe publikaties over vredesvraagstukken, automatisering, energie, ontwikkelingssamenwerking en volkshuisvesting (Duif is dood, De beer is los, Een kat in het nauw, De gekooide kondor en Haringen in een ton). De schriften worden uitgegeven door de Studiestichting.

Na een evaluatie wordt over voortzetting van de serie beslist.

1.4. Met de Studiestichting is een regeling getroffen voor de uitgave van publikaties vanuit de thema- en werkgroepen. In dat kader zag een nota over zwakzinnigheid het licht.

Daarbij is o.a. gestemd over de navolgende moties:

– geen huurharmonisatie voor die woningen, waarvan de huren lager zijn vastgesteld op grond van het systeem van afspraak- of vergelijkingshuren.

Verworpen. Vóór: PvdA, D'66, PPR, PSP, CPN;

– tegen de huurstijging van 6% in 1981.

Verworpen. Vóór: PvdA, D'66, PPR, PSP, CPN;

– woningisolatie mag niet gepaard gaan met extra punten in het puntenwaarderingssstelsel. Het afwezig zijn van isolatie moet tot aftrek van punten leiden.

Verworpen. Vóór: D'66, PPR, PSP, CPN, DS'70.

Bij de bespreking van de begroting Economische Zaken 1982 diende Leo Jansen een motie in waarin hij de regering vroeg zo snel mogelijk maatregelen te treffen opdat verhoging van de pasprijs voor kleinverbruikers volledig in de prijskompensatie is opgenomen. Uit een onderzoek van de VEGIN bleek dit niet het geval te zijn, zodat gasprijstijgingen een extra denivellerend effect hebben. De motie werd verworpen. Vóór: PvdA, PPR, PSP, CPN. Intussen heeft de regering hierover een nota uitgebracht waarover spoedig een mondeling overleg zal worden gehouden.

Van een aantal debatten is uitvoerig verslag gedaan in de PPR-aktiekrant.

Daarom hier nu alleen een aantal verwijzingen:

Wijziging Omgangsrecht (nr. 173)

Kaderwet Specifiek Welzijn (nr. 172)

Abortus (nr. 165)

Zigeuners (nr. 168)

1.5. Bezinning op de werkwijze van thema- en werkgroepen – van waaruit het inhoudelijke werk binnen de partij in belangrijke mate moet worden gevoed – heeft geleid tot de invoering van een themagroepen-statuut dat een beter functioneren beoogt te bereiken. Er wordt gewerkt aan een aktieplan om meer partijleden bij de thema- en werkgroepen te betrekken. Er zijn ad hoc-werkgroepen ingesteld voor de onderwerpen „herstructurering landelijke welzijnskoepels” en „vrije verstrekking van harddrugs”.

2. Akties

2.1. De politieke opstelling van de PPR brengt met zich mee, dat behalve aan het parlementaire werk ook maatschappelijke akties veel aandacht krijgen. Het partijbestuur vindt echter dat dit uitgangspunt te weinig waargemaakt wordt en doet daarom voorstellen in de notitie „Bestuursbeleid 1982”.

Het najaarskongres van 1981 wordt hopelijk het begin van een andere prioriteitstelling.

2.2. Het aktiewerk beperkt zich in het verslagjaar grotendeels tot het reageren op initiatieven van anderen. In de uitvoering daarvan ging echter wel veel werk zitten. Aktie-medewerking vanuit het partijbestuur kan bestaan uit het inschakelen van aktiecentra, het onderschrijven of uitgeven van een verklaring, het spreken op of anderszins meewerken aan manifestaties en demonstraties, of het geven van financiële steun.

STICHTING JONGERENWERK IN DE PPR

Singel 277/1012 WG Amsterdam/telefoon 020-228461/ postgiro 3953768/ kantooruren maandag, dinsdag, woensdag, donderdag 9-17 uur

SJW

PROGRAMMA 1981 1982

Dit is het programma van de Stichting Jongerenwerk voor het seizoen 1981/1982.

Andere activiteiten worden nog voorbereid in samenwerking met de PPR-jongerenorganisatie en het Politiek Jongerenkontakt. Ook op verzoek van jongerenafdelingen kunnen nog extra activiteiten worden ontwikkeld.

We hopen dat deze plannen jongeren zullen aanspreken en dat ze de PPR-jongerenorganisatie meer leden en goede kadervorming zullen opleveren.

Bestuur en staf SJW

jongerenoverleg tegen kernwapens

Het PJK (Politiek Jongerenkontakt) is in september 1981 gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden om tot een *jongerenoverleg tegen kernwapens* te komen. Het overlegorgaan moet jongeren gaan stimuleren na te denken over mogelijkheden om de atoombewapening terug te dringen.

Als de PPR-jongerenorganisatie besluit aan zo'n overleg deel te nemen, zal de discussie hierover in samenwerking met het jongerenbestuur door de SJW worden georganiseerd. Wat vinden PPR-jongeren van de akuele ontwikkelingen op het gebied van kernbewapening?

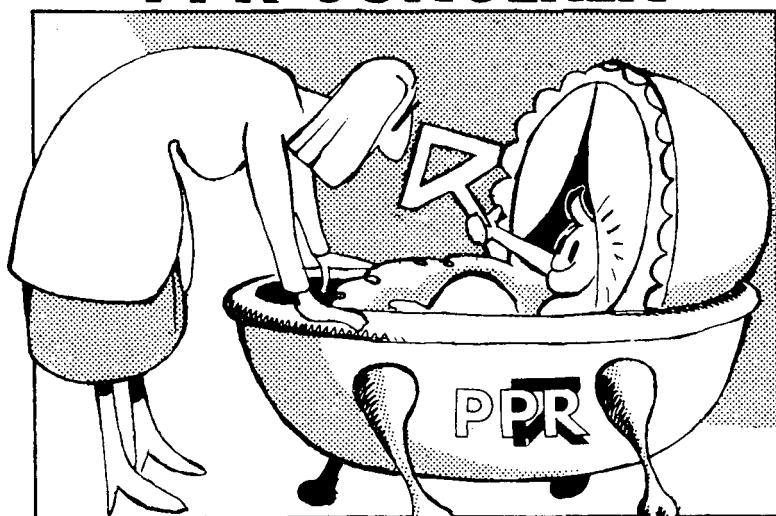
jongeren en gemeente

Het PJK gaat in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen een service- en documentatiemap uitgeven met informatie over het opzetten van projecten in je gemeente. De SJW kan zulke projecten desgewenst ondersteunen

afdelingsfolder

In samenwerking met het PPR-jongerenbestuur wordt een landelijke folder met informatie over het opzetten en instandhouden van PPR-jongerenafdelingen samengesteld. Verschijningsdatum oktober 1981

PPR JONGEREN

SINGEL 277 1012 WG AMSTERDAM

NIET ALLEEN BALEN MAAR ZELF MEEBEPALEN

PPR-jongerenkursus

Om samen te praten over de PPR en haar leden, ter ondersteuning van je deelname aan PPR-jongerenactiviteiten. Het programma van vorig jaar wordt nog bijgesteld aan de hand van wensen en verzoeken. Aan de orde kunnen komen:

- Ervaringen bij je keuze voor een links-politiek standpunt
- Geschiedenis, visie en strategie van de partij

- Beleid uitwerken in politieke activiteiten en acties

Georganiseerd in samenwerking met de staf van het vormingscentrum en Jaap de Jong

datum 12/13/14 februari 1982

plaats Kerk en Wereld, De Horst 1. Driebergen

tijd vrijdag 20 uur tot zondag 16 uur

kursusbijdrage per deelnemer f 30,-

advies en subsidies

Wanneer je van plan bent in je afdeling vormings- of scholingsactiviteiten op te zetten, kan de SJW je altijd van advies dienen. Het is bij zo'n aanvraag belangrijk het doel van de activiteiten te formuleren, te weten op hoeveel deelnemers je ongeveer kunt rekenen en een begroting te maken. Wat dat laatste betreft heeft het SJW-bestuur besloten een bedrag op de begroting voor afdelingsactiviteiten te reserveren.

Subsidieaanvragen voor vormings- of scholingsactiviteiten die worden uitgevoerd in de eerste helft van 1982 moeten vóór 1 december 1981 worden ingediend, voor activiteiten in de tweede helft van 1982 vóór 1 juni van dat jaar.

AANMELDING

Voor deelname aan de PPR-jongerenkursus geef je je op met deze bon.

Stuur hem volledig ingevuld en uiterlijk 10 januari 1982 aan SJW, Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

Je ontvangt een schriftelijke bevestiging van de aanmelding, later wordt ook het materiaal toegestuurd.

De kursusbijdrage betaal je ter plaatse.

Omdat dit weekend grotendeels met subsidie wordt bekostigd is er een *annuleringsregeling*: bij afmelding in de vierde week vóór de cursus betaal je 10% van de bijdrage, in de derde week 25%, in de tweede week 50% en in de eerste week 75%.

naam: vrouw man

adres:
postcode: plaats:

telefoon: geboortedatum:

geeft zich op voor de *PPR-jongerenkursus* van 14/15/16 februari in Driebergen.

handtekening:

STICHTING RADIKALENVORMING IN DE PPR

Singel 277/1012 WG Amsterdam/ telefoon 020-256046/ postgiro 3385373/ kantooruren maandag, woensdag, donderdag 9-17 uur

SRV

PROGRAMMA 1981 1982

Dit is het vormings- en scholingsprogramma van de Stichting Radikale-
vorming voor het cursusjaar 1981/1982.

We hopen dat veel partijleden gebruik zullen maken van dit aanbod: een
goed geschoold kader is voor het werk van de partij van groot belang.

Bestuur en staf SRV

kaderkursus 'PPR in perspectief'

Deze cursus is een vervolg op de cursus
„Het gezicht van de PPR”. Centraal staat de
PPR-visie op het vraagstuk van de demo-
kratisering. De discussie wordt toegespitst
op het thema van de politieke democratie en
het thema van de democratisering in bedrij-
ven en instellingen. Deze twee thema's zul-
len gelijktijdig en naast elkaar worden be-
handeld.

Deelnemers aan de cursus zullen een keuze
moeten maken uit één van deze twee the-

ma's (zie ook het aanmeldingsformulier).

datum 23/24/25 april 1982

plaats Kerk en Wereld, De Horst 1, Drie-
bergen

tijd vrijdag 20 uur tot zondag 16 uur

in samenwerking met staf vormingscen-
trum, Jaap Röell (medewerker Tweede Kam-
erfractie) en Jan Dirx (medewerker stu-
diestichting)

kursusbijdrage per deelnemer f 40,-

kursus 'het evangelie in de partijpolitiek'

Dat het evangelie met politiek handelen te
maken heeft, staat als uitgangspunt in dit
weekend niet ter discussie.

Wat wel ter discussie staat, is de manier
waarop evangelie en politiek met elkaar ver-
bonden worden. Een vorm daarvan is het
„Konfessionalisme” van de zo genoemde
christelijke partijen. Deze vormgeving zal
op z'n politiek-ideologische en maatschappe-
lijke betekenis onderzocht worden. Er be-
staan ook andere vormen. Vertrekpunt in de

kursus is het politiek en maatschappelijk en-
gagement van de deelnemers zelf.

datum 11/12/13 december 1981

plaats Den Alerdinck, Alerdinckweg 2,
Laag-Zuthem

tijd vrijdag 20 uur tot zondag 16 uur

in samenwerking met staf vormingscen-
trum, Wouter van Dam en Albert Mellink
(hoogleraar in de moderne sociaal-religieuze
geschiedenis te Groningen)

kursusbijdrage per deelnemer f 40,-

kaderkursus 'het gezicht van de PPR'

Bedoeld voor kaderleden (leden die in de
partij actief zijn) om inzicht te verwerven in
en te discussiëren over de plaats en positie
van de PPR en haar leden. Daarbij wordt
tevens aandacht geschonken aan de ekono-
mische, politieke en sociaal-kulturele ont-
wikkelingen in Nederland vanaf 1945 tot he-
den.

datum 12/13/14 februari 1982

plaats Kerk en Wereld, De Horst 1, Drie-
bergen

tijd vrijdag 20 uur tot zondag 16 uur

in samenwerking met staf vormingscentrum
en Ad Melkert (politikoloog)

kursusbijdrage per deelnemer f 40,-

introduktie nieuwe leden

In het voorjaar van 1982 zal de SRV in samenwerking met een tweetal provincies activiteiten
opzetten rondom de introduktie van nieuwe leden.

Nadere mededelingen zullen verschijnen in de PPR AKTiekrant

de PPR-brochures

Zes brochures in één map: Mensen, politiek en de PPR; Macht; Welzijn; Milieu; Vrede; Organisatie.

Bedoeld als discussiemateriaal, te gebruiken in de introductiekursussen die door de plaatselijke PPR-actiecentra worden georganiseerd: voor nieuwe leden en sympathisanten, maar ook voor mensen die gewoon eens over de PPR willen praten.

Teksten: Albert Kingma, Floor van der Matten, Eduard Pijlman.

Vormgeving en strip: Cees Brederveld, Gerard Davelaar.

De brochures kunnen worden besteld door PPR-leden die zich in hun actiecentrum bezighouden met vorming en scholing.

Prijs: f 0,50 per stuk, f 3,- per map; exclusief portokosten.

Bestellen bij SRV, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Bij de zending wordt een nota meegestuurd.

AANMELDING

Voor deelname aan een van de activiteiten geef je je op met dit formulier. Stuur het volledig ingevuld en uiterlijk vier weken voor de (eerste) dag van de betreffende bijeenkomst aan SRV, Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

Je ontvangt een schriftelijke bevestiging van de aanmelding, eventueel wordt later ook het cursusmateriaal toegestuurd.

De bijdrage voor de cursus „Het evangelie in de partijpolitiek”, de kaderkursussen en de PPR-Vrouwen-kursussen betaal je ter plaatse. Omdat deze weekends grotendeels met subsidies worden bekostigd is er een *annuleringsregeling*: bij afmelding in de vierde week vóór de betreffende bijeenkomst betaal je 10% van de bijdrage, in de derde week 25%, in de tweede week 50% en in de eerste week 75%.

Aan de studiedag „De PPR en de Verzorgingsstaat” is geen bijdrage verbonden.

naam: vrouw man

adres:

postcode: plaats:

telefoon: leeftijd:
geeft zich op voor: (betreffende vakje(s) aankruisen)

Kursus „Het evangelie in de partijpolitiek

11/12/13 december, Laag-Zuthem

Studiedag „De PPR en de Verzorgingsstaat”

30 januari, Utrecht

Kaderkursus „Het gezicht van de PPR”

12/13/14 februari, Driebergen

Kaderkursus „PPR in Perspectief”

23/24/25 april, Driebergen Politieke democratie
 Democratie in bedrijven en instellingen

Kursussen PPR-Vrouwen

22/23 januari, Dordrecht

16/17 april, Bennekom

datum:

handtekening:

kursussen PPR-vrouwen

Een cursus voor individuele vrouwen in de PPR die met politiek bezig willen zijn, maar zich afvragen:

– wat kan ik dan doen en hoe?
– wat is politiek, alleen partijpolitiek, of ook anders?

Deze vragen staan centraal, waarbij tevens het hoe en wat van de PPR en de PPR-Vrouwen aan de orde komt.

datum 22/23 januari 1982

plaats Het Natuurvriendenhuis „De kleine Rug”, Loswal 1, Dordrecht

tijd vrijdagavond t/m zaterdagmiddag

in samenwerking met PPR-vrouwen

Kursusbijdrage per deelnemer f 30,-

Een cursus voor vrouwen die al wat langer bezig zijn in de PPR en daar al dan niet in een bepaalde functie werkzaam zijn; bijv. als gemeenteraadslid, lid van de steunfractie, bestuurslid van een actiecentrum. Als je in de politiek zit, word je hoe dan ook gekonfronteerd met het verschijnsel „macht”. Veel vrouwen weten er geen/moeilijk raad mee; voor velen is het een vraag hoe met macht om te gaan.

Vandaar dat het ons goed lijkt om een week-end lang aandacht te besteden aan het thema „MACHT EN LEIDERSCHAP”.

datum 16/17 april 1982

plaats Vormingscentrum „De Born” te Bennekom

tijd vrijdagavond t/m zaterdagmiddag

in samenwerking met staf vormingscentrum en PPR-Vrouwen

kursusbijdrage per deelnemer f 30,-.

Voor nadere informatie: Ada Buizer, Ipenrodestraat 14, 2012 MG Haarlem, telefoon 023-324471 ('s avonds)

studiedag ‘de PPR en de verzorgingsstaat’

De studiedag zal gaan over het vraagstuk van de verzorgingsstaat en de PPR-visie daarop. De discussie wordt toegespitst op het inkomensbeleid (o.a. het basisinkomen) en het beleid m.b.t. de volkshuisvesting.

datum 30 januari 1982

plaats CSB, Kromme Nieuwegracht 39, Utrecht

tijd 10-16 uur

in samenwerking met de Studiestichting, de themagroep Macht, de themagroep Milieu en de Tweede Kamerfractie

2.3. Het besluit om al of niet aan een aktie mee te doen wordt genomen na toetsing van het aktiedoel aan de PPR-opvattingen. Over de konkrete akties waaraan wel of niet is meegewerkt, wordt steeds verantwoording afgelegd aan de kerngroep.

De lijst van gesteunde akties is te lang om hier te publiceren. Wel kunnen de belangrijkste categorieën genoemd worden:

- akties voor politieke gevangenen; vluchtelingen, mensenrechten en tegen diskriminatie
- akties tegen (kern)bewapening en voor internationale ontspanning
- akties voor milieubehoud en tegen kernenergie
- akties voor bevrijdingsbewegingen en tegen apartheid
- akties tegen aantasting van de rechten van bedreigde groepen in de nederlandse samenleving.

3. Samenwerking met anderen

3.1. De PPR zoekt voor de verwerkelijking van haar programma samenwerking met andere progressieve partijen. Die progressieve samenwerking moet krachtens uitspraken van het PPR-kongres zo breed mogelijk zijn: van D'66 tot en met de CPN. In de praktijk verloopt een en ander moeizaam. De door de PPR nagestreefde brede lijstverbinding bij de Tweede Kamerverkiezingen bleek niet haalbaar, zodat een lijstverbinding tussen PvdA en PPR als enige mogelijkheid overbleef.

Het lukte ook nog niet alle partijen samen om de tafel te krijgen. D'66 houdt zich al jaren afzijdig, en de PvdA is nog niet toe aan het aanvaarden van de CPN als volwaardig gesprekspartner.

3.2. Het partijbestuur heeft dan ook het afgelopen jaar aan twee overlevsvormen deelgenomen: bestuurskontakten tussen PvdA, PPR, PSP en EVP (in de wandeling „progressief overleg” genoemd) en gesprekken tussen besturen van PPR, PSP en CPN (aangeduid als „links overleg”).

In beide overlegsituaties is aandacht besteed aan politieke aktualiteiten, lijstverbinding en vooral aan discussies over programmatische hoofdpunten, om de overeenkomsten en verschillen in elkaars visie helder te krijgen.

Het „progressief overleg” heeft daartoe werkgroepen ingesteld die de thema's energie en sociaal-ekonomisch beleid hebben uitgewerkt. Over het eerste thema is een publikatie verschenen.

Hoofdpunt in het „links overleg” was de discussie over sociaal-ekonomisch beleid. Er zijn afspraken gemaakt over samenwerking tussen de wetenschappelijke buro's.

Vanuit het „progressief overleg” is een gezamenlijke werkgroep tegen het rascisme in het leven geroepen. Op voorstellen van de PPR is ook de CPN daarbij betrokken. De PPR blijft er voor pleiten de CPN in het overleg als zodanig op te nemen.

In samenwerking met PSP en CPN tenslotte worden plannen ontwikkeld voor een gezamenlijk aktie-overleg.

3.3. Eind 1980 zijn er gesprekken gevoerd met mensen en groepen die verontrust waren over de verrechtsing van het CDA en zich daarom op hun verdere politieke toekomst bezonnen. In de gesprekken is benadrukt dat de PPR een open partij is met een goed programma en is gewezen op de mogelijkheid tot aansluiting voor ieder die het programma onderschrijft. Na enkele maanden werden de gesprekken beëindigd en vormde een deel van de betrokkenen een nieuwe partij: de EVP. Het partijbestuur heeft geen aanleiding gevonden met deze partij in kontakt te treden. Wel maakt de EVP nu ook deel uit van het „progressief overleg”.

3.4. De PPR blijft meewerken in het Overlegorgaan tegen de kernbewapening, waarin behalve politieke partijen ook vredesbewegingen, kerken en vakbonden zijn vertegenwoordigd.

Onlangs werd een gesprek gevoerd met het IKV, onder meer over de te vrijblijvende opstelling van deze organisatie

in de afgelopen verkiezingskampagne.

Tijdens een ontmoeting tussen bestuursdelegaties van PPR en VARA is door de PPR kritiek geuit op het feit dat de VARA onvoldoende waarmaakt dat ze omroep wil zijn voor de hele progressieve beweging.

3.5. Op europees nivo zijn de kontakten tussen zeven radikale en ekologische partijen voortgezet. Naast de PPR zijn dat: Le Mouvement d'Ecologie Politique (Frankrijk), Ecolo (België/Wallonië), Agalev (België/Vlaanderen), Die Grünen (West-Duitsland), Partito Radikale (Italië) en The Ecology Party (Engeland).

Het samenwerkingsproces verloopt langzaam, maar heeft deze zomer een „platformtekst” opgeleverd die moet dienen als programmatisch beginselakkoord tussen de zeven betrokken partijen. De platformtekst is in september door de kerngroep van de PPR behandeld en er zijn een aantal amendementen op voorgesteld. De wijzigingsvoorstellen van de verschillende partijen vormen tijdens een nieuw overleg begin oktober punt van onderhandeling.

4. Partij-organisatie

4.1. Het partijbestuur draagt behalve voor de politieke koers van de PPR ook verantwoordelijkheid voor de organisatie van de partij. Die is - althans op papier - goed geregeld. De vraag is echter of het eigenlijke werk niet lijdt onder een teveel aan procedures.

Uiteraard is er het afgelopen jaar binnen die procedures gewerkt. Er zijn zelfs nog voorstellen tot verbetering bedacht, die in de vorm van reglementswijzigingen aan het najaarskongres worden voorgelegd.

Verder is er een themagroepen-statuut ingevoerd (zie 1.5.) en wordt er gewerkt aan een redaktiestatuut voor de PPR-aktiekrant.

4.2. De organisatorische voorbereiding van de partijkongressen vindt plaats in samenwerking met het kongrespresidium. Voor de vergaderleiding wordt een beroep gedaan op de leden van de voorzitterspool.

Met het kongrespresidium en met de kerngroepkommissie is overlegd over mogelijkheden tot verbetering van de besluitvorming tijdens kongressen en kerngroepvergaderingen.

4.3. Het partijbestuur legde over het gevoerde beleid steeds verantwoording af aan de kerngroep en bracht daar regelmatig voorstellen in.

Ook de verschillende partijorganen legden verantwoording af aan de kerngroep, waarbij het partijbestuur een preadvies gaf.

Wanneer dat nodig was zorgde het partijbestuur voor voorziening in vakatures in partijorganen en commissies.

4.4. Voor alle partijorganen (en ook voor de provincies) heeft het partijbestuur kontaktpersonen. Als de noodzaak zich voordoet, wordt met de organen gezamenlijk of afzonderlijk overleg gevoerd. Aan enkele partijorganen wordt hieronder nader aandacht besteed.

4.5. Met de Stichting Jongerenwerk en met de PPR-jongeren is gesproken over hun financiële verhouding tot de partij. Het partijbestuur heeft meegewerkt aan akties van de jongeren ter vergroting van hun ledenaantal.

Er is gesproken met de Stichting Radikalenvorming over partijopbouw en kadervorming.

Aan de hand van de notitie „Bestuursbeleid 1982” is met deze organen overlegd over hun toekomstig functioneren. Bij dat overleg was ook de stuurgroep Raads- en Statenwerk betrokken, die in het verslagjaar weer wat beter is gaan functioneren.

Het is de bedoeling de Stichting Radikalenkrant (uitgeefster van de PPR-aktiekrant) op te heffen, omdat het instandhouden van een afzonderlijke stichting voor dit doel niet noodzakelijk blijkt. Het stichtingsbestuur werkt nu nog aan mogelijkheden de produktiekosten voor de krant te verlagen.

De enkele jaren geleden opgerichte Vereniging PPR-Drukwerken is in likwidatie.

4.6. In het personeelsbestand hebben zich het afgelopen jaar weer enkele veranderingen voorgedaan. Voor medewerkers in dienst van de PPR is een rechtspositieregeling vastgesteld.

Het personeel van de stichtingen buiten beschouwing gelaten, heeft de PPR momenteel 13 medewerk(st)ers in dienst, vrijwel allemaal in deeltijdfuncties. De mensen op wie het landelijke apparaat drijft, zijn:

- de partijburomedewerkers Wilbert Beuk, Jan-Willem Kunnen, Enny Schouten en Tanja Weyl;
- de bestuursassistenten Jan Huisman (buitenland), Loes Singels (boekhouding), Hans Verstraaten (voorlichting) en Wout Zinkstok (boekhouding);
- de politiek redacteur van de PPR-aktiekrant Hans Verstraaten en de eindredacteur Walter van Opzeeland;
- medewerkster raads- en Statenwerk Els Boxhoorn en emancipatiewerkster Anita Keuning;
- de sekretaris partijbestuur, Louis Vuurboom, en diens assistent Gerard Nijssen.

5. Verkiezingskampanje

5.1. In de kampanje voor de Tweede Kamerverkiezingen van 26 mei 1981 is door de partij veel werk verzet. Voor de landelijke coördinatie werd door het partijbestuur een kampanjekommissie ingesteld, waarin Leo Jansen als kampanjeleider optrad.

In goed overleg met het provinciaal kampanje-overleg voerde de kampanjekommissie een groot aantal activiteiten uit op basis van een vooraf opgesteld kampanjeplan. De partijleden maakten dit alles financieel mogelijk.

5.2. Het door de kampanjekommissie geproduceerde verkiezingsmateriaal werd in februari op een goed bezochte verkiezingsmarkt gepresenteerd. Daarna konden de actiecentra en mee aan het werk.

Het voorjaarskongres was vanwege de verkiezingen vroeged en stond in het teken van het thema „Werk in de jaren '80”.

Veel aandacht trok in de kampanje het „PPR-scenario”. Daarnaast werd het protest tegen kernwapens benadrukt, onder meer via een door het partijbestuur georganiseerde aktieweek in Soesterberg.

5.3. De verkiezingen brachten de PPR drie zetels in de Tweede Kamer. De verkiezingsuitslag maakte jammer genoeg geen progressief kabinet mogelijk. De kampanje-opzet is door kampanjekommissie en partijbestuur geëvalueerd en staat op 10 oktober in de kerngroep ter discussie.

5.4. In 1982 zijn er weer verkiezingen, ditmaal voor Provinciale Staten en gemeenteraden. Het partijbestuur heeft in een brief aan de actiecentra zijn visie gegeven op de positie die in relatie tot andere partijen zou moeten worden ingenomen. Daarnaast wordt technische informatie verstrekt. Over de landelijke ondersteuning van de komende kampanjes wordt met de actiecentra overlegd.

6. Partijbestuur en fracties

6.1. De partijvoorzitter woont de vergaderingen van de Tweede Kamerfractie bij en een fractievertegenwoordiger (meestal de voorzitter) de vergaderingen van het partijbestuur. Er worden vergaderstukken uitgewisseld en wanneer daar aanleiding voor is vindt overleg plaats over hoofdzaken van beleid.

6.2. Met de Eerste Kamerfractie werden notulen uitgewisseld. Nu de Eerste Kamerfractie nog maar één lid telt vindt het nodige contact plaats tijdens de wekelijkse vergaderingen van de Tweede Kamerfractie.

6.3. De kerngroep stelde aan de hand van een partijbe-

stuursadvies begin dit jaar de kandidatenlijst op voor de Eerste Kamerverkiezingen van juni. Bas de Gaay Fortman was de enige kandidaat die in de Kamer werd gekozen. Uit de Tweede Kamer verdween na 8 jaar Leo Jansen. Nieuw Kamerlid werd Peter Lankhorst, die nu met Ria Beckers en Henk Waltmans de fractie vormt.

6.4. Dit voorjaar moest het partijbestuur afstand nemen van het stemgedrag van de toenmalige Eerste Kamerfractie, die in afwijking van partijafspraken vóór de wet op de tweefasenstructuur in het wetenschappelijk onderwijs stemde. Kerngroep en kongres ondersteunden de opstelling van het partijbestuur.

De afloop van een reis naar de Sahara van enkele Tweede Kamerleden was voor het partijbestuur aanleiding een ad hoc-kommissie te benoemen, die de positie van het Frente Polisario in dit gebied en de gang van zaken bij het Nederlandse bezoek aan een onderzoek heeft onderworpen.

6.5. Tijdens de nu afgesloten kabinetsformatie heeft waar nodig overleg plaatsgevonden tussen partijbestuur en Tweede Kamerfractie. Over de houding van de fractie ten opzichte van het nieuwe kabinet vindt gezamenlijk beraad plaats.

7. Funktioneren van het partijbestuur

7.1. Het partijbestuur vergadert eenmaal per 14 dagen, het dagelijks bestuur wekelijks. In de vergaderingen worden politieke standpunten ontwikkeld, stukken vastgesteld, organisatorische partijzaken besproken. Natuurlijk wordt ook de politieke aktualiteit gevolgd. Het dagelijks bestuur bereidt de partijbestuursvergaderingen voor en voert taken uit die door het partijbestuur worden gedelegeerd. Elk partijbestuurslid heeft een bepaalde „portefeuille”, waarvan het beheer naast de vergaderingen de nodige tijd kost.

7.2. Wegens drukke werkzaamheden trad Egbert Boeker in januari af als vice-voorzitter. De kerngroep benoemde Wim de Boer tot zijn opvolger. Paul van der Hijden moest in april afscheid nemen als algemeen sekretaris wegens zijn benoeming tot lid van Provinciale Staten in Limburg. Hij bleef lid van het partijbestuur en werd als algemeen sekretaris in juni opgevolgd door Elly van Schijndel.

In november treden de volgende bestuursleden af: Wim de Boer, Jan van den Broek, Paul van der Hijden, Ad Melkert, Elly van Schijndel, Herman Verbeek, Jack Verduyn Lunel en Ruud de Vringer. Behalve Paul van der Hijden en Herman Verbeek stellen zij zich in beginsel opnieuw voor een bestuursfunctie beschikbaar.

7.3. Het partijbestuur wordt momenteel gevormd door de dagelijks bestuursleden Herman Verbeek (voorzitter), Wim de Boer (vice-voorzitter), Elly van Schijndel (algemeen sekretaris), Ruud de Vringer (penningmeester), Tiny Boekhout (sekretaris voorlichting), Bert Willemsen (sekretaris buitenland) en door de partijbestuursleden Ben Baks, Jan van den Broek, Rouke Broersma, Paul van der Hijden, Ad Melkert, Emmy van Noord, Janneke van der Plaat, Jan Schreur en Jack Verduyn Lunel.

7.4. Het partijbestuur heeft op grond van een evaluatie een notitie opgesteld over het in 1982 te voeren bestuursbeleid. Die notitie hoort bij deze verantwoording en wordt in dat kader voorgelegd aan het kongres van 20 en 21 november.

22 september 1981.

Louis Vuurboom
sekretaris partijbestuur

III BESTUURSBELEID 1982

De afgelopen maanden heeft het partijbestuur zich intensief bezig gehouden met de positie en werkwijze van de PPR.

De neerslag van nadenken en discussie vinden jullie in deze notitie Bestuursbeleid 1982.

Deze beleidsnotitie is onderdeel van de bestuursverantwoording aan het kongres en als zodanig niet amendeerbaar. Het kongres wordt wel gevraagd de 13 beleidsvoorstellen goed te keuren.

Amendementen hierop, ingediend door de aktiecentra of

individuele leden, zien wij graag uiterlijk op 10 november op het partijburo.

Eventuele amendementen worden, voorzien van een preadvies, aan het begin van het kongres uitgereikt.

Het partijbestuur vertrouwt er op dat het kongres de uiterst zorgvuldige afweging en de daarop gebaseerde voorstellen zal willen volgen.

Wij dringen er dan ook bij de partij op aan het recht op amendement zorgvuldig te gebruiken.

Inleiding

Eind juni heeft het partijbestuur een evaluatie gehouden over de jaren 1980 en 1981. De bedoeling was vooral de werkwijzen en beleidsvoering van het partijbestuur te bekijken, maar dat bleek (natuurlijk) niet los te staan van de manier waarop de PPR als geheel op dit moment werkt. Al met al werd het een nogal kritische zelfontleding waarbij we tot de volgende konklusies kwamen:

a. De PPR is te veel een gewone politieke partij geworden. De smaak is wat weg. Het eigen gezicht, het aktievoeren aan de basis is bedolven onder papier en procedures.

b. Het partijbestuur komt niet verder dan het behoorlijk op de winkel passen. Er is te weinig politieke leiding, er zijn te weinig initiatieven.

Het alleen maar draaiend houden van de PPR-fabriek in de huidige vorm vraagt van een vrijwilligersbestuur al meer tijd en energie dan eigenlijk verantwoord is.

We komen daarbij te weinig toe aan de vraag of de winkel nog wel voldoet. Wat is de plaats van de PPR in de Nederlandse samenleving? Wat maken we waar van de PPR als vernieuwende, aktieve beweging?

c. Partij en partijbestuur zijn in meerderheid wat naar links opgeschoven. De politieke lijn is rustig en konsekwent uitgevoerd. Het vaarwater lijkt kalm.

Toch klopt dit bezadigde beeld (weinig wervend en vernieuwend!) niet met de werkelijkheid: onder de programmatische eenheid vertoont de PPR stromingen die elkaar te weinig verstaan. Het partijbestuur is er onvoldoende in geslaagd de kloven te overbruggen. We komen in de partij te weinig toe aan wezenlijke discussie en konfrontatie.

d. Van partijopbouw, kadervorming, ledenwerving komt te weinig terecht, alle fraaie voornemens ten spijt. De afstand tussen partijbestuur – fracties en basis is veel te groot.

Te vaak zijn er onduidelijke machtscircuits merkbaar, die strijdig zijn met wat de PPR eigenlijk wil: democratie aan de basis.

Op grond van bovenstaande konklusies besloot het partijbestuur tot een grondige doorlichting van de eigen werkwijze.

Daarbij werd al heel snel duidelijk dat de plaats en vooral de werkwijze van de PPR als geheel niet buiten beschouwing kon blijven.

Het resultaat van denkwerk en discussie is deze notitie „Bestuursbeleid 1982”.

In kort bestek vind je in onze beschrijving van de politieke situatie, een historische én aktuele plaatsbepaling van de PPR, een aantal beleidsvoornemens en een daaraan gekoppelde andere werkwijze van partijbestuur en partij.

De door ons noodzakelijk geachte veranderingen in organisatie en beleid worden aangegeven voorzover wij ze op dit moment kunnen overzien. Nadat binnen de partij overeenstemming is bereikt over de hoofdlijnen zullen de verschillende onderdelen concreet uitgewerkt moeten worden.

Deze notitie vormt een onderdeel van de bestuursverant-

woording aan het kongres. Aan de kerngroep is gevraagd om commentaar te geven. Dit commentaar (met onze reactie) zal in het kongresboek worden opgenomen.

Na de verkiezingen

Bij de Tweede Kamerverkiezingen op 26 mei 1981 wist de PPR met drie zetels het hoofd boven water te houden.

De één vindt dat een hoopvol teken, de ander ervaart het als teleurstelling. De cijfers van de verschuivingen tussen de partijen, het grensverkeer tussen de PPR en de anderen, het overwegend jonge kiezersbestand van de PPR en de veelkleurigheid van links Nederland geven stof tot allerlei uiteenlopende interpretaties.

Daarbij kun je de volgende (niet afdoende te beantwoorden) vragen stellen:

– is een linkse meerderheid in Nederland nu een mooie wensdroom of haalbare werkelijkheid?

– wat stelt de linkse samenwerking op dit moment eigenlijk voor?

– kun je links met D'66 nog wel links noemen?

– wat is de positie én de toekomst van de sociaal-demokratie?

– wat is de positie, de toekomst, het „onmisbaar eigene” van de PPR?

Deze „partij-politieke” vragen zijn echter maar een onderdeel van een veel breder probleem.

Onze politieke en economische systemen vertonen grote barsten. De rooibouw op mens en milieu, de verkwisting van grondstoffen en energie, de volledig uit de hand lopende bewapeningsspiraal maken het steeds moeilijker om de hoop op een betere wereld levend te houden.

De oude oplossingen falen.

Meer en meer wordt duidelijk dat de manier waarop de gevestigde systemen, machten én politieke partijen functioneren onafwendbaar tot een chaos moet leiden.

Meer en meer krijg je het gevoel dat wij geen inzicht en zeggenschap meer hebben in en over wat er om ons heen (en met onszelf) gebeurt.

De geest lijkt uit de fles...

De reacties zijn verschillend.

A. De Reagan-Thatcher-Wiegellijn is het duidelijkst: door angst geregeerd veilig stellen van gevestigde belangen. Als het de rijken goed gaat, blijft er ook wel voldoende over voor de minder bedeedden.

B. Onder de vleugels van de christen-demokratie hokt een verkrampt restauratiedenken samen met een sociaal rechtvaardigheidsgevoel.

Alle fraaie teksten ten spijt valt het uiteindelijke beleid echter vrijwel altijd behoudend uit. Als het er op aan komt, is het bezet houden van de gevestigde machtspositie belangrijker dan „het avontuur” van een rechtvaardige wereld. Een goed klinkend programma, een altijd wel voorradige dissident en een gloedvol verhaal over gerechtigheid en

vrede kunnen die werkelijkheid onvoldoende verhullen.

C. De sociaal-democratie is gevangene geworden binnen de bestaande ordening. In wezenlijke beleidskwesties vertoont ze grote verdeeldheid, onzeker over de weg die gekozen moet worden. Ook al groeien de twijfels, toch durft men de bakens niet te verzetten en blijft men toekomst zien binnen de huidige economische, politieke en militaire systemen. Economische groei moet nog steeds de oplossing brengen voor vrijwel alle problemen. Uit onwil of gemakzucht sluit men daarbij de ogen voor de rampzalige ekologische gevolgen.

Anderzijds is er in de sociaal-democratie wel degelijk een klankbord aanwezig voor verandering en vernieuwing. Niet voor niets is er (bijv. op het gebied van kernenergie en kernwapens) een programmatische verschuiving zichtbaar, al gaat het veel langzamer dan wij nodig vinden.

D. De dekonfessionalisering heeft ook een nieuwe variant opgeleverd, namelijk D'66. Hoewel de politieke smaakmakers deze groep bij de tweedeling (?) in de Nederlandse politiek gemakshalve bij links indelen, zal dit nog moeten blijken.

Van de vernieuwers in 1966, die het verkalkte partijstelsel wilden laten ontploffen, is D'66 nu een in de machtpolitiek en Binnenhofcultuur volop meespelende partij geworden. Mocht de invloed van het „neo-liberalisme” binnen D'66 groter worden, dan valt te verwachten dat er op gebieden als economie, volkshuisvesting, bewapening e.d. voor een – letterlijk – behoudende politiek gekozen gaat worden.

Intussen zullen we het D'66 niet te gemakkelijk mogen maken en deze partij moeten uitdagen om zich niet langer op de vlakke te houden. Dat kan, door alle mogelijkheden tot samenwerking te benutten. Daarbij verdienen de in D'66 zeker aanwezige progressieve krachten onze steun en stimulans.

We zullen D'66 tot linkse keuzes moeten „dwingen”. Dan zal snel duidelijk worden of D'66 meer is dan een fris ogende middenpartij die in vriendelijk opportunisme op onderdelen wel eens progressief uitkomt maar in feite geen behoefte heeft aan grondige maatschappelijke veranderingen.

Deze regeringsperiode zal dat leren.

E. Om deze politieke „markering” compleet te maken, kan een plaatsbepaling van PSP, en CPN niet gemist worden. Op het eerste gezicht zijn er nogal wat overeenkomsten in de politieke keuzes van PSP en PPR. Met onze kritiek op het huidige economische en militaire beleid en het functioneren van de democratie staan we vaak naast elkaar.

Anders wordt dat, als we op zoek gaan naar nieuwe wegen om uit de malaise te komen. De PSP blijft nog teveel het heil verwachten van dogmatische-socialistische oplossingen als planmatige staats-socialisatie. Ook gelooft men nog onwankelbaar dat het kapitalisme alleen bestreden kan worden door strak vast te houden aan de „zuiver socialistische” principes.

Alsof dat ergens in de wereld gelukt is. Alsof het socialisme niet vaak verworden is tot een verstikkende, autoritair geleide burocratie, waarbij de mensen zelf nauwelijks aan bod komen. De keuze voor de toekomst wordt niet meer gemaakt tussen kapitalisme en socialisme. Er zal een derde, andere weg gevonden moeten worden. Ook in de politieke praktijk lopen PSP en PPR uit elkaar. Een drang naar zuiverheid in de leer en een geringe bereidheid tot het sluiten van compromissen houdt de PSP op „oppositionele afstand” van het bestuur.

Het bovenstaande houdt echter niet tegen dat PSP en PPR vaak goed met elkaar kunnen samenwerken. Te meer omdat PSP- en PPR-mensen veel herkennen in elkanders mentaliteit en levensstijl.

F. Hoewel binnen het Nederlandse kommunisme duidelijk veranderingen zichtbaar zijn, is het nu nog te vroeg om daar definitieve konklusies aan te verbinden. Daarvoor liggen de

harde Moskoulijn, het dirigisme van de top en het mensonderdrukkende systeem van centralisme en allesoverheersende partijdiscipline nog te vers in het geheugen.

Ook hier staat het centraal geleide autoritair socialisme nogal haaks op de democratie aan de basis die de PPR voor ogen heeft. Verder lopen ten aanzien van het economische beleid de opvattingen van CPN en PPR nogal sterk uiteen. Toch maakt de kentering die nu in de CPN merkbaar is, het mogelijk om in concrete situaties tot samenwerking te komen.

Ook al kun je het op onderdelen van harte eens zijn met de keuzes die binnen de hierboven genoemde groepen gemaakt worden, toch moeten wij konstateren dat al deze politieke stromingen de oplossingen van de toekomst voornamelijk tot stand proberen te brengen met instrumenten uit het verleden.

Onderstroom

Sinds de jaren zestig is er echter een nieuwe ontwikkeling gaande. Binnen en onder bovengenoemde stromingen wordt een andere, nieuwe onderstroom zichtbaar.

Langzaam maar zeker groeit het ongeloof in en het verzet tegen de huidige economische en politieke praktijk.

Het duidelijkst is dat bij het denken over kernbewapening en kernenergie. Mensen krijgen er genoeg van, geloven niet meer in de vastgeroeste denkpatronen.

De twijfel aan de toekomst en functie van een al maar doorgaande bewapening krijgt steeds meer wortels in de samenleving.

Wat kleinerend afgedaan met „Hollandse ziekte” blijkt nu een groeiende tegenbeweging te zijn in een groot aantal landen. Teleurstellend is wel dat dit „vredesdenken” nog niet voldoende verbreed wordt tot een volledig andere kijk op de economie, de verdeling van macht en geld, een geheel ander milieu- en grondstoffenbeleid, een ander systeem om recht en veiligheid te garanderen.

Tot nu toe wordt de mentaliteitsverandering in het vredesdenken te weinig vertaald in een andere politieke keuze.

Binnen de politieke partijen is de mentaliteitsverandering te weinig zichtbaar en is de samenhang der dingen lang niet duidelijk genoeg.

Zonder te willen beweren dat deze andere mentaliteit samenvalt met de PPR (het vredesdenken is breder en geschakeerder): wél mag gezegd worden dat de PPR een rol kan vervullen bij het bedding geven aan deze onderstroom. Het bestaansrecht van een niet-dogmatische, radikale partij zou wel eens getoetst kunnen worden aan de mate waarin het lukt om verbindingskanalen te graven tussen de onderstroom en de hoofdrivier die omgebogen moet worden.

Historische plaatsbepaling

Een politieke partij behoort meer te zijn dan het uitleven van een hobby met een club gelijkgezinden.

Terecht worden er dan ook telkens weer pogingen gedaan om te achterhalen wat de betekenis en het bestaansrecht is van de door ons gekozen politieke werkvorm.

Bij een kleine politieke partij als de PPR lijkt het al gauw op grootspraak als je dat bestaansrecht in een historisch kader probeert te verantwoorden. Mits je jezelf voortdurend bewust bent van de mogelijkheid tot zelfoverschatting mag en moet je het verschijnsel PPR binnen het proces van maatschappelijke verandering een plaats kunnen geven.

De geschiedenis van de PPR hangt samen met de vernieuwingsbeweging in de jaren zestig.

Christen-radikalen, die hoopten door hun keuze voor een progressieve politiek een doorbraak naar links te bewerken, begonnen met een niet-konfessionele, radikale partij. Deze PPR werd een onderdak voor „kabouters” en anti-autoritaire socialisten.

Ondanks de verschillen in ideologie, denktrant, levensstijl

en taalgebruik wisten deze drie groepen (en allerlei varianten daartussen) elkaar te vinden op een programma, dat je kunt samenvatten in twee hoofdlijnen.

I. Het behoud van de aarde, de zorg voor het natuurlijke milieu, een menswaardig bestaan, kansen scheppen tot overleven. Ethische verontwaardiging, creatieve actie en nuchter denkwerk vormen samen het hardnekkig verzet tegen konsumptiedwang, uitbuiting, bewapeningswedloop en het daaronder liggende kapitalisme.

II. Een vergaande democratisering van de samenleving: decentralisatie van economie en bestuur, medezeggenschap, arbeiderszelfbestuur, plaatselijke zelfstandigheid.

Kortom: terug naar de basis, mensen hun eigen bestaan laten regelen, bevrijding van elke onderdrukking.

Deze twee hoofdlijnen hebben nog niets aan aktualiteit verloren. Op alle fronten in de partij zijn zij uitgewerkt tot een concreet en radikaal programma.

Intussen kan vastgesteld worden dat de situatie sinds de jaren zestig alleen maar slechter is geworden. Toegenomen vrije tijd en welvaart gaan niet gepaard met werkelijke emancipatie en bevrijding.

Nu de economie vastloopt, de koude oorlog en de wapenwedloop verhevigt, het gebruik van kernenergie sterk toeneemt, wordt beter zichtbaar dat de radikale analyse zich verscherpt van kritiek op de gevolgen tot kritiek op het systeem zelf. Langzaam groeit het besef dat we in een allesomvattende ekologische crisis zitten die niet alleen de kwaliteit van het bestaan aantast maar aan het voortbestaan zelf doet twijfelen.

In het verleden schiep het liberalisme met medewerking van de politieke kaders die de stormachtige ontwikkeling van het kapitalisme mogelijk maakten. Binnen dat raam hielp de sociaal-demokratie actief mee aan de totstandkoming van de verzorgingsstaat, waarvoor echter wel een dure prijs werd betaald: medeplichtigheid aan het zich moderniserende kapitalisme.

Steeds meer wordt duidelijk dat de sociaal-demokratie er niet in geslaagd is de doelstellingen van het socialisme te realiseren: een radikale omkering in de produktieverhoudingen en in de daarbij behorende zeggenschapsverhoudingen.

Maar ook daar, waar deze verhoudingen wel in socialistische zin werden gewijzigd, bleven bevrijding en emancipatie achterwege. In de socialistische praktijk blijft weinig over van Marx' bevrijdende visie op arbeid.

Weer keert de tovenaarsleerling zich tegen de meester. De centralistische tendenzen in het socialisme van Oost en West staan een werkelijke emancipatie alleen maar in de weg. De staat sterft niet af, zoals Marx voorspelde, maar wordt massiever en meer autoritair.

„Het plan" zal slagen, al gaan de mensen er onder door.

En er is altijd wel weer een nieuw plan als het vorige is mislukt. Het staatskapitalisme van het Oost-blok en het ondernemers-kapitalisme van het Westen: ze verschillen nauwelijks in karakter en uitwerking.

In dit tijdperk van een nieuwe industriële revolutie komen andere sociale bewegingen naast de arbeidersbeweging naar boven: emancipatiebewegingen, vredesbeweging, kraakgroepen, milieubeweging, anti-kernenergiebeweging en het nieuwe proletariaat: de trekarbeiders.

Zonder zelfoverschatting mag gezegd worden dat de PPR met soortgelijke partijen en bewegingen hier een noodzakelijke rol vervult. Daar ligt dan ook in historische zin de opgave van onze partij: op politiek nivo en in politieke zin steun en vorm geven aan die sociale bewegingen.

De ekologische crisis

Bij ekologische crisis wordt vaak uitsluitend gedacht aan de

milieuverwoesting en de grondstoffenuitputting. Dat is echter een versimpeling.

Mensen die zich bezig houden met de ekologische problemen gaan steeds scherper ontdekken dat de ekologische crisis niet een op zichzelf staand verschijnsel is, maar dat je het kunt zien als het rampzalige gevolg van de industriële ontwikkeling binnen het kapitalisme van West én Oost en het falen van het socialisme als alternatief.

Het ekologisme tracht wegen aan te geven die de kwaliteit van het leven en ons voortbestaan weer veilig kunnen stellen. Veel gedachten die in het ekologisch denken ontwikkeld worden vertonen veel overeenkomst met de ideeën die de basis vormen voor de PPR-politiek. Ook in andere landen is deze beweging zichtbaar. Het partijbestuur heeft aan de hand van een tekst uitvoerig gepraat over de vraag of het ekologisch denken aan de PPR een samenhangende visie kan bieden voor de verdere programontwikkeling. De konklusie was, dat deze vraag nu nog niet beantwoord kan worden. Als gevolg daarvan is de ontwerp tekst niet opgenomen in deze beleidsnotitie. Wel is aan enkele partijbestuursleden gevraagd het een en ander door middel van een artikel in de Aktiekrant binnen de partij ter discussie te stellen.

In elk geval is het duidelijk dat alleen de ontmaskering van de huidige systemen en diep ingrijpende veranderingen de doelstellingen van radikale politiek dichterbij kunnen brengen.

Het is dan ook niet zo vreemd dat de PPR steeds duidelijker een alternatief wil zijn dat afstand neemt van het politieke midden en de status quo. Alleen het programmatisch denken en de invulling daarvan maken dat al bijna onontkoombaar.

De kunst is nu om desondanks bruggenbouwers te blijven: overtuigende, wervende radikaliteit. Daarbij zullen we in staat moeten zijn meer mensen achter onze ideeën te krijgen. Daar zijn twee dingen voor nodig: een sterke PPR én linkse samenwerking.

Linkse samenwerking

Strategie is niet onze sterkste kant, al is het op partijvergaderingen wel vaak het meest favoriete onderwerp...

Voorop staat dat strategie nooit een doel op zichzelf mag zijn, maar moet berusten op het programma.

Samenwerking met andere partijen wordt in de eerste plaats getoetst aan programmatische overeenstemming en is niet gebaseerd op puur machtspolitieke overwegingen. Maar het blijft spanning geven.

Als je samen een duidelijk zicht hebt op wat er in de maatschappij moet veranderen, kost het moeite uit tactische overwegingen allerlei omwegen te bewandelen, compromissen aan te gaan, water bij je klare wijn te doen.

Toch kan het in de politiek niet zonder.

Sterker nog: de PPR is bereid om mee te doen in het dragen van verantwoordelijkheid op voorwaarde dat de door ons belangrijk gevonden veranderingen duidelijk dichterbij komen.

Het meten van de grenzen moet elke keer in de situatie zelf gebeuren.

Wezenlijke hervormingen in progressieve zin zijn niet te realiseren zonder de sociaal-demokratie.

En daar beginnen de misverstanden.

Afhankelijk van de kleur van de bril leest de één dit als aanpappen en uitleveren van het eigen PPR-gezicht, terwijl de ander het wil uitleggen als de enig mogelijke huwelijksverklaring.

Het ware te wensen dat deze notitie gewogen wordt op wat er staat en niet op een door eigen overgevoeligheid gekleurde interpretatie.

Als onze samenleving wil veranderen is de sociaal-demokratie daarbij nodig. Een beweging als de PPR zal de banden

met een PvdA dan ook niet willen doorsnijden. Ook niet in de situatie van oppositie tegenover regeringspartij.

In de praktijk van alle dag kan dat door telkens weer helder en krities aan de PvdA duidelijk te maken welke concrete keuzes er volgens ons gemaakt moeten worden en waarom. Dat moet kunnen met kracht van argumenten.

Invloed krijg je alleen door rustige, heldere, doordachte, onontkoombare argumentatie met als motor je hardnekkig verzet. Daarnaast zul je ook de kritische krachten in de samenleving moeten weten te mobiliseren.

En verder blijven we werken aan de geduldige opbouw van een linkse meerderheid. De weg daarheen is lang en moeilijk. De PPR wil een regelmatig bestuursoverleg tussen D'66, PvdA, PPR, PSP, CPN (en EVP als die partij inderdaad doorgaat).

Daarbij twee kanttekeningen:

a. Het zou van nuchterheid getuigen als binnen de PPR het oud zeer rond de EVP genezen verklaard kon worden door deze partij als mogelijke realiteit te aksepteren.

Deze akseptatie neemt niet weg dat we het jammer vinden als progressieve christenen het nog steeds nodig vinden om samen te schuilen in een EVP. Binnen de PPR hebben we ontdekt dat juist de ontmoeting tussen mensen met verschillende achtergronden wederzijds verrijkend kan zijn. Bovendien blijkt bij de EVP weer opnieuw dat ook progressieve christenen niet ontkomen aan de arrogantie dat aan „evangelische” argumenten een zekere meerwaarde toegekend moet worden, terwijl anderen het alleen met hun argumenten moeten redden.

Onze overtuiging is dat je zonder een grondige konfrontatie met anderen nooit los zult komen van deze autoritaire karaktertrek van het christendom.

b. Op grond van de gegeven karakterschets zal het duidelijk zijn dat de PPR vraagtekens heeft rond D'66. Bovendien wordt de samenwerking door deze partij zelf geblokkeerd. In de huidige omstandigheden is D'66 echter aantrekkelijk als regeringsalternatief voor het CDA. We moeten het D'66 dan ook niet gemakkelijk maken en deze partij uitdagen tot een duidelijke keuze voor links.

De PPR na nu

Het enige bruikbare antwoord dat de PPR kan geven is een nieuw antwoord: een beleid dat uitmunt door helderheid en wervingskracht, goed doordacht en onderbouwd, gedragen door een stevig verankerde visie.

Dat betekent: inspelen op de onderstromen, uitbouwen van de mentaliteitsverandering, onze politiek in elk geval een de mensen aansprekend gezicht geven.

Doormodderen op de huidige onbegaanbare wegen leidt tot niets.

Dát duidelijk maken aan de mensen, onder woorden brengen wat erg veel mensen aan den lijve ervaren of zich vaag bewust zijn, moed geven, hoop wekken op nieuwe kansen. Dat betekent een afwijkende, dwarsliggende stijl van politiek bedrijven, meedoen en er toch haaks op staan, zorgen dat je iets neerzet wat bij vriend en vijand respekt afdwingt, zorgen dat er iets staat waar men niet gemakkelijk om heen kan.

In een paar woorden is dat de opdracht die de PPR zichzelf zou kunnen geven.

De vraag is of wij in staat zijn die opdracht uit te voeren. En een stukje als dit is gemakkelijker geschreven dan waargemaakt.

Werkwijze

Mensen komen niet tot politiek bewustzijn binnen of door een politieke partij.

Lid worden van een partij en politieke activiteit zijn meestal het resultaat van een lang proces.

In dat proces zijn informatie, verontwaardiging over onrecht, persoonlijke ervaringen, deelname aan acties en bewegingen, kennis en bewustwording mogelijke en nodige stappen.

We zullen dus opnieuw waar moeten maken wat we zeggen te zijn: partij van mensen, partij van de basis, voortgaande emancipatie. Een partij als de onze verwerft geen aanhang in amechtige verkiezingskampagnes. Eigenlijk zouden we dat niet eens moeten willen... Een PPR verwerft aanhang waar mensen dag aan dag leven.

Dat betekent terug naar de actiecentra. Dat zijn de weringsplaatsen. Wat daar gebeurt, gebeurt dicht bij de mensen.

Daar solidair zijn, verduidelijken, inzicht geven, mensen vaardig en weerbaar maken is vele malen belangrijker dan het werken in de „schijnwerpers”.

Dat wil overigens niet zeggen dat het parlementaire werk minder belangrijk wordt. Integendeel. De kracht van de PPR-politiek zal kunnen zijn dat vertegenwoordigers in raden, staten en parlement vertalen en konkretiseren welk beleid binnen de democratie aan de basis nodig wordt gevonden.

Konkreet betekent het bovenstaande voor het partijbestuur dat de bakens verzet gaan worden.

Vereenvoudiging van de papierwinkel, afstoten van allerhande franje, kiezen van een beperkt aantal prioriteiten, voor een deel ophouden met gewoon een politieke partij te zijn met machtsspelletjes, handigheden, ambities, papieren tijgers.

De prioriteiten: vorming en training van kader, toerusting van de actiecentra, inhoudelijke uitbouw (konkreet) van enkele thema's, buitenlandbeleid op grond van prioriteitstelling, bestuursbeleid met vergaande delegatie aan sekties en vooral een veel meer aktiegerichte manier van politiek bedrijven.

Konklusies en voorstellen

Op grond van het voorafgaande heeft het partijbestuur een aantal konklusies getrokken die uitmonden in de volgende beleidsvoornemens.

1. Het P.B. zal een werkgroep in het leven roepen die de volgende vragen krijgt te beantwoorden:

a. Op welke manier kan het ekologisch denken voor de PPR de samenhangende basis vormen voor een verdere programontwikkeling?

b. Hoe kan voorkomen worden dat - als de PPR tot deze keuze besluit - de eenzijdige beeldvorming ontstaat van goedwillende maar verder niet serieus te nemen milieufreaks?

c. Is het wenselijk om voor de PPR een beginselprogramma te ontwerpen en, zo ja, wil de werkgroep daarvoor dan een eerste concept leveren?

2. Het P.B. vindt de huidige werkwijze van de partij te burocratisch en soms demotiverend.

De resultaten wegen onvoldoende op tegen de geïnvesteerde tijd en energie.

Ter verbetering doet het partijbestuur in de volgende bladzijden een aantal voorstellen over de eigen werkwijze én over de werkwijze van een aantal partij-organen.

Beslissingen die verder reiken dan de werkwijze van het partijbestuur zullen vooraf ter goedkeuring voorgelegd worden aan de kerngroep.

Voorstellen rond partijorganen worden natuurlijk alleen uitgewerkt na voorafgaand overleg en zo mogelijk in samenwerking met de betrokkenen.

Voorzover beslissingen onder de werking van reglementen vallen zullen daartoe aan het kongres wijzigingen worden voorgesteld.

3. Voor de taken die de PPR in de komende tijd wachten is het huidige ledental te klein.

Het P.B. komt binnenkort met een uitgewerkt plan voor een ledenwerfaktie die minimaal 2000 nieuwe, actieve leden zal moeten opleveren.

4. Omdat het P.B. van mening is dat de PPR meer dan nu een aktiepartij moet worden, bereidt het P.B. een notitie voor over **de PPR in aktie**. Daarin zal duidelijk moeten worden welke aktieprioriteiten er gesteld worden, hoe leden en aktiecentra bij akties en aktievoeren betrokken zullen worden en hoe het P.B. de kontakten met „het aktiewezen” in het algemeen denkt te versterken.

5. Het P.B. beschouwt partijopbouw en kadervorming als een van de belangrijkste taken.

In overleg met SRV, SJW en Studiestichting zal daarvoor een uitvoerbaar plan gemaakt worden.

6. Het P.B. komt met een notitie over een samenhangend voorlichtings- en publikatiebeleid.

7. Meer dan tot nu toe zullen Studiestichting en themagroepen benaderd worden als dienstverlenende organen die op het initiatief van partij en P.B. studies verrichten, publikaties voorbereiden, programma's ontwikkelen, frakties en besturen ondersteunen, materiaal voor partijopbouw en kadervorming ontwerpen.

8. Het buitenland-beleid van de PPR vraagt om herziening en aanpassing aan de schaal en mogelijkheden van een kleine politieke partij als de onze.

Nieuwe werkwijze Partijbestuur

Hoofdgroep politiek beleid

Sektie 1. Politiek en akties: representatie, kontakt frakties, kontakten andere partijen, reakties op aktuele politieke zaken, buitenland; kontakten aktiegroepen, inhoudelijk beoordelen deelname/adhesie-aanvragen; organiseren (inhoudelijk en praktisch) van eigen PPR-akties.

Sektie 2. Inhoudelijk werk en kategoriale groepen: programma, nota's, kontakten themagroepen; voorbereiding inhoudelijke nota's voor P.B. en kongres, inhoudelijke redactie kongresstukken, Studiestichting; kontakten met vrouwen, jongeren, homo's plus bewaking van raadpleging/inspraak bij deze groepen aangaande onderwerpen; vakbeweging, studenten;

Hoofdgroep organisatie en partijopbouw

Sektie 3. Organisatie: partijburo, personeelsbeleid, statuten, reglementen, voortgangskontrolle P.B., financiën, overleg sekretaris P.B., huishoudelijke zaken.

Sektie 4. Partijopbouw: kontakten aktiecentra en provincies, SRV, SJW, Raads- en Statenwerk, ledenwerving, kadertraining, informatiebijeenkomsten.

Sektie 5. Kongressen en kerngroep: kontakten kongrespresidium en kerngroepkommissie, voorbereiding agendering kongressen, voorbereiding en kwaliteitsbewaking van alle kandidaatstellingen binnen de partij, voorzitterspool.

Hoofdgroep publiciteit en campagne

Sektie 6. Publiciteit en voorlichting: PPR krant, PPR-Schriften, Radio, T.V., voorlichting, persberichten, weravingsfolder, informatiemappen enz.

Sektie 7. Campagne: tussen verkiezingsperiodes in voorbereiden van campagne (inhoudelijk en organisatorisch); tijdens verkiezingsperiodes beleidsbepalende inbreng in kampagnekommissie; organiseren van „permanente campagne”-aktiviteiten.

Een aantal van bovengenoemde taken past logisch bij elkaar. Niet alle taken zijn even zwaar. Het lijkt mogelijk om deze taken te verdelen over 6 DB-leden en 9 PB-leden. De sekretaris partijbestuur zal logischerwijs qq van sommige sekties deel uitmaken.

Toelichting op deze P.B.-indeling

Deze indeling wil een andere werkwijze mogelijk maken, waarin een aantal in de evaluatie gekonstateerde problemen kunnen worden opgelost.

Uitgangspunt is dat er tussen de P.B.-leden veel meer samengewerkt wordt. Dat gebeurt in sekties, waarbij het systeem van „de kleine zelfstandige portefeuillehouder” wordt verlaten.

Binnen de sekties worden natuurlijk wel werkafspraken gemaakt. Niet iedereen doet alles; dubbel werk wordt vermeden.

De sektie als geheel (en niet het afzonderlijke P.B.-lid) is verantwoordelijk voor een goede invulling en uitvoering van het takenpakket. Onderlinge vervanging binnen de sektie (ziekte, opvolging enz.) wordt eenvoudiger en waarborgt de continuïteit van het werk.

De sekties hebben een grote mate van zelfstandigheid. De bevoegdheden van het P.B. worden in principe gedelegeerd, met dien verstande dat het P.B. als geheel de verantwoordelijkheid neemt en dat doet door:

- nota's, notities e.d. goed te keuren;
- hoofdlijnen van het beleid van de sekties vast te stellen;
- bij verschil van mening, onzekerheid binnen de sekties te adviseren; dat gebeurt op initiatief van de sekties;
- ongevraagd advies te geven;
- op de hoogte te blijven van het werk van de sekties door middel van inzage van besluitenlijstjes.

In het algemeen geldt verder dat de sekties elk jaar eigen werkprioriteiten stellen, die door het P.B. bevestigd moeten worden. Meer dan tot nu toe zullen we moeten kiezen voor minder dingen doen, en die goed, in plaats van hijgend achter een veelheid van zaken aan te hollen. Konkreet houdt dat in dat wij een aantal bij de politieke adat horende aktiviteiten zullen verminderen of zelfs afschaffen.

De sekties zullen dat voor hun eigen werkveld gaan invullen.

Het inhoudelijke werk wordt vooral gericht op het onderbouwen van enkele bewust geselecteerde thema's die specifiek zijn voor de PPR-politiek van nu. De aktiviteiten van Studiestichting en themagroepen moeten dan daarop gericht worden.

De inhoudelijke beleidsontwikkeling, het aktiewerk en de partijopbouw krijgen prioriteiten boven alle andere aktiviteiten. Een kleine partij als de PPR kan zich alleen profileren en daarmee aanhang verwerven als we zorgen voor een hoge kwaliteit aan de basis, een goede en snelle organisatie en goed doordachte, onderbouwde akties.

Behalve de verantwoordingen van partijbestuur en frakties wordt de hele papierwinkel van verslagen en verantwoordingen afgeschaft. Wel zal van themagroepen, stichtingen enz. gevraagd worden éénmaal per jaar hun beleidsvoornemens voor de komende periode op papier te zetten.

In de P.B.-verantwoording worden eventuele knelpunten bij themagroepen, stichtingen, kategoriale groepen enz. aangegeven. Daarnaast kunnen leden, aktiecentra, kerngroep kritiek spuien en informatie vragen betreffende de aktiviteiten van een bepaalde groep. Het P.B. zal daarop reageren. Een dergelijke reaktie kan onderwerp worden van discussie en besluitvorming. De sekties van het P.B. voelen zich mede verantwoordelijk voor het goed functioneren van de diverse groepen.

En verder geldt dan: geen bericht, goed bericht.

Beleidsvoornemens per sektie:

Sektie 1 politiek en akties

Het kontakt frakties - P.B. is geregeld door:

- tweewekelijks overleg voorzitter P.B. met voorzitters 1e en 2e kamerfrakties.
- bijwonen van vergaderingen 2e kamerfraktie door lid D.B.

– bijwonen van P.B.-vergaderingen door lid fractie.

Het contact met andere partijen wordt vooral bepaald door de noodzaak een zo groot mogelijk politiek effect aan de PPR-ideeën te verlenen. Het progressief overleg met D'66, PvdA, PSP, CPN en EVP krijgt daarin centrale aandacht. Daarnaast willen we een actieve bijdrage leveren aan gezamenlijke activiteiten van linkse partijen: studies, acties enz. Het reageren op actuele politieke zaken is in eerste instantie een zaak van de 2e kamerfractie. Als het partijbestuur een (eigen) reactie nodig vindt pleegt het overleg met de fractie. In het buitenlandbeleid moet meer gewerkt worden op grond van vooraf vastgestelde „concentratiepunten”, omdat het voor een partij als de onze niet doenlijk is om de hele wereld c.q. 60 actie- of landengroepen serieus te volgen en te ondersteunen. Na bepaalde periodes wordt geëvalueerd en besloten of voortzetting nodig is of dat nieuwe concentratiepunten gekozen moeten worden.

Voor overige activiteiten die onze steun verdienen wordt volstaan met adhesiebetuiging en eventueel symbolische bijdragen.

Bij onverwachte, belangrijke ontwikkelingen moet natuurlijk een directe bijstelling en actie mogelijk zijn.

Akties vormen een centraal onderdeel van het P.B.-beleid. De sectie is verantwoordelijk voor het (samen met anderen) uitdenken, organiseren en uitvoeren van 2 landelijke PPR-acties per jaar. Verder regelt ze de deelname/adhesie aan allerlei bestaande acties.

Te overwegen valt, indien de financiën dat toelaten, een dienstweigeraar aan te trekken voor uitvoerend werk en ambtelijke ondersteuning bij acties.

Sektie 2 inhoudelijk werk en kategoriale groepen

Bewaking en regelmatig bijstellen van het programma.

In samenwerking met de themagroepen ook zorgen voor een goede follow-up van uitgebrachte adviezen c.q. ingenomen standpunten. Er worden per periode enkele thema's gekozen, die binnen de „denk-tank” van de PPR van alle kanten belicht, verder uitgewerkt en concreet gemaakt moeten worden (b.v. basisinkomen/scenario/volkshuisvesting en eigendom enz.).

De sectie vervult een initiërende rol t.a.v. de themagroepen. Er moet veel vaker advies gevraagd worden over voorstellen, notities, brieven enz. De themagroepen moeten zich zo organiseren dat het mogelijk is om korte adviezen op eenvoudige vragen ook zeer snel te geven.

De sectie stelt in overleg met de Studiestichting een werkprogramma op, waarbij het P.B. aan de stichting kan vragen bepaalde gerichte studies uit te voeren. De sectie voorlichting wordt betrokken bij uitwerking en presentatie. Concepten voor kongresstukken en nota's worden ter advisering voorgelegd aan belanghebbende kategoriale groepen en themagroepen. Veel meer dan tot nu toe behoren kategoriale groepen om advies gevraagd te worden in kwesties die hun aangaan. De groepen moeten zich zo organiseren dat deze adviezen ook snel uitgebracht kunnen worden.

Omgekeerd zullen de groepen zelf veel vaker aan het P.B. ongevraagd advies c.q. informatie moeten geven.

De sectie is verantwoordelijk voor contacten met de groepen en bewaking van het bovenstaande.

Sektie 3 organisatie

Met name het dagelijks bestuur van de PPR moet beter bewerktuigd worden. Het is anders voor een vrijwilligersbestuur vrijwel ondoenlijk om een D.B.-functie in goede gezondheid (en vrede thuis) te vervullen én daarbij ook nog kwaliteitswerk te leveren. Inmiddels is besloten de sekretaris partijbestuur assistentie te geven door het aantrekken van een dienstweigeraar.

Daarnaast zal bekeken worden of verdere ambtelijke ondersteuning van m.n. D.B.-leden mogelijk is.

Sektie 4 partijopbouw

Ook dit krijgt in het P.B.-werk een zeer hoge prioriteit. Een aantal beleidsvoornemens:

– Toerusting van leden en actiecentra wordt aangepakt; twee keer per jaar vergadering van de sectie met alle provinciale voorzitters;
– afschaffing van provinciale kontaktpersonen en verslaggeving provincies;
– reorganisatie S.J.W.

Aan de betrokkenen wordt voorgesteld dat het bestuur van de PPR-jongeren tevens bestuur van de SJW wordt en dat het budget van de SJW grotendeels wordt gebruikt voor het jongerenwerk zelf.

De sectie maakt een jaarplan voor het bezoeken van actiecentra. De grote apart, de kleine in combinaties.

Problemen inventariseren, wegwijzer zijn, contacten leggen, eventueel daadwerkelijk hulp bieden.

Het maken van een effectief ledenwerfplan.

Het samenstellen en verspreiden van een zeer goede weravingsfolder.

Het beleid van de SRV moet op de helling. Kadertraining en toerusting krijgen prioriteit. De vage algemene politieke vorming is geen doelstelling meer. Het P.B. stelt aan het SRV-bestuur voor dat de werkzaamheden van de stichting volledig in dienst van de partij-opbouw komen te staan, op grond waarvan de positie van het P.B. in het SRV-bestuur zou moeten worden herzien.

Het P.B. schrijft een notitie over het te voeren SRV-beleid, vraagt daarop commentaar aan bestuur en werkers SRV, legt notitie en commentaar voor aan de kerngroep.

De kerngroep neemt een beslissing, die door het P.B. in overleg met SRV wordt uitgevoerd.

Voor SRV en SJW geldt beide, dat de positie en het functioneren van de beroepskrachten moet worden geëvalueerd en zo nodig herzien. Het budget moet meer gebruikt worden voor cursusactiviteiten.

Het P.B. legt verbindingen tussen gemeenteraadsfracties/actiecentra en de themagroepen. De themagroepen kunnen veel meer ingeschakeld worden bij de advisering van raadsleden.

Regelmatig verschijnt er een „inventarisatie-bulletin” over plaatselijke initiatieven, acties, nota's e.d. met verwijzing naar het adres waar meer informatie is te krijgen.

Onderzocht moet worden of het moeizaam in leven houden van de stuurgroep raads- en statenwerk en van de gemeentepaper voortgezet moet worden.

Bij de uitvoering van een aantal zaken (wervingsfolder, publikaties partijopbouw enz.) zal de sectie publiciteit en voorlichting betrokken worden.

Sektie 5 kongressen en kerngroep

De PPR-kongressen moeten inspirerende bijeenkomsten worden waar:

- hoofdlijnen van beleid worden vastgesteld
- boeiende dingen gebeuren
- de gezamenlijke ontmoeting en beleving een plaats krijgen
- mensen gemotiveerd vandaan komen.

Dat stelt hoge eisen aan sfeer, werkwijze, programma, voorbereiding enz.

De uitvoerige behandeling van bepaalde amenderingen en het twee keer in discussie brengen in de partij van stellingen en kongresstukken is onderdeel van de papieren tijger en moet worden ingeperkt.

Gezien de geringe respons wordt de „eerste versie” (HR. art. 6 lid 1 AB en lid 2 AB) afgeschaft. Wel kunnen stukken ter discussie en meningsvorming in de aktiekrant worden geplaatst.

Alle kandidaatstellingen binnen de partij worden onderworpen aan een zorgvuldige procedure.

Daarbij zal een kandidaat door middel van een standaard-

brief met gerichte vragen uitgenodigd worden om relevante politieke en persoonlijke informatie te geven. Het niet verschaffen van die informatie wordt opgevat als niet bewilligen.

Sektie 6 publiciteit en voorlichting

De sectie levert 1 lid in de redaktieraad van de PPR-krant en 1 in de werkgroep publiciteit.

Er moet een goede naam voor de krant gevonden worden. De redactie is zelfstandig, maar de krant blijft wel een blad van en voor de partij. Eén en ander zal nader in een redaktiestatuut geregeld worden. De thema's en invulling van radio- en T.V.-programma's worden in de werkgroep publiciteit vastgesteld. Een aantal andere punten moet nog verder gekoncretiseerd worden.

Sektie 7 campagne

Veel meer dan tot nu toe moet de campagne-organisatie voortdurend bezet zijn.

Tussen verkiezingen in: rustig aan, voorbereidend. Rond verkiezingen: snel op volle sterkte te brengen volgens aantal vastliggende procedures.

We moeten veel meer leren van in het verleden gemaakte fouten. Op basis van eerdere ervaringen moet een standaard-draaiboek voor de volgende campagnes gemaakt worden.

Dit hele verhaal wil een eerste aanzet zijn voor een nieuw bestuursbeleid voor de PPR.

Door goedkeuring van de P.B.-verantwoording aan het kongres stemt de PPR als partij in met de hier ontwikkelde beleidslijnen. Van het nieuwe P.B. mag dan verwacht worden dat binnen afzienbare tijd te merken valt hoe en waar verdere beleidsveranderingen uitgevoerd moeten worden.

22 september 1981

Het partijbestuur

MOTIE PARTIJBESTUUR

1. Uitgaande van de politieke plaatsbepaling van de PPR, zoals die beschreven wordt in de notitie „Bestuursbeleid 1982”, zal het beleid van partijbestuur en fracties gebaseerd worden op de volgende hoofdlijnen.

a. De politieke lijn van de afgelopen jaren zal consequent worden voorgezet.

b. De PPR zal zich duidelijk moeten profileren door inhoudelijke uitbouw en verdieping van kenmerkende thema's als: beperkte, selectieve economische groei, basisinkomen, ecologie, emancipatie, ontwapeningsbeleid, verzorgings- en rechtsstaat.

c. De PPR blijft onvermoeid streven naar een progressieve meerderheid. Zij onderhoudt daartoe contacten met alle progressieve partijen (D'66, PvdA, PSP, CPN en EPV) en wil daartussen een brugfunctie vervullen. Waar mogelijk en nodig werkt de PPR met deze partijen samen in acties en politieke stellingname.

d. Vanwege de onmisbare plaats die de PvdA inneemt bij het tot stand komen van een progressieve meerderheid, zal de PPR met deze grote sociaal-democratische partij een kritisch-loyale relatie onderhouden.

e. Voor de totstandkoming van een progressieve meerderheid is de inbreng van PSP en CPN eveneens belangrijk. Met waardering voor de gegroeide goede verstandhouding tussen PPR, PSP en CPN, bewust van overeenkomsten én verschillen, acht de PPR het op één hoop vegen van „klein links” echter een onverantwoorde versimpeling.

Het verdient aanbeveling om de term „klein links” niet langer te gebruiken maar te kiezen voor een duidelijke, afzonderlijke profilering.

f. De PPR is zich ervan bewust, dat het gescheiden optreden van de progressieve partijen in de komende kabinetsperiode een moeilijke fase in de progressieve samenwerking betekent. De opstelling van de PPR zal konstruktief zijn, motiverend, duidelijk en zonedig hard.

2. De PPR kiest voor een eigen politieke stijl: hardnekkig kritisch én vriendelijk vasthoudend.

Vanzelfsprekend wordt deze stijl vooral ook binnen de partij geoefend.

3. In een open partij als de PPR zal ieders achtergrond c.q. oriëntatie én haar/zijn motivatie om voor de PPR te kiezen, worden gerespekteerd en aanvaard. In een gelijkwaardige dialoog tussen christendom, humanisme en socialisme wordt het denken van mens en partij verbreed en verdiept.

4. Er wordt een werkgroep ingesteld met de opdrachten:

a. onderzoeken of het wenselijk is voor de PPR een beginselprogramma te ontwerpen, en zo ja, daarvoor een eerste concept te maken;

b. onderzoeken of het ecologisch denken een samenhangende basis kan vormen voor verdere programontwikkeling, waarbij een eenzijdige beeldvorming vermeden moet worden.

5. Het partijbestuur vindt dat de huidige werkwijze van de partij te bureaucratisch dreigt te worden. De resultaten wegen soms onvoldoende op tegen de geïnvesteerde tijd en energie. Dat werkt demotiverend.

Ter verbetering wil het partijbestuur de eigen werkwijze en de werkwijze van een aantal partij-organen veranderen. Beslissingen die verder reiken dan de werkwijze van het partijbestuur zullen vooraf ter goedkeuring worden voorgelegd aan de kerngroep.

Voorstellen rond partij-organen worden alleen uitgewerkt na voorafgaand overleg en zo mogelijk in samenwerking met de betrokkenen.

6. Het partijbestuur wil een plan uitwerken voor een ledenwerf-actie. De PPR heeft binnen een jaar minimaal 2000 nieuwe, actieve leden nodig.

7. Omdat de PPR meer dan nu een aktiepartij moet worden, maakt het partijbestuur een notitie over „de PPR in aktie”. Daarin wordt duidelijk welke aktieprioriteiten wij stellen, hoe leden en aktiecentra bij akties en aktievoeren betrokken zullen worden en hoe de PPR de contacten met de „aktiebewegingen” zal kunnen versterken.

8. Het partijbestuur beschouwt partij-opbouw en kadervorming als één van de belangrijkste taken voor de komende periode. In overleg met SRV SJW en Studiestichting zal daarvoor een uitvoerbaar plan gemaakt worden.

Taakstelling en werkuitsvoering van SRV en SJW zullen in deze richting veranderd worden.

9. Meer dan tot nu toe zullen Studiestichting en themagroepen benaderd worden als dienstverlenende organen.

10. De kategoriale groepen in de PPR zullen (gevraagd én ongevraagd) meer bij het beleid van bestuur en fracties betrokken worden.

11. Het buitenland-beleid van de PPR vraagt herziening en aanpassing aan de schaal en mogelijkheden van een kleine politieke partij.

12. Het partijbestuur maakt een notitie over een samenhangend voorlichtings- en publicatiebeleid.
13. Zonder verwaarlozing van inhoudelijke program-ontwikkeling en politieke stellingname van fracties en partijbestuur, zal de komende periode het aksent gelegd

worden op het verstevigen van de PPR aan de basis. Meer dan tot nu toe zal het meedoen met de PPR op plaatselijk nivo voor mensen aantrekkelijk, stimulerend en informerend moeten zijn.

IV FINANCIËLE STUKKEN

1. Correcties op de balans per 1-1-1980

Deze correcties zijn nodig i.v.m. een aantal besluiten. Zo is vorig jaar besloten de financiële positie van andere partijorganen beter te verwerken in de partij-balans. Dat betreft vooral de rekening-courant met de gesubsidieerde stichtingen, de Stuurgroep Raads- en Statenwerk PPR en het Verkiezingsfonds van de PPR. Deze balanscorrecties vloeien o.m. voort uit de inmiddels goedgekeurde jaarrekeningen, die v.w.b. de gesubsidieerde stichtingen zijn gebaseerd op accountantsrapporten. Deze jaarrekeningen komen meestal pas gereed na het opmaken van de jaarrekening van de PPR.

De nu onder „correcties” opgenomen bedragen passen het door de PPR opgenomen saldo van de rekening-courantposities aan het door de verschillende accountants goedgekeurde bedrag aan. Deze verschillen vloeien voornamelijk voort uit verschillen in de subsidie-berekeningen.

Voorbeeld: de Stichting Radikalenkrant had per 31-12-1979 een negatief saldo van f 889,43. Dat bedrag kwam niet voor in (bleek niet uit) de PPR-balans per 31-12-1979 en wordt daarom nu eerst verwerkt in de correcties per 1-1-1980. Uit de jaarrekening 1980 van de Stichting Radikalenkrant zal hierna nog blijken dat in het boekjaar 1980 de stichting een negatief saldo boekte van f 2532,38. Dat bedrag komt dan weer voor in (de rekening-courant opgenomen in) de balans van de PPR per einde 1980.

Al met al geeft dit een zuiverder beeld van de financiële situatie van de partij en de aan de partij gelieerde organen en stichtingen, zij het dat dit „betere” beeld steeds wordt toegevoegd aan de balans op 1 januari van elk jaar, maar dan wel berust op inmiddels goedgekeurde (accountants-)verslagen.

In onderstaande correcties is tevens verwerkt het congresbesluit om ca. f 55.000,— afkomstig van de nog verschuldigde afdracht 1977 ten gunste van de balans te brengen. Tenslotte waren een paar andere correcties nodig.

Debet-zijde:

a. vooruitbetaalde kosten (stond niet opgenomen)	f 935,08
b. saldo rek.-crt. St. Radikalenkrant 31-12-79	f 889,43
c. rek.-crt. radio-tv 31-12-79	f 24.910,—
d. afdrachten	f 79.103,53
e. rek.-crt. Studiestichting 31-12-79	f 11.196,82
f. rek.-crt. S.J.W. 31-12-79	f 1.189,20
Totaal	f 118.224,06

Credit-zijde:

g. te ontvangen (ten onrechte opgenomen, zie c)	f 35.259,78
h. rek.-crt. S.R.V. 31-12-79	f 8.314,27
i. rek.-crt. (en voordelig saldo) Stuurgroep Raads- en Statenwerk PPR 31-12-1979	f 27.792,46
totaal	f 71.366,51

Voor de balans-positie van de PPR betekenen deze correcties het volgende:

negatief saldo PPR balans 31-12-1979	f 118.224,06	f 112.509,10
correcties debet-zijde balans idem creditzijde balans	f 71.366,51	-/ 46.857,55
herzien negatief saldo PPR balans 1-1-1980		f 65.651,55

2. Kosten PPR Aktiekrant in 1980

Aangezien deze kosten zowel door de partij als door de Stichting Radikalenkrant zijn betaald, volgt nu eerst een overzicht van de totale kosten:

inkomsten:	partij:	stichting:	totaal:
abonnements- advertenties	f 3.729,—	f 10,—	f 3.739,—
	f —	f 6.189,75	f 6.189,75

rente	f —	f 96,80	f 96,80
rek.-crt.	f —	f 155.800,—	f 155.800,—
totaal	f 3.729,—	f 162.096,55	f 165.825,55

uitgaven:

rek.-crt.	f 155.800,—	f —	f 155.800,—
drukkosten	f —	f 100.615,08	f 100.615,08
foto's en lay-out	f 935,45	f 2.421,27	f 3.356,72
porti	-/ 2.988,18	f 37.759,87	f 34.771,69
adresbanden	f 3.685,70	f —	f 3.685,70
personeelskosten	f 22.460,—	f 20.500,28	f 42.960,28
onkostenvergoedingen	f —	f 2.353,55	f 2.353,55
diverse kosten	f —	f 978,88	f 978,88
totaal	f 179.892,97	f 164.628,93	f 344.521,90

Het negatief saldo van de stichting bedroeg derhalve per 31-12-1980:
inkomsten stichting (totaal) f 162.096,55
uitgaven stichting (totaal) f 164.628,93

negatief saldo 1980: f 2.532,38

De totale kosten van de Radikalenkrant bedroegen over geheel 1980:

inkomsten 1980 (kolom totaal)	f 165.825,55	f 178.696,35
uitgaven 1980 (kolom totaal)	f 344.521,90	f 889,43
kosten PPR Aktiekrant 1980:		f 178.696,35
plus: balanscorrectie 1-1-80:		f 889,43
kosten t.l.v. PPR 1980		f 179.585,78

toelichting:

- de (negatieve) post porti in de linker-kolom betreft een doorberekening voor de verzending van het partijprogramma in augustus 1980;
- de totale kosten van de krant (f 179.585,78) komen hierna voor in de cijfers van het financieel verslag van de PPR over 1980;
- het negatief saldo van de stichting (f 2.532,38) is opgenomen in de balans van de PPR per 31-12-1980.

3. Stuurgroep Raads- en Statenwerk PPR in 1980

De Stuurgroep heeft medio 1980 een medewerkster aangetrokken; deze is in dienst van de PPR: de kosten worden aan de stuurgroep doorberekend. Aangezien een deel van de kosten van de stuurgroep subsidiabel is, zal een correctie t.g.v. de PPR in het eerstvolgende financieel verslag worden weergegeven (zie de toelichtende opmerking bij par. 1 van dit verslag).

inkomsten:

abonnementsgelden	f 3.375,—
idem, over vorig jaar	f P.M.
verkoop losse nummers	f 56,50
bijdrage raads- en statenleden (3% reg.)	f 18.437,13
rente	f 2.448,66

uitgaven:

vergaderkosten	f 98,75
drukkosten/porti Gemeente-paper	f 5.269,69
adressen- en incasso-administratie	f 939,96
salariskosten	f 5.871,48
studie- en vormingsactiviteiten	f 245,—

tellingen:	f 24.317,29	f 12.424,88
voordelig saldo 1980		f 11.892,41
totaal	f 24.317,29	f 24.317,29

toelichting:

- de salariskosten van de medewerkster zijn niet inbegrepen in de salariskosten van de partij (financieel verslag 1980);
- het positief saldo van de stuurgroep (t/m 1979) ad ca. f 27.800,— is al opgenomen in de balanscorrecties per 1-1-1980 (zie par. 1);
- in de balans van de PPR per 31-12-1980 is opgenomen het rekening-courant-saldo op die datum (f 45.682,43), verminderd met de ca. f 27.800,— t/m 1979 en het voordelig saldo 1980 (ad ca. f 11.900,—), zal in de balanscorrecties van 1-1-1981 het met de (gedeeltelijke) subsidiëring samenhangende verschil ad ca. f 6.000,— worden verantwoord.

4. Verkiezingsfonds PPR

Met betrekking tot het verkiezingsfonds van de PPR doet zich met name het probleem voor zoals dat in par. 1 werd geschetst. Zoals bekend worden er

gedurende drie kalenderjaren vier verkiezingscampagnes georganiseerd: Europese verkiezingen, tweede kamer, provinciale staten en gemeenteraden. Als zoals in 1980 de inkomsten voor de verkiezingen in 1981 al in 1980 beginnen binnen te komen - en het grootste deel van de uitgaven zich pas begin 1981 manifesteert -, dan geeft een „simpele” balans van het fonds, verwerkt in de partijbalans per 31-12-1980 een vertekend beeld. Anderzijds moeten de inkomsten in een bepaald jaar worden verantwoord, evenals de uitgaven. Daar komt bij dat in een bepaald jaar nog inkomsten binnen komen over het afgelopen jaar (= de laatstleden verkiezingen), terwijl er al uitgaven worden gedaan voor de volgende verkiezingen (= volgend jaar). Het onderstaande overzicht geeft een beeld van de complexe materie op dit gebied:

a. giro-stand per 31-12-1979	f 15.912,55	
idem per 31-12-1980	f 45.729,64	
		f 29.817,09

b. inkomsten:		
giften	f 113.708,23	
verkoop materiaal	f 1.205,—	
rente	f 209,84	
te verrekenen (o.m. kruisposten)	f 75,—	
		f 115.198,07

c. uitgaven:		
aankoop materialen	f 23.240,28	
advertenties	f 505,—	
port/administratiekosten	f 4.398,27	
zaalhuur	f 724,—	
akties	f 300,—	
diversen (t.l.v. 1979)	f 2.504,33	
te verrekenen (o.m. kruisposten)	f 4.817,46	
rekening-courant met de PPR	f 48.891,64	
		f 85.380,98

d. saldo verkiezingsfonds PPR per 31-12-1980		f 29.817,09
--	--	-------------

e. rekening-courant met de PPR saldo per 31-12-1979	f 8.611,56	
saldo per 31-12-1980	f 40.280,08	

saldo rekening-courant met de PPR (zie hierboven)		f 48.891,64
---	--	-------------

toelichting:
- dealdi per 31-12-1979 (ca. f 8.600,—) en per 31-12-1980 (ca. f 40.300,—) zijn opgenomen in de resp. balansen per ultimo 1979 en 1980;
- het verschil tussen beide bedragen is gelijk aan de post rekening-courant met de PPR (hierboven).

Over de verkiezingscampagne in 1981 gevoerd, zal in het financieel overzicht over 1981 verantwoording worden afgelegd.

5. inkomsten en uitgaven van de PPR in 1980

Rekening houdend met de gegevens uit de vorige paragrafen kan onderstaand de resultatenrekening van de PPR volgen; ter vergelijking is opgenomen de aangepaste begroting 1980 (aangenomen door het najaarskongres 1980, PPR-aktiekant nr. 162, 10 oktober 1980, pag. 17):

a. inkomsten:	(kode)	resultaat '80	begroting '80
kontributies	D 1	f 704.118,82	f 695.000,—
afdr. ambtsdragers en giften	D 2/3	f 29.087,30	f 25.000,—
verkoop + dienstverlening	D 5	f 14.931,68	f 10.000,—
div. inkomsten (w.o. renten)	D 6	f 13.759,92	f 10.000,—
totaal		f 761.897,72	f 740.000,—

b. uitgaven:	(kode)	resultaat '80	begroting '80
lonen, soc. lasten, etc.	E	f 189.484,77	f 195.400,—
huur/huisvestingskosten	F	f 5.609,89	f 5.500,—
kantoorbehoeften	G 1	f 21.335,11	f 27.500,—
port	G 2	f 24.622,58	f 35.000,—
telefoon	G 3	f 4.393,06	f 4.500,—
diverse kantoorkosten	G 4/9	f 3.294,27	f 5.000,—
afschr. inventaris	A 2	f 13.018,49	f 15.300,—
partijvoorzitter	H 1	f 13.260,—	f 14.000,—
verg. + reisk. PB	H 2	f 11.508,27	f 11.000,—
programkommissie	I 6	f 5.291,88	f —
kongreskosten	I 1	f 32.127,76	f 22.100,—
kerngroepkosten	I 2	f 2.334,85	f 2.500,—
thema-/werkgroepen	I 3	f 2.767,20	f 3.500,—
intern. kontakten/sekr. buit.	I 4	f 5.036,82	f 5.000,—
tenl.	K 2	f 25.000,—	f —
(extra) kosten radio/tv	K 4/5/7	f 1.063,89	f 2.000,—
voorlichting/publiciteit	L 6	f 10.000,—	f 10.000,—
akties	L 1	f 19.234,96	f —
afdracht 1977 (1e deel)	L 1	f 17.226,37	f —
idem 1978	L 1	f 129.035,12	f 125.700,—
idem 1980	L 1	f 179.585,78	f 184.000,—
Radikalenkrant	L 2	f 60.000,—	f 60.000,—
Studiestichting	L 3	f 9.000,—	f 9.000,—
S.R.V.	L 4	f 7.000,—	f 7.000,—
S.J.W.	L 9	f 3.000,—	f 3.000,—
PPR-vrouwen	L 10	f 1.279,98	f 2.000,—
PPR-homo's	L 11	f 1.149,32	f —
PPR-jongeren	L 11	f 1.149,32	f —

onvoorzien + lasten voorg. jaren	M 1/2	f 13.861,57	f 10.000,—
totaal		f 737.599,28	f 759.000,—

Uit bovenstaande cijfers blijkt dat begroot was:

inkomsten	f 740.000,—
uitgaven	f 759.000,—
negatief saldo 1980	f 19.000,—

De resultaten van 1980 geven (gelukkig!) een ander beeld:	
inkomsten	f 761.897,72
uitgaven	f 737.599,28
positief saldo 1980	f 24.298,44

6. toelichting op de inkomsten en uitgaven in 1980

- **kontributies:** een strakkere ledenadministratie en een goede herinnering aan **flog** niet betaalde kontributies hebben geholpen.
- **dienstverlening:** door een betere administratie leverde deze post meer op.
- **rente:** leverde met name meer baten op.
- **lonen:** vooral door een vacature in de laatste maanden van 1980 bleven de kosten achter bij de begroting.
- **kantoorbehoeften en porti:** door een betere doorberekening (zie ook dienstverlening) bleven de kosten minder dan geraamd.
- **afschrijving inventaris:** er is, dat blijkt uit de cijfers, nog enige ruimte voor aanschaffing van nieuwe apparatuur (nieuw kopieerapparaat in '81).
- **programkommissie:** was niet geraamd (!).
- **kongreskosten:** dure kongreskosten en dure kongresboeken; kosten exclusief het „dikke” nummer van de PPR Aktiekant in augustus 1980, maar inclusief de portkosten daarvan; e.e.a. wordt mede veroorzaakt door het twee keer ter discussie stellen in de partij van alle kongresstukken en het afdrucken van vele amendementen in het kongresboek, terwijl heel wat van die amendementen door het kongres met één hamerklap worden afgewerkt!
- **radio/t.v.:** deze post hangt samen met de balanscorrecties in par. 1.
- **akties:** i.v.m. enkele nog nakomende posten van akties is het gehele bedrag van de begroting t.l.v. de jaarrekening gebracht: in de balans 31-12-'80 blijft nog ca. f 2.500,— voor de aktiepot gereserveerd.
- **afdracht 1977:** door het kongresbesluit deze afdracht te stellen op rond f 115.000,— is in par. 1 (balanscorrecties) al een bedrag t.g.v. de balans van de PPR gebracht; in 1980 is de eerste 25% (= f 28.750,—) betaalbaar gesteld; de AC hebben hiervan ca. f 9.500,— opgevraagd; voorts is op grote schaal gebruik gemaakt van de mogelijkheid deze afdracht aan de partij „te schenken” (conform de oproep van kerngroep en kongres); het gevolg is dat ca. f 19.000,— ten gunste van de partij vervalt (zie ook de balans per 31-12-1980 waarop nog 75% van f 115.000,— = f 86.250,— blijft staan).
- **afdracht 1978:** zoals ook eerder is gebeurd, is ook nu weer het niet opgevraagde deel t.g.v. de partij gebracht; een deel van de AC hebben deze afdracht aan de partij „geschenken” gelet op de financiële situatie.
- **afdracht 1980:** is als volgt berekend:
opbrengst kontributies 1980 f 704.118,82
af: kosten PPR Aktiekant 1980 f 179.585,78

verschil f 524.533,04

24,6% van f 524.533,04 is f 129.035,12, waarvan f 43.011,71 voor de provinciale AC en f 86.023,41 voor de plaatselijke AC; van dit bedrag is ca. f 28.000,— als voorschot aan de AC betaald, zodat in de balans per 31-12-1980 nog ca. f 101.000,— staat.

- **PPR-homo's:** i.v.m. de in 1979 voor hen betaalde kosten, waarvoor geen begrotingsbedrag beschikbaar was, is in 1980 niet het gehele begrotingsbedrag opgemaakt.
- **PPR-jongeren:** hiervoor is pas ingaande 1981 een post begroot.
- **onvoorzien en lasten voorgaande jaren:** vorig jaar is reeds gemeld dat het grootste deel van deze post opgaat aan de afbetaling van de schuld van de Vereniging PPR-drukwerken (voor 1980, incl. de rente aan de bank en het negatieve girosaldo f 7.500,—); voorts is hierop afgeboekt het niet toereikend zijn van de balansvoorziening per 31-12-1979 voor leasing van apparatuur (geraamd ca. f 6.700,—; betaald ca. f 9.500,—).

7. Balans Vereniging Politieke Partij Radikalen per 31-12-1980

Ter vergelijking is opgenomen de balans zoals die ontstaan is na aanpassing van de balans per 31-12-1979 (gepubliceerd in de PPR Aktiekant dd. 10 okt. 1980) aan de balanscorrecties weergegeven in par. 1 van deze verantwoording van de financiële gegevens.

a. debet-zijde	(kode)	1-1-1980	31-12-1980
voorraad materiaal en drukwerk	A 3	f 3.000,—	f 3.000,—
kas- en giro-saldi	B 1/11	f 163.372,78	f 250.614,45
nog te ontvangen	C 1	f 3.985,55	f 1.326,30
leningen aan AC	C 8/10	f 8.400,—	f 7.605,45
div. kantoorkosten (vooruitbetaald)	G 4/9	f 935,08	f —
waarde inventaris na afschrijving	A 2	f 23.891,—	f 22.759,—
rekening-courant radio/t.v.	K 2	f 30.175,52	f 699,07
voorraad PPR-schriften	K 4/5/7	f —	f 4.000,—
rekening-courant St Radikalenkr.	K 1	f 889,43	f — *)
idem Verkiezingsfonds PPR	K 6	f 8.611,56	f — *)
idem Studiestichting	L 2	f 13.731,37	f 18.336,77
idem S.R.V.	L 3	f 3.323,73	f 7.544,04
idem S.J.W.	L 4	f — *)	f 1.907,58
debet totaal		f 260.016,02	f 317.792,66

b. credit-zijde:	(kode)	1-1-1980	31-12-1980
nog te betalen	C 2	f 31.912,74	f 10.069,61
vooruit ontvangen bedragen	D 2/3	f —	f 6.000,—
afdracht 1977	L 1	f 115.000,—	f 86.250,—

afdracht 1978	L 1	f 19.076,82	f —
afdracht 1979	L 1	f 112.692,87	f 64.007,22
afdracht 1980	L 1	f —	f 101.028,32
nog te verrekenen met acties 1980	L 6	f —	f 2.512,73
nog verschuldigd aan PPR-vrouwen	L 9	f —	f 783,—
rekening-courant St. Radikalenkr.	K 1	f — *)	f 2.532,38
idem Verkiezingsfonds PPR	K 6	f — *)	f 40.280,08
idem Stuurgr. Raads- & Statenw.	L 5	f 35.587,53	f 45.682,43
idem S.J.W.	L 4	f 4.682,60	f — *)
credit totaal		<u>f 325.667,57</u>	<u>f 359.145,77</u>

Uit bovenstaande cijfers blijkt dat per 1-1-1980

debet-zijde	f 260.016,02
credit-zijde	f 325.667,57

het negatief saldo per 1-1-1979 (31-12-1979) bedroeg

f 65.651,55

Per 31-12-1980 bedragen deze cijfers:

debet-zijde	f 317.792,66
credit-zijde	f 359.145,77

neg. saldo	
31-12-1980:	<u>f 41.353,11</u>

Laatstgenoemd bedrag komt overeen met de volgende berekening:

negatief saldo per 1-1-1980 (31-12-1979)	f 65.651,55
positief saldo lasten en baten over 1980	f 24.298,44
neg. saldo	
31-12-1980:	<u>f 41.353,11</u>

8. Toelichting op (en opmerkingen n.a.v.) de balans per 31-12-1980

- waar *) voorkomt aan de debet-zijde gelieve men in de vergelijkende kolom te zien aan de credit-zijde (en omgekeerd).
- de verbeterde liquiditeitspositie maakte het mogelijk dit jaar daadwerkelijk te beginnen met het „inhalen” van de afdracht 1977.
- een „oude” schuld i.z. radio/t.v. is afgeboekt in het boekjaar 1980.
- afdrachten: zie toelichting op de inkomsten en uitgaven in 1980.
- nog te verrekenen met acties 1980: idem.
- verschuldigd aan PPR-vrouwen: betreft een (nog) niet doorbetaalde subsidie inzake de emancipatiewerker.

Een aantal afsluitende opmerkingen m.b.t. de financiën in 1980 tot slot.

Een voordelig saldo in het boekjaar 1980 ad bijna f 24.300,— is niet niks. Toch mag niet worden vergeten dat dit „voordeeltje” grotendeels is veroorzaakt door meer dan f 36.000,— (afdrachten) die door de AC zijn geschonken of niet opgevraagd. Als daarmee wordt gerekend, is er sprake van een „verlies” van ca. f 12.000,—! Zie bijv. de f 10.000,— overschrijding op kongressen — terwijl nog niet eens alles is doorberekend! — de bijna f 5.300,— program-(kommissie-)kosten, meer dan f 1.100,— PPR-jongeren (niet begroot) en bijna f 4.000,— overschrijding van de post onvoorzien.

Toch ben ik alles met elkaar niet ontevreden: door de balanscorrecties per einde van het vorig boekjaar en door een positief resultaat in 1980 is de partij in staat gebleken een negatief „vermogen” van f 112.500,— terug te brengen tot een „negatief” van iets meer dan f 41.000,—. Dat betekent mijns inziens dat er een groot potentieel positief vermogen in de partij aanwezig is: de inzet en de centen van veel mensen in de partij.

Oplet-punten blijven er: enkele posten rijzen de pan uit; andere posten verdienen een bijstelling (soms ook naar beneden). De integratie van de partij-boekhouding met die van andere partij-organen (met name het Verkiezingsfonds PPR, de Stichting Radikalenkrant en de Stuurgroep Raads- en Statenwerk PPR) is op een adequate wijze tot stand gekomen in 1980. Ook is een betere afstemming gerealiseerd met betrekking tot de gesubsidieerde stichtingen, waarmee de PPR een rekening-courant-verhouding heeft. Tenslotte zijn de grootste financiële zorgen veroorzaakt door de Vereniging PPR-drukwerken inmiddels (tot schade van de partij!) verrekend.

Na deze acht paragraafjes inzake de financiën 1980 volgen nog:

- de verklaring van de commissie die de jaarstukken 1980 heeft gecontroleerd,
- de overwegingen met betrekking tot de begroting 1982, alsmede enkele vergelijkende overzichten en de begroting 1982 zelf.

Evenals vorig jaar stel ik dat voor velen in de partij zo'n cijfer- en letter-brei een saai en dorre bedoening is. Daarom graag informatieve vragen, opmerkingen enz. **vooraf:** Heijermansplein 10, 3123 LA Schiedam. Liefst niet allemaal één dag voor het kongres.

Ruud E. de Vringer,
penningmeester
PPR.

P.S.: Het verslag van de behandeling in de kerngroep (financieel verslag 1980 en begroting 1982) en de verklaring van de commissie die de begroting 1982 (nog) zal beoordelen, volgen beide in het kongresboek.

9. Verklaring financiële commissie

De financiële commissie, genoemd in artikel 30 lid d van het huishoudelijk reglement van de PPR, heeft op 25 mei 1981 inzage gehad in de financiële stukken van de PPR over 1980.

Zij heeft gekonstateerd, dat de aan de kerngroep te zenden stukken een getrouw beeld geven van de financiële situatie van de partij.

De commissie wijst wederom op de aanzienlijke overschrijding van de post kongressen. Met name de zeer forse uitgaven m.b.t. de geproduceerde kongresboeken dienen naar de mening van de commissie nader overwogen te worden.

De commissie adviseert aan het kongres de penningmeester op de meest eerlijke wijze te dechargeren.

Was getekend,
Gidi van Dongen
Nico Keek
Leo Pusch

10. Begroting 1982

Algemeen

Bijgaand een tweetal vergelijkende overzichten, uitmondend in de begroting 1982.

Grofweg is het verschil ten opzichte van 1982: in dienst treden van een dienstweigeraar en een tekort van f 20.000,—. Gezien het feit dat het nu lopende jaar een begroot tekort heeft van f 16.500,— (en toch positief lijkt uit te komen), durf ik nu maximaal een tekort van f 20.000,— aan.

Als ervaringscijfers zijn gebruikt 1980 en de eerste zes maanden van 1981. De cijfers 1e helft 1981 worden niet ter vergelijking gepubliceerd, omdat:

- een aantal verrekeringen nog moeten plaats vinden, o.a. met verkiezingsfonds inzake porti en met de stichtingen i.z. huisvesting, porti en rente!

- de vorige jaren een overzicht eerste 7 maanden is gemaakt, terwijl de boekhouding nu is ingericht op kwartaal- en halfjaaroverzichten. Gegeven eerdere besluiten van het P.B. is een dienstweigeraar opgevoerd. Voorts zijn de partijbijdragen aan stichtingen en kategorale partijgroepen hetzelfde geraamd als in 1981.

Tenslotte geldt nog in het algemeen dat in de schatting 1981 (mede gemaakt op basis van de cijfers 1e halfjaar 1981) geen rekening is gehouden met niet opgevraagde afdrachten aan A.C. Per einde 1981 is de afdracht 1979 voor het laatst opvraagbaar en het 2e kwartaal 1977. Met name inzake 1977, maar ook over andere jaren, hebben actiecentra geheel of gedeeltelijk afgezien van de afdrachten, gelet op de financiële situatie van de partij. De kerngroep en het kongres riepen (kennelijk met succes) daartoe op. Overigens zijn er begin 1982 voldoende geldmiddelen om de rest van 1977 geheel af te rekenen, alsmede definitief 1980 en het voor-schof 1982. Definitief 1981 volgt na vaststelling van de jaarstukken in de kerngroep (medio 1982).

Per kostensoort/inkomstenpost (indien nodig)

De contributie-inkomsten stabiliseren. Er is in 1981 geen ledenwerfkampagne gevoerd. Wel werpt de aanbeveling „gespreid” te betalen vruchten af.

Overige inkomsten: giften en ambtsdragers stijgen niet; de dienstverlening stijgt iets en de overige baten stijgen door beter gebruik te maken van renterekeningen.

Personeelskosten: voor 1982 is rekening gehouden met eenzelfde bezetting van het partij-apparaat (5 formatieplaatsen, inclusief sekretaris partijbestuur) en een loonstijging van 2 x 3% (conform 1981); én een dienstweigeraar (± 12 à 14.000,-). Er is niet gerekend met vakatures, wel met ziekte-wetuitkeringen ($\pm 4.500,-$ per jaar).

Huisvesting: is geraamd na doorberekening aan de stichtingen.

Kantoorbehoeften, porti en telefoon: zijn gestabiliseerd op de in 1981 geraamde bedragen.

Bij afschrijving inventaris is een aanzienlijk lager bedrag geraamd dan in 1981. Einde 1981 zijn nl. een aantal investeringen uit 1976 en 1977 geheel afgeschreven, terwijl in 1980 en 1981 toch al aanschaffingen zijn verricht (vergaarmachine, stencilbrander, kopieermachine) vooruitlopend op 1982 en later.

De kosten van het partijbestuur en PB-vergaderingen lopen terug (o.a. door goedkopere vergaderingen in de PPR-winkel te Utrecht).

	RESULTATEN REK. 1978	RESULTATEN REK. 1979	RESULTATEN REK. 1980
D1 contributies	674.798	721.789	704.119
D2/3 ambtsdr./giften	39.061	25.599	29.087
D5 dienstverlening	9.330	7.259	14.932
D6 overige baten/rente	4.517	23.691	13.760
D7 fin.aktie '78	42.905		
E1/7 lonen+pers.kosten	155.942	172.021	189.485
F1/75 huisvestingskosten	4.880	5.445	5.610
G1 kantoorbehoeften	24.741	30.541	21.335
G2 porti	44.160	37.390	24.623
G3 telefoon	4.220	5.318	4.393
G4/9 div. kantoor-kosten	27.214	15.516	3.294
A2 (afschr.) invent.			13.018
H1 parti. voorzitter	12.000	14.510	13.260
H2 verg. kosten PB	10.699	12.398	11.508
I6 programkonn.			5.292
I7 parti. jobbouw	2.928	461	@ incl.
T1 kongreskosten	28.283	21.306	32.128
T2 kerngroepkosten	1.374	2.059	2.335
T3 thema/werkgroepen	4.048	5.193	2.767
T4 buiten. sekr.	4.326	4.413	5.037
K2 radio/tv			25.000
K4/5/7 voorl.+publ.	4.113	21.448	1.064
L6 akties	2.107	10.840	10.000
L1 afdracht '77			7.19.235
L1 afdracht '78	141.697		7.17.226
L1 afdracht '79		145.075	
L1 afdracht '80			129.035
K1 PPRak/St. Rad. kr.	149.995	184.474	179.586
T2 Studiestichting	52.000	60.000	60.000
L3 SRV	9.000	9.000	9.000
L4 S.J.W.	7.000	11.563	7.000
L9 PPR-vrouwen		2.631	3.000
L10 PPR-homo's			1.280
L11 PPR-jongeren			1.149
M3 afdr. voorz. jrm.	34.827		
M1/2 onvoorz. voorgaande jaren	5.158	14.580	13.862
voordeling saldo	50.217		24.298
negatief saldo			7.951
totaal-tellingen	770.613	786.289	761.898

Kongres en kerngroep worden min of meer begroot op het nivo van de begroting 1981. De post kongreskosten is moeilijk te schatten: vgl. een kongresboek van ca. 10 pagina's en idem ca. 80 pagina's plus de verzendkosten daarvan.

Thema- en werkgroepen kunnen (gezien de ervaringen) misschien iets lager;

internationale kontakten (idem) iets hoger dan de ervaring le hft 1981: schatting heel 1981 f 4000,-; begroot voor 1982 f 5000,-.

Akties zal in 1981 naar schatting f 7500,- kosten (mee door overboeking van geld uit 1980); voor 1982 f 10.000,- geraamd.

PPR-aktiekrant: ondanks salarisstijging en stijging drukkosten en porti vrijwel geen verhoging (mede door een stringenter beleid i.z. omvang).

Bijlagen:

1. overzicht resultaten begrotingen 1978, 1979, 1980
2. begroting 1981, schatting 1981, begroting 1982

	BEGROTING 1981	SCHATTING 1981	BEGROTING 1982
D1 contributies	730.000	710.000	730.000
D2/3 ambtsdr./giften	26.000	25.000	26.000
D5 dienstverlening	15.000	15.000	16.000
D6 overige baten/rente	15.000	15.000	18.000
E1/7 lonen+pers.kosten	231.500	210.000	250.000
F1/75 huisvestingskosten	6.000	6.000	6.600
G1 kantoorbehoeften	30.000	28.000	30.000
G2 porti	40.000	40.000	40.000
G3 telefoon	5.000	5.000	5.000
G4/9 div. kantoor-kosten	5.000	5.000	5.000
A2 (afschr.) invent.	15.000	15.000	6.000
H1 parti. voorzitter	16.000	14.000	15.000
H2 verg. kosten PB	11.000	6.000	8.000
I6 programkonn.		1.500	
T1 kongreskosten	25.000	20.000	25.000
T2 kerngroepkosten	3.000	3.000	3.000
T3 thema/werkgroepen	4.000	3.000	4.000
T4 buiten. sekr.	5.000	4.000	5.000
K2 radio/tv			
K4/5/7 voorl.+ publ.	4.000	4.000	4.000
L6 akties	10.000	7.500	10.000
L1 afdracht '81	134.000	129.200	
L1 afdracht '82			134.000
K1 PPRak/St. Rad. kr.	185.000	185.000	185.900
T2 Studiestichting	45.000	45.000	45.000
L3 SRV	7.000	7.000	7.000
L4 S.J.W.	7.000	7.000	7.000
L9 PPR-vrouwen	3.000	3.500	3.000
L10 PPR-homo's	1.500	2.000	1.500
L11 PPR-jongeren	2.000	3.800	2.000
M1/2 onvoorz. voorgaande jaren	7.500	3.500	6.000
voordeling saldo 1981		7.000	
negatief saldo	16.500		20.000
totaal-tellingen	802.500	765.000	810.000

DE STEM DES VOLKS

Wakker wordende christenen

Een goed idee: gesprekken met partijleden! Erik Jurgens zegt m.i. ware dingen. Velen in ons aktiecentrum (Utrechtse heuvelrug) hebben het indertijd betreurd dat een lijstverbinding met de EVP niet tot stand kwam. Zelf betreur ik het als een

DE STEM DES VOLKS

PvdA-lid besluit om over te stappen, omdat het PPR-standpunt inzake de kernwapens radikaler is (was?), want winst van die kant is géén winst voor progressief links. Daarom hoop ik van harte dat de stemmen die opgaan om (nog) meer aansluiting te zoeken bij langzamerhand „wakker wordende” chris-

DE STEM DES VOLKS

tenen steeds in aantal zullen toenemen, en dat degenen die hun heil zoeken in akties dat uiteindelijk zullen vinden in de PSP, die echt dichterbij hun ideeën staat. Kleinschalig - plaatselijk - bezien bestaat er een voortreffelijke samenwerking in onze gemeente tussen PvdA, PPR en PSP in de progressieve combinatie. Ze hebben

DE STEM DES VOLKS

drie zetels (van de vijftien) in de gemeenteraad. Twee PvdA, één PPR. In de altijd meedenkende en meevergaderende steunfractie zit een PSP-lid. Ik hoop dat een dergelijke samenwerking ook in 1982 weer in veel plaatsen van de grond kan komen.

Pieta Deutekom-Houtstra Doorn

DE STEM DES VOLKS

Uitglijder

In de overigens voortreffelijke samenvatting die Hans Verstraaten in de Aktiekrant van 25 september geeft van ons urenlange gesprek begin augustus glijdt hij even uit.

Ik hou er niet van bij dit soort discussies persoonlijke kwalifikaties te gebruiken, het gaat immers over de kwaliteit van de politieke ideeën. En waar ik helemaal niet van hou is mensen te wegen op de vraag hoe „gelovig” ze zijn. Daar kan een ander immers niet over oordelen. Toch legt Hans Verstraaten mij op dit punt uitspraken in de mond, en wel over de leden van onze Tweede Kamerfractie, en over de andere mensen in de partijtop. Wat ik wél gezegd heb is dat je bij potentiële kiezers uit de CDA-hoek behalve op programmatische punten zoals bewapening en milieu óók moet letten op wie naar voren treden als representanten van de partij. Zijn er daar mensen bij die voor deze kiezers herkenbaar zijn, is er voor hen iets van een bekende nestgeur?

Dat is geenszins een diskwalifikatie van mensen die voor zichzelf een andere keuze hebben gemaakt, of die hun keuze minder zichtbaar op de mouw willen dragen. Hoogstens zegt het iets over de manier waarop de partij wenst over te komen. Vandaar dat ik het jammer vind te worden opgevoerd als iemand die poogt eens anders „nieren te proeven”. Niks voor mij.

Erik Jurgens
Amsterdam

Naschrift Hans Verstraaten: Na eerst nogmaals de bandopname van het interview te hebben gehoord, vervolgens nog eens de desbetreffende passage in het artikel te hebben doorgenomen en bovenstaande brief driemaal te hebben doorgeploegd, begriep ik dat het hier om politieke nuances gaat die mijn eenvoudige brein te boven gaan.

DE STEM DES VOLKS

Links
konstruktief of
terug naar 1968?

De afgelopen maanden – vooral na de verkiezingen – zijn er binnen de PPR discussies gaande over de koers die de PPR zou moeten volgen.

a) Er is een groep die een duidelijke polarisatie wenst; het kiezen voor de progressieve hoek. (PvdA; PPR; PSP en CPN)

b) Een andere groep kiest voor de aantrekkingskracht van de PPR op de christenradikalen uit het CDA. Zij wensen betere samenwerking van de PPR met PvdA; D'66 en EVP.

Opvallend is dat er vaak gedacht wordt in kader van electoraal voordeel voor de PPR. Dus door samenwerking met andere partijen ter linker- of ter rechterzijde van de PPR de consensus verkrijgen van óf PvdA-ers óf CDA-ers. Het lijkt mij dat de samenwerking met andere partijen niet bepalend is of zou moeten zijn voor de grootte van de PPR-aanhang, máár het programma zoals wij dat brengen is bepalend, of zou dat althans behoren te zijn. Daarom moet volgens mij – als we het hebben over de PPR-koers – de nadruk meer gelegd worden op de PPR-lijn zelf. De duidelijke PPR-alternatieven moeten meer naar voren komen, ik denk hierbij bijvoorbeeld aan het basisinkomen; de economie van het genoeg; de democratisering; de effectieve rol doorbreking tussen man en vrouw etc.

Ik pleit daarom voor een versterking van de PPR-standpunten, waarin ik persoonlijk de samenwerking met de PvdA; de PSP en de CPN prevaleer. Of deze standpunten nou uitwerking hebben naar het CDA toe of naar de PvdA toe maakt in principe niet uit, als het maar links konstruktief is. Door een niet-gebonden affiniteit tussen de PPR en de andere progressieven wordt er dui-

DE STEM DES VOLKS

delijk gekozen voor links, terwijl het programma naar mijn stelligste overtuiging wervingskracht (als deze er nog mocht zijn) op de progressieve CDA-ers zou kunnen uitoefenen. Let wel: progressieve CDA-ers die hun angst om te ver te polariseren zwaarder laten wegen dan het PPR-programma horen niet in de PPR thuis. Dat laatste wil niet zeggen dat ze geen morele bezwaren tegen echt linkse samenwerking kunnen hebben, maar dominantie van deze bezwaren is i.m. een teken van inprogressiviteit.

Het mag duidelijk zijn dat ik streef naar een PPR-identiteit in de progressieve hoek. Dat is wel wat anders dan de partij te verkopen aan de PSP en CPN of op een hoop geveegd worden. Wanneer linkse CDA-ers programma's echt dicht tegen de PPR aan staan moeten ze het programma kiezen en zich tot de PPR richten niet andersom zoals Erik Jurgens wenst. De klok radikaal terug zetten naar 1968 lijkt mij niet zinvol. Tot slot: Dit bovenstaande moet niet gezien worden als een anti-christelijke tendens maar als een pleidooi om de PPR links te houden.

Niek Roozenburg
Den Haag

Strategie en stijl

Met stijgende ergernis hebben wij in PPR-aktiekrant 177 het interview met Erik Jurgens gelezen. Die ergernis betreft niet zozeer de strategiediskussie als zodanig, als wel de manier waarop Jurgens die meent te moeten aanvragen.

De PPR is een partij die de kiezers en de leden altijd op basis van een programma heeft willen benaderen. Dat moet naar onze mening ook zo blijven. Jurgens heeft daarvan, ondanks zijn lidmaatschap van dertien jaar, in elk geval weinig begrepen. Henk Waltmans, Peter Lankhorst en Jack Verduyn Lunel zijn niet christelijk

DE STEM DES VOLKS

(genoeg), Ria kan er mee door, maar té gelovig hoeft nu ook weer niet. Jurgens wil kennelijk provoceren – dat geeft hij ook zelf toe – maar dergelijke speculaties over het geloofsleven van partijleden lijken ons onbehoorlijk en niet ter zake doende.

Uiteraard willen ook wij graag, dat mensen uit andere partijen dan de onze, christenen niet uitgezonderd, op de PPR zullen stemmen, maar dan wel op basis van onze ideeën en ons programma. Een (half-) konfessionele binding is daarbij onaanvaardbaar. Mensen binnen of buiten het kongres die kritiek leveren op „Goudzwaardianen” en „de jongens van het NBBA” verdienen, zo nodig, **zakelijk** weersproken te worden, en niet op grond van hun wellicht kortstondig lidmaatschap van de partij. Zijn niet alle leden gelijkwaardig, of oprichters?

Tenslotte: wij vinden het opvallend, dat geluiden als die van Erik Jurgens vrijwel tegelijkertijd zowel uit de landelijke pers als uit de PPR-Aktiekrant opklinken. We zullen dit tot nader order maar aan het toeval wijten.

Lauwrens van der Leer
Klaas-Willem de Jong
Kampen

Agtiaanse
methode

Veel Amsterdamse P.P.R.-leden waren geschokt na het „radio-debat” in het programma In De Rooie Haan tussen Michel van Hulten en Ria Beckers. Zonder dat wij eerst behoorlijk zijn geïnformeerd worden wij gekonfronteerd met een kandidaat-voorzitter, die zelf voorspelt dat door zijn toedoen als voorzitter 1/3 van de leden opzegt. Hij noemt die opzeggers PSP-ers...

Een voorzitter van de PPR heeft tot taak om alle verschillende ideeën en invalshoeken bij elkaar te brengen. Niet om als een grote Leider te zeggen: zo moet het, en wie het niet bevalt kan vertrekken.

DE STEM DES VOLKS**DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS**

In de ideeën van Van Hulten zal een aantal Amsterdamse leden zich kunnen vinden. Van een groot aantal kan hij fikse oppositie verwachten. Dat komt allemaal nog. Wat ons nu tegen de borst stuit is de van Agtiaanse methode om buiten alle interne kanalen om via de media aan de macht te komen.

Nog maar net bekomen van de schrik valt de laatste PPR-Aktiekant in de bus, met daarin het verwijt van Erik Jurgens dat Peter Lankhorst geen christelijke overtuiging uitstraalt. De PPR is geen christelijke partij. Voor het Amsterdamse Aktiecentrum zijn velen actief: van kerk-gangers tot atheïsten. Zij allen hebben zich enorm ingezet om Peter Lankhorst in de Tweede Kamer te krijgen. Niet omdat hij al of niet christelijk is. Maar omdat het Kongres hem om zijn kwaliteiten op de derde plaats heeft gezet.

Amsterdam
Hein Albeda,
Dirk Brouwer,
Tini Hekstra,
Daan Mok,
Kees Steeman,
Francis Vos,
Maria Wiebosch.

Van Hulten en de PPR

Met verontwaardiging hebben wij de visie van Michel van Hulten aangehoord over de gewenste koers van de PPR, die hij gaf in het radio-programma In de Rooie Haan op 26 september j.l.

In de eerste plaats zijn wij het niet eens met zijn nadrukkelijke keus voor PvdA en D'66, waarbij afstand moet worden genomen van PSP en CPN. Van Hulten denkt, door een minder linkse koers te gaan varen, meer aantrekkingskracht te krijgen bij mensen die iets links van het midden zitten. Dit zou inhouden dat het programma, zoals vastgesteld op het kongres in november 1980, op belangrijke punten afgezwakt zou moeten worden. Dat daarbij tegelijkertijd de zgn.

„PSP'ers” in de PPR (volgens zijn schatting $\pm 1/3$) de partij zouden verlaten, achtte hij een te rechtvaardigen gevolg.

De aanduiding „PSP'ers” duidt erop dat PPR-leden, die niet exact dezelfde visie zijn toegedaan als Van Hulten, geacht worden niet in de PPR thuis te horen.

Verder stelde Van Hulten niets van de CPN te moeten hebben, gezien zijn ervaringen met de situatie in Polen, waar hij vier jaar heeft gewoond. Het door hem als „communistisch” bestempelde Polen, is volgens ons niet zomaar gelijk te schakelen met datgene wat de CPN in Nederland voorstaat. Iets genuanceerder denken over de CPN zou je mogen verwachten van zo'n prominent PPR-lid.

Van Hulten benadrukte, dat de PPR geen socialistische partij is. Een samenwerking met de toch wel socialistisch te noemen PvdA, zoals Van Hulten voorstaat, lijkt ons dan niet logisch. Maar bij het nalezen van het PPR-programma ontkwamen we toch niet aan de indruk dat datgene wat de PPR nastreeft wel degelijk een vorm van socialisme is. Bijvoorbeeld: vermaatschappelijking van de produktie, zelfbestuur in bedrijven en instellingen, grond in gemeenschapshanden, kooperatief woningbeheer...

Bovendien, zo schreef de huidige voorzitter van de PPR in de Aktiekant (1 mei 1981, pag. 3): „de PPR is socialistischer dan de PvdA, omdat het PPR-programma een veel vollediger perspectief op een solidaire ecologische wereldorde omvat.”

Van Hulten heeft, zoals ieder ander, het recht zijn mening kenbaar te maken. Maar of de wijze waarop dit gebeurd is duidelijkheid schept over de identiteit van de PPR, betwijfelen wij. We zijn blij dat Ria Beckers in dezelfde radio-uitzending één en ander weer recht wist te zetten: het streven van de PPR is gericht op een zo breed mogelijke

progressieve samenwerking. Die samenwerking houdt niet op bij PvdA en D'66.

Hermien Bazuin
Lammert Tiesinga
Groningen

Sigaren

In het interview dat redakteur Hans Verstraaten heeft met Erik Jurgens, steken beiden een sigaar op.

Indien men rookt zit men niet alleen zijn eigen welzijn in de weg, veelal verpest men ook het milieu voor anderen, en verspeelt men hierdoor aan geloofwaardigheid om mee te spreken in zaken over milieu en welzijn.

Roken is immers niet enkel parasiteren op de ziektenkostenverzekeringen, het legt tevens beslag op miljoenen hektaren van de beste landbouwgronden, veelal in de Derde Wereld, die deze gronden voor belangrijkere zaken zouden kunnen benutten.

Om deze en nog veel meer redenen is voor vele niet-rokers – de meerderheid van de bevolking – het roken een ergernis en dient men, indien men zich als PPR'er manifesteert, hiervan terdege reken-schap te geven.

Frans van de Zande
Tilburg

Godebald

26 mei 1981. De PPR haalt drie kamerzetels. Op eigen kracht. Zonder hulp van de PvdA zoals in 1977. De stijgende lijn zit erin. Hoera, drie zetels is niet niks. Vinden wij. Sommige PPR-leden hadden gehoopt op meer. Wij ook. Anderen hadden gerekend op meer. Nu zijn zij teleurgesteld.

Zeven zetels in 1977, nu nog maar drie. Dat is verlies! Vinden zij. Daarom moet gezocht naar de zondebok. En die is al gauw gevonden. Een klubje, genaamd Godebald, vindt hem, zet alles op een rij en orakelt: offer slechts 2 bokjes en alles komt weer goed; ban de bom en ook de PSP en de CPN, luidt het nieuwe kredo.

Is hier sprake van een ruk naar rechts, van een interne machtsstrijd? Wie is er tegen wie: PPR'ers onder elkaar? Wat 'n energie kost dat!

Hebben wij soms geen goeie campagne gemaakt dit voorjaar? Zijn er dan nog niet voldoende punten van overeenkomst? En hebben wij geen goed program? Zijn wij niet in staat ons bestaansrecht te verwoorden naar buiten? En zoeken wij het daarom maar bij onszelf? Eén vleugel amputeren, zou dát werkelijk helpen?

Wij staan weer vlak voor twee, misschien zelfs drie verkiezingen. Redenen te over dus om de rijen te sluiten in plaats van te openen. Daarom, Godebald, een ekstreme koersverandering kán eenvoudig niet ongestraft zo vlak voor de verkiezingen. Daarom, Godebald en alle andere PPR'ers, sluit de rijen.

Laten wij de verkiezingen ingaan op basis van de notitie die het Partijbestuur heeft gestuurd aan alle aktiecentra. De notitie geeft een aantal strategische argumenten in overweging. En laat de koers en de beslissing over daar waar ze horen: in de provincies en in de aktiecentra. Want het gaat om regionale en plaatselijke verkiezingen. En die laten zich niet van hogerhand bepalen!

Rob Molijn
André Staas
Assen

Helaas konden bij lange na niet alle brieven in dit nummer een plaats vinden. In het volgende, dat 30 oktober uitkomt, hopen wij de overige te plaatsen.

PPR EN VERVROEGDE VERKIEZINGEN IN ZUID-LIMBURG

JAN NORP

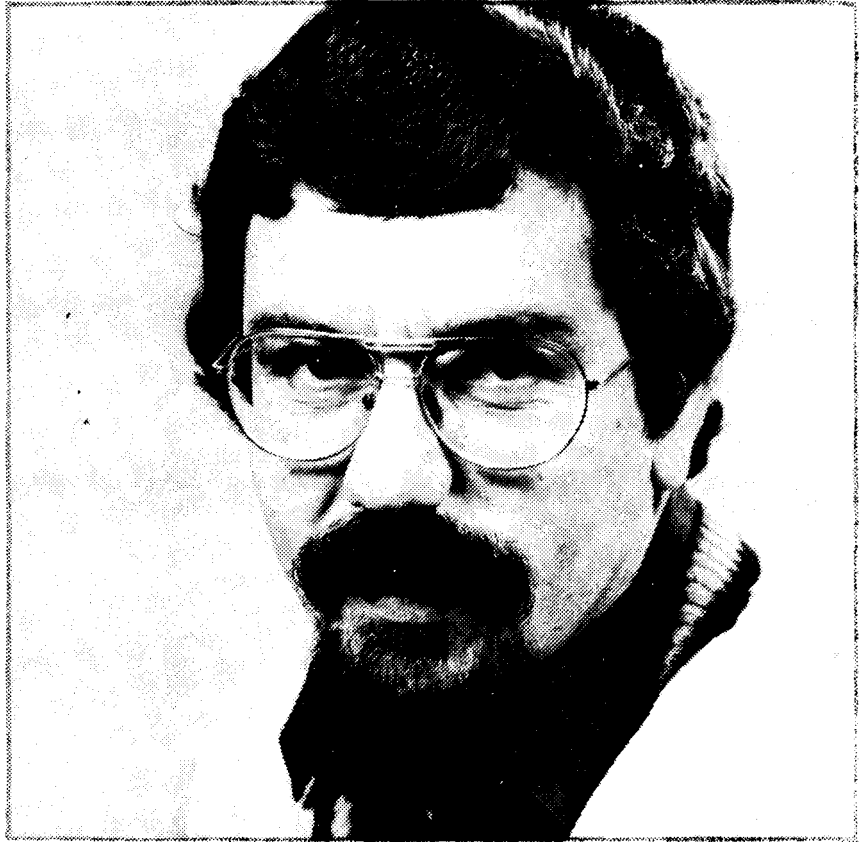
Een half jaar eerder dan de rest van Nederland gaat men 21 oktober a.s. in Zuid-Limburg naar de stembus. Deze vervroegde verkiezingen kunnen natuurlijk een graadmeter zijn voor wat de PPR in andere gemeenten bij de verkiezingen volgend voorjaar staat te wachten.

De reden van deze vervroegde verkiezingen: op 1 januari '82 wordt de gemeentelijke herindeling van Zuid-Limburg een feit. Dat betekent nieuwe gemeenten, dus nieuwe gemeenteraden: alleen de grenzen van Maastricht en Vaals wijzigen niet. In de oude raden van Brunssum, Geleen, Heerlen en Hoensbroek heeft de PPR elk één zetel, in die van Kerkrade twee.

Zo'n hervorkaveling met bijkomende samenvoeging van gemeenten kan natuurlijk voor een politieke partij problemen met zich meebrengen. Maar in dit geval is het nauwelijks een probleem geweest. De nieuwe gemeente Heerlen wordt een samenvoeging van de oude gemeenten Heerlen en Hoensbroek. Al in een vroeg stadium hebben de actiecentra uit beide steden contact opgenomen en er werd door de besturen een werkgroep in het leven geroepen ter voorbereiding van de verkiezingen. Dit ging in goed overleg en kort geleden werd met vrijwel unanieme instemming van de ledenvergaderingen de lijst samengesteld. De in Hoensbroek woonachtige PPR'er Peter Polman werd lijsttrekker.

Een van de redenen die worden aangevoerd voor een gemeentelijke herindeling is de versterking van het lokale bestuur. Van dat argument is Peter Polman niet helemaal overtuigd. Het hele gebied in en om Heerlen is na de mijnsluitingen danig in de, vooral sociaal-ekonomische, problemen geraakt.

Troost voor de PPR is dat zij weinig verantwoording draagt voor de onstane problematiek. Want in Zuid-Limburg is nog immer het CDA heer en meester. „Minderheden worden gewoon weggewuifd,” zegt Paul van der Hijden, Limburgs Statenlid en woonachtig in Heerlen. „Tenzij je een goeie burgemeester hebt, dan gaat het nog.” Dat laatste geldt volgens Paul van der Hijden zeker voor Heerlen: burge-

Peter Polman, PPR-lijsttrekker te Hoensbroek en Heerlen.

meester Reijnen doet het lang niet slecht. Bovendien wordt Heerlen niet alleen door het CDA bestuurd, maar er is ook een bescheiden aandeel van de PvdA in het kollege van B. en W. „Maar in het stadsgewest Heerlen is het écht huilen met de pet. Het CDA is dé baas.”

Energie

Eén van de punten waarvoor de PPR in de nieuwe gemeente Heerlen aandacht wil vragen is de energieproblematiek. De ironie van dit verhaal is dat de gemeente die in het verleden een groot deel van Nederland via de mijnen van energie voorzag, nu de energieproblematiek amper heeft opgepakt. Energiebesparing, isolatie en alternatieve energie zullen door de PPR worden aangekaart.

Een ander punt is dat de PPR zich altijd inspant voor dorpsraden, spreiding van gemeentelijke diensten en van voorzieningen. Hier is wat Heerlen betreft weinig winst te behalen. Afgesproken is namelijk dat de gemeente-

huizen van Hoensbroek en Heerlen in elk geval de eerste twee jaar nog worden bediend. Van binnengemeentelijke decentralisatie zal de PPR echter een zwaar punt blijven maken.

Bij de Kamerverkiezingen op 26 mei haalde de PPR in Hoensbroek en Heerlen al voldoende stemmen om bij de gemeenteraadsverkiezingen ruim éénmaal de kiesdeler te halen. Dat stemt de actiecentra daar tot optimisme. Peter Polman verwacht zelfs dat de Kamerverkiezingen worden overtroffen. Dit ondermeer omdat de PPR ook bij buitenparlementaire akties nogal 'ns aan de weg timmert, wat behalve bekendheid vaak ook ekstra steun oplevert. Met wat geluk bij de verdeling van de restzetel kan er een tweede zetel in Heerlen inzitten.

De Heerlense PPR gaat met een eigen lijst de verkiezingen in. In het begin is er nog wel overleg geweest met de andere progressieve partijen, maar elke partij gaf er uiteindelijk de voorkeur aan zich afzonderlijk als partij te profileren.

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDESE POLITIEKE
PARTIJEN

PPR

**AKTIE
KRANT**

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

30 OKTOBER 1981, NUMMER 179

pag. 3, 4, 5

DEN HAAG

NA DE KRISIS:

WAAR STAAT

D'66?

PLUS:

KOMMENTAAR

RIA BECKERS

1956

**1971
1970
1968**

HOE POLEN OVERLEEFT pag. 15, 16, 17

WINKELMAN
VERMIDELING

Uniform

De initiatiefgroep Mobilisatie '81 wil bij de anti-kernwapensdemonstratie op 21 november in Amsterdam zoveel mogelijk ex-dienstplichtigen betrekken die in uniform meelopen. De reden: „Wij zijn weer burger zoals dat heet. Dat neemt niet weg dat wij in tijd van crisis in een mum van tijd opgeroepen zullen worden. Wij zijn degenen die in een kernoorlog de kommando's op moeten volgen van generaals die in bunkers zitten.”

Wie als ex-dienstplichtige zaterdag de 21e mee wil lopen kon zich daarvoor aanmelden bij Ron den Harink, Nic. Beetsstraat 100/1, 1053 RR Amsterdam. Tel.: 020-125685 tussen 19 en 20 uur.

El Salvador

Een van de grieven van het El Salvador Komitee is dat Salvadoraanse vluchtelingen onrechtmatig gevangen worden genomen in buurland Honduras. Hiertegen voert het komitee actie en steun van PPR-leden is daarvoor nodig. Degenen die mee willen werken aan het verspreiden van informatie-materiaal en akties kunnen terecht bij het El Salvador Komitee Nederland, postbus 8039 GA Tilburg. Tel.: 013-354577.

Studiedag Vredesbeleid

De Themagroep Vrede organiseert in samenwerking met de PPR-Studie-stichting een studiedag over het door de PPR voorgestane Vredes- en Veil-

ligheidsbeleid. Deze studiedag dient als voorbereiding voor het voorjaarskongres 1982, waar dit onderwerp ter discussie zal staan. Wie zich voor deze studiedag opgeeft krijgt automatisch de konseptkongrestekst thuisgestuurd.

De studiedag is kosteloos en wordt in Utrecht gehouden. De plaats is het CSB-gebouw, Kromme Nieuwegracht 39. De datum is 28 november. Het programma van die dag en verdere informatie wordt zo spoedig mogelijk aan de deelnemers bekend gemaakt.

Tot 16 november kan men zich voor deze studiedag opgeven bij Jan Dirx, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Tel.: 020-247570.

Extra kongres Overijssel

Vrijdagavond 6 november houdt het provinciaal Aktiecentrum Overijssel een extra kongres. Op de agenda staat ondermeer een discussie over de koers van de PPR, waarbij het vooral gaat over de beleidsnotitie van het partijbestuur. Aan deze discussie doen het Gelders Statenlid Wouter van Dam en partijbestuurslid Jan Schreurs mee.

De aanvang van het kongres is 20 uur. De plaats is de Doopsgezinde Remonstrantse Gemeente, Brink 89, Deventer.

Service

De laatste tijd is de PPR weer zeer in het nieuws. Voor wie het allemaal niet heeft kunnen bijhouden of heeft gemist heeft de afdeling voorlichting van de PPR een overzicht beschikbaar. Daarin artikelen over de partij en van partijleden. Te bestellen bij Voorlichting PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

Alles over akties

De PPR moet een aktiepartij zijn. Het is makkelijk gezegd, maar er komen natuurlijk een hoop vragen bij kijken. Kunnen akties per definitie gewelddoos zijn? Kun je dit van te voren weten? Het begrip burgerlijke ongehoorzaamheid is de laatste jaren een punt van discussie geworden. Visies, opinies te over; soms zie je door de bomen het bos niet meer en krijg je het idee dat die hele woordenbrij meer verhullend dan verklarend werkt.

De dokumentenmap „Burgerlijke Ongehoorzaamheid” is daarom zeer handig. De map – die meer de vorm van een boek heeft – bevat een uitgebreide kollektie artikelen over dit onderwerp. Al die visies en opinies over buitenparlementaire aktie – en de relatie met het parlement – zijn er keurig gerang-

schikt in terug te vinden. Het is zodoende een mooie samenvatting van een ingewikkeld vraagstuk geworden; het schept kortom helderheid.

„Burgerlijke Ongehoorzaamheid” is samengesteld door Magda van der Grijn en Harry Zeldenrust. Te bestellen bij De Horstink, Postbus 400, 3800 AK Amersfoort. De prijs is f 18,90.

Amsterdam (1)

Is het een unikum binnen de PPR? Zeer waarschijnlijk wel. De Algemene Ledenvergadering van het Amsterdamse Aktiecentrum heeft besloten een bonte lijst in te stellen. Dat betekent dat alle vertegenwoordigende lichamen van het Aktiecentrum zoals algemeen en dagelijks bestuur, en ook de steunfraktie voor de helft uit vrouwen zullen bestaan. Dat betekent ook dat bij de in aantocht zijnde gemeenteraadsverkiezingen de kandidatenlijst voor de helft uit vrouwen zal bestaan. Het voorstel voor het instellen van deze bonte lijst kwam van Amsterdamse PPR-Vrouwen.

In de discussie die aan de stemming erover voorafging kwamen de bekende en onderhand versleten tegenargumenten weer naar voren. Daar binnenkort meer aktiecentra op dit idee kunnen komen, noemen we die argumenten maar even zodat de discussies wat korter en origineler kunnen verlopen. Waarom geen bonte lijst? „Je moet alleen naar de kwaliteit van kandidaten kijken,” was een van de commentaren. „Dan kan je ook wel bejaarden en homo's in verplichte hoeveelheden gaan afvaardigen,” luidde een ander. „Kunstmatige emancipatie,” een derde.

Waarom wel een bonte lijst? „Minder haantjesgedrag in de politiek,” was een meerdere malen genoemd argument. „Wellicht andere manier van politiek bedrijven.” Alsook: „Extra impuls voor vrouwen.” En: „De mooiste manier om vrouwen daar te krijgen waar het hoort.”

Het voorstel werd met 24 voor en 18 stemmen tegen aangenomen.

Amsterdam (2)

Diezelfde Algemene Ledenvergadering zorgde voor nog een unikum. Voor het nieuw te kiezen dagelijks bestuur van het Aktiecentrum stonden twee vrouwen kandidaat: Frederike Kroon en Antoinette Tanja. Dit met het idee om van het voorzitterschap een deeltijdbaan te maken.

Het idee werd door de Algemene geaksepteerd. De twee voorzitters regelen een duidelijke taakverdeling, waarbij moet worden gedacht aan een dwarsdoorsnede van zowel interne als externe zaken.

PPR AKTIEKRANT

uitgave Stichting Radikalenkrant direkte Ruud E. de Vringer Louis Vuurboom redaktieraad Werkgroep Publiciteit PPR politiek redakteur Hans Verstraaten redakte Remkes de Graaf Jan Hopmans, Dick van der Horst Wim Huzen Anita Keuning Jan Norp Margreet van Straaten coördinatie/vormgeving Walter van Opzeeland Menne Vellings produktie Brouwer Offset b.v. Utrecht/Delft redaktieadres Singel 277/1012 WG Amsterdam tel. 020-227342-247570 kopij naar redaktieadres uitsluitend getypt met 3 cm marge en interlinie; blad aan één kant gebruikt abonnementen f 22,- per jaar Buro PPR Singel 277 Amsterdam kontributiebetalingen Penningmeester PPR giro 1575600 te Amsterdam advertenties overdag Partijburo PPR 's avonds Ruud E. de Vringer tel. 010-713660 basis-layout Joep Paulussen

Foto omslag: Midden in Poznan staat dit indrukwekkende monument voor de 74 slachtoffers die in 1956 bij schermutselingen het leven verloren. Bij de onthulling dit jaar waren ruim 200.000 mensen aanwezig. Het monument fungeert als een bedevaartplaats. Zie verder de pagina's 15, 16 en 17. (Foto: Dick van der Horst.)

EEN NIEUW KRANKZINNIG AVONTUUR VAN D'66?

In rekordtempo is het Kabinet Van Agt Twee ten onder gegaan. Onderling wantrouwen en een achtergelaten wanboedel zorgde ervoor dat het frisse geheel op de vroege ochtend van zestien oktober in elkaar donderde. CDA en D'66 kwamen tegenover Partij van de Ar-

beid te staan. Verrassende ontwikkeling? Scheuring in een links blok? Een verhaal over D'66, de partij die de onafhankelijke weg-van-links-koers als doel op zichzelf lijkt te beschouwen.

HANS VERSTRAATEN

De formatie en vijfweekse regeerperiode vormen tezamen een theaterstukje dat knap afrekenet met alle onderscheid tussen klucht en drama. Het aantal Haagse grappen en gezegdes is dit keer dan ook groot. Een ervan gaat als volgt: iedere minuut die Terlouw en Den Uyl samen doorbrengen, zorgt ervoor dat hun onderlinge verstandhouding nog beroerder wordt dan-ie al is. Is dit om te lachen? Niet echt natuurlijk. Maar het stemt wel tot nadenken. PvdA en D'66 zijn nog altijd de twee grote pijlers van wat in dit land het progressieve blok heet. Het is bekend dat CDA en PvdA niet in staat zijn tot een gelukkig samenzijn. Het is pijnlijk dat dit meer en meer geldt voor D'66 en PvdA.

Na 26 mei is er een aantal incidenten geweest tussen de twee partijen waarbij het gebeuren in de nacht van 15 op 16 oktober het meest van belang is – de drie D'66-bewindslieden kiezen op het cruciale moment de CDA-zijde. Je zou bijna vergeten dat D'66 nog tot dat progressieve blok behoort. Wat is hier aan de hand?

AUTONOMOOM

Er is natuurlijk een zeer concreet geval aan te wijzen dat een deuk in de verhouding D'66-PvdA heeft veroorzaakt en zeker niet over het hoofd moet worden gezien. Dat is de geschiedenis van maandag 6 juli. Die middag was er een korte ontmoeting tussen Den Uyl en Terlouw, waarbij de laatste opmerkte dat het best eens zo zou kunnen

zijn dat de D'66-fractie die avond Van Agt als potentieel premier zou aksepteren. Twee dagen eerder had Terlouw dit – zij het vager – al in Brandpunt gemeld, maar het kwam toch hard aan. D'66 ging inderdaad akkoord en dwong zodoende de PvdA-fractie – die geen trek had in die eeuwige zwarte piet – een dag later hetzelfde te doen. In de PvdA-fractievergadering bedankte een socialist D'66 nog voor „dit mes in de rug”.

Waarschijnlijk is het Den Uyl toen echt zeer duidelijk geworden dat de kleine partner op 26 mei flink was gegroeid en vastbesloten is autonoom te opereren; tijdens de formatie, maar ook daarna. Bij de PvdA hadden ze niet anders verwacht. Maar wat wél als verrassing kwam, was dat Terlouws klub van begin af aan geen enkele trek had om met de PvdA één lijn te trekken zodat Joop alsnog de premierpost kon klaimen. En wat ook als verrassing kwam, was dat D'66 al in een zo'n vroeg stadium bereid was om Van Agt geen voorwerp van onderhandeling te maken.

Om de balans te completeren even de rest van het verhaal. Den Uyl krijgt Sociale Zaken én Werkgelegenheid – een verlies voor Terlouw. Van der Stoel krijgt Buitenlandse Zaken en Brinkhorst neemt niet eens genoegen met de troostprijs Defensie. Aardige klapper tot slot is het moment waarop Den Uyl – ook in Brandpunt, da's pas ironie – verklaart voor zijn werkgelegenheidsplan een paar miljard nodig te hebben en dat 'n deel van dat geld het best van SHELL en ESSO kan komen. Dat idee moet dan wel via de minister van Economische Zaken lopen, die van niks weet en van niks wil weten. En die toch al geen groot supporter van Uyls onstuimige plannenmakerij is.

1 mei 1981: discussie in het Amsterdamse Bellevue. Van links naar rechts Jan Terlouw, Marcus Bakker, Annemarie Grewel (diskussieleidster), Ria Beckers, Joop den Uyl, Fred van der Spek.

Via dat incident is het maar een kleine stap naar de vroege ochtenduren van vrijdag 16 oktober.

IETS

D'66 heeft dus bewezen autonoom te willen en te kunnen opereren. Dat heeft een inmiddels bekende konsekwentie tot gevolg. Als D'66 per sé afstand wil nemen van de Partij van de Arbeid, dan neemt zij ook meer en meer afstand van de rest van het progressieve blok. Daar toonde en toont de klub van Terlouw toch al niet veel interesse voor.

Waar staat D'66?

Helemaal duidelijk is het niet. Dat de partij na een elektorale succes ineens in het centrum behoort is te makkelijk gesteld. Net als de PPR heeft D'66 geen beginselprogramma, wat zijn voor- en nadelen heeft. Nadeel is dat pragmatisme snel kan veranderen in opportunisme.

Ik denk dat in de huidige situatie *het fundament* van de Demokraten kan worden samengevat met een toespraak die de grote leider een maandje voor de verkiezingen in Den Bosch hield. Citaat: „Veel mensen hebben het gevoel dat ze nergens meer bij horen. Ze hebben nieuw werk, of geen werk, een nieuwe vrouw of man, of geen vrouw of man meer, een nieuw geloof, of geen geloof meer, een nieuw doel, of geen doel meer. Steeds meer van deze mensen herkennen D'66 als een groep waar je bij kunt horen. Een partij die de mens zijn persoonlijke vrijheid gunt maar iedereen aanbiedt om met zijn creativiteit, zijn denkbeelden op de proppen te komen en er iets mee te doen.” Daar staat D'66.

Dit is noch neo-liberalisme, noch chic populisme – dit is eigenlijk helemaal niks. Dat is ook de essentie van het recente succes van de Demokraten. Geen dadendrang maar hang naar stabiliteit, de warmte van het windstille centrum; en daarbij zorgt een talentvolle presentatie voor de rest van het succes. Wat betreft dat laatste is het handig nogmaals de grote leider te citeren, ditmaal uit een interview met het VNO-blad *Onderneming* van maart dit jaar. Hij zegt daarin: „Het is de taak van de oppositie om lawaai te maken.

Zo hoort dat. Ik denk dat als wij in het kabinet zouden zitten de problematiek

heus niet veel anders zou worden. Laten we eerlijk zijn: het verschil zit hem in een paar akcenten. Heel belangrijk in de huidige situatie is de aanvaarding van de welvaartsdaling bij het volk. Daarbij is de presentatie geweldig belangrijk. Ik krijg hoe langer hoe meer door hoeveel gewicht dat heeft. Daarvan is afhankelijk of de mensen je geloven of niet. En van vrouwen moet je het hebben. Dit kabinet heeft op dat gebied zijn krediet totaal verspeeld.” Met dat laatste heeft De Grote Koalitie overigens ook weinig moeite gehad.

Er is natuurlijk ook een opstelling die enkel en alleen programmatisch is. Wat dat betreft is de opmerking van Den Uyl interessant, die niet lang na de verkiezingen op een partijbestuursvergadering meldde – op 'n toon van:

WAAR STAAT D'66?

Iedereen weet dit toch al? – dat Terlouw sociaal-ekonomisch gezien rechtser is dan Ruud Lubbers. Een opmerking die niet was bedoeld als compliment betreffende de linksheid van Lubbers. Veel meer dan 'n gevoel is die opmerking niet. Vijf weken regereert hij is tekort voor een oordeel; een indicatie is alleen dat de nieuwe minister van Ekonomische Zaken absoluut niet lastig wilde zijn tegenover SHELL en ESSO. Een indicatie is ook dat hij zo goed als geen vertrouwen had in de PvdA-spendering en de kant van Van Agt en Van der Stee koos. Voor de rest blijft het op beleidsmatig terrein dikke mist. Nemen we bijvoorbeeld nog even dat mooie interview uit *Onderneming*, waarin de eenvoudige vraag wordt gesteld waarop Terlouw zou willen bezuinigen als ie eenmaal minister is.

Eenvoudig antwoord: „Dat zou ik niet precies kunnen zeggen.” Daar staat D'66.

Dan is er het kernwapenstandpunt, waarvoor we even terugmoeten naar najaar '80. Partijlid Tommel (sinds 26 mei Kamerlid) wil een vergaand standpunt in deze kwestie, en om een hoogoplopend konflikt te sussen komt partijlid Bischoff met een kompromis. Het kernwapenstandpunt is zodoende even interpretatief en dat van het CDA geworden: *vooralsnog* geen middellange afstands raketten plaatsen. Fraktievoorzitter Laurens-Jan Brinkhorst in een recent interview in *Intermagazine*: „Ik vind het dus fout om een kategorisch nee te laten klinken tegen de kernbewapening in Europa – niet omdat ik niet vind dat 't een slechte weg is, zowel moreel als vanuit veiligheidspolitiek oogpunt, maar omdat ik denk dat er bepaalde situaties zijn, waarbinnen je met anderen tot een resultaat moet zien te komen. Een konkreet voorbeeld: wie heeft de illusie, dat Rotterdam – de grootste haven ter wereld – veilig kan zijn als er niet in Nederland, maar overal om ons heen kruisraketten staan opgesteld?” Daar staat D'66.

KEERPUNT

D'66 is op de plaats geen staan waar gewoon veel kiezers staan – daar waar het gat in de markt zit dat door een vergrijzend CDA en een ideeënarme Partij van de Arbeid niet meer wordt gevuld. Begrijpelijk allemaal. Nog niet zo gek lang geleden was D'66 op sterven na dood; via een reddingsaktie is vervolgens het succes gekomen en dat wordt als zéér aangenaam ervaren. De onafhankelijke opstelling van de Partij van de Arbeid is daarbij onderhand doel op zich geworden. „Het krankzinnige avontuur” van de socialistische bijwagen is veranderd in de koers van wij - weten - niet - goed - wat - we - willen - en - dat - schijnt - best - veel - mensen - te - bevallen - ook krankzinnig, maar niet avontuurlijk.

Dat betekent als vanzelf dat D'66 ook onafhankelijker van dat progressieve blok in Nederland is komen te staan. Dat kan nog leuk worden. Terwijl het gezamenlijke elektorale blok van links sedert een decennium groeiende is, is één van die partijen ondertussen naar het centrum aan het verhuizen. Je zou onderhand vergeten dat er ooit zo iets was als Keerpunt'72.

PROGRESSIEVE PARTNERS IN DE KRISISTIJD

RIA BECKERS: KABINETSKRISIS

RIA BECKERS

Maandag 19 oktober. In de Kamer geen debat over de regeringsverklaring maar een vergadering vanwege de brief van de Minister-President, dat alle portefeuilles en functies ter beschikking zijn gesteld van de koningin.

Een week eerder waren er ook al moeilijkheden. De opmerking van de PPR dat het kabinet op zijn minst de indruk maakte al bij voorbaat de problemen niet aan te kunnen, werd toen door de heer van Agt nog in alle toonaarden weerproken. Zijn antwoord nu was alleen nog maar reden tot hilariteit: „de schijn van het tegendeel is gewekt”. Op de vraag of hijzelf nog vertrouwen had in een weer op de been gebrachte CDA-PvdA-D'66-regering kwam geen reactie meer. Als ooit het woord „Binnenhof-subkultuur” van toepassing is, is dat wel in formatie-tijden. De kiezers kiezen geen kabinet. Wanneer hun stemmen eenmaal zijn geteld moeten zij alles maar laten gebeuren. Zelfs de niet bij de besprekingen betrokken Tweede Kamerfrakties zijn voor hun informatie aangewezen op kranten, radio en TV. En hoe bont men het ook maakt: als er geen kabinet is kun je ook niemand ter verantwoording roepen. Dat laatste is heel onbevredigend. De demissionaire Minister-President kon vanmiddag in de Kamer niet gedwongen worden te vertellen wat er precies is gebeurd en kon evenmin worden aangesproken op zijn eigen rol in die gebeurtenissen. En dat op een moment dat buiten de Kamer slechts onbegrip en verontwaardiging heerst over de hele gang van zaken. CDA, PvdA en D'66 hebben er een bende van gemaakt. De werkloosheid, de kerncentrales, de bewapeningsproblemen, alles moet wijken voor het gevecht om partijpolitieke belangen.

De oppositie – door de media bijeengeveegd onder de noemer van Wiegel – sputtert wat. En samen vermaakt men zich in de Kamer. Binnenhof-subkultuur. De onmacht van drie partijen komt naar buiten als de onmacht van „de politiek”. Het beeld is weer bevestigd.

Initiatief

Vorig jaar heeft de PPR-fractie de groeiende afstand tussen het politieke gebeuren en de samenleving waarop het betrekking heeft fundamenteel in de Kamer aan de orde gesteld. Onze bezorgdheid is sindsdien alleen maar groter geworden. Hoe lang kunnen regering en parlement een half miljoen werklozen negeren? Hoe lang kunnen zij blijven ontkennen dat miljoenen West-Europeanen ontwapening willen in plaats van bewapening? Hoe lang kun je de toenemende onverschilligheid, onzekerheid, angst en agressie zijn gang laten gaan? Hoe kun je je permitteren politieke bewustwording en eigen initiatief op grote schaal de grond in te boren? Ik kan het antwoord op die vragen niet geven. Maar ik weet wel dat we de gevarengrens ver zijn gepasseerd. De geschiedenis leert ons wat daarvan de gevolgen kunnen zijn.

Onmisbaar

De PPR is een politieke partij die de samenleving radikaal wil veranderen, vanuit de mensen zelf. Daarmee ligt de spanning van de tweehandentheorie (één hand binnen en één hand buiten het parlement) in haar functioneren ingebakken. De PPR heeft altijd begrepen dat het werk in vertegenwoordigende lichamen in sterke wisselwerking moet staan met wat daarbuiten gebeurt. Pas dan is er echt sprake van democratie en wordt recht gedaan

aan ieders persoonlijke verantwoordelijkheid.

Voor deze PPR is er, op een moment dat grote groepen jonge en oudere mensen de politiek als zodanig de rug toekeren, maar één zinnige discussie te voeren: welke concrete handvatten kunnen we vinden om binnen en buiten het parlement duidelijk te maken wat er aan het gebeuren is, om verdere schade te voorkomen en verloren vertrouwen te herstellen?

En natuurlijk gaat het daarbij ook om het winnen van meer kiezers voor de partij. Natuurlijk moet een progressieve meerderheid vanuit het midden groeien. Natuurlijk is de PvdA daarin onmisbaar. Natuurlijk mag de PPR zich niet op één hoop laten gooien met PSP en CPN als „klein links”, want het gaat juist om die brede progressieve samenwerking én om de prima eigen denkbeelden die we daar kunnen inbrengen. Het enige wat niet kan is dat de PPR – waar problemen als kernbewapening, energieschaarste en werkloosheid aan de orde zijn – om taktische redenen samenwerking met anderen zou afwijzen. Dan zouden we precies dát doen, wat mensen een afschuw doet krijgen van politiek.

De PPR is de laatste jaren veranderd. Volwassener geworden. De discussies op de kerngroep zijn niet meer te vergelijken met die van vijf jaar geleden. We hebben gewonnen aan zelfvertrouwen. Nog niet genoeg. Maar de campagne van mei heeft die keer ten goede duidelijk weerspiegeld: in de grote belangstelling voor ons program en in de verkiezingsuitslag. De partij wil daarmee verder. De fractie zoekt naar concrete mogelijkheden om vanuit een nieuwe, moeilijke positie hoorbaar en zichtbaar te worden. De PPR heeft zeker nu iedereen nodig. Laten we onze energie goed gebruiken.

Na Erik Jurgens en Jack Verduyn Lunel is het woord aan Paul van der Hijden, tot voor kort algemeen sekretaris van de PPR. Een taak die je een betere kijk geeft op de kansen van een intensieve progressieve samenwerking, en de rol van de PPR daarin. Paul van

der Hijden over deze ontwikkeling. En over de ideeën van de mensen die vinden dat de PPR nú een andere koers moet gaan varen en zich verenigd hebben in de zgn. Godebaldgroep. Het slot van de discussie.

DE TRAGE STAPPEN NAAR EEN LINKSE MEERDERHEID

HANS VERSTRAATEN

Toen eind augustus de Godebaldgroep voor de eerste maal bijeenkwam was Paul van der Hijden niet uitgenodigd. Iemand vroeg zich af of het geen goed idee was geweest als hij erbij zou zijn. Nee, luidde de reactie, want die hoort bij „de linkse klub”. Het heeft Paul van der Hijden verbaasd en ontstemd. Waarom werd hij ongevraagd in een hokje geplaatst? En hoort de hele PPR niet bij „de linkse klub”? Hij zegt: „Natuurlijk is het goed dat een dergelijke discussie wordt gevoerd. Het vervellende is alleen de manier waarop de Godebaldgroep dit doet. Vaak zijn het mensen die jarenlang overal buiten zijn gebleven en nu ineens met een oordeel over de PPR komen. Hoe ze aan dat oordeel komen is mij een raadsel. Erik Jurgens zegt dan bijvoorbeeld dat we onze regeringsbereidheid niet voldoende naar voren hebben gebracht. Nu, dat is volstrekt niet waar.”

Volgens jou is zo'n statement van Jurgens niet meer dan een gevoel?

„Ja. Een gevoel van iemand die kennelijk heeft vergeten op te letten.”

Het klopt niet wat ze zeggen?

„Nee. Wij hebben ons nooit afkerig getoond van het dragen van regeringsverantwoordelijkheid. In '77 heeft het kongres een lijn bepaald en het partijbestuur heeft zich daar altijd strikt aan gehouden. Het merkwaardige is dat op je dit punt ook geen groepen hebt binnen de partij – er is toch niemand die beweert dat de PPR zich niet gouvernementeel moet opstellen? Waarom moet het dan opeens zo'n punt van discussie zijn?”

Er zijn mensen in de partij die nauw willen samenwerken met PSP en CPN. De Godebaldgroep wil dat zeker niet. Dat is een verschilpunt, lijkt me.

„Hoho. Er is géén groep in de PPR die nauw wil samenwerken met PSP en CPN en daarbij andere partijen wil uitsluiten. Zo'n veronderstelling is een misverstand. De enige groep die partijen wil uitsluiten is de Godebaldgroep.”

Hoe komt dat?

„Zij zitten naar mijn smaak veel te veel vastgeroest aan het feit dat ze van de KVP zijn overgestapt naar de PPR. Ik vind dat zij nu teveel teruggrijpen naar dat eerste uur, toen alles anders was. Sedertdien hebben zich in de Nederlandse politiek en in het denken van de mensen grote ontwikkelingen voorgedaan. Ik vind het gewoon kwalijk om je terug te verplaatsen in de keuzes die in '68 zijn gemaakt, en die je toen kon en moest maken. Die keuzes zijn niet meer aan de orde. Dit is een andere samenleving – met andere problemen, met een ander politiek geheel, met andere keuzes.”

Eenmalig

Hij was geruime tijd erg actief in de Limburgse KVP. Hij stapte uit de partij, werd partijloos, en koos uiteindelijk voor de PPR. Ook daar werd hij erg actief. En Paul van der Hijden heeft de partij zien veranderen. „Maar het is een partij die trouw is gebleven aan haar programma, en dat is een programma in voortdurende ontwikkeling.

Die ontwikkeling heeft gelukkig gelijke tred gehouden met de ontwikkeling van de samenleving. De PPR is op zo'n manier geëvolueerd dat zij telkens opnieuw voor veel mensen akseptabel is als politieke keuze.”

Maar het zijn minder mensen geworden. Minder zetel.

„Dat ligt er maar aan waar je begint.

Sinds de verkiezingen van '77 hebben we winst geboekt, vergeet dat niet! Toen hadden we twee zetels en een restzetel, nu hebben we drie echte zetels. En vergeet ook niet wat voor die tijd is gebeurd. De verdienste van de PPR is geweest om een doorbraak te forceren vanuit de traditionele overtuiging naar de politieke overtuiging – mensen gingen nu ook op het inhoudelijke af. Dat was een belangrijke ontwikkeling.

In het kielzog van diegenen die onze lijsten aanvoerden zijn een aantal mensen meegesleept, omdat het nu eenmaal niet zo is dat alle mensen hun politieke keuzes maken op basis van pure politieke ideeën. Er zijn mensen die onderhevig zijn aan een *Jan Terlouw-effekt*. Wij hebben onomstotelijk een *Bas-effekt* gehad, en dat heeft ons in die periode geen windeieren gelegd. Maar het zou goed zijn als we die zeven zetels van toen meer als uitzondering dan als norm zien. Dat is een van de vergissingen van de Godebaldgroep.”

Drie zetels nu

„Ja, en dan ben je gedwongen om partijen die in de Kamer over meer zetels beschikken te overtuigen van de realiteitszin en de kwaliteit van je ideeën. Daarvoor zijn gesprekken nodig zoals die in het *progressief* en het *links* overleg zijn gevoerd. Die gesprekken moeten vanuit de Partij van de Arbeid gezien minder het karakter gaan hebben van: hoe kunnen we ons van de PPR bedienen? Maar meer vanuit ons gezien: hoe kunnen we bijvoorbeeld die PvdA-ministers gedachten meegeven die zijn ontsproten aan ons programma. Hoe kunnen we bereiken dat zij in hun stellingname in het kabinet zoveel mogelijk van ons programma meenemen? Dat lijkt me een veel wezenlijker benadering dan jarenlang maar blijven praten over die of die doelgroep waar je op moet richten.”

Toehoorder

Hij was drie jaar lang algemeen sekretaris van de partij, een functie waarin je de kontakten met de andere partijen verzorgt. Voornamelijk was dat bezig-zijn met het *progressief* overleg: PvdA, PPR, PSP, EVP (eerst nog EPV). En er was het *links* overleg:

PPR, PSP en CPN. D'66 trok zich na een besluit van haar partijraad al zeer spoedig terug en blijft zeer terughoudend. „We zijn in augustus '78 begonnen om een voorzittersoverleg op gang te brengen. Wij zijn daar later zelf op teruggekomen en hebben daar een besturenoverleg van gemaakt, dat vonden we wat democratischer. Door het vertrek van D'66 kreeg het overleg een nogal trage ontwikkeling, want ja, zonder die partij, waar we voorheen toch mee hadden samengewerkt, was het niet compleet. We hadden het op dat moment ook niet verwacht.

„Toen kwam er weer een gesprek op gang tussen de voorzitters van de PvdA, PPR, PSP en de EPV. Dat werd het besturenoverleg. Dat overleg werd steeds voorgezeten door Max van den Berg en het vond steeds plaats in het PvdA-gebouw. Van het besprokene werd verslag gedaan aan het partijbestuur.”

En dan heb je het linkse overleg

„Dat gebeurde op verzoek van PSP en CPN. Die wilden met ons praten over zaken waar we het mogelijk over eens konden worden. We hebben toen dezelfde gedachte ingebracht als in het andere overleg: we willen komen tot aan analyse van de punten waarover we het eens zijn, en waarover we het niet eens zijn. Dat is ook gebeurd in werkgroepen, met name de economische paragraaf is doorgenomen; dat is beide combinaties gebeurd.”

Wat gebeurt er precies tijdens die overleggen?

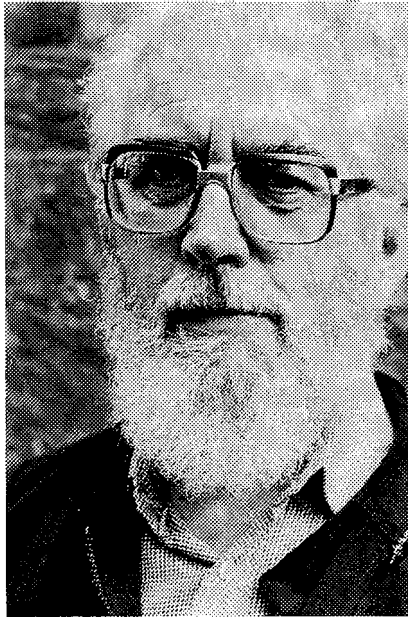
„Het linkse overleg heeft nog niet zo heel veel vorm gekregen. Het vindt nog wel plaats, maar niet zo frequent. Dat geldt trouwens ook voor het progressieve overleg. Vóór de verkiezingen bestond het progressieve overleg voornamelijk uit aftasten: is er een linkse samenwerking mogelijk? Daarin was de opstelling van de PvdA ten opzichte van de CPN kenmerkend.”

De PvdA sneed de weg naar de CPN af

„Die weg werd afgesneden; niet totaal, maar wel voorlopig. Omdat men meende dat veel PvdA-kiezers zouden schrikken van het kiezen voor hechte samenwerking met de CPN. Dat was een elektorale kwestie.”

Niet inhoudelijk?

„De programma's zijn niet vergeleken, maar het was ook voor de PPR duidelijk dat er wel punten van overeenkomst zijn maar zeker ook evidente verschilpunten – en die zijn zo wezenlijk dat je zeker niet kan zeggen dat wij naar een gemeenschap met de CPN

aan het toegroeien waren, wat ons nu weleens in de schoenen wordt geschoven. We hebben wel het gesprek opengehouden.”

Kun je de rol van de PPR in deze overleggen exakter omschrijven?

„Ik heb het linkse overleg door tijdsomstandigheden nooit kunnen meemaken. De rol die wij in het progressieve overleg hadden was die van toehoorder, die van een brugfunctie tussen Partij van de Arbeid en PSP. De EPV, later EVP, verschool zich vaak achter de stellingen van de PPR.”

„We bespeurden in het overleg heel vaak het idee dat de PvdA wel graag met ons in gesprek bleef, omdat ze graag had dat als zij eenmaal regeringsverantwoordelijkheid had, wij dat zouden gedogen. Een grotere rol werd ons ondanks eigen aandringen nooit toebedeeld. Ik moet eerlijk zeggen: ik ben elke keer trouw naar Amsterdam getrokken, maar vond het vaak de moeite van de lange reis niet waard.”

Pogingen

Hij is direkt bij het progressief overleg betrokken geweest tot juni dit jaar. Toen nam Elly van Schijndel de functie van algemeen sekretaris over; Paul van der Hijden is ook nog Limburgs Statenlid, en met zijn gewone werk er-

bij en enkele andere functies werd dit teveel van het goede. Terugkijkend op het progressief overleg vindt hij dat er wel iets, maar niet veel is bereikt. „De werkgroepen die onderdelen van de partijprogramma's hebben bestudeerd hebben nuttig werk verricht, en ik vond dat ook *eerlijk* werk. Want daar werd niet het bereiken van een zo groot mogelijke eenheidsworst vooropgesteld, maar de doelstelling was heel nadrukkelijk het analyseren van waar we het wel en niet over eens kunnen worden. Voor een samenwerkingsverband lijkt me dat een heel goed uitgangspunt.”

De PPR schenkt zichzelf in zo'n overleg dan de brugfunctie. Wat houdt dat in?

„Ik vind dat eigenlijk een wat kleinere functie voor een partij met een program zoals de PPR dat heeft. Ik vind dat niet eerlijk. Als je jezelf alleen maar die brugfunctie geeft in het progressief overleg dan word je alleen maar geduld. En we hebben per slot van rekening ook een eigen kraam te verdedigen, dus daar moeten we voor oppassen.”

Nu hoor je de Godebaldgroep zeggen: met de PvdA en D'66, dáár moeten we mee samenwerken.

„Samenwerking met de PvdA hebben we altijd gezocht. Samenwerking met de EVP hebben we niet altijd gezocht, maar wel altijd geaksepteerd. Samenwerking met D'66 hebben we wel gezocht, maar is gewoon mislukt. Als dan wordt beweerd dat wij die openingen niet hebben gezocht, dan is dat een bewijs dat de stukken niet bestudeerd zijn.”

„Ik vind ook dat je een partijbestuur niet moet beoordelen over het al of niet welslagen van dat overleg, maar over de pogingen die ertoe gedaan zijn.”

Volgens de Godebaldgroep zou een homogene partijbestuur – dat dus één duidelijke lijn in alles trekt – beter zijn voor de PPR.

„Men noemt dat dan „een meer coherent partijbestuur”. Als je in een bepaald opzicht maar gelijkgezind bent, dat je dat dan in alle opzichten zult zijn – dat is een waanzinnige veronderstelling. Ik heb in mijn leven – en dat is dus al lang – al heel vaak mijn mening moeten veranderen. Ik vind dat geen schande. Ik moet die mening dan veranderen omdat ik een redenering hoor waarvan ik aksepteer dat ze beter is dan de mijne. Zo ben ik ook ooit PPR-lid geworden. Als mensen niet meer bereid zijn dit soort processen te ondergaan en zich aan te passen, dan hebben ze hun tijd gehad. Dan zijn het starre, zielige hoopjes mens geworden. En ik bespeur dat een beetje bij de Godebaldmensen.”

WAAROM ZIJ WEL EN ANDEREN NIET

Zijn er te weinig vrouwen actief in de PPR? Anita Keuning vindt dat het wel meevalt.

Ze zijn wel degelijk actief – alleen niet zozeer in de topposities als het partijbestuur of Eerste en Tweede Kamer. In dit verhaal worden de oorzaken van die situatie uiteengezet en wordt getracht aan te geven hoe er verbetering in is te brengen. Daarbij de stelling hanterend: als er èèn politieke partij geschikt is om een feministische partij te worden dan is dat de PPR.

ANITA KEUNING

Vorig jaar publiceerde Moniek Klein een onderzoek („Mijnheer de voorzitter...” – Amsterdam VU) waarin zij een aantal factoren noemt die in de huidige manier van politiek bedrijven bepalen of iemand „geschikt” wordt geacht voor het bekleden van een toppositie. Allereerst noemt ze de faktor van *de actieve participatie* in een politieke partij. Die actieve participatie beperkt zich dan niet alleen tot aanwezigheid op vergaderingen – iets wat voor vrouwen met gezinsverantwoordelijkheid op zich al problemen oproept – maar moet zich ook uiten in zich manifesteren. Het is bekend hoe dat gaat: de vragenstellers, de motie-indieners, de prealabel-van-de-orde-roepers – degenen die het spel kennen en willen spelen hebben het woord en worden gehoord. En vrouwen hebben meer moeite dan mannen met dit soort methodes.

Een tweede faktor betreft dan de aantoonbare „deskundigheid”. We willen best dat vrouwen in dezelfde posities als mannen terecht komen, hoor je dan, maar ze moeten wel dezelfde kwaliteit hebben. In een vorige *Aktiekrant* kwam partijbestuurslid Elly van Schijndel aan het woord die zei: „Op het moment dat je gelijkwaardig qua inbreng en ervaring bent, ben ik bereid een vrouw de voorrang te geven”. Dat klinkt heel mooi en logisch, maar toch klopt hier iets niet. Wie bepaalt namelijk welke inbreng en welke ervaring relevant is? Wie zegt wat kwaliteit

is? Wie bepaalt wanneer iemand geschikt is voor De Grote Politiek? Dat zijn de partijleiders, de mensen op de topposities – die bepalen hoe politiek gedrag moet zijn. En in de praktijk betekent dat meestal dat mannen die normen bepalen.

Traditie

Waar heeft iemand het dan over als hij over inbreng en ervaring praat? Voornamelijk inbreng op intellectueel niveau, en ervaring opgedaan in beroepsuitoefening. Zowel bij het een als het ander zijn vrouwen ondervertegenwoordigd. Enkele cijfers spreken voor zichzelf: slechts 35% van de groep hogeropgeleiden bestaat uit vrouwen, en 95% van de beroeps politici wordt gerekruteerd uit mensen met een hogere opleiding. Verder zijn vrouwen ook nog sterk ondervertegenwoordigd op de arbeidsmarkt, vooral wat betreft de hogere functies. Geen wonder dan dat zo weinig vrouwen worden „goedgekeurd” voor het politieke spel.

De derde faktor. Wie op een politieke toppositie zijn deuntje wil meeblazen kan maar het best in een normaal rolpatroon leven. Dat wil zeggen: het wordt op prijs gesteld als je „normaal getrouwd” bent. Voor vrouwen is en blijft het vooralsnog moeilijk om naast „het normale huwelijk” zoveel tijd en energie in de politiek te steken, moeilijker dan voor mannen. Daar komt bij dat als je als vrouw op die manier werkzaam bent ook het fenomeen van de dubbele belasting de hoek om komt

kijken. Te weinig mensen zien in dat vrouwen die een plaats in de politieke arena willen veroveren een lange, door mannen aangelegde weg moeten bewandelen waar ze obstakels als „onbegrip” en „vooroordelen” tegenkomen.

Cirkel

Maar het zijn niet alleen de belemmerende factoren uit de boze buitenwereld die vrouwen er van weerhouden binnen de politieke top actief te zijn. Ook vanuit zichzelf zijn er weerstanden – soms terecht, soms niet. Eri dan komen we weer terug bij de faktor tijd. Bij haar geruchtmakende uittrede uit de Amsterdamse gemeenteraad heeft Joke Smit het uitstekend geformuleerd: „Een voorwaarde is dat wij alleen terugkomen in een bestel waarin werkweken van tachtig uur of meer zijn afgeschaft en als lachwekkend worden gezien. En dat geldt niet alleen voor onszelf, het geldt ook voor onze echtgenoten. Wij achten het namelijk uitgesloten dat iemand die jarenlang geen tijd heeft voor liefde, voor vriendschap, voor gezinsleven of emoties, een psychisch gezond persoon kan blijven. Wij wensen bestuurd te worden door psychisch gezonde personen.”

Dit citaat kunnen we anno '81 nog steeds in de zak steken.

Veel vrouwen zijn bang dat ze, eenmaal in een politieke toppositie terechtgekomen, worden overspoeld door andere zaken dan die waar ze zich bij betrokken voelen. Ze willen best

aktief zijn in de politiek, maar dan voornamelijk hun energie stoppen in vrouwenzaken. Dit wordt hen niet in dank afgenomen. Vaak komt het verwijt dat er belangrijker dingen aan de orde zijn dan, bijvoorbeeld, vechten voor voldoende kinderopvang – denk ook eens aan de strijd tegen atoombewapening en kernenergie, dames! Is dit reëel? Die strijd wordt al gestreden, ook door mannen, zeer machtige mannen zelfs.

Zolang vrouwen geen macht hebben is het zelfs de vraag of een demonstratie voor vrede met tienduizend vrouwen

met die emancipatie gaan bezighouden; papieren uitspraken, diepe zuchten en vrome wensen, daar kopen we niet zo veel voor.

Een ander probleem is dat er een tendens bestaat in de vrouwenbeweging om macht af te wijzen en voor te stellen als iets verwerpelijk. Ze vergeten daarbij dat macht een gegeven feit is – het is er nu eenmaal, je moet ermee leven en werken, op alle niveaus. Die macht is ook op mikronivo aanwezig, in het gezin. De machtsstrijd die daar wordt uitgevochten heet met een huis-

Voorwaarden

Wat te doen? Wat zou je binnen maar ook buiten de PPR kunnen veranderen om al die hobbels wat glad te strijken of uit de weg te ruimen? Allereerst zal de PPR de „vrouwenstrijd” serieus moeten gaan nemen. Niet alleen op politiek niveau via de ver-van-m'n-bedshow in Den Haag, maar ook ieders persoonlijk terrein. Verander de wereld – begin bij jezelf.

De ongelijke verdeling van macht tussen mannen en vrouwen moet worden aangepakt.

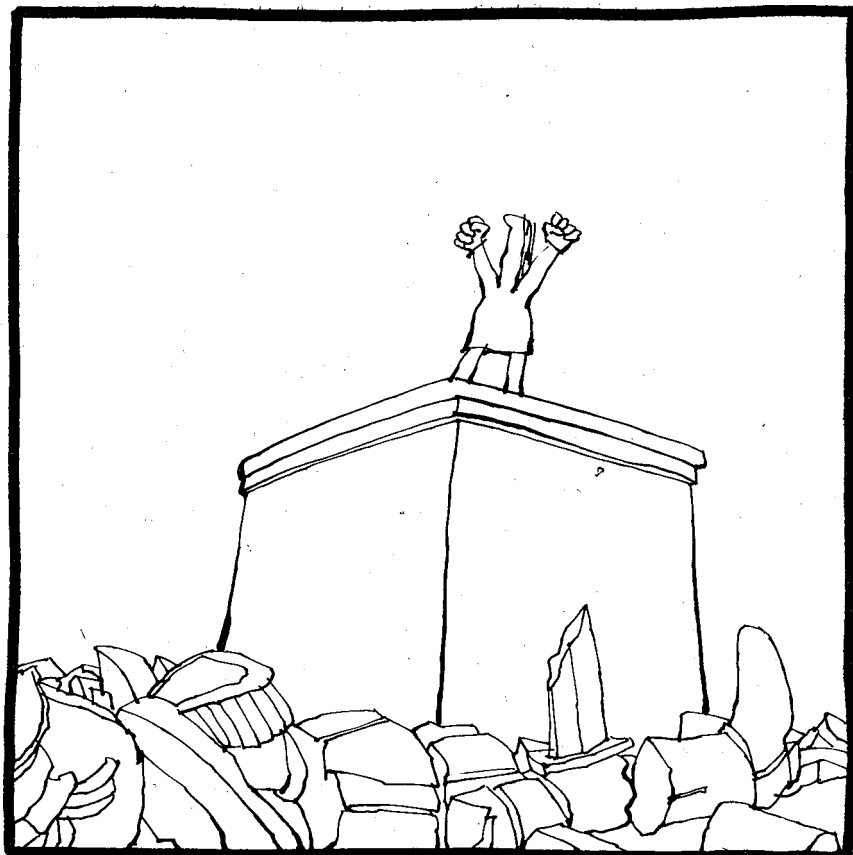
Fundamenteel voor deze ongelijke verdeling is het huidige rollenpatroon dat mannen en vrouwen verschillende „natuurlijke” taken toeschrijft. Een rechtstreekse wijziging van deze mentaliteit is door beleid niet mogelijk. Voorwaarden scheppen daarentegen wél.

Voor ideeën hieromtrent moet de partij maar eens bij de PPR-Vrouwen te rade gaan.

Het moet verder maar eens afgelopen zijn met dat gezeur over vrouwen die zich niet kandidaat willen stellen. Niet de vrouwen die nog niet op de politieke topposities zitten moeten zorgen dat ze daar komen; nee, de mannen en vrouwen die er al zitten moeten zorgen dat ze er komen. Dit kan gebeuren door te vechten voor al die strijdpunten waar de vrouwenbeweging zich nu al jaren en jaren sterk voor maakt. Betere verdeling van werk binnens- en buitenshuis en achterstanden van vrouwen ten gevolge van sekse wegwerken, om maar even twee héél belangrijke zaken te noemen. Om vrouwen op belangrijke posten te krijgen zal de partij kadertrainingen moeten organiseren. Zodoende kan de deskundigheid van vrouwen worden bevorderd, en wordt deze taak niet afgeschoven naar de PPR-Vrouwen.

Strategie

De PPR-Vrouwen zelf zullen al hun energie moeten blijven steken in vrouwenzaken. Zij zullen onderling moeten uitdokteren wat hun ideaal beeld is van de toekomstige samenleving. Bovendien moet een strategie worden ontwikkeld om dat ideaalplaatje dichterbij te kunnen brengen. Onderdeel van die strategie is het overspoelen van de partij met informatie door middel van discussies en publikaties en nota's. Want – en dit is mijn stellige overtuiging – als er één politieke partij geschikt is om een feministische partij te worden dan is dat de PPR.

meer indruk maakt dan een met duizend mannen. Want ook hier heb je weer te maken met een lastig vastge-roest beeld: 't is immers logisch dat vrouwen voor vrede zijn, nee, pas als weloverwogen mannen ervoor zijn, dán tikt het aan.

Afkeer

Vrouwen moeten dus eerst macht verwerven. En dan komen we in die cirkel terecht: vrouwen hebben geen macht om de maatschappij zodanig te veranderen dat vrouwen macht krijgen. Zolang de verantwoordelijkheid voor het realiseren van een geëmancipeerde maatschappij nog altijd bij vrouwen wordt gedeponereerd blijven we in die cirkel draaien. Mannen moeten zich dan ook maar eens intensiever

tuin-en-keukenterm „ruzie”. Mannen beheren de fysieke en financiële macht, vrouwen de verzorgings- en af-fektieve macht.

Als vrouwen nu de macht die ze hebben niet willen zien en gebruiken, dan veranderen ze het systeem waarin ze verkeren niet op een handige manier. Ontkennen en afwijzen van macht kan leiden tot chaos en nogal wat geruzie. En daar macht toch ten alle tijde aanwezig is moet zij ook worden gecontroleerd.

Toch is die afkeer begrijpelijk. Voor sommige mensen is macht nu eenmaal geen middel om mooie dingen te bereiken, maar een doel op zich. Ook, en juist, in de politiek komt dit voor. Vandaar dat de motivatie van vrouwen om zich in het strijdgewoel te storten maar matig is.

BONN

10 okt 81

MARGREET VAN STRAATEN

Als je nog nooit in een demo – zoals dat tegenwoordig heet – hebt meegegaan, dan was dit wel het meest afgebeuren. Een kwart miljoen mensen. Geen spoor van geweld. Ik ging alleen van huis en stapte in een trein met meer dan achthonderd mensen. Uren later verdwenen in de menigte in Bonn.

Spandoeken met vredesteksten. Mensen die je buttons aanboden. Pas op ik heb Hollanditis. Krijg de Hollanditis.

Prachtig ja. Niet altijd perfect. De eerste provokatie was een helikopter. Cirkelde konstant boven het podium, maakte de toespraken onverstaanbaar. Maar zodra de mensen gingen skanderen riep de ordedienst van de Duitse Vredesorganisaties dat dit niet meer dan 'n provokatie was. Niet op reageren. Gaat wel over.

Nog een incident. Nazi-achtig groepje riep fascistische leuzen. Weer een efficiënt optreden van de ordedienst – het ploegje werd van het veld verwijderd. Niks aan de hand.

In de trein had ik me aangesloten bij vredesgangers uit Zuid-Scharwoude. We deelden eten & drinken. We gingen tijdig terug naar het station om een zitplaats te bemachtigen. De sfeer was daar emotioneel. Erg emotioneel. Naar mijn gevoel werd de verbondenheid nog groter toen.

En elke trein die van Spoor Een vertrok werd nagezongen. We will live in peace. En er was die leuze die al lang geen verdere verklaring nodig heeft – tot 21 november in Amsterdam. We zullen er zijn. Tegen de kernwapens. Ook zonder geweld.

Zes maanden geleden nam de Eerste Kamer met 38 stemmen voor en 37 tegen het abortuswetsontwerp van de ministers Ginjaar en De Ruiter aan.

Cokkie Volmer-Barth, lid van de PPR-Vrouwen, geeft aan hoe tegen de wet kan worden opgetreden. „Deze wet maakt geen einde aan elf jaar abortusstrijd.”

VERZET TEGEN ABORTUSWET

COKKIE VOLMER-BARTH

Het was een zwarte dag toen op 28 april het abortuswetsontwerp werd aangenomen. Een zwarte dag voor al die vrouwen en mannen die ervan overtuigd zijn dat abortus geen onderwerp van politieke koehandel mag zijn. Voor al die mensen die vinden dat alleen de vrouw kan beslissen of ze een kind wel of niet kan krijgen. Voor al diegenen die weten dat de Nederlandse abortusklinieken tot de beste ter wereld behoren, vakkundig en hoogwaardig gespecialiseerd.

Sinds die 28e april zullen de CDA- en VVD-politici opgelucht hebben ademgemaakt. Niet dat ze écht gelukkig waren met de uitkomst, maar het moest 'n keer afgelopen zijn... Het best bereikbare compromis is gesloten. Compromis – en dat als het over het afbreken van zwangerschap gaat. Over gruwelijk gesproken.

Uitvoering

De bijdrage aan de discussie in Tweede en Eerste Kamer van Ria Beckers en Boy Trip ademde een andere sfeer. Ieder op een eigen manier uitte felle kritiek op dit wetsontwerp, dat aan alle kanten rammelt.

Op dit moment is er nog geen sprake van uitvoering van de wet. Er moeten via Algemene Maatregelen Van Bestuur nog erg veel omstreden zaken nader worden omschreven. Toch is het van groot belang nú reeds na te denken over hoe het verzet tegen de nieuwe wet kan worden gevoerd. De hulpverlening mag niet in het gedrang komen, maar moet blijvend worden gegarandeerd.

Dé organisatie die zich al jaren inzet in de strijd voor een vrije abortus is het comité Wij Vrouwen Eisen. Haar drie aktiepunten (abortus uit het strafrecht en in het ziekenfondspakket, de vrouw beslist) zijn welbekend en blijven helaas erg aktueel.

De discussie over de te volgen strategie is in volle gang. De wet systematisch ontduiken of telkens weer aange-

ven waar de wet faalt? De wet uithollen of maar afwachten tot de praktijk aangeeft hoe vrouwen in de problemen komen? Het één hoeft het ander niet uit te sluiten, denk ik. Ik zal proberen enkele aspecten die volgens mij een belangrijke rol behoren te spelen in die strategie aan te geven. Allereerst moeten we alles wat lijkt op „bijschaven” van de wet voorkomen. Deze wet is niet bij te schaven, ook niet via Algemene Maatregelen Van Bestuur.

Strategie

Het is erg belangrijk politieke druk uit te oefenen op de PvdA en D'66. De PPR kan daar een rol in spelen. Druk die leidt tot het indienen van een goed initiatief wetsontwerp. Overigens kun je je afvragen of het niet voldoende is abortus te schrappen uit het Wetboek van Strafrecht. Dan heb je geen aparte wet nodig. Vanzelf spreekt dan dat de vrouw beslist en over de eis „abortus in het ziekenfondspakket” kun je via een andere weg een beslissing nemen. Verder zal er goede voorlichting moeten worden gegeven over de wet en de abortuspraktijk in ons land aan artsen en hulpvraagsters (ook aan buitenlandse vrouwen), persoonlijk en via informatiemateriaal. Voorlichting en directe ondersteuning, de vinger aan de pols houden, daar waar vrouwen in problemen komen.

Aktie

Een ander belangrijk punt is de noodzaak tot versterking en verbreding van plaatselijke abortuskomitees. Ik denk hierbij aan vakbonden, vrouwenorganisaties, jongerengroepen, politieke partijen, enz. Juist nu moeten politieke partijen en aktie niet uit elkaar groeien, maar samenwerken. Ook in PPR-Aktiecentra zal het verzet tegen de wet meer aandacht moeten krijgen. Bijvoorbeeld door mee te doen aan de activiteiten van een plaatselijk Wij Vrouwen Eisenkomitee. Want we moeten doorgaan – deze wet mag geen einde maken aan elf jaar abortusstrijd.

Je kunt Polen politiek en economisch en sociaal bekijken. Maar je kunt de huidige toestand in het land nooit begrijpen als je de historische kanten niet kent. Dick van der Horst is een regelmatig Polenbezoeker en

tracht in dit verhaal te traceren wat er aan de hand is. „De herinnering aan de oorlog begint uit te sterven – de haat tegen de Russen groeit met de dag.”

POLEN ALS EEUWIG TRAPVELDJE VAN DE GROTE MOGENDHEDEN

Aardappelen op een partijkrant (schilderij links) symboliseert de armoedige voeding en wat de partij daaraan kan bijdragen. (Foto: Dick van der Horst.)

DICK VAN DER HORST

Regelmatig waarschuwt Rusland Polen; bijna dagelijks wordt de indruk gewekt dat de maat vol is. Met een even grote regelmaat kunnen we lezen dat de Poolse vakbonden weer een stapje verder zijn gegaan. Het valt niet meer zo op, de berichten worden eentonig en verdwijnen van de voorpagina's.

Het rommelt in heel Oost-Europa. Het Poolse voorbeeld hangt dreigend over de kommunistische gemeenschappen – wanneer slaat ook elders de vlam in de pan? De crisis in de kapitalistische economie breekt de communisten behoorlijk op. En dit is het toppunt van cynisme: een communistische economie dreigt kapot te gaan ten gevolge van een crisis in het kapitalisme. Alle Oosteuropese landen hebben grote

schulden in het Westen, maar Polen is er het slechtst aan toe: *duizend dollar schuld per Pool*.

Er is alle reden om de ontwikkelingen in Polen heel nauwkeurig te volgen. Grijpen de Russen in, dan kunnen we hier de ontwapeningsdiskussie wel vergeten. De haviken in het Westen hebben er alle belang bij dat het in Polen uit de hand loopt.

Terugval

Hoe is het mogelijk dat een volk zoveel kan inkasseren? De voedselssituatie wordt bijvoorbeeld nog slechter en allerlei zaken – van haarwasmiddel tot sigaret – zijn nauwelijks verkrijgbaar. Voor ongeveer alles moet men weer in de rij.

Dit is niet iets van het laatste jaar, de

grote terugval is zo ongeveer vijf jaar geleden begonnen. Langzaam maar zeker liep de productie terug en werden de rijen langer. Polen kan voor zijn fabrieken geen grondstoffen meer kopen in het Westen, Polen is failliet. Er heerst een vreemde sfeer. Polen zijn zeer nationalistisch en zelfbewust. Het is ook het meest vrije land dat ik ken in Oost-Europa. Vakantie houden in Polen is primitief, maar zeer vrij. Je bent in een andere wereld, midden in Europa ligt een land wat enerzijds een moderne industriestaat is en anderzijds een arm ontwikkelingsland.

Machtsstrijd

Om Polen te begrijpen moeten we de geschiedenis in. In dit verhaal beperk ik me tot de laatste veertig jaar. Maar de eeuwen ervoor zijn weinig anders. Polen is een synoniem voor oorlog, voor onderdrukking, verdeling tussen omringende landen. Polen zijn Slaven; gemengd met allerhand andere stammen en nationaliteiten is er iets eigens ontstaan dat sterk is beïnvloed door de geschiedenis.

Polen 1981 – nog steeds speelbal tussen machten en systemen. Onderdeel van een machtsstrijd waar de Polen zelf grotendeels buiten staan.

Ruïne

Polen 1939. Het jaar waarin de Duitse troepen het land binnenvielen. En er begon een periode van vernietiging en systematische massamoord. Vanuit het Oosten marcheerden de Russen binnen. Voor de zoveelste maal werd het arme boerenvolk slachtoffer van de „hogere” strategische belangen. In de Poolse geschiedenis staat deze periode te boek als oorlog. Want van een echte overgave in de zin dat een volk zich in meerderheid min of meer neerlegt bij een vreemde overheersing was geen sprake. Ruim vijf jaar is er op vrij grote schaal gevochten. Zowel Duitsers als Russen begonnen met het

uitschakelen van de leiders en de intelligentsia. Weinigen hebben dat overleefd. Zes miljoen Polen sneuvelen in de oorlog. Een getal waarbij we ons geen enkele voorstelling kunnen maken: in Nederland overleeft 2,2% de oorlog niet, in Polen was dat 22%.

Een, twee, drie, vier, dood; een, twee, drie, vier, dood; een, twee, drie, vier, dood. Polen is één groot massagraf.

Omdat de ligging ongunstig was en omdat de Duitsers de Polen als ongedierte beschouwden. Per bezettingsdag verloren 2900 mensen het leven. Zeggen deze cijfers wat? Misschien zijn ze te massaal, te groot, teveel – maar misschien geeft het ook aan wat er met dit volk aan de hand was en is.

Mislukking

Een bezoek aan Polen is een konfrontatie met een stuk geschiedenis. Het land is bezaaid met monumenten en resten uit dit tijdperk. Nog steeds – ja, nu nog – wordt er aan de wederopbouw gewerkt. Vrijwel iedere stad in Polen kende een ondergang en vernietiging die niet te vergelijken is met het lot dat Rotterdam trof.

Vanuit dat niets en met niets moest alles weer worden opgebouwd. Voor de oorlog had Polen geen industrie van betekenis, die industrie die er was lag voornamelijk in gebieden die overwegend werden beheerst door Duitse kolonialisten. Miljoenen Polen moesten in een nieuwe omgeving een nieuw bestaan opbouwen; Rusland pikte een stuk in het oosten en als compensatie kreeg Polen een stuk in het westen, – Polen is opgeschoven naar het westen.

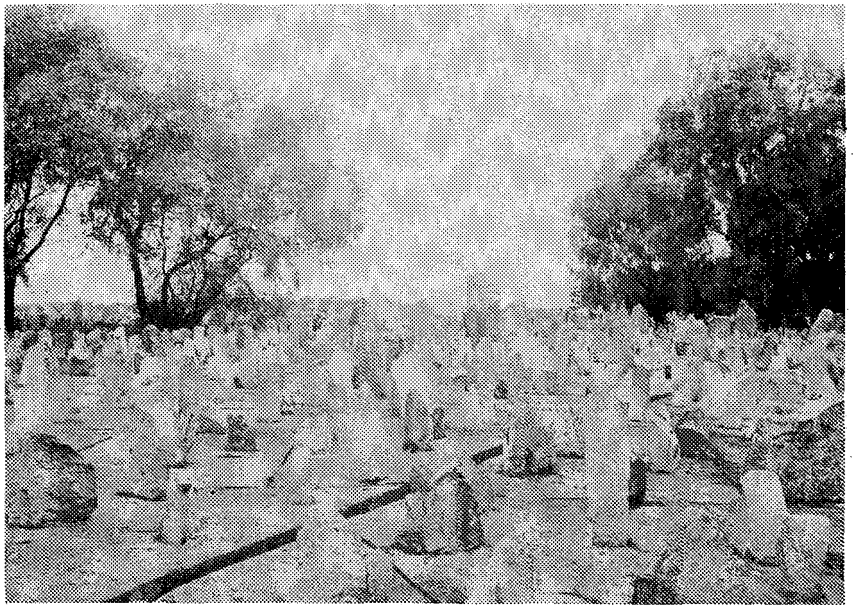
Evenals Nederland had Polen een regering in ballingschap in Londen. Deze regering had een achterban die strijd voerde, daarnaast ontstonden vanuit socialistische en communistische kringen kleine legertjes en verzetsgroepen. Snel na de inval ontstond het *Armia Krajowa*, „het leger in het land”, ter onderscheiding van het Poolse leger dat samen met de geallieerden vocht (UPA), een Oekraïens leger dat zowel anti-Duits als anti-Russisch was, en later het *Armia Ludowa*, het „volksleger” van de in 1942 op-nieuw opgerichte Poolse Kommunistische Partij (PPR).

De verhoudingen tussen deze groepen zijn nooit al te best geweest, vaak waren belangen volkomen tegenstrijdig. Dit kwam vooral naar voren toen het front zich langzaam naar het westen verplaatste. Toen de Russen voor Warschau stonden begon het *Armia Krajow* een opstand in Warschau die, om-

dat het niet de instemming van de Russische legerleiding had, gedoemd was te mislukken. Het mocht niet omdat Polen bij het landje-verdelen van de toenmalige grote mogendheden aan de Russen was toebedeeld. Duizenden vochten zich dood en toen de Duitsers Warschau weer in hun macht hadden werden de overlevenden systematisch naar kampen afgevoerd. Of direkt vermoord. Hitler beval dat Warschau van de kaart moest verdwijnen; de ontvolkte stad werd systematisch opgeblazen en in brand gestoken. Ruim vierhonderdduizend inwoners overleefden de oorlog niet – dertig procent, om nog maar 'ns een cijfer te noemen.

(PZPR). Het machtsvacuüm werd, net als ondermeer bij ons, opgevuld onder begeleiding van de bevrijders. Ondanks veel repressie, slachtoffers en arrestaties is het die PZPR nooit gelukt brede steun in de bevolking te verwerven.

Na de oorlog moest men vanuit het niets beginnen en met niets. Marshallhulp voor Polen was er niet, dat paste niet in het hulpplan wat was opgezet om West-Europa van het communisme te vrijwaren. Van de Russen viel niets te verwachten: ook Rusland had economisch en materieel en menselijk zo onder de Duitse inval en de daarmee

Een gedeelte van de zeer indrukwekkende monumenten die in het concentratiekamp Treblinka zijn opgericht. Duizenden stenen symboliseren de plaatsen waar vandaan de slachtoffers kwamen. (Foto: Dick van der Horst.)

Repressie

In de bevrijde gebieden werd in Lublin op 22 juli 1944 het Komitee der Nationale Bevrijding opgericht als tegenregering. Deze regering had natuurlijk politieke en militaire steun van Stalin. En deze „regering” beheerste uiteraard de politieke machtsopbouw. In juni '45 werd een regering van Nationale Eenheid gevormd waarin de communisten overheersten.

Zoals dat gaat werden andere politieke krachten uitgeschakeld. De Amerikanen en de Engelsen keken slechts formeel sputterend toe: Stalin mocht z'n gang gaan.

Zoals dat in heel Oost-Europa ging, fuseerden de socialistische (PPS) en de communisten (PPR) in '48 tot de Verenigde Poolse Arbeiderspartij

gepaard gaande vernietiging geleden, dat ze niet in staat was op grote schaal hulp te verlenen. Het omgekeerde vond plaats. De landen in Oost-Europa kregen een rol in de economische opbouw van Rusland: tegen te lage prijzen en „zachte” valuta leverden ze produkten als kolen en dergelijke. Al in 1954 kwam het in Polen tot stakingen en protesten tegen de stijging van de kosten van levensonderhoud en politiek van de regering.

De poging om de landbouw te kollektiveren stuitte op groot verzet, waarbij de katholieke kerk een grote rol speelde. Deze kerk heeft de geschiedenis door een zeer bindende rol gespeeld. Na de oorlog werden heel snel en met grote steun uit de bevolking de kerken gerestaureerd. Als je aan een Pool vraagt of hij of zij lid van de partij is,

dan is vaak het antwoord: „Ik ben katholiek”. De meeste Polen lopen met een kruis om de nek. De kerken worden nog druk bezocht en er zijn er veel, erg veel; ze zijn met zorg en liefde weer opgebouwd, met geld van de leden.

Voor veel Polen is de kerk een soort toevluchtsoord – een alibi tegen de macht van de partij. Het is vooral de plattelands- en boerenbevolking die nauwe banden met de kerk heeft, en dat is altijd zo geweest. In de steden loopt het terug, maar ook daar is nog immer een intensief kerkbezoek.

Bij manifestaties van de vakbonden

niet missen, daar doet ook de keuze voor een Pool als paus niks aan af.

Er is weleens gesuggereerd dat de KGB achter de aanslag op de paus zou zitten. Ik denk dat dit onzin is. Maar het is wel zo dat het de KGB uitstekend zou uitkomen als die paus zou verdwijnen, want de man heeft het nationale bewustzijn van de Polen een zeer forse duw in de goeie richting gegeven.

Bezoekers aan Polen die niet alleen met Polen in contact komen die zich met de bijna legale zwarte handel bezighouden, treffen een sterk ontwikkeld eigen Pools bewustzijn en natio-

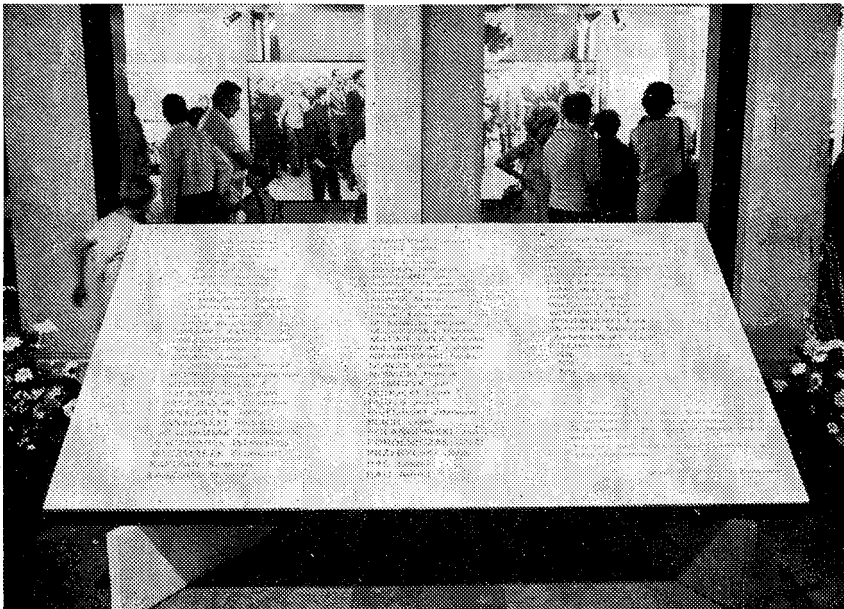
wordt er niet meer gedemonstreerd – dan wordt er geschoten.

Vakbond

De Poolse partij heeft maar een beperkte greep op de bevolking. Je krijgt het gevoel dat ze wordt getolereerd zolang ze het niet te bont maakt. Sinds de oorlog hebben zich voortdurend grote veranderingen in de politieke koers voorgedaan. Regelmatig vonden er voedseloproeren plaats, er waren rellen en hele en halve opstanden. Het ging er soms hard aan toe en af en toe werden het regelrechte confrontaties met het leger. De bekendste confrontaties zijn die in Poznan op 28 juli 1956 – resultaat: 74 doden – en Gdansk in 1970 – resultaat: een belangrijke aanzet tot de oprichting van Solidariteit.

Voor deze opstanden en enkele andere zijn intussen indrukwekkende monumenten opgericht. Deze monumenten hebben zich ontwikkeld tot zeer druk bezochte bedevaartplaatsen. Want Polen vergeten niet. Niet wat er bij de Duitse inval in 1939 is gebeurd, niet wat er tijdens de havenstaking een decennium terug is gebeurd – en al die keren dat het Poolse volk door Jan en Alleman is verneukt.

Die monumenten symboliseren tevens de indrukwekkende macht van de vakbonden, waar dertig procent van de Polen nu lid van is. En die vakbonden zijn zelf ook een symbool – van de Poolse mentaliteit.

Vlak bij het monument in Poznan een tentoonstelling over de gebeurtenissen in 1956. Op het tableau de namen van de gevallen. (Foto: Dick van der Horst.)

wordt steeds weer duidelijk hoe nadrukkelijk de kerk een rol speelt in de Poolse maatschappij. In bezette bedrijven worden missen opgedragen, monumenten worden ingezegend, voortdurend bemiddelt de kerk bij conflicten tussen regering en vakbond. De kerk is nog onaantastbaar – ook voor de partij.

KGB

Toch is de afbrokkeling van de macht van de kerk al nadrukkelijk in gang gezet. En daar is ze zelf voor verantwoordelijk. In veel kerken heb je tentoonstellingen tegen de abortus en vòòr het gezin; dit dan in schril contrast met een verschrikkelijk groot aantal scheidingen en abortussen. Deze tegenstelling zal haar uitwerking

nalisme aan. Polen houden van hun land, ze kennen hun geschiedenis en vergeten heel moeilijk. Iedere Pool kent de geschiedenis van Katyn, waar de Russen duizenden officieren en intellectuelen om het leven brachten – en de houding van de Russen bij de opstand in Warschau, om maar eens twee legendarische voorbeelden te noemen. De herinnering aan de oorlog begint uit te sterven – de haat tegen de Russen groeit met de dag. Zij met name worden voor de huidige toestand verantwoordelijk gesteld, en dat is niet helemaal ten onrechte. Er zijn reeds demonstraties geweest tegen de aanwezigheid van Russische troepen en Russische begraafplaatsen uit de Tweede Wereldoorlog worden door het Poolse leger bewaakt. Als de Russen militair zouden ingrijpen dan

Wat rechtvaardigt het bestaan van de PPR? Die vraag kan niet alleen afgedaan worden met een verwijzing naar vastgelopen partij-politieke verhoudingen. Of naar politiek succes in het verleden, bijvoorbeeld het voorkomen van de bouw van nieuwe kern-centrales. Ook een strategische rechtvaardiging alléén is niet voldoende. Een politieke partij ontleent haar bestaansrecht aan het

eigene in haar maatschappijanalyse, de mate waarin zij stem weet te geven aan maatschappelijke bewegingen, en de kracht van haar alternatief in program en beleid. Hierover zou de discussie moeten gaan als we ons afvragen waar het met de PPR heen moet. Dit verhaal van Rouke Broersma en Herman Verbeek is een aanzet tot die discussie.

HET RADIKAAL ALTERNATIEF

**ROUKE BROERSMA
en HERMAN VERBEEK**

De ecologische crisis is geen noodlot van de natuur maar voortgebracht door een manier van denken en doen. Ze komt voort uit de tegenstelling tussen een wijze van produceren en van leven. En ze drukt zich uit in verschijnselen als groeiwang, milieuverwoesting, grondstoffenverkwisting, arbeidsuitstoot, wapenproductie, onleefbare steden, akkeruitputting, diermishandeling, menselijke vereenzaming of onderdrukking.

„De markt” is hierin een beslissende oorzaak. De markt beslist wie mag werken en wie niet. En dat de Koude Oorlog moet worden opgedreven. Dat Brazilië kerncentrales bouwt. En Shell tritium produceert voor atoombommen. Dat een nieuwe VOLVO moet worden ontworpen die wellicht nooit zal rijden. Dat Holland-Signaal wapentechnieken exporteert.

Omdat het marktprincipe er vanuit gaat dat in principe iedere aardbewoner een autorijder is, worden mensen levenswijzen opgedrongen. Ook behoeften worden door de markt gedikt.

Dit verslindingsstelsel wordt beheerst door het geloof in de industrieelkapitalistische groei-ekonomie. Het dogma van dit geloof is: het recht van de sterkste. Zo wordt ieder mens, iedere natie, ieder machtsblok tot konkurrent, tegenstander, vijand.

Systeem en ideologie zijn in het Westen ontworpen. Het Oosten ging en gaat mee om overeind te blijven. En de

rijkste, olieproducerende landen in de Derde Wereld volgen.

Deze totale crisis werd eeuw op eeuw aangewakkerd. De interne kritiek die in het Westen opkwam heeft er onvoldoende greep op gekregen. De analyse van Marx vond een eerste maatschappelijke en politieke organisatie in het socialisme. De oplossingen van het socialisme zijn tezeer in de 19de eeuw blijven steken. Het gaat vandaag immers niet meer alleen om de strijd tussen loonarbeid en kapitaal. Beide polen maken deel uit van een meeromvattende crisis, die mede uit het niet overwinnen van de tegenstellingen is voortgekomen.

Overleven

Het gaat er nu om dat 1% (absolute) groei meer dan 1% vernietiging tot gevolg heeft. Dat 2¼% groei een veelvoud aan uitbuiting van volken, uitstoot van arbeid, uitputting van grondstoffen en energie met zich brengt. Binnen deze crisis die tot volkerenmoord en zelfvernietiging kan leiden, zijn dus alle volken, klassen en mensen begrepen.

Het oude vraagstuk van rechtvaardige verdeling is onderdeel geworden van de allesomvattende vraag naar gezamenlijk overleven. In die samenhang dienen de deelproblemen, ook die van arbeid, loon en zeggenschap en ook politieke verhoudingen en ontwikkelingen, verklaard te worden.

Ook het socialisme is gevangen geraakt in de voortwoekerende crisis: alle Westeuropese sociaal-demokrati-

sche partijen streven naar economische groei, bevorderd door meer ge-centraliseerde en geburokratiseerde staatsmacht. Daarmee worden oorzaken van de crisis als oplossingen voortgezet. De ziekte verkocht als medicijn.

Zo is de PvdA nu bereid om „als het nodig is” de koppeling tussen lonen en uitkeringen te verbreken. Daarmee worden de minimumrechten van weerlozen aangetast en wordt de garantiestaat afgebroken.

Basisloon

Een alternatief zou zowel het beoogde echte socialisme als een ecologisch veilige samenleving dichterbij kunnen brengen. Dat alternatief zou een gegarandeerd inkomen moeten vastleggen. Niet het „biologisch minimum” van de liberalen, maar een degelijk basisloon. Dat basisloon maakt mensen in hun arbeid tegelijk onafhankelijk van werkgevers en bezitters van produktiemiddelen. Middelen en keuzen van produktie komen in handen van de samenleving als geheel en van alle werkenden.

De traditionele partijen zijn eerder deel van het systeem geworden dan dat ze er een alternatief voor bieden. Hun beleid werkt – zij het met graduele verschillen – mee de gegroeide problemen te verergeren.

Mensen en groepen die fundamenteel op de ecologische crisis reageren, vinden bij die partijen dan ook geen onderdak meer. Dat is volgens ons de re-

den waarom de PPR bestaat en waarom zij zich niet socialistisch, confessioneel of liberaal kan noemen. Intussen is het wel zo dat de meeste PPR-leden en -kiezers, zelfs als ze jong zijn, uit een van die „families” voortkomen. Je kunt dat niet afschudden. Een verketting is de meest conservatieve manier van politieke omgang. Zo komen we voor een aantal vragen te staan.

– Bevatten de genoemde tradities voldoende krachten om een nieuwe beweging op te bouwen met een sterke politieke organisatie?

– Langs welke weg kunnen we de historische dialoog tussen christenen, humanisten en socialisten voortzetten?

– Korrespondeert de samenhang in de analyse (samen te vatten in het begrip ekologische crisis) met samenhang in het PPR-program?

Samenhang

Die samenhang is er, het verband tussen analyse en program ook, daarover zal weinig verschil van mening zijn. Maar hoe formuleer en typeer je die eigen identiteit. De PPR is kind van onze tijd. Moet dat kind een naam hebben?

De PPR lijdt aan *ideologische koudwatervrees* is wel eens gezegd. Je kunt ook zeggen, vriendelijker: radikalen hebben een hekel aan het dogmatische en een afkeer van -ismen. Daarmee is het open en dialogisch karakter van de partij aangegeven, en daar willen we niet aan tornen als we het begrip ekologisme introduceren.

Wat is ecologie? Geen heilsleer of mystiek, maar in eerste instantie de wetenschap die zich bezig houdt met de relaties tussen levende organismen en hun omgeving. De aarde bestaat uit een stelsel van levensgemeenschappen die onderling ook weer een bepaalde samenhang vertonen. Het geheel (ecologie komt van oikos = huis) vormt een dynamisch maar kwetsbaar evenwicht.

De ecologie onderzoekt waardoor het evenwicht in stand wordt gehouden en wat oorzaken en gevolgen van verstoring zijn.

In afgeleide zin heeft ecologie ook een politieke betekenis gekregen: ecologische politiek „houdt rekening met” het milieu.

Maar ook de conservatieve partijen „doen milieu in hun program”. Industrieën verzekeren zich van de deskundigheid van ekologen om schadelijke bij-effecten van hun bedrijvigheid tegen te gaan. Met een beroep op de ecologie moet de groei doorgaan en wordt steeds meer controle en zeggenschap aan de gemeenschap onttrokken en in handen gelegd van een kleine elite; de atoomlobby bijvoorbeeld.

Radikaal

Wij verstaan onder ekologistische politiek:

- Een economische ordening die er vanuit gaat dat de aarde een samenhangend stelsel van eko-systemen is, beheerst door de kringloopprocessen tussen grond, lucht en water. Dat mens en natuurlijke en sociale omgeving elkaar wederzijds beïnvloeden en wederzijds van elkaar afhankelijk zijn. Dat deze samenhang niet eindeloos en straffeloos kan worden aangetast. Dat derhalve productie van goederen en diensten nooit doel in zichzelf kan zijn, maar getoetst dient te worden aan ekologische en maatschappelijke normen.

- Een geheel andere politieke en maatschappelijke ordening die niet alleen de gevolgen maar ook de oorzaken van de ekologische crisis doeltreffend kan bestrijden: op wereldschaal de doorbreking van de West-Oost-konfrontatie, en een rechtvaardige deling van macht en beheer over grondstoffen tussen Noord en Zuid, op nationaal nivo een radikaal gedemocratiseerde en gedecentraliseerde samenleving met zo groot mogelijk autonomie voor de laagste nivo's. Kortom zelfbeheer, kleinschaligheid en de menselijke maat.

- Een geheel andere kultuurvisie waarin de bevrijding, de emancipatie van de mens centraal staat. Bevrijding van economische en politieke onderdrukking die de mens vervreemden van zichzelf en de natuur waarvan hij deel uitmaakt. Bevrijding ook uit het patriërchaat dat vrouwen en mannen dwingt de hun voorgeschreven rollen binnen de kapitalistische groei-economie te vervullen.

Ideologie

Het ekologisme kan in onze ogen de samenhangende ideologie bieden die de PPR nodig heeft om haar bestaansrecht en politieke activiteit te verhelderen, uit te bouwen en te verantwoorden.

Wellicht kan worden overwogen het begrip eko-socialisme te gebruiken. Een woord met meer politieke lading dat tevens aangeeft waar dit denken, historisch gezien, geplaatst kan worden: enerzijds als antwoord op de ekologische crisis en anderzijds als vervolg en kritiek op het socialisme. De opgave waar we voor staan is: duidelijk te laten worden dat eko-socialisme een samenhangende, ondogmatische en zelfstandige politieke visie is. Dat lukt alleen als we kans zien het radikale denken concreet te maken in duidelijke prioriteitsstellingen, informatie, actie.

TRUUK

Er zijn 999 truuks en in de politiek worden ze allemaal toegepast. In deze rubriek wordt telkens een concreet geval uit de praktijk op papier gezet.

Gemeentewerken verhuist van een oud herenhuis naar een nieuw kantoor. Voor huisvesting van andere gemeentediensten is het pand niet geschikt, maar gelden die bij verkoop vrijkomen kunnen goed gebruikt worden voor het uitbreiden van het gemeentehuis.

B en W stellen de gemeenteraad voor het pand te verkopen aan de meest biedende. Na lange discussies besluit de meerderheid B en W de mogelijkheid te bieden het pand te verkopen.

Enige tijd later, in een overlegssituatie over jongerenhuisvesting, stelt de burgemeester dat hij gebonden is aan het raadsbesluit tot verkoop. Ook stelt hij dat de gemeente niet alleen aan huisvesting voor jongeren moet denken, maar ook aan die voor ouderen. Op die manier wordt de raad de schuld gegeven van eventuele verkoop, en worden jongeren ten onrechte opgevoerd als bedreigend voor de huisvesting van ouderen.

De feitelijke tegenstelling is: een betere huisvesting van het ambtelijk apparaat kontra de woon-situatie van jongeren. Het pand staat nu al meer dan een jaar leeg. Door het anti-kraakartikel in de Algemene Politie Verordening blijkt kraken van het pand ook geen oplossing te bieden, omdat zonder een gerechtelijke uitspraak de gemeente met de sterke arm het bewonen van het pand kan verhinderen. Ontruimen zou wel eens op het bezwaar van huisvredebreuk kunnen stuiten. Maar de politie kan het feitelijk bewonen verhinderen door bewoners en bezoekers bij het betreden van het pand te verbaliseren.

BRIEVEN**Voorstel**

De oprichters van de PPR kwamen voort uit de christen-radikale beweging die trachtte ARP, CHU en KVP in progressieve richting te sturen. Zij ervoeren hun christen-zijn als een wezenlijke bron van inspiratie voor een progressieve politiek. Tegelijkertijd waren zij van mening dat men ook vanuit andere levensbeschouwingen tot een gelijkgerichte progressieve politiek kan komen.

Politiek-programmatisch koos de jonge PPR voor zeggenschap voor iedereen, verzet tegen de (kern)wapenwedloop, zorg voor de maatschappelijke achterhoede in Nederland en in de (derde) wereld en zorg voor het milieu.

Politiek-strategisch koos de jonge PPR voor de progressieve concentratie, links van het midden in de Nederlandse politiek, en voor het eventueel meedragen van regeringsverantwoordelijkheid.

HUIDIGE SITUATIE

Parlementair is de PPR weer een kleine partij met drie Tweede Kamerleden, een lid in de Eerste Kamer en enkele Staten- en Raadsleden.

Buitenparlementair is de PPR ook niet een zwaargewicht. De partij mist enerzijds de sterke organisatie van de CPN en de compromisloze protesthouding van de PSP en anderzijds de massaliteit van de PvdA, alle drie interessante eigenschappen voor actiegroepen die meestal op een sterk begrensde terrein resultaten willen boeken. Die protestgroepen richten zich dan ook veelal eerder tot deze drie partijen dan tot de PPR, ondanks de groeiende tendens in de PPR aan buitenparlementaire werkvormen die voorkeur te geven boven parlementaire.

Ook konstateren wij dat weliswaar in vele buitenparlementaire activiteiten (o.a. IKV, anti-kernwapen- en milieu-groepen) PPR'ers actief en soms zelfs vooraan-

staand zijn, maar zelden hierbij uitdrukkelijk hun verbondenheid met de PPR laten blijken. Met andere woorden: hun activiteit dient dan niet tevens de partij, andere partijen weten die band beter te leggen.

De terugval in politieke kracht die de PPR heeft meegemaakt vindt zijn verklaring voor een groot deel in vier interne problemen:

a. leden van christen-radikale herkomst krijgen meer en meer het gevoel dat dit uitgangspunt binnen de PPR niet meer serieus wordt genomen, en mede hierdoor is de wervingskracht naar een deel van het politieke midden verminderd;

b. onenigheid bestaat over het wervingsgebied van leden en kiezers voor de PPR: links van de PvdA (d.w.z. binnen de aanhang van CPN, PSP en op de linkervleugel van de PvdA), óf in het politieke centrum, om kiezers blijvend mee te krijgen ter vorming van een progressieve meerderheid;

c. onduidelijkheid over te kiezen politieke samenwerking, op dit moment het best te karakteriseren als groeiende voorkeur voor de zgn. „klein-linkse federatie” van CPN/PSP/PPR, dit tegenover de voorkeur voor progressieve samenwerking van PvdA, D'66, PPR (plus een „inbraak” in links CDA, zoals de EVP dat nu geprobeerd heeft), zoals in ieder geval van 1968 tot 1977 voorop stond;

d. getuigenis lijkt nu belangrijker geworden dan rekening houden met de weerbarstige maatschappelijke werkelijkheid.

KEUZE VOOR DE TOEKOMST

De PPR zou *duidelijk* moeten kiezen voor:

a. een radikaal programmatische aanpak in de Nederlandse politiek, gebaseerd op het PPR-verkiezingsprogramma 1981. Daarbij moet de PPR aansluiting zoeken bij die onderwerpen die leven onder de kiezers die het

meest openstaan voor de overstap van centrum naar links: kernbewapening, selectieve groei in de economie, nieuwe levensstijl, milieuzorg, beperking energieverbruik, heroriëntering energieproductie (afwijzing kernenergie), verkleining van de kloof tussen de rijke en de ontwikkelingslanden;

b. streven naar het meedragen van bestuurlijke verantwoordelijkheid;

c. erkenning van ieders bevoegden om voor progressieve politiek te kiezen;

d. werving van leden en kiezers links uit het politieke centrum;

e. afwijzing van een klein-linkse samenwerking (CPN/PSP/PPR);

f. een hernieuwde progressieve samenwerking met PvdA, D'66 en EVP (samenwerking met PSP of CPN is alleen mogelijk wanneer de progressieve concentratie daartoe besluit, of wanneer de plaatselijke situatie daartoe in bijzondere gevallen aanleiding geeft).

KONSEKWENTIES

Het zal duidelijk zijn dat deze keuzes gevolgen hebben voor het beleid van onze partij, de PPR, bij de *Staten- en Raadsverkiezingen van 1982*, zowel als het gaat om provinciaal en gemeentelijk te vormen samenwerkingsverbanden, als wanneer het gaat om de wijze van campagne voeren.

ADHESIEBETUIGING

Om bovengenoemde uitgangspunten ingang te doen vinden is het van groot belang dat *zij die het er mee eens zijn hiervan blijk geven door:*

1. dit te berichten aan postbus 10, Lelystad
2. plaatselijk en provinciaal deze keuzes mee te verdedigen in de voorbereiding van het najaarscongres
3. deel te nemen aan de Werkgroep die zich met dit voorstel voor het eerst aankondigt, en die zich wil richten op een heroriëntering van de PPR in de richting hiervóór globaal omschre-

BRIEVEN

ven
4. aanwezig te zijn op het partijcongres van 20/21 november 1981 in Amersfoort om te kunnen meebeslissen over deze zaken die voor de PPR van zo grote betekenis zijn.

**Karel Claassen,
Wouter van Dam,
Maurits Henkemans,
Michel van Hulst,
Erik Jurgens,
Age Kamermans,
Ad Melkert,
Gerritjan van Oven,
Frans Schulte**

**En voorts:
Erik Akkermans,
Dolf Coppes,
Rein Griffioen,
Bernhard Hanskamp,
Dik van Kleef,
Riet van Kleef,
Gerard van Pijkeren,
Willem Riedijk,
Sjef Theunis,
Jacques Tonnaer,
Ernst Veen,
Frans Vocking,
Constant van Waterschoot,**
en al degenen die zich inmiddels gemeld hebben bij postbus 10, Lelystad.

Koers (1)

Ik ben zo'n 10 jaar actief in en buiten de PPR in de regio Zuid-Limburg. De laatste 10 jaar is hier politiek gezien nogal wat veranderd. De KVP haalde in onze dorpen vroeger 90% van de stemmen, terwijl dat nu nog 50% is. Eenderde van de plattelandsbevolking durft nu links te stemmen. In onze dorpen was de PPR de eerste actieve progressieve partij. De overstap van de KVP naar de PPR was voor vele katholieken moeilijk, om maar te zwijgen van een eventuele overstap naar de „rooien” (PvdA en CPN).

Een jaar of 7 geleden haalde de PPR nog behoorlijk goede verkiezingsresultaten, soms meer dan 10% van de stemmen. Volgens mij zijn daarvoor twee redenen. Op de eerste plaats beschikte de PPR landelijk over een goed aansprekende partijleider in de persoon van Bas de Gaay

BRIEVEN

Fortman. Op de tweede plaats was de partij erg actief in de dorpen en beschikten we in diverse plaatsen over uitstekende raadsleden. Ook in die tijd was de PPR erg kritisch en idealistisch, maar die zaken werden door Bas dusdanig aan de man of vrouw gebracht dat de PPR-gedachten sympathiek overkwamen en meer kiezers trokken.

Hoe is de laatste jaren de situatie?

De PPR-aanhang is landelijk en plaatselijk gehalveerd. Veel van onze aanhangers zijn overgelopen naar de PvdA en D'66.

Mijn konklusie is dan dat we ons gematigder (dus minder richting PSP en meer richting D'66) moeten opstellen. Om dat beleid uit te dragen moet je een landelijke lijsttrekker hebben die de PPR-boodschap op een aantrekkelijke manier overbrengt op het publiek. Het gevolg zou kunnen zijn dat een PPR weer mee gaat regeren, aan invloed wint en meer stemmen trekt. Uit de tijd dat de PPR mede in de regering zat heb ik geleerd dat de PPR groeit als ze kritisch meeregeert en bewijst dat haar idealen realiseerbaar zijn.

We moeten meer samenwerken met PvdA, D'66 en kritische CDA'ers om te proberen een gezamenlijk progressief beleid voor de toekomst waar te maken. Daarin mogen we geen bijwagen van de PvdA worden, maar moeten we ons onafhankelijk en kritisch opstellen.

Ik wil nog even terug komen op het plaatselijke PPR-werk. Dit hangt natuurlijk niet helemaal af van wat de PPR landelijk doet of niet doet, maar een duidelijke samenhang is er wel.

Ik vind al jaren dat de PPR landelijk al jaren te elitair bezig is met bijvoorbeeld kernenergie en basisinkomen, terwijl deze punten bij onze aanhang weinig aanspreken. Men verwacht realiseerbare oplossingen voor de werkloosheid, woningnood en veiligheid. Nu kun je wel

BRIEVEN

zeggen dat het basisinkomen een oplossing is voor de werkloosheid, maar wat heb je daaraan als geen hond dat begrijpt. De belangrijkste reden voor het feit dat in onze regio veel PPR-raadsleden zitten is het feit dat deze mensen konkrete oplossingen voor konkrete problemen aandragen en daardoor een ruime steun in de bevolking krijgen.

H. van Aken
Voorzitter Aktiecentrum
Klimmen

Koers (2)

Uit een aantal artikelen en mededelingen blijkt dat alweer de vraag in de PPR aan de orde is: wat voor partij moet de PPR zijn en/of worden?

Was er afgelopen jaar sprake van een opschuiven naar links (o.a. het voorstel op het laatste moment voor de Tweede Kamerverkiezingen alsnog met de PSP een lijstverbinding aan te gaan), nu lijkt het omgekeerde het geval. Met name een aantal mensen van het eerste uur is uit op een andere koers. Een koers die een nauwe samenwerking met de PvdA inhoudt. Een koers die vooral nieuw bloed uit het CDA wil trekken. Op zich is dit niet verbazingwekkend. Velen van deze leden zijn immers lid geworden van de PPR (of hebben deze zelfs opgericht) uit onvrede met de konfessionele politiek.

Kwelijk wordt het als nieuwe, jongere leden die meestal rechtstreeks lid geworden zijn, door hen als tweedegradsfiguren afgedaan worden. Erik Jurgens zegt hier letterlijk over in de Aktiekrant: „Als je het over die CDA'ers hebt dan heb je het over mensen die vaak na tien, vijftien jaar lidmaatschap na grote worstelingen tot een beslissing komen. En zo iemand is voor mij altijd meer waard dan iemand die in volstrekte vrijheid de beslissing heeft kunnen nemen om lid van een partij te worden.”

BRIEVEN

Michel van Hulsten stelt in een artikel in de Volkskrant van 29 september, dat „als de PPR kiest voor het zoeken naar aanhang in het politieke midden, zij ongetwijfeld leden en kiezers ter linkerzijde verliezen zal.”

Misschien dat op dat moment deze leden de waardering van Jurgens krijgen die zij verdienen. Ook zij hebben dan om *principiële* redenen en met pijn in het hart „hun” partij verlaten.

In het interview met Jurgens valt verder op dat hij zich heftig aangevallen voelt door deze „linkse” groep in de PPR. Ik heb echter nooit deze mensen in het openbaar horen uiten dat „die christenradikalen” maar beter de PPR konden verlaten. Die zelfde christenradikalen hebben er kennelijk niet de minste moeite mee om deze „linkse” (en meestal aktiegericht) mensen te verwijzen naar een PSP of CPN.

Blijkbaar is niet duidelijk waarom deze mensen voor de PPR kiezen.

Juist om de *uitgangspunten* van de PPR (democratie aan de basis, kleinschaligheid enz.), en om het feit dat (in theorie althans) de PPR staat voor het *tweehandenmodel*. Zij richten zich op de ideeën die de partij uitdraagt, en niet zozeer op het taktische en/of machtselement.

Het tweehandenmodel zou naar mijn idee het bindend element kunnen (en moeten) zijn tussen eerdergenoemde groeperingen.

Het lijkt mij dat als de discussie die nu door Jurgens c.s. wordt opgeroepen leidt tot een beslissing als aansluiten bij het politieke midden of juist het uitsluiten van elke vorm van samenwerking, de PPR ten dode is opgeschreven.

Welke beslissing ook genomen wordt, het resultaat is altijd negatief; een groot aantal leden verdwijnt.

Het tweehandenmodel moet daarentegen uitgangspunt van discussie zijn. Op die grondslag verenigen mensen zich binnen de PPR. Als de

BRIEVEN

PPR dit standpunt verlaat (en daarmee een potentiële brugfunctie tussen parlement en maatschappelijke stromingen), blijven twee mogelijkheden over.

1. De PPR wordt een klein soort PvdA, met dit verschil dat de politieke macht die zij zichzelf toedenkt bij haar niet aanwezig is, en bij de PvdA wel.

2. In het tweede geval wordt de PPR een zuivere aktiepartij, die geen (regerings-)verantwoordelijkheid zal willen en kunnen dragen.

De PPR moet zich derhalve richten op het integreren van deze twee stromingen, zonder haar uitgangspunten daarbij los te laten. Geen verketting van elkaar, en het duwen in een bepaalde (midden-)richting, maar een open discussie met respect voor elkaars handelen (parlementair of buitenparlementair), geeft de PPR toekomst. Taktische discussies die altijd toevallig net vóór verkiezingen opkomen, zijn verspilling van energie die we aan de realisering van onze ideeën m.b.t. het tweehandenmodel moeten besteden. De term „een zootje ongeregeld” moeten we in ere zien te houden; de pluriformiteit, en daarmee de kracht van de PPR wordt er uitstekend mee verwoord.

Andrée van Emst
Jan Peter de Valk
Elst

Koers (3)

Erik, wat is in jouw visie de functie van de PPR anders dan D'66?

Bij het lezen van jouw verhaal in Aktiekrant dacht ik terug aan mijn eigen overstap van Jongeren-KVP naar PPR. Onder leiding van Gidi van Dongen wandelden wij in Utrecht naar gebouw „Kunsten en Wetenschappen”, waar Bogaers, Aarden en Kessel ons opwachten. Gemotiveerd door één over-

BRIEVEN

tuiging: de KVP koos niet konsekvent voor de onderkant, de machtelozen. In de PPR zouden wij dat anders gaan doen: welzijn en welvaart ook voor de economisch zwakkeren. Niet langer in de macht van het industriële complex. RADIX-wortel: tot de kern van de problemen doorstoten.

Bij dit doorstoten naar de kern van de problemen ontmoetten wij inderdaad AR/KVP-ers, die op basis van een andere invalshoek naar de samenleving (milieu, ontwikkelingssamenwerking,) tot de consequente keuze voor de PPR kwamen. Terrecht groeide er binnen de PPR een totaalvisie voor een op termijn ontspannen mondiale samenleving. Ooit door Dolf Coppes zo pakkend en juist neergelegd in „Nu is het meest radicale nog niet radikaal genoeg”. Werd deze visie in tijden van hoogconjunctuur met voor ieder werkgelegenheid en een groeiend inkomen ontwikkeld, de fractie waarin jij en ik zaten, werd concreet gekonfronteerd met de gevolgen van een vastgelopen wereld-economie. Toen kwam het op keuzes aan die in gingen snijden in ieders privé-huishouding.

Onder leiding van Leo Jansen en Jaap Röell brachten wij in het parlement onze visie op de Nederlandse economie, die recht moest doen aan de ontspanning in de wereld (ontwikkelingssamenwerking), milieu, maar ook aan de ontplooiingskansen van de economisch zwakkeren in eigen land. Wij eisten onder meer een inkomensbeleid, waarin de ongelijkheid een stuk rechtgetrokken werd met een basisinkomen voor ieder lid van onze samenleving. Dit basisinkomen is met name belangrijk voor het doorbreken van de economische macht die mensen gebonden houdt en in hun levensmogelijkheden beperkt. Ook stonden wij op de bres voor democratisering van het productieproces en een herverdeling van de

soorten arbeid over alle individuen, mannen en vrouwen.

Basisinkomen, herverdeling van de arbeid, democratisering: geluiden die wij op dit moment nauwelijks nog tegenkomen. Het kabinet Van Agt 1 heeft de mensen teruggeworpen op de simpele strijd om het voortbestaan. Hoe krijg ik brood op de plank, is voor menigeen een probleem geworden. Uit angst om in zo'n zelfde situatie te belanden, trekken velen zich op zichzelf terug. Solidariteit met de zwakkeren *durven* velen niet aan. Het persoonlijk risico, dat je daar bij loopt, is te groot. Als je door inkomensverlaging een stuk privé-bezit inlevert, staat er steeds minder een kollektieve voorziening tegenover om in je – soms eerste – levensbehoefte te voorzien. Als je je auto inlevert, heeft de overheid inmiddels ook de enige buslijn stilgelegd. Daar zit je opgesloten in je dorp, als dank voor je inleveren. Is het een wonder, dat velen zich afkeren van de solidariteit? „Houden wat je hebt” en de oplossing van de problemen aan anderen overlaten of aan de technologie. De onpersoonlijke. In dat gat is D'66 gesprongen! Een partij voor mensen, die de milieuproblematiek, het energievraagstuk willen oplossen zonder de consequenties in de zin van herverdeling van inkomen en arbeid. Het midden is niet christelijk. Het midden is behoudzuchtig. Uit angst. Zij die leiding moeten geven aan emancipatorische processen deinzen zelf terug voor de consequenties. Wie het FNV-kongres gevolgd heeft en luisterde naar de toespraken, die daar afgestoken werden, wordt het benauwd te moede. Kok en Den Uyl denken nog/weer (?) in de traditionele oplossingen voor de traditionele problemen: betaalde werkgelegenheid en de productiesector zijn nog steeds de meest gangbare termen. Angst beheerst ook hen.

BRIEVEN

Maar gelukkig zijn er ook geluiden als die van Karin Adelmund, Wim Spit en Cees Schelling. Deze mensen zien de samenhang van de problemen en trekken de consequenties ook naar de sociaal-economische structuur met ruimte voor de individuen. Zij praten niet mee in de traditionele terminologie. Zij zijn op zoek naar dezelfde ontspannen samenleving als de PPR.

Deze geluiden – binnen de bestaande instituten aanwezig, maar meer daarbuiten – verdienen onze steun.

Op het eerste gezicht zal deze opvatting je moeten afschrikken, Erik. Want steun aan deze groepen betekent veelal steun aan mensen, die geen stemrecht bezitten of er geen gebruik van maken. Buitenlandse werknemers, die geen stemrecht hebben. Werkloze jongeren, die dat recht nog niet hebben en zich ook afwenden van de politiek. WAO-ers, ABW-ers, die in de kou staan en in mijn ogen terecht hun vertrouwen in de Nederlandse politiek verloren hebben. Daar doe je met parlementaire verkiezingen niet veel mee.

Maar allereerst ligt daar de belofte die wij als PPR in 1968 ook deze groepen deden. Daarnaast zullen wij juist aan een beleid moeten werken, waarbij de welzijnsmogelijkheden van de mens niet langer afhankelijk is van het inkomen dat hij/zij verdient door deel te nemen aan het productieproces. Zo wel, dan komt het door ons voorgestane milieu-, energie- en niet te vergeten vredesbeleid (denk aan het militaire-industrieel complex) in de knel. Door de welzijnspositie van de economisch zwakkeren veilig te stellen tonen wij een ieder, dat hij/zij niet angstig hoeft te zijn voor persoonlijk inleveren – voor het kijken over de grenzen van het eigen bestaan heen. Wij nodigen door veiligheid te bieden een ieder uit solidair te zijn omwille van bijvoorbeeld het behoud van het mi-

lieu.

Je ziet: ook ik wil in het midden werven. Maar niet door de sociaal-economische positie van het individu buiten schot te laten. Mijn kritiek op de groep NBBA was geen laetdunkende inhoudsloze, maar betrof het feit, dat – de naam NBBA zegt het al – zij aan deze problematiek voorbij gaat. Het NBBA negeert deze samenhang, laat de bestaande machtsverhoudingen in takt en komt daarmee gevaarlijk dicht in de buurt van D'66: een „progressief” toevluchtsoord voor hen, die de problemen wel signaleren, oplossingen evenwel zoeken in vertrouwde traditionele kaders. Men gaat voorbij aan de angst, die leeft in de Nederlandse samenleving en waarop veel buitenparlementaire groepen de vinger leggen. Dodewaard, krakers, punkers.

Er is weer plaats voor de tweehandentheorie van Roel van Duyn. Steun geven aan buitenparlementaire ontwikkelingen door deze in het parlement te laten doorklinken en de parlementaire strijd laten ondersteunen door buitenparlementaire acties aan de basis.

Dat is de functie van de PPR: de mensen om wier bestaan wij ons zorgen maken, weer vertrouwen in de parlementaire democratie geven. Er aan werken, dat de politiek inderdaad weer de oplossing voor de problemen biedt. De angst wegnemen bij mensen. Hun bestaanszekerheid bieden. Dan stopt de vlucht naar het midden, sterker: dan wordt het midden ook progressief.

**Dilia van der Heem
Rotterdam**

Koers (4)

Ronduit gezegd: ik ben woedend op die PPR-leden die buiten de democratische meningsvorming binnen de PPR om allerlei kreten laten

BRIEVEN

horen en strategieën ontvouwen over de toekomstige vorm en koers van de partij in het Nederlandse politieke vlak.

Als kop(?)stukken zouden zij – net zo goed als andere leden vaava de PPR – moeten weten dat binnen de PPR de democratische besluitvorming een groot goed is, waarmee niet gesjoemeld kan en mag worden. Het komende najaarskongres kan en moet – na goed overleg in de afdelingen – haar oordeel over de toekomstige koers en plaatsbepaling in de Nederlandse politiek vormen en uitspreken. En pas daarna kunnen mensen laten weten of zij aan die PPR eventueel leiding willen geven of niet.

Kor M. Deisting-Zwaan
Woerden

Koers (5)

In het interview met Erik Jurgens (PPR Aktiekrant 25-9-81) geeft hij toe geen expert te zijn in enquête-cijfers. Als huidig (en toekomstig?) penningmeester heb ik geleerd te moeten oppassen als mensen met cijfers omgaan en dan zeggen „ik denk dat...” of „ik geloof dat...”. Een relatie met het artikel van Gerard Jongerius in dezelfde krant moet mijns inziens ook door Erik snel worden gelegd.

De vergelijking met de verkiezingsomstandigheden van 1977 wordt door Erik niet objectief ten tonele gevoerd. We spreken dan van een vertekening van het historisch perspectief. Dat gaat helemaal op voor de situatievergelijking met het ontstaan van de PPR.

Aktueel is het zo dat de PPR 83.535 stemmen verloor (waarvan 8,3% aan het CDA) en 113.384 stemmen won (waarvan 14,3% van het CDA). Over aantrekkingskracht op CDA-ers gesproken! En dat ondanks het feit dat er voor CDA-ers het alternatief EVP was.

BRIEVEN

Inderdaad het EVP bijna één zetel. Wat mij betreft liever drie zetels dan geen (want dat is: bijna één). Voor een zetel zijn ca. 47.500 stemmen nodig. En van vroegere PPR-stemmers kreeg de EVP er ca. 3.250! Maar... van het CDA kreeg de PPR er wel even vijf keer zoveel oftewel ca. 16.000 stemmen er bij! Over werfkracht gesproken: netto hield de PPR ca. 9.300 stemmen aan het CDA over. En dan zegt Erik dat „links niks van het CDA heeft kunnen weghalen”.

Werkkracht ook naar de „rebelse” mensen in de PvdA. Verlies aan de PvdA (t.o.v. 1977) ca. 27.200 stemmen; winst van de PvdA ca. 38.900 stemmen. Netto-resultaat: 11.700 PvdA-stemmers stemden nu PPR.

Op grond van het bovenstaande „denk ik dat...” Erik c.s. wat meer in de praktijk van vandaag de dag moeten redeneren. De PPR is niet meer de groep van christen-radikalen van 1968. En bij die ontwikkeling zijn de mensen van de Godebaldgroep toch aanwezig geweest in de partij? Of vergeten zij dat? Dat kan voorkomen, vooral als je na een aantal jaren niet meer echt meedraait aan de basis, als je betrokkenheid (toen) in American groter was dan het meedoen (nu) in het eigen aktiecentrum of het besturen van een partij. Als lid van ook alweer sinds 1968 „denk ik dat...” zo te kunnen zeggen.

Als je naar de EVP kijkt, zegt Erik, bijna één zetel. Hierboven berekende ik al dat de PPR meer dan 1/3 van de nieuwe stemmen uit het CDA haalde. Tja, dan kun je je niet laatdunkend uitlaten over Goudzwaardianen en NBBA'ers. 't Is maar hoe je het bekijkt. Er zijn er bij die na tien, vijftien jaar worstelen toch geen afscheid nemen van het CDA van Van Agt en hun klub niet verlaten. Die mensen van het NBBA hebben helemaal niet allemaal hun klub verlaten – zoals Erik ons bijna doet geloven – maar functioneren nog

BRIEVEN

steeds in de CDA-partij, fractie of als bewindsmens voor het CDA in het huidig kabinet.

De rebelse sektor van het CDA zou moeten blijken uit het EVP-program. Die sektor is dan aardig klein van omvang. Van de ca. 47.500 EVP-stemmen, kwamen er 3.200 van de PPR; zelfs als al die andere 44.000 allemaal uit het CDA kwamen (wat niet zo is), kan je aan de hand daarvan nog niet stellen dat de kloof tussen PPR en CDA niet te groot is geworden. Want wat gebeurt er in het interview? Als er naar de verschillen tussen CDA en PPR wordt gevraagd, gaat Erik niet in op de door hem beoogde CDA, maar voert opnieuw de EVP ten tonele. Is dat dan hetzelfde voor Erik en de zijnen, of ben ik nu ineens een „letterneuker”, zoals Erik, direkt volgend op dit niet-antwoord, de PPR-ers ineens program-neukers noemt?

Als penningmeester wil ik geen cijferneuker zijn of worden, maar om nu zo nostalgisch terug te kijken naar „hoe het was en hoe het had kunnen zijn”, nee, dat is mijn stijl niet. Van mij mogen alle PPR-ers een gat in de lucht springen, Erik inkluis, als we onze gedachten van tien jaar terug nu voor een belangrijk deel in het PvdA-program zien staan. Om in Eriks fout te vervallen: „ik denk dat...” Erik en de Godebaldgroep vergeten zijn welk uitstralingseffect de PPR beoogde (en beoogt!). Dat doen we zonder het eigen gezicht te verliezen. De PPR is immers maar middel.

Ruud E. de Vringer
Schiedam

Basisinkomen niet centraal stellen in campagne

Ondanks dat het PPR-scenario niet de bedoeling had verkiezingsbeloften uit te spreken, heeft zij toch een grote rol in de PPR-verkie-

BRIEVEN

zingskampagne gespeeld. Vooral het basisinkomende idee stond volop in de publiciteit. Het voorstel van een gegarandeerd inkomen van duizend gulden in de maand voor iedere volwassene leent zich er ook voor veel aandacht te trekken.

Het is duidelijk dat een eventuele verwelkoming van een gegarandeerd inkomen ver in de toekomst ligt. Radikale hervormingen van het economisch stelsel zullen noodzakelijk zijn. Men kan zich daarbij afvragen of ons parlementair systeem, dat zich beperkt tot krisismanagement, wel in staat zal zijn zulke ingrijpende veranderingen door te voeren.

In het licht van bovenstaande opmerkingen is het begrijpelijk dat de PPR met de presentatie van het basisinkomen tijdens de verkiezingskampagne weer het etiket heeft meegekregen van een partij die niet met beide benen op de grond staat. Alhoewel denken over het ondenkbare in een politieke partij zeker aangemoedigd dient te worden, behoren voorstellen als een gegarandeerd inkomen van duizend gulden naar mijn mening niet centraal te staan in de verkiezingskampagne. De PPR moet wel de laatste partij zijn die met haar programma valse verwachtingen zou kunnen oproepen. Veeleer moet het partijprogramma aangegeven op welke wijze het eerste deel van de lange weg naar het basisinkomen (en de andere scenario-voorstellen) gerealiseerd kan worden. Welke items hebben daarbij voorrang en welke fasering hebben we op het oog? Moet eerst een begin worden gemaakt met belastingverschuivingen, met loonsverhogingen voor vuil en zwaar werk, met een radicale arbeidsherverdeling of heeft de demokratisering van het bedrijfsleven de prioriteit? Ik denk dat duidelijkheid hierover geboden is.

Bas van Stokkom
Eindhoven

KERNGROEP OVER BELEIDSNOTITIE VAN HET PARTIJBESTUUR

Het partijbestuur heeft een beleidsnotitie geschreven waarin het politiek en organisatorisch een nieuwe koers uiteenzet. De beleidsnotitie wordt uitvoerig op het novemberkongres behandeld, maar op de kerngroepbijeenkomst van zaterdag 10 oktober

was er zovast een voorproefje. Op die bijeenkomst manifesteerde zich ook de zgn. Godebaldgroep voor het eerst in het openbaar en trok Leo Jansen zich terug als kandidaat voor het partijvoorzitterschap. Een verslag.

„Godeballdiscussies” tijdens de kerngroep; geheel links Michel van Hulsten, derde van links Frans Schulte, tweede van rechts Gerritjan van Oven, zittend rechts Maurits Henkemans. (Foto: Fred Jansz.)

HANS VERSTRAATEN

De journalist van de Volkskrant had het rond het middaguur al bekeken. Het was dan ook een zeer rustige kerngroepvergadering. Aan de orde was de behandeling van de beleidsnotitie van het partijbestuur waarin de lijn voor de komende jaren staat uitgestippeld. De bedoeling is dat de echte discussie over deze notitie straks op het novemberkongres wordt gevoerd, en deze kerngroepvergadering had dan ook een meer voorbereidend karakter. De partijleden die zich enige tijd terug hebben verenigd in de zgn. Godebaldgroep kwamen met een motie waarin ze vroegen om hun voorstel in de komende discussie mee te nemen, zodat de partij dus over twee beleidsnotities zou kunnen praten. Namens de Godebaldgroep gaf Michel van Hulsten een korte samenvatting van dit voorstel. Het komt erop neer dat de PPR meer kiezers uit het politieke midden moet zien te winnen en daarbij moeten de

banden met PSP en, vooral, CPN minder strak worden. Michel van Hulsten zei weinig heil te zien in een brugfunctie van de partij tussen enerzijds PSP en CPN en anderzijds PvdA en D'66. Een brug, zo redeneerde hij, is nu eenmaal een gebruiksinstrument en heeft voor het overige maar een geringe functie.

Namens het partijbestuur antwoordde vice-voorzitter Wim de Boer. Hij stelde dat een discussie uiteraard zeer welkom is, maar het leek hem niet meer dan zinnig dat die discussie over de partijbestuursnotitie zou gaan. Daar komt bij, zo stelde Wim de Boer, dat de standpunten van de Godebaldgroep in diverse publikaties al ruim de aandacht hebben gehad. Hij adviseerde de Godebaldgroep dan ook de motie in te trekken en de wijzigingen die zij wensen via moties of amendementen op het novemberkongres in te brengen. Over Godebalds voorstel was de vicevoorzitter niet te spreken. Hij meende dat de PPR geen zoutzak is die je in het

politieke plaatje kunt neerzetten waar je wilt. Verder vond hij het vreemd dat de Godebaldgroep van bovenaf de partijlijnen van samenwerking wil opleggen – volgens Wim de Boer is dat niet volgens de principes van de PPR. „De PPR is nog overtuigend genoeg,” besloot hij. „Het elektoraal probleem van de PPR is niet het werven van de kiezer, maar het vasthouden.”

Ria Beckers vertelde de kerngroep dat volgens haar de partij duidelijk oppositie moet blijven voeren als PPR en niet in de rol van klein-links. Zij was er sterk op tegen om op dit moment andere politieke partijen te gaan vertellen of zij wel of niet mogen meedoen aan progressieve samenwerking. Over de brugfunctie van de PPR zei Ria: „Voor mij betekent het verbindingen blijven leggen, openingen blijven maken, geen deuren dichtdoen.”

Elan

Namens de Eerste Kamerfractie – dus namens zichzelf – voerde Bas de Gaay Fortman het woord. Hij beklemtoonde dat de PvdA eerste partner voor de PPR is en blijft.

Voorzitter

Op dat moment waren er nog immer drie voorzitterskandidaten die voor het novemberkongres kandidaat stonden: Wim de Boer, Michel van Hulsten en Leo Jansen. De laatste was door een aantal PPR'ers kandidaat gesteld maar had hier moeite mee, onder meer omdat hij – eenmaal gekozen – zijn functie als stuurgroep lid van de Brede Maatschappelijke Discussie zou moeten opgeven. Hij vertelde de kerngroep zijn kandidatuur te hebben aangehouden omdat dit bij een eventueel hoogoplopend partijconflict nodig had kunnen zijn. Hij achtte het nu echter verstandig en veilig zich terug te trekken.

Daarmee is de zaak duidelijk. De motie werd door Maurits Henkemans ingetrokken en de groep zal via actiecentra en straks het kongres alsnog voor haar visie een meerderheid trachten te krijgen.

Jongerenkrant

NUMMER 1

30 OKTOBER 1981

Voorlopige redaktie: Tom Aalsma, Arjan van Faasen, Koen Kaldenberg, Ed Kniesmeyer, Arnim van Oorschot. Redaktieadres: Singel 277, 1012 WG Amsterdam, 020 - 247570.

KOOL WORDT NIET SNELLER GAAR ALS JE HET GAS HOGER ZET

Blokkades: een aktievorm tegen kernenergie van de laatste jaren. Is het inderdaad een doelmatiger middel dan demonstreren? Ook als het tot duidelijk gewelddadige konfrontaties

komt tussen aktievoerders en overheid? Of wordt dan het doel - stoppen met kernenergie - teveel vergeten?

door: ARJAN VAN FAASSEN
en JEROEN VAN URK

Tot de demonstratie bij de UCN in Almelo in 1978 (50.000 mensen) konden tegenstanders van kernenergie zich blijkbaar massaal in dat aktiemiddel vinden. Daarna zochten sommigen van hen naar andere aktievormen. Zij kwamen tot de slotsom, dat het parlement zich aan „goedaardige” demonstraties niets gelegen liet liggen. Als eerste beweging manifesteerde zich toen Breek de Atoomketen Nederland (BAN). Zij stelde zich voor dit doel op wel zeer letterlijke wijze te realiseren: door zich vast te ketenen aan de hekken van UCN en ook Borssele versperde men de toegang. In het begin waren de akties van BAN duidelijk vreedzaam van aard. De BAN-aktivisten van het eerste uur leken goed voorbereid op het voeren van geweldloos verzet.

In de recente geschiedenis is dit een doelmatig middel gebleken. De bevolking van India bijvoorbeeld voerde begin deze eeuw op succesvolle wijze aktie tegen de Engelse kolonialisten. Het was Gandhi die zijn land doortrok om de bevolking te informeren over en te motiveren tot het voeren van geweldloos verzet. Her en der ontstonden zo basisgroepen en India werd zelfstandig. Gandhi had een nuchtere kijk op dit strijdmiddel. Gesteld kan zelfs worden, dat hij het meer als een praktische methode dan een ethisch principe zag. Voor hem kwam het beleven van een onrechtvaardige situatie op de eerste plaats, vóór de afkeer van gebruik van geweld. Hij „berekende” dat geweldloos verzet aan beide kanten van de streep minder slachtoffers maakt en het daarom de voorkeur heeft.

„Wanneer slechts de keuze zou overblijven tussen lafheid en geweld,” zo rede-neert Gandhi, „dan zou ik, denk ik, aanraden geweld te gebruiken. Daarentegen geloof ik wel dat het resultaat van geweldloze aktie verre dat van geweld overtreft”.

DODEWAARD

Het aktiemiddel van BAN bleek meer mensen aan te spreken. In diverse plaatsen ontstonden groepen die zich richtten tegen kernenergie, met name de centrale in Dodewaard. Deze Dodewaard-gaat-dicht-beweging kreeg een zo grote omvang, dat overgegaan werd tot menselijke blokkades.

Onduidelijk was en is volgens ons of deze blokkades nu bedoeld zijn als *symbolisch* middel of *daadwerkelijke* sluiting van de centrale tot doel hebben. In het eerste geval gaat het erom de publieke opinie achter je te krijgen. Via parlementaire besluitvorming wordt sluiting van de centrale dan bereikt.

Een deel van de Nederlandse anti-kernenergie-aktivisten zal zeker deze weg voor ogen hebben. Het lijkt er echter op, dat een snel toenemende groep aktie gaat voeren met de gedachte: en dicht zal die! daarbij een gewelddadige konfrontatie niet uit de weg gaand. Voor een dergelijke gedrevenheid is best waardering op te brengen, vooral omdat zij zuiver en integer is. Dit blijkt bijvoorbeeld uit hetgeen Erik naar voren brengt in het interview elders in deze Jongerenkrant.

Toch vragen wij ons af of niet teveel uit het oog wordt verloren dat met parlementaire besluitvorming een zekere tijd gemoeid is. Het naar een overtuiging toegroeiën door een meerderheid van onze volksvertegen-

woordiging gaat nu eenmaal vooraf aan het omzetten van die overtuiging in werkelijke besluitvorming. Bedenk: de kool wordt niet sneller gaar als je het gas hoger zet.

STANK

Bovendien kun je je afvragen of in een geïndustrialiseerde samenleving als de onze verzet met een gewelddadig karakter ooit tot resultaat leidt. Geweld eskaleert altijd. In het begin van de jaren zeventig zien we daarvan in Duitsland een goed voorbeeld: de Baader-Meinhof-groep/ (lees verder op pag. 2)

WAT IS DIT VOOR KRANT?

Dit is het eerste nummer van de PPR-Jongerenkrant. Het is een uitgave van de PPR-Jongeren en verschijnt viermaal per jaar. De inhoud wordt verzorgd door een aparte redaktie.

Jongeren die rechtstreeks bij de PPR-Jongeren zijn aangesloten krijgen deze krant, zij het iets later, toegezonden. PPR-Jongeren die ook PPR-lid zijn vinden de krant als bijvoegsel in deze Aktiekrant. Het redaktie-adres van de PPR-Jongerenkrant is Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Tel.: 020 - 227342. Verdere informatie over de PPR-Jongeren en aanmelding kan op hetzelfde adres geschieden. Of bellen naar 020 - 228461.

PPR jongerenkrant

PPR-JONGEREN- ORGANISATIE KOMT OOK IN HAARLEM

Alle jongeren in Haarlem en omstreken worden uitgenodigd om mee te werken aan de oprichting van een lokale PPR-Jongerenorganisatie. De activiteiten van deze organisatie zullen bestaan uit o.a. het organiseren van acties en het houden van bijeenkomsten. Zoals bekend is het geen ver-

plichting voor degene die PPR-Jongerenlid wil worden om ook PPR-lid te worden.

Wie belangstelling heeft kan contact opnemen met Karel Berkhout, Kleverparkweg 88, 2023 CH Haarlem. Tel.: 023 - 263361.

PPR-JONGEREN- SCHRIFTEN

Het plan bestaat om in de nabije toekomst een serie PPR-Jongerschriften op te zetten. Bedoeling is dat voor een dergelijke brochure een bepaald onderwerp wordt gekozen dat door enkele mensen wordt uitgewerkt. Onderwerpen waaraan wordt gedacht: dienstplicht, en het weigeren ervan; de meidenbeweging; jongerencultuur; tweede generatie buitenlandse werknemers. Wie interesse heeft om aan deze serie op wat voor wijze dan ook mee te werken kan contact opnemen met Hans de Ruiter, Tweelingenlaan 70, 5632 AZ Eindhoven. Tel. 040 - 421537.

(vervolg van pag. 1)

Rote Armee Fraktion die, niet in de laatste plaats door de reacties van de overheid, uiteindelijk tot serieuze stadsguerrilla overging.

Maar juist in dat stadsguerrilla zit hem de angel: in een industriële samenleving grijpen talloze radertjes zo ingewikkeld in elkaar, dat Het Gezag zich altijd in de gunstigste positie bevindt. Nog daargelaten, dat je je nauwelijks kunt verbergen; daar ligt ook een fundamentele tegenstelling met een land als El Salvador. Voor Martin Luther King was elke vorm van gewelddadige actie uitgesloten. Zou dit verschil in denken met Gandhi te maken hebben met de Westerse samenleving waarin hij opereerde? In Amerika heeft men toch al sterk de neiging om de doelmatigheid van te voeren acties in het oog te houden.

Zo is daar bijvoorbeeld het fenomeen in het voeren van sociale acties, Saul Alinsky, die honderd plaatsen voor een theatervoorstelling kocht. Deze verspreide hij onder negers die zich beijerden voor concrete maatregelen om hun positie te

verbeteren. Hij liet ze voor de voorstelling eerst de nodige bruine bonen met uien eten. Tijdens de voorstelling was het dus

de zin van
geweldloos
verzet

ruften geblazen – en geen wet die dat verbiedt. Resultaat: de burgerlijke elite stoorde zich zodanig aan dat gedrag dat zij bij de autoriteiten aandrongen op maatregelen die de negers tevreden zouden stellen.

JIU JITSU

Hoe verloopt nu eigenlijk het ijveren voor veranderingen met behulp van geweldloos verzet? De geweldloze strijder neemt tegenover de gewelddadige verdediger (dus de activist tegenover de ME) in wezen een superieure positie in. Dat kost wel zelfbeheersing: onder alle omstandigheden kalm

blijven en je niet laten opjuinen. Daardoor raakt jouw tegenstander in de war, want die verwacht niet anders dan dat er teruggevochten wordt. Noem het morele jiu jitsu: door de houding van de geweldloze activist keert het geweld van de ME zich tegen hemzelf. Je komt dan naar voren als de underdog en het publiek identificeert zich daar graag mee.

Sla je wel terug, of daag je zelfs uit, dan gaat de sympathie van de bevolking verrekke snel de andere kant uit. Immers: „die ME'er wordt ook maar gestuurd en moet je nou eens zien wat ze hem aandoen”. Nog daargelaten dat je door geweld te gebruiken door het publiek en de media gauw in het hokje van de doorgewinterde revolutionair wordt geplaatst, en daar bestaat weinig begrip voor.

Nu kun je zeggen: die enkele steen, of die barricade, dat is toch geen geweld? Het gaat er niet om wat je als activist geweld vindt, maar wat door de media en de bevolking als zodanig wordt betiteld. Misschien wordt dat te snel over het hoofd gezien.

ALS JEUGD MAG JE TOCH BEST LATEN ZIEN DAT JE ER BENT?

Erik - „laat m'n achternaam maar weg” is 17 jaar. Hij woont in het Oosten van het land en doet dit jaar examens voor de HAVO. Op zaterdag 19 september ging hij naar Dodewaard om aan de blokkade mee te doen. Hij heeft zelf de treurige afloop ervan enkele dagen later niet meer mogen meemaken - die zaterdag al werd hij door de politie opgepakt. In dit interview vertelt hij over zijn ervaringen en motieven.

door SUSAN HEILE

Vertel eens wat er die zaterdag gebeurd is?

„Ik was met iemand samen op eigen gelegenheid er heen gereisd. We hadden bouw materiaal meegenomen en dat wilden rijkswachten, met die platte petten, afnemen. Dat lukte niet omdat we op dat mo-

ment met een enorm aantal stonden, dus dat was gewoon even doordrukken.

„We hebben met pinnen de barricade vastgezet in het asfalt, ik heb nogal fanatiek de weg opengebroken. Er was toen nog geen echte menselijke blokkade ontstaan. Op een gegeven ogenblik werd een „stille” ontdekt, en die probeerden we

weg te duwen. In een mum van tijd stond het toen vol met stillen. Ik was een van degenen die werden afgevoerd, nadat we eerst aardig in elkaar geslagen waren. Misschien werd ik gekozen omdat ik me zelf goed had aangekleed en er op die manier wat agressief uitzag. Helm enzo. Bovendien liep ik voorop. Nou, ja, daarna heb ik in verscheidene steden in de cel gezeten; ze hadden ruimte tekort. We kregen trouwens van die akelig knellende plastic knevellintjes om.”

Vind je niet dat je met het opwerpen van een barricade aangeeft dat je niet echt van plan bent om het geweldloos te houden?

„Ja, dat is natuurlijk wel zo. Maar ik vind het verdedigbaar als je het gedrag van de ME ziet. Op die manier bescherm je jezelf nog enigszins. Een heleboel mensen bleken uit vorige acties te hebben geleerd, dat je beter maar iets defensiefs kon doen. Je probeert 'n blokkade natuurlijk zo effectief mogelijk op te zetten, het zo lang mogelijk vol te houden.

Bij de Grote Keijzer hebben we uiteindelijk succes gehad, en daar hoop je nog een keer op. Meestal zul je verliezen, maar als je zegt: ik kap ermee, dan kun je net zo goed meteen een kleuren-tv kopen, vrouwtje trouwen en kindertjes krijgen. Zo zie ik dit gewoon. Je moet je niet gewonnen geven.”

Zit je in een basisgroep van Dodewaard Gaat Dicht?

„Nee hoor, die lui praten zo ontzettend veel. Elk klein aspekt pluizen ze uit, daar heb ik gewoon niet zoveel behoefte aan. Ik krijg wel informatie van anderen, die wél naar de vergaderingen gaan. Ze doen soms zo zot. Er was bijvoorbeeld een voorstel uit Rotterdam om glasscherven te strooi-

(lees verder op pag. 4)

(vervolg van pag. 3)

en, zodat de busjes van de ME niet bij ons zouden kunnen komen. Er was toen een meisje dat dat zielig vond voor de politiehonden. Dat kan ik niet begrijpen."

Met welke bedoeling ga je nu naar zo'n aktie?

„Nou, ik ga er niet heen met de bedoeling van nou wordt het knokken. Maar toch wel zo dat ik me voorbereid op klappen. Daarom draag ik ook die helm. Dan is je hoofd beschermd en kun je een beetje staande houden als ze met traangas beginnen. Ik vind dat de politie zo'n waanzinnig stuk geweld tegen ons gebruikt dat je in elk geval een klein beetje dreiging terug mag geven. Zo hou je tenminste nog wat bewegingsvrijheid voor jezelf. Bijvoorbeeld dat je in het tentenkamp zelf baas blijft. In Almelo bij de UCN was het volledig geweldloos, maar daar liep de politie wel mooi over het kamp te patrouilleren. Dat was in Dodewaard een stuk minder."

RELLEN

„Ik denk eigenlijk heel negatief over de toekomst. Ik ben erg bang dat de staat steeds meer totalitair wordt, dat dat een proces is dat niet op zal houden. Je kunt je daar bij neerleggen, maar ik ben nog jong en heb nog een beetje moed om te vechten. Als jeugd mag je toch best laten zien dat je er bent, zeg maar, dat je niet zonder meer alles aksepteert.

Kijk alleen maar om je heen – dat de hele Nederlandse bevolking 's avond tv kijkt

en de volgende dag over hetzelfde programma praat. Is het niet dwaas dat iedereen op één avond hetzelfde kan beleven? Zo gaat iedereen steeds meer hetzelfde denken. Regeringen hebben toch geen enkel belang om dat te veranderen? Zelfs verzet leidt niet snel tot resultaten. Neem nou die rellen in Engeland laatst, die lui zijn nou vechtmoe en wat is er nu eigenlijk veranderd?

Met zo'n blokkade laat je tenminste echt zien dat je het niet pikt, dan ben je echt lastig. Er wordt op gereageerd, de mensen zien dat er iets scheef zit. En dan hoop je maar dat ze er iets positiefs mee gaan doen."

PPR-JONGERENLID NAAR VN IN NEW YORK

Jaarlijks stuurt Nederland veertig delegatieleden naar de Verenigde Naties in New York. Voor het grootste deel be-

staat zo'n delegatie uit ambtenaren, maar er zijn ook vertegenwoordigers van de vrouwenbeweging, de vakbonden en de politieke jongerenorganisaties. Bij die laatste groep behoort Jacob de Haan, PPR-Jongerenlid. Hij is kort geleden naar New York uitgezonden door het Politiek Jongeren Kontakt, waarbij de Nederlandse politieke jongerenorganisaties zijn aangesloten.

Jacob de Haan gaat zich als delegatielid met een aantal zaken bezighouden. Zo zal hij betrokken zijn bij de voorbereidingen van het Internationaal Jaar van de Jeugd dat in 1985 wordt gehouden. Verder wil hij bekijken hoe jongeren meer invloed op de VN kunnen krijgen; en, eenmaal terug, wil hij jongeren meer vertrouwd maken met een internationaal instituut als de VN.

Ook wil hij bij terugkomst binnen de PPR-Jongeren een werkgroep buitenlandse politiek oprichten. In de eerstvolgende PPR-Jongerenkrant zal Jacob de Haan zijn ervaringen melden.

Denk je niet dat je met echte effectieve blokkades en alle reacties die daar van overheidszijde op volgen uit de gunst van het publiek raakt?

„Eigenlijk wil ik ook de bevolking helemaal niet manipuleren. In hoeverre kun je trouwens met de publieke opinie rekening houden? Het is uiteindelijk vooral je eigen gevoel waarom je meedoet; het is volgens mij ontzettend verkeerd om je eigen persoon weg te strepen.

Het belangrijkste is dat ik me een beetje vrij kan voelen. Weet je, het is juist in zo'n aktie, op het tentenkamp, dat je kunt leven zoals je wilt. Je bent daar met elkaar, zonder vooroordelen enzo. Op die manier bereik je eigenlijk de perfecte wereld in vrij korte tijd. Als ik dat heb meegemaakt kan ik er weer een hele poos tegen."

Moet er, volgens jou, een politiek bestuur zijn in de samenleving? Zoals in ons land een Tweede Kamer en de regering?

„Ik denk niet zoveel na hoe het daarmee

zou moeten. Als je nou met mensen die ongeveer hetzelfde denken als jij, doet wat jezelf het beste vindt – is dat niet prima? Zo bouw je je eigen wereld, die dan trouwens weer vaak door een of andere wet wordt gedwarsboomd."

PROGRESSIEF

Maar we leven niet op een eiland. Ben je niet bang dat mensen met rechte ideeën dan ook hun eigen gang gaan?

„Ik wil gewoon zo rechtvaardig mogelijk leven. Als fascistische groeperingen lastig worden, dan zoeken we daar wel 'n oplossing voor. De mensen daarin worden toch alleen maar opgefokt, door de pers enzo? Als ik op school een ultrarechtse jongen tegenkom, die zo is omdat hij teveel tv kijkt, dan kan ik het daar prima mee vinden: maar hij is gewoon zichzelf niet. Daarom probeer ik mezelf te blijven, dan word je vanzelf wel positief en een beetje progressief."

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

13 NOVEMBER 1981, NUMMER 180

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

DE ONDERGANG VAN EEN IDYLLE

HOE PROGRESSIEF GRONINGEN
IETS MOOIS PROBEERDE
OP TE ZETTEN
EN EINDIGDE
BIJ HET BEGIN

PAG. 3, 4, 5

KONGRES 20/21 NOVEMBER

Ter herinnering en ter verduidelijking doen we nog maar eens uit de doeken wat er op 20 en 21 november a.s. staat te gebeuren. Want het is niet voor iedereen precies duidelijk, zo blijkt. Op vrijdagavond 20 november vangt het eerste deel van het PPR-kongres aan. De meer geroutineerde kongresganger heeft wellicht het idee dat zo'n eerste deel niet tot het meest belangrijke van het kongres behoort. Dat is dit keer zeker niet het geval.

Op de agenda staat dan namelijk de bespreking van de Beleidsnotitie van het partijbestuur – de bespreking van de PPR-koers kortom. En de verkiezing van partijbestuursleden begint. Die avond wordt af-

gesloten met een groot feest. Er is voor gezorgd dat iedereen die nacht onderdak heeft in Amersfoort.

Zaterdag is er de discussie over buitenparlementaire aktie en als afsluiting de toespraak van Ria Beckers. Om twaalf uur 's middags is het kongres klaar. En het is de bedoeling dat er een masse wordt afgereisd naar Amsterdam – daar begint de kernwapendemonstratie en het zou zeer mooi zijn als zoveel mogelijk PPR-leden aanwezig zijn. Om het voor iedereen makkelijk te maken: er rijdt een extra trein van Amersfoort naar Amsterdam. Natuurlijk kan iedereen voor verdere inlichtingen terecht op het partijbureau: 020-227342, of 020-247570.

KOLLABORATIE

Op zaterdag 28 november a.s. wordt een studiedag gehouden over nucleaire kollaboratie met Zuid-Afrika, ondermeer in verband met de recente uraniumdiefstal in Namibië. De organisatoren – LEK, BOA, KZA en AABN – hebben het volgende programma opgesteld: 10 uur opening, daarna de drie inleiders aan het woord. Dat zijn Peter Manning van de SWAPO, de jurist prof. Verheul en de technisch deskundige Boelie Elzen van de Stichting Boerderij. Verder is er een lunch, in-

leiding van het Komitee Zuidelijk Afrika en de Anti Kernenergie Beweging, gevolgd door groepsdiskussies en een plenaire rapportage en afronding.

Naar alle waarschijnlijkheid wordt de dag in Kreatum, Oude Gracht 364 te Utrecht gehouden. Maar zeker is dit nog niet. Daarom voor meer informatie bellen naar Jan van der Broek, 02982-3602.

UTRECHT (1)

Twee PPR-bijeenkomsten in dezelfde stad op dezelfde zaterdagmiddag. De Godebaldgroep had een bijeenkomst in Hotel Smits, waar werd gepraat over het komende kongres. Voor wie het nog niet weet: de Godebalders willen dat de PPR een andere koers kiest, van klein-links. Dertig van hen waren aanwezig en besloten dat er maar een uitvoerig amendement moest komen op het partijbestuursstuk Beleidsnotitie 1982, dat op het kongres wordt besproken.

Verder werd nog een amendement opgesteld dat betrekking heeft op het begrip aktiepartij, dat in datzelfde partijbestuursstuk ter sprake komt.

UTRECHT (2)

Een veertigtal belangstellenden was die zaterdagmiddag naar Utrecht gekomen voor de bijeenkomst van de PPR-Vrouwen over het onderwerp vrijwilligerswerk. Uitgangspunt van deze studiedag was: er bestaat werk dat terecht niet wordt betaald en er bestaat werk dat – volgens de PPR-vrouwen – onterecht niet wordt betaald. Interessant onderwerp, interessante dag.

Inleiders waren Ria Beckers en Karin Adelmund van de NVV-Vrouwen. De essentie van het verhaal van Ria Beckers: het onevenredig ophangen van vrijwilligerswerk aan de vrouw heeft te maken met het onevenredig ophangen van betaald werk aan de man. Een juiste verdeling van vrijwilligerswerk tussen man en vrouw, zo betoogde ze, is niet los te koppelen van een eerlijke verdeling van het binnens- en buitenshuiswerk.

Karin Adelmund stelde dat vrijwilligerswerk alleen daar gestimuleerd moet worden waar mensen – meestal vrouwen in dit geval – op kunnen komen voor hun eigen belangen. Daarop volgde een diskussieronde in groepjes en de afsluiting.

ACHTERGROND

Het progressieve tweewekelijks verschijnende blad *Achtergrond* dreigt voor de zaak van de linkse samenwerking verloren te gaan. Binnen korte tijd zal het moeten verdwijnen, tenzij er zo'n tweeduizend abonnees bijkomen.

Achtergrond is bestemd voor mensen werkzaam in de progressieve partijen en/of bewegingen en verder iedereen die daar in geïnteresseerd is. Bedoeling is om het blad de komende tijd toegankelijk te maken, dus schrijven voor een breder publiek dan nu.

Een mooi doel, maar dan hebben ze wel die abonnee's nodig. De abonnementsprijs voor negen maanden bedraagt 48 gulden. Je kan je aanmelden bij *Achtergrond*, antwoordnummer 4550, 3500 VH Utrecht; geen postzegel nodig. Voor verdere inlichtingen: 030-732424.

Er is ook een reddingsaktiekomitee gevormd voor *Achtergrond*. Het bestaat o.a. uit PSP-voorzitter Bram van der Lek, vakbondsmans Cees Schelling, PvdA-partijbestuurslid Willem van de Zandschulp en PPR-fraktie-medewerker en Statenlid Jaap Röell.

PPR AKTIE KRANT

uitgave Stichting Radikalenkrant directie Ruud E. de Vringer Louis Vuurboom redaktieraad Werkgroep Publiciteit PPR politiek redakteur Hans Verstraaten redakte Remkes de Graaf Jan Hopmans, Dick van der Horst Wim Huzen Anita Keuning Jan Norp Margreet van Straaten coördinatie/vormgeving Walter van Opzeeland Menne Vellinga produktie Brouwer Offset b.v. Utrecht/Delft redaktieadres Singel 277/1012 WG Amsterdam tel. 020-227342-247570 kopij naar redaktieadres uitsluitend getypt met 3 cm marge en interlinie; blad aan één kant gebruikt abonnementen / 22,- per jaar Buro PPR Singel 277 Amsterdam kontributiebetalingen Penningmeester PPR giro 1575600 te Amsterdam advertenties overdag Partijburo PPR 's avonds Ruud E. de Vringer tel. 010-713660 basis-layout Joep Paulussen

HOE PROGRESSIEF GRONINGEN HET DE KIEZER ZO MOEILIK MOGELIJK MAAKT HET EINDJE VAN HET SPROOKJE

Maandagavond 19 oktober: crisis in de Groningse gemeenteraad. Progressieve partijen komen recht tegenover elkaar te staan en een CPN-wethouder moet aftreden. Meer dan incident. In het volgende verhaal doet Klaas-Wybo van der Hoek uit de doeken hoe de idylle van progressief Groningen werd omgezet in een politiek van gekonkel en geruzie. En hoe uiteindelijk de PPR op de wip kwam.

KLAAS-WYBO VAN DER HOEK

Er was een tijd, heel lang geleden, meer dan tien jaar, dat jongeren vonden dat politiek begrijpelijker moest worden voor de mensen. Politiek stonk naar baantjesjagerij. Vriendjes voortrekken. En naar stilstaand water. De jongeren vonden dat het spel aantrekkelijk moest worden. Tegenstellingen dienden te worden aangescherpt. Aangezien die jongeren voornamelijk leerden voor student noemen ze dat met een moeilijk woord „polarisatie”. Op college gehoord. Niet alleen in de landelijke politiek werd gepolariseerd, ook in de gemeenteraden werd deze nieuwe tak van sport beoefend. Dit leidde tot de vorming van colleges die konden steunen op een (progressieve) meerderheid. Deze colleges vervingen de vermoldde afspiegelingscolleges, waarin je voor elk wat wils had.

Daar meerderheidscolleges tot stand kwamen op grond van programmatische afspraken werden ze ook wel programcollege genoemd. Het Groninger Programcollege kreeg onder leiding van de toenmalige wethouder *Max van den Berg* landelijke bekendheid. Men sprak van het *Groninger model*. De jongeren kregen grijze haren van het groene pluche, de werkelijkheid bleek weerbarstiger dan aanvankelijk werd vermoed. De meeste meerderheidscolleges gingen aan interne vetes ten onder. Ook in Groningen kwam gedonder in de glazen. Het sprookje is uit. Het programcollege van PvdA, D'66, PPR, PSP en CPN is voorbij.

NOOD

Het verhaal gaat een decennium terug. In 1970 slaagt de Federatie van Jongeregroepen - de Groninger variant van Nieuw Links - erin eigen kandida-

ten hoog op de PvdA-lijst bij de raadsverkiezingen te krijgen. Eén van hen, de vijftientigjarige ex-sociologiestudent M. van den Berg, kan hierdoor wethouder worden in een afspiegelingscollege van PvdA, de christelijke fractie, de VVD en CPN. Van den Berg krijgt verkeer, cultuur en stadsontwikkeling en volkshuisvesting, en in *no time* slaagt hij erin het polarisatie-

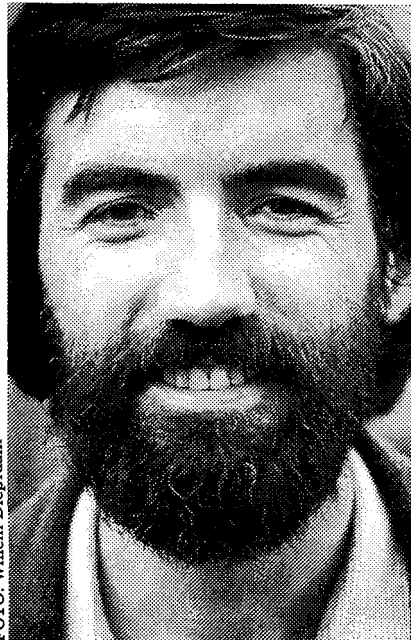

FOTO: Willem Diepraam

Max van den Berg: onsterfelijk impopulair

model volledig uit te werken: binnen luttele maanden heeft de socialist zich bij zijn collega's onsterfelijk impopulair gemaakt. In september '72 vinden de verdachtmakingen, ruzies en kuiperijen hun hoogtepunt in een motie van wantrouwen tegen Max van den Berg, ingediend door een lid van de christelijke fractie.

Tot ontsteltenis van alle vijanden

wordt de motie met 22 tegen 14 stemmen verworpen. De CPN heeft zeker bezwaren tegen de getrukte PvdA-wethouder, maar wil hem ook weer niet laten vallen. Daarop treden alle wethouders af, op Van den Berg en de CPN'er *Niemeyer* na. Samen met de burgemeester vormen zij een *rompkabinet*. Crisis! De landelijke en regionale reporters ijlen naar het Groninger stadhuis en echtgenotes van afgetreden wethouders kunnen hun gal en tranen kwijt in de krantekolommen. Sappige verhalen over de slaande deuren, door de lucht suizende koffiekopjes en nachtelijke trappelpartijen van de eega's.

De scherven zijn niet te lijmen. En uit nood wordt zo het meerderheidscollege geboren. Er moet immers geregeerd worden?

LINKS

In oktober '72 kan het nieuwe college beginnen: Partij van de Arbeid (drie wethouders), CPN (2) en D'66(1) steunen het college, evenals de PSP met haar ene zetel. De CPN met haar zes zetels is niet gelukkig met de zaak, de partij had liever vastgehouden aan een afspiegelingscollege, maar kom.

Tijdens de campagne voor de raadsverkiezingen in '74 moeten de partijen kleur bekennen. Moet het meerderheidscollege worden voortgezet of niet? De heer IJspeert van de christelijke fractie heeft een jaar eerder al verklaard dat ie best samen met de PvdA wil gaan besturen, maar a.u.b. dan zonder Max.

En dan is er de PPR. In mei '73 laat de PPR, nu ook in de stad Groningen actief, weten te willen streven naar de opstelling van een kernprogramma, mede te onderschrijven door PvdA, D'66 en PSP. Een stedelijk samenwerkingsverband zowel in als buiten het college met de CPN en het CDA wordt

door de PPR vooralsnog uitgesloten geacht. *Fré Meis*, de CPN-fraktievoorzitter, laat weten geen enkele behoefte te hebben aan de vorming van een links meerderheidscollege voor de komende periode. En hij maakt wereldkundig dat hij, jaja, een principiële voorstander is van een afspiegelingscollege. De twijfel over de toekomstige houding van de Groninger communisten wordt nog vergroot door de stellingname van de CPN-fractie – samen met CDA en VVD – tegen een aantal collegevoorstellen.

De verkiezingen van '74 maken een meerderheidscollege van links mogelijk. Max van den Berg deelt alle gemeenteraadsfrakties mee, dat voor zijn partij de vorming van een programcollege met PPR en CPN hét uitgangspunt is. De PPR verklaart in beginsel niet, maar onder strikte voorwaarden en als het niet anders kan, wél met de CPN in een college te willen plaatsnemen. Want al vóór de verkiezingen had de PPR-ledenvergadering vastgelegd geen samenwerking met de CPN te zullen zoeken; trouwens, zo vindt de PPR, de CPN moet maar eens terugkomen op het standpunt dat een afspiegelingscollege de voorkeur heeft. En een links meerderheidscollege kan er alleen met behulp van de kommunisten komen. Uiteindelijk gaat de CPN dan toch door de bocht – er kan een meerderheidscollege worden gevormd van vier PvdA-wethouders, een PPR-wethouder en een CPN-wethouder. Het collegeprogramma bevat veel fraais. Onder meer een pleidooi voor de versterking van de woonfunctie van de Groninger binnenstad: „Het stadscentrum moet in de eerste plaats het domein worden van fietser en voetganger. Het openbaar vervoer zal een alternatief moeten worden voor het partikuliere autovervoer, ook door betaalbaarheid, goede verbindingen en dienstverlening.” Heel fraai. *Wim Wildeboer* wordt PPR-wethouder met de portefeuille Welzijn. Uitgangspunten van het welzijnsbeleid zijn: het bevorderen van een organisatorische samenwerking van welzijnsinstellingen, het op gang brengen en bevorderen van een wijksgewijze organisatie van het welzijnswerk en het verlenen van steun aan minderheidsgroepen. Niet iedereen had het verwacht, maar het meerderheidscollege van PvdA, PPR en CPN zit zonder noemenswaardige incidenten de volle vier jaar uit.

PROVINCIE

Dat is het verhaal van de stad Groningen. Ondertussen waren er in de provinciale politiek voor de sociaal-democraten akelige dingen aan het ge-

beuren. Ook daar was een meerderheidscollege gevormd van PvdA, PPR en CPN en dat leek na de verkiezingen van '78 voortgezet te kunnen worden. De progressieven – PvdA, D'66, PSP en CPN; de PPR had haar zetels verloren – dachten te kunnen rekenen op 30 van de 55 Statenzetels. In de provinciale PvdA-fractie had zich echter vanaf '70 een harde kern kunnen handhaven, die zich verzette tegen het meerderheidsdenken. En op het beslissende moment stemden dan ook drie PvdA'ers tegen de vorming van een progressief programcollege. Reden: in het collegeprogramma zou te weinig aandacht geschonken worden aan de werkgelegenheid. De drie dissidente PvdA'ers maakten onder hun nieuwe banier „Verontruste PvdA-Socialisten” (VPS) een college van VVD, CDA en VPS mogelijk. Maar op den duur vonden VVD en CDA de samenwerking met de VPS toch niet zo aangenaam, de ruzies liepen af en toe hoog op; tenslotte werd de VPS geloosd. En wat gebeurde? In plaats van de VPS kwam de PvdA in het college. Zo zijn via een omweg die dwars door de politieke partijungle liep de tijden van weleer weer terug: een afspiegelingscollege bestiert thans braaf de provincie, alsof men nimmer van een meerderheidscollege heeft gehoord. Het lijkt onwaarschijnlijk dat de PvdA haar nieuwe partners in de provincie, CDA en VVD, na de verkiezingen van '82 weer zal kunnen dumpen. Vooral niet als daar weinig aanleiding toe bestaat en indien de VPS'ers erin slagen als echte partij te blijven voortbestaan. Voor de sociaal-democraten moet er dan worden gekozen tussen afvalligen uit de eigen club en de tegenpartij. Geen vrolijk dilemma. Vooralsnog zijn in de ogen van PvdA'ers de VVD en het CDA te verkiezen boven hun ex-partijgenoten van de VPS. Het is zeker dat de ontwikkelingen in de provinciale politiek ook hebben ingevreten op de stadspolitiek, hoewel die invloed natuurlijk niet precies is aan te wijzen. Ook hier een spel van buigen of barsten, coalitiepartners zoeken en verliezen, totdat het zo ingewikkeld wordt dat alleen ingewijden er nog wijs uit kunnen.

PTT

De grootste verandering die zich na de gemeenteraadsverkiezingen van '78 in Groningen heeft voorgedaan, is het vertrek van Max van den Berg en, dit voorjaar, het vertrek van PvdA-wethouder *Jacques Wallage*. Van den Berg werd na een heftige campagne PvdA-voorzitter en Wallage werd op 26 mei Tweede Kamerlid – Groningen is geen onaardige carrièrestart.

Bij de laatste raadsverkiezingen ver-

loor de PPR een zetel, D'66 en PSP keerden terug. Zonder veel moeite kon het progressief programcollege worden voortgezet, nu op vijf partijen steunend (PvdA, D'66, PPR, PSP en CPN), met 22 van de 39 stemmen. Het programma dat in elkaar werd getimmerd was lijvig maar liet toch enkele kwesties onbeantwoord, bijvoorbeeld de PTT-spreiding. PvdA, D'66 en PPR waren voorstander van de spreiding, terwijl PSP en de CPN niets zagen in deze gedwongen volksverhuizing Den Haag-Groningen.

De samenwerking in het college verliep aanvankelijk gladjes. Maar de samenwerking tussen de vijf partijen die het college *steunden* verliep alras minder soepel. Er was een vijfpartijenoverleg waar een groeiende onvrede over bestond. Vooral PPR en PSP, beide niet in het college met wethouders vertegenwoordigd, voelden zich voortdurend buitenspel gezet. Henri Dijksterhuis, toen het PPR-raadslid, loste al af en toe een schot voor de boeg. De progressieve samenwerking, vond hij, zou meer inhoud moeten krijgen. En meer en meer bleek duidelijk, dat het vertrek van de heren Van den Berg en Wallage een gevoelige aderlating betekende voor het Groninger model.

Vanaf het begin van de nieuwe samenwerking deden zich wrijvingen voor, vooral tussen CPN en PSP aan de ene kant, en PvdA, D'66 en PPR aan de andere kant. De PSP met *Sander Doeve* in de raad ontpopte zich als de kampioen van de akties. Binnen de CPN verhevigde de oude strijd tussen de harde activisten en de meer bestuurlijke lijn. De CPN, zo hoorde je, mocht zich niet verder van „de akties” vervreemden en moest haar bestuurlijke verantwoordelijkheid daaraan ondergeschikt maken, een trek die in de vorige periode ook al aanwezig was. Zo kon het herhaaldelijk gebeuren dat CPN-wethouder *Thewis Wits* van Kultuur in het college vóór bepaalde voorstellen stemde, terwijl de CPN-fractie tegen was. Voorbeeld. Het college besloot unaniem dat er op een kleuterschool geen leidster uit de portemonnee van de gemeente zou worden betaald. De CPN-fractie eiste in de raad dat dit wél zou gebeuren. Ander voorbeeld. Wethouder Wits ging in de raad akkoord met de verhoging van de tarieven voor openbaar vervoer die door het Rijk waren opgelegd. CPN-raadslid *Broekema* meldde met 'n stalen gezicht, dat de CPN de verhoging onaanvaardbaar vond. Nog een. In de kwestie van de aardgasprijzen wilde de CPN de Rijkstarievenstelling aan gebruikers niet doorberekenen, waardoor een tekort van zeven miljoen door de gemeente zelf gedekt zou moeten

worden. De CPN stemde tegen de fusievoorstellen die nodig waren voor de vorming van brede scholengemeenschappen in het voortgezet onderwijs. Deze voorstellen waren wél opgenomen in het programmakkoord. De CPN maakte publiek dat de kollegawethouders alle plannen en voorstellen voor het gekraakte *Grand Théâtre*, een alternatieve ruimte voor cultuur, tegenhielden.

ZINLOOS

D'66 en Partij van de Arbeid verweten de CPN en de PSP alleen de geneugten van het besturen te willen genieten, en geen lasten te willen dragen. Kortom, een prima sfeer voor ontsporingen en haat en nijd en vechtpartijen. D'66 en

rekest bij de PvdA. De PvdA achtte de PPR-suggesties „niet realiseerbaar, omdat dit fors ingrijpt in de onderhandelingsresultaten met de PTT, bovendien op een stuk grond dat eigendom is van de PTT.”

Onderhandelingen tussen PvdA en CPN werden doorkruist door uitspraken van een CPN-ledenvergadering. De kommunisten wezen het bestemmingsplan in het geheel af, waardoor verder praten zinloos werd. De zaak werd door PvdA en D'66 hoog opgenomen. D'66 vond dat de CPN uit het college geknikkerd moest worden. Weken van koortsachtig overleg volgden. Een college van PvdA en D'66 zou slechts over 19 van de 39 stemmen kunnen beschikken. Er werd een tussnoplossing voorgesteld: door een

van wantrouwen komen, waar de PvdA dan weer niet omheen zou kunnen. De PvdA wong zich echter nog wel in alle bochten om niet met D'66 mee te hoeven gaan. *Tonny van der Vondervoort*, de PvdA-fraktievoorzitter, verklaarde dat het vertrek van de CPN-wethouder niet het einde van de linkse samenwerking hoefte te betekenen.

Vreemd, eerst wil je een koallitiegenoot weg hebben, maar later zeg je dingen in de trant van: de linkse samenwerking is misschien wel dood, maar zal weer leven!

RUZIE

De PPR zag zich in een lastig pakket gemanoeuvereerd. De Groninger radicalen hadden de progressieve samenwerking steeds een warm hart toegedragen. De uitslaande ruzies tussen PvdA, D'66 en CPN werden dan ook eerst als vervelende college-beroeringen bekeken. De band met de CPN was niet al te innig, maar deze linkse partner terstond laten vallen leek toch teveel van het goede. Toen de Demokraten echter hun motie van wantrouwen indiende, werd het spannend. PvdA en D'66 beschikten over 19 van de 39 stemmen – da's dus één stem te kort voor de meerderheid. Het was duidelijk dat CPN en PSP wethouder Wits niet zouden laten vallen. En om met steun van rechts deze problemen op te lossen leek weinig elegant. Als VVD, CDA en GPV dwars wilden zijn, zouden ze tegen de motie van D'66 kunnen stemmen om een oude rekening met de PvdA te vereffenen. Een politiek spel van laag niveau. In deze situatie zou die ene stem van de PPR in de raad de doorslag kunnen geven. De PPR zat op de wip.

In spoedzitting werden de Groninger radicalen bijeen geroepen, op verzoek van het nog niet zo gek lang functionerende raadslid *Grietje Pasma*. Het stadsbestuur wilde de motie van wantrouwen niet steunen, tenzij „een en ander tot gevolg heeft dat CDA en/of VVD in het college komen”. De uitvoering van het programmakkoord moest wel worden voortgezet. Er was ook een minderheidsstandpunt van het bestuur van de plaatselijke PPR, waarin de steun aan en het in stand houden van het progressieve programcollege voorop stond. Daarom diende de motie ondersteund te worden.

Tenslotte kwam oud-raadslid *Henri Dijksterhuis* met een lap van een motie, waaruit in elk geval gedestilleerd kon worden dat de CPN een onbetrouwbare partner is geweest en dat daarom vóór de motie van wantrouwen gestemd moest worden. De gemoederen raakten verhit. Oud-wet-

FOTO: Frank Straatmeier

De val van de CPN-wethouder Wits tijdens de raadszitting van 19 oktober.

PvdA voelden zich het bloed onder de nagels vandaan gehaald worden. De CPN-wethouder heeft in het college steeds ingestemd met het beleid voor de vestiging van de gespreide PTT in het stationsgebied. Ook het eerste ontwerp stuitte niet op tegenstand bij hem. De afgelopen zomer nam de CPN echter afstand van deze lijn en wilde de partij de wensen van de buurtbewoners beter gehonoreerd zien. In eerste instantie waren D'66 en PvdA bereid de problemen te bespreken. Enige besprekingen volgden, maar men kwam er niet uit.

Eigenlijk heeft de CPN weinig boodschap aan het bestemmingsplan, omdat ze het niet eens is met de PTT-spreiding. De PPR dringt ook aan op wijziging van het bestemmingsplan. De PPR vindt wél dat de spreiding door moet gaan, maar zou het stationsgebied graag beter ingericht willen zien. De PTT-gebouwen zouden minder kolossaal moeten worden. Maar de Groninger radicalen krijgen nul op

kombinatie van stedeboouwkundige deelplannen en een tijdsplanning voor de bouw van de PTT-kantoren zou in het bestemmingsplan ruimte blijven voor een bebouwing voor 4000 arbeidsplaatsen van Tante Pos. Als de PTT niet tot 4000 plaatsen zou uitgroeien, mocht de gemeenteraad de betreffende deelplannen vervangen door woningbouw.

In eerste instantie stelde de CPN zich in de raad achter deze tussnoplossing. Enkele dagen later liet het CPN-raadslid weten dat zijn partij het plan alsnog volledig afwees. CPN-wethouder Wits was afwezig. Telefonische contacten vlak voor de stemming tussen PvdA en CPN wezen uit dat het districtsbestuur had besloten wél vóór de tervisielegging van het bestemmingsplan te stemmen, maar dat het CPN-raadslid halverwege die vergadering boos was weggerend en had besloten tegen te stemmen.

Voor D'66 en PvdA was de maat onderhand vol. D'66 zou met een motie

houder Wim Wildeboer hield het hoofd echter koel en formuleerde staande de vergadering een kompromismotie. Daarin werd de D'66-motie van wantrouwen niet gesteund, maar de CPN-wethouder werd wel verzocht op te stappen.

De ledenvergadering werd geschorst voor een beraadslaging van het bestuur. Na enkele minuten kon het bestuur monter melden, dat de motie van Wildeboer zomaar werd overgenomen. Bij de uiteindelijke stemming vond de motie van Wildeboer ook genade in de ogen van de meerderheid van de vergadering.

AARDIG

Maandag 19 oktober zou de beslissing in de raad eindelijk vallen. En jawel, de motie tegen CPN-wethouder Wits werd aangenomen met 35 stemmen vóór. Tegen stemden PSP, CPN en de PPR. Radikaal raadslid Grietje Pasma had nog een motie ingediend, waarin Wits werd uitgenodigd de eer aan zichzelf te houden en zijn biezen te pakken. De PPR verklaarde nog eens nadrukkelijk dat zij het collegeprogramma bleef steunen.

Grietje Pasma: „Ik heb in de raad drie redenen genoemd waarom wij de motie van D'66 tegen Wits niet steunden. In de eerste plaats heeft de CPN het collegeprogramma niet geschonden. De PTT-spreiding was een vrije kwestie; over de invulling van het stationsgebied was niets opgenomen in dat programma. In de tweede plaats is de CPN van nu dezelfde als in '74 en '78. Ik heb D'66 en de PvdA gevraagd aan te geven in welke opzichten de CPN veranderd zou zijn. Ze wisten dus waar ze aan begonnen toen ze met de CPN in zee gingen. Tenslotte, de kiezers zullen in '82 een uitspraak moeten doen over de samenwerking.”

„Meer aardig dan politiek” schreef de plaatselijke pers over de PPR-stellingname. De plaats van wethouder Wits werd niet opgevuld, zodat het college nu uit vijf wethouders (vier PvdA en een D'66) bestaat.

FOTO: Frank Straatmeier

PPR-raadslid Grietje Pasma: „Ik zie het somber in”

Het Groninger model is dood. Overleden aan interne vetes. Maar alle grafredenaars hebben zich gehaast om te zeggen dat de linkse samenwerking moet doorgaan, ook na de verkiezingen van '82. Suggesties dat de PvdA en D'66 na de volgende gemeenteraadsverkiezingen, met CDA en/of VVD in zee zouden willen gaan, werden door in elk geval de PvdA hooghartig van de hand gewezen. Het hangt voor een belangrijk deel van het elektoraal succes van D'66 af of de PvdA in deze houding volhardt.

Nu het meerderheidscollege in de pro-

vincie ook niet meer aan de orde is, kunnen zich nieuwe ontwikkelingen gaan voordoen. Ook in Enschede en in Leiden is de PvdA op het meerderheidscollege teruggekomen. Het zal dus niet de eerste keer zijn.

TOEKOMST

Het ziet er niet zonnig uit voor de progressieve politiek in Groningen. Naar alle waarschijnlijkheid zal D'66 in het college niet meer met de CPN willen samenwerken. Doorslaggevend zal dan zijn: laat de PvdA haar linkse familieleden vallen?

En hoe staat de PPR? Raadslid Grietje Pasma ziet nog geen problemen: „De PvdA begreep onze opstelling wel. Zij heeft er geen punt van gemaakt, dat wij de motie van wantrouwen niet hebben gesteund. D'66 heeft laten doorscheren dat deze partij wel veel betekenis hechtte aan onze opstelling. Tot op heden zijn de Democraten er niet op teruggekomen. Zij hebben alleen de samenwerking met de CPN opgezegd. De PSP heeft zelf de samenwerking met D'66 opgezegd.”

En over de toekomst zegt ze: „Het PPR-stadsbestuur heeft de vijf progressieve partijen uitgenodigd voor een gesprek. Ik hoop dat zo'n gesprek iets oplevert. Persoonlijk zie ik het somber in, maar daarom moeten we er met alle macht aan werken dat de zo breed mogelijke progressieve samenwerking weer mogelijk wordt.” Ze denkt niet dat er een college van PvdA, D'66, CDA en VVD komt in '82. Een college van PvdA, D'66 en PPR maakt meer kans, omdat D'66 daar veel voor voelt.

„Wij zullen dan opnieuw,” zegt Grietje Pasma, „moeten kiezen.” En de PPR zou dan weer bij haar opstelling uit '73 kunnen uitkomen. Dat schiet op, in Groningen.

GEMEENTERAADJE IN DEN BOSCH

Sinds twee jaar heeft de PPR in Den Bosch een samenwerkingsovereenkomst met de plaatselijke PSP. Sinds die tijd funktioneert er ook een gezamenlijke werkgroep gemeentepolitiek. Wat ligt er dan meer voor de hand dat deze twee partijen samen ook de raadsverkiezingen ingaan?

Helaas, dit gaat niet door. De Boschse PSP geeft er de voorkeur aan alleen de verkiezingen in te gaan.

Belangrijkste reden voor deze beslissing is het feit dat de PSP denkt zonder PPR ook best een zetel te kunnen behalen. Een logisch argument. De andere reden is heel opmerkelijk. We citeren daarvoor even PSP-sekretaris Okko Lems, die in het Brabants Dagblad van 14 oktober het volgende weet te melden: „Wij zouden die zetel gebruiken als ondersteuning aan buitenparlementaire groepen, als buurtcomités. Wij

zouden ook hun mening willen laten horen in de gemeenteraad. Dat wil de PPR ook, maar zij willen bovendien politieke veranderingen en zo veel mogelijk invloed op het college. Wij hebben niet zo'n behoefte aan gemeenteraadje spelen.”

Je kan er eens bescheiden om lachen. Of de wenkbrauwen optrekken. Maar het blijft een treurig argument.

HERMAN VERBEEK: AFSCHEID ALS VOORZITTER

Het Kongres kiest een nieuwe voorzitter voor de partij. Dat gebeurt vrijdag 20 november. Deze laatste column die ik voor de Aktiekrant schrijf, is niet de gelegenheid om de ontwikkelingen en resultaten van de PPR in de periode 1977-1981 te overzien. Daartoe is meer historische afstand nodig. Ik beperk me hier tot de mededeling dat ik gelukkig ben met de „Beleidsnotitie” waarop de PPR de komende tijd, hoop ik, zal koersen en waarop ook het nieuwe bestuur, met de voorzitter, gekozen zal worden.

In 1977 maakte de PPR een moeilijk moment door. Zeven zetels en de deelname aan het kabinet-Den Uyl kregen geen direkt gevolg. Velen in de PPR waren teleurgesteld. Velen waren ook in de PPR teleurgesteld.

Op zo'n moment loopt een partij gevaar zichzelf te verslinden. Door verwijten over en weer, door flitsende tactische ingrepen of door vermoeid weggaan. Daarvoor bleven we gespaard. De PPR koos in 1977, op het Kongres van Arnhem, voor de lange weg; voor de geduldige historische opbouw van de brede progressieve samenwerking in Nederland. Niet of voor het politieke midden van D'66 en PvdA, of voor het linkse uiterste met PSP en CPN. Maar voor het gezamenlijk toewerken naar een progressieve meerderheid.

We weten bij het vervolgen van die weg dat ze voert dwars door de wintertijd van Nieuw Rechts. En met een Binnenhof dat te nauw en te eng is geworden om onze moeilijke samenleving recht te kunnen doen en haar vernieuwing te kunnen leiden. Er groeit een nieuwe politiek, buiten en tegen de oude politieke arena. Alleen politici die nog bij machte

zijn daar voeling mee te houden, zullen vertrouwen ontvangen. Iemand als Willy Brandt lijkt dat te beseffen. Angst en verontwaardiging, gezond verstand en verzet van honderdduizenden gewone mensen, houden een politieke ontwikkeling in waar de jaren-80 in het Westen het van moeten hebben.

Alleen eenmaal in de vier jaar stemmen is een vorm van analfabetisme; je zet een kruisje bij andermans naam en geeft alles uit handen. Daarvan komt geen democratie. De nieuwe bewegingen, van vrouwen, van minderheden, van mensen die zelf werk zullen maken, van al degenen tegen de atoomstaat, de komputermaatschappij, de nukleaire machten die rekenen in mega-doden – waar al die mensen zich doen gelden, dragen zij de tekenen met zich van een nieuwe vorm van volksvertegenwoordiging. Alleen wie daar echt bij hoort, zal er parlementair stem aan kunnen geven.

Dat zal niet Nieuw Rechts zijn. Dat klimaat is verbijsterend antidemocratisch en antiparlementair. Nog wil het weer vrij baan voor het recht van de sterksten en daarbij zo weinig mogelijk bemoeienis van parlement en regering. Die mogen gemeenschaps-gelden fourneren en faillissementen en werklozen opvangen.

Ik ben me bewust af te treden op een moment dat de PPR opnieuw al haar krachten moet aanspreken, vlak voor verkiezingen van Staten en Raden, waar voor de actiecentra zoveel van afhangt. En, wie weet, met spoedige parlementsverkiezingen voor de boeg. Want het is de vraag of onze progressieve partners zich niet hebben verkeken op het tot stand

komen van het CDA en het aangaan van een akkoord met zo'n massieve macht. De eerste regeringsvruchten waren wel wrang. Met de vruchten viel direkt de hele boom.

In de politiek zal ik blijven. Dat wil zeggen: ik zal met mensen blijven zoeken naar de andere samenleving, naar het onderkennen van onze eigen mogelijkheden en het opnemen van eigen verantwoordelijkheid.

Waarom ben ik zo dankbaar vier jaar voorzitter geweest te zijn? Omdat ik zoveel heb geleerd. En omdat ik zoveel magnifieke mensen leerde kennen. Als ik de PPR dank, dank ik met name Ria Beckers. Je kunt ook in de politiek van iemand gaan houden. Haar vereenzelviging met het program, met het karakter en de weg van de PPR, haar rust en haar warmte hebben me keer op keer bemoeidigd in de overtuiging dat politiek radikaal kan zijn zonder rigoreus te worden. In Ria dank ik de fracties van de afgelopen vier jaar, elk van hun leden en medewerkers. Ik dank elk van alle medebestuurders. De inzet vergeet ik niet, ieders visie niet, onze wederwaardigheden niet. Uit de „Beleidsnotitie” blijkt met hoeveel zicht en kracht jullie verder willen. Ik dank Louis Vuurboom, sekretaris van het partijbestuur en het partijburo, wat is hun werk solide. Ik dank Paul van der Hijden, die met mij aftreedt. Als uitersten, uit Limburg en Groningen, hebben we elkaar goed gevonden en graag gemogen. Ik dank tenslotte alle actiecentra en alle leden met wie ik verbonden raakte. Als ik het goed zie, is een partij-keuze een verregaande levenskeuze. Als dat zo is, ligt de PPR vóór ons.

DE OPVATTINGEN VAN DE TW

Misschien ziet u door de bomen het bos niet meer. Misschien wilt u voor het komende kongres nog eenmaal duidelijkheid. Dat kan. Wim de Boer en Michel van Hulten, beiden kandidaat voor het PPR-voorzitter-

schap, zetten ieder hun standpunten uiteen. Over de beleidsnotitie van het partijbestuur, over het voorstel van de Godebaldgroep, de autonomie van de aktiecentra. En over leiding geven aan een partij.

MICHEL VAN HULTEN

Laten we eens achteraf vooruitblikken en met name eens net doen alsof we met de PPR opnieuw in 1977 staan en onze strategie voor de komende jaren bepalen.

Het kongres besluit - na de enorme terugval van de PPR in de kiezersgunst en na de verdere opmars van de CDA-gedachte die duidelijk maakt dat het CDA er nu echt zal komen - dat de progressieve konzentratie hersteld moet worden om te voorkomen dat CDA en VVD blijvend samen de meerderheid in het parlement voor langere tijd veroveren. Nu al leiden hun 77 zetels tot een centrum-rechtse coalitie. Dat moet bij volgende verkiezingen voorkomen worden. In de komende regeerperiode Van Agt-Wiegel moet met name in het centrum om kiezers gewonnen worden opdat blijvend de politieke weegschaal naar onze kant zal doorslaan.

De PPR besluit daarom vooral onvankelijk te zijn voor nieuwe „vertrekkers” uit het CDA en ziet kans om in een vriendelijke atmosfeer Goudzwaard en zijn collega's, de kern van *Niet bij brood alleen*, atoomwapenvertrouwen uit de AR (na het NAVO-dubbelbesluit van 1979 en het gedraai van de loyalisten) en jongeren die voor het eerst naar de stembus zullen gaan afkomstig uit van oudsher konfessioneel milieu, aan te trekken. De PPR sluit vervolgens in 1980 wederom een stembusakkoord met de PvdA. Bij de verkiezingen van mei 1981 wint de PvdA zijn huidige 44 zetels en de PPR wint er 6 (EVP is niet ontstaan).

Op grond van het stembusakkoord gaat Den Uyl met Van Agt onderhandelen over een koalitiëkabinet uitgaande van een verhouding in kamerzetels van 50 tegen 45. Den Uyl wordt minister-president, Van Agt minister van justitie en vice-premier, maar de PvdA claimt ook financiën en een zetel voor een PPR-er die nu rechtstreeks het kabinetsbeleid mee beïnvloedt. D'66 deed in de onderhandelingen niet mee, omdat de PvdA vindt dat die partij dan maar mee had moeten doen in het stembusakkoord van progressieve

MICHEL VAN HULTEN: RIJEN OPENEN VOOR NIEUWKOMERS

partijen en omdat één onduidelijke partner als het CDA meenemen in het kabinet al een hele hijs is, aan twee van zulke heeft de PvdA geen behoefte. Wat had de Nederlandse politiek er nu niet heel anders uitgezien als wij ter linkerzijde het allemaal wat verstandiger hadden aangepakt! En hier ligt nu ook de kern van mijn bezwaren tegen het PPR-beleid van de laatste jaren: meer en meer getuigenis, minder en minder bereidheid om naar de weerbarstige werkelijkheid om ons heen te kijken en ons politiek handelen daar mede door te laten richten. De jongste tekst (Aktiekrant, nr. 178, blz. 25) geschreven door het Partijbestuur en als motie ingediend voor het kongres van 21 november is het logische vervolg op alles wat er wél sinds 1977 is gebeurd.

Wij denken niet anders dan het zitten-de bestuur over een „sterke PPR”. Dat vinden alle vrienden in de PPR prach-

tig. Maar het gaat om de onderling samenhangende vragen „hoe bereik je een sterke PPR?” en „waartoe dient een sterke PPR?”

Het Bestuur wil een PPR „samen met alle progressieve partijen”. Wij zeggen „samen met andere progressieve partijen voorzover dat de groei van de progressieve meerderheid ten goede komt”. En dat sluit haast per definitie in de landspolitiek PSP en CPN uit, omdat de winst voor de progressieven als geheel allereerst gezocht moet worden in het midden van het politieke krachtenveld.

De vraag naar progressieve samenwerking is voor ons dienstbaar aan die naar progressieve meerderheidsvorming en is dat in de bestuursmotie duidelijk niet. Bij het bestuur gaat het om een sluiten van de rijen om daaruit macht te putten. Wij willen de rijen juist open gooien voor nieuwkomers. Waar progressief Nederland behoefte aan heeft is aan bruggen voor mensen die van rechts en centrum naar links willen komen. Daarom wél herstel van de progressieve konzentratie, niet eindeloos proberen PSP en CPN daarin te betrekken. Daarom ook in ons politiek handelen beklemtonen datgene wat die progressieve groei kan bevorderen: ons alternatieve beleid duidelijk en geloofwaardig maken, want de werkloosheid is al onaanvaardbaar hoog gestegen, de kloof tussen rijk en arm te wijd en nog steeds groeiend, de bewapeningswedloop hollend buiten zelfs de rechtse machten en energiepolitiek nauwelijks nog toekomstgericht.

Een enkel woord over aktiegroepenbeleid en de autonomie van de aktiecentra. Het bestuur wil de kontakten met aktiegroepen versterken. Met alle aktiegroepen? Ongeacht hun doelstellingen en middelen? Aktiegroepen moeten altijd eenzijdig en dus „doorhollers” zijn, politieke partijen moeten veelzijdig en evenwichtig zijn, de hele maatschappij in hun overwegingen betrekken (en dan kun je best nog heel radikaal zijn. Juist dan!). Het ene gerechtvaardigde belang tegen het andere afwegen en vervolgens besluiten en handelen. „Meer dan nu een aktiepartij

E KANDIDAAT-VOORZITTERS

worden" is dan ook niet realiseerbaar. Of je identificeert jezelf met aktiegroepen of je funktioneert als politieke partij. Alle twee tegelijk is hetzelfde als „niet kiezen" wat wij zo verfoeien. Essentieel voor een politieke partij is ook de eenheid van optreden. Volledige autonomie van aktiecentra is dan ook niet mogelijk. Het Huishoudelijk Reglement kent die ook niet. Diskussie op een kongres leidt tot standpuntbepalingen. Ook aktie-centra waar de meerderheid anders denkt zullen zich loyaal achter die besluiten willen opstellen. Anders is er geen partij. Ditzelfde geldt uiteraard voor een partijvoorzitter, hoewel uit het feit dat de partij hem of haar koos voortvloeit dat de partij er vertrouwen in heeft dat die voorzitter ook de goede leiding geeft en de goede initiatieven neemt. En zeker in onze partij moet de voorzitter allereerst voortrekker zijn. Ik hoop dat het kongres er oog voor heeft dat een hele reeks van PPR-leden met een grote staat van dienst in de partij, de partij nu oproept tot politiek realisme. Niet om ons te laten „ver-rechtsen", maar om onze idealen beter realiseerbaar te maken. Ik ben er zeker van dat het kongres begrijpt dat we dit niet doen om de PPR te schaden of eigen belangen te dienen. Moge dit begrip er toe leiden dat het kongres tenminste open staat voor overweging van onze argumenten en voor diskussie, waarna afgewogen besluitvorming kan volgen.

WIM DE BOER

Vooraf wil ik graag kwijt dat ik het prima vind als er binnen de PPR wordt nagedacht over de wijze waarop wij onze doelen willen bereiken. Die diskussie moet elke keer weer opnieuw worden gevoerd. Mensen die een radikale politiek voorstaan moeten er tegen kunnen dat elke keer opnieuw gevraagd wordt of we wel op de goede manier bezig zijn. Waar veel PPR-mensen echter wat genoeg van beginnen te krijgen is dat sommigen deze diskussie op de verkeerde plaats en op een verkeerd moment voeren. PPR-leden, die vinden dat de partij een onjuiste koers vaart, behoren dat aan de orde te stellen op vergaderingen van aktiecentra, via de kerngroep, op het kongres, door diskussie in deze krant. Zij horen dat niet te doen door – met gebruikmaking van een (vaak dankzij

de PPR verkregen) zekere bekendheid – breeduit in de landelijke media van hun ongenoegen blijk te geven. Dat klopt niet met wat wij in de PPR willen: een basispartij zijn, in gesprek en diskussie – luisterend en overtuigend – samen de koers zien te vinden. Juist nu overal in het land PPR-aktiecentra tot hernieuwde aktiviteit ko-

WIM DE BOER: IN DE PPR MOET DE BASIS DE BAAS ZIJN

men, juist nu het partijbestuur na een ongebruikelijke duidelijke zelfanalyse een notitie schrijft die nieuw perspectief kan bieden, komt er een aktie om terug te gaan naar wat is geweest. Men wist van de notitie van het partijbestuur, maar heeft die niet willen afwachten. Men voerde aktie op basis van geruchten dat het partijbestuur zou kiezen voor een exclusieve samenwerking tussen PSP-PPR-CPN, terwijl men wist dat in de beleidsnotitie geen schijn of schaduw van een dergelijke eenzijdige keuze te vinden is. Men doet nu zelfs voorkomen, alsof het partijbestuur als gevolg van de Godebald-aktie zijn standpunten heeft herzien – nou ja! Wat betreft de Beleidsnotitie van het partijbestuur zou ik willen volstaan met: lees maar wat er staat (Aktiekrant

178, 16 oktober). Toch maar enkele opmerkingen. De weerzin tegen de politieke praktijk, het afstand nemen van wat er in Den Haag en in gemeenteraden gebeurt, groeit met de dag. Juist daarom mag een partij als de PPR niet worden beheerst door de vraag „hoe liggen wij het meest gunstig in de markt." Een PPR zal zich laten leiden door de vragen: voor wie komen we op? Wie willen wij vertegenwoordigen? Wie mogen op ons rekenen?

Het partijbestuur deelt met de Godebaldgroep de onvrede en het ongeduld over het uitblijven van een progressieve meerderheid. Samen vinden wij het onverteerbaar dat onze ideeën onvoldoende aandacht krijgen in de samenleving. Samen vinden wij ook dat een voorhoedepartij altijd bereid moet zijn om de grote meerderheid mee te trekken; het voortouw mag niet breken. Maar de weg die de Godebaldgroep daarbij wil volgen vind ik onbegaanbaar. De oproep om met de PPR weer (?) naar het midden te schuiven om daar met name CDA-kiezers op te vangen is onwettelijk en ongewenst. PPR-mensen laten zich niet zomaar verschuiven omdat iemand dat zegt. Het is toch onbestaanbaar dat je mensen die je elke dag tegenkomt in het verzet tegen wat verkeerd is nu opeens links zou laten liggen. Je kunt in de PPR toch niet opeens van bovehaf regelen dat aktiecentra hun kontakten moeten verleggen naar D'66, CDA en PvdA, terwijl ze misschien juist met deze groepen voortdurend in de clinch liggen.

Daarbij lijkt het ook nog *wishfull thinking* om nu te hopen dat er een uittocht uit het CDA zal plaatsvinden en dat men direkt de PPR, zijnde het beloofde land, zal binnentrekken.

De beleidsnotitie is duidelijk over progressieve samenwerking: konsekventie voortzetting van de lijn die wij de afgelopen jaren hebben gevolgd. Samenwerking met alle progressieve partijen. Onvermoeid doorwerken aan een progressieve meerderheid.

Het partijbestuur ziet geen enkele politieke noodzaak tot het kiezen tussen PvdA/D'66 of PSP/CPN, ook al is de relatie die wij met partijen hebben verschillend van intensiteit. Juist omdat de PPR met alle groepen kontakt heeft fungeren we soms als schakel. Op zulke momenten wil de PPR die funktie graag vervullen, want voor progres-

sieve partijen zijn alle krachten nodig. Natuurlijk moet het rechterblok nog verder afkalven. D'66, PvdA en PPR zullen daar alledrie een eigen werfkracht kunnen hebben, zonder dat het nodig is dat de PPR dicht tegen de andere aankruipt.

De PPR wil een partij zijn waar de basis het voor het zeggen heeft. Koers, inhoud, werkwijze en strategie worden niet van bovenaf bepaald maar groeien van onderop. Dat betekent dan ook dat actiecentra helemaal zelfstandig hun beleid bepalen, zolang ze dat maar doen binnen reglementen en program van de partij. Toch zal een PPR-partijbestuur leiding mogen en moeten geven en zal aan mensen gevraagd worden een democratisch leiderschap gestalte te geven.

Ik wil graag wat kenmerken noemen:

- willen delen van invloed en verantwoordelijkheid;
- goed kunnen delegeren, dingen echt aan anderen kunnen overlaten;
- zorgen dat er geen afstand ontstaat tussen mentaliteit, inhoud, strategie;
- met je politieke stijl en inhoud daar zijn waar de brede basis van je beweging is;
- uitnodigen tot reactie en kritiek en daar goed mee omgaan;
- gezag verwerven door op te sporen, te verwoorden en te belichamen wat erin je beweging leeft;
- richting wijzen en perspectief bieden in samenhang met je grondpatroon.

SCHAAKSPEL

De politiek wordt ook in Nederland grotendeels bepaald door mannelijk denken en handelen: intellectueel, analyserend, koel de kansen wegend, weinig rekening houdend met gevoelens, de politiek als schaakspel. Ik erken volmondig dat dit een legitieme werkwijze is.

Het enige dat ik er tegenover wil stellen is dat ik er niet zo goed meer tegen kan. Ik merk dat ik het zó niet meer wil. Gelukkig sta ik daar niet alleen in. Overall om mij heen in onderliggende groepen, in de vredesbeweging, heel veel bij vrouwen, zie ik dat mensen op een andere manier met elkaar en met de samenleving bezig zouden willen zijn. Direkter, meer creatief-praktisch dan theoretisch-pratend. Gewoner, dicht bij jezelf en bij de mensen die je nodig hebben, vriendelijk alle gewichtdoenerij ter zijde schuivend, meer gestuurd door de noodzaak dan door je ambities, gevoelig voor onderlinge relaties en saamhorigheid. Meer en meer raak ik overtuigd van de onverwoestbare overtuiging van deze krachten en de kwetsbaarheid van een mannenbastion als de „politieke arena”.

DE DUBBELE MORAAAL VAN DE AKTIE NEDERLAND OKÉ

De afgelopen maanden hebben we kennis kunnen maken met wat vermoedelijk een ambitieus voorproefje is: de start van de actie Nederland Oké. Simpel gezegd komt het doel erop neer dat mensen gezonder moeten gaan leven. Heel mooi. Maar wie de totstandkoming van de actie bekijkt, merkt dat er ook andere idealen om de hoek komen kijken. Gerard Nijssen zet kanttekeningen bij een nationaal gezondheidsproject.

GERARD NIJSSEN

Een minister die het startsein geeft voor een dubbeldekker, een koningin die een beurs opent (in aanwezigheid van een burgemeester – nu minister – en een staatssecretaris – nu kamerlid), dagen lang Aart Gisolf op de tv, een wervelende show gepresenteerd door Hans van Willigenburg. U raad het al: het moet hier gaan om een gezondheidsactie.

Bijna een jaar geleden werd het „preventieproject” Nederland Oké op de gezondheidsmarkt losgelaten. Als idee geboren in de keuken van de VNZ, de overkoepelende organisatie van ziekenfondsen. Al spoedig werden een stichting en een Comité van Aanbeveling gevormd.

De belangrijkste financiers van dit „unieke en revolutionaire” project zijn

het Kontaktorgaan Landelijke Organisatie van Ziektekostenverzekeraars (KLOZ) en de organisatie die ook de voorzitter van het Comité van Aanbeveling levert: de VNZ. Al snel draait de machinerie op volle toeren. In een klein jaar tijd worden ruim 160 zgn. Plaatselijke Actie Comités (PLAC's) gevormd, 85.260 Doe-mee-dossiers afgezet en 837.500 Oké-stickers op de markt gebracht. Als half oktober de boeken worden opgemaakt blijkt 3,7 miljoen gulden te zijn uitgegeven.

Enige bezinning op de Nederland Oké-actie lijkt me geen kwaad te kunnen. Het ziet er immers naar uit dat we de afgelopen maanden slechts een voorproefje hebben gehad. Hoewel het resultaat van een wetenschappelijke studie naar het effect van het geheel nog niet is gepubliceerd, heeft de Stichting al besloten door te gaan.

TRUIJK

JAN NORP

Tijdens 'n windhoos in de zomer wordt de kruin van een grote boom midden in het dorp flink beschadigd. In de winter wordt door boomchirurgen de schade weer zo goed mogelijk hersteld. De dorpsgemeenschap is blij dat de boom gespaard gebleven is dat de gemeente er geld voor over had.

Enkele maanden later. De rekonstruktie van de dorpsstraat komt aan de orde. Op de werktekening staat met kleine letter boom rooien. Het PPR-raadslid vraagt de burgemeester of het inderdaad de bedoeling is de boom te rooien. Een kleine schrikreactie. Nee, ze willen er alles aan doen om de boom te behouden.

Volgende raadsvergadering. Het PPR-raadslid wil weten hoe het met de beslissing over de boom is gesteld. Het zal wel moeilijk worden, is het antwoord, daar de boom zo dicht bij de kant van de weg staat. Tja, aanpassen van de tekening heeft veel consequenties, maar ze zullen hun best doen de boom te behouden.

De boom staat er nog steeds als de stukken komen voor de volgende vergadering. Op die vergadering wordt ook beslist over het krediet voor de rekonstruktie. De raadsvergadering zal op donderdagavond plaatsvinden. Zo lang er leven is, is er hoop.

Wat blijkt? Twee dagen eerder is de boom omgezaagd. PPR-raadslid woedend. Snel wordt voor de vroege donderdagavond een demonstratie belegd. Bij het plakken van oproepen voor de demonstratie op 'n telefooncel wordt het PPR-raadslid bekeurd. Dat is dus mooie publiciteit. En de demonstratie wordt volgens plaatselijke normen een succes.

In de raadsvergadering een fel betoog van de PPR. De burgemeester heeft er begrip voor; maar de boom moest wijken, meldt hij, omdat elektriciteitskabels ter plaatse moesten worden vernieuwd. En kijk, daar was haast bij. Anders wordt de gehele rekonstruktie van de dorpsstraat vertraagd.

Wat beoogt Nederland Oké? Het project probeert op een plezierige niet belerende of betweterige wijze een gedragsverandering tot stand te brengen, aldus VNZ-voorzitter H. Aanbeek bij de presentatie van de plannen voor de Nationale Gezondheidsweek. Het is duidelijk dat de VNZ niet puur en alleen aan het heil van het volk denkt, maar ook aan de eigen portemonnee. Het persbericht van 19 juni zegt dit ook met zoveel woorden: *uitgangspunt vormt het groeiend besef dat de Nederlandse gezondheidszorg onbetaalbaar dreigt te worden.*

Feit is inderdaad dat de kosten ieder jaar toenemen. De gemiddelde geregistreerde kosten per verzekerde stegen in 1980 van f 812,76 tot f 899,30 (een toename van 10,7%). De bedenkers van Nederland Oké gaan er van uit dat preventie de kosten van de gezondheidszorg zal doen dalen. Ik verwacht echter weinig kostendaling van een actie die er zich eenzijdig op richt om via het propageren van gezonder leven een daling van het zorgaanbod te bewerkstelligen. Preventie is geen wondermiddel. Nederland Oké wekt de indruk dat het aan de zieke gezondheidszorggebruiker zelf ligt dat de kosten maar blijven stijgen. Resultaten van economisch onderzoek van de gezondheidszorg wijzen er echter op dat er een aantal in de gezondheidszorg zelf gelegen kostenverhogende factoren bestaan, zoals het beschikbare aanbod, het financierings- en honoreringssysteem en de technologische ontwikkeling.

Ria Beckers heeft de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne begin oktober o.a. de vraag voorgelegd of de Nederland Oké-actie inderdaad heeft beantwoord aan het doel: bijdragen tot kostenverlaging in de gezondheidszorg. Het antwoord is op dit moment nog niet ontvangen. Gardeniers' voorganger, de heer Ginjaar, zou waarschijnlijk deze vraag bevestigend hebben beantwoord; hij is immers lid van het Comité van Aanbeveling.

Nederland Oké wil door beïnvloeding van de leefwijze de gezondheid verbeteren. In ieder geval in woorden propageert men de bevordering van de eigen verantwoordelijkheid. Kijkend naar de daden echter (de stickers, buttons, t-shirts etc.) is de actie slechts gericht op het bevorderen van een standaard-gesond-gedrag: minder roken, meer trimmen, minder alcohol, meer Brio. Bij het (verhulde) motto „neem dit over, dan gedraag je je gezond” past de Oké-opzet: centralistisch en grootschalig. Nou is het naar mijn mening zó dat de meeste mensen wel weten wat slecht is; aan kennis ontbreekt het veelal niet. Gezondheidsvoorlichting en -opvoeding (GVO) is dan ook in eerste instantie een gedragsprobleem en

niet een communicatieprobleem dat door slimme PR-mensen kan worden opgelost. Het is daarom van wezenlijk belang de oorzaken van het zgn. ongezonde gedrag op te sporen en weg te nemen.

Nederland Oké gaat geheel voorbij aan die oorzaken. De reclamemakers willen slechts het ene door het andere gedrag vervangen. Er is echter veel meer behoefte aan het scheppen van voorwaarden die het mensen mogelijk maken om te gaan met de grote hoeveelheid informatie die veelal ook nog tegenstrijdig is. Het heeft geen zin mensen op het ene moment een bepaald gedrag te leren als blijkt dat enkele jaren later de kennis die aan dit gedrag ten grondslag ligt niet meer zo adequaat lijkt te zijn - zie bijvoorbeeld de discussie over dieetmargarines.

Volgens C. de Groot, sekretaris van de VNZ, is gekozen voor een grootschalige opzet om een zo groot mogelijk kleinschalig effect te bereiken. De centrale opzet is in tegenspraak met de ideeën van de PPR over de gewenste ontwikkeling van GVO, namelijk, zo dicht mogelijk bij de bevolking en geïntegreerd in de bestaande hulpverlening. Het is opmerkelijk dat Nederland Oké geen aansluiting heeft gezocht bij de bestaande lokale en regionale organisaties die zich met gezondheidsvoorlichting en -opvoeding bezighouden. Het idee van de PLAC's lijkt ook niet zo aangeslagen: hun aantal groeide wel gestaag, maar blijkens een NIPO-enquête was „slechts” 49% van de ondervraagden in een plaats met een aktiekomitee het eens met de uitspraak dat „men door deze actie weer aan de eigen gezondheid gaat denken.”

Bovenstaande kritiek zou de indruk kunnen wekken dat ik aan het nut van preventie twijfel. Primaire preventie (gezonde mensen gezond houden) is uiteraard een goede zaak, maar dient erop gericht te zijn dat mensen zelf in staat worden gesteld verantwoordelijkheid te dragen voor eigen gezondheid. Het preventiebedrijf lijkt een groter marktaandeel in de gezondheidszorg te verwerven. Een ontwikkeling die ik niet zonder meer toejuich. Denk bijvoorbeeld aan het recht op totale massascreening dat door de Socialistische Partij wordt bepleit. Dit soort „preventie” wordt een instrument in handen van een uniformerende, de mens tot nummer makende burokratie.

Wat Nederland.Oké betreft: het ziet er naar uit dat we daar voorlopig nog niet van verlost zijn. Men heeft ondermeer plannen zich te manifesteren op zwemvierdaagsen met attributen als een bloeddrukmeter, trimfiets en weegschaal.

Na de massale demonstraties tegen de kernwapens in Bonn, Rome en Brussel is 21 november a.s. Amsterdam aan de beurt. Ter gelegenheid van dat gebeuren schetst Egbert Boeker in dit verhaal hoe de Neder-

landse vredesbeweging is georganiseerd. Egbert Boeker is oud-vice-voorzitter van de PPR en huidig voorzitter van het Overlegorgaan tegen de Kernbepapening.

DE NEDERLANDSE VREDESBEWEGING

EGBERT BOEKER

Toen in augustus '77 de Amerikaanse pers melding maakte van het besluit de neutronenbom te fabriceren, kwamen enkele tientallen mensen met een initiatief tot een handtekeningenactie. Omdat er wat geld werd ingezameld stelde iemand zijn gironummer ter beschikking: Nico Schouten. Die naam en zijn gironummer werden onder de affiches gedrukt en kreeg daarmee een soort handelsmerk.

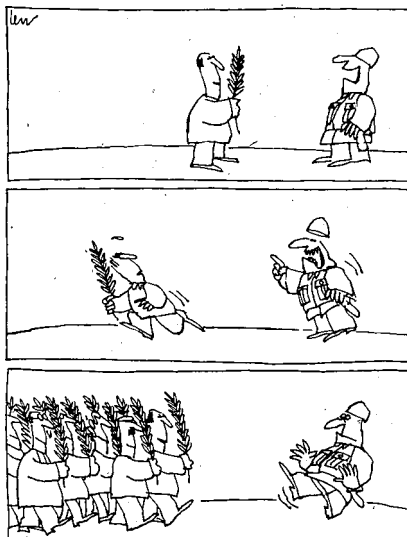
Niemand had gedacht, dat de aktie tegen de N-Bom zo'n grote vlucht zou nemen. En toen bleek dat het geld begon binnen te stromen schafte Schouten zich een andere rekening aan en was de penningmeester de enige die over de rekening beschikte. Als je kijkt hoe de rekening er uit ziet, dan zie je een groot aantal kleine bedragen binnenstromen. Op zichzelf al een praktisch bewijs, dat er geen financiering van buiten plaats vindt.

Dit verhaal over geld is nodig om verdachtmakingen jegens - wat nu heet - het samenwerkingsverband „Stop de N-Bom, stop de kernwapenwedloop” recht te zetten. En als sommigen denken, dat de Russische gastheren van een delegatie naar Moskou in september door hun gastvrijheid de delegatie de mond snoerden, dan hebben ze het mis. Van te voren was afgesproken met de adviseurs van de beweging, waartoe ook ik hoor, dat de SS-20 afgekeurd zou worden. Dat gebeurde ook, en dat vonden de gastheren niet leuk.

PAX CHRISTI

De landelijke afdelingen van de internationale katholieke vredesbeweging Pax Christi zijn behoorlijk zelfstandig. Ik denk dat de Nederlandse afdeling vrij ver is gegaan met haar uitdrukkelijke ondersteuning van het IKV-standpunt, dat eenzijdige Nederlandse stappen de wapenwedloop kunnen doorbreken. Men toont overigens veel begrip voor mensen, die nog niet weten of eenzijdige stappen nu wel zo goed zijn, maar men neemt hen als het ware bij de hand om hen tot de IKV-lijn te brengen.

Vervolgens de IKV, dat door zijn stellingname „Kernwapens de wereld uit-te beginnen uit Nederland” de meeste aandacht trekt. Het IKV richt zich dui-

delijk tot het politieke midden en probeert via IKV-kernen in en om de kerken ook het CDA een ongemakkelijk gevoel te geven. Er is in de beweging veel kennis aanwezig van allerlei aspecten van de wapenwedloop en het is karakteristiek, dat mensen als Laurens Hoogenbrink ook in de landelijke pers hun scherpzinnige analyses kwijt kunnen.

Ik heb zelf wel eens geklaagd - ook namens de PPR - dat het PPR-standpunt in de IKV-publikaties zo weinig aandacht krijgt. Als antwoord krijg je dan meestal dat voor het nemen van beslissingen toch wel een parlementaire meerderheid nodig is. Vandaar dat men zich richt op de grotere partijen, op de plaatsen waar de macht is. Zelf heb ik de konklusie getrokken dat het maatschappelijk misschien meer effectief is een radicale vleugel te vormen in een grote partij dan apart verder te gaan - al heb je in je stellingname ook het grootste gelijk van de wereld. Ik vind dit een meer vruchtbare discussie dan die tussen het partijbestuur en de opposenten over de partijen waarmee je moet samenwerken.

OVERLEGORGAAN

Samenwerking en overleg is nu eenmaal nodig in een pluriforme samenleving als de Nederlandse. En het is wel een mondiaal unikum denk ik, dat er een orgaan is waarin partijen van CDA tot CPN overleggen. We hebben

daarvoor in Nederland het Overlegorgaan Tegen De Kernbepapening. Het is duidelijk, dat dit niet tot unanieme besluiten kan leiden. Sommige partijen zitten immers in de regering en andere niet. Wel kan het leiden tot begrip voor elkaars standpunten en het geeft de vredesbewegingen, de VVDM, het FNV en het Humanistisch Verbond de gelegenheid om hun opvattingen en specifieke moeilijkheden in het midden te leggen. Ik denk dat dit een goede zaak is.

Voorts is een duidelijke functie van dit overlegorgaan dat groepen komen met het voorstel voor een demonstratie of manifestatie. Het overleg kost dan wel wat tijd, maar ik heb tot twee keer toe meegemaakt dat dan wel méér groeperingen meedoen dan anders het geval was geweest.

Ten slotte is het voor de mensen uit de vredesbeweging van belang om te weten hoe er in de politieke partijen en kamerfrakties wordt gedacht. Je kunt een proefballon oplaten en daaraan je strategie bepalen. Ook dat geschiedt in het overlegorgaan.

Uit alle discussies, die ik als voorzitter van het overlegorgaan heb meegemaakt blijkt de noodzaak van alternatieven voor de verdediging met kernwapens. De PPR moemt vaak sociale verdediging als alternatief. Terecht. Maar de partij moet wel bedenken, dat niet is bewezen, dat sociale verdediging ook inderdaad werkt. Het is daarom zinnig om ook andere alternatieven uit te werken en te bestuderen. Dat kan volgens het PPR-program, dat territoriale verdediging noemt en dus niet kiest voor principieel pacifisme.

Het is jammer en voor mij onbegrijpelijk dat het partijbestuur tot twee maal toe heeft uitgesproken, dat het geen verzoek steunt aan de Nederlandse regering om niet-kernwapen verdediging eens door te denken en door te rekenen. Terwijl de PPR destijds wel het initiatief heeft genomen tot studies over sociale verdediging. Ik hoop dat het voorjaarskongres van 1982 dat over vrede en veiligheid gaat nu eens duidelijk maakt wat de PPR wil. Zelf leg ik de nadruk op het kwijt raken van kernwapens. Als we dan voorlopig gewone wapens op de koop toe moeten nemen ben ik daartoe onder zekere voorwaarden bereid.

PPR BLIJFT KLEIN ALS ZE 'HET GROENE IMAGO' OPZOEKT

Onder de titel „Het Radikaal Alternatief” gaven Rouke Broersma en Herman Verbeek in de vorige Aktiekrant een aanzet tot de discussie over het onderwerp: wat is de band tussen de PPR en het ekologisme? De politieke betekenis van ekologie, zo stelden

zij, is rekening houden met het milieu. De PPR zou zich dan ook intensiever met dit onderwerp moeten bezighouden. Op verzoek van de redactie schreef Wouter van Doorn een reactie, waarin hij een geheel andere visie geeft.

WOUTER VAN DOORN

Ik heb veel waardering voor het ekologieverhaal van Rouke Broersma en Herman Verbeek, maar een aantal kanttekeningen lijkt me op z'n plaats. Ekologie en politiek moet je goed uit elkaar houden. Ekologie is een tak van de wetenschap en zodra politiek gebruik gaat maken van wetenschappelijke resultaten moet je oppassen: gegevens worden dan vaak gebruikt zoals het te pas komt.

Het begrip ekologie is in de politieke betekenis nog uitermate vaag, het is hoogstens een aanduiding voor de richting waarin je denkt, maar eigenlijk weet je niet waarover je het hebt. En dat is mijn eerste bezwaar.

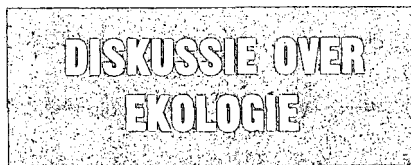
Mijn tweede bezwaar tegen het de PPR een etiket opplakken van ekologisch dan wel eko-socialistisch is het wat elitaire karakter van de terminologie.

Begrijpen de mensen waar deze kreten op slaan? Voor de meesten zal het waarschijnlijk minder dan een aanduiding voor de richting zijn waarin we denken – daar heb je niet zoveel aan. Dan mijn derde bezwaar, dat met het voorafgaande punt te maken heeft: door gebrek aan informatie is de kans groot dat ekologistisch al snel wordt vertaald met „milieuvriendelijk” of „milieubewust”. In de visie van Rouke Broersma en Herman Verbeek is dat natuurlijk niet de bedoeling, want het betekent een enorme versmalling van hun ekologie-concept. Toch blijft zo de kans groot dat de PPR het stempel „groen” krijgt opgedrukt, of nog erger: milieupartij.

LUXE-BELANG

Ekologisch gezien heeft elk organisme zijn eigen *niche*, dat is de rangschikking van milieufactoren die karakteristiek is voor het voorkomen van dat

organisme. Elke politieke partij heeft ook zijn *niche*; voor het electoraat heeft de PSP het vredesimago, de PvdA het imago van beschermer van de laagstbetaalden, etc. De PPR heeft, als ik het wel heb, bij de kiezers het imago van milieupartij. Herman Verbeek en Rouke Broersma zouden, gewild of ongewild, dat imago versterken. Ik vraag me af of dat onder de huidige omstandigheden gunstig is.

Het milieubelang is een *luxe-belang* geworden in deze tijd van economische recessie – werkloosheid, bezuinigingen op sociale zekerheid, dat ligt nu veel dichterbij huis. Of we bezig zijn ons milieu zo sterk te verzieken dat er ook daadwerkelijk steeds meer ziekten ontstaan, of we bezig zijn waardevolle grondstoffen zo snel op te souperen dat de volgende generatie in de problemen komt, of we bezig zijn de planeet zo te veranderen dat de leefbaarheid eronder gaat leiden, het zijn vraagstukken die bij het grote publiek op de achtergrond zijn geraakt.

Partijen die zich een duidelijk „groen” stempel opdrukken – zoals de Britse „Ecology Party”, de „Ecologistes” in Frankrijk, en de Duitse „Grünen” – hebben een zeer geringe kiezersaanhang gekregen. Het belangrijkste effect van die kleine groepen was wel de schrikreactie bij de grotere partijen die ook over milieu- en toekomstproblematiek gingen nadenken. En dat effect is grotendeels verdwenen.

Ik geloof dat de PPR klein blijft als ze het in haar presentatie in de groene lijn zoekt. Om invloed op dit terrein te krijgen moet de PPR – het is nu een-

maal niet anders – gewoon weer groeien zodat ekologische denkbeelden in praktische politiek kan worden omgezet. (En dan hoeft samenwerking met de CPN dus helemaal niet, omdat die partij op ekologisch gebied ook nog tot de meest conservatieve van Nederland behoort.)

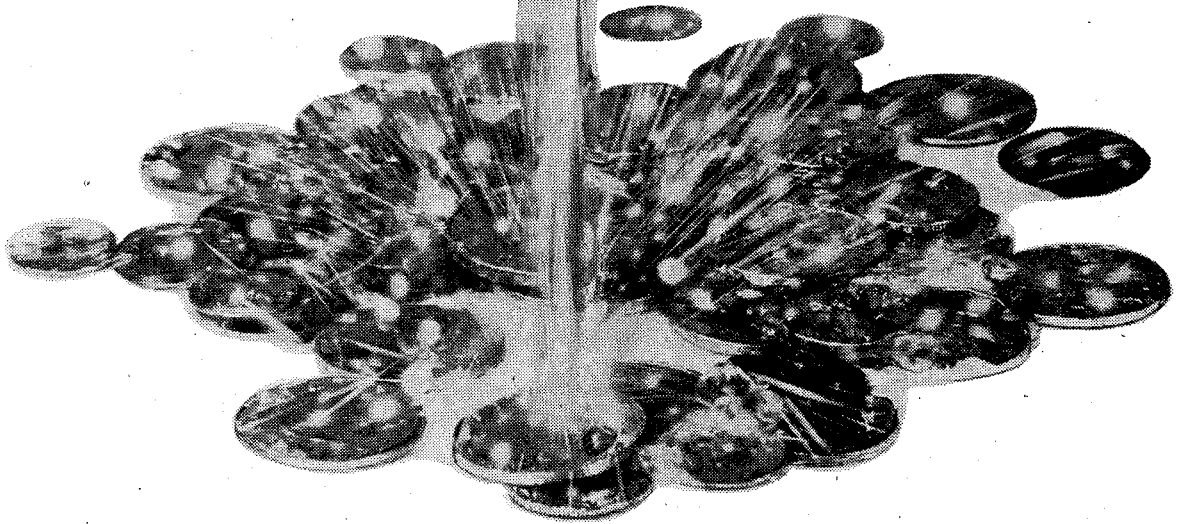
Mijn vierde bezwaar is dat het etiket „ekologisch” onvoldoende recht doet aan de veelzijdigheid van onze denkbeelden. Het specifieke van de PPR in het Nederlandse politieke spectrum lijkt me inderdaad wel op „ekologisch” gebied: decentralisatie en nadruk op de onmenselijkheid van economische groei. Maar er zijn nog meer dingen waarin de PPR haar bestaansrecht kan zoeken: meer dan de meeste andere partijen hebben wij zorg voor medemensens, zowel voor wie nu leeft als straks. Vrij bijzonder zijn ook de linksliberale opvattingen over economie en gezin en huwelijk, om eens wat te noemen.

VEELZIJDIGHEID

Met een beetje goeie wil kan met dit al onder de noemer „eko-socialisme” brengen, maar door de toevoeging van „eko” wordt teveel de nadruk gelegd op een deel van de PPR-ideeën. Overigens heeft de PPR een antwoord klaarliggen om elk van de deelterreinen waar linkse mensen problemen zien geïntegreerd aan te pakken. Een eerste aanzet daartoe is gegeven in *Scenario*, ons verhaal over o.a. basisinkomen. Daarin zijn ook onze ekologie-doelstellingen verwerkt, zonder dat ze op de voorgrond treden. We kunnen met dat concrete *Scenario* veel beter de boer opgaan dan met die wat onduidelijke naam voor onze politiek.

Wouter van Doorn is voorzitter van de Themagroep Milieu en bioloog. Hij werkt momenteel aan een proefschrift over de ekologische fysiologie van planten.

Hoe schoon is de rente op uw spaargeld?

U legt af en toe een bedragje opzij. Sparen. U hebt dus een rekening bij een spaarbank of bij een gewone bank. Daar zijn ze blij met uw geld. En ze bieden u de hoogst mogelijke rente. Zodat uw spaargeld groeit. Vandaag de dag harder dan ooit, want de rente is hoog.

Maar wat gebeurt er met dat geld? Spaarbank of bank gebruiken het. Gaan het beleggen. Om daarmee voldoende rentewinst te kunnen maken om u straks uw rente te kunnen uitbetalen.

Maar... waar wordt dat geld belegd? Weet u dat? Beleggen ze uw spaargeld in zaken die indruisen tegen uw geweten? Beleggen ze uw geld in Zuid-Afrika. Of in Chili?

Als u daar toch een beetje nerveus van wordt, dan is er een goede oplossing: sparen bij de Algemene Spaarbank voor Nederland. Een bank die het hart links draagt. Een bank die selectief belegt - en toch een prima rente geeft. Niet meer, maar zeker niet minder dan elders. Maar bij de ASN heeft u één zekerheid extra: uw geld wordt grotendeels in sociaal verantwoorde projecten belegd. In woningbouw of peuterspeelzaal of vele andere sociaalculturele projecten. Uw geld wordt dus goed belegd. Zodat uw rente schoon is en uw spaargeld goede dingen bewerkstelligt.

**Sparen bij de ASN
is sparen via uw girorekening.
Doe het nú: u krijgt f. 7,50 premie!**

Als u voor 1 juli 1982 een renterekening bij de ASN opent met

tenminste f. 50,- als eerste inleg, ontvangt u een premie van f. 7,50.

Bon

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Postgirorekening: _____

wenst bij de ALGEMENE SPAARBANK VOOR NEDERLAND
een renterekening te openen.

Stuur deze bon in open enveloppe zonder postzegel aan
Algemene Spaarbank voor Nederland,
Antwoordnummer 1188, 2500 VB Den Haag.
U kunt ook bellen: 070-47 01 81. Of ons bezoeken:
Rijnstraat 28, Den Haag (vlak bij het Centraal Station)

102

ALGEMENE SPAARBANK
VOOR NEDERLAND

geeft rente zonder bijsmaak.

BRIEVEN**VOORBEHOUD**

Mijn naam prijkt onder de ingezonden brief van de Godebaldgroep in de vorige Aktiekrant. De voorbehouden die ik aan mijn adhesie had verbonden, staan er niet bij. Op verzoek van de redactie hou ik het hier kort. Ik ben het met Godebald eens, dat de PPR niet mag afglijden naar een klein-linkse getuigenispartij. Maar:

- de PPR is geen konfessionele partij, dus ook niet „christelijk-radikaal”;
- mijn adhesie houdt geen steun in aan de kandidatuur van Van Hulst;
- In plaats van postbus 10 had de groep het adres van het partijbureau kunnen gebruiken - dat zou wel zo loyaal zijn.

Erik Akkermans
Amsterdam

Koers (6)

Van oorsprong stammend uit een christelijk milieu heb ik als lid van de werkgroep christen-radikalen meegewerkt aan het ontstaan van de PPR. Daarna ook steeds binnen de PPR op bestuursniveau en als statenlid en nu als gemeenteraadslid. Ik heb m'n twijfels en vermoedheden gekend. Maar op een korte periode na is de PPR voor mij steeds de partij waarin ik me met m'n politieke opvattingen thuisvoel en waaraan ik gehecht ben. Ik heb wel zorgen over de wijze waarop de PPR zich in het politieke krachtenveld is gaan manifesteren en vraag me af of we op deze wijze het voeren van linkse politiek door middel van een linkse meerderheid dichterbij brengen.

Erik Jurgens staat een nauwe samenwerking met de PvdA voor en hij betreurt dat het de PPR niet gelukt is aantrekkingskracht uit te oefenen op het electoraat van konfessionelen.

„Ten dele” zegt hij, „door eigen schuld: moe van het inhoudsloze gebruiken van de benaming „christelijk” be-

BRIEVEN

sloot de PPR zich geen christelijke partij te noemen”.

Was dat een fout? Volgens mij niet. Het was een goed besluit op zuivere gronden genomen. Lees er de indrukwekkende verantwoording van Jacques Aarden maar op na. Die motieven gelden nog steeds. Wat we echter niet voldoende serieus genomen hebben is dat er bij velen de behoefte leeft om wel de relatie tussen hun geloof- en levensovertuiging te willen manifesteren in een christelijke organisatie.

De PPR maakt een fout, en nu bedoel ik niet alleen in politiek maar vooral in menselijk opzicht, als aan deze behoefte geen ruimte wordt gegeven.

Zoals gezegd: de politieke opvattingen van de christen-radikalen, die bij het zoeken naar een antwoord op maatschappelijke problemen de uitdaging van het evangelie wilden aanvaarden, vonden hun voortzetting in de PPR, die zich niet christelijk wilde noemen en zich ook verder wenste los te koppelen van andere uitgangspunten.

De PPR wilde, en wil nog steeds, alleen programpartij zijn en op dat program leden en kiezers winnen.

Dit betekende dat de PPR erg veel denkwerk, tijd en energie heeft besteed aan haar goede programma's, door de Volkskrant gekarakteriseerd als radikaal-non-konformistisch, onder meer tot uiting komend in ideeën over kleinschaligheid, economische groeiproblematiek en leefstijl.

Deze programma's zijn vooral belangwekkend voor het eigen volk en andere geïnteresseerde, politiek onderlegden.

Ze functioneren nauwelijks naar de kiezers toe.

Om haar identiteit aan kiezers duidelijk te maken moet de PPR niet uit de weg gaan dat haar radikale politiek op principiële gronden stoelt. Zonder dat zal ze steeds meer aan identiteit verliezen en verloren gaan in „klein links.”

BRIEVEN

Hoewel de PPR geen beginselpartij is motiveert ze de laatste jaren haar program: „omdat het om mensen gaat”.

Zou iemand van de PPR bezwaar maken tegen uitbreiding van dit motief met één zin: „omdat het om mensen gaat, om vrede en rechtvaardigheid”.

De PPR moet niet stil blijven staan bij de konstatering, dat de partij naar links is opgeschoven en het bestuur meer geradicaliseerd. Tenzij ze vindt dat dit pure winst is.

Wat mij betreft: ik vind het een verlies als we niet bereid zijn onze basis te verbreden door een politiek huis te bieden aan vele goed-willende mensen in basisbewegingen en vredesgroepen, zoekend naar nieuwe wegen en een nieuwe levensstijl.

Ook konfessionelen komen we op vele plaatsen en bij vele maatschappelijke acties tegen. Tot nu toe hebben we te weinig duidelijk kunnen maken, dat we ook politiek bij elkaar horen.

Terug naar de discussie. De vraag is niet of samenwerken met klein-links of ons richten op konfessionele kiezers van centrum-links.

Het is beide nodig.

De vraag is wáár, voor het bereiken van onze politieke doelstelling, de prioriteit moet komen te liggen. Of zijn konfessionelen voor ons inderdaad een gepasseerd station?

Tine Jager
Heerlen

Koers (7)

Ik zou graag alsnog mijn mening geven over het interview met Erik Jurgens uit de Aktiekrant van 25 september j.l.

Uit dat interview blijkt dat Jurgens het niet eens is met de huidige koers van de PPR; hij is van mening dat de PPR te weinig aantrekkingskracht uitoefent op de kiezers uit het politieke midden wat de vorming van een progressieve meerderheid in de weg staat.

BRIEVEN

Verder is hij van mening dat de partij zijn functie dreigt te verliezen in het parlement en de kant van de PSP uit gaat. De partij heeft volgens hem dan geen functie meer omdat ze dan gaat doen wat de PSP en de CPN nu toch al doen. De partij moet naar zijn mening meer de nadruk gaan leggen op samenwerking met de PvdA en D'66 en minder op samenwerking met de PSP en CPN waardoor er wellicht een grotere aantrekkingskracht zal ontstaan op de kiezers van het CDA. Wil hij een zodanige verandering in de politieke standpunten van de PPR teweegbrengen dat de PPR een minder linkse koers gaat varen met andere woorden naar het midden opschuift? Waardoor de partij zich meer kan verenigen met de PvdA en D'66 en verder weg komt te staan van de PSP en CPN? Dan vind ik dat een verwerpelijk standpunt; ideeën die heb je, daar sta je achter en die kun je dus uiteraard niet zomaar even veranderen met het doel daardoor meer kiezers te trekken.

Ook zijn stelling dat de PPR leden programmeurs zijn geworden, dat strijdpunten als kernwapens, milieu, democratisering en ontwikkelingssamenwerking gehandhaafd moeten worden maar dat een aantal andere programmapunten (waar hij het naar zijn zeggen wel mee eens is) min of meer losgelaten kunnen worden, slaat gewoon nergens op.

Naar mijn mening moet de PPR kiezen voor samenwerking met elke progressieve partij omdat elke progressieve partij in feite naar hetzelfde doel streeft: een rechtvaardige samenleving. De PPR moet trachten het progressieve blok bij elkaar te houden en moet tevens vasthouden aan haar eigen standpunten zoals die in het partijprogramma staan. Dan trek je wellicht wat minder kiezers maar dan heb je als partij wel degelijk een functie.

Jeroen van Vlierden
Budel

HENK WALTMAANS: VERKIEZINGEN IN ZUID-LIMBURG

Zuid-Limburg heeft op zijn eigen wijze geprotesteerd tegen het van bovenaf opgelegde herindelingsplan. Bij de raadsverkiezingen van 21 oktober liet de helft van de kiezers de landelijke partijen stikken en wendde zich na veel geleur en gesjacher met volmachtstemmen (waarover het laatste woord nog niet gesproken is) en in dorpspolitieke veldslagen gewikkeld naar de eigen straat, wijk, dorpsgemeenschap en vroegere gemeente als herkenbaar en vertrouwd adres.

De kiezer herkende zich nog het meest in de dorpspolitieke lijsten en in het CDA waar dat als een koppeling van persoons- en dorpslijsten naar voren kwam.

Zo haalde het CDA in Heerlen 15 van de 37 zetels, in Kerkrade 13 van de 31, in Schinnen 7 van de 15 en in Stein 11 van de 21. Waar het CDA er niet of onvoldoende in slaagde de persoons- en dorpslijsten op de CDA-lijst te integreren en waar dus een heftige strijd werd geleverd tussen het CDA en de plaatselijke politici, was het ook voor de christen-demokraten huilen geblazen: in Schinveld 1 van de 13, in Simpelveld 1 van de 15, in Wittem 2 van de 13, in Born en Susteren 2 van de 15 en in Valkenburg 2 van de 17.

De opkomst werd ten onrechte slecht genoemd: driekwart der kiesgerechtigden heeft een stem uitgebracht (in Heerlen en in Kerkrade was de opkomst aanzienlijk minder). Deze kiezers gaven de landelijke lijsten 132.377 stemmen (52% en 197 zetels) en de plaatselijke lijsten 122.402 stemmen

(48% en 199 zetels). Naar schatting bestaan de plaatselijke lijsten voor de helft uit CDA-achtigen, voor een kwart uit progressieven en voor het laatste kwart uit kleuronbestemden.

Het verhaal deed na de verkiezingen de ronde, dat de progressieven flink achteruit zijn gegaan. Een analyse van de cijfers geeft een wat genuanceerder beeld. Als de kiezers, die landelijke lijsten steunden, net zo hadden gestemd als op 26 mei 1981 bij de Tweede Kamerverkiezingen, dan zou het aantal zetels als volgt moeten zijn verdeeld.

Het CDA had op 21 mei 80 zetels, wordt dan 115. De PvdA van 47 naar 26. VVD van 23 naar 19. D'66 van 21 naar 8. CPN van 2 naar 4. De PPR van 3,5 naar 5. PSP van 3 naar 0. SP van 0,5 naar 1. Progressieven (partijloos) komen op 1. Dan de afronding: van -1 naar 0. Er waren 179 zetels te verdelen.

De konklusie is, dat met name de PvdA en D'66 rampzalig werden teruggeslagen, dat het CDA een uitzonderlijke winst boekte en PPR en CPN erg goed uit de stembus kwamen.

Door dit resultaat is het CDA in alle 20 raden vertegenwoordigd, de PvdA in 14, de VVD in 11. D'66 in 6, PPR in 5 (Beek, Sittard, Kerkrade, Heerlen en Brunssum, met resp. Paul Mennens, Hub Bemelmans, Lei Heijenrath, Peter Polman en Paul van Betuw). Opmerkelijk is, dat de van ouds bekende progressieve lijsten met PPR-kopmannen het voortreffelijk hebben gedaan (Beek en Brunssum). De nieuwe combinaties van PvdA en PPR in Susteren en van PPR en PSP in Gulpen en Valkenburg konden het niet redden.

De combinatie PPR, PSP en CPN in Meerssen sloeg niet aan en ging de mist in.

Ik verwacht dat de wethoudersverkiezing erg moeilijk gaat worden, onduidelijk en ondoorzichtig met de mogelijkheden van grote ruzies, met name ook binnen de CDA-frakties, met inbraak en afscheiding waardoor het besturen na 1 januari 1982 slechts moeilijker wordt. De versnippering is erg groot, het is zelfs zo, dat in Gulpen, Margraten, Meerssen, Susteren en Wittem geen meerderheidskollege mogelijk is. De progressieven kunnen slechts een zeer lichte hoop hebben op een wethouderszetel in Heerlen en Kerkrade (voor de PvdA).

Alles tezamen is van het voornaamste oogmerk van deze herindeling, verhoging van de kwaliteit van het bestuur, niets terecht gekomen. Dat komt omdat de Limburgse bevolking deze herindeling niet met geestdrift, maar met tegenzin ondergaat. Op 17 februari 1981 zei ik in de Tweede Kamer bij de behandeling van het betreffende wetsontwerp: „Uiterlijk zal er stilte heersen aan het herindelingsfront maar men moet zich toch niet vergissen in het effect: de betrokkenheid bij het bestuur wordt geringer, de vervreemding midden in de economische en maatschappelijke malaise wordt groter en de herkenbaarheid vermindert. De kleinschaligheid wordt bestuurlijk geweld aangedaan. De Zuidlimburgse mens wordt geweld aangedaan”. Niettemin, de PPR heeft het in deze bizarre omstandigheden er goed van afgebracht.

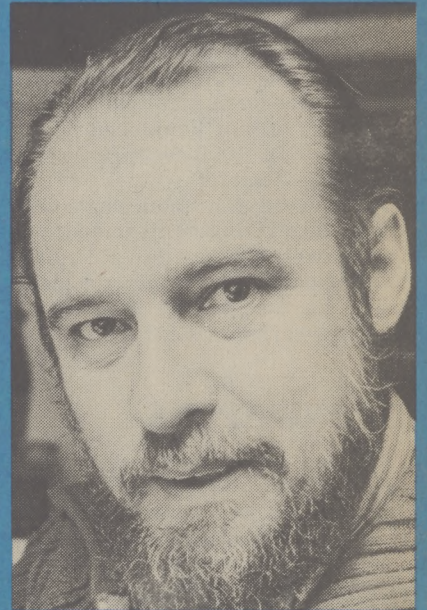
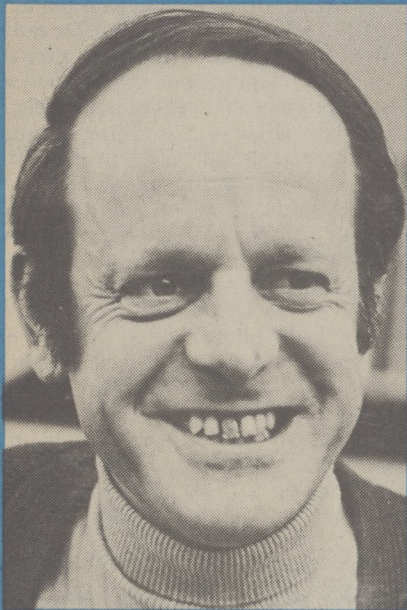
DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

27 NOVEMBER 1981, NUMMER 181

INTERVIEWS:

**AFSCHEIDSGESPREEK MET
HERMAN VERBEEK**

**RIA BECKERS OVER
DE VERZORGINGSSTAAT**

**ROMKE HEKSTRA
OVER DE AKTIEPARTIJ**

KONGRES

In de week na het kongres valt deze krant bij u in de bus. Maar: zonder verslaggeving over dat kongres. De reden is dat de sluiting van deze krant vier dagen voor 20 november lag, zodat de kongresverhalen pas in de volgende krant – begin december – aan bod kunnen komen. Dat is dom. Volgend jaar zal het niet gebeuren.

MOTIES

Tijdens de Algemene Beschouwingen zijn er door de PPR-fractie moties ingediend, die we hier verkort weergeven.

Allereerst is er een motie die betreurt dat we nu met een staatssecretaris in plaats van een minister voor milieuzaken zitten. Terwijl we het zonder minister van Wetenschapsbeleid moeten doen. En waarom wordt dit betreurd? Omdat deze besluiten zijn genomen zonder dat er nog konklusies zijn getrokken uit de aanbevelingen van de commissie-Vonhoff.

Verder werd een motie ingediend, waarin de regering wordt gevraagd het wetsontwerp voor de individuele huursubsidie zó te wijzigen, dat niet de kale huurprijs maar de totale woonlasten basis vormen voor de subsidie.

KERNWAPENS

En er was een motie waarin de regering ten eerste wordt verzocht, om geen nieuwe kernwapens in Nederland toe te laten. Ten tweede: het besluit te nemen om Nederland kernwapenvrij te maken, en daar ook in de toegezegde defensienota een schema tot uitvoering ervan te plaatsen.

OMSLAG: Links Herman Verbeek (foto: Dick van der Horst); midden Ria Beckers (foto: Angelo M. Goedemondt); rechts Romke Hekstra (foto: Fred Jansz).

PPR AKTIE KRANT

uitgave Stichting Radikalenkrant direkte Ruud E. de Vringer Louis Vuurboom redaktieraad Werkgroep Publiciteit PPR politiek redakteur Hans Verstraaten redaktie Remkes de Graaf Jan Hopmans, Dick van der Horst Wim Huzen Anita Keuning Jan Norp Margreet van Straaten coördinatie/vormgeving Walter van Opzeeland Menne Vellinga produktie Brouwer Offset b.v. Utrecht/Delft redaktieadres Singel 277/1012 WG Amsterdam tel. 020-227342-247570 kopij naar redaktieadres uitsluitend getypt met 3 cm marge en interlinie; blad aan één kant gebruikt abonnementen f 22,- per jaar Buero PPR Singel 277 Amsterdam contributiebetalingen Penningmeester PPR giro 1575600 te Amsterdam advertenties overdag Partijbuero PPR 's avonds Ruud E. de Vringer tel. 010-713660 basis-layout Joep Paulussen

Ten derde: het verzoek aan de regering om in overleg te treden met de regeringen van de niet-kernwapenmogendheden van NAVO en het Warschaupakt en de niet-gebonden landen. Dit om te bewerkstelligen dat er kernwapenvrije zones kunnen komen.

FORMATIEBOEK

Gedurende de formatie schreef Henk Waltmans een column voor De Nieuwe Linie, waarin hij op eigen wijze inging op het politieke en staatsrechtelijke gebeuren. Tezamen met ander materiaal vormen die columns nu een boek; in één van de volgende kranten wordt ingegaan op de inhoud, we houden het hier op een korte aanprijzing.

„Frommelend naar het Catshuis” is de titel, uitgegeven bij Het Wereldvenster. Voor PPR-leden geldt de reductieprijs van f 8,60. Te bestellen bij de PPR-Studiestichting, Amsterdam, gironr. 2144633. Onder vermelding van: boek Henk Waltmans.

NICARAGUA

PPR-fraktielid Henk Waltmans wil van minister Van der Stoel van Buitenlandse Zaken opheldering omtrent de eventuele plannen van de Amerikaanse regering om zo mogelijk militaire acties tegen Cuba en Nicaragua te ondernemen. Het gaat daarbij ook om eventuele plannen om de Caraïbische regio te blokkeren, mocht de toestand er aanleiding toe geven. De regeringen van Cuba en Nicaragua hebben inmiddels al verontrust gereageerd op dergelijke plannen, ontsponnen uit het brein van Alexander Haig. Henk Waltmans verzoekt de minister van Buitenlandse Zaken zijn Amerikaanse collega te laten weten, dat Nederland elke interventie in andere landen volstrekt afwijst.

GEFELICITEERD

De verkiezingen in België – sinds enige tijd dé nationale hobby – hebben tenminste een positief punt opgeleverd: de Vlaamse AGALEV en de Waalse Ecolo kregen elk twee zetels. Het zijn zusterpartijen van elkaar, en eenvoudig gesteld te beschouwen als de Belgische versie van de PPR. Vandaar dat positieve punt.

HERFSTAKTIE

Sinds Angola in '75 onafhankelijk werd is het land gekonfronteerd met het agressieve optreden van Zuid-

Afrika. Omdat het Zuidafrikaanse leger de bevrijdingsbeweging Swapo binnen Namibië niet kan verslaan, neemt het zijn toevlucht tot een politiek van de verschroeiende aarde over de grenzen van Namibië, in Angola.

Naast de Angolese bevolking zijn vooral de vluchtelingen uit Namibië het slachtoffer van de Zuidafrikaanse agressie. Deze vluchtelingen zijn in kampen ondergebracht die onder het bestuur van Swapo vallen. En voor deze kampen vroeg Swapo aan Nederland om te zorgen voor communicatie-apparatuur om radiokontakt tussen de kampen en de buitenwereld mogelijk te maken. Die apparatuur is nodig om de kampen te waarschuwen over op handen zijnde Zuidafrikaanse aanvallen, om aanvallen aan de buitenwereld door te geven, om de gewonden af te voeren en om hulp te bieden. De radio-apparatuur is nodig voor een effectieve bevoorrading van de kampen en voor gewoon menselijke contacten. Het verzoek voor de communicatie-apparatuur kwam via een protestantse hulporganisatie terecht bij de Nederlandse regering, die humanitaire hulp aan de Swapo geeft. De regering wees echter de aanvraag af omdat de apparatuur mogelijk door het bevrijdingsleger gebruikt zou worden. Daarop heeft het Komitee Zuidelijk Afrika besloten de benodigde f 350.000 bijeen te brengen via een aktie onder de Nederlandse bevolking. Van het bedrag is al meer dan de helft binnen, maar bijdragen blijven uiterst welkom op giro 2.66.55 t.n.v. Bevrijdingsfonds Komitee Zuidelijk Afrika, Amsterdam.

DE BEVRIJDING VAN ZUIDELIJK AFRIKA

KOMMUNIKATIE APPARATUUR IS VAN LEVENSBELANG

KOMMUNIKATIE-APPARATUUR VOOR

anc en swapo

GIRO 26655

RIA BECKERS OVER WANKEL BELEID VAN KABINET-VAN AGT II

DE AFSTAND TUSSEN HET BINNENHOF EN DE SAMENLEVING

De regeringsverklaring belooft enkele mooie dingen en zegt dat het slecht gaat in Nederland. En als geheel geeft het weinig hoop voor de mensen. Dit verhaal gaat daarover: waarom mensen minder in de parlementaire politiek geloven en in de toekomst van de verzorgingsstaat.

Een gesprek met Ria Beckers.

Het is dinsdag 17 november. Een dag eerder heeft premier Van Agt de Kamer verteld wat de regering van plan is te gaan doen, nu is het de beurt aan de partijen om te reageren. De kranten zijn ze voorgeweest: „vaag en onduidelijk” oordeelde NRC/Handelsblad, en de rest van de media hief eenzelfde toon aan. In de avond beklimt Ria Beckers het kathedraal en begint haar verhaal: ‘Tien, vijftien jaar geleden beleefde ons land een bezinnings- en vernieuwingsdrang, waaraan niets en niemand leek te ontkomen. Technologische en industriële vooruitgang, gezondheidszorg en onderwijs, kerk en gezin en ook de politiek zagen hun vanzelfsprekendheden wankelen. Alles was in beweging.’

Is dat voorbij? Nu, na dat eindeloos politiek geharrewar, is dat Tweede Kabinet Van Agt er. ‘Achter de regeringstafel zitten Van der Louw, Van Mierlo en Van Thijn: de politieke vernieuwers van weleer – het lijkt symbolisch. De lange mars door de instituties die de beweging van de jaren is gegaan, loopt ten einde. Spoedig zal blijken wat er nog van over is. Wat staat ons te wachten?’

De regeringsverklaring roept meer vragen op dan dat zij antwoorden biedt. Wat moeten, redeneert Ria Beckers, vrouwen in de huidige omstandigheden nog verwachten van de politiek die wel praat over gelijkwaardigheid maar er niet naar handelt? En de jongeren? En de ouderen die steeds vroeger aan de kant worden gezet?

‘Een herverdeling van arbeid en een andere inkomensstructuur kan wel. Mits we daarbij mannen en vrouwen, jongeren en ouderen, Nederlanders en buitenlanders werkelijk als gelijken behandelen. En mits we het begrip *arbeid* weer opvatten in zijn oorspronkelijke betekenis: alles wat mensen doen om hun bestaan te verzekeren en te verbeteren. (...) Wie kinderen opvoedt, wie meedenkt over het inrichten van de buurt, wie gezonde voeding propageert, wie actief is in een vrouwen groep of politieke partij, wie actie voert voor een veiliger wereld levert een onmisbare bijdrage aan een beter menselijk bestaan. Het wordt hoog tijd dat de politiek dit erkent.’

Maar heeft de politiek nog wel het vertrouwen? De afgelopen maanden is het erop gaan lijken, redeneert Ria Beckers, dat we terug zijn gegleden naar de oude politiek, die van de bekende machtsspelletjes en van de achterkamertjes – die van de afstand tussen mensen en Binnenhof: ‘Meer dan ooit gaat het om een sluitende rangschikking van cijfers, van makro-economische gegevens, volgens de traditionele modellen en meer dan ooit worden de mensen *sluitpost*.’

Neem de kernwapens. Terwijl tienduizenden, wellicht honderdduizenden zich actief inzetten tegen de kernwapens, geeft die regeringsverklaring geen enkel bindend antwoord. Ook hier is het: vaag en onduidelijk, en meer dan dat. De minister van Defensie heeft immers gemeld dat het dub-

belbesluit nu eenmaal is genomen en dat herziening ervan – door een Nederlands initiatief bijvoorbeeld – de onderhandelingen tussen Rusland en Amerika wellicht kan schaden.

‘Daarmee,’ stelt de fractievoorzitter, ‘sanktioneren deze regering precies wat de NAVO al dertig jaar doet: eerst besluiten tot een nieuwe stap in de wapeningswedloop en vervolgens zeggen dat je wilt onderhandelen over dit soort wapens aan beide kanten, met als doel afschaffen van al deze wapens. Hypokrieter kan het niet.’

Het zijn de voor de hand liggende oplossingen die de regeringsverklaring biedt. Meer banen: 175 tot 200.000 nieuwe erbij, 175.000 deeltijdbanen, en een rem op de werkloosheidsgroei. Een aantasting van het sociale verzekeringsstelsel, met als belofte dat er nieuwe, mooie dingen straks tegenover zullen komen te staan. Maar de vraag blijft: heeft de regering nog de middelen en de ideeën om met oplossingen te komen? Geloven de mensen nog wat uit Den Haag komt?

Twee weken eerder. Terwijl Halberstadt & De Galan aan het lijmen zijn, maakt Ria Beckers een paar uur vrij om over de relatie tussen overheid en burgers te praten. We willen weten of die afstand groeiende is en of die overheid rekening kan en wil houden met al dat ongenoegen dat zich in deze tijden in de samenleving openbaart. Een belangrijk, maar geen gemakkelijk

onderwerp – want je praat dan al gauw over *gevoelens* die je niet keihard kunt bewijzen, maar waar je als politieke partij wel voortdurend rekening mee móét houden.

Ria steekt van wal: 'Wat zie je op dit moment? Je ziet de afstand groter en groter worden. Aan de ene kant heb je de mensen die zeggen: we zien die regels, die we dan zogenaamd zelf gemaakt hebben, niet meer zitten. En aan de andere kant heb je een overheid die kennelijk niet meer door stimuleren dat *maatschappelijk kontrakt* – zoals ik het een keer heb genoemd – kan begeleiden, en dan repressief gaat optreden.

Aan alle kanten werkt men nu in de illegaliteit. Dat geldt natuurlijk niet alleen voor aktievoerders – dát begint nu pas op te vallen – maar het gebeurt al heel lang, door de werkgevers. Het is de mentaliteit van je op alle mogelijke manieren onttrekken aan normen, afspraken, regels; ik denk dat daarom een herbezinning op de relatie gemeenschap en overheid erg hard nodig is.'

'Want kijk,' voegt ze eraan toe, 'onze hele democratie is gebaseerd op vertegenwoordiging, de mensen stellen zich de wet. Die vertegenwoordiging klopt op de een of andere wijze niet meer.'

Toen de fractie vorig jaar een verhaal voor de Algemene Beschouwingen moest produceren, vroeg ze zich af wat te doen. Weer zo'n oud verhaal, dat het slecht gaat met het land en met de wereld, dat we die zwakkeren niet moeten vergeten en al die andere cliché's waarmee de parlementariër zijn leven doorbrengt? Het werd een ander verhaal: 'Bij Algemene Beschouwingen dient men de regering en haar beleid onder vuur te nemen. Ook dat zegt de wet van onze *Binnenhofsubcultuur*. Maar als de regering geen regering is, en als een parlement geen macht, geen inspiratie en geen echte ideeën kan opbrengen, dan heeft een regeringsverklaring geen functie en zijn alle woorden daaraan gewijd hol en zinloos.'

Dat was najaar 1980. Niet veel later was er de verkiezingskampagne met de progressieve samenwerking die niet van de grond kwam. En de formatie, met de Partij van de Arbeid die keer op keer voor het CDA door de knieë ging. Dinsdag 17 november vertelt Ria Beckers de Kamer: 'Of het nu de progressieve minister-president betrof of de centrale post van minister van Financiën, de nietszeggende afspraken over vrede en veiligheid of de onleesbare kern van het financieel-ekonomisch beleid – de inschikkelijkheid van de Partij van de Arbeid kende geen grenzen, het overvragen van het CDA zo mogelijk nog minder.'

En: 'De oude politiek is terug. Het Kabinet Van Agt I met de VVD is opgevolgd door het kabinet Van Agt II met de Partij van de Arbeid. Lood om oud ijzer, heette dat in de jaren zestig. Het siert de persoon van Van Agt dat hij er zoveel moeite mee had. Maar voor de geloofwaardigheid van de politiek was het beter geweest als hij deze beker aan zich voorbij had laten gaan.' En, kontinueert ze, 'wat deze regeringsverklaring mist is een beleidsvisie, 't is weinig meer dan een wankel evenwicht van tal van moeizame compromissen – fantasieloos, droog, dor, reeds geprobeerd en niet werkend. „Dat ding” was de titel die de minister-president eraan gaf; in dit soort gevallen heeft hij wel meer gelijk.'

AMBTENAREN-APPARAAT

Daarbij komt die verzorgingsstaat – dat aloude ideaal – in de knel. De welvaart loopt terug en het sociale zekerheidsstelsel wordt stap voor stap aangetast. Die verzorgingsstaat was en is gebaseerd op menselijke vrijheid én op menselijke solidariteit – dat dreigt nu de mist in te gaan, vrees Ria: 'Aan alle kanten hoor je nu, dat die solidariteit er niet meer is. *Motten wij dat allemaal opbrengen voor dat stelletje?* 't Is ook allemaal begrijpelijk, gezien die ontzettende burokratisering, al die lokkentoestanden. Mensen zijn dan misschien materieel een stuk vrijer, maar ze zijn nog nooit zó afhankelijk geweest in de gezondheidszorg, in de welzijnszorg en in hun uitkerings situatie. De verzorgingsstaat moet worden bijgesteld.'

'Dat zal zo zijn. Maar hoe? Moeten we ons daar bij voorstellen dat 'n deel van het ambtenarenapparaat wordt ontmanteld? 'Nou, daar stel je je bij voor, dat het hele topzware sociale zekerheidsstelsel dat we hebben wordt vervangen door een stelsel van basisinkomen. Het is op de eerste plaats een kwestie van *vereenvoudiging*, denk maar aan de hele belastingwetgeving. Zie nu eens hoe de politiek een loonbeleid voert, en hoe gemakkelijk zo'n loonmaatregel wordt afgekondigd die nu misschien weer in aantocht is. En zie hoe de overheid omgaat met de laagste inkomens.

'Dan zeg ik: ik begrijp volstrekt, dat een aantal mensen er zwart bijwerken. Want wat gebeurt er op dit moment? Het zwarte circuit wordt groter en groter, dat betekent dat de overheid minder geld binnenkrijgt. Wat zegt de PPR? Zouden we dat hele geval niet eens witten? Zouden we niet zo'n werkverdeling maken dat alle werk even belangrijk is?'

'Dat is dan weer het basisinkomen-

principe als oplossing. Maar, werpen we tegen, als je nu een groeiende afstand tussen overheid en burger ziet, kun je dan met een dergelijke verstrekkende oplossing komen? Hoe weet je dat mensen er op zitten te wachten? 'Ik denk dat allereerst de ekonomische noodzaak er heel duidelijk ligt. Ik heb ook de overtuiging – hoewel ik het niet voor honderd procent kan bewijzen – dat bij zeer velen de bereidheid bestaat om op de hogere inkomens in te leveren.

'Het blijkt dat een aantal immateriële zaken door mensen belangrijker wordt gevonden dan zaken als meer inkomen. Er is een duidelijke verandering gaande en van die trend in de maatschappij moet je gebruik maken, nu. Het basisinkomen is nog best 'n eind weg, maar het wint steeds meer veld. Dat is dus een principiële punt, ook voor een PvdA en de vakbeweging. En *mentaliteitsverandering* is één van de poten waarop de politiek toch rust.'

VERTROUWEN

En daar kun je weer tegenin brengen, dat je als parlementariër wel eventjes een mentaliteitsverandering kunt signaleren, maar dat je er verder geen heuse gegevens over hebt. Wat willen mensen dan? En wat kun je ze bieden? Dat is nou precies hét probleem, vindt Ria Beckers. De politiek faalt, want ze schotelt de mensen geen konkrete keuzes voor. Je zou met een progressief alternatief op tafel kunnen komen, met een heldere strategie. Maar mede door 'n twijfelende PvdA gebeurt dit niet – en dan breng je mensen apathie bij.

Maar als je mensen een keuze voorlegt, bezuinigingen voor werk bijvoorbeeld, is er dan vertrouwen?

'Nee, niet op dit moment. Er is door de politiek alles aan gedaan, om dat vertrouwen te doen verdwijnen en te doen afnemen.'

Hoe komt zo'n situatie tot stand?

'Het is een proces dat volgens mij tamelijk snel tot stand is gekomen. Tot '73, '74 was er nog een groot enthousiasme onder de mensen: toen is het gaan keren. Ik denk dat die wending heel veel te maken heeft met het feit dat die beweging van de jaren zestig een aantal dingen heel duidelijk zag, maar tegelijkertijd de machtsstructuren waar ze tegenaan wilde zwaar heeft onderschat.

Het was 'n enthousiaste beweging, maar achteraf bekeken misschien ook wel 'n wat elitaire beweging: bedrijven moeten worden gedemocratiseerd, de bewapening moet afnemen. Terwijl men waarschijnlijk te weinig heeft in-

Ria Beckers: „Politieke en maatschappelijke krachten móeten elkaar vinden.”
(Foto: Angelo M. Goedemondt)

gezien, dat het voor iedereen een ontzettend persoonlijk gevecht zou vergen om een aantal structuren inderdaad omver te krijgen en om binnen de grote belangengroepen, instellingen en organisaties werkelijk een voet aan de grond te krijgen. En toen heeft een aantal mensen het laten afweten. Máár: die onderstroom van de jaren zestig is doorgedaan, komt terug en met veel grotere kracht. Neem de vrouwenbeweging, de vakbeweging, en neem de vredesbeweging – kijk hoe mensen momenteel in hun persoonlijke leven bezig zijn, dat dringt enorm door in de maatschappij.’

BELANGEN-BEHARTIGING

In de tweede helft van de jaren zestig gaat het aktiewezen steeds grotere vormen aannemen, mensen komen krachtiger voor hun eigen rechten op. Daarvoor kende je dit niet, er bestonden alleen geïnstitutionaliseerde vormen van belangenbehartiging. Zou het parlement niet mee moeten veranderen? Want is ons parlementair politiek systeem met zijn partijen wel in staat datgene wat binnen een beweging leeft te ‘vertalen’?

Nee, vindt Ria Beckers, op het moment is dat niet het geval. Maar dat is eerder te wijten aan politici dan aan de poli-

tiek. We gaan even terug naar het na-jaar van '79, toen een aantal CDA'ers in de kwestie rond het al dan niet invoeren van nieuwe kernwapens uiteindelijk overstag ging. Terwijl bekend was dat de meerderheid van de Nederlanders – vaak fel – tegen was.

’Dan heb ik elke keer nog het gevoel: jongen, de reden waarom jij een besluit neemt, dat is een alibi voor je. Want het ging en gaat telkens om besluiten waarop men gewoon ja of nee kan zeggen. Dat heeft niets te maken met de onmacht van het parlement, parlementariërs laten dan gewoon verkeerde belangen prevaleren.

En vandaar dat ik nog steeds de overtuiging heb, dat deze parlementaire democratie wel degelijk anders kan. We zullen dan alleen naar de inhoudelijke kant van de zaak moeten kijken. Maar dan gaat het weer om het voortbestaan van het kabinet, of het komt het CDA niet uit, of het komt jezelf niet uit omdat je graag nog 'n poos op een stoel wilt zitten.’

Het systeem werkt verre van perfect. Je hebt die massa die tegen kernbepa-ning is, maar het Binnenhof houdt zich doof. En die massa maakt haar protest niet duidelijk in een heldere politieke keuze. Want, zo stelt Ria Beckers, die is er nu niet. Maar stel dat die progressieve samenwerking er komt.

Met vervolgens een progressieve meerderheid in het parlement. En een progressief kabinet. Zijn er dan mogelijkheden tot ander beleid? Of bots je toch steeds weer aan tegen belangengroeperingen en een ambtenarenapparaat?

Jawel, vindt Ria Beckers, die mogelijkheden zijn er. Je moet dan wel op de toer gaan van: politieke bewustwording oppakken en gebruiken. Dan kun je de mensen buiten het parlement warm krijgen voor een ander vredesbeleid en voor een andere economie, dan krijg je een mooie wisselwerking. Intussen moet je consequent decentraliseren, waar Harry van Doorn tijdens z'n ministerschap ook altijd op gehamerd heeft, zodat je de bureaucratische blokkade afbreekt. En niet alleen het politieke instituut moet gedemocratiseerd worden, ook de bedrijven, de advies- en inspraakorganen – zodat die belangenbehartiging, dat lobby wordt verminderd.

Enige tijd terug verscheen een rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, met als titel: 'Een Poging tot Uitlokking'. De toekomst van de samenleving zo was het uitgangspunt, is niet alleen het resultaat van onbeïnvloedbare ontwikkelingen. Het krijgt mede vorm door het resultaat van maatschappelijke discussie en politiek handelen.

Dat klinkt mooi. Maar in een reactie schreef de PPR, dat ze zich niet aan de indruk kon onttrekken dat het zo niet werkt, of niet méér werkt. Het begrip politiek wordt op deze manier beperkt tot partijpolitiek en tot besluitvormingsprocessen binnen de parlementaire organen. Politiek is, reageerde de PPR, het hele spektrum aan pressie-, belangen- en aktiegroepen op het buitenparlementaire orgaan. En kijk, buitenparlementaire aktie is niet alleen de blokkade van een kerncentrale, het is ook een telefoontje van een werkgever aan de Minister van Economische Zaken.

’Regeren is wachten, niet vooruitzien.’ Dat was de reactie van prof. dr. A. M. Donner op dit WRR-projekt. Het gaat er meer en meer op lijken. Moeizaam komen compromissen tot stand die oplossingen al bijna tot nul reduceren. Vervolgens zijn er belangengroeperingen en is er een ambtenarenapparaat dat beleidsmaatregelen nog 'n stuk verder om zeep helpt – 't is een kwestie van voortsukkelen. Weet de politiek nog wat de samenleving wil? En kan ze er snel en goed op inspelen? Ria Beckers die dinsdag: 'Wat de regeringsverklaring mist is een beleidsvisie. Zij is weinig meer dan een wankel evenwicht van tal van moeizame compromissen. De titel van hoofdstuk III zegt het al: economisch-financieel-so-

ciaal beleid. In wezen gaat het om een financieel-ekonomisch beleid dat los is komen te staan van de maatschappelijke werkelijkheid.'

Wat is de keuze van de PPR-fractie op dit moment? Tot op zekere hoogte wordt gekozen voor funktioneren binnen dat parlement, iets trachten te bereiken. Belangrijk vindt Ria Beckers bijvoorbeeld, dat de fractie drie moties heeft ingediend om Borssele en Dodewaard te sluiten, waarbij die derde motie ervoor zorgde dat voor de eerste maal PvdA en D'66 meegingen. Ze geeft meer voorbeelden van zaken die de PPR-fractie in de Kamer bracht en werden overgenomen: de aanzet tot een goed voedingsbeleid, eerdere pensionering voor de oudere ongehuwde vrouw, en dergelijke.

'Wij kiezen voor die opstelling. Dat is 'n andere opstelling dan de PSP-fractie die zegt: wij zijn hier een platform, wij zijn hier om te laten horen wat wij vinden, en het kan ons niet schelen wat de rest ervan vindt. In de werkverdeling uit zich dat hierin, dat wij openbare commissievergaderingen over bijvoorbeeld kanker- en drugsbeleid, die vaak hele maandagen duren, volgen. Heel vaak zijn wij dan de enige van alle kleine partijen. En vanuit dat serieus werken hebben we hier ook krediet. Dan heeft zo'n Dodewaardmotie effect,' stelt Ria.

FLAUWEKUL

Toch moet je rekening houden met een andere manier van denken en optreden bij de aktievoerders. Zo'n Dodewaardmotie zullen ze wellicht gewoon flauwekul vinden.

'Dat realiseer ik me volstrekt. Veel aktievoerders zijn pas twee of drie jaar bezig, die weten gewoon niets van een voorgeschiedenis. Het lijkt 'n beetje op de jaren zestig. Mensen ervaren kernenergie en -bepapening als zó bedreigend, dat ze vinden dat het nú afgelopen moet zijn. Ook zij hebben eigenlijk geen idee van de strukturen waartegen ze vechten. Ze denken dat ze een kernenergiecentrale kunnen stilleggen en daarmee die kernenergie een halt toeroepen. Nou, dat is een grote onderschatting van de tegenmacht.'

Dan zeg je eigenlijk: jullie bedoelen het goed, maar jullie snappen jammer genoeg niet hoe het werkt.

'Nee, dat zeg ik niet. Ik geef ze volstrekt gelijk dat het eigenlijk vandaag afgelopen moet zijn. Ik heb alleen gegronde redenen om aan te nemen, dat de manier waarop zij denken dat te verwezenlijken ons nog veel verder van huis brengt. Dan zeg ik: er zijn veel meer mensen bezig geweest met kernener-

gie, laten we alsjeblieft wél proberen om zo'n strategie te kiezen dat we ons doel niet tegen gaan werken.'

Aktiegroepen kunnen zeggen: dat parlement heeft mooi praten, maar niks meer te zeggen. Kijk maar naar de geheime opwerkingskontrakten.

'Nou en? Voor 'n groot deel is dat allemaal waar - Leo Jansen heeft ontzettend veel moeite gedaan om achter die opwerkingskontrakten te komen, en het is niet gelukt. Maar daar gaat het niet om. Wat zij zeggen is: we doen het zelf wel. Wát doen ze zelf?'

VERDACHT

Ze vervolgt: 'Ik denk dat we er naar toe moeten dat we meer eenstemmigheid krijgen over het doel van akties, en de relatie tussen doel en middelen. En als je ervan uitgaat dat een overheid geneigd is repressief op te treden - zie de wijze waarop een kerncentrale wordt verdedigd en beschermd - moet je juist dan je toeleggen op antwoorden daarop. Antwoorden die je aktie versterken in plaats van verzwakken.'

'Ik vind dat de Dodewaardaktie de sluiting van Dodewaard niet dichterbij heeft gebracht. Want,' zegt Ria, 'neem het eenvoudige feit maar dat bij de vorige aktie de dorpen in de buurt geen enkel probleem maakten - en nu is er enorme heibel.'

'Maar ik constateer, ik vind niet dat het over moet komen als: iemand van de PPR die het beter weet, dat zeker niet. Als PPR-mensen doen we mee; we moeten ons echter ook op 'n gegeven moment op afstand weten te houden als dat hele politieke bedrijf verdacht is. We zitten er middenin, daar kiezen we toch ook voor?'

Je zegt dus: eigenlijk zijn we er niet verantwoordelijk voor wat het Binnenhof doet, maar eigenlijk ook weer wel.

'Nee, zo gaat het niet. Het heeft geen zin als ik ga zeggen: en dat is goed, en dat is niet goed. Het heeft veel meer zin als ik tegen die mensen zeg: natuurlijk was niet alles goed, maar wat doen wij?'

'Als je nu naar de Vredesbeweging kijkt, dan is het grootste gevaar dat deze ineenstort als er geen resultaten komen. De beweging heeft nu een enorme massa op de been gebracht, groter en beter kan haast niet. Kun je nu van mensen verwachten dat ze het op deze wijze volhouden als het niets oplevert? Dan wordt het heel link - dan moet men opnieuw iets gaan be-

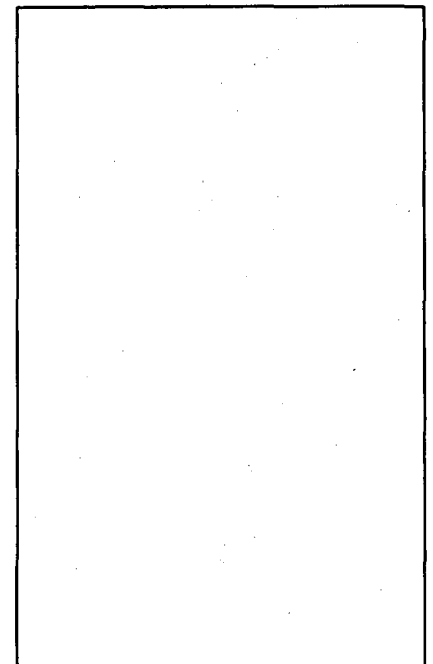
denken om de mensen voor deze zaak warm te houden. Want aktie die niks oplevert kan mensen een harde klap bezorgen.'

Wat vertel je nou de vredesbeweging als hier straks ja wordt gezegd tegen het dubbelbesluit?

'Mijn eerste reaktie zou dan zijn: nou jongens, je ziet mij niet meer. Maar zo mag je niet redeneren. Want ik zeg: die dingen komen er niet, daar zorg ik voor. Ik nok niet af.' Dan: 'Ik zit hier omdat ik nog altijd geloof dat je hier dingen kunt veranderen. En anders zou ik hier niet meer zitten.'

Terug naar dinsdag 17 november. Ria Beckers achter het kathedor, de Kamer luistert toe. 'In de toekomst kunnen we niet,' zegt ze. 'We kunnen wel onder ogen zien dat hier een levensgroot dilemma ligt: voor de ministers van dit kabinet, voor de Kamerfrakties, voor de politieke partijen. Wij zullen moeten kiezen. Als de politieke en de maatschappelijke krachten elkaar niet meer weten te vinden, ziet het er slecht uit voor onze democratie en voor de veranderingen die wij voorstaan.' Inderdaad.

JAN DIRX & HANS VERSTRAATEN

De volledige tekst van de algemene beschouwingen van Ria Beckers is verkrijgbaar bij het partijburo, Singel 277, 1012 WG Amsterdam; tel. (020) 227342/247570.

Als u dit niet lust, dan smaakt die rente ook niet.

U legt af en toe een bedragje opzij. Sparen. U hebt dus een rekening bij een spaarbank of bij een gewone bank. Daar zijn ze blij met uw geld. En ze bieden u de hoogst mogelijke rente. Zodat uw spaargeld groeit. Vandaag de dag harder dan ooit, want de rente is hoog.

Maar wat gebeurt er met dat geld? Spaarbank of bank gebruiken het. Gaan het beleggen. Om daarmee voldoende rentewinst te kunnen maken om u straks uw rente te kunnen uitbetalen.

Maar... waar wordt dat geld belegd? Weet u dat? Beleggen ze uw spaargeld in zaken die indruisen tegen uw geweten? Beleggen ze uw geld in Zuid-Afrika. Of in Chili?

Als u daar toch een beetje nerveus van wordt, dan is er een goede oplossing: sparen bij de Algemene Spaarbank voor Nederland. Een bank die het hart links draagt. Een bank die selectief belegt - en toch een prima rente geeft. Niet meer, maar zeker niet minder dan elders. Maar bij de ASN heeft u één zekerheid extra: uw geld wordt grotendeels in sociaal verantwoorde projecten belegd. In woningbouw of peuterspeelzaal of vele andere sociaalculturele projecten. Uw geld wordt dus goed belegd. Zodat uw rente schoon is en uw spaargeld goede dingen bewerkstelligt.

Sparen bij de ASN

**is sparen via uw girorekening.
Doe het nú: u krijgt f. 7,50 premie!**

Als u voor 1 juli 1982 een renterekening bij de ASN opent met

tenminste f. 50,- als eerste inleg, ontvangt u een premie van f. 7,50.

Bon

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Postgirorekening: _____

wenst bij de ALGEMENE SPAARBANK VOOR NEDERLAND
een renterekening te openen.

Stuur deze bon in open enveloppe zonder postzegel aan
Algemene Spaarbank voor Nederland,
Antwoordnummer 1188, 2500 VB Den Haag.

U kunt ook bellen: 070-47 0181. Of ons bezoeken:
Rijnstraat 28, Den Haag (vlak bij het Centraal Station)

102

ALGEMENE SPAARBANK VOOR NEDERLAND

geeft rente zonder bijsmaak.

INTERVIEW MET EX-RAADSLID ROMKE HEKSTRA

AMSTERDAMSE KOUDWATERVREES VOOR DE AKTIE

Tot voor kort was Romke Hekstra raadslid in Amsterdam voor de PPR. Hij hield ermee op, onder meer omdat hij vond dat de partij veel te veel parlementair bezig is.
„Bij sommigen bestaat het begrip aktiviteit uit naar 'n vergadering komen en lullen.
Nou, dat noem ik niet het wezen van een aktiepartij.”

Romke Hekstra: „Buitenparlementair en parlementair werk zijn even essentieel voor de PPR, daar moet ook een goed samenwerkingsverband tussen zijn. Als gemeenteraadslid wilde ik ook proberen dat waar te maken. Voordat ik aan het raadswerk begon, schreef ik het aktiecentrum: een raadslid van de PPR is één van de medewerkers van het aktiecentrum. Met de nadruk op het woord *aktie*. Met andere woorden: als het aktiecentrum geen centrum van aktie is, zie ik niet in waarom ik raadslid zou moeten zijn. Want ik heb genoeg andere dingen te doen, ik heb al twaalf jaar mijn tijd in de PPR gestoken.

Maar de gangbare opvatting is: daar zit een raadslid en die man is zo zielig alleen, die moeten we helpen. En daar gaat het natuurlijk niet om. Er is een aktiecentrum, dat wil bepaalde dingen, om die reden voert het aktie – en dat aktiecentrum heeft dan toevallig het geluk dat ze een stem in de raad heeft. Maar zelfs al zou dat niet het geval zijn, dan nog zou het puur moeten functioneren als aktiecentrum. Begrijp je?”

WERK

Dit is een verhaal dat wil vertellen dat roepen dat je een aktiecentrum bent eenvoudig is, maar dat het een stuk moeilijker blijkt dat roepen in de praktijk van alledag ook waar te maken. We nemen het Amsterdamse aktiecentrum, waar acht procent van alle leden bij hoort. Romke Hekstra is er een van. Toen vorig jaar Peter Lankhorst tussentijds aftrad als Amsterdams raadslid, werd Romke zijn opvolger. Een kleine drie maanden geleden hield Romke Hekstra er echter ook mee op. In een brief aan de voorzitter van het aktiecentrum schreef hij, dat zijn model – het raadslid als gewoon een van de PPR-aktievoerders, maar dan met 'n stem in de gemeenteraad – wellicht te idealistisch was geweest. Ofwel: 'te ver bezijden de werkelijkheid van

doen en denken van de meeste van onze leden.'

Dat is nogal wat. En daarbij schreef hij: 'In korte tijd teveel van één persoon verwachten werkt te fruikend op de vreugde, stimulans en zelfvertrouwen, die nodig zijn om het zware éénpersoonsfraktiewerk te doen. Ondanks de steun die ik toch zeker van een aantal leden heb gehad, door hun *aktieve* opstelling in verschillende organen van ons aktiecentrum of daarbuiten.' Wat er zo ongeveer staat is: het zou handig zijn als de leden van deze aktiepartij ook voortdurend aktiebewust te werk zouden gaan. En dat miste Romke Hekstra in zijn periode als raadslid; het heeft hem teleurgesteld.

Wat is er mis? Hoe kan en moet een aktiecentrum met raadslid dan functioneren? Tijdens een gesprek in zijn woning op een steenworp afstand van het Concertgebouw, gaan we er nader op in.

Romke Hekstra (49) werd op een Indonesisch eilandje, even ten noorden van Celebes, geboren; zijn vader was er werkzaam bij het zendingsonderwijs. Na de oorlog ging het gezin terug naar Friesland, en begin jaren vijftig kwam Romke naar Amsterdam om aan de Vrije Universiteit – 'gereformeerd hè' – klassieke talen te gaan studeren. Hij doceerde zeventien jaar lang klassieke talen aan twee middelbare scholen, en was en is één dag per week wetenschappelijk medewerker oude geschiedenis aan de Vrije Universiteit. Praktisch vanaf de oprichting is hij PPR-lid en zijn activiteiten leidden ertoe dat hij raadslid werd in Amstelveen en vervolgens lid van de provinciale staten.

Amsterdam werd weer woonplaats en als vanzelf werden daar de partij-activiteiten naar toe geplaatst – hij werd onder meer voorzitter van de steunfraktie. Toen hem werd gevraagd raadslid te worden, moest-ie er eens lang en goed over nadenken. Hij stond zesde op de lijst, en zijn voorgangers

waren elk met een mooi – en soms minder mooi – excuus gekomen om de loodzware job niet te hoeven doen. Bovendien was de afgetreden Peter Lankhorst een ervaren beroeps politicus, uitstekend op de hoogte van de Amsterdamse toestand – en als die het niet aankon, waarom hij dan wel? Tenslotte hapte hij toe, maar mét die wens: het aktiecentrum moet niet om het raadswerk draaien, alles moet om de aktie draaien.

IDEAALBEELD

Nu heeft het Amsterdamse aktiecentrum zo'n twee jaar geleden een nieuwe structuur in huis gehaald, die juist bedoeld is het aktiewezen een duw in de goede richting te geven. Er kwam een algemeen bestuur, met *vertegenwoordigers* erin van wijk- en werkgroepen en de steunfraktie erbij – kortom, een groep PPR'ers die in de stad aan *het werk* waren, een symbool voor de gehele radikale aktiviteit in de hoofdstad. Daarvoor had je 'een kerngroep', waar mensen, aldus Romke Hekstra, alleen namens *zichzelf* aanwezig waren en weinig anders deden dan *praten*. Te vrijblijvend dus. Het lijkt een prima idee dat naarmate je de partij meer en meer wil uitbouwen tot heuse aktiepartij, je ook de structuur aan dat idee aanpast. Werkt het ook? Romke Hekstra: 'Het is teveel, laten we zeggen, bij een goede bedoeling gebleven. Het zou de taak zijn van een nieuw dagelijks bestuur – wat we vroeger ook niet hadden – om het te laten werken. Dat dagelijks bestuur had het algemeen bestuur moeten uitbouwen, meer body geven.'

'Voordat die nieuwe structuur er was, lag het aksent bijna geheel en al op het raadswerk. En het kontakt tussen parlementair en buitenparlementair werk heb ik in dat algemeen bestuur proberen te vinden. Nou ja, dat ideaalbeeld is dus niet uit de verf gekomen. Om de veertien dagen vergadert dat algemeen bestuur en mensen kunnen

niet altijd de regelmaat opbrengen er ook te zijn. Ja, behalve als er iets aan de knikker is, dan komen ze in groten getale opdruven.'

Het werkte dus niet echt. Niet alleen omdat mensen vaak afwezig waren, ook omdat sommigen er niet in geloofden. Jos Vernooij, die later voorzitter van het dagelijks bestuur werd, gaf op een ledenvergadering ooit een redenering te horen in de trant van: *je krijgt de mensen toch niet actief, wat je ook probeert met nieuwe structuren; 't is alleen maar sleutelen in de marge.* 'Eenmaal voorzitter is-ie wel wat bijgedraaid, maar echt erin geloven is wat anders,' aldus Romke Hekstra. En in de praktijk bleef het er vaak op neer-

de kern van het actiecentrum, funktioneert niet perfect, dus zegt bijvoorbeeld de steunfractie dat ze er geen zware boodschap aan heeft, dus gaat die steunfractie weer een kern apart vormen, waardoor het algemeen bestuur minder en minder als enig echte kern wordt beschouwd. En ja, het zwaartepunt komt dan weer op het raadswerk te liggen, de parlementaire hand wint het van de buitenparlementaire. In het Amsterdamse geval is er dan ook nog de situatie dat steunfractieleden ook namens een wijk- of werkgroep in het algemeen bestuur zitten of zaten, zodat hun inbreng toenam. Het gebeurde dan, aldus Romke Hekstra, dat in dat a.b. het dagelijks

je niet in dank afgenomen - Amsterdam is kennelijk heilig.'

'Ook PPR'ers van dit actiecentrum overzien de zaak niet meer. Ik denk dat om die reden ook veel mensen gefrustreerd raken. En door het gevoel: als je in je buurtje werkt, dan is dat wel mooi, maar dan heb je eigenlijk ook geen macht.'

Hoe zijn dan bijvoorbeeld de contacten met de kraakbeweging? 'Goed. Die lopen dan natuurlijk voornamelijk via mensen die er ook echt inzitten, en we hadden in de steunfractie mensen die krakers zijn. Dick van der Horst bijvoorbeeld. Maar er is natuurlijk een aantal andere chapters: onderwijs, gezondheidszorg, ruimtelijke ordening. Daar gebeuren allerlei dingen waar je in de actie ook wat aan moet doen.'

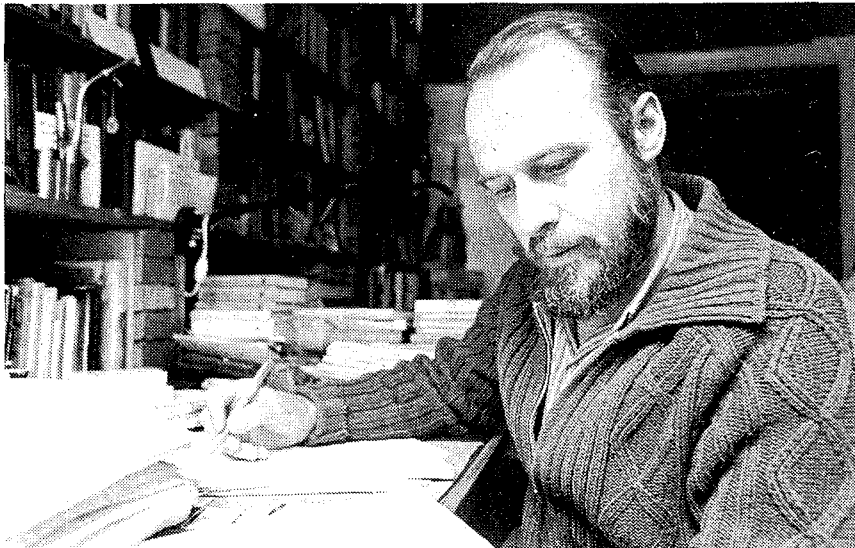
AANPAKKEN

Er zijn leukere dingen in het leven dan als éénling in de Amsterdamse raad funktioneren. Toen Romke Hekstra in de raad kwam, kon hij dertien van de vijftientig commissievergaderingen gaan doen, waaronder de belangrijkste die tweewekelijks zijn. En dan heb je nog alle andere bijeenkomsten, niet alleen die van de PPR, maar ook de fractievergadering van de PvdA - een oude gewoonte, wegens het feit dat de PPR een akkoord met de hoofdstedelijke socialisten heeft.

Dan is er de verwachting dat het raadslid alles leidt, het zorgt voor een loden last. Romke Hekstra had verwacht dat de wijk- en werkgroepvertegenwoordigers in het algemeen bestuur aan hem zouden doorspelen wat zij vinden dat er moet gebeuren; activiteiten en initiatieven over en weer, van hand naar hand. 'Maar ze gaan van het model uit zoals ze dat van Peter Lankhorst waren gewend: Peter die onderneemt alles, gaat naar iedereen toe, en als het raadslid niet komt, dan is er niks te doen, dan is het niet echt. En dat is de instelling van de parlementaire partij. Men praat over datgene dat in de raad aan de orde is. Wanneer het raadslid niet aanwezig is, weet men niet zo goed wat te doen. Dan zeg ik: ga zelf de stad in, kijken wat er aan de hand is. Doe iets! Niet alleen als iets in de raad aan de orde is, maar juist als iets nog niet aan de orde is en het een zaak is die je als PPR moet aanpakken.'

Een zucht. Dan tot slot: 'Bij sommigen bestaat het begrip activiteit uit naar 'n vergadering komen en lullen. Nou, dat noem ik niet het wezen van een actiepartij.' En erachteraan: 'Maar goed, je moet al blij zijn dat ze komen. Honderden van onze leden zie je je nooit.'

HANS VERSTRAATEN

Romke Hekstra: „Ga de stad in! Doe iets!” (Foto: Fred Jansz)

komen, dat niet het algemeen bestuur, maar de steunfractie het grootste deel van het beleid voerde. De steunfractie is het groepje mensen, dat het raadslid o.a. helpt bij het vele commissiewerk.

Overdreven gesteld kun je zeggen dat die nieuwe structuur dus goeddeels de mist is ingegaan. 'Bij die steunfractie kreeg je dan ook een vorm van minachting voor dat algemeen bestuur.' In de trant van: het stelt toch geen moer voor, laten wij het zelf maar opknappen. 'Sorry, zei ik dan, als het geen moer voorstelt, is het onze taak er aan te werken dat het wél iets gaat voorstellen. Ik heb ook altijd gesteld: wanneer het algemeen bestuur vindt, dat ik in de raad iets anders moet zeggen dan wij in de steunfractie hadden afgesproken, dan is het algemeen bestuur het beslissende orgaan.'

OVERZICHT

In de geschetste situatie zit het er al gauw in dat je in een cirkeltje gaat rondraaien. Het algemeen bestuur,

bestuur tegenover de steunfractie kwam te staan. Kijk, dat was dus allemaal niet de opzet van die nieuwe structuur.

Aktie genoeg in Amsterdam, we weten het. Je zou dan ook juist daar verwachten dat de Twee-Handen-theorie groeit en bloeit. Waarom dan niet? 'Ik heb zelf weleens gedacht, dat daarvoor de stad gewoon te groot is. Niet alleen te veel problemen, maar het is ook ontzettend onoverzichtelijk. Dat zie je ook in de raad. Ik vind het onzin om een stad van 700.000 inwoners te besturen door 45 raadsliden. Men praat wel altijd over het herverkavelen van Noord-Holland - allerlei kleine gemeentes samenvoegen - maar het herverkavelen van grote gemeentes tot kleinere en meer hanteerbare is taboe, ook bij de PPR in Amsterdam. Ik vind dat de hele agglomeratie Amsterdam met alle gemeentes eromheen herverkaveld zou moeten worden in een paar gemeentes en dan samen in één geweest. Zodat je gemeentes krijgt van maximaal 200.000 inwoners. Maar dat idee wordt

LANGZAMERHAND MEER HOOP OP INDIVIDUALISERING INKOMENS

Financieel-technisch is het nog altijd 'n stuk voordeliger gehuwd te zijn, dan samen te wonen. Een gevolg van het aloude idee, dat het gezin dé hoeksteen van de samenleving moet zijn. Langzamerhand wint echter dat andere idee terrein: dat van de individualisering van inkomens. Peter Jansen legt uit wat eronder verstaan moet worden en schetst de recente ontwikkelingen.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid kan eindelijk weer aan het werk. Zijn staatssecretaris *Ientje Dales* ook. Deze mevrouw is door allen als kordaat gekenschetst en terecht: in vier jaar tijd reorganiseerde zij de sociale dienst van Rotterdam, en ze heeft sterke ideeën omtrent de onontkoombaarheid van de individualisering van het sociale stelsel en de inkomensvorming.

Van *Ientje Dales* kan worden verwacht dat zij Den Uyl overtuigt van de noodzaak van individualisering. Bovendien is het voor de PPR interessant even in herinnering te roepen, dat de staatssecretaris in haar vorige functie haar nek uitstak door publiekelijk te pleiten voor de invoering van een basisinkomenssysteem. Dat was in april '80 – en dat geeft hoop. Dit verhaal gaat vooral over die hoop.

REGEERAKKOORD

De vorige regering en de grote partijen zijn op zoek gegaan naar de *echte minima*. Met alle bijkomende konsekwenties van dien. Het stond vast dat ook de minimumtrekkers koopkracht zouden moeten inleveren. En men dwong zich ertoe anders dan voorheen te gaan letten op de persoonlijke omstandigheden van de minimumloners en minimumuitkeringstrekkers. Het beste voorbeeld: de koopkrachtbescherming zou beperkt blijven tot degenen die niet alléén van dat minimum moeten rondkomen, maar dat moeten delen met partner en/of kind.

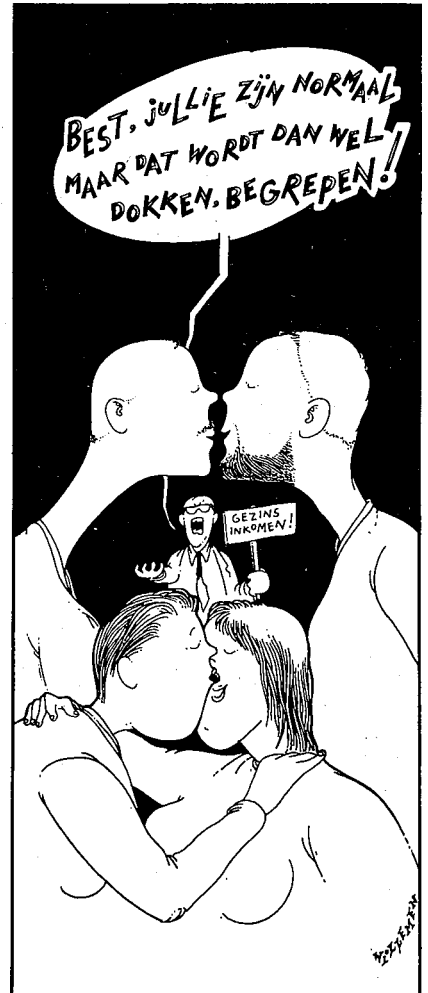
In het regeerakkoord zijn CDA, PvdA en D'66 overeengekomen dat deze categorie van „echte minima” zo mogelijk bestaat uit de huishoudens waar geen andere inkomensbestanddelen aanwezig

zijn; dit dan natuurlijk indien het de inkomensmatiging en de financiering niet bemoeilijkt. Dat klinkt aardig. Hierbij moet echter wel worden gerealiseerd dat dit uitselecteren van de werkelijke minimumgezinsinkomens een *anti-emancipatie-effekt* oproept.

Tegelijkertijd valt er – hopelijk tijdelijk – een tendens waar te nemen te tornen aan het principe van de verzorgingsstaat. Zo worden de bij de premieplicht behorende uitkeringsrechten afhankelijk gemaakt van de levenssituatie van de uitkeringsgerechtigden. Weer een voorbeeld: het dubbele uitkeringsrecht aan gehuwden wordt, op grond van de veronderstelde basisvoorziening in het huishouden, beperkt tot een netto sociaal minimum. En een steeds groter aantal Gemeentelijke Sociale Diensten wil – flink op zoek naar die echte minima – zo'n vijftien procent korten op de uitkering van een ongehuwde die toch in een samenlevingsverband woont. Enkele van die diensten gaan nog verder: zij sporen „*ekonomische eenheden*” op en achten partners jegens elkaar *onderhoudsplichtig*.

KONTROLE

Wat is nu precies die individualisering en die verzelfstandiging van inkomens? De Emancipatieraad heeft er een helder standpunt over. Bij beleidsombuigingen zou niet meer de al dan niet alternatieve relatie hét uitgangspunt moeten zijn, of de verplichtingen die al dan niet vrijwillig voor elkaar zijn aangegaan. Nee, uitgangspunt moet zijn: de fundamentele behoeftes die direct voortkomen uit de keuze voor een leefwijze van een door de overheid als volstrekt alleenstaande behandelde per-

soon. De bemoeienis van de overheid blijft op die manier beperkt. En het geheel wordt sterk vereenvoudigd.

Onder individualisering moet je nu niet alleen verstaan het aan een enkel persoon *toekennen* van inkomen of uitkering; het is vooral het in staat stellen of gesteld worden om financieel onafhankelijk van een ander je leven in te richten. Op grond van deze stelling moet je principieel alle uitkeringen, premies, belastingen bereke-

nen op basis van de individuele positie. De functies die binnen relaties worden vervuld en noodzakelijk zijn voor maatschappelijk functioneren – huisvesting, huishouden, opvoeding, zorg voor inkomen, medische verzorging – kunnen het best per persoon worden gefinancierd. Om daarna op vrijwillige basis te worden verdeeld over alle huisgenoten of te worden besteed aan professionele krachten.

BASISINKOMEN

Men herkent natuurlijk de overeenkomst met het basisinkomen-principe – ongeveer de meest perfecte vorm van individualisering van inkomens die je kunt verzinnen. Als je nu reeds regelingen gaat bedenken die zo'n verzelfstandiging makkelijker maakt, wordt een eventuele stap naar dat basisinkomen eenvoudiger. Je kunt het kortom als voorbereidend werk zien. Het vergemakkelijkt tevens een eerlijkere verdeling van betaalde en onbetaalde arbeid, en van de opwaardering van de laatste categorie.

Is er kans dat de overheid op korte termijn overgaat tot ombuigingen die ervoor zorgen dat de zelfstandige centraal komt te staan? Het standpunt van staatssecretaris Dales kennen we: 't biedt perspectief. Ook D'66 heeft in het recente verleden laten blijken er veel voor te voelen; je kunt zelfs zeggen dat de Demokraten op dit gebied op één lijn met de PPR zitten. Maar waar staat de PvdA? Die heeft – denk aan Jaap van der Doef – het laatste jaar verwarring gezaaid omtrent dit onderwerp. En in het verleden sprak iemand als Den Uyl uit, dat socialistische rechtvaardigheid gezocht moet worden in het gezinsinkomen (later: de leefeenheid) als basis voor de hoogte van de sociale uitkering. Vervolgens had je de onrust op het voorjaarskongres, waar het programma Weerwerk werd vastgesteld. De PvdA, inclusief de Rooie Vrouwen, ging akkoord met het nieuwe principe van „het draagkrachtbeginsel per leefeenheid.” Ofwel: „Ter bepaling van de uitkeringshoogte kan de aard van het leefverband meetellen.”

Slechts het recht van elk individu

op een uitkering – ongeacht zijn of haar leefverband – werd veiliggesteld. Zo is dat ook in het regeerakkoord terechtgekomen. En hier toont zich het rare van het PvdA-verhaal: het probeert de principes van draagkracht en van individualisering met elkaar te verzoenen, terwijl die twee op z'n minst op gespannen voet met elkaar staan. Eén van de partners in een leefeenheid kan nu de dupe worden, wanneer de ander een te groot salaris heeft.

De PvdA-Tweede Kamerleden hebben van hun voorjaarskongres de opdracht gekregen, „het draagkrachtbeginsel per leefeenheid” uit te werken en in de wetgeving tot zijn recht te brengen. Hoe die PvdA'ers dat doen is gebleken bij de behandeling van de nota met de ellenlange naam: „Op weg naar gelijke fiscale behandeling van deelgenoten, etc.”

In de nota staat een compromis betreffende heffingssystemen voor zelfstandigen. Daarbij wordt toch zoveel mogelijk rekening gehouden met de gezinsdraagkracht, en daarnaast is gekeken naar de mogelijkheid voor gelijke behandeling van gehuwden en mensen die samenwonen. Daarbij kwam het standpunt van staatssecretaris Jeltien Kraayeveld-Wouters om de hoek kijken: een gezamenlijke huishouding werkt kostenbesparend, dus draagkrachtverhogend. Die veronderstelling hoor je natuurlijk meer, maar onderzoek is er nooit naar gedaan.

Het begrip individualisering is bij de PvdA-fraktieleden verengd tot het op belastingniveau zelfstandig aanslaan. En op dat nivo niet discrimineren naar sekse. Inkomens onafhankelijk maken als middel tot emancipatie is er dan niet bij. En de PPR-fractie? Die heeft het standpunt ingenomen, dat alleen in de huidige situatie – waarin een gehele invoering van individualisering nog ver weg lijkt – de niet te rechtvaardigen draagkrachtverschillen kunnen worden gecorrigeerd door middel van *bijslagen*. En dat is in elk geval een stap in de gewenste richting.

PETER JANSEN

TRUUK

In een gemeente met een lange traditie op het gebied van kraken staat een herenhuis dat door de Rijkspolitie als distriktskantoor is gebruikt. Als de politie een nieuwbouwpand heeft betrokken, staat het oude kantoor een tijd leeg. Het ligt voor de hand dat het pand na enige tijd gekraakt wordt.

Het pand is eigendom van Rijksgebouwendienst die pas dan komt aanzetten met een nieuwe gebruiker. In dezelfde stad staan voldoende kantoorpanden leeg. Reden voor de krakers om niet in te gaan op het verzoek het pand vrijwillig te verlaten.

Omdat het een pand van Rijksgebouwendienst is, zal een eventueel gerechtelijk bevel tot ontruiming moeten worden aangevraagd door de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Dan zal het belang van kantoorruimte (waarvan er te veel is) afgewogen moeten worden tegen het belang van woonruimte (waarvan er te weinig is).

Inmiddels is de buitenkant van het pand met allerlei leuzen beschilderd; de gemeente maakt hier gebruik van door het verhaal te vertellen dat de krakers het pand zozeer hebben vernield dat het niet meer lonend kan worden verbouwd.

De krakers nodigen echter een journalist uit die tot de konklusie komt dat het pand nog in zijn oorspronkelijke staat is. Verbouwing is nog steeds goed mogelijk. Alleen is ten behoeve van het verdedigingsplan bij eventuele ontruiming een deel van de trapeuning verdwenen.

Rijksgebouwendienst had zelf, nadat de politie het pand had verlaten, een keukentje en enkele douches verwijderd, zaken die de krakers nu node missen.

Deze truuk was zelfs voor het plaatselijke dagblad, dat anders in verband met de adverteerders het gemeentebestuur nogal ontziet, te doorzichtig.

JAN NORP

HET AFSCHEIDSGESPREK

DE ROOMSE BEVRIJDINGSSTRIJD VAN HERMAN VERBEEK

Vrijdag twintig november: Herman Verbeek besluit zijn voorzitterschap van de PPR. Enige tijd daarvoor heeft Anita Keuning een lang gesprek met hem. Over de jeugd, de katholieken, de ingehouden woede, en het radikale ethos. „Ik heb dus typisch een bevrijdingsstrijd vanuit een burgerlijk, rooms Nederlands milieu.”

Hij is kleiner dan in mijn herinnering. Misschien komt het door de hoge, brede gangen van de pastoriewoning in de Groningse binnenstad, waar Herman Verbeek in een leefgemeenschap woont. De werkkamer: een wat ouderwetse mannenkamer, met een bureau en hoge, ongemakkelijke stoelen. Aan de wand foto's van paarden. Hij snapt de bedoeling: „Je wilt een portret maken.” Hij is blij met deze wijze van afscheid nemen, juist omdat het om een persoonlijk portret gaat – dat past bij zijn visie op de PPR.

Het begin is aarzelend, als zo vaak. Ik vraag hem naar zijn jeugd: „Het belangrijkste wat ik erover kan zeggen is dat ik écht in de verdrukking heb gezeten als kind. En het blijkt dat je, ook bij welvaart, ontzaglijk verdrukt kunt zijn. Ik beseft dat verdrukking in de wereld allereerst dikwijls een heel materiële en economische onderdrukking is, geen eten, geen huis. Die onderdrukking heb ik nooit gekend. Wij, mijn zes zusjes, mijn broer en ik, leefden als kinderen van een arts in betrekkelijke welvaart. Zelfs tijdens de oorlog kenden we geen armoede of honger.”

Wat hebben je ouders voor je betekend?

„Ik had een patriarchale, dominante vader.”

Heb je niet eens een gedicht over je vader geschreven?

„Ja, een heel heftig gedicht. Mijn vader is vroeg overleden, dus heb ik mijn bevrijdingsstrijd met hem niet meer kunnen voeren. Dat wil zeggen: alleen over de grenzen van de dood.”

De oorlog: „Ik ben in '36 geboren, mijn vroegste herinneringen stammen uit de oorlogstijd. Ik zou misschien wel moeten zeggen, mits het goed verstaan wordt, dat ik eigenlijk nooit een vader en een moeder heb gehad. De praktijk, de patiënten gingen altijd voor. Eigenlijk zijn de boer en de boerin waar ik

gedurende de oorlog een half jaar bij in huis ben geweest mijn enige ouders. Een half jaar lang had ik ouders – ik sliep bij hun in de bedstee en mocht op school zitten.”

Heb je bij je ouders nooit enige warmte ervaren?

„Nee. Alle kinderen hebben daar zeer onder geleden. De angst voor vader was ons bondgenootschap. Als vader weer tegen de kinderen ketterde of mijn moeder uitschold, dan trokken wij één lijn en moeder probeerde ons te behoeden voor vaders buien.”

Een beetje afschermen.

„Ja, heel duidelijk.”

Was je moeder dan wél lief?

Zo zou ik het niet willen noemen. Ik heb dat als kind wel gemist, dat herstelt zich niet meer. Ik maak mij daarom ook heel veel zorgen over hoe dat samen moet gaan: emancipatie van man en vrouw, terwijl ze tegelijk ook kinderen hebben.”

Wat bedoel je daarmee?

Stilte. Vervolgens: „Het zijn beperkte opmerkingen hè. Ik wil daar ook niet wijsneuzerig over doen.”

Nee, maar je hebt er toch een mening over?

„Ik ben in de PPR heel veel mensen tegengekomen die in de crisis van hun huwelijk zijn. Ik merk dan vaak dat men kinderen heeft gekregen in een fase dat die problemen nog niet aan de orde waren. Men heeft op 'n bepaald moment én kinderen én die problemen. Dat is een bovenmenselijke opgave, dat doet zo'n pijn. Als je jezelf en je gevoelens niet kunt negeren, terwijl je tegelijk denkt: ik zou mijn kinderen heel wat anders willen geven, meer tijd, meer harmonie, meer rust.

„Maar niemand weet nog hoe onze kinderen daaruit volwassen zullen worden. Het heeft echter weinig zin

daar moraliserend over te doen. Ik heb vroeger een druk ondergaan van een heel dominante vader, en vaak denk ik: wat voor druk ondergaan kinderen van ouders die het echt niet met elkaar kunnen vinden?”

Er is altijd wel iets in de opvoeding wat een kindziel beschadigt. Misschien is dat juist wel nodig om volwassen te worden.

„Dat is zeker waar. Maar het is natuurlijk géén vrijbrief voor het aanbrenge van schade. Nu maak ik zeker geen reclame voor leed, maar je kunt je alleen maar bevrijden als je onderdrukt bent. Ik heb mijn bevrijding te danken aan mijn leed.”

Terug naar vroeger, je schooltijd. Voelde je je daar onderdrukt?

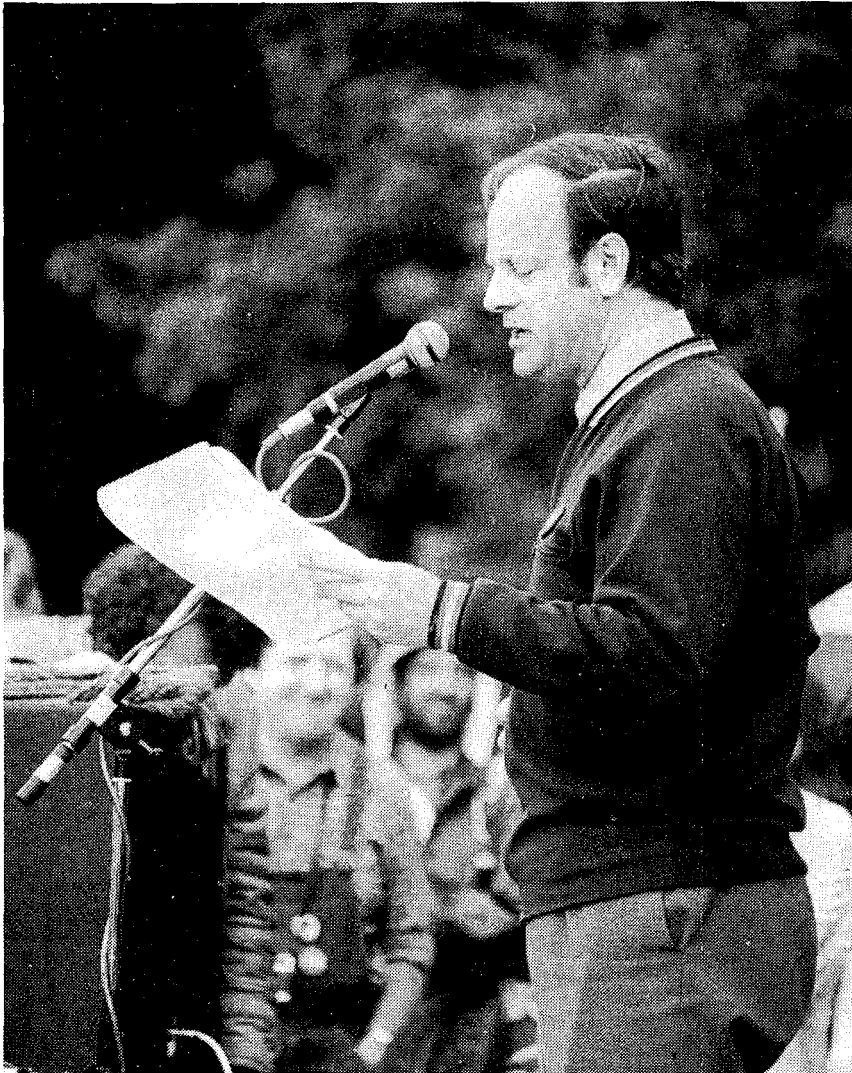
„Ik zat bij de jezuïeten op school, op het gymnasium. Ik heb altijd ontzettend veel angsten gehad. Voor de cijfers, voor de rapporten, voor de proefwerken, voor het voor de klas groepen worden, voor de examens. Ik was daardoor in de vakken niet sterk, ik ben driemaal blijven zitten op het gymnasium – door angst. Ik zocht dan altijd troost in de tuin, bij onze paarden. Het is alsof ik hen als de tederste vrienden van toen beschouw.”

□

Later in het gesprek komen deze gevoelens van angst weer ter sprake. Zijn hele jeugd lijkt ermee overschaduwd te zijn. Thuis, op school. En daarna in het klooster: „Ook weer zo'n mannelijke en hiërarchisch opgebouwde machts wereld.”

Wat waren dat voor angsten?

„Angsten voor wie boven me waren. Maar in de kapel was ik nooit bang, voor de Jezusfiguur heb ik geen angst gekend. Hoeveel vraagtekens ik daar nu ook bij heb, ik heb aan de liturgie, aan de rituelen en aan de zang ontzaglijk

Herman Verbeek tijdens de campagne, voorjaar 1981.

veel te danken. Juist omdat daar de angsten wegvielen. Daar traden de cijfers terug en de machtsfiguren – ook zij moesten daar knielen.”

Twee jaar na zijn priesterwijding – „ik kwam onder een zeer zelfvoldane pastoor te werk” – gaat hij gedragswetenschappen studeren in Nijmegen. Hij vertelt dat juist in die periode zich een omwenteling in zijn leven voltrok. De verandering van een verdrukt mens in een mens die zich vrij vecht. Hij praat er soms aarzelend over, op zoek naar de juiste zin. Dan weer vlot, met mooie volzinnen alsof hij de preek reeds heeft voorbereid: „Het waren de jaren zestig, de tijd van de grote politieke bewustwording. In de kerk was een hele beweging gaande, priesters die trouwden, en dergelijke. Het was ook de tijd dat bepaalde dingen me duidelijk werden. Mijn eerste jeugdherinneringen, van het jongetje op de lagere school, meldden me dat ik meer interesse had voor jongens dan voor meisjes. Ik heb

wel verkering met een meisje gehad, maar dat was meer met de mode meelopen. Overigens vind ik die scheiding verschrikkelijk westers en kunstmatig; alsof de een alleen van vrouwen kan houden en de ander alleen van mannen. Ik kan dat onderscheid onmogelijk maken, maar ik herken met name in mijn fantasie dat ik toch meer aangetrokken word door jongens.”

□

„Een priester die trouwde was al iets schandaligs, dus een priester die met vrienden om zou gaan, dat was heel eng. Dat verborg je ook. Nou, al die dingen kwamen in de Nijmeegse periode, in de jaren zestig, in beweging. Ik heb dus typisch een bevrijdingsstrijd vanuit een burgerlijk, rooms, Nederlands milieu.”

Je bent wel altijd rooms gebleven?

„Niet rooms in de zin dat ik me dan ook

maar iets aan het Vatikaan of de kreten van het Vatikaan gelegen laat liggen. Wel in zoverre ik de bevrijdingsstrijd die daar nog gestreden moet worden niet voor mezelf wil houden. Daar valt nog verschrikkelijk veel op te helderen, en op te ruimen. Daarom blijf ik de voet tussen de deur houden. Ik ben in 1972 naar de bisschop gegaan en heb hem gezegd: u hoort niks meer van mij en ik hoor niks meer van u.”

En dat was goed?

„Kerkrechtelijk kan het niet. Maar we hebben iets op papier gezet.”

Ik kom ook uit een rooms nest. Maar ik heb van vroeger alleen maar een gevoel van weerzin overgehouden. Ik kan heel kriegel worden als ik mensen ontmoet die die sfeer weer bij me oproepen. Word jij weleens gekonfronteerd met mensen die dergelijke gevoelens naar jou toe hebben?

„Men moet mij er wel naar vragen, want ik begin er niet zo gauw over, zeker in de PPR niet. Ik heb laatst in het dagelijks bestuur gezegd – toen hadden we een wat vertrouwelijk gesprek – realiseren jullie je wel dat ik een heleboel niet gezegd heb? Allereerst omdat ik mijn geschiedenis en afkomst niet wil laten overheersen in een politieke club. En om juist iedereen recht te doen. Toch zal ik wel een indruk met me meebrengen en een sfeer oproepen die misschien irriteert. Maar ik wil er iets bijzeggen. Als dat mag? Ik vind het verschrikkelijk nodig dat wij ons met grote kracht losvechten uit al die patronen van westerse religie. Ieder op zijn eigen manier. En hoe meer last je ervan hebt, hoe forser je om je heen zult moeten meppen. Dat liegt er niet om; wat dat betreft is er nog heel wat op te ruimen. Denk maar hoe machtig het CDA en heel de konfessionele wereld nog is. Maar waar willen we uitkomen? Ik wil niet uitkomen bij een cultuur die bestaat uit Ster-reklame, de tv-kwis en de lotto-uitslagen. Ik vraag me af wat we al niet aan cultuur hebben prijsgegeven.”

Word je weleens kwaad?

„Ja. Ik heb een permanente verontwaardiging en woede over de wereld waarin ik leef.”

Dat is een grote boosheid. Maar ik bedoel eigenlijk gewoon boosheid, van mens tot mens.

„Dat kan ik niet. Ik zal nooit de woede van mijn vader overnemen. Ik heb gezien hoe verschrikkelijk onbeheerst die drift was. Nee, die bevrijding – dus woedend kunnen zijn, rechtstreeks van mij naar jou – als ik daar in mijn leven nog aan toekom zal dat een ongelooflijk proces zijn. Ik ben veel meer woedend op de grote verschijnselen

van de maatschappij – ik ben woedend op kernwapens, ik ben woedend op machthebbers, ik ben woedend op dictaturen. Maar voor mijn onmiddellijke omgeving ben ik zacht. Tot het moment dat ik verschrikkelijk in de knel kom.”

Is dat weleens gebeurd?

„O ja, ook weleens in de PPR. Bijvoorbeeld wat Van Hulst heeft gedaan. Hoe kan een mens – die vier jaar afwezig is geweest – ineens dwars door een partij heenlopen? Duizenden mensen die daarin gewerkt hebben en die heel voorzichtig en heel aarzelend een nieuwe politieke geloofwaardigheid aan het opbouwen zijn – hoe kun je dan met één streep zeggen: dat moet helemaal anders. Dan denk je: hoe ga jij met mensen om Van Hulst? Dan ben ik woedend, maar dat uit zich niet door dan maar fel om me heen te gaan roepen.”

Ergens moet toch iets zijn om die grote woede die je kennelijk permanent hebt af te reageren. Heb je een uitlaatklep?

„Schrijven. Ik ben in artikelen dikwijls heel kwaad. En in teksten, waarvan ik maar een deeltje publiceert. Ik moet ook veel schrijven.”

□

Wat voor voorzitter was je?

„Ik ben geen heersend voorzitter geweest, veel meer een voorzitter die wilde meewerken aan het eigen zelfvertrouwen van de partij: dat actiecentra, PPR-Jongeren, PPR-Homo's en PPR-Vrouwen aan zelfvertrouwen winnen.”

Ben je ervoor dat de PPR een voorstel doet om de kieswet te veranderen, zodat er verplicht vijftig procent vrouwen in het parlement komen?

„Theoretisch: onmiddellijk ja. Maar kijk, als dat heel snel gaat dan weet ik niet of het wel echt een verandering is. We mogen echter niet rusten tot vrouwen en mannen gelijk opgaan, tot in alle geledingen in de samenleving. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat vrouwen maar binnen de kortste keren als mannen moeten worden. Hun grote opgave is niet om zo snel mogelijk die stoelen te beklimmen, maar om als het ware die stoelen af te breken zodat die mannen eraf zullen donderen. Vrouwenzaken hebben voorrang op alles. Ook als dat een politieke partij doet ontploffen en daarna alles wat ermee samenhangt, heel dat mannelijke machtsbolwerk.”

Hoe sta je als persoon tegenover de vrouwenbeweging?

„Als priester ben ik in een mannelijke wereld opgevoed, en in de politiek is

dat eerder versterkt dan gekorrigeerd. En daar komt m'n geardheid nog bij: ik weet nog niet precies hoe ik dat moet plaatsen. Dat de vrouwenbeweging me zal helpen veranderen, daar ben ik nog lang niet echt rijp voor.”

□

Ik zou je willen confronteren met een uitspraak die je eens in een interview deed: 'Ik vind dat je eenzelfde soort warmte en intimiteit, zoals die is opgesloten in een privé-huwelijk, moet kunnen leren ervaren wanneer je je solidair voelt met de zwarten in Soweto of met de dissidenten in Praag. De beweging, de bewogenheid, de emoties moeten gelijkwaardig kunnen zijn.' Hier begrijp ik niets van. Probeer het eens uit te leggen.

„Ik sta daar nog helemaal achter. Ik heb het gevoel dat het ontbreken in mijn jeugd van tederheid en koestering nog steeds mis en dat het nooit meer helemaal bij zal trekken. Ik mis dan ook wel mogelijkheden om met anderen zo om te gaan. Ik was altijd verliefd op afstand en in onmogelijkheid.”

Die onmogelijkheid heb jezelf gekozen?

„Niet gekozen, nee; als je nooit met iemand slaapt en alles wat dat met zich meebrengt, is dat een dagelijks gemis.”

Is dat nog nooit gebeurd?

„Incidenteel. En tegelijk vind ik het niet fataal, niet onvolwaardig. Het is alsof ik des te meer op afstand liefheb. Daar pleit ik ook voor. Want ik vind dat de westerse mens in zijn liefde vaak kortzichtig is en geen grote draagkracht heeft. Laat ik een voorbeeld noemen: ik heb de gewoonte om 's ochtends om kwart over acht aan Hiroshima te denken, het moment waarop de bom viel. En ook – dat is vaak rond koffietijd – om twee minuten over elf aan Nagasaki. Dat is mijn houvast om over kernwapens niet op een verpolitieke manier te gaan denken. Ik moet iets voelen van wat daar gedaan is. De kernbom heeft voor mij niks te maken met strategie of onderhandeling. Ik ben echt verliefd op mensen die er tegen vechten. Kun je je zo'n demonstratie voorstellen tegen Doudewaard, met de vitaliteit van die punks; ik ben niet kritiekloos hoor, met alle narigheid en agressie die daar ook kan zijn; maar het ontroert me verschrikkelijk. Een demonstratie heeft voor mij iets van 'n huwelijksbruiloft. Samen met heel velen hetzelfde beleven en nastreven.”

Het woord sublimatie komt bij me op nu je dit zo zegt.

„Je mag er alles voor bedenken. Maar dat wil niet zeggen dat ik niet drie keer in de week verliefd word of niet heel verlangend kan zijn om iemand te

ontmoeten, of iets te kunnen zeggen of een brief schrijven. Ik geef altijd – met een hardnekkige koppigheid – iedereen in de PPR een hand. Als er dan weleens een opmerking over wordt gemaakt, zeg ik: mensen, dit is vaak het enige lichamelijke contact dat we nog met elkaar hebben.

□

Wat ga je nu, na het voorzitterschap, doen?

„Ik heb zo ontzettend veel te doen. Allereerst moet ik een paar manuskripten afmaken. Drie dingen. Ik heb een boek waarvan de werktitel is Bevrijding uit de Eerste Wereld. Ten tweede wil ik graag een boek afmaken dat een politieke lezing is van het Marcus-evangelie, dat is een verzetspamflet dat in de katakomben van Rome circuleerde. Daar wordt nu vroom uit gepreekt – maar wat is er toen politiek gebeurd? En er is een poëziebundel die ik graag wil afmaken.”

□

„Toen ik in 1977 voorzitter werd had de PPR 130.000 stemmen, nu in 1981 170.000. Dat is iets om niet te kleineren. Ik word woedend als mensen zeggen: we hebben máár drie zetels. Dan zeg ik: 170.000 mensen hebben hun stem aan de PPR gegeven, dat kun en mag je niet kleineren. Ik weet best dat dat ten opzichte van de PvdA, CDA en D'66 een minderheid is. Maar daar zou ik toch graag iets tegenover willen zetten: je moet nooit een getuigende sekte verwarren met een historische minderheid, en de PPR is geen getuigende sekte maar een historische minderheid. Dat wil zeggen dat ze in zo'n conservatieve, zo'n rechtse wereld leeft dat je voorlopig – wil je geloofwaardig blijven voor je eigen program en je eigen manier van leven – er niet op mag rekenen dat je met een gemakkelijk sukses stemmen haalt.”

„De PPR is in feite niet opgericht door de christen-radikalen in '68; naar mijn mening bestaan christen-radikalen niet, en hebben ze hier ook nooit bestaan. In de speelruimte van het westers kapitalisme kan je helemaal geen christen-radikaal zijn. Misschien dat in Latijns-Amerika op dit moment radikale christenen zijn, of in Polen – maar toch niet in Nederland?”

„Ik geloof in feite dat de PPR is opgericht door al die mensen die verkreukeld uit de beweging van de jaren zestig zijn voortgekomen. En die in de jaren zeventig de reactie over zich heen hebben zien komen van Nieuw Rechts, maar wel stoer doorgeslagen zijn. Wat ik wil zeggen: daar heb ik bewondering voor.”

BRIEVEN**Koers (8)**

In het na-oorlogse Nederland werd de politiek overheerst door een houding die stond voor een krachtige defensie, economische groei, 'law and order' en hiërarchie. Het politieke denken was materialistisch. Halverwege de jaren '60 kwam een nieuwe stroming opzetten die gestalte kreeg in D'66. Deze stroming koos voor radikale demokratisering, milieudefensie, vrijheidsrechten, creativiteit, een minder onpersoonlijke samenleving.

De PPR volgde even later. Keerpunt '72 kwam tot stand, een program waarin de twee nieuwe partijen veel konden herkennen. De PvdA had wat moeite met het post-materialisme, maar wilde ook af van het regentendom.

Tien jaar later terugkijkend is er veel gebeurd. De problemen binnen links nu, zijn voor een belangrijk deel terug te voeren op wat er het

afgelopen decennium gebeurd is. De PPR verloor kiezers, heeft zich bij 'klein links' aangesloten, werd steeds meer een aktiepartij en wordt (voorlopig?) door D'66 en PvdA niet meer als kandidaat-regeringspartner beschouwd. De PvdA verliest grote delen van haar aanhang en verkeert in een identiteitskrisis. D'66 wint kiezers, maar uit onderzoeken blijkt dat die kiezers veelal niet duidelijk kunnen aangeven waarom zij op die partij stemmen. Om het verhaal te completeren: het linkse en rechtse blok blijven in aanhang ongeveer stabiel. Vooral binnen het progressieve blok verschuift er veel, maar een leegloop uit het CDA blijft uit.

Wanneer het huidige kabinet straks definitief verdwijnt zullen de kiezers waarschijnlijk een tweede kabinet van CDA en VVD mogelijk maken, waardoor de restauratie weer aan de macht

komt. Niet doordat D'66 daarvoor zou kiezen, want ik kan met zekerheid stellen dat dat niet zal gebeuren, maar dankzij de malaise die zich meester heeft gemaakt van het linkse blok: een nieuwe crisis in de Nederlandse politiek.

Jaap P. Jansen
Rosmalen

Koers (9)

De grote toeloop naar de PPR kwam in '72 en '73 en werd veroorzaakt door de vastgelopen politieke situatie in Nederland en door de heldere en duidelijke koersbepaling in de publikaties van de toenmalige PPR waardoor een *links-progressief beleid* duidelijk werd en als oplossing aan de kiezer was aangeboden.

Een nadeel(?) door die verrassende aanwas en groei was dat we regeringsverantwoording moesten aanvaarden. In een kabinet waarin ook de konfessionele „nestgeurders" hun plaats hadden ingenomen. Het proces wat daardoor op gang kwam in de PPR (wie wind zaait, zal storm oogsten), met de democratie hoog in het vaandel, heeft wel eens voor verwarring en verrassingen gezorgd. Vooral bij de veroorzakers, de mensen van het „eerste uur".

Fris en helder zijn we die politieke zee ingegaan, helaas voor de kiezer niet even helder uitgekomen.

Nog een oorzaak die in ons nadeel heeft gewerkt: we zijn nooit goed uit het probleem gekomen, ontstaan door die grote aanwas, om de elementen, het denken vanuit *joods'-christelijke traditie* en het *humanistisch-ekologisch* denken, soms vanuit een *vernieuwde-marxistische* gezichtshoek belicht, met elkander te verbinden tot een ideologie met gelijke methodieken.

Die verschillende invalshoeken verdragen elkander best aan de basis. De terugkerende spanningen ontstaan in

bestuurlijke situaties en bij het vaststellen van richting en program, dit door het ontbreken van een duidelijke ideologische afbakening en strategie.

Dirk Smit
Krommenie

Koers (10)

Ik ben tegen samenwerken met de CPN. Niet omdat die lijkt op iets in Polen of Rusland, maar omdat de CPN naar mijn smaak een uiterst rechtse partij is. Let maar eens op: in alle belangrijke kwesties neemt de CPN standpunten in die diametraal tegenover die van de ekologisten staan. Enkele voorbeelden: De CPN is pro-Markerwaard en was probuitendijks Dollard-kanaal. En de CPN voelt niets voor werktijdverkorting of deeltijdarbeid. Ik ben óók tegen het mikken op afvallige CDA'ers. Daar zit echt geen brood in (en ik ben niet eens tevreden met alleen brood). Waarin verschillen die stromingen *inhoudelijk* precies van elkaar? Het enige konkrete (niet-inhoudelijke) verschilpunt dat ik tot nu toe heb kunnen ontdekken, is dat de ene stroming met de CPN wil samenwerken en de andere met D'66. Is dat alles? Zo nee, zullen we het dan eerst eens over de inhoud hebben, in plaats van fracties te vormen?

Evert Voogd
Culemborg

(advertentie)

MET f 13,40 HELPT U EEN BABY 5 MAANDEN LANG AAN MELK

Dr. Hoa, kinderarts
(foto: Manus van der Kamp)

50 ton melkpoeder
Viet Nam telt 54 miljoen inwoners, onder wie 26 miljoen kinderen van 15 jaar en jonger. Voor hen weegt het tekort aan voedsel het zwaarst. Het Medisch Comité Nederland Viet Nam kan voor f 134.000,— 50 ton melkpoeder sturen. Dat is voldoende om 10.000 baby's en kinderen 5 maanden lang van melk te voorzien. De melk wordt door de ziekenhuizen uitgereikt. Vooraf worden er vitamines aan toegevoegd.

Geef een bijdrage voor die melkpoeder. Maak een bedrag over op postgiro 10 90 400. MCNV, Amsterdam. Voor f 13,40 helpt u een baby 5 maanden lang aan melk.

Medisch Comité
Nederland-Viet Nam
Postbus 5701
1007 AS Amsterdam.

Dr. Duong Quynh Hoa in interview met cineast Manus van der Kamp:

'Nederland heeft veel gedaan. Ik heb reeds vóór de bevrijding van Viet Nam veel gekregen. Sinds de bevrijding is er geen jaar geweest, dat niets is gestuurd. In het bijzonder neem ik afgelopen jaar, toen voor de kinderziekenhuizen in Ho Chi Minh-stad 50 ton melkpoeder is aangekomen. Opnieuw is nu 50 ton melkpoeder gestuurd.'

GIRO
1090400

PETER LANKHORST: IN EN BUITEN HET PARLEMENT

Terwijl het buitenparlementaire gebeuren bloeit en groeit, raakt het parlement steeds verder achterop. Maar het beleid en de maatregelen gaan wél door. De ambtenaren en de belangenorganisaties zitten niet stil. Zolang er geen goed functionerend kabinet is, zolang is het parlement betrekkelijk machteloos. Hoe meer tijd het kabinet nodig heeft om op één lijn te komen, hoe minder tijd er voor het parlement overblijft.

Daarbij gaat het niet om een paar minuten meer of minder spreektijd, maar om de invloed die het parlement kan uitoefenen. Die invloed is op dit moment gering. De drie regeringspartijen moeten de rijen sluiten en hun leiders volgen.

Die leiders buiten, maar vooral binnen het kabinet hebben de afgelopen maanden de zaken „geregeld”. Menig fractielid van PvdA, CDA en D'66 heeft daar zijn of haar buik al behoorlijk van vol. De oppositiepartijen kunnen op hun beurt daar weer grappen en grollen over maken of er zich aan ergeren.

De PPR-fractie doet dit laatste. Wij zitten met de situatie om-

hoog. Wij willen gewoon aan de slag. Wij willen met een kabinet debatteren over de dingen die de mensen bezig houden, over hun werk en inkomen, over de afkeer van de bewapeningswedloop, over verregaande democratisering. En wij willen met andere fracties samenwerken, voorstellen indienen, besluiten nemen en het kabinetsbeleid beïnvloeden. Dat is onze taak en daar hebben de PPR-kiezers ons voor in het parlement gezet.

Een kabinetsformatie, zelfs een kabinetskrisis, dat hoort er allemaal bij. Dat zijn de parlementaire gegevens. Maar een combinatie van die twee op een moment dat de mensen het wachten beu zijn, dat is teveel. Dat vergroot de onverschilligheid en roept wantrouwen op. Daarom zal het kabinet nu snel moeten gaan presteren. Daar zal de oppositie van de PPR ook op gericht moeten zijn. Het kabinet en de regeringsfracties moeten worden opgejaagd. Er moeten daden komen.

De mensen zijn daar niet alleen massaal voor naar de stembus gegaan, maar velen zijn er de laatste maanden ook de straat voor opgegaan. Er is gedemonstreerd tegen de UCN-centrale

in Almelo en tegen de kerncentrale in Dodewaard.

Er is massaler dan ooit gedemonstreerd tegen de kernbewapening. Maar er is ook op kleinere schaal veel actie en aktiebereidheid. Voor het behoud van werk, tegen gemeentelijke herindelingsplannen, tegen speculatie en leegstand. De kraakakties gaan onverminderd door en er heerst groot verzet tegen de verhoging van de aardgasprijzen. De maatschappij en allerlei maatschappelijke groeperingen zijn volop in beweging.

Beweging in de goede richting, maar er zijn ook tegenkrachten. Laten we ons daar niet in vergissen. Integendeel – wij moeten elkaar bemoedigen en vooral doorgaan. Doorgaan op de ingeslagen weg van progressievere samenwerking in en buiten het parlement.

Dat lijkt mij de beste manier om onze idealen te verwezenlijken en geleidelijk aan te bouwen aan het herstel van het vertrouwen in parlementaire organen. Het parlement zal niet snel voorop lopen, maar een beetje opschieten mag wel.

PETER LANKHORST ●

PPR

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

**AKTIE
KRANT**

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

11 DECEMBER 1981, NUMMER 182

**WIM DE BOER
NIEUWE VOORZITTER**

RADIKALENKRANT

Dit is de laatste PPR-Aktiekrant die dit jaar verschijnt. In '82 zal het PPR-organen verschijnen onder de naam RADIKALEN-KRANT, met een veranderde lay-out en een veranderde redactionele uitwerking.

Een van de veranderingen: voortaan worden twee pagina's besteed aan aankondigingen en verslagen van o.a. akties binnen en buiten de PPR. Vooral wat dat eerste betreft is hulp van de aktiecentra nodig. Hierbij dan ook de oproep, om alle nieuwtjes, feiten van groot en klein belang toch vooral door te geven aan de redactie - het geeft niet wat, alles kan interessant zijn.

Het adres is als vanouds: RADIKALENKRANT, Singel 277, 1012 WG Amsterdam - 020/237342. We hopen op uw reacties. Ze kunnen ervoor zorgen dat het een echt partijblad wordt.

VROUWEN

Op 22 en 23 januari a.s. is er een themaweekend voor vrouwen in de PPR: hoe heeft politiek een rol gespeeld in onze eigen persoonlijke geschiedenis. De bijeenkomst begint vrijdagavond te 19.30 uur, en eindigt de andere dag te 16 uur. Plaats is „Natuurvriendenhuis De Kleine Rug" in Dordrecht en de kosten zijn dertig gulden. Meer informatie en opgave voor het weekend kan bij Ada Buizer, 023 - 234471 ('s avonds).

LATIJS-AMERIKA

Deze maand organiseert Solidaridad, de interkerkelijke aktie voor Latijns Amerika, een landelijke campagne voor steun aan allerlei organisaties in dit werelddeel. Ditmaal onder het motto: vechten voor voedsel. In deze campagne wordt de nadruk gelegd op de

Omslag: Wim de Boer spreekt het jaarskongres toe. (Foto: Fred Jansz)

PPR AKTIE KRANT

uitgave Stichting Radikalenkrant directie Ruud E. de Vringer Louis Vuurboom redaktieraad Werkgroep Publiciteit PPR politiek redakteur Hans Verstraaten redaktie Remkes de Graaf Jan Hopmans, Dick van der Horst Wim Huzen Anita Keuning Jan Norp Margreet van Straaten coördinatie/voormgeving Walter van Opzeeland Menne Vellinga produktie Brouwer Offset b.v. Utrecht/Delft redaktieadres Singel 277/1012 WG Amsterdam tel. 020-227342-247570 kopij naar redaktieadres uitsluitend getypt met 3 cm marge en interlinie; blad aan één kant gebruikt abonnementen f 22,- per jaar Buro PPR Singel 277 Amsterdam contributiebetalingen Penningmeester PPR giro 1575600 te Amsterdam advertenties overdag Partijburo PPR 's avonds Ruud E. de Vringer tel. 010-713660 basis-layout Joep Paulussen

negatieve gevolgen van grootschalige landbouw voor de boeren en krotbewoners van Latijns-Amerika.

Hoe gaat de aktie eruit zien? Bij wijze van voorbeeld wordt verwezen naar de toenemende produktie van soja in Brazilië. Hierdoor komt er steeds minder volksvoedsel op de markt en de kleine boeren worden van hun land verdreven. De Vereniging Milieudefensie, Oekumenische Studie en Aktiecentrum voor Investerings en Onderzoeksgroep Multinationale Ondernemingen hebben een onderzoek gedaan naar de sojaproduktie, wat de publikatie „Soja, Sonee" heeft opgeleverd.

Op basis van dit onderzoek voeren Milieudefensie en de aktie Solidaridad een gezamenlijke aktie. Onderdeel vormt een brievenaktie aan bedreigde Braziliaanse boeren, aan Nederlandse bedrijven die soja importeren en aan Nederlandse parlementariërs, met de vraag of deze ontwikkeling in overeenstemming is met een goed konsumentenbeleid. De publikatie „Soja, Sonee" is te verkrijgen bij de Vereniging Milieudefensie, Tweede Weteringplantsoen 9, Amsterdam. Tel.: 020 - 221366.

AARDGASAKTIE

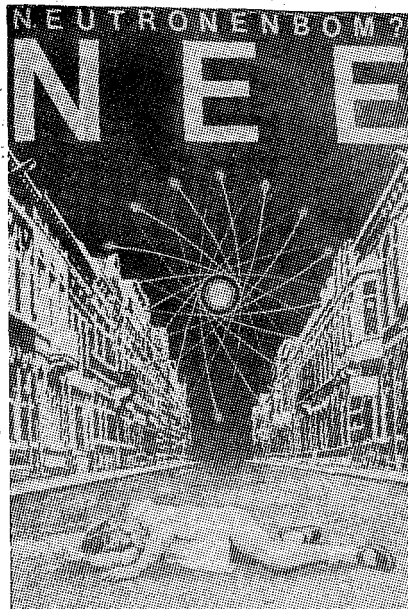
Dit najaar heeft de minister van Economische Zaken besloten dat de Nederlander per 1 januari '82 weer ruim acht cent meer moet gaan betalen voor een kubieke meter aardgas. En als het aan de minister ligt per juli '82 nog eens zo'n vier cent. Al met al is de gasprijs dan in dik drie jaar tijd verdubbeld.

Een aantal groeperingen is nu een aardgasaktie begonnen. Met onder meer de eisen: de gasprijzen omlaag, geen luxe-btw-tarief van 18% op het gas, volledige doorbetaling van de energiekosten in de prijskompensatie, en betalingsmoeilijkheden mogen in geen geval worden opgelost door afsluiting van de energietoevoer.

Hoe kunt u aan de aktie meedoen? Door uw handtekening op de speciaal daarvoor bestemde lijst te plaatsen. De lijst is te verkrijgen bij OBASA, Prins Hendriklaan 52, Amsterdam, 020 - 765351.

HUISVUIL-EXPERIMENT

PPR-raadslid Ineke van Klinken uit Geldrop wil in haar woonplaats een experiment beginnen met de inzameling van gescheiden huisvuil. Zij wil nu graag weten of er reeds dergelijke experimenten hebben plaatsgevonden. Mocht iemand hieromtrent informatie weten dan kan hij of zij terecht bij Ineke van Klinken, Beukelaan 13, 5664 XA Geldrop.

De SRD, de studentenvakbond van de TH Twente, heeft een herdruk uitgegeven van hun anti-neutronenbomaffiche. Het is te bestellen door overmaking van f 3,75 op giro 2399800, tnv. studentenvakbond SRD, Vrijhof 142-144 THT, Enschede. Bestellen onder vermelding van: NEUTRONEN BOM? Nee!

PPR

De PPR zoekt voor indiensttreding op korte termijn een

ERKEND GEWETENSBEZWAARDE

voor de ondersteuning van het werk van het partijbestuur.

De aan te stellen dienstweigeraar zal fungeren als assistent van de sekretaris partijbestuur en wordt onder meer belast met postbehandeling, organisatie van vergaderingen, archivering, planning en voortgangskontrolle en andere administratieve werkzaamheden.

Gevraagd wordt iemand met

- administratief inzicht en administratieve vaardigheden
- organisatievermogen
- sympathie voor de PPR

Verdere inlichtingen kunnen worden gevraagd bij Louis Vuurboom, sekretaris partijbestuur, tel. 020-227342 of 072-613767.

Schriftelijke sollicitaties vóór 1 januari 1982 te richten aan: Partijbestuur PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

BELEIDSNOTITIE VAN PARTIJBESTUUR AANGENOMEN WIM DE BOER NIEUWE PPR-VOORZITTER

VERSLAG VAN HET NAJAARSKONGRES

Een avond en ochtend lang vergaderde het PPR-kongres in De Flint te Amersfoort. Het geheel vormde uiteindelijk een belangrijke stap voor de PPR: de uitgestippelde weg van het partijbestuur werd aangenomen, en in een aantal stellingen is uiteengezet hoe de PPR meer aktiegericht kan worden. Een verslag.

Hoe moeten we het kongres beschrijven? Zeker, 't was een gedegen geheel dat vlot verliep. Maar gezien het belang van diverse agendapunten was het vaak ook te saai, te rustig – je kreeg bijna de indruk dat de gemiddelde kongresganger de besluiten al had genomen voordat hij in Amersfoort was gearriveerd, en voor het overige geduldig de woordenstroom over zich heen liet komen. Kennelijk wilde men het vooral *gezellig* houden. En daarbij speelde natuurlijk een rol dat Nederland 's anderendaags in Amsterdam zou tonen hoe het over de kernwapens dacht, dat was het extra agendapunt dat alle andere van het begin af overschaduwde.

Vrijdag 20 november waren in de Flint-hal reeds vroeg in de avond een kleine duizend PPR'ers bijeen, een gezonde opkomst. In rad tempo handelden ze de eerste agendapunten af: verslag Eerste Kamerfractie goedgekeurd, verslag Tweede Kamerfractie goedgekeurd. *Ria Beckers* breide aan haar praatje gelijk de presentatie van Henk Waltmans boek over de formatie vast: „En het eerste exemplaar is voor een gewoon partijlid dat zich dag en nacht te pletter loopt.” Dat was *Willemien Nieuwenhuizen*, sekretaris van het Noordhollandse Uithoorn.

Waar op werd gewacht was de behandeling van de Beleidsnota '82 van het partijbestuur – hoe je het ook bekijkt, de toekomst van de PPR hangt eraan vast, het was het klapstuk van het kongres. *Herman Verbeek* leidde de discussie in. Het zou de laatste taak zijn die hij als voorzitter diende op te knappen, en hij deed het helder en intelligent.

„De PPR is”, begon de voorzitter, „voor een brede progressieve samenwerking, als weg naar een progressieve meerderheid. Inderdaad zijn we daar samen zo'n half miljoen stemmen vanaf. Rechts heeft tachtig zetels, links zeventig, om in die, feitelijk wellicht ook sinds het CDA reëel bestaande, tweedeling te spreken. De vraag is hoe die progressieve meerderheid wordt en hoe de PPR daaraan bijdraagt. De PPR dient daartoe allereerst trouw te zijn aan zichzelf. Ze heeft haar weg uitgezet op het kongres van Arnhem in '77. Daar luidde stelling drie, dat vantevoren geen enkele democratische partij voor samenwerking zal worden uitgesloten.”

WAARSCHUWING

„Dat is nog zo en de PPR”, vervolgde de voorzitter, „hoopt bij die progressieve meerderheid ook D'66 te kunnen rekenen. Goed, de Demokraten zullen dat moeten bewijzen; de afgelopen jaren hebben ze keer op keer nul op rekst gegeven. En dan de PvdA – onze eerste en oudste bondgenoot – die toch haar hele Weerwerkprogram baseert op twee-en-een-kwart-procent groei per jaar – is dat nu werken aan een Nieuwe Economische Wereldorde? Waarom, PvdA”, vroeg Herman Verbeek zich af, „hou je zo'n echt socialistisch idee als het basisinkomen tegen?” Zo kwamen ook PSP en CPN aan de beurt. Wanneer zou de PSP nou 'ns kiezen voor medeverantwoordelijkheid tot koalitiëvorming? En is dat economisch groei-program van de CPN nou echt de beste oplossing die de kommunisten kunnen bedenken?

Diskussie is nodig, vond Herman Verbeek, en dat moet een goede en open discussie worden.

Hij gaf nog maar 'ns die waarschuwing: „De beleidsnotitie wordt verkeerd als erin wordt gelezen, dat de PPR kiest voor klein-links. De PPR heeft maar één oogmerk: de brede progressieve samenwerking, in en buiten het parlement helpen opbouwen.” Helaas was op dat moment de verslaggever van De Volkskrant in slaap gesukkeld, die stelde dan ook in zijn krant: „De PPR gaat door op de lijn die de partij de afgelopen jaren gevolgd heeft. Dat wil zeggen: aktievoeren en politieke samenwerking met CPN en PSP”.

Enfin, het woord was aan de zaal. En dat betekende dat *Wouter van Dam* in de lange reeks sprekers de spits mocht afbijten. Deze oud-PPR-voorzitter sprak namens de Godebaldgroep, te herkennen aan keurige kledij en aan het feit dat alles wat ze zeiden al eerder was gemeld via media en partijorganen. Hij begon met 'n opsomming van de kritiek die de Godebaldgroep had ontvangen: het zijn toch oude mensen, ach ze weten eigenlijk niet meer wat er in de wereld te koop is. Dat is dus allemaal kul, legde Wouter uit. Want waar gaat het nu om? Kijk, redeneerde hij, er staan ons twee wegen open – ten eerste, de PvdA vermindert van betekenis, komt tussen aktie- en basisbeweging in en rechts; ten tweede is er de mogelijkheid van een zich herstellende PvdA, mét D'66 en mét PPR, een hernieuwde politieke krachtenbundeling, en daarin kunnen juist wij nu 'n rol spelen. Zou dat niet mooi zijn? Of

(zie verder pagina 5)

BONN WAS GROOT, BRUSSEL GROTER EN AMSTERDAM HET GROOTST

21 november in Amsterdam: bij de stoet van die honderd-duizenden loopt Margreet van Straaten voorop, als lid van de ordedienst. Hier haar indrukwekkende manifestatie.

Het liefst was ik natuurlijk samen met de anderen van het PPR-kongres vanuit Amersfoort naar Amsterdam gegaan, die zaterdag. Maar omdat ik bij de ordedienst was ingedeeld moest ik al om half tien, dus veel eerder, weg. Zelfs op dit vroege uur moesten er al mensen op de stations tussen Amersfoort en Amsterdam blijven staan. De Amsterdamse metro en tram brachten mij gratis – jawel – naar het Weteringcircuit, waar ik mij meldde bij het hoofdpodium. Om te horen dat ik was ingedeeld bij de kop van de demonstratie. Doodeng – om eerlijk te zijn. Omdat ik mij pas om half een weer moest melden had ik wat tijd om rond te slenteren. Er kwamen werkelijk al-

lerlei soorten mensen langs: jong, oud, invalide, punk, kabouter, alternatief, noem maar op. Maar je merkte wel, dat ze heel goed wisten wat ze wilden, dat ze het over dat ene allemaal roerend eens waren.

Om kwart voor één begon het dan eindelijk. Er moest een kop worden gevormd. Makkelijker gezegd dan gedaan. Die mensenmassa immers, die aardige, vriendelijke massa, had ons ingesloten. Diep ademhalen, ruimte maken, megafoons, het lukte toch, omdat iedereen vond dat het moest.

De stoet kwam in beweging, een politieauto voorop om het tempo aan te geven. En ja, toen kwamen we op het Rokin, waar we een honderd meter voor ons uit de staart zagen van een demonstratie, die uit Noord was ge-

komen. Toch liep alles op rolletjes, en dat zou zo blijven, heel die onvergetelijke dag lang.

Op de Weteringschans een groot laken met als tekst dat we na afloop onze roebels konden halen. En er waren groepen krakers die voor een muzikale groet zorgden, die ook hadden gezorgd voor slaapplekken voor buitenlanders en anderen. Prachtig werk.

De hele stad deed mee, alles was anders dan anders, alles stond in het teken van de demonstratie tegen de kernwapenwaan. En iedereen was het hiermee eens, nam urenlang wachten, reizen in propvolle treinen of trams, nam alle ongemak voor lief. Mensen die onder andere omstandigheden bij heel wat minder ongemak al sjagrijnig hadden gekeken, elkaar hadden toegesnauwd, waren nu vriendelijk, tolerant, eensgezind.

Een grote, indrukwekkende betoging in Bonn, een nog grotere in Brussel, de grootste in Amsterdam.

MARGREET VAN STRAATEN

Bas de Gaay Fortman en dochter aan de lunch, kort voor de grote betoging.

(Foto: A. Westendorp)

(vervolg van pagina 3)

we dus amendement zes maar wilden steunen, het verhaal van de Godebaldgroep waarin dit al stond verwoord. „Ik sta hier als bewijs dat we klein zijn”, meldde spreker *Bas de Gaay Fortman* vervolgens. Maar hij zag niet in hoe 'n resolutie iets aan dat klein-zijn kon doen – want zo'n kleine politieke partij zit toch eigenlijk in een vicieuze cirkel. Nee, zo'n strategie als door Godebald voorgesteld leek hem niks, 'n strategie krijgt immers alleen gestalte in concrete keuzes: ga je in dat kollege zitten of niet, ga je met die of met die partij een lijstverbinding aan. Het komt aan op een bepaalde *stijl*, meende Bas. Je moet open staan voor anderen. En dat ene probleem zag hij ook wel: de radikale beweging is véél groter dan hun stem. Een zeer lange ovatie was het resultaat.

STEMMING

En zo kwamen ze een voor een aan bod. *Michel van Hulst* en *Erik Jurgens* en *Ria Beckers* en *Wim de Boer* en *Gerrit-Jan van Oven* en *Roel van Duyn*. „Vier jaar lang hebben we voorstellen gedaan”, vertelde *Ria Beckers*, „aan de PvdA om die progressieve samenwerking van de grond te krijgen. Dat het niet lukt ligt niet aan ons.” „Steun die strekking van dat Godebaldamendement”, ried *Roel van Duyn* aan, „maar laat een en ander ons niet verdelen, da's zeker niet nodig.” *Guus van Elsen*, PPR-lid te Leiden, wilde van de Godebaldgroep wel eens weten hoe je nu zonder je program inhoudelijk te wijzigen toch naar het midden kunt opschuiven. Hm, dat was 'n voor de hand liggende vraag – helaas, *Guus* ontving geen antwoord. Het leek erop of eenieder vond dat alles toch al minstens een keer gezegd was, pro forma deed je je verhaal nog eens, maar die discussie bleef uit. De stemming moest maar uitwijzen waar de partij zichzelf het liefst zag staan. En die stemming was overduidelijk: 720 PPR'ers voor de Beleidsnotitie van het partijbestuur, 79 PPR'ers kozen voor de Godebaldgedachte. „Da's dan jammer”, verzuchtte een Godebaldler op het moment dat de uitslag bekend werd, terwijl de mensen om hem heen zich wild klapten. Een kollega haalde z'n schouders op en ging een eind verder op 'n pils consumeren. Daarmee was de spanning van het kongres verdwenen. Voor de Godebaldgroep zat er nu niks anders meer op dan zich voor alle kandidaat-partijbestuursposten terug te trekken, zodat het aantal kandidaten werd gehalveerd. Dat werd dus ook een overduidelijke stemming: met 472 stemmen werd *Wim de Boer* gekozen tot voorzitter. *Elly van Schijndel* kwam uit de bus

Stemmen tijdens het kongres in Amersfoort. (foto: Fred Jansz).

als algemeen sekretaris van de partij (ze was reeds in juni door de kerngroep hiervoor gekozen ad interim), *Ruud de Vringer* werd herkozen als penningmeester, en *Rouke Broersma* – eerst nog gewoon bestuurslid – werd sekretaris voorlichting. *Tiny Boekhout* verwisselde haar post van sekretaris voorlichting voor die van bestuurslid, *Jack Verduyn Lunel* en *Jan van den Broek* werden zonder moeite herkozen. En dan waren er twee nieuwe partijbestuursleden: *Marijke Knipscheer* en *Peter Jansen*, beiden uit Amsterdam.

De knopen waren nu doorgehakt. De Godebalders lieten blijken teleurgesteld te zijn, maar allé, terstond kollektief uit de partij stappen leek hun toch teveel van het goede. Eén van hen – oud-partijbestuurslid *Ad Melkert* – zei meteen vaarwel tegen de PPR, anderen dachten erover of besloten minder actief te worden; een meerderheid wilde liever wat afwachten, zich beraaden. Helaas was nu weer de verslaggever van *Het Parool* in een afwezige bui, want die had het de andere dag over een *heuse splitsing* in de partij. En: „Bij de Godebaldgroep bestaat veel onvrede over de harde opstelling, die de nieuwe voorzitter *Wim de Boer* tegen de groep heeft ingenomen. De *Boer* zei na afloop, dat de koers van het bestuur is bevestigd. Dat betekent onder meer ook samenwerking met PSP en CPN.” Tja.

BESLUITEN

Wat heeft het kongres die vrijdag-

avond nu precies besloten? Ten behoeve van de nauwkeurigheid sommen we hier de belangrijkste punten op:

- De politieke lijn van de afgelopen jaren wordt konsekwent voortgezet.
- De PPR wil zich duidelijk herkenbaar maken en kiezers werven door het inhoudelijk uitbouwen en verder uitdragen van kenmerkende thema's: ontwapeningsbeleid, beperkte, selectieve economische groei, demokratisering, basisinkomen en hervreiding van arbeid, emancipatie en feminisme, verzorgings- en rechtsstaat, een rechtvaardige economische wereldorde.
- De PPR is onderdeel van de progressieve politieke beweging. Om een zo breed mogelijk maatschappelijk draagvlak voor deze beweging te bereiken is een goed onderling contact van grote waarde. De PPR legt dan ook verbindingen met maatschappelijke organisaties, actiegroepen en politieke partijen die binnen de progressieve beweging thuishoren.
- De PPR blijft onvermoeid streven naar een progressieve meerderheid. Zij onderhoudt daartoe contacten met alle progressieve partijen (D'66, PSP, CPN en EVP) en kan zodoende een brugfunctie vervullen. Waar mogelijk en nodig werkte de PPR met deze partijen samen in acties en politieke stellingname.
- Wegens de onmisbare plaats die de PvdA inneemt bij het tot stand komen van een progressieve meerderheid, zal de PPR met deze grote sociaal-demokratische partij een kritisch-loyale relatie onderhouden.
- Voor de totstandkoming van een progressieve meerderheid is de inbreng van PSP en CPN eveneens belangrijk. Met waardering voor de gegroeide goede verstandhouding tussen PPR, PSP en CPN, bewust van overeenkomsten én verschillen, acht de PPR het op één hoop vegen van 'klein-links' echter een onterechte versimpeling. Het verdient aanbeveling om de term 'klein-links' niet langer te gebruiken maar te kiezen voor een duidelijke afzonderlijke profilering.
- De PPR is bereid tot het meedragen van bestuurlijke verantwoordelijkheid en tot het sluiten van compromissen, op voorwaarde dat de in ons programma aangegeven noodzakelijke veranderingen duidelijk dichterbij komen. De PPR heeft daarbij een uitgesproken voorkeur voor een progressief kabinet.
- De PPR is zich ervan bewust, dat het gescheiden optreden van de progressieve partijen in de huidige kabinetsperiode een moeilijke fase in de progressieve samenwerking betekent. De opstelling van de PPR zal kon-

strukatief zijn, motiverend, duidelijk en zonodig hard.

● Er wordt een werkgroep ingesteld, met als opdrachten:

a. onderzoeken of het al dan niet wenselijk is voor de PPR een beginselprogramma te ontwerpen, en zo ja, daarvoor binnen een termijn van een half jaar een eerste konsept te maken;

b. onderzoeken of het ecologisch denken een samenhangende basis kan vormen voor verdere programma-ontwikkeling, waarbij een eenzijdige beeldvorming vermeden moet worden.

Dan zijn er de punten van meer organisatorische aard. We noemen er enkele van:

● Het partijbestuur vindt dat de huidige werkwijze van de partij te bureaucratisch dreigt te worden. De resultaten wegen soms onvoldoende op tegen de geïnvesteerde tijd en energie. Dat werkt demotiverend. Ter verbetering wil het partijbestuur de eigen werkwijze en de werkwijze van een aantal partijorganen veranderen. Beslissingen die verder reiken dan de werkwijze van het partijbestuur zullen vooraf ter goedkeuring worden voorgelegd aan de kerngroep. Voorstellen rond partijorganen worden alleen uitgewerkt na voorafgaand overleg en zo mogelijk in samenwerking met de betrokkenen.

● Het partijbestuur wil een plan uitwerken voor een ledenwerfaktie. De PPR heeft binnen een jaar minimaal tweeduizend nieuwe, actieve leden nodig. In dat plan worden ook de mogelijkheden bekeken tot aktivering van de mensen die nu al lid zijn.

En *last but not least* noemen we hier het punt betreffende de aktie:

● Omdat de PPR meer dan nu een aktiepartij moet worden, maakt het partijbestuur een notitie over de PPR-in-Aktie. Daarin wordt duidelijk welke aktieprioriteiten wij stellen, hoe leden en aktiecentra bij akties en aktievoeren betrokken zullen worden en hoe de PPR de kontakten met de „aktiebeweging” zal kunnen versterken.

AKTIE

Met dat laatste punt zijn we aanbeland op zaterdagochtend 21 november. De avond tevoren was afgesloten met een feest in De Flint, de nacht was doorgebracht in een nabijgelegen sporthal. Weinig Godebaldleden meer die zaterdagochtend, misschien was het om die reden dat het stuk Buitenparlementaire Aktie er in *no time* doorheen kwam, zonder verdere essentiële wijzigingen. Meer dan nu moet de PPR een aktiepartij worden – dát was voor alle aanwezigen duidelijk. De enige discussie

die dan ook loskwam, ging over de wijze waarop je tijdens akties met geweld moet omgaan – en of je *überhaupt* als PPR met enige vorm van geweld kunt of mag instemmen. Met 144 tegen 127 werd vastgesteld, dat de *intentie van geweldloosheid voorop staat*. Dat is geen geringe meerderheid; logisch, want je zit dan al dicht in de buurt dat geweld mag, als het maar een reactie op geweld van anderen – politieke of andere groepen – is. Het spreekt bijna vanzelf dat je hierover op een kongres niet uitgebreid en diepzinnig kan discussiëren. Want is het niet zo dat vaak pas in de praktijk blijkt – en dan: meestal achteraf – dat geweld niet geheel onoverkomelijk was, of dat geweld tijdens een aktie is ontstaan zonder een enkele vooropgezette reden? Het blijft moeilijk – troost is dat dit punt voor de PPR 'n test zal vormen om haar eigen aktiegerichtheid en integriteit te kunnen bewijzen. De discussie is natuurlijk niet gesloten.

BEWEGING

Dat was het kongres. In een stoet trokken enkele honderden PPR'ers vervolgens naar het Amersfoortse station, om die extra lange, bomvolle, zeer sfeervolle, benauwde trein naar Amsterdam te bevolken. En ja, men was op tijd op het Museumplein.

Een dag later spraken we oud-partijbestuurslid *Ad Melkert*. Nee, z'n opzeggbriefje was nog niet de deur uit, het zou eraan komen. „Een matte vertoning”, betitelde hij het kongres, maar in elk geval toch ook „'n geciviliseerde discussie, met de complimenten aan Herman.” Niet dat er iets nieuws naar voren was gekomen, maar kijk, hem was het weken daarvoor al duidelijk

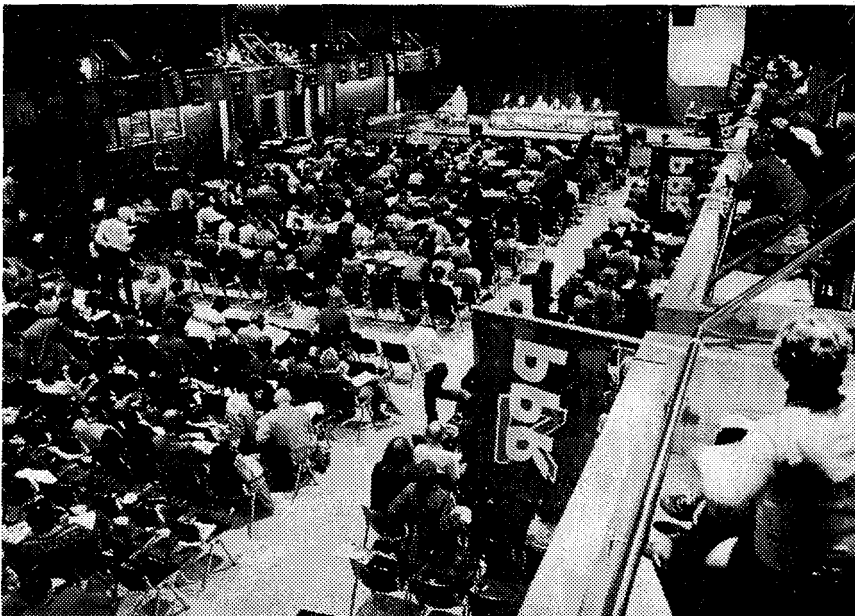
wat de meerderheid van de PPR wilde – dan leg je je daar bij neer, nietwaar? Tijdens de demonstratie zijn ze nog met elkaar opgetrokken, de Godebalders. Wat zouden ze gaan doen? Konkrete plannen kwamen niet naar voren. En trouwens, in de roes van die zaterdag had een mens zaken van meer belang aan zijn hoofd – per slot van rekening liep de hele radikale beweging van Nederland massaal door dezelfde straten.

Enkele dagen later kwam het gedeeltelijk nieuwe partijbestuur voor de eerste maal bijeen, met de nieuwe voorzitter. Als verwacht kwam al snel het probleem de hoek omkijken: hoe komen we aan een nieuwe vice-voorzitter? De Godebaldgroep had er een kandidaat voor, maar toen al die kandidaten zich terugtrokken was het zeker dat de plaats voorlopig onbezet zou blijven. Het voorstel op het kongres – laat straks de kerngroep erover beslissen – werd overgenomen. Inmiddels waren de oude en nieuwe partijbestuursleden keurig in de zeven *sekties* opgedeeld – een soort gedecentraliseerd bestuur, om de PPR efficiënter en effectiever te maken.

Wim de Boer nam het woord. Terugkijkend op het kongres zei hij: „Het krediet van het partijbestuur bij de leden is heel groot. Dat is me ook op kerngroepen de laatste tijd gebleken. Alleen: wie hoog staat, zie toe dat hij niet valle.”

HANS VERSTRAATEN

Voor citaten uit de kongrestoespraken van *Ria Beckers*, *Herman Verbeek* en *Wim de Boer* zie pag. 13.

Overzicht van de grote Flinthal tijdens het najaarskongres. (Foto: Fred Jansz).

WIM DE BOER: RADIKAAL EN UITNODIGEND

We hebben een kongres gehad zoals een PPR-kongres hoort te zijn: prima organisatie, goeie sfeer, stevige discussies, meningsverschillen die uitgevochten worden zonder elkaar te verketteren, mensen die elkaar tegenkomen, een feest, een slaap(?)happening, met z'n allen in beweging naar Amsterdam. Zo moesten we het maar blijven doen.

Ik ben zaterdagavond bek-af maar tevreden thuisgekomen. De demonstratie in Amsterdam was een geweldige bemoediging en de PPR blijft kiezen voor een non-konformistische inhoudelijke politiek en brede progressieve samenwerking in parlement, raden, staten én samenleving. Wel willen we snel een nieuwe aanpak en werkwijze: minder papier en bureaucratie, actieve basis, een wervende politieke stijl en inhoud. Het partijbestuur voelt zich gesterkt door de grote bijval die de beleidsnotitie heeft gekregen. We kunnen er nu mee aan het werk. Goede voorname-ns zijn prachtig, maar ze moeten wel waar gemaakt worden. En dat zal voor een heel groot deel ook van jullie afhangen: de basis moet het uiteindelijk doen.

Dit partijbestuur zal, denk ik, een hecht team worden, waarbinnen heel verschillende mensen met veel plezier samen aan het werk zijn. Jullie horen nog wel van ons.

De discussie op het kongres is vooral gevoerd rond de politieke strategie. Maar eigenlijk is dat niet het belangrijkste. Voor en onder die keuze ligt de visie die mensen hebben op wat PPR-politiek eigenlijk is en moet zijn.

Het kongres heeft gekozen voor een zelfstandige, eigenzinnige PPR die vertrouwen wil geven aan mensen – wie en waar dan ook – die zelf hun lot in handen nemen, een PPR ook die (bescheiden en bewust van eigen beperktheid) moed wil geven aan hen die tegen de stroom op blijven roeien.

Als je dat volhoudt kom je tenslotte aan de bron...

De afgelopen jaren zijn veel mensen moe geworden. Ook binnen de PPR. Voor een deel komt dat misschien omdat wij de weerbarstigheid en tegenkanting onderschat hebben. Voor een deel misschien ook omdat we ontmoedigd raakten toen we beseften dat wij een eenzame weg hebben te gaan, die veel tijd en energie kost en weinig lauweren, positie of aanzien geeft. Het kost veel, te veel soms om de huisdeur achter je dicht te trekken en de guurte en kilheid van samenleving en vergaderzaal te doorstaan. Laten we het niet onderschatten. Mensen houden dat alleen maar vol als ze óf vervuld zijn van een heilig vuur, óf gestuurd worden door hun ambities, óf iets vinden wat ze ergens anders niet tegen komen.

In de PPR gaat het om mensen zeggen we.

Dat moet dan ook te zien zijn in persoonlijke aandacht, waardering, bevestiging, ruimte voor persoonlijke ontplooiing en emancipatie. Ik realiseer mij goed dat daar verschillend over gedacht wordt en het kost mij geen moeite om van anderen te aanvaarden dat zij dit niet zozeer op de weg van een politieke partij vinden liggen. Ook mensen met een wat striktere visie op dit punt hebben binnen de PPR hun plek. Ze zijn daar nodig in het gevecht om die andere wereld, die we samen willen. Omgekeerd mag echter ook begrip en ruimte gevraagd worden voor velen van ons voor wie de PPR naast parlementaire partij ook een onderdak is, plaats waar keuzes tot stand komen, waar mensen zich ontplooiën en vriendschap sluiten, waar saamhorigheid geoefend wordt. Een plek ook waar de woorden politiek, warmte en integriteit niet strijdig zijn.

Voor zo'n PPR zie ik grote kansen. Bij een partij met een actieve basis, creatieve ideeën, konkrete bruikbare oplossingen en kwalitatief sterke

mensen in raden, staten en parlement komt de werfkracht vanzelf. De PPR zal een heldere, radikale en uitnodigende partij zijn zonder onnodige barrières voor mensen die voor onze politieke inhoud willen kiezen. Door de manier waarop wij aan politiek doen, door de herkenbaarheid voor onze omgeving moeten we mogelijk maken dat mensen een stap doen, of ze nu christen, socialist, feminist, aktievoerder of bestuurder zijn.

Het potentieel van mensen die zich thuis voelen bij wat de PPR wil is nogal wat groter dan wat nu voor ons durft te kiezen. Het zal dan ook aan de PPR zelf liggen of er ruimte is om die stap te zetten. Die ruimte ontstaat niet zozeer door de strategische keuzes die de PPR maakt alswel door een eensgezinde, integere, aansprekende, wervende politieke stijl en inhoud.

Ga er dus maar aan staan.

Ik denk dat het kan.

En laten we nu eindelijk eens ophouden met het elke keer weer opkloppen van de tegenstelling tussen „parlementair” en „aktie”. Ik zit al bijna acht jaar in een gemeenteraad, belangrijk werk, ik doe het graag en word daar ook volledig serieus genomen.

Invloed kan meer zijn dan je op grond van zetelaantal zou verwachten... Maar ik was ook in Dodewaard, Arnhem en Amsterdam. Ik voel me thuis bij de sfeer van basisgroep, jongeren, kraakgroep, vrouwen, vredesbeweging. En ik heb niet het gevoel dat ik daar iemand anders moet zijn of iets anders moet zeggen dan ik in mijn „parlementaire werk” gewend ben.

In Amsterdam op 21 november heb ik samen met vele, vele anderen bemoediging gevonden en energie geput om door te gaan.

Want tegen systemen die het samenleven vernielen blijft niets anders over dan verzet. Grondig, hardnekkig, saamhorig verzet.

struktureel zijn, motiverend, duidelijk en zonodig hard.

● Er wordt een werkgroep ingesteld, met als opdrachten:

a. onderzoeken of het al dan niet wenselijk is voor de PPR een beginselprogramma te ontwerpen, en zo ja, daarvoor binnen een termijn van een half jaar een eerste concept te maken;

b. onderzoeken of het ekologisch denken een samenhangende basis kan vormen voor verdere programma-ontwikkeling, waarbij een eenzijdige beeldvorming vermeden moet worden.

Dan zijn er de punten van meer organisatorische aard. We noemen er enkele van:

● Het partijbestuur vindt dat de huidige werkwijze van de partij te bureaucratisch dreigt te worden. De resultaten wegen soms onvoldoende op tegen de geïnvesteerde tijd en energie. Dat werkt demotiverend. Ter verbetering wil het partijbestuur de eigen werkwijze en de werkwijze van een aantal partijorganen veranderen. Beslissingen die verder reiken dan de werkwijze van het partijbestuur zullen vooraf ter goedkeuring worden voorgelegd aan de kerngroep. Voorstellen rond partijorganen worden alleen uitgewerkt na voorafgaand overleg en zo mogelijk in samenwerking met de betrokkenen.

● Het partijbestuur wil een plan uitwerken voor een ledenwerfaktie. De PPR heeft binnen een jaar minimaal tweeduizend nieuwe, actieve leden nodig. In dat plan worden ook de mogelijkheden bekeken tot aktivering van de mensen die nu al lid zijn.

En *last but not least* noemen we hier het punt betreffende de aktie:

● Omdat de PPR meer dan nu een aktiepartij moet worden, maakt het partijbestuur een notitie over de PPR-in-Aktie. Daarin wordt duidelijk welke aktieprioriteiten wij stellen, hoe leden en aktiecentra bij akties en aktievoeren betrokken zullen worden en hoe de PPR de kontakten met de „aktiebewegingen” zal kunnen versterken.

AKTIE

Met dat laatste punt zijn we aanbeland op zaterdagochtend 21 november. De avond tevoren was afgesloten met een feest in De Flint, de nacht was doorgebracht in een nabijgelegen sporthal. Weinig Godebaldleden meer die zaterdagochtend, misschien was het om die reden dat het stuk Buitenparlementaire Aktie er in *no time* doorheen kwam, zonder verdere essentiële wijzigingen. Meer dan nu moet de PPR een aktiepartij worden – dát was voor alle aanwezigen duidelijk. De enige discussie

die dan ook loskwam, ging over de wijze waarop je tijdens akties met geweld moet omgaan – en of je *überhaupt* als PPR met enige vorm van geweld kunt of mag instemmen. Met 144 tegen 127 werd vastgesteld, dat de *intentie van geweldloosheid voorop staat*. Dat is geen geringe meerderheid; logisch, want je zit dan al dicht in de buurt dat geweld mag, als het maar een reactie op geweld van anderen – politieke of andere groepen – is. Het spreekt bijna vanzelf dat je hierover op een kongres niet uitgebreid en diepzinnig kan discussiëren. Want is het niet zo dat vaak pas in de praktijk blijkt – en dan: meestal achteraf – dat geweld niet geheel onoverkomelijk was, of dat geweld tijdens een aktie is ontstaan zonder een enkele vooropgezette reden? Het blijft moeilijk – troost is dat dit punt voor de PPR 'n test zal vormen om haar eigen aktiegerichtheid en integriteit te kunnen bewijzen. De discussie is natuurlijk niet gesloten.

BEWEGING

Dat was het kongres. In een stoet trokken enkele honderden PPR'ers vervolgens naar het Amersfoortse station, om die extra lange, bomvolle, zeer sfeervolle, benauwde trein naar Amsterdam te bevolken. En ja, men was op tijd op het Museumplein.

Een dag later spraken we oud-partijbestuurslid *Ad Melkert*. Nee, z'n opzeggriefje was nog niet de deur uit, het zou eraan komen. „Een matte vertoning”, betitelde hij het kongres, maar in elk geval toch ook „'n geciviliseerde discussie, met de complimenten aan Herman.” Niet dat er iets nieuws naar voren was gekomen, maar kijk, hem was het weken daarvoor al duidelijk

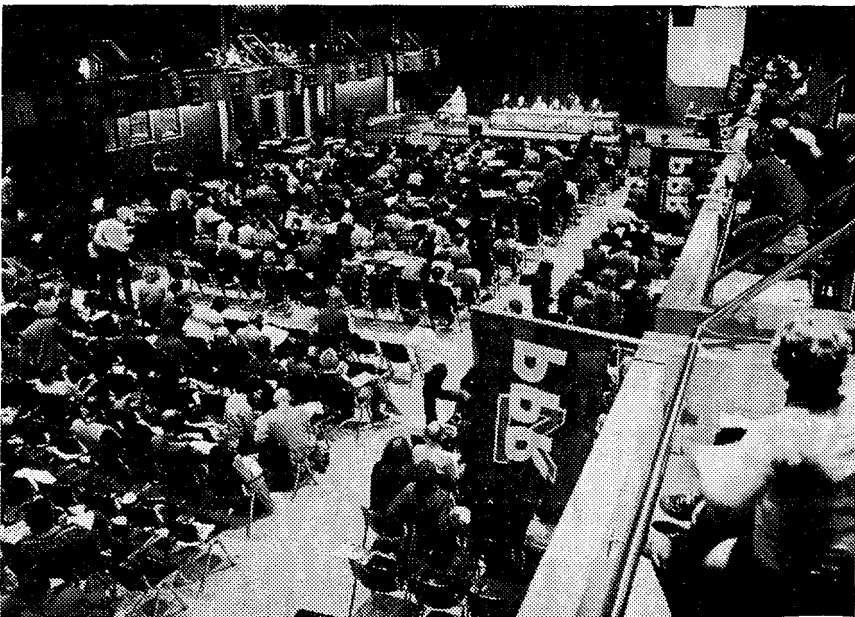
wat de meerderheid van de PPR wilde – dan leg je je daar bij neer, nietwaar? Tijdens de demonstratie zijn ze nog met elkaar opgetrokken, de Godebalders. Wat zouden ze gaan doen? Konkrete plannen kwamen niet naar voren. En trouwens, in de roes van die zaterdag had een mens zaken van meer belang aan zijn hoofd – per slot van rekening liep de hele radikale beweging van Nederland massaal door dezelfde straten.

Enkele dagen later kwam het gedeeltelijk nieuwe partijbestuur voor de eerste maal bijeen, met de nieuwe voorzitter. Als verwacht kwam al snel het probleem de hoek omkijken: hoe komen we aan een nieuwe vice-voorzitter? De Godebaldgroep had er een kandidaat voor, maar toen al die kandidaten zich terugtrokken was het zeker dat de plaats voorlopig onbezet zou blijven. Het voorstel op het kongres – laat straks de kerngroep erover beslissen – werd overgenomen. Inmiddels waren de oude en nieuwe partijbestuursleden keurig in de zeven *sekties* opgedeeld – een soort gedecentraliseerd bestuur, om de PPR efficiënter en effectiever te maken.

Wim de Boer nam het woord. Terugkijkend op het kongres zei hij: „Het krediet van het partijbestuur bij de leden is heel groot. Dat is me ook op kerngroepen de laatste tijd gebleken. Alleen: wie hoog staat, zie toe dat hij niet valle.”

HANS VERSTRAATEN

Voor citaten uit de kongrestoespraken van *Ria Beckers*, *Herman Verbeek* en *Wim de Boer* zie pag. 13.

Overzicht van de grote Flinthal tijdens het najaarskongres. (Foto: Fred Jansz).

WIM DE BOER: RADIKAAL EN UITNODIGEND

We hebben een kongres gehad zoals een PPR-kongres hoort te zijn: prima organisatie, goeie sfeer, stevige discussies, meningsverschillen die uitgevochten worden zonder elkaar te verketteren, mensen die elkaar tegenkomen, een feest, een slaap(?)happening, met z'n allen in beweging naar Amsterdam. Zo moesten we het maar blijven doen.

Ik ben zaterdagavond bek-af maar tevreden thuisgekomen. De demonstratie in Amsterdam was een geweldige bemoediging en de PPR blijft kiezen voor een non-konformistische inhoudelijke politiek en brede progressieve samenwerking in parlement, raden, staten én samenleving. Wel willen we snel een nieuwe aanpak en werkwijze: minder papier en bureaucratie, actieve basis, een wervende politieke stijl en inhoud. Het partijbestuur voelt zich gesterkt door de grote bijval die de beleidsnotitie heeft gekregen. We kunnen er nu mee aan het werk. Goede voorname zijn prachtig, maar ze moeten wel waar gemaakt worden. En dat zal voor een heel groot deel ook van jullie afhangen: de basis moet het uiteindelijk doen.

Dit partijbestuur zal, denk ik, een hecht team worden, waarbinnen heel verschillende mensen met veel plezier samen aan het werk zijn. Jullie horen nog wel van ons.

De discussie op het kongres is vooral gevoerd rond de politieke strategie. Maar eigenlijk is dat niet het belangrijkste. Voor en onder die keuze ligt de visie die mensen hebben op wat PPR-politiek eigenlijk is en moet zijn.

Het kongres heeft gekozen voor een zelfstandige, eigenzinnige PPR die vertrouwen wil geven aan mensen – wie en waar dan ook – die zelf hun lot in handen nemen, een PPR ook die (bescheiden en bewust van eigen beperktheid) moed wil geven aan hen die tegen de stroom op blijven roeien.

Als je dat volhoudt kom je tenslotte aan de bron...

De afgelopen jaren zijn veel mensen moe geworden. Ook binnen de PPR. Voor een deel komt dat misschien omdat wij de weerbarstigheid en tegenkanting onderschat hebben. Voor een deel misschien ook omdat we ontmoedigd raakten toen we beseften dat wij een eenzame weg hebben te gaan, die veel tijd en energie kost en weinig lauweren, positie of aanzien geeft. Het kost veel, te veel soms om de huisdeur achter je dicht te trekken en de guurte en kilheid van samenleving en vergaderzaal te doorstaan. Laten we het niet onderschatten. Mensen houden dat alleen maar vol als ze óf vervuld zijn van een heilig vuur, óf gestuurd worden door hun ambities, óf iets vinden wat ze ergens anders niet tegen komen.

In de PPR gaat het om mensen zeggen we.

Dat moet dan ook te zien zijn in persoonlijke aandacht, waardering, bevestiging, ruimte voor persoonlijke ontplooiing en emancipatie. Ik realiseer mij goed dat daar verschillend over gedacht wordt en het kost mij geen moeite om van anderen te aanvaarden dat zij dit niet zozeer op de weg van een politieke partij vinden liggen. Ook mensen met een wat striktere visie op dit punt hebben binnen de PPR hun plek. Ze zijn daar nodig in het gevecht om die andere wereld, die we samen willen. Omgekeerd mag echter ook begrip en ruimte gevraagd worden voor velen van ons voor wie de PPR naast parlementaire partij ook een onderdak is, plaats waar keuzes tot stand komen, waar mensen zich ontplooiën en vriendschap sluiten, waar saamhorigheid geoefend wordt. Een plek ook waar de woorden politiek, warmte en integriteit niet strijdig zijn.

Voor zo'n PPR zie ik grote kansen. Bij een partij met een actieve basis, creatieve ideeën, concrete bruikbare oplossingen en kwalitatief sterke

mensen in raden, staten en parlement komt de werfkracht vanzelf. De PPR zal een heldere, radikale en uitnodigende partij zijn zonder onnodige barrières voor mensen die voor onze politieke inhoud willen kiezen. Door de manier waarop wij aan politiek doen, door de herkenbaarheid voor onze omgeving moeten we mogelijk maken dat mensen een stap doen, of ze nu christen, socialist, feminist, aktievoerder of bestuurder zijn.

Het potentieel van mensen die zich thuis voelen bij wat de PPR wil is nogal wat groter dan wat nu voor ons durft te kiezen. Het zal dan ook aan de PPR zelf liggen of er ruimte is om die stap te zetten. Die ruimte ontstaat niet zozeer door de strategische keuzes die de PPR maakt als wel door een eensgezinde, integere, aansprekende, wervende politieke stijl en inhoud.

Ga er dus maar aan staan.

Ik denk dat het kan.

En laten we nu eindelijk eens ophouden met het elke keer weer opkloppen van de tegenstelling tussen „parlementair” en „aktie”. Ik zit al bijna acht jaar in een gemeenteraad, belangrijk werk, ik doe het graag en word daar ook volledig serieus genomen.

Invloed kan meer zijn dan je op grond van zetelaantal zou verwachten... Maar ik was ook in Dodewaard, Arnhem en Amsterdam. Ik voel me thuis bij de sfeer van basisgroep, jongeren, kraakgroep, vrouwen, vredesbeweging. En ik heb niet het gevoel dat ik daar iemand anders moet zijn of iets anders moet zeggen dan ik in mijn „parlementaire werk” gewend ben.

In Amsterdam op 21 november heb ik samen met vele, vele anderen bemoediging gevonden en energie geput om door te gaan.

Want tegen systemen die het samenleven vernielen blijft niets anders over dan verzet. Grondig, hardnekkig, saamhorig verzet.

DE STRIJD TEGEN DE SEKSINDUSTRIE

PORNOWETGEVING KOMT EINDELIJK EENS GOED OP DE HELLING

Praten over porno brengt altijd weer een versleten wijsheid met zich mee: tegenstanders zijn per definitie fatsoensrakkers en tasten de vrijheid van meningsuiting aan. Ter gelegenheid van de behandeling van het wetsontwerp omtrent porno, zet Anita Keuning de voor- en tegenargumenten op een rij.

Op dit moment is een deel van ons Wetboek van Strafrecht gewijd aan misdrijven tegen de zeden. Naast verkrachting, souteneurschap en abortus staat daar ook iets over pornografie. In artikel 240 wordt het verspreiden, verkopen of tentoonstellen van aanstootgevend materiaal verboden. Personen onder de achttien worden in dit artikel nog eens extra in bescherming genomen door het verbod op vertonen of aanbieden van middelen ter verstoring van zwangerschap. De morning-after pil dus.

In de praktijk van tegenwoordig blijkt artikel 240, dat uit 1911 stamt, niet meer te stroken met de zedelijkheidsopvattingen zoals die op dit moment gelden. Dit blijkt wel uit de ietwat lachwekkende gang van zaken rondom het tijdschrift *Chick*. In de jaren zestig werd dit in beslag genomen als aanstootgevend voor de eerbaarheid. Toen echter in 1970 de Hoge Raad hier een uitspraak over moest doen was de opvatting over eerbaarheid al zozeer veranderd dat vrijwel niemand meer moeite had met de inhoud van het blad. Ik wil hierbij aantekenen dat het om zogenaamde soft-porno ging. De jaren zestig waren de jaren van de seksuele revolutie. Seksualiteit werd niet meer automatisch gekoppeld aan voortplanting en de stiekeme sfeer die er heerste rondom alles wat met seks, bloot en erotiek te maken had werd doorbroken.

Om wet en werkelijkheid weer in overeenstemming met elkaar te brengen, werd er een brede commissie samengesteld, die de zaken eens zou gaan onderzoeken. Dat was de Commissie Melai, naar de gelijknamige voorzitter. De bedoeling was dat deze commissie advies aan de minister zou uitbrengen om een aangepaste wetgeving te realiseren.

STRAFVERVOLGING

In 1973 kwam de Commissie-Melai met haar eerste advies over het onderwerp pornografie. De konklusie was dat een schadelijkheid van porno-

grafie onvoldoende was bewezen en dat er dus geen rede tot strafbaarstelling meer kon zijn. Lange tijd gebeurde er niets. Onder invloed van o.a. *Van Agt* en zijn ethisch reveil bleef de liberalisering van de pornowetgeving langer uit dan menigeen lief was. In 1979 werd uiteindelijk een wetsontwerp ingediend door minister *De Ruiter* waarin de voorstellen van de Commissie-Melai vrijwel geheel zijn verwerkt. In het kort komt het hier op neer: wie porno wil, moet het kunnen krijgen. Geen strafvervolgung dus. Iets wat in de praktijk ook al lang niet meer gebeurde. Behalve voor kinderen tot zestien jaar zou porno nu, voor ieder die dat wil, een vrij artikel worden.

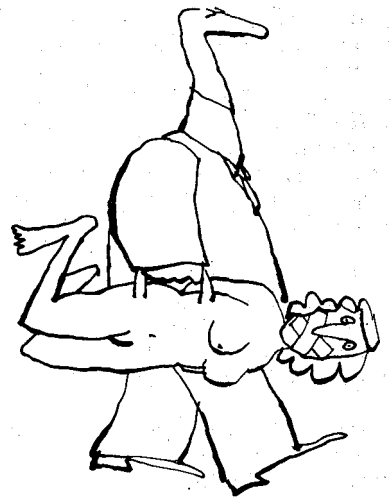
Hoe staat het met de behandeling van dit gewraakte wetsontwerp? Zoals te doen gebruikelijk gaat er, ook nu, aan de uiteindelijke behandeling in de Kamer een periode vooraf waarin het parlement vragen kan stellen. Deze periode kent een schriftelijke en een mondelinge fase. De schriftelijke fase is inmiddels achter de rug en is glád verlopen: alle fracties, behalve het GPV, steunden het voorstel. Zal deze eensgezindheid standhouden nu de vrouwenbeweging geluiden laat horen die weer nieuwe vragen opwerpen? Het is de vraag of de mondelinge behandeling net zo glád zal verlopen als de schriftelijke. Het ziet er niet naar uit.

Inmiddels zijn de eerste vragen gesteld en het wachten is op de antwoorden van minister *De Ruiter*. Het laatste nieuws hieromtrent is, dat de minister voor het beantwoorden van de vragen advies heeft gevraagd aan de Emancipatieraad. En zoals het zich nu laat aanzien, zal de behandeling in de Kamer niet op het geplande tijdstip, namelijk januari 1982, plaatshebben, maar later. Opluchting bij de feministen, zo ook waarschijnlijk bij de fatsoensrakkers.

Want zoals iedereen uit kranten en tijdschriften heeft kunnen vernemen is er nog al wat gaande rondom dit

wetsvoorstel. Grofweg kunnen we drie opvattingen onderscheiden die in het gebakkelei over porno een rol spelen:

- Die vanuit het ethisch reveil, dat bepaalde seksuele handelingen en erotische afbeeldingen taboe zijn buiten de privésfeer – dus porno verbieden.
- De liberale en progressieve gedachtegang, dat mensen vrij moeten zijn in hun relatievormen en hun seksuele gedragingen – dus niets verbieden.
- De feministische opvatting, dat porno dominerend is, onderdrukkend voor vrouwen en een uiting van vrouwenhaat. Porno is de theorie, verkrachting de praktijk. Porno wordt steeds sadistischer en gewelddadiger – dus niet zonder meer vrijgeven.

Vooral de mensen die de laatste twee opvattingen zijn toegedaan hebben de afgelopen weken elkaar nogal eens in de haren gezeten. Mensen met de eerste opvatting hielden zich wijselijk koest, want die zien zich zelf al als zegerierende derde uit de strijd komen. Dat dat het laatste is wat de vrouwenbeweging wil is voor mij duidelijk. Wat wil zij dan wel?

Allereerst gehoor vinden voor haar mening over porno. Want bij de voorbereidingen van het wetsontwerp is

die totaal over het hoofd gezien. Het wetsontwerp is er dan ook naar. De actiegroep *Vrouwen tegen Porno* heeft in een brief aan de Tweede Kamer gepleit voor uitstel van de behandeling. Tevens wijzen de briefschrijvers op een aantal tekortkomingen in de voorgestelde regeling. Er is bijvoorbeeld volstrekt voorbij gegaan aan het gewelddadig karakter van veel pornografisch materiaal. Hetzelfde geldt voor de produktiekant van de seksindustrie. Vrouwen worden soms gedwongen om pornografische foto's van zich te laten maken. De onthullingen van *Linda Lovelace*, de aktrice in de pornofilm *Deep Throat* onderstrepen dit nog eens.

GEWELD

Onvoldoende aandacht ook voor de kinderporno. Het onderzoeksmateriaal, waarop het wetsontwerp is gestoeld, is volgens de schrijvers methodisch onjuist en verouderd. Er zijn recentere onderzoeken die juist het tegenovergestelde beweren. Te weinig is nog bekend over het verband tussen gewelddadige porno en seksueel geweld. Wel is uit onderzoek gebleken, dat geweld in algemene zin in de media schadelijk kan zijn. Hoe meer je er van ziet, hoe meer je het gaat nadoen. Maar juist op het gebied van porno, toch ook een vorm van geweld, heeft men uit onderzoekingen de konklusie getrokken: hoe meer je ziet hoe minder je het gaat nadoen. Porno als uitlaatklep! Kijk, kijk, twee verschillende konklusies dus. Zo blijkt weer eens te meer dat wetenschappelijk onderzoek niet altijd zo objectief is als men wel denkt. Het ligt er maar aan hoe wenselijk men een bepaalde konklusie acht.

Al met al is de discussie rondom porno tamelijk onduidelijk geworden. Het is zeker niet makkelijker geworden om uit deze brij van informatie, je nog een mening te kunnen vormen. Mij overkwam in ieder geval herhaaldelijk dat, las ik het een, ik dacht: ja, daar zit wat in, maar las ik het ander dan dacht ik ook ja, daar zit wat in.

Wat mij wel duidelijk is, dat is dat er hoe dan ook iets gedaan moet worden tegen porno waarin vrouwen gemarteld, verkracht, mishandeld en zelfs vermoord worden. Dat vrouwen die gedwongen worden dit soort praktijken te ondergaan meer middelen moeten krijgen zich daar tegen te verweeren. Dat kinderporno niet mag. Blijft natuurlijk het feit dat er mensen zijn die geilen op dergelijke foto's en films. Hebben zij dan geen recht om hun seksuele fantasieën omgezet te zien in seksuitbeelding? Want dat zou, volgens het NISSO (Nederlands Instituut

voor Sociaal Seksuologisch Onderzoek) zo goed zijn voor de sekspraktijk. Ik moet er niet aan denken! Dergelijke frustraties moet men niet lenigen door sluiptwegen in stand te houden die zijn ontstaan in een tijd waarin plezier in seks zondig was. Die sluiptwegen waren toen nodig, maar nu toch niet meer? Althans niet om die reden. We zullen nu moeten zoeken naar de oorzaken van deze frustraties en die aanpakken. De oorzaken hebben iets te maken met de machtsstrijd die er tussen mannen en vrouwen gaande is. Het is toch wel frappant dat porno in bepaalde periodes van de geschiedenis toeneemt, juist in tijden van de vrouwenemancipatiegolven. Ik heb wel eens een man horen beweren: „Porno zit in onze kop, het gaat om de manier waarop we met vrouwen omgaan, de manier waarop we aan vrouwen denken”. Waarschijnlijk geldt dit omgekeerd even zo goed voor vrouwen. Want onze seksuele fantasieën zijn gebaseerd op de onderliggende gevoelens die we koesteren ten opzichte van de andere sekse. Willen we tederheid en erotiek weer integreren in onze seksualiteit, dan zullen we de verhoudingen tussen mannen en vrouwen moeten verbeteren.

SLACHTOFFERS

Wat heeft dat nog te maken met de wet op de pornografie? Alles en niets. Deze wet is maar een klein onderdeel van de tegenstrategieën die we moeten ontwikkelen. Vrouwen hoeven geen voorstanders te zijn van censuur, maar ze hebben wel het recht om zich politiek te organiseren en te strijden tegen praktijken die zij als vernederend en gevaarlijk voor hen zelf ervaren. In hoeverre we de overheid in deze strijd moeten betrekken is voor mij nog niet helemaal duidelijk. Misschien is het via de pornowetgeving alleen maar mogelijk om bescherming te bieden aan de slachtoffers van de porno-industrie. De wet op de sekse-diskriminatie biedt weer andere mogelijkheden.

Vrouwen die vinden dat ook de niet-gewelddadige porno schadelijk is, omdat het een vals beeld geeft van wat vrouwen willen – overigens vind ik dat niemand kan en mag bepalen wat ik lekker moet vinden, ook vrouwen niet – moeten het niet zoeken in verbod van die valse beelden maar een tegenbeeld scheppen. Misschien is hier een nieuw gat in de markt geboren en zien we binnenkort de eerste feministische pornowinkel bij ons op de hoek verschijnen.

ANITA KEUNING

TRUUK

D'r is natuurlijk geen enkele politieke partij die niet zegt op te komen voor de achtergestelden en de onderdrukten. Toch komen ze er keer op keer onderuit om dit ook in de praktijk waar te maken.

Hoe doen ze dat dan?

De truuk is eenvoudig. Je zegt gewoon dat er geen rechtsongelijkheid mag zijn, omdat je anders je „bestuurlijke geloofwaardigheid” verliest. Dat gebeurde bij het debat dat twee maanden geleden in de gemeenteraad van Zwolle plaatsvond. Onderwerp: de problematiek van de woonwagendstandplaatsen.

De gemeenteraad had toegezegd dat een bepaalde standplaats tijdelijk zou zijn, voor twee jaar. Omwoners die bezwaarschriften hadden ingediend, gingen onder die voorwaarden akkoord.

De twee jaren zijn om. En op de standplaats zijn geen problemen geweest met de woonwagebewoners. Integendeel. Ze hebben zich keurig aan de afspraken gehouden – geen sloopplaatsen bijvoorbeeld – en de kinderen waren goed thuisgeraakt op de scholen.

Máár: enkele bewoners konden toch maar hun huizen niet verkopen, tenzij tegen volgens hen veel te lage prijzen. Wat doen VVD en CDA? Praten met omwonenden en het opnemen voor de woonwagebewoners? Zeggen dat er omstandigheden zijn waarin gedane beloften zich keren tegen achtergestelden en onderdrukten? Zeggen dat dit pas „echt burgerlijke geloofwaardigheid” is, met een diepere laag dan formele afspraken? Het ging om afspraken die door overmacht – aan de definitieve standplaatsen werd nog gewerkt – niet konden worden nagekomen.

Nee hoor, vasthouden aan de afspraken en aan de bestuurlijke geloofwaardigheid. En daarmee dus de zijde kiezen van de bezitters van huizen en de waarde daarvan. CDA en VVD namen een motie aan waarin wordt besloten dat de woonwagebewoners – die het hier naar hun zin hebben – voor 1 juli van het volgend jaar weg moeten zijn.

HENK WORTMANN

HOEVEEL BOTER HEBBEN WIJ OP ONS HOOFD?

Armoede in de Derde Wereld leidt tot uitbuiting. Eén van de ergste vormen daarvan is seksuele uitbuiting van vrouwen en kinderen. Reina Steenwijk, medewerkster van de PPR-Tweede Kamerfractie, over het pas-begonnen gevecht daartegen in Nederland.

Armoede is de grootste oorzaak van het aksepteren van elk baantje in de stad. Dat is één van de konklusies van het pas verschenen onderzoek van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) te Geneve: „From Peasant Girls to Bangkok Masseuses”. Het onderzoek onthult ook andere feiten. In Thailand worden juist onder de armsten op het platteland meisjes en kinderen geronseld om als „masseurse” te gaan werken in Bangkok. Op die manier voorzien ze voor een groot deel in het inkomen van het gezin waaruit ze komen. Alleen al in Bangkok zijn er zo'n 200.000 van deze meisjes die ingezet worden in het sex-toerisme. De Thaise regering verdient er grof geld aan.

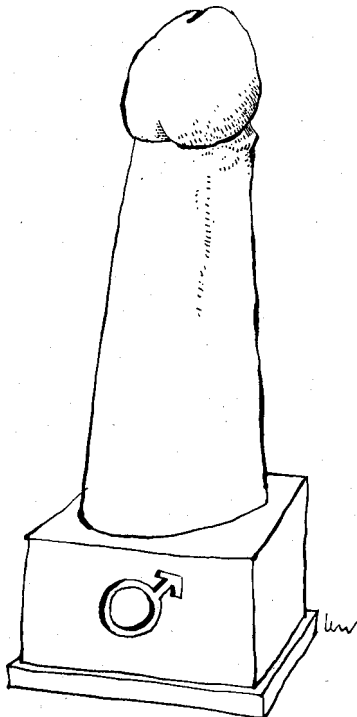
In Sri-Lanka en op de Filippijnen is de situatie niet veel beter. Daar zijn het niet alleen vrouwen, maar ook jongetjes die in de sex-industrie terecht komen. De regeringen moedigen deze praktijken aan vanwege de enorme hoeveelheden buitenlandse valuta die ermee gemoeid zijn. Het is een miljoenen-industrie geworden, onmisbaar voor de betalingsbalans.

Tegen deze vorm van toerisme zijn vrouwengroepen in Japan, Thailand en de Filippijnen inmiddels in actie gekomen. Nederlandse vrouwen en mannen hebben zich daarbij aangesloten en hielden onlangs een demonstratie bij het hoofdkantoor van Neckermann in Amsterdam.

Want dit reisburo adverteert met reizen naar hotels in Bangkok met „lounge en coffeeshop, bar, sauna en massage”. Het blijkt dat een goed verstaander niet meer woorden nodig heeft, want de belangstelling voor deze reizen is de laatste jaren behoorlijk toegenomen.

Ook internationale organisaties gaan zich ermee bemoeien.

De Commissie Mensenrechten van de Verenigde Naties heeft onlangs de Nederlandse regering op de vingers getikt omdat zij in haar land die propaganda voor sex-toerisme toelaat. De Commissie doelde hiermee speciaal op de aanbiedingen van reisburo's en de uitgave van de Spartacus-gids en Spartacus-folders. In die uitgave worden tips gegeven voor het huren van jongetjes. De Procureur-Generaal in Amsterdam stelt hiernaar nu een onderzoek in, maar volgens een woordvoerder van Buitenlandse Zaken stelt onze wet zoiets niet strafbaar. Behalve de Verenigde Naties, heeft ook de Wereldraad van Kerken hieraan aandacht besteed. In de laatste plenaire zitting veroordeelde de Wereldraad deze vorm van toerisme en richtte een speciaal programma op ter bestrijding ervan.

Henk Waltmans en Peter Lankhorst hebben aan de Ministers van Buitenlandse Zaken, Ontwikkelingssamenwerking en Justitie gevraagd naar hun standpunt. Daaraan waren in de fractie heftige discussies voorafgegaan over het verschil tussen prostitutie hier en in de Derde Wereld. De konklusies van het al genoemde ILO-onderzoek bleken voor ons allemaal overtuigend: door de ontzettende armoede in Derde Wereld landen is er geen alternatief om geld te verdienen.

Daarom wilde de fractie tegelijkertijd van de Ministers weten of zij bereid waren tot financiële steun aan activiteiten die dit soort toerisme tegengaan in het kader van de bestrijding van de armoede. Het antwoord van Minister van der Stoel is dualistisch. Hij zegt dat de regering het eens is met de analyse dat het sex-toerisme een gevolg is van de slechte economische situatie in de Derde Wereld, daarom is ze bereid programma's ter bestrijding ervan te ondersteunen. Maar tegelijkertijd ziet zij nauwelijks mogelijkheden om dit probleem in Nederland te bestrijden of het in internationaal verband aan de orde te stellen. Een woordvoerder van Buitenlandse Zaken zei: „Daarvoor hebben we teveel boter op ons hoofd”.

De fractie is het niet met hem eens.

Om deze wantoestanden aan de kaak te stellen is achtergrondinformatie broodnodig. Een goed voorbeeld daarvan is de brochure „Vrijheid is méér dan bevrijding” die is bestemd voor LHNO- en MAVO-onderwijs. (Te bestellen bij het Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking, Korvelseweg 127, 5025 JC Tilburg, tel. 013-433346).

Ook pressie via actiegroepen en de media op de reisburo's en de Nederlandse regering is daarom belangrijk.

Voor de PPR-fractie is het antwoord van de Minister niet voldoende; zij komt er nog op terug.

Hieronder enkele citaten uit de kongrestoespraken van Herman Verbeek, Ria Beckers en Wim de Boer. De volledige teksten zijn te verkrijgen bij het partijburo.

FOTO: Dick van der Horst

HERMAN VERBEEK:

„Ik moet nog twee vragen stellen. De eerste is deze: sinds wanneer mogen ministers niet naar een vredesmanifestatie? Ministers en staatssecretarissen van PvdA, D'66, CDA: welk staatsrecht verbiedt dat en weerhoudt u? Ik vraag dit zonder enig leedvermaak. Integendeel: uit verdriet en protest. Hoe kan het dan dat ministers en premier in tijden van verkiezingen en daarbuiten wel om allerlei propagandaredenen snellen naar bedrijven, buurten, zalen, naar fietswedstrijden, fototentoonstellingen en hondenshows, om daar eisen en wensen te aanhoren en beloftes en toezeggingen te doen?

„En nog een vraag. De Vredesbeweging krijgt slag op slag het verwijt dat ze geen politieke weg wijst, maar een gelovige vroomheid van neutralisme en overgave verspreidt.

„Wat de Vredesbeweging doet is zorgvuldig een weg wijzen, een eerste stap tot wapenvermindering zetten, op basis van argumenten, een politieke en militaire strategie, op basis van onderhandelen met alle betrokkenen.”

„Mag ik op dit moment, als slot van deze laatste kongresrede, één persoonlijke herinnering ophalen uit dit vierjarig voorzitterschap? De herinnering aan een SWAPO-vertegenwoordiger, een jonge neger die al zoveel verlies en verdriet in zijn ogen had. Hij zei me dit: 'Jullie in Europa zullen je 't laatst bevrijden, want jullie zijn het meest onderdrukt, tussen de hoofdkwartieren van de Eerste Wereld'. Dat zei hij. Hij zei het heel precies. Hij zei niet: 'jullie zijn het ergst, het wreedst onderdrukt'. Maar: 'het méést'. Zo besef ik dat de weg naar de andere samenleving een heel lange weg zal zijn.”

Foto: Angelo M. Goedemondt

RIA BECKERS:

„Het werk in de actiecentra, de discussies in de kerngroep, de laatste verkiezingskampagne getuigen van een betere inschatting van de tegenkrachten, van geduld, van taai doorzettingsvermogen en van een groeiend zelfvertrouwen.”

„Het zou weleens kunnen zijn, dat het opgaan van KVP, ARP en CHU in het CDA achteraf van beslissende betekenis blijkt te zijn geweest: dat straks zal blijken dat een tweedeling in het politieke veld een feit is. Kijk naar de formatie, naar het debat over de regeringsverklaring – steeds minder is het mogelijk CDA en PvdA met elkaar te verzoenen. D'66 heeft een nieuwe fractievoorzitter en zoekt voorzichtig naar een duidelijker opstelling. Brinkhorst noemt een kabinet zonder het CDA *een historische opdracht* en zegt duidelijk te willen maken dat D'66 links van het midden staat. De nieuwe fractievoorzitter van de PvdA, Wim Meijer, wil contact met de PPR met het oog op de toekomst.

„Hoe dat allemaal uitwerkt is nog niet aan te geven. De beweging die in de samenleving is zal daar ook zijn invloed op hebben, zal processen versnellen en partijen dwingen te kiezen. In die situatie gaat het er allereerst om nieuwe politieke mogelijkheden een kans te geven. Door als PPR en als linkse partijen gezamenlijk – in en buiten het parlement – duidelijk te maken welke politieke keuzes aan de orde zijn, waarom oude oplossingen en behoudende grote partijen niet langer de zekerheid kunnen bieden die mensen zoeken.”

FOTO: Dick van der Horst

WIM DE BOER:

„Wie vertrouwd zijn met water, wind en stroom, wie er oog en oor voor hebben merken het op. De hoop en verbeelding van de jaren zestig, gesmoord in de trage matheid van de jaren zeventig, krijgen een vervolg. Een nieuwe generatie komt op en trekt, om met Roel van Duyn te spreken, zijn voren in het land. Er wordt weer gezaaid. Maar het is wel anders dan in de jaren zestig. De tijden zijn anders en de verbeelding is ontuchtterd. De actieve mensen zijn ook veranderd. Gelukkig nog wel spontaan, creatief, vrolijk vaak. Maar ook vastberadener, harder, weet hebbend van de grote weerstanden, soberder, offervaardig, vastbesloten om het niet langer te nemen.”

„Het is mijn vaste overtuiging dat de PPR politiek alleen maar aan zijn bedoeling beantwoordt als het ons lukt om naast het gewone politieke handwerk een klub te zijn waar mensen graag naar toegaan. Omdat ze daar meetellen, omdat ze zich daar thuisvoelen, geïnformeerd worden, invloed krijgen meebeslissen. Omdat daar meer gebeurt dan gortdroog vergaderen. Als 'n PPR-vergadering dat ook overkomt, dan is die mislukt.

„In de PPR mag je mensen verwachten die bereikbaar, aanraakbaar zijn. Mensen die durven luisteren naar hun diepere intenties en gevoelens en daar ook ruimte aan willen geven in de politieke besluitvorming; mensen die langzaam leren om in zichzelf te wonen.

„Voor zo'n PPR zie ik grote kansen.”

U gaat wit spaargeld toch niet zwart maken?

U legt af en toe een bedragje opzij. Sparen. U hebt dus een rekening bij een spaarbank of bij een gewone bank. Daar zijn ze blij met uw geld. En ze bieden u de hoogst mogelijke rente. Zodat uw spaargeld groeit. Vandaag de dag harder dan ooit, want de rente is hoog.

Maar wat gebeurt er met dat geld? Spaarbank of bank gebruiken het. Gaan het beleggen. Om daarmee voldoende rentewinst te kunnen maken om u straks uw rente te kunnen uitbetalen.

Maar... waar wordt dat geld belegd? Weet u dat? Beleggen ze uw spaargeld in zaken die indruisen tegen uw geweten? Beleggen ze uw geld in Zuid-Afrika. Of in Chili?

Als u daar toch een beetje nerveus van wordt, dan is er een goede oplossing: sparen bij de Algemene Spaarbank voor Nederland. Een bank die het hart links draagt. Een bank die selectief belegt - en toch een prima rente geeft. Niet meer, maar zeker niet minder dan elders. Maar bij de ASN heeft u één zekerheid extra: uw geld wordt grotendeels in sociaal verantwoorde projecten belegd. In woningbouw of peuterspeelzaal of vele andere sociaalculturele projecten. Uw geld wordt dus goed belegd. Zodat uw rente schoon is en uw spaargeld goede dingen bewerkstelligt.

**Sparen bij de ASN
is sparen via uw girorekening.
Doe het nú: u krijgt f. 7,50 premie!**

Als u voor 1 juli 1982 een renterekening bij de ASN opent met

tenminste f. 50,- als eerste inleg, ontvangt u een premie van f. 7,50.

Bon

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Postgirorekening: _____

wenst bij de ALGEMENE SPAARBANK VOOR NEDERLAND een renterekening te openen.

Stuur deze bon in open enveloppe zonder postzegel aan
Algemene Spaarbank voor Nederland,
Antwoordnummer 1188, 2500 WB Den Haag.
U kunt ook bellen: 070-47 01 81. Of ons bezoeken:
Rijnstraat 28, Den Haag (vlak bij het Centraal Station)

102

ALGEMENE SPAARBANK
VOOR NEDERLAND

geeft rente zonder bijmaak.

BRIEVEN**Ekologie (1)**

Onlangs heb ik me opgegeven als PPR-lid, omdat ik er ten langen leste achter was dat ik socialisme – of dat nou onder revisionistische, revolutionaire of pacifistische vlag vaart – in feite een 19e eeuwse filosofie vind, zodat mijn keuze op de PPR valt.

Met enige verbijstering heb ik dan ook in de Aktiekrant het artikel van Wouter van Doorn gelezen. Hij stelt, dat de PPR niet het imago van een milieupartij moet krijgen als gevolg van een al te groot aksent op een te voeren ekologische discussie. Hij formuleert een viertal bezwaren, waarover ik niet verder uit wil weiden, maar het is duidelijk dat hij de groene lijn slechts gedoseerd ziet zitten.

Ook ik wens een ekologische discussie niet geassocieerd te zien met alleen een milieudiskussie, maar voor mij is ekologie wel de basis van alle ethiek en daarmee politiek, want ik ken geen enkele basis van recht tussen levende verschijnselen dan het fait accompli van het leven. Ik zie niet op welke gronden een grasspriet minder recht zou hebben op leven dan ik om het maar eens simpel te zeggen.

Een voedselketen is dus tegelijk een rechtsketen en dat heeft consequenties op ieder politiek gebied. Milieufactoren zijn slechts onderdeel van een ecologisch stelsel, dat als ecologie (een isme is een leer) voor mij een ethisch stelsel is waarvan alle politieke vraagstukken zijn afgeleid. Van economische tot sociale problemen, van oplossingen voor recessie tot vervuiling, het heeft alles te maken met de verhouding tussen de levende fenomenen onderling. Welke daad welk individu in welke positie ook verricht, het relateert hem of haar steeds aan allerlei andere levende individuen.

BRIEVEN

Nogmaals: ekologie is voor mij de basis van alle politiek, maar ik ben het met Van Doorn eens, dat een verwarring van ekologie en milieuvriendelijkheid een vernauwing van begrippen is die hoe dan ook moet worden tegengegaan. Dit neemt niet weg dat de band tussen ecologie en PPR niet duidelijk genoeg kan worden gesteld. Wie het duidelijk is dat het ecologie een stelsel is, dat aan alle levende verschijnselen evenveel recht doet, praat niet over zaken als klein links, opschuiven naar rechts of kiezersgeilheid, maar ziet in het ecologie een eigen identiteit.

Die identiteit verschilt met de socialistische met haar staatsdwang die geen enkele garantie biedt voor de rechten van de individu in nevensgeschikte relatie tot alle andere levende verschijnselen.

**Kees van Leeuwen
Waaxens**

Ekologie (2)

Wouter van Doorn heeft in de Aktiekrant een aantal kanttekeningen geplaatst bij het verhaal van Rouke Broersma en Herman Verbeek over het eko-socialisme. Om bij Wouter van Doorns tweede bezwaar te beginnen: is het gebruik van de term eko-socialisme echt zo elitair? Er staat de eenvoudige waarheid, dat mensen met een gewoon gezond verstand méér begrijpen dan men misschien te gemakkelijk geneigd is te veronderstellen. Overeenkomstig is het mijn overtuiging, dat mensen met zulk verstand ons wel terdege leren begrijpen als we maar consequent en duidelijk begrippen als milieu of ekologie of eko-socialisme gebruiken.

Het zou uiteindelijk zelfs een verlies zijn als wij zélf in ons alledaags-gewone politieke praatje de twee-eenheid van het eko-socialisme systema-

BRIEVEN

tisch onder de tafel denken en daarmee inderdaad onze verwachting waar gaan maken, dat mensen onze opvattingen niet kunnen begrijpen. Waarom vermeld ik dit? Wouter van Doorn noemt een fundamenteel ecologisch begrip: het niche begrip, wat hij maatschappelijk met het imago van een politieke partij vergelijkt. Maar wat betekent niche? De actuele opvatting van niche – de levensruimte van een organisme binnen een bepaalde levensgemeenschap – is niet statisch, terwijl het begrip imago dat wél is. Niche bestaat uit een totaal van niche-functies, dus dynamisch. Vandaar ook de minder gelukkig gekozen term functionele niche.

Bovendien is het met een levensgemeenschap niet zo gesteld, dat óf deze óf gene niche aan de orde is. In elke levensgemeenschap en dus ook in elke maatschappelijke levensgemeenschap zijn de verschillende niches onderling functioneel verweven, niet statisch, maar zo tastbaar werkelijk als enkel vanuit een „hardnekkige kritiek” van concrete situaties inzichtelijk worden kan.

De PPR heeft dus geen maatschappelijke niche, en vormt er ook geen. De PPR-opvattingen laten echter wel het onderling verband zien tussen de situaties van de maatschappelijke groeperingen en deze situaties vertegenwoordigen zo men wil de maatschappelijke niches. Een goed programma doet recht aan deze niches.

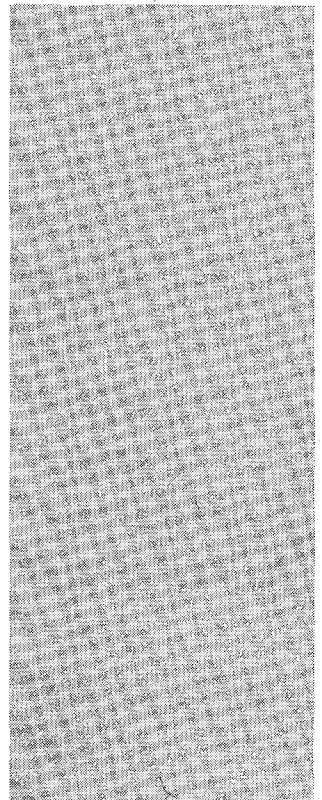
Vereist het goeie wil om de veelzijdige PPR-opvattingen onder de noemer eko-socialisme te brengen, zoals Wouter van Doorn opmerkt? Eko-socialisme betekent de zeer ruime, je zou kunnen zeggen *alzijdige* politieke bewustwording, die het tot het strikt sociale beperkte politieke bewustzijn (de opvatting van de sociaal-democraten) plaatst binnen het

BRIEVEN

meer omvattende besef dat het gehele bestaan van de mens als een onderdeel van de natuur hem ook in dit laatste opzicht politiek verplicht.

Ten slotte nog Van Doorns opmerking dat het milieubelang in deze tijd een luxebelang is. Hoe waar dit ook mag zijn, het begrip eko-socialisme is stellig géén luxebegrip. Want wezenlijke politieke veranderingen zijn niet haalbaar zonder een diepgaande politieke bewustwording aan de basis. Laten we de mensen niet voor dom houden door hen eerst voor ons te winnen en hen pas hierna op de rechten van de natuur te wijzen. Laten we de mensen wél zeggen waar het wezenlijk om gaat. Het is onze taak om onze *eigen* opvatting, begrijpelijk te maken door zowel met deze opvatting als met het hierop gebaseerd program de straat, de fabriek, het land of, zoals Van Doorn treffend opmerkt, de boer op te gaan.

**Jos de Groot
Nijmegen**

DETTIG BUSSEN MEER BEVREDIGEND DAN DERTIG BLADZIJDEN PAPIER

Vierhonderdduizend mensen op de been: 21 november was vooral een sukses voor al die mensen die maanden van tevoren met de voorbereidingen bezig waren. Dit gebeurde in de vredesplatforms, waar organisaties als het IKV zich tezamen met politieke partijen hadden verenigd. Jos de Munnink was actief in het Zwolse vredesplatform - Jan Hopmans sprak met hem over zijn ervaringen.

„Het was mijn eerste klus toen ik in het Zwolse PPR-bestuur kwam”, vertelt Jos de Munnink: „Twee maanden lang hebben we aan de demonstratie gewerkt, eerst om de week, maar later vergaderden we iedere week. En vooral de laatste twee weken hadden we het enorm druk. We hadden een kraampje op de winkelpromenade, dat konstant bezet moest zijn. In verband met de komende Sinterklaas deelden we verlanglijstjes uit met onze wensen tegen de kernbepapening, er liepen mensen met sandwichborden door de stad en we fietsten met een grote raket door alle wijken.”

Voor al de laatste week werden de Zwolse organisatoren nerveus. „Het liep storm. We hadden het aantal bussen ver onderschat. Als we tien bussen vol krijgen, dan hebben we al heel wat bereikt, schatten we. Het waren er dertig, waarvan alleen al in de laatste vier dagen voor de demonstratie er tien bussen vol kwamen. Het was nog een hele toer, want er was geen bus meer te krijgen.”

BEVREDIGING

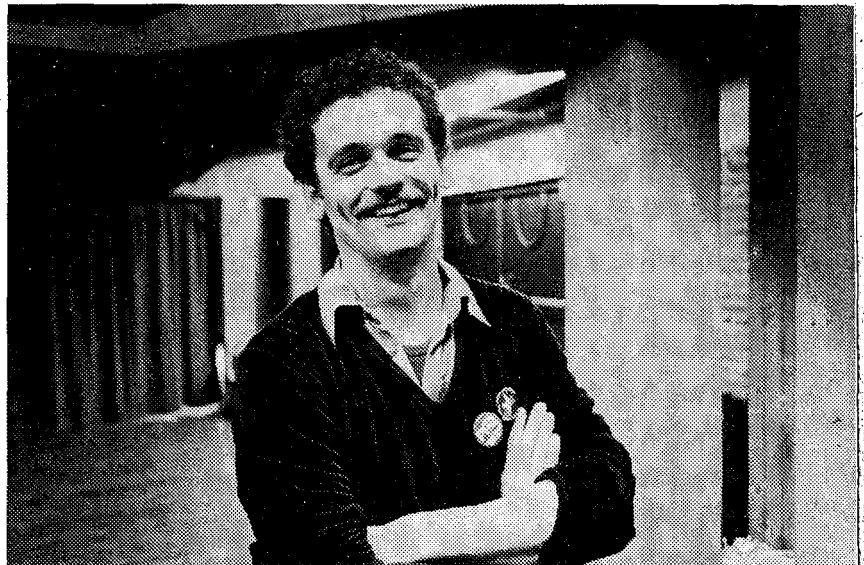
Jos is over zijn deelname in het vredesplatform enthousiast: „Je bent heel intens bezig en je ontvangt veel solidariteit tijdens alle voorbereidingen. Anders dan bij het bestuurswerk, waaraan ik nu al enkele maanden deelneem, zie je direkt resultaat. Zeg nu zelf: dertig bussen geeft je meer bevrediging dan dertig bladzijden papier. Van het papieren werk zie je zo weinig terug. Het rendement van praktisch aktievoeren is veel hoger.”

Op de vooravond van de vredesmars toonde Jos zich al heel tevreden: „Voor

mij is de aktie al gelukt. Voor het eerst demonstreren er meer dan 1300 Zwollenaren en dat zijn dan nog maar alleen de demonstranten, die met de bussen naar Amsterdam worden vervoerd.”

De massaliteit van de vredesmanifestatie 's anderdaags overtrof ook zijn verwachtingen: „Heel Nederland heeft aan dit gebeuren een boodschap. Geen regering, politieke partij of welke or-

gaat richten op de Vredes-Kerstmars in Steenwijk. „Ook gaan we ijveren voor een kernwapenvrij Zwolle. En dat zal allemaal wat soepeler gaan. We zijn beter op elkaar ingespeeld en ik denk, dat we niet meer zo lang hoeven te praten voordat we tot konkrete aktie kunnen overgaan. Want we hebben van zo'n grote aktie veel geleerd en dat geldt zeker voor mij persoonlijk. Je krijgt inzicht in de systematiek van

Jos de Munnink, Zwols PPR-lid, over zijn werk in het vredesplatform. (Foto: Fred Jansz).

ganisatie ook kan er omheen. De vredesbeweging en al die bezorgde mensen kunnen uit deze massale demonstratie kracht putten. En de volgende keer is de opkomst nog veel groter. Ik heb al van heel wat mensen gehoord, dat ze er spijt van hebben dat ze nu verstek hebben laten gaan”.

Ondanks alle positieve ervaringen, zegt Jos zich ook wel eens gefrustreerd te hebben gevoeld: „Voor al in het begin. Het opstarten verliep nogal stroef. Er waren te weinig mensen beschikbaar en er werd wat te veel vergaderd naar mijn zin. Maar we moesten natuurlijk nog aan elkaar wennen. Later hadden we echter zoveel menskracht dat we geen taken genoeg hadden. Het meest frustrerend was wel de geringe medewerking van de lokale pers. Men wilde nauwelijks iets over onze activiteiten opnemen.”

Het is de bedoeling dat het Zwolse vredesplatform aktief blijft en zich

zo'n grootschalige aktie”.

Jos haakt in op recente opmerkingen in de aktiekrant over het langzamerhand veel te burokratisch worden van de PPR: „Jammer dat er binnen onze partij zoveel papier circuleert. Ik betwijfel wel eens het nut van al dat geschrijf. Om een voorbeeld te noemen: het landelijk PPR-programma. Dat vind ik veel te moeilijk geschreven, te ambtelijk en te hoog gegrepen. Het schiet zijn doel voorbij.

De boodschap van de PPR kan op een veel eenvoudiger manier worden uitgedragen, veel persoonlijker.

„Ik zeg niet dat het bestuurswerk en het schrijven van nota's en dikke programma's onbelangrijk is. Maar ik denk dat we onze idealen toch het beste aan de mensen duidelijk maken door gerichte akties. Dat is tastbaar, dat motiveert.”

JAN HOPMANS